

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHĂ

IBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

1508-1830

DE

IOAN BIANU

† 13 Febr. 1935

NERVA HODOȘ

† 1 Noem. 1913

ȘI

DAN SIMONESCU

TOMUL III

1809-1830

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREȘTI

ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ
1912-1936

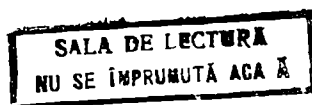
Coculii ,

Cu mulțumiri recunoscătoare
că m'a lăsat și îndemnat să-l
săvârșesc .

20. XI - 1936.

Dan Simonescu

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHĂ

IBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

1508-1830

DE

IOAN BIANU

† 13 Febr. 1935

NERVA HODOȘ

† 1 Noem. 1913

ȘI

DAN SIMONESCU

TOMUL III

1809—1830

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREȘTI

ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ
1912—1936

LĂMURIRI

Dacă vorbele latine *habent sua fata libelli* se întrebuințează deseori pentru a arăta nestatornicia soartei care urmărește până și nașterea bielelor cărți, atunci trebuie să recunoaștem că *Bibliografia românească veche* înțărăște în gradul cel mai mare adevărul acestei mult prea fataliste cugetări.

Concepută pe un plan vast de regretatul Ion Bianu și săvârșită de acesta în colaborare cu harnicul cercetător Nerva Hodoș, ea este mai mult decât un catalog descriptiv al cărților vechi românești dintre 1508—1830: *este o înfățișare sistematică a tuturor elementelor de cultură românească până la 1830, în măsura în care ele s'au arătat sub forma tiparului.*

Diferitele curente religioase și literare, ideile care au frământat mințile strămoșilor noștri, înrâuririle venite din afară, dar mai ales acelea trimise dela noi diferitelor popoare învecinate, evoluția artei grafice, cu grijile ei de a înfrumuseța cartea, toate acestea apar lămurit din prefețele, epilogurile și gravurile reproduse în *Bibliografie*.

Primele ei fascicule s'au tipărit începând cu anul 1898, și acum, după 38 ani, publicația își are sfârșitul, prin fasciculele de față, care încheie tomul al III-lea. Numeroase cauze, dar mai ales deslănțuirea războiului pentru întregirea neamului, au depărtat prea mult apariția acestor ultime fascicule ale tomului al III-lea de primele lui două fascicule, tipărite încă din anul 1912. Pentru că ultimele fascicule ale acestui tom ies la iveală după 24 ani dela apariția primelor două și în alte împrejurări de conlucrare, cred nemerit să arăt în câteva cuvinte aceste împrejurări.

1. El începe cu pag. 193, dela nr. 951, descrierea cărților tipărite în anul 1817 (an neterminat în fasciculele I—II) și termină cu descrierea aceloră din anul 1830 (ultimul număr este 1526), plus 3 adaose, pentru cărți de care am luat cunoștință după tipărirea coalelor respective (la pag. 577, nr. 1238₁; la pag. 717, nr. 1175a și 1194a). Cuprinde, deci, 578 numere bibliografice. Cât privește ultimul număr, el nu spune că, dela 1508—1830, cartea românească tipărită se rezumă la 1526 opere. Cât de mult atârnă lucrările bibliografice de descoperiri și, deci, cât sunt de puțin complete, ne dovedesc numeroasele cărți intrate în depozitul Academiei Române, sau semnalate în alte depozite, după tipărirea primelor tomuri din *Bibliografia*, care nu le cuprinde. Însemnat din acest punct de vedere, este articolul scris de Dr. Gh. Bran într-o gazetă atât de puțin cunoscută (*Graiul Maramureșului*, nr. 94 din 30 Mai 1935¹⁾, care totuși descoperă mai multe cărți, dintre care nu mai puțin

¹⁾ Cf. V. Grecu, *Rarități bibliografice în bisericile maramureșene*, în *buletinul Codrul Cosminului*, IX (1935), p. 342—344.

de 57 cărți românești vechi, aflătoare pe la bisericile din regiunea Maramureșului, sunt necunoscute *Bibliografiei* și neexistente în Biblioteca Academiei Române. Dar dacă la acestea adăugăm și numeroasele adaose arătate în publicațiuni mai cunoscute, cum de ex. în *Dacoromania*, *Biserica Ortodoxă Română*, *Societatea de Măine*, și în altele?! Negreșit, toate aceste adaose, precum și acelea care se vor mai aduce volumului de față, trebuiesc concentrate, după principii bibliografice unitare, într'un volum de *aldenda la Bibliografia românească veche*, pentru care s'au și adunat la Academia Română numeroase note.

2. Chemat la 1 Martie 1931 de regretatul Prof. I. Bianu, colaborator pentru lucrările de *Bibliografie românească veche*, iată pe scurt starea în care mi s'a predat materialul de Ion Bianu și d-l Gh. Cardaș, funcționarul de până atunci la Secția de cărți românești vechi: trei mape cu coperte de hârtic, numerotate, cu oarecari lipsuri și nereguli, dela 951—1420. Pe foaia din față a copertei, în colțul de sus-stânga, erau notate, scrisul lui Al. T. Dumitrescu, fost funcționar la Biblioteca Academiei Române, numai titlurile scurtate ale cărților dintre 1817—1830. Dintre aceste coperte-fișe, 54 aveau înăuntru și titlurile întregi ale cărților, copiate în cirilică, 4 scrise de Al. T. Dumitrescu, una de N. Hodoș, restul de d-l Gh. Cardaș, care mai copiasse și o parte din prefața *Gramaticii* lui Eliade (anul 1828), precum și o parte din prefața volumului *Caracteruri* (anul 1825), al lui B. P. Mumuleanu. Descrierile bibliografice, scrise pentru cele mai multe din aceste 54 cărți de d-l Gh. Cardaș, au fost îndreptate, schimbate și uniformizate cu ceea ce a trebuit să lucrăm și pentru celelalte; am păstrat totuși neschimbate descrierile la 6 cărți, pe care nu le-am văzut: nr. 969, 989, 1085, 1131, 1149 și 1177.

Regretatul Ion Bianu, pe de o parte ocupat cu pregătirea lucrărilor de sesiune generală (Mai 1931), de altă parte din cauza concediilor de vară, a amânat reluarea lucrărilor de *Bibliografie* până în toamna anului 1931, în care timp eu am alcătuit «Inventarul descriptiv al cărților românești vechi (1508—1817) din Biblioteca Academiei Române».

Consultând, din toamna anului 1931, cataloagele și inventarele Bibliotecii, am transportat dela 24 Noemvrie 1931—14 Noemvrie 1936, dela secția imprimatelor la secția cărților românești vechi, 246 volume (vezi «Caetul de cărți din Inventarul general al Bibliotecii, predate la secția cărților românești vechi»), unele notate de Al. T. Dumitrescu pe acele coperte-fișe, dar neaduse în vederea bibliografierii, cele mai multe însă, nenotate.

Apăruse între timp două lucrări bibliografice însemnate, cu descrieri *precise* de cărți, care nu existau în Biblioteca Academiei Române, dar interesau totuși *Bibliografia*. Una privea tipăriturile din Ardeal: Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, București 1931 (vol. I—II; al 3-lea volum, care nu interesează *Bibl. rom. veche*, a apărut în 1936); cealaltă pe cele din Basarabia: Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă (1812—1918)*, *Bibliografie*, în *Revista Soc. Istorico-Arheologice Bisericești* din Chișinău, vol. XXIV, Chișinău 1934, p. 121—320 (și extras). Știrile acestora, precum și ale altora (Louis Petit, At. Popa, J. Gross, pr. P. Angelescu, etc.)

trebuiau luate în seamă de noi, când *erau sigure*. Alte indicații din diferite publicații, cât și unele din *Anale bibliografice române* de D. Iarcu (Buc. 1865, ed. II, 1873), când *nu erau sigure*, nu au fost luate în seamă.

De asemenea a trebuit să folosim pentru unele cărți și biblioteci străine (Bibliotecile: «Astra» din Sibiu, Casa Școalelor, Prof. D. Russo, Prof. Nicolae Ionescu și D. Balaur).

Nu mai puțin folositoare ne-au fost informațiile date de dd. P. Caraman, directorul Institutului Român din Sofia și Sabin Mureșan, bibliotecar la Biblioteca Universității din Cluj. S'au adăogat astfel, și din folosirea acestor izvoare, alte 77 cărți.

Pentru traducerile titlurilor și prefețelor cărților grecești am avut ajutorul dd. Sava Saru, Iulian Ștefănescu, D. Fecioru, dar mai ales al d-lui Nestor Camariano, care, la îndemnul lui Ion Bianu, a tradus pe cele mai multe (v. Indicele). Traducerile din slavonește, puține în această epocă, au fost făcute de d-l Damian P. Bogdan, funcționar la Biblioteca Academiei Române. Pentru scurtă vreme, dar în perioada cea mai grea a lucrării, aceea de a verifica, îndrepta și uniformiza materialul primit, am avut ajutorul gratuit al d-lui Ion Berciu, chemat de Ion Bianu.

3. *Foile volante*, puține la număr în tomurile precedente (în tomul II, 29 numere), ocupă în fasciculele tomului III 201 numere și anume:

Anul 1817 — nr. 965—967	Anul 1824 — nr. 1220—1231
„ 1818 — nr. 1003—1025	„ 1825 — nr. 1248—1265
„ 1819 — nr. 1057—1061	„ 1826 — nr. 1294—1298
„ 1820 — nr. 1101—1108	„ 1827 — nr. 1330—1354
„ 1821 — nr. 1132—1147	„ 1828 — nr. 1383—1405
„ 1822 — nr. 1165—1171	„ 1829 — nr. 1438—1466
„ 1823 — nr. 1197—1202	„ 1830 — nr. 1506—1526

Ele nu puteau lipsi, întâiu pentru că *Bibliografia românească veche* le-a semnalat în tomurile ei I și II; al doilea, pentru că și ele sunt tipărite, ba unele chiar de mărimea unor cărți. Insemnătatea acestora este covârșitoare, negreșit, nu ca opere literare, ci din punct de vedere istoric, administrativ, economic, judiciar, etc. Bibliografierea lor nu s'a mai făcut după normele fixate la început de Ion Bianu și d-l Gh. Cardaș, care copiasse pe fișe indicațiile găsite în catalogul întocmit de Al. T. Dumitrescu, sub titlul *Foile volante din colecțiunea Academiei Române 1642—1866* (în *Creșterea colecțiilor*, Nr. XIX, Octomvrie—Decemvrie 1911, p. 265—402 și extras). De comun acord cu Ion Bianu a trebuit să vedem originalele însăși, iar studiul lor bibliografic să fie adaptat principiilor generale de bibliografiere aplicate și celorlalte cărți. Am omis însă acele foi volante care reproduc anumite formule stereotipe (de obicei hirotoniri de preoți), scurte, nedatate și de un interes privat. Pentru acest motiv ele chiar au spații goale, care erau completate prin scriere cu mâna, potrivit intereselor particulare pe care le serveau.

Inregistrarea foilor volante trebuia făcută cu atât mai mult, cu cât Academia Română, dela alcătuirea catalogului de Al. T. Dumitrescu, și-a îmbo-

VIII

gătit colecțiile, cum de exemplu colecția de foi volante referitoare la Basarabia, dăruită Academiei în Martie 1935 de d-l Aurel V. Sava, magistrat în Chișinău. A trebuit să ținem seamă și de contribuțiile d-lui Dr. A. Veress, *Orânduieli românești vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, publicate în *Revista Arhivelor*, vol. I, București 1924—1926, p. 338—365 și în extras.

4. În ce privește gravurile reproduse în volum, am ales numai din acelea care sunt documente precise și de preț cu privire la istoria artei grafice la Români, cât și la preocupările noastre artistice din trecut. De aceea am reprodus titluri întregi, cu chenare împodobite. Gravurile, în general, sunt semnate, pentru ca să se știe precis nume de călugări xilografi și școlile lor. Am mai reprodus și pagini de text, pentru ca să se vadă, nu numai din prefețe, dar și din ilustrație, cum s'au desfășurat diferitele sisteme ortografice.

5. *Indicele* se deosebește cu totul de acelea ale tomurilor I și II. Tomul de față, cuprinzând cărți dintr'o epocă mai nouă, oferă mai multe și mai deosebite manifestări spirituale decât tomurile I și II, în care predomină cartea religioasă. Folosirea tomului ar fi fost anevoioasă cu un indice general. Pentru acest temei am făcut un *indice analitic*, pentru nume onomastice, toponomastice și pentru titlurile cărților descrise. Când aceste nume sunt numai menționate, am pus numai pagina, fără de nici o indicație lămuritoare. Nu intră în indice numele cercetătorilor mai noi, amintiți în notele bibliografice finale. De ex.: Lazăr Șăineanu a reprodus și el prefața Gramaticii lui Eliad dela 1828, lucru arătat la pag. 593; numele lui și ale altora de felul acestuia, n'au fost trecute în indice.

Tipărirea acestui volum s'a început în ziua de 24 Noemvrie 1934 și s'a terminat la 30 Iulie 1936. Regretatul Ion Bianu n'a avut fericirea să vadă tipărite decât primele șpalturi, la care a și făcut corecturi, consultându-ne împreună și asupra tehnicii volumului.

Dan Simonescu

1

Pe verso titlului, extrase din Sfânta Scriptură.

Textul este împărțit în 8 părți, și paginația începe dela început, pentru părțile 3, 5 și 7.

Din prefața semnată «Vlădica Ioann» extragem următoarele, din care se poate vedea cuprinsul cărții :

Cuvânt înainte la evlavnicii Clerici.

Aceștii cărți păstorești nu fără pricină s-au pus titlul «Forma Clerului și a păstorului bun», că de să va socoti materia despre care grăiaște, și învățătura înainté Clerului pusă, și spre acei învățături întărire locurile din S. Scriptură, ss. Părinți, și Dascălii, din canoanele s. Beserici aduse, să va afla a fi într-ânsa un osebit titlul, pildă și a traiului formă înainté ochilor oarecum pusă, care Cleru și cu cuvântul și cu fapta trebuie să o închipuiască.

Și ca întru atâta mulțime de sentenții să nu fie ceva mestecare, în mai multe capete și întrebări s-au osebit, cu un rând ca acela întră sine împărțindu-să, ca fiește cine pe ușor și materia care o caută să o afle, și lucru însuși pre sine lesne să se arête; pentru acéia numai ceva, sau, precum să zice, pre desupra cetindu-să, poate orî cine lua învățatură din trânsa, și despre lucrurile în ia cuprinse a grăi.

Socotind cineva capetele și întrebările aceștii cărți, și acéle împreună cu răspunsurile în dréptă cumpănă puindu-le, va afla cu adevărat într-unele mai puține, într-altele mai multe locuri puse, despre unele materii pe scurt, iară despre altele mai pe larg a fi cuvântat, și totuși tuturor a să fi făcut destul, că despre céle mai ușoare și fiește căruia cunoscute lucruri s-au cuvinit mai puțin și pe scurt a grăi, iară despre célelalte, care trăbue Clericii mai vârtos să le știe și să le fie aminte, mai pe larg a trăbuit a cuvânta, și unele adevăruri ca acéle prin multe a ss. Părinți zise a le întări.

Acíastă învățatură păstorească pentru mai buna îndamânare a Cetitorilor, și mai vârtos a Candidaților, cariî din datorie trebuie să o învețe în școală, s-au împărțit în opt părți, fiește care parte în capete, fiește care cap în întrebări, și răspunsuri mai multe sau mai puține, precum materia au poftit, osebindu-să unele răspunsuri cu numerî.

1. Parte cuvântă despre s. statul Clerului, vrednicia lui, și de chiamare.

2. De unele împedecări, care sporul Clericilor au de tot îl întârzie, au de tot îl opresc.

3. De păcatele și greșalele care mai vârtos să înprotivesc statului Clericesc.

4. Clerul statul săvârșirii tuturor vârtuților.

5. De dătoriile céle mai de frunte a Clericilor.

6. De Taîne preste tot, de taîna Botezului, a Myrului, de jertva s. Liturghii și a Taîni Cuminecăturii.

7. De taîna pocăianii.

8. De taîna Maslului și a Căsătorii.

Din parté întie va cunoaște Candidatul vredniciia statului Clericesc, sémnele adevăratei chiamări, și chiamatu-î la acest stat, au nu.

Din a dooa și a triia va vedé împedecările care opresc sporul mérgerii înainte în slujba sa și greutatea păcatelor, de care trebuie de tot să se ferască.

Din a patra va învăța vârtuțile cu care Clericu trebuie să fie înpodobit.

Din a cince, a şasa, a şepté, a opta, va învăţà datorîia sa a învăţà norodul, şi modrul a sluji Taînele cu cuviinţă, cu folosul sufletesc al său, şi al norodului...

București: Biblioteca Academiei Române.

757. Calendariu pe 1809, Buda.

Titlul ca la 1806, cu deosebirile acestea: acI «tâmpurile» pentru «timpurile», și: «la care să adaogă și nește pilde», lipsește.

In-8º de 20 foi și 40 de pagine.

După materia calendaristică și târguri, urmează: «Însemnare cărților care să aflu de vândut în Craișasca Typografie», — apoi paginile 41—80 din Hronica Românilor, anii 174 până la 264, inclusiv.

Blaj: Biblioteca Cipariu. — București: Biblioteca Academiei Române.

758. *Carte de rugăciuni pentru cerere de biruință și Paraclisul pentru familia imperială rusească, Iași 1809.*

А трѣ слава сѣнтей Чий де ѡфѣиницѣ, шн не де снхрцнтей Трѣице, а
Тѣтхлѣи, а Фіюлѣи, шн а Гѣнѣлѣи Дѣѣ.

Къ Благословѣніа Прѣсвѣтлыи ѿдрептхѣторюлыи Е҃нобѣ, шѣ къ ѡсѣрдїа Прѣсвѣтѣицѣлыи Митрополитѣ шѣ Е҃дѣрхъ Гавріїль, Свѣ тхлмхчїть днїнь лїмбѣ Слोकѣнѣскѣ, шѣ свѣ тупхрїть ачѣстѣ Кѣртѣ дѣ Рѣгхчѣнїи Рѣмжнїишѣ, пѣнтрѣ чѣрѣрѣ дѣла Мнлостїицѣлыи Дѣмнїицѣ, ка сѣ дѣ бнрѣнїицѣ Крѣцинїицѣнашѣ Прѣкслѣвнїицѣнашѣ Ошїи дѣспрѣ ѿпотрїицинїицѣнашѣ. Къ Парѣклѣнскѣ дѣ мѣлцѣмїрѣ пѣнтрѣ кѣцинѣгѣрѣ Чѣрѣрїи, прѣ кѣмѣ шѣ къ ѡлѣ Парѣклѣнскѣ кѣрѣ сѣ кѣнтѣ лѣ вї: Мѣртїѣ, шѣ лѣ вї: Сѣптїѣмѣрїѣ, лѣ зїѡѣ Сѣнїрїи ѿ Сѣкѣднѣцѣлыи ѿмѣпхрѣтїскѣ, шѣ лѣ ѿ Корѣнїицѣ Прѣкслѣгѣчѣстїицѣлыи нѣстрѣ ѿ Мѣпѣтѣрїицѣ ѿ Лѣѣѣнѣдѣрѣѣ, ѿ. Шѣ къ Тупїкѣцѣ кѣмѣ сѣ кѣнтѣ Парѣклѣнскѣ, ѿ Прѣзннїицѣ прѣ ѿнѣлѣтѣлѣшѣ Нѣмѣ ѿ ѿмѣпѣрѣтїѣшїицѣлыи Сѣлѣ Мѣхрїи, шѣ ѿлѣ ѡлѣторѣ днїнь прѣ лѣмнїицѣ ѿ Мѣпѣрѣтїѣскѣ Фѣмїлїѣ, спрѣ фѣлѣдѣцѣлыи, шѣ пѣнтрѣ дѣторїа кѣрѣ ѿрѣ пѣртѣ Бнсѣрнѣчѣскѣ ѿ сѣкѣжшїи дѣчѣстѣ Рѣгхчѣнїи нѣлѣ тѣѣтѣ Бнсѣрнїицѣ ѿ вѣрѣмѣ сѣ.

Г҃Ѧ ТУПХРІТЬ .† ТУПОГРѢІА СФІИТЪ МНТРПОЛІЙ, .† ІШІЙ. ЛѦ ІНЗЕЛЬ, ІЎД,
.† ЛІНА ЛІИ ГЕРТЕМКОРЕ.

In-4° de 3 foi nenumerate si 30 de foi numerotate.

Titlul ocupă două pagine. Pe f. 19 verso se află o gravură de o pagina, reprezentând pe Sf. Gheorghe.

Din prefață:

Cu mila lui Dumnezeu, smeritul Mitropolit Gavriil, al pre sfântului îndreptătorului Synod Cilen, și al aceluiași în Moldavia, Valahia și Basarabia Exarh și Cavaler, tuturor celor din Arhipăstoria Noastră Arhierescă Blagoslovenie trimitem.

...Ne-am^u silit^u a t^ulm^uci din^u c^urt^uile c^ule slovene^{sti} ac^uste bine in-
tocmite rug^uciun^u, ^usi a le typ^url^u, adec^u: Ecteniile pentru biruin^uta Pravos-
lavnic^ui oaste asupra vr^ujma^uilor^u, Paraclisul^u de mul^uamire, Typicul^u
Paraclisul^u cu canon^u, ^usi Paraclisul^u Imp^uar^utescul^u, ce s^u c^unt^u numai in
zioa praznicul^u suir^ui in^utru Imp^uar^utescul^u scaun^u ^usi in zioa praznicul^u

Coronații Impărătești, pentru ca să știe cei dinu cinul preoțesc cu ce rânduială să facă aceste de obște rugăciuni. Și măcaru că mai înainte în doao rânduri s-au fostu typăritu în Iași filăzi cu aceste rugăciuni¹⁾, însă: fiindu că acei ce le-au typăritu întâiu n-au păzitu rânduiala, cu care sântu așezate aceste rugăciuni; a doao, dinu neștiința temeiului limbii românești și slovenești, au typăritu acéle filăzi cu pré multe și mari greșale, încâtu nu numai cuvintele, ci și noima cu totul în multe locuri este greșită și schimbată, pentru care amu fostu siliți a tălmăci și a typări de iznoavă această filadă.

Dreptu acéia păstorește poruncimă, ca acéle de mai înainte typărite filăzi și împărțite pe la biserică, să se trimată la Mitropolie, și în locul acélor să se metahirisască aciastă filadă...

La sfârșit, pe f. 30:

Prețulu, — 2 lei, 20 parale.

Înirunele exemplare se află câte o foaie volantă cu numele membrilor familiei împărătești rusești.

O ediție grecească a apărut în acelaș an, și tot la Iași. V. mai jos n° 774.

București: Biblioteca Academiei Române.

759. Ceaslov, Sibiu 1809.

Ч І Ё О Ё Л О Е | ѿкъм | ѿтра чісташи кнп | түпхрїт | сѣпт Ётхпжнїрѣ Прѣ
лѣмнїаѣтѣлѣшї, шї | Прѣ ѿнхлѣѣтѣлѣшї ѿпхрѣт ѿл | ѿсѣтрїей | Ф Р Ы Ц Ы Ё К
ѿ т ж н л ѣ.

ЕІІБІЙ, | ѿ Түпографїа лѣшї Іоанн Барт. | 1809.

In-8° de 2 foi și peste 368 de pagine. Tipărit cu caractere mari pentru Ceaslov, și cu caractere mai mici, pentru Sinaxar, Tropare, Paraclis, Slujbe și Rugăciuni.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Nicolae, iar în text Domnul Christos (p. 264) și Maica Domnului (p. 308). La p. 307 se află versuri în cinstea Paraclisului Născătoarei de Dumnezeu.

București: Biblioteca Academiei Române.

760. Instrucție pentru școalele românești în Bănat, Buda 1809.

І Н Ш Т Р Ж К Ц І Ё | ПЕНТРЖ | ШКОЛАЕЛЕ РОМЯНЕСЦІЙ | ѿ
БЪНІТ.

ѿ БУДА | Кѣ түпхрїю шї кїлѣтѣлѣлѣ Крхїцїй Түпо-|графїй ѿ Оѣнїверсї-
тѣцїй Оѣнїсрїцїй. | 1809.

In-8° mic de 16 pagine.

Titlul pentru intrarea în materie:

Detoriile Învățătorilor, Catechizatorilor, Localnicilor Indreptători, și a Comunitatelor spre mai bun folosul Școalelor.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ Госѣдартїинныхъ Молїеннхъ, Iași 1789, și *Molebnicu*, Iași 1807. V. mai sus n° 527 și 722 t. II, p. 329 și 503.

În afară de Liturghierul propriu zis, cartea mai cuprinde și următoarele :

Cereră de bună trebuință la vreme de nevoie ce s-ar întâmplă.

La vreme de neploare și foamete.

La vreme de neconținere ploilor.

Pentru cei ce călătoresc în cale.

Pentru cei bolnavi.

Pentru vrăjmașii cari ne asupresc pre noi.

Pentru cei ce sânt în temniță.

Pentru venire Varvarilor.

La vreme de ciumă.

Mulțămire pentru căștigare ce după cerere.

Învățătură pentru sfânta Lyturghie, și pentru sfântul Antimis, și pentru toate sfintele vase, și sfintele veșminte cele preoțești, cum ăste cuviință a fi, și pentru întâmplările ce să întâmplă la unii din preoți când slujesc sfânta Lyturghie.

Rugăciune la cei ce de grab cad în neputință, și să bătuesc de duri necurate.

București: Biblioteca Academiei Române.

765. Petru Maior, *Propovedanii la îngropăciune oamenilor morți*, Buda 1809.

ПРОПОВЕДАНІЙ

ЛЯ

АГРОПЪЧЕНЪ

ЌИМЕНІЛЛОР

МОРЦІЙ.

Къаѣсе де

ПЕТРЪ МАІОР де Дичов Ежнт-Мертін.

Парохъ Еас-Регинѣлѣй, шѣ Прѣтопопъ Гьргѣлѣй А. Ярдѣл,

прекѣм

Шѣ ла Аѣнѣлѣлѣ Крѣскѣл Докѣмѣненѣлѣ Консѣлѣсѣмъ ла Оѣн-

гѣрѣй Крѣскъ Кѣрѣлѣлѣ Рѣкѣлѣлѣ.

*

ЛЯ БѣДѣ

А Крѣлѣсѣ Тѣпографѣе а Оѣнѣкерсѣтѣлѣ Оѣнѣгрѣлѣлѣ. А Янѣлѣ

1809.

In-4° de 5 foi și 304 pagine.

Prefața :

Cuvânt înainte.

Nu rău obiceiul mai de multe vécuri acum pre la toate Besericile în țera noastră ăste priimit, a se face Propovedanie la îngropăciune oamenilor morți. Că, de se cade purure și necurmat a se face poporului învățătură pentru ferire de păcate și sporire în fapte bune, despre moarte, despre scurtare și nestatornicia vieții omenești, despre deșărtăciune lucrurilor vécului acestuia, despre ticăloșia muritorului om, cu care se învață omul filosofia ce adevărată, adecă: a se cunoaște pre sine; cu cât

mai cu folos și mai cu roadă se împlinște aciasta, când trista pildă e de față înainté ochilor, când céle ce aud dela Păstoriul cel sufletesc propovăduindu-se, însuși și cu ochiî le văd și întru acel trup réce și fără simțire, la a căruia astrucare s-au adunat, le cetesc.

Aci mândrul, carele, măcar că el ăste scârnă acoperită cu zăpadă, cu Fariseul zice întru cugetul său: «Nu sânt ca ceia laltî oameni». Luca, cap 4., stih 18. Și aproape ăste îngâmfat să zică cu Lucîafărul: «In Cerîu mă voîu sui, désupra stélelor Cerîului voîu pune scaunul mieu». Isaiîa, cap 14, stih 13. Și așa «Umbă întru céle mai minunate de cât dânsul». Psalm 130, stih 2. Vede aci cu ochiî săî, că «omul ăste putrejene și fiîl omuluiî viîarme». Iov, cap, 25, stih 6. Vede beșica cé umflată, că dacă o înpunge acul morțîi, îndată se zbârcéște și putrezéște. Aci scumpul, pre carele oare cine l-au zis a fi «asin încârcat cu aur» carele poartă aurul pre sama altora, iară el se păste cu pae, scumpul, pre carele oare cine l-au zis porc gras; că, precum porcul cel gras până trăăste pre nimene nu foloséște, iară după moarte lasă slănină grasă: așa scumpul, până trăăste, nimene dela dânsul nu se foloséște, iară după moarte lasă moștenire grasă. Vede, ziseî, aci scumpul cu ochiî săî, că «Gol am eșit din pântecele maîciî méle, gol mă voîu și întoarce acolo». Iov, cap 1, stih 21. Aci necuratul, carele ăste ca și porcul cel tăvălit în noroîu, vede cu ochiî săî, că «Lumé tréce, și pofta ei». Epistolîa 1. a lui Ioann, cap 2, stih 17. Și că «moliile și viermîi vor moșteni pre el». Sirah, cap. 19, stih 3. Aci pismătarețul, care tocma dela satana își trage ghenealoghia, și moșul lui ăste Cain, vede nebuniîa sa, și deșertăciuné pricinîi, pentru caré alăta vréme ca cariîl au ros zavistiîa inima lui. Că de obște pentru acésté treî pizmuăste pizmătarețul, pentru că poftéște să fie mai cinstit de cât alțîi, mai bogat de cât alțîi, mai desfătat de cât alțîi. Toate acésté întru acel trup grozav și înpuțî, întru acel trup gol, întru acel trup lipsit de toată simțire, întru acel trup mort, ce-l vede înainté ochilor săî, toate acésté cum sânt «deșertăciuné deșertăciunilor și toate sânt deșertăciune» le cetéște și le procitéște. Aci măniosul, carele după osebite peristasuri, cu osebite chipuri își învéste fața. Aoré tot cât e, tot ăste în foc: din ochî îî sclipesc fulgere, din gură îî răsună tunete, din limbă îî izbugnesc săgețî. Aoré tot e cîață, și întru groșî norî, cariî acum sânt îngălbenițî, acum înnegrițî, și gré grindină amenință într-atăta, cât de s-ar pune obrazul lui în Cerîu, și l-ar vedé țărénîi, că se apropie de holdele lor și de viile lor, de cât ar alergă la clopote, ca cu sunetul lor să abată vréme cé gré, ca nu cumva nevindecată pagubă să aducă țarinilor lor. «Fiîi oamenilor, dințîi lor arme și săgețî, și limba lor sabie ascuțită». Psalm 56, stih 6. Aci, ziseî, vede măniosul, cum Dumnezeu dințîi mănioșilor va zdrobi în gura lor, și măsélele lor le va sfărâmă. «De nimica îî va face ca apa ce tréce». Psalm 57, stih 6. Aci lacumul, carele mai vârtos cu beutura cé fără cumpăt se face rudă în spița cé mai aproape cu porcul, vede că «Bucatele pântecelui, și pântecele bucatelor: iară Dumnezeu și pre acela, și pre acélé va strică». I. Carte cătră Corinthenî, Cap 6, stih 13. Aci léneșul, a căruia strămoș ăste sluga cé viclénă și ré, caré au săpat în pământ talantul Domnuluiî său, și nici o dobândă n-au făcut

cu dânsul. Mattheiu, cap 25, stih 18. Și mătușe ți sânt cele cinci fete ne-bune, care n-au luat unt de lemn în candilele sale. Mattheiu, cap 25, stih 3. Vede, zisei, aci léneșul «Că va veni noapte, când nimene nu va puté se lucra». Ioann, cap 9, stih 4. Și se deșteptă a umbla până-are lumină, ca să nu-l cuprinză întunérecul. Ioann, cap 12, stih 35.

Acésté vād muritorii la îngropăciună morților săi. Și de vréme ce cele ce se vād mai tare deșteptă, și plécă simjiré, decât cele ce numai se aud, cine se poate îndoi, cum că cele ce se propoveduesc la îngropăciună morților, pentru ca să se cunoască omul pre sine și să se abată dela calé cé largă, ce duce în perire, și să pornéscă pre cé strimă, caré duce în viață, mai cu folos se propoveduesc la îngropăciună morților, de cât airé? Ce se zic încă? De multe ori mai mulți se adună la îngropăciune, decât în Sărbători la Beserică, ba sânt unii mai ales întră proști, pre cari arare ori are norocire Preotul a-i vedé în Beserică, iară la îngropăciune sau pentru una, sau pentru altă vreménică pricină adése ori, de nu tot déuna, se află. Pré bun dară, și sfânt obicéiu iaste prin Besericile din țara noastră a face propovedanie norodului la îngropăciună morților. Dintru acest obicéiu au curs, de și mai nainte alții, mai pre urmă în anul 1784, prénevoitoriul Preot *Samuil Clain* de Sad, pentru ajutorii Preoților, și folosul poporului Românesc de lége Grecéscă, s-au îndemnat de acest féliu de învățatură a da la lumină¹⁾. Ale acestor pré vrédnici bărbați urme călcând și eu, singur pentru folosul sufletelor Creștinilor noștri, după micșorare talantului mieu, m-am nevoit acéste Propovedanii a le culége.

Și de acela féliu de Cetitori, fmi nălucesc, vor dobândi Propovedaniile acésté, cari numai cât știu ceti, iară întru alte științe și învățaturi, necum procopsiți, ci nici atinși nu sânt. Acește unele dintru acéste Propovedanii, fiindcă nemica nu cunosc din măestria cé Ritoriciască, necum de săvârșit a le înțelege, ci nici a le ceti cu acéia ce iaste de lipsă plecare a graiului, nu vor puté. Deci acésté, dacă au détorie, a zice Propovedanie la îngropăciună morților, să-și alégă unele dintru acésté, care sânt cu curgere de graiu mai de jos. Intru care totuși acéia mai vartos tocma iaste de lipsă a luă aminte, ca, unde să cuvântă ceva cu întrebare, așa să-și tocméscă glasul întru cetire, cât ascultătorii să pricepă că iaste întrebare. Că altmintro ar veni înțeleș rău, și aoré tocma eriticesc și necredincios.

Preste toate se cade întru ziceré propovedaniei a avé privire la ascultători. De sânt acéia oameni proști, precum mai cu samă sânt pre la sate, pentru acéia trebue sau să alegi Propovedanii de cele cu curgere mai de jos, sau de vei vré a zice materia acéia, caré iaste în Propovedaniile cele ce sânt după adâncul ritoricesc țesute, atunci acéia caré vréi a o zice, cu dedins mai nainte o cetéște întru tine, și culegând dovédele, istoriile ce vor fi în trânsa, cu chip de graiu ca acela, carele să-l poată înțelege ascultătorii, să cuvintezi: că pentru acéia grăim, ca să ne înțelegă acéia căroră grăim. Iară pre la orașe sânt parté cé mare a lăcuitorilor mai deșteptați. Deci aici de multe ori se cuvina a grăi mai înpodobit și după ritoriciasca

¹⁾ *Propovedanie la îngropăciună oamenilor*, Blaj 1784. V. mai sus, Tom. II, pag. 287, No. 472.

măestrie cu atâta, mai vârtos că de multe ori se adună la îngropăcună morților noștri și cei din alt nēm învățați bărbați, cari s-au obicinuit a se îndulci de podoaba și măestria cuvintelor. Deci pentru unii ca acești se cade a grăi înfrumșețat, nu pentru ca să fim noi lăudați, că a lui Dumnezeu iese mărirea întru toate; ci pentru ca cu chipul graiului celui înfrumșețat cu o sfântă amăgire plecându-i a ne ascultă cu bună voire, adevăruri cu îndestulate dovede întărite se îmbrăcăm cu podoabe aceia, cât precum gustului lor cu podoaba graiului facem destul, așa voia lor cu adevărul să o îndreptăm și sufletele lor să le vindecăm. O de câte ori s-au întâmplat, cât cela ce au venit să asculte Propovedania numai pentru o zăbovire deșartă, ba aore și pentru ca să cârtască asupra curgerii graiului propoveditorului, îndulcindu-se de râul cel ritoricesc, au ascultat cu luare aminte adevărul cel vécnic, carele pătrunzindu-i cele din lontru ale inimii lui cu darul Duhului sfânt, mai îndreptat s-au întors acasă, decât unii, că-rora li se paré, că ei pentru evlavie s-au adunat la auzire acestii Propovedanii. De acest fel sânt unele întră Propovedaniile acéste, care măcarcă unora pentru măestria Ritoriei, cu care sânt întocmite, poate se vor vedé la cé întâe a lor înjumătățită privire întunecate, totuși dovede ca acélé cuprind în sânul său, care pre cei mai îndărătnici și cu cerbice îi pot birui și învinge.

S-ar fi căzut în fruntă acestor Propovedanii să pun o scară, întru care pre scurt să arăt, fiește care Propovedanie despre ce cuvântă, și care la ce plasă de oameni, sau cu ce prilej trebue și poate să se zică. Ci taia trécerii și lăsării acestia o voie descoperi. Sânt unii așa de cu puțină grije întru păstornica sa chiemare, cât necum alte multe cărți să cetască, de unde să poată mântuitoare învățături și Didahii pentru folosul sufletelor popoarilor sale, de care gré samă au a da înainté Păstorului celui mare Hristos, culege și scoate; ci și acélé Propovedanii, care sânt cu osteneala altora culése și înbinate, încă să lenevesc cu de adins a le ceti, fără atuncia când au a zice propovedania la Popor, se uită la scară, și unde îi mână scara, deschid carté; cât de multe ori, după ce sfârșesc a zice Propovedania, nici însuși nu știu ce au propoveduit, necum însetații ascultători din cele fără rânduială, fără osebie, fără râvnă cetite să se folosescă. Deci, cela ce voiaște cu acéste Propovedanii cum se cuvine a se întrebuiță și poporul său cu bună sporire a folosi, trebue cu nevoință în cămara sa să le cetască: care despre ce grăiaște și ce dovedește, și care în ce prilej și în ce peristasuri s-ar lovi să se zică, însuși în osebit al său catastih să însemneze. Și ori ce pildă sau istorie din Biblie, măcar din Testamântul cel vechiu, măcar din cel nou culésă, când ceteste, află, de cât la izvorul ei să o cerce, și câtă iese acolo pre larg să o cetască. Cu care nu numai acéia va dobândi, cât cele ce se zic întru Propovedaniile acéste bine să le pricépă, ci și statornic să le țină minte; ba cu aciastă mijlocire și spre acéia va spori, cât dintru acéste pre lesne noao Propovedanie singur să întocmescă și ori în ce vréme, la ori ce prilej sprinten să fie nu fără folos de rost a propovedui.

Și ca să spun adevărul, acesta a fost scoposul nevoinții mele întru culégeré Propovedaniilor acestora, ca fiește carele Preot cu ajutorul lor spre acéia să se procopsescă, cât să fie destoinic de rost a face învățatură

poporului său. Nicî nu cred eu, vre unul să se afle cu minte așa plumbită, cât de va ceti aceste Propovedanii cu nevointă, să nu se îndemâneze a propovedui de rost. Nice să nu-și apere oare carele trîndăviré sa, zicînd că oamenii mai bucuros ascultă să li se cetască Propovedaniia din Carte, de cât să se zică de rost. Că drept pre alocuré iaste acé stîngace părerc întră oameni. Dară unde? Acoló unde Preoții nu sînt în stare de a puté propovedui de rost. Insă și acolo am ispitit, că de nemeréște vr-un Preot, carele să le facă învățătură de rost, precum doréște cerbul cel însetat de izvoarale apelor, așa cu séte îl ascultă oamenii, și să răcoresc céle dinlontru ale inimii lor. Nice nu pot folosi nici odată Propovedaniile cele cetite din cărți precum céle zise de rost, pentru că céle de prin cărți sînt numai într-un chip hotărât întocmite, iară firile și mințile oamenilor sînt de multe féliuri. Drept acéia una foloséște la un féliu de oameni, alta la alt féliu de oameni; iară cel ce propoveduíaște de rost, se sloboade și se întocmésește după măsura priceperii și lipsa ascultătorilor, pre cariî anume va să-î foloséască cu Propovedaniia sa. Că unii suferé bucate tari, iară alții cu lapte lipsește să se hrănescă, precum grăiaște Apostolul, I. către Corinthénî, cap. 3, stih 2: «Cu lapte v-am hrănit pre voi, iară nu cu bucate, că nu putéți, ci încă nici acum nu putéți». Și către Evrei, cap 5, stih 12: «V-ați făcut acéia, căroră vă trăbuiaște lapte, iară nu hrană vîrtoasă».

Voiu să însemnez și acéia aci, că de va vré neștine să laude pre mortul, de se laudă ceva lucru bun în Propovedanie, sau de se defaimă niscari lucruri réle și deșertăciuni, la sfârșitul Propovedaniei se arate Propoveduitorul, că mortul de acéste s-au ferit în viața sa și céle le-au făcut. Ceva pildă iaste despre aciasta în unele Propovedanii, care sînt pentru Preoți. Insă bine să iaî sama, ca céle ce grăești spre lauda mortului, să fie adevărate, că altmîntre pe tine te vei face mincinos, și mortului mai mare îi agonisești ocară de cât de ai tăcé. Decî când mortul nu e vrédnic de laudă înainté oamenilor, zi numai Propovedaniia, de faptele mortului nu pomeni nemica. La călcăiul Propovedaniilor acestora am adaos ertăciuni, insă nu de céle până acum obicînuite, a căroră roadă împreună cu lacrămile se șterge; ci eu întru ertăciuni număr pre scurt osebitele ale staturilor dătorii, ca ascultătorii să se deșépte spre cunoștința osebitelor sale dătorii. Cel ce va simți folos dintru aciastă ostenélă a mé, să bine cuvintéze pre Dumnezeu totdeuna, acum și pururé, și în vécii vécilor. Amin.

Cartea cuprinde 40 de propovedanii.

Ca o întregire a ei, Petru Maior a publicat o alta carte, intitulată: *Didăhiî adecă Învățăturî pentru creșteré fiilor*. V. nr. următor.

București: Biblioteca Academiei Române.

766. Petru Maior, *Didăhiî adecă Învățăturî pentru creșterea fiilor*, Buda 1809.

А И Д Ё Х Ї Й
 Ъ Д К З
 Љ Ђ Ћ Ї Т Ъ Р Ї
 П и н т р ъ
 К р ѣ ц и р ѣ Ф и н л о р

Ла
 Лагрозхчѣнѣ прѣнцилар морцѣ
 Кѣлѣсе де
 ПЕТРУ МАІЇСАР де Дѣчо Гѣмхртѣн.
 Парѣх Гас-Рѣгинѣлѣ, шѣ Прѣтопоп Гѣргѣлѣлѣ ꙗ ꙗрдѣл,
 прекѣм
 Шѣ ла ꙗнхлѣтѣл Крѣскѣл Докѣмтенѣлѣлѣ К он с ѣ л ѣ с м ꙗл Оѣн-
 гѣрѣл Крѣск Кѣрцѣлар Рѣвѣзѣр.

*

ЛА БѣДА
 ꙗ Крѣска Тѣпографѣ ꙗ Оѣнѣкѣрсѣтѣлѣ Оѣнѣгѣрѣлѣлѣ ꙗ ꙗнѣл
 1809.

In-4° de 3 foi și 139 pagine.

Prefața :

Cuvânt înainte.

Măcar că întru cele mai înainte culése patru-zeci de Propovedanii spre a se zice la îngropăciună oamenilor morți întocmite, și de acélé care au a se zice la îngropăciună pruncilor se cuprind; totuși pentru ajutoriul Preoților, cari de obște mai mulți îngroapă prunci în popoările sale de cât de cei în vârstă, am mai întocmit întru acest chip acéste cincă spre zéce Didahiі, pentru creșteré fiilor. Caré titulă nu pentru acéia o poartă în frunte acéste Didahiі, că doară osebit încuviințate ar fi jalniciі vremі a îngropăciunii pruncilor, ci pentru că nici un loc, nici o vréme fiind scutită de învățătura cé pentru creșteré fiilor, cu atâtă mai vârtos e de lipsă la astrucare pruncilor a cuvântă pentru creșteré fiilor; că fiind umiliți cu inima întru acest tâmp Părințiі, mai cu de adins, auzind dătorіа caré o au ei spre creșteré fiilor săi, se căesc pentru greșelele céle întru creșteré fiilor sau cu știința sau cu neștiința până aci făcute; și cu acéia se deștéptă și se înbărbată spre datornica creștere a fiilor celor rămași în viață. Ca să nu zic nemica de acéia, că unі, cariі sânt mai bogați de fiі, și au mai gré datorie de a ascultă Didahiile céle pentru creșteré fiilor, mai des se văd la petrecaniіа morților pentru ale lor vreménice pricinі, decât în Beserică a plini cé pentru ascultare sfinteі Liturghiі, și a învățăturilor celor sufletești Dumineca, și întru alte alése Sărbători strinsă poruncă Beserecésă. Drept acéia precum păstoriul cel bun, lăsând céle noaozecă și noao de oi, merge a căută pre cé una rătăcită, nice nu se odihnéște până nu o află; așa Preotul, carele e dătorіu orі căruia Părinte a străcură în inima lui limpede dătorіа cé pentru creșteré fiilor, de multe orі e silit a lăsă la astrucare pruncilor alte învățături, care doară s-ar mai cuveni pentru cei mulți ascultători a le face, și pentru cei tocma fără grije, și pântece léneșe, Părinți, pre cariі mai vârtos la acest loc îi află, decât în Beserică, a cuvântă pentru creșteré fiilor.

Insămnăm și acéia, că, măcarcă acéste Didahiі sânt anumite la îngropăciună pruncilor, nu numai la îngropăciună pruncilor celor mici, ci, mai vârtos unele, și la îngropăciună junilor, și a fecioarelor, încă mai cu cuviință, după Peristasurile ce vor fi, se pot și se cade a se zice.

Pre urmă acéste Didahiі și Părinților tuturor, cariі știu ceti, le incre-

dințăm spre cetire și spre rumegată socotire; dară mai vârtos Preoților celor de prin popoară, cariî atât pre cei ne înțelepți, precum pre cei înțelepți, grijei sale dela Duhul sfânt încredințați, poporēni sânt dētorī cu sănătoase învățături fără sfiială a-î păstori. Că întru acest chip fiește căruia Preot poruncēște Dascalul nēmurilor, Pavel Apostol, la a doao Carte cătră Timotheu, Cap. 4: «Propoveduiăște cuvântul, stăi asupră cu vrēme, și fără vrēme, mustră, ciartă, îndēmna, cu toată răbdarē, și cu învățatura. Că «va fi vrēme, când învățatura cē sănătoasă nu o vor priimi, ci după poftele «sale își vor alēge lor învățatorī, cariî vor scārpina urechile. Și dela ade- «văr auzul își vor întoarce, și la bazne se vor plecā. Iară tu priveghiiază «întru toate, pătimēște răul, fă lucrul Evanghelistului, slujba ta fă-o de plin». Și la Cartē cē cătră Tit, Cap. 1, stih 9: «Țiindu-se de cuvântul credincios «cel după învățatură, ca puternic să fie, și a îndemna întru învățatura cē «sănătoasă, și pre cei ce grăesc înprotivă a-î certă».

După cum se vede din titlu și din prefața, *Didahiile* sunt un fel de urmare a *Propovedaniilor*. Ele cuprind 15 capitole.

De altfel, de obicei amândouă cărțile sunt broșate sau legate împreună.

București: Biblioteca Academiei Române.

767. *Orânduială pentru sfințire Bisericii*, Iași 1809.

І Ч І Е Т Ъ | Ъ Р Ж Н Д Ъ Л Ъ. | Пѣнтрѣ сѣицѣрѣ Бисѣричѣй, дѣ Ірхѣ-мандрѣй, | дѣ Протопѣпъ, сѣс дѣ ѡлтъ Презвѣтеръ чѣ ѡрѣ | Благословѣніѣ, шѣ Інтѣ-мѣнскѣ сѣицѣй дѣ | Ірхѣрѣс: Сѣс тѣлмѣчѣй ѡкѣмъ ѡтѣжѣш- дѣтѣ, дѣ пре ѡнѣмѣ словѣнѣскѣ, пре ѡнѣмѣ | молдовѣнѣскѣ. | ѡ зѣлѣлѣ Мѣрѣлѣш ѡсѣшѣй стѣпжнѣнѣорѣюлѣш, шѣ | прѣ Благочѣстѣнѣлѣш ѡпѣрѣтѣ, | І Л Ѣ Ѣ І Н Д Р Ѣ П І В Л О Е Й Ч Ъ. | І тѣѣтѣ Россѣлѣ. | Шѣ сѣс дѣтѣ ѡ Тѣпѣрѣю, ѡкѣмъ ѡ доѡѡрѣ: | Кѣ кѣѣ шѣ Благословѣнѣлѣ Прѣкѣсѣицѣй сѣлѣ | Кѣрѣс Кѣрѣ | ГѣЕРѣЙЛѢ МѣТРОПОЛѣЙТѢ, | Шѣ Ѣѡѡрѣхъ, ѡ Молдѣвѣй, Балѣхѣй, шѣ | ѡ Бѣсарѣвѣй.

Інѣлѣ: Іѡѡд. Дѣкѣмѣрѣе, кѣ. | ѡ Іѡшѣй.

In-4° de 2 foi și 24 pagine. Tipărită cu negru și roșu.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Gheorghe.

Urmează apoi o înștiințare despre cuprinsul cărții.

Ediția dintâi a apărut la Iași în 1752, sub titlul de *Tărnosanie*. V. nr. 283, t. II, p. 121.

București: Biblioteca Academiei Române.

768. *Orânduială pentru sfințire Bisericii*, București 1809.

І Ч І Е Т Ъ | Ъ Р Ж Н Д Ъ Л Ъ. | Пѣнтрѣ сѣицѣрѣ Бисѣричѣй, дѣ Ірхѣ-мандрѣй | дѣ Протопѣпъ, сѣс дѣ ѡлтъ Презвѣтеръ чѣ ѡрѣ Благо- словѣніѣ шѣ Інтѣ-мѣнскѣ сѣицѣй дѣ Ірхѣрѣс кѣ Ѣфѣтѣ Мѣѡшѣ. Сѣс тѣлмѣчѣй ѡкѣмъ ѡтѣжѣш дѣ- тѣ, дѣ пре ѡнѣмѣ словѣнѣскѣ, пре ѡнѣмѣ рѣмѣжѣ- нѣскѣ. | ѡ зѣлѣлѣ Мѣрѣлѣш стѣпжнѣнѣорѣю, шѣ прѣ Благочѣстѣнѣлѣш ѡпѣрѣтѣ, | І Л Ѣ Ѣ І Н Д Р Ѣ П І В Л О Е Й Ч Ъ. | І тѣѣтѣ Россѣлѣ. | Кѣрѣ сѣс Тѣпѣрѣйтѣ ѡ ѡш, Кѣ Бѣгословѣнѣлѣ, прѣ | ѡ Ѣфѣ-цѣй сѣлѣПѣрѣнѣтѣлѣш Кѣрѣш Кѣрѣ | ГѣЕРѣЙЛѢ МѣТРОПОЛѣЙТѢ | Шѣ Ѣѡѡрѣхъ, ѡлѣ Молдѣвѣй, Балѣхѣй, шѣ ѡлѣ | Бѣсарѣвѣй. Іѡрѣ ѡкѣмъ ѡдоѡѡрѣ, Кѣ Бѣгословѣнѣлѣ, | шѣ тѣѣтѣ кѣлѣтѣѡлѣ Прѣ ѡ Ѣфѣицѣтѣлѣш Кѣрѣш | Кѣрѣ ДОѢЙѢѢЙ, МѣТРОПОЛѣЙТѢ | І тѣѣтѣ Балѣхѣлѣ. Сѣс Тѣпѣрѣйтѣ ѡнѣчѣ: | ѡ Ѣфѣтѣ Мѣнѣрополѣ: ѡ Бѣкѣрѣицѣлѣшѣ: | Лѣ Лѣтѣ.

vântul Ῥωμαῖος, care în vécul cel de mijloc se află, s-au pus în locul cuvântului Romanus spre deosebire Grecilor, cari asemenea mai demult se zice Romani, adică Cetăţeni înpărăţiei Romaneşti, de Romani cei dela apus: pre Români nu Ῥωμαῖος, care întru asă(m)uire înseamnă Greci, ci Ῥωμανός îi chem.

Atât «Cuvântul către Români» (pag. 4—21), cât şi toate regulele şi explicările despre ortografie în redacţia românească (pag. 24—38) sunt tipărite în cirilica.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

772. Dim. Vajda, *Cuvântări ţinute în numele clerului greco-catolic, Sibiiu 1809.*— Latineşte.

O R A T I O N E S | Qu ar um | Primam Clerus Graeco Catholicus Ma-
jor Dioe- cesis Fogarasiensis occasione Installationis Cano- nicorum, et publi-
catarum et aliarum Foundationum | PER | EXCELLENTISSIMUM | ILLU-
STRISIMUM ac REVERENDISSIMUM | DOMINUM | I O A N N E M
B A B B, | DE | KAPOLNAK MONOSTOR. | Factarum Anno 1807. Die 13 Iulii
obtulit. | Alteram quam Clerus Graeco Catholicus Iunior | ejusdem Dioecesis Fa-
garasiensis in suo Auditorio, | dum scilicet Idem Praelaudatus Excellentissi-
mus Do- minus Praesul Sacratissimae Caesareo-Regiae, Apo-|stolicae Majes-
tatis Status Consiliarius in congressu | Magnatum, Claudiopoli 25 Aprilis
Anno 1809. | acciperet Insignia eminentis Ordinis Leopoldi, in signum
suae in Praesulem exhiben- dae gratitudinis, dixit.

CIBINII. | TYPIS IOANNIS BARTH. | 1809.

In-8° de 50 pagine.

Pe verso titlului se află autorizarea de tipărire a cenzurei:

Ad perennem Excellentissimi, ac imitatione dignissimi Praesulis Me-
moriā imprimantur.

Claudiopoli, 14 Martii 1909.

J. Martonffi, m. p.

Praeses Censurae.

Urmează apoi o înştiinţare a tipografului către cititor, precum şi o poezie latină în distihuri elegiace, adresată «Ad authorem» şi semnată de: Basilus Aaron, «iuratus causarum fori utriusque procurator», şi datată din Sibiu, 26 Mai 1809.

Alte cuvântări ţinute cu aceeaşi ocaziune se află în: *Înştiinţarea lui Bob din 1808.* V. mai sus, T. II, p. 522.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

773. *Vieţile Sfinţilor din luna Octomvrie, Mănăstirea Neamţului 1809.*

Жтрѣ слава Фѣйтей | шй чѣй де ѿ фѣйнице, шй де кѣл-|цх фхкхтѣарей, шй
недеспхрцѣ-|тѣй ТРОИЦѣ а ТЯТЪЛЪЙ, шй | а ФЮЛЪЙ шй а ФОНТЪЛЪЙ ДХ.

Жн зѣлеле прѣ Бѣгочестѣивѣлѣй сѣнгѣр стх-|пжнитѣрюлѣй мѣрелѣй Дѣмнѣ Жмнх-
рѣтѣ | ЯЛѣЖ ЯНДРЪ ПѣБЛОБИЧѣ а тѣатх | Рѣссѣл, Ипрѣчѣй, Ипрѣчѣй, Ипрѣчѣй.

Кѣ Бѣгословѣнѣл прѣ сѣйтѣлѣй Жндрептхтѣ-|рюлѣй Гвнѣдѣ, шй Жл ачѣлѣлѣшѣ.
Члѣнѣ шй Бѣдрх | Жн Молдѣлѣл, Балѣхѣл, шй Басарѣлѣл, а прѣ ѿсѣфѣнѣтѣлѣй
Митрополѣтѣ Кѣръ ГѣВРИНѣлѣ.

Кѣ Жхжторѣнѣца а прѣ ѿсѣфѣнѣцѣй сѣлѣ Кѣръ БѣНѣ-|ЯМИНѣлѣ, шй а Жлторѣ юбн-
тѣрѣй де Хѣ патрѣвѣцѣй.

Антрѣ слава Свѣтѣй

шѣ чѣй де ѿфѣйнице, шѣ де вѣмъ
цѣ фѣкѣтѣорѣй, шѣ не де пѣрѣцѣй-
тѣй трѣнцѣ а тѣ тѣ лѣ шѣ шѣ
а фѣ ю а ѣ, шѣ а сѣ ф н т ѣ л ѣ а ѣ

Ан зѣ лѣ де прѣ бѣлѣ гѣ чѣ стѣ вѣ лѣ шѣ сѣ нѣ рѣ сѣ тѣ
пѣ нѣ тѣ о рѣ лѣ шѣ мѣ рѣ лѣ шѣ дѣ мѣ нѣ а мѣ пѣ рѣ а тѣ

А лѣ зѣ а н д р ѣ пѣ б лѣ о в ѣ ч ѣ а тѣ о а тѣ
рѣ сѣ лѣ, И пѣ о чѣ, И пѣ рѣ о чѣ, И пѣ рѣ о чѣ.

Кѣ бѣлѣ гѣ о сѣ лѣ о вѣ нѣй прѣ сѣ фѣ тѣ вѣ шѣ а сѣ и тѣ а тѣ
о рѣ лѣ сѣ нѣ о дѣ, шѣ а лѣ а чѣ лѣ шѣ чѣ лѣ шѣ шѣ сѣ хѣ рѣ
а мѣ о лѣ дѣ вѣ мѣ, бѣ лѣ а ѣ хѣ мѣ, шѣ бѣ а sѣ rѣ vѣ mѣ, а прѣ ѿ
сѣ фѣ цѣ тѣ вѣ шѣ мѣ рѣ о пѣ лѣй кѣ рѣ гѣ а бѣ rѣ iѣ nѣ lѣ.

Кѣ а жѣ тѣ o рѣ nѣ cѣ a прѣ ѿ сѣ фѣ цѣй сѣ лѣ кѣ рѣ вѣ nѣ-
iѣ mѣ nѣ, шѣ а а лѣ tѣ o рѣ ю bѣ nѣ tѣ o рѣй дѣ хѣ cѣ пѣ lѣ ѿ cѣ nѣ.

Сѣ а ѣ тѣ пѣ рѣ nѣ tѣ а чѣ a tѣ cѣ фѣ nѣ tѣ шѣ прѣ сѣ o лѣ
и tѣ o a рѣ кѣ a рѣ tѣ, чѣ кѣ вѣ pѣ nѣ dѣ a tѣ pѣ cѣ nѣ шѣй вѣ iѣ cѣ nѣ a sѣ
сѣ фѣ nѣ cѣ a ѿ pѣ дѣ nѣ a лѣ nѣ a ѣ шѣ o ктѣ o бѣ pѣ tѣ, кѣ a рѣ tѣ а кѣ dѣ mѣ
а tѣ pѣ a ѣ cѣ a tѣ pѣ a mѣ a чѣ nѣ tѣ dѣ nѣ nѣ a mѣ bѣ a cѣ лѣ o vѣ nѣ cѣ kѣ tѣ
а чѣ tѣ rѣ o mѣ a nѣ cѣ kѣ cѣ pѣ фѣ o лѣ o sѣ lѣ dѣ o бѣ cѣ.

Ан сѣ фѣ tѣ a mѣ a nѣ cѣ tѣ pѣ nѣ e mѣ yѣ lѣ шѣ, а tѣ pѣ
a ѣ cѣ шѣ а ѣ iѣ nѣ tѣ yѣ pѣ o gѣ rѣ fѣ. Ан вѣ pѣ e mѣ прѣ кѣ vѣ-
шѣ iѣ eй сѣ лѣ iѣ ѿ a nѣ nѣ, а рѣ xѣ mѣ a nѣ dѣ pѣ nѣ tѣ шѣ cтѣ a рѣ cѣ
а лѣ сѣ фѣ nѣ tѣ a ѿ pѣ mѣ nѣ cѣ tѣ pѣ nѣ e mѣ yѣ lѣ шѣ шѣ cѣ e kѣ vѣ lѣ dѣ.
А а nѣ iѣ nѣ dѣ e lѣ a mѣ nѣ tѣ dѣ nѣ rѣ tѣ a ѣ mѣ iѣ nѣ, а ѿ dѣ. Фѣ bѣ rѣ nѣ gѣ.

дѣ iѣ gѣ nѣ tѣ iѣ e шѣ Гѣ o ѿ nѣ tѣ iѣ e мѣ o nѣ a ѣ xѣ iѣ nѣ,

Urmează apoi această prefață :

Pré osfințite și al nostru pré milostive stăpâne.

Cé până la pământū smerită închinăciune aducemū Pré O Sfinții tale.

Socotindū că de prisositū ȳaste a mai poftori ȳarăși pre acelé care s-aū scrisū în predosloviile care s-aū făcutū și aū pusū la începutulū lunii lui Septemvrie: Cumū adecă părintele nostru au pusū multă sârguință a împodobi și îmbogăți limba românească cu cuvântulū lui Dumnezeu, cumū au pusū pre pări ȳi să tălmăciască cărțile sfinților părinți, céle învățătoare de viața monahicască, cumū tâlcuirile sfințelorū scripturī, cumū pre viețile sfinților. Și încă cine în limba ellinască le-aū scrisū și cine le-aū adunatū de prinū toată lumé, de unde s-au scrisū, și cine la unū locū le-aū strânsū, și la aciastă rânduială duple cumū să vădū le-aū pusū; și cine în limba slovenască le-aū scosū, și cine mai pre urmă și în cé rumânească le-aū tălmăcitū. Pentru toate zicându-să și arătându-să acolo pre largū, aicé ni s-aū părutū că nu ȳaste trebuință a să mai pune ȳarăși acéléși, și a mai îngreoia Pré Osfințitulū auzū alū Pré Osfinții Tale. Mai vârtosū că și în céle slovenești numaī la începutulū cărților celorū cuprinzătoare de câte trei luni sântū puse predosloviile, ȳarū la célelalte, ca céle ce sântū toate unū trupū, nu s-aū mai pusū nimicū, ci numaī așa prostū să face începăturile lunilorū, măcarū deși schimbări de stăpâniri și prelungiri de vremi aū pățimitū la tălmăcirile și alcătuirile și typăririle lorū destule. Ci a adăogă numaī céle Pré Osfințitulū Ypochimenū și pricinilorū potrivite.

Căci cândū pré puternica împărăție a Rusiei ș-aū tinsū aripile stăpânirii sale, și ca pre niște puī au cuprinsū și aū ocrotitū pre norodulū acestū românescū, cândū au îmbrățișatū cu amândoa brațele a înnalteī milostiviri și a măririi sale pre amândoa Prințipurile acéste pré blagocestivulū și pré milostivulū Impăratū Alexandru întâi a toată Rusiia, atuncé darū atuncé, și Pré Osfinția ta te-ai întorsū ca alt Hrysostomū la scaunulū Pré osfinții tale, dela care prinū oare caré zavistie, orī și prinū oare-care procedenție mai înaltă ai fostū depărtatū, că așa mă plecū a créde celui ce zice, că fără de voia Tatălū vostru, nici unū părū alū capulū vostru nu să clătește, păzindu-ți în vréme potrivită vremilorū și stăpânirilorū întoarceré Pré Osfinții Tale și priimiré mai cu suire de a doao oară a Scaunulū Pré Osfinții Tale. Atuncé și céle ale săracii typografiei noastre gata fiindū spre (a) începe a typări și Luna lui Octovrie, numaī Blagosloveniia Pré Osfinții Tale așteptându-o, pre caré și dobândindu-o, și pré sfintele rugăciuni și îndemnări, încă și ajutoriri întărindu-o, acumū și sfârșitū aū luatū, typărindu-să cu toată luaré aminte, îndreptându-să orī ce sintaxisū, orī ce noimă duple firé limbii Românești. Incă și intru oarecare dinū vieți, care nu s-aū potrivitū cu céle Grecești, și s-aū părutū că sântū mai bune s-aū îndreptatū. Mai adăogându și patru vieți, care acumū de iznovă dinū céle Grecești s-aū tălmăcitū, a sfântulū Filothei Aghioritulū, a sfântulū Dimitrie alū Ungrovlahiei, a sfântulū Athanasie alū Tarigradulū, și a sfântulū Symeonū noulū Bogoslovū. Pre care o aducemū înainte Pré Osfinții Tale, ca pre o pârgă a ostenelelorū noastre.

Deci priimește-o, o Pré Osfințite Stăpâne, precumū Arhiereulū celū de

demultu pârgile fiiloru lui Israilu, ca Domnulă pre cei doi bănișori ai vă-
duvii. Iară de nu, apoi măcară priimește-o, ca împăratulă acela pumnulă de
apă ală țăranulă. Și pre cumă acela cu îndestulate daruri pentru buna
voire și oserdie a lui i-au răsplătită, așa și Pré Osfinția Ta cu pré sfinți-
tele rugăciuni întărește-ne, ca și pre céialaltă călătorie a drumulă celă pusă
innainte să putemă a o săvârși. Priimește-o, și prină Pré Osfinția Ta căș-
tige-și îndrăznélă innainté tuturoră, că noi proști fiindă, și josă aflându-ne
cu staré, și locă lăcuindă oare-cumă nevastă, și neștiută, și de cătă cei
mulți aflându-ne mai de pre urmă, și camă că nu îndrăznimă să zicemă
că cu totulă, afară de lume și de lucrurile ei lăcuindă, să nu cumva prostimé
noastră să-i întunece slava ei. Că măcară deși ia iaste slăvită prină șineși,
și cu haîne împistrite de multe feliuri de materii împodobită, și cuprinză-
toare de multe comori de multă și de mare preț: Dară déca dela noi
proști fără de mijlocire va eși în lume, frică iaste să nu cumva prostimé
noastră să întunece slava ei; iară déca prină Pré Osfinția Ta va străluci
lumii, și ea să va mări, și slava i să va crește. Pentru că slava ei dină
lăuntrulă ei iaste, și comorile sale innainté tuturoră și le va descoperi, și
pre toți cu duhovnicescă bogăție îi va îmbogăți, și de bunele merezme ale
sale îi va umplé. Că bună mirézmă iaste ea, duple Apostolulă, celoră ce să
mântuesc. Și încă și pre Pré Osfinția Ta te va proslăvi și arătată tuturoră
te va face, și mare făcătoră de bine la totă némulă Românescă te va des-
coperi. Și nu numai acesté, ci și cu sfinții cei ce să cuprindă într-ânsa, și
încă și cu cei dină célelalte care urmăză déciia innainte, te va împrieteni
și pré de aproape iubită loră te va face, și printr-ânsă, și cu Dumnezeu celă
proslăvită întru dânșii, că face voia loră, ca a unoră robi și priătină adevă-
rați ai lui. Și proslăvește cu Dumnezeiască putéré sa pre cei ce îi proslă-
vescă pre dânșii. Amină.

Ală Pré Osfinții Tale

pré plecată,

Ioannă, Arhimandrită și Stareță Sfințeloră

Mănăstiri Némțului și Secului,

Cu totă Soborulă.

După prefață se află următoarele versuri:

Epigramma la carté aciasta.

Ca o iubită de ostenélă albină
Ce umblă vara prină floră de grădină,
Carté aciasta miăre duhovnicescă
Întru sine-și și Dumnezeiască,
Ca întru niște țevșoare de faguri
Prină ale ei file puindă și rânduri
Pre ale sfinților vieți și încă fapte,
Care sântă slăvite și foarte minunate.
Haide, adunați-vă, veniți cu toți
Pré înbrățișați-o și o cetiți
Căți viața vécinică o poftiți,
Și cu sfinții în vécă să trăiți.

Despre carte către cetitori.

Cu amândoaă mâinele să mă apuce
 Totu' celū ce la Ceriuri voiaște a să duce,
 Că eu pre cei ce cu dragoste mă iubesă
 Pre calé sfințilorū îi povățuesă,
 Intru a Ceriurilor împărăție
 Ca acolo să se odihnască în vecie.

În fața textului se află gravura reprezentând Înălțarea Domnului, reproducă după volumul pe Septemvrie.

La sfârșit, după tabla alfabetică a numelor, această notă:

Urmându-să dinū cuvântū în cuvântū carté aciasta, și îndreptându-să cu toată luare aminte și sânguința de sfinția sa părintele nostru Dorothei, proinū Starețulū și Arhimandritulū Malorosianū. La typărire s-au diorthositū prin perierghiia monahului Isaacū.

Volumul cuprinzând viețile Sfinților pe luna Septemvrie, cu care începe publicația, a apărut în 1807 (n° 721). Pentru anii celorlalte volume, v. mai sus, t. II, p. 519.

București: Biblioteca Academiei Române.

774. Carte de rugăciuni în timp de războiu, Iași 1809. — Grecește.

ΕΙΣ ΔΟΞΑΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ, | ΚΑΙ ΟΜΟΨΙΣ, ΚΑΙ ΑΔΙΑΙΡΕΤΟΥ ΤΡΙΑ-
 ΔΟΣ, | ΠΑΤΡΟΣ, ΥΙΟΥ, ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ | ΑΜΗΝ.

Συναπταί, καί Ἐκτενεῖς λεγόμεναι ἐν καιρῷ πολέμου κατ' ἐθνῶν ἐπερχομένων ἡμῖν, καὶ Παράκλησις εὐχαριστήριος, μεταφρασθεῖσαι ἀπὸ τῆς Ρωσικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διὰ λεκτον, ἐπιταγῇ μὲν τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου καὶ Ἐξάρχου πάσης Μολδαβίας, Βαλαχίας καὶ Βασσαραβίας, Κυρίῳ Γαβριήλ. Καὶ εἰς Τύπον νῦν πρῶτον ἐκδοθεῖσαι δαπάνῃ τῆς αὐτοῦ Πανιερωτήτος, χάριν τῶν ἐν Μολδοβλαχίᾳ Γραικῶν, Ἐπιμελεῖα δὲ τοῦ Πανιερωτάτου Γρηγορίου Μητροπολίτου Ἐιρηνοπόλεως τοῦ καὶ Προεστώτος τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς τοῦ Χοῦ Ἀναλήψεως τοῦ λεγομένου Γόλια.

Ἐν ἔτει, Αὐθ. | Ἐν τῇ θεοφρουρητῇ Πόλει ἸΑΣΙ'φ. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς ἐν Ἰασσίῳ Μητροπόλεως.

Intru slava sfintei și de o ființă și nedespărțitei Treimi, a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh.

Adunare de rugăciuni, și ectenii numite, în timp de războiu asupra vrăjmașilor ce năvălesc asupra noastră, și rugăciuni de mulțămire, traduse din limba rusească în cea grecească, din porunca Prea sfințitului Mitropolit și Exarh a toată Moldova, Valahia și Basarabia, Domnului Gavriil. Și date acum întâia dată în tipar pentru Grecii din Moldova, cu îngrijirea Prea sfințitului Grigorie Mitropolitul Irinupoliei și proistosul sfintei Mănăstiri a lui Cristos a Înălțării, numită Golia.

În anul 1809, în păzita de Dumnezeu cetate Iași. În Tipografia Mitropoliei din Iași.

In-4° de 1 foaie și 42 pagine.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Gheorghe cu inscripție românească, reproduc după *Orânduială pentru sfințirea Bisericii*, ediția ieșană, din acelaș an, și care se

afă și în ediția românească a acestei cărți, apărute tot în Iași și în acelaș an. V. mai sus, n° 758.

București: Biblioteca Academiei Române.
C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 184, CXVIII.

334

1810.

775. Acatist, Sibiu 1810.

ⲁⲕⲁⲥⲓⲧⲓⲥⲧ | ⲡⲣⲉ Ⲙⲉⲛⲧⲉⲓ | ⲛⲓⲥⲕⲧⲟⲃⲁⲣⲉⲓ, ⲁⲩⲉ ⲁⲙⲛⲉⲩⲉⲥ, | ⲛⲓ
ⲁⲗⲧⲉ | ⲓⲕⲁⲗⲓⲥⲧⲉ ⲛⲓ ⲣⲩⲉⲕⲧⲉⲥⲛⲓ | ⲡⲟⲃⲁⲣⲧⲉ ⲁⲩⲉ ⲡⲟⲗⲟⲥ.
Ⲙⲉⲛⲧⲉⲓ, | ⲁⲩⲉ ⲧⲓⲡⲟⲃⲁⲡⲓⲁ ⲁⲩⲉ ⲓⲱⲁⲛ Ⲙⲁⲣⲧ. | 1810.

In-12 de 2 foi și 475 pagine. Tipărit cu negru și roșu, cu 23 de rânduri în pagină plină.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând pe Sf. Nicolae, repetată la pag. 294. Alte gravuri se văd pe pag. 48, 88, 120, 227 și 482.

București: Biblioteca Academiei Române.

776. Calendar, Buda 1810.

Titlul ca la cele precedente.

In-8°, de 40 de foi.

În locul *Chronicii Românilor*, care urma în *Calendarele* de până acum, se adaugă următoarele:

Istori și Invățăături din scriitorii cei profani sau mirenești a Românilor celor vechi: Pentru bărbăție.

Cele grele se fac ușoare cu răbdare.

Uită-te la năcazurile altora, ca mai cu liniște să porți ale tale.

Măniia e nebunie scurtă.

A se măniia cel ce pedepséște tocma nu se cuvine.

Nice pre vrăjmași nu se cade să ne măniam.

Măniia nu se poate învinge pre sine.

În multe tipuri lipséște a îngrădi măniia.

Pre lingari să nu-î ascultăm.

Aceste invățăături sunt întrerupte de o bucată în versuri naive, (28 strofe de câte 4 versuri), despre cucerirea Daciei de Traian, cari se termină cu sfatul următor:

Ia ascultă ce zic eu,
voiu să mă jur, și zic zeu,
stăi lângă 'npăratul tău,
că-ți ajută Dumnezeu.

ⲓ ⲃⲉⲁⲓ

ⲁⲓ ⲕⲣⲁⲗⲁⲥⲁ ⲧⲓⲡⲟⲓⲣⲁⲑⲓⲉ ⲁ Ⲓⲟⲩⲛⲓⲉⲣⲥⲓⲧⲁⲓⲥⲓⲟⲩ Ⲓⲟⲩⲛⲓⲉⲣⲁⲓⲥⲓ ⲁⲓⲛ ⲡⲓⲥⲁ.
1810.

[Partea II:]

ⲡⲓⲣⲧⲉ Ⲃ.

ⲕⲁⲣⲧⲉ ⲕⲥⲓⲣⲓⲛⲁⲉ ⲡⲣⲉⲃⲛⲓⲕⲉⲗⲉ ⲁⲓⲗⲁ ⲁⲥⲓⲙⲓⲛⲓⲕⲁ ⲁⲁⲃⲁⲱ ⲥⲁⲡⲧⲉⲙⲁⲛⲉ ⲁⲥⲓⲡⲉ
ⲣⲥⲁⲗⲓⲓⲥⲓ, ⲡⲉⲛⲉ ⲗⲁ ⲁⲥⲓⲙⲓⲛⲓⲕⲁ ⲁ ⲗⲉ. ⲁⲥⲓⲡⲉ ⲣⲥⲁⲗⲓⲓⲥⲓ... 1811

[Partea III:]

ⲡⲓⲣⲧⲉ Ⲓ.

ⲕⲁⲣⲧⲉ ⲕⲥⲓⲣⲓⲛⲁⲉ ⲡⲣⲉⲃⲛⲓⲕⲉⲗⲉ Ⲓⲁⲣⲉⲃⲧⲟⲣⲓⲗⲁⲱⲣ ⲡⲣⲓⲥⲧⲉ ⲧⲟⲧ ⲗⲓⲛⲥⲁ... 1811

3 vol. 4°, de 5 foi și 237 pag., 296 și 92 pag.

Pe verso se afla, ca motto, un extract din cartea a doua către Timoteiu. Urmeaza apoi această prefață:

Cuvânt înainte.

Nu e îndoială, că Preoții, cari sânt păstori sufletești, pre cum, după învățătura sfântului Apostol Pavel la Faptele Apostolilor, cap. 20, stih 28, sânt puși de Duhul sfânt, ca să păzască turma lui Dumnezeu ce cuvântătoare, care o au câștigat cu sângele său; așa după Canonul 19 al Săborelui dela Trulla, în toate zilele, dară mai vârtos în Sărbători strinsă datorie au a face învățătură Poporénilor săi. Însă, precum mulți cu laudă împlinesc datoria aciasta, așa unii nu odată sânt siliți a ține buzele închise; nu că doară nu ar ave învățătură râvnă spre propoveduire cuvântului lui Dumnezeu, ci lipsa Cărtilor, de unde se pot scoate mântuitoarele învățături, neîndrăzneți îi face pre ei. Că acélé Căzănii, care se află prin Besericile noastre, măcar că multe frumoase cuvinte cuprind în sinul său, totuși nu sânt așa întocmite, ca sau Preotul să poată culége din trânele dese învățături, care să le zică de rost înainte poporului, sau înse dovedele că țăsătura lor să poată înduplecă cerbice multor creștini de acum, întru cari nu numai s-au răcit dragosté, ci cu totul e înghiețată, și inima lor ca stâlpul, întru carele se prefăcú muiaré lui Lot pentru ne ascultaré, se află învărtosată și înpietrită. Altă plasă de învățături, mai cu țapene dovediri răzimate, lipsesc acuma spre a deșteptá pre unii Creștini ca acésté din lângoare păcatului, spre a-i abate dela calé rătăcirei, și a-i aduce cătră mântuire. Deci, spre ajutoriul acelor Preoți, cari nu sânt în stare ca acéia, ca să-și poată câștigá alte cărți mai iscusite, dau la lumină acése Prediche, dintru care preste toate Duminecile și Sărbătorile anului, pot împărți până cé Ceréscă, adecă cuvântul lui Dumnezeu poporénilor săi, pentru ca să nu se împlinescă prin Besericile lor tânguire acéia a Prorocului Ieremiá: «Pruncii au cerut pâne, și nu iaste cine să le frângă lor». Plângeré Ieremieí, cap 4, stih 4.

Însă, ca Preoții cu acése Prediche după cuviință să se ajute a folosi poporénilor săi, lipséseste să ia aminte, că precum acéiași bucată e și mai-celor și sugătorilor lor prunci de hrană; însă cu acé osebire, că spre a hrăni pré maice e bucată tare, iară spre a hrăni pre prunci e prefăcută în lapte; așa Preoții ca niște maice a Poporénilor săi lipséseste bucata Predichelor acestora, topindu-o întâiu în sine, să o prefacă în lapte, și rumegând céle ce se cuprind întru acésté cu cugetul lor, ca o moale beutură să le

străcure întru inimile celor ne învățați. Adecă Preotul, vrând a face învățătură din vr-o Predică de acésté, se cade se plinască poronca acéia, caré fu dată Prorocului Iezechiil, zicând: «Mânâncă hârțiia aciasta, și mergi, și grăiaște fiilor lui Israil». Iezechiil, cap. 3, stih 1. Decî, mai nainte se cade să cetască Predica foarte cu luare aminte, ca învățând de rost adevărurile ce cuprindé Predica cu dovédele lor, să-și umplă minté sa, și așa, întocmind voroava după pricéperé ascultătorilor, ca o spongie bine adăpată, fără mare ostenéla va puté vărsă adevărurile din Amvon.

Ci, măcar că scoposul mieu întru ostenéla aciasta fu, ca și Preoții aceia cariî nu sânt procopsiți întru știința Ritoricéscă, să se îndemâneze cu mijlociré acestora a face Poporului învățătură de rost; totuși cel ce va cetî din carte Predica în Besérică, nu fără nici un folos va lucră aciasta. Pentru că așa sânt Predichele acésté ȧesute, cât, de nu și tocma toate firele, încă fința, și măduha celor ce se cuprind întrânsele flește carele prost o poate înțelége, cât orî carele poporan, carele va ascultă cetaniia Predichelor acestora cu luare aminte, pururé mai cu sănătate în suflet după darul lui Dumnezeu va eși din Besérică, de cum au întrat.

De aciia sfătuesc pre flește carele Stăpân de casă, carele știe cetî, ca să aibă în casa sa aciastă Carte de Prediche, dintru caré în flește caré Duminecă și Sărbătoare, în loc de a slobozi pre casnicii săi, orî fiî, orî slujitorî la obicînuitele deșertăciuni, pururé Predica zilei aceia să o cetască în auzul tuturor celor de casă. Cu caré și détorieî sale ceiî firești, caré are de a învăța céle bune pre casnicii săi, va face destul, și casnicii gustând sănătoasa învățătură, mai cu frica lui Dumnezeu, mai cu omenie, mai cu credința în lucrurile casei, și mai ascultători vor fi. Dintru caré nu de mijloc mângăiare va să sântă Stăpânul casii aceia.

Cuvântul acesta Predică, e cuvânt vechiū Românesc, carele părăsându-se oarecând, se împrumută alt cuvânt dela Sârbî, și învățatura caré se face Dumineca sau întru altă sărbătoare în Besérică cu cuvânt strein se anumî Căzanie. Ci de vréme ce Sârbîi, ca să-și întoarcă împrumutul, acum au priimit cuvântul nostru cel vechiū românesc în gura lor, și de obște le place a chiemă zisa învățătură Predică, pentru ce noi să nu luom iarăși cuvântul nostru, și precum Sârbîi, așa și noi mai cu cădință de cât Sârbîi să ne întrebuițăm cu dânsul? Că rușine ar fi noao, streinii să se desfăteze cu ale noastre, și noi să nu știm prețui ale noastre, care le avem dela vechiî Strămoșiî noștri. Pentru acéia Eu, lăpădând cuvântul strein, Căzanie, am pus în frunté Cărții aceștiia titula, *Prediche*. Și în trei Părți am împărțit Carté, și în format mai mic, de cum au fost până acum obicéiul, am făcut a se tipări pentru ușurareî acelor Preoți, cariî vor vol a învăța din trânsa, și a se găti ca să facă învățătură de rost; că legându-o în trei bucăți, mai lesne se poate purtă în mîni și în casă, și afară în grădină, sau orî în ce alt loc, unde de multe orî sânt strâmtorați pentru sunetul pruncilor a eși când vréu să învéte. Parté cé din tău cuprindé Predichele dela începutul Triodului, adecă dela Dumineca Vameșului până la sfârșitul Pentecostariului, adecă până la Dumineca tuturor Sfinților. Predichele de pre vrémé Triodului deșteptă pre păcătoși la pocăință; céle de pre vrémé Pentecostariului

îi întărește în darul lui Dumnezeu cel dobândit prin pocăință. Intru a doao Parte sânt Predichele dela a doao Duminecă după Rusaliî până la Dumineca 32. după Rusaliî. A treia Parte ține Predichele sărbătorilor de preste tot anul. Acéste doao părți despre osebite lucruri în urma osebitelor Evanghelii și a folosului ascultătorilor cuvântă.

Pre urmă, cătră voi grăesc, cinstiți Preoți Păstori sufletești. Aduceți-vă aminte, că atunci când ați priimit Preoția, care și umerelor îngerești încă e sarcină înfricoșată, și ați luat în grija voastră oile lui Hristos cele cu neprețuit sânge răscumpărate, adevă pre Poporénii voștri, v-ați pus credin-ceri lui Dumnezeu pentru sufletele lor. Intru aciastă cursă dară aflându-vă, să nu dați somn ochilor voștri, nici să dormiteze genele voastre, ca să vă mântuiți ca o căprioară din cursă, și ca o pasăre din laț, după cum vă sfătuiaște înțeleptul Solomon la Pilde, cap. 6. Drept acéia nu fireți fără ne-voită grije cătră poporénii voștri: rugați, propoveduiți, dojeniți, amenințați, certați. Nu vă odihniți, până ce nu se va da deplin détornica slujbă lui Dumnezeu dela toți poporénii voștri, până ce nu vor încetă obiceiurile cele réle din poporul vostru, până ce nu se vor desrădăcina pisma, vrăjmășiile dintră poporénii voștri, până ce nu se vor stinge necurățiile dintră popo-rénii voștri, până ce mai vârtos tinerii nu se vor învăța bine întru învă-țătura cé creștinască. Pre cum căprioara se sbate a se descurcă din cursa, întru care căzu, și pre cum paserile se trudesă a scăpa din laț, așa voi cu minte și cu inima și cu toate puterile voastre să vă nevoiți a face destul détoriei voastre, întru care vă aflați, ca cu bucurie să puteți da samă lui Dumnezeu pentru toți poporénii voștri. Caré, ca după cuviință să puteți plini, lipsése cu ne încetată cetaniia sfintelor Cărți să vă îndemânați spre propo-veduire cuvântului lui Dumnezeu și a vecinicilor adevăruri. Priimiți dară Predichele acésté, și le mâncați, adevă cu de adins să le cetiți. Nice să vă îngreoiaze acéia, că sânt mai vârtos unele cam lungi, căci pentru folosul vostru am voit a mă largi, ca nu numai odată dintr-o Predică să vă puteți ajuta.

Dintru acésté de veți culége ceva ajutoriu spre împlinire détoriei voastre, rugați-vă lui Dumnezeu și pentru mine, ca să-mi iarte păca-tele, și din nedeșertata vistierie a darurilor sale celor Cerești cu bo-gată îndurare să-mi dăruiască tărie și îndrăznire, ca mai multe, după micșorare talantului meu, să pociu lucră pentru binele de obște. Că pre-cum nimene nu e șie singur născut, așa Dumnezeu «au poruncit unuia fiește căruia pentru de aproapele său», Sirah, cap. 17, stih 12. Nice dra-gosté nu știe căută cele ce sânt ale sale. I Carte cătră Corintheni, cap. 13, stih 5. Drept acéia fiește carele e détoriu după măsura împărțitelor da-ruri a osteni mai vârtos pentru binele de obște, de cât pentru folosul său cel trecătoriu.

București: Biblioteca Academiei Române.

780. Anton de Marki, *Estract din Gramatica germano-română*, Cernăuți 1810.—
Nemțește.

U s s u g | aus der für | Normal- und Hauptschulen | vorgezeichneten deutschen |
S p r a c h l e h r e | in | deutscher und wallachischer Sprache, enthaltend | das Wichtigste der

deutschen und wallachischen Sprache, | dann die Uebereinstimmung oder Abweichung der letztern von | der erstern. | Zum Gebrauche | derjenigen | welche die deutsche oder wallachische Sprache zu erlernen Lust haben, nach den in der besagten | deutschen Sprachlehre | vorkommenden Paragraphen kurz und faßlich verfaßt.

Ischnomih | gedruckt bey Petrus Edhardt f. t. Budowiner Kreis-Buchdrucker. | 1810.

In-8° de 5 foi, 1 tabelă, 719 pagine (sărindu-se p. 551) și 7 foi.

Prefața:

Vorrede.

Unstreitig müssen Lehrer, die in zwey Sprachen gründlichen Unterricht ertheilen wollen, beyder Sprachen vollkommen mächtig seyn, und Beamte, die in einer Provinz angestellt sind, wo die Nation gemischt ist, wenigstens einen ziemlichen Grad der Kenntniss der National-Sprache erreicht haben, weil sonst erstere nie, letztere mit vieler Schwierigkeit zum wahren Zwecke gelangen können.

Da nun eine fremde Sprache nicht anders, als durch Regeln, und durch geschickte Sprachmeister geschwind und leicht kann erlernet werden; so erheischt es die Nothwendigkeit, dass in jeder Sprache ordentlich, und fasslich eingerichtete Sprachlehren aufgelegt werden.

In dieser Rücksicht, weil die K. K. Buccowina, und so auch andere Provinzen der K. K. Oesterreichischen Staaten, in welchen sich wallachische Unterthanen befinden, mit sehr wenigen derley Hilfsbüchern versehen sind, und weil weder die öffentlichen Schulen, noch die bey allen Branchen angestellten Herrn Beamten so ein Buch vermissen können, erscheint dieser gegenwärtige Auszug aus der in Wien im Jahre 1794 aufgelegten, und später nachgedruckten deutschen Sprachlehre für Normal- und Hauptschulen, mit Anwendung auf die wallachische Sprache.

Der Verfasser derselben folgte der Ordnung der benannten Sprachlehre, bezieht sich am Rande seines Werkes auf die Paragraphe des Schulbuches, hat aber nur das Wichtigste für beyde Sprachen, besonders für die wallachische kurz gefasst, doch möglichst so gründlich angeführt, dass ein Fremdling in dieser Sprache sich darin leicht Rathes erholen, und wenn er der lateinischen, italienischen oder französischen Sprache kündig ist, ohne viele Mühe und ohne nöthig zu haben, sich die deutsche Sprachlehre mit anzuschaffen, eine ziemliche Kenntniss dieser National-Sprache erlangen kann. Ein Auszug bleibt immer nur ein Auszug, und man kann es auch nicht fordern, dass in demselben alles ausführlich enthalten sey, wie in einer vollkommenen Sprachlehre, die mit Gott, nachfolgen soll, indessen schmeichelt sich der Verfasser dadurch in den wichtigsten Stücken beyder Sprachen der Erwartung vollkommen entsprochen zu haben.

Den öffentlichen und Privat-Lehrern, welche sich dieses Buches bedienen werden, wird empfohlen, die Abänderungen der Geschlechtswörter, welche in beyden Sprachen ein Schlüssel zur Erlernung der Sprache sind, dann der Haupt- Bey- Zahl- und Fürwörter, so fort, die Abwandlungen der Hilfs- der regel- und unregelmässigen Zeitwörter, von welch letztern die wallachische Sprache fast keines zählt, nach der Allerhöchster Orten vorgeschriebenen Lehrart vorschriftmässig, und

stufenweise in der Elementar- ersten- und zweyten Klasse fleissig memoriren, es aber dabey nicht bewenden zu lassen, sondern, diese höchst nothwendige Theorie in den Uebersetzungsstunden des Namenbuches, Comenius, Sitten- und zweyten Lesebuches ununterbrochen und zwar in kurzen lehr- und sittenreichen Sätzen nach und nach zur Praxim zu bringen, selbst die Fügungsregeln ohne vieles Vorplaudern der Regeln in kurzen Sätzen practisch beyzubringen, und die Jugend vorzüglich auf die Abweichung einer Sprache von der andern, in den Abänderungen und Abwandlungen, dann in der Wortfügung, in den Redensarten, und andern Eigenheiten thätigst und unverdrossen aufmerksam zu machen.

Den zur Erlernung der wallachischen Sprache lusttragenden Herrn Beamten, und andern Liebhabern wird angerathen, dass sie insgesamt das Auswendiglernen der Abänderungen, und Abwandlungen sich höchst angelegen seyn lassen, deren Gebrauch und Anwendung aber, dann die *Copiam verborum* durch Hilfe anderer Schulbücher (deren leider! wenige gut übersetzt und aufgelegt vorfindig sind,) durch den Umgang mit Nationalisten, und auch durch Hilfe eines Meisters einstweilen, bis die ausführlichere, mit mehrern Beyspielen und Aufgaben, Redensarten etc. etc. zu versehende vollständigere wallachische Sprachlehre erscheinen wird, sich eigen zu machen nicht unterlassen.

Der Verfasser dieses Auszugs verspricht sich den allgemeinen Beyfall, und wird an seinem Fleisse nichts erwinden lassen, in der vollständigen Grammatik den allgemeinen Wunsch der billig gerechten und möglichen Erwartung nach um so mehr zu befriedigen, als er sich die Mühe giebt fünf Sprachlehren in eine zu bringen.

Dem Staate einen kleinen Dienst hierdurch erwiesen, den bis jetzt noch fast ohne alle Hilfsbücher (denn die schlechten Auflagen verursachten noch Verwirrungen) ihres auch sonst sehr verdrüsslichen Amtes mit ungemeiner Beschwerlichkeit wartenden Lehrern unter die Arme gegriffen, das Wohl der Staatssprösslinge befördert, und dem verehrungswürdigen *Publico*, ein lang erwünschtes Hilfsbüchlein geliefert zu haben, wird seine innigste Freude, und der allgemeine Beyfall der reichliche Lohn dafür seyn.

Vom Verfasser.

Anton de Marki

K. K. Kreis-Hauptschul-Director.

București: Biblioteca Academiei Române. — Cernăuți: Biblioteca Universității.

781. Ioan Molnar, *Gramatică germano-română*, ed. II, Sibiu 1810. — Nemțeste.

Deutsch-Walachische | Sprachlehre. | Verfasset | von | J o h a n n M o l n a r | v. Müllersheim, | Landes Augenarzt im Großfürsten- | thum Siebenbürgen, und öffentlicher Lehrer der Augenkrankheiten an der Universität zu Klausenburg. | Zweyte vermehrte und verbesserte Auflage.

Hermannstadt, | bei Martin Hochmeister k. k. priv. Buchdrucker | und Buchhändler. | 1810.

In-8° de 8 foi, 413 pagine și 42 foi.

Se reproduce dedicația și prefața ediției I, tipărită la Viena în 1788. V. mai sus, vol. II, 324, n° 521. O a treia ediție apare tot la Sibiu, în 1823.

București: Biblioteca Academiei Române.

782. Ostoiih mic, Braşov 1810.

ЧѢЛѢ | ѦПТ ГЛѢСЪРН, | сѧС | Ѧ К Т О Н Х Ѧ Л | ЧѢЛ МИК. |
 Лпрѣснх кѧ | Подѡвѣилѧ Глѧсѣриаѡр, кѧ Ѧѣѣ- | тѣлиаѧ ѧвѣіѣіѣ, шѣ Бого- |
 рѡдѣиѣиѧ лѡр. | Тѣпхрѣт кѧ кѣлтѣѧла Дѣмнѣлѣѣ Кѣріѣ | КОНСТЯНТИН БОГИЧ.
 БРѢШОѢ, | ѧ приѡелѣіѣѣѣ Тѣпогрѧѣіѧ | Дѣ Іѡаии Фрѣдрѣѣѣ Хѣрѣѣрт, | 1810.

In-8° mic de 200 pag.

In dosul titlului, o gravură pe lemn, reprezentând Înălţarea Domnului. In faţa titlului, o foaie de format mai mare, reprezentând o cruce în chipul următor :

Stăpânul cel ceres	Ĉ	Š	i Domnul a toate
Din cădere pre toţi	R	I	dică şi scoate.
Chizaşul cel ceresc c	U	A	lumii soarte
Au stricat de atun	Č	R	ânduita moarte,
Vrând să răscumpere n	Ě	M	ul némurilor
Au sfinţit cu mi	L	Ă	vécul vécurilor.
Răstignit pre Cruce p	U	S	în groapă fuse
Noi prin sângele tău né	M	T	ocmit Isuse!
Iată	*** Hs, care b	I	R uiăşte ---- - - - foarte
Insuş	**** Sus pe cruce	P	Ă timéşte - - - moarte.
Suliţa cé crunt	Á	J	idovul o 'nfipsă,
Avé şi de sânge mie	Z	U	l nopţii lipsă.
Din chipul murire	I	I	vindu-se Domnul,
Au zăcut în mormân	T	T	rei zile cu somnul.
Ne-au dăruit noa	O	O	noao viiaţă
Cu înviia ré s	A	A	stăzi spre dulceaţă;
Au strigat un înge	R	R	ăsturnând mormântul:
Inviind Isus	E	E	şti în tot pământul.

Slovele céle din Cruce de sus până jos, să cetesc întru acest stih :

* Crucé lumii păzitoare,

** Şi armă străjuitoare.

Iară slovele céle crucişi puse în Cruce, sânt acest stih :

*** Hs. care biruiaşte,

**** Sus pre Cruce pătiméşte.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. — Mănăstirea Neamţului.

783. Psaltire, Braşov 1810.

Ѧ П Л Т И Р ѣ | ФѢРИЧИТѣЛѣН ПРОРѢК | шѣ Лпрѣт | Д П Е Й Д. | Кѧ
 Молѣтѣиѧ ла тѡате Кадѣсмѣиѧ, шѣ кѧ Кѣн-|тѣриѧ лѣѣ Мѡѡсѣ, кѧ Ѧѣлмѣ ѧлѣшѣ,
 шѣ кѧ | Припѣлѣиѧ лѡр: кѧ Параклѣсѧ Прѣчѣстѣіѣ: шѣ | кѧ Пасхѣлѣ. | Іѣкѣм ѧтѣѣѣ
 Тѣпхрѣтѣ, | ѧ зѣлѣиѧ прѣ лѣмнѣтѣлѣшѣ, шѣ прѣ ѧнѣлѣѣтѣлѣшѣ | Лпрѣт ѧл ѣѣстрѣіѣ |
 Ф Р Я Н Ц И Ѧ К Ѧ Ѧ Ч ѣ Л Д И Н Т Ж Ю. | Кѧ тѡатѣ Кѣлтѣѧла Дѣмнѣлѣѣ Фрѣ-
 циаѡр Кѣріѣ | КОНСТЯНТИН шѣ ІѦѡѣНН БОГИЧ. | ѧ Приѡелѣіѣѣѣ Тѣпогрѧѣіѧ
 ДИИ БРѢШОѢ. | 1810.

In-4° de 4 foi şi 324 pagine.

Verso titlului e alb. Urmează apoi învăţăturile pentru citirea Psaltirii şi, în faţa

textului, o gravură de o pagină, reprezentând pe David, cu o subscripție în versuri românești, reproduse după Psaltirea din Brașov dela 1810, vol. II, 504, nr. 726.

București: Biblioteca Academiei Române.

784. Rânduiala Sfântului Maslu, Brașov 1810.

ΡΧΗΔΥΛΛΗ | ΕΦΗΤΞΛΞΗ ΜΗΕΛΞ, | шн ѣ | ѠСФЕЦІАНІЕИ
 ЧЕИ МНЧИ, | ἀκὲς ἁτράχεις κήν τῆνχρήτι πίντρος μισνήρκ | Πρίωμhawp.
 Ⲡ Брашѡк. 1810.

In-4° de 59 pagine, numerotate dela 83 la 139, ceea ce arată că este tipărită deosebit dintr-o altă carte, și anume coalele 11 la 18. Tipar negru și roșu.

Textul începe îndată pe verso titlului.

București: Biblioteca Academiei Române.

785. Alex. I. Mavrocordat (Fugarul), Bosforul pe Boristene, Moscova 1810.—Grecește.

Βόσπορος ἐν Βορυσθένει... Ἐν Μοσχᾷ. Ἐν τῷ τῆς Κοινότητος Τυπογραφείῳ. 1810.

Bosforul pe Boristene. In Moscova, în tipografia Comunității, 1810.

In-8° de 3 foi și 388 pagine.

A. Papadopoulos Vretos, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, Atena 1854—57, II, 156, nr. 457. — C. N. Sathia, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, Atena 1868, 642. — N. Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII*, II, 28.

București: Biblioteca Academiei Române.

786. Panait Nitzoglu, Gramatica ruso-greacă, Moscova 1810.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚ'Η | ΡΩΣΣΙΚΟ-ΓΡΑΙΚΙΚ'Η, | ἥτοι | Μέθοδος εὐκολωτάτη εἰς
 τὴν χρῆσιν τῶν ὁμο- | γένων καὶ φιλολόγων Νέων, τῶν ποθούντων | διδασθῆναι ὀρθῶς τε
 καὶ κανονικῶς τὴν τῶν | Ῥώσων Διάλεκτον. | ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΪΣΑ | ὑπὸ | Παναγιώτου
 Νιτζογλου | τοῦ ἐκ Βουκουρεστίου.

Ἐν Μόσχᾳ. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Σ. Σελιβανόβσκη. | 1810.

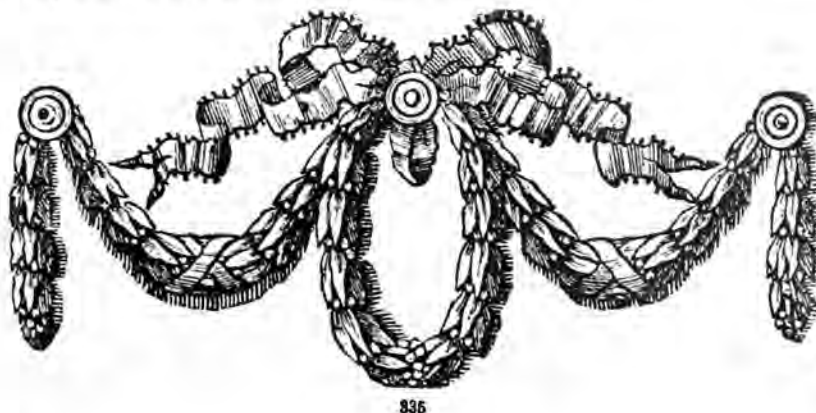
Gramatica ruso-greacă sau Metoda cea mai ușoară în folosul conaționalilor noștri literați, cari doresc să învețe bine și sistematic limba rusească. Tradusă de Panait Nitoglu din București.

Moscova, în tipografia lui S. Selivanovski, 1810.

In-8° de XII+228 pagine și 1 foaie pentru errata.

Cartea este dedicată: Prea gloriosului Mare Postelnic Grigore Calliarhi, iar în prefața se spune că este lucrată după gramatica rusească a Academiei din Petersburg.

București: Biblioteca Academiei Române.

Dragosté Pări(n)ților cătră fiî.

Ale sale deregătorii sânt căsătoriiilor dela natură împărțite.

Muiară să o alegi din năravuri.

La sfârșit se află două poezii de felicitare foarte stângace, pentru un Dimitrie Bandi și un Gheorghe «ce-îi iaste din Părinți numele cépă» (sic)!

București: Biblioteca d-lui N. Ionescu, profesor.

789. Chiemarea la cercare a tânărimiei, Buda 1811.

КІЄМІРЄ | ла | чѣ де фѣцѣ шѣ де кепетѣнѣ | ЧЕРКІРЄ | І ТЖ-
НЪРІМЄН, | КІРѣ Гѣ ЛНВІЦѣ | Л | РОМАНѢСКІЯ НОРМАЛА ПІКОЛА
І | Л І П О Е І І. | чѣла че | дѣпѣ ЛПННІРѣ кѣрсѣлѣ де карѣ Л 11 Єептѣмвѣ
ІННІА 1810 | саѣ лрѣтѣт.

ЛІ БѢДІ, | Л Крѣлска Тѣпографіе а Оѣннверснтѣціи Оѣнгѣрѣи днн
Пѣцѣ. | 1811.

In-4° de 15 pag.

Broșura aceasta este un fel de program al școalei normale românești din Lipova, în care se publică cursurile predate, situația școalelor, numele profesorilor și două cuvântări a doi școlari, către «de bun nēm născutul Domnul Grigorie Obradovici, Crăescul a Tărcălușului de Bănat Școalelor celor Serbești și Românești Director».

Oradea-mare: Biblioteca diecezană episcopoească.

790. Chyriacodromion, Mănăstirea Neamțul 1811.

Лтрѣ слѣва сѣнтѣи шѣ чѣи де ѡ фѣнцѣ шѣ | де вѣлцѣ фѣкѣтѣбарѣи шѣ
недѣспѣрѣнтѣи | ТРОИЦЄ, | л Тѣтѣлѣи, шѣ л Фіюлѣи, шѣ л Гѣфѣтѣлѣи Дѣ.

Л зѣлѣи прѣ Бѣгочѣстѣлѣи сѣнгѣрѣ стѣпжнѣтѣрюлѣи мѣрѣлѣи Дѣмнѣ Лпѣ-
рѣтѣ | І Л Є І І Н Д Р Ѣ П І Е Л О Е І Ч Ѣ л тѣтѣ Рѣсѣлѣ, шѣ чѣл: шѣ чѣл: шѣ чѣл:

Кѣ Бѣгословѣнѣ прѣ сѣнтѣишѣи шѣ Лдрѣпѣтѣтѣрюлѣи Гѣнѣдѣ, шѣ л лчѣ-
лѣишѣи Чѣнѣи шѣ Бѣдѣрѣхѣ Л Молдѣвѣлѣ, Бѣлѣхѣлѣ, шѣ Бѣсарѣкѣлѣ, л прѣ ѡсѣнтѣишѣи
Мѣтѣрополѣи | Кѣрѣи Кѣрѣ ГІЕРІІЛѣ.

Ічѣстѣ Гѣнтѣ Кѣртѣ че сѣ нѣмѣче | КѣРІІКОДРОМІОНѢ, |
лѣкѣтѣнтѣи Дѣкѣ Л лѣмѣи лѣннѣскѣ де прѣ ѡсѣнтѣишѣи сѣ Ірѣхѣи: Іѣстрахѣ: Кѣрѣ
Н: О: Іѣрѣ Л чѣ Рѣмжнѣскѣ тѣлѣмѣчѣнтѣ де І: К: лѣ М: спѣ фѣлѣсѣлѣ нѣмѣлѣи
Рѣмжнѣскѣ.

Гѣѣ тѣпѣрѣнтѣ Л нѣгѣмѣнѣлѣ прѣ кѣк: Ірѣхѣи: Іѣлѣннѣ, кѣ кѣлѣлѣлѣ оѣнѣрѣ рѣбѣи
лѣи лѣи Дѣмнѣсѣи, шѣ ѡѣнтѣрѣи де фѣлѣсѣлѣ пѣтрѣи, дѣорѣдѣсѣнѣдѣсѣ кѣ тѣлѣтѣ лѣдѣрѣ
лѣмнѣтѣ де К: М: Ісѣлѣкѣ Д:

Л Молдѣвѣлѣ, Л тѣпогрѣфѣлѣ Гѣнтѣи Мѣнѣстѣири Нѣлѣцѣлѣ. | Лѣ Іѣнѣи Іѣѣлѣ.
Мѣлѣи Л дѣ. | де м: Гѣрѣнтѣи тѣп:

In folio de 11 foi și 510 pagine. Paginile sunt încadrate în chenare de linii, și au note marginale.

Pe verso titlului, extrase din Psaltire.

Urmează apoi prefața Mitropolitului Moldovei Veniamin, care se reproduce aci:

La toată persona ce să va îndeletnici a citi în carté aciasta,

Dându-î întru Domnulă duhovniciască sărutare, rogă pre dătătorulă a toată daré bună și a totă darulă celă de săvârșită, ca să-î dăruiască amândouă fericirile, trupescă zică, și duhovniciască.

De câtă toate căte să cuvină și ajută cătră luminare și cătră deștep-

taré și îndemnaré cătră lucrare faptelorū bune acelora, prinū care să pricinuiăște omulū mântuire și suire la privire celorū înalte și de săvârșitū, mai de nevoie iaste citire Dumnezeștilorū scripturī celorū însuflate de Dumnezeu, o pré iubite cititoriule. Care sântū și să numescū graiurī ale vieții ceii vécinice, care rămânū în vécū, duple Verhovniculū Apostolilorū Petru: Ape care saltă spre viiața cé ne muritoare și cerescă, care adapă și răcorescū pre cei prigoriți cu seté păcatulū, și înviiază pre cei omorâți, și scoală pre cei căzuți dinū căderile céle aducătoare de moarté sufletulū; dinū care bândū Samarinenca acéia n-au mai însetatū în vécī, duple cumū însuși Domnulū i-au zisū: Pietri cuvântătoare pré scumpe și pré strălucite, care înbogățescū și împodobescū pre fire noastră cé săracă cu corona împărăției ceii fără de moarte și cerești: Mărgăritari pré străluciți care înfrumusețază și împodobescū toată grozăviia noastră cé pricinuită noăă din păcate, cu neajfuită buna cuviință și frumusețé cé pré strălucită a Dumnezeștilorū daruri ale pré Sfântulū Duhū; aurū și argintū curățitū și lămuritū de șapte ori, duple Prorocâmpăratulū: Cuvintele Domnulū cuvinte curate, argintū cu focū lămuritū: Haîne aurite, care din lâna cé pré albă a Mielulū lui Dumnezeu celū ce rădică păcatele lumii s-au țesut, care acopere goliciuné firii noastre ceii dezgolate prinū păcatū: Piei gândite ale Cortulū mărturie, care însuflețază fire noastră cé omorâtă prinū păcatulū călcărilor de sfintele și Dumnezeștile porunci, care ca dinū niște lâna și inū și dinū toată materiia, adecă dinū totū feliulū de noi-me, sfătuirī și pilde adună pre folosulū și mântuire noastră, și ne zidescū, și ne înbracă, și în multe feliuri pre noi ne împodobescū ca pre unū Cortū sfântū, și Biserică sfințită spre sălășluire pré nemărginitulū Dumnezeu. Că acestū feliū de bogăție ne pricinuescū noăă, o pré iubite cetitorū, Dumnezeștile cuvinte ale sfintelorū scripturī, acestū feliū de slavă, acestū feliū de îmbrăcăminté, de bună cuviință împărătescă, de zidire nemuritoare, de desfătare și de îndulcire ne diadohisită, de neîncetată bucurie, de neconțință veselie, de mângâiare nemărginită. Acestū feliū de luminare, acestū feliū de cunoștință, și descoperiri ale tăinelorū celorū negrăite și Dumnezești ne pricinuescū. Cătū cerescū facū pre omulū carele cu luare aminte și neconțințū le citéște, și lângă citire înjugă și pre înplinire cu lucrulū a celorū citite.

Ioannu
4, 14.

Psalmu
11, 6.

Eșiré
36, 12:
13.
33.

Darū de vréme ce cuvintele sfinteī scripturī sântū acoperite, adânci, întunecate, ne înțelése pre la céle mai multe locuri, și mințele oamenilorū vremii de acumū să află slabe, proaste, mai cu totulū în fundulū necunoștinții pogorâte, de céle de josū răvnitoare, în grijile céle vremelnice afundate, mai multū pentru céle trupești sârguitoare. Lângă acesté cu multă lenevire cătră căutare celorū mai înalte să află, decă nu înțelegū vre unū cuvântū dintru ale eiī, sau vre o noi-mă, sau vre un syndaxisū, îndată să îngreoiază, îndată i se urăște a citi, a iscodi, a cercă, a întrebă, lui Dumnezeu a să rugă ca să-i lumineze minté, ca să le descopere noi-ma, duple cumū însuși Domnulū nostru au poruncitū: «cercați, zicândū, scripturile că întru dânselē veți află viiață vécinică»; și în scurtū toată piatra, duple parimiia cé de obște, a o răsturnă spre a le înțelége. Precumū facū cei ce sapă mademurile, cândū află niscareva locuri dinū céle cu mademuri ascunse întru dânselē, nu să

depărtază îndată de dânsule; ci toată sânguința, toată ostenela o punu, să-pându, cernându și spălându și strecurându pământul, până ce află aurul sau argintul cel dintru dânsule. Acesté știindu-le și cunoscându-le pré înțeleptul și multu învățatul pré osfințitul proinu Arhiepiscopul As(tra)hanului, Chyrū Nichiforū Theotochi, cu răvnă Dumnezeiască și Apostoléscă aprinzindu-să, au izbăvitū de aciastă greotăte și de aciastă pricinuire intru păcate pré némulū creștinescū, tâlcuindu-le, luminându-le, descoperindu-le, și toate greotățile neînțelegerilorū ușurându-le; pré cu multă înțelepciune și istețime, pré frumosū, pré dulce, pré ușorū de înțelesū, pré îndemnătoriu către citire, culegându tâlcuire lorū de pré la sfinții părinți și dascăli ai sfinteî Bisericii noastre ai răsăritulū: dela sfântulū, zicū, Ioannū Hrysostomulū, Theophylactū, Chyrollū alū Alixandriei, Icumenie, și de la alții, dinū ellinești făcându-le pré limbă mai proastă spre mai lesnicioasă înțelegeré cetitorilorū. Și mai întâi adecă la sfânta Evanghelie, pré care acumū ilu ai în mâini prinū alții, iarū mai pré urmă și aproape de sfârșitulū vieții sale cei dé pururē pomenite, au făcutū pré Chyriacodromionulū acesta la Apostoliū Duminecilorū de preste anū. Pré care intru însuși răsufălările cele mai de pré urmă l-au datū în mâinile bine credincioșilorū și a toateî Creștinătăți de bine făcătorilorū neguțătorī Zosimadilorū, ca să-lū typărescă, ca și pré celū de mainainte alū Evangheliei; cariī ca pré unū odorū de multū prețū, sau mai bine să zicū, ca pré o comoară, sau izvorū de Cerești și de sufletū mântuitoare învățăturī izvorătoriu priimindu-l, cu lucrul rugăminté pré sfințitulū luminătoriu o au împlinit, typărindu-lū și în darū dăruindu-lū.

Deci pré acesta, o pré iubite cititoriule, pré acesta care ăaste într-acest chipū, duple cumū ilū arătă cuvântulū mai susū, frumosū, lesne înțelesu, cu demăruntulū tâlcuitū, câtū nici sillava cé pré mică, caré au avutū în sineși vré o noimă ascunsă nu o are ne tâlcuită, și ne descoperită; pré acesta, care ăaste făcutū de pré sfințitulū dascal și luminătoriu creștinescū dinū hrană vârtoasă în lapte pentru prunciā și ne dințiré ascultătorilorū, sau ca o hrană mestecată în gura maicii pentru prunculū eiī celū încă sugătoriu, duple cum și Pavel zicé că au hrănitū pe Corintheni ca pré niște prunci intru Hristosū: «Eu cu lapte v-amū hrănitū, nu cu bucate»; dobândindu-lū și văzindu-lū atâta bogăție de folosulū sufletescū cuprinzindu intru sineși, și pré potrivitū și vremi și mințilorū și înțelegerilorū oame-nilorū vremi de acumū; după ce amū cunoscutū cumū că vremile sântū acumū iuți, lucrurile aîmintrulé, — viața omulū scurtă, păcatele multe, — moarté să apropie, funiā vieții dinū zi în zi totū să strānge la stējărū, — muncile ăadulū multe și groaznice și nesfârșite, foculū gheenei arzătoriu și cumplitū, — tartarulū atâta de réce, cât și diăvolulū să cutremurā de dânsulū, — muncitorii nemilostivi, — Judecătorilū pré dreptū.

Lângă acesté și aducându-mi aminte cumū că nici ca Iacovū acela nu-sū putinciosū a prăvăli piătra de pré gura puțului, și a-mi adăpă oile turmei méle ceiī cuvântătoare; nici ca a lui Moysi nu mi s-au făcutū toiagulū mieu în șarpe, și iarăși în firé lui s-au întorsū; nici mâna mé în sânū o amū băgatū, și s-au leproșatū, și prin poftorire iarăși în staré eiī cé din tăiu au venitū; nici dinū apă sânge amū făcutū ca acela spre încredințare

Faceré
29. 10.
Esiré
4. 3,
4. 6. 7,
9.

trimiterii a scoate pre noulu Israil dinu păcatu, și cătră împărăția Ceriului a-lu povățui; ci așa prostu, vaļu mie, cu care sufletu? și cu care inimă? eu celu fără de minte, amū obrăznicitū și amū îndrăznitū a luā asupra mă slujba aciasta, pre carē o amū priimitū? Carē iaste mai pre susu de cātu porunca legiī vechi. Că acolò crā eșirē cé dinu Eghypetū, aicē fugirē de păcatu, acolo izbăvire de tyrăniā luī Faraō, aicē izbăvirē sufletelorū dinu silniciā diāvoluluī. Vaļu mie! cumū amū fostū îndrăznitū eu îndrăznețulu, și m-amū fostū însărcinat cu o sarcinā atāta de grē? Ahū dārzulū și nepri-ceputulū de eu! Darū oare luat-amū și eu vrē o descoperire ca să priimescū asupră-mī o slujbă ca aciasta și atāta de mare? Auzit-amū și eu ca Moysi acēia: «Vino și te voiu trimite pe tine»? Temutu-m-amū mai nainte de înfri-coșata aciasta dregătorie? Socotitu-mi-amū mai întâiu nevredniciā mă? Zis-amū, că sântū amorțitū la glasū, și zăbavnicū la limbă pentru prostimē și neînvățătura mă? Zis-amū: nu sântū vrédnicū Doamne, ca Moysi atuncē? Rugatu-m-amū ca acela: Rogu-mă ție Doamne, pune pre altulū carele va fi vrédnicū a-lū trimite? Ahū, amū foarte greșitū, ticălosulū, m-amū fostū răpitū, amū fostū urmatū sfaturilorū omenești: M-amū fostū orbitū și nu mi-amū deșchisū ochiulū minții să vādū și să-mī māsorū neputința mă. Deșartū m-amū făcutū trufașulū de mine, și nu amū socotitū cātă luare aminte, și cātă cercare cu dēmărunțulu să cadē, nicī innălțimē rânduialeī intru carē mă suiamū, nicī adânculū smereniei și a netrebniciei dintru carē mă innălțamū. Mai pre urmă m-amū smeritū, darū n-amū avutū ce face, numai acēia ce amū făcutū. Socotindū că așa voiu putē a-mī împacă știința, după ce cu sarcina cu carē mă însărcinasemū, mă voiu descărcā.

Eșirē 3,
10.

Eșirē 4,
13.

Pentru acēia, vāzându-mă și cunoscându-mă pre sine-mī că nu sântū harnicū a răsturnā aciastā pīatrā mare și grē de pre gura puțuluī celuī izvorătoriu de apa cé săltătoare spre viața vécinică, cu carē să-mī adăpū oile céle cuvântătoare ale turmei ceia ce mi să încredințase, sau mai bine să zicū, preste carē eu singurū mă pusēsemū, mărturisescū aciasta tuturorū de obște; și temându-mă că voiu fi întreatū și schingitū îndoitū, și pentru greșalele méle, și pentru ale turmei méle, preste carē cu greșalā amū îndrăznitū a mă pune; paritisindu-mă de lucrulū acesta mai pre susu de puterē mă, amū datū loculū luī Iacovū celuī putérnicū și cu cuvântulū, și cu lucrulū, pīatra a o răsturnā, și apă de viață făcătoare a scoate, și pre turma sa cé cuvântătoare a o adăpā, și, ca Moysi pre noulū Israilū, prinū marē cé săratā a vieții aceștiā a-lū trēce, și la pāmântulū făgăduinții a-lū povățui, și dinu mâna celorū de altū nēmū a-lū izbăvi, și luī Dumnezeu a-lū aduce.

Și după ce m-amū datū în laturī, și viiața fără de grijă și liniștitā asupră-mī amū luatū, ca mai cu lesnire să-mī alinezū mintē dinu valurile și grijile lumești céle făcătoare de turburări, și din Ideile lucrurilorū lumii să o dezbatū, m-amū datū la talmăcirile Sfintelorū cărți. Și mai întâi adecā intru altele pré folositoare și de minte și de gândurī pré adunătoare fiindū și acelé, m-amū zăbovitū, iarū după ce amū dobânditū pré mai susū pomenitulū Chyriacodromiulū acesta, și l-amū vāzutū că iaste așa duple cumū mai susū ilū arātā cuvântulū, m-amū apucatū de dānsulū, și apucāndu-mă,

Dumnezeu ajutându-mă, l-amă tălmăcită, — și tălmăcindu-lă l-amă îndreptat, — și îndreptându-lă l-amă dată să se citească prină Biserici întru auzul părinților și ală altoră iubitori de Hs. creștini. Dintre cariă auzindu-lă, unulă ce covârșiiă cu răvna că duple Dumnezeu și cu dragostă cătră niște cuvinte atăta de folositoare, s-au aprinsă cu înfocată răvnă, ca să typărescă câte-va rânduri, și să urmăze pre Zosimadesă, adegă să le de în dară pentru mântuire și ertare păcateloră sale și a némului său; pentru care bucurându-mă, amă scrisă cătră înaltă pré osfințiă Sa Chyrio Chyrio Gavriilă Mitropolitulă ală sfântului îndreptătorului Synodă Cilenă, și ală aceluiași în Moldaviă, Valahiă și Basarabiă Exarhă și Cavaleriă, ca să-mă de blagoslovenie a-lă da în typariă, arătându-î pré osfințieiă sale și bunătate și folosulă celă cuprinsă într-ânsulă.

Și pré osfințiă sa priimindă scrisoare mé că de rugăciune, nu o au trecută cu vederă, ci mai vartosă pré bine rodită o au întorsă în sânulă meu. Că văzindă cereră cuviincioasă și de multă folosă sufletescă pricinuitoare patriei, au bine voită, și plecându-să cereriiă méle au dată blagoslovenie ca să se typărescă. Dară fiindă-că acé sumă mică, pre cară s-au făgăduită aceluă iubitoriă de Hs, pre lângă atăta româtime creștinescă și de Hs. iubitoare, iaste pré puțină, nu ară fi ajunsă să cuprinză nici a miă parte, abiă pre la câte o față, iară ceialaltă mulțime să primejduiă, să rămăe lipsită de ună folosă mare ca acesta, care iaste învistierită în cartă aciasta, și ar fi fostă mai ca și cândă nu s-ară fi typărită. Pentru aciasta s-au socotită cu sfată de obște, ca să mai adăogămă lângă suma că mai susă arătată, să fie mai multă numărulă, ca să se cuprinză mai multă creștinătate și folosulă mai multă să se înmulțescă. Și găsindă-să trei ipochimene cinstite s-au făgăduită să pue fiește-carele câte o sută, și acestă vânzindă-să cu prețulă ce să va socoti că va ajunge fiește cară carte. Incă nici cu acestă numără nu s-au îndestulată răvna că bună și duple Dumnezeu a iubitoriloră de folosulă aproapeli, ci făcândă arătare în scrisă pre la oarcăcare fete, au priimită să de înaintă bani, și să-și ia fieștecărele câte o carte dezlegată, și așa cu acé sumă s-au împăcată totă soborulă. Și puindă-să în typariă și începândă-să, acumă cu ajutorulă lui Dumnezeu s-au și săvârșită.

Și iată acumă ai, o pré iubite cititoriă, vistierie de multă preț, comoară de avuții Cerești, fântână de apă vie răcorioare, de sufletele cele arse de pripeculă păcateloră; doftorie vindecătoare de toate boalele cele sufletești; scară cară sue la Ceriă pre cei ce o voră unelti cu sârguință; făclie cară povățuiăște pre cei întunecați cătră lumina cunoștinței de Dumnezeu; sare cară omoară pre viermiă cei sufletești și curăță putrejunile cele pricinuite dină păcate.

Deci priimăște-o cu dragoste, și cu bucurie și cu evlavie, și citește-o cu sârguință și cu luare aminte, și împlinăște cu lucrulă cele ce te învață ia. Că ia cu știință te va povățui dreptă la împărăția Ceriuriloră. Ia pre dragostă că cătră Dumnezeu și cătră aproapele, cară iaste plinire a toată fapta bună, de cară toată legă și Prorociă să spânzură, o răsădește în inima ta. Ia pre credință că dréptă cătră Dumnezeu o înfige în sufletulă tău. Ia pre nădejde bunătățiloră celoră vécinice o altuiăște întru cele dinlăuntru

ale talc. Ia și smereniă cò următoare de Hs. te învață, și cătră nepomenire de rău te povățuiaște, pre zavistie și clevețire depărte le goneste dinū sufletulū tău, și pre faptele bune cèle înprotivnice acestora le aduce în loculū lorū. Ia pre milostenie o legăuiaște; pentru supunere și pentru ascultare cumū să se săvârșască cătră cei mai mari canoane și reguli dă. Și în scurtū pre toată calé caré te duce la Cerū de toate nelesnirile și înpiedecările dinū nainté ta o curăță, și fără de ostenélă și fūră de îndoiălă la Cerū te sue, și întru împărăția lui Dumnezeu te bagă, și alū bunătăților celorū vécinice moștenitorū te face, și fiū alū lui Dumnezeu duple daru te așază. Numai déca cu dinadinsulū și cu luare aminte vei asculta-o, și pre cèle auzite și citite cu sânguință le vei face. Și făcându-le vei cunoaște că așa ȳaste, și așa să află, duple cumū ȳi ȳaste lauda, și cunoscând-o te vei încredința, și încredințându-te, ȳmȳi vei mulțemi, și mulțemindu-mȳi, pentru ertaré celorū greșite de mine ȳnnainté lui Dumnezeu te vei rugă.

Vȳiața în scurtū a pré osfințitulū Arhiepiscopuluī alū Astrahanuluī Chyrū Nichiforū Theotochȳi, pré înțeleptuluī dascalū și scriitorū alū cărții aceștiā, culesă dinū multe scrisori ale lui și ale altora vrédnici de credință.

Sfântulū Apostolū Pavelū pre Corinthenȳi, zicându: Și vă rogū pre voi frațilorū, știȳi casa lui Stefană, că întru slujba sfințilorū s-au rânduitū pre sineși, ca și voi să vă supuneȳi unora ca acestora și să cunoașteȳi pre unȳi ca aceștē. Decȳi, déca pre Corinthenȳi ȳi îndatoré să cinstéscă și să se cucerniciască de cei ce le slujia lorū întru cèle cătră mântuire, și pre unȳi ca aceștē carȳi s-au datū pre sineși ca să slujască celorū ce credé întru Domnulū nostru Iis. Hs. la cèle ce privia cătră mântuire lorū, le poruncé să-ȳi cunoască; apoi cu dreptate sântemū și noi datorȳi a ne cucernici și a cinsti și evlavie a avé cătră pré osfințitulū și pré înțeleptulū luminătorul și dascalulū, ȳarū mai bine să zicū Apostolulū și propoveduitorulū nostru, carele s-au rânduitū pre sineși a să osteni și a ne sluȳi noāă întru cèle ce sântū cătră mântuire noastră. Și nu numai a-lū cinsti și la evlavie a-lū avé, ci și cu laude a-lū încunună, și vȳiața și faptele lui a le istorisi duple putére. Pentru aciāsta, cunoscându eu cuviința și datorȳia cu caré sântū datorȳu pentru ostenélile lui cu care s-au ostenitū întru bunăvestire cuvântuluī adevăruluī și pentru folosulū și luminaré caré au pricinuitū elū neamuluī creștinescū întru acēste mai de pre urmă vremȳi, ca unū Apostolū, spre chipū de oare caré mulțemire, și de evlavie încă și de dragoste, pre caré o amū priimitū întru nevrédnica inima mé dinū pré înțeleptele și de Dumnezeu însuflate cuvintele lui, voescū a-ȳi istorisi pre scurtū și duple putére vȳiața lui. Că nu ȳaste, mi să pare, cu cuviință și dreptate, dinū cuvintele lui a ne îndulci și dinū noȳmile cuvintelorū lui a ne folosi, și întru cèle cătră mântuire a ne lumina și a ne povățui, și apoi pre dânsulū a nu-lū cunoaște duple porunca lui Pavelū, și a nu-lū ști cine ȳaste, și dinū ce némū și de unde ne-au răsăritū noāă un luminătorū ca acesta; ci a-ȳi arătă și patriia și némulū, și dinū ce félū de părinȳi au odrăslitū o stâlpare frumoasă și bine roditoare ca aciāsta, cu ale căruia roade se hrănește toată creștinătatē, și ce félū de fapte bune au lucratū.

Pré osfințitulă acesta dascală și luminătorău chyră Nichiforă Theotochă, Arhiepiscopulă Astrahanului, s-au născută în ostrovulă Cherchira, sau, după alții, Corfusulă, întru anii de la Hs. 1731, din părinți de bună nămă și bogăți, cu dregătoria grafă, cu credința creștină adevărată, Greci cu nămulă. Și după-ce au venită în vârstă că cuviincioasă, l-au dată părinții lui la școala, ce să află atuncă acolo, poate și acumă, preste care eră dascală ună Ieremiă Cavvadie, să învețe carte. Pre carele priimindu-lă numitulă dascală cu dragostă că cuviincioasă, ca pre ună copilă ală unui omă ca acela de bună nămă, și dină cei de frunte ai Cherchirii, l-au pusă la învățătură. Și cu ascuțire minții lui degrabă au deprinsă a citi, apoi văzindă dascalulă istețimă copilului, l-au pusă și la învățatura grammaticii, și nu numai grammatica, ci și poetica și ritorica, și toată filosofia, și mathimatica și theologhia și alte învățături filosofice toate degrab le-au străbătută și s-au făcută ritoră pré dulce grăitoră, pre cumă îl arată și singure scripturile lui, și filosofă pré iscusită, și theologă pré lămurită, câtă cândă au ajunsă cu vârsta de douăzeci de ani, s-au suită pre Amvonă și au grăită cuvinte ritoricești înpodobite cu toată frumoasa grăire, pline de dulceață, de noime duhovnicești și sfinte, de care minunându-să însuși Ieremiă Cavvadia, dascalulă lui, i-au făcută și o epigramă de laudă la cartă întru cară să cuprindă cuvintele lui cele dină tău.

De aici după ce au umplută inimile patrioților de spaime și de mirare împreună și de dragoste și de răvnă și de nădejdi bune pentru dănsulă, s-au dusă în Evropa să-și mai poftorască învățăturile cele mai înainte învățate, și lângă aceste să mai grămadască și altele mai multe și mai înalte, și încă și alte limbi să mai învețe. Pre care cu firă că ascuțită și isteță a lui în scurtă vreme au străbătută toate științele, câte sântă obicnuite și așzate a să paradosi în Evropa, și împreună cu limba latină, cu că talienă și cu că franțoză, și altele.

Și după ce s-au înbogățită sufletulă său celă iubitoră de multe învățături cu toate științele câte le poate încăpe firă omenă, și s-au făcută ca o corabie încărcată de pietri și de giuvaierlăcuri scumpe, și ca ună vultură zburătoră la înălțime științeloră celoră filosofice și înalte, s-au întorsă iarăși la patriă sa, unde și în chipulă monahicescă s-au tunsă, și diaconă s-au hirotonisită, și la trepta preoției s-au suită, în biserica sfinților Apostoli Iasonă și Sosipatru, de Grigorie episcopulă Delviniloră. Și s-au bucurată foarte părinții săi și toată patriă. Puțină vreme aici după ce au zăbovită, și cu cuvintele sale cele înțelepte pre patrioi i-au mângăiată și i-au folosită, și pre toate cele pentru sineși și pentru casa părintesca bine le-au tocmită, au venită la Țarigradă în vreme patriarhieii lui Ieremiă și au fostă și sfințită propoveduitoră ală Bisericiiă ceii mară. Și făcându-să omă de casa bine credinciosulă domnă Grigorie Ghica Voevodă, câtă vreme au zăbovită aici, nu s-au îndeletnicită întru alte lucruri și desfătări nefolositoare, nu întru primblări și răsfățeri lămești, nu în bencheturi și beții, ci întru citire și iscodire Dumnezăeștiloră scripturi, care să află în vliothica numitulă ighemonă și a altoră vliothichii ale altora, care să află în Țarigradă. Prină care îndeletnicire nu numai pre sineși s-au folosită, nu numai

între sine-și au cuprinsu pre bogăția care izvoraște de aici, ci s-au făcutu pre sine-și ca pomul celu Davidicescu, carele iaste răsăditu lângă izvoarele apelor, carele rodul său ș-au datu în vreme sa. Că aflându în mai susu numitele vivliothichî lanțulu părinților tâlcuitoru la cele optu cărți ale legii vechi, și la cele patru împărății, scrise cu mîna, învechite, de molii mîncate, șterse, greșite, părăsite, de nimené uneltite, chiîar ca o comoară plină -de averi scumpe în pămîntu ascunsă, — au făcutu cea ce o zice Domnul întru sfințitele evanghelii, au vîndutu toate cîte au avutu, și au cumpăratu locul acela, și săpîndu cu multă ostenelă comoara. Și elu singuru s-au ostenitu de o au îndreptatu, de o au adăogatu și dela alți tâlcuitori, și de o au prescris, și pre Măriia sa pomenitul Grigorie Ghica Voevodu l-au rugatu de au bine voit să o de în typaru, și călătorii îndelungate pentru dînsa asupră-și au luat de o au typăritu, și la lumină dintru întunereculu întru care să află, o au scos și la toată lumé o au împărțitu. Și nu numai aciasta, ci și pentru carté sfîntulu Isaacu asemené s-au ostenitu. Și nu socoti, iubite, că aciasta iaste mică faptă bună, ci pre mare. Că de aciasta toată legé și Prorocii să spînzură. Că iaste faptă bună a dragostei ceii cătră Dumnezeu și cătră aproapele. Iaste lucru apostolesc. Elu ca Paulu și au chieitutu și s-au chieitutu pentru dragosté aproapelui. Elu trupulu său l-au trudit, sufletulu cu vederé l-au trecut pentru dragosté aproapelui, duple cuvîntulu Domnulu sufletulu său ș-au pus: «Cela ce-și iubéște sufletulu său piarde-l-va pre elu, iar celu ce-lu va piarde pentru mine și pentru împărăția mé, afla-l-va pre elu. Mai mare dragoste nu poate cineva să aibă, de cîtu a-și pune sufletulu său pentru aproapele său». Decî elu pre cuvintele acesté ale Domnulu, cu lucru le-au împlinitu, apoi și ilu va află pre elu întru împărăția Cerîlu. Că pre încredințată iaste nădejde: Déca crédemî cuvintelor Domnulu.

După ce au săvârșitu de typăritu cărțile acesté, și au mai alcătuitu și o cârtică înprotiva Latinilor, în cîta vreme s-au zăbovit în Lipsia, s-au întors și au venit în Moldova, aflîndu-să întru acé vreme Măriia sa pomenitul Grigorie Ghica Voevodu Domn al țării Moldovei. Pre carele priimindu-lu blagocestivulu Domn cu obicînuita dragoste și evlavie, care o avé cătră dînsulu, și vrîndu să deschiză *Academie mare* ca cele din Evropa, l-au pus *dascalu mare peste școala domnescă*, și au fostu vreme mai bine de unu an. Apoi nemulțămindu-să pentru oare-care neînpăcări, pre taînă au eșitu din Moldova, și trecîndu prin Leșasca, s-au dus în Rusia la pré osfințitul Arhiepiscopu Chyră Evghenie, fiindu și pré o sfinția sa bărbatu de acéiași patrie, și pré înțeleptu și pré învățatu, și de multe limbî știutoru, carele cu multă dragoste l-au primitu, și foarte s-au bucurat, și multu s-au mîngaiat.

Fericită era atuncé Rusia, iar mai fericită cetate Poltaviei, avîndu întru sineși pre acești doi bărbați ca pre niște alți doi Apostoli și mari luminători; pentru cari zice și cela ce au scrisu alu patrule tomu alu Istoriei Bisericești pentru Evghenie adecă acesté: Evghenie Vulgaris au stătitu întâu Arhiepiscopu al Poltaviei și al Hersonulu. Bărbatu pré înțeleptu, ca nimené alți dinu vrémile noastre, poate și dinu tr-ale multora,

știutoriu de multe limbi. Acesta au încungîurat mai toată Evropa, în Borușiă s-au cinstit de Craiul ei Frediric cu toată gvardiă lui. Iară în Rusiă au luat Coroana faptelor bune a lor lui. Că nu numai au fost Arhiepiscop, ci și cu toată cinsté au fost căutat de împărătesca ei mărire. Iară pentru pré o sfințitul Nichifor Theotochi, așa: Nichifor Theotochi Cherechireul, Arhiepiscopul Astrahanului, bărbat pré înțelept și mult învățat, și pré iscusit sfințit propoveduitoriu. Pré multă vréme va chinui lumé până va mai odrăsli pre unii ca acește, de va mai odrăsli.

Evghenie, după ce au petrecut puțină vréme cu dânsul, au socotit că nu ăste cu cuviință un bărbat ca acesta să fie ascuns supt obrocul neștiinței, ci cumă că să cade lumina să fie pusă pre sféșnic. Lângă aciasta, mai hrăind întră șineși un gând de multă vréme, ca să se descarce pre sineși de o sarcină gré ca acéia, au cunoscut că acumă ăste vréme cō îndămănitecă și acesta ăste ipochimenul cel vrédnic, asupra căruia voăște Dumnezeu a-și descărca sarcina sa. Decă ce face? Scribe cătră împărătesca ei mărire, o înștiințé pentru venire a acestă feli de ipochimen, cu carele să va cinsti și să va lăudă împărăția Rusiei, și cumă că acesta pre mulți va lumina și la credința cé dréptă va întoarce și mult folos va pricinui nêmului rusescu. Și lui-și își cére adecă descărcare și ușurare de greotăte Arhiepiscopatului, iară lui hirotonisire și înălțare la trépta cé înaltă a Arhiepiscopatului, ca un vrédnic de o tréptă ca aciasta. Pentru care și scribe însuși întră o aligorie a sa, pre caré o face la cuvântul scripturii cei pentru patriarhul Iacov, carele au răsturnat piatra singur de pre gura puțului, pre caré mulți păstori o răsturnă, și au adăpat oile Rahilei. Și zice așa: «Eu însă, câtă duple mine, mărturisesc de față înainté tuturor, că pre aciastă piatră mare și gré m-am apucat și eu cel fără de minte să o prăvălesc, dară neputându, am văcărit oră obrăznicia oră pre tămpiré și nebuniă mé. Pentru acéia paretisindu-mă, am lasat lui Iacov lucrul cel mai pre sus de puteré mé».

Împărătesca ei mărire înștiințindu-să de venire suptă stăpânire împărăteșei ei mării a unui bărbat ca acestăia, îndată au primit amândoa cererile Arhiepiscopului Evghenie. Și lui adecă dându-i voe să se paretisescă și să se liniștescă întră stăpânire ei, unde va vré și unde îi va plăcé, și va avé léfa sa. Iară pre părintele Nichifor Theotochi au poruncit și l-au hirotonisit Arhiepiscop în locul lui în Poltova. Carele de grabă învățind limba rusescă, au început a face cuvinte ritoricești, de unde pre mulți dinu ereticii rascolnici i-au întors la drépta credință. Și multe paradigme de fapte bune, multe și de dogmele sfinte credințe au dat și pre norod l-au folosit, hrăindu-l cu hrană de viață făcătoare a cuvântului lui Dumnezeu, și adăpându-l cu apă vie săltătoare spre viața cé vécnică, pre caré o scoté dinu puțului cel adânc al învățăturilor sale. Așa pascându-și turma sa cé cuvântătoare cu știință și duple voia lui Dumnezeu, prin livezile céle verzi și înflorite ale învățăturilor sale celor folositoare de suflet și Dumnezești, cincă sau șase ani sau poate și ceva mai mult. Împărătesca ei mărire răsunându-i-se urechile de vestirile céle bune pentru dânsul, și cumă că ăste așa de iscusit și îndemănitecă a păste pre turma

sa cé cuvântătoare și pre céle rătăcite dină rătăcire a le întoarce și la cale dreptă a le povățui, ori ca mai multă să-lă cinstescă și la mai înaltă scaună să-lă sue, ori că acolo mai mulți necredincioși fiindă și vrândă ca și pre aceia să-lă lumineze și la cunoștința adevărului să-lă întoarcă, și pre altă ipochimenă așa îndămânatecă nu avé, ori și cu altă chipă mai ascunsă, pre care numai singur Dumnezeu celă ce știe inimile și rărunchiă tuturoră flă știe, i-au trimisă poruncă, ca să mērgă la Astrahan, zicându-lă: «Pentru pré o sfinția ta iaste de nevoie acolo, ca pre necredincioșii cariă să află întru acé eparhie, să-lă întorcă cu învățăturile tale la cunoștința de Dumnezeu».

Deci robulă lui Dumnezeu, deși îi era cu greu acumă de a mai călători așa călă îndelungate, deși preste puteré sa eră céle poruncite, cu toate acesté cunoscândă că poate și voia lui Dumnezeu iaste, că «nici ună pără dină capulă vostru, au zisă Domnulă, nu să clătēște fără de voia Tatălău mieu celă dină Ceriuri». Și cumă că porunca aciasta, măcară deși dela împărătesca ei mărire au eșită, dară iaste lucrulă apostolescă. Și cumă că pentru dragosté lui Dumnezeu și cé cătră aproapele face și acestă călătorie, și cumă că celoră ce iubescă pre Dumnezeu toate le ajută spre celă mai bună, și cumă că lucrurile céle bune cu ostenelă să săvârșescă, puindu-să toată nădejde întru Dumnezeu și pre sineși lui așerosindu-să cu totulă la voia lui, ca elă să iconomisescă toate céle pentru dânsulă duple cumă va fi voia lui, au mersă duple poruncă, acolo la Mitropolia Astrahanulă, și nu l-au rușinată pre dânsulă nădejde lui. Că pre mulți dină cei necredincioși cariă să află acolo, Dumnezeu fiindă împreună cu dânsulă, și ajutându-lă și pre toate înainté lui ușurându-le și lesnicioase făcându-le, i-au luminată și la cunoștința de Dumnezeu i-au adusă, făcându-lă dină lupă mieă, dină fiă ai întunereculă, fiă ai luminii, și dină robă ai diavolulă, robă ai lui Dumnezeu.

Deci mai făcândă și aicé câțiva ană și ostenindu-să întru propoveduire cuvântulă lui Dumnezeu, și bine păscându-să oile céle cuvântătoare, și pre mulți dină cei necredincioși, duple cumă să zice, luminându-lă si lă cunoștința adevărului aducându-lă cu învățăturile sale céle lucrătoare; și socotindă ca acumă suntă destule céle pătimite de dânsulă până acumă, au scrisă cătră împărătesca ei mărire, rugându-să ca să bine voiască a-lă da voe să facă paritisire, și să-lă dé ună locă undeva să se liniștescă céialaltă rămășită a vieții sale. Care lucru l-au și dobândită. Că i-au priimită împărătesca ei mărire cēreré, dându-lă și o mănăstire în Moscova, spre petrēceré rămășiții vieții sale. Deci dobândindu-să cēreré și de toate grijile scăpândă, viețuă viăță fără de grije, liniștită, îndeletnicindu-să întru citiré Dumnezeștiloră scriptură, întru videnii duhovnicești și întru gândiré de Dumnezeu, întru pomeniré morții, caré dezlipēște pre minte și pre sufletă de toate împătimirile céle lumesți, nu numai de lucruri, ci și de ideile lucrurilor. Întru tâlcuirile Chyriacodromiiloră mai întâi întru ale celă Evanghelescă, apoi și întru ale celă Apostolescă, pre care și la sfârșitulă vieții sale l-au dată în mâinile Zosimadiloră, pre cariă și foarte îi iubiiă, și ei cătră dânsulă multă evlavie avé, ca să-lă typărescă, ca și pre ală evangheliei, și să-lă dé în dară. Și dăruindă și vivliothica sa școaleloră celoră dină sfântulă

Munte, întru lucrare acestor fapte bune, întru aceste feliuri de îndeletniciri, întru aceste priviri ale minții și întru aceste lucruri ale dragostei ceii către Dumnezeu și către aproapele, de care toată lege și proroci atârnă, ș-au dat sufletul său în mâna lui Dumnezeu, la anul o mie opt sute, în două zile ale lui Iulie. S-au dus ca să se odihnescă cu Apostolii ca acela ce în toată viața sa lucrul apostolescă au lucrat ca un Apostol; cu dreptii ca un drept și carele lucruri ale Dreptății au făcut, cu Arhierii, ca un Arhieru al lui Hs. și carele întru toată viața sa prin ostenelele sale pre dânsul l-au proslăvit, l-au propoveduit, și înaintă tuturor oamenilor l-au mărturisit. Decă acum s-au dus acolo la dânsul, ca și el să-l mărturisască înaintă Părintelui său celui din Ceruri, după cum înșuș s-au făgăduit: «Totă cea ce mă va mărturisi pre mine înaintă oamenilor, îl voi mărturisi și eu pre dânsul înaintă Tatălui meu din Ceruri».

Acăsta este viața pre sfințitului Arhiepiscop al Astrahanului Chyr Nichifor Theotochi Cherchireului, pre cât s-au putut a să culge din scripturile cele pentru dânsul și din alte mărturii vrednice de credință, o pre iubite cititoriu. Decă al tău lucru ăste ca să te sârguești a-i citi tâlcuirile, nu numai, ale Chyriacodromiului cestui din mână, ci și pre ale celui dela Evanghelie, și pre celelalte care s-au alcătuit de dânsul, și a cunoaște din rodul pre pom, din raze pre luminătorul și din unghi pre Leul, și a te folosi îndoit.

Fii-mi-ți sănătos.

Ală iubirii tale de Dumnezeu fierbinte de amândoaă
fericirile poftitoriu,
Smeritul Veniamin Proin Mitropolit
al Moldaviei.

La sfârșitul pag. 510 se citesc următoarele:

Decă portă ceva bun, al tău ăste, Cuvinte al lui Dumnezeu: Iară de ca într-alt chip să află, ăste lucrul al celui ce m-au alcătuit. Carte le zice acest, celor ce o uneltesc pre ă.

București: Biblioteca Academiei Române.

791. Polyzois Kontos, *Invățături de multe științe*, trad. de Nicodim Greceanul, Sibiu 1811.

ⲀⲚⲉⲩⲧⲏⲩⲧⲏⲩ | ⲀⲚⲉ ⲙⲉⲩⲧⲏⲩ | ⲛⲉ ⲓ ⲛⲉⲩⲧⲏⲩ | Φολοσιτόρε Κοπινλωρ Κρεπιν-
νίπνι χείν χε κωρ κρⲥ εκ ⲁ-κⲥⲥε πν εκ πνιε Δμνεζα̅σκα Εκρηπⲥρⲥ. | Ⲓⲡⲱⲭⲱⲩⲧⲏⲩ | Ⲁⲩ
Δλκαλⲥα Πολυζόν Κοντⲥ Ⲓⲱⲁⲛⲛⲓⲧⲥⲁ, πν | τνⲡⲱⲭⲱⲩⲧⲏⲩ ⲁⲩ Ⲉϥⲓⲛⲛⲁ. 1806. | Ⲓⲡ
ⲁⲕⲥⲙ ⲧⲁⲙⲱⲭⲱⲩⲧⲏⲩ Ⲁⲩⲡⲱⲭⲱⲩⲧⲏⲩ ⲧⲥⲧⲏⲩ ⲡⲱⲙⲱⲛⲓⲕⲥⲥ, κⲥ ⲱ-ⲥⲁⲣⲁⲩⲁ πν ⲱⲧⲉⲛⲧⲏⲕⲁⲁ
Ⲉⲙⲉⲣⲓⲧⲥⲁⲛ Ⲓⲡⲱⲭⲱⲩⲧⲏⲩ ⲕⲱⲣ | ⲛⲓⲕⲱⲩⲙ Ⲓⲣⲉⲕⲧⲏⲥⲁ, κⲥ ⲁⲕⲥⲣⲥⲁ ⲕⲓⲧⲥⲁ-ⲁⲕⲥⲥ
πν τνⲡⲱⲭⲱⲩⲧⲏⲩ ⲥⲡⲱⲣⲉ ⲫⲱⲟⲥⲥⲁ ⲛⲧⲙⲥⲁⲛ | ⲡⲱⲙⲱⲛⲓⲕⲥ ⲁⲩⲱⲣⲓⲧⲏⲩⲡⲁⲩⲥⲥ ⲡⲣⲓⲛ ⲧⲱⲣⲥⲧⲁ-ⲣⲥⲧⲏⲩ
ⲥⲫⲓⲛⲧⲏⲩⲥⲁⲛ Ⲉⲡⲓⲥⲕⲱⲛ ⲁⲕ | Ⲓⲣⲱⲣⲓⲛⲥⲁⲛ | ⲕⲱⲣ ⲓ ⲱⲩⲛ ⲫ.

Ⲉⲛⲉⲓⲧⲏⲩ, | ⲁⲩ ⲧνⲡⲱⲭⲱⲩⲧⲏⲩ ⲁⲩ Ⲓⲱⲁⲛⲛ Ⲉⲁⲣⲧ. | 1811.

In-4° de 4 foi, 157 pagine și 2 foi.

Pe verso titlului, extracte din Solomon, Isus Sirah și Isocrat.

Urmează apoi scrisoarea de închinăciune a arhimandritului Nicodim Greceanu către Episcopul Argeșului Iosif și răspunsul acestuia:

Cătră Pré o sfințitul Episcop al Argeșului, Chyr Iosif smerită închinăciune!

Nică un lucru nu ăaste măi scump și măi plăcut lui Dumnezeu și măi folositoriu sufletului, decât cu orî ce mijloc ar puté fiește cine a face bine celui de aproape. Drept acéia și eu smeritul fiind îndemnat de datorîia, caré netăgăduită ăaste de fiește carele, și găsind aciastă cărticică întocmită pre limba grecéscă de Dascalul Chyr Polyzoi Ioannitul spre folosul de obște, și măi ales al copiilor Grécilor celor ce să pun întâi la învățatura cărții; pre caré și eu alegându-o a fi de folos și pentru copiii celor de némul nostru Românesc, ca de o dată împreună cu slovniré, să priiméscă și știință, măi întâi pentru Dumnezeu, făcătorîul său, apoi pentru sine, și pentru lume și pentru toate câte să află zidite, și cum să țin, cum să mișcă și să chivernisesc de Dumnezeiasca Pronie. Care știință nu poate să o câștige Ucenicul Român, nu numai în câtă vréme să pedepsește cu învățatura Ciasoslovului și a Psaltirii (precum s-au obicinuit), ci nică în toată viața aceia ce măi mult decât atâta nu învață. Și de ar întreba cinevaș pre cel măi bun ceteș ucenic, ca să dé răspuns numai la o întrebare din cele ce să coprink în cărticica aciasta, ar rădică din umeri și ar rămâne îngrădiți cu tacéré. Drept acéia ca să lipséscă de acum innainte aciastă neștiință de la némul nostru, m-am îndemnat și o am tălmăcit pre limba patriei noastre, cu scopos ca să dé și în lumină cu typăriré, pre caré cu smerenie o aduc măi întâi cătră iubiré de folosul obștiî cé de cătră mulți, la pré osfinția ta cunoscută, rugându-mă a să cercetă și unde să vor află greșale, orî la tălmăcire, orî la așăzare cuvintelor a limbii românești, să să îndreptéze, și când și de cătră pré osfinția ta să va socoti vrédnică a se da în typariu, să mi-să trimiță aici la Sibîi, ca până mă aflu în căutaré Dohtorilor la patima ce am, să să săvârșască doriré mé a să typări cu a mé chieltuială, și în har să să înparță celor ce vor avé trebuință, pentru a mé pomenire și a părinților miei. Și cu aciasta sfârșind, sfințele rugăciuni și blagoslovenii ale pré osfinției tale să fie mie păzitoare de toate cele înprotivnice.

Al pré osfinției tale pré plecat întru Hs. și osârdnic slugă,
Nicodim Grecén Arhimandrit.

Pré cuviosului Arhimandrit Chyr Nicodim, după cé în Hs. sărutare, arhieréscă blagoslovenie trimitem.

Cu adevărat bine zică, pré cuviosîia ta, că nică un lucru nu ăaste măi scump și măi plăcut lui Dumnezeu și măi folositoriu sufletului decât facéré de bine, orî în ce chip, cătră cel de aproape și măi ales cătră cel de o credință, căci întru aciasta să plinéște Dumnezeiasca evanghelicéscă porunță, caré zice: «Întâi să iubești pre Domnul Dumnezeuul tău, i procî, și al doilé pre cel de aproape al tău, ca însu-și pre tine.» Întru acéste doao porunci, zice că toată legé și Prorocîi atárnă. Decî măcar că datorî sântem fiește care, fără de a așteptă plată să lucrăm și să înmulțim Talantul care în har ni s-au dat dela Dumnezeu; dar cu cât măi vârtos când pentru ne-

grăită iubirea lui de oameni, pré bunul nostru stăpân priimște pre céle ce vom face celui de aproape al nostru, ca pentru sine, și pentru acélé de care nemărginită măriré lui nu are trebuință (dupre cum Prorocu și Inpărat David zice: «Că bunătățile méle nu-ți trebuesc»), făgăduiaște plată până și la păhar dă apă réce, nu ne rămâne cuvânt de îndreptare, când nu ne vom lenevi a lucră Talantul spre slujba lui, și spre folosul de aproape lui, și mai vârtos când îl vom ajutori cu acélé care privesc spre fericiré cé netrecătoare a vieții vecínice. Pentru care și plată fără asemănare va fi mai mare și mai multă decât pentru facerile de bine céle spre trebuința numai a trupului.

Drept acéia și pré cuviosia ta, pentru împliniré dupre puțință a stăpâneștii porunci, cu tâlmăcire în limba patriei a aceștii cărți pre scurt adunate din sfintele scripturi de cei ce de la Dumnezeu li s-au dat talantul înțelegerii, și au pus scopos ca să o și scoți la lumină cu typărire spre a fi de folos némului, pentru știința sfintelor scripturi și îndreptare năravurilor celor rău obicinuite din proasta creștere (nu numai a tinerilor, ci și a celor ajunși, și a celor trecuți în vârstă, cari acum întâi vor să priimască acest feliu de carte în mâinile lor); de vréme ce și acest lucru al facerii aceștia de bine, privéște nu spre folosul trupesc, ci spre acéia, și fericire vecínică. Să fii bine nădăjduit, căci drept fiind și milostiv pré bogatul dăruitoru, măcar de și cére de la noi înmulțiré talantului, dar iarăși noao ne dăruiaște și capetalul și câștigul, și încă covârșind bunătate lui, ne și învrednicéște bucuriei sale cei stăpânești, prin cuvintele acesté: «Întră întru bucuria Domnului tău». Iar pentru că o ai trimis mie spre cercare, măcar că sânt cel mai prost și ne iscusit spre a îndrăzni la unele ca acesté, dar întru toate dragosté biruind, am înbrățișat lucrul, și atât prin silința mé cât și prin alții, pre cât s-au putut s-au îndreptat la tâlmăcire și la așăzarea cuvintelor românești. Și dupre a pré cuviosiei tale dorire îndrăznind, o socotesc vrédnică a să da în typăriu. Și mă bucur că și în har voiaști a să împărți celor ce vor avé trebuință.

Deci îți rog de la Dumnezeu, ca nu numai să te învrednicéască a o vedé typărită, ci și a-ți îndelungă zilele, ca să te și îndulcești din roada aceștii osteneli și cheltueli, cu bucuria pentru procopsiré școlerilor. Numai de ar lipsi de la patrioții noștri leneviré și negrijiré pentru acesté, care din obicinuire s-au făcut ca o a doao fire.

Al pré cuviosiei tale rugătoru cătră Dumnezeu și osârdnic spre slujbă,
Sm. Episcop al Argeșului Iosif.

La sfârșit: .

Cel ce s-au ostenit la tâlmăcire,
Acelaș au fost și la typărire,
SM. AR. NC. GC.¹⁾
Carele să roagă tuturor de obște,
Cetitori ai cărții aceșté,

¹⁾ Smeritul Arhimandrit Nicodim Greceanu.

Cu duhul blândetelor ertați, găsind
 Greșali în cuvinte sau slove, neponosluind.
 Că precum ceriul rar să vede fără de norălă,
 Așa și fire omenescă fără de greșală
 Mai ales la typărire, și Domnului mulțămire,
 Ajutând la început, văzându-se și sfârșit
 Acest lucru doritor, de obște folositor.
 Și lui Dumnezeu slavă.

Pe ultimele foi se dă aratarea cuprinsului, care se reproduce aci, și o *errată* intitulată: *Parorâmata*, adică nebăgări de seamă, sau greșali ale typariului.

Azbuchile românești.

Rugăciunile Utreniei.

Symvolul Credinței adică Crez.

Rugăciuni la Vecernie și după Cină.

Rugăciuni la Prânz și la Cină.

Cele noao porunci ale Beséricii.

Fapte ale bunătății trupești și duhovnicești.

Păcate de moarte, și împotivirile lor.

Dela facere lumii până la Potop.

Dela Potop până la chemare lui Avraam.

Dela chemare lui Avraam până la eșiré Norodului Israiltenesc din Eghypet.

Dela eșiré lui Israil până la zidire Biséricii lui Solomon.

Dela zidire Beséricii până la mutarea Vavylonului.

Dela mutare Vavylonului până la Nașteré lui Is. Hs.

Pentru Nașteré Domnului nostru Is. Hs., pentru moarte, înviare și înălțare lui.

Pentru Dumnezeu.

Pentru Iisus Hristos.

Pentru învățătura Apostolilor, lățime Credinței și stricare Ierusalimului.

Pentru Cărțile vécui Testament.

Pentru Cărțile noului Testament.

Pentru facere Lumii.

Pentru om, ce iaste.

Pentru suflet, ce iaste.

Pentru țineré de minte.

Pentru simțirile omului.

Pentru cé mai adevărată poruncă a lui Dumnezeu.

Pentru pravila cé firéscă.

Pentru judecători, nedreptăți și pentru dragoste.

Pentru obicéiurile cele mai bune.

Cele adevărate bune obicéiuri, adică blândéțele Creștinului.

Pentru bunătățile cele vremelnice și cele vécnice.

Pentru neputințele trupului și pentru Dietă.

Pentru Ceriu.

Pentru Pământ și pentru Dobitoace.
 Pentru Saduri, Copaci și Erburii.
 Pentru Metaluri.
 Pentru Mare.
 Pentru Rotocolul pământului.
 Pentru Atmosferă, adică Văzduh.
 Pentru Impărățiile Evropii.

București: Biblioteca Academiei Române.

792. Doftorie împotriva gălbezii oilor, Buda 1811.

ДОФТОРІЕ | Ꙗ ПРОТИВА | ГЪЛБЕЗІЙ ЪИЛЦР.

Ꙗ БѢДѢ. | Ꙗ Крѣска Тѣпографіе ꙗ Оѣникерситѣцій Оѣн-гѣрцій. 1811.

În 8° mic, de 8 pagine.

«Doftoria» propriu zisă este precedată de o Înștiințare, în care autorul spune cum i s'au îmbolnăvit oile și cum a pierdut câteva din ele, apoi urmează astfel:

Acastă mare pagubă a mé înțelegându-o pré luminatul și pré osfințitul mieu Părinte și Domn Samuil Vulcan, Episcopul Orăzei mari, mi-au făcut cunoscută acastă doftorie, ce s-au fost vestit în zilele prénălțatului Impăratului Iosif II. Părintelui celui adevărat al supușilor săi, care din cuvânt în cuvânt așa urmează.

La sfârșit:

Scris-am în Sânt-Andraș în 20 Iunie din anul 1811.

Stefan Ghiing, c(u) m(âna) m(ea), Parohul
 Sânt-Andrașului, Protopopul Jirușului
 și Assessorul Sântului Consistoriu.

București: Biblioteca Academiei Române.

793. Duceré de mână către frumoasa scrisoare românească, Buda 1811.

ДЪЧЕРЪ ДЪ МЪНЪ | Кѣтрѣ | Фрѣмоаса Ёкрисоаре Рѣмѣнѣска
 центръ | Ꙗтрѣсницарѣ Школарѣ чѣлѣр | Націонѣлннчѣ Рѣмѣннчѣй.

Ꙗ БѢДѢ, | Тѣпѣрнтѣ Ꙗ Крѣска Оѣннверситѣцій | Тѣпографіе. | 1811.

În-8° mic de 8 foi fără număr și o tabelă litografiată.

Galați: Biblioteca Urechii.

794. Molitvenic, Brașov 1811.

ЇВХОЛОГІЇН | ЇДЕКЪ | МОЛИТѢНІЙК | Кѣре кѣпринде Ꙗ сѣне Рѣн-
 дѣлаа Ё-сѣрнчѣй Рѣсѣрѣтѣлѣй, чѣ сѣ кѣкѣне | Прѣвѣнѣлѣр ꙗ сѣлѣжѣ Ꙗ тѣдѣтѣ
 грѣка нѣрѣдѣлѣй. | Кѣ слѣбѣзѣнѣлѣ чѣлѣр мѣлѣ мѣрѣй. | Кѣ тѣдѣтѣ Кѣлѣтѣлѣлѣ Дѣлѣнѣлѣр
 Фрѣцѣлѣр Кѣрѣн | КОНСТѢНТИН шѣ ІЇЇНН БОГІЧ.

Тѣпѣрнт Ꙗ Прѣвѣлѣлѣтѣ Тѣпографіе дѣн | БРѢШОК, | Прѣн Тѣпографѣлѣ
 Їѣлѣнн Пѣргѣст Хѣрѣсѣрт, | 1811.

În-4° de 4 foi, 562 și 2 foi. Tipărit cu negru și roșu.

Pe verso titlului se află versurile următoare:

Și cine v-au poruncit,
 La 'șa lucru fericit?

De Dumnezeu iubiți frați,
 Taînele 'n typariu să dați ?
 Și la 'nțelept și la prost'
 De lipsă aciast-au fost.

337. — Răstignirea din Molitvenicul dela 1811.

Mila Tatălui de sus
 La 'cest lucru că v-au pus;
 Sânge frățesc s-au ivit
 La 'cest lucru isprăvit.

Să întinză Dumnezeu,
De când v-ați născut din zgău,
S'aveți nume pré vestit
Și némului pré iubit
Boghič Ioann, Constantin,
Frați cu nume pré deplin.
Miluîască cel de sus
Râvna voastră ce ați pus!

Urmează apoi un «Cuvânt înainte» în care se spune că această ediție este «îmbo-
gațită cu multe slujbe și rugăciuni, care până acum nu s-au fost pus într-alte Molitvenice
rumănești».

În fața textului se află o gravură semnală: *Ionil. Ion Voina. (Facsim. 337).*

Bucuresti : Biblioteca Academiei Române.

795. Gr. Obradović, *Indemnare către învățătura tinerimei cei românești...*
Buda 1811.

Îndemnare către învățătura tinereții cei românești, ca un dar de anul nou prin Grigorie Obradović, craescul al școlclor de legea răsăritului în Bănat director, dăruită în Timișoara 31 Decemvrie 1810. Buda 1811.

Juliu Vuia, *Școalele românești bănățene în secolul XVIII...* Orăștie 1896,—p. 69.

796. Octoih, Buda 1811.

О К Т Ъ И Х | Чѣ се зѣсе ѡниѣше | ПЯРЯКЛІТІКІ | Іѣсм ѣтѣм
 ѡарз дѣт ла тупѣрѣ ѣ зѣлее прѣ | ѣнзлѣтѣсѣш ѣнхрѣт ѡл ѣѣстрѣн, шѣ ѣпо-
 столнѣсѣсѣш Крѣѣ | Ф Р Я Н Ц Ы Е К ѣ Т Ж Ю Л. | кѣ | Бѣословѣнѣ ѣѣлѣнѣнѣн
 сѣле Прѣсѣѣнѣтѣсѣш Дѣмн | Е Т Е Ф І Я Н Е Т Р Я Т И М І Р О В І Ч. | Ярун-
 ѣнѣсѣсѣл | Шѣ Мѣтрополѣтѣл Бѣсѣрнѣнѣ Рѣсѣрнѣтѣсѣш днн | Кѣрловец. | ѣдрнѣтѣт
 фѣнѣд прнн ѡсѣрдѣл Прѣсѣѣнѣтѣсѣш | ѣнѣсѣсѣл ѡл ѣрѣсѣсѣш Кѣрѣс Кѣр ІѣѣѣФ.
 ЛЯ БѣДѣ | ѣ Крѣѣсѣсѣ Тѣпѣграфѣ ѡ Оѣнѣверсѣнтѣнѣн днн | Пѣсѣ. Лѣ ѣнѣл
 дѣла Хѣ: ѣѣѣѣѣ.

In-folio de 4 foi nenumerotate și 353 numerotate. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane.

Titrul este încadrat într-o poartă mare și frumos ornată. Verso titlului e alb.

Urmează prefața Episcopului de Argeș Iosif și, în fața textului, o gravură reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin.

Innainte cuvântare.

Pre cât ăste lumiî trebuincioasă lumina soarelui, atăta ăste și sfinței Beserici carté acesta: Caré de obște se numește *Octoih*, pentru întocmiré eiî pre opt glasuri, mai ales a slujbelor învierii, ce se cântă în Dumineci. Iar de osebit și mai ales grecește se numește *Paraclitichî*, adecă *Mângăitoare*, pentru cuvintele cele de umilință ce se cuprind în slujbele celora lalte șase zile ale săptămânii, pre care de le va zice cineva cu înțelegere și cu zdrobire inimii, încă de se va învrednici și darului lacrimilor, atunci după numire va fi și cu lucrare pricinuitoare de duhovnicască mângăiere.

Au fostă dară carté acésta mai întâi tălmăcită duple slovenie, de cel la vécinicile lăcaşuri mai nainte mutat Chyr Damaschin Episcopul Râmnicului. Insă numai slujbele Duminecilor, precum se arată în Octoihul cel mic typărit la Râmnic. Iar slujbele celor lalte şase zile ale săptămânii, așa s-au găsit o însemnare, ca s-ar fi tălmăcit îaraşi duple slovenie de răposatul Ghenadie Arhimandritul, ce au stătit igumen la sfânta Mănăstire Coziia.

Iar typărire întâi a cărţii aceştia așa pre deplin duple acóléşi tălmăciré, s-au făcut de cel ce din némul nostru au stătit de cât mulţi mai iubitoriu de podoba sfintei Besérici, răposatul întru Domnul Chyr Grigorie Episcopul Râmnicului, la anii de la zidiré lumii 7258 ¹⁾ în typografiia sfintei episcopii a Râmnicului. Duple care izvod s-au mai typărit şi al doile la sfânta Mitropolie în Bucureşti, la anul de la zidiré lumii 7282 ²⁾.

Şi măcar că la tălmăciré acestui izvod duple slovenie au urmat multe greşale, fiind şi cel slovenesc greşit, şi limba noastră neajunsă măcar în staré ce să află acum, dar de cătră toţi au fost priimită. Fără numai la anul de la Hs: 1792 răposatul Arhiereu Sydis Chyr Grigorie, pentru nepotriviré izvorului slovenesc cu cel grecesc la aşezare slujbelor, au typărit, carté acéstă după urmare celui grecesc în sfânta Mitropolie ³⁾, cu pricină bine cuvântată, ca să nu se facă hazmodie, când în parte dréptă se cântă greceşte şi în cé stângă româneşte, iar de îndreptare la tălmăcire pré puţin s-au atins.

Iar într-aceşti trecuţi ani, trebuinţa îndemmând ca îaraşi după urmare izvodului grecesc să se mai typărescă carté aciasta al doile, şi ştiind eu multe greşale ce are la tălmăcire, am pus scopos spre îndreptare lor, şi aflând pre oare-carii Părinţi din Mănăstiré Némţu, ce iaste în Moldova, procopsiţi la învăătura ellinésă, şi asemené răvnitori pentru folosul de obşte, carii însărcinându-se cu acéstă ostenélă, au îndreptat, pre cât au fost cu putinţă a se apropiia limba noastră la orighinalul grecesc. Insă singuri acei Părinţi îndreptători, n-au îndrăznit a hotărâ că, de acum innainte nu mai are carté acésta trebuinţa de mai multă îndreptare la tălmăcire. Iar cum că pré multe greşele s-au îndreptat, încă şi tropare întregi s-au tălmăcit de iznoavă, cine va voi, va face cercare şi va cunoaşte că şi izvodul grecesc au avut oare care greşale la unele din tropare, cum şi la câteva dogmatice de la vecerniile cele mici de Sâmbătă séra, care s-au îndreptat din cărţile cuvintelor bogosloveşti.

Aşa dar pre cât au fost cu putinţă îndreptându-să şi scriindu-să lămurit, ne-am tocmnit la scopos cu Dumnélui Domnul Ioann Molnar, Doftorul de ochi şi Profesor Academiei Clujului, şi o am dat să se typărescă la Buda, în Typografiia cé privilegheată a Universităţii din Peştă, cu număr indestulat, ca sa fie şi pentru trebuinţa beséricilor ţării noastre, încă şi pentru ale Moldovei, după doriré ce am ştiut că au şi pré sfinţiţi Păstori ai Eparhiilor de acolo. Insă după întâmplările vremii, zăbovind-se acolo a se da în

¹⁾ *Octoih*, Râmnic 1750.

²⁾ *Octoih*, Bucureşti 1774.

³⁾ *Octoih*, Bucureşti 1792.

typariu, și eu socotind că nemernici sântem pre pământ, temându-mă ca să nu rămâe nepusă în lucrare această ostenelă ce s-au făcut, am prescriș carté aciasta iarăși duple izvodul cel îndreptat, și prin toate neîndemânările aceștii vremi turburate, încă din anul trecut o am dat a să typări și în Typografia sfinței Episcopii a Râmnicului¹⁾ cu bună voința pré osfințitului Episcop Chyr Nectarie. Însă după ce s-au pus în lucrare, am priimit și dela Dumnélui numitul Domn Doftorul *Ioann Molnar* înștiințare, că lucrul typografiei și la Buda merge spre sporire. Drept acéia și toate coalele, câte au eșit din typariu, mi s-au trimis de Dumnélui de le-am cercetat, și câte greșele s-au găsit le-am însemnat a se îndreptă, încă unele coale a să și typări de al doilé; dar nici din typărire dela Râmnic n-am încetat. Însă pentru că și la această typărire dela Râmnic au urmat zăbovire, pentru acéia cu puțin mai pre urmă au luat săvârșit și acesta ce s-au typărit la Buda, la care se va adaoge și tâlcuire Antifoanelor, însă deosebă de Octoih typărită, caré la céle de Râmnic nu s-au pus pentru ne îndemânare ce au urmat. Și așa pentru aciasta, și pentru mai bună așezare slovelor și a typăriului, mai înfrumșetă și mai bogat iaste acest typărit la Buda.

Iar pentru că unele cuvinte s-au schimbat la îndreptare tâlmăcirii, și se vor păre cu îndoială ca niște neobicinuite, precum: «Mai pre sus de Dumnezeire», în loc de «pré îndumnezeit»; «mai pre sus de flință», în loc de «pré înflințat». Iată spre încredințare să pune înaintea din însămnările dela sfârșitul cărții de Bogoslovia Sfântului Ioann Damaschin.

Cumcă cuvântul acesta *ὑπέρθεος*, carele s-au pus în limba noastră «mai pre sus de Dumnezeire», se înțelege în trei feluri: întâiu, cum că Dumnezeu iaste mai pre sus de dumnezeiré celor ce se numesc dumnezei ori cum, sau în Ceriu, sau pre pământ, pre cum au zis Apostolul Pavel, I Carte către Corintheni, cap. 8, stih 5: Pentru că de și sânt cari se numesc dumnezei sau în Ceriu sau pre pământ, (precum mulți dumnezei sânt, și Domni mulți). Și David, Psalm 81: Eu am zis dumnezei santeji.

A doao. Se zice Dumnezeu mai pre sus de Dumnezeire, adică de darul cel îndumnezeitoriu, prin carele se îndumnezeesc cei ce se îndumnezeesc. Drept acéia arătat și lămurit zice cel mare între Bogoslovi Dionysie Areopaghitul, întru a doao Epistolie către Gaie: «Cumcă cel ce iaste mai pre sus de toate, iaste și mai pre sus de începătoriia Dumnezeirii și mai pre sus de începătoriia bunătății», și céle lalte.

A treia. Dumnezeu iaste mai pre sus de Dumnezeire de cât céia ce de noi se înțelege, ori flința lui Dumnezeu de se înțelege prin îndumnezeire, ori lucrare a ei și putere, și céle lalte.

Iar Gheorghie Pahimer, cel ce iaste parafrastis al marelui acestuia Dionysie, zice: «Ori ce va zice cineva la Dumnezeu, mai pre sus de acéia iaste, că pre toată numiré cu caré să numește o covârșește», și céle lalte.

Iar pentru cuvintele céle schimbate la Antifone, din destul să va da încredințare din însăși tâlcuire lor, ce de osebi se va typări.

Deci dară acum carté acésta a *Octoihului*, precum are multă deosebire

¹⁾ *Octoih*, Râmnic 1811.

de cele mai de nainte typăririi cu îndreptare tâlmăcirii, și cu alte ce s-au mai înbogățit. Așa nădăjduesc că va fi și mai mult priimită de fiește carele, nu numai de cei ce vor ave lipsă, ci și de cei ce vor vré a alége ce iaste mai bun spre lauda lui Dumnezeu.

Iar pentru a nu fi uitați întru sfintele rugăciuni atât cei mai nainte tâlmăcitori, și cei de acum îndreptători, și cei purtători de grijă și chiel-tuitori pentru typărire, cât și eu a mă învrednici ertării pentru greșalele ce voiu fi trecut cu vedéré la izvoadele scrise cu mâna, ca un neputincios ce sânt și pătimaș, rămâne la a fiește căruia bună voință, căci aciasta iaste și lui Dumnezeu plăcută, al căruia dar și eu cu smerenie rog, să fie cu tot pravoslavnicul creștin. Amin.

Smeritul Episcop al Argeșului
Iosif.

În exemplarele tipărite pentru Românii de peste Carpați, prefața Episcopului Iosif este înlocuită cu o altă, scrisă de «Purtătorul chieluialelor Octoiului mare», care este Ioan Molnar. După arătarea însemnătății acestei cărți, el adauga următoarele:

Mai pre urmă cunoscându-se lipsa cé mare în pré multe părți, unde doresc iubitorii de Dumnezeu Creștini să-și înzestreze Beséricile cu acest odor *Octoiul Mare*, și ca să nu fie de aici înaintea vre un chip de témere la mijloc, pentru greșalele ce se află în Octoicele cele vechi, atât în cuvinte, cât și în așezare unor Tropare, am alergat cătră iubitorul de Dumnezeu Kyriu Kyr Părintele *Iosif*, Episcopul sfinteî Mănăstiri de Argeș, puind rugăciune înainté Présfinției sale să ăa ostenélă a cercetă acest *Octoih*, și auzind céreré mé, din preună cu alți cuvântători de Dumnezeu Părinți, au pus strădanie, și au îndireptat Izvodul de pre carele s-au tipărit, și așa după *Octoiul* cel Grecesc al Beséricii Răsăritului s-au tipărit și acesta, pre carele cetindu-l și cugetând despre hărăzirile mântuirii sufletelor voastre, veți împlini învățăturile ce au scris Vasul cel ales, Apostolul Pavel cătră Efeseni cap 5, stih 19, zicând: Vorbind întru voi în Psalmi și în cântări Duhovnicești, laudând întru inimile voastre Domnului.

Dela f. 349 înainte urmeaza un «Typicon pe scurt», tiparit cu caractere mai mici. Episcopul Iosif a tiparit în acelaș an, o altă ediție la Râmnic. V. nr. următor.

București: Biblioteca Academiei Române.

797. Octoih, Râmnic 1811.

О К Т О И Х Ъ | ЄІѦ ПАРАКЛИТІКІН | Кáреіє áкѡмъ áдѡав ѡарѡ сáѡ ТѢ-
періть Дѡпѡ áзвѡдѡвъ Гречієскъ, ꙗ́ вркмѣ стѡпжнірїи прѣ Ёлгочестїєвѡѡ сїн-
гѡръ Єтѡпжнітѡрюѡѡ Мáреѡѡ Дѡмнъ шї Імператѡръ á тѡатѡ Рѡссїа І І Ё-
ѡ І Н Д Р ѡ П І Ё Л О Ё V Ч. Кѡ Ёлгослѡкїніа прѣ ѡсфїнциѡѡѡ Мнтрополїть шї
ѡль прѣ сфїтѡѡѡ ꙗ́дрептѡтѡрюѡѡ Єѡнодъ Членъ шї Єѡáрхъ Кѡрѡѡ Кѡрѡ ГѡЕРІІАЛЪ.
Фїїндѡ Мнтрополїть Ёалáхієн прѣ ѡсфїнциѡѡ Кѡръ ІГНѡТІЄ Прѡнн Ёртнєѡ. Кѡ Ёѡнѡ
кѡїнцá прѣ ѡ сфїнциѡѡѡ Ёпієкѡпъ ѡль Рѡмъ: Кѡръ НЄКТІРІЄ. Прнн ѡсѡрдїа ла
ꙗ́дрептáркѣ Тѡлмѡчїрїи, Шї кѡ тѡатѡ Кїєлтѡáла á Ємірїтѡѡѡ Ёпієкѡпъ ѡль
Ірѡєшѡѡѡ ІЄЄНІФЪ.

ꙗ́ тѡпогрáфїа сфїтїи Ёпієкѡпїи Рѡмъ: Ла ѡнѡѡ Дїла Хѣ. áѡáı: ꙗ́ Лѡна
лѡѡ, Іѡнїє. ѡ:

In-folio de 5+426 foi. Aceste din urmă sunt numerotate. Tipărit cu roșu și negru, pe doua coloane.

Titlul este incadrat într-o poartă mare, gravată și semnată de: *Gheorghie Dim. Typ. R. 1811, Iun. 7*. Pe verso este o gravură de o pagină, reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin, semnată de: *Popa Mihai tipograf. Rîm.*, iar după prefața, o gravură reprezentând înălțarea Domnului și însemnarea aceasta:

S-au tipărit de Gheorghie Dimitrievici, typ. și de Nicolae *Братъ Івѣ,* (*fratele lui*) probaru.

Prefața Episcopului de Argeș Iosif:

Innainte cuvântare.

Acăstă carte care ăste mai trebuincioasă Besericilor pentru sfintele slujbe, precum lumii lumina soarelui, de obște să numește Octoih, iar deosebit și mai ales grecește să numește Paraclitichi, adică mângâitoare. Iar voindu cineva a face deosebire: Octoih va înțelege numai slujbele Invierii ale Duminecilor, iar Paraclitichi, adică mângâitoare pre slujbele celora lalte șase zile ale săptămânii pentru cuvintele cele de umilință, care pre opt glasuri s-au întocmit mai întâu de sfântul Ioannu Damaschin, și mai pre urmă s-au adaos de sfântul Anatolie Patriarhul, la stihirile Vecerniei și ale Hvalitelor, precum să vede. Iar canoanele Troicnice de Kyr Mitrofan alu Smyrnei, precum și Antifonele de sfântul Theodoru Studitul, sau precum alții au zis, de fratele său, sfântul Iosif alu The-saloniculu. Iar Paraclitichi va înțelege slujbele celora alte șase zile ale săptămânii ce s-au întocmit de alt sfânt Iosif Scriitorul de cântări, și de sfântul Theofanu Mărturisitorul, Arhiepiscopul Nicheii. Și pre cu potrivire s-au numit Paraclitichi, adică mângâitoare, pentru cuvintele cele de umilință ce are, pre care când cineva muștratu fiind de cunoștința sa, de le va zice cu înțelegere și cu zdrobire inimii, atunci și lacrimi vor izbucni, și atunci cu adevărat va fi și cu lucrare mângâitoare, căci altă mai mare mângâiare duhovnicescă nu poate dobândi, de câtu ce câștigată din lacrimile umilinții.

Fost-au daru talmăcită acăstă carte mai întâu după slovenie de cel la vécinicile lăcașuri mai nainte mutatu Kyr Damaschin, Episcopul Râmniculu. Insa numai slujbele Duminecilor, precum să vadu în Octoihul cel mic, iar slujbele celora lalte șase zile ale săptămânii la câte opt glasurile, așa s-au găsit o însemnare, că s-ar fi talmăcit iarăși după izvodul slovenesc de răposatul Ghenadie Arhimandritul, ce au stătu Igumenul la sfânta Mănăstire Coziia. Iar tipărire întâu a cărții aceștia așa pre de plin s-au săvârșit de cel ce au stătu dinu nemul nostru de cât mulți mai iubitor de podoaba sfinte Beserici, răposatul întru Domnul, Kyr Grigorie, Episcopul Râmniculu, la anul de la zidire lumii 7258, în tipografia sfinte Episcopii a Râmniculu, după care izvod s-au tipărit și alu doile în tipografia sfinte Mitropolii din București la anul 7282. Și măcaru că la acăstă talmăcire au fostu urmatu multe greșale, atât pentru că și izvodul slovenesc fiindu tipăritu aici, au fostu greșit, cât și pentru neîndestulare limbi noastre care câte puțin au ajuns în stare care să află acum. Insa de cătră toți au fostu primită de bună și

dréptă, fără numai la anulă dela Hs.¹1792, răposatulă Arhiereu Sydisū Kyrū Grigorie, văzându că nu să potrivește izvodulū slovenescū cu celū grecescū, au typăritū cartē aciasta duple urmarē celui grecescū în sfânta Mitropolie, ca să nu să facă hazmodie cândū în partē dréptă să va cântă grecēste, și în cē stângă românește, iarū la tălmăcire pré puțină îndreptare s-au făcutū. Iarū într-acești trecuți anī trebuința îndemnându ca iarăși să să typărescă aciastă carte totū duple izvodulū grecescū, și știindū eu multele greșale ce să află dinū tălmăcirē cē dinū tăiū, amū pusū gândū spre îndreptarē lorū, și aflându cu asēmenē râvnă pre oare cariī Părinți dinū sfânta Mănăstire Némțu dinū Moldova, procopsiți la învățatura ellinēscă, cariī pentru dragostē cē înū Domnulū, și pentru folosulū de obște, au priimitū și s-au însărcinatū, și au îndreptatū tălmăcirē pre câtū s-au pututū apropiā limba noastră la originalulū grecescū, (iarū cuvintele și mai alesū numirile cu care iaste înprumutată limba noastră dinū cē slovenēscă, s-au lăsatū ca niște obicīnuite, și mai multū înțelēse de câtū cândū s-arū fi tălmăcitū acumū românește). Insă singuri acei Părinți îndreptătorī n-au îndrăznitū a zice cumū că nu mai are de acumū innainte cartē aciasta trebuință de mai multă îndreptare. Iarū cumū că pré multe greșale s-au îndreptatū, cine va voi a ști, va face cercare, și va cunoaște, că unele tropare și mai alesū unele dinū Dogmaticile Vecerniei ceiī mici, s-au găsitū greșite și în celū grēcescū izvodū, și s-au îndreptatū dinū cărțile bogoslovești.

Așa darū pre câtū s-au pututū, îndreptându-să și scriindu-să curatū, s-au fost dat a să typări la Buda, darū urmând zăbovire, pentru ca să nu rămāe ostenēla aciasta zadarnică, iarăși s-au prescriș, și rugându pe pré o sfințitulū Episcopū alū Râmniculū Kyrū Nectarie, au binevoitū și au priimitū a să typări în Typografia sfintei Episcopii a pré o sfinției sale. Și poate că așa au rânduitū Dumnezeiasca pronie, ca de unde au eșitū întâiū din typariū cu tălmăcirē dinū tăiū, așa și acumū iarăși de acolo să iasă cu îndreptarē tălmăcirii. Asēmenē și la lucrul typografiei s-au potrivitū, că atunciē au fostū typografū răposatulū cucérniculū Kyrū Popa Mihaī, iarū acumū fiilū său Kyrū Dimitrie.

Iarū pentru câte neîndemânări s-au întâmplatū la aciastă typărire dinū care și prelungire la lucru au urmat mai mult de unū anū, lasū a pomeni, ca să nu să facă înmulțire cuvântulū, fără numai mulțămită fie lui Dumnezeu celui milostivū, a căruia putere întru neputință să face de săvârșitū.

Deci acumū cartē aciasta duple cumū are multă deosebire de cē dinū tăiū, cu îndreptarē tălmăcirii, așa nădăjduescū că va fi și mai multū priimită de fiește carele, nu numai de cei ce vorū avē lipsă, ci și de cei ce vorū voi ca să alēgă ce iaste mai bunū spre lauda lui Dumnezeu.

Iarū pentru că unele cuvinte sântū schimbate și neobicīnuite, pre cumū «Mai pre susū de Dumnezeire», în locū de «pré îndumnezeitū», «mai pre susū de ființă», în locū de «pré înființatū», ca să lipsēscă toată îndoiāla, iată spre încredințare să pune innainte dinū însemnările dela sfârșitulū cărții de Bogosloviia, sfântulū Ioannū Damaschinū.

Cumū că cuvântulū acesta *ἐνέπαρος*, carele s-au pusū în limba noastră «mai pre susū de Dumnezeire», să înțelēge în trei feliuri: întâiū, cumū că

Dumnezeu ăste mai pre susă de dumnezeiré celoră ce să numescă dumnezei, oră cumă, sau în ceră, sau pre pământă, precumă au zisă Apostolulă Pavelă, pentru că de și sântă cară să numescă dumnezei, sau în ceră, sau pre pământ, (precumă mulă dumnezei sântă și domă mulă) și Davidă: «eu amă zisă, dumnezei sântă».

1 Corth,
8, 5,
Psalm 81

A doao. Să zice Dumnezeu mai pre susă de Dumnezeire, adecă de darulă celă îndumnezeitoră, prină carele să îndumnezeescă ceice să îndumnezeescă¹⁾. Dreptă acăia arătată și lămurită zice celă mare întru Bogoslovă Dionysie Areopaghitulă, întru a doao Epistolă cătră Gaie: Cumă că celă ce ăste mai pre susă de toate, ăste și mai pre susă de începătoriă Dumneziră, și mai pre susă de începătoriă bunătăă. (Iprocă).

A treă. Dumnezeu ăste mai pre susă de Dumnezeire, de cătă căia ce de noiă să înăleă, oră flină lă Dumnezeu de vomă înăleă prină îndumnezeire, oră lucrare a eiă și putăre (Iprocă). Iară Gheorghie Pahimeră celă ce ăste parafrastisă ală Marelă acestuia Dionysie, zice: «Oră ce va zice cineva la Dumnezeu, mai pre susă de acăia ăste, că pre toată nimiră cu cară să număste o covârșăste (Iprocă)²⁾. Asămenă și la Antifone, văzândă la oare care Tropare schimbare, să știe, că ăste carte grecă deosebită cu tălcuireă acestoră Antifone, cară s'au tălmăcită și în limba noastră, după care s-au îndreptată Antifonele.

Și preă cuăiină ară fi fostă să să fie typărită și acă tălcuire, și să să fie pusă la sfârșitulă cără, fiindă preă de folosă Beserică, dară pentru neîndemănrăle ce au urmată și la acăia, au rămasă de acăia dată. Iară mai pre urmă oră cu carte deosebită să va da în lumină, oră cândă iarăși acăia carte a Octoihulă după acestă izvodă să va mai typări.

Priimiă dară, o iubită de Hs. acăia de sufletă folositoare carte, și întru sfintele rugăciună nu uitaă pre cei ce dintru începută o au tălmăcită și o au dată în typări, și pre cei ce acumă, pre cătă s-au putută, o au îndreptată. Iară³⁾ mie celă ce măcară că m-amă osărdită la amădoao acăie pentru înăplină datoriei măle spre slava lă Dumnezeu și folosulă nămulă, dară dină slăbicăună firă omenă și dină greotă valuriloră lumeșă și a patimiloră cu care amă fostă și sântă cuprinsă, multe greșale să voră fi trecută la cetă izvoadeloră scrise cu mână, osebită de cele întâmplăte dinu typografie. Pre care cu duhulă blăndățeloră, îndreptându-le, dină destulă înă va fi a mă înăvrednică ertăciună eiă obicănite. Adecă să miă să zică de la toă cu dragoste: Dumnezeu să-lă ăarte. Ală căruă dară și eu cu smerenie rogă, ca să fie cu pravoslavă voastră. Amină.

Smeritulă Episcopă ală Argeșulă,
Iosifă.

Compară acăia prefăă cu cea din ediă budă a *Octoihulă*. (V. nă precedent).
Bucureșă: Biblioteca Academiei Romăne.

¹⁾ În unele exemplare aceste trei cuvinte lipsesc.

²⁾ Aceste trei alineate și al patrulea până acă, se află și în ediă dela Buda, însă cu ortografia schimbată.

³⁾ În exemplarele amintite, lipsesc și șase rânduri de mai sus, dela cuvintele: *ce au urmat*, și până acă.

Rafailu de Agapiia, acăruia i-amu sărutatū și sfintele moaște. Amu apucatū în zilele noastre părinți înnalți întru bunătăți și în petrecere, și plecați la smerenie adâncă: Pre părintele Chyriacū dinu Bisericanī golū (petrecândū) și ticăloșitū în munte 60 de anī, și pre Chyriacū din Tazlău, Epifanie de Voronețu, Parthenie de Agapiia. Incă și pre Ioannū de Râșca, Arhiepiscopulū acelū sfântū și minunatū. Pre Inochentie de Pobrata și pre Evstathie».

S-au adăogatū aciastă înștiințare aicē, ca nu, prinū trecerē vremi, să se facă cu totulū ne știuți, acești cuvioși părinți nēmulū cestui mai de pre urmă, și ca să se arāte că dintru toate nēmurile ișū alēge Dumnezeu pre robii săi, cei ce urmăzā voi și poruncorū lui...

Dupa indice, următoarele versuri:

Isuse, fărde carele nu putem ceva bun a face,
nici a viețui precumū îți place,
Priimēște ostenēla noastră cē puțină,
pe Dechemvrie carē iaste a patra lună.
Și dă gând* iubiților tăi cetitori,
să fie greșalelor noastre lesne ertători,
Cariī a nu greși adecă ne-am silitū,
darū a scăpā de greșale n-am pututū.

Pentru celelalte luni, v. t. II, p. 519 și Indicele.

București: Biblioteca Academiei Române.

1812.

801. I. Bărac, *Istoria pré frumosului Arghir și a pré frumoasei Elena* (ed. III), Brașov 1812.

Titlul este exact acelaș ca în ediția din 1809, adaugându-se la sfârșit: Tip. Șobeln 1812. Pentru alte ediții, v. mai sus, p. 1.

Julius Gross, *Kronstädter Drucke*, 102, n° 937.

802. Bob, *Cuvânt... în zioa instalației*, ed. II, (Blaj) 1812.

КЪБЪНТ | Къри Ёсминца са Прѣ Лѣминатѣ, шѣ прѣ в сѣицѣтѣ
ДОМН ІОАНН БОБЕ БЛѢДЪНЪЛ ФЪГЪРЪШЪЛЪШ Лѣс дѣст ѣ
зіва Ынсталлациѣ, дѣкѣ, кѣнд сѣс ѣнѣлѣт, шѣ сѣс дѣсѣт ѣ сѣдѣнѣ сѣс чѣл
Ырхѣреск прин Дѣмнѣ Комисѣриш дѣ ѣпѣрѣтѣскѣ Гѣбѣришѣ рѣндѣиѣ, ѣтрѣ
дѣснѣрѣ Клерѣшѣ, ѣ ѣнѣл Дѣнѣшѣ, ѣфѣд, Іѣнѣ, зилѣ ѣ. Дѣ нѣс тѣпѣриѣт ѣ ѣнѣл ѣѣѣѣ.

In-4° de 15 pagine.

Ediția I e din 1784 (v. mai sus, tom. II, p. 286, n° 467). Deosebirea este numai în titlul Vlădicăi Bob: în ed. I, *Mărita sa*, și aici *Excelența sa*.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu.

803. *Cartea legilor...*, Cernăuți 1812.

Cartea legilor pravililor de obște părgărești pentru toate țările moștenitoare nemțești a monarhiei austriecești. I-III. Cernăuți. S-au tipărit la Peter Ekhardt... la anul 1812.

In-8°, în 3 părți: I de 6 + 115 p., II de 410 p. și III de 56 + 6 p.
Comunicat de Dr. K. Reifenkugel.
Cernăuți: Biblioteca Universității. — Iași: Biblioteca centrală.

804. Catavasier grecesc și românesc, Sibiu 1812.

Mănăstirea Dobrovăț.
Iorga, *Inscripții*, II, p. 211, n° 30.

805. Toma Costin, *Discuție cu «Vaterländische Blätter»*, Pesta 1812. — Latinește.

DISCVSSIO | DESCRIPTIONIS | VALACHORVM TRANSYLVANORUM | Editae | *Patrioticis Paginis* | (*Vaterländische Blätter*) | Nris 83. 84. 85. Viennae 1811. | Auctore I. G.

PESTHINI, | Typis Matthiae Trattner. | 1812.

In-8° mic, de 47 pag. și o erată.
Pe verso, un motto din Helvetius: *On doit la vérité aux hommes.*
Sartori (l. c.) o atribue lui Toma Costin.
București: Biblioteca Academiei Române.

806. Toma Costin, *Observări asupra Statisticei lui Schwartner*, Pesta 1812. — Ungurește.

ÉSZREVÉTELEK | Tekéntetes | SCHWARTNER MÁRTON úr' | MAGYAR ORSZÁG | STATISTIKÁJÁBAN | az | OLÁHOKRÓL | tett JEGYZÉSEKRE.

PESTEN, | Trattner Mátyás' betűivel 1812.

Observări asupra însemnărilor făcute despre Români de către Prea stimatul Domn Schwartner Marton în Statistica Țării Ungurești.

In-8°, de 23 pag.
La sfârșit se află semnătura: «G. Erdélyből» (G... din Ardeal).
Numele autorului îl dă Petru Maior, în *Contemplatio recensiois* (Budae 1816), p. 16: «Auctor hujus opusculi fuit juvenis Valachus, *Thomas Kosztin*, Nobilis de Gaura», — precum și Sartori, în: *Historisch ethnographische Übersicht*, I (Wien 1830), p. 151.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu. — București: Biblioteca Academiei Române. — Oradea-mare: Biblioteca diecezană episcopoească.

807. Evanghelie, Buda 1812.

ЄФЖНТЯ | шн ДУМНЄЗЄЉЄКЯ | Є V Я Н Г Є Л І Є | ѿ КСМ | ѿ ТЖЛ
ѿ Арх ДАТЗ ЛА ТУПАРЬ ѿ ЗНАЕА ПРК ѿ-|ИЗЛАЦТВАШ ѿПХРАТ ѿ ИСТРІЕИ, шн ѿПО-
СТОЛНІЄСКВАШ КРАЉ, | Ф Р Я Н Ц И Є К ѿ Т Ж Ю Л. | КС | БГОСЛОВІА ЄДІЕЛНЦІЄИ
САЕ ПРК-ЄСФІЦІТВАШ | ДОМН | ЄТЄФАН ЄТ РЯТІМІРОВИЧ | ѿРХН-
ЄПІСКОПА | шн | МІТРОПОЛІТЛА БЕСКРНЦІЙ РЪСЪРНТВАШ ДНН КАРЛОКЕЦ.

ЛЯ БЪДЯ. | ѿ КРЪСКА ТУПОГРАФІЕ ѿ ОУНИВЕРСИТЕЦІЙ ДНН | ПІЩА. ЛА ѿНЛА
ДАЛА ХЄ: ЯЉВІ.

In folio de 2+142+11 foi. Cele dela mijloc sunt numerotate. Tipar negru și roșu, pe două coloane. Verso titlului alb. In fața textului o gravură, săpată de Engelman în Viena, în 1795, reprezentând pe Sf. Ioan Evanghelistul.

București: Biblioteca Academiei Române.

808. Fr. Heintl, *Invățătură pentru prăsirea pomilor*, Buda 1812.

ПЕТРЪ ЦЪ ТЪ РЪ | ПЕНТРЪ | ПРЪГНРЪ ПОМНЛОР. | Екрисъ | Де
ХЯЙНТА ФРАНЦІСК, | Дѡмнѡ Рѡшпѡксѡнъ шн Нѡксннгѡнъ, | Пъ май мѡлте
ѡвѡцѡте, шн нѡкономнѡнъ | соѡцѡтѡнъ ѡпрѡнѡ соѡ.

Пѡ БѡДѡ. | Пъ Крѡска Тѡпографѡ ѡ Оѡннѡер: Оѡнгѡрѡнъ. | 1812.

In-8° mic de 171 pagine.

Ediția nemțească și cea ungurească apăruseră tot la Buda, în 1811.

București: Biblioteca Academiei Române.

809. Petru Maior, *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia*, Buda 1812.

И Г Т О Р І Я

ПЕНТРЪ

ПЧЕПЪТЪЛ РОМЪННЛОР Пъ ДѡКІЯ.

ПТОКМНЪ

Дѡ

ПѢТРЪ МѡІЇОР Дѡ Днѡ-Гжнмѡртнн,

Прѡтопѡн, шн ла ѡнѡцѡтѡл Крѡскал Консѡлѡм Лѡксмтѡнѡнѡнѡ
ѡл Оѡнгѡрѡнъ

Крѡска ѡ кѡрѡнѡр рѡнѡр.

Пѡ БѡДѡ.

Пъ Крѡска Тѡпографѡ ѡ Оѡннѡернтѡнъ Оѡнгѡрѡнъ днн Пѡѡ.
1812.

In-4° de 2 foi și 348 de pagine.

Pe verso, un motto:

Cu anevoe ȳaste a nu grăi adevărul.

Urmează apoi prefața aceasta:

Cuvânt înainte.

Zburdare așă nedumerită în mulți din cei streini scriitori ȳaste de a vomî cu condeîul asupra Românilor, strănepoșilor Romanilor celor vechi, orî ce le șoptește lor duhul acela, carele mai demult spre acēia ȳî întărâtă pre varvarî, ca pre Romanî, sau ca pre Domniî lor să-ȳ urască, sau lor, ca pré vitējilor biruitorî a toată lumē, să le pismuȳască; cât și când fără de nici o dovadă iscodesc ceva, sau și minciunî apriate spun asupra Românilor, încă socotesc că lumē toată e dētoare să credă nălucirile lor; ba de o bucată de vrēme, precum măgarîu pre măgarîu scarpină, așă uniî dela alȳii împrumutând defăȳimărele, fără de nici o cercare al adevărului, de iznov le dau la stampă; și cu cât Româniî mai adânc tac, nemica răspunzând nedreptilor defăȳimătorî, cu atâta ei mai vârtos se înpulpă pre Români a-ȳ micșoră, și cu volnicie a-ȳ batjocorî.

Cugetul meu ȳaste nu întrēgă Istoriă Românilor a o țese, fără cēle ce mai vârtos se țin de începutul lor în Dachia, din vechiî scriptorî, pentru acēia a le însemnă, ca văzând Româniî din ce viță strălucită sânt prăsiȳ, toȳî să se îndēmne strămoșilor săȳ întru omenie și în bună cuviință a le urmă, adecă, cătră Impăratul lor al Austriei să fle cu credință, cătră Patria sa cu cucerie, către Domniî locurilor cu ascultare, cătră tot de aproapele cu dragoste; și pre sine întru toate puterile sufletului cu nevoință să se

ИСТОРИЯ

ПЕТРЪ

АЧЕПУТЪА РОМЖНИАЕА АДАКІА.

АТОКМИТЪ

АБ

ПЕТРЪ МАІІЕА ДЕ ДИЧО - СЖИМЗРТИН,
Прѡтопѡп, шѣ ла АНЗАЦАТЪА КРЪІТЪА КОНЕІАІЪМ ДОКЪМТЕНЕНЦІАЛЕ
АЛ ОУНГАРІЕЙ

КРЪБЕК ІА КЪРЦНАЕА РБВІАЕА.

АЯБЪДА.

А КРЪІТЪА ТИПОГРАФІЕ А ОУНИВЕРСИТАЦИЙ ОУНГВРІЦИЙ ДИИ ПЕША.

1812.

338.

deplină, cât, precum dela buna maică fire au împărtășit talant bun, așa toți să se facă cetățeni Patriei folositori.

Acéia încă îmi caută să mărturisesc, că dobândind eu foarte scurtă vreme spre întocmiré Istoriei aceștia, cât nici a o scrie a doao oară curat nu m-au suferit încungîurările stărei mele; nu pot să mă lingușesc mie, că doară nici o greșelă nu s-au vârat aici; ba nici rîndul tuturor lucrurilor, pentru acéiași cauză, nu l-am putut ține, ci care unde mi-au venit aminte, acolo l-am însemnat. Pentru acéia orî carele de bine voritoru cetitoru de va face, până când nu se va da timp pre îndelête toate a le proceti, acé bunătate cu mine, ca să-mi arête vre-o smintelă ce o va află în Istoriia acésta, cu mulțemitoare inimă sânt gata a o îndreptă.

Istoria lui Petru Maior a fost retipărită de două ori, până acum, odată de Iordache Malinescu la Buda, în 1834, și a doua oară de Societatea literară «Petru Maior» a studenților din Budapesta, la Gherla, în 1883 :

ИСТОРИЯ ПЕТРА ІЧЕНШЕЛА Ромъниlor ꝑ Дакіа.

ДТОКМИТЪ ДЕ ПЕТРЪ МАІОР ДЕ ДИЧО-ГЖИМЪРТИН, Протопоп, ши ла днѣл-цат Кръскѣ Консіліум Докѣмтениціале ал Үнгаріей Кръск ал Кърцилор Ревісор.

Ла Бѣда ꝑ Кръаска Типографіе ла анѣл 1812. типъритъ.

Іар акѣм претипъритъ прин ІОРДЯКІ ДЕ МЪЛИНѢГКЪ, Секретарюл Прхѣвей Статѣлѣй а Прінціпатѣлѣй Молдавіей; Кс адаѣверѣ Діалогѣлѣй, ши а Диспѣтацілор Үрмате ꝑ линѣа латінѣскѣ асѣпра ачестей Історіе, ши тѣлмѣчнтѣ ромънѣше прин Д. ДАМЯГКИН БОЖИНКІ, Іерісконсѣлѣл Прінціпатѣлѣй Молдавіей.

Historia de origine Valachorum.

Д БѢДА Кс Типарюл Кръщей Типографіе а Үніверсітатей Үнгарейей. 1834.

Această ediție este precedată de următoarea prefață :

Precuvântare la a doa ediție.

Vrednicia Istoriei lui Petru Maior pentru începutul Românilor în Dachia, dată la lumină în anul 1812, este de obște cunoscută, nu numai de Nația Română, ci și de cătră némurile străine, care au avut îndămănare de a o ceti. Iar folosul ce s'au revărsat din trânsa peste Nația Română, este mult mai mare, și mai însămnat, de cât să'l poate cineva descrie după cuviință. Pentru că acésta Istorie întemeiată pe cei mai vrednici de credință Istorici, este întru adevăr cé mai dintâe Istorie a Nației românești, care arătând începutul Românilor în Dachia, înaltul sânge din carele sânt ii resăriti; chipul prin carele s'au adus ii din Italia în Dachia; stremutările ce le-au suferit, și vredniciile, care le-au făcut ii în deosebite timpuri prin minunatele lor vitejii pentru Patrie și Creștinătate; însămnând încă și pre uniî din vestiîi în lume Iroi, cariî s'au născut din sinul Nației românești; nu numai că au pus nenfrântă stavilă vrăjmașilor Nației de a huli fără rușine asupra-î, și i-au dat haractir înainté Némurilor străine luminate: ci încă au deșteptat în Nație și un duh îndemnătoriu de a năzui cătră drepta luminare, cu caré se îndulcesc némurile cele lalte ale Europei. Dela eșiré acestei Istorie, Românul, carele mai nainte zăcé aruncat în adâncul întunerecului, au învățat a-și cunoaște trupina și ființa sa: s'au deșteptat întrânsul iubiré de Nație și de Patrie; s'au desvălit dra-

gosté cătră Compatrioți, și cătră Stăpânire; cu un cuvânt, acéstă Istorie este, caré au dat laudă și mărire, și au urzit Epoque Nației românești. Autorul ei se vede a fi fost întru adevăr ales de Pronia Domnezească, spre scoateré Nației sale din cumplitul întunerec; acest Bărbat au fost credincioasă slugă Domnului sau, n'au îngropat talantul cel dat lui, ci înzecit l'au întors.

Vrednicia acestei Istorie se poate încă și de acolò prețui, că de și o însemnată mulțime de Esemplare, s'au fost tipărit: totuș întru atâtă s'au apucat, îndată după eșiré ei din tipăriu, încât acum cu anevoie să poate găsi, și să sânte pipăit lipsa și trăbuința ei.

Pentru acea dă, dorind eu pe deoparte a întâmpină lipsa, și a înplini trăbuința a unei atât de folositoare cărți; iar pe de altă parte, vrând a adaoge Dialogul Autorului Istoriei cu materia sa Istorico-Critică, spre cumplita lămurire a Istoriei mult interesant, precum și a face de obște cunoscuté în linba Națională, și Disputațiile (flonichiile), urmate între Autorul Istoriei Petru Maior, și între Rețensentul ei K.¹⁾ din Viena, prin care Disputații s'au întărit adevărurile, și s'au dat deplină vrednicie de credință numitei Istorie, și pre care răvnitorul pentru Nație D. Damaschin Bojinca, Iurisconsultul Prințipatului Moldaviei, au avut bunătate a le tălmăci; — dorind zic a folosi prin acésta și eu Nației după puțină, am hotărât a da prelăudata Istorie de al doile în tipăriu, nădăjduind, că atât Compatrioți, cât și orî carele Naționalist iubitoriu de nēm și de cinsté lui, cu mulțemire o va primi, o va ceti, și se va folosi dintrânsa.

Iordachi de Mălinescu.

Afară de istorie, se mai reproduc în această ediție și cele două disertații: «Pentru începutul linbei Românești» și «Pentru Literatura cé vechie a Românilor», precum și «Dialogu pentru începutul linbei Română».

Cu un titlu și cu o paginație deosebite, s'a adaus la această ediție și traducerea broșurilor polemice ale lui Maior, traducere făcută de Damaschin Bojinca. Titlul ei este:

ДІЄПЪТЯЦІЙНЄ асѣпра Історіей, пентрѣ ачипѣтѣа Ромѣнілор а Дакіа; Урмате атрѣ Історіа и Петрѣ Маіор, етс. ши атрѣ Реценсентѣа К. апро-тивникѣа Історіей, тѣлмѣчнтѣ де пе латініе пе ромѣніе прин ДАМАСХИН БО-ЖИНКЪ, Іѣрісконсѣлтѣа Прінціпатѣлѣй Молдавіей. Прѣкъм ши а мѣрнта Крънме а Унгаріей Ж. Адвокат.

А ВЪДЯ Къ Тѣпарюа Кръшій Тѣпографіей а Унѣверсітатей Унѣгрѣй. 1834.

Broșurile pe cari le traduce Bojinca sunt următoarele:

I. Animadversiones in Recensionem Historiae de Origine Valachorum in Dacia. (Animadversii. In protiva Rețensiei Istoriei pentru începutul Românilor în Dachia).

II. Reflexiones in Responsum Domini Recensentis Viennensis. (Reflecși asupra respunsului Dumisale Rețensentului din Viena la Adnimarversiile asupra Rețensiei Istoriei pentru începutul Românilor în Dachia. In Pesta cu tipăriul lui Ioan Tratner, 1815).

III. Contemplatio Recensionis in Valachicam Anticriticam, litterariis Ephemeridibus Viennensibus 1816. divulgatae. (Priviré Rețensiei asupra An-

¹⁾ Kopitar.

ticriticeî Româneşti, dată (Reţensia) în Gazeta literală din Viena N. 7. Februarie 1816. În Buda cu tipăriul K. Universităţii Ungureşti, 1816.

A treia ediţie poartă titlul acesta pe copertă :

D'in Scrierile lui Petru Maioru, edate de Societatea literaria «Petru-Maioru» a' junimei romane studiose d'in Budapest'a... Vol. I. Budapest'a si Gherl'a. 1883.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

810. I. Neuhold, *Învăţătură de a face sirup şi zahar*, Buda 1812.

Ї Е Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ъ | Дѣ а фѣче | ГИРЪП шѣ ЗЪХѢР | ДИИ | мѣстѣа тѣ-
лѣнаур | ДѢ КЪКЪРЪЗ | ДЪПЪ чѣ саѣ кѣлѣс Кѣкѣрѣзѣа | Дѣ прѣ иѣ. | ЇТОКМѢТЪ Дѣ |
Д. ІІІІІІІІ Нѣп. Нѣсѣолѣ.

ДѢ ЕѢДѢ | Ї Крѣмѣска Тѣпографіѣ ѡ Оѣнивер: Оѣнгѣрѣшѣ | 1812.

În-8° mic, de 24 pagini şi 2 gravuri.

Gravurile dela sfârşit reprezintă uneltele pentru fabricarea zahărului, şi sunt gravate de Wokál, cu o esplicare intitulată : «Arătaré téscului».

Titlul pentru intrarea în materie :

Se arată modrul sau mijlociré, cu caré se poate face Sirup şi Zahar din mustul cel dulce al tuleilor de Cucuruz, după ce ai cules de pre dânşii rodul, adecă cocénii, pe cariî stau grăunţele Cucuruzului.

Iar la pag. 21, se află :

Scurtă învăţătură a lui Neuhold, pentru faceré Sirupului şi a Zaharului din tulei de cucuruz după ce s-au cules rodul de pre ei.

Bucureşti : Biblioteca Academiei Române.

811. *Pentru facerea zaharului*, Buda 1812.

ПѢТРЪ фѣчѣрѣа Захарѣаѣ ДИИ мѣстѣрѣцѣа Дѣ Жѣгѣаѣтрѣ. 8°. 1812.

Catalogus librorum qui in Typographia Regiae scientiarum Universitatis Hungaricae venales prosant ... Budan 1841, p. 58.

812. G. C. Roja, *De luxu in medicamentis*... Diss. inaug. Viena 1812.

Dissertatio | inauguralis | De | Luxu in medicamentis, | ejus fontibus et damno. | Quam autoritate et consensu | Illustrissimi ac Magnifici Domini Praesi-dis et Directoris, nec non Classimorum | D. D. Professorum, | pro Doctoris Medicinae laurea rite adipiscenda | in Antiquissima, ac Celeberrima Universitate | Vindobonensi | publicae Jatroscophorum disquisitioni submittit | Georgius Const. Rósa, | Vallachus Voscopolitanus | et Maced.

In Theses calci operis adnexas disputabitur in | Universitatis Palatio die... Mensis | Aprilis 1812. | hora...

Viennae Typis Antonii de Haykul. | M.DCCC.XII.

În-8° mic de 64 pagini.

Teza este dedicată lui : «J. Val. nobili ab Hildenbrand».

Oradea-Mare : Biblioteca diecezană episcopescă.

813. Thomas a Kempis, *De urmarea lui Hristos*, traducere de Clain. Blaj 1812.

N'am văzut exemplare. Popp o citeaza sub titlul :

Θωμα δελα κημπ (Дѣ Іωанн Бобб) Блаж. 1812.

Ioan Bob însă nu este decât tipăritorul. La biblioteca Episcopiei din Oradea-Mare se pastreaza manuscriptul autograf al traducatorului, care este Clain, și care are titlul urmator:

И | Θωμει δελα Кемпис | Дѣ оурмаѣкъ лѣи Хѣ | кърци патрѣ | фѣартѣ дѣ марѣ фѣ-
лос сѣфлѣтѣ- лѣи кѣчѣрник. | Икѣм ѣтѣю тѣлмѣчнтѣ пре | лимѣ ромжнѣскѣ | Дѣ |
Гамѣна Кланн дѣла Гад | Їеромонахѣ дин мѣнѣстиѣрѣ сѣинтѣи Тронцѣ дин Блажѣ.

La sfârșitul manuscrisului (p. 526) se afla următoarea însemnare :

Sfârșit și lui Dumnezeu laudă. Scris-am eu cel între monași smerit Samuil Clain dela Sad Ieromonah din Mănăstirea din Blaj. 1803.

La broșarea de mai târziu a unui exemplar al *Aritmeticei* lui Șincai (Blaj 1785), acum în Biblioteca Academiei, s'au întrebuițat două foi ale acestei cărți (81 și 85, din coala 6), având ca titlu curent: Дѣ оурмаѣкъ лѣи Хѣ, și ca text, sfârșitul cărții întâi și începutul celei de a doua.

V. Popp, *Disertație*, p. 49. — Bianu, *Viața lui Micu*, 26. — Gaster, în Gröber, *Grundriss* II, 3, p. 303. — Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII*, II, 412.

814. Tropariu . . . pentru Melhisedec . . . trad. de Anastasie. (Iași 1812).

Fără titlu. Incepe cu dedicația către Mitropolitul Veniamin, care se reproduce mai jos ; iar titlul pentru intrarea în materie este următorul :

Пѣнтрѣ Мѣлхисѣдик Їсторіѣ, шѣ Тѣлксѣиѣ фѣартѣ минѣнѣтъ шѣ фѣрѣмѣасѣ.

In-4°, de 6 foi nenumerate.

Titlul pentru intrarea în materie se completează astfel :

Tropariu 13, din a treia Pésnă a Marelui Canon. Care Canon s-au tâlcuit de Arhiepiscopul al Myralikiei Ioan din Ostrovul Lindo.

Apoi, sub titlul de «Tâlcuire», se dă o explicație a legendei lui Melhisedec, care începe cu cuvintele următoare :

Acest Tropariu s-au alcătuit din sfânta Istorie pentru Melhisedec, pre care Istorie pre larg o scrie cel dintru sfinți marele Părintele nostru Athanasie al Bisericii Alexandrenilor sfințit și de Dumnezeu înțelepțit ocârmuitoriu, și a toată lumé învățătoriu . . .

Dedicația :

Cătră Pré o sfințitul și de Dumnezeu mai întâi ales Mitropolit, Al pré sfinte și de Dumnezeu întărite Mitropolii a Moldaviei, Kyrio Kyrio Veniamin, afierosește pre a aceștii istorii tâlmăcire, ce iaste de pe grece pe moldovenie. Cu câtă cé mai multă evlavie și până la pământ închinăciune, al Pré o sfinției sale pré plecatul

Tâlmăcitoriu.

Pré o sfințite și de Dumnezeu proslăvite,
Moldaviei bunu Păstoriu, Mitropolit,
Eu ceru cu a méle plecate rugăminte,
Care fie de Pré o sfinția ta priimite,

Rogu pre Pré o sfinția ta să bine voiască,
 Cu cheltuiala mé, aciasta să se typărăscă,
 Spre a să împărți în daru dela mine dată
 La bine credincioșii frați, fără de plată.
 Acelora cari cu placere vor priimi,
 Și cu sufletescă răvnă vor voi de a ceti
 Pre aciastă istorie, frumoasă, minunată,
 Și tălmăcită de mine, după cum să arată.
 Caré citindu-să de cătră Pré o sfinția ta,
 Mie pré sfânta blagoslovenie mi să va da,
 Celui ce amu de dânsa mare trebuință,
 Ca să aibă sufletul meu folosință.
 Așă dar cu mine să fie blagoslovenia
 A Pré o sfinției tale, acum și depururé.
 Ca de a sale sfinte rugă cătră Dumnezeu
 Să mă bine folosescu, doritu sântu eu,
 Ce'a ce sântu de câte m-am rugatu răvnitoriu
 Și aceștii istorii sângur tălmăcitoriu.

Pe f. 5 v., versurile următoare:

Aciașă Istorie, fiind scrisă pe grece,
 Iată ca s-au tălmăcitu pe moldovenie,
 După cum să vede, tălmăcită nu foarte bine,
 Ci cum s-au putut, așa s-au și scris de mine.
 Eu dar rog pre cei ce să vor îndeletnici,
 Și cu plăcută priimire pre ia o vor ceti,
 Ca cătră Domnul să facă rugă și pentru mine,
 Cel ce mă aflu strein de tot lucru făcut bine.
 Carele eu, după cum zică, sântu acela,
 A căruia condéul acum au scris cu mâna
 La una mie opt sute și doisprezece
 Anî de la Hs., Ianuarie în zéce.

Iar la sfârșit, după o «Rugăciune», versurile acestea și numele traducătorului în criptografie.

S-au tălmăcit și aciasta de mine acela,	1
Carele Eu am scris cu condéul și cu mâna;	50
Iară cei ce vor voi ca să-m știe numele,	1
Pe slovenie le vor scrie, pre acéste numere,	200
Care pe eghyptenie scrise, iată să vădu,	300
Cu somă de șapte sute șase zeci și opt.	1
	200
	10
	5
	Soma 768.

Punând în locul cifrelor arabe, pe cele cirilice echivalente, avem numele: *ИНАСТАСИ*.
 S'a tiparit a doua oară, la Mănăstirea Neamțului în 1848, și a treia oară la Bucu-

rești, în 1863, sub titlul: *Istoria lui Melhisedec, Preotul lui Dumnezeu împăratul cel înstreinat între oameni...* tipărită cu cheltueala Sf. sale Păr. Protosinghelul Ioil, Econom Sf. Mitropolii, Buc. Tip. Oprea Demetrescu.

București: Biblioteca Academiei Române.

Dr. M. Gaster, *Literatura populară română*, 301 (vol. II) și urm.

815. *Ușa pocăinții*, Brașov 1812.

ОУШЯ ПОКЪЙНЦІЙ. | ЙДЕКЪ | КАРТЕ ФОЙРТЕ ОУМЛИТОЙРЕ,
ШІ ДЕ ОУФЛЕТ ПРЪ ФОЛОСИТОЙРЕ, | КАРЪ КСРІНДЕ:

ЧКЛЕ ПАТРС МАЙ ДІПРЕ О҃РМЪ АЛЕ ОУМСАШ, АДЕКЪ: МОАРТЪ, ЖСАКАТА, ІДАЛА,
ШІ РАЮЛ. ПРІН КАРЕ СЪ ФАЧЕ МИНСНАТА СКІМЕАРЕ А ОУМСАШ ЧЕЛШІ ВЪКЮ, ШІ АЧЕЛШІ
НУС НАЩЕРЪ. САС ТЪЛАМЪЧІТ ДЕ ПРЕ ЛІМЕА ЁЛІНС-ГРЕЧЕСКЪ, ПРЕ ЛІМЕА РСМЖНЕСКЪ
А БСКРІЩІЙ.

ШІ АКСМ АТЖАШАДАТЪ КС БЛАГОСЛОВЕНІА ШІ ПРІН МИЖЛОЧІРЪ ПРЪ ОУ ГФІЦІ-
ТСАШ ШІ ПРЪ МИЛОСТИЕСАШ ОУПЪЖІН ШІ МИТРОПОЛИТ А ТОАТЪ О҃ГРОКЛАХІА КVPІХ
КVP ДОСИӨЕН. САС ДАТ А ТУПАРЮ ПРІН ТОАТЪ КІАТСАЛА ДСМНКАУР КVPІХ
КVP КОНСТАНДІН ІСАІНН БОГІЧІЙ, СПРЕ ВЪЧНИКА ПОМЕНІРЕ, ШІ СПРЕ ФО-
ЛОСЛА ЧЕЛ ДЕ ОУЕЩЕ АЛ ПРАВОСЛАВНИЧІАУР КРЕЩІНІЙ. САС ТЪЛАМЪЧІТ АЧЕСТЪ КАРТЕ
ШІ САС ДІУРОСИТ ДІН КСЕЖІНТ А КСЕЖІНТ КС МСАТЪ СЖРГСІНЦЪ ШІ АСАРЕ АМІНТЕ
ДЕ РЯФИЙЛ, СМЕРІТСА МОАХ ДІН ГФІТА МЪНЪСТИРЕ А НЕМЦСАШ.

А ПРИВІЛІАТА ТУПОГРАФІЕ ДІН БРЯШОЕ, ДЕ ТУПОГРАФСА ІВАНН ФРІДРІХ
ХІРФСРТ, 1812.

In-4° de 32+356 pagine și 4 foi. Titlul e tipărit cu negru și roșu. Cuprinde câteva ornamente și 5 gravuri pe aramă, de câte o pagină, dintre cari primele 3 sunt semnate: *Rafail*, *Sm*(meritul) *M*(onah) (V. facs. 339).

Verso titlului e alb.

Urmează apoi o dedicație în versuri, adresată Mitropolitului Ungro-Vlahiei Dositei:

Stihuri către pré o Sfințitul și de Dumnezeu alesul Mitropolit al Valahiei Kyriu Kyr Dositheî, al nostru pré milostiv Stăpân și de obște iarăși Arhipăstorîu.

Dumnezeul nostru cel cu îndurare
Ne-au dăruit iarăși întru așteptare
Pre Luminătorîul Soarele cel mare,
Întru nezmintită încuvîințare.

Pre cel de nici un nor întunecat Soare
Ni-l-au dat cu raze pré strălucitoare,
Spre a ne fi noao povățuitoare
Și pré luminate ocărmuitoare.

Chiematu-te-au iarăși, Pré Sfinte Părinte,
La turmă, un Soare cu raze fierbinte,
Innalte Stăpâne și Mitropolit,
De la Domnul noao iarăși dăruite!

339. — Gravură din *Ușa pocăinței*, 1812.

Spre a ne fi noao Rumânilor iară
 In Ugrovlahiia, creștinesca țară,
 O bună povață cu stemă de vară
 Intru ocrotire că bună și rară.

Acum Valahiia ăaste miluită
Și dela Dumnezeu bine norocită,
De pré Sfințiată pré învrédnicită
Pentru stăpâniré cé foarte dorită.

Dobândindu-și iarăși, nu fără de cale
Mila și povața Pré Sfințitale,
Pentru care și eu cel plin de greșale
Laud pre Stăpânul în glas de chimvale.

Pré Sfinte Stăpâne! să n-am încetare
De a te lăudă cu mărire mare,
Căci mila cé multă o am simțit-o tare
Și acum trebuie să fiu în săltare.

Razele blândéții ceї ne povestite,
Cât și ale miliї a ceї ne grăite
Le-ai răvărsat foarte, pré Sfinte Părinte!
În toate părțile céle folosite.

Nu numai în toate părțile locului
Ai binecuvântat cursul norocului,
Ci încă și mie, pré nevrédnicului,
Ai arătat milă nedestoīnicului.

Prin care sânt și eu strălucit în stare
Ca dintr-o oglindă cu împrumutare,
Ca o sté din Soare trăgând luminare
Sânt și eu luminat cu îndestulare.

Priimit-am razele mileї ceї ne spuse
De Pré Sfințiată dinnainte-mī puse
Și la roadă bună atâta aduse
Care pân' acuma încă nu mai fuse.

Că luând eu dintăiu. așa norocitul
Blagoslovénie dela Pré Sfințitul
Domnul I g n a t i e, pré mult fericitul,
Arhiepiscopul și Mitropolitul,

Spre a mă folosi cu rodul silinții
Spre a-mī da în typariu fapta sirguinții,
Pre aciastă carte: Ușă pocăinții,
Pentru tot creștinul fapta folosinții.

Iar Pré Sfințiată mi-iaî adaos altă
Blagoslovénie cu râvnă înaltă,
Care amândoa o fiind la olaltă
Sânt pré mult mulțămit, și inima-m' saltă.

Pré osârduitoriu încă de departe
Te-ai arătat mie la aciastă carte,
Ce filosoféște multe pentru Moarte
Și mărturiséște ființa ei foarte,

Cuprinde în sine firé cé bogată
Și Filosofia cé adevărată
Caré cu mărturii așa o arată,
Incât de săvârșit e bine lucrată.

Măcar' că nu eră stând buna cetate
Désupra muntelui la nori a străbate:
Insă dela turmă tot nu să abate,
Ci pré multă grijă poartă și răzbate.

Incât ai arătat toată mijlociré
Și ai adăogat toată înlesniré,
Ca un Arhipăstoriu al nostru cu firé,
Ai purtat de grijă cu toată iubiré.

Grijind de acéle oi cuvântătoare
A le povățui cu raze de Soare
La fapte creștinești și folositoare,
De multe suflete răscumpărătoare.

Și spre a le hrăni cu hrană ceréscă
Și cu pâine sfântă și duhovniciască,
Dumnezeu la mulți anî să te 'nvredniciască
Intr-aciastă stare Arhipăstoréscă.

Urmând mai Marelui Arhiereilor,
Incepătorului Arhipăstorilor,
Luî Hristos, Capuluî al Beséricilor
Și Capuluî légii și al creștinilor.

Așa cunoscându-ți darul cuviinții,
De mi-ai blagoslovit rodul sirguinții,
Am închinat așa truda osteninții
Pré Sfințitale: U ș a P o c ă i n ț i i.

Pe lângă aciasta, multă datorie
Am eu pentru mila arătată mie;
Datoriu sânt în toată a mé vieție
A rugă pre Domnul mulți anî să te ție.

În anî îndelungați ca să te păzască,
Adânci bătrânețe ca să-ți dăruiască
Și cu sănătate să te 'nbogățască,
La mulți fericiți anî să te 'nvrédniciască.

Pentru a Patriei multă folosire
Și a Țării noastre bună ocrotire,
Pre bună povață și ocârmuire
Și a creștinilor bună norocire.

Și să ocârmuești cu povață bună,
Din drépta celui ce țiește împreună,
Puitoriu silinții ca să ției cunună
După cum dreptate cunoscută sună.

Păstorind aici oî cuvântătoare
La faptele bune și mântuitoare;
Să aibi folosire ce mult roditoare
Întru bucuria ce depurure vécuitoare.

Iar' după mutare de aici să-ți crească
Întru bucurie roada sufletéscă,
Hristos lângă sine ca să te priiméscă
Întru 'npărăția a sa ce ceréscă.

Să-ți ției dela dânsul cununa dreptății
Caré ției-au gătit-o drépta bunătății,
Și îndulcindu-te cu darul dulceții
Să-ți ției răsplătire silinții vieții.

Și ostenéla mé ce mai puținică
Carté mé aciasta, ce să véde mică,
Pre caré la folos pre mult o ridică
Blagosloveniă sfântă de Vlădică,

Că o ai blagoslovit ca să facă roade,
Spre cel mai mult folos a multor noroade,
Din caré să ției mai multe izvoade,
Că pre mulți mergători la Iad îi sloboade.

Socotind' o și eu pré folositoare,
De suflete la Raiu mult aducătoare,
Plec iarăși genunche așa rugătoare
Pré Sfințitale până la picioare.

Să o blagoslovéști și a doaoară
Ca să izvorască mai multe izvoară,
Să o cetéască toți cu fire ușoară,
Ca să înviâze toți și să nu moară.

Să lépede calé alunecătoare,
Să-și alégă calé la Raiu ducătoare,
Să-și găască calé cé mântuitoare
Unde e lumină, verdéță și floare.

Și așa toți mergând să le străluciască
Blagosloveniia cé Arhieréscă
Intr' Impărăția cé Dumnezeiască
In véci ne săvârșiți să se odihnéscă.

Al pré o Sfințitale

Rob pré plecat

Rafail,

din Sfânta Mănăstiré Némțului.

Urmeaza apoi «Stihuri asupra cărții aceștiia» și «Stihuri politicești la carté aciasta» in versuri libere, și două prefețe in proză, una «Cătră iubitorul cetitoriu innainte cuvântare», și alta «Cătra cetitoriu, pentru omul cel véchiu, oprire, iară pentru cel nou, sfatuire», cu motto: «Adu-ți aminte, cum că toți ne sfârșim».

Dupa aceasta: «Scara cărții întâiu».

La sfârșit, pe foile nepaginate, o errata, niște stihuri pentru greșelile de tipar și o lista a subscriptorilor. Acestea din urmă se reproduc aci:

Stihuri.

Duprecum Soarele a privi nu poate
Ca să luminéze văile și adâncurile toate,
Ci rămâne supt umbră multe ascunse,
Ca supt niște perdéle de dânsul ne ajunsse,
Așa și Diorthositorul din ochi tréce,
Ne putând spre toată slova să se plăce.
Slova supt perdéoa ochiului să ascunde
Caré cu vedéré nu să poate pătrunde:
Și așa rămâne greșala în carte.
Că eu de ingeri sânt departe,
A fi fără de greșală nu să poate.
Că om fiind eu muritoriu,
N'am putut a fi negreșitoriu.
Așa dar, caz și rog pre tot cetitoriu

Ca să flu crezut și ertat eu Diorthositorîul,
 Și unde am greșit, ca un om ce a nu greși nu să poate,
 Cu duh de blândete să se îndrepteze toate,
 Aducându-și aminte că om fiind a nu greși nu să poate.
 Și să mi să creză ostenela mé cé multă,
 Pre care o am suferit cu răbdare multă.

Rafail,
 Smerit Monah din sfânta
 Mănăstire Némțului.

Catalog

de numele fêtilor, care au ajutat la typărire cărții acéștiia.

Talere.

- 150 Pré o Sfințitul și de Dumnezeu alesul Arhipăstorîu și Mitropolit a toată
 Țara Valahiei Kyriu Kyr *Dositheî*.
 50 Pré o Sfințitul și de Dumnezeu Iubitorîul Episcop Kyriu Kyr *Cos-
 tandie Buzăul*.
 200 Pré o Sfințitul și de Dumnezeu Iubitorîul Episcop al Argeșului Kyriu
 Kyr *Iosif*.
 12 Pré o Sfințitul și de Dumnezeu Iubitorîul Episcop Kyriu Kyr *Dio-
 nisie Savastis*.
 120 Dumnéeî Cocoana *Zoița* Bănăsa Brâncovénca.
 12 Dumnélui Vornecul *Grigorașcu* Brâncovénul.
 60 Dumnélui Păharnicul *Pană* Costescul.
 48 Dumnélui Păharnicul *Mihail* Filipescul.
 40 Dumnélui Vornicul *Răducanul* Golescul.
 24 Dumnélui Vornicul *Barbu* Văcărescul.
 24 Dumnélui Stolnicul *Constandin* Predescul.
 24 Dumnélui Logofătul *Nicolae* al sfînteî Mitropolîi.
 16 Dumnélui Doftorul *Constandin* Darvarî.
 12 Dumnélui *Ioaniță Ioann* Voînă.
 12 Dumnélui *Pitar* Vêlcé.
 12 Dumnélui Șetrarîul *Thoma* Delénul.
 12 Dumnélui Medelnicerîul *Nicolae* Țigărénul.
 12 Dumnélui Slugerîul *Scarlat* Izvoranul.
 12 Dumnélui Stolnicul *Gheorghie* Paladă.
 12 Dumnélui Păharnicul *Alexandru* Comănénul.
 12 Sfințiasă Părintele Protosinghelul *Neofit* Egumenul Zglavaciogului.

București : Biblioteca Academiei Române.

816. *Vîiața și Pildele ... lui Esop*, (Buda) 1812.

Е І А Ц Ы | ш ѣ | ПИЛДЕЛЕ | ПРЪ ЪЦЕЛѢПЪЛХЪ | Е Е Ѡ П. | Прии ѡчѣст
 твпърѡ маѣ | ЪДРѢПЪТЪ. | 1812.

In-8° mic, de 1 foaie și 172 pagine.

«Vîiața lui Esop» ocupă 78 pagine, iar «Pildele și învțăaturile lui Esop», restul dela
 79—172 pagine.

O ediție mai veche a acestei cărți a apărut la Sibii în 1807, în tipografia lui Ioan Bart. (V. adausele); iar alta mai nouă, tot acolo în 1816.

București: Biblioteca Academiei Române.

817. *Viețile Sfinților din luna lui Ianuarie*, Mănăstirea Neamțul 1812.

Titlul întocmai ca pentru Noemvrie, afară de dată, care e aci: 1812, Mai 17.

În folio de 1+330 foi.

Fără prefață.

La sfârșitul indicelui se citesc următoarele versuri:

Unule pré bunule H(ristoa)se Împărate,
 cela ce însuși ești fără de păcate,
 Aciastă pușină ostenelă o priiméste,
 și cu darul tău ne întărește,
 Ca și decîia înaintea,
 să ne ostenim cu luare aminte.
 Iară oserdnicului cetitorîu,
 pre lângă Duh pricepătorîu,
 Dă-î și Duh de blîndețe,
 ca prin acela să se învete,
 Să ne creză ostenela,
 caré au ocolit cât putu greșala.

Pentru celelalte luni, v. t. II, p. 519.

București: Biblioteca Academiei Române.

818. *Viețile Sfinților din luna lui Februarie*, Mănăstirea Neamțul 1812.

Titlul acelaș ca pentru luna Noemvrie, afară de dată, care e aci: 1812, August 23.

În folio de 1+192 foi.

Pentru celelalte luni, v. t. II, p. 519.

București: Biblioteca Academiei Române.

819. C. Vardalah, *Fizica experimentală*, Viena 1812. — Grecește.

Φυσική πειραματική, περιεκτική τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων, συγγραφεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα Ἑλληνιστὶ χάριν τῶν ἀρχαρίων ὑπὸ τοῦ ἐν Βουκουρεστίοις ἀρχιδιδασκάλου Κωνσταντίνου Βαρδαλάχου, τοῦ Αἰγυπτίου. Ἐν Βιέννῃ, κατὰ τὴ τυπογραφεῖον Λεοπόλδου τοῦ Γροῦνδ, 1812.

Fizica experimentală, cuprinzând cele mai nouă explicațiuni, compusă și publicată în limba grecească, pentru începători, de către profesorul din București Constantin Vardalah, Eghipteanul. Viena, tipografia lui Leopold Grund, 1812.

În-8° de 773 pag.

Papadopoulos Vretos, Νεοελληνική Φιλολογία, II, 165, n° 496. — A. D. Xenopol, *Bibliografie grecească de la sfârșitul epocii fanariote*, în *Revista pentru istorie* (Tocilescu), vol. II, 426, n° 2.

820. Isac Syrul, *De suflet folositoare carte*, Mănăstirea Neamțul 1812. — Slavonește.

Во слѣдѣ стѣнѣ, Ёдиносѣшныѣ, жнеотѣо-рѣшѣнѣ, ѡ нерѣздѣнѣмѣ ТРѢЦѢ, ѠЦѢ, ѡ ГѢНѢ, ѡ ГѢНѢГѢ ДѢНѢ.

Напичатасѧ сѧ дѧшполѧзнаѧ книѧ, ѿже во сѣхъ Оца нашегѧ ѿвѣ Ісѧи Кѧ
 Гѣрѧна Постника ѿ ѿшѧлника, Бѣкшагѧ Епископа Хрѣтолюбиваго Града Нѣнеѧ
 въ Молдовахѣйскомъ Гѣтокознісѣнскомъ Намѣцкомъ Монастырѣ при ѿрхѣмандрѣтѣ
 Ісѧи Нѣ въ лѣто ѿ сотворѣнѧ мѣра, 3тѣ : ѿ Ржтѣва же по плѣти Бѣа ГЛОБѧ,
 ѿѿѿѧ, Індѣкта ѿ, Октоѧ :

Трѣдѣкѣйсѧ въ Тѣпографѣи Гѣхѣмонѧхъ Митрофанъ.

Intru mărirea sfintei, singurei și de viață dătătoarei și nedespărțitei Treimi, a tatălui și fiului și sfântului duh. S'au tipărit această de suflet folositoare carte, a celui dintre sfinți părintelui nostru Ava (starețul) Isaac Sirul, postitorul (postnicul) și pustnicul, fost episcop al cetății Ninivii de Cristos iubitoare, în mănăstirea Moldovlahicească a Sfintei Înălțări dela Neamț, pe vremea arhimandritului Ioan, în anul dela facerea lumii 7320, dela nașterea din carne a cuvântului Dumnezeu 1812, indictionul 15, Octomvrie. Cel ce s'a trudit (ostenit) în tipografie shimonahul Mitrofan.

In folio de 1+8+11+173 foi. Aceste din urmă sunt numerotate în mod obișnuit, sus la dreapta; iar cele 8 dela început, jos la mijloc.

Pe verso titlului este reprezentata Înălțarea, după *Viețile Sfinților*.

București: Biblioteca Academiei Române.

1813.

821. *De obște Articuli pentru soșietățile și țehurile de supt Crăimea Ungariei*, Buda 1813.

ЧЕИ ДѢ ѿБЩЕ | ѿ Р Т И К У Л Й | центръ | Гоциѣтѣцѣи шѣ Цѣхѣрѣи |
 де сѣит | К Р Ъ И М Ъ О Ѹ Н Г Я Р І Ъ Й.

Ќ БѢДѧ. | Кѧ Типѧрюл Крѣѣцѣй Тѣпографѣй ѧ ОѸнѣкѣрсѣнтѧтѣй ОѸнѣгѣрѣѣй. 1813.

In-folio de 50 pag. și 3 foi.

Deasupra titlului, se noteaza: *Ad Nrum* 7262, iar la mijloc stema împarateasca. Pe cele 3 foi dela sfârșit se afla formularele pentru actele de stare civila.

București: Biblioteca Academiei Române.

822. Mihail G. Boiagi, *Gramatica macedo-română*, Viena 1813. — Grecește și nemțește.

Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Η

Ρ Ω Μ Α Ν Ι Κ Η

γτοι

ΜΑΚΕΔΟΝΟΒΛΑΧΙΚΗ.

Σχεδιασθεισα κα: πρωτον εις φως αχθεισα

υπο

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΜΠΟΪΑΤΖΗ,

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΗΣ ΕΝΤΑΥΘΑ ΑΠΛΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Σχολης.

—

R o m a n i ŝ ſ ſ e,
 oder
 Macedonowlaſſiſſe
 S p r a ſ ſ e ſ ſ e.
 Verfaßt und zum erſten Male herausgegeben
 von
 Michael G. Bojadſſi,
 öffentlichen griechiſchen Lehrer der hieſigen
 National-Schule.
 EN BIENNII THΣ AΟΥΣΤΡΙΑΣ,
 EN ΤΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΝΥΡΕΡ.
 1813.

In-8° de 16+228 pag. și 2 foi pentru arătarea cuprinsului.

Pe verso titlului, un motto din Horațiu:

Dimidium facti, qui caepit, habet: sapere aude. Incipe.

Cartea este dedicată:

Τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίῳ Δημητρίῳ Νικολάῳ Νίττα. — Dem Hochedelgebohrnen Herrn
 Demeter Nicolaus Eölen von Nitta.

Prefața, ca și dedicația, este tipărită pe două coloane, grecește și nemțește. Reproducem aci pe aceasta din urmă:

Vorrede.

Jede Sprache ist ein Abdruck des menschlichen Geistes. Je mehr Sprachen man daher studirt hat, von desto mehr Seiten hat man diesen Geist kennen gelernt; desto vielseitiger wird man selbst. Daher seit *Ennius* das altbewährte Sprichwort: *quot linguas calles, tot homines vales*. Diese Vielseitigkeit wird keinesweges durch die Kenntniss einer Sprache, und wäre es selbst die verhältnissmässig vollkommenste, erreicht. Daher ist der Wunsch, dass die ganze Welt eine Sprache hätte, eben so übereilt von Seite des Nutzens, als er ungereimt von Seite der Ausführbarkeit ist.

Unsere wlachische Muttersprache, die von etwa 4 Millionen Seelen geredet wird, die aber bisher politisch zu sehr zerstückelt sind, um eine bedeutende Masse zu bilden, (wie bedeutend sind dagegen die vereinten 2 bis 3 Millionen Ungarn!) die selbst in dem von Natur so glücklichen Lande, das nach seinen Bewohnern die Walachey genannt wird, so wie in der Moldau in der höhern Sphäre der Sprache der Statthalter weichen muss, hat an ihren Schwestern, der italiänischen, französischen und spanischen Sprache die sichersten Bürgen, was auch aus ihr werden könnte, wenn sie sich einst der glücklichen Pflege der ganzen Nation, Hoher und Niederer, erfreuen könnte!

Die ebenerwähnten Schwestersprachen gingen ursprünglich von gleicher, wenn nicht noch grösserer Unbeholfenheit und Armuth aus, wie es die noch vorhandenen ersten Versuche beweisen. Und nun ist z. B. die italiänische Sprache die allgemeine Sprache für den Gesang in ganz Europa, auch wo man sonst deutsch, englisch, französisch spricht und schreibt!

Weit entfernt also, dass der Wlache sich seiner Sprache zu schämen hätte, darf er sich vielmehr Glück dazu wünschen, und wenn er seinen Geist nur bildet, so wird ihm auch die Sprache willig folgen, williger als manche andere. Aus dem Ebengesagten, was auf unumstösslichen Grunde beruht, erhellt von selbst die Nichtigkeit der unwürdigen Zumuthungen des Neophytus Duka, eines neugriechischen Pedanten, der, weil er selbst nichts anders kann, (*ars et lingua non habet osorem nisi ignorantem*) alle Sprachen der Welt ausrotten möchte, um sein maccaronisches Griechisch (wie es seine eigenen Landsleute belachen) dafür zu pflanzen! Und so blind ist sein Eifer, dass er diess wünscht, während er selbst die Wlachen für bildungsfähiger und besser erkennt, als seine eigenen Griechen! Nur in dieser Verblendung und lächerlichen Unwissenheit kann er, wie herausfordernd, fragen: Wo denn der Wlachen Land, Stadt, Priester, Gesetze. Adel, etc. sey?

Doch berührt nur müsste diese anmassende und lächerliche Unwissenheit des Sykophanten werden; Widerlegung braucht sie nicht. Wären die Wlachen Hottentoten, so bleibt ihnen doch immer das Recht und die Pflicht, sich durch ihre eigene Sprache, als durch das zweckmässigste Mittel, zu vervollkommen. Wir haben dieser Sprache aber schon oben den Rang neben der wohlklingendsten aller neuen Sprachen mit Recht angewiesen, und 4 Millionen Wlachen sind keine unbedeutende Volksmasse, am wenigsten für einen Griechen, dessen Sprachgenossen selbst die Zahl der oben genannten kaum übertrifft.

Um nun auf meine Arbeit zu kommen, so habe ich hier die Grammatik der Macedonowlachischen Sprache liefern wollen, wie sie überhaupt im Süden der Donau üblich ist. Daraus wird die Vergleichung mit den Norddonauischen Mundarten für Landsleute, fremde Gelehrte, nicht uninteressant seyn.

Ich habe das lateinische Alphabet zur Schreibung der wlachischen Sprache combinirt, wie es alle Töchter Sprachen der lateinischen von jeher gethan.

Das lateinische Alphabet ist wenigstens nicht mangelhafter, als das griechische für fremde Sprachen, und der Missbrauch desselben weniger auffallend (anstössig), eben weil er häufiger und gewöhnlicher ist. (Nämlich, es wird zur Schreibung aller Sprachen des gegenwärtigen Europa gemissbraucht.)

Die ausgiebigste Abhülfe wäre freylich nur von einer lateinischen Nachahmung des Verfahrens des heil. Kyrills, wenn man nämlich die lateinischen Buchstaben: a, b, v, g, d, e, z, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, f, die auch bey uns entsprechende Laute finden, zum Grunde legte; für die übrigen ж, х, ѱ, ѱ, ѱ, ѱ, ѱ, ѱ, ѱ, aber, neue einfache Zeichen hinzuerfände, oder aus dem kyrillischen Alphabet, allenfalls mit einiger Modification ihrer Gestalt, dazu entlehnte, zu erwarten. Alle andern Abhülfen und namentlich die Combinations= Methode (zwey, drey Zeichen zusammen für einen Laut) und selbst die neuversuchte, der Theorie der Buchstabenschrift weniger widersprechende, aber doch den Geschmack

beleidigende, blosse Beschnörkelung der lateinischen Buchstaben werden immer gegründeten Einwendungen ausgesetzt seyn. Das Beys-

145

Ρωμανογραικογερ- Romanische, griechische
μανικοὶ Διάλογοι. u. Deutsche Gespräche.

Α΄ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Erstes Gespräch.

Μεταξὺ ἐνὸς Ῥωμᾶνος καὶ Zwischen einem Romanen u.
ἐνὸς Γραικοῦ. einem Griechen.

Prinzi limba Ro- Καταλαμβάνετε Verstehen Sie die ro-
maneasca? τὴν Ῥωμανικὴν (βλα- manische (wlaclische)
χικὴν) γλῶσσαν. Sprache?

Ne doamne, shi Naì, αὐθέντα μου, Ja, mein Herr, ich
zbuiescu pucinu, ma ἐμιλῶ ὀλίγον τι, καὶ spreche ein wenig, so
ahtantu câtu potu si τόσοον, ὥστε νὰ δη- daß ich mich eben zu
dau altui si me, prin- λῶσω τὰ νοήματα verstehen geben kann.
dâ. μου.

Dicara zburici eu Ὁμιλήσατέ μοι. So reden Sie denn
mine. πὸν μὲ ἐμένα. mit mir.

Cu tûtâ inimâ. Μετὰ πάσης χαρᾶς. Ganz gern.

Cumu treci zama- Πῶς διατρίβετε τὸν Womit vertreiben
nea? καιρόν σας; Sie sich die Zeit?

Cu preimnarea, câ Περιδιαβάζοντας, Mit Spazierenge-
nu amu verunu lu- ἐπειδὴ εὐδemiaν δε- hen, denn ich habe
cru. λείαν ἔχω. sonst nichts zu thun.

Nu aveci verunâ Δὲν ἔχετε γνωρί- Haben Sie keine Be-
cunoashure in ci μες εἰς τὴν πόλιν. kanntschaft in der
tate? Stadt?

No, doamne, ne- Ὁχι, αὐθέντα μου, Nein, mein Herr,
ci unâ. εὐδemiaν. gar keine.

Eu va si vâ facu ἐβλῶσας κάμνει Ich will Sie bekannt
cunuscatoru. γνωρίμεις. machen

Vâ remânu ligata Σὰς εὐχαριστῶ κα- Ich bin ihnen dafür
trâ aistâ. τὰ πολλὰ δι' αὐτό. sehr verbunden.

340. — Pagină din Gramatica lui Boiagi.

piel des ganzen Westeuropa, dessen gründliche Grammatiker alle über diese Methode seufzen, sollte uns zur Warnung, nicht aber zur Entschuldigung oder gar zur Nachahmung dienen.

Der erste Theil enthält also die Lehre von den Buchstaben und deren

Ausprache, und von der Verwandlung der Buchstaben welche in den Nennwörtern Statt findet. In dem zweyten Theile habe ich mich nach meinen Kräften bemüht kürzlich die neun Theile der Rede zu durchgehen; in den dritten Theile habe ich kurz von der Wortfügung gehandelt. Hernach habe ich einige Gespräche in allen drey Sprachen, Fabeln und historische Erzählungen mitdrucken lassen, zur Unterhaltung und Uebung.

Wien den 1. September 1813.

Der Herausgeber.

Textul este grecesc și nemțesc, convorbirile și în aromânește, iar bucățile de citire dela sfârșit, numai în limba macedo-română și sunt tipărite cu caractere latine.

Pentru caractere v. facs. 340.

București: Biblioteca Academiei Române.

823. I. Burger, Disertație ... despre zăhar, Buda 1813.

ДИСЕРТАЦІЇ | А ЛШ | ІОАНН БУРГЕР М. Д. | Деспре | З Ъ Х І Р |
каре дин | МУГТ де тслай де КУХУРЪЗ | шн | ДЕ ЖУГІЕТРЪ | се фаче.
ЕКСРТАТЪ | Шн пре лимба Руманскъ префактъ.

ДІ БУДІ. | Кс тупарюа Крзіцій Тупографій А Оґинкерсн-татей Оґинґріцій
дин Піца. | 1813.

In-8° mic de 28 pag.

Pe verso, un motto din Cicerone. Urmează apoi o «Prefație» de 2 pagine.

București: Biblioteca Academiei Române.

824. Calendar, Buda (1813).

Titlul ca la cele pe anii precedenți.

Afară de materia calendaristica propriu zisă și târgurile, mai cuprinde: «Vre-o căleva Anecdote», «Cel de capetenie al Postelor curs, prin țara Ungureșca, Ardél și țera Românescă», diferite tabele economice și, cu un titlu special:

Дескрипціе | Деспре | ТРИСТА ОУЧІДЕРЕ | А | ГРОФЪЛЪЙ РИКАДІ | шн
А | фамилий ЛШ | картъ | А ЛШна ЛШ Пугсетъ ЛШна 1795. А цинітсѧ Бе-ніцій сѧ
АТЖМПАТ.

Ла БУДА. | А Кржска Тупографіе А Оґинкер: Оґинґріцій. | 1812.

Urmează apoi doua povestiri și o «scala pentru cursul bancutelor».

București: Biblioteca Academiei Române.

825. Indreptări moralicești, Buda 1813.

АДРЕПТЪРЪЙ | МОРАЛИЧЕЩЪЙ | ТИНЕРИЛЕР | фолте | ФОЛО-
ГИТОЯРЕ. | Кс | кѧлтсѧла жпжнлш ІОАНН ЛОГОФЕТ | Неґоцитѧрѧлш шн
Чѧтцѧнлш дин Тини-шѧра тупхрѧте.

А БУДІ. | Кс тупарюа Крзіцій Тупографій А Оґинкер-ситатей Оґинґріцій
дин Піца. 1813.

In-8 mic, de 3 foi, 74 pag. și 1 foaie.

Primele 3 foi cuprind titlul și un «Cuvânt înaintea». Foaia dela urma, tabla de materii.

De cele mai multe ori, se găsește broșată împreună cu cartea lui Țichindeal, *Arătare despre starea... instituturilor*, Buda 1813 (V. mai jos, n°. 835).

București: Biblioteca Academiei Române.

34.— Sf. Vasilie, din *Învățătura* dela Râmnic 1813.

826. Învățătura pentru ispovedanie, Râmnic 1813.

А К Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ъ | П е н т р ъ І с п о в е д а н і е | А п р і с ѣ Ш њ к ѡ І л т ѡ
М ѡ т к ѡ, | Ш ѡ К а н ѡ б а н е, І л ѣ с ѡ Д н ѡ П р ѡ в ѡ л а | С ѡ ф ѡ ц ѡ л ѡ р ѡ П ѡ р ѡ ц ѡ ѡ. | І л ѣ м ѡ І т р ѡ
І ч ѣ с к ѡ І Т р ѡ ц ѡ р ѡ т ѡ, І т р ѡ | І т ѡ ж ѡ Д ѡ м н ѡ І л р ѡ ѣ І л м ѡ н ѡ т ѡ с ѡ л ѡ Д ѡ м н ѡ. | І ѡ І ѡ П ѡ н ѡ
Г Е ѡ Р Г І ѡ К ѡ Р ѡ Ц ѡ В ѡ ѡ В ѡ Д. | К ѡ Б ѡ г ѡ с ѡ л ѡ в ѡ н ѡ П р ѡ С ѡ ф ѡ ц ѡ ѡ с ѡ л ѡ | Ю б ѡ
т ѡ р ѡ л ѡ ѡ д ѡ Д ѡ м ѡ н ѡ с ѡ ѡ. | К ѡ Р ѡ Г ѡ І л ѡ К Т І ѡ Н ѡ І ѡ П ѡ с ѡ к ѡ ѡ Р ѡ ж ѡ.

А С ѡ ф ѡ ц ѡ І ѡ П ѡ с ѡ к ѡ ѡ І ѡ Р ѡ ж ѡ. Д ѡ ѣ т ѡ, І л ѡ р ѡ. | С ѡ с Т ѡ н ѡ р ѡ д ѡ Д ѡ м ѡ т р ѡ І М ѡ х ѡ ѡ
П ѡ ѡ Б ѡ ѡ, Т ѡ ѡ ѡ, Р ѡ ж ѡ. | Ш ѡ д ѡ Г ѡ ѡ р ѡ г ѡ, ѡ Н ѡ к ѡ л ѡ с ѡ, Т р ѡ п ѡ г р ѡ ф ѡ ѡ ф ѡ ѡ ѡ с ѡ ѡ.

In-4° de 1+30 de foi.

Pe verso titlului, o gravură (facs. 341) reprezentând pe Sf. Vasile, semnată : Γωργίε Δημ. Τυπ. 1812.

București : Biblioteca Academiei Române.

827. Liturghii, Râmnic 1813.

ЄФНТЄЛЄ шй ДМНЄЗЄЄЩНЛЄ | Δ V T Ξ Ρ Γ Ι Ή | Йчѣлѡрь динтрь Єфнѣй
Пзринцилѡрь | нѡщри, й лѣй Іωάννη Златѡстъ, й лѣй | Евсіпѣ чѣлѣ мѣре, Шй ѡ
Прежде єпѣній. | Йкѡмѣ ѡтрь ачѣє кнѣ сѣс Тѣпѣрѣй, ѡтрь | ѡтѣм Домніє ѡ прѣ Лѣ-
минѣтѣлѣй Домнѣ | Іѡ ІѡЙНН ГЄЄΡΓΙЄ КЙРЙЦѢ БОЄВОЃ. | Кс
Блгословѣніѣ Прѣ Єфнѣйтѣлѣй | Митрополѣйтѣ й тѡѣтѣ ѡгровлѣхѣ | Κνρίω Κνρ
НЄКТЙРІЄ | Шй кс тѡѣтѣ Кѣлѣтѣлѣ Прѣ Єфнѣй сѣлѣ | Ювѣтѡрюлѣй дѣ Дѣ-
нѣіѣ. | Κνρ ΓЙΔЙΚΤΙΟΝЪ Єпископѣ. Р ж м.

Ⲡ Єфнѣтѣ Єпископѣ, ѡ Рѣм. Лѣтѣ 1813.

In-4° de 2+204 foi. Tipărit cu negru și roșu, cu ornamente și gravuri.

Pe verso titlului e reprezentat Sf. Nicolae, într-o gravură semnată, ca și cererile de iertare pentru greșelile de tipar, de : Dimitrie Mihailo Popovici. Typ. Râm.

București : Biblioteca Academiei Române.

828. Petru Maior, *Istoria Besericeî Românilor*, Buda 1813.

Й Є Т Ъ Р Ь Я
Б Є Є Ъ Р И Ч Є Й Р Ѡ М Ж Н И Л Ѡ Р .

ѡтѣт

Й ЧЄЄТЄР ДНН КѠПЧЄ,

прѣсм шй

Я ЧЄЛЄР ДНН КОЛЄ ДЄ ДХНЪРЄ.

ѡтокмѣтѣ дѣ

ПЄТРХ МЙЃЄР дѣ Дѣчо-Єжнѣртѣн, Прѡтопѡп

шй лѣ

Ⲡⲏⲗⲁⲥⲁⲧⲥⲁ Ⲡⲣⲏⲥⲕⲁ Ⲡⲟⲛⲥⲏⲗⲓⲥⲙ Ⲡⲟⲕⲥⲙⲧⲏⲛⲏⲥⲏⲗⲁⲗⲁ ⲡⲁ Ⲡⲟⲩⲛⲓⲁⲣⲓⲏⲗ Ⲡⲣⲏⲥⲕ
ѡ Кѣрѣцѣлѡр Рѣкѣзѡр.

*

ЛЙ БЪДЯ.

Ⲡ Ⲡⲣⲏⲥⲕⲁ ⲧⲓⲡⲟⲓⲁⲣⲓⲏⲗ ѡ Ⲡⲟⲩⲛⲓⲁⲣⲓⲏⲗⲓⲏⲗ ⲡⲁⲗⲁ Ⲡⲓⲥⲁ. Ⲡⲏⲥⲁ ⲡⲁⲗⲁⲥⲁⲧⲥⲁ
1813.

In-4° de 4 foi și 392 pagine. Cartea n'a fost terminată.

In cele mai multe exemplare au fost rupte paginile 327 până la 344, retipăririndu-se pag. 327 și 328, și numerotându-se: 343 și 344. Pe pagina aceasta din urmă s'au suprimat la retipărire începutul frazei cu care se isprăvește pagina, ca și restul paginelor până la §. 12 (p. 345), și s'au făcut următoarele două mici schimbări: *vecuitoare* (p. 343 r. 11) în loc de *vecutori* (p. 327), și: îndrăznirei *aceștiua* (p. 344, r. 6, de jos în sus), în loc de îndrăznirei *lui* (p. 328), adică a lui Bob.

Prefața :

Cuvânt înainte.

Dorul cel nestâmpărat, carele purure l-ain avut a cunoaște întâmplările Besereceî Românilor, din tineretele mele m-au îndemnat a culge orî unde aflam vr-o hârtiuță, în caré era scrise lucruri de ale Besericeî Ro-

mânilor din Ardél, unde lăcuïam, înnainte de vécul meu întâmplare, și ca un lucru sfințit cu grije o am ținut. Din pruncie am auzit bucuos pre bătrâni, când grăia despre lucruri vechi ale Beséricei și ale Vlădicilor, în tineréțele sale văzute sau și de la părinții lor auzite. După acéïa înadins cercam să aflu de acest féliu de bărbați vechi de zile, și însu-mi le dam ocașie (prilej) a vorbi despre lucruri de demult. Tocma și în Protopopiaful meu, în sat Ibănești, am avut un preot de acest féliu, anume Ursu, carele în anul 1786, când s-au mutat din lumé acésta, plinise 118 ani de vârstă. Cu carele cu atâta mai mare plăcere avém a cuvântă, că până la capetul vietii sale minté o au avut nesmintită, memoria (aducéré aminte) nescăzută, și toate sâmpirile întregi; numai picioarele îi cam slăbise și sprâncénele îi acoperé ochii.

În anul 1792 știu că, fiind Săbor mare adunat la Blaj în Ardél, unul dintră Protopopi aș grăit acolo în Săbor cătră Vlădica Ioann Bob, că ar trebui să se cercetése Arhivul cel vechi al Vlădiciei acéïa, și scripturile céle vechi, care sânt spre folosul Clirului să se însémne și să se pună în rând; iară zisul Vlădica au răspuns, că nu iaste nemica de acel féliu în Arhivu. La care răspuns amuți de mirare întrebătorul Protopop. Nu după multe săptămâni întâmplându-mă eu a fi acolò în Blaj la lăcașul lui Dimitrie Caian, care e acum Prepositul Capitulului acolò, iară atuncî eră cu titulă de Notariu al Clirului, dată lui de Vlădica Ioann Bob, văzuî întră alte multe un mănunchiu de scrisori învechite, din zisul Arhiv, nu știu, înnainte de mai sus pomenitul Săbor, au după acéïa scoase; luându-l a mână, aflaîu că sânt faptele a unor Săboară vechi de a Eparhieî Făgărașului, și alte lucruri bătrâne besericești în parté Românilor; mă rugaîu zisului Dimitrie Caian, să mă lasă să duc cu mine scrisorile acéle, ca doară voîu puté ceva culége din trânsele de folos. El îmi răspunse, că nu e nemica în iale. Totuși, după întinsă rugare, că vréu încaî pentru curiositate să le cetesc, mi le-au lăsat să le duc. Sfinția sa Caian atâta au fost de bun, cât acéle scumpe scule până în zioa de astăzi nu le-au mai cerut înapoi dela mine, ca să le pună iarăși în Arhivu, de unde fusése scoase. Eu încă întru acéste stări înprejur ale Blajului am socotit, că mai fără primejdie vor fi la mine părinteștile acéle scule, de cât la acéïa, la cariî nu sânt nici într-un preț. Numai cât la vre-o câțva prietenî am descoperit lucrul, pentru ca de s-ar întâmplă să morîu, să se știe că acéle scrisori se țin de Arhivul Vlădiciei Uniților.

Mă duré inima, că mai toate némurile céle câtus de cât polite, începutul, creșteré, schimbările și céle lalte ale Beséricilor sale, prin necurmata nevoiță a celor învățați ai săi, le au scoase dintru întunérec la lumină, și prin dârniciia celor avuți date la tipariu; iară Besérica Românilor, măcar că acéste, precum cu vița, de cât toate némurile sânt mai străluciți, așa și cu vechimé cuceriei creștinești, nu de multe ghinte întrecuți, iaste lipsită de acésta pré alésă înfrumșețare. Eu în tineréțe, care sânt de lipsă spre a ceti și a scrie mult, am fost așezat la loc ca acela, unde tocma de m-ar fi suferit slujba parohiei și înpresurările deregătoriei protopopești a ceti cărți streine, din care să pot culége ceva cunoștiință spre tréba Istoriei

Besericeii Românilor, nu se află Bibliotecă. Acum la aceste bătrânețe din mila împărăției sânt în stare ca aceia unde Bibliotecă sânt bogate. Drept aceia, în cât mă lasă lucrurile deregătoriei mele și schimbare sănătății, care adese ori mă zăhăiaște întru această climă, bucuros cetesc cărțile acele, care nu am avut norocire în tinerețe a le căpăta.

În urma acestora, după ce au scăpat de supt tesc Istoria ce pentru începutul Românilor în Dachia, m-am apucat să întocmesc și Istoriia Besericeii Românilor, atât a cestor din coace, adecă cari sânt de a stânga Dunărei, cum cură cătră Maré Négră, precum și a celor din colò de Dunăre: care cu ajutoriul nopților celor lungi a unsprezece săptămâni o am săvârșit. Nice mai lungă vrème nu mi-au îngăduit înștiințare lucrurilor celor din deregătorie, care mă așteptă.

De vrème ce flește carele vede, că eu cu fapta acesta am purces pre o cale necum de alții bătută, ci până acum nice ispită de cineva, nimene nu poate așteptă dela mine o Istorie deplinită. Eu întru ace scurtă vrème, în care am lucrat la această Istorie, nu atâta pot zice, că o am iscusit, cât că o am grămădit; că mare parte a ei stă din monumânturi și scripturi, care din Arhivurile Vlădiciei Uniților și a Episcopiei Neuniților din Ardél, și de pre airé adunate, le am a mână sau originale, sau autenticate; și acele care sânt în limba lătinescă pentru scurtare cărții și cruțare chieluialelor stampeii, nu le-am prefăcut și pre limba românescă, fără în singură limba lătinescă, în care le aflaî, m-am socotit a le lăsa. Decî eu aci numai cât am aruncat sãmânță și am făcut ceva gătire, ca altul harnic, carele s-ar apucă mai de cu bună vrème a vârstei sale a face un lucru așa frumos, precum iaste Istoria Besericeii Românilor, să nu se ostenescă a căută și acele, care eu le-am însemnat sau le-am descris aici. Adevărat acela folos l-am făcut cu Istoria acesta, cât multe monumânturi din cele ce au vecuit până în timpul acesta, și scripturi, care au ajuns la mâinile mele, să se pună afară de primejdiia perirei; nice să nu zacă de aci înainte ascunse întru întunérec, ci tuturor să fie cunoscute.

Și aceia mărturisesc întru adevăr, că toate monumânturile le-am scris cu dreptate, și cele întâmplare în vécul meu cu adevărăciune, și desvălit le spun. Și măcar că de obște obicéu iaste istoricilor, a nu scrie faptele cele scâlciate ale celor putérnici până sânt în viață acesté, pentru ca să nu fie supărați întru nenorocire de putéré lor, eu totuși pentru dragosté adevărului, cu care îmi iaste învăpăiată inima, mai bucuros am fost să sufer primejdiia, de va fi așa voia celui înalt, de cât să las sau a se înșelă cei viitori cu strălucirile cele nălucite, sau a nu ști cauza (pricina) schimbărilor celor în vécul meu întâmplare; căci fiind cunoscută cauza acelora, mai lesne, apoi la vrémé sa se vor puté aduce iarăși la statul lor cel dintăiu cele acum rău strămutate; și gata sânt, de voiu fi poftit spre aceia, de osebit a le adevăr.

Carté toată o am împărțit în două Părți: în Parté din tăiu se țese Istoria cuceriei sau a credinței Românilor; întru a doao Parte se grăiaște despre Ierarhia lor. Și o parte apoi și alta, o am împărțit în Capete; și

pentru mai ușoară pricepere, Capetele le-am răsfiat în Paragrafurî, precum urmează».

București: Biblioteca Academiei Române.

829. Manifestul lui Francisc I, Împăratul Austriei, Buda 1813.

М И Н И Ф Е Г Т Ъ Л | Ђнхлцїей Галє | ЂПЪРАТЪЛЪЙ ЯЪГТ(Р)ЇЕЊ | Крѡюл
Оѡнгѡрїей, шї лл Бохїмїей.

Ђ БЪДА | Къ тнпѡрюл Крѡїей Тѡпографїй ѡ Оѡниверситѡтей Оѡнгѡрїей. 1813.

In-4° de 23 pag.

Pe titlu se află stema împărateasca.

Manifestul a fost dat dupa disolvarea congresului dela Praga, din 11 August 1813.

București: Biblioteca Academiei Române.

830. Mitterpacher, Invățătură despre agonisirea viței de vie, Buda 1813.

Ђ К Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ъ | Дєспрє | Ягонисїрк | КЊЦЄЊ Дє КЇЄ, | шї Дєспрє
Мѡєтрїѡ Дє ѡ фѡче | КИИ, КИИЯРЄ | шї | ЄЦЄТ, | ѡтокмитѡ Дє ѡсторїй
ИИИТѡЛ, РОЗІЄР, ИЯРМЕНТІЄР | шї | ДЪЄЄІЄЪЪ | шї | ѡтрѡ ѡчєст кнп скѡр-
тѡтѡ | Дє ЊББѡТѡЛ | ЛЪДОЄЊКЪ МИТТЕРИИХЄР. | Њрѡ ѡкѡм | прєфѡкѡтѡ ѡ лимѡ
Рѡмѡнїєскѡ.

Лѡ БЪДА | Къ тнпѡрюл Крѡїей Тѡпографїй ѡ Оѡниверси-|тѡтей Оѡнгѡрїей
днн Пїѡл. 1813.

In-8° mic 109+2 pagine.

București: Biblioteca Academiei Române.

831. Gheorghie Montan, Versuri la nașterea Domnului, Buda 1813.

Є Є Р Є Ъ Р Њ | лл | Нѡцїрк Домнѡлѡй | шї | Мѡнтѡнторѡлѡй нострѡ
ІИЄЪЄ ХРІЄТОЄ. | Тнпѡрїтє кѡ ѡжѡторѡл ѡнорѡтѡлѡй Домн | ЊѡИИИЄІЄ
ПѡЛІЄВНЧ, | Нєгѡцнторѡ, шн Чєтѡцїєн ѡ Пїѡл.

Ђ БЪДА | Къ тнпѡрюл Крѡїей Тѡпографїй ѡ Оѡнивер-|ситѡтей Оѡнгѡрїей
днн Пїѡл. 1813.

In-8° mic de 4 foi.

Versurile sunt de câte 8 silabe.

La sfârșit se afla semnat autorul: «Gheorghie Montan, Invațătoriu Nor: în Peșta».

București: Biblioteca Academiei Române.

832. Psaltire, Buda 1813.

в Я Л Т И Р Ъ | Прѡрѡкѡлѡй | шї | Ђпѡрѡтѡлѡй ДѡБНД | ѡкѡм | ѡ патрѡ
ѡлрѡ тнпѡрїтѡ | ѡ зїлєлє | Прѡ ѡнѡлѡтѡлѡй Ђпѡрѡт | ѡл | Њєстрїей | ФРѡИИИЄК
ЂТЖЮ | ѡнтрѡ | Кѡрк сє кѡпрїнд Кѡдїємєлє, Кѡнтѡрїлє, шн вѡлмїй чїй ѡлїшї
днн | прїєнѡ кѡ рѡндѡлєлє лѡр, ш. ч. л.

Лѡ БЪДА | Тѡпѡрїтѡ кѡ кїєлѡлѡл Крѡїей Тѡпогра-|фїй ѡ Оѡниверситѡций
днн Пїѡл. | 1813.

In-8° mic de 8 foi și 495 pag.

Verso titlului alb.

În primele foi se află prefața Episcopului de Râmnic Chesarie, publicată în fruntea Psaltirii dela Râmnic din 1779.

În fața textului, o gravură pe arama reprezentând pe David și semnată: *Binder*.

București: Biblioteca Academiei Române (dăruită de Al. Nuțiu, din Oradea-Mare).

833. I. Teodorovici-Nica, *Cântare despre începutul și starea de astăzi a Românilor*, Buda 1813.

К Ж Н Т а р е | д е с п р е ꙗч е н ѣ т с я ш и с т а р ѣ д е а с т з х н | а | Р ѡ м ѡ ж н и л ѡ р | ꙗ н т о к - м н т з д е | І ѡ а н н Т е о д о р о в и ч | Н і к а ꙗ к а д е м и ч е с к ѡ ч е т з ц а н ш и ꙗ к р з ѡ с к а | о ꙗ н н - в е р с и т а т е д н н П е щ а | а л е ѡ н л ѡ р ꙗ з н т о р ю .

Ла Бѣда. | ꙗ к . Типографіе а оꙗннєрєи : оꙗннєрїцї . | 1813.

Titlu comunicat de canonicul I. M. Moldovanu.

Textul compus din 19 strofe în versuri saifice, este tipărit pe o parte cu caractere latine, iar pe de alta cu caractere cirilice.

S'a reproduș de d. Ov. Densușianu.

Revista critică literară, II (1894), 81.

Berlin: Biblioteca regală.

834. I. Teodorovici-Nica, *Moralnice sentenții*. Traducere. Buda 1813.

М О Р Ё Л Н И Ч Е | С Е Н Т Е Н Ц І Й | с а ш | Ф о л о с н т о д а р е | П И Л Д Ё , | т р а д ѣ с е д е | І ѡ а н н Т е о д о р о в и ч | Р ѡ м ѡ ж н и с к ѡ П а р о х ꙗ П е щ а , ш и ꙗ П р ѣ ч и н с т и - т с ѡ ш ꙗ П а р х ѡ т а л н и к К о н с і с т о р і с м д н н Б ѣ - д а ꙗ с і с і с с ѡ р .

ЛА БѣДА | ꙗ к . Крзѡска Тѣпографіе ꙗ оꙗннєрє : оꙗннєрїцї . | 1813.

In-8° mic, de 124 pag.

Pe verso titlului, un motto din Solomon.

Urmează apoi această prefață:

Iubiților Cetitori!

Cărțica acésta, întâiul rod al ostenélelor méle, nu are alt scop, fără numai a mângăia némul meu cel pré iubit. Căci, ca să zic adevărul, puține cărți se află în limba noastră cé Românescă, din care să poată tinerimé trage vre un folos, afară de cărțile besericești. Au fost început pré învățatul răposat *Pavel Iorgorici*, a pré măritei Tabule de județ jurat Notarius, cărțicele a alcătui și în Typ a le dà, însă văzând el că nevoința lui puțin se prețuiaște, încă în loc de mulțemire dela uni mai multă defăimare au căpătat, mai încolò a se sârgui au încetat. Lui au urmat D. *Grigorie Obradovici*, penzionirtul Director al Școalelor din Bănat, și după ce au scris vre-o câteva cărți sholastice, așijderé a mai scrie au încetat. Acestui Domn au început a urmă cinstitul părinte *Dimitrie Țichindél*, Parohul Becîcherecului mic, și acum a Shoalelor celor mari Româneshi din Arad Catehisator; însă și el au încetat, nu știu pentru ce. Eu zic că nici unul dintră acești doi bine nu au făcut, că au încetat de a mai lucra pentru ném.

De vom ascultă noi la cei ce bârfesc, și de vom vré să lucrăm numai pentru a noastră vre-o laudă sau dobândă, puțin vom lucrà, și așa unul având frică de vorbe, altul îngrozindu-se de chieltuială, tinerimé némului nostru tot întru întunérec va rămâné, și nici când nu va ajunge, cum au

ajuns alte némuri, la lumină. Singur un bătrân, précînstitul Domn *Petru Maior*, Protopopul Gurghiuului din Ardel, și la crăescul Consilium Locumtenențiale al Ungariei Crăesc a Cărților Revizor, încă cu lucrul nu au încetat. De patru anî, de când sânt eu aici în Peșta Paroh, mult au lucrat pentru ném. Intâi: au făcut frumoase și folositoare *Propovedanii la îngropăciune morților*; a doao: asemené folositoare *Didahii pentru creșteré fiilor*; a treia: *Prediche la toate Duminecile și Sărbătorile anului*; a patra: *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia*; iar acum lucră la *Istoria Besericei Românești*. Céle patru mai sus numite au eșit din typariu, iară céstă de pre urmă cât mai curând e gata a o da în typariu, numaî să poată căpătă banî, ca să plătescă céle până acum typărite. Că de ar cumpără Româniî nostri cu acé râvnă cărțile céle lor folositoare, cu caré el le-au lucrat, multe alte cărți némului Românesc folositoare am puté nădăjdui de la Bătrânul acela.

Eu așijderé, de mă va îngădui Dumnezeu cu sănătatea, socotesc, în scurtă vréme și cu altă folositoare cărticică a vă mângăia, una numaî am vă rugă, ca cu acé dragoste acéstă mică a mé sânguință să o priimiți în sânul vostru, cu caré eu voao vi-o încredințez, poftind ca să puteți trage dintr-ânsa folos.

Al vostru gata spre slujbă,
Ioann Theodorovici.

București: Biblioteca Academiei Române.

835. D. Țichindeal, *Arătare despre staré... șolasticeștilor Instituturi ale nației românești, sárbești și grecești*, Buda 1813.

Ї Р Ъ Т Ї Р Ё | Деспре старѣ | ачествор нѣау | ѿнтродѣсе сѡластичесѣй | ЇН-
ГТИТѢТѢРІ | ае | націей ромѣжнеѣй, | сѣрбеѣй шѣ греѣеѣй.

ДѦ БѢДѦ | КѢ тѣпѣрюа Крѣіеѣй Тѣпограѣіѣ ѡ Оѣниѣерси-тѣтѣй Оѣнѣсѣіеѣй
ДѦНН Пѣіѣа. 1813.

In-8° mic de 62 pag.

Titlul pentru intrarea în materie:

Pentru Shoala Preparandă sau Pedagoghică a Nației Românești.

La pag. 13 se citesc următoarele:

Domniî Professori în Shoala Daco-(ro)mânescă, Pedagoghică sânt acesti următori.

1. Précînstitul Domn *Dimitrie Țichindeal*, parohul Becikerecului mic, Professor de învățatura Legei, sau Cateheta, carele cuvântul lui Dumnezeu precum în shoală, așa și de față în Beserică propoveduiaște.

2. D. *Ioann Mihul*, al Pedagoghieî, Methodicheî, și al Istorieî țäreî Ungurești Professor.

3. D. *Iosif Iorgovici*, Doctor Filosofiei, Matezii și Gheografieî Professor.

4. D. *Constantin Diaconovici Loga*, al Grammaticeî românești, Conțeptului românesc Professor.

La sfârșit se află mai multe versuri, dintre cari primele trei strofe cuprind numele autorului lor: *Țichindeal*, tipărit cu capitale.

Cine poate mulțemi
Pentru ostenélele voastre,
Kât sânt de iubiți a grăi
INimilor noastre
Voî Protopresvyteri.

Orî în ce am voi cu inima,
Se vă arătăm a noastre cunoștințe.
Inse nu știm Voao cum cântă,
Cântări DE biruințe,
lăudându-vă.

NumAî unul Dumnezeu,
La toți să vă plătescă,
Nu vă fie nici un rău,
Binele să vi-l dăruiască,
Că mult vă oșteniți.

La sfârșit se află un apel către «Iubiții cetitorî», cerându-li-se ajutor pentru «Institutul românesc».

București: Biblioteca Academiei Române.

836. Triod, Blaj 1813.

Т Р Н Ѡ Д І Ѡ Н | Їкѣм ѡтрѣм ѡарз ѡшезѡт, | шѣ Тѹпхрѣт, дѣпх ржндѣлѣ
Бесѣричѣй Рхсхрѣтѣлѣй. | Ѡѣпт Ѡтхпжнѣрк Прѣ Ѡнхлѣд-тѣлѣй Ѡпхрѡт ѡл Ѡѣ-
стрѣй. | Ф Р Ї Н Ч Ї Ѡ К Ѡ Т І Ѡ | Крѡюлѣй Ѡпостхлн : Мѡре Прин-
цѣ ѡл Ѡрдѣ-
лѣлѣй, ш чѣлѣлѣтѣ : | Кѣ Благословѣнѣм Ѡдсѣлѣнцѣй сѡ-лѣ Прѣ Лѣминѡтѣлѣй, шѣ
Прѣ | Ѡфѣнцѣтѣлѣй Дѡмнѣлѣй Дѡмн. | І Ѡ Ї Н Н Б Ѡ Б Б. | Блѣдѣкѣл Фхгхрѡшѣлѣй.
Ѡ Блѣж лѣ Мнтрѡпѡлѣ. | Їнѣл дѣлѣ Нѡцѣркѣ лѣй Хѣ ѡѡгѣ.

In-folio de 1 foaie și 630 de pagini. Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 42 rânduri în coloana plină. Titlul e încadrat într-o gravură cu compartimente. Pe verso: Buna-vestire, într-o gravură mică.

De pe pag. 611 și până la sfârșit se află: «Viața Sfintei... Marii Eghipténchei», tipărită cu caractere mai mici.

București: Biblioteca Academiei Române.

837. D. Vaida, Cuvântări în cinstea Exsclenții sale Ioann Bobb, (Blaj) 1813.

К Ѡ Б Ѣ Н Т Ѣ Р Ї | Ѡ чинстѣ Ѡдсѣлѣнцѣй сѡлѣ І Ѡ Ї Н Н Б Ѡ Б Б, Блѣдѣкѣлѣй
Фхгхрѡшѣлѣй, шѣ ѡ Крѣпѣй шѣ ѡпхрѣтѣй мхримѣй Ѡфѣтѣнѣк днн лѣѣнтѣрѣ.
Дннтѣрѣ карѣ.

Чѣ днн тѣлѣ сѣпт нѣмѣлѣ Клнрѣлѣй, чѣлѣй мѡй бхтрѣжн, кѣ прѡлѣжѣл Ѡ(н)ста-
лѡцѣй Канѡннчнлѡр дѣ Ѡдсѣлѣнцѣм сѡ лѣкѣм дѣ нѡѣ фѣндѣлѣнцѣй, ѡѡѣ, пѣ ѡтѣлѣ
Іѡлѣ сѡѣ ѡлѣкѣтѣнтѣ.

Чѣл лѡлтѣ Клнрѣлѣ чѣл тннхр ѡтрѣ архтарѣ фѣпѣй сѡлѣ кѣчѣрннчѣй, ѡ Блѣж
ѡ Мѣѣѣмѣл сѣѣ, ѡ ѡѡѡ, кѣндѣ Ѡдсѣлѣнцѣм сѡ мѡй сѣс лѣѣдѡтѣлѣ Блѣдѣкѣ, ѡ Клѣж
днн мѣнѣ Ѡдсѣлѣнцѣй сѡлѣ, ѡ Гѣѣрнѡтѣрѣлѣй ГѣѣРГІѠ БІНФН ѡ фѣннѣ дѣ

фацх а май марнаур Патрїй, сзмншл Ґрдшлш лшн ЛЕҐПҐЛА, ал донлк чинстит
дела л: Лпзрат, лш примит, л лншл лшл, кш йпрнлш, ш зис.

Кш типарюл Ґеминарїсмлшн лшлї.

In-8° mic, de 7 foi, 192 pag. și iar 7 foi, pentru indice și greșeli.

Pe verso titlului, un motto din Cicerone.

Prefața :

Cuvânt înainte.

Acéste doao cuvântări făcute în cinsté Exsélénții sale milostivului nostru părinte, Vlădicului Ioann Bobb, de pre limba latinéscă, în care le-am fost alcătuit, pe limba rumânéscă, dintru acéia dorire le-am întors, ca mai mulți din némul nostru să le poată ceti, și văzând dintr-ânsele, și mai ales din cé dintie, lucrurile céle mari și ostenélele céle multe, care pentru bi(ne)le Clirului și pentru folosul némului, toți Arhieriei dela începutul acéști Episcopii le-au făcut, le-au purtat și le-au săvârșit, să să deștepte inima cetitorilor spre cucérnică evlavie și spre mulțămitoare pomenire a făcătorilor de bine arhieriei și părinți ai noștri.

Am făcut și însămări istoricești, scriind némul, locul nașterii, și lucrurile, și întâmplările céle mai însămnate ale Arhierelor, ca acéste dinpreună cu biografia lor cetindu-le, mai afund în inimă să să răsădescă vrédnică pomenire lor.

Am адаос și а тоți șепте Canonicii lor (în rădicatul acum dintâie, prin Exélénția sa Ioann Bobb, Capitulum înștelăluiți) locul nașterii, némul, Semenariumul în care au învățat Theologhiia, deregătoriile până а să face Canonic, de dânșii purtate.

Fiind-că dintre mai mulți bărbați învățați și vrédnici, carii într-un așa mare diețeziș, precum iaste acesta, să află, macar că Exsélénția sa fundăluind acest Capitulum cu banii săi, carii după osebită păstrare cheltuélelor sale i-au adunat, pré volnic au putut să fie, întru alégeré personelor la aciastă deregătorie noao, așa cât nimené pe drept, nu s-au putut socoti vătămat, că nu s-au făcut Canonic.

Totuși dintre cei ce mai mult au ostenit în lucrurile céle de obște, pre uniі ca acéia au ales, carii, că vor fi mai plecați, mai ascultători și mai următori cugetelor sale, au nădăjduit, care lucru să poată fi tuturor mai bine cunoscut, am făcut însămărare despre fiește-care Canonic.

Май încоло am адаос și о дисertație, despre împărăчhéре нэмului românesc.

Deci încату-і despre faptele și lucrurile celor mai înainte întru acest Scaon Arhieresc șezători Vlădic, acéia am voit а face cunoscut, că nu toate, pre cum nici s-au putut întru о cuvântare, ci numai céle mai de obște, mai mari, și prin care mai ales spre fericire Clerului și а нэмului s-au nevoit, din viiата lor s-au cules și s-au pus întru acéste cuvântări, аdecă са să văзă cum тоți Arhieriei și păринții noștri, după vremile sale, destul pentru binele Clirului și а нэмului au făcut.

Pentru acéia, de să va întâmplа ca cine-va dintru cetitorii acestor cuvântări mai multe să știe despre careva Vlădică, că ar fi făcut, nu să smintéscă, nici să turbure, cum că nu s-au pomenit și acélé întru acéste

cuvântări, sau în însemnările, care s-au făcut de pre fiește care Episcop, căci nu într-o atâta pentru cei ce știu toate câte au făcut Vlădici, cât pentru cei ce nice atâte câte să cuprind într-o aceste cuvântări, s-au adus înainte și s-au înșămnat.

Iară în cât să atinge de lucrurile Exsélénții sale Domnului Vlădica, acum îndreptătorului Ioann Bobb, care tocma dela începutul Arhieriei sale pre scurt toate să pomenesc, am vrut să aduc aminte. ca orî care să va întâmplă să le cetască, să nu grăbescă, ci de amăruntul și cu bună socotélă le cumpănescă, și am nădėje, că va puté pricepe și găsă, cum că Exsélénția sa lucruri așa marî și așa multe făcând, și cu trageré de multe orî și dela gura sa, macar că doar n-au putut nimeri să le facă după minté și voia tuturor cu bun și sfânt cuget, totuși toate adecă pentru folosul clirului și a némului le-au făcut, eu adevărat că precum am cunoscut și am simțit în inimă, așa am scris faptele Exsélénții sale, care fără de acéia de obște sânt vestite și cunoscute.

Nici prin modrul graiului am putut cugeta să-m câștig ceva pârtnire, ci încă frică dréptă am putut avé, să nu flu spre îngreoiare, fiind de față și cunoscând bine firé pré milostivului nostru părinte, așa dară graiul nu după pofta lingușirii, ci după regulile vorbirii am silit a le întocmi.

Ci nici e lipsă de multă apărare, ca cine precum simțeste la inimă despre sine, așa s-au obicinuit a judecă și despre altul; drept acéia, dela cei ce drept și bine judecă despre lucrurile altora, nu să poftéște, iară înainté celora, cariî fiind răpiți de ceva patimă, rau judecă și în ré parte tâlcuesc și faptele céle bune ale altora, toată apărare ăaste înzădarnică.

Dissertația despre împărăcheré némului rumănesc, o am făcut pentru-că, trăbuind a face vorbă de turburare și învrăjbiré cé mare, caré prin Sofronie¹⁾ mai vârtos s-au pricinuit, mi s-au văzut foarte bun prilej, și tocma de lipsă, să o fac, ca cu atâta mai vârtos să arăt, că céle ce s-au zis înpotriva sfinteî uniri, și care mai tare decât toate au întărâtat norodul, și l-au făcut să urască unire, au fost numai amăgirî deșarte, cu cât mai lesne să pot acum cunoaște și de cătră neuniți, văzând deșertăciune lor, adecă: să dovedesc că unițiî nu înfruptă posturile, ci postesc ca și neunițiî, și cum că. pentru-că să face cineva unit, nu urméză că trăbue să fie călană (precum învrăjbitorii zice norodului), că Împăratul acéiași putére are și peste neuniți ca și peste uniți.

Mai încolo să arăt că punctumurile Unirii, care le-au priimit, când s-au unit Rumâniî, le-au crezut ss. părinți înainte de Fotie, cu toată Bisé-reca Răsăritului.

Să puu înainte și altele din care să cunoasca, câtă stricare urméză din împărăcheré aciasta, și prin urmare, că mai bună ăaste pacé și unire.

Mai pre urmă să arăt, că nu să cade, ba ăaste și păgubicios, să credă celor de alt ném, zicându-le că sânt cu credința de ei mai aproape decât

¹⁾ Biografia și isprăvile lui Sofronie sunt tratate în notele ce însoțesc acésta carte, de la pag. 41—46. Asupra lui vezi mai ales: Dr. Augustin Bunea, *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovici*, Blaș 1902.

noi, căci Bisereca Răsăritului mai de multe ori au cunoscut și cunoaște ne-dréptă zisa lor.

Nici celor din țară să le credă mai mult decât noao, când îi învățăm, pentru că ei nice acéia simțire, care trăbue să o avem noi cătră neuniți, nu o pot avé, nici cunoștință dréptă a învățaturii noastre să vād a avé, ci din potrivă fără de temeiu foarte rău ne judecă.

Nu mai doresc dară, ca fiește care cu poftă să afle adevărul și cu acéia simțire să o cetască, cu care o am scris, și am nădejde că bună roadă poate să facă, însă eu am sădit, sau am udat ce au sădit alții, la Dumnezeu ȧste tot darul cel bun și desăvârșit, care poate să facă creșteré rodurilor celor nădăjduite și dorite, care și puținică ostenéla mé de prisosit să o răsplătască, și îndemn mare spre suferiré a mai multora să fie.

Și sânt, — Blaj, 13 Noemvrie 1813. —

Dimitrie Vaída de Șoșmezo,
Canonic ecleziarha și Rector Clirului celui tinăr.

Autobiografia Canonicului Dimitrie Vaida de Șoșmézo (românește Glod, Varmeghiia Solnocului din launtru) se afla în notele acestei cărți pe pag. 12—13.

București: Biblioteca Academiei Române.

838. Viețile Sfinților din luna Martie, Mănăstirea Neamțul 1813.

Titlul acelaș ca și luna precedentă, afara de numele Imparatului Rusiei, care e înlocuit aci cu numele Domnului Moldovei, și de dată, care e aci: 1813 Mart 26.

In-folio de 6+297 foi, cu ornamente și gravuri (facs. 343 și 345).

Pe verso titlului, stema Moldovei, gravată de: Protoierei Mihail, cu versurile următoare:

Stihuri poetice zéce, cătră Stema pré Luminatului și pré înălțatului și de bine Credinciosului Domn Io Scarlat Alexandru Calimah Voevod.

Dumnezeu, cel ce pre toate le știe mai nainte de a să face,

Pre unsul său aflându-l Bărbat dupre cum îi place,

Pre măriia sa, zic, pre Domnul nostru Scarlat,

Pre scaunul domniei Moldovei l-au pré înălțat

Și cu semnul sfinteî Crucî prin prejur l-au îngrădit,

Și cu Spată și cu buzdugan l-au întărit.

Ca pre văzuții și pre nevăzuții săi vrăjmași să-i prăpădească,

Iară țara, cu liniște și pace să și-o domnescă.

Să ne rugăm dar și noi luî Dumnezeu, să-l îndelunge întru Domnie,

Aicé, adecă, vremélnic, iară acolò cu sfinții în vecie.

Prefața starețului Sylvestru:

Pré o sfințitului și de Dumnezeu alesului Arhiepiscop și Mitropolit a toată Moldaviia Kyriu Kyr Veniamin, al nostru pré milostiv Stăpân și de obște Arhipăstorîu, pre cé de rob, dupre datorie, până la pământ închinăciune aducem.

Fiind că acum cu ajutoriul a tot puternicului Dumnezeu, celui ce tot déuna ȧste gata a ajută la lucrul cel de folos și de mântuiré sufletului pri-cinuitorîu, a căruia putere, dupre Apostolul a zice, întru neputință să face

desăvârșit. Și cu pre sfințe și lui Dumnezeu bine priimate rugăciuni ale pre o sfinției tale săvârșindu-să lucrul cel încredințat ca să-l lucrăm, de nevoe și de trebuința am socotit a sa face duple putere oare care pre scurt înaintea cuvântare, aratând numai pre cele ce privesc către prochimenul cel

pus înaintea, cum, adevă, și când, și în ce fel, și de cine s-au lucrat. Că cele de săvârșit s-au scris întru ce dela începutul lunii lui Septemvrie.

Deci când Dumnezeu, ca iarăși de aici sa fac începutul, cela ce toate le face și le preface duple Voia sa ce sfântă, întru a caruia Mâna sânt cărnele povătuirii și ale îndreptării tuturor, au bine voit ca sa te de pre pre o sfinția ta iarăși Pastoriu bine credinciosului sau norod, și au pus în inimile tuturor Eparhioșilor ca toți cu un glas, mari și mici, tineri și batrâni, bărbați și femei, să te ciara pre pre o sfinția ta Arhiepiscop și Mitropolit al lor și Parinte Duhovnesc, ca unii ce încă avé neșterse și neuitate dintru pomenire lor pre faptele bune și milostivire și bunătate și ravna ce către cele bune și de folosul Patriei al pre o sfinției tale. Și toți de

312. — Stema Moldovei din *Viețile Sfinților*, din luna Martie, 1813.

obște au scris către măriia sa, pre înălțatul și pre bine credinciosul Domnul nostru, scrisoare de rugăciune, ca după ce Dumnezeu i-au învrednicit pre dânsii de părintească stăpânire a măriiei sale, sa bine voiască măriia sa, a le da lor și pre Părintele lor Duhovnesc, cel Bun, cel Bland, cel Milostiv, și pre carele îl doare inima pentru dânsii și pentru mântuire sufletelor lor. Când măriia sa, priimind rugămintele lor și cunoscând că voia lui Dumnezeu iaste, și cum că el au invitat pre inimile tuturor să facă ace cerere de obște; când sa scriia de măriia sa pre înălțatul Domnul nostru scrisoare către pre o sfințitul Patriarhul a toată lumă, pentru întoarcere iarăși la scaunul pre o sfinției tale, pre care cu bucurie priimindu-o, cu dragoste au împlinit cerere ce blagocestivă a măriiei sale, și cu lucrul o au săvârșit. Când au poruncit ca fără smintelă și numai de cât sa se scoată Lu-

mina de supt obrocul liniștirii și a viețuirii cei fără griji, și pre Sfêșnic să se pue. Și Toiagul cel păstoresc iarăși în sfințita și de cele sfinte lucrătoare drépta pré o sfinției tale, ca din mâna lui Dumnezeu, că așa cred eu, aducându-m aminte de cela ce zice: Toată stăpâniré nu iaste, fără numai dela Dumnezeu. Decî ca din mâna lui Dumnezeu, când din mâna măriei sale l-ai luat, și alaiul cel domnesc, și multora doritul ca pre un smerit cugetătoriu până la scaun te-au petrecut, și cuvintele de laudă cele dela cei mari și dela cei mici te-au întâmpinat. Că așa să obîcînuiaște Dumnezeu a slăvi și a înălța pre cei smeriți cugetători, și pre cei ce fug de cîsté și slava lumii. Și când lumina iarăși pre sfêșnic desăvârșit s-au pus, ca să lumineze ca mai nainte pre toată casa, adecă pre toată țara. Si Iosif împărțitoriu de Grăul cel duhovnicesc, s-au dus ca să-l împărțescă celor lipsiți de hrana cé duhovnicescă. Și David iarăși s-au întors la împărăție. Și Moysi s-au trimis de Dumnezeu iarăși pre povățuiré norodului său.

Atuncé, pré o sfințite Stăpâne, atuncé, și Luna lui Martie, începutul lunilor, întru caré s-au zidit de Dumnezeuul tuturor Totul acesta, întru caré s-au lucrat mai pre urmă la sfârșitul vécurilor mântuiré némului omenesc, în mijlocul pămîntului, prin iconomiia și chieľtuiala și îndemnaré pre o sfinției tale și tălmăcindu-să și typărindu-să, acum au luat sfârșit. Și nu numai, ci și cele lalte trecute și typărite, și cele ce urmăză de aici înainté, pre pré o sfinția ta te știu și începătoriu, și îndemnătoriu și chieľtuitoriu.

Că prin pré o sfinția ta și s-au tălmăcit, și de a să typări iarăși prin iconomiia și îndemnaré și ajutoriu pré o sfinției tale, încă și a altor iubitori de Hs. și în zilele pré o sfinției tale își au nădejde, foarte râvnitoriu de a folosi pre aproapele, ca alt Apostol, știindu-te, cât te-ai făcut, duple Apostolul a zice, bună mirézmă a lui Hs. spre mântuiré patrioșilor și a eparhioșilor pré o sfinției tale. Și nu numai, ci și acelor de preste hotară. Incă și patriia să laudă și să cîstéște și vrédnică de minunare iaste, prin apostoleștile lucruri, ce să lucréză de pré o sfinția ta întru dânsa. Și de toate provinciile céle de prin prejur pentru acesté iaste fericită și de cucernicie vrédnică. Că din copilărie în legé Domnului petrecând, și în legé lui cugetând zioa și noapté, te-ai făcut ca Daviticescul pom cel ră-sădit lângă izvoarele apelor, și acum în vremé pré o sfinției tale dai niște

343. — Gravură din *Viețile Sfinților*, 1813.

roade duhovnicești ca acesté. Și nu ȳaste nici o vréme, nici o întâmplare ca să te împiădice de spre o aducere de roadă ca aciasta. Ca și când din răvna cé spre viețuiré cé mai bună, și din doriré liniștirii te-ai depărtat dela scaunul pré o sfinției tale, și Lumina s-au sârguit a să vărâ supt obrocul Mănăstirii Némțului la o vreme, dar și supt obroc aflându-să, Lumina tot lumină eră, tot asemené lumină, tot aceléși apostolești lucruri lucră, și saré tot asemené ca și mai nainte sāră. Că și *Chyriacodromionul* întru acé vréme l-ai tălmăcit și l-ai typărit, și pre Zosimades aceia ȳ-ai urmat. Incă și *Kecragariu* și *Adoleshiia*, lucruri ale pré o sfinției tale sânt.

Și acesté atuncé când erai bejenariu, când erai îndestulat de lipsă și de necăutare, când nici o stăpânire nu eră în mâna pré o sfinției tale, le-ai lucrat. Iară acum, când Dumnezeu bine voind ȳarăși te-ai suit pre scaunul pré o sfinției tale, și pre cârmele Bisericii Moldaviei ȳarăși ȳi le-au dat în mână, și cetaté ȳarăși s-au pus pre vârful muntelui, ca să nu să mai poată ascunde, ci toȳi să o privescă și la dânsa să năzuĩască, și de vrăjmași să se izbăvescă, și saré ȳarăși s-au pus înainté, ca să sare pre toȳi ceĩ răniȳi de tálhariĩ ceĩ gândiȳi, ca să nu să ȳnpută și să se putrezescă cu păcatele; acum zic, când ai toată îndămănaré, ce nu vei lucră? Caré faptă bună prin pré o sfințiea ta nu va străluci? Pré bine sântem ȳncredințaȳi, că sārăciĩ, ca mai nainte se vor milui, scārbiȳi se vor mângăĩ, asupriȳi dreptaté ȳși vor află, scăpătaȳi să vor rădică, Cuvântul lui Dumnezeu în urechile ascultătorilor să va răsună, Bisericele bunele rânduelĩ céle din tăĩu ȳși vor luă. Și în scurt toate faptele bune și rânduiălele céle de suflet folositoare să vor ȳmplini. Că Lumina lumii, ca să zic și așa, că nu ȳaste pré departe de adevăr, luminând lumii, și oameniĩ văzindu-o și folosindu-se, vor slăvi pe Tatăl cel Ceresc, și Tatăl cel Ceresc va proslăvi în Ceriuri pre cela ce ȳl proslăvește pre el prin faptele bune pre pământ. Incă și Lunile céle de aici înainté în zilele pré o sfinției tale nădăjduim a să săvârși. Că să cade, precum prin sârguința și cheltuĩala pré o sfinției tale s-au tălmăcit și a să typări au ȳnceput, așa ȳarăși în zilele pré o sfinției tale și să se sfârșască.

Decĩ în vremé când să lucră acelé care s-au zis mai sus, ca să ȳntorcem cuvântul la prochimenuĩ lui, pentru ȳntorcere ȳarăș la scaunul Pré osfinției tale, atuncé și pre Luna lui Martie typărindu-o cu toată amărunțimé și ȳnbo-găȳindu-o cu Cuvinte pre la Praznicile ce să cuprind întru dânsa, adecă la sfinȳi 40 de Mucenici, la Buna vestire, la sfântul Lazar cel de patru zile, la sfântul Praznic al Stălpărilor, în sfânta și maré Lunĩ cu viiața sfântului și dreptul Iosif celui frumos, carele au fost pildă adevărată a vinderii lui Hristos Dumnezeuluĩ nostru, la sfânta și maré Joĩ cu Cuvânt pentru vânzare Iudeĩ, și pentru predaniia sfintelor și mântuitoarelor Taĩne, la sfânta și maré Vinerĩ pentru Rugăciuné lui Hristos: Părinte, de ȳaste cu puțință, trecă dela mine păharul acesta; cu altul la Plângeré pré Sfinteĩ Născătoareĩ de Dumnezeu, cu altul la ȳngropare Domnuluĩ nostru Iisus Hristos; și la Sfânta ȳviĩare cu patru, duple cum ai poftit și ai poruncit pré o sfințiea ta, duple cum să va vedé. Pre caré o aducem acum înainté pré o sfinției tale, ca pre o pârgă a nevrédnicelor noastre osteneli.

Decĩ priiméște-o, o pré sfinȳite stăpâne, precum Arhiereul legiĩ vechĩ

pârgile fiilor lui Israil, sau precum Domnul pre cei doi bănișori ai văduvei; iară de nu, apoi ca pre un daru sfințit dintru ale pré o sfinției tale, sau ca pre o comoară cuprinzătoare de multe bogății duhovnicești; sau ca pre o spițarie înbogățită cu multe feliuri de doftorii lecuitoare de suflete. Că ăa povățuiaște pre cei ce o citesc cu luare aminte drept la Înălțarea Cerului. ăa pre dragosté că către Dumnezeu și către aproapele, caré ăaste împlinire a toată fapta bună, de caré toată legé și Prorocii să spânzură, o răsădește în inima lui. Pre Credința că dreptă către Dumnezeu o înfige în sufletul lui, pre nădejde bunătăților celor věcınice o altuiaște întru cele din lăuntru ale lui, smereniă că următoare de Hristos îl învață, către nepomenire de rău îl povățuiaște, pre zavistie și clevetire departe le gonéște din sufletul lui. Calé către pocăință o arată celor păcătoși, pre răvnă către urmare celor drepti în inima lor o aprinde, pre trup îl supțiază și de grosimé că de prisosit i-l ușurează, pre suflet de patimă i-l curățește, pre minte i-o luminează, și de cunoștința că duhovnicescă i-o umple, numai de o va ascultă cu oserdie, și cu lucru va face cele ce îl sfățuiaște. Decă pre aciasta ce ăaste într-acest feliu priimește-o, pré o sfințite stăpâne, ca prin pré o sfinția ta să strălucescă lumii, și să se mărescă, și slava să i să crască, că slava ei din lăuntru ei ăaste, și comorile cele ascunse întru sineși tuturor să le descopere, și doftoriile cele adunate întru dânsa tuturor bolnavilor să și le arate și de bună myrézmă pre toți să-i umple: Că bună myrézmă ăaste ăa, duple Apostolul, celor ce să mântuesc. ăa încă și pre pré o sfinția ta te va proslăvi, și arătat tuturor te va face, și mare făcătoriu de bine la tot némul rumânesc te va descoperi, și nu numai acesté, ci și cu sfinții cei ce să cuprind întru dânsa, și încă și cu cei din celălalte ce urmăză decăia înainte, și cu cei din cele trecute, te va înprieteni și pré de aproape iubit lor te va face. Și prin tr-ânsii și cu Dumnezeu cel proslăvit întru dânsii: Că face voia lor, ca unor robii și priiateni adevărați ai lui: Și proslăvește cu Dumnezeiască Putere sa pre ce îi proslăvesc pre dânsii, și le istorisesc nevoințele și faptele lor cele bune. Amin.

Al pré o sfinției tale pré plecat și nevrédnic rob,
Sylvestru, Arhimandrit și Stareț al
sfintelor Mănăstiri Némțului și al Secului, împreună cu
tot Soborul cel dintru dânsale.

La sfârșitul indicelui se citesc următoarele versuri:

Cetése-mă pre mine, o Creștine,
(Carté zice dela sine),
Cetése-mă cu luar' aminte
Și cu oserdie fierbinte.
Că déca cu dragoste mă vei iubi
Și des mă vei unelti,
Vei vedé cum sfinții s-au nevoit
Și pre draci ă-au biruit,
Și au căștigat Cerésca Impărăție,
Odihna că de vecie.

Iar deca și cuvintele ce-s în mine,
 Le vei lua în minte bine,
 Te vei învăța minuni Cerești
 Și laude Dumnezeestii
 De unde vei lua mult folos
 Dela Mântuitorul Hs.
 Iar de-î află în mine ceva lipsire,
 Și greșale în typărire,
 Nu-s vrédnică eu de prihănit,
 Ci cei ce m-au typărit.
 Insă tu, iubite foarte,
 De poștești Cerésca Soarte,
 Indreptéză ce găsești,
 Pre nime să nu prihănesti,
 Că și tu ești neputinții supus,
 Ca și cei arătați mai sus.
 Unul pentru altul vă rugați,
 Ca Raiul să-l câștigați.

Pe foile 293—297 se afla o: «Sholie a pré înțeleptului dascalului Kyr Dorotheu». La sfârșit de tot, se reproduce semnul tipografului Mihail Strelbițchi (v. T. II, p. 293).
 București: Biblioteca Academiei Române.

839. Viețile Sfinților din luna lui Aprillie, Mănăstirea Neamțul 1813.

Titlul ca și luna precedentă, dar cu alta dată: 1813, Maii 2.
 In folio de 1+173 foi.
 Pe verso titlului, clișeu reprezentând înălțarea.
 București: Biblioteca Academiei Române.

840. Viețile Sfinților din luna lui Maii, Mănăstirea Neamțul 1813.

Titlul ca la luna precedentă. Data: 1813, Sept. 3.
 In folio de 1+296 foi.
 București: Biblioteca Academiei Române.

841. Viețile Sfinților din luna lui Iunie, Mănăstirea Neamțul 1813.

Titlul ca la luna precedentă. Data: 1813, Dechem. 30.
 In folio de 1+282 foi.
 București: Biblioteca Academiei Române.

842. Sinopsă mare a slujbei, Iași 1813. — Grecește.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΜΕΓΑΛΗ τῆς Νυχθημέρου Ἀκολουθίας καὶ προσευχῆς ἑκάστου
 χριστιανοῦ Περιέχουσα καὶ ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ, ΤΑ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ καὶ Πεντηκοσταρίου
 τροπάρια καὶ Κοντάκια, Πασχάλιον καὶ ἄλλα ὠφέλιμα, νεωστὶ πλουτισθεῖσα καὶ ἐπιμελῶς
 διορθωθείσα.

ἘΝ ἸΑΣΙΩ, 1813. Ἀδεία Ἐκκλησιαστικῇ.

Sinopsă mare a slujbei de noapte și de zi, și rugăciune pentru ori ce

creștin, cuprinzând și Minologiul, Troparele și condacele Triodului și Pentecostarului, pascalia și alte de folos, înbogățită din nou.

În Iași, 1813. Cu învoirea bisericească.

În-12° de 420 pag. și 4 gravuri pe foi separate.

La sfârșit, după tabla de materii, arată numele subscitorilor, sub titlul:

Οἱ Φιλόμουσοι, φιλογενεῖς καὶ φιλόκαλοι Συνδρομηταὶ τῆς ἐν Ἰασίῳ νεοσυστάσεως Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας.

Contributorii iubitori de carte, de neam și de bine ai tipografiei grecești înființate de curând în Iași.

Ὁ Ἑκλαμπρότατος Πρίγκιψ Κύριος Σκαρλάτος Γ΄ίκας, ἔφορος τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης Τυπογραφίας.

Prea strălucitul prinț Domnul Scarlat Ghica, efor al acestei Tipografii grecești.

La sfârșit se citește următorul avis:

Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν φιλομούσων ἀνδρῶν, μὴ προφθάσαντες νὰ δεῖξωσι τὴν πρὸς φιλολογίαν αὐτῶν προθυμίαν, θελήσωσιν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ συντρέξωσι, καταγραφῆσονται καὶ ἐκεῖνοι ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα τυποησομένοις βιβλίοις. 1814. Ἀπριλ. 3.

Acei iubitori de învățătură care nu vor apuca să arate râvna lor pentru literatură, și vor voi totuși în viitor să contribuiască, se vor înscrie ca atari și ei în cărțile cari se vor tipări după aceea. 1814, Aprilie 3.

Μανουὴλ Βερνάρδος Κρής ἐνεργὸς καὶ ἐπίτροπος τῆς Τυπογραφίας ταύτης.

Manuil Vernardos Cretanul, membru activ și epitrop al acestei tipografii
București: Biblioteca Academiei Române.

846. Avgustin Episcopul, *Kecragarion*, trad. de Gherontic și Grigorie, Mănăstirea Neamțul 1814.

К Е К Р Я Г Я Р І Ї Н | ѿ ДѢНЕІСКСАШН ШІ СФНЦІТСАШН | ПІВГХЕТІН ЕПІЕ-
КОПЪЛХІ ІППОДІЕІ. | ЯДѢКЗ ПѢТРС КХРЦІ.

Атжа, Кхрѣтѣрѣ. Ядѣа, Епипѣратѣе Кхрѣнтѣ. Ятрѣа, Пентрс прѣкрѣ лѣх Хѣ.
Япѣтра, Пентрс здробѣрѣ йнимѣй.

Атрѣс кѣре сѣ кѣпрѣнд лѣсѣ, шѣ рѣгѣчѣюнь, шѣ мѣлѣмѣрѣ прѣ фѣерѣнѣцѣ,
прѣ кѣре ДѢНЕІСКСА Пѣрѣнтѣ не ѣчетѣт ѣнѣлѣцѣндѣсѣ кѣтрѣ ДѢНЕІСѣ, Етрѣгѣа.

Кѣре сѣс тѣлѣмѣчѣт дѣ кѣкѣшѣй Дѣскалѣ Герѣнтѣе шѣ Грѣгѣрѣе. Шѣ ѿкѣм
ѣтѣю сѣс дѣт ѣ тѣпѣрѣю, кѣ Благѣслѣвѣнѣа шѣ кѣлѣтѣсѣлѣ Прѣ ѿ сѣнѣцѣй сѣлѣ Кѣрѣѿѿ
Кѣрѣ: ЕЕНѣІМѣІН, Ярѣхѣпѣск: шѣ Мѣтрѣполѣт ѿ тѣатѣ Мѣлѣдѣлѣа.

А Тѣп: сѣнѣтѣй Мѣнѣхѣстѣрѣ Нѣмѣсѣа. А вѣрѣмѣ Кѣв: Ярѣхѣм: шѣ Етѣрѣе
Кѣрѣ Еѿлѣкѣстрѣс.

А ѿнѣа дѣлѣ Хѣ, ЯѿѿѿІ. Іѣнѣе, ѣ.

In-4° de 10 foi și 450 pag.

În primele foi se afla: titlul, un extras de psalm pe verso titlului, prefața lui Grigorie către cititor, care se reproduce mai jos, «viața celui întru Sfinți Parintelui nostru Avgustin», arătarea cuprinsului și, în fața textului, o gravura reprezentând pe Domnul Hristos, gravată de: Proto Ierei Mihail S(t)rilb:(i)chi).

Prefața:

Cătră cetitorŷul.

Alŷii de alte fapte bune să se minuneze ale sfinŷitului și fericitului acestuia Părinte Avgustin, celui întru toate de cât nimené mai jos, iară întru Theologhie de cât mulŷi mai sus: Unŷi adecă lăudându-ŷi învăŷătura și cé în limba ellinéscă, iară mai vârtos în cé latinéscă, întru caré multe cărŷi alcătuind, ca alt soare pre vremé sa, la suta a cincé a anilor dela Hristos Mântuitorŷul nostru, în Bisérica lui au strălucit. Iară alŷii, înfrânaré cé după Botez a vieŷii, și curăŷteniăa minŷii, cu care întraripindu-să, în norul cel luminos ușor au întrat, și de acolò dogmele Theologhieŷi noaă ne-au pogorât. Și unŷi cu florŷi de laude încununându-ŷi pronŷia cé păstoréscă, și păstorŷia cé înŷeléptă a turmŷi lui Hristos ceŷi ce eră în Ipponul Carthagheniŷi. Iară alŷii, staré cé înprotiva eresurilor tare, și tăriă cé pentru mărturiile scripturilor nebiruită, prin care sprâncéna ereticilor pré cu cuviinŷă o surpă, și socotélele Pravoslavnicilor ca cu niște legăturŷi nerumte le întăréște. Iară mie mai mult de cât toate vrédnică de laudă mi se pare umilinŷa lui cé multă și dragosté cătră Ziditorŷul cé înfocată, pentru care și de Dumnezeŷiască strălucire s-au învrednicit, și darul Theologhieŷi din destul dela Dumnezeu au luat, precum iaste arătat și din celélate ale lui cuvinte, dar nu mai puŷin și dintru acéste privitoare și theloghiceŷti rugăciuni, întru care atâté înŷelégerŷi înnalte theloghiceŷti să află, atâtă dragoste fierbinte și înfocată să simte, atâtă umilinŷă adâncă să véde, întru cât nu numaŷ pentru dânsul nu poate cineva a cunoaște, oare cu sineŷi au fost el mai mult unŷi, sau cu Dumnezeu. Ci și cel ce le va ceti cu luare aminte cé cuviincioasă, să va rănŷi minunat de Dumnezeŷiasca dragoste céa ce izvoraște dintrânsele și cu totulŷi tot să va lipi de Dumnezeu cel iubit de el și îndrăgit.

Pre cum pre aciastă minunată patimă o au pătimit și pré o sfințitul nostru Stăpân Arhiepiscopul și Mitropolitul Moldaviei Kyr Veniamin; pentru acéia, și după ce s-au tălmăcit iale din limba ellinésă de cel întru fericita pomenire cinstitul mieu staroț Gherontie în sfânta Mănăstire Némțul, pré o sfințiia să, ca un iuhitoriu de fiî Părinte, aflând vinul cel ascuns al umilinții, nu au suferit a nu-și adăpă acum cu el și pre fiîi săi cei însetați, ci cu typărire lor, ca cu un fluer păstoresc trâmbițind, pre toți la cetire lor ca la un Pahar duhovnicesc îi chiămă, vrând cu adevărat, ca împreună cu toți de vinul acesta al umilinții și al dragostii ceî Dumnezești să se înpărtășască, și inimile cu veselie adevărată, de caré Dumnezeu să veselēște, să-și veselēască, ca cătră Dumnezeu a zice să poată: Iată eu și prunciî pre cariî mi-ai dat, Dumnezeule. Iară dela Dumnezeu a auzi să se învrednicēască: «Bine, slugă bună și credincioasă» și celēlalte. Să se bucure dar acum iarăși Moldaviia, că ș-au mai dobândit pre Părintele cel iuhitoriu de fiî, pre Păstoriu cel adevărat și priveghitoriu, pre Lucrătoriu și Păzitoriu Viei cel osârduitoriu și fără de preget, pre Voevodul cel răvnitoriu și ca cu foc suflătoriu înprotiva eresurilor și a nedumnezeirii. Și cătră Dumnezeu Părintele cel ceresc, Incepătoriu păstorilor, Săditoriu viei, Impăratul cel mare, glas de umilință să înnalțe ca să-l păzēască până la adânci bătrânēțe, așa spre mântuire povățuind și de sus povățuindu-să. Amin.

Cel întru ascultare

împreună cu tălmăcitoriu petrecătoriu,
Grigorie.

București: Biblioteca Academiei Române.

847. *Calendariu ... pre 100 de ani*, Buda 1814.

К И Л Ё Н Д Ы Р Ю | че сажѣште | ПРѢ 100. де ЯНН. | ѿчѣнѣнѣ | дела
ѿнѣл 1814. пѣнѣ ла ѿнѣл 1914. | ѿ кѣре | Ё кѣпринѣ: 1) Хронологіа. 2) Чѣле
12 | лѣнн ѿле ѿнѣлѣнн. 3) Пасхѣлѣа пѣ 100 де Янн | ѿтокмѣнтѣ. 4) Ярхѣлѣрѣ деіпре
скимѣлѣрѣ шн пѣнн-нѣрѣ лѣннн. 5) Кѣрсѣл Пѣщѣлѣлѣр ѿ десклѣнннѣ | цѣрѣн, шн ла
сѣѣрѣшнѣт ѿкѣ шн ѿлѣ май | мѣлѣ де лѣннѣс лѣкрѣрѣн.

ѿкѣм ѿтѣѣ Рѣмѣжнѣще ѿлѣкѣтѣнѣт, шн кѣ кѣлѣтѣлѣла лѣнн | НИКОЛА НИКОЛАѢ
днн Брашѣлѣ дѣт ѿ тѣпѣрѣѣ.

Лѣ БѣДѣл | ѿ Крѣлѣска Тѣпогрѣфѣ ѿ Оѣннѣкѣрснѣтѣнн Оѣннѣлѣрѣнн. 1814.

In-8° de 192 pag.

D. Dr. C. I. Istrati posedă un exemplar, la care s'a păstrat și titlul exterior, adeca cel tipărit și lipit pe legătură, precum și arătarea cuprinsului, pe fața din urmă. Gravura de pe acest titlu reprezintă pe un astronom șezând la masă, cu o mână scriind, iar cu cealaltă ținând un ochian, prin care se uită pe fereastră la cerul înstelat. Titlul aci este acelaș, însă prescurtat.

La sfârșit, ca «adaogere», se află câteva capitole de medicină veterinară populară, sub titlul:

Doftorie înprotiva a vre-o câteva boale, ce lesne și adese ori se pot întâmplă cailor, boilor și oilor.

București: Biblioteca Academiei Române.

848. Călindariu, Iași 1814.

Al. Philippide, *Introducere în istoria limbei și literaturii române*, p. 158.

849. Andronachi Donici, Adunare... din cărțile Impărăteștilor Pravile, Iași 1814.

І Д У Н І Р Е К Ъ П Р И Н З Е Т О І Р Е Ѓ Г К Ъ Р Т | Д І Н | К з р і ц л е ѣ п з -
р х т і ц и л а р | П Р І Е Н Л Е, | с п р е | ѣ л е с н і р ѣ ч і а р ч е с з ѣ д е л е т н и ч і с к ѣ т р ѡ ѣ з -
ц х т ѣ р а | л ѡ р, к з т р и м і т е р ѣ к з т р х К а р т ѣ, Т і т а с л, К а н с л ш и ѣ П а - р а г р а ф с л ѣ п з р з -
т і ц и л а р П р а в и л е. | І к з м ѣ т ж ѣ т у п з р і т х к з п о з в о л і н і а п р ѣ ѣ н з а ц і - т з л ш ѣ Д о м н
ш и ѣ Е т х п ж н и т ѡ р ю М о л д а в і е ѣ | Г К Я Р Л І Т І Л Е Ъ Я Н Д Р Ъ К Я Л Л І М І Х
Б О Ђ Б О Д. | Ш и к з б л а г о с л о в е н і a П р ѣ ѡ с ф и н ц і т з л ш ѣ М и т р о п о л і т | ѣ л М о л д а -
в і е ѣ К у р і ѡ | К у р і ѡ Б Е Н І Я М І Н. | П а к з т з ѣ т х к з ѡ с т е н ѣ л a ш и ѡ с ж р д і a Б о ѡ р к л ш ѣ
М о л d a в і е ѣ | І Н Д Р О Н І К Н Д О Н И Ч.

ІШИ 1814, | ѣ Т у п о г р а ф і a с ф і т е ѣ М и т р о п о л і ѣ.

In-4° de 13 foi și 182 pag.

În foile liminare se află scrisoarea de dedicație către Mitropolitul Veniamin, care se reproduce mai jos, și o: «Predoslovie sau povațuire spre înțelegere cărții».

Cartea avusese alt titlu, după cum se vede din urmatorul pitac al Domnului Moldovei, păstrat în Biblioteca Academiei (Doc. rom. LXXIV, 148):

Io Scarlat Alexandru Calimah Vvod, cu mila lui Dumnezeu
Domn Țării Moldovei.

Pre osfinție ta părinte Mitr. și al nostru rugătoriu Kir Veniamin.

Fiind că la carte Adunării ce s-au făcut de către Dum. biv vel aga Andrunachi Doniciu din împărăteștile pravili, s-au pus o *epigrafi* nepotrivită cu cuprindere acei cărți, poroncim dar ca toate filele ce s-au tipărit până acum cuprinzătoare țiduli Domnii meli și întăriturii i iscăliturilor Dum[niilo]r sali boerilor, să se deie dumisali biv vel agăi Mihalachi Sturzăi, și în locu acestora să să pui această de mai gîos *epigrafi*:

«Adunare cuprinzătoare în scurt de Pravilele cărților împărătești, spre «înlesnire celor ce să îndeletnicesc întru învățătura lor, cu trimitere către «carte, titlu și capul împărăteștilor pravili».

Intr-acest chip dar să dă voie a să tipări aciă carte.

L. S.

[1]814 Mai 25.

Procit: Calimah aga.

Scrisoarea de dedicație:

Pré o Sfințitului Duhovnicescului Păstoriu, Mitropolit al Moldaviei
Kyrio Kyrio Veniamin, fiască închinăciune.

Cătră cine altul s-ar căde mai cu cuviință a să înfățoșă Cartă aciasta și a să aduce prinos ostenelclor mele, de cât cătră Pré o sfințiia voastră, pre carele am aflat unul sânghur sânguitoriu a o aduce la lumină, spre a fi multora de folos? Mulțemiré să va propovedui pentru dépururé, darul să va mărturisi întru obște, binele să va povesti întru adunare multora, pildă va fi urmașilor, și îndemnare întru cele mai desăvârșit!

Eu nu ași fi sporit talantul, decă nu ași fi aflat pre Pré o sfințiia voastră doritoriu binelui.

Norocire au fost mie buna voință a Pré o sfințiilor voastre, însă îndoită

mie norocire prin aciasta au fost, a privi cu adese apropiare slăvitele daruri ale Pré o sfințiilor voastre, adâncimé smereniei, înălțimé întru desfătare slăvitelor cugetări a Dumnezeeshii mărirî, râul cel nesfârșit al blândeții, a buneî voinți, și a sfaturilor celor cu priință cătră toți de obște, căldura dragostii cătră Dumnezeu, și durere cătră cel de aproape! Și, o! fericită turmă, care neconținut auzi glasul Păstorîului tău, celuia ce te povățuiește, celuia ce îți dă bune pilde, și îți deschide din sânurile părințești trimițându-ț adese ori în scris sfaturile mântuirii tale. Și, o! norocite norod, având făcliia de apurare aprinsă întru sfêșnicul ei. Sté de lumină întru amîiază zi. Nor luminos spre povățuire. Soare, care nu întunecă ochii celor ce privesc cătră dânsul. Izvor de adăpare prin sfaturî de mântuire. Podoabă Besericîi. Slavă besericescului cliros. Laudă patriei. Și povestire de laudă celor după noi!

Plecatul fiu sufletesc

Andronachî Donicî.

C. Negruzzi a publicat, la 1858, o ediție nouă cu titlul acesta :

Colecție prescurtătoare din Legile Impărătești cu trimitere cătră Cartea, Titlul, Capul și Paragraful acestor Legi. Ecstrasă și regulată de Logof. *Andronachî Donicî*. Ediția a doua... Iași. Tipografia lui Adolf Berman, 1858.

În fruntea acestei ediții se găsește următoarea prefață :

Prefață.

Nu știm care au fost legislația Daciei; nu ne îndoiim însă că după cucerirea ei, Romanii au introdus în ea, odată cu învingătorii lor vulturî, și legile lor. Iar după emigrația coloniilor romane în Mesia sub Aurelian, locuitorii ce mai rămăseseră e pre de sigur că s'au servit tot de legile romane, înpestrîțate neapărat cu oare-care uzuri a barbarilor, de care neconținut se băntuiau. Și în adevăr, un popor simplu, patriarcal, ce se ocupa mai mult cu lucrarea pământului, nu avea nevoie de acest belșug de legi, apanagiu a națiilor civilisate, de acest nămol de forme care adese înghite fondul. Neânvoirile și pricirile între Români, precum la toate națiile primitive, se precurmau prin hotărîrea capilor și a bătrânilor.

După reînturnarea însă a Prinților Români din Maramurăș, *Alecsandru I*, primind insigniile împăraților Paleologi, adoptă și Legile Impărătești (Vasilicale), din care luând cele ce au socotit potrivite cu a vremilor înpreșurări, statornici un cod în limba țerii, precum de aceasta ne spune istoricul Cantemir. Apoi după trecere de două veacuri, Vasile Vodă, culegând iarăși din Vasilicale și din ale lui *Alecsandru*, alcătui un nou cod prin stăruința lui *Evstratie Logofătul*, și îl tipări în tipografia înființată de el. Însă el cuprindea mai multe legi penale și de plugărie unite cu obiceiul pământului, iar legi civile eră foarte puține. În urmăre, legile lui *Alecsandru* se părăsiră și se uitară, ca unele ce nici fuseseră tipărite, rămîind numai codul Vasilian, care servia judecătorilor pîn' la începutul veacului trecut, precum iarăși Cantemir spune.

Când însă cărmuirea țerii căzu în mîna Domnilor greci, legile, după zicerea lui *Anahars*, ajunseră a fi ca mreja paingului în care muștele mici se prindeau, iar cele mari o spărgeau. Atunci *Logofătul* cel mare hotărî

cum voia și cum era disposat, și dacă jăluitoarul apelă la Divan, Divanul, sub președința Domnului, ce nu înțelegea nici limba, nici obiceiul țerii, hotărârea ca și Logofătul, și jăluitoarul nu câștigă altă decât un adaos de cheltuele și pierdere de vreme. El se înturnă acasă cu lacrimile în ochi și cu lărfăloagile în sin, rămânându-și speranța (acest dar din cutia Pandorei), că la Domnul viitor ași va căpăta dreptate; căci e de luat seama că pricinile semănau cu pânza Penelopei, ele nu se mai curmau, ci se încurcau, mergeau și se înnoiau din Domn în Domn, și pre Domni îi schimbă des mazilia saș ștreangul!

Câte odată însă, când Domnul sau Divanul voia a judeca mai cu conștiință, mai vărtos că și relațiile cu națiile vecine se mai lățiseră, se serviau de legile Impărătești, de Novelile lui Iustinian, Leon, și celor din urma lor Impărați, de Prescurtarea Vasilicalelor, de Introducția legilor de Teofil Antichinsor și de Cartea lui Armenopol, iar Codul Vasilian, uitat și părăsit, ajunsese a fi foarte rar.

Ce folosia însă și recursul la legile aceste, de vreme ce ele erau scrise în niște limbi vechi, (grecește și latinește), pre care foarte puțin le înțelegeau.

Asta îndemnă pre D. Alecsandru Muruzi de a rândui pre Pah. Toma Carra ca să traducă pre Armenopol în limba grecească (ordinară), care se și făcu la anul 1804. Dar luând seama apoi că nu duple Armenopol, ci după Vasilicale urmă a se căuta judecățile, însărcină tot pre Carra ca adunând din Vasilicale și din celelalte Coduri de legi primite în România, să alcătuiască un Cod Civil și Penal după modul Instituțiilor, precum este Introducerea legilor de Teofil Antichinsor. Carra abia se apucase de lucru, când se și săvârși din viață; iar lipsa de legiuiri se simția din ce în ce mai mult.

Aceasta văzindu-o Logofătul Andronachi Donici, unul din rari bărbați care se ocupau atunci cu studierea legilor, făcu această colecție din legile Impărătești, pre care o tipări la 1814 și care înlesni mult pre judecători până la publicarea Codului lui Calimah (1817), ce se hotărî a fi legea țerii. Însă și după aceasta, ea tot se păstră, (mai vărtos că Codul lui Calimah avea greșala a fi în limba grecească), și multe lipsuri din Codul acesta, se putea îndeplini prin colecția lui Donici.

Câte puțin și pe încetul, judecătorii începură a se deprinde cu cartea legilor, și a nu-și mai da hotărârile după capriții. Jăluitoarii iarăși se minunau văzind citate paragrafură, când mai înainte se cită numai voința și socotința neîntemeiată pe nici un cap de pravilă. Logofătul Donici mai ales era strict observator a legei; de aceea și ziceau prin Divanuri:

Dacă ai vr'o judecată
Mergi la Donici de te-arată,
Căci el până și'n pilaf
Va găsi vr'un paragraf. ș. cl.

Donici, care era nu numai om învățat dar și om de duh, rise cel întâi de astă glumă rimată. El lăsa pre oameni să vorbească, urmă a cită

C. Negruzzi.

Prefața :

Cătră cetitoriu !

Precum lumé acésta o au făcut însuși Dumnezeu după a sa cé nemărginită putere, și toate câte au făcut Dumnezeu sânt bune foarte foarte, așa pré frumos lucru ăste și vrédnic de duhul omului a cunoaște pământul acesta, pre carele lăcuesc muritorii oameni; cu caré cunoștiință de ce, de ce mai vârtos ne deșteptăm a lăudă pre făcătorul. Ba nu puțină cu ade-vărat desfătare sânt omul întru inima sa, când ținuturile împărățiilor și a crăiilor céle mai de departe, cetățile, orașele céle vestite, țările și némurile céle cu de osebite obiceiuri vrédnice de pomenire, prin singură scrieré și le pune înaintea, fără de a avé lipsă cu multă chiețuială și cumplete primejdii să ajungă pre acolo a le privi cu ochii. Ba încă cu neputință e a vedé cineva toată lumé. Dară prin asémene Gheografie ni se împărtășește noao știința și obiceiurile a toatei luméi, după cum tuturor némurilor celor polite se făcú priimită și bine plăcută.

Numai noi Românii, cari ne tragem dela cel mai slăvit ném, al Romanilor, până la acéste vremi de o știință așa scumpă și neprețuită tocma eram lipsiți. Dară acum în zilele pré înălțatului și pré milostivului nostru împărat Franțisc I. al Austriei se ivi și acésta. Nădăjduind și alte vrédnice cărți a se typări în limba românească, spre literatura aceștei limbă, și spre nu de mijloc folos acestui Națion.

Un iubitoriu de némul Românesc.

Urmează apoi, în foile nepaginate, definiția și terminologia geografiei, sub titlul de : «Izvodiré Gheografiei».

La pag. 82 se află descrierea Moldovei :

Moldavia încă are al său Domn, care se numește Voevod, are scaun în Târgul Iașului, carele mai demult a fost în Sucăva, dară fiind țara închinată Turcilor, dă dajde. În Iași sânt lăcuiitori 15.500 și are Mitropolit astăzi pre Pré osfințitul Veniamin, care cu învăpăiată dragoste se arată cătră némul românesc prin tipărire folositoarelor cărți românești.

București: Biblioteca Academiei Române.

852. *Întâmplările războiului Franțozilor...* Buda 1814.

А Т Ж М П Л Ъ Р Н Ё | РЪБЮЮЛХЙ | ФРАНЦОЗИАГОР, | шн | .Ітѣар-черѣ лвр | дела | МОСКВА. | ш. ч. л. | Тѣлмхчѣте де пре Немце де оѣн юбнторю де | нѣмса Рѣмжнѣск. Шн кѣ кѣлтсала дѣмнѣлхн | ІЛЕЖІЕ ЛІЗІРХ ДАТЕ .І тнпдрю.

ЛІ БУДА. | А Крѣска Типографіе а Оѣннкерснтатей Оѣн-гсрѣш. 1814.

In-8° de 2 foi și 104 pagine. Cu caleva frontispicii și o gravură pe arama de 17×35 cm. (facs. 346) cu legenda :

Arătare despre întoarcere înapoi a oștilor franțoești dela Mosca și despre cumplita întâmplare a lor la Bereșina. Noemvrie în 14. Annul 1812.

Prefața :

Cătră celitoriu !

Nu puținî ani sânt, de când începând Franțozii răzmiriță în țera lor, și de aci înaintea nu vrură să aibă Craiu stăpânitoriu preste dânșii, ci își

Архатаре деспре ѿтбѣрчєрѣ ѿнапѡй ѡ ѡшилѡр Францѡзѣщї дѣла Моска шїї деспре кѡмплїтѡ ѿтжмплѡдѣ ѡ лїѡ
ѡ Пєрєцїна. нѡѣмврїѣ ѿ 14. Лїлїѡ 1812

346. — Arătare despre întoarcere înapoi a oștilor Francezești dela Mosca și despre cumplita întâmplare a lor la Bereșina.
Noemvrie în 14. Anul 1812. — Aquafortă din *Întâmplările războiului Francezilor* ... Buda 1814 (redus).

intocmiră Republică. Cu care a Frâncilor gré faptă se ațiță acel războiu în Evropa, a căruia sfârșit abiă acum nădăjduim să-l vedem. Mulți anî stégurile oștilor franțoești, pretutindenē zburdate, flutură biruitoare, cât nu numai Franțozii se credē pre sine a fi nebiruiți, și cum că preste scurtă vrēme ei vor stăpâni preste toată Evropa, ci și alții mulți se alunecă cu acēiași părere.

Ci cum ăste firē norocului nestatornică, și jocurile lui foarte schimbătoare, ăată când gândē Franțozii, că ei țin norocul de păr, cât nici odată să nu se poată smulge din biruitoarele lor mâni, ăată le veni zburdare ca să se scoale cu războiu asupra Muscalilor; cari, venind Franțozii cu îndreznire asupra lor, încet, încet, trăgându-să înapoi, fēcără cale vrăjmașilor Franțozii cătră cetate Mosca. Unde ajungând acește, cei mai norociți pre lume a fi se socotē, pentru că nu se îndoiă, că Muscalul acum va fi silit a cēre și a face pace după plăcēre lui Bonaparte, și așa Franțozii și de aici se vor înturnă biruitori; ci tocma fapta acēia, cu carē credē Franțozii că vor încoronă biruințele sale cēle mai denainte, tocma acēia fu lor începutul durerilor și a nefericirei.

Întâmlările Franțozilor și fuga lor cē amară din țara Muscalului o puu eu înaintē cetitorilor Români în cărticica acēsta, nu pentru ceva dobândă a mé, ci pentru petrecēre cetitorilor, și pentru ca și Românilor celor ce nu știu limbă streine, să fie cunoscute aceste mari lucruri ale Evropei, cu prilejul franțoeștii Răzmiriță căzute, și fiește carele să vază schimbările norocului în lumē aciasta, și să se învță a nu să încredință norocului, carele, aceluia cui părținește mai tare, pre urmă se face cumplit vrăjmaș.

La sfârșitul mai tuturor exemplarelor din această carte, se afla adausă o foaie volanta, de un format mai mare, care conțin prospectul unei gazete românești, pe care își propunea să o publice Alexie Lazaru la Buda. O reproducem aci.

— Inștiințare.

Toate nēmurile Evropei cēle deșteptate au aflat, cum că a scrie Gazete sau Novele, și acēle a le împărtăși oamenilor nēmului său, e cē mai încuviințată mijlocire de a lumină noroadele, cu întâmlatele ale altora fapte, a le abate de la rău și a le aduce spre cēle mai bune. Prin Novele ne înștiințăm, așa zicând, că mai ăste lume și afară de țera noastră, și ni se descopere a ști și cēle ce se întâmplă în toate zilele prin alte împărații și țări departe; cu carē nu numai se desfățēză inima și mintē omului, — carē din fire așa e întocmită, cât pururē se luptă spre știință și spre agonisire de științe noao, — ci și sufletul se înbunățățēză, de vrēme ce cetitele fapte rēle ale altora, cēle ce s-au întâmplat asupra părinților și a fraților săi, asupra Domnilor și Boiarilor săi, asupra patriei sale, cu fără de lege, cu necredință, cu îndărătnicie îndreznite, ne fac a ne îngrozii, precum de pedēpsa și certare unor fapte ca acēste, așa mai vartos de necuviința și răotată, ce o cuprinde în sânul său, așa ne învățăm a nu lucră unele ca acēste. Din protivă cunoscutele ale altora fapte bune de credință și de cucerie spre împăratul și spre patrie, de dragoste frățască cătră de aproapele, de ascultare cătră Domni și Boarii locurilor, de vitejie în oaste și de liniște în vrēme de pace, ne aprind inima noastră, și cu putere ne

îndemnă a urmă unora ca aceşté. Nu numai dară frumos şi desfătat lucru iese a ceti Novele, ci şi de lipsă celui ce nu vré să rămăe orb de amândoi ochi.

De aciia iese că şi Grecii, ba şi Sârbi, dobândind dela înalţatul împărat al Austriei privilegium spre acéia, cu sârguinţă dau Novele ce se tipăresc la Vienna, némului său; şi némul atâta cel grecesc, precum şi cel sârbesc, nu numai cu bucurie, ci şi cu mulţămită le primesc.

Singuri noi Români, măcar că ne tragem viţa dela cel mai slăvit ném în lume, adecă de la Roman, sântem de acel scump Vistiariu lipsiţi. Insa supt stăpânire prebunului împărat al Austriei Franţisc Intăiu, carele părinţeste doréste ca şi Români să vie la mai bună învăţătură, mi s-au învăpăiat inima de dragoste, ca şi întru acest lucru să slujesc némului mieu. Pentru acéia, de voiu fi înştiinţat dela iubiţii miei Români, că bucuros ar priimi un lucru folositoriu ca acesta, şi de se va adună atâta număr de prenumeranţi, cât să pocî purta chielţuiala typariului aici în crăiasca cetate Buda la Crăiasca Typografie, mă voiu încumătă a mă apucă şi de acest lucru pentru dragosté némului. Intru care întâmplare pururé, şi necurmat cinstiţi prenumeranţi în toată săptămâna de câte doao orî ar priimi dela mine Novele pe câte o jumătate de coală, adecă o coală pe săptămână, une orî încă şi mai multe alte vrédnice lucruri vom adăoge. A cărora preţ cu toată chielţuiala va fi dela un prenumerant 20 florinţi nemţestî pe an, sau carele va vré numai pe o jumătate de an 10 florinţi nemţestî; iară în bani turceşti pe un an 30 lei, pe jumătate de an 15 lei.

Când voiu fi înştiinţat despre vréré Românilor în tréba acîasta, voiu anumi şi locurile, unde, şi la carii cinstiţi Neguţitori să se numere mai sus arătaţi bani, ca să-i pocî priimi în vrémé sa. Nu lipséste alta, fără Români să se aréte innainté lumii şi innainté némurilor celor streine, că nu cruţă acé puţină chielţuială, ce au a face pentru Novele.

Alexie Lazaru.

In Buda, la Crăiasca Typografie a Universităţii Ungureşti. 1814.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

853. Liturghii, Sibiu 1814.

ОФІНТЕЛЕ ШІ ДІМНЕЗІЦІАЕ ЛУТЪРГІИ ѿ челоу дінтрѡ ОФІНЦІИ ПЕРІНЦІАЛОУ НОЦІИ ѿ АШ ІОАІНН ЗАІТОЖЕТ, ѿ АШ КІОІАІЄ ЧЕЛ МІРЄ, ѿ ПРЄЖДЄЩЕЩЕІНІИ. ТУПХРІТЪ ѿ ЗНАЕЕ ПРѢКІХАЦІТСАШ АНХРАТ ѿ ІЕСТРІИ ФРІНЦІЕК ѿ ТЖІАК. КС ГЛОБОЗІА АНХАЦІТСАШ КРХЕКСАШ ІСБЕРІСМ ѿ ТѢТ ІРДКАСАШ.

ГЛС ТУПХРІТ ѿ ГНЕІИ ѿ ТУПОГРАФІА АШ ІОАІНН БІРТ. 1814.

In-4° de 2 foi şi 316 pagine. Tipărit cu negru şi roşu, cu ornamente şi gravuri.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

854. P. Maior, *Animadversiones...* Buda 1814.

Animadversiones | in | Recensionem | Historiae: | De | Origine Valachorum in Dacia. | E | valachico in latinum | conversae.

Budae, | Typis Regiae Universitatis Pestinensis. | 1814.

In-8° mic de 40 de pagine.

Къ Благословѣніѣ шѣ ѡжстѡрюѣ прѣ ѡ сѣнѣиѣ сѣлѣ Прхѣнісконсѣи шѣ Мн-
трополѣтсѣи ѡ тоѣтѣ Молдѣиѣ, Кѣрѣи Кѣрѣи ЕѢНІѢМІИ, ѡтрѣ ѡ дѡѡ Прхѣнхѣторѣ
ѡ прѣ ѡсѣнѣиѣ сѣлѣ.

Шѣ сѣс дѡт ѡ тѣнѣрѣ, ѡ сѣнѣиѣ Мѣнхѣтѣрѣ Нѣмѣсѣ ѡтрѣ ѡ сѣ Тѣпогрѣѣ,
ѡ крѣмѣ прѣ кѣвѣиѣ сѣлѣ Кѣр ЕѢлѣітрѣ Прхѣмѡдрѣтсѣи шѣ Етѣрѣцсѣи сѣнѣ-
тѣлѣр Мѣнхѣтѣрѣ Нѣмѣсѣи шѣ Еѣсѣиѣ.

Ѧ ІІНІИ Дѣлѣ Хѣ : ІѢѢІ. ІѢІІЕ, Г.

In folio 16+212 foi. Acestea din urmă sunt numerotate.

Pe verso titlului, clișeu dela Neamțu, reprezentând Înălțarea.

In foile liminare se află: scrisoarea de dedicație a Starețului Silvestru, catra Mitropolitul Veniamin, din care se dă mai jos un extras; o introducere pentru carte de acest Mitropolit; «Viața în scurt a Avvei lui Ioann, igumenului Sfântului Munte al Sinaului, celui numit Sholastic a celui întru sfinți cu adevărat, scrisă de Daniil Monahul Railhénul, bărbat cinstit și îmbunătățit»; «Sholii la viața Sfântului (Ioann Scărariului)»; «Pentru Avvâ Ioann, Igumenul Muntelui Sinaului, adecă Scărariul.»; «Epistolie a sfântului Ioann Igumenul Railhului...»; «Trimitere raspunzătoare a Sfântului Ioan al Scarii»; «Cuvânt înainte»; «Înainte privire a sfintei scări»; apoi, în fața textului, o gravură facs. 346) reprezentând scara, având pe fața precedentă explicarea treptelor scării.

Scrisoarea de dedicație:

Pré osfințite și al nostru pré milostive stăpâne, Cé până la pământ și de rob închinăciune pré o sfințitelor și apostoleștilor picioarelor Pré o sfințiilor Voastre aducând, sărutăm drepta Pré o sfințiilor voastre cé de blagoslovenie izvorătoare.

Iată, Pré o sfințite și al nostru pré milostive stăpâne, că după blagoslovenia și pré sfințitele rugăciuni ale pré o sfințiilor voastre Sfântul Ioann Scărariul acum, ca din alt munte al Sinaului, din limba ellinască s-au pogorât în limba noastră cé rumânescă, aducând cu sineși, ca alt Moysi, Tablele legii monahicești cele de Dumnezeu scrise printr-ânsul în vreme Pré o sfințiilor voastre, cé plină de bună norocire Duhovnicască și vrédnică de istorisire, împreună cu Viețile sfinților tuturor celor de preste an, și cu alte scripturi de suflet folositoare; — au eșit, zic, acum iarăși prin a pré o sfințiilor voastre economie și îndemnare spre învățatura vicții monahicești, caré eră lipsită cu totul de niște învățături de Dumnezeu însuflate ca acește și de întunérecul neștiinții plină.

Pentru aciasta, de iaste sfântă și vrédnică de multă evlavie și de pomenire vreme Evreilor, întru caré văzătorul de Dumnezeu Moysi au scris sfânta scriptură, cé de Dumnezeu însuflată; și de iaste vreme Ellinilor bine priimită lui Dumnezeu și vrédnică de toată cinsté și evlavia cé din zilele lui Ptolomei Filadelful, împăratului Eghypetului, întru caré s-au tălmăcit sfânta scriptură de cei șaptezeci de Dascalii, în limba ellinască; și de iaste vreme Romanilor, cé din zilele lui Iulie Chesariului și ale lui Chicheron, și ale celor de pre acé vréme, de aur socotită și numită pentru frumoasa grăire, apoi nu mai puțin poate să se numescă și să se credă, că iaste și vreme Moldovenilor și a tuturor Românilor vrédnică de minune și de multă evlavie și de laudă, cé din zilele Pré o sfințiilor voastre, întru caré s-au îmbogățil

Ис: в.
 г.
 МѢХ:
 азъ в
 уаом
 зъ аг

limba rumânescă cu multe sfinte și de suflet folositoare scripturî, de obște învățătoare.

.....
Al pré o sfințiilor voastre pré plecat și nevrédnic rob
Sylvestru Arhimandrit și Stareț
al sfintelor Mănăstiri Némțului și al Secului, împreună
cu tot soborul fraților.

București: Biblioteca Academiei Române.

858. Scurtă arătare despre luaré Parisului, Buda 1814.

Є К С Р Т Ж Ъ Р Ж Т А Р Е | Деснре лсарѣ | П Я Р Ы Є У Л У Ы | шй ѿлте | ЛТЖМ-
ПЛЪРЙ | дела | Оѣи ѡвнторѣ де Паче.

ЛЯ БѢДА. | Л Крѣска Тѣпографіе ѿ Оѣникерситатей | Оѣнгрѣцій. 1814.

In-8° mic de 16 pagine.

București: Biblioteca Academiei Române.

859. D. Țichindeal, Fabule, Buda 1814.

Ф и л о с о ф и ч е щ ы

шй

П о л и т и ч е щ ы

прин

Ф и л Б У Л Е

Моралниче

ЛЕТЦЪТЪРЙ.

Їксм ЛТЖМ ѡарх кѡлѣсе, шй Лтрѣ ѿчѣст
кѣп пре лѣмѣ Рѡмжнѣскѣ Лтокмѣте де

ДИМИТРІЕ ЦІКИНДЕАЛ,

Парѡхѣл Бечкерѣксѣш мѣк, шй ѿл Єхѡл-
лелѡр Препарѣнде Рѡмжнѣщй дин Їрѡдѣл
кѣкѡ КЯТЄХЄТ.

Л БѢДА

Кѣ тѣпѡрюл Крѣщѣей Тѣпографій ѿ Оѣникер-
ситатей Оѣнгрѣцій дин Пѣца. 1814.

In-8°, de 4 foi și 484 pagine.

Pe verso titlului, un motto din psalmul 77.

Urmeza apoi aceasta:

Inainte cuvântare.

Toate noroadele pre trupul acesta pământesc au ținut, și până în zioa de astăzi în mare prejuire bunele moralicești învățăturî prin fabule, le țin.

Esop, scornitorul și tatăl Fabulelor, ale sale împăratului Lydiei au dedicăluit. Lafonten ale sale Crăescului Prinț. Platon, în Republica sa, fabulele lui Esop, scrisorilor lui Omir le-au asemănat. Dumnezeuescul Socrat, fiind osândit spre moarte, cu acéste își petrecé vrémé în temniță, alcatuindu-le în versurî. Lesing, marele luminătoriu al culturéi Ghermaniei, cu pré frumosele sale Fabule neamului său mare remunerație au arălat.

Unele ca aceste laudate exempluri mi-au dat și mie povață și îndemn, mai vârtos văzând sânguința și aplecăciune iubitorilor de învățătură Preparanți, odraslele românești, spre cetire așa felii de cărți, aceste învățături morale prin Fabule în limba românească a le da. Căci învățătura, care în moralul fabulelor se află, de mare folos, prețuire și lățire, cuprinzând în sine toată moralică ca filosofie, înaltele reguli și îndreptări politicești, iaste. Ma, toată covârșire lor spre toate cele lalte, se cuprinde întru acéia; că iale desăvârșit, precum Filosofului și Politicului celui mai mare, așa și sătenui, pre carele cel mai prost a fi îl socotim, numai de știe ceti, se cuvin.

Fabulele sânt asemené aerului și apei, care numai pentru acéia, căci pretutindené sânt, nu se pre arată a fi de mare preț; dar, întru singura lor lucrare cele mai de lipsă și mai de folos pre fața acestui trup pământesc sânt.

Fabula iaste cé mai dintru întâiu mlădiță naștere sau familie, a pătrunzătoarei minți omenești. Cu aciasta mari oameni, ca să facă fiește căruia simțitoare înaltele, prețuitele și de comun folositoarele științe, s-au ajutorat.

Iothan, fiul Prorocului Ghedeon, defăimând nedreptat cetățenilor săi, Fabula cum ș-au ales loru-și lémnele împărat, le spuné. Nathan Prorocul, vrând să facă cunoscut împăratului David cé de Dumnezeu urâtă și nedreptă făcuta lucrare în contra lui Urie Heteul, îi spuné fabula omului sărac și a mielului lui. Tocma întru acest chip și unul din cei dintâiu și de căpetenie Roman, Iarma a tot învierșunatului norod, spunând Fabula foalelui și ale altor părți trupesti, o au alinat.

Ba nimene nu au arătat mărimé Fabulei, ca Domnul Hs, multe mântuitoare pilde zicând; nici e pilda alta nemica, de cât Alegorie, adecă: una zice și alta se înțelege.

De aici urmăză că nemica alta mai cu spornicie a îndulci pre prunci cătră cetire, a-i îndemna spre luare de sémă, și a-i obicinui cătră socotința gândirei și a prejudecărei, decât Fabule, adăogând cuviincioase tâlcueli, nu iaste; că prin acésta și gândurile cele tinere, singure de sine, pușintel câte pușintel a se descurcă, dezvăli, lumină, lăți și întinde întru toate cele ce vor auzi și ceti, și întru toate minciuna de adevăr a o cunoaște, și despre toate înțelepțește și sănătos a gândi și a judecă, obicinui.

Ediții posterioare:

București, în tipografia lui I. Eliad. 1838, cu o «precuvântare» de I. Eliad.

Fabulele lui Demetriu Cichindealul, în traducere [noua din originalul sârbesc, al lui Dositei Obradović, de Ioan Russu, parohul Aradului. Arad 1885.

Țichindeal a tradus fabulele cu învoirea lui Obradović, care se gândea încă din 1793 să le tipărească (v. Russu, p. XLVIII).

București: Biblioteca Academiei Române.

860. *Trista întâmplare a cetății Dresda*, Buda 1814.

ТРИСТА ЛЪТЪМПАРЕ | 1 | ЧЕТЪЦІЙ ДРЕГДА | ДѢЛА | Епархическ
ѣкоуче ѧ поДѣлѣні, пѣнѣ ла ѧнѣ-рѣрк Четѣцїѣ.

ДЛ БѢДА. | Л Крѣска Типографіе ѧ Оуниверситѣтѣй | Оуниверситѣй. 1814.

În-8º mic de 24 pagine.

București: Biblioteca Academiei Române.

861. Urmare întru Dumineca . . . Paștelui (Slujba învierii), Mănăstirea Neam-
țul 1814.

Ѓ Р М Ы Р Ё | ꙗѣтрѣ прѣ сѣѣта дѣминикѣ ѧ пѧцинаѣ, шѣ ꙗѣтрѣ тѣатѣ сѣп-
тѣмѣна чѣ дѣминѧтѣ.

Тѣпѣрѣтѣ кѣ блѧгѣсловѣнѧ прѣ ѡсѣѣнѣей сѧле Кѣрѣс Кѣр БѣНѣМѣН, ꙗѣрѣ-
пѣскоп шѣ Мѣтрополѣт ѧ тѣатѣ Молдѧвѧ.

ꙗѣ врѣмѣ прѣ Кѣвѣшнѣей сѧле Кѣр Бѣнѣстрѣс, ꙗѣрѣмѧндрѣт шѣ Бѣтрѣи, ѧ
сѣѣтѣлѣр Мѣнѣстѣрѣ Нѣмѣцѣлѣ шѣ Бѣкѣлѣ.

ꙗѣ сѣѣта Мѣнѣсѣтрѣ Нѣмѣцѣлѣ ꙗѣтрѣ ѧсѧ Тѣпогрѧфѣ.

Ѣнѣл Ѣѣѣ, Мѣртѣе кѣ.

In-8° mic, de 4+180 foi. Primele nu sunt numerotate.

Pe verso titlului îndată, începe tipicul pentru slujba Învierii.

In fața textului, o gravură reprezentând Învierea.

București: Biblioteca Academiei Române.

862. Viețile sfinților din luna lui Iulie, Mănăstirea Neamțul 1814.

Titlul ca și cel pe Iunie, cu altă dispoziție ale primelor doua rânduri, și cu data:
1814, Noemvrie 14.

In-folio de 1+298+1 foi. Cele dela mijloc sunt numerotate.

București: Biblioteca Academiei Române.

863. Higiena stomahului, Iași 1814. — Grecește.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ | περὶ Συντηρήσεως ὑγείας Στομάχου.

Νῦν πρῶτον Ἐκδοθὲν διὰ φιλοτίμου Δαπάνης Τοῦ εὐγενεστάτου Ἀρχοντος μεγάλου
Προσπελνίκου Κυρίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου ἐπιμελείᾳ Μανουὴλ Βερνάρδου τοῦ
Κρητός.

Ἐν ἸΑΣΙΝ. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ 1814.

Manual despre conservarea sănătății stomahului.

Publicat acum întâia dată cu cheltuiiala prea înălțatului boer Marele Postel-
nic chir Alexandru Mavrocordat, cu îngrijirea lui Manuil Vernardo din Creta.

In Iași. In tipografia grecească 1814.

In-12°, de 40 de pagine.

In scrisoarea de dedicație adresată lui Alexandru Mavrocordat, Manuil Vernardo
arată originea și faptele glorioase ale familiei Mavrocordatilor, mai ales dragostea lor
pentru cultura elinească, — dovadă și editarea acestei opere publicate anonim, dar consi-
derată de el, și de alții, ca lucrare a «celebrului» doctor din București, Constantin Darvari.

București: Biblioteca Academiei Române. (Dar D. Russo).

864. Mihail Partzulla, Gramatica franceză, Viena 1814. — Grecește.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ | ΓΑΛΛΙΚΗ | ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ Καὶ ΠΡΑΚΤΙΚΗ | χάριν
Τῶν ὅσοι καταγίνονται εἰς τὰ πρῶτα στοιχεῖα | τῆς καὶ εἰς τὴν αὐτῆς ἐντέλειαν.

Συνερασθεῖσα καὶ συνταχθεῖσα ὑπὸ Μιχαὴλ Π. Π. Στεφάνου Παρτζούλλα τοῦ ἐκ
Κλεισοῦρας τῆς Μακεδονίας, καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα τοῖς ἰδίοις ἀναλώμασιν ἐπὶ τοῦ ὑψη-
λοτάτου καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ. Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἰωαν. Βαρθ. Τζβεχίου. 1814.

Gramatică franceză teoretică și practică, pentru cei ce se ocupă cu primele ei clemente și spre desăvârșita ei învățare.

Compilată și compusă de Mihail P. P. Ștefan Partzulla, originar din Clisura Macedoniei. Și editată cu propriile sale mijloace, sub prea înaltul și prea cernicul domn și stăpân al întregii Ungro-Vlahii, chir chir Ioan Caragea.

Viena Austriei. În tipografia Ioan Barth. Zweek. 1814.

În-8° de 16+400 pagini și 3 foi.

Cartea este dedicată: Înalt Preasfințitului și de Dumnezeu orânduitului Mitropolit al Ungro-Vlahiei Domnul Domn Neclarie.

La sfârșit se afla o listă a subscriitorilor pentru volum.

București: Biblioteca Academiei Române.

865. Thicaras, *Imnuri și rugăciuni*, Iași 1814. — Grecește.

BIBΛΙΟΝ | Καλουμένον | ΘΗΚΑΡΑΣ | Περιέχον Ὕμνους τε, καὶ Εὐχὰς εἰς δόξαν τῆς Ὑπερυμνῆτου καὶ Ἀδιαρέτου ΤΡΙΑΔΟΣ, ΠΑΤΡΟΣ, ΥἱΟΥ καὶ ἉΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ. Νεωστὶ μετατυπωθὲν, Ἐπιμελεία καὶ φιλοτίμῳ Δαπάνῃ τοῦ Πανοσιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου καὶ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ΚΥΡΙΟΥ ΣΕΡΑΦΕ ἸΜ τοῦ Καρακαληνοῦ. Ἐνα διανεμῆται Δωρεὰν τοῖς ἐν ἀσκήσει ἀγωνιζομένοις Μοναχοῖς, καὶ παντὶ τῷ Χρῆζοντι αὐτοῦ. Ἀδεία Ἐκκλησιαστικῇ.

ἘΝ ἸΑΣΙΝ. Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ, 1814.

Carte numită a lui «Thicaras». Cuprinde imnuri și rugăciuni întru mărirea prea slăvitei și nedespărțitei Treimi, a Tatălui, Fiului și sfântului Duh.

Ediție nouă făcută cu îngrijirea și cheltuiala prea cuviosului Arhi-mandrit și stareț al sfintei Mănăstiri Trei-Ierarhi, chir Serafim din Caracal, pentru a se împărți în dar, atât Monahilor cât și tuturor celor ce au trebuință. Cu voie bisericească.

Iași. În tipografia grecească, 1814.

În-12 de 1 foaie și 178 pagini.

În prefața semnată de «epitropii» tipografiei elinești, se spune că cartea aceasta a mai fost editată de două ori, la Veneția în 1683 sub îngrijirea lui Agapie Monahul din Creta și în 1783, sub îngrijirea lui Serafim Pissidios al Anghirei.

București: Biblioteca Academiei Române.

866. Rhiga Velesenli, *Imnuri și ode*, Iași. — Grecește.

Ῥήγα Βελεσενλή. Ὕμνοι καὶ ὠδαί, μετὰ προσθήκης καὶ ἄλλων τινῶν. ἐν Ἰασίῳ 1814.

Riga Velesenli, Imne și Ode, cu adausul și a altora oarecare. Iași 1814.

C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 191.

1815.

867. *Adoleshia filotheos* adecă *Indeletnicire iubitoare de Dumnezeu*, trad. de Mitropolitul Veniamin, Tom. I-V. Iași 1815—1819.

ЇДОЛѢХІЯ ФІЛОΘΕΟС | ЇДЕКХ | ЇНДЕЛѢТНИЧІРѢ | ЮБИТОІРѢ
ДЕ ДМНЕЗЕЪ | ЇДЕКХ

Дин четірк Кхрцій чѣлвр чінчй Фѣицѣте Екринтѣрй ѡле лѣн Мѡвсѣ, ѡцх-
лѣверй де сѣфлет фелоситѡаре шн мжнтѣнтѡаре :

ЇЛКХТѢИТХ ДЕ ЇРХІЕПІСКОПХЛ ЁВГѢНІЕ | ЕХЛГІРІЮЛ.

Шн ѡКСМ пре лѣмѣ Рѡмжнѣскх тхлмхчѣтх, шн тѡпхрѣтх де Е. Р. М. М.

Ї ЗНАЛЕ ПРѢ ЇНХЛЦѢТѢЛН ДОМН | ЕХЛРЛІТ ЇЛѢЇЇНДРХ КЛЛЛІ-
М ЇХН ЕОЕБѢД.

ТОМХЛ ЇТЖЮ. | Їтрѣ кѡре сѣ кспрѣнд ѡцхлѣвернлѣ чѣлѣ дин четірк
ѡїнѣл дин чѣлѣ чінчй сѣицѣте кѣрцй, ѡ фѡчерѣй.

Еѡѣ тѡпхрѣт ѡн тѡпѡгрѡфѣе сѣицѣй Мѣтрѡполѣй ѡн ЇШН. Лѡ ЇНХЛ 1815.

5 vol. in-4°: tom. I (Facerea) de 8 foi, 221 pag. și iar 4 foi; tom. II (Eșirea): 1 foaie, 184 pag. și 4 foi; tom. III (Leviții): 1 foaie, 90 pag. și 2 foi; tom. IV (Numerile): 1 foaie, 146 pag. și 3 foi; tom. V (A doua lege): 1 foaie, 210 pag. și 7 foi.

Pe verso titlurilor, în forma de molto, extrase din psalmi.

În foile liminare din tom. I se află două prefete, una intitulată: «Punere înaintea cărții», și alta: «Cătră iubiții miei cetitori», semnată cu inițiale: S(meritul) V(eniamin) M(itropolitul) M(oldovei), care se reproduce aici:

Cătră iubiții miei cetitori.

Pre depărtare de lumeștile turburări, nu numai următorii Dumnezeuștii descoperiri, ci și însuș cei ce ciarcă canoanele cele drépte ale fyrii omeneshi, o au urmat, măcar și neștiind ei pe Ziditoriul fyrii, carele dupre cerescul călătoriu Pavel Apostolul, din drépta privire a fyrii sa cunoaște. «Că cele nevăzute ale lui dela zidiré lumii, din făpturi înțelegându-se, sa privesc, și věcīnica lui putere și Dumnezeiré...» Iar acește, macar necunoscând pre Ziditoriul prin privire zidirilor lui, au cunoscut, pre viiața cé liniștită și neprimejduitoare, și afară de turburări, ca pre o mai folositoare decât toate bunătățile cele ce-s în turburări, și decât isprăvile cele de obște folositoare. Drept acéia poate a vedé cela ce voiaște, pre mulți din amândoaa stările, și din cé a blagocestivii Dumnezeeshii soarte cei din ceresca descoperire, și din cé din pământesca drépta privire, că viiața aciasta aseméné o au urmat, pre caré și marele acela Moysi oare când cu lucrul o au învățat. Ca de bunătățile Eghypetului depărtându-să, Dumnezeeshii vederii de Dumnezeu s-au învrednicit, și mai toți Prorocii aciasta o au urmat, dintre cariі Ilie iaste martur și Elisseu, și alții asemenea de întâlniré cé cu mulți depărtându-se. Și ce îmi iaste mie pre acește a-î numară? Insuș Da-

tătoriuл véciniciі și ascunsăi descoperiri, carele pentru mântuire noastră s-au înomenit, în multe feliuri pre chipul acesta mai nainte învățindu-l: «Îndeletniciți-vă, zicând, și cunoașteți că eu sânt Dumnezeu»; au arătat apoi în pustietăți și în singurătate ucenicilor din taіnele sale pre cele mai înalte. Iar aceia din singură privire zidirii pornindu-se, drept, precum mi să pare, au înțeles, că și aciasta are trebuință de îndeletnicire ce în deosebire și în locuri ascunse. Că minte purure în turburările lumești îndeletnicindu-să, și în înțelegerile lumii cele cu amăgiri încurcătoare învățându-să, anevoe va pute ceva drept a judecă, ca una ce purure cu înfeliturile înțelegeri să amagește. De unde și aciasta, noapte sfatul întru cei înțelepți să face, înțelepțește s-au socotit. Că noapte, pentru singurătate, cu cei ce viețuesc în pustiu să asemănă. Și acéste cu adevărat mai nainte vremé le-au arătat, și dela cei ce Dumnezeeste au voit a viețui, și dela cei ce fyrește au filosofit în viață, că afară de turburări toată noima ce mai dréptă să adună.

Fu dar viața acestora oare când dorindu-o, au eșit de voe, ci, că de n-ar fi mai fost, m-am întors iarăș, vrând, nevrând, la acéiaș turburare. Iar în vremé ce petrecém viața ce mai singuratecă, și, precum eu judec, mai iubitoare de Dumnezeu, spre a mă mângâiare pre iubitoare de Dumnezeu îndeletnicire aciasta a celui întru sfințiții filosofi pré slăvitului Evghenie de multe ori o celém; la ce de pre urmă, mi s-au părut a fi bine, și în patrioticiasca mé Moldovenésca limba din ce ellinésca a o talmăci, și precum am putut o am făcut aciasta; și voiam în ascundere oare unde a zăce nearătată. Dar de vréme ce s-au facut știută aciasta și altora din cei mai de aproape ai miei, și acește cătră alții din priătenii lor au vestit lucrul, și cetindu-o, întru atâta s-au îndulcit, încât spre a să da în obște, spre folosul multora, de multe ori m-au îndemnat, pré multe zicându-mi, câte nici a să însemnă să pot, ca nu cu dreptate să mă arăt duple povestitul Astydam mie-mi laude împletindu-mi, m-am plecat și nevrând cérieri iubitorilor de cele bune, spre a să da în typariu, precum și cei ce o știă m-au îndemnat spre folosul multora. Iar precum eu judec spre un slab semn de pomenire a mângâierii cei mici a petrecerii méle în pustie, întru caré ca un prunc începusem puțin a umblă pre calé cea ce duce înaintea, și caré aduce noimi înalte, și iarăș la cele din urmă întorcându-mă zici acum, duple cei ce ș-au spânzurat organele în sălcile Vavylonului. Deci priiméscă tot ori carele blagocestiv căutatoriu iubire mé de ostenélă aciasta, ca pre un lucru de așăzare iubitoare de blagocestie, caré așazare voiaște a mai năzuî cătră oarecare bine mai înalt decât cel văzut, și a să întinde nu poate. Și de i să va păré lui a fi ceva vrédnic de petréceré mé ce în pustie, pre cela ce întru acéste să véde laude-l, că dela aciasta toata buna dăruire să trimite, de multe ori și prin cei nevrédnici. Iar de să va socoti vre o naștere grețoasă a neputinții méle, cu bună cunoștință iarle metéhna minții omenești. Că nădajduesc, că de nu va fi muscă ce sugé din rane cetitoriuл meu, ci albină caré adună din cele mai bune și mai mirositoare flori, mult folos va săceră în cămara sufletului său dintru acéste, și va învistieri lui-ș dulciața mierii cei cuvântătoare. Care lucru rogu dela Domnul tot celuia ce le va ceti acéste.

S. V. M. M.

La sfârșitul tomului V se afla: «Insemnare numelor acelor de mai nainte ajutatori la aciastă carte Adoleshia», în fruntea cărora se gasește Mitropolitul Veniamin, cu 100 de exemplare.

București: Biblioteca Academiei Române.

868. Alégere din toată Psaltiré, Manăstirea Neamțul 1815.

І А Ъ Ц Ъ Р Ъ | ДІН ТОНТЪ ПСАЛІРЪ | А ГЛАГОСЛОВІЕ ШІ ЧКРЕРЕ, | ІД-
НАТЪ ІДЕКЪ ДЕ НЕОФУТ ІЕРОДІА-КОНА ШІ ПЕЛОПОННІСІАНСА. КАРЪ | ТЪЛМЪЧІНДЪСЪ
ПРЕ ЛІМЕА РЪМЪ-НЪСКЪ, САС ТУПЪРІТ КЪ БЛАГОСЛО-ВІНІА ПРЪКСФІ: НОСТРЪ СТЪПЖН
КУ-РІУ КУРІУ ВЕНІАМІН МІТРОП: | А ТОАТЪ МОЛДОВІА, МАЙ АДЪУГЖН-ДЪСЪ ЛА
СФЪЖІШІТ ШІ ВЪРЕ КАРЕ РЪ-ГЪЧЮНІ ПРЪ ФОЛОСНТОАРЕ, ШІ ЕУ-НАДЪРЕЛЕ ЛЪННАУР.
А ЗІЛЕЛЕ ПРЪ | КЪРІУСЪСАШ ІРХІМАНДРІТ ШІ ЕТАРЕЦ | АЛ СФІТЕЛОР МЪНЪСТІРІ
НЪМЦСА ШІ | ЕІКСА: КУРІУ ЕУЛВІСТРЪ. | А ЕФІТА МЪНЪСТІРЕ НЪМЦСА | ІТРЕ
А СЪ ТУПОГРАФІЕ САС ТУПЪРІТ. | АЛ АНСА ІВЪІ. ФЕУР: ІТЖІ.

Un vol. 8° mic de 8 foi nenum. la început, 266 pagine, și 16 foi la sfârșit. Pagina are 21 rânduri. La început se afla o gravura reprezentând pe Maria cu Isus în brațe, iar la picioarele Fecioarei se citește: «Іerei Мihail». Urmeaza apoi o invocație către Maica Domnului, o precuvântare, scara, și în fine o gravură de același Protoierei Мihailu, reprezentând pe David cu o harpa în mână, și la p. 39, cunoscutul semn tipografic al lui Мihail Strilbițchi (facs. 307).

În foile nenumerate de la sfârșit, să afle: «Rânduiala celui ce să ispitêște în vis», și are până la pag. 16, paginația jos, sub text.

București: Biblioteca Academiei Române.

869. Vasilie Aron, Vorbire în versuri... Sibiu 1815.

БОРБИРЕ .А ВЕРЕСРІ ДЕ ГАСМЕ .ІТРЕ ЛЕВНАТ КЕЦКЕСА, ШІ ДОРОФАТА МЪКРЪ СЪ,
ДЕ КАСНАІЕ ІРОН. ЕНЕІН 1815.

N'am vazut-o. (*Sibiu Book.*)

Philippide pomenește o ediție din 1803 și alta din 1815.

V. Popp, *Disertație*, 34. — Philippide, *Introd. în ist. limb. și lit. rom.* 150, 157, 191. — Gaster, în Gröber, *Grundriss*, 2, 3, p. 350.

870. Calendariu, Buda 1815.

Titlul ca și la anii precedenți.

În-8° de peste 45 foi nepaginate.

Pe lângă materia calendaristica, cuprinde ca «Adaogere la Calendariu», «Niște spuneri despre credința Turcilor și despre învașatura Prorocului lor Mahomet», o descriere a Constantinopolului; apoi, «Cel de capetenie al postelor curs, prin țara Ungureșca, Ardel și țera Românescă», și «Insemnare târgurilor celor din țera Unguresca, țera Ardélului și din Banat».

București: Biblioteca Academiei Române.

871. Catechismul cel mare, Blaj 1815.

К І Т Ъ Х І Е М Ъ Л Ч Ъ Л М І Р Ъ ГАС ЛЕВЪЦЪТЪРЪ КРЕЩІЕНЪСКЪ
КЪ .ІТРЕБЪРІ, ШІ РЪСПЕНСРІ. | ІАКЪТЪНІТ, ШІ ІТОКМІТ, ШІ АКСМ | А ПАТРА ВЪРЪ:
КЪ БЛАГОСЛОВІНІА БЪСЛАВІЦІ СЪ-ЛЕ ПРЪ ЛЪМНАТЪСАШ, ШІ | ПРЪ Е СФІЦІТЪСАШ
ДЪМНАШ ДЪН. | І Е ІНН Б Е Б Б. | БЛАДІКСА ФЪГЪРАШСАШ, А ПРЪ Л-НЕЦАТІІ

Кисѣрѡ Крѣпій Мѣримъ | Гѣѣтнѣк днѣ лѣхнѣтрѣ, шѣ ѡрдѣ-лѣ ѡ к: Лѣонѡд |
Комендатѡр.

ⲁ Блѣж ла Мѣтropolіѣ. | Кѣ Тѣпѣрюл Гѣмнѣрюлѣшѣ | лѡѣѣ.

In-8° mic, de 1 foaie, 251 pagini numerotate și peste 3 nepaginale

Pe verso titlului se află arătarea cuprinsului.

La pag. 251 se citește notița urmatoare:

Și s-au tipărit supț inspecția mé a Prefectusului Typografieî, Dimi-
trie Popp.

București: Biblioteca Academiei Române.

872. Cel mic și cel mare Ingeresc Chip (Orânduiala pentru schima monahi-
cească), Mănăstirea Neamțul 1815.

ⲁтрѣ Глѣка ѡ ѡнѣм ⲁ ТРОИЦѢ Глѣхнѣт Дѣнѣзѣс.

Кѣ Благословѣніѣ прѣ ѡ сѣнѣнѣтѣсѣшѣ шѣ прѣ мнѣлѣстѣсѣсѣшѣ нѣстрѣ Гѣтѣпѣжнѣ,
Кѣрѣѡ Кѣрѣѡ БѣНІѢМІНѢ, Ѣрхѣпѣскоп, шѣ Мѣтropolіт Молдѣвѣѣ. •

Прнѣ пѣнѣрѣк ла кѣлѣ шѣ ѡсѣрдѣѣ прѣ Кѣсѣѡшѣѣ сѣлѣ, Кѣр ГѢЛѢѢСТРѢ,
Ѣрхѣмѣндрѣт шѣ Гѣдѣрѣѣ ѡ сѣнѣтѣлѡр Мѣхнѣстѣнѣ Нѣмѣсѣсѣшѣ шѣ Гѣксѣсѣшѣ.

Глѣс тѣпѣрѣт Кѣртѣѣ ѡдѣстѣ ⲁтрѣ кѣртѣ сѣ кѣпрѣнѣдѣ, чѣл мѣнѣк, шѣ чѣл мѣрѣ
ⲁѣрѣск Кѣп, ла ⲁчѣпѣст Рѣсѣѡѣѡрѣл, шѣ ла сѣѣрѣшѣт шѣсѣ кѣсѣнѣтѣ ⲁѣсѣѣѣтѣѡрѣ
пѣнѣтрѣ кѣлѣѣѣ Мѣнѣхнѣчѣскѣ.

ⲁ сѣнѣтѣ Мѣхнѣстѣнѣ Нѣмѣсѣл, ⲁтрѣ ѡсѣ тѣпѣѡгрѣѣѣ. ⲁ ѡнѣл мѣнѣтѣнѣрѣѣ
ѡѡѣѣ. Ѣпрѣлѣѣ, ѡ.

In-4° mic de 5 foi și 217 pagini.

Pe verso titlului o gravură reprezentând pe Isus Cristos și semnată de Proto-Ierei
Mihail Strilb[îțchi]. Toate paginile sunt încadrate.

La sfârșit, pe ultima față a cărții, se află stema cu deviza *Non solum armis* (facs. 344)
și încă două gravuri mici, reprezentând un leu și un taur.

București: Biblioteca Academiei Române.

873. Cele 9 cântări din Psaltire, Iași 1815.

ЧѢЛѢ Ѣ: КѢНѢТѢРѢ | ДНѢ ПѢЛѢТѢРѢ.

Ѣнѣзѣтѣ дѣпѣ рѣнѣдѣѣлѣ тѣпѣкѣсѣшѣ Бнѣсѣрнѣчѣск, кѣм сѣ чѣтѣск ⲁн сѣнѣтѣл шѣ
мѣрѣлѣ Пѣст, шѣ прѣстѣ ѡн ⲁн знѣлѣ прѣѡстѣ, шѣ кѣм сѣ чѣтѣск ла Прѣзѣднѣчѣ
Дѣнѣѣшѣ, шѣ ла ѡлѣ Нѣсѣѣтѣѡрѣѣ дѣ Дѣнѣзѣс, шѣ ла сѣнѣѣѣ мѣрѣѣ кѣ Полѣѣѣѣс, шѣ
кѣ Глѣвослѣѣѣѣ.

Шѣ Прнѣѣлѣлѣ чѣ сѣ кѣнѣтѣ кѣ Пѣлѣмѣѣ ѡлѣшѣ, ла Прѣзѣднѣчѣ Гѣтѣпѣжнѣѣшѣ шѣ ѡлѣ
Нѣсѣѣтѣѡрѣѣ дѣ Дѣнѣзѣс, шѣ ла сѣнѣѣѣ мѣрѣѣ кѣрѣѣѣ ѡѣс Полѣѣѣѣс.

Ѣкѣм ⲁтрѣчѣст кѣп Тѣпѣрѣтѣ. ⲁн знѣлѣлѣ бнѣнѣ крѣднѣнѣѡсѣсѣшѣ, шѣ дѣ Хѣ ѡѣнѣ-
тѣѡрѣѣл Дѣмнѣл нѣстрѣ,

ГѣКѢРѢЛѢТѢ ѢЛѢѢѢНДѢРѢ КѢЛѢЛѢМѢѢХНѢ | БѢѢѢѢѢѢѢ.

Кѣ Благословѣніѣ шѣ кѣ тѣѡтѣѣ кѣлѣтѣѣлѣ Прѣ ѡсѣнѣнѣѣнѣтѣсѣшѣ Мѣтropolіт ѡтѣѡтѣѣ
Молдѣвѣѣ,

Кѣрѣѣѣ Кѣрѣѣѣ БѣНІѢМІНѢ.

ⲁ тѣпѣѡгрѣѣѣѣ сѣнѣтѣѣ Мѣтropolіѣѣ. ⲁн Ѣѣшѣ. | Ла ѡнѣѣ дѣлѣ Хѣ. 1815.

In-4° de 1 foaie, 80 pag. și 2 foi.

România pentru înaintarea și răspândirea științelor. *Catalogul Expozițiunii*. București 1903, p. 158, nr. 41.

350. — Titlul *Molilvenicului* dela Blaj, 18:5.

Prin ū Proniia celui pré Innalt ū încredințându-să noao povățuire pravoslavnicei Biserici a Oblastei Bassarabii, după neapărată păstorésca datorie, nu încetăm ū a pune, pre cât ū să poate, în bună orânduială aciastă sfântă Biserică și pre slujitorii ei.

Intre multe alte cuviincioase așăzări, care am ū cunoscut ū a fi trebuință spre a să pune mai cu dădinsul în lucrare, înștiințându-ne că Bisericile într-aciastă Oblastie, într-altele sânt lipsite și de cărțile trebuincioase, ne-am ū silit ū a așăză typografie în Mitropolia Eparhieii noastre, ce este în Chișinău, pentru a căruia punere în lucrare căștegându blagosloveniia Pré sfântului îndreptătorului Synod ū toată Rossiia, iată că întâi cîa mai trebuincioasă bisericilor carte, de care într-aciastă eparhie este pré mare lipsă, Slujebnicul, care în limba Rumânească să zice Liturghie, cu ajutorul ū lui Dumnezeu o am ū typărit-o, urmându întru toate întocma tălmăcirei slaveneshti, și așăzării Liturghiilor ce să tipăresc în Rossiia, pe care noi din cîle slaveneshti îndreptându-o, cât ū s-au putut mai bine, am ū adaos-o cu Synaxariul celor 12 luni, cu toate prochimenele trebuincioase preste tot ū anul ū, și cu alte folositoare învățături spre povățuire preoților, care învățături în cele mai denainte typărite rumânești Liturghii nu să află.

Derept ū aceia de trebuință am ū socotit ū a arătă aici de obște la toți, iară mai ales ū Preoților cari slujesc în limba Rumânească, că aflându într-aciastă Liturghie oareși care cuvinte într-alt chip tălmăcite, nu precum să află în cele mai denainte Rumânește tipărite Liturghii, să nu se mire de aciastă, nici să socotescă a fi greșală, ci mai vârtos să știe, că iaste îndreptare celor mai înainte făcute greșale. Pentru că noi n-am ū socotit cu cuviință a urmă greșalelor ce le-au făcut alți Tălmăcitori, ori pentru neștiința limbii, sau pentru necunoștința Tălcuirii Dumnezești Liturghii, ori siindu-să a schimbă vechile greșale metahirisite de atăta mulțime de vreme.

Greșala: Cu înțelepciune dréptă. Și înțelepciune dréptă, — care să află în toate Liturghiile tipărite rumânește. Iaste cîa întâi care au trebuit ū a fi îndreptată. 1. Căci nici în Liturghiile Grecești, din care s-au tălmăcit cele Slaveneshte, nici în cele Slaveneshti acest ū fel ū de tălmăcire: Cu înțelepciune dréptă, n-am ū găsit ū, ce în toate Liturghiile am ū aflat ū: Înțelepciune drepti, Го́дѣи ѿрадо, Прѣмѣдрѣсть прѣстѣи. 2. Că aciastă tălmăcire puse așa în Liturghiile Rumânești, adică: Cu înțelepciune dréptă, este înprotiva scopului alcătuitorilor Dumnezești Liturghii, pentru că după socotela Părinților și a Dascalilor, cari cu multă știință au tălcuit însemnare lucrării, și a cuvintelor acești sfinte Cărți, Înțelepciune în carté Liturghii înseamnă Cuvântul ū lui Dumnezeu, care să cuprindă în evanghelie și toată Dumnezeiasca scriptură, însemneză și însuși aciastă Dumnezeiască slujbă, în care să cuprindă rânduiala mântuirii noastre. Pentru aciasta la cele mai însemnate vremi a slujbei acești aduce aminte Preotul ori Diaconul Norodul cu cuvintele acesté: Înțelepciune drepti, să privighieze stănd ū în picioare și cu multă evlavie să ia aminte la cele ce să cetesc ū, și spre dovada adevărului scriu tălcuitori Dumnezești Liturghii, că Creștinii cei de de demult la unele locuri avé voe de șidé în Biserică, pre cum ū

în mănăstirile Eghiptului șed și în vreme cântării Psalmilor, și pentru aceia la vrémi mai însemnate, pre cum și înainté celirii evangheliî, le aducé aminté Preotulú ori Diaconulú să se scoale și să sté drepti, luând cu evlavie aminte la cetiré ce să va face, cu aceste cuvinte: Înțelepciune drepti; greșită darú este tălmăciré véche: cu Înțelepciune dréptă, ne avândú nici o noimă.

3. În loculú cuvintelorú: Pre toți și pre toate, să află în Liturghiile rumânești tipărite: Pentru toți, și pentru toate, cu greșală, neurmându aciastă tălmăcire nice celorú Grecești, nice celor Slaveneshi Liturghiî. Pentru că întrú acélé sântú puse aceste cuvinte după rânduiala Vozglasulú ce urmează, care este: întâiu Pomeneshi Doamne, unde pomenindú Preotulú pe Synodú și pre Arhiereulú Eparhiî, să roagă și cei afară de Oltariú, ca să pomenescă Dumnezeu și pre toți și pre toate, urmându noimii Vozglasulú; căci nu zicemú: pomeneshi Doamne pentru cutare, ci pomeneshi Doamne pe cutare. Și măcarú de să și află în Liturghiia Arhierescă: Pentru toți și pentru toate, însă acoló este altă urmare a cuvântulú. Că înălțând Arhidiaconulú cu glasú după ustavul Fimile Impărăteshi, glăsueshe și aciasta: Că pe acé Dumnezeiască Jărtvă o aduce luí Dumnezeu Arhiereulú pentru Impăratul, și pentru toată Curté și Ostașii luí; și așa după alcătuiré cuvintelorú răspunde strana și Nărodulú: și pentru toți, și pentru toate. Adecă că acé Dumnezeiască Jertvă să aduce împreună și pentu toți Pravoslavnicii Crestini și pentru toate.

Să mai găsește unú cuvântú în Liturghiile Grecești și Rumânește, care în cé Slavenescă tălmăcire a Liturghiî, care să tipărește în Rossiia, nu să află. Adecă când este să se Preceștiúască Norodulú, zice Diaconulú ori Preotulú: Cu frica lui Dumnezeu și cu credință să vă apropieți, — unde în cele Grecești și Rumânești Liturghiî să mai adaogé: și cu dragoste.

Noi urmându după toată cuviința Liturghiilor ce să tipărescú în Rossiia, acestú cuvântú: și cu dragoste, l-amú lăsatú, socotindú a fi mai pe urmă adaosú: pentru că știutú este cu câtă silință și luare aminte s-au tălmăcitú, și mai pe urmă s-au îndreptatú cărțile Bisericeshi Slaveneshi în Rossiia, și cumú că Rossiianii, după cumú au luatú dinú cele vechi cărți Grecești tălmăciré, așa au păzit-o, nimicú adăogândú nici scăzândú întrânsele.

Spre aciasta cu cuviință iaste a socotí, că fiindú cineva chematú cu așa chemare, adecă: cu frica lui Dumnezeu și cu credință, trebue să știe că frica lui Dumnezeu îlú îndatorește a să apropiia gătítú cătră aciastă Dumnezeiască masă, adecă a fi mai întâiu curățítú prinú ispovedanie, și prin pocăință de tina păcatelor, a fi în pace și în dragoste cu aproapele său; iară credința îlú învață a crede, că aciastă sfântă Priceshtanie, la care elú să apropie să o priimască, este însuș Trupulú și Sângele Mântuitorulú Hsú, și să dá credincioșilorú spre ertare păcatelorú, și spre viață de véci: pentră aceia cu cía mai mare umilință, și evlavie să pășască spre împărtășiré acestorú Dumnezeeshi Taíne. Așa darú acélú cuvântú: cu dragoste, fiindú că să înțelege și să cuprinde în cuvântulú: cu frica lui Dumnezeu, socotítú fiindú ca unú adaosú, s-au lăsat. După cumú și în cía Slavenescă nu să află.

Mai pe urmă ca o datorie, amă socotită a arăta aici de obște la toți Pravoslavnicii Noștri Eparhioți, că noi tipărindă acăstă Carte a sfintei Liturghii, și urmându întru toate, pre cumă mai susă amă arătată, după povățuire care ne este dată, tălmăcirii Liturghii care să tipărește în Rossiă, în Synaxariulă tipărită întru acăstă sfântă carte, amă pusă după datorie și pe sfinții carii s-au proslăvită dela celă Pre înaltă în pravoslavnică Biserică a cei de Dumnezeu păzite Impărății a Rossii, precumă și minunile ce s-au făcută întrânsa la multe locuri prină sfintele Icoane a Născătoare de Dumnezeu și purure Fecioarei Mariei. Căci datori sântemă acumă, cândă pre bunulă Dumnezeu au bine voită prină milostivire Pre Blagocestivulă *Impărată* a toată Rossiă *Alexandru I*, a ne izbăvi de gîugulă Agareniloră, și a ne împreună spre cele lalte părți a cei de Dumnezeu păzite Impărății a Rossii, datori, zică, sântemă împreună cu ciilalți Pravoslavnici creștini din Rossiă, a cinsti și a prăznui pe acești lă Dumnezeu plăcuți sfinți, carii s-au sfințit în Rossiă și pe carii Dumnezeu pentru că Pravoslavnică credință, ce au păzit-o până în sfârșitulă vieții loră, pentru că fierbinte cătră dănsulă dragoste, și viiață ingerescă, cu care au luminat și au întărit în pravoslavie pe credincioși, i-au vestit și i-au proslăvit, pre cei mai mulți cu neputrejună Moașteloră, și cu multe faceri de minuni.

Pre aceștia dar cinstindu-i și prăznuindu-i îi vom rugă cu dinadinsulă ca să fie userdnici mijlocitori cătră stăpănulă Hsă. totdeauna pentru apărare și bună stare Pravoslavniciei Biserici, pentru Pre Blagocestivulă Singură Stăpănitorulă *Impăratulă* Nostru *Alexandru Pavloviciă* a toată Rossiă, și pentru toată Pre Blagocestiva Impărătescă Familie, și pentru toată Curtă și Ostași *Luț*, ca povățuită fiindă cu Cerésca înțelepciune, și îmbărbătată cu putere de susă, noao norocită stare și petrecere, iară fraților noștri Pravoslavniciloră creștini, izbăvire de jugulă celoră streini de felă, să dăruiască, ca împreună mângăindu-ne să zicemă: Izbăvire au triimesu Domnulă norodulă său, celă ce au dată tărie Impăratulă nostru, și au înălțată Cornulă unsulă său. Amină.

La sfârșit se citesc urmatoarele:

Stihuri.

Tuturoră oamenilor Canonulă să cade să fie.

Căruia ce ăaste de trebuință, fiește care aceia să fie.

Domnulă laudă totă deuna înălțindă,

Ca o zidire pe ziditorulă său în vecă știindă.

București: Biblioteca Academiei Române (dar dela Const. D. Manescu).

880. P. Maior, *Reflexiones in responsum Domini recensentis Viennensis...* Pesthini (1815).

Reflexiones | in | Responsum | Domini recensentis Viennensis | ad Animadversiones | in | Recensionem Historiae | De | Origine Valachorum | in Dacia. | E | valachico in latinum | translatae.

Pesthini, | Typis Joan. Thom. Trattner.

[La sfârșit:] 1815.

In-8° mic de 38 pagine.

Broșura a fost tradusa și publicata în 1834 de Damaschin Bojinca. V. mai sus p. 60.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu. — București: Biblioteca Academiei Române.

881. *Napoleon Bonaparte*, Buda 1815.

НАПОЛЕОН БОНАПАРТЕ | че ѿ фост, шѣ че ѿсте. | ѿ ѿток-
мѣтѣ | ПРЪТЪРѢ | деспре | Вѣща шѣ фѣптѣ лѣи. | Динпреѣнѣ | Кѣ вѣтѣа че сѣс
ѿтѣмпаѣт ла лѣрѣ Парѣ- | сѣлѣи, пѣнѣ ла дѣчерѣ лѣи ѿ Нѣсѣла ѿлѣа.

ЛА ВѢДА | Л Крѣѣска Тѣнѣографѣ ѿ Оѣнѣерсѣнтѣтѣи Оѣн-гѣрѣи. 1815.

In-8° mic, de 40 pagine.

Cartea este broșata și poarta pe fața titlul prescurtat:

НАПОЛЕОН БОНАПАРТЕ | че ѿ фост, шѣ че ѿсте. 1815.

Iar pe ultima fața a copertei, aratarea cuprinsului, cu trimiterea la pagine:

Insemnare celor ce se cuprind întru acѣстѣ цѣrticѣа.

Rădăcina din carѣ se trag Napolconѣи.

Insămnare țѣrilor, carѣ țѣra Franțozascѣ dela începutul Revoluției
le-au tras supt stăpănirѣ ei, și le-au ținut până la luare Parisului.

Puterile împăărăției Franțozești din anul 1812.

Sfârșitul împăărăției lui Napoleon, și luare Parisului.

Căтѣ sumѣ de oameni au pierdut țѣra franțozescѣ preste tot.

Instiințare carѣ Alexandru I. împăratul a toatѣ Rossia, în 31 Martie la
3 cѣsurѣ dupѣ amѣz, lăcuitorilor din Crăiasca cetate Paris ѿ au dat.

București: Biblioteca Academiei Române.

882. *Paraclisul Sfântului Haralambie*, 1815.

ЧИНѢТѢТѢА | П П Р Я К Л И Ё | ЫЛ Ѣфѣтѣлѣи Ѣфѣцѣтѣлѣи Мѣченѣи | Ха-
ралѣмѣе; кѣре ѿсте фѣартѣ фѣ-лѣсѣтѣрѣи шѣ ѿпѣрѣтѣрѣи дѣ ѿфѣн-кошѣтѣ вѣлѣ ѿ
Ѣлѣи; ѿкѣ шѣ дѣ | Ѣлѣ вѣлѣ ѿсте ѿпѣрѣтѣрѣи, ла чѣи | че кѣ крѣдѣнѣцѣ шѣ кѣ
ѿѣрѣнѣтѣ | дѣлѣгѣсте ѿла вѣ четѣи, шѣла | вѣ ѿсѣлѣтѣа.

Пѣи кѣлѣѣла дѣмѣѣлѣи | Кѣр | КОНѢТѢНТѢН МѢНѢЗѢВѢИЧѢИ. | Тѣнѣрѣи ла
Ѣнѣла 1815.

In-8° mic, de 46 pagine și 1 foaie la sfârșit.

Sunt exemplare cu o varianta în dispoziția rândurilor din titlu, și numele sfântului
este tipărit cu capitale.

Pe verso titlului, o gravura reprezentând pe Sfânt calcând Diavolul în picioare
semnala: Ion Invoi (?).

În primele exemplare titlul pentru intrarea în materie este complet, adica ca și titlul
cartii, pe când la aceste din urma este prescurtat.

La sfârșitul Paraclisului p. 24, se citesc urmatoarele:

Acest Sfânt Paraclis aflându-se numai grecește tipărit, acumă prin
strădăniia oare cărora Blagocestiv, s-au tălmăcit și pre limba noastră cѣ
rumănescѣ, și s-au dat în tipari spre folosul cel sufletesc al celor iubitori
și spre apărare a multor felțuri de boale, iară mai vărțos ѿ Morții cѣ
năpraznice.

Urmeaza apoi:

ВІАЦІА | ЄФЖИТЪСАШ ЄФИНЦІТЪСАШ | МЪЧЕНИКЪ Хараламбіе, | фѡлрѣ фѣрѣмѡбасѣ
шѣ мѣнѣнѣтѣ | кѡрѣлѣ сѣ прѣзнѣѡщѣ ла ї. зѣлѣ ѡлѣ ЛѣПІИ ЛѣИ Фѣкрѣѡрѣ.

Portretul Sfântului se reproduce și pe foaia următoare.

La sfârșitul vieții se zice că:

S-au diorthosit acest cinstit Paraclis prin smeritul

Nicolae Grid,

Paroh în Bolgarseghî.

Urmează apoi niște stihuri în cinstea Mucenicului, în 11 strofe.

București: Biblioteca Academiei Române.

883. Naum Petrovici, *Versuri*, Buda 1815.

БЕРГЪРІ | Чѣлѣ дѣ ЛѣНѡЛТ шѣ БѣИ НѣМ НѣКѣТЪСАШ | ДѡмѣСАШ | О В Р О Ш
Е Т Е Ф І И | Н Е Г Т О Р О Б И Ч | ѡ прѣ сѣиницѣИ Кѣсарѡ-КрѣицѣИ шѣ Іпѡстѡ-
личѣИ МѡлѣстѡИ Конѣлѡлѡр, ѡ тѣтѣрѡр Гѣхѡлѣлѡр дѣи Крѣимѣ ОѣиѣрѣИ дѣ
лѣѣ Грѣчѣскѣ не ѡѣиѣтѣ РѡмѣиѣИ, ГѣрѣиѣИ шѣ ГрѣчѣИ мѡИ мѡрѣлѣИ Інѣпѣктор,
ѡ крѣиѣилѡр ІнѣтѣтѣтѣИ ПѣдѡгѡгѣиѣИ дѣи ГѣжѣИ-Інѣдрѣѡ, Іѣрдѡ шѣ Пѣстѡ Дѣіѣк-
торѣИ, прѣкѣм шѣ ла Дѣпѣтѡѣѣ, кѡрѣ ѡкѣрѣмѣѡщѣ Фѣндѣсѣрѣлѣ ѡ Гѣхѡлѣлѡр Нѡ-
ѣѡнѡлѣ Гѣнѣрѡлѣнѣк, шѣ ѡ Прѣпѡрѡндѡлѣлѡр Пѡртѣкѣлѡрѣнѣк ПѣртѣтѡрѣѡлѣИ дѣ Прѣзѣ-
дѣИМ, прѣ МѣлѡстѣиѣИ Пѡтрѡн, ла зѣѡа нѣмѣлѣИ МѣрѣИ Гѡлѣ. Лѣтрѣ ѡдѣжѣкѣ
ѡѣмѣиѣиѣѣ Дѣдѣкѡтѣ прѣи НѣИМ ПѣТРОБИЧ. І мѡИ сѣс лѣзѡдѡтѣИ ДѣпѣтѡѣѣИ
жѣрѡтѣл Кѡнѣѣлѣнѣт ѡ 2-лѣ Дѣкѣмѣрѣ 1815.

Кѣ Кѣлѣтѣлѡлѡ ДѡмѣСАШ НИКОЛАЕ РОЖІ ЧѣтѣѣѣИ шѣ мѡрѣлѣИ Нѣгѡ-
ѣлѡтор дѣи Пѣстѡ, прѣкѣм шѣ ла Прѣлѣзѡдѡтѡ Дѣпѣтѣѣѣ ѡ Фѣндѣсѣрѣлѡр Гѣхѡлѣлѡр
дѣи Нѡѣѡ Рѡмѣиѣѣскѣ ѡлѣсѣИ Кѡндѣпѣтѡт тѣпѣрѣИтѣ.

ЛІ БЪДІ | Л Крѣѡска Тѣнѡгр: ѡ Оѣиѣнѣрѣсѣт: Оѣиѣгѣр.

In-8° mic de 15 pagine.

Pe verso titlului un motto:

Mărire după virtute pășește ca umbra.

Sunt în total 24 de strofe, de câte 6 versuri fiecare.

București: Biblioteca Academiei Române.

884. *Ponturi pentru urmare a aveturilor și a împlinirilor*, (Iași) 1815.

ПѡнтѣИ ѡлѣѣтѣИтѣ прѣи ѡѣѣѣска ѡдѣиѡрѣ дѣ прѣ ѡѣѣиѣиѣИ Мѣтрѡпѡліт
кѣ Дѣмѣиѣлѡр ѣлѣиѣИ БѡлѣИ, пѣнтѣИ ѡѣрѡмѡрѣѣ ѣѣ ѡрѣ сѣ сѣ пѣзѣскѣ ѡ ѡѣѣѣтѣИлѡр
шѣ ѡ Іпѡлиѣѣлѡр ѣ ѡлѣѣлѣ. 1815, Іѡнѣѡрѣ, 1.

In-4° de 10 foi nepaginate, ultima fiind albă.

Pe foaia dintâi se află rezoluția lui Scarlat Alexandru Calimahi Vvd, și anafora lui Mitropolitului Veniamin și a boerilor cu iscaliturile lor.

La sfârșit se află:

Cuprindere ȋduliȋ gospod ce s-au dat cătră vorniciȋa de aproȋi în anul trecut 1814, Іѡнѡуѣрѣ 27: Pentru urmare ce are să se păzѣсă în pricina vadelilor ce să dau la uniȋ și alȋȋ: Pentru datoriile lor.

București: Biblioteca Academiei Române.

885. I. D. F. Rumpf, *Alexandru I. Impăratul a toată Rossia*, Buda 1815.

Ирхтарестхпжнйрѣн | шн ѧ | Карактѣрслшн | лшн | ИЛЕЖИИ-
ДРЪ I. | Апхратсѧ ѧ тѧтх Рѡссѧ. | Аптокмнтх прин | I. D. F. Rumpf,
Крѣискѧ Прайсѣск ѧ Дирѣкцѣй дин Берлин Секретѧр-Сѣ- педнтвр.

Шн | Мхрйрѣн Сѧлѣ чѣлшн пре дрептѧте шн моцѣнтѣрѣю | Крѧю ѧл Борѣссѣй
ФРІДРИХЪ ИЛЕЛМ III. | Апкннтх. | Ирх ѧкѣм Апжю пре Рѡмжнѣ пре-
фхкѣтх шн тѣпхрнтх. | Кѣ кнпѧ Апхратсѧшн.

ИЛЕБѧД | Ап Крхлскѧ Тѣпографѣ ѧ Офинверснтѧтѣй Офнгѧрѣй | 1815.

In-8° de 104 pagine și 2 foi la sfârșit, în cari se arată «cinstiții prenumerații pentru această carte».

Chipul împăratului lipsește în toate exemplarele văzute de noi.

București : Biblioteca Academiei Române.

886. *Scară a cuvintelor celor streine*, (Iași 1815).

С К И Р Ъ И КѢИИТЕЛѠР ЧѣЛѠР СТРИИѢ, ШИ (ѧ) ЧѣЛѠР ФѣКѣТЕ ДИИ ФѣРѣ
ЛИМЕИИ, КѧРЕ КѢИИТЕ ЛѢ ЧЕРѢТ НЕ ѧПѣРѧТ ТРЕБШИИЦѧ, ѧ СѢ МЕТАХИРИИИ Ап ѧКѣТШРѣ
ПРѧКНИЛѠР.

In-4° de 7 foi.

S'a tipărit desigur ca adaus la *Pravila* lui Donici.

Pe pagina penultimă se află termenii de drept latinești și grecești care se explica în broșură. (V. facs. nr 351).

Pe ultima pagină se citesc următoarele :

Acēste маї sus până acum puse cuvinte să dau în publică cu poftitoare
cērere, ca ceї ce au știință atâta de regulele cēle gramaticēști și cēle loghi-
cești, duple care pot а să face nume noаă din însă-și fyrē unїї limbї și а
сă ѣmprumuta din alte limbi streine, din care să cuvine, cāt și din alte mij-
locirї, prin care о limbă сѧracă сѧ poate а сѧ ѣmbogăți, сѧ ajutorēze еї pre
ceї iscăliți cu dragoste hristїѧnēсă și cu rѧvnă patrioticiѧсă prin sfѧtuirē
lor, de vor află еї niște cuvinte pravilicești маї potrivite de cāt cēle puse
aicē, ca сѧ le pue acēle în locul acestora.

In Iașul Moldaviei 1815. Septemvrie 16.

București : Biblioteca Academiei Române.

887. J. Séraphin, *Dissertation sur les fièvres bilieuses*, Paris 1815.

DISSERTATION | sur les | FIÈVRES BILIEUSES EN GÉNÉRAL,
Considérées dans leur état de simplicité, | et les divers genres sous lesquels
elles | se présentent ordinairement. | Présentée et soutenue à la Faculté de
Médecine | de Paris, le 25 juillet 1815, | Par J. SÉRAPHIN, | né à Bucharest
en Valachie, | Docteur en Médecine et Membre de la Société d'Ins- truction
médicale de ladite Faculté.

A PARIS, | De l'Imprimerie de A. Belin. | 1815.

In-16 de XII+126 pagine și errata de o pagină.

Pe verso titlului se dau numele profesorilor Facultății de medicină din Paris.

1. adoptio, υιοθεσία.
2. Pater vel Avus adoptivus, Πάτηρ ἢ Παππὸς θετός.
3. Mater vel Avia adoptiva, Μητέρα ἢ Ἀδελφή θετή.
4. adoptatus, υἱοθετός ἢ ἔγγονος.
5. adoptio, υιοθεσία.
6. alluvio, πρόσκλισις ἢ πρόσχωσις.
7. appellatio, Ἑκκλησιος.
8. αξίωμα.
9. Εμφυτεύειν.
10. εμφυτεύσις.
11. εμφυτεύτης, ἢ εμφυτευόμενος.
12. εμφυτεύσις.
13. εμφυτεύμα.
14. volum, ψήφος.
15. res evincitur, τὸ πρᾶγμα ἐνίκηται.
16. evincitionem praestare, ἐνίκησιν ποιεῖν.
17. exhaeredo, ἀποκληροῦ.
18. exhaeredatio, ἀποκληρώσις.
19. exhaeredans, ἀποκληρώσις.
20. exhaeredatus, ἀποκληρῶς.
21. depono, παρατίθηναι καὶ παρακαταστήθηναι.
22. depositum, παρακαταθήκη.
23. depositarius, παρακαταθήκαριος.
24. deponens, παρατιθέμενος.
25. testor, διατιθέμαι.
26. testator, διατιθέμενος.
27. jus exclusivum, δικαίον αποκλειστικόν.
28. jus privatum civile, δικαίον ιδιωτικόν πολιτικόν.
29. jus reale, δικαίον πραγματικόν.
30. jus repraesentationis, δικαίον τῷ ἐμπαραστάτῃ.
31. tutor aliquem, ἐπιτροπεύειν.
32. ἐπιτροπευόμενος.
33. id quod interest, τὸ διαφέρον.
34. codicillus, κωδίκιλλος.
35. commodatum, κομμοδατέον, χρήσθην.
36. commodum, κηροὺ ἢ κήρημα.
37. commodatarius, χρησάμενος.
38. commodator, κηρὺς, ἢ κηρῆς.
39. conditio, αἵρεσις.
40. conditio iulpea, αἵρεσις ἡρτημένη.
41. conditio resolutive, αἵρεσις διαλυτική.
42. concursus, συνδρομή.
43. creditor, δανειστής.
44. curator, κηδεμὼν, φροντιστής.
45. curatam gero, κηδεμονεύω.
46. curandus, κηδεμονεύμενος.
47. quantitas, ποσότης.
48. legatum, λεγάτον, θανάτου αἰτίᾳ δωρεά.
49. legatarius, λεγάταριος.
50. legato, λεγάτωρ.
51. lego, λεγάτῃω.
52. res fungibilis, πρᾶγμα δαπανώμενον καὶ φθειρόμενον.
53. res non fungibilis, πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον καὶ μὴ φθειρόμενον.
54. collaterales, ἐκ πλαγίᾳ συγγενεῖς.
55. mandatum, ἐντολή.
56. mandatarius, ἐντολθεὶς.
57. mandator, ἐντολέτης.
58. mando, ἐντολίζω.
59. loco, μισθῷ, ἐνοικιάζω.
60. conductor, μισθωσόμενος, ὀλοθῶν μὲ ἐνοίκιον.

61. locator, μισθώσας, ὁ δὲς μὲ ἐνοίκιον.
62. locatio, μισθώσις, ἐνοίκισμα.
63. locatio, μίσθωμα, δόσις μὲ ἐνοίκιον.
64. conductio, ἐκμισθώσις.
65. patronus, πατρὼν, ελευθερωτής.
66. linea perpendiculari, ἡ ἀθετός.
67. persona, πρόσωπον.
68. persona moralis, πρόσωπον ἡθικόν.
69. personalis, προσωπικόν.
70. personalitas, προσωπότης.
71. descendentes, κατιόντες.
72. punctatio, εἴξις.
73. possessio, νομή.
74. possessor, νομὴς.
75. possideo, νομῶμαι.
76. praescriptio, παραγραφή.
77. praesumptio juridica, προέληψις νομική.
78. patrimonium privatum, κτήσις ιδιωτική.
79. praedium serviens, κτήμα δουλεύον.
80. praedium dominans, κτήμα δουλεύμενον.
81. satisfactio, ἱκανοποίησις.
82. patrimonium pupillare, κτήσις ὀρφανική.
83. ορφανοτροφείον.
84. solarium, ἡλιακόν.
85. res publica, πολιτεία, ἐπικράτεια.
86. substantia, ὑπόστασις.
87. adscendentes, ἀνιόντες.
88. substitutio, ὑποκατάστασις.
89. substitutus, ὑποκατάστατος.
90. substituo, ὑποκαθίσταω.
91. σύστημα.
92. traditio, παράδοσις.
93. traditor, παραδίδως.
94. trado, παραδίδωμι.
95. usucapio, substantivum, δεσποτεία διὰ χρήσεως.
96. usucapio, verbum, δουπέζω διὰ χρήσεως.
97. utor, χρῶμαι.
98. usus, χρῆσις.
99. usufructus, χρῶμενος.
100. usufructus, ἐπικαρπία.
101. usufructuarius, καρπύμενος.
102. φειρόμενος.
103. factum, εἶρηται.
104. crimina, ἐγκλήματα.
105. qualitas, ποιότης.
106. fideicommissum, φιδείκομισσον, καταπιστευμένη κληρονομία.
107. fideicommissarius, φιδείκομισσάριος.
108. fiduciarius haeres, φιδουκίαιος κληρονόμος.
109. χαρακτήρ.
110. obiectum, ἀντικείμενον.
111. occupatio, προκατάληψις.
112. occupator, προκατάλαμπάνων.
113. occupo, προκατάλαμβάνω.
114. conductor, μισθωσόμενος.
115. loco, μισθῷ.
116. locatio, μισθώσις.
117. locator, μισθώσας.
118. instrumentum, ἐξοπλισμός.
119. adproprio, ιδιοποιῶμαι.
120. proprius, ιδιότης.

Urmează această dedicație:

A Son Altesse Sérénissime Monseigneur Jean Karatza, Prince de la Valachie.

A leurs Eminences Messieurs Métropolitain, et les autres Evêques de cette même Principauté.

A leurs Excellences Messieurs les Archontes de la Valachie.

Messeigneurs,

Si l'écrivain ambitionne toujours d'être utile à son pays, s'il doit un tribut de reconnaissance à ceux qui le gouvernent, puis-je me flatter de m'être acquitté d'une faible partie de cette dette sacrée en offrant la dédicace de mes travaux à Vous, mon Prince, dont les lumières, les qualités éminentes et la rare sagesse brillent sur le trône de la Valachie, d'où, comme d'une source inépuisable, coulent avec tant de libéralité et de profusion vos bienfaits sur un million de sujets, heureux de vivre sous votre bienfaisante domination; qui comblez de bienveillance tous ceux qui ont le bonheur de vous appartenir, de vous servir, et même ceux qui trouvent un titre de gloire à se dire vos protégés; à votre Altesse Sérénissime dont les vertus sont au-dessus de tout éloge.

A vous, Vénérable Métropolitain et Archevêques qui êtes la consolation des infortunés, le soutien inébranlable de la sainte morale, et qui, par les exemples de la plus édifiante piété, inspirez et faites régner le plus pur christianisme dans toute la principauté de la Valachie.

A vous, illustres Archontes, qui vous êtes imposé, comme une succession héréditaire, la tâche la plus pénible, mais aussi la plus glorieuse, celle de servir de pères à un peuple entier, en protégeant ses droits, en veillant sans cesse à ses intérêts, en pourvoyant à ses besoins avec tant de sagesse. Sans votre bienfaisante et active administration, que serait devenue une nation entière dont le territoire a été si souvent le théâtre de la guerre et exposée à toutes les calamités qui en sont les suites inévitables? c'est à vous, respectables Magistrats, que la nation doit son existence politique et sa prospérité.

Daiguez, Prince clément, vénérables Prélats, nobles Archontes, agréer ce faible hommage de ma reconnaissance, et du profond respect avec lequel Je suis,

Mon Prince,
Vénérables Prélats,
Nobles Archontes,

Votre très-humble et très-obéissant serviteur,
Jean Séraphin.

Din prefață extragem următoarele:

Préface.

Une certaine disposition particulière, physique ou morale, entraîne l'homme de préférence vers une profession. *Trahit sua quemque voluptas*. Mon penchant, dès le premier développement de mes facultés intellectuelles me porta vers l'art de guérir.

Ma mère¹⁾, ainsi que plusieurs autres, qui prenaient intérêt à mon sort, plus clairvoyans que moi, avaient beau me représenter les énormes difficultés que je rencontrerais pour l'exécution de mon dessein; ces observations, loin d'abattre mon enthousiasme, enflammaient mon courage. Il faut en avoir pour entreprendre l'immensité des études médicales, pour courir les risques auxquels s'expose le jeune élève qui se voue à la carrière de la médecine. Il faut même avoir fait le sacrifice de sa vie, en apprenant à conserver celle des autres, pour travailler, tour à tour, tantôt dans les amphithéâtres d'anatomie, exposé plusieurs heures par jour à respirer l'air le plus infecté par les émanations des miasmes putrides exhalés des cadavres corrompus, tantôt dans les hôpitaux où se trouvent des individus frappés souvent de maladies contagieuses.

Que d'élèves enlevés à la science et à la société! Je dis à la science, puisque ce sont toujours les plus instruits qui sont victimes de leur noble courage.

Mais s'il en faut tant aux élèves de médecine, en général, pour suivre tous les cours avec zèle, il faut à un jeune homme de notre pays un courage vraiment héroïque pour se vouer à la profession de médecin. Quel nom en effet donner à cette inspiration de quitter ses parens, ses amis, de s'expatrier l'espace au moins de sept à huit ans pour aller à six cents lieues chercher des lumières et de connaissances!

Il est vrai qu'en Turquie, dans plusieurs endroits de ce grand empire, il y a des institutions où l'on enseigne la littérature grecque, les mathématiques, la philosophie, etc.; mais dans aucune de ces écoles on ne professe les sciences qui ont du rapport avec la médecine.

Parmi ces institutions on distingue particulièrement celles de la Valachie et de la Moldavie, dont l'une établie à Bucharest, et l'autre à Iassy; toutes les deux entretenues aux frais de ces gouvernemens, et dirigées sous l'inspection immédiate des Princes actuels²⁾, de celle des Métropolitains³⁾, ainsi que de celle des Boyards⁴⁾; pourvus de professeurs vraiment savans, qui par leur zèle y font fleurir ces écoles, et par-là attirent la jeunesse de

¹⁾ Ayant eu le malheur de perdre à l'âge de six ans le meilleur des pères, ce fut elle qui servit de soutien à mon jeune âge. Que ne dois-je pas à la plus tendre des mères? Qu'elle daigne recevoir ici les respectueux hommages du fils le plus reconnaissant.

Mon frère aîné, Pierre Séraphin, Drogman de France à Bucharest, a toujours été en voyage dans l'intérieur de l'Asie; cependant il ne m'a pas moins servi de père dans tout ce qu'il a bien voulu faire pour moi; c'est pourquoi il peut compter sur la reconnaissance sans bornes d'un frère qui ne respire que pour lui prouver toute l'étendue de sa gratitude.

²⁾ Aujourd'hui ce sont LL. AA. SS. Messieurs Jean Karatza, et Scarlat Kalimachi, qui sont, le premier, prince de la Valachie, et le second, de la Moldavie.

³⁾ Ce sont les Archevêques de l'Eglise grecque, et chefs du clergé de ces principautés.

⁴⁾ Archontes ou premiers magistrats, formant la première noblesse de ces pays.

toutes les classes, autant du pays que des autres parties de la Turquie, et forment des élèves qui par leur savoir font honneur à leur nation. . . .

Teza aceasta a apărut în acelaş an, tot la Paris, în traducerea grecească a lui G. C. Typaldos. V. nr. următor.

București: Biblioteca Academiei Române.

888. I. Serafim, Διατριβή περὶ τῶν ἐν γένει χολερικῶν Πυρετῶν... traducere de G. C. Typaldos, Paris 1815.

ΔΙΑΤΡΙΒΗ | περι | τῶν ἐν γένει χοληρικών | Πυρετῶν, | Θεωρουμένων εἰς τὴν
ἀπλὴν αὐτῶν κατάστασιν, καὶ εἰς τὰ διάφορα εἶδη ὡπὶ τὰ ὅποια ἐμφανίζονται.

Παρήγγευσανθεῖσα εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἱατρικὴν Σχολὴν τῇ 25 Ἰουλλίου 1815, καὶ ὑποστηρίχθεῖσα παρὰ ἸΩΑΝΝΟΥ ΣΕΡΑΦΗΜ, ἐκ Βουκουρεστίου, Ἱατροδιδασκάλου καὶ μέλους τῆς πρὸς Ἱατρικὴν Διδασκαλίαν Ἑταιρείας τῆς αὐτῆς Σχολῆς. Μεταρρασθεῖσα δὲ ὑπὸ Γ. Κ. Τυπάλδου...

Ἐν Παρίσισι, ἐκ τῆς Τυπογραφίας A. Belin, 1815.

In-16 de XII+122 pagine, si una pentru errata.

Este traducerea tezei franțuzești a lui Serafim, descrisă la numărul precedent. Are și o prefață a traducătorului.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 889.** *Sfatul maicei cătră... tinerime*, Buda 1815.

О Ф И Т Ъ Л М И Й Ч Ё Й | кзтрз прѣ юбѣта | Рѡмѣиѣскз шѣ Ёреѣскз |
ТИНЄРІМЄ | Дѣ ѡмѣидѣѡѡ пѣрцилѣ. | Ка | ѡѣн рѡд ѡ фрѣдѣтѣи симѣиѣрѣ | кѣ
 кѣрѣ | Ёѣнѣл шѣ норѡчѣиѣрѣ мѣлѣдѣиѣлѡр нѣмѣлѣш | сѣл лѣ ѡѣрѣцѡшѣкз | **И Ѡ К Т в Р Ѣ**. |
 Дѣ прѣ лѣмѣѣ Ёреѣскз ѡ чѣ Рѡмѣиѣскз ѡ-тѡрс, шѣ кѣ кѣлѣтѣѣлѣ ѡѣѣлѣш
 типѡит.

ЛП БУДА | Л Крѣска Тѣпографіѣ ѧ Оуниверсн. Оуниверситетъ | 1815.

In-8° mic de 6 foi și 27 pagine.

Cartea este dedicată:

Magnificulă Domnului Domn Uroș Stefan Nestorovič, Crăescului Consiliar al Shoalelor naționale de legă grecăscă neunită mai marelui Inspector, precum și Instituturilor pedagogicești din S. Andreiu, Arad și Peșta Director, milostivului Domn, cu toată umilinta dedicat.

Cartea cuprinde și câteva poezii.

Bucuresti: Biblioteca Academiei Române.

- 890.** *Slujba Sfântului Isaia*, Iasi 1815.

ЕЛՋՅԵԱ | ԼՅ | ՍՈՄԵՆԻՐԿ ԵՓԻՏԵԱՅ ԵԱԶԵՆԻՏԵԱՅ ՎԱՐՖ ԴԱԶՏԻՆ-ԴՅՐԱԿԱՅ ՍՐՈ-ՐՈԿ ԿԵՐՈՒ.

Карѣ сас ѡлжѣнѣт дѣ прѣ ксѣіѡска ѿрхѣмандріт шѣ дѣскал кѣр Ѳеодѡрѣт :
Шѣ сас тѣлмѣнѣт ꙗ ѡлмѣа молдовѣнѣскѣ дѣ дѣснѣкалѣ кѣр ѡлрѣкѣ Грамматѣнкал :
Прѣн ѿѣрѣнѣтѣ ѡсѣрдѣа шѣ чѣрѣрѣ Прѣксѣіѡскалѣ Прѡтѡсѣнѣл ѡл сѣнѣтѣй Мѣтро-
полѣй кѣр ѿѣлѣа.

Кáреле дин Дáмнезeлска рáвнх фíи́нд пори́нт, кs кóм шñ Благословeнiя Прѣсвѣ́тълѣ́й Прхлѣ́пископ шñ Мiтрополiт á тóатх Молдáкiа Кврiу Кврiу БeнiйMи́н. ѿ аs дáт ꙗ́ твпáрю кs á прѣксвѣ́ишeй сáлe кiелтsáлз, шñ ѿ аs áфiеросiт лa чѣ́ дe нóс дин темeлiе рeдикáтх Еисѣ́рник ꙗ́ Нeмeлe Гфiи́тълѣ́й Прорóк, ꙗ́прeшнх шñ кs тóатe Ксвiничóсeлe подóбe. лa йñи́н дeлa Хс. 1815.

ꙗ́ Твпогрáфiа Гфiи́тeй Мiтрополiй. ꙗ́ Йшñ.

In-4º de 2 foi și 39 pagine.

Pe verso titlului se află stema domnească, între inițialele numelui domnesc, și următoarele versuri:

Stihuri asupra Pечеѝ прe ínnáľťatului și bine credinciosului Scarlat Calimahi Voєvod.

Bourul ce în Pecete s-au însemnat,
Domnului Scarlat Calimahi i s-au încredințat.
Sabiia și Buzduganul ce désupra să ivesc,
Domn țării Moldaviei îl adevaresc.
Păzescă-l Dumnezeu cu a sa putere,
Pre Scaunul aceștii țări fără de cădere.

Urmează apoi o scrisoare de dedicație către Mitropolitul Veniamin, semnată de «Isaiia Protosynghel Mitropoliei».

În fața textului se află o gravură reprezentând pe Sf. Gheorghe.

București: Biblioteca Academiei Române.

891. Ioan Tincovici, Înțelepte învățăături... pentru îndreptarea năravurilor, Buda 1815.

ꙗ́целѣ́птe | ꙗ́ Е Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ы | сáс | Р e Г ѡ л e | пeнтрs | ꙗ́дрeптáрк нзрá-кsрнлwр | спрe | Фолосá Прsнчнлwр. | ꙗ́токмiтe дe | д. íсѡ́и́н тинкoвeич | шñ й́ксм ꙗ́тѣ́л ѡ́арх лa тинпáрю ꙗ́трs áчeст кiп дáтe.

лiа БѢ́дiа | ꙗ́ Крхáска Твпогрáфiе á Оѣ́никерсн. Оѣ́нгáрiе́й. | 1815.

In-8º mic, de 2 foi și 68 de pagine.

Titlul pentru intrarea în materie este: «Regule îndreptătoare de naravuri». Prefața semnată de Ioan Tincovici, învățătoriu, se adresează către «iubita tinerime».

La sfârșit:

Ce am dorit s-au sfârșit,
Și pofta mé s-au plinit.

București: Biblioteca Academiei Române.

892. Ioan Tincovici, Cântări dumnezești, Buda 1815.

К Ж Н Т Ъ Р Ы | д ѡ м н e з e e щ ѣ | лa | Прáзнничлe | Мжнтсн́тóрюлѣ́й нострs | и́нeжe хрiстóе, | шñ áлe | нѣ́кѣ́тóпрeй дe дMи́eзeж | шñ áлe áлтwр Гфiи́ц чe ce прхзнsѣ́ск. | ꙗ́токмiтe дe | д. íсѡ́и́н тинкoвeич | шñ й́ксм ꙗ́тѣ́л ѡ́арх лa тинпáрю ꙗ́трs áчeст кiп дáтe.

лiа БѢ́дiа | ꙗ́ Крхáска Твпогрáфiе á Оѣ́никерсн́тáтeй Оѣ́нгáрiе́й. 1815.

In-8º mic de 56 pagine.

Pe verso titlului e un extras din psalmul 95.

Prefața :

Iubite Cetitorîule!

Văzând că în multe locuri s-au obișnuit a cânta în biserică, când să dea anafora norodului la praznice mari, pre lângă aceia încă și la masă au obiceiul unii a se veseli cu cântări mai vârtos Dumnezești.

Drept aceia am socotit de acest feliu a și da la tipărire, dintră care unele să cântă când să dea anafora, iar altele la masă.

Măcar că unele (cele mai puține) sânt de alții alcătuite, dar altele cele mai multe, care să vadă a fi și necunoscute, acéle sânt de mine întocmite și așăzate.

Ce să atinge de vîers pre carele să se cante, fiește carele poate singur afla.

Pentru aceia dară rog, ca tot însul să priimască acesté cu așa bucurie, cu caré eu înaintea le pun, prețuind ostănéla, socotind că nimăruia nu va fi spre vătămare, tutora cu îndrăznire le dau la arătare, ca să se foloséască cu dânsăle și să se veseléască.

Căroră rămân și sânt de bine voitorîu,

Ioann Tincovici, învățătorîu.

Cântecul de la pagina 52 este orăție de colindă, puțin modificată de culegător.

Séra bună, gazdă bună,
Mulțămim de voe bună.
Noi aici am venit
Și cu toți ne-am veselit.
Iară acuma plecăm
Pre dumné-voastră lăsăm.
Rămâneți cu sănătate,
Încărcați cu bunătate.
Deci noi acuma ne ducem
Vesté bună să vă aducem,
Și altă dată vă îndemnați
Aici pre noi chiemați,
Ca cătră voi să venim
Cu toți să ne veselim,
Și cu dragoste 'npreună
Să ne facem voe bună.

București : Biblioteca Academiei Române.

893. *Viețile Sfinților din luna lui August*, Mănăstirea Neamțul 1815.

Titlul ca și la luna precedentă, afara de numele lunii și data, care aici e : 1815, Mart 28.
In folio de 1+125 foi.

Cu volumul acesta încheiându-se publicația, s'a pus la sfârșit un epilog, din care extragem urmatoarele :

Cuvânt arătătorîu cătră cetitorî.

Nici o vreme, de când némul acesta Românescul, dela Roma, de unde și numele își trage, pre locurile acesté s-au mutat, au căzut din patrie, s-au

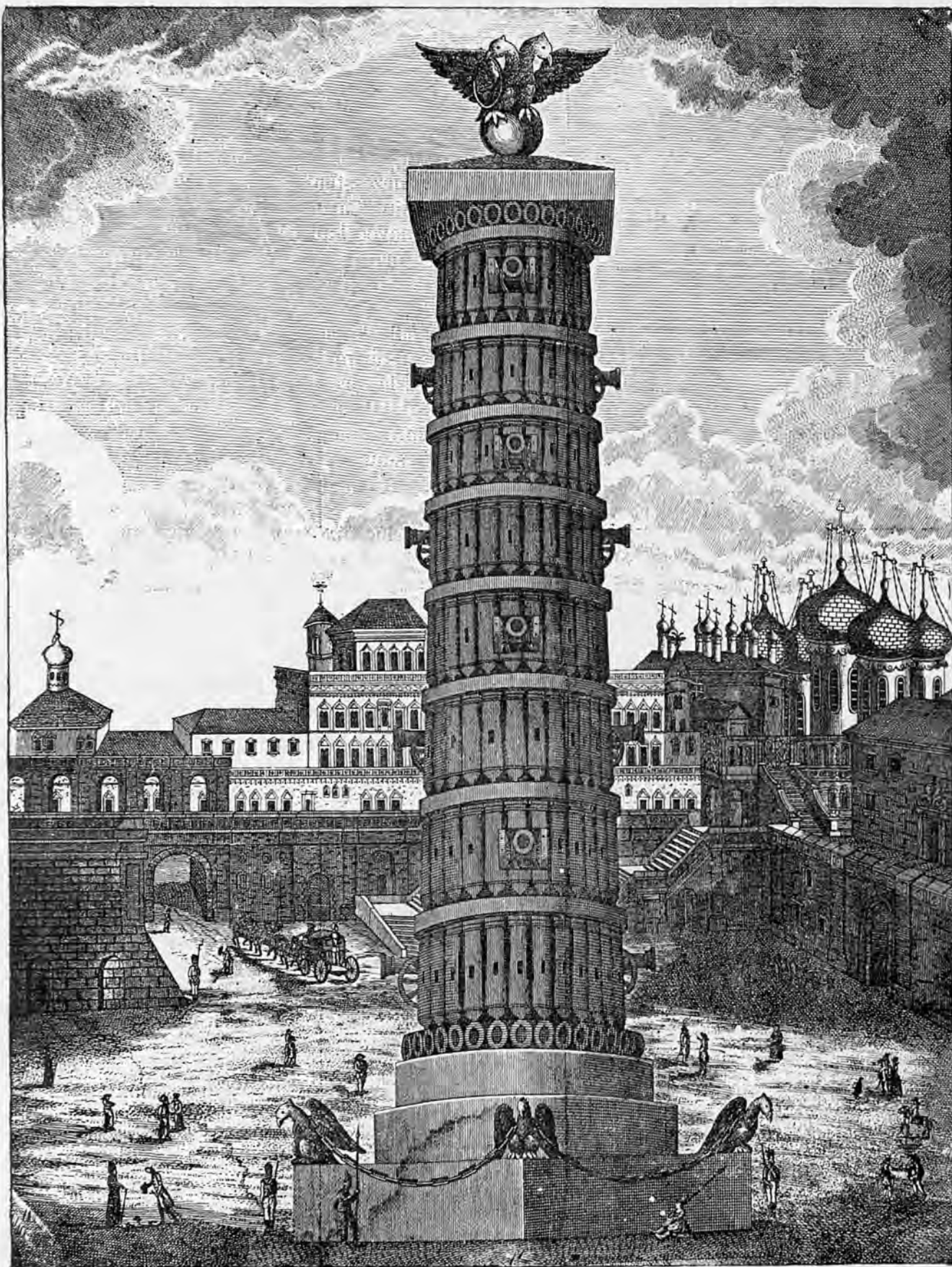
dezgolit de vrednicie, s-au înstreinat de limba sa, s-au lipsit de cărțile sale cele latinești, și de slovele lor, și au luat slove streine, împreună cu care și frumsețea limbii sale cei părintești s-au pierdut. Decî nici o vreme zic, de atunci pînă în vremile acesté, nu ăste nici măi vestită, nici măi vrédnică de laudă și de evlavie, nici măi de nevoc de istorisire, decât aciăsta întru caré s-au tălmăcit Viețile sfinților de preste tot anul, întru caré și în typariu s-au dat, și cu dănsle limba Românească cé săracă de acéste Istorii de suflet folositoare s-au înbogățit și némul nostru s-au luminat. Cât vremé aciăsta poate să se potrivescă și să se asemenéze cu vremé Ellinilor, întru caré s-au tălmăcit sfânta scriptură din limba evreiască în cé ellinésă. Pentru aciăsta de nevoe s-au socotit a să face aicé la sfârșit, un mic și pré scurt cuvînțel de mulțemire și de laudă cătră făcătorii de bine și ajutătorii lucrului acestuia marelui și de laudă vrédnicului, și cătră patrioi, și înștiințare cătră iubitarii de Dumnezeu cetitori.

Dumnezeu cela ce pre toate făpturile sale de a sa pronie și milostivire le împărtășăste, și spre folosul némului omenesc le iconomișăste, și voăste ca tot omul să se mântuiască, și la cunoștința adevărului să vie, văzind pre némul Românesc, blagocestiv adecă cu credința, dară lipsit de unétele prin care să întărește și să créște credința; iubitarii de Dumnezeu și de fapte bune, dară pustiū de armele luminii cu care ne sfătuiăște sfântul Pavel să ne înbrăcăm; fierbinte cu oserdiă, dară fără de povățuitorii cătră lucrare faptelor bune; bogat de evlavie cătră cele Dumnezeestii, dară sărac de un Luminătorii care să-î arate calé cé cătră acelé. Decî așa de îndămă-natec cătră faptele bune văzind, zic, Dumnezeu pre némul Moldovenesc, au binevoit a să milostivi spre dănsul, și a-î trimite pre un om ca acesta carele puté să-î arate calé, și să-î dé pilde de fapte bune. Acesta ăste Starețul Paisie, carele prin economie Dumnezeiască și descoperire din sfântul munte al Athonului venind în Moldova, au deschis prăvălie de fapte bune, caré de când ăste Moldova să créde că poate nu s-au deșchis. Că acolo plécă pre mînté omului celui cunoscătorii, să créză, căci lucruri așa ca acesté, care în vremé lui, și după dănsul pînă acum s-au lucrat, măi nainte în vremile cele trecute nicăiri nu să véde că s-au lucrat aicé în pămîntul acesta, nici în scris undevă să găsește. Și văzind pre némul moldovenesc cu totul lipsit de Cuvântul lui Dumnezeu, care luminează pre mînté omului cătră cunoștința de Dumnezeu, și a voii lui, deștéptă pre suflet și îl pornéște cătră lucrare poruncilor lui, și în scurt a zice, fără de cetire Dumnezeestilor scripturi a îndreptă fapte bune nu ăste cu puțință. Decî știind cum că cela ce face duple Cuvântul Domnului, și învață, acela mare să va chiemă. Și cum că povățuitorii i să cuvine să covârșască pre toți supușii lui cu lucrare faptelor bune, ca așa să poată a face pre ucenicii săi următorii ai faptelor lui celor bune, și cum că lucrul măi mult decât cuvântul foloséște pre ascultătorii, au început a face și a învăța a tălmăci cărți, și a îndemnă pre ucenicii carii avé știință să tălmăcescă. Insă nevoința era numai la cele monahicești, la cele învățătoare pentru patimile sufletului, pentru curățire minții, pentru unire minții cu Dumnezeu, și pentru altele măi înnalte și măi duhovnicești.

Apoi vrând Dumnezeu să proslăvescă pre sfinții săi și în limba Românească, precum mai întâiu în cé ellinască, și mai pre urmă în cé slovenască, și să nu lase lipsit de un folos sufletesc mare ca acesta și pre némul Românesc, au făcut diadoh al răvniî ceîi Dumnezeeshî aiî Starețului Paisie pre pré o sfințitul Părintele Kyrio Kyr Veniamin. Carele luând pre talmăci-toriul lângă sineși, l-au încălzit, cu céle de nevoe l-au căutat, de chielțuială l-au ținut, și întru toate l-au odihnit. Și orî unde au petrecut întru acé curgere de vréme, cu milostivire și căutaré l-au urmat, până ce toate Vie-țile sfinților de talmăcit le-au isprăvit.

Dară oare până aicé au stăut vrédnicul de laudă pentru răvna cé dupre Dumnezeu Ipochimén, și mai nainte n-au mai sporit? Ba nu. Ci și de aicé innainte toate le-au lucrat câte spre lesniré typăririi privesc, că și cu cuvântul au îndemnat, și cu lucrul au ajutat, și din pilda pré osfinții sale și alte cinstite și sfințite ipochimene spre a da ajutoriu la lucrul acesta nu puțin, s-au îndemnat; ale căroră numele s-au scris în Carté Vieții, ca să ia dela Dumnezeu Dătătoriu de plată însutite răsplătiri în viiața cé vécinică. Incă și Părintele Arhimandritul și Starețul nostru Kyr Syllvestru în tot chipul s-au nevoit spre ajutoriu și înlesniré lucrului typăririi, și alții mulți făcători de bine, cât s-au împlinit și aicé cêia ce o au făcut Moysi la cortul mărturieî. Că au poruncit fiilor lui Israîl, și au adus unii aur curat, alții argint, alții pietri scumpe, alții fier, alții piei de capre, fiește carele după putéré sa.

Deci de vréme ce acesté așa sânt, și așa vor urmă tuturor celor ce cu oserdie și cu luare aminte, și cu frica lui Dumnezeu le vor ceti, și nu numaî, ci și pre céle cetite să vor sângui și cu lucrul dupre putéré să le facă, încredințată iaste dovada. Pentru aciasta un lucru mare ca acesta și atâta de lung, și din limbă streină acum întâiu pre limba noastră eșit, diorthosindu-să și în typariu dându-să, noi nici îndreptătorii nici typografiî întru știința limbii de pre care s-au talmăcit și întru caré s-au talmăcit, neîndestulați fiind, și întru meștesugul typografieî nedăsăvârșit iscusiți, ca niște oameni, și în noîme, și în cuvinte, și în ziceri, și în alcătuiré limbii, și în orthografie, crédem și mărturisim că mult am greșit. Orî din alunecaré minții, orî din trecéré cu vederé, orî din neluaré aminte, orî din neajungeré și din neînțelégéré, orî și din căci sântem oameni, și oameni fiind, fără de greșală nu putem fi. Că gândul omului spre cel rău din tinerétele lui iaste plecat. Și nimené nu iaste întru oameni carele să fie fără de greșală. Deci noi și îndreptătorii Vieților celor talmăcite de pre limba rusască, și ai celor din cé ellinască, și ai celor din cé grecască pre prost, și noi Typografiî cariî avem datorie cu atâta amărunțime a privi, cât nici pre cé mai mică syllavă să nu o trecem cu vederé, și Zețariî, și Drugariî, și Pilcariî, toți cariî ne-am ostenit la lucrul acest sfânt și de suflet folositoriu, cu toții cădem cu umilință și cu smerenie, și cu evlavie, innainté pré cinstitelor persoane ale Blagocestivilor și de Hs. iubitorilor cititori, rugându-ne ca orî ce greșală veți afla cetind în Vieți, orî în noîme, orî în cuvinte, orî în ziceri, orî în orthografie, orî și oare care nepotrivite și cam streine de firé limbii românești,—

353. — Piramida de tunuri din Moscova, — din *Vrednica de pomenire biruință*, Buda 1815.

suferiți-le cu blândete, și cu liniște îndreptați-le, știind că acum întâiu s-au tipărit, și cum că pre cale gré caré nici odată până acum n-am umblat am călătorit, și am deschis drum care până acum de altul nimené nu s-au deschis, ca și dumnévoastră să dobândiți ertare dela milostivul Dumnezeu ale neajungerilor dumnelorvoastre. Fiți sănătoși cetind și sufletește folosindu-vă. Amin.

București : Biblioteca Academiei Române.

894. Vrednica de pomenire biruință, Buda 1815.

Брѣдника де поменіре БИРѢЙНЦѢ, Че ꙗ вѣмѣ нѣастрѣ саѣ фѣкѣт, саѣ ПИРѢЙНЦѢ Чѣ дин Тѣнѣрѣ ꙗнѣацѣтѣ ꙗ мѣрѣ Четѣте МОСКВѢ.

ꙗнѣацѣрѣ ЧИНѢТѢИ КРѢЧѢ ꙗ Четѣте ДРѢГДѢ Ла Зіѡа Нѣацѣрѣй Мѣрѣрѣй Гѣле ꙗ Дѣ ЗѢНДРѢ I. ꙗнѣрѣтѣа ѡ тѣатѣ РѣссѢа.

Дѣкрѣрѣае лѣй НѢПОЛѢСѢН ꙗ РѢСѢСѢИ.

Кѣм ѡѣ корѣйт Крѣѡа дин Нѣапол кѣ ꙗнѣрѣтѣскѣа Рѣсѣскѣа ꙗнѣіѣ Гѣнѣрѣаа МѢаорѣадокинѣ.

ꙗкѣм ꙗтѣѡ пре Рѣмѣнѣе префѣкѣтѣ шѣ тѣнѣрѣтѣ Динѣрѣнѣа кѣ кѢнѣа Пнѣрѣаменѣей.

ЛА БѢДѢ. ꙗ Крѣѡска Тѣнографіе ѡ Оѣнѣкерѣнтѣтѣей Оѣнѣгѣрѣей. 1815.

In-8° mic de 16 pagine.

In fața titlului se afla o gravură (facs. 353) reprezentând:

Vrednica de vedere Piramidă, caré din orânduiala Innălțatului împărat a toată Rossia Alexandru I., din céle 1131 de tunuri în Anul 1812 dela Franțozî cuprinse, înainté Palatului Impărătesc din Moscva, spre věcînica pomenire fu innălțată.

Titlul de pe copertă este:

Гѣмѣ де БИРѢЙНЦѢ.

București : Biblioteca Academiei Române.

355.

1816.

895. Acatist, Blaj 1816.

Ї К П Θ Ι Γ Τ | КѢ МѢЛТЕ ѿЛѢСЕ РѢ-ГЪЧЮНН ПЕНТРѢ ѿЛѢ-КІА ФІЕЦЕ КЪ-РѢА
КРЕЩІН. | КѢ БЛГОСЛО-ВІНІА ЧЕЛОВР МѢ | МѢР. ЇКѢМЪ ѿ ѿ ВАРХ | ТРПЗРІТ .Ѣ ТУПО-
ГРѢФІА ГЕМИНАРКѢ | БЛАЖ. МѢСІ.

In-12, de 2 foi, 465 pagine și 4 pagine fara numerolație. Tiparit cu negru și roșu.
Titlul e incadrat într-o gravura, semnala: [Pe]tru P. T., iar pe verso o alta gravura.

București: Biblioteca Academiei Române.

896. Apocalypsul, Buda 1816.

Ї П О К П Ѳ Ѳ Ѫ Ѫ | СѢ | ДЕГКОПЕРІРѢ | ГФІТЪЛѢ | Ї ПОСТОЛ ІѢНН. |
ЇКѢМ .ѢТЪА ѿВРХ ПРІ ЛІМБА РѢМЖНѢСКЪ | ДІ ѿСІЕН ТРПЗРІТ.
Ѣ БѢДѢ. | ЛѢ КРЪМСКА ТРПОГРАФІЕ ѿ ОУНИВЕРСИТА-ТІЕН ДИН ПІСТА. | 1816.

In-8° mic de 72 pagine.

Intr'un «Cuvânt înainte» se spun imprejurările în cari s'a scris cartea de Apos-
tolul și Evanghelistul Ioan, în insula Patmos.

București: Biblioteca Academiei Române.

897. Apologhia, Mănăstirea Neamțul 1816.

Ї ПОДОГІЯ | ЇДЕКЪ | КЪЕЖНТ, СѢ РЪСНЕНЕ .ѢПРОТІКА СОКОТЪЛІЙ | ЧЕЛОВР
ФЪРЪ ДІ ДМНЕЗІС, ДОВЕДНОРЮ КЪМ КЪ ДМ-НѢА НОСТРѢ ІНѢ ХѢ ІАСТЕ ДМНЕЗІС ЇДЕ-
ВЪРАТ. | КІРѢ | СѢ ТЪАМЪЧІТ МАЙ НАІНТЕ ДИН ЛІМБА ГРЕЧѢС-КЪ .ѢТРѢ АЧАСТА ѿ
НОАСТРЪ РОМЖНѢСКЪ. | ШІ ѿКЪМ КѢ БЛАГОСЛОВІНІА ПРѢ СФІЦІТЪЛѢ, | ШІ ДІ ДМНЕЗІС
ЇЛІСЪЛѢ МІТРОПОЛІТ ѿА МОЛДѢ-ВІЕН КЪРІУ КЪРІУ БЕНІМІН СѢ ДАТ | .Ѣ ТУ-
ПѢРЮ СПРЕ ФОЛОСЪА НѢМЪЛѢ. | .Ѣ ГФІТА МЪНЪСТІРЕ НѢМЪСЪ. | ПЪРТАНД КЪРМА
ГЪХРЕЦІЕН ПРѢ КЪВІУСЪА ЇР-ХІМАНДРІТ КЪР ГЪАКІСТРЪ. | .Ѣ ѿНЪА, МѢСІ. ІАН-
НЪАРІЕ, ѿ.

In-4° de 4 foi și 193 pagine.

Pe verso titlului se află o gravură, reprezentând pe Domnul Cristos și gravală de
Protoierei Mihail Strilb[i]tchi].

Urmează apoi o prefață, în care se spune ca cartea s'a tiparit prin îndemnul Mî-
tropolitului Veniamin, iar traducerea a fost făcută de raposatul Gherontie, și este sem-
nată de :

Cel întru ascultare împreună cu tălmăcitorîul petrecătorîu,

Grigorie.

București: Biblioteca Academiei Române.

898. Arătare... pre scurt a Dumnezeștilor dogme, Mănăstirea Neamțul 1816.

‘ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΔΟΓΜΑΤΩΝ

ИДЕКЪ

Ирхтаре, сас Идхнаре, пре скърт а Дмнезеѣцилар Догме

Иле Крединций.

Иакхтвнтх де прѣ ѿцелѣптсѧ ИѦИИѦГІЄ дела Парос че ѧс
фост Даскал ѿ Острокал Хіс.

ШѦ

ѿтребѣриле кѧ рхспѣнсериле чѣле Θεολογичѣий ѧле сѣнтсѧѧ
ИѦИИѦГІЄ ЧЕДЪИ МѦРЄ.

ШѦ

Історіѧ пѣнтрѧ ѿпзрекѣѧрѣ чѣ пѣнтрѧ Псрчѣдерѣ Прѣ ГФѦ-
ТЪДЪИ Дѣ, а прѣ ѿцелѣптсѧѧ Ирхѣпѣскоп ѧл Невгоро-
дѣи ΘΕΟΦѦН ПРОΚΟΠΟΒІЧЪ.

ШѦ

Ксвѣнт пѣнтрѧ Псрчѣдерѣ ПРѣ ГФѦТЪДЪ Дѣ, ѧл прѣ ѿ-
целѣптсѧѧ ѿтре ІеромонахѦ МѦКѦРІЄ МѦКРѦ

Каре

Гѧс тѧмѧхѣнт ѧкѣм дин лѣмѧ Ёллинѣскѧ ѿтрѧ ѧчѧста
ѧ нѧострѧ Рѧмѧнѣскѧ прин ѡсѣрдѧ шѦ силѣнца ѡбѣтѡрю-
лѧѧ де Дмнезѣс Ёпѣскоп ѧл сѣнтѣи ЁпѣскопѦи Ирѣш КΥΡΙΩ
ΙΩΘΕΨ, ѧѣрѧ де ѿтребѣриле шѦ рхспѣнсериле чѣле Θεο-
логѣиѣи ѧле сѣнтсѧѧѧ Иѣѧѧсѣ.

ШѦ кѧ благословѣнѧ прѣ ѡ сѣнтѣиѣѧѧ шѦ де Дмнезѣс
Иѣсѧѧѧ Митрополѣт ѧл Молѧѣѣи КΥΡΙΩ ΕΘΝΙΑΜΗΝ,
сѧс дѧт ѿ Тѧпѧрю.

ѿ зѣлѣле прѣ Лѣминѧтсѧѧѧ шѦ прѣ ѿнѧѧѧтсѧѧѧ Дѡмн
ΕΚΥΡΛΙΤ Иѣѣѧѧѧѧѧ КѧЛІМѦХ ΚΟΒΕΩΔ.

ѿ ГѣѦта Монастѣре Нѣмѣѧ.

Псрѣѧѧѧ Кѣрма Гѣѧѣѣиѣи прѣ Ксѣѣѣѧѧ Ирхѣмѧдрѣт Кѣр
ΕΥΛΕΒΕΤΡΩ.

ѧ ѧѧѧ ѧѦѦѦѦ. Феѣѣѣѣѣ ѦѦ.

де Герѡнтѣ Іеромонах Тѧпѡгрѧѣѧѧ.

In-folio de 6 foi, 527 pagine și încă 3 nepaginale, pentru errata.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând pe Maica Domnului, cu o invocație în proza, iar în fața textului o altă, reprezentând Înălțarea. Frontispicii, ornamente și litere ornate.

Din prefața lui Iosif, Episcopului de Argeș, extragem următoarele :

La tot nѣmul cel drept credincѣos și fiѣu adevѣrat al sѣnteѣi soborni-
ceșѣi și apostoleșѣi Biserici a Rѣsѣrituluѣi, ce sѧ sluѧe cu limba acѣasta, din
adѧncul inimiѣi rog dela Dumnezeu Tatѧl cel Nenѧscut, și Fiѣul cel ce din-
trѧnsul sѧ naște, și Duhul sѣѧt cel ce numai din ѡnsușѣ Tatѧl sѧ purcѣde, ca
sѧ i sѧ ѡmulѣescѧ darul ѡntru пѧзірэ credinѣѣi ceѣi дрѣpte, și sѧѧѧșѣrѣ po-
runcilor celor Dumnezeeșѣi spre dobѧndѣрэ vieѣѣi ceѣi ѧѣѣnice.

Sѧnt niște пасѣрѣ zburѧtoare, care ferѣndu-se de luminѧ ca de o ѧѧѧ-
mѧtoare, mѧcar fѧrѧ de prihanѧ pentru аѣezarѣ lor цѣ firѣсѧ, ѣubesc ѡtu-

nérecul ca pre un mântuitoriu, precum cucuvaele și liliăci, și altele. Cu acesté asemené sânt, nu însă fără de prihană pentru voința lor cé ré, și uniî din cei de acum stricați la socotéle în dogmele Credinții, cariî, pentru unire ce au cu apusenii, și *uniî* să numesc. Că fugind ei de Lumina Adevărului, caré strălucește în Bisérica Răsăritului, alérgă la întunérecul minciunii, care au cuprins bisérica apusului, și ca cum întru amiiază zi, închizind ochii de a lor voe, să aruncă în prăpastiia pierzării. Din cariî cei ce s-ar socoti de cât alții mai de frunte, sau har făcând acelora, de cariî s-au lipit, sau urmând vulpiî lui Esop, caré fiind-că iă își rupsése coada, sfătuia pre célelalte, ca cum ar fi de folos și iale acéiași să facă, alcătuesc și cărți pline de toate socotélele céle réle apusenești, și le pun înainté celor proști, ca un pahar cu otravă, uns la buze cu miare. Decî noi ca de nu pre cei cuprinși de întunérecul acesta al înșălăciunii îi vom întoarce, dar pre cei slobozi de el întru Lumina adevărului negreșit să-i întărim, de nevoe am socotit a să tălmăci aciastă Vestitoare de Dumnezeu și de céle Dumnezeeshi Carte, ca céia ce și pre otrava cé tănuită întru acel felu de cărți, tuturor, ca să se ferescă de iă, cu ale eiî Pravoslavnice înțelegeri lésne de cunoscut o face, și pre adăogire cé înprotiva Dumnezeeshilor Părinți îndrăznită în Symvolul Credinții luminat o vădește, și pentru acéia și vremilor acestora întru care ne aflăm iaste foarte potrivită, și școalelor pré trebuincioasă, și tuturor pravoslavnicilor de mare folos pricinuitoare. Drept acéia și pre unul din cei doi Părinți, cariî au tălmăcit mai nainte lângă altele și Theologia sfântului Ioann Damaschin, l-am îndemnat la aciasta, carele apucându-se de lucru, cu ajutoriul lui Dumnezeu l-au adus și la sfârșit.

Dar fiind-că mai nainte, când eră între cei viî Duhovnicescul lui Părinte, céia ce unul cugetă, sau tălmăcé, celalalt privind întăriia, sau, de era trebuință, îndreptă. Iară acum, după ce cătră Domnul s-au dus, în sfânta Monastire a sfinților Anarghyri cé de lângă Filippupolis, când să întorcé dela sfântul Munte, unde spre închinăciune sfintelor Monastiri celor de acolô și întâlnire Cuvioșilor Părinți pentru folosul sufletului s-au fost dus, rămâind acesta singur, au rămas duple urmare lipsit și de un ajutoriu ca acela, și trebuința ceré ca aciastă carte să se epitheorisescă și de alt cinevă, ca céia ce iaste Theologie, — și în Theologie și greșala ce s-ar păré mică, nu iaste mică, că aluatul cel mic, duple Dumnezeescul Apostol, toată frământătura dospéste, — am poftit pre cuviosul Arhimandrit Kyr Grigorie, bărbat înpodobit cu știință de ajuns și în limba ellinescă, ca să împlinescă cu epitheorisire la aciasta locul răposatului. Și așa cuvioșia sa, pentru slava lui Dumnezeu și folosul aproapelui, cuviincioasa oserdie arătând, au luat tălmăcire sfârșit, precum se cuveniă...

Smeritul Episcop al Argeșului,
Iosif.

La sfârșitul textului se afla semnul tipografic al lui Mihail Strilbițchi, și o însemnare a tipografilor asupra greșelilor de tipar, care începe cu versurile urmatoare:

Mult doresc cu adevărat cei învăluiți pe mare de furtună,
Ca să dobândescă liniște bună.

Dar fără de asemănare au typografii mai multă dorire,
De a ajunge la a cărții săvârșire.
Pentru care și noi laudăm ne încetat
Pe Vécînicul Impărat,
Că ne-au ajutat de am scos din typărire
Acîastă dogmatică alcătuire.

București: Biblioteca Academiei Române.

899. Aritmetică, Buda 1816.

ПОЕЪЦЪНРЕ | кѣтрѣ | ѿРІѠМѢТНІКЪ | сѧс | ꙗвѣцѣтѣра НѢмѣ-
риавр | спре фолѣсѧ | ШКОЛѢЛѢР РѢМЖНѢЦІЙ | чѣловр дин | ЦѢРЯ ОУН-
ГЪРѢГКЪ, | шѣ дин Пѣрциѧе ѧй ꙗпрѣснѧте.

Кѣ милостѣва ꙗгѣдѣнцѣ ѧ ꙗпрѣцѣіей, шѣ Кесарѣ-Крѣіей, шѣ ꙗпостоли-
чѣіей Мѣрѣй.

ꙗвѣдѣ, | Тѣпѣрѣтѣ кѣ кѣлтѣлѧ Крѣіей Тѣпографѣй ѧ | Оуниверситѣтей
Оуниверсіей. 1816.

In-8° de 102 pagine.

București: Biblioteca Academiei Române.

900. Buceavna, Braşov 1816.

БѢКОЯЕНЪ | пѣтрѣ | ꙗвѣцѣтѣра | Прѣнциавр | де ѧ съ депрѣнде ѧтѣт лѧ
Кѣнѣцѣрѣ | слѣвѣавр, лѧ Глѣкѣнѣе, шѣ лѧ | Чѣтѣнѣе : кѣт шѣ лѧ рѣндѣлѧ | Бѣчѣр-
нѣй, Оутрѣнѣй, шѣ | ѧ сѣітей Лѣтѣрѣй. | Тѣпѣрѣтѣ | кѣ тѣатѣ Кѣлтѣлѧ Дѣнѣ-
лѣй | Кѣрѣс КОНѢТІНДІН БОГІЧ. | ꙗвѣ Прѣкѣлѣлѧта Тѣпографѣе дин | БРѣШОВ. |
Прин Тѣпографѣл Фрѣдрѣхѣ Хѣрѣсрт, | 1816.

In-8° de 81+3 pagine.

Textul începe chiar de pe verso titlului.

Pe ultimele 3 pagine se află «arătarea numerilor slovenești, arapești (și) latinești»,
precum și tabla înmulțirii.

București: Biblioteca Dr. C. I. Istrati.

901. Calendariu, Buda 1816.

КѢЛѢНДІРЮ пѣ ѧнѣлѣ Дѣла Хрѣстѣс 1816, кѣрѣе ѧ кѣсікт, шѣ се кѣпрѣнде
дин 366 де зѣлѣ...

Restul ca și pentru anii precedenți.

In-8° mic, de 48 foi nepaginate.

Partea calendaristică e tipărită cu negru și roșu.

«Aduugerea la Calendariu», cuprinde date astronomice și meteorologice, apoi «Ca-
rindariul țărénilor, sau a oamenilor proști», care dă prevederi pentru schimbarea vremii
în cursul anului, după luni.

«O povéste sau Istorie».

«Descripția Insulii (ostrovolui) Sfânta Elena».

Poștele, apoi târgurile în ordinea alfabetică a numelor de localități, tabelele mone-
tare obișnuite și «Inseminare Carților celor Românești ce se afla de vândut în Craișca
Typografie a Universității din Peșta».

La sfârșit:

Aceste următoare cărți se află la sălașul Autorului lor Petru Maior, Revizorul cărților.

1. Propovedaniî la îngropăciună oamenilor morți.
2. Didahiî pentru creșteré filor.
3. Prediche la toate Duminecile și sărbătorile anului.
4. Istoria pentru începutul Românilor în Dachia.

București: Biblioteca Academiei Române.

902. Calendaru, Iași 1816.

К А Л Е Н Д А Р Ю | П Ё | ШАПТЕ ПЛАНЕТЕ ЙШЪЗЪТ | Л кáре кáринде :
140: де ай, фчепжндсз | дела 1816: шй пжнз ла 1956. | ЙРЪТЖНД | Тиннсриле
ансаш, ксм шй .ф фיעе кáре зй че | вркме ка фн, фтокмнт пе кайма локсаш
ачестсз а Младакей, Балхей, шй а Басарабей. | ЙРЪТЪ | Шй алте млате скмне,
ксм шй дин громовник, | кстремсриле, шй тнетеле, че кремй кор сз фие | дшз
ачксте скмне, | ЙКЪМ | Лтжашй дáтз дáт .ф типáрю .ф типографáл сфн-тей
Митрополи. Лн ЙШЙ. | Лёт 1816 Дёкември: 15.

In-8º mic de 31 foi nepaginate.

Nu cuprinde calendarul propriu zis, ci numai prevestirile aratate în titlu.

București: Biblioteca Academiei Române.

903. Catihisis, Chișinău 1816.

К А Т И Х И С И С . | Йакхснть .ф сксрть пентрс Глажиторй Бисеричей,
Прѣвцй, Дѣаконй, шй Кайричй, май алесъ пентрс лесинрѣ шйинцй де ростъ, кжидъ
фтрз йй .фн Глажкеле Бисеричей.

КЪ ЙДЯЩПРЪ Локсриларъ динъ сфйта Екриптсрз, динъ Правнание сфйци-
ларъ йпостоли, шй а сфйциларъ Пзринци, шй динъ Духокническы Регламентъ,
кáре Правнле дѣсѣнть атжрих асѣпра Прѣвци. Екось динъ чель Глаженескы, шй
типхрнть .фн Едвархическа Типографіе а Кишинѣсаш. Йнзъ дела Хсѣ яѡси. Лѣна
ашъ Феврваріе.

In-4º de 1+43 foi.

Pe verso titlului, o gravură reprezentând Sf. Treime cu inscripții românești.

La sfârșitul *Catechismului*, f. 9, se află această notă:

Până aici să înveță de rostъ Catehisisul fiește care dinъ ceй ce au
інtrat în Tagma Bisericiáscă, адеcă: Прѣѡїй, Diaconїй, Dascalїй, și Pona-
marїй. Iară ацесте ce urmэзă, адесе орї cu осáрдие, și cu луарé аинте сá
le cetесă.

Printre acestea se află și formulele de jurământ ale clericilor, pomenind totdeauna
și numele Împăratului rusesc.

București: Biblioteca Academiei Române.

904. Ceasoslov, Sibiu 1816.

Ч А С О С Л О В | âксм | Лтра чѣташй кин твнхрнт | сѣнт | Етхлхнйрѣ прѣ
лзмннатсаш, шй | Прѣ фнзлцáтсаш Лпзrát ал | йвстрей | ФРЙНЦИГК | .фтжнлѣ.
ЕЙЕІЙ, | Л Типографіа лш Іѡáни Бáрт. | 1816.

In-8° mic de 2 foi și 395 pagine.

Pe verso titlului, o gravură reprezentând pe Sf. Nicolae.

București: Biblioteca Academiei Române.

905. Cuvânt păstoresc, Blaj 1816.

КЪЕЪНТ ПЪЕТОРЪЕК | дѣспре ꙗпротѣвникъ ста-|рѣ шѣ ꙗтокмѣрѣ
крѣмнѣвр дѣ ꙗкъм, ꙗкътъшѣт шѣ ла ꙗнѣла ꙗѡѡѣ. ѣѣ: Феврѣрѣ | тѣпѣрѣт ꙗ Блѣж. |
Кѣ Тѣпѣрѣл Гѣмнѣрѣѡѡѣ.

In-4°, de 30 pag.

Textul începe chiar de pe verso titlului.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovan.—București: Biblioteca Academiei Române.

906. Floaré Adevărului pentru pacea și dragostea de obște, ed. II, Blaj 1816.

ФЛОЇРЪ | ꙗДЪЕЪРЪЛЪЇ | ПЪНТРЪ ПЪЧЪ, ШЪ ДРЪГОЕТЪ |
дѣ ѡбще.

Дѣн грѣдѣннѣ Гѣнѣтелѣр скрѣпѣрѣ прѣн мѣре стрѣдѣнѣл кѣчѣрѣннѣлвр ꙗтрѣ
ѣромѣнѣшѣ, ꙗ Мѣнѣстѣрѣ Гѣнѣтѣ Трѣнѣл дѣла Блѣж ла ꙗнѣла ꙗѡѡѣ: кѣлѣсѣ.

Кѣрѣ лѣмнѣт ѣрѣтѣ, кѣмкѣ ОѡНѣРЪ ѣлѣ нѣ ѣстѣ, фѣрѣ нѣмѣл крѣдѣнѣл,
шѣ ꙗкѣцѣтѣра Гѣнѣлвр Пѣрѣнѣл.

Тѣпѣрѣтѣсѣ ꙗкъм ѣдоѡѡѡрѣ ꙗ Блѣж ла ꙗнѣла Дѣнѣлѣл ꙗѡѡѣ. ꙗнѣрѣл ꙗ
Кѣ Тѣпѣрѣл Гѣмѣнѣрѣѡѡѣ.

In-8° mic de 96 pagine.

Prefața începe chiar pe verso titlului:

Predoslovie.

Acăsta cărticică, Floaré Adevărului numită, s-au fost tipărit întâia dată
iar aici în Blaj la anul 1750 Martie 30, pe vrémé când vrăjmașul adevărului
și urătorul păcii prin oare carii ai săi, din altă țară ivindu-să întracoace, și
vârându-să aici, ca prin niște unelte lucrând, pacé Bisericii noastre, și dra-
gosté fiilor ei, s-au silit a o strică, și încât ar fi fost în voia lui de tot a
o stânge.

Acum, fiindcă numita cărticică frumoase și nemișcate adevăruri cu-
prinde în sine, mulți în multe vremi și rânduri întrebându-o, și cercându-o la
Biblioteca typografiei aceștia, făcând acăsta a multora poftă de a avé căr-
tistica acăsta, ca Prefectuşul ti(po)grafiei, cunoscută cărora s-au cuvenit, cu bla-
gosloveniia Exselenții sale pré o sfințitului, și pré luminatului Domn Arhie-
reului nostru,

Ioann Bobb

o am dat de nou la typariu, nimic afară de acăsta însemnare, adăogând
sau scăring din trânsa.

Vrédnică drept acéia aflându-o, ca cei ce știu ceti nu numai pe la casele
sale să o cetescă, și să o procetescă, ci și la cale în drum purcezind fiește
care să o aibă lângă sine ca o armă tare, și nemincinoasă, și cu acéia și
pre sine asupra luptătorilor înprotivă oștindu-să, cu apărare sa să se întărescă,
și pre acéia adevărul, mai luminat decât strălucéște lumina soarelui întru
amăiazăzi, arătându-l să-i învingă: primiți-o cu toată inima, și precât v-au fost

pofta de mare de a o avé, cu atâta și mai mare râvnă vă folosiți cu dânsa spre lauda lui Dumnezeu, și creșteré Maicăi Besérici: pe lângă așteptare fiind cu bună nădejde că și Dialogul iarăș întru acele vremi tipărit, care arată a multora bârfele, ce și almintrile, începând oamenii acum a să mai lumina deschizindu-și ochii, macar târziu, să descopere, nu preste mult iarăși va vedé lumina lumii.

Blaj, 10 Ianuarie 1816.

Dimitrie Popp,

Protopop și Notariuș Scaunului Vlădicesc.

În prefața către cetitor se arată isvoarele acestei cărți.

Predoslovie către cetitori.

Ai aici, iubitoriule de adevăr cetet, întraciastă florice din grădinile Dumnezeștilor scripturi, și a Sfinților Părinți adunată adevărata învățătură, care știind că nu în tot locul să află cărțile Sfinților Părinți, pentru folosul tău cu osârdie ispitind, după învățătura Mântuitorului, la Ioann cap 5, Scripturile, o am adunat din toate cărțile sfinte Beserecii noastre câte pre mâni am avut, și cu dreptate, nimica dintr-a nostru puind, sau tâlcuind, după porunca Canonului 19 a Sfântului săbor a 6 dela Trula.

Iară cărțile din care am cules aciastă floare, sânt acésté:

Sfânta Biblie, typărită în București în anul spăsenii 1688.

Tryodion cu Strasnic, typărit în București 7255.

Pentecostarion, typărit în Râmnic în anul dela Hs 1743.

Minei, typărit în Râmnic în anul dela Hs 1737.

Pravila, typărită în Târgoviște în anul Domnului 1652.

Mărgărit al Sfântului Zlatoust, typărit în București în anul dela faceré lumii 7199.

Octoiul, typărit în Râmnic în anul Domnului 1742.

Moliténic, typărit în Râmnic în anul dela mântuire 1730.

Lyturghiia, typărită în București în anul dela zidire Lumii 7255.

Vîiața Sfinților, typărită în Iaș în Moldova în anul Domnului 1682.

Cluciu adecă Chéia înțelesului, typărită în București, în anul Domnului 1678.

Învățături creștinești, typărite în Snégov anul dela Hs 1700.

Învățătură creștinéscă de sfânta Lyturghie, typărită în Iaș, anul dela Hs 1697.

Acésté dară cărți găsindu-le prin aciasta cărticică însămnate, nu-ți cruța ostenéla a le cerceta, și întrânsele vei găsi adevărul, carele îl cuprinde aciastă cărticică. Cetéște cu dragoste, și viețuiește în pace.

Pe pag. 8—18 este un «Cuvânt înainte» din care reproducem următoarea parte, privitoare la Unirea bisericească a Românilor Ardeleni cu Roma (p. 12—18).

Fiind dară că aciastă price, sau nepăciuire a UNIRII, nu să poate socoti întră obiceșurile legii cele dinafară: pentru că din începutul Sfinte Besérici creștinești tot déuna întră Besérici s-au găsit osebite obiceșuri în slujbe, și țeremonii, în posturi și în mâncări; și macar că fiind o credință întregă, uni pe alții n-au osândit: precum să vede la faptele Apostolilor în cap 15, că cari să întorcé la credința dintre jidovime, păziâ încă obiceșurile

lui Moisi: iar cariî să întorcé din păgânî nu le ţiné; şi macar-că nici pe uniî Sfinţiî Apostoli nu i-au osândit, poruncindu-le numai să păzască întrégă credinţa, şi poruncile Sfinteî Beséricî.

Aşijderé într-o vréme era poruncit cum supt Anathema, să se pos'escă toate miercurile şi vinerile preste an. Canonul Apostolilor 68. Iar acum vedem cumcă Sfânta Maica Besérică pentru cuvioase pricinî au dat voe filor săî de câte-va ori în an, a avé hârţi, şi a mânca carne: şi în săptămâna albă, care o chiemăm a brânziî, (fiind post precum toată slujba Triodului dintr-acé săptămână ne învaţă) ne-au dat voe a mânca brânză şi oao.

Lângă acésté mai din începutul Pravoslavnicîi Beséricî să află întrânsa multe feliîri de cete: Pustnici, Sihastri, Călugări, şi Preoţi, cariî fieşte-care cîată după rânduîala sa îş ţine obicéul: celor dintie l-i oprită căsătorîia, mâncaré cărnurilor, încă la mulţi şi a brânziî, şi altele multe le sânt poruncite, carele Preoţiî şi mirénîi nu sânt datorî a le ţiné.

Şi macar că păzind amândoa pârţile întrégă pliniré credinţiî şi poruncile Beséricîi, unul pre altul nu osândéste după cuvântul Sfântului Pavel Apost(ol): «Cel ce mânâncă pre cel ce nu mânâncă să nu-l defaîme, şi cel ce nu mânâncă pre ceta ce mânâncă să nu-l judece». Cătră Romanî, cap 14.

Ci acésté adecă: obicéiurile legiî, poruncile Sfinteî Beséricî, şi aşeză-mânturile Sfinţilor Părinţi, vedem că şi aici filor Besérecîi noastre după acéloraş aşezământ a le ţiné întregî tare li să poruncéste, adeca: patru posturi într-un an, miercurile, şi vinerile, afară de hârţi: zioa înălţării Sfinteî Crucî, şi a Tăerîi capului a Sfântului Ioann, şi innainté Botezului Is(us) H(risto)s: a le postî, Praznicile şi Sărbătorile după Synaxariurile dela Sfinţiî Părinţi a Beséricîi noastre a Răsăritului rânduîte, creştinéste a le p(r)ăznui, şi a le sfinţi: Sfintele Slujbe céle Bisericeşti şi sfintele taine după alcătuiré, şi rânduîala acéloraş sfinţi Părinţi a le sluji, şi a le săvârşi.

Nici o schimbare dară sau motocosală în obicéiurile legiî, şi poruncile Sfinteî Beséricî aici să poate afla, pentru care acel părinţesc cuvânt adecă UNIRÉ ar pute da pricină de nepăciuire şi de urăre între fraţi.

Cuvine-să drept acéia a ispiţi şi a vedé, şi în stihurile credinţiî, de cumva ceva smintélă s-ar găsi într-acel cuvânt UNIRE, fiind-că sfinţiî Părinţi, (precum mai sus s-au scris), pentru unire credinţiî ne învaţă a ne rugă la Sfintele Lyturgii, decî întru aciasta (precum mai sus am însemnat) nimica dintru al nostru vom da: ci numai sfintele învăţături din Dumnezeştile cărţi, şi a Sfinţilor Părinţi precum în cărţile noastre le vom afla, cu toată credinţa aducându-le chiîar, şi ne schimbate întru aciastă cărticică le vom însemnă: ca iubitorîul de spăsenie cetitorîu aici, ca într-o oglindă văzându-le şi izvoadele mai pre uşor ispitindu-le, să poată cunoaşte chiîar învăţătura Sfinţilor Părinţi, şi aşa să nu pripéscă a judecă pe fratele său, carele învăţăturile Sfinţilor Părinţi créde şi mărturiseşte.

Patru dară stihuri am aflat, pentru carele ori cariî smintiindu-să, nu s-au sfiit a părăsi pacé, şi dragosté cé de Dumnezeu poruncită.

1. Cumcă Patriarhul Romeî vechî, care astăzi să află la Roma, şi să numéste Evlavie al 7, ar fi stăpânitorîu a toate adevéritelor a lui Hs Biséricî, si judecătorîu mai mare Biséricesc.

2. Cumcă Duhul Sfânt are purcédere sa de la Tatăl, ca și de la Fiul ca de la un izvor.

3. Cumcă la sfânta Lyturghie să prefăce și la Râmleni pâine azimă în trupul Domnului Is. Hs., ca și la noi ce dospită.

4. Cumcă sufletele dreptilor sânt în ceriu, și văd pe Dumnezeu, iară acelor ce mor cu păcate de moarte nepocăiți, merg în muncile de veci. Iară carii s-au pocăit, și n-au plinit canonul, și carii mor cu păcate mici: merg în loc de foc curățitoriu până la o vreme, de unde să pot scoate prin jertfe, și alte fapte bune, care le fac cei vii pentru dânșii.

Acésté dar datorî vom fi precum ne-am făgăduit a le cerca prin sfintele cărți, și prin învățăturile sfinților părinți, și aflându-le: ca niște Dumnezești învățături, și ale sfinților părinți, datoriu va fi fiește-care pravoslavnic creștin a le crede, și a le mărturisi: după învățătura Apostolului către Râmleni cap. [10, 10]. «Cu inima să crede spre dreptate, iar cu gura să mărturisește spre mântuire».

Întăiu dară fiindu-ne vorba de UNIRE credinței, vom cerca ce iaste credința, și cât e de lipsă fiește-căruia la spăsenie; după accîia vom ispiti fiește-carele stih din cele mai sus însemnate pe rând, în ce chip le vom găsi prin Dumnezeștile învățături.

Cartea este împărțita în capete:

Cap. 1. Pentru credință.

» 2. Pentru Capul Beséricii.

» 3. Pentru Purcéderea Duhului Sfânt.

» 4. Pentru Materia Sfintei Cuminecături.

» 5. Pentru sufletele răposaiilor.

Împreună legată cu *Floarea Adevărului* este:

КЗРТИЧКА, карѣ о҃рмѣзѣ, типхрѣтѣ ꙗ҃тѣ датѣ кѣ тѣтѣла Пхсторичѣска Посланиѣ сѣс ДОГМАТИКА ꙗ҃вхцхтѣрѣ ꙗ҃ Бесѣричѣй Рхсхрѣтѣсѣи лѣ ѿнѣл ꙗ҃вѣꙗ Май ѿ. сѣпт Нѣмѣлѣ Прѣ ѿсѣѣициѣсѣи дѣ ꙗ҃тѣнчѣй Блѣдник ПЕТРѢ ПѢРѢЛ ꙗ҃ѿРОН, фѣннѣкѣ тот о҃н лѣкрѣ кѣприндѣ кѣ Флоарѣ ꙗ҃вхрѣсѣи, шѣ тот дѣспрѣ ꙗ҃чѣл Матѣрѣ корѣѣи, май ꙗ҃дзогжѣд о҃нѣл ꙗ҃вхрѣсѣи, карѣл ꙗ҃трѣ ꙗ҃чѣл рхмхѣкѣе, ꙗ҃доаѣарѣ шѣ ꙗ҃чѣста ꙗ҃ сѣ тѣпхрѣи сѣс дат Благословѣиѣ.

In-8° de 67 (ăă) pagine, de acelaș format.

Dupa un cuvânt înainte de 3 pagine, urmeaza scrierea impartita în 23 capete. Cel din urmă este următorul:

Dintru acésté mai sus din sfintele cărți adusă bine ați înțales, Iubiților, întâiu cât e de lipsă a ține întrégă credința, fără de caré nime nu poate place lui Dumnezeu. A doao cumcă Uniré credinții, și Puntumurile ei sânt de firé credinții, fără de care credința nu poate fi: și cumcă acésté toate le ține, și le învață Catholiciasca Besérica Răsăritului.

Cunoscut-ați și aciasta, cumcă au de nu s-ar fi ivit în lume acei mai sus însămnați șasă înprotiva sfintei Besérici sculători: izvoditori adecă, și sporitori acești Bisericești dejghinări: au de li s-ar fi stâns sămănata neghină: înnoitorii de acum lipsindu-să de toată mărturiia sfinților, datorî ar

fi: au a mărturisi aciasta Catholiciască a Beséricii învățătură, au cu ereticii la arătare a să vesti vrăjmași sfinteî Besérici.

Așa și acum de nu ar scorni unii înșelători și înnoitori neghina acelor șasă izvoditori și sporitori de dejghinare, fiind că Pravoslavnica Beserică și când botéză și când alte sfinte Taîne sau Bisericești slujbe slujeste, purure pentru sfânta Unire să roagă, și patru Puntumurile ei, precum ați văzut, le mărturisește, și le învață: au le-ar căută iarăși a să întoarce și sfânta Unire cu pravoslavnica Beserică a o mărturisi au obicéiul lor, ne având nici un razim, de tot ar peri. Care a lor obicéu, precum ei înnoitori și Popi noi să numesc, așa și légé lor lége noao, adecă după vréré lor gândită și scornită iaste și să numeste. Din carele toate lesne puteți pricepe, iubiților, în câtă primejdie de vécinica perire să slobod cei ce urmă îndată năimitorilor, și nu cercetéză scripturile după porunca Domnului.

Drept acéia, filor, aducându-vă aminte de învățatura și dojana marelui Pavel către Galateni 1, unde zice: că macar și noi (adecă Apostoli) sau inger din ceriu de va vesti voao afără de ce v-am vestit voao, anathema să fie. Ca să nu cădeți într-aciasta Apostoliciască afurisanie și anathema, urmând celor ce vă învață părerî și hule, carele nu le-au învățat sfinții, nu trebue îndată a créde tuturor înșelătorilor, ci să ascultați de porunca Domnului, ce zice: ispitiți scripturile, și iarăși: în lége ce iaste scris? cum cetesti? Și când vă ispitesc alții cu streine învățături: să-i chieმაți adecă la adevărul scripturilor, care aici vi s-au însemnat, și dintru acésté să cercați în, semnatele izvoade, și să cercetați în lege, în cărțile sfinților, ce iaste scris, cum să ceteste.

Precum adecă au făcut într-o primejdie tocma ca aciasta sfântul Theofil cu un Boerin, sfetnicul Impăratului Leon, carele hulé Icoanele, zicând: iani să căutăin din sfintele scripturi aciastă cercare, că știu că bine știî, și de mă veî învinge cu socotélă, voîu părăsi închinăciune sfintelor Icoane, iară de te voîu învinge eu, să le cinstești. Boerinul au zis fără îndoială: așa să fie. Precum să ceteste în viața sfinților octomvrie 10. Așa au făcut toate sfintele Săboară pentru as'mené pricinî adunându-să, cercetând adecă învățăturile sfinților. Așa au făcut și sfântul marele Săbor a toată lumé de la Florenția: (în carele numai unul singur Marcul Efesenul nu s-au iscălit, precum aciasta și în Pravilă glava 388, list 398, să ceteste:) tocma pentru aciastă pricină adunat, după învățatura sfinților întărind acésté mai în sus dovedite Puntumuri.

Așa și voi trebue să faceți, iubiților, după porunca Domnului: să ispitiți scripturile, și să le păziți, ca să nu rătăciți, că întrânsele iaste viața de vécî, caré voao tuturor poftim să vi să dăruiască prin darul Domnului nostru Is. Hs., căruia să cuvine slava, cinste și închinăciune în vécî vécilor Amin.

Iată că ajunsărăm și sfârșitul, la care, precum întru început, rugăm pe fleștecarele, și mai ales pre cei ce nu sânt de ai nostri, ca cu luare aminte să cetescă, și ce vor ceti să rumege bine, nici să facă ca bolnavul cel îndărăvnic, care cum véde că i să aduc lécurile, în loc de a le luă, cu mâna le departă, cu gura zice: du-le, du-le.

Căci sfârșitul pentru care s-au scris și s-au tipărit această Cărtică, acela au fost și iaste, ca să nu depărtăm pe vreunul de cătră noi, ci pre toți să-i apropiem și să fim una ca frații împreună, de cât care ce ar fi mai bun și mai frumos? almintrile, de am fi avut alt sfârșit, în zădar am purta nume de Unit.

Sfârșit și lui Dumnezeu laudă.

București: Biblioteca Academiei Române.

907. Χρυσόφυ 'Εγκόλπιον (Mielul de aur), (Iași) 1816.

Х Р В Г У Н | Ё Н Г О Л П Ї О Н. | Карті прѣ Їнтереситѣаре тѣмъчѣтъ дин
лѣмѣа французѣскѣ де оѹн правослаѣник молдовѣн ѡбитѣрю де нѣм шѣ рѣкни-
тѣрю слѣвѣи шѣ пѣшнѣриѣ нѣмѣсѣи сѣс ѣтрѣ шѣнѣцѣ.

Їрѣ ѣкѣм ѣтѣю дѣтъ ѣн тѣпѣрю кѣ клѣтѣѣла дѣмѣсѣлѣ Бѣв Бѣл Гѣѣлѣнѣ
Їѣрѣѣкѣ Бѣгѣн прѣн ѣчѣлѣиѣ рѣвѣнѣ.

Ла Їнѣл 1816: Мѣртѣе 12.

In-16 de 3 foi, 93 pagine numerotate cu cifre arabe și una nepaginată, pentru ară-
tarea cuprinsului.

Prefața:

Cătră cetitorî.

Nici laudă pentru aciastă Cărtică, pre caré o ții în mâini, iubitorîule de știință Cetitorîu, nici defăimare voiu aduce, ca nu pentru cé din tăiu să mă socotéscă cinevă momiță, slăvind pentru ale méle acéia ce ia slăvéște pentru puii săi (de și nu iaste cărticica a mé facere, ci numai îmbrățișin-
du-o am ales a o da cu chieluîala mé în typarîu), nici iarăși defăimare, ca nu pre dreptate să mă osândesc iarăși ca cum însumî cu sine-m nu m-ași învol, defăimând pre céle ce aleg, sau alegând pre céle defăimate. Nu, nu. Ci toată hotărâre o încredințez la străbătătoare judecată și critică a ta, atât numai eu pomenindu-ți, că folosul iaste pré mare nu numai din înde-
letniré la cetiré celor Bisericești cărți, ci și dela acéia a celor politicești. Pentru care ne putem încredința și din miî din alte pilde, iar mie îmi iaste mai dulce de acolò, unde marele Ierarh și Dascal a Maicii noastre Bisericîi Vasilie, sfătuind pe tinerî, îi învață chipul cu care s-ar folosi din cuvintele sau Mathimile ellinești. Iaste dar negreșit, iaste folos și în céste politicești, pre cum întru aciasta ce o ții în mâini, pre carele mult, sau puțin, cule-
gându-l, rogu-te să nu mă arunci uîtării pre mine cel ce m-am făcut pri-
cinuitorîu aceștiî câștigări, ne-alunecându-te cu priviré aîuré, decât la bunul meu scopos.

Dragosteî tale, cu totul robî,

Iordachi Boghén, Biv Vel Stolnic.

Cartea această cuprinde capitolele următoare:

Pentru Fericire.

Pentru Moarte.

Pentru turburare și nestatornicîia vieții omenești.

Pentru Ceî mari.

nezeescul Maxim de aciasta au socotit. Pentru aceia văzind pre oare cari din frații miei, al căror priimitoriu la tunderă călugărescă m-am numit a je fi eu nevrédnicul, cari umblând prin alte locuri și vorbindu-li-se despre oare cari, ca cum n-ar fi acesta păcat, nici călcare de făgăduință: Când adecă mănâncă călugării carne, pentru că la voia, zic ei, a flește căruia iaste, orî a mîncă carne, orî a nu mîncă, iară cu lege sau cu pravilă nu iaste hotărât. Pre cum și cei de demult Părinți, uni mîncând carne, iară alții nu, însă la voia lor au fost aciasta. Pentru că cel ce mănâncă, zice Apostolul, pre cel ce nu mănâncă să nu-l ocărăscă, și cela ce nu mănâncă pre cela ce mănâncă să nu-l osândescă, și celălalte. Și pre toate unele ca aceste pricinuri ale neștiinții lipsite de toată ertare, aflându-le, cad ei în minte ce ușoară pentru mîncare de carne. Și pentru aciasta dar ce multă ne domerire cuprinzându-mă pre mine, m-au tras spre ce mai multă cercare. Și Dumnezeu ajutându-mi am aflat o Istorie foarte cuviincioasă și veché, în carté ce alcătuită de Cuviosul Nikon cel dela Muntele negru. Pentru că cetind acest sfânt Dascal carté lui kyr Petru patriarhul Antiohiei, care îndreptază pre călugări la mîncare de carne, nici de cum nu o au suferit: Ci din Dumnezeiasca răvnă, ca Finees acela pătrunzindu-o ca cu o sulită cu duhovniciasca sabie a muștrărilor, au vădit înșelăciune acei scriori a patriarhului, și au lepădat prihana zicând: Cum că au aruncat patriarhul o învățătură pătimașă la călugări, dupre a lui pătimașă voe, și încă au adus la mijloc cuvintele cele postnicești ale marelui Vasilie. Ci de aciasta, zice, a tăce nu să cuvine, pentru că ce are acum un lucru vechiu ca acela, când cu totul să tăiasse dintre călugări mîncare de carne? pentru că aceia atuncé au fost întru început, iară acum iaste nelucrătoare, și celălalte, de care mai pre urmă să va zice.

Deci am întrebat eu de aciasta pre pré fericitul Patriarh al Antiohiei Kyr Sylvestru, innainté pré luminatei feții măriei sale Io Constantin Nicolae, Domnul Ungrovlahiei, (carele au fost în orașul Bucureștilor), la anul 1749. Și atuncé pré sfinția sa mi-au dat prostimii mele blagoslovenie ca să grăesc și să scriu, înprotiva celor ce învață ca să mănânce carne Călugării. Deci de aicé luând eu pricină și începătură, am îndrăznit, măcar de și lipsit sânt de toată îndrăznire ce cătră Dumnezeu, a adună din sfinția Scriptură, și de la învățătorii Bisericii, și din typicurile Mănăstirilor celor mari, pre care sfinția Sobornicescă Biserică le priimește și le ține: Cum că nici cum nu să cade acum Călugărilor, cautând la cei vechi să mănânce carne, și nu ca cum muștrând, sau osândind pre alții le-am adunat pre aceste, ci încredințind și întărind pre singuri frații miei îi învăț, depărtându-i de una ca aciasta călcare de știință a lor, și temându-mă de ce dreptă Judecată a lui Dumnezeu, și de izbândire ceea ce s-au săvârșit asupra acelui vechiu Arhiereu Illi, pentru fiii lui, Ofni și Finees.

Cel mai mic între Shimonahî,
Vasilie, Starețul Poeni Mărului
din țara Ungrovlahiei.

București · Biblioteca Academiei Române.

909. *Învățătură pentru ferire și doftorița boalelor... vitelor*, Buda 1816.

Ї Б Ъ Ц Ь Т Ъ Р Ь | пентрѣ | Фери́рък шѣ Дофторѣм | Б О Ї Л Ё Л Ъ Р
Чѣлвр че се ѣчѣнг прѣн цѣрѣ, шѣ ачѣлвр | че се лѣгѣ, шѣ а оѣнвр бѣале спорѣди-
че, ѣдекѣ пе ѣчѣ, пе колѣ ѣблѣтѣаре | ѣ ле кѣтелвр чѣлвр кѣ кѣарне | Прѣкѣм шѣ
ѣ Кѣнлвр, а Ёнлвр, шѣ а Пѣрчилвр.

Ї БѢДѢ. Ла Крѣѣска Тѣпографѣ а Оѣниверситѣей | Оѣнгарѣей. 1816.

In-8° de 130 pagine și încă una, pentru arătarea cuprinsului.

La pagina 127, după sfârșitul materiei medicale, se publică următoarea notiță:

Cinstite Cetitorile! Veți afla unele cuvinte în Cărticica acésta, care poate cu văzuta din tăiu nu le veți pricepe; ci să nu te scândălizestî. Căci eu întru prefaceré aceștei Cărticică m-am întrăbuințat cu mai multe Dia-
lecte ale limbeî Romăneștî, din care unele nu sânt astăzi cunoscute în Patria ta pentru céle multe ale norocului gréle schimbări, căroră fură su-
pușî Romăniî, ai préstrăluci(ți)lor Romanî celor vechî adevărați nepoți. Decî
să binevoești a cetî și a prociti toată Cărticica; că toate acéle cuvinte, care
ți se păré streine, au într-un loc, au într-altul, au încă mai de multe ori
le veți afla cu cuvinte de ale Patriei tale tălmăcite și la desvălită înțelegere
aduse. Acésta urnănd, nu numai limpede veți pricepe zisele cuvinte, ci și
noao cunoștință de multe cuvinte Romăneștî agonisăndu-ți, înțelepțește te
veți îndemná, aprins de dragosté némului tău, a înbogăți dialecta Patriei
tale, precum toate némurile Evropei astăzi se nevoesc nu numai a-și cu-
răți limba sa, a o netezi și a o polii, ci și la acé culme de deplinire a o
înnălța, cât să o facă de ajuns avută spre împărtășiré tuturor științelor
îubitorilor de învățătură oamenilor săi: voind, dorind și suspinând mama
tuturor, Natura, ca toți filii săi, dintră cariî pre Romăni mai cu ales talant
î-au avuțit, și î-au înfrumsătat, cu toată vârtuté să-și deplinescă priceperé
și voința spre măriré lui Dumnezeu făcătorîului său.

Frate! acel talant minunat Romănilor de sus dăruit până acum era
îngropat adănc în pământ, drept nu din vina Romănilor, ci din pisma no-
rocului, carele din zi în zi s-au grăbit a face pre Romăni mai nefericiți,
și mai înstreinați de înțelepciună și de faptele céle strălucite ale mai ma-
rilor săi, și mai asemine a-î prefăce vitelor de cât făpturilor celor cuvăn-
tătoare. Acum au sosit acel timp bine priimit, împărăția sa Franțisc I. Îm-
păratul Austriei voiaște, doréște și în tot chipul ca un pré bun Părinte ajută,
ca Romăniî smulgăndu-se din grosul întunérec al urătei neștiință, să se
deștepte a-și lămurî limba sa cé Romană, și lucrând cu bunul său talant,
să se procopsescă întru științe, din care se naște întregimé minței spre ur-
mare în tot félul de fapte bune. De unde, ori cine, carele numai de trupul
său poartă grijă ca vitele céle fără de minte, și necuvântătoare, și, ca să
zic așa, rămă cu nasul prin pământ, spre adunare de averi putrăde, care
după moarte rămăn de dănsul fără de nici un folos al său, precum și de
rămătorîu slănina cé grasă, și nu mai vârtos se nevoiaște cu avéré sa
a-și procopsi minté sa, a fililor săi întru învățaturile céle vrédnice de duhul
omului, ce e făcut după chipul și asemănare lui Dumnezeu, ba se créde
pre sine a fi născut numai pentru sine, și nu pentru ca să ajute némul

va lua bună învățătură, și cu pavăza legii va pute să se apere de sâlniciia sorții ceii șugubațe. Caré și pe acesta l-au golit de toate bunătățile, tocma atuncé când socoté a fi sigurevsit cu statornicie în cé mai fericită stare. Și pentru ca aciastă a mé ostenélă să fie cu mai multă înbrătoșare priimită de către toți buni Patrioți, cu supunere îndrăznesc, în loc de pârgă, a o închină Innalt Préosfințiilor Voastre, pe care luându-o sup a sa puternică protecție, mă rog să bine voiți a-mi da cutezare cătră mai multe ostenéle a talmăcirii ithiceștilor Cărți, cu care indeletnicindu-se iubitorii de cetire Patrioții limbii românești, să se îndémne a fi următorii strămoșilor săi Romani, a căroră mărite fapte până astă-zî de toată lumé cu dreptate sânt lăudate.

A préosfințiilor Voastre, întru tot credinciosul supus,

Proto Iereî Lazar Asachi.

Urmează apoi urmatoarea «Innainte cuvântare către cetitoriu»:

De vréme că toate ale lumii sânt nestatornice, și staré omului înpreună cu dânsul asemené, bine dar iaste a să ajută cu învățătoare științe din în-tâmplările altora, spie depărtare neplăcutului prilej, ce aduce pohoîul ne-cazurilor. Eu carele în toată vrémé voesc a face Patrioților miei priincioasă slujbă, cetind pre aciastă mică, însă mult cuprinzătoare cărticică, supt titlu Jucăreia Norocului, și văzând că istorisește de Cnézul Menșcicov, carele în vrémé nepriincioasei sorții sale, mult mai mare om s-au arătat, decât atuncé când era știut de toate monarhiile Evropii, de trebuință am socotit a o mută pre limba noastră, ca să poată aduce la duminire pe acel mândru ce socotește că nu să va clăti în véc. Insă tu, iubite cetitoriu, ori de care stare sau rang ai fi, vrând să scapi de ispită, indeletniceste-te cu luare aminte cetind aciastă Cărticică, și învață-te din acéste a unui înțelept cuvinte, carele zice: *non ignora mali miseris succurrere disce*. Adecă nu uita ce iaste răul, și te învață a ajută pre cei nenorociți.

Al dragostii tale sânt voitoriu de bine,

Proto Iereî Lazar Asachi.

București: Biblioteca Academiei Române.

911. J. H. Кампе, *Descoperirea Americii*, Tomul I, Buda 1816.

ДЕСКОПЕРІЯ | А М Е Р И Ч І Й. | Ї | Карті фарті фолоситари. | Їлх-
тшітх де | ІОАІІІІ ХАІІІІІХ КІІІІІІ. | Їкѣм ѿтѣю де оуи ѱенторю де нѣмѣл
рѣмѣ-|ніск пре рѣмѣніе тѣлмѣнітѣ, шй дѣтѣ ѿфѣ-рѣ ла лѣмніх. | ТОМЪІ І,
Кѣ 4. Фигурѣ. | Кѣ тоѣтѣ кѣлѣлѣ лѣй Нікола Ніколѣс дин Брашѣк, | дѣтѣ ѿ
тѣлѣрѣю.

ДІІ БУДІІ. | Крѣлѣска Тѣпографіе ѿ Оуниверситѣтѣй дин Піца. | 1816.

In-8° de 100 pagine și 7 foi nepaginate.

În aceste foi dela sfârșit, se publică o «însemnare», reprodusă mai jos, și lista persoanelor cari se abonaseră la carte, în ordine alfabetică și cu fețele bisericesti în frunte.

Abonații sunt din diferite orașe: din Iași, din Roman, din Brașov, din Sibii, din Făgăraș, din București, din Focșani, din Bănat, din Buda și din Pesta.

Această listă este precedată de urmatoarea:

Însămnare.

Nu ăste sfârșită de tot Istoria Americii prin acéste care s-au scris, că ăste îndelungată. S-au scris dară numai locurile, părțile și întâmplările, care prin întâiul aflătoriu și vestitul Columb se aflară. După moarté lui, multe locuri și țări necunoscute, dară foarte mari și bogate de aur și alte scumpeturi firești, prin alți bărbați asemenea acestuia vrédnici, se aflară. Multe feliuri de războaie urmară cu oamenii după acele locuri, până se putură stăpâni de alte crăii din Evropa.

Asemene istorii neobiceinuit fiind a se typări pre limba romănescă, nici toți oamenii de acest Națion au știre, cum, când și în ce chip s-au aflat acest mai înainte necunoscut pământ și parte noao a lumei, am socotit că nu ar fi spre stricăciune a împărtăși și pre acest Națion cu asemenea înștiințări, precum și celelalte națione foarte se îngrijesc pentru deșteptare tinerilor întru aceste adevărate, iară nu iscodite istorii, care not fi la oricine mai mult folositoare de cât stricăcioase. Și numai puțin vor cunoaște și vor afla lucruri și obiceiuri foarte streine, și mult mai sălbatece de cât pe alte părți ale pământului.

Nu sânt de tot încredințat, dacă asemenea tălmăcirii pre limba romănescă vor fi bine priimate și plăcute la acest Națion al nostru, fiind neobiceinuit cu aciăste. Dară tot oareș care bună nădejde având, pentru râvna și dragosté care hrănește sufletul meu spre acest națion, nu mă leneviiu a face o probă cu aciastă istorie. Văzând pofta mé întru împlinire, nu voiu lipsi, cât prin puțină va fi, atăta întru săvârșire acești începute Istorii, cât și spre altele asemenea aceștiia, a mă îndeletnici. Și rămăi,

Un iubitoriu de némul Romănesc.

București: Biblioteca Academiei Române.

912. P. Maior, *Contemplatio Recensionis in Valachicam Anticriticam...* Budae 1816.

Contemplatio | Recensionis | in Valachicam Anticriticam | Literariis Ephemeridibus Viennensibus | Nro 7. Februar, 1816, divulgatae.

Budae, | Typis Regiae Univers. Hungaricae. | 1816.

In-8° mic de 24 de pagine.

Pe verso titlului, următorul motto din Horațiu:

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Laetitia.

Reprodus în traducere, în *Disputațiile* publicate de Damaschin Bojinca în 1834, p. 51.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu. — București: Biblioteca Academiei Române.

913. Molovnic, Chișinău 1816.

Атрѣ Слава Гѣиѣи, чѣи дѣ ѡфѣиѣицѣ, дѣ Кіацѣ Фхкхтѣарѣи, шѣи нѣ дѣспхр-
цѣиѣи Тронцѣ, а Тѣтхлѣи, шѣи а Фіюлѣи, шѣи а Гѣиѣиѣи, дѣхѣ. Кѣ порѣнка Прѣ
Благочестѣиѣиѣи Гѣиѣиѣи Гѣтѣпжнѣиѣиѣи Мѣрѣиѣи Дѣмнѣиѣи Нѣстрѣи АМПѣи-

РѢТХАХЪ ЯЛЕЖАНДРЪ ПЯВЛОВИЧЪ а тѣмъ Россіа : ꙗко фѣица Гоцеѣ ГѢЛЕ
а Прѣблагочестивей Дѣамне ЛМПЪРЪТѢСЕЙ ЁЛИСАВЕТЕЙ ЯЛЕЖІЕНЕЙ: шѣ
а Майчѣй ЛѢЙ Прѣблагочестивей Дѣамне ЛМПЪРЪТѢСЕЙ МАРІЕЙ ОЕОДѢ-
РОВЕНЕЙ, шѣ а Бѣне Крединчѣшиларъ Дѣмнѣй Мѣриларъ Кнѣжи НИКОЛАЕ ПАВЛО-
ВИЧЪ, шѣ МИХАЙЛЪ ПАЧЛОВИЧЪ, шѣ а Бѣнекрединчѣсѣй Дѣамне Мѣрей
Кнѣгѣне МАРІЕЙ ПАВЛОВЕНЕЙ, шѣ а Гоцѣсѣй ЁЙ, шѣ ꙗко фѣица Бѣнекрединчѣсѣй
Дѣамне Мѣрей Кнѣгѣне ЁКЯТЕРІЕНЕЙ ПАВЛОВЕНЕЙ, шѣ Гоцѣсѣй ЁЙ, шѣ Бѣне
крединчѣсѣй Дѣамне шѣ Мѣрей Кнѣгѣне ЯНЕНЕЙ ПАВЛОВЕНЕЙ, шѣ Гоцѣсѣй ЁН.
Ярхъ къ Благословѣніа Прѣ Гѣфѣтѣсѣй Лѣдрептѣторѣсѣй ОУНОДЪ, шѣ а Прѣ
сѣфѣицѣтѣсѣй ГЯЕРІИЛЪ Ёдѣрхъ Мѣтрополѣтъ Кишинѣсѣй, шѣ Хотѣнѣсѣй, сѣс
тѣпѣрѣтъ Картѣ ачѣста, чѣ сѣ нѣмѣше МОЛѢЕНИКЪ : Ядѣкъ рѣндѣлаа кѣнтѣриларъ
дѣ рѣгѣчѣсѣй, шѣ а Параклѣсѣриларъ ѡсѣбѣтъ, ꙗко Ёдѣрхѣсѣй Тѣпографѣ а
Бѣссарѣвѣй, чѣ сѣ Яфѣкъ ꙗко сѣфѣта Мѣтрополѣ а Кишинѣсѣй, шѣ а Хотѣнѣсѣй, ꙗко
Кишинѣсѣй. Ла Янѣсѣй дѣла фѣчерѣ Лѣмѣй Ётѣкъ. Ярхъ дѣ ла Нѣшерѣкъ чѣ дѣпѣ трѣпѣ
лѣсѣй Дѣмнѣсѣй Кѣсѣнтѣсѣй, Яѣсѣй. Індѣктѣѡнѣсѣй, дѣ ꙗко лѣна лѣсѣй Ёктѣорѣ.

In-4° de 4 foi fără număr și 128 numerotate. Cu 20 sau 21 de rânduri pe pagina.

In primele foi se află: titlul de mai sus, o mică înștiințare despre carte, reproducă mai jos, tabla cuprinsului, precum și o gravură reprezentând pe Isus Christos.

Molevnică, Adeca rânduiala cântărilor de rugăciuni, tălmăcită din cel slavenesc, care să tipărește în Rossiia și să întrebuițază în pravoslavnicile biserică, s-au tipărită acumă întâiu și românește în exarhiciasca tipografie a Bassarabiei pentru bisericile și preoții Moldoveni a Eparhiei aceștiia. Care carte, fiindă că ne povățuiește cum să cuvine a mulțami prѣ milostivului Dumnezeu pentru a lui daruri și faceri de bine către noi și cu ce rânduială ni să cade a alergă la mila și ajutorul lui, și a-lă rugă în nevoile și necazurile noastre, fiește care lesne va înțelege câtă iaste de trebuincioasă mai alesă preoților, carii au neapărată datorie a să rugă lui Dumnezeu totă de-una pentru norodul celă încredințată duhovnicești loră povățuiră...

Galați: Biblioteca Urechii.

914. G. Montan, *Străinul în Pesta*, Buda 1816.

СТРЪИНА Л ПЕСТА | Ядѣкъ | Ё корѣре ꙗтре оѣн Стрѣин | дѣн
Цѣра Тѣрчѣсѣй, | шѣ | ꙗтре оѣн Четѣцѣн дѣн Пѣста, | ꙗко кѣре сѣ кѣпрѣнд фѣптеле
чѣле кѣрѣднѣе | дѣ не оѣтѣре | а | Чѣсѣй дѣ ꙗнѣлт шѣ кѣн нѣм нѣсѣтѣсѣй | Дѣм-
нѣсѣй | ЯРОШ ГѢФЯН НѢТОРОВЕНЧ | а прѣ Гѣфѣицѣй К. К. шѣ Я. Мѣсѣ-
тѣей | Конѣлѣр, а тѣтѣрѣр Гѣхѣлѣлар дѣн Кѣхѣмѣ Оѣн- гѣрѣй дѣ лѣѣѣ Гѣрчѣсѣй
Н. Оѣн. мѣй мѣрѣсѣй Ян- сѣпѣктѣр, а Янѣнтѣтѣрилар Пѣдагогнѣиѣй Дѣрик-тѣорѣсѣй,
прѣкѣм шѣ ла Дѣпѣтѣиѣ картѣ ѡкѣрѣмѣше | Фѣндѣсѣрилар Гѣхѣлѣлар Нѣѣѣнѣлѣ Пѣс-
тѣторѣ- лѣсѣй дѣ Прѣсѣдѣсѣм. | прѣн | ГѢЎРГІЕ МОНТИН | ꙗко Гѣхѣлаа Нѣѣѣнѣлѣ
Рѣмѣжнѣсѣй дѣн Пѣста Лѣвѣ- цѣторѣ ѡлѣктѣсѣй.

ЛА БѢДА | Л Кѣрѣсѣка Тѣпографѣ а Оѣнѣверѣсѣтѣей | Оѣнѣсѣрѣиѣй. 1816.

In-8° mic de 29 pag.

Pe verso titlului se află următorul motto:

Fac aceia ce sânt dѣtoriu, ma nică acѣia nu pot să fac pre cât s-ar cădѣ.

Pe pag. urmatoare :

Cu chieltuiala perilustrului și luminatului întru științe, precum și spre cultură, și cătră tot binele cel de comun a văpăiatului Domnului Ignatie Stancovici, cetățenului, împreună și marelui negoțitoriu din Pesta, încă și la mărita deputație a fundusurelor Shoalelor din nația serbescă alesului Condeputat, typărită :

Prefața :

Cătră cetitoriu !

Următoar : vorbire în versuri, între Străinul din țara Turcésca și între cetățenul din Pesta, alcătuită, ți-o pun înaintea, iubite cetitoriu, nu spre vre-o laudă deșartă a mé, sau spre căștigare vre unei mărimi vremelnice, ci toată ostenela mé în rândul acesta, în ciasurile cele ce îmi prisosiră dela alte ale méle ofițioase lucruri pusă, atărnă spre vécinica ne uitare și pomenire a faptelor înalt născutului Domnului Consiliar Uroș Stefan Nestorovici, Inspectorului a tuturor Shoalelor noastre celor naționalnicești.

De cumva te poți încredința din următoarele versuri, cum că pusul sfârșit, carele după puținticul meu talent, iaste bun, l-am ajuns, foarte mă bucur, și sânt al tău,

In Pesta 2. Aprilie 1816.

de bine voitoriu
Autorul.

A aparut și în limba germană. V. nr. urmator.

București : Biblioteca Academiei Române. — Galați : Biblioteca Urechia.

915. G. Montan, *Gespräch*, Pesth 1816.

Gespräch zwischen einem Fremden aus der Turkey und einem Pesther Bürger. Als ein Denkmahl froher Empfindungen für die merkwürdigen Thaten und um die walachische Nation erworbenen Verdienste des Hochwohlgebohrnen Herrn Urosius Nestorovits königl. Rath's und der G. n. U. Schulen Ober-Schul-Inspectors dargebracht von Georg Mantan Lehrer der walachischen Normal-Schulen zu Pesth.

Pesth, 1816. Gedruckt bei Johann Thomas Trattner.

In-8° de 14 pag.

Prefața :

Geneigter Leser !

Nachkommendes Gespräch zwischen einem Fremden aus der Turkey, und einem Pesther Bürger liess ich in meiner walachischen Muttersprache aus der Ursache vor dem Publikum erscheinen, damit die denkwürdigen Thaten des um unsere Nation wohlverdienten Mannes Herrn königlichen Rath's, und der in ganz Ungarn befindlichen G. n. U. Schulen Obern-Schul-Inspectors Urosius Nestorovits, wie auch die Dankgefühle dieser Nation, die sie ihm dafür zu zollen schuldig ist, der Nachkommenschaft einiger-massen überliefert werden möchten. Da aber hierorts wenige sich befinden, welche die walachische Sprache von Grund aus verstehen, und mehrere den Wunsch äusserten, eben dieses Gespräch auch in einer andern ihnen

КѢ КІЕЛТѢЛАА ЧИНСТІЦНАВР РѢМЖНІ ДНН ПІШТА ТЇПХРІТХ.

ЛІ БѢДІА. | Крѣлка Тѹпографіе | Оѹниверситѣтій ДНН ПІШТА | 1816.

In-8° de 100 foi.

Tipărit cu negru și roșu.

Precuvântarea e scrisă în limbile română, slavonă și grecească de: «Ioann Theodorovicī, a Beséricī romāno-grecesī din Peșta Paroh».

București: Biblioteca Academiei Române.

919. *Regulele scolastice*, Buda 1816.

РѢГѢЛѢ | ЕХОЛІЕТИЧѢ, | Кѣре сѣнт ѡржндѣте, шї дшездѣ
нен-трѣ цїнерѣ, шї прокопѣла | ЕХОЛІЕЛѢР РѢМЖНІЦІЙ | чїлвр днн
ЦѢРІА ОѹНГѢРѢГКѢ, | шї днн пѣрцїне її ѡпрѣдѣте. | КѢ мїлостїва ѡгхдѣнцѣ
| ѡпхрѣтїей, Кесарѣ-Крѣїей, шї ѡпостолїчїей Мхрїей.

ЛІ БѢДІА | Тѹпхрїте кѢ кїелтѢлаа Крѣїей Тѹпографіей | | Оѹниверситѣтїей
Оѹнгерїей. | 1816.

In-8° mic de 31 p.

Pe titlu se afla semnul tipografiei Universității ungurești.

Prefața sună astfel:

Cuvânt înainte.

Regulele acéste, care sânt orânduite și așezate pentru tinéře și pro-
copséla șolarilor celor românești, pentru acéia s-au făcut așa prescurt, ca
prunciї, cu cât mai lesne și mai curând le vor învăța, cu atâtă mai cu sta-
tornicie să le poată ține aminte. Iară în patru părți sau capete, pentru
acéia s-au împărțit, ca dascăliї îndată la începutul șoalelor întru atâté
septămânї să se sârguїască a deprinde prunciї întru їale. Drept acéia a
dascălılor datorință va fi, precum măduha și înțelesul regulelor a-l tâlcui
pruncilor, așa a pune întrebări dendămână; numai cu întrebările pre sco-
larıї să nu-ї îngreuéză, să le învățe din cuvânt în cuvânt, sau dérostul.

Ca dascalilor mai ușor să le vină, întrebările se vor pune dedesuptul
regulilor, ca și în limba serbescă.

Galați: Bibliotecă Urechia.

920. *Strastnic*, Buda 1816.

ЕТРІЕТНИКѢЛ | Че кѢпрїнде | сїне слѣжба сѣїтелвр шї мжнтѣн-
тѣарелвр Пѣтїмї ѡлѣ Дїнѣлѣї нѣстрѣ Іїс Хѣ. | Іїкѣм | ѡнтѣм ѡарѣ дшездѣ, шї
тѹпхрїт дѣпѣ ржндѣла Бесѣрнчїй Рѣсѣрїтѣлѣї, | сѣпт | стѣпжнїрѣ прѣ ѡнѣл-
цѣтѣлѣї ѡпѣрѣт ѡл ѡвстрїей, | шї ѡпостолїчїескѣлѣї Крѣї | ФРІНЦІЕЖ
ѡТЖЮЛ | кѢ | Благословїїа Бѣцїлїнцїей сѣлѣ Прѣвсѣїнцїтѣлѣї | Дѣмн | ЕТѢ-
ФІН ЕТРІТІМІРѢНЧ | Архї-Еписѣпѣл | шї Мїтрополїтѣл Бесѣрнчїй
Рѣсѣрїтѣлѣї днн | Кѣрлѣїц.

ЛІ БѢДІА | Крѣлка Тѹпографіе | Оѹниверситѣтїей ДНН ПІША. | Іїнѣл Дѣла
Хѣ | 1816. Індїктѣл |.

In folio de 1+110 foi, numerotate.

Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane.

Se află de obicei legat cu *Triodul*, tipărit tot acolo și în acelaș an.

București: Biblioteca Academiei Române.

921. Triod, Buda 1816.

Т Р І Ї Д І О Н | І К С М | А Т Ж А ѿ арх ѡсвѣт, шѣ тѣпхрѣт дѡпх ржидѡ-ла
Бесѣрничѣ Рхсхрѣтѡвѣ, | сѡпт | Ѹтхпжнѣрѣ прѣ ѡнхлцѡтѡвѣ А пхрѡт ѡл ѡсѣтрѣн
шѣ ѡпостолничѣскѡвѣ Крѡѡ | Ф Р І Н Ц Ї Ъ К А Т Ж Ю Л | кѡ | Благословѣнїѡ
Ѣдцѡлїнцїѣ сѡлѣ Прѣѡсѣфнїцѣтѡвѣ | Дѡмн | ѸТѢФІН ѸТ Р Я Т І М Ы Р О В Н Ч
Ірхї-Ѹпїскѡпѡ | шѣ Мнтрѡполнѣтѡ Бесѣрничѣ Рхсхрѣтѡвѣ днн | Кѡрѡвѣц.

ЛѢ БѢДѢ | А Крѡѡска Тѣпогрѡфїѣ ѡ Ѹѣннѣсѣнтѡтѣѣ днн Пїшта. | ѡнѡ
Дѡлѡ Хѣ ѡѡѡѣ. Індїктѡвѡ А.

In-folio de 1+320 foi.

Tipărit cu negru și roșu, pe două coloane.

Fără prefață.

De obicei se află legat la un loc cu *Strastnicul* din acelaș an.

București: Biblioteca Academiei Române.

922. Triod, Iași 1816.

Se găsește în biserica Nicorița din Iași și în biserica din Lungani (jud. Iași).

Iorga, *Inscripții*, II, 145 și 288.

923. Typicon, Iași 1816.

Т В П И К О Н | А нтрѡ сѡѡка сѡнѣѣ, чїѣѣ дѣ ѡѡїннцѡ | Фхххѡѡарѣѣ дѣ
Бїѡѡѡ, шѣ нѣдѣсѡхрѡцїѣѣ | Т Р Ъ Й М Ъ, ѡ Т І Т Ъ Л Ъ Н, шѣ ѡ Ф І Ю Л Ъ Н, | шѣ ѡ
ѸФНТѡЛ Ъ Н А Х :

Ѹѡѡ тѡѡѡхнѣт ѡѡѡтѡ кѡртѣ чѣ сѡ нѡѡѣѡѣ | Т В П И К Ѹ Н. дѣ пѣ чѣѡ Ѣѡѡнѡ-
сѡѡѡнѣск дѣ К : ѸХМХ : І : А : шѣ сѡѡ дѡт ѡн тѡпѡрїѡ ѡѡѡ ѡнѡѡѣ. А нтрѡ
ѡнѡѡѡ Дѡмнїѣ ѡ прѣ ѡѡмннѡтѡвѣ шѣ прѣ ѡнхлцѡтѡвѣ нѡсѡтѡ Дѡмн ѸКѡРѡЛ І Т
ПѡѢѢПѡД Р Ѣ К ѡП І М Ѣ Н Б Р Д. Кѡ Благословѣнїѡ шѣ тѡѡтѡ кїѡтѡѡѡѡ прѣ ѡсѣфнн-
цїѣтѡвѣ Ірхїѡпїскѡп шѣ Мнтрѡполнѣт ѡ тѡѡтѡ Мѡѡдѡѡѡѡ К V P І Ѹ К V P І Ѹ БѢН І І М І Н.
А нтрѡ ѡл пѡтрѡѡѣ ѡн ѡл Ірхїѡхсѡтѡрїѣѣ сѡлѣ дѡпх ѡ дѡѡ кїѡѡѡрѣ шѣ сѡнѣрѣ ѡѡ сѡѡѡѡѡѡ
сѡнѣѣѣ Мнтрѡполнїѣ.

А н Тѡпогрѡфїѡ сѡнѣѣѣ Мнтрѡполнїѣ ѡн ІѡШ ІѢ. ѡѡ ѡнѡѡ Дѡлѡ Хѣ ѡѡѡѣ.

дѣ Іѣрѡмѡнѡѡѡѡ ѸТ К, шѣ дѣ М : І : Т : Ѣ :

In-folio de 6 foi și 728 pagine.

Tipar negru și roșu.

Pe verso stema Domnului și obișnuitele versuri.

Urmează apoi prefața Mitropolitului Veniamin :

Innainte cuvântare.

Cătră cetitori.

Ia tot ipochimenul blagocestit și de Dumnezeu iubitoriu, dând cé întru Domnul
пărintѣсă blagoslovenie, rog pre același dătătoriu de toată bunătate
și de tot darul cel desăvârșit, să-ї dăruїască amândoăѡ fericirile.

Typicul sfântului și de Dumnezeu purtătorїului пărintelui nostru Savveї
celui sfїнїт, adecă їнchїpїurѣ slujbelor bisericești, precum s-au urmat de
demult și să urmѣѡѡă și acum, їнtru sfїнta lavră a sfїнtului Savveї și їнtru
toate bisericile céle de prin prejurul Ierusalimului și de pretutindenѣ, pre
care acum de nou l-am tălmăcit și l-am typărit їн limba noastră cé rumă-
nească. Pentru care puține urmѣѡѡă nevoe să grăїm. nu pentru cum s-au

înpodobit cu acest feliu de țirmonii, de multe feliiuri de slujbe, din post, de prazdnice, de înnainté prăzdnuirî, de după prăzdnuirî, de ale sfinților celor mari, cariî au priveghierî, cariî au polyeleu, cariî au slavoslovie, cariî să cântă pe 6, cariî pe 4; pentru cum s-au întărit de toate sfintele săboară a toată lumé céle dela dânsul încoace, cum de la bisérica cé mare s-au primit, și pentru cum să urméză, mult fiind cuvântul, și multă îngreuiare pricinuind. Cî pentru cum și din ce pricină ne-am îndemnat a ne supune la atâta ostenélă și chieltuială a-l tălmăci și în typariu a-l dà, de pre care typice s-au tălmăcit, cum s-au urmat, care s-au adăogat, care s-au scăzut. Și pre urmă puțină sfătuire cătră cetitorî și îndemnare cătră fapta bună. Pre acesté voim a le grăi cătră iubitorî de Dumnezeu cetitorî și patrioî. Purtând grijă de scurtaré cuvântului pentru ne îngreuiare. Și începem dela cé din tâi.

Văzând noi sārăciîa despre cuvântul lui Dumnezeu și prostimé întru care iaste cufundat néniul acesta Rumănesc, de unde i să pricinuiaste cé mai multă înpiedecare cătră cunoștința de Dumnezeu, cătră lucrare poruncilor lui Dumnezeu, și cătră toată fapta bună, mai întâiu întru alte sfinte și de Dumnezeu însuflete și de suflet folositoare scripturi și prin înși-ne și prin alte ipochimene ne-am sirguit spre a înmulți cuvântul lui Dumnezeu în limba rumânescă, care luminează pre minte spre înțelgeré lor, deșteptă pre sufletul cetitorîului cătră lucrare faptelor bune, prin care să face omul plăcut lui Dumnezeu, și fiu după daru. Iar mai pre urmă văzând că typicul le pune pre toate acesté la bună rânduială și le înpodobeste, și cum că fără de povățuire typicului, sânt ca o materie strânsă și ne închipuită. Că el arată cum să se cânte slujbele céle de séra, céle de diminéța, céle dela liturghie, care după care să se cânte, care cuvânt după care să se cetescă, el pre toate rânduiaște, și ca de mână pre cetitorîu îl duce. Decî văzând noi, zic, de câtă bună rânduială, și podoabă, și țeremonie duhovnicescă să lipsesc bisericile creștinești ale Rumânilor, care nu puțin folosește și deștepta pre privitorî, lipsindu-să de aciastă sfântă și folositoare carte, care iaste, ca să zic așa, ca o temelie a tuturor celoralalte. Am pus toată silința, am trecut cu vederé toată ostenéla, am răspuns toată chieltuiala, și o am tălmăcit-o cu toată amărunțimé și luaré aminte, și o am dat-o și în typariu cu toată buna rânduială a ei, după cum să vede.

Decî s-au zis pentru din ce pricină ne-am îndemnat a-l tălmăci și a-l da și în typariu. Să arătăm după ce feliu de cărți s-au tălmăcit, ca mai desăvârșit să te încredințezi, o pré iubite cetitorîu, că nu niscare va neadevărate și fiește cum, am uneltit la tălmăcire. Ci chiar adevărate și mărturisite de doaă némuri, de cel ellinesc și de cel slovenesc. Că după typicul cel ellinesc typărit al sfântului și pré cuviosului părintelui nostru Savvei celui sfințit, care și temeliîa la tălmăcire au fost, și după cel slovenesc care și mai luminat și mai pre larg și întocma cu cel elinesc s-au tălmăcit. Noi însă și mai pre larg făcându-l, că am pus toate de rând și sfârșiturile vecerniilor și ale utrenilor fiește căriîa zile proaste, fiește căruîa prazdnic, și ale fiește căruîa sfânt ce să prăzdnuiaște spre mai lesnicioasă înțelgeré fiește căruîa cetitorîu. Pentru ca să nu să facă vre-o turburare și vorbă, și zăbavă cătând pre auré céle cuviincioasă nefind de față toate.

Noi socotind că typicul cel ellenesc aflându-să pre la céle mai multe locuri întunecat și pré pre scurt și nelesne înțeles, și măcar că cel slovenesc ăste făcut mai luminat și mai descoperit pre la multe locuri. Dar cu toate acesté tot au urmat nevoe și trebuință încă a-l mai lumina să se facă cel rumânesc, cât orî ce noimă neînțelésă de s-ar fi întâmplat pre la orî ce locuri orî ce cuvinte, orî ce zicerî cu greu de a veni la tălmăcire, orî în cel ellenesc de s-au aflat, orî în cel slovenesc, în tot chipul ne-am silit a le tălmăci bine și duple tyré limbii spre mai lésne înțelégere cetitorîului, știind că unî din cetitori din cei pre la țară să află cam slabî spre cetire, și cam greî la înțelégere, ca nu din pricina aciasta a neînțelégerei să rămăe ceva din céle cuviincioase ale slujbei necetit sau necântat, și să greșască innainté lui Dumnezeu, sau innainté preă sfintei Născătoareî de Dumnezeu, sau innainté sfântului aceluia căruia îi cântă slujba, și în loc de blagoslovenie și de ertare păcatelor pentru ostenéla, urgie și blestem să-și tragă asupra pentru neștiința și greșala. Că pre cât de cu osărdie dragoste și evlavie cântă cineva lui Dumnezeu, sau Născătoareî de Dumnezeu, sau sfântului, și de cu înțelégere dréptă și sfântă și cu credință dréptă: Pre atât să mulțeméște și Dumnezeu și pré sfânta Născătoare de Dumnezeu, și sfinții, și să roagă lui Dumnezeu pentru ertare păcatelor lui, și milostivéște pre Dumnezeu asupra lui, și îi dăruăște ertare păcatelor lui: Pre atâta când să roagă cineva cătră Dumnezeu, sau cătră pré sfânta Născătoare de Dumnezeu, și cătră orî carele din sfinți, cu vre o înțelégere sau socotélă ré sau strâmbă, și neplăcută lui Dumnezeu sau Născătoareî de Dumnezeu sau sfinților. Că céia ce place lui Dumnezeu, place și pré sfintei Născătoareî de Dumnezeu, place și sfinților lui, și céia ce place sfinților lui, place pré sfintei Născătoareî de Dumnezeu, place și lui Dumnezeu. Pre atâta își trage asupra-și în loc de milă pre urgiua lui Dumnezeu unele din slujbe ale unora din sfinții mucenici în typicul cel slovenesc, precum a sfinților mucenici Kyril și Iulita, maica sa, pentru ca să se prăznuiască sfântul Vladimir cnézul rușilor. Că intru acéia zi cade și pomeniré lui, ei au strămutat pre a sfinților mucenici, și o au pus-o în 14 zile, împreună cu a sfântului celui ce să pomenéște intru acéiași zi, noi însă am mutat pre a sfinților mucenici la locul ei, în 15 zile duple rânduală, iar a sfântului Vladimir o am pus de desupt, să se cânte adecă unde îi ăste hramul lui, și unde îi sânt moăștele lui. Așa am pus la toți sfinții cei din limba slovenescă, fiindcă nu sânt scoase în limba rumânescă slujbele lor. Pre unele din slujbele sfinților mucenici, pre care de demult le-au făcut bisérica polyeleu, precum a sfinților mucenici celor cincî, precum a sfântului Stefan, și precum ale altora, le-am făcut și noi cu polyeleu, ale unora pre șase: pre unele din typic, pre altele și din predanie. Așjderé și din typice pre unele nedeplin aflându-să le-am împlinit, precum cel din sfânta și maré sâmbătă pentru scoateré Aerului, precum cel din luné sfântului Duh, și precum altele lipsite aflându-se le-am adăogat. Iar pre altele rusești aflându-se, și de cel ellinesc și de obiciaîurilor céste grecești neatingându-se, nici ajutând sau folosindu-ne ceva, la vre un obicéu sau țere-monie bisericescă, sau la vre o faptă bună, noi pre acelé le-am lăsat ca pre niște netrebuincioase noă, și numai de îngreuîare și de prelungire pricinuitoare.

Zic unii cumcă cei ce viețuesc de osebi și în lavre nu li să cuvine să dezlege săptămâna lui Arțivurie, pre care Armenii cu mare osârdie toți o postesc, ci numai creștinii cei de prin politii cari sânt amestecați cu Armenii. Pentru aceia am adăogat și pentru aciasta aice pre urmă și pre socotela lui Anastasie Sinaitului Episcopului Chesariei Palestinii ce pentru postul lui Arțivurie. Că nu să cade, zice, creștinilor până la atâta să se slohoadă, cât ca pre o cu totul dezlegată să o socotescă: Ci dezlegând numai o zi, adecă pre luni, spre răsturnare și stricare postului celui armenesc, pre célelalte două, adecă pre miercuri și pre vineri, să se postească precum și pre célelalte de preste an. Și nu li să va socoti cumcă postesc împreună cu Armenii. S-au mai adăogat tot din typicul cel ellenesc și epistolia pre cuviosului Nicolae patriarhului Constantinopoliei către Anastasie igumenul Sinaului, în chip de așazământ al viețuirii cei de preste tot anul. Și încă și când se cade să fie dezlegare și pashalie de 124: doaăzeci de ani. Toate aceste s-au arătat spre mai multă luminare și mai bună cunoștința cetitorilor. Decî pre aciasta după ce acum așa cu toată amărunțime s-au tălmăcit, de tot întunerecul s-au izbăvit și de toată neînțelegeré și îndoiala s-au curățit, și acum poate fiește carele ca pre un munte înalt duple procul a să sui pre învățatura acestuia, și bine a vesti norodului céle cuviincioase. Acum după ce poate și limba cé rumânescă a se lăuda cu typicul întocma ca și cé ellenescă și cé slovenescă, și încă și mai mult, pre cât pre mai luminată și mai descoperită, și mai lesnicioase spre înțelegere iaste, acum după ce cei săraci s-au înbogătit, cei lipsiți de cunoștința celor cuviincioase s-au îndestulat de a cunoaște cum să slavoslovească pre Domnul și pre pré curată Maica lui Dumnezeu, și pre sfinții lui. După ce cei căzuți s-au rădicat la înălțime, după ce cei întunecați s-au luminat, cei plini de negura neștiinței s-au descoperit și întru știința celor de nevoie au venit. Priimiți pre aciasta, pré iubiți cetitori, care vă învață céle cuviincioase, vă povățuiaste și ca de mână vă duce cum să proslăviți pre Domnul și Ziditorul și Mântuitorul vostru, cum să-i cinstiți prazdnicele lui, cum să slavosloviți prazdnicul pré sfintei Născătoare de Dumnezeu și ale Sfinților, vă îndrepteză care după care să cântă, care să cade să se zică mai nainte și care pre urmă. Care pre câte să se pue și care pre cât, și la toată buna rânduială și buna cuviință vă îndrepteză, la toate aceste vă povățuiaste numai de veți lua aminte cu dedinsul. El și umbletul vi-l pune la buna rânduială, cum să umblați în biserică lui Dumnezeu, cu cucernicie și cu evlavie. Cum să vă purtați întru céle sfinte, cum de cu luare aminte și cu osârdie să cetiți cuvintele sfinților părinți în urechile ascultătorilor. Ca și pre sine-vă să vă folosiți și pre ascultători să puteți spre calé cé cătră mântuire să-i povățuiți. El pre voi vă va învăța cum de cu osârdie să vă aflați cătră sfintele slujbe ale lui Dumnezeu și ale pré sfintei Născătoare de Dumnezeu și cătră ale sfinților lui, care să cade să o aibă fiește carele creștin, cu cât mai vârtos preoții și diaconii cari sânt datorî a fi lumină și a să face chip și pildă de fapte bună enorișilor săi. Pre typicul acesta zic, priimiți-l, care vă duce de mână cătră toată buna rânduială a bisericii, a sfințelor slujbe, a bunei cuviințe, a osârdiei cei cătră fapte bune, și a viețuirii cei duple Dumnezeu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socet & Co.”; Tipo Moldova
 Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 18.218.129.100 (2024-04-16 21:09:17 UTC)

Cartea se compune din două părți: «Vișața lui Esop» (primele 58 p.) și «Pildele și învățăturile lui Esop», în număr de 105.

Alte ediții: Sibiu 1795, 1807 și 1812.

București: Biblioteca Academiei Române. — Galați: Biblioteca Urechii.

925. Vișața Sf. Vasilie cel Nou, Râmnic 1816.

БІЛЦЯ | Єфѣтѣлѣ Басілаѣ чѣль нѣс. | Шѣ ѿфрѣнкошѣтеле Бѣмѣ ѡле Бѣз-
дѣхѣлѣ, Шѣ Дрѣпта Жѣдѣкѣтѣ, прѣ кѣре лѣс кѣзѣтъ Грѣгѣрѣ, Прѣнѣ Рѣгѣчѣнѣлѣ
сѣфѣтѣлѣ Басілаѣ чѣль нѣс. Кѣре сѣс скрѣсь прѣ лѣмѣ ѣлѣнѣскѣ дѣ ѡчѣлѣш Грѣ-
гѣрѣ. Мѣрѣ ѡкѣмѣ ѿ зѣлѣлѣ Прѣ Лѣмѣнѣтѣлѣ Дѣмѣнѣ Іѣ Іѣѡнѣнѣ Гѣѡргѣ
Кѣрѣцѣ Кѣрѣѣдѣ. Тѣлѣмѣчѣнѣдѣсѣ прѣ лѣмѣ Рѣмѣжѣнѣскѣ, сѣс дѣтъ ѿ Тѣпѣрѣѣ кѣ
Блѣгѣослѣвѣнѣлѣ прѣ сѣфѣнѣцѣ сѣлѣ Юѣнѣтѣѣрѣѣлѣ дѣ Дѣмѣнѣзѣс Кѣрѣ ГѣлѣѣкѣтѣІѣѣнѣ. Ёнѣс-
кѣп. Рѣжм. спрѣ фѣлѣѣсѣлѣ чѣль дѣ ѡѣсѣ.

Прѣнѣ мѣлѣтѣ слѣнѣнѣцѣ шѣ ѡстѣнѣлѣз ѡ тѣлѣмѣчѣнѣтѣѣрѣѣлѣ кѣрѣцѣ ѡчѣлѣлѣ.

ѿ сѣфѣтѣ Ёнѣскѣпѣ ѡ Рѣжм. Лѣтъ, ѡѡѣсѣ.

Гѣс Тѣпѣрѣт дѣ Дѣмѣнѣтрѣ Мѣхѣлѣѣ Пѣнѣѣѣѣѣ Тѣпѣ. Рѣжм. Шѣ дѣ Гѣѡргѣ Пѣпѣ,
ѡ Нѣкѣѣлѣ, Тѣпѣѣгѣрѣѣѣѣѣ фѣнѣ сѣѣ.

In-4° de 2+66 foi.

Prefața începe îndată pe verso titlului și este iscalită de :

Rafailu Iermonahu Protosinghelu, talmăcitorul și cheltuitorul cărții acesteia.

Exista exemplare, cu alta prefața și pe titlul cărora pomenirea talmăcitorului este înlocuită cu următoarea :

Кѣ Кѣлѣтѣлѣ Кѣкѣѣнѣѣ Ёлѣнѣкѣѣ дѣѣѣѣѣѣѣ Дѣрѣкѣрѣѣ Кѣ сѣ сѣ дѣ ѿ Дѣрѣ спрѣ
кѣѣѣѣѣѣѣ ѡнѣ нѣмѣнѣѣ Шѣ ѡ нѣѣѣлѣ Дѣмѣнѣѣѣ.

În alte exemplare lipsesc cuvintele : Ca sa se dé... etc.

Din «Înainte cuvântare către dreptu crezătorii Cetitorii», din aceste exemplare, a lui «Rafailu Iermonahu Protosinghelu», estragem următoarele :

... Pentru aciașta daru și Dumnéei Elenca Darvarii doftorița, duple ce ș-au crescutu pre cele de Dumnezeu dăruite odrasle, pre catu i-au fostu cu putință, întru frica Domnului, cu adăogare învățăturiloru celoru de sufletu folositoare, și făcându parte și véculu celui viitoru, au ajutat duple putință, dintru acélé cu care Dumnezeu i-au blagoslovitu cinstita casă, pre cei ce au avutu trebuință, au voit acumu și bine au socotitu de au datu în typariu și aciastă Cărticică cuprinzătoare de Vămile cele dinu văzduhu și de Judecata cé viitoare și înfricoșată, spre folosu celoru ce voru ceti, nădăjduind ca prinu rugăciunile acelora să afe milă dela Dreptulu Judecătoriu, în zioa și în ciasulu acela, întru carele numai faptele sale va ajuta pe flește carele. Căriia o! de i-aru urmă și alte cinstite ypochimene întru altele asemené

În fața textului, Domnul Hristos, într'o gravură semnată: D. P. M. T.

București: Biblioteca Academiei Române.

πρὸ Δ. Κορύωνος ἐπιμελέσθην

355. — Cei patru Evangheliști din *Chiriacodromion*, Iași 1816.

926. *Chiriacodromion*, I-II, Iași 1816. — Grecește.

ΚΥΡΙΑΚΩΔΡΟΜΙΟΝ, ἤτοι Ἑρμηνεῖα καὶ μετ' αὐτὴν ἠθικὴ ὁμιλία εἰς τὸ κατὰ πάσαν Κυριακὴν ἐν ταῖς ἀγίαις τῶν ὁρθοδόξων ἐκκλησίαις ἀναγιγνωσκόμενον Εὐαγγέλιον, συντεθὲν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου, καὶ νῦν τὸ δευτέρον ἐκδοθὲν. Τόμος Α'. [-Β'.]

Ἐν ΙΑΣΙΩ. Ἐν τῷ δι' ἑράνου τῶν φιλομούσων νεοεργηθέντι Τυπογραφείῳ. 1816.

Chiriacodromion sau tâlcuire și cuvântare morală după dânsa la Evangelhia citită în fiecare Duminică în sfintele biserici ortodoxe. Alcătuit de răposatul Arhiepiscop Nichifor Theotocos și acum editat a doua oară. Vol. 1[-2].

Iași. În Tipografia de curând înființată prin contribuiri iubitorilor de învățătură. 1816.

2 vol. in-4° de 4 foi+ 621 pag. +1 foaie, pentru vol. I și 1 foaie +429 pag. +5 foi, pentru vol. II.

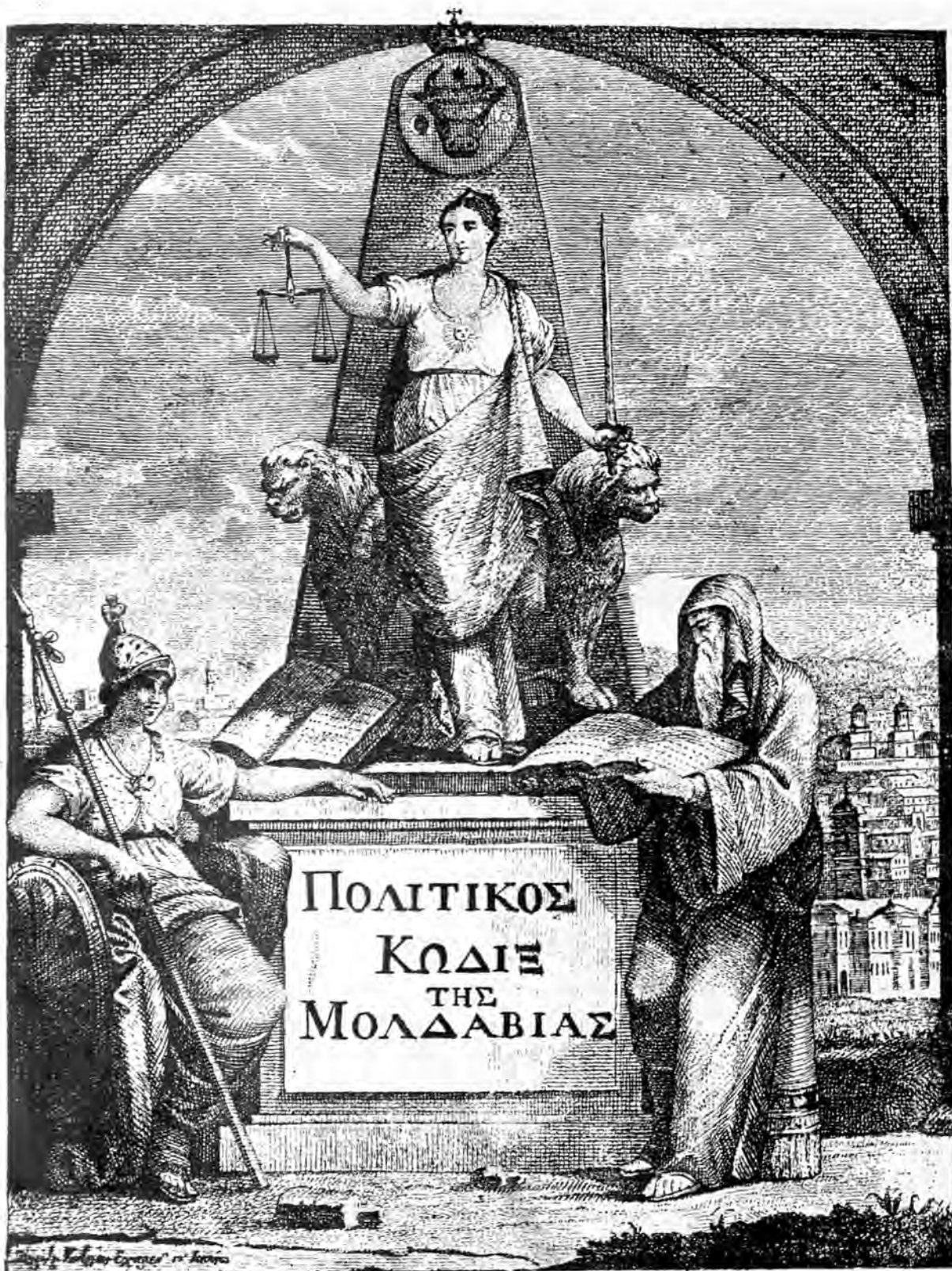
Titlul e tipărit cu negru și roșu.

În prefața se spune ca ediția aceasta s'a făcut după aceea a fraților Zosima din 1796, care apăruse în Moscva.

În fruntea textului în amândouă volumele, se afla o gravură pe arama a lui Dimitrie Kontoleo, reprezentând pe cei patru Evangheliști (facs. 355).

La sfârșit se afla o erată și lista subscriitorilor.

București: Biblioteca Academiei Române.

Όμεια δίκης καδορῶ πάντα τὰ γινόμενα.

356. — Monumentul Dreptății, din *Codicele Calimah*, 1816.

857.

927. *Codicele civil al Principatului Moldovei* (Calimah), Iași 1816-17.—Grecește.

ΚΩΔΙΞ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ | τοῦ | Πριγκιπάτου | τῆς | Μολδαβίας. | Μέρος ἀ[-γ'.]

Ἐν Ἰασίῳ. Α,ΩΙς'.

Ἐν τῷ νεοεργηθέντι Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ. Ἐνδον τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου των τριῶν Ἱεραρχῶν.

Codul civil al Principatului Moldovei. Partea I[-III].

Iași, 1816. În tipografia grecească înființată de curând, în cuprinsul sfintei Mănăstiri a celor Trei Ierarhi.

4 vol. in-4°, 3 pentru text și 1 pentru indice.

Vol. I: 10 foi, 89 pagini și 2 gravuri.

Vol. II: 308 pagini.

Vol. III: 58 pagini, 1 gravură, 6 foi cuprinzând 3 tabele.

Gravurile sunt litografii și reprezintă:

1) Un monument al Dreptății, cu stema și coroana Moldovei, cu statua Justiției, între doi lei, având spada și cumpăna în mână, iar la pedestal: Minerva și Solon. Cu inscripția: Πολιτικὸς Κώδιξ τῆς Μολδαβίας, — și dedesupt: Ὅμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γιγνόμενα. (Ochiul Dreptății vede toate faptele) (facs. 357).

Gravura este semnată:

Δημητρ. Κοντολεὸς ἔχαρεν (=ἐχάραξεν) ἐν Ἰασίῳ. (Dimitrie Kontoleo a gravat în Iași).

2) A doua gravură este portretul lui Scarlat Alexandru Callimah Voevod, Stăpânitor și Domn al întregii Moldove, după un portret al lui, pictat și desemnat de L. Baro Ludovicus Kröuchely de Schwerdtberg în 1817, și gravat de Blasius Höfel (facs. 358).

Dedesupt, între cuvintele titlaturii domnești, se vede stema Moldovei, înconjurată de mărcile județelor ei:

Ἰασι, Καρλιγатура, Χιρλοβι, Ποτσани, Δοροχοῖ, Χερτσα, Φαλτα, Βαλουζ, Τουτοβα, Κοβουρλουζ, Τεκουσαι, Ποστνα, Πακοβι, Ρωμανου, Νιαιμτσου, Σουταβα.

3) La sfârșitul vol. III se afla o litografie, tot a lui Dimitrie Kondoleo, reprezentând gradele înrudirilor.

4) Pe titlurile tuturor volumelor se află o stemă a Moldovei, gravată tot de Kondoleo (facs. 356).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΒΟΕΒΟΔΑΣ
ΚΑΙ ΗΓΕΜΩΝ
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
 Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 18.218.129.100 (2024-04-16 21:09:17 UTC)

Indicele are titlul următor :

ΠΙΝΑΞ κατ' ἀλφαβήτων τῶν περιεχομένων ὑποθέσεων καὶ δυσκαταλήπτων λέξεων ἐν τοῖς τρισὶ μέρεσι τοῦ πολιτικοῦ Κώδικος τοῦ Πριγκιπάτου τῆς Μολδαβίας. Κατὰ τὸν ἄριθμον τῶν Παραγράφων. Ἐν Ἰασσιω, Α,ΩΙΖΨ etc.

Indice alfabetic cuprinzând subiectele și termenii greu de înțeles din cele trei părți, din cari se compune Codul civil al Principatului Moldovei. După numărul paragrafelor. Iași, 1817, etc.

In fruntea volumului I se afla scrisoarea Domnului de dedicație, catra tatăl sau și hrisovul ăcestuia, pe cari le reproducem aci, împreuna cu traducerea facuta de d-l G. Murnu.

Ἵψηλότατε Ἀθῆντα, Τρισέβαστε καὶ Φιλόστοργέ μοι Πάτερ!

Ἵδοὺ Σοι τῆς ἐκ τῆς πατρικῆς κηδεμονίας ἀγωγῆς μου καὶ παιδείας τὸ κεφάλαιον, ἰδοὺ τῶν Ἑκλάμπρων Σου εὐχῶν τὰ τῆς ἐπικαρπίας, ἰδοὺ αἱ μεγαλοπρεπεῖς Σου βουλαὶ οἷον πέρας εἰλήφασιν. Ἐχεις γάρ ἐν τούτῳ τὸν Νομικὸν Κώδικα, ὃν ἄνωθεν μὲν. ὅτε τῆς Θεοσώστου ταύτης Χώρας εὐκλεῶς ἡγεμόνευες, τὸ ὑπήκοον ὑπὸ τῆς πλεονεξίας οἰκτρὰ πάσχον οἰκτεῖρων, ἐπεθύμεις συντεθεῖναι, νῦν δὲ πάρεστιν ὅρῳ δι' ἐμοῦ ἀρχὴν ἅμα καὶ τέλος ἀπειληφότα, καὶ τῷ Σὺ Ὑψεὶ ἀνστιθέμενον. Τοῦτου τὴν ἀνάθεσιν προσηῶς ἀποδέξαιο, καὶ γάρ μοι κατὰ λόγον τυγχάνει γεγεννημένη, εἴγε τὰ τῶν παιδῶν τοῖς πατράσιν ἀνατίθεσθαι δίκαιον καὶ ἔννομον, καὶ μάλιστα ἦν οὗτοι πρῶτοι μὲν εὐξάμενοι τύχῳσιν, ἐχέγγυοι δὲ τῶν ἐγχειρημάτων ὡσιν. Ἀποδεξάμενος δὲ, Τρισέβαστε Πάτερ! μὴ παύου εὐχὰς ἐπ' αὐτῷ πολλὰς καὶ πολλάκις ἐπιδαφιευόμενος, ἵνα δὴ τελεσφόρος καὶ σωτήριος ἡ νομοθεσία αὕτη τῇ Μολδαβίᾳ γένηται, καὶ τοῦ λοιποῦ μηδεὶς ἐν αὐτῇ φανῇ ἀθέμιτα πράττων, ἧ γοῦν κακοήθως καὶ φαύλως πολιτευόμενος! Τοῦτο γὰρ τὸ σκοπιμώτατον τουτουῖ γε τοῦ ἐγχειρήματος ἡμῖν καθέστηκεν, ἐπεὶ μέλει μὲν ἐμοὶ τῆς Μολδαβίας, μέλει δὲ καὶ τῷ Σὺ Ὑψεὶ ἐπιεικῶς. Οὐ γὰρ μόνον πατήρ ὡς ἀληθῶς ἀνεφάνης ταύτης ἡγεμονεύων, ἀλλὰ καὶ πολίτης ὑπάρχεις ἀναμφηρίστως, καὶ τῶν ἐπιφανῶν εὐπατριδῶν γέγονας. Ἐντεῦθεν δὲ ὁμολογουμένως φέρων παρέδωκας τοῖς βλαστοῖς Σου τὸ Καλλιμάχειον Γένος, καταγόμενος ἀτεχνῶς ἐκ παλαιῶν προγόνων, οἳ περ ἐνταυθοὶ διαπρέψαντες ὤφθησαν, ἀρεταῖς τε καὶ θαυμάσις πράξεσι. καὶ πολῖται ἀγαθοὶ καὶ ἡγεμόνες εὐεργετικοὶ διετέλεσαν.

Ἡμεῖς δὲ, ξύμπας τε οὗ τὴν ἀρχὴν ἐπιτετράμμεθα θεοσεβῆς οὗτος λαός, καὶ οἱ Σοι βλαστοί, ἀνθ' ὧν πολλῶν τε καὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν παρὰ τοῦ Σοῦ Ὑψους τετυχήκαμεν, εὐγνωμονοῦτες, ἐκείνᾳ Σοι λιπαρῶς ἄνωθεν ἐξαιτούμεθα. Ζήσης ἐπιμήκιστον, Βέλτιστε Ἥγεμὸν, καὶ πατέρων ἄριστε κατ' ἅμφω τὸν ἄνθρωπον ευημερῶν! Ἵδοις δὲ καὶ πάσας τὰς Σὰς περὶ ἡμῶν εὐχὰς πληρουμένας!

Ὁ σὸς εὐγνώμων Ὑῖς

Σκαρλάτος Καλλιμάχης.

Prea înălțate stăpâne, prea cinstite și iubitorule părinte!

Iată coroana creșterii și învățăturii mele datorite îngrijirii părintești, iată rodul dorințelor tale auguste, iată îndeplinirea planurilor tale mărețe. Căci ai întru aceasta Codul de legi cari, îndurându-te de soarta de plâns a supușilor căzuți pradă lăcomiei, doreai să fie întocmit odinioară când cu mărirea stăpâneai această țară de Dumnezeu păzită; acum îl poți vedea început și dus la capăt de mine, și închinat Măriei Tale.

Primește cu bunăvoință această închinare, căci e făcută cu drept cuvânt, dacă e drept și legiuit ca lucrările fiilor să fie închinare părinților, și mai vărtos dacă aceștia le-au dorit mai întâi și s'au legat împreună cu ei pentru înfăptuirea lor.

Iar dacă vei priimi-o, prea cinstite părinte, nu conteni a înmulți asupra-i urările Măriei Tale, pentru ca legiuirile ce cuprinde să fie de folos și mântuitoare Moldovei, și ca de acum înainte să nu mai cuteze nimeni să facă nelegiuri sau chiar să aibă purtări rele și mișelești!

Căci tocmai aceasta a fost cea mai de căpetenie țință urmărită de noi prin această lucrare, întru cât și cu și Măria Ta, deopotrivă de mult, purtăm grija Moldovei. Doară nu numai ca un adevărat părinte te-ai arătat domnind peste această țară, ci și ești fără îndoială cetățeanul ei, și ai ajuns unul din fruntașii cei mai aleși.

Astfel negreșit ridicând neamul Calimahilor, l-ai predat odraslelor talc, purces fiind de bună seamă din vechi străbuni, cari au strălucit în această țară, prin daruri și fapte plăcute lui Dumnezeu și au fost cetățeni buni și Domni binefăcători.

Iar noi, întreg acest cucernic norod, a cărui cărmuire ni este încredințată, precum și odraslele tale pentru multele și marile binefaceri, de cari am avut parte dela Măria Ta, mulțumitori din inimă, îți poftim:

Să trăești ani îndelungați, prea bunule Domn și neasemănate părinte, și să ai parte de toată fericirea omenească! Dea Dumnezeu să vezi împlinite toate dorințele tale pentru noi!

Fiul tău recunoscător,
Scarlat Calimah.

Ἰωάννης Σκαρλάτος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχης Βοεβόδας, Ἐλέφ Θεοῦ, Αὐθέντης καὶ Ἡγεμῶν Πάσης Μολδοβλαχίας.

Μεγαλεπήβολον καὶ μεγαλοφυῆς καὶ τωόντι θεῖον ἡ Ἀρχῇ, καὶ οὐδὲν ἰσομέγεθες αὐτῇ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων, ἐκ πρώτης τῆς τῶν ὅλων γενέσεως ἀνάγκῃ τῆς φύσεως συστάει, καὶ τῷ χρόνῳ εἰς τόδε προαχθέν. Τῷ γάρ Ἀρχοντι, ἢ Ἀρχων, εἰ μήτι ψευδώνυμος εἴη, οὐδὲν τὸ σκοποῦμενον, πλὴν ἡ τῶν ἀρχομένων εὐδαιμονία καὶ εὐζωΐα, καὶ πρὸς τοῦτο οἱ ἀρχαιοτάτοι τῶν ἀνθρώπων συνεστήσαντο τὰς Ἀρχάς, πατέρας χρηστὸν καὶ ἥπιον καὶ κοινὸν κηδεμόνα καὶ προστάτην τῶν Ἀρχοντα προβαλλόμενοι. Καὶ ὁ μὲν παλαιὸς λόγος βοῦλεται κοινὸν ἔχειν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον, εὐεργεσίαν καὶ ἀλήθειαν, ὁ δὲ ἐμβριθέστερον συνορῶν, καὶ τὸν νοῦν ἀκριβέστερον τῷ πράγματι ἐφιστάν, εὗροι ἂν οὐ μᾶλλον ταῦτα, ἢ τὴν Ἀρχὴν ἀφομοιοῦσαν τὸν ἄνθρωπον Θεῶ, καὶ ταύτην συστάσαν πρὸς παράδειγμα τὸ ἐκείνου. Τὸ γάρ μέγα σύνταγμα τοῦ δε τοῦ παντός καὶ περικαλλοῦς κόσμου, οὐκ ἂν διετέλεσεν ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον φυλάξαν, ἢν περ ἔλαβεν ἐξ ἀρχῆς καλλονὴν καὶ εὐπρέπειαν, εἰ μὴ τὰ τῆς προνοίας μέχρις αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων διῴκειτο, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων, οὕς ἱεροῦς Ὅρους, καὶ θεῖους Νόμους παρέλαβεν, ἀπαρამειώτους διετήρει ἀπ' ἀρχῆς τῆς τῶν ὅλων συστάσεως, μέχρις οὗ δόξειε τῷ τῶν ὅλων Δημιουργῷ. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Ἀρχων οὐ μόνον τῆς ἀπάντων τῶν ἀρχομένων συντηρήσεως καὶ διαμονῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν εὐδαιμονίας καὶ εὐζωΐας πρόνοιαν ποιούμενος, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτω ἕς γε αὐτὰ κάττεισι τὰ κατωτάτω, οὐδὲν παραλείπων ἀνεξέταστον, οὐδὲ ἀβασάνιστον, ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἀρχομένων τείνει εὐδαιμονίαν. Καὶ ἐπειδὴ περ οἱ Νόμοι ἀνγκαῖοι εἰσι πρὸς οὐσασιν τῆς τοῦ ἀνθρωπίνου κοινωνίας, καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὴν αὐτοῦ, πάντα πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀρχομένων πραγματευόμενος, Θεσμοθέτης οἶον αὐτὸς γινόμενος, τῶν Νόμων αὐτῶν οὐδὲν προὐργιαιτέρον ἡγοούμενος, τοὺς μὲν ἀπαλείφει, τοὺς δὲ μεταποιεῖ, τοὺς δὲ διορθεῖ, τοὺς δὲ καὶ δεῖσαν, αὐτὸς τίθησιν, ὅσοι σωτικώτατοι καὶ βιωφελέστατοι καὶ κοινωνεῖστές ται, δι' οὓς καὶ οἱ ἄριστοι τῶν Νομοθετῶν

ἀθανάτοις εὐκλείαις περιέβαλον τὸν αἰῶνα, καὶ ἀγῆρω μνήμης νεῖφ φέροντες ἑαυτοὺς ἐγκαθίδρυσαν.

Ταῦτ' ἄρα καὶ τῶν ἀειμνήστων Ἡγεμόνων οἱ πρὸ ἡμῶν περιπίστως καὶ πανευκλεῶς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἡγεμονεύσαντες, τῶν τε ἄλλων τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ εὐημερίαν τῶν ἀρχομένων, τὴν μεγίστην κατεβάλλοντο φροντίδα, καὶ δὴ καὶ τὸ Νόμους θέσθε, καθ' οὗς δικάζονται τοὺς ὑπὸ χεῖρα, χρεῶν πάντων τὸ μέγιστον σφίσις ἡγήσαντο εἶναι. Καὶ πρῶτος ὁ ἐν Ἡγεμόσιν ἀοιδίμος Ἀλέξανδρος ὁ πρῶτος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἀγαθοῦ ἐπὶ πολλοῖς πλεονεκτήμασι καὶ μεγίστοις εὐεργετήμασιν ἐσχηκώς, ἐπειδὴν τάχιστα τῆς Ἡγεμονίας ἐγκρατῆς ἐγένετο¹⁾, τὴν χρεῖαν τοῦ πράγματος συνειδώς, ἔλαβεν ἐξαιτησάμενος τὰ Βασιλικά παρὰ τῶν Αὐτοκρατόρων τῶν Παλαιολόγων· οἱ ἐπιφιλοτιμησάμενοι ἡξίωσαν αὐτὸν καὶ τοῦ Βασιλείου στέμματος, συνάμα καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Δεσπότη· κατ' ἐκείνων ἐρανισάμενος, ὅσα χρήσιμα οἱ καὶ πρόσφορα ἔδοξεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ, καὶ εἰς τὴν ἐπιχώριον μετενεγκὼν διάλεκτον, νομικὴν συνέταξε Βίβλον, καθάπερ Δημήτριος ἱστορεῖ ὁ Καντεμοῖρης.

Μετὰ δὲ παρέλθουσιν δὺα αἰῶνων ὁ ἐν Ἡγεμόσιν ἀειμνήστος Βασίλειος, ὁ ἐπικληθεὶς Ἀλβανός, ἐκ τῶν αὐτῶν Βασιλικῶν. ὡς ἀπὸ πηγῶν ἀρυσάμενος, ἡ δὴλον ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ τοῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου προσθεῖς, τῆποις ἐξέδωκε²⁾ τὸ νομικὸν ἑαυτοῦ Βιβλίον, διὰ τινος Εὐστρατίου μεγάλου Λογοθέτου τυγχάνοντος, ἐν ᾧ περιειλήφεται Ἑγκληματικοὶ μᾶλλον Νόμοι καὶ Γεωργικοὶ, συγκαταταχθέντων τούτοις καὶ τοπικῶν ἐθιμῶν, τῶν δὲ πολιτικῶν Νόμων πᾶν ὀλίγοι, ὅσους δηλονότι ἀπῆτει ἢ κατ' ἐκείνου τοῦ καιροῦ χρεῖα. Τοῦτεῦθεν οὐδὲν ἐξελελοίπει τέλεον τὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀγαθοῦ νομικόν, ὡς μὴ φθάσαν τύποις ἐκδοθῆναι· τὸ δὲ τοῦ Βασιλείου ἔμεινε Κανὼν, καθ' ὃν διεΐθινον οἱ Δικασταὶ τὰς δίκας μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὡς ὁ αὐτός φησι Καντεμοῖρης, ἀκμάζων ἐν τῷ τότε χρόνῳ.

Εἴτα τῆς τῶν αὐτοχρόνων πρὸς τὰ γειτνιώντα τῶν Ἑθνῶν ἐπιμιξίας ἀξιομένης καὶ συναλλάξεως, καὶ οὗ τῆς τυχοῦσης πολυανθρωπίας τῷ χρόνῳ γιγνομένης, καὶ τῆς πολιτείας ἐπὶ τὸ κρεῖττον, ὡς τὸ εἰκός, χωροῦσης, ἤρξαντο ἀναγκάως οἱ κατὰ καιροὺς ἀοιδίμοι Ἡγεμόνες αὐτῇ ταύτῃ χρῆσθαι τῇ πηγῇ τῶν εἰρημένων δὺα νομικῶν βιβλίων, τοῖς Βασιλικοῖς φαμέν, συνάμα καὶ ταῖς ἐπικρατησάσαις Νεαραῖς, Ἰουστινιανοῦ καὶ Λεόντος καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλευσάντων· τῇ Συνόψει τῶν Βασιλικῶν· τῇ Εἰσαγωγῇ τῶν Νόμων Θεοφίλου τοῦ Ἀντικίησωρος· τῇ Γραικο-Ρωμαϊκῇ νομίμῳ, καὶ τελευτῶντι τῷ Προχείρῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου· καὶ τοῦτο καὶ τὸ Βασιλείου Νομικὸν ἄχρηστον, ὡς ἑλλειπές, καταστάν πρὸ πολλῶν ἡδὴ ἐτῶν, σπανιώτατον ἐγένετο. Ἐφεξῆς δὲ καὶ Χρησόβουλλα ἄττα ἐξεδόθη περὶ τινῶν ὑποθέσεων, ἐρανισθέντα καὶ ταῦτα ἐξ αὐτῶν τῶν Βασιλικῶν καὶ τῶν Νεαρῶν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἀειμνήστων Ἡγεμόνων.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων καὶ καταχρήσεις τινὲς ὁμολογουμένως κατὰ διαφόρους παρεξέφρησαν καιροὺς, αἵ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς μάλιστα ἐννομουμένοις τῶν Ἑθνῶν, ἔδοι ἄν τις ἐμφιλοχωρούσας κατὰ γε τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς: Σπάνιοι ἀπανταχοῦ οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν ὡς ἄνθρωποι... Τῶν δὲ καταχρήσεων τούτων πολλαὶ μὲν καὶ ἄλλαι ἐγένοντο αἰτίαι· μία δ' ἐξ αὐτῶν οὐχ ἡ τυχοῦσα καὶ ἥδε, ὅτι τὰ Βασιλικά καὶ αἱ Νεαραὶ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πρὸ μικροῦ ἀπαριθμηθέντων Νομικῶν βιβλίων, ἐξαίρουμένης μόνῃς τῆς εἰς τὴν καθομιλουμένην Γραικικὴν γλῶσσαν γενομένης (ἡμαρτημένως μέντοι καὶ ταύτης πολλαχοῦ) μεταφράσεως τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, γεγραμμένα εἰσὶ γλώσσαις ὀλίγοις πᾶν καταληπταῖς, τῇ Ἑλληνίδι φαμέν καὶ τῇ Λατινίδι. Τὸ δ' αλ-

¹⁾ Τῷ αὐτῷ-φ Σωτηρίῳ ἔτσι.

²⁾ Τῷ αὐτῷ-φ Σωτηρίῳ ἔτσι.

λότριον καὶ ἄηθες τῆς γλώσσης, ἣ ποὺ τις τῶν νεωτέρων φησὶ σοφῶν, περιορίζον ἐν ὀλίγοις τὴν τῶν Νόμων γνῶσιν, ἐκ τῆς θελήσεως ἐκείνων ἀναρτᾶσθαι τὸν λαὸν κατεπεύγει.

Τοῦτ' οὖν εἰδὼς καὶ ὁ αἰοίδιμος προκάτοχος ἡμῶν Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου Μουρούζης, ἐπεχείρησε πρῶτος τὴν ἐνδεχομένην τῷ πράγματι ἐπενεγκεῖν θεραπείαν, καὶ δὴ ἐκέλευσε Θωμᾶ τινι Κάρβρα. Παχαρνίκῃ τῷ τότε καιρῷ τυγχάνοντι, εἰς τὴν ἐπιχώριον μετενεγκεῖν γλώσσαν τὸ Πρόχειρον τῶν Νόμων, τὴν τοῦ Ἀρμενοπούλου δηλονότι Ἐξάβιβλον, ἣτις μεταφραστεισα ἔσχε πέρας τῷ αὐδ-φ Σωτηρίῳ ἔτει. Ὅμως μέντοι εἴτ' αὐτὸς παρ' ἑαυτοῦ διανοηθεὶς, εἴτ' ἄλλων τοῦτο ὑπομνησάντων αὐτὸν, ὡς οὐχὶ ἡ τοῦ Ἀρμενοπούλου Ἐξάβιβλος, ἣ οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν γνῶριμος ἐνταῦθα γενομένη, ἀλλ' αὐτὰ δὴ τὰ Βασιλικά οἱ ἐπιχώριοι εἰσι τῶν Νόμων, προσέταξε τὸν αὐτὸν Κάρβραν, ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν ἐρανισάμενον καὶ τῶν ἄλλων Νομικῶν βιβλίων, τῶν ἐνταῦθα ἀποδεχθέντων, Κώδικα ἐξ ὑπαρχῆς συντάξει Πολιτικὸν ἅμα καὶ Ἑγκληματικὸν, κατὰ τὴν μέθοδον τῶν Ἰνστιτούτων, οἷον τῆς Εἰσαγωγῆς τῶν Νόμων Θεοφίλου τοῦ Ἀντικτήσωρος, καθάπερ αὐτὸς φησιν ἐν προοιμίῳ ὁ Κάρβρας· δς ἀπαρτίσας τὴν Ἀπρίλιον μῆνα τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸ πρῶτον μόνον ἐκ τῶν τεττάρων μερῶν Ἰρραικιστὶ, περὶ τοῦ προσωπικοῦ πραγματευόμενον δικαίου, ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν καιρικῶν περιστάσεων τοῦ ἀγαγεῖν εἰς πέρας καὶ τὰ λοιπὰ, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ τὸ χρεὼν ἀπέτισε.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ἐξ ὅτου περ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, παρελάβομεν τὰ πηδάλια τῆς θεοσώστου ταύτης Ἡγεμονίας, τὴν πρόνοιαν καὶ διαχείρισιν πιστευθέντες τῶν πιστῶν ἡμῖν ἀρχομένων, οὐδένα χρόνον διελείπομεν ἀναλογιζόμενοι, οἷον τὸ τῆς ἀρχῆς χρῆμα, καὶ ἡλικὸν τὴ τέλος αὐτῆς, ὡς ἀφορῶν πρὸς τὴν τῶν ἀρχομένων εὐδαιμονίαν καὶ εὐζωίαν. Ἡμᾶ δὲ αὐτὰ ταῦτα κατὰ νοῦν ἀνελίττοντες, καὶ ὅσα μὲν καθήκει Ἀρχοντι πρὸς τοὺς ἀρχομένους ποιεῖν, οἷαις δ' ἀφορμαῖς χρῆσθαι πρὸς τὴν τούτων εὐημερίαν καὶ εὐκλῆριαν, πᾶν ὃ, τι ἀγαθὸν πρὸς αὐτοὺς ἐφικτὸν ἦν ἡμῖν σὺν Θεῷ ἀντιλήπτορι, οὐδόλως ὠκνήσαμεν διαπραξάσθαι, πόνων ἀφειδήσαντες καὶ δυσχερειῶν παντοίων. Εἰδότες δὲ τοὺς Νόμους συστατικὸν ἑπὲρ τι ἄλλο ὄν, καὶ κατορθωτικὸν τῆς ἀνθρωπίνης εὐπραγίας, οἷα δὴ κωλύοντας τὴν βίαν, τὸ δὲ ἴσον εὐδυνώλως ἅπασι διανεμόντας, τὸ περὶ τούτους ἔργον σπουδαιότερον ἐπιδείξασθαι προεθυμήθημεν. Κοινώσαντες οὖν πρότερον τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὄφελος ἀφορῶσαν πρόθεσιν ἡμῶν ταύτην τῷ πανιερώτατῃ Μητροπολίτῃ, τοῖς θεοφιλεστάτοις Ἐπισκόποις καὶ τοῖς ἡμετέροις εὐγενέσιν Ἀρχούσι, καὶ οὐ μόνον συμφρονοῦντας αὐτοὺς εὐρόντες, ἀλλὰ καὶ δι' ἰδίας αὐτῶν ἀναφορᾶς ἱκετικῶς ἐξαιτουμένους τὴν ταύτης ἐκτέλεσιν, ἔγνωμεν πολιτικὸν ἐν πρώτοις συντάξασθαι Κώδικα, ὡς ἀναγκαιότερον τῶν λοιπῶν τῆς Νομοθεσίας μερῶν ὄντα. Καὶ δὴ ἐνεχειρήσαμεν τῷ ἔργῳ, καὶ ἐς πέρας ἡγάγομεν αὐτὸ, Θεοῦ δὴ που συναντιλαμβανομένου τοῦ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτίου, βάσιν ἔχοντες εἰς τοῦτο τὰ Βασιλικά, ἅπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος μετεκομίσθησαν ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ αἰοίδιμου, ὡς ἔφημεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ πρώτου, τοῦ ἐπονομασθέντος ἀγαθοῦ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῶν Βασιλικῶν τούτων ἐλλείπουσιν οὐ μόνον Κεφάλαια, οὐδὲ Τίτλοι, ἀλλὰ καὶ Βιβλία ὅλα, παρανάλωμα φεῖ! τοῦ πανδαμάτορος γεγονότα χρόνου μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν καλῶν, καγαθῶν τῆς ἀρχαιότητος ὑπομνημάτων, ὡς δὴλον τοῖς φιλόλογοις, ἀνεπληρώσαμεν, ὡς οἷόν τε ἦν, τὰ ἐν ἐκείνοις ἐλλείποντα, ἀπὸ τῶν Νεαρῶν δεόντως λαβόντες καὶ τῶν λοιπῶν Νομικῶν βιβλίων, τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων, οἷς, ἣ ἔφημεν, ἐχρήσαντ' ἀναγκαίως καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν χρηματίσαντες ἐκλαμπρότατοι Ἱημόνες. Ἐν μὲν τοι τῷ περὶ Ἐπιτροπίας καὶ Κηδεμονίας Κεφαλαίῳ, τετάρτῳ τοῦ πρώτου Μέρους ὄντι, τηρήσαντες τὸν σκοπὸν τῶν Βασιλικῶν καὶ πάντων τῶν ὀρθῶν Νόμων, τὴν ἀγωγὴν οὖσαν τῶν ὀρφανῶν, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν περιουσιῶν αὐτῶν, ἔγνωμεν μεταλλάξαι τοὺς τρόπους, τὰς ἀφορμὰς λαβόντες ἐκ νεωτάτων εὐρωπαϊκῶν Κωδίκων (ὧν καὶ τῇ μεθόδῳ, ἀρίστη ἡμῖν δοξάσθη, ἐχρησάμεθα), ἀσφαλέστερον καὶ δὴ καὶ συμφορώτερον τοῖς ὀρφανοῖς τοῦτο κρίναντες,

καθ' ἃπερ ἐν τῷ περὶ τούτου ἰδίως ἐκδοθέντι χρυσοβούλλῃ ἡμῶν λόγῳ εἰς πλάτος διεληπτὰ· ἐτι δὲ προσθέσθαι ἀναγκαίως Νόμους τινὰς καὶ περὶ τινων μὴ ἐν χρήσει ὄντων τοῖς ἀρχαίοις, ἅτε ἀγνώστων αὐτοῖς, καὶ ἄλλων τινῶν ἄλλως πως ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς γιγνομένων χρόνοις· οἷα εἰσὶ· τὸ περὶ συμφωνιῶν μεταξὺ Συγγραφέων καὶ Τυπογράφων· τὸ περὶ γραμματίων, τῶν καλουμένων κοινῇ ἀσσιγνασιῶνων, καὶ τὸ περὶ συνδρομῆς δανειστῶν, κατὰ τὸ τέλος προστεθέν, ὡς μὴ τῷ πολιτικῷ ἀνήκον Κώδικι, ὅπερ ἤκιστα ἐξηκριβωμένον ἐμφέρεται ἐν τοῖς Βασιλικοῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἡμετέρων Νομικῶν Βιβλίων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Προσετέθησαν δὲ ἐν τῷ προσήκοντι ἕκαστοι καταχθεῖσαι τόπῳ καὶ ὅσαι τῶν τοπικῶν συνθηγιῶν ἀνέρευνηθεῖσαι κατὰ κέλευσιν ἡμετέραν, καὶ ἐν ταῖς γεγρονόσιν ἐπ' αὐτῇ τούτῃ προβληθεῖσαι συνελεύσεσιν, οὐ παράλογοι ἔδοξαν, προνομίῃ Νόμου τιμηθεῖσαι καὶ αὗται, καὶ ἀντὶ συνθηγιῶν ἀλόγων εἰς Νόμον τιμὴν ἀναχθεῖσαι· ὡσαύτως προσετέθησαν καὶ τὰ θεσπισθέντα διὰ τῶν διαληφθέντων Χρυσοβούλλων τῶν προκατόχων ἡμῶν.

Οὕτω μὲν οὖν πέρας ἔσχεν ὁ ἡμέτερος οὗτος πολιτικῆς τῶν Νόμων Κώδιξ, συνταχθεὶς ἀγαθαίως τῇ ἐπιχωριαζούσῃ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἐξ ἧς εἴτα μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν ἐγχώριον. Διηρέθη δὲ εἰς Μέρη τρία· ὧν τὸ μὲν περὶ τοῦ δικαίου πραγματεύεται τῶν προσώπων· τὸ δὲ, περὶ τοῦ δικαίου τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ τρίτον περὶ τῶν ἀφορώντων διορισμῶν εἰς ἀμφοτέρωτα ταῦτα τὰ δίκαια. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τῆς Νομοθεσίας Μερῶν, τῶν σχέσιν ἐχόντων καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὸ πολιτικὸν νόμιμον, αἶον· τῆς Δικαστικῆς Διατάξεως, τοῦ Κώδικος τοῦ Ἐμπορικοῦ, τοῦ Κώδικος τοῦ Ἐγκληματικοῦ, καὶ τοῦ Κώδικος τῆς Ἀστυνομίας¹⁾, ἣν μὲν διδῶ ὁ Θεός, ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν χορηγός, ἡσυχίας τυχεῖν ἀκυμάντου καὶ τῆς ἀπὸ τῶν καιρῶν εὐροίας τε καὶ εὐμαρείας, κατὰ ταῦτά ἐξεργασόμεθα, τὸν ἐνόντα τρόπον, ἵνα τέλειον καὶ πλήρες τὸ νομικὸν σύστημα γένηται· εἰδ' οὖν καταλείβομεν γε ἀφορμὴν τοῖς μεθ' ἡμᾶς τὴν θεοφροῦρητον Ἡγεμονίαν ταύτην πιστευθησομένοις ἐκλαμπροτάτοις Ἡγεμόσι, τέλειον τοῦτον ἐξεργάσασθαι, οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν ἀγαθοποιίας περὶ τοὺς ἀρχομένους αὐτοῖς μνηστεύοντες.

Καὶ δὴ δηποσιεύοντες ἤδη ταυτονὶ τὸν δι' ἡμῶν οὕτω συντεταγμένον καὶ ἀποδεγμένον πολιτικὸν Κώδικα, θεσπιζόμεν διὰ τοῦδε τοῦ Χρυσοβούλλου ἡμῶν Λόγου, ἵνα, τριῶν παρελθόντων ἀπὸ τῆς σήμερον μηνῶν (§. 4.), ἐνεργεῖσθαι ἄρξῃται, καθ' ὃν κριθέσονται τοῦντεῦθεν καὶ ἀποφασισθήσονται αἱ συμβησόμεναι πολιτικαὶ διαφοραί· ἣν δὲ τις τυχὼν αὐτῶν ἐλλείπη ἐκ τοῦ ἡμετέρου τούτου Κώδικος, κριθήσεται ἐκ τῶν ὁμοίων, τῶν ἐν αὐτῷ ἐμφερομένων, κατὰ τὴν διάταξιν τῶν §§. 9 καὶ 10· αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν δικῶν, αἱ εἰς τὰ λοιπὰ Μέρη τῆς Νομοθεσίας ἀνήκουσαι, κριθέσονται, ὡς μέχρι τοῦ δε, κατὰ τὰ Βασιλικά καὶ τὰ λοιπὰ Νομικὰ βιβλία, ἕως ἂν καὶ περὶ τούτων ἰδιαίτεροι, ἢ ἔφημεν, συνταχθῶσι Κώδικες, τοῦθ' ὅπερ ἐπευχόμεθα.

Κἀπεῖπερ οὐ τὸ νομοθετεῖν τὰ πρέποντα μόνον ἐστὶν ἀγαθὸν μέγιστον, ἀλλὰ καὶ τὸ τὰ θεσπισθέντα φυλάττειν ἀκριβῶς, καὶ πρὸς ἔργον ἄγειν, καὶ τοὺς παραβαίνοντας ταῖς ἀρμοδίαις ὑποβάλλειν ποιναῖς, ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς διαδεξιμένους τὴν Ἡγεμονίαν ταύτην ἐκλαμπροτάτους Ἡγεμόνας, ἵνα τὰ πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ νομικοῦ ταυτουῖ Κώδικος ἐπεῖξαντα ἡμᾶς δίκαια καὶ χρῆτ' ἀναλογιζόμενοι, τὴν ἴσιν τε, ὡς δεῖ, πρόνοιαν τῆς τῶν ὑπηκόων εὐδαιμονίας ποιοῦμενοι, τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν αὐτοῦ πρὸ παντὸς ποιῶνται, καὶ διὰ φροντίδος ἔχωσι, τὴν παράβασιν αὐτοῦ μηδενὶ μηδαμῶς συγχωροῦντες, ἀλλ' αὐστηρῶς κολάζοντες.

Ἐξεδόθη ἐν τῇ ἡγεμονικῇ ἡμῶν Καθεδρᾷ τοῦ Ἰασσίου, κατὰ τὸ χιλιοστὴν, ὀκτακυσιοστὸν, ἑβδόμον Σωτήριον Ἔτος, τῆς δὲ ἐν Μολδαβίᾳ Ἡγεμονίας ἡμῶν, πέμπτον τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς Ἰουλίου.

Σκαρλάτος Καλλιμάχης Β.Β.

Τ. Σ.

¹⁾ Intr'un exemplar se adauga, scris cu cerneala: καὶ τὸ ἀγρονομικόν.

Ioan Scarlat, fiul lui Alexandru Calimah Voevod, cu mila lui Dumnezeu Stăpân și Domn a toată Moldova.

Stăpânirea e un așezământ măreț, prea măestrit și cu adevărat dumnezeesc, și nimic din cele omenești nu este deopotrivă de mare cu dânsa, fiind dintru începutul nașterii tuturor întemeiată din porunca firii și cu vremea păstrată până astăzi. Căci stăpânitorul, dacă-i stăpânitor și nu înșală numele lui, nu urmărește decât fericirea și binele supușilor săi; tocmai de aceea și oamenii, încă din vremuri străvechi, au înflințat domniile, și și-au închipuit pe oricine stăpânește, ca pe un părinte bun și blând, și al obștii purtător de grijă și ocrotitor.

Credința celor vechi voiă ca Dumnezeu și omul, și binele și adevărul să fie partea tuturor, dar cel ce cugetă mai adânc și cumpănește lucrul mai bine, află mai curând că stăpânirea face pe om asemenea lui Dumnezeu și că ea este așezată spre pilduirea omului.

Căci măreața alcătuire a lumii acesteia plină de mândrețe nu și-ar fi păstrat nepremenită și neprefăcută frumusețea și fala căpătată de dânsa dintru început, dacă Pronia dumnezească n'ar fi străbătut până și în cele mai mici lucruri și, dacă toată făptura n'ar fi păzit nesmintite rosturile sfinte și legile dumnezești priimate dela începutul zidirii a toate și menite a dăinui până când va găsi cu cale cel de sus.

Tot așa și stăpânitorul, îngrijind nu numai de păstrarea și adăpostirea tuturor celor stăpâniți, ci și de fericirea și bună starea lor, se coboară dela păturile cele de mai sus până la cele de mai jos, și mereu cercetează și socotește cu deamănuntul tot ce poate fericii norodul cârmuit de dânsul. Și întru cât legile sunt neapărate pentru urzirea și fericirea societății omenești, stăpânitorul, iscodind tot ce-i spre binele supușilor săi, și ca legiutor socotind că nimic nu-i mai de folos decât legile, unele dintr'însele le desființează, altele le preface, altele le drege, și la nevoie, adaogă el însuș altele care mai presus de toate aduc mântuire și foloase vieții și obștii omenești; drept care cei mai de frunte legiutori și-au înfășurat veacul cu strălucire nemuritoare și s'au ridicat pe sine, lăsându-și numele nepieritor în templul nemuririi.

Pentru aceea dar și în veci pomeniții domni, cari înaintea noastră au domnit cu multă vază și mărire în trecut, nu numai s'au trudit din răsuputeri spre întemeierea fericirii și buneii stări a supușilor, ci au și crezut că cea mai mare datorie a lor este să așeze legi, după care să fie judecați cei de sub mâna lor.

Și înainte de toți, răposatul domn Alexandru întâiul, zis și cel *Bun* pentru mulțimea darurilor și neîntrecutele sale binefaceri, îndată ce a pus mâna pe frânele cârmuirii (în anul 1401 d. Hr.), simțind nevoia lucrului, s'a rugat și a dobândit Vasilicalele dela împărații Paleologi, cari tot odată au binevoit a-l învrednici cu stema împărătească și cu numele de Domn. Iar el, culegând din acele legi tot ce s'a părut că e de folos și potrivit trebuințelor vremii de atunci, și tălmăcindu-le în graiul țării, a întocmit o carte de legi, precum povestește Dimitrie Cantemir.

Mai în urmă, după două veacuri, neuitatul domn Vasile, cel zis și Ar-

năutul, luând ca din niște izvoare tot ce-i trebuia din cartea aceluiași Vasilicale, cum vădește titlul, și adăugând părți din codul lui Alexandru, a tipărit (în anul 1646 d. Hr.), prin unul Eustratie, fost mare Logofăt, codul său, în care au fost cuprinse mai multe legi penale și rurale, împreunate cu datini de ale țării, dar foarte puține din legile civile, adecă numai atâta cât cereau nevoile de atunci.

Dar codul lui Alexandru cel Bun, neapucând să fie tipărit, a perit după aceea, iar codul lui Vasilie a rămas ca un îndreptar, după care judecătorii hotărau judecățile lor până la începutul veacului trecut, cum ne spune același Cantemir, care trăia în acea vreme.

Apoi, sporind apropierea și legăturile pământenilor cu neamurile vecine, și cu vremea înmulțindu-se peste măsură locuitorii țării, și domnia pășind firește tot mai mult spre bine, răposății Domni de pe vremuri au început de nevoie a se sluji de însuș izvorul celor două coduri amintite, anume de Vasilicalele și de Nearalele mai de frunte ale lui Justinian și Leon, și ale împăraților de după dânsii, apoi de Synopsa Vasilicalelor, de «Introducerea de legi» a lui Teofil Antichinsorul, de dreptul greco-roman și înfățișat de *Proheironul* lui Armenopol. Codul lui Vasilie, nefiind deplin, de mult încă s'a făcut de prisos și rar se găsește la îndemână. Pe lângă aceasta s'au dat după aceea despre unele pricini și câteva hrisoave împrumutate și acestea din aceleași Vasilicale și din Nearale de către răposății Domni de pe vremuri.

Așa fiind, nu e mirare că din când în când s'au strecurat și unele răstălmăciri ale legilor, ceea ce de altfel s'ar putea vedea mai mult sau mai puțin petrecându-se și la cele mai bine cărmuite popoare. Căci în adevăr, «cei ce flămânzesc și însetoșează după dreptate sunt pretutindeni rari, iar noi oamenii murim ca oameni...» Multe au fost pricinele acestor nedreptăți, dar una și cea mai însemnată din ele, este că Vasilicale, Nearalele și celelalte cărți de legi pomenite mai sus, afară de o singură tălmăcire în limba cea vorbită grecească, măcar că și aceasta a fost în multe părți greșită — adecă tălmăcirea celor șase cărți ale lui Armenopol —, sunt scrise în limbi foarte puțin cunoscute, și anume în cea elină și latină. Iar întrebuințarea unei limbi străine și neobișnuite, precum zice undeva un învățat mai nou, mărginește la puțini cunoștința legilor și silește poporul să fie la chereul lor.

Aceasta știind și răposatul nostru înaintaș Alexandru Const. Moruzi, s'a apucat cel dintâi să aducă îndreptarea după puțință a lucrului, și astfel a însărcinat pe unul, Toma Carra, paharnic de atunci, spre a tălmăci în limba țării «Proheironul legilor», adecă cele șase cărți ale lui Armenopol, iar lucrarea s'a isprăvit în anul 1804 d. Hr. Dar fie că însuș s'a gândit, fie că alții i-au adus aminte că legile țării sunt Vasilicalele, și nu cele șase cărți ale lui Armenopol, care nu de mult s'au făcut cunoscute, a poruncit aceluiași Carra să adune material din Vasilicale și din celelalte cărți de legi primite la noi, și să întocmească astfel din nou un Cod civil și penal, după orânduiala institutelor, ca bunăoară «Introducerea la legi» a lui Teofil Antichinsorul, așa cum însuș Carra ne-o spune în precuvântare. Acesta a întocmit în limba greacă, în luna Aprilie 1806, numai partea întâi din cele

patru părți, anume acea care tratează despre dreptul personal, dar împrejurările l-au împiedecat a isprăvi și celelalte părți, și peste puțin a și murit.

Deci și noi din ziua când cu voia lui Dumnezeu am priimit cârma acestei domnii de Dumnezeu păzite, și sarcina de a îngriji și oblădui pe supușii noștri cei credincioși, nu am încetat niciodată a ne gândi la rostul și la înalta menire a stăpânirii, ca una care privește fericirea și bunăstarea celor cârmuiți. Fiind dar mereu cu gând frământat de toate acestea și de tot ce se cuvine stăpânitorului să facă pentru poporul său, și căutând mijloacele menite să aducă fericirea și bunăstarea lui, nu am pregetat niciderum a săvârși pentru el tot binele ce ne-a fost în putință cu ajutorul lui Dumnezeu, nesocotind ostenele și greutatea de tot felul.

Știind însă că legile, mai presus de toate, statornicesc și desăvârșesc fericirea omenească, căci înfrânează silnicia și cu izbândă împart tuturora dreptatea, am căutat cu drag să dăm lucrării noastre o deosebită luare aminte. Deci, mai întâi, acest gând al nostru, privind folosul obștesc, l-am împărtășit înalt preasfințitului Mitropolit, Episcopilor cei prea iubiți de Dumnezeu și mărișilor noștri boeri, și văzând că nu sunt numai de aceeaș părere, ci și că au cerut printr'o rugare îndeplinirea planului nostru, ne am hotărât mai întâi să alcătuim un Cod civil, ca partea cea mai trebuitoare a legiurii noastre. Am pus dar la cale această lucrare și am sfârșit-o cu ajutorul lui Dumnezeu, făptuitorul a toate bunurile, având ca temei la aceasta Vasilicalele, care, cum am spus, au fost aduse aici pe la începutul veacului al 15-lea de către răposatul Alexandru întâiul, zis și cel Bun.

Dar fiindcă din acestea Vasilicale lipsesc nu numai capitole și titluri, ci și cărți întregi, fiind vai ! mistuite de vremea cea atot-pustiitoare, împreună cu alte multe frumoase și bune monumente din vechime, cum e cunoscut cărturarilor, am împlinit după putința lipsurile din ele, împrumutându-ne după nevoie dela Nearale și dela celelalte mai sus amintite coduri de legi, care, cum am zis, au fost negreșit întrebuințate și de prea străluciții înaintași ai domniei noastre.

În capitolul despre epitropie și tutelă, al patrulea din partea întâi, păstrând scopul Vasilicalelor și tuturor legilor drepte, care scop nu e decât creșterea orfanilor și asigurarea averii lor, am crezut că e bine să schimbăm rânduiala, luându-ne pentru aceasta după unele coduri europenești cu totul nouă, de al căror sistem ne-am folosit, căci ni s'a părut foarte nemerit, socotind că aceasta ar aduce mai multă cheazășie și folos orfanilor, precum pe larg s'a arătat în hrisovul nostru dat anume despre aceasta. Apoi, silit de nevoie, am adăogat unele legi privitoare la împrejurări cari nu se găseau și deci nu se știau la cei vechi, precum și altele ce privesc împrejurări cu totul deosebite din vremile noastre; așa sunt: legea învoelilor între autori și tipografi, legea asigurașunilor, a ajutorului creditorilor adăogată la sfârșit ca făcând parte din codul civil, lege prea puțin deslușită în Vasilicale și în celelalte ale noastre coduri; și apoi altele de felul acesta.

S'au adăogat așijderea, rânduite fiecare la locul său cuvenit, și unele obiceiuri ale țării, care din porunca noastră fiind cercetate și propuse în adunările ținute dinadins pentru aceasta, ni s'au părut întemeiate; de aceea

au și fost cinstite și ele cu dreptul de lege și, unde nu erau decât niște simple obiceiuri, au fost ridicate la cinstea de-a avea tărie de lege. Asemenea s'au adăogat și hotărârile date în pomenitele hrisoave ale înaintașilor noștri.

Astfel dar a fost dus la capăt acest Cod civil al nostru, alcătuit de nevoc în limba mai nouă grecească, din care apoi s'a tălmăcit și în limba țării.

Codul este împărțit în trei părți, din care una tratează despre dreptul personal; a doua, despre dreptul bunurilor, și a treia despre determinările cari privesc amândouă aceste drepturi. Cât despre celelalte părți ale legiurii, cari au înrulare și legătură cu legile civile, precum e procedura juridică, codul comercial, codul penal și cel polițienesc, dacă ne va ajuta Dumnezeu, dăătorul tuturor bunurilor, să ne bucurăm de liniște neturburată și ne vor prii și înlesni vremurile, le vom alcătui de asemenea după putință, ca să avem întreg și deplin sistemul legiurii. În acest chip vom da prea străluciților Domni, cari vor fi însărcinați după noi cu această de Dumnezeu păzită domnie, prilejul să ducă la desăvârșire lucrarea noastră, dându-le mijlocul cel mai bun spre a face bine supușilor lor.

Drept aceea, dând acum la iveală acest Cod civil, astfel întocmit și întărit de noi, poruncim prin acest hrisov al nostru ca după trecere de trei luni din ziua de astăzi (§. 4) să se înceapă a fi pus în aplicare, și ca de atunci înainte pe temeiul lui să se judece și să se hotărască pricinile civile, care vor fi să se întâmple. Dacă însă cumva se va fi găsim în acest cod nicaiva goluri în vreo privință, să se judece după dispozițiunile asemănătoare ce se află într'insul, așa cum este rânduit în §. 9 și 10.

Cât despre restul pricinilor ce se țin de celelalte părți ale legiurilor, se vor judeca întocmai ca și până acum, după Vasilicale și celelalte coduri de legi, până când se vor alcătui și pentru acestea cum am spus, coduri deosebite, ceea ce și dorim din inimă.

Și fiindcă nu numai a făuri legi cuvenite este un foarte mare bine, ci și a le păzi cu cuget curat și a le aplica nezmintit și a pedepsi după cuviință, rugăm și pe prea înălțații Domni care vor urma după noi în această domnie, să ție seama de cuvintele întemeiate și datoritiile ce ne au îndemnat la întocmirea acestui cod de legi, și dacă, precum și trebuie, caută deopotrivă fericirea supușilor, să-l păzească pe deplin și să aibă grija de a nu îngădui nimănui în nici un chip călcarea lui, ci, din potrivă, să pedepsească orice abatere dela el cu toată asprimea.

Dat în reședința noastră domnescă din Iași, 1 Iulie 1817 după Hristos, în al cincilea an al domniei noastre în Moldova.

Scarlat Calimah.

L. S.

La sfârșit, după *errata*, se arată următoarele asupra portretului Domnului:

‘Ο ἐν τῷ 8ῳ Σημειώματι, ἐν τῷ τέλει 56, §. ἀναφερόμενος Γ'. Παναξ δὲν ἐτέθη, διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ ἀχρεϊέστατον σφάλμα τοῦ ἀπατεῶνος χαλκογράφου, ὅς τις, καίτοι λαβὼν μισθὸν ἀδρότατον, ὡσαύτως ἐσκάλισε καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ‘Ηγεμόνος, ἥ τις διὰ τοῦτο ἐχαλκογραφήθη ἐκ δευτέρου ἐν Βιέννῃ.

Tabloul al treilea pomenit în nota 8, la sfârșitul § 56, nu a fost pus, din pricina săpăturii neregulate și urâte a halcografului, care deși a luat plată foarte bună, a săpat urât chipul Domnitorului, care pentru aceasta a fost din nou săpat la Viena.

București: Biblioteca Academiei Române.

928. D. Philippide, *Istoria României*, Lipsca 1816.—Grecește.

ἹΣΤΟΡΙΑ | τῆς | ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ | ἥ | ΕΚΘΕΣΙΣ | τῶν ἀξιολογωτέρων μνημονευμένων συμβάντων ἐν τοῖς ἀριστεροῖς κάτω παριστρίοις, ἀπὸ τῆς ἐσβολῆς τῶν αἰγυπτίων μέχρι τῆς καταστάσεως τῶν ρουμουνικῶν ἀρχηγεμονιῶν τοῦ Ρουμουνικοῦ ἀγροῦ καὶ τῆς Μολδούβης.

Νῦν πρῶτον συντεθεῖσα καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα ἐν Λειψία τῆς Σαξονίας, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ταουχνίτζ.

Τόμος α'. Μέρος α'.

1816.

Istoria României sau *Povestirea celor mai însemnate fapte ce se amintesc ca întâmplare în țările din stânga Dunării de jos, dela năvălirea Egiptenilor până la înființarea Principatelor românești, din Țara Românească și din Moldova.*

Acum întâia dată alcătuită și tipărită în Lipsca Saxoniei, în tipografia lui Tauchnitz.

Vol. I, partea I.

1816.

In-8° de 2 foi și 471 pagine.

Pe verso titlului, ca motto:

Ὁ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος ἀγνοῶν, τὸ νῆπιόν ἐστι τῆς πατρίδος.

Cel ce nu cunoaște istoria și geografia patriei sale, este copil în țara sa.

Pe pagina urmatoare, indicația izvoarelor:

Συγγραφεῖς ἐξ ὧν τὸ ἱστορικὸν εἰληπται

Ἑρόδοτος. Στράβων. Ἀῤῥιανός. Δίων Κάσιος. Σωκράτης. Σωζόμενος. Ζώσιμος. Εὐερόπιος. Βυζαντίς. Γερμανικὴ μετάφρασις τῆς γενικῆς ἱστορίας.

Urmează apoi o prefață-dedicație în care autorul își arată marea sa recunoștință: Prea maritului și prea milostivului Împarat al tuturor Rușilor, Alexandru I, protectorul literaturii și științelor.

București: Biblioteca Academiei Române.

A. Papadopoulos-Vretos, *Νεολληνικὴ Φιλολογία*, II, p. 187, nr. 580. — *Fragmente pentru Istoria națională*, în *Revista Teologică*, IV (1880) 76. — Gh. Erbiceanu, *Studiu asupra Istoriei României* (*Ἱστορία τῆς Ρουμανίας*) *scrisă de Demetrie Filipide*. . . — în *Arhiva Soc. št. și lit. Iași*, III (1892), 608. — Alexandru Philippide, *Notiță biografică și bibliografică asupra lui Dimitrie Philippide*, — în *Arhiva*, IV (1893), 162. — C. Erbiceanu, *Istoria veche a Românilor dela Traian până la II-lea descălicat, cum și Existența Românilor în permanență în Dacia Traiană, de D. Filipide la 1816, în limba greacă*, — în *Biserica Ortodoxă Română*, XXVII (1903 4), 964 și urm. — C. Erbiceanu, *Despre Români din scrierea lui Daniil Filipid (Istoria și Geografia Românilor)*, — în *Biserica Ortodoxă Română*, XXX (1906-7), 922 și urm.

929. D. Philippide, *Geografia României*, Lipsca 1816. — Grecește.

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Κ Ο Ν | τῆς | Ρ Ο Υ Μ Ο Υ Ν Ι Α Σ | ἐς ἀκριβεστέραν καὶ πληρεστέ-
ραν κατάληψιν τῆς ἱστορίας | αὐτῆς,

Nῦν πρῶτον συντεθὲν καὶ τύποις ἐκδοθὲν ἐν Λειψία τῆς Σαξονίας ἐν τῇ τυπογραφίᾳ
τοῦ Ταουχνίτζ.

Τόμος α'. Μέρος β'.

1816.

Geografia României, ca mijloc pentru o mai bună și mai deplină în-
telegere a istoriei ei.

Acum întâia dată alcătuită și tipărită în Lipsca Saxoniei, în tipografia
lui Tauchnitz.

Vol. I. Partea II.

1816.

În 8°, de 2 foi, 223+17+22 pagine, 2 foi și 3 hărți.

Capitolele acestei Geografii tratează despre:

- 1) Poziția României.
- 2) Observații asupra calităților climei și ale solului.
- 3) Diviziunea României.
- 4) Comparație între Ardeal și Elveția.
- 5) Alte observații asupra solului.
- 6) Mineralele.
- 7) Animalele și plantele.
- 8) Arborii.
- 9) Animalele salbatice.
- 10) Peștii.
- 11) Apele.
- 12) Subdiviziunile României în districte.
- 13) Districtele Basarabiei.
- 14) Districtele Moldovei.
- 15) Districtele agrului românesc (adica Țara-Românească).
- 16) Locurile ocupate de Turci (Orșova, Turnul, Giurgiu, Brăila).
- 17) Districtele Banatului.
- 18) Districtele provinciei Ghiula (Γύλα: «partea României care se întinde dela Car-
pați și isvoarele Tisei, unde este și Maramurășul, pâna la Ung și la Murăș».)
- 19) Districtele Ardealului.

În paginile următoare se află un epilog (Ἐπιτεγόμενα) și niște «Aduceri aminte dintr'o
istorie despre Șah Nadir», sub titlul: Τὰ μνημονεύόμενα τῆς ἡδὴ πρὸ ἑπτὰ ἐννευατῶν ἀναγνωσ-
θείσης ἡμῖν ἱστορίας τοῦ σιαχ Nadīr, συντεθείσης παρὰ τοῦ Βατάτζη βυζαντίου.

Hărțile sunt în număr de trei:

1) Ἄσια διὰ τὴν Ῥουμουνίαν, (Asia față cu România), cu suscripția: Ἐχαραχθὴ ὑπὸ Κ.
Νεουκλίστ ἐν Βιέννῃ.

2) România, adică țările românești dela Tisa până la Nistru.

3) Η κυρίως Μπασσαραβία (Bugiacul și gurile Dunării), cu indicația următoare, în colțul
drept superior: Τὰ ἱετρογεωγραφικά χαλκογραφθέντα ἐν Λειψία, 1816 σελτεμβ: 8.

Ἡ Ρουμουνία καὶ τὸ βόρειον τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἐχαλκογραφήθησαν ἐν Βιέννῃ, ἐπιστάσια τινὸς
τῶν ἐκεί.

Basarabia propriu zisă.

Gurile Dunării și ale Nistrului, halcografiate la Lipsca, 1816, Septembrie 8.

România și partea de miază noapte a lumii vechi, au fost halcografiate la Viena,
prin îngrijirea cuivă de acolo.

V. nr. precedent.

București: Biblioteca Academiei Române.

Dintru acesta au fost, măcar de și nu călugărit dintru început, cuviosul Ieromonah Ilarion, carele au tălmăcit cărțile sfântului Callist, și Exaimeron al sfântului Vasilie, și altele netypărite până acum. Dintru acesta cuviosul monah și al meu cinstit stareț și duhovnicesc părinte Gherontie, carele au tălmăcit *Prăvilioara cé mică*¹⁾ și *Chyriacodromion* cu cuvinte la evanghelii preste toate Duminecele anului, care s-au typărit în București²⁾ și *Tălcuiré la Evanghelie a sfântului Theofylact*, împreună și Theologhicon al sfântului Ioann Damaschin, care s-au typărit în Iași³⁾, și *Kecragarion* al sfântului Augustin, care s-au typărit aici în Monastire⁴⁾, și altele. Dintru acesta cuviosul Ierodicon Stefan, carele au tălmăcit *Viețile sfinților* de preste an din limba slavénescă, care s-au și typărit aici în Monastire⁵⁾. Dintru acesta cuviosul Shimonah Isaac, carele au tălmăcit din limba ellinésă carté sfântului *Ioann al Scării*⁶⁾ și *Octoihul* cel cu canoanele pré Curatei Maicii Domnului la Pavecerniță⁷⁾, care s-au typărit aici în Monastire, și din cé slavenésă, *Typicul*, ce s-au typărit în Iași⁸⁾.

București: Biblioteca Academiei Române.

931. Frățilă Bene, Scurtă învățătură pentru vărsatul cel mântuitor, ed. II. Buda 1817.

ЕКЪРТЪ ЛЪБЪЦЪТЪРЪ | ПЕНТОС | ЕЪРЪАТЪЛ | ЧЕЛ | МЪНТЪН-
ТÓРЮ | Екрисъ | де | ФРЪЦЫЛЪ БЕНЕ | Дѣторса.

Дѣтъ дѣлау ѿаръ ла лѣмѣнъ, маѣ дѣсѣтъ.

Лѣ БѣДѣ | Л Кръаска Түпографіе ѣ Оѣниверситѣей | Дѣла Пѣтс. | 1817.

In-8° mic, de 63 pagine.

Din precuvântare extragem următoarele:

Intră nevoile cele mai năcăjitoare de trupul omenesc, întră dușmanii cei mai mari a frumseței, a sănătății și vieții aceluiaș trup, ăaste boala vărsatului sau a bubatului.

Incredințându-mă eu despre acest cumplitu adevăr prin trista a multor vécuri ispită, cu acéia am urzitu înnaite de sépte spre zece anі cursul doftoriei, ca iubitului meu ném spre înțeleș în limba Patriei să arătu, cum s-ar puté încungіurare primeșdiile veninului de vărsat celui ucigătorіu.

Fiind că părga nevoinei mele cé dintăiu toată țera preste ășteptare m' cu plăcére o au priimit, m-am îndemnat cu acéstă scurtă învățătură de nou a mă sărgui, spre a face plăcére némului meu. Intru care descriu cé mare aflare pentru vărsatul de vacă a nemuritorіului Iener Aduard

¹⁾ *Prăvilioară*, Iași 1784.

²⁾ *Chyriacodromion*, București 1801.

³⁾ *Tălcuiré la cele patru evanghelii*, Iași 1805, — *Descoperire a pravoslavniciei credințe*, Iași 1806.

⁴⁾ *Kecragarion*, Némțu 1814.

⁵⁾ *Viețile Sfinților*, Némțu 1808—1815.

⁶⁾ *Scara părintelui Ioann*, Némțu 1814.

⁷⁾ *Octoih de Canoane pentru Pavecerniță*, Némțu 1816.

⁸⁾ *Typicon*, Iași 1816.

Anglimescului Doftor, care nu numai a trecutul véc, ci și a toată vreme, cătă până acum au curs, de când au venit întru cunoștință învățătura Doftoriei, cé mai frumoasă ispitire iaste.

De vom cercă istoriile omenestî ale folositoarelor aflări: nicăiri istoriei cei pentru vărsatul cel mântuitoriu asemenea nu vom afla; pentru că altuieră acestuia în scurtă vreme, adecă în doi ani, mai preste toată lumé s-au întinsu.

Aceștei curândă întindere sau lăfire nu e alta pricina, fără folosul cel prevăzut. Pentru că prin altuieră vărsatului de vacă se apropie acum acel prefericit timp, căt frica de groasnicul venin a vărsatului cu totul să piură dintră noi.

Preste puținî ani, fraților! cu totul vom desrădăcina ucigătoare boală a vărsatului. Nu va mai omoră acéstă boală atâté miî de oameni în lot anul, nu va chilăvi, nu va schimosi atâté miî.

Acése mari folosuri putem să le așteptăm dela altuieră vărsatului celui mântuitoriu, care ca frații noștri cu folos să o poată întrăbuiță, acéstă Cărtică cu o nevoie ca acéia o am lucrat, căt pre scurtu să arăt întrânsa și céle ce până acum cei mai vestiți dintru alte țări Doftori au înștiințat, și céle ce însumî eu am ispitit. Și acéstă cu atâtă mai bucuros am făcut, cu căt mai cu bucurie am luat aminte, că toate măritele Comitaturi, spre a implini Prémilostiva Părintéscă voe a înălțatului Impăratului nostru, prin Rânduelele sale céle înțelepte, altuieră vărsatului de vacă se nevoesc a o face de obște.

De voiu puté face cu acéstă Cărtică a mé, ca să fie mai cunoscută patrioților miei firé vărsatului celui mântuitoriu, și modrul cel mai bun al altuieră lui, și cu acéia îi voiu puté deșteptă spre întrăbuițare altuieră aceștiia, ca întru acesta chip cei următori după noi în lume să poată scăpa de rélele, care până acum veninul turbatului vărsat le-au acășunat; atunci răsplătire cé mai frumoasă pentru nevoiea mé am luat....

Ediția I. care ar fi din 1800, n'am vazut-o. O broșura cu acelaș subiect a aparut în Sibiu în 1804, scrisă de M. Neustädter (v. T. II, p. 450, nr. 669).

București: Biblioteca Academiei Române.

932. *Bucoavă, Brașov 1817.*

Б Ж К О П Е Н Ъ | пѣтрь | Л Е Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Я | П Р Ж Н Ч И Л Г О Р | Де аск
депринде атѣт ла Кѣноащѣрѣ | слѣваур, ла Глокенѣре, шѣ ла | Четѣнѣ; кѣт шѣ
ла ржндѣла | Бѣчѣнѣнѣ, Оутрѣнѣнѣ, шѣ | а сѣнѣнѣ Автѣрѣнѣ. | Гас тѣнѣрѣт | Л
Привилѣгѣта Тѣпографѣа Дѣмнѣлѣнѣ ФРАНЦИСКѣ Дѣ ШѣБѣлѣнѣ Днѣ БРѣШѣБѣ.
Прин Тѣпографѣа Фрѣдрѣхѣ Хѣрѣсѣрт, | 1817.

In-8° de 84 pag. (81 numerotate).

Cuprinde alfabetul, silabisiri, rânduiala vecerniei, a utreniei, a liturghiei, cele zece porunci, învățături bisericești și rugaciuni. La sfârșit: aratarea numerilor și tabla înmulțirii.

La p. 12 se afla o gravura semnată M. A., reprezentând Sf. Treime.

Galați: Biblioteca Urechia.

Їн типографіа сфінтей Мітрополій а Їмнсалій. Ла Їїній дела Хѣ, ѡѡзі.
 Газ лскрат де ной май мичій їтро чей сепсний, Іеродіаконса Іѡргіе. ІІІІ
 Оіодвр Пѡповничій, Їшѣзѣторій слѡквлвр.

In folio, de 6 foi și 550 pagine (numerotate greșit).
 Tipar negru și roșu, în pagine încadrate în chenar.
 Pe verso, se află stema țării Moldovei și următoarele:

Stihuri asupra Peceții pré înălțatului, bine credinciosului Domnului nostru Scarlat Alexandru Calimahi Vvod.

Bóurul ce în Pecéte s-au însemnat,
 Domnului Scarlat Alexandru Calimahi i s-au încredințat.
 Sabiia și Buzduganul ce désupra să ivesc,
 Domn Țării Moldaviei îl adevveresc.
 Păzescă-l Dumnezeu cu a sa putere,
 Pre scaunul acești țări fără de cădere.

Urmeaza apoi o prefață a Mitropolitului Veniamin, despre însemnătatea carții, pravila și arătarea cuprinsului.

În fața textului, o gravură mare reprezentând pe Sf. Gheorghe, gravată de P(opa) S(imion).

La sfârșit, adică pe p. 548 și urm. se află o listă a Mitropoliților Moldovei sub titlul:

Insemnare de numele

Pré osfințișilor Mitropoliți a țării Moldaviei, și care unde ȳ-au fost metania.

Iosaf	Mitropolit.	Acesta au fost întâi Mitropolit țării Moldaviei.	Ghedeon Mitropolit.	Dela Putna.
Theoctist	»	Acesta au păstorit Mitropolia Moldaviei, mai mult de cât 6 ani.	Pahomie	» » »
Calistrat	»		Grigorie	» Dela Voroneț.
Theofan	»		Neofit	» Dela Némț.
Grigorie	»		Evthimie	» Munténul.
Gheorghie	»		Grigorie	» Dela Némț.
Theofan	»		Gheorghie	» Moghila.
Anastasie	»		Theofan	» Dela Râșca.
Macarie	»		Mitrofan	» Dela Némț.
Theodosie	»		Theodosie	» Barboveski.
Anastasie	»	Krimca. Acesta au zidit Manăstiré Drago-mirna.	Anatasie	» »
Athanasie	»		Theoctist	» Dela Némț.
Varlaam	»		Gheorghie	» » »
Macarie	»		Varlaam	» Dela Secul.
Gheorghie	»		Stefan	» Munténul.
Anastasie	»		Ghedeon	» Dela Secul.
Mitrofan Mitropolit.			Anastasie	» Dela Putna.
Theodosie	»		David	» » »
Filothei	»	Dela Putna.	Varlaam	» » »
Grigorie	»	» »	Anastasie	» » »
Theofan	»	» »	Savva	» » »
Georghie	»	» »	Dosithei	» Dela Pobrala.
Theodosie	»	» »	Gheorghie	» Dela Némț.
Theoctist	»	» »	Savva	» Dela Putna.
			Misail	» Dela Secul.
			Ghedeon	» Dela Agapiia.
			Gheorghie	» Dela Némț.
			Antonie	» Dela Putna.

Nichifor Mitropolit.	Dela Morea. Numaî acesta au fost Mitropolit grec.	Veniamin Mitropolit.	Dela Némț.
Iacov	» Dela Putna,		Suindu-sala scaunul Mitropoliei la anul 1803; și au păstorit până la 1808, și paretisindu-sa, în locul Pré sfinției sale au venit Pré sfințitul Mitropolit și Exarh Gavriil din porunca stăpânirii Rossiei fiind răzmirița, și păstorind 4 ani, după încheiere pacii s-au tras peste hotar, și țaraș au fost cliemat la scaunul Mitropoliei de stăpânire și de toți pamânteni Pré o sfințitul Mitropolit Veniamin Costachi.
Gavriil	» Frate după trup Domnului Ioann Theodor Calimah Vvod.	Gavriil Exarh Mitropolit.	
Leon	» Dela Huși.		
Amvrosie	» Dela Poltava vichil fiind Mitrop. cu oștile rusești.		
Gavriil	» Facut din Rossiia. Și după încheiere pacii s-au rădicat de aici.		
Iacov Stamate Mitropolit.	Dela Némț.	Veniamin Mitropolit.	

Urmeaza apoi versurile urmatoare, cari formeaza un acrostih cu numele tipografilor: *Stratonic, Antonie.*

Săvârșind acest lucru cinstit,
Am socotit aici la sfârșit
Tuturor a ne rugă,
Neputând fără greșale scăpă.
Rugămu-ne dar de ertăciune,
Tuturor cu plecăciune,
Aflând greșale în cuvinte
Orî în slove typărite,
Toate să ni le ertați cu iubire
Ne puindu-ne în ponosluire,
Oamenî fiind din fyre alunecăcioși
Iis. ne va erta pre toți, fiind neputincioși.
Numele noastre vrând cine-va a le ști,
E pe margine însemnat, cine va vré a cetî,
Ieromonahul Stratonic,
Cu monahul Antonie, zic.

București: Biblioteca Academiei Române.

937. Ceasoslov mic, Iași 1817.

Ч Ї О О Л О В | М Ї К | Ї К С М . Ї Т Р Ы А Ч Ї С Т К И Н Т В П Ъ Р Ї Т С П Р Е Л Е С Н Ї Р К Ч І А Л О Р
Ч Е К В Р В О Н А Ї Н Е Ц Ъ .

Ї Н З І А М Е П Р К Ї Н К І А Ц Ъ Т С А Ш Д О М І С А Ш Н О С Т Р Ы . І О Ї Н Н Е К І Р І Ї Т К І Л І -
М Ї Х В Е О Д :

К С Б Л А Г О С Л О В І Н І А Ш І Т О А Т К К І А Т С А Л А П Р К С Ф І Н І Ц І Т С А Ш М І Т Р О П О Л І Т К В Р І О
К В Р І О Е Ѓ І Ї М І Н К О Т Ї К Ї .

Ї Н Т В П О Г Р А Ф І А Е Ф І Н Т Е Й М І Т Р О П О Л І Й . Ї Н Ї Ш Ї . Л А Ї Н І Й Д Е Л А Х С І А Ш І .

In-8° mic de 3 foi și 552 pagine.

În foile liminare se află un «Cuvânt înainte la toată Persona, ce se va îndeletnici la cetire Psalmilor...» și diferite învățături pentru citirea Psaltirii.

În fața textului, David într-o gravura pe aramă.

București: Biblioteca Academiei Române.

945. Psaltire, Iași 1817.

Ψ ΑΛΤΗΡ Ξ | ΦΕΡΗΧΗΤΑΛΩΨ ΠΡΟΡΟΚΖΜΠΡΑΪΤΕΛΩΨ | ΔΑΒΙΔ.

Κς ρσγτχςνΐ δςπτ κἀδΐζεμε, шї κжнтѣригелѡш Мωνςη : Κς ψἀλμΐ ἀλѣшї, шї κς припѣлелѣ лѡр Κς Παρακλѣςα Нѣскѣтѣарѣй де Дѣнѣзѣс ἀλδѡнѣκ, κς παςχἀλε. ηε ης : де ѣнї.

Їкѣм тѡпѣрїтѣ, ѣн зїлелѣ Прѣ лѣмнѣтѣлѡш ДОМН ЕКѢРΛЇТ КѢΛΙМѢХЇ БОѢВОД. Прин ѡсѣрдѣа шї κѣлтѣала Прѣ ѡсѣнїцѣлѡш Мнтрополїт ἀλ Μωλδѣвїей, ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ ΕΝΙѢΜΙΝ. Ἀτρѡ ἀλ чїнчелѣ ѣн ал ἱрхїпѣсторїей сἀлѣ δѡпѣ ἀ δѣѡа κѣмἀре шї сѡре ла екἀςнѣа сѣнїтей Мнтрополїй.

Ἀн Тѡпогрѣфїа сѣнїтей Мнтрополїй, ѣн ἱѢШЇ. Ла ѣнѣа дела Хѣ ѣѡѡї.

In-4° de 2+232 foi numerotate.

Pe verso titlului se află stema țării și versurile asupra stemei reproduse mai sus p. 184.

Urmează o «Inainte cuvântare către cetitori», făcută de «Diorthositorii aceștii cărți, Ieromonahul Stratonice și Monahul Antonie».

La sfârșit:

Către toți pre plecați:

Ierei Constantin Socevan Prubarıu. Și eu mai micul între Diaconii Iero-diacon Gheorghie, așezătoriu slovelor.

Dupa sfârșitul pashaliei (f. 228) se află o lista de «Domnii Moldaviei, care în ce an au domnit și călă vreme au fost domniia sa» (1352–1812).

București: Biblioteca Academiei Române.

946. Psaltire, Mănăstirea Neamțul 1817.

Ψ ΑΛΤΗΡ Ξ | Προρόκας шї Ἀпѣратѣлѣ | ΔΑΒΙΔ.

Їкѣм ἱτρѡ ἀчїст κїп тѡпѣрїтѣ ἱ зїлелѣ Прѣлѣмнѣтѣлѡш Дѣмнѣлѡш нѡстрѡ ЕКѢРΛЇТ ἱΛΕΞΪΝΔΡѢ КѢΛΙМѢХ БОѢВОД.

Κς ελѣгѡслѡвѣнїа Прѣѡсѣнїцѣлѡш Мнтрополїт ἀλ Μολδѣвїей ΚΥΡΙΩ ΚΥΡ ΕΝΙѢΜΙΝ.

Прин ѡсѣрдѣа Κςκїѡсѣлѡш ἱрхїм : шї Етἀрец ἀλ сѣнїт : мѡнастїрїй Нѣмц : шї Екѣсλѣ Кѡр Еϋлѣїстрѡ.

Ἀ Еѣнїта мѡнастїре Нѣмцѣа. Ла ѣнѣа дела Хѣ, ѣѡѡї.

In folio de 6+191+6 foi. Cele dela mijloc sunt numerotate.

Inițiale ornate, ornamente și gravuri, unele semnate de Protoierei Milnail.

Pe verso titlului Înălțarea, semnată de Monahul Ghervasie.

București: Biblioteca Academiei Române.

947. Strastnic, Blaj 1817.

Е Т Р И Е Т Н И К Ъ .| Їкѣм ἀ пἀтра ѡἀрѣ ѣшѣзἀт, шї Тѣпѣрїт, δςпѣ ρжн-δѣала Бѣскрїчїй Рѣскѣрїтѣлѡш.

Еснїт Етѣпжнїрѣ Прѣ Ἀнѣлѣтѣлѡш Ἀпѣрат ἀλ ἱδстрїей ФРѢНЧНЄК ἈΤΙЄ Крἀюлѡш ἱпѡстѡлїчѣ : Мἀре прїнцїп ἀλ ἱрδѣлѣлѡ ш. чѣлѣлἀлѣтѣ : Κς Блѣвѣнїа Еѣсѣ-

Cătră drept credinciosul cetitoriu.

Când pré sfințitul Stăpân Episcopul Argeșului chyr Iosif au typărit Paraclitichi¹⁾, au fost poruncit celui acum dus cătră Domnul, cinstitului meu Stareț și duhovnicesc părinte Gherontie, de au tâlmăcit tâlcuire Antifoanelor pre scurt, din cé pre larg a lui Nichifor Callist Xanthopulul²⁾, cu scopos ca să o pue la Paraclitichi.

Și fiind că atunci, din pricina caré-Pré sfinția sa arată la Predosloviia numitei cărți, au rămas, urnindu-sa typărire mai pre urmă, au bine voit Dumnezeu acum cu voia Pré sfinției sale, prin râvna și oserdiia Pré cinstitului părintelui nostru Stareț și Arhimandrit chyr Sylvestru, a să typări aici în sfânta Monastire, deosebi ca o cârtică, caré era de ajuns ca să fie și singură, de nu din Blaj oare carele deșart de socotélă și plin de fumuri (că pre numele lui, una ca să nu mânzolesc aciastă sfântă Carte, iară alta ca să nu să pară ca au făcut vre un lucru vrédnic de pomenire, îl tac aici), s-ar fi turbat asupra noastră, și turbându-să nebunește lângă alte bârfele s-ar fi ispitit să arate și din Antifoane spre amăgire norodului celui prost, cum că și noi credem că Duhul sfânt să purcéde din Tatăl și din Fiul.

Dar fiindcă acesta așa arătat, și pre noi fără de rușine ne năpăstuiaște, priliânindu-ne și cu cuvinte fără de socotélă de țaran și de proști, el fiind așa, și în dogme fără de sfiială viclenéște, pentru aciasta s-au adaos lângă tâlcuire Antifoanelor și *Răspunsul pré sfințitului Patriarh Ghermano, ce l-au făcut cătră Papa Grigorie, și Capete oare care Bogoslovești*, din care să arată necuviințele ce răsar din dogma apusenescă, și *Vorba fericitului Ioann Furni pentru purcédere pré sfântului Duh*. Ca după ce va ceti norodul cel drept credincios al némului nostru tâlcuire Antifoanelor și va cunoaște înțelégere lor, să vază, din Răspunsul pré sfințitului Patriarh, năpăstuire cé mincinoasă, și din capetele cele Bogoslovești, hulele cele mari, ce urmăză din adăogire Latinilor în sfântul Symvol, și așa întru drépta Credință a sfinte sobornicești și Apostolicești Biserică a Răsăritului să se întărescă, având la aciasta mult ajutătoare și doveditoare și pre Vorba fericitului Ioann Furni. Căci carele iubitoriu de adevăr bărbat, și al Adevărului Hristos slujitoriu adevărat, după ce va vedé despre o parte mărturiile cele tari ale purtătorilor de Dumnezeu Părinți pentru Purcédere cé numai din Tatăl, iară despre alta, necuviințele cele cumplite ce urmăză din Purcédere cé duple Latinii, din Tatăl și din Fiul, va suferi a să adaoge în parté cé de adoua, a căriia începutul iaste scornire omenescă, iară sfârșitul pierzare sufletului. Fără numai de va fi pré iubitoriu de minciună, și va pofti mai mult slava oamenilor de cât slava lui Dumnezeu, precum iaste scriitoriu al acei de Dumnezeu urâte cărțuli, pentru carele ca pentru cel ce iaste, de nu să va pocăi, departe dela Dumnezeu, și împreună moștenitoriu tatălui minciunii, nu ne iaste mai mult cuvântul, și mai vârtos că și pentru toate célelalte ce el au

¹⁾ Buda și Râmnic 1811.

²⁾ Acesta, duple Bisericesca Istorie a lui Meletie al Athinilor, au fost la vécul al 13. au alcătuit Bisericescă Istorie în 23 de cărți, din caré numai 18 să afla. Au lăsat încă și alte oare care cărți folositoare Bisericii.

mai bârfit, de ajuns în *Theologhia sfântului Ioann Damaschin* și în *Arătare ce pre scurt a Dumnezeștilor dogme* s-au zis, care amândoa rumânește sânt tipărite. Iară pentru cărțile cinstului Vlădicăi de Făgăraș Ioann Bob, care și acéste sânt înprotiva sfintei Biserici a Răsăritului, a zice din noi cinevă ceva, iaste de prisosit, fiind-că pre cum în *Istoria ce pentru nêmul Românesc* typărită în Buda, fôia 336, să aduce, au apucat mai nainte un Profesor papistășesc și au zis: Că în câtă vrême au întors Ioann Bob pre cărțile lui Torneli în românie, mai bine ar fi făcut niște roate. Mărturie aciasta dintru aî lor pré deajuns spre arătare netrebniciei Theologhilor celor din Blaj. Că ceia ce au zis acel profesor pentru cărțile lui Torneli, acéia să înțelege și pentru toate célelalte. Că de lucră cu adevărat la roate, poate ajutând ceva omenirii, își luă vre o răsplătire vremelnică dela Dumnezeu, iară acum cu acélé și lui, și celor ce vor priimi theologiile lui, mai mult au adaos munca cé vécinică. Pentru acéia trebue, precum de alte cărți streine și credinții noastre protivnice, așa și de acélé să ne ferim. Căci fiind că cărțile céle alcătuite de Dascalii sfintei Biserici a Răsăritului, sau din cuvintele céle Dumnezeeshi și sfinte adevăriré priimesc, sau dela Soboarale céle cu voia lui Dumnezeu adunate să întăresc, sau din céle ce în cărțile sfinților Părinți să cuprind, oare cum se legiuesc, sau din Predania Bisericii cé nescrisă și dela cei ce au fost singuri văzători și slujitori Cuvântului noao dată să încredințază, pentru aciasta trebue și să le îmbrățișăm și întru cetiré lor zioa și noapté să ne îndeletnicim, pentru că de cunoștința cé adevărată pentru Dumnezeu și céle Dumnezeeshi sânt învățătoare și de mântuire cé vécinică pricinuitoare. Iară de cărțile céle ce de cei ce au fost cu noi, și acum dejghinându-se, parté lor cu Latini și o au pus, și pentru acéia și uniți să numesc, de acéste, zic, care de ei, pentru Dumnezeeshile dogme, sau din limba latinescă să tălmăcesc, sau de iznoavă să alcătuesc, fiind-că în protiva cuvintelor celor sfinte a dogmatisi să ispitesc, și asupra sfinților Părinți și Dumnezeeshilor Soboară și Apostoleștilor Predanii să semeșesc, în tot chipul trebue să ne ferim, ca de céle ce sânt de Dumnezeu urâte, și pre sufletele celor ce le ascultă depărtându-le dela Ziditorul, în pierzare cé vécinică le aruncă. Incă și de céle Bisericeshi, care de ei să typăresc, să ne păzim, că, precum lucru au arătat, și pre acélé le strică; că așa au făcut în Trioade, așa în Liturghii, așa în Molitvénice și în altele, că șchiopătând ei întru amândoa gleznele, ca popii rușinii, nici papistași curați sânt, nici Răsăriteni nestricăți. Că să țin și de céle ale Papii pentru părut oare cum ceva bine lumesc, și de Biserică Răsăritului în oare-care rânduiale, pentru obicéul cel părintesc, numindu-se pre ei-și că sânt de credința grecescă cé véche, ca cum altă credință au avut Biserică Răsăritului mai nainte, și alta acum. O, înșălare! Și pentru aciasta ca cei ce sânt ca cum de credința grecescă priimesc cărțile Bisericii Răsăritului, iară ca cei ce pârtesc Latinilor, întru céle ce sânt înprotiva lor le strică, amăgind și amăgindu-se, și în prăpăștiile pierzării ducându-se, întru care, ca și pre alții să arunce, acéste stricări meștesugesc. Și acéste adecă pentru Uniți și cărțile Uniților, pentru carii și s-au adaos acéste ce s-au adaos aicé lângă Antifoane.

Iară noi căutând la iconomia Proniei ceîl Dumnezeestî, carea în vécul acesta prin râvna cea fierbinte a Prea osfințitului nostru Stăpân și al Moldavii Mitropolit, au îmbogățit neamul nostru cu atâtea cărți, cu câte nu în altul, precum și cu aceasta. Să mulțemim lui Dumnezeu cântând și bine cuvântându-l pre el întru dânsule, și rugându-l ca să nu-și întoarcă fața sa de la sluga sa neamul acesta până în sfârșit.

Cel întru ascultare
împreună cu Tălmăcitorul petrecătoriu
Grigorie.

Pe f. 97 v.:

Acestaș cătră cel ce l-au întrebat pentru Ypacol, pentru Contac, pentru Icos și Exapostilarion, de unde așa s'au numit.

Pe f. 102 v.:

Intocmire a mărturisirii credinții Latinilor scrisă și trimisă de Grigorie Papa Romii cătră Ghermano (a) Pré Sfințitul Patriarh al Constantinupoliî.

Pe f. 149 r.:

Capete bogoslovești de la mulți Dascalî ai sfintei sobornicești și Apostolești biserici a răsăritului adunate, din care să arată că a zice cum că Duhul sfânt nu numai din Tatăl, ci și din Fiul să purcede, la cumplite necuviințe aduce.

F. 184 r.:

Voroavă a fericitului Ioann Furnicu Petru Episcopul Mediolanilor, ce s'au făcut înainté împăratului Alexie Comnino și a tot soborul și synclitul, pentru purcederea Pré Sfântului Duh, cum că nu ăaste și din Fiul.

Cartea se încheie cu:

Indreptarea greșalelor ce s'au întâmplat la typărire.

București: Biblioteca Academiei Române.

951. Ciasoslov, Chișinău 1817.

АѲрѡ ГЛАВА | ѢѲнѲей, чѲй де ѡѲѲѲнѲъ, де ВѲцъ фѲкѲтѡрей, | шѲ не де-
пѲриѲтей ТРОНЦЕ, | а ТѲТѲЛѲНѲ, шѲ а ѲѲѲѲЛѲНѲ, шѲ а сѲнѲтѡвѲ ДѲХѲ. | Кѡ
порѡнка ПрѲ благочестѲвѡвѲ | ѢнѲгѡр, ѢтѲпжнѲторѡвѲ МѲреѡвѲ | ДѡмнѡвѲ Нѡстрѡ
АМѲРѲТѲЛѲНѲ АЛЕѲАНДРѡ ПѲВЛОѲВѲНѲ а тѡатъ РѡссѲа: а фѲѲнѲа | соѲѲей
ѢАЛѲ ПрѲ благочестѲвѡвѲ Дѡамне АМѲРѲТѲЕѲЕИ ѢЛѲСѲБѲТЕИ | АЛЕѲѲЕНѲЕИ:
шѲ а МайѲѲ ЛѲНѲ | ПрѲ благочестѲвѡвѲ Дѡамне АМѲРѲТѲЕѲЕИ МѲРѲЕИ ѢѢѢѢ-
РОКѲЕИ: шѲ а фѲѲнѲа БѲне кредѲнѲѡсѡвѲ | ДѡмнѲ ЧѡсарѲкѲнѲ, а МѲреѡвѲ | КнѲзъ
КѢНѲТАНѲТѲНѲ ПѲВЛОѲВѲНѲ, шѲ а ѢѡѲей ѢАЛѲ БѲне кредѲнѲѡсѡвѲ | Дѡамне МѲрей
КнѲгѲне ѲнѲѲѲ | ѢѢѢѢРОКѲЕИ, шѲ а БѲне | кредѲнѲѡсѡвѲ ДѡмнѲ МѲреѡвѲ |
кнѲзъ НѲКОЛАѲЕ ПѲВЛОѲВѲНѲ, шѲ а | ѢѡѲей ѢАЛѲ БѲне кредѲнѲѡсѡвѲ ДѡамнѲ
МѲрей КнѲгѲне АЛЕѲАНДРѲЕИ ѢѢѢѢРОКѲЕИ: шѲ а БѲне кредѲнѲѡсѡвѲ | ДѡмнѲ
МѲре КнѲзъ МѲХѲАѲЛѲ ПѲВЛОѲВѲНѲ: шѲ а БѲне кредѲнѲѡсѡвѲ Дѡамне МѲрей
КнѲгѲне МѲРѲЕИ ПѲВЛОѲВѲНѲ: шѲ а ѢѡѲѡвѲ ѢѲ: шѲ а фѲѲнѲа БѲне кредѲнѲѡсѡвѲ
Дѡамне КРѲѢѢЕИ БѲртѡмѲѲргѡвѲ ѢКѲТѲРѲНѲЕИ ПѲВЛОѲВѲНѲ шѲ а ѢѡѲѡвѲ
ѢѲ: шѲ а БѲне кредѲнѲѡсѡвѲ Дѡамне МѲрей КнѲгѲнѲе АНѲЕИ ПѲВЛОѲВѲНѲ, шѲ а
ѢѡѲѡвѲ ѢѲ.

54774

Curatul 9 oct. 1976
Cărți Reviste
„Bibliografia românească veche“
alcătuită de Ion Bîanu și Dan Simlo-
nescu va fi tipărită în curând sub
auspiciile Academiei Române.

Luorărea aceasta, bine pusă la
punct, va continua, pentru vecherile
al XVII-lea și al XVIII-lea „Biblio-
grafia românească veche“ alături de

ГѢС ТѢЛМѢЧИТЬ ПЕ ЛѢМЕ РѢМѢНѢСКЪ ДНѢ ЧѢ | СЛАВЕНѢСКЪ, ШѢ СѢС ТѢПѢРІТЬ
 ѲНѢ ЁДѢРХИЧѢСКА | ТѢПОГРАФІЕ ДНѢ МѢТРОПОЛІА КИШИНѢСЛѢЙ, | ПѢНТРѢ ТРѢСѢНЦѢ, ШѢ
 ѲЛЕСНІРѢ СѢС|ЖИТОРНОРѢ ЕПСЕРИЧІЙ МОЛДОВѢНН, | ДНѢ ЕПѢРХІА КИШИНѢСЛѢЙ, |
 ЛѢ ЯНѢСЛѢ ЯДѢЗІ.

In-4°, 39 foi.

Ilustrată cu mai multe vignete și alte ornamente simple, tipografice; una dintre acestea semnată cu inițialele I. M.

La început prefața lui Gaṡriil, «Exarh Mitropolitul Chișinăului și Hotinului», care este reprodusă de Șt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, Chișinău 1923, p. 47–49. *Registru moldovenesc pentru parastase*, amintit de Șt. Ciobanu, *op. cit.*, p. 47 pare a nu fi altceva decât această Panilidă.

P. Constantinescu-Iași, *Tipărituri vechi românești necunoscute*, Iași 1931 (extras din *Arhiva*, an. 38, Iași 1931), p. 13–15. — Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă (1812–1918). Bibliografie*, vol. I (1814–1880), Chișinău 1934, p. 34–36, nr. 11.

954. Racoce Teodor, *Prospect*., Lwów 1817.

N'am văzut exemplare:

M. Kogălniceanu zice:

«Nu sânt trei-zeci de ani de când Românii n'avea încă o singură foaie periodică în limba lor. În anul 1817, D. Racoce, K. K. Translator românesc în Lemberg, publică în adevăr prospectul unui Jurnal ce era să easă pentru întâiași dată românește; însă planul său nu se putu aduce în împlinire». (Cf. *Jurnalismul românesc în 1855*, în *România literară*, Iași 1855, nr. 4 p. 52).

Iar Arune Pumnul, vorbind de autor, scrie:

«... Deși a scris puțin, totuși este Racocce însemnat în literatura noastră pentru că el este cel întâiu, carele a înștiințat la anul 1817 publicăciunea unei foi literare rumine sub numele «*Crestomaticul rumînesc*», din carele însă, pentru lipsa sprijinirii din partea publicului rumân, carele pe atunci eră amorțit cu totul, a putut eși broșura întâia numai în anul 1820; și apoi cu astă broșură se vede că a și încetat, căci altele următoare nu se mai află» (Cf. *Lepturarii rumînesc*, Vieanna, 1864, vol. IV,₁, p. 101.)

Nerva Hodoș și Al. Sadi-Ionescu, *Publicațiunile periodice românești*, I, p. 127. — Teodor Balan, *Teodor Racocce și «Chrestomaticul românescu»* (extras din *Codrul Cosminului*, II, 1925, p. 368–370) publică un fragment din cererea lui Racocce scrisă în nemțește și adresată Guberniului din Lemberg, dar din 17 Iunie 1816. Răspunsul Guberniului este din 25 Febr. 1817: este însă vorba de cereri manuscrise, din documentele Kreisamtului, Arhiva Bucovina, iar nu de prospectul cel tipărit. Prospectul s'a tipărit la 8 Martie 1817, după ce Racocce obținuse autorizația de a scoate ziar românesc.

S'a publicat de Ion Lupaș, *Din trecutul ziaristiceii românești*, Arad, 1916, p. 69–75. — Ion Lupaș, *Contribuțiuni la istoria ziaristiceii românești ardeleni*, Sibiiu 1926, p. 32–34.

955. Psaltire, Râmnic 1817.

ПСАЛТІРѢ | ПрорѣкѢШѢ ШѢ ѲПѢРѢТѢСЛѢЙ ДѢДѢ. | АСѢМѢ ѲТРАЧѢСТАШѢ КІНѢ
 ТѢПѢРІТѢ | ѲТРОѢ ѲТѢЖѢ ДОМНІЕ Ѳ ПРѢ | ПѢМІНѢТѢСЛѢЙ ДОМНѢ, | ІГО ІГОЯННѢ
 ГЕѢРГІЕ КІРІЦІЙ | БОЕБѢ | КѢ БЛАГОСЛОВЕНІА ПРѢ ѢФѢЦІЙ СѢЛЕ | ПѢРІНТѢСЛѢЙ КѢ
 ГѢЛІАКТІОНѢ ЕПІСКОПѢ РЖМ, Ѳ СѢНТА 'ЕПІСКОПІЕ Ѳ РЖМ. ЛѢ ѢНІЙ ДѢ ЛѢ
 ХС. ЯДѢЗІ. ГѢС ТѢПѢРІТ ДѢ ДНѢМІТРІЕ МІХАЙЛѢ | ШѢ ДѢ ГЕѢРГІЕ ПѢ, Ѣ НІКОЛАЕ |
 ТѢПОГРАФІЙ ѢНІЙ СѢН.

In-4°, de 8 foi nepaginate și 252 foi.

Titlul încadrat de o xilografie semnată: *Gheorghie Pop 1817*; p| f. 8 v. liminară este o alta xilografie, înfățișând pe David, semnată: *Gheorghie Pop 1817*.

Pagina încadrată de linii.

Pe verso titlului, stema Țării-Românești și următoarele versuri:

Stihuri asupra stemei prea Luminatului, slăvitului și blagocestivului Domn Io. Ioannu Gheorghie Caragea Voevodă.

Semnul biruinții cu carele moartea iaste călcată,
Acum și corbul în pecetea Valahiei îl arată,
Înălțatului Domnului nostru Ioannu Voevod
Căruia i s-au încredințat acesti creștinesc norod.
Rugăm pre Împăratul ceresc ca să-l pazască întru stăpânire
Să supue pre vrăjmașii cei ce să arată cu nemulțămire.

Pe a doua foaie începe predoslovie Episcopului Chesarie al Râmnicului, retipărită după Psaltirea, Râmnic 1779 (vezi: *Bibl. rom. veche*, vol. II, p. 244, nr. 423).

Cartea este o nouă ediție a Psaltirei, Râmnic 1779, de care se deosebește numai prin adausul «*Cinstul paracisă cel de obște*» (ff. 237–246); prin 10 rânduri, dela pag. 8 liminara, adause după numele lui Kesarie Episcopul Râmnicului, care pomenesc numele lui «Dimitrie typograful» Râmniceanul; și prin finalul celor 19 versuri de pe foaia 252:

Și ne pomeniți pre noi cari ne-am ostentit
Că multă nevoie am pus la diorthosit.
Ală tuturor de tot binele poftitori
Dimitrie Typ[ograf], diorthositori.

S'au tiparit și exemplare «cu blagoslovenia și toata cheltuiala prea osfinții sale iubitorului de D^unezeu, Kyr Constandie, episcopul Buzaului.» Aceste exemplare nu arata însă locul tiparului.

Vezi titlul facsimilat de Ioan C. Filitti, *O psaltire dela 1817*, (extras din *Biserica ortodoxă română*, LII (1934).

București: Biblioteca Academiei Române.

956. Vajda Ladislau, de Sóósmesz, *Dictiones duae*, Claudiopoli 1817.

Dictiones duae, quarum priorem die 21-a Februarii 1817 dum ad supplendam juris patrii ac crim. in lyceo Claudiop. per interventam medio tempore mortem Dⁿi Joannis Bapt. Winkler in vacante recidentem cathedram admoveatur; posteriorem vero die 3-a Augusti ejusdem anni terminatis praelectionibus L. V. de S. dixit. Claudiopoli 1817. Typ. lycei regii.

In-4°, 9 foi.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, vol. 3, p. 735. – Szinnyei J., *Magyar irok*, XIV, col. 761.

957. Acolutia Sf. Serafim, Iași 1817. Grecește.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ | ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ | ΣΕΡΑΦΕΙΜ | Ἀρχιεπισκόπου
Φαναρίου καὶ | Νεοχωρίου, τοῦ θαυματουργοῦ. | Νῦν τὸ δεύτερον μετ' ἐπιμελοῦς | διορ-
θώσας τύποις ἐκδοθεῖσα, | φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ τοῦ κυρίου | ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΑΡΑΚΑΛΗ-
ΝΟΥ ἀρχιμανδρῆ | του καὶ καθηγουμένου τοῦ ἱεροῦ μονα- | στηρίου τῶν Τριῶν Ἱεραρ-
χῶν, | καὶ τοῦ κυρίου | ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΟΥ ΤΟΥ ΧΙΟΥ, | καθηγουμένου, τοῦ
ἱεροῦ μοναστηρίου | Μπουρνόδου τῇ πρὸς τὸν δῶνον | αὐτοῖς ἁγίων εὐλαβίᾳ. | Ἐν
Ἰασιῶν | 1817. | Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ.

Acolutia (slujba) Sfântului martir Serafim, cel făcător de minuni, Arhiepiscop al Fanarului și Satului Nou. Acum pentru a doua oară tipărită cu îngrijită îndreptare, cu cheltuiala generoasă și a Domnului Serafim Caracaleanul, Arhimandrit și Stareț Sfântei Mănăstiri Trei Ierarhi, și a Domnului Serafim din Hios, închinător Sf. Mormânt, Stareț al Sfântei Mănăstiri Burново, pentru evlavia ce aveau față de Sfântul cu același nume. Iași 1817. In Tipografia grecească.

In folio, 1 foae (titlul) + 37 pagine. Tiparit cu negru și roșu.

Pe verso titlului:

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝΤΕΤΘΟΜΕΝΟΥΣ.

Διονύσιος Ἱερομόναχος, ὁ ἀπὸ Φουρνᾶ τῶν Ἀγραφῶν, ἐξέδοτο πρῶτον τὴν παροῦσαν Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Σαραψῆμ κατὰ τὸ αἴματι σωτήριον ἔτος ἐν Ἑνεταίαις, ἀπαρτίσας καὶ διορθώσας αὐτὴν κατὰ τὴν αὐτοῦ δυνάμιν. Νῦν δὲ πολλὰ σπανίου γενομένης ἐκείνης τῆς ἐκδόσεως, ἐπιλοτιμῆθησαν οἱ ἐν τῇ τίτλῳ φαινόμενοι, τῷ Ἀγίῳ ὁμῶν νομοὶ Πατέρες ἐκδοῦναι τε αὐτὴν ἐκ δευτέρου διὰ τῶν τύπων, καὶ διανεῖμαι δωρεὰν οἷς δεῖ, χάριν τῆς πρὸς τὸν Ἅγιον εὐλαβείας καὶ διὰ τὴν ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν. Ἀποδέξασθε οὖν εὐσεβεῖς ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, καὶ μέμνησθε τῶν ἐκδοτῶν ἐν ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαῖς ὁμῶν, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἀγίου, ὅτε ἀναγκαίως λαμβάνετε ἀνὰ χεῖρας τὴν παροῦσαν Ἀκολουθίαν. Ἐρρώσθε.

Către cititori.

Dionisie Ieromonahul, din comuna Furna a Agrafilelor, a tipărit pentru prima dată prezenta Acolutie a Sf. martir Serafim, în anul 1745 al mântuirii, în Veneția, întocmind-o și corectând-o după puterea lui. Iar acum, devenind ediția aceea foarte rară, părinții cu același nume cu Sfântul, cari se văd în prefață, au binevoit să o tipărească pentru a doua oară, și să o împartă în dar celor ce se cuvine, pentru evlavia ce o au față de Sfântul, și pentru mântuirea sufletului lor. Primiți-o deci, frați și părinți pioși, și aduceți-vă aminte de editori în rugăciunile voastre către Dumnezeu, mai ales în ziua sărbătoarei Sfântului, când negreșit luați în mâinile voastre (citiți) prezenta acolutie. Rămâneți sănătoși.

Pagina 1:

Cântece de slăvire (megalinarii) către Sf. martir Serafim cari se cântă la procesiuni.

Pagina 3—26:

Tropare cântate în ziua sărbătoarei Sfântului Serafim. 4 Decembrie.

Pagina 27—37:

Viața și mucenicia Sfântului Serafim.

Biblio-hronologie română, în *Buciumul Român*, Iași, I (1875), 287 și II (1877), 48. — É. Legrand, I. Petit, H. Pernot, *Bibl. hellénique... au dix-huitième siècle*, I, Paris 1918, p. 325, nota 1, spun că este o reeditare a ed. venețiene din 1745.

Traducere de Sava Saru, profesor, București.

București: Biblioteca Academiei Române.

958. D. N. Darvari, *Istoria universală pe scurt*, 2 vol. Viena, 1817—1818. Grecește.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ | ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ | εις δύο τόμους διηρημένη | συλλεχθεῖσα | ἐκ παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων συγγραφέων | πρὸς χρῆσιν | τῶν σπουδάζοντων νέων | ὑπὸ | ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΑΡΒΑΡΕΩΣ | καὶ ἐκδοθεῖσα | δαπάνῃ αὐταδέλφων Δαρβάρων Ἰωάννου καὶ Μάρκου. | Τόμος Α'. | περιέχων | τὴν ἱστορίαν τῶν παλαιῶν ἐνδόξων ἐθνῶν. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας | παρὰ τῷ τυπογράφῳ κυρίῳ Α. Αδόλφῳ. | 1817

Istoria universală pe scurt, împărțită în două tomuri, adunată din scriitorii vechi și noi pentru uzul tinerilor studioși de Dimitrie Nicolae Darvari și publicată cu cheltuiala fraților Ioan și Marcu Darvari. Volumul I cuprinzând istoria popoarelor ilustre ale antichității. Viena, Austria, la domnul tipograf A. Haykul, 1817.

In-8°, 1 foaie (titlul) + 1 pag. + 364 pag.

Tabla de materie pag. α'. Prefața către cititori pag. γ'. Introducere la istoria universală pag. 1. Textul p. 19. Errata pag. 364.

Tom. II. Acelaș titlu, cu următoarea completare:

Τόμος Β'. | περιέχων | τὴν ἱστορίαν τῶν νῦν κρατούντων ἐθνῶν. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας | παρὰ τῷ τυπογράφῳ κυρίῳ Α. Αδόλφῳ | 1818.

Tomul II, cuprinzând istoria popoarelor dominante de astăzi. Viena, Austria, la domnul tipograf A. Haykul 1818.

In-8°, 1 pag. + 348 pag. + 1 foaie.

Titlul p. α'. Prefața către cititori p. γ'. Textul p. 1. Errata p. 339. Tabla cronologica p. 340. Tabla de materii pe ultima foaie nepaginată.

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

959. <Filippidi D.>, *Incercare de analiză a gândirei*, Lipsca 1817. Grecește.

ΑΠΟΠΕΙΡΑ | ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ | ΤΟΥ ΝΟΟΥΜΕΝΟΥ | ἐπειροῖας παρὰ τὰς νῦν, | νῦν πρῶτον ἐκπονηθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα | παρὰ τοῦ ἀποπειρογράφου τῆς Ρουμουνίας, | καὶ προσφωνηθεῖσα. | Ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας 1817. | Παρὰ τῷ Τάουχνιτς.

Pe foaia următoare este:

Τῷ | φίλῳ | τῆς | ἐπιστήμης.

Incercare de analiză a gândirei, deosebită de cele de până acum, acum pentru prima dată alcătuită și publicată de autorul *Incercării* despre România, și închinată iubitorului de știință. În Lipsca, Saxonia, 1817. La Tauchnitz

In-8°, 8 p. nepaginate + 256 pag. Pe p. 5—8 nepaginate o prefață către cititori.

Traducere de N. Camariano.

N. Banescu, *Viața și opera lui Daniel (Dimitrie) Philippide*, în *Anuarul Institutului de istorie națională*, Cluj, II (1923), p. 138—144.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

960. *Genealogia Regilor și Prinților Europei și Calendarul anului 1817*, Buda 1817. — Grecește.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ | τῶν | ΒΑΣΙΛΕΩΝ καὶ ΗΓΕΜΟΝΩΝ | ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ἢ ΤΟΛΕΠΑΝΤΖΑ τοῦ Αὐτοκράτορος: Ἰωσήφ Β'. | καὶ | ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ | τοῦ | παρόντος χρόνου. | 1817 | καὶ ἄλλα ἀξιόλογα, ὡς ὁ ἐπόμενος πῖ- | ναξ διδάσκει, | ὁμοῦ μὲ 5 εἰκονογραφίας. | Ἐν Βοῦδᾳ | Ἐκ τῆς Βασιλικῆς Τυπογραφίας.

Genealogia Regilor și Prinților Europei. Toleranța Împăratului Iosif II. și Calendarul anului prezent 1817. Și alte însemnate, după cum arată tabla ce urmează, cu 5 iconografii. Buda, în tipografia regească.

In-160, 32 foi nenumerate+158 pag. (cu greșeli de paginatie la 143—146, 148, 151)+ 1 foaie. Tipărit cu roșu și negru. Exemplarul Academiei Române are numai 3 gravuri.

După titlu urmează: 1 $\frac{1}{2}$ foi: Epocile diferitelor națiuni.

1 foaie: Zilele, sărbătorile, posturile și pascalia anului 1817.

$\frac{1}{2}$ foaie: Cele 12 semne zodiacale și soarele cu planetele lui.

$\frac{1}{2}$ foaie: Eclipsese soarelui.

24 foi: Calendarul anului 1817.

3 $\frac{1}{2}$ foi: Pronosticurile celor patru anotimpuri.

dela pag. 1—3: Genealogia casei austriace.

dela pag. 4—61: Genealogia caselor domnitoare din Europa.

Pag. 60: Genealogia Prinților întregii Ungrovlahii.

Ioan Gheorghe Caragea, Principe și Voevod întregii Ungrovlahii.

Elena Caragea, Doamna întregii Ungrovlahii.

Copiii lor.

1) *Smaragda Caragea*, Domnița, soția prea nobilului boer Mare Postelnic, Constantin Vlahuța.

2) *George Caragea*, Beizadea.

3) *Constantin Caragea*, Beizadea.

4) *Ralu Caragea*, Domniță, soția prea nobilului boer, Mare Ban Gheorghe Arghiropol.

5) *Roxandra Caragea*, Domniță, soția prea nobilului boer, Mare Spatar Mihail Șuțu.

Genealogia Prinților întregii Moldovei.

Scarlat Ioan Calimah, Principe și Domn întregii Moldavii.

Smaragda Calimah, Doamna întregii Moldavii.

Copiii lor.

1) *Ralu Calimah*, Domniță și soția boerului Mare Hatman Constantin Palade.

2) *Marioara Calimah*, Domniță.

3) *Alecu Calimah*, Beizadea.

Pag. 62—65 inclusiv:

Lista prelaților Bisericei răsăritene din Ungaria, Ungrovlahia, Moldova și Basarabia.

Vasile Moga, Episcop al Transilvaniei.

Nectarie Arhiepiscop și Mitropolit întregii Ungrovlahii.

Iosif Episcopul Argeșului.

Constantie Episcopul Buzelui.

Veniamin Arhiepiscop și Mitropolit întregii Moldovei.

Gherasim Episcopul Romanului.

Meletie Episcopul Hușului.

La Chișinau.

Gavriil, membru al Sf. Sinod din Rusia și cavaler de mai multe ordine, Arhiepiscop și Mitropolit întregii Basarabii și Hotinului.

Pag. 66—102 inclusiv: cuprind în sumar diferitele decrete date de Împăratul Iosif II, dela anul 1781—1784, pentru Toleranța, prin care a dăruit tuturor supușilor sai libertate în ceea ce privește religia lor.

Pag. 103—137 inclusiv: diferite sfaturi și istorioare.

» 138—158 inclusiv: diferite știri și anume: 1) Când pornesc poștele (curierii) din Viena și când sosesc; 2) Când pornește curierul din Viena pentru Constantinopole și înapoi; 3) Când se dau scrisorile la poștă și cât se plătește; 4) Când pornește diligența din Viena și când sosește; 5) Distanțele între Viena și diferitele orașe din Europa; 6) Când încep bătăliile comerciale în Germania și Ungaria.

La sfârșit, pe o jumătate foaie un tablou de dobândă și pe cealaltă jumătate bilanțul de venituri și cheltuieli fiecăruia.

Traducere de Sava Saru, profesor.

Există și ediții românești ale acestui calendar, puțin schimbate; vezi aici, nr. 933.

București: Biblioteca Academiei Române.

961. <Ierodiaconul Grigorie?>, *Combaterea Dialogurilor lui Neofit Duca*. <Viena> 1817. Grecește.

ANTIPPHEIΣ | εἰς τοὺς ἐν τῷ | ΒΙΒΛΙΑΡΙΩ | τοῦ | Αἰσχίνου προσκολληθέντας
Διαλόγους τοῦ διδασκάλου | ΝΕΟ ΦΥΤΟΥ ΔΟΥΚΑ, | διὰ | μαρτυριῶν τῶν Ἀγίων καὶ
Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, | εἰς ὧν τοὺς λόγους πιστεύουσιν ἐν τῷ τῆς Πίστews ἱερῷ | Συμ-
βόλῃ ὁμολογοῦμεν, εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν καὶ | ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν πιστεύοντες·
ἐπιστῆ ἡ εἰς αὐ- | τὴν πίστις εἰς τὸν Θεὸν ἀνάγεται κατὰ τὸ, Εἰ ἐπι- | στῆστε Μωσῆ,
ἐπιστῆστε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ | ἐκείνος ἔγραψε. | 1817.

Combaterea Dialogurilor dascălului Neofit Duca alipite la opusculul lui Eschine, <făcută> cu ajutorul mărturiilor Sfinților și de-Dumnezeu-purtătorilor Părinți ai noștri, în cuvintele cărora credem — căci așa mărturisim în sfântul simbol al credinței când spunem că credem într'una sfântă sobornicească și apostolească biserică: într'adevăr crezând într'însa credem și în Dumnezeu după textul care spune că de ați fi crezut lui Moisi, ați fi crezut și mie, că pentru mine acela a scris. 1817.

In-8º, 61 pagini.

Prefață către preasfințiții arhieriei apărători și luptatori pentru sfânta noastră cre-
dință (p. 3).

Pentru determinarea autorului și a locului de tipărire, v. Const. N. Tomescu, *Mitro-
politul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, Chișinău 1927, p. 137 și nota.

Traducere de I. Ștefanescu.

București: Biblioteca Academiei Române.

962. *Invățătura științei comerciale*. Iași 1817. Grecește.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ | ἐντελὴς συστηματικὴ | ἀπάσης | ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗ-
ΜΗΣ, | πρὸς χρῆσιν τῶν ἐμπόρων, | ἐξαιρέτως δὲ | τῶν ἐμπορικῶν σχολείων. | Ἐκ τοῦ
γερμανικοῦ πρωτοτύπου ἐρμηνευθεῖσα | καὶ τισι προσθήκαις πλουτισθεῖσα, | τύποις τε ἐκ-
δοθεῖσα. | Ἐν Ἰασσῷ, | ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ. | 1817.

Invățătura complectă și sistematică a întregii științe comerciale, pentru uzul negustorilor și mai cu seamă al școalelor de comerț. Tradusă depe ori-
ginalul german și îmbogățită cu câteva adaosuri, s'a dat la tipar. În Iași, în
Tipografia greacă. 1817.

In-8º, 4 foi + γ' + 245 pag. + 11 pag. nenum.

Pe foaia 2r. este dedicația:

Τῇ ἑλληνίδι | ἐμπορικῇ νεολαίᾳ | τὴν παροῦσαν | ἐμπορικὴν βιβλίον | φιλογενεῖας χά-
ριν | ἀνατίθειν | ὁ μεταφραστής. (Tinerilor negustori greci această carte privi-
toare la comerț pentru dragostea de neam o dedică traducătorul).

Pe f. 2v.—4v. este prefața:

Π ρ ο ο ί μ ι ο ν .

Ἦν μὲν ἄχρι τοῦδε τὸ ἡμέτερον ἐμπόριον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρακτικῶς, ἢ ὡς εἰπεῖν μηχανικῶς ἐνεργούμενον, καὶ ἄλλως ἀκανόνιστον, ἀπολίτσυτον καὶ ἐστερημένον πάσης ἐπιστημονικῆς θεωρίας. Ὅσοι σπάνιοι πεσπαιδευμένοι ἔμποροι Γραικοὶ ὑπῆρξαν, ἐρῶθυμιζοντο κατὰ τὰς τάξεις τῶν Ἰταλῶν, τῶν Γάλλων, ἢ τῶν Γερμανῶν κ.τ.λ. καθ' ὃ γένος ἕκαστος εἶχε κλίσιν καὶ σχέσιν πρὸς τὴν αὐτοῦ διάλεκτον· νῦν δέ, ὅτε τὸ γένος ἀνανήψαν ὁπωσοῦν, καὶ τὸν παλαιὸν λήθαργον τῆς ἀμαθίας ἀποτρεναξάμενον ὀργᾷ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρχαίας δόξης του, διὰ τῆς μαθήσεως παντοδαπῶν ἐπιστημῶν, ἄδικον ἤθελεν εἶναι, οἱ πραγματευταὶ μόνοι νὰ μένωσιν ἄμειροι τῆς συστηματικῆς παιδείας τοῦ ἐπαγγέλματός των, καὶ οἱ νέοι οἱ ἀφοσιούμετοι ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἐμπόριον νὰ προσμένωσι χρόνους πολλοὺς, ἵνα διδασθῶσι τὴν πρακτικὴν Ἐμπορικὴν, ὑπερστοῦντες ἂν τύχῃ εἰς τινα πεσπαιδευμένον καὶ ἔμπειρον νὰ πραγματευτῇ, καὶ νὰ δύνωνται νὰ διδασθῶσι τὴν ἐπιστήμην των, καθ' ὃν τρόπον διδάσκειται τις πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην, καὶ νὰ εἰσέλθωσιν εὐθὺς εἰς τὴν πράξιν, χωρὶς νὰ ἔχωσι χρεῖαν νὰ κατατρίβωσι χρόνους, προδιδαζόμενοι, ὡς ποτὲ ἐσυνήθιζτο, ἀπὸ τῶν μαγιστρίων βαθμηδὸν εἰς τὸ γραφεῖον.

Οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ Γερμανοὶ καὶ τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ἐφρόντισαν πρὸ πολλῶν χρόνων καὶ ἐσύστησαν σχολεῖα ἰδίως ἐμπορικά, ἐν οἷς, μετὰ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, διδάσκονται οἱ νέοι ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα νὰ σχηματίσῃ τὸν τέλειον πραγματευτῇ. Διὰ τοιαῦτα σχολεῖα συνεγράφη τὸ παρὸν βιβλίον Γερμανιστί, ἐπιγραφόμενον: *Vollständiges systematisches Lehrbuch der gesamten Handlungswissenschaft &c. Hamburg 1801*. Τὸ ὅποιον εἶναι ἐπιτομὴ ἐξ ἄλλων ἐκτεταμένων συγγραμμάτων τοιούτων, ἅπερ διὰ τὸν ὄγκον των δὲν συντελοῦσι πρὸς παράδοσιν εἰς τὰ σχολεῖα, ἀλλ' εἶναι καλὰ μόνον διὰ μελέτην. Τοιαῦτα εἶναι π.χ.: τὸ τοῦ Καρόλου Γυνθέρου Λουδοβίκου (Carl Günther Ludovici) τῆς ἐν Λειψίᾳ Ἀκαδημίας ποτὲ καθηγητοῦ Σχέδιον ἐν τέλει ὁ ἔμπορικὸς συστηματικός, ἐκδοθὲν τὸ δεῦτερον ἐν Λειψίᾳ 1768 εἰς 8ον περιέχον σελ. 622, τὸ τοῦ Ἰωάννου Γεωργίου Βυσχίου (Johann Georg Büsch) καθηγητοῦ ἐν Ἀμβούργῳ, ἐπιγραφόμενον *Θεωρητικοπρακτικὴ παράστασις τοῦ ἐμπορίου κ.τ.λ.* ἐκδοθὲν ἐκ δευτέρου ἐν δυοὶ τόμοις εἰς 8ον ἐν Ἀμβούργῳ 1808, καὶ ἄλλα τινά. Ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς κατανοήσας, ὡς λέγει ἐν τῇ προοιμίᾳ, τὴν ἑλλειψιν συστηματικοῦ ἔργου καὶ συντόμου βιβλίου περὶ Ἐμπορικῆς ἐπιστήμης, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐμπορικῶν σχολείων, συνέθετο τὴν παρούσαν ἐπιτομήν, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν θέλει εὑρεῖ τις ἑλλειψιν μέρους τινὸς τῆς θεωρητικῆς ἢ τῆς πρακτικῆς Ἐμπορικῆς ἐπιστήμης, πεποιθὼς, ὅτι πᾶς φιλομαθὴς, ἐὰν σπουδάζῃ αὐτὴν μὲ ἐπιμέλειαν δύναται εἰς τοιοῦτον τρόπον νὰ προπαρασκευασθῇ, ὥστε νὰ κατασταθῇ ἱκανὸς νὰ ἔμβῃ ἐπωφελῶς εἰς πᾶν εἶδος ἐμπορίου. Πρὸ πάντων συνίστησιν ὁ αὐτὸς τὸ περὶ τῶν δικαίων τῶν καμπιάλων Κεφάλαιον, καθότι εἰς αὐτὸ ὅσον συνεχῶς ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου ἔκαμιν ἐντελεστέτην πραγματείαν. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον, καὶ τοι μὲ πλεονα συντομίαν ἠγωνίσθη νὰ παραστήσῃ ἕκαστον Κεφάλαιον τοῦ βιβλίου κατὰ τὴν δυνατὴν ἐντέλειαν.

Ὁ μεταρραστὴς ἰδὼν τὴν εἰς ἡμᾶς ἑλλειψιν ἐμπορικοῦ τινος βιβλίου, καὶ γνοὺς πόσῃν ὠφέλειαν δύναται νὰ προξενήσῃ τὸ παρὸν σύγγραμμα οὐ μόνον εἰς τὴν ἐμπορικὴν νεολαίαν τοῦ γένους του, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα φιλομαθῇ, ἀνέλκας τὸν κόπον νὰ τὸ μεταφράσῃ εἰς τὴν ἡμετέραν διάλεκτον, μεταχειρισθεὶς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τὴν ἀναγκαίαν ἐλευθερίαν πρὸς πλεονα σαφῆσαι, ἀκριβεῖσαι καὶ εὐχρηστῆσαι. Καὶ τὰ μὲν παρ' ἡμῖν περιττὰ καταλιπὼν, ἄλλα δὲ ἀναγκαῖα προσθεῖς, μετερῶθυμισεν ὅσον ἡδυνήθη τὸ εἶδος τοῦ πρὸς χρῆσιν ὁπωσοῦν κοινοτέραν. Ἐκ τῶν παραλειφθέντων εἶναι μάλιστα οἱ πίνακες τῶν μέ-

τρων καὶ σταθμῶν τοῦ συγγραφῆς, οἷτινες διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς εὐρεθείσας ἀντιλογίας δὲν ἐφάνησαν ἱκανοὶ πρὸς ἀκριβῆ σὺγκρισιν. Ἄντ' αὐτῶν συνέθετο ἄλλως ὁ μεταφραστὴς ἀκριβοτέρους, τοὺς μὲν ἐκ τῶν δεκαδικῶν πινάκων τοῦ Βαρώνου Γεωργίου Βέγγα παραλαβὼν, μετὰ τινων ἰδίῳν διορθώσεων, τοὺς δὲ ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ λεξικοῦ τοῦ ῥηθέντος Λουδοβίκου, ἄλλους δὲ (τοὺς τῶν βαρῶν σταθμῶν) ἐκ τῶν τοῦ Ἰωάννου Ῥοτίου, ὡς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ῥηθήσεται.....

Apoi se vorbește de greutatea ce a întâmpinat traducătorul în traducerea termenilor tehnici în limba greacă și sfârșește cu următoarele:

Εὐχῆς ἔργον εἶναι τὸ νὰ εἰσυχθῇ ἡ παροῦσα Διδασκαλία εἰς τὰ ἐμπορικὰ σχολεῖα, ὅπου τριῶντα ὑπάρχουσιν, ἣ μέλλουσι νὰ συστηθῶσι. Καθὼς ὅμως εἰς τὴν Φιλοσοφίαν προαπαιτεῖται ἡ Γεωμετρία, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐμπορικὴν, ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ εἶναι προγυμνασμένος εἰς τὴν ἐμπορικὴν Ἀριθμητικὴν. Οἱ δὲ προεβηκότες καὶ ἔμπειροι εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, δύνανται, καὶ ἄνευ διδασκάλου, διὰ μόνης μελέτης νὰ διδασκῶσιν ἐξ αὐτῆς ὅσα δὲν ἤξεύρουσι.

P r e f a ὶ α.

Până în prezent comerțul nostru se făcea mai mult practic, sau în mod mecanic, și cu totul neorânduit, necivilizat și lipsit de orice teorie științifică. Rarii negustori greci învățați cari existau, se conduceau după orânduiala Italienilor, Francezilor, sau Germanilor etc. după neamul spre care fiecare avea înclinare și a cărui limbă o cunoștea. Acum, când neamul s'a deșteptat întru câteva, și a ieșit din vechea letargie a neștiinței, pornind spre calea gloriei sale antice prin învățarea a tot feluri de științe, ar fi nedrept, ca numai negustorii să rămâie lipsiți de învățătura sistematică a meseriei lor, iar tinerii ce se dedică negoțului să aștepte mulți ani ca să învețe comerțul practic, slujind, dacă se va întâmpla, la vreun negustor învățat și experimentat, și să nu poată învăța știința lor, după cum se învață toate celelalte științe, și să treacă de îndată la practică, fără să mai aibă nevoie să piarză anii, ca să fie înaintați treptat, dela bucătărie la birou, cum se obișnuia odată.

Englezii, Germanii și celelalte popoare europene au avut grijă de mult de a întemeia școli, mai cu seamă de comerț, în cari, după lecții de cultură generală, tinerii învață tot ce e necesar pentru formarea unui perfect negustor. Pentru astfel de școli s'a scris cartea de față în limba germană sub titlu: *Vollständiges systematisches Lehrbuch der gesamten Handlungswissenschaft &c. Hamburg 1801*. Această carte este o prescurtare a unor opere de genul acesta mai pe larg scrise, cari, din cauza desvoltării lor, nu sînt potrivite pentru predarea în școli, ci numai pentru citire. Astfel de cărți sînt: a lui *Carl Günther Ludovici*, fost profesor la Academia din Lipsca: *Încercare de învățătura completă a comerțului*, publicată a două oară la Lipsca la 1768 în 8°, conținând 622 pag., a lui *Iohan Georg Büsch*, profesor la Hamburg, intitulată: *Expunere teoretico-practică a comerțului* etc. publicată a două oară în două volume în 8° la Hamburg, la 1808, și încă altele câteva. Autorul anonim constatînd, după cum spune în prefață, lipsa unei cărți sistematice și pe scurt a științei comerciale, spre folosul școalelor comerciale, a compus prescurtarea de față, în care nimeni nu va găsi vreo lipsă cu pri-

vire la știința comercială teoretică sau practică, fiind convins că orice iubitor de carte, dacă o va studia cu sârguință, poate să se prepare în așa mod, încât să fie în stare să întreprindă cu folos orice fel de negoț. Mai ales dânsul recomandă capitolul privitor la cambii, deoarece în acesta a făcut, cât îi permitea scopul cărții, o tratare complectă. La fel și-a dat silința, deși cu mai mare concizie, să trateze cât se putea mai complect fiecare capitol al cărții.

Traducătorul văzând lipsa unei cărți comerciale la noi, și dându-și seamă de folosul ce putea aduce opera de față, nu numai tinerilor negustori ai neamului său, ci tuturor iubitorilor de știință, s'a ostenit s'o traducă în limba noastră, servindu-se în traducere de libertatea cuvenită, spre mai mare claritate, exactitate și utilitate. Lăsând la o parte ce era pentru noi de prisos și adăogând alte lucruri necesare, a transformat, cât a putut, forma cărții ca ea să fie de o întrebuințare mai obștească. Printre cele lăsate la o parte sînt mai ales tablele autorului, pentru măsuri și greutateți cari nu erau potrivite pentru o comparație exactă, din cauza contrazicerilor ce s'au găsit în ele. În locul acestora, traducătorul a compus altele mai exacte, luând unele din tablele zecimale ale Baronului Georg Vega, cu câteva corectari proprii, iar altele din dicționarul comercial a pomenitului Ludovici, iar pe cele ale greutateților mari din tablele lui Iohann Roth cum se va pomeni la locul cuvenit.

Ar fi bine ca această carte să fie introdusă în școlile comerciale, unde există asemenea școli, sau unde se vor înființa. Însă, precum la filosofie este necesară o pregătire în geometrie, tot așa și la comerț, elevul trebuie să fie pregătit în aritmetica comercială. Iar cei mai înaintați și experimentați în afacerile comerciale, pot, și fără profesor, citind numai, să învețe din această carte tot ce nu știu.

Dupa prefața urmează cuprinsul dela pag. A — II'.

Dela pag. 1 — 36 este o introducere în istoria comerțului.

Dela pag. 37 — 193, materia proprie a comerțului împărțita în cinci capitole.

Dela pag. 194 — 209, un apendice despre registrele comerciale.

Dela pag. 210 până la sfârșit, pag. 245, tablele despre masuri și greutateți.

Urmează pe pagini nepaginate lista abonaților din Iași, Botoșani, Focșani, Moscova, Nicopol, Odesa, Constantinopol; un adaos de abonați, din Moscova, Nizni, București și se termina cu errata. (Ultimele 2 pag. nenum., cari cuprind errata, lipsesc din exemplarul Academiei Române).

Din lista mare a abonaților reproducem câteva nume:

Iași

Prea nobilul boer, Mare Postelnic Ștefan Vogoridi

» » » » Mihail Mavrogheni

» » » Aga Constantin Țigara

» » » Mare comisar Teodor Negri

Prea nobilul Ioan Tăutu

Prea cinstitul Domn Atanasie Gani

» » » » Plastara

Botoșani

Prea cinstitul Domn Teodor Mustață

» » » Ioan H. Ianțu

» » » Constantin Papazoglu

București

Prea cinstitul Domn Gabriel Hagioglu

» » » Ștefan Meitani

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

963. <Justin>, *Prescurtare din istoriile filipice ale lui Pompeius Trogus*, tradusă în grecește de <Daniil Philippidi>, Lipsca 1817.

ΕΠΙΤΟΜΗ | ΤΩΝ | ΦΙΛΙΠΠΙΚΩΝ | ΤΟΥ | ΠΟΜΠΗΙΟΥ ΤΡΟΓΟΥ. | Νῦν πρῶτον ἐκ τοῦ λατινικοῦ εἰς τὴν | αἰολοδωρικὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον μετα | γλωττισθεῖσα, καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ | ἀποπειρογράφου τῆς Ρουμουνίας. | καὶ προσφωνηθεῖσα | Ἐν Λεϊψίᾳ παρὰ τῷ Τάουχνιτς. | 1817.

Prescurtare a istoriilor filipice ale lui Pompeius Trogus, acum pentru prima dată tradusă din limba latină în limba greacă eolodorică și publicată de eseistul României și închinată [închinarea de pe foliul al doilea este reprodusă mai jos]. Lipsca, Tauchnitz 1817.

In-8° de 4 foi + 622 + 34 pagine.

Titlul (f. 1), dedicația (f. 2). Pe verso foliului al doilea un motto din prefața Istoriei lui Diodor din Sicilia. Prolegomena (f. 3 și 4) textul (p. 1 – 594).

Paginele 595 – 622 conțin «Prologurile istoriilor filipice ale lui Pompeius Trogus» pentru cele 44 cărți din câte este alcătuită opera. Propriu vorbind însă ele nu sunt prologuri, ci rezumate ale conținutului cărților. Dela nota aflată la p. 595 reese ca ele au fost făcute de un anonim, chiar pe opera lui Trogus, și s'au adăogat aci numai ca cititorul să-și poată face o idee mai completă despre istoria lui Trogus pe care a ciuntit-o abreviatorul.

Epilegomenene (paginație separată) conțin o disertație a lui Philippidi în care se explică de ce limba greacă vulgară trebuie să fie limba în care să se scrie.

Pe f. 2 următoarea dedicație.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Εὐσεβεστάτῳ Ἡγεμόνι τοῦ Ρουμουνικοῦ Ἀγροῦ Κυρίῳ, Κυρίῳ Ἰωάννῃ Καραντζῖᾳ τῷ φίλῳ τῶν λόγων καὶ τῆς ἱστορίας.

Prea înălțatului și prea evlaviosului Voevod al Țării Românești, Domnul Domn Ioan Caragea, prieten al învățăturci și al istoriei.

La f. 3 și 4 următoarea prefață:

Προλεγόμενα.

Τὸ βιβλίον ὅπου παίρνεις εἰς τὰ χεῖρά σου φίλε διὰ τὴ διαβάσεως εἶναι ἐπιτομὴ τῶν φιλιππικῶν τοῦ λατίνου Πομπηίου Τρόγου ὅπου ἄκμαζε πρὸ Χριστοῦ ὀλίγον μεταξὺ Γαίου Καίσαρος καὶ Ὀκταβίου Καίσαρος· καὶ περιέχει κατὰ πρῶτον λόγον τὴν ἀρχὴν τῶν μακεδόνων ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς καταβολῆς, ἕως εἰς τὴν γιγαντιαίαν τῆς ἀκμῆς, καὶ καταβαίνει εἰς τὴν παρακμὴν τῆς, καὶ ἕως εἰς τὸ τέλος· ὅθεν καὶ ὀνομάσθηκε φιλιππικὰ ἀπὸ τὸν Φίλιππον τὸν πατέρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ἐπειδὴ αὐτὸς ἔβαλε τὰ θεμέλια

αὐτοῦ τοῦ μεγάλου καὶ ἐξαισίου οἴκου, τὸν ὁποῖον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τελείωσε μὲ τὸν θαυμασμὸν καὶ μὲ τὸ θάμβος καὶ μὲ τὴν ἐκπληξίν ὅλης τῆς οἰκουμένης. Κατὰ δεύτερον λόγον ὁμιλεῖ καὶ διὰ ἀρχαιότητες καὶ ἀρχεγονίαις καὶ συνοικισμοὺς καὶ πράξεις διαφόρων ἐθνῶν καὶ μάλιστα ἐλλήνων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἐξαπλώνεται καὶ ἐπιμένει, διηγοῦμενος τὰ θαυμάσια καὶ ἐκπληκτικὰ αὐτῶν κατορθώματα, καὶ ταῖς αἰσχροῖς καὶ ὀλέθραις διχόνοιας τῶν καὶ ἀλληλοφαιδίας. Κατ' ἕνα λόγον ἐπειδὴ τὰ κατὰ δεύτερον λόγον αὐτά, ἔχουν σχέσιν, ἀναφορὰν, εἶναι δηλαδὴ δεμένα, μὲ τὰ κατὰ πρῶτον λόγον, καὶ κάμνουν οὕτω αὐτὰ λαμπρότερα καὶ σαφέστερα κατ' ἄλλον λόγον, καθολικεύεται οὕτω τὸ ἔργον, καὶ γίνεται μία καθολικὴ ἱστορία τῶν γνωστῶν τότε, καὶ οὕτω καὶ ὠφελιμώτερη εἰς ἐκείνον ὁποῦ τὴν διαβάξει.

Τίς ἦταν ὁ ἐπιτομέυς; Ἕνας γραμματικὸς ὀνομαζόμενος Ἰουστίνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦταν ὁ Ἰουστίνος ὁ μάρτυς, δὲν ἔκμαζε μετὰ τὴν κτίσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθὼς συμπεράναν τινὲς πάντῃ ἀσυμπέραστα. Ἀκμασὶς πρὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὴν Ρώμην βέβαια ἄρκει τοῦτο. Ποῖος ἱστορικός; Ποῖος ἐπιτομέυς στάθηκε; Θὰ τὸ μάθης διαβάζοντας μὲ προσοχὴν τὸ βιβλίον, καὶ μάλιστα ταῖς περιοχαῖς ὅπου ἔγειναν ἀπ' ἄλλον καὶ ἀπὸ τὸ σύγγραμμα τοῦ ἰδίου Τρόγου, ὅπου θὰ ἴδῃς τί ἔκαιρα καὶ ἀνιστόρηκα παραπηδήματα, τί δηλαδὴ ἀποτομαῖς καὶ κολοβώσεις ἔκαμε ὁ λεγόμενος ἐπιτομέυς, ὁ ὁποῖος τὴν ἔκαμε, ὡς γραμματικὸς διὰ νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν τῶν λογοτορνευμάτων του. Πλὴν καὶ οὕτω εἰς τὴν ἀπὸ τὸ ναυάγιον προχέαν μας, εἶναι καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον ἀξιόλογον καὶ περισπούδαστον ἐπειδὴ παίρνουμεν δι' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν τῆς ἱστορίας τοῦ Τρόγου, καὶ βέβαια καὶ τῶν φιλιππικῶν τοῦ χιώτου Θεοπόμπου, ὁ ὁποῖος ἦταν φιλαλήθης καὶ ἐξόδευσε πολλὰ διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἱστορίαν του, λέγει ὁ Ἀθήναιος ἐπειδὴ βέβαια ὁ Τρόγος ἀπὸ τὸν Θεόπομπον πῆρε καὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἱστορίας του, καὶ τὴν ἐξακολούθησε ὕστερα ἕως εἰς τὸ τέλος τῆς μακεδονικῆς ἀρχῆς, ἀπὸ ἄλλους ἱστορικοὺς ἑλλήνων βέβαια ἐπειδὴ τότε οἱ ῥωμαῖοι μετάρραζαν, δὲν ἔρραζαν σχεδόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὅπου τοὺς παλαιοὺς λατίνους συγγραφεῖς πρέπει νὰ τοὺς ἐννοῇ τινάς, ὡς ἕνα συμπλήρωμα τρόπον τινὰ τῶν ἐλληνικῶν βιβλίων ὅπου μᾶς ἔμειναν. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὅπου ἕνας σοφός μας δὲν πρέπει νὰ ἀμελῇ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὴν μῆτε τὰ τῶν ἐλλήνων ἡμπορεῖ σωστὰ νὰ ἡξεύρη, ὅσον ἡμποροῦν νὰ τὰ ἡξεύρουσιν τώρα, ἐξ αἰτίας τῆς πυρκαϊᾶς δὲν λέγω ταῖς ὠφέλειαις ὅπου ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ εἰς ταῖς ἐπιστήμαις, ταῖς φυσικαῖς μάλιστα ἀφίνω ἀκόμα νὰ λέγω καὶ τὴν εὐκολίαν ὅπου ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἱταλῶν καὶ τῶν φρανσαίων.

Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὅπου μετάρρασα καὶ ἐγὼ τὰ σωζόμενα τοῦ Τρόγου εἰς τὴν ἐπιτομήν. Τὸ μετάρρασμα τοῦτο θεώρει το φίλε ὡς ἱστορικὸν ἀπλῶς. Μίαν μετάρρασιν σοφὴν, νὰ εἰπῶ οὕτω, μὲ σεμνιώσεις καὶ ἐπικρίσεις ἐπάνω εἰς ταῖς παραφθοραῖς τοῦ κειμένου, εἰς ταῖς διαφοραῖς ἀναγνώσεις, εἰς ταῖς γνώμεις τῶν διαφόρων ἐκδοτῶν καὶ τ. εἶναι ἄλλοι καλλιτέρες ἀπ' ἐμένα ὅπου ἡμποροῦν νὰ τὴν κάμουν ἐμένα μῆτε αἱ περιστάσεις μὲ συγχωροῦσαν πλὴν ἔκρινα εὐλόγων νὰ ἐπισημειώσω ἀρκετά, νύττωντας τὸν ἀναγνώστην μὲ αὐτὰ εἰς τὸ νὰ προσέχῃ εἰς τὸν κατὰ πρῶτον λόγον σκοπὸν τῆς ἱστορίας.

Prolegomena.

Cartea pe care o iei în mână, prietene, pentru ca să o citești, este o prescurtare a istoriilor filipice ale latinului Pompeius Trogus, care a înflorit puțin înaintea de Hristos între Caius Cezar și Octaviu Cezar; și cuprinde în primul rând domnia Macedonenilor dela prima ei înjghebare până la înflorirea ei gigantică, și merge până la decadența și sfârșitul, ei; de acolo s'a și numit Filipice, adică dela Filip tatăl marelui Alexandru, fiindcă el a pus

temeliile acestei mari și minunate case pe care a terminat-o Alexandru-cel-Mare spre admirația, mirarea și uimirea lumii întregi. În rândul al doilea se ocupă și de antichitățile, originile, colonizațiile și faptele diferitelor popoare și mai cu seamă ale Grecilor asupra cărora se întinde și insistă, povestind isprăvile lor minunate și uimitoare precum și certurile lor rușinoase și dezaastroase și încercările lor de a se distruge unul pe altul.

Pe deoparte, fiindcă cele dela punctul al doilea au raport, sunt în relațiune, stau în legătură cu cele dela punctul întâiu, le fac cu chipul acesta mai strălucitoare și mai clare; pe dealtă parte lucrarea se generalizează și devine o istorie universală a popoarelor cunoscute pe atunci, și prinurmare (devine) și mai folositoare pentru acela care o citește.

Cine a fost abreviatorul? Un gramatic numit Justin, care nu este martirul Justin, n'a înflorit după întemeierea Constantinopolului, după cum au presupus unii în mod cu totul neîntemeiat. A înflorit înainte de Constantinopol, la Roma, bine înțeles, e destul atâta. Ce fel de istoric, ce fel de abreviator a fost? O vei afla citind cu atenție cartea și, mai cu seamă, o vei afla din rezumatele făcute de alții, și din însăși opera lui Trogus, unde vei vedea ce salturi nepotrivite și neistorice, ce suprimări și ciuntiri a făcut mai sus pomenitul abreviator, care a făcut prescurtarea ca gramatic, pentru ca să facă paradă cu rafineriile lui de stil. Dar și așa, în sărăcia noastră de după naufragiu, această carte este însemnată și prețioasă, fiindcă cu ajutorul ei ne facem o idee despre istoria lui Trogus și despre Filipicele lui Theopompos originar din Hios, care era iubitor de adevăr și a cheltuit mult pentru ca să facă istoria sa, ne spune Ateneu. Desigur dela Theopompos a luat Trogus și materialul și titlul istoriei sale și a continuat-o pe urmă până la căderea stăpânirii macedonene cu materialul luat dela alți istorici, desigur Greci, fiindcă pe atunci Romanii de obicei traduceau, nu compuneau. Iată cauza pentru care trebuie să considerăm pe vechii scriitori latini ca un fel de complectare a cărților grecești ce ne-au rămas. Și pentru aceasta un învățat al nostru nu trebuie să neglijeze limba latină, fiindcă fără ea nici cele privitoare la Greci nu le poate ști cineva pe deplin, atât cât le poate ști acuma, din cauza incendiului.

Nu mai vorbesc de foloasele ce le poate trage cineva de pe urma ei în domeniul științelor, al științelor naturale mai ales, deasemenea nu vorbesc nici de înlesnirea ce prezintă ea pentru limba italiană și franceză.

Iată cauza pentru care am tradus și eu ceeace s'a păstrat din ale lui Trogus în *Prescurtarea* sa. Această traducere să o iei în considerare, prietene, numai din punctul de vedere istoric. O traducere savantă, ca să zic așa, cu note și observațiuni critice asupra alterațiilor textului, asupra diferitelor lecțiuni, asupra părerilor diferiților editori etc., sunt alții mai capabili decât mine ca să o facă; mie nici împrejurările nu-mi permit așa ceva, dar am socotit că e bine să notez multe și prin ele să atrag atenția cititorului asupra scopului principal al istoriei.

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

964. *Slujba cuvioasei Parascheva din Epivates, Iași 1817. — Grecește.*

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ | ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΜΗΤΡΟΣ ΗΜΩΝ | ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ | ΤΗΣ ΕΠΙΒΑ-
ΤΙΝΗΣ. | Nōn ἐκ νέου ἐπιμελῶς διορθωθείσα | καὶ προσθήκαις πλουτισθείσα, | τύποις τε ἐκ
δοθείσα, | σπουδῇ καὶ δαπάνῃ | τοῦ πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου | καὶ καθηγουμένου | τῆς
ἱερᾶς Μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν | κυρίου ΣΕΡΑΦΕΙΜ, ΤΟΥ ΚΑΡΑΚΑΛΗΝΟΥ, | καὶ
τοῦ Α. Μ. Γ. | Ἐν Ἰασσείῳ | 1817. | Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ.

Slujba cuvioasei maicii noastre Parascheva din Epivates. Acum din nou îndreptată cu îngrijire și îmbogățită cu adăogiri, s'a tipărit prin sârguința și cu cheltuiala prea cuviosului arhimandrit și egumen al Sfintei Mănăstiri a Trei Ierarhilor, chir Serafim Karakalinos, și a lui A. M. G. Iași 1817. In tipografia grecească.

In folio, 2 foi nenum. + Δ + 32 pag.

Tipar negru și roșu. Pe prima foaie nenum. este titlul, iar pe verso foaiei a doua este gravura cuvioasei Parascheva care ocupă întreagă foaia, semnată: Δ. Κοντολεὸ ἐχάραξεν ἐν Ἰσμαίλ = D. Kontoleo a gravat în Ismail.

Pe cele 4 pag. cu numerotație grecească avem prefața, apoi textul; totul este tipărit în caractere cursive.

Π ρ ο ο ί μ ι ο ν .

Ἡ παρούσα Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Παρασκευῆς συντεθείσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Μελετίου Συρίγου, (τοῦ ὁποῦ το ὄνομα φέρεται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν κανόνων), ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν Βουκουρεστίῳ κατὰ τὸ 1692 ἔτος ὑπὸ Ἀνθίμου ἱερομονάχου τοῦ Ἰῆρος, μετὰ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου εἰς μικρὸν δ'. Ἡ ἔκδοσις ἐκείνη εἶναι πλήρης τοπογραφικῶν παροραμάτων καὶ ἄμειρος ἀκριβείας καὶ καλλονῆς. Συνεξεδόθη δὲ μετὰ ταῦτα μὲ τὰς ἐνιαυσίους βίβλους, τὰς ἐκδοθείσας ἐν Λεψίῳ, ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἐν Ἑνστάις. Ἐν δὲ τῷ βλαχικῷ Ἀνθολογίῳ εὐρίσκειται ἄλλη Ἀκολουθία τῆς Ὀσίας, ποιητοῦ ἀδήλου, πάντῃ ἄλλοια, καὶ οὐδὲν ἔχουσα τῶν ἐν τῇ παρούσῃ ὁμοιον, πλὴν τοῦ Δοξαστικοῦ τῶν Ἀποστίχων, τοῦ Ἀγάλου ἐν Κυρίῳ πόλις ἡ Μολδαβίας, καὶ τοῦ παλαιοῦ Ἀπολυτικίου, τοῦ Ἐν σοὶ Μῆτερ ἀκριβῶς διασώθη. Εἰς τὴν παρούσαν νέαν ἔκδοσιν οὐ μόνον τὰ ἐν ταῖς προτέραις ἐκδόσεσι παροράματα καὶ ἀκατάλληλα τινὰ νοήματα καὶ λέξεις διωρθώθησαν, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου ἰδιομέλου ἐκ τῆς λιτῆς καταλειφθέντος, ἀντισταθίσθη ἕτερον, τὸ Ἀσκητικὸν ἁγῶνα ἀναλαβοῦσα· ἀντὶ δὲ τοῦ παλαιοῦ τροπαρίου, ἐτυπώθησαν ἕτερα δύο εἰς ἥχον πρῶτον, τὸ μὲν ποίημα Δημητρίου Γοβδελά διδασκάλου τῆς Φιλοσοφίας, τὸ δὲ Βενεδίκτου μοναχοῦ, τοῦ ἐν τῷ κατὰ τὸν Ἀθῶνα Κοινοβίῳ Ρουσικῷ.

Τριῶν δὲ βιογραφιῶν τῆς Ὀσίας ταύτης σωζομένων, πρώτης μὲν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ μετὰ τῆς Ἀκολουθίας συνεκδοθείσης, δευτέρας δὲ τῆς εἰς σλαβικὴν διάλεκτον συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ Εὐθυμίου Ἀρχιεπισκόπου Τορνόβου, καὶ τρίτης τῆς ἐκ τοῦ ἁγίου ὅρους τοῦ Ἀθῶνος κομισθείσης, ἥτις λέγεται, ὅτι συνετέθη ὑπὸ Παφάηλ ἱερομονάχου Γουριώτου, τοῦ ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἁγίας Ἀννης ἀσκήσαντος, ἐνεκρίθη ἡ πρώτη καὶ ἐτυπώθη ἐν τῇ παρούσῃ Ἀκολουθίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ προσεκδοθείσῃ. Ἐχουσι δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ δύο ἀξιοσημείωτά τινα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχει ἡ πρώτη· τούτστιν, ἡ τοῦ Εὐθυμίου Τορνόβου μνημονεύει, ὅτι ἡ Ὀσία εἶχεν ἀδελφὸν Εὐθύμιον, ἐπίσκοπον γενόμενον Μαδύτων καὶ πάμπολλα

τελέςαντα θαύματα α), ή δὲ τοῦ Ῥαφαήλ σημειοὶ τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως τῆς Ὁσίας, κατὰ τὸ 1150 σωτήριον ἔτος. Πρὸς τούτοις καὶ ὅτι τὸ ἄγιον λείψανον τῆς Ὁσίας εὐρίσκόμενον εἰς τὴν πόλιν Τόρνοβον, Καθέδραν ποτὲ χρηματίσασαν τῶν βουλγαρικῶν Βασιλέων, ἐκείθεν μετσκομίσθη εἰς Βελεγράδιον, καὶ ἀπὸ Βελεγραδίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἱστοροῦσιν ὅ,τις Εὐθύμιος καὶ ὁ Ῥαφαήλ, ὁμοίως καὶ ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος (Ἐκκλ. ἱστορ. τόμ. Ι', σελ. 450), καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Δοσίθεος (ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων Βιβλ. ια'. Κεφ. Ι', σελ. 1175 § 16). Παρὰ τοῖς αὐτοῖς αὐτόθι εὐρίσκομεν καὶ τὴν διήγησιν περὶ τῆς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐδῶ εἰς Ἰάσσιον μετακομίσσεως τοῦ ἁγίου λειψάνου, ὅτι δηλ. ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος ὁ γέρων λαβὼν χρήματα παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος Μολδαβίας Βασιλείου, ἐπὶ λόγῳ τοῦ νὰ πληρώσῃ τὰ τοῦ πατριαρχείου χρέη, κρημάσας ἀπὸ τὸ τσιχόκαστρον τοῦ Φαναρίου τῆς Πόλεως τὸ ἄγιον λείψανον, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ φυλαττόμενον, ἐπεμφεν αὐτὸ ἐδῶ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα. Ἔτι καὶ ὁ Ἡγεμὼν Δημήτριος ὁ Καντεμίρης, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ὁθωμανικοῦ βασιλείου σελ. 552 σημ. 79 (κατὰ τὴν Γερμανικὴν μετάφρασιν) σημειοὶ οὕτως :

„Ἡ ἁγία Παρασκευή, καθὼς μανθάνομεν ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων, ἦτον Κυρία τῆς Κώμης Ἐπιδατῶν, ἣν ἔπειτα ἐκτέτατο ὁ μέγας Ἀπόκαυκος, στρατηγὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου (τοῦ Παλαιολόγου). Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράδ τοῦ Δ', ἔλαβε τὴν ἄδειαν ὁ τῆς Μολδαβίας Ἡγεμὼν Βασίλειος νὰ μετακομίσῃ τὸ ἄγιον λείψανόν τῆς ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο ἀπῆλαυσε διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας καὶ ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν διότι ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ εἰσοδημάτων ἐπλήρωσεν ὑπὲρ τὰ 260 πουργία, ἅπερ ἐχρεώσσει ἡ Ἐκκλησία εἰς Τούρκους καὶ Χριστιανούς. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς Τούρκους εἶναι ἀπηγορευμένον τὸ νὰ μετακομίζωσι νεκρὸν λείψανον ὑπὲρ τὰ τρία μίλια, ἐκτὸς τοῦ λειψάνου τοῦ Σουλτάνου, ἐξώδευσε ὑπὲρ τὰ 300 πουργία εἰς τὴν Ὁθωμανικὴν Πόρταν, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν, νὰ μετακομίσῃ αὐτὸ τὸ ἄγιον λείψανον, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ προσταγὴν πρὸς ἓνα Καπουδζήμπασην, διὰ νὰ τὸ συνοδεύσῃ εἰς Μολδαβίαν. Ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς μετακομίσσεως ταύτης εἶναι ζωγραφισμένη εἰς τὸν νότιον τοῖχον τοῦ ναοῦ (τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν), ἔνθα κεῖνται τὰ ἅγια λείψανά τῆς. Μεταξὺ τῶν ἄλλων πραγμάτων παριστάνεται ἐκεῖ καὶ ὁ Καπουδζήμπασης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀρχηγῶν, προρρυθμένους εἰς συνοδίαν πρὸ τοῦ ἁγίου λειψάνου“.

Βεβαίως δὲ τὴν μετακόμισιν ταύτην ἡ τότε συγχρόνως χαραχθεῖσα διήγησις ἐπάνω τοῦ μαρμάρου τοῦ Κουβουκλίου ὑπὸ τὴν θέσιν τοῦ ἁγίου λειψάνου, εἰς διάλεκτον σλαβικὴν, ἣτις διερμηνευθεῖσα προστίθεται ὧς :

„Βουλῆσι τοῦ Πατρός, εὐδοκίᾳ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ συνεργίᾳ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, τοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίᾳ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι δοξαζομένου καὶ προσκυνομένου Θεοῦ. Ὁ Εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος Ἰωάννης Βασίλειος Βοσδόδας, καὶ θεῖψ ἐλῆει Ἡγεμὼν πάσης Μολδαβίας, ὁ ζηλωτὴς καὶ προστάτης τῆς ἀνατολικῆς εὐσεβείας, κατὰ θεῖαν πρόνοιαν μετσκομίσεν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ὅτι πλείστου πόθου τοῦτο τὸ σεβάσιμον λείψανον τῆς Ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς, τῆς

α) Σώζεται Ἐγκώμιον εἰς αὐτὸν τὸν ἄγιον Εὐθύμιον τοῦ Γεωργίου ἢ Γρηγορίου Κυρίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως γεγονότος κατὰ τὸ 1284 ἔτος, ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται χειρόγραφον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἀγιωτάτης Συνόδου ἐν Μόσχᾳ, ἐν Κώδικι 250, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Φριδερίχου Χριστιάνου Ματθαίου, διδασκάλου τοῦ ἐν Μόσχᾳ γυμνασίου. Ἰδε εἰς τὸ προοίμιον τοῦ πρώτου τόμου τῆς τοῦ Εὐθυμίου Ζωγραφηνοῦ ἐρμηνείας εἰς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τῷ 1792 ἐν Λειψίᾳ.

Τορνοβίας. Αὕτη ἡ μετακομιδὴ τρίτη ἐγένετο α), Ὁ δὲ Παναγιώτατος καὶ μακαριώτατος οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κύρ Παρθένιος μετὰ πάσης τῆς ἀγαθῆς βουλῆς καὶ θελήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν τοῦτο τὸ ἅγιον καὶ σεβάσιμον λείψανον, ὡς θεῖον θησαυρόν, μετὰ τῶν μακαριωτάτων τριῶν Μητροπολιτῶν, τοῦ τε κύρ Ἰωαννικίου Ἡρακλείας, κύρ Παρθενίου Ἀδριανουπόλεως καὶ κύρ Θεοφάνους Παλαιῶν Πατρῶν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πανιερωτάτου κύρ Βαρλαάμ Μητροπολίτου Σουτζάβας καὶ πάσης Μολδαβίας. Ὁ δὲ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος καὶ θεῖψ ἐλέει Αὐθέντης ἡμῶν καὶ Ἡγεμῶν πάσης Μολδαβίας Ἰωάννης Βασίλειος Βοεδόδας οἴκοθεν ἐξελθὼν, καὶ σεβασμῶς καὶ ὀλοφύχως τὸν ἀτίμητον τοῦτον θησαυρὸν ὑποδεξάμενος, ἐπιτηδεῖως κατέθετο καὶ διεφύλαξεν αὐτὸν ἐν τῷ νοσητήριῳ ναφ τῶν ἁγίων τριῶν Ἰσραρχῶν καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, Βασιλείου τοῦ μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ, καὶ εἰς ἀτίδιον πρσεβείαν τῆς οἰκίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς, ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν καὶ παντὸς τοῦ ἐκλάμπρου αὐτοῦ γένους. Ἐν ἔτει ἀπὸ Ἀδάμ ζυμῆψ τῆς δὲ ἡγεμονίας αὐτοῦ Ἡψ κατὰ μῆνα Ἰούνιον ιγ' η. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει ἐγεννήθη καὶ ὁ φίλτατος αὐτοῦ υἱὸς Ἰωάννης Στέφανος Βοεδόδας. Δῶν αὐτῷ Κύριος μακροημέρυσιν καὶ ζωὴν πολυχρόνιον. Ἀμήν“.

Ἐχομεν ἐκ παραδόσεως διηγήσεις πολλῶν θαυμάτων, ἅπερ ἐτέλεσεν ἡ Ὁσία κατὰ τοὺς πρὸ ἡμῶν χρόνους, τὰ ὅποια δὲν ἐπεμελήθη τις νὰ τὰ συνάψῃ καὶ νὰ τὰ ἐκδώσῃ, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ, τοῦ δοξάζοντος τοὺς ἁγίους αὐτοῦ ἔτι καὶ εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς ἡμέρας δὲν λείπει θαυματουργοῦσα εἰς τοὺς μετὰ πίστως πρὸς αὐτὴν προστρέχοντας διότι ὅσοι ἀσθενεῖς ἔχουσιν εὐλάβειαν εἰς τὸ ἅγιον λείψανον, προσερχόμενοι μετὰ πίστεως, ἢ ἐκ τῶν παραπεσμένων καλυπτρῶν εἰς τὴν ἁγίαν κεφαλὴν τῆς Ὁσίας λαμβάνοντες καὶ φοροῦντες ἐπιτυγχάνουσι τῆς ἰάσεως, καὶ ἐν καιρῷ ἀνομβρίας, ἢ ἄλλης μεγάλης ἀνάγκης, λιτανεύοντες οἱ Χριστιανοὶ μετὰ τοῦ ἁγίου λειψάνου, οὐκ ἀποτυγχάνουσι τῆς αἰτήσεως. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πατρίδα τῆς Ἐπιβάτας, ἐνθα, ὡς λέγουσιν, ὁ πατρικὸς τῆς οἴκος ἐσχηματίσθη εἰς ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς, ἀμυπολλὰ ἐκτελεῖ θαύματα ἡ Ὁσία, ἐξ ὧν προσθέτομεν ἐδῶ ἐν νεαρόν, τὸ ὅποιον διηγήσαντο οἱ Ἐπιβατινοὶ εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὴν κύρ Σεραφεῖμ Καρακαληνόν, τὸν νῦν ἡγουμενύοντα τοῦ Μοναστηρίου τῶν τριῶν Ἰσραρχῶν, διαρχόμενον διὰ τῆς κώμης τῶν Ἐπιβατῶν κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον μῆνα :

„Κατὰ τὸ αἰῶνα ἔτος, τῇ ε΄ Φεβρουαρίου ἔγινε μεγάλη τρικυμία εἰς τὴν θάλασσαν, ἀνέμου βορέως πνέοντος μὲ πολλὰς χιόνας, καὶ ἐχάθησαν πολλὰ πλοῖα διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ χιμῶνος. Ἐν πλοῖον μέγα ἐκ τῆς Χίου ἔτυχε ἐλλιμενήσῃ ἀντικρὺ τοῦ ναοῦ τῆς Ὁσίας μὲ τρεῖς ἀγκύρας, ἐξ ὧν ἐσήκωσε τὰς δύο καὶ ἔμεινε μὲ μίαν, τῆς ὁποίας κατατριβέντος τοῦ σχοινίου εἶχον μείνει μόνον ἐν ἡ δύο κλωνία ὕγιη. Οἱ δὲ ναῦται βλέποντες τὸν προφανέστατον κίνδυνον, καὶ ἀπελπισθέντες διὰ τὴν σωτηρίαν των, ἐπεκαλέσαντο τὴν Ὁσίαν Παρασκευὴν κλαύσαντες ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἡ Ὁσία ἐπάνω τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου μελανοφοροῦσα καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν βαστάζουσα, τὴν ὁποίαν εἶδον ὀφθαλμοφανῶς ὅτε Καραβοκύρης καὶ ὁ Ναύκληρος, ὄντες εἰς τὴν πῶραν ἦν δὲ ὥσει ὥρα ὀγδόη τῆς νυκτός. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ἡ Ὁσία : μὴ φοβεῖσθε, παῦσι γὰρ ἡ τρικυμία ταχέως, καὶ εὐθύς, ὧ τοῦ θαύματος, ἔπαυσε. Πρωτὰς δὲ γενομένης, ἐξῆλθον οἱ ναῦται εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ κάμωσι παράκλησιν, καὶ ἰδόντες τὴν εἰκόνα τῆς Ὁσίας μακρόθεν, λέγει ὁ Ναύκληρος πρὸς τὸν Καραβοκύρην: ἰδοὺ

α) Τρίτην μετακομιδὴν λέγει, ἐπαριθμῶν ἱσως: πρώτην, τὴν ἀπὸ Τορνοβίου εἰς Βελεγραδίον, δευτέραν, τὴν ἀπὸ Βελεγραδίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τρίτην, ταύτην τὴν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἰάσσιον.

ἡ γυνή ἡ βαστάζουσα τὸν σταυρὸν, αὕτη ἐστὶν ἡ νυκτὸς ἐλθοῦσα εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εἶπεν ὁ Καραβοκώρης, αὕτη εἶναι βέβαια. Ἐκαμαν δὲ ἀμφοτέρω μετανοίας μετὰ δακρύων καὶ ἐναγκαλισάμενοι ἠσπάσαντο τὴν εἰκόνα τῆς Ὁσίας. Καὶ τις Ὁθωμανὸς ναύτης τῶν ἐν τῷ πλοίῳ, ὡς εἶδε τὴν εἰκόνα, ἔλεγε καὶ αὐτός: αὕτη ἦν ἡ γυνή, τὴν ὅποιαν εἶδομεν τὴν νύκτα εἰς τὸ πλοῖον. Παρακλήσεως οὖν γενομένης, ἔδωκαν εἰς τὸν ναὸν γρόσια πεντήκοντα, ὅποσχοιμοι νὰ πέμψωσιν ἔτι πεντακόσια“.

Μακαρία λοιπὸν ἡ Μολδαβία, ἡ κατέχουσα τοιοῦτον θησαυρὸν καὶ καταφύγιον ἀσφαλὲς εἰς πᾶσαν ἀνάγκην, ὅτι διὰ τῶν πρσεβειῶν τῆς Ὁσίας πολλάκις ἐρρύσθη ἀπὸ πολεμικὰς ἐφόδους, ἀπὸ ἐπιδημίας λοιμικὰς, ἀπὸ συνεχεῖς αὐχμοῦς καὶ ἀπὸ ἄλλα ἐπερχόμενα θεινά· ἥς ταῖς ἰκασταῖς ῥυθίσθημεν καὶ ἡμεῖς τῆς αἰωνίου κολάσεως, καὶ ἀξιωθῆμεν τῆς οὐρανίου βασιλείας. Ἀμήν.

P r e f a ț ă .

Slujba de față a cuvioasei Parascheva a fost compusă, după cum se spune, de către profesorul Meletie Sirigos (al cărui nume se vede în titlul canoanelor); și s'a tipărit pentru prima oară în București la 1692 de către ieromonahul Antim Ivireanul, împreună cu slujba sfântului Grigorie Decapoliul într'un volum în 4° mic ¹⁾. Acea ediție este plină de greșeli de tipar și lipsită de exactitate și frumusețe. După aceasta s'a tipărit împreună cu cărțile care cuprind slujba pe tot anul (βίβλος ἐνιαύσιος), ce s'au tipărit în Lipsca, București și Veneția. În Antologhionul românesc se află o altă slujbă a cuvioasei, de un alt autor necunoscut, cu totul deosebită, neavând nimic asemănător cu cele cuprinse în slujba de față, afară de Slava dela Stihovna *Bucură-te în Domnul, cetatea Moldovei* și de vechiul Apolitichiu: *Intru tine, maică, cu osârdie s'a mântuit*. În noua ediție de față, nu numai că s'au îndreptat greșelile de tipar și unele înțelesuri și cuvinte nepotrivite din edițiile anterioare, dar încă s'a înlăturat un întreg idiomel din litie și s'a introdus altul: *Nevoînța pustnicească primit*; iar în locul vechiului tropar, s'au tipărit alte două în glasul întâiu, unul întocmit de Dimitrie Gobjelas, profesor de filosofie, iar celălalt de Benedict, călugăr la mănăstirea Chinoviata Rusiko din Atos.

Dintre cele trei vieți păstrate până acum ale cuvioasei — prima, cea din București, tipărită împreună cu slujba sa, a doua, care s'a scris în limba slavonă de Eftimie Arhiepiscopul Târnovei, și a treia, care s'a adus din Sfântul Munte al Atosului, compusă pe cât se spune, de Ieromonahul Rafail Guriotis, care a trăit în schitul Sfintei Ana, — s'a ales prima și s'a tipărit în slujba de față, întocmai cum s'a tipărit și cea publicată mai înainte. Și celelalte două au câteva părți interesante, cari nu se află în cea dintâia; de pildă cea a lui Eftimie al Târnovei pomenește că cuvioasa avea un frate Eftimie, care a devenit episcop al Maditului și care a săvârșit mai multe minuni ²⁾, iar cea a lui Rafail pune anul nașterii cuvioasei în anul mân-

¹⁾ Vezi I. Bianu, N. Hodoș, *Bibl. rom. veche*, I, Buc. 1903, nr. 94, p. 326—327.

²⁾ Se păstrează un Encomion pentru acest Sfânt Eftimie făcut de Gheorghe sau Grigorie din Cipru care a devenit patriarh al Constantinopolului, în anul 1284, în timpul domniei lui Andronache Paleologul, encomion care se află în manuscris în biblioteca sfântului Sinod din Moscova supt nr. 250, după marturia lui Frederic Christian Mathei, profesor la gimnaziul din Moscova. Vezi Eftimie Zygabenos, *Interpretarea la cele patru Evanghelii*, publicată de același Mathei, la 1792 în Lipsca, prefața primului volum.

tuirei 1150. Deasemenea menționează că sfintele moaște ale cuvioasei, aflându-se în orașul Târnova, care a fost odată reședința Țarilor Bulgarilor, au fost mutate de acolo în Belgrad, și din Belgrad la Constantinopol; așa istorisesc atât Eftime și Rafail, cât și Meletie al Atenei (*Istoria bisericească* vol. 3 p. 450), precum și Dositei, patriarhul Ierusalimului (în *Istoria patriarhilor Ierusalimului*, cartea 11, capitolul 1. p. 1175 § 16.). Pe lângă aceștia, tot acolo găsim și istorisirea cu privire la translațiunea sfintelor moaște din Constantinopol aci la Iași, cum că, adică Patriarhul Constantinopolului Partenie cel bătrân, luând bani dela Domnul Moldovei Vasilie ca să plătească datoriile Patriarhiei, și atârând sfintele moaște, ce erau păstrate în Patriarhie, de zidurile Fanarului din Constantinopol, le-a trimis aci Domnului. Încă și Domnul Dimitrie Cantemir, în *Istoria imperiului otoman*, p. 552¹⁾, nota 79 (după traducerea nemțească) scrie astfel:

«Sfânta Parascheva, precum aflăm din cărțile sfinte, a fost stăpâna unui sat cu numele Epivates, care mai pe urmă a ajuns în posesia marelui Apocavcos, general al împăratului Andronic (Paleologul). Pe timpul lui Murat IV, Vasile, Domnul Moldovei a obținut permisiunea ca să transporte sfintele moaște din biserica patriarhală din Constantinopol; și a obținut aceasta pentru multe binefaceri și servicii, ce a făcut bisericii celei mari. Căci el a plătit din propriile sale venituri mai mult de 260 de pungi, ce biserica datoră Turcilor și Creștinilor. Și, fiindcă la Turci nu este permis a se transporta un corp neînsuflețit la o depărtare mai mare de trei mile, afară de cadavrul Sultanului, a cheltuit mai mult de 300 pungi la Poarta Otomană, ca să obțină permisiunea de a transporta aceste sfinte moaște și să scoată ordinul către un Capugi-bașa ca să le însoțească până în Moldova. Istorisirea acestei translațiuni este zugrăvită pe peretele de sud al bisericii (Trei Ierarhi, unde se află sfintele sale moaște. Intre altele este acolo reprezentat și Capugi-bașa cu subalternii săi, mergând în procesiune înaintea sfintelor moaște».

Confirmă această translațiune și povestirea în limba slavonă săpată atunci pe marmoră și aflată supt racla cu sfintele moaște, care se dă aci în traducere:

«Cu voia Tatălui, cu bunăvoința Fiului și cu ajutorul sfântului și dătorului de viață Duh a lui Dumnezeu care este slăvit în sfânta și de o ființă și nedespărțita Treime. Piosul și iubitorul de Hristos Ioan Vasilie Voevod din mila lui Dumnezeu Domn a toată Moldova, râvnitorul și apărătorul pietății răsăritene, după pronia dumnezească, a strămutat din Constantinopol, cu multă râvnă și dorință aceste cinstite moaște ale cuvioasei maicii noastre Parascheva din Târnova. Aceasta e a treia²⁾ translațiune. Intru tot prea sfântul și prea fericitul patriarh ecumenic chir Partenie, cu toată bunăvoința bisericii a trimis către dânsul aceste moaște sfinte și cinstite, ca o comoară sfântă, împreună cu cei trei prea fericiți mitropoliți: chir Ioanikie al Iracleiei, chir Partenie al Adrianopolului și chir Teofan al Patrasului vechiu,

¹⁾ Recte: 532. Nota traducătorului N. Camariano.

²⁾ Zice a treia translațiune, probabil numărând: întâia, cea dela Târnova la Belgrad, a doua, cea dela Belgrad la Constantinopol și a treia, aceasta dela Constantinopol la Iași.

în zilele prea sfințitului chir Varlaam, Mitropolitul Sucevei și a toată Moldova. Iar prea piosul și iubitorul de Hristos și din mila lui Dumnezeu Domn al nostru Stăpânitor a toată Moldova Ioan Vasilie Voevod ieșind întru întâmpinare și primind cu respect și din tot sufletul această neprețuită comoară, a depus-o cu multă îndemânare și a păstrat-o în biserica de curând zidită a celor Trei Ierarhi și dascăli ai lumii, Vasilie cel Mare, Grigorie Teologul, și Ioan Hrisostomul, spre cinstea și slava lui Dumnezeu cel lăudat în Treime, și spre de-apururca mijlocire a cuvioasei noastre maice Parascheva, pentru iertarea păcatelor lui și ale întregului său strălucit neam. În anul dela Adam 7149 și al 8-lea al domniei sale, în luna Iunie 13. În acelaș an s'a născut și prea iubitul său fiu Ioan Ștefan Vodă. Să-i dea Domnul multe zile și viață îndelungată. Amin».

Din tradiție avem povestiri despre multe minuni, ce a săvârșit cuvioasa în anii dinaintea noastră, dar nu s'a îngrijit nimeni să le adune și să le tipărească, spre slava lui Dumnezeu care slăvește pe sfinții săi. Chiar și în zilele noastre ea nu încetează de a face minuni cu cei cari aleargă cu credință la ea; căci bolnavii cari au evlavie în sfintele ei moaște, venind cu credință sau luând și punând pe cap acoperemintele de cap, cari sânt depuse pe lângă sfântul cap al cuvioasei, capătă vindecare. Iar în vreme de secetă, sau de altă nevoie mare, creștinii, făcând litanie cu sfintele moaște, izbutesc în cererea lor. Dar și în patria sa Epivates, unde precum se spune, casa sa pârintească s'a prefăcut în biserică pe numele ei, cuvioasa face foarte multe minuni, la cari adăogăm aci una nouă, povestită de locuitorii din Epivates arhimandritului chir Serafim Karakalinos, care este acum egumen în Mănăstirea Trei Ierarhi, când acesta trecea prin satul Epivates în luna lui Martie trecut:

«În anul 1811, la 6 Februarie, a fost mare furtună pe mare, crivățul bătea cu multă zăpadă și multe corăbii au pierit din cauza greutății viforului. O corabie mare din Hios, din întâmplare, a intrat în port în fața bisericii cuvioasei aruncând trei ancore, pe două dintre ele le-a ridicat, lăsând numai una; odgonul acesteia rozându-se, din el n'a rămas decât una sau două ițe nevătămate. Iar corăbierii văzând primejdia sigură și pierzând orice speranță pentru scăparea lor, au chemat în ajutor pe cuvioasa Parascheva, plângând din toată inima, și după puțin timp s'a arătat cuvioasa pe pupa corăbiei, îmbrăcată în negru și ținând în mână sfânta cruce; pe ea au văzut-o cu ochii atât căpitanul cât și cărmaciul, ce erau în partea dinainte a corăbiei; era cam pela ora 8 din noapte. Cuvioasa le-a zis: nu vă temeți, furtuna va înceta curând, și imediat, o minune! a și încetat. Iar când s'a făcut dimineață, au ieșit corăbierii pe uscat și au venit la biserică, ca să facă paraclis, și văzând icoana cuvioasei de departe, cărmaciul zise căpitanului: iată femeia cu crucea în mână, ea este cea care a venit noaptea în corabie; da, a zis căpitanul, desigur ea este. Și au făcut amândoi mătânii vărsând lacrimi și, îmbrățișând icoana cuvioasei, au sărutat-o. Și un marinar turc din corabie, cum a văzut icoana, a zis și el: aceasta era femeia, pe care am văzut-o noaptea în corabie. După ce au făcut paraclis, au dat la biserică 50 de lei, făgăduind că vor trimite încă 500 lei.

Fericită, deci, Moldova, care posedă o astfel de comoară și scăpare sigură la orice nevoie, că prin mijlocirile cuvioasei de multe ori a scăpat de năvăliri răsboinice, de epidemii, de ciumă, de secete continui și alte nenorociri, cu ale cărei rugăciuni să ne izbăvim și noi de vecinica muncă a iadului, și să ne învrednicim de împărăția cerurilor. Amin.

Slujba cuvioasei Paraschevi., Iași 1841, tipărită cu binecuvântarea Mitropolitului Veniamin, este reproducerea bilingvă (elinește și românește) a ediției din anul 1817.

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

965. Alexandru I, Țarul Rusiei, *Manifest.*., Chișinău 1817. Foaie volantă.

O foaie 18,5×29 cm., tipărită numai pe o față.

Alexandru I, Țarul Rusiei, aduce la cunoștința căsătoria Marelui Cneaz Nicolae Pavlovici cu Prințesa Șarlota, fiica Craiului Prusiei «Fridrih Velgelmenü III.» La sfârșit, în dreapta locului de pecete: «S-au tipărit în Sanctpeterburg la Senat, Iunie 25 de zile, Anul 1817. Iară pe limba moldovenească tălmăcindu-să, s-au tipărit în 19 Iulie, totu în acestu an, în Exarhiciască Typografie a Mitropoliei Chișinaului și a Hotinului».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante din colecțiunea Academiei Române 1642—1866*, Buc. 1912, pag. 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

966. Caragea, Ioan Gheorghe, Voevod, Domnul Țării-Românești, *Carte către pârclăbi.*., (București) 1817. Foaie volantă.

În folio, 2 foi (ultima pagină albă).

Deasupra textului: un chenar de flori, stema Munteniei și acest titlu: МЛГТНО БЖНО ІО ІОАННЪ ГЕОРГІЕ КІРІПЪ ВОЕВОДЪ І ГЕПОДЪ ЗЕМЛЮ ЕЛІХСКОЇ.

Se anunța locuitorilor județului Olț (numele județului completat cu mâna) ca Domnul îi scutește, din cauza nerodirii pământului, de impozite, câțiva ani, luând asupra-și paguba visteriei.

Pecete în tuș roșu.

La sfârșit: «Procit, Grigorie Ghica, vel vistiăriu.»

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 3.

București: Biblioteca Academiei Române.

967. Kreis Schreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1817. Foaie volantă; nemțește și românește.

În folio, 2 foi (ultima pagină albă); textul pe 2 coloane, românește în dreapta.

Cuprinsul: «Să face spre știre, cum că dela 1^{le} Ianuarie 1818 are sa să istovasca plata pentru ștempel în banii de convenție.»

Data: «Leov la 21 Noemvrie 1817».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1818.

968. Agatanghel Ieronim, *Hrismos aderă Prorocie*, trad. din grecește. (Iași) 1818.

ХРІСМОГ | ІІДГКЪ | Пророчіє ѧ фєрничѣсѣй Ієромонѧхъ ІІгадѧнгєл | ѧ мона-
хѣцѣй стѣрѣ ѧ мѧрєсѣй Кєсіѧлє. Фіннд | фѣкѣт лѧ Мєссінн ѧ Гѣкєлєй, ꙗн анєл: 1279. |
акѣм ꙗнтѣю днн сѣнтѧ пронїє сѧс дѧт ꙗн тѣ|парю лѧ ІІгадополѣ. ꙗн анєл,
мѧнтѣірії: 1379. | Пророчіѧ фєрничѣсѣй Ієромонѧхъ ІІгадѧнгєл, ѧ | монахѣцѣй

стѣрѣй ѿ мѣрѣиѣи Басіліѣи, фіннд | фѣкѣтъ ла Мессіни ѿ Сікіліѣи ѿ ѿнѣл мѣнтѣи|рѣи
ноастрѣ 1279: прѣкѣм лѣи дѣла Дѣмѣтрѣи н сѣс | дѣскоперит, кѣре дѣпѣ ѿчѣста ѿн
цара мѣдѣю|ланѣл ѿн ѿнѣл 1555: сѣс дат ла лѣмѣиѣи дѣ кѣ|трѣ прѣ кѣчѣрникѣл пѣ-
рѣнтѣи шѣи Іеромонѣхѣл ѿ | стѣрѣи сѣнѣтѣлѣи Бѣнѣдікт ѿ лѣи Іакѣв пѣлѣѣтѣл. | Тѣл-
мѣчнѣндѣс-сѣ дѣи лѣмѣа фѣранѣцѣсѣкѣкѣ ѿн чѣк ѿпѣл лѣмѣт гѣрѣчѣсѣкѣ. Іѣр ѿкѣм
тѣлмѣчнѣндѣсѣ ѿн | лѣмѣа Рѣмѣжнѣсѣкѣ, сѣс дат шѣ ѿн тѣпѣлѣю: ла | ѿнѣл 1818.

In-4° mic, de 22 foi. Tiparul negru.

Pe f. 1 v.:

«Cuvânt a prorociei».

La sfârșit, jos:

«Ierodiacon Gheorghe, așezătorul slovelor. Și eu între prubarî cel mai mic, Dimitrie Antonovici Bucovinean».

Numeroase ediții ulterioare: 1838, 1848, 1859, 1914.

București: Biblioteca Academiei Române.

969. *Artikuluschi Osteschesti pentru Kesiro-Krejaska Armadie...*, traducere de Ignatie Carabăț. Hagenau 1818.

Kriegs-Artikel für die Kaiserlich-Koenigliche Armee.

Mit gnädiger Bewilligung des Herrn Oberst und Regiments-Commandanten Iohann von Vecsey, in der Wallachischen Spache mit lateinischen Lettern übersetzt von Ignatz Karabetz, Erstpriester von Torda in Siebenbürgen, und Griechischer N. U. Capellan des löblichen Kaiserlich-Königlicher König Maximilian Ioseph Infanterie-Regiments, Nro. 31.

Hagenau, gedruckt bei L. Koessler, Buchdrucker und Buchhändler, 1818.

In-8° de 28 p.

(După o notiță rămasă dela N. Hodoș).

970. *Așezământul organizării provinciei Basarabia*, Chișinău 1818. — Rusește și românește.

Уставъ | образованія Бессарабской области. | Ашѣзъмѣнтулъ | образованіѣи Бессарабіѣи.

In-folio, 3 foi+208 pag. Textul rusec în stânga, cel românesc, tipărit în caractere rusești, în dreapta.

La sfârșit errata.

La pag. 173—189: «Ștatulă ală oblaștei Bassarabiei pentru cărmuire din launtru.» Dela pag. 191—205 alt ștat «pentru cărmuire de pe graniță.»

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 39, nr. 14.

Șt. Berechet, *Istoria vechiului drept românesc. I. Izvoarele*, Iași 1933, p. 288—292.

București: Biblioteca Academiei Române.

971. *Statutul carantinei*, Chișinău 1818. — Rusește și românește.

Выписка изъ карантиннаго устава, утвржденнаго въ 21 день августа 1818 года Высочайшимъ его Императорскаго Величества указомъ, и расосланнаго къ повсемѣстному въ Россійской Имперіи исполненію.

Extras din statutul carantinei, aprobat prin decretul Impărătești (sic) sale Măririi din 21 August 1818 și trimis spre îndeplinire pretutindeni în Imperiul rusesc.

In folio, 8 pagine; textul pe 2 coloane; cel românesc în caractere rusești.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 36, nr. 12.

972. Pentru scoposul Rossieneștii însoțiri a Bibliei... , Chișinău 1818.

ПЕНТРЪ ЕКОПОГЪЛЪ | Рѡссїѣнщїй ꙗкоцѣрь ꙗ бїблїей | шн мнжлочїриає
спре доежндїрѣ лїѣ.

In-4° mic, 14 pagine (numerotate cu cifre arabe.)

Textul începe imediat sub titlul de mai sus.

La sfârșit:

Să dă voe, să se tipărescă. S. P. B. Dechemvrie în 18 dzile, 1817 anū. Tenzorū Statschiї Sovetnicū și Cavaler Ioanū Timcovschiї. ꙗ

S-au tălmăcitū de pe limba rossienescă și s-au tipăritū, în Exarhiasca Typografie a Bassarabiei, în Chișinău. Anulū, 1818, în luna lui Maї.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 40, nr. 15.

Biblioteca d-lui Dim. Balaaur, funcționar la Sf. Sinod.

973. *Bucoavna*, Sibiu 1818.

БЪКОПЕНЪ | пїнтръ | ꙗвѣцѣтѣра | прѣнчїаєр | де ꙗ сѣ депрїнде ꙗтѣт ла кѣноацїерѣ | словєаєр, ла словєєнїє, шн ла | Четанїє; кѣт шн ла ржндѣла | Бєчєрнїей, Оѣтрїнїей, шн | ꙗ сфнтїей Лутѣргїей. | Еїїей, | ꙗ Тїпографїа лѣї Іѡанн Барт. | 1818.

In-16°, 94 pag. Pe ultimele 3 pag. nenumerotate, «A-rălarea Numerilor» și «Odată

БЪКОПЕНЪ

ПЕНТРЪ

А В Ц Ъ Т Ъ Р Я

П Р Ъ Н Ч Н Л О Р

де ꙗгъ депрїнде ꙗтѣт ла кѣноацїерѣ
словєаєр, ла Словєєнїє, шн ла
Четанїє; кѣт шн ла ржндѣла
Бєчєрнїей, Оѣтрїнїей, шн
ꙗ сфнтїей Лутѣргїей.

С Ы Ь І И.

ꙗ Тїпографїа лѣї Іѡанн Барт

І 8 І 8

361. Titlul *Bucoavnei*, Sibiu 1818.

unul» (tabla înmulțirii). O. Ghibu, în *Din ist. lit. didactice românești*, I, Analele Acad. Rom. Sect. lit. Seria II, Tom. XXXVIII (1916), p. 81–82 reproduce titlul și verso titlului, (vezi-le și aici facs. nr. 361 și 362).

D-l O. Ghibu spune că Bucoavna din 1808, dela Sibiu (vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 525 nr. 734), este prima ediție, care «apare mai târziu într-o mulțime de ediții noua, la 1818, 1828, 1830, 1857 (recte 1837) și la 1847; aceasta din urma în tipografia lui Gheorghe de Closius (76+4 pg.) și de câteva ori fara dată.»

București: Biblioteca pedagogica, Casa școalelor, cota 5389.

362. Învierea, *Bucoavna*, Sibiu 1818.

Pag. 20–101: «Istoria morală din poveștile D. Marmontel. Adelaida sau pastorița alpinească».

Urmează «Vreocâteva meșteșuguri și secreturi», iar la sfârșit: «Insemnarea cartilor celor acum de curând noao eșite din typariū».

București: Biblioteca Academiei Române.

975. *Catavasier*, Buda 1818. — Grecește și românește.

КЯТЯВАСІРІЮ | гречѣск шй ромѣніск | пентрѣ | Сѣнтїлє Бїскречї љлє Рѣсъ-
рїтєлєшї | дє лѣѣѣ Гречѣскѣ не оѣнітѣ | прєкѣм шй чинстїтєлє | паракїсєрї | љ
сѣнтїлє дє Дѣнїзїс Нѣскѣтѣлєн љ сѣнтѣлєшї мѣрєлєшї Мѣчєнїк Гєѣргїє | шй љ
сѣнтїцїлєрѣ љпѣрѣцїшї шй љтѣкма | кѣ љпѣстѣлїшї Кѣнстѣнтїн шй Слєнѣ. | љкѣм љтѣм
ѣарѣ дѣт лѣ тѣпѣрїѣ прїн | Зѣхїрїѣ Кѣркїлєскї. | лѣ Бѣдѣ | љ крѣѣскѣ
Тѣпѣгрѣфїє љ Оѣнїкєрснїтѣтїшї Оѣнгѣрїєшї | 1818.

In-8° mic, de 4 foi și 311 pagine.

Tipar negru și roșu, ornamente și gravuri.

Catavasiile grecești se găsesc pe primele 51 de pagine și sunt tipărite cu litere cirilice. Urmează cele românești.

Pe verso titlului, într-o gravură pe lemn, Sf. Nicolae, (facs. nr. 363) apoi arătarea cuprinsului. Alte gravuri frumoase, la pag. 52, Izvorul de viață datător (facs. nr. 364); frontispiciu la pag. 53 (facs. nr. 365); icoana Sf. Constantin și Elena, la pag. 260 (facs. nr. 366).

București: Biblioteca Academiei Române.

363. Sf. Nicolae, *Catavasier*, Buda 1818.

364. Izvorul de viață dătător, *Catavasier*, Buda 1818.

976. Catihisis sau învățătură în scurt pentru hristianitate, Iași 1818.

КАТІХИСЕ | сѧ | ꙗвѣтъсѧ ꙗ сѧрт пѣтрѧ христіанитѧте, | ꙗкѧм де нѧс
ꙗкѣтъсѧ де оѧ рѣкентѧрю ꙗ догмелѧр христіанитѧціѧ. Пре ꙗверѧте мѧртѧрѧ |
ꙗ сѧнтелѧр скриптѧр ꙗ темелѧт. ꙗн кѧре ꙗ | сѧжршѧт сѧс ꙗдѧс шѧ дѧбѧ ꙗнѣтъсѧ
цѧтрѧ | прѧвѧцѧ, ꙗ сѧнтѧсѧсѧ Васіле чѧл Мѧре, шѧ ꙗ | сѧнтѧсѧсѧ Мѧѧим
мѧртѧрѧсѧнтѧрю. | Сѧс тѧпѧрѧт ꙗн зѧлелѧ прѣ ꙗнѧцѧтѧсѧсѧ Дѧмн | ІѦ СѧКѧРѧИТ
ꙗлѧѧНДРѧ КѧЛІМѧХИ Вѧд. | кѧ блѧгословѧнѧ шѧ кѧ тоатѧ кѧелѧлѧ прѣ
ѧсѧнѧцѧтѧсѧсѧ Мѧтрѧполѧт ꙗ Мѧлѧдѧвѧн | Кѧрѧѧ Кѧрѧѧ Вѧнѧмѧн Кѧстѧкѧ. | ꙗн
тѧпѧгрѧфѧл сѧнтѧ Мѧтрѧполѧн ꙗн ІѧШѧ. | ꙗ ꙗнѧ дѧлѧ Хѣ: ꙗѧнѧ.

In-4° de 2+47 foi, cele din urmă numerotate cu cifre arabice.

Pe verso titlului, stema Moldovei cu obișnuitele stihuri cu numele Domnului. Urmează o prefață, de o pagină, asupra însemnătății catehismului.

În fața textului, o gravură reprezentând pe «Sfântul Marele Mucenic Gheorghien» (facs. nr. 367).

București: Biblioteca Academiei Române.

977. Darvar Dim., *Mai nainte gătire spre Cunoștința de Dumnezeu*, traducere de Eufrosin Poteca. Buda 1818.

МАЙ НАИНТЕ ГЪТИРЕ | спре КЪНОЩИНЦЯ | де | ДЪМНЕЗЕХ, | прии
прикъръ чѣлвр че сѣнт; | тѣлмъчнтъ | днн Димеа Гречѣскъ | де|смирѣтѣл | ѿтръ |

365. Frontispiciu, *Catavasier*, Buda 1818.

Іеромонахъ | ЕВФРОСИН ДИМИ-
ТРИЕ ПОТЕКА; | АКСМ | ѿтѣл
ѡаръ тѣпърѣнтъ къ кѣлѣмѣлѣ ѿнѣл-
тѣй Екѣлѣ Домнѣшъ пѣнтрѣ ѿтѣл
ѿбѣцѣтѣръ | ѿ прѣнчѣлвр | днн |
Принципатѣлѣ цѣрей Рѡманѣшъ. |
Ла Бѣдѣл | ѿ крѣмѣска Тѣпографѣе
ѿ Оуниверситѣтѣй | Оуниверситѣтѣй. |
1818.

In-8°, 16 foi nenumerate și 179
pagine.

Pe verso titlului:

Déca veї cunoaște ce este
D(u)mnezeu, mai cu dulceață
veї trăi.

Pe foile nepaginale se afla pre-
fața autorului: «Inainte cuvântare
acelui înțelept și mult învățat bar-
bat, de cărele s'au alcatuit»; apoi pre-
fața traducătorului și cuprinsul cărții.

Din prefața traducătorului:

CATRA TOTȚI IUBIȚII
MIEȚI FRAȚI DIN NEAMUL
ROMÂNESC ȘI PRAVOSLAV-
NICI CREȘTINI, CINSTE ȘI IN-
CHINACIUNE!

1. Tot omul, iubiților miei
frați, își iubește firește binele
său. De unde urmează, ca toți
oamenii din fire să fie siliți
spre a-și căuta pre al loruși
bine, și aflându-l să se facă bine
norociți și fericiți

366. Sf. Constantin și Elena, *Catavasier*, Buda 1818.

7. Acest feliu de carte au

mijlocit în limba grecească un prea învățat bărbat Dimitrie Darvar, Român
din Machidonia, carele se află lăcuitoriu în Viena, pre carea învățându-o întâiu
prunci, atâtă li se va deschide mintea, în cât pe urmă pre toate celelalte în-
vățături și științe le vor învăța cu mare, mare lesnire și mai cu bună temelie.

8. Pre această carte dar eu, vrând să dăruiesc dragosti voastre îndă-
torata și întâia pargă a ostenelelor mele, am tălmăcit-o în limba noastră
cea românească, pentru Școalele Românești. Care după Bucoávnă numai
de cât trebuie să se dea în mâinile copiilor.

9. Aceștii cărți scriitorii i-au pus numele MAI NAINTE GĂTIRE SPRE CUNOȘTIINȚA DE D(U)MNEZEU. Și nici s'ar fi potrivit alt nume, căci foarte bine îndreptează mintea spre cunoștința de D(u)mnezeu, după cât se poate la oameni

367. Sf. Gheorghe, *Catihisia*, Iași 1818.

17. Limba românească este una din fetele limbii latinești, care având acest feliu de mămă bogată și măreață, cum este Limba Latinească, de mult ș'ar fi împlinit toată lipsa cu împrumutarea dela maică-sa, și crescând în răsfățare s'ar fi făcut prea frumoasă și cinstită, în cât s'ar fi împrietenit cu Musele de odată, cu surorile ei, care sânt limba Italienească, cea Franțuzească și cea Ispanicească, de nu ar fi fost asuprită de Slaveneasca cea

bătrână, atâtea veacuri, fiind că abiia o sută de ani este de când au scăpăt de sila Slaveniei, în vreme că Stăpânitorii cei după acele vremi, se vede, că cu pricina credinței pentru vreo taină politicească amăgindu-se de cătră Bulgarî a priimi la toate bisericile cărți Slavenestî, poate cu scopos să se stângă neamul și vorbirea românească, puțin de n'au pricinuit înecare și pierdere cu totul limbiî românești. Dar însă D(U)MNEZEU voind să nu se stângă această tânără limbă născută din Latina, au ațâțat întru inimile bine credincosului Dómn *Constandin Basaráb*, și prea sfințitului Mitropolit Kyr *Theodosie* la anul 1697 o râvnă spre luminarea neamului Românesc, fiind asuprît și vrednic de jále, în vreme că le dedéseră cărți în besericî în limbă streină, ca cetînd să nu înțeleagă și văzând să nu vază, au ațâțat, zic, o râvnă mântuitoare în inimile acestor sfinți bărbați ca să tălmăcească sf(â)nta Scriptură în limba românească, fie și stricată, fie și varvară, tot este limbă vie, cu care se slujaște întocma și cel mare și cel mic

Așa dară tălmăcindu-se sfânta Scriptură și celelalte cărți besericesti, au început limba puțin câte puțin a se însufleți, însă cu greu, că a tălmăci și cărți filosofesti, în care se află toate științele și a întemeia Școale Românești, unde să se parodosească *Mathematica*, *Filosofia* năravnică (*Ithica*), *Politica* și alte științe folositoare la viața oamenilor, în patria noastră, nimenea până acum nu s'au apucat.

18. Iar acum adevărat acest bine credincos și prea înălțat Domn Ioann *Gheorghiu Caragea* dinpreună, cu slăviții *Boeri* cei iubitori de patrie au făcut pornire spre a întemeia acum întâi în poliția *Bucureștilor*, Școală de *Mathematică* și de *Filosofie* în limba Românească căruia și eu, de și neputinços, de și prost, însă cât am putut, tălmăcind această Cărtică Filosoficească pentru întâia învățătură a pruncilor o afierosesc, carele fiind adevărat fiu al acești țări mă protimisesc a-i sluji și de aici nainte în cât voi putea. Iar săvârșirile cele mai mari le vor săvârși cei mai tari și mai învățați; că patria noastră are și acum și hrănește pre mulți de acest fel și încă va mai naște și de aici nainte

22... Nădăjduesc a plăcea [traducerea]: că și aducerea vorbeî și Orthografia se va vedea la mine întocma după cum obicînuim aicea în patria noastră, pentru carea m'am și ostenit. Iar deca cineva nu se va mulțami, ostenească-se și tălmăcească mai bine

24. Acum dar crez, că tot iubitoriul de buna învățătură a fiilor săi, va priimi această cărtică cu plină nădejde, că-și va împlini dorirea și cu aceasta va da îndrăzneală și mie spre a tălmăci și mai mari cărți, carele sânt.

Al tuturor Patrioților miei în București, 2 Avgust 1818

Slugă preaplecată.

Eufrosin Dimitrie Poteca.

La sfârșit, cuvinte de iertare pentru greșelile de tipar strecurate în carte, dela

«... Zaharia Carcalechi, ferlegherul Crăeștiî Typografiei din Buda»,
...«cătră prea cucernicul și prea învățatul Ieromonah Eufrosin Dimitrie Poteca.»

București: Biblioteca Academiei Române.

преимѣ Рѡмѣнѣскѣ префѣкѣтѣ | де | ПЕТРЪ МІІІО Р де Дичо-Гѣмѣртѣн, |
Прѡтопѡп, шѣ Крѣіскѣ Рѣкізор ѓ Кѣрцилор. | Томъ І. | Дѣ БѣДѣ ѓ крѣіска Тѣпо-
графіѣ ѓ Оѣннерситѣтѣн дин | Піѣтѣ, 1818.

In-8º de 287 pagine. Textul începe dela p. 2, iar la sfârșit este scris: «capet tomului I.»
Pe verso ultimei foi: «Greșele îndreptate.»

București: Biblioteca Academiei Române.

980. Furdui Petru, *Versul Cotrónței*, Abrudfalva 1818.

N'am văzut exemplare.

B. P. Hasdeu, care a găsit-o în timpul călătoriei lui în Munții Apuseni (1867), spune: este o «broșurică tipărită de 10 pagine în-8º, intitulată:

VÉRSU KOTRANCZÍ

IN

SZTIHURÍ ÁLKETUIT

DE

PETRU FURDUI

DÉLA

Abrudfalva lá Ánnul 1818 18 zilé December.

Această tipăritură, pe cât e rară, pe atât e curioasă.»

După puținele informațiuni ce a putut culege Hasdeu, *Petru Furdui* a fost un Moș, iar *Cotroanța*, o vînă bogată de aur descoperită la Roșia, lângă Abrud, căreia i-a închinat aceste versuri de laudă.

Hasdeu reproduce versurile întocmai, cu ortografia ungurească. Le-a reproduș și M. Gaster, *Crestomatie română*, II, Buc. 1891, 222—228.

[Hasdeu,] *Dialectologia. Versul Cotrónței de Petru Furdui. Specimen de graiul român din Munții Abrudului în Transilvania, în Columna lui Traian*, VIII (Apr. 1877), p. 184—187.

981. Gessner Salomon, *Moartea lui Avel*, traducere din franțuzește de Alexandru Beldiman, Buda 1818.

МОЙРТЪ | авѣ ѢВЕА. | де Чѣл кѣ ѓкѣпѣмѣтъ драгостѣ спре проконсіорѣ |
нѣмѣавѣ Рѡманіск | прѣ ѓкѣпѣмѣтъ | шѣ | мѣрѣлѣ постѣлник | ѢЛѢЖІНДРЪ
БѢЛДНМІН | ѓкѣм | ѓтѣѣ тѣлмѣчѣтъ дин лѣмѣ францѣзѣскѣ ѓ | чѣ Рѡма-
нѣскѣ. | Дѣ БѣДѣ ѓ Крѣіска Тѣпографіѣ ѓ Оѣннерситѣтѣн | Оѣнѣрѣіѣн. 1818.

In-8º, din 4 foi nenumerotate+245 pag.+1 foaie; 4 gravuri pe foi libere, dintre care prima semnată: A. Geiger sculp.

Pe foaia 2 nepag. (retro) dedicația:

Prea învățatului | și | de bun neam născutului | marelui | Postelnic |
Alexandru Beldiman | hărăzită această carte.

Pe ultimele 2 foi nepag. aceste rânduri, în chip de prefață, din partea lui Z. Carcalechi:

Deși micșurându-te la voința ce ți-au cerut această înaltă Typografie ca să-ți hărăzască carte aceasta, ce fără a cruța odihna ti-ai îndeletnicit a o tălmăci din limba Franțuzască întru ce Româniască, vrându a da Națăii aceștie o zăbavă mult folositoare, ai făcut rugămintea a nu te înălța prin laudele acele mari, care pot a te smeri pentru nedestoinicie întru care te afli. Aceasta nu ne va sluji în loc de stavilă, nici ne va opri a nu-ți hă-

răzui tălmăcirea aăsta mult vrednică de toată lauda a morții lui Avel și de și fugi de laudele iscusânței ce ai în limba aăsta, dar nu vei putea opri a înălța prin cele mai răsunătoare cuvinte, laudele ce ți să cuvin, pentru iubire ce ai asupra nămului Românesc, voindu tot întru o vreme a-l lumina și a-l zăbăvi și pentru supunere ce cu mare statornicie ce ai întru trude și ostenele, deschizându prin vrednica și iscusita pildă care dai, un drum minunat la toți acee; ce fire i-au împodobit cu darurile învățaturii și a științei. Căci însuș în multe rânduri ai făcut știut aice, că un număr mare de Patrioții Moldovii te covârșescu întru știință, istețime și învățatură, dela cari noi până acum aice nu am văzut nici o urmare folositoare. Priimește dar, iubitorii de ostenele, hărăzuirea aăsta, prin care aduci laudă tuturor Patrioților Moldovii, lăsându-ți întru ei și întră tot nămul tău un nume nemuritoriu.

Al Evgheniei Tale

plecată slugă

Zaharia Carcalechi

Ferlegărul C: Typografii din
Buda, a Universității Ungariei.

La sfârșit, pe retro foi nepag.: «Îndreptarea greșalelor...», iar pe verso, cuvinte de iertare pentru greșelile strecurate, din partea aceluiași Z. Carcalechi, datate însă «1820 Iulie 30 Buda». Cartea, deși tipărită în bună parte în 1818, nu s'a terminat decât la 30 Iulie 1820, pentru că editorul-vanzător Zaharia Carcalechi nu achitase tipografiei budane un rest de bani: pentru tipar 997 florini, pentru hârtie 1038 florini (vezi și Andrei Veress, *Tipografia românească din Buda, în Boabe de grâu*, III (1932), 603).

București: Biblioteca Academiei Române.

982. *Manuductor pentru învățătorii școlasticești*, Buda 1818.

МАНУДУКТОР | ПИТОРЪ ШКОЛЪТОРИЙ | [схоластичий]. | СЪС ЛАРЕПТИРЪ | КЪТЪРЪ | КВЕІННОСА ШПЛИНІРЕ А ДИРЕКТОРИЙ ШКОЛЪТОРИЙ. ДА БУДА | КЪ ТУПЪРЮЛ ШІ КІЕЛТАЛА КРЪІПІЙ ТІПОГРАФІЙ | А ОУНІКЕРІТАТЕЙ ОУНГЪРІЙ. | 1818.

In-8° mic de 12 foi nenumerotate și 224 pagine.

În foile dela început se află: titlul (verso alb), prefața și arătarea cuprinsului; aceasta din urmă cu explicația următoare:

Văzuta Cărții.

Comune observații despre cultivirea Învățătorului poporalnic și naționalnic de lăgea Greacă Neunită, și despre prețuirea hărniciei lui cătră cuviincioasa împlinire a diregătoriei sale.

Prefața:

Prefație.

De vom noi privi la starea de acum a șolelor naționale Sârbești, Românești și Grecești, vom observa, că întrânsele un rău foarte mare s'au înrădăcinat, carele toate până acum de uniî înțelepți pedagoghi puse ostenele le-au împedecat și surpat. Ce alt rău ași putea eu aci înțelege fără de lipsa conștiinței a pedagoghie și a methodice, precum și a drepte gândiri, ne iscusința în acēja, ce de cultivirea omului se atinge, ne întemeierea în științe, cu care învățătorii în diregătoria sa întră, și sub a căroră greomânt trebuie toate puterile sufletești acestor nații să slăbească și să peară.

Cu cât e răul acesta mai tare înrădăcinat, cu atâta mai păgubitoriu în lucrările sale se ivește, cu cât iaste mai aproape de noi.

Noi simțim, că o cultură mai înaltă iaste condiția a bonei stărci noastre cei cetățenești, și totuși puțin se află în nație bărbați cari ar putea accia mai înaltă cultură a o ajutoră.

Multe din afară și din lontru împedecări a unei mai bonă cultivire a învățătorilor stătea împotivă; și împreunarea poterilor a tuturor naționalistelor era de lipsă, ca poftele, care de mulți ani încoace nu s'au putut împlini, mai curând și cu mai bon sporiu în efect să se deducă.

Aceste, și alte gânduri m'au îndemnat pre mine a face o culegere din cărți pedagogicești, și de aci dedusele temeuri, în cât e cu putință, mai pre înțeles a le întocmi, și învățătorilor, ca și o mână povătuitoare spre împlinirea diregătoriei lor a le dă. Eu aci mai mult m'am folosit și întrebuințat cărțile a vestitului crescătoriu de prunci Nimaer¹⁾, care pretutindenea sânt cunoscute, numai încă în mâinile învățătorilor nostri n'au venit. Pentru aceste iaste ačasta carte întocmită, deși multe din adusele aci temeuri în toate shólele pot oare ceva schimbare răbdă. Aci s'au luat în socotință numai acéia, ce învățătorul după a sa spețială stare poate împlini. Eu m'am sarguit a arăta învățătorului naționalnic, cum el poate Shoala sa mai cuviincios a o orându, cum și în ce mod trebuie să crească, și să învețe tinerimea, și din ačasta ce va el învăța cu serioșitate a judeca despre lucrurile și împlinirea diregătoriei sale, a lua scama spre toate ideile sale despre creștere a le îndreptă, și a se face cunoscut cu izvórele, din care el pentru sinc și sholari săi îndreptare poate scoate. Așa felu de povătuire, gândeam eu, va sluji spre îndreptarea cea din lóntru și esențială a shólelor noastre celor naționale, și a învățătorilor; de însă ei toată voia de a gândi și a judeca mai departe n'au perdut, va fi o mijlocire de a-și putea diregătoria să cu ceva mai bine de cât numai mehanicește a o împlini. Inșă pre lângă ačasta nù trebuie așteptat, că oare sargui-se-vor Invățătorii din bonă voia lor a-și căștiga și acele conoștiințe și hărnicii, care lor pentru diregătoria sa sânt de lipsă? Tot învățătorului nou iaste de lipsă o systematică și formală îndreptare în Pedagoghie și Methodică precum și învățătorii bătrâni, de și sânt în diregătorie și pâne, cărora ačasta le lipsește, sânt îndatorați a-și căuta ocașie cele trebuinčose învățaturi a și le căștiga. Ačasta fără de nici o îndoială mare în curgere va avea în îndreptarea creșterei nației noastre.

O de ar lucra fiește carele în sfera sa în ačasta atâta, cât și ce el poate și de cât se peardă timpul cu nădejde spre ajutoriu strein, mai bine ale sale poterī să le întrebuințeze.

Autorul.

N. Istrati, *Priviri asupra bibliografiei pedagogice românești*, în *Concepții și realizări în Pedagogie. Buletinul nr. 5 și programul de activitate pe 1929—1930 al Seminarului de pedagogie teoretică*, Buc. 1929, 294—297 și 299 spune că traducătorul anonim n'ar fi exclus sa fie Naum Petrovici.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ H. Niemeyer, *Über öffentlichen Schulen und Erziehungsanstalten...* Halle, 1799.
Nota noastră.

983. *Legiuirea lui Caragea*, București 1818.

ЛЕЦЮИРЕ | ѿ прѣ Ѧнѣлѣтѣзай шѣ прѣ Православникѣзай | Домн, шѣ Ѧвѣлѣ-
дѣнѣторѣ ѿ тоатѣ Оуѣроклѣхѣ | ІѦ ІѦАН ГЕѦРГІЕ | КІРАЦѣ БЕ. | кѣ тоатѣ
кѣлѣтѣзла Дѣмнѣлѣр | КОНСТАНДІН КІРАКІШ, Дѣхѣтор, | шѣ | Дѣмнѣлѣй РѣДѣ-
КІНѣЛ КІНІЧѣНѣЛ, | БІВ БІЛ Еѣбѣлнн, шѣ | Дѣмнѣлѣй ДѣМІТРІКЕ ТОПІ-
ЧІНѣЛ | БІВ БІЛ Елѣсѣр, | Тѣпѣрѣтѣ Ѧ прѣклѣгѣлѣтѣ Тѣпогрѣфѣ а Дѣмнѣлѣр ѡт |
Чѣшѣлѣа рѣпѣсѣтѣзай Ѧтрѣ фѣрнчѣр | Домн МІВРОГЕНІ | Днн Бѣкѣрѣшѣ. | 1818.

In-folio, de 2 foi + 104 pag. + 3 foi, primele și ultimele nenumerate. Ultima foaie pentru errată, este tipărită mai târziu și lipită la sfârșit. Intre pp. 68—69 este o tabelă litografiată, înfățișând arborele rudeniilor.

Textul este încadrat în chenar negru simplu.

Pe verso titlului stema Țării-Românești și a județelor (facs. nr. 368).

Pe f. 2^a liminară un frontispiciu (facs. nr. 369) după care urmează această lămurire, din partea Domnului:

Їю Ївѣнн Гевѣргіе Карауѣ, Боевѣда ѣ господаръ Землѣ Влахское.

Domneasca și părinteasca noastră dragoste și voire de bine judecând ca o lege sfântă obștescul folos al supușilor noștrii, și pururea îngrijind mai-nainte de bună petrecerea lor a fi statornică și neclintită, am bine voit în cele după urmă a potoli de asupra dreptății războiul cel mult turburătoriu.

Țara-Rumânească având din vechime canoane pentru cele în parte dreptăți ale lăcuitorilor săi, ale sale nescrise și ne deslușite obiceiuri, și ale condiții sale puține și nu desăvârșit Pravile în scris, care și nefiind dăstoinice nu putea cumpăni, nici drept a îndrepta dreptatea fiește căruia.

De aceea și era silită a năzui la Pravile Împărătești ale Românilor și a să sluji cu toate aceste Pravili, fără de osebite, așa dar uluindu-se în trei întocmiri de Pravili, adecă a obeiurilor, a condicii și a Romanilor, urma a nu avea nici o Pravilă, căci obiceiurile prefăcându-se în multe chipuri, adese să împotrivesc Pravililor Romaicești și acestea iarăși unele fiind pricinuitoare de doao tâlcuri, și altele cu totul împotrivoitoare între ele, surpa una pre alta, încât dreptățile tuturor mădulărilor politicești oblăduiri căzând neîncetat în amestecături și învâlueli de multe cuvântări împotrivoitoare, a pururea era în primejdie, ca cum ar înota în noianuri de ape turbure ce să tălăzuesc de multe vânturi împotrivoitoare și în cele după urmă nici să îndrepta, ci să abătea după voința celor mai tari sau celor mai meșesugareți în vicleșuguri, cari tot la o pricină puneau înainte, când obiceiul, când condica țării, când Pravilele împărătești, după plăcerea lor, aceste dar fără orânduială strămutări ale dreptății voind Domnia mea a le osteia, mai întâi cu adâncă chibzuire am socotit, ce feliu de întocmire de Pravili să cuvine și câte sânt pre deplin îndestule la cea de acum politicească oblăduire a Țării-Rumânești și așa priimind apoi unele din cele vechi, iară altele îndreptând, și cele mai multe adăogând, am întocmit aceste Pravili ale Domnii mele, cât s'au putut cu bună orânduială și foarte deslușite, încât și cei neînvățați foarte lesne să le înțeleagă. Deci legiuind Domnia mea aceste Pravili cu sfat de obște al prea sfinții sale Părintelui Mitropolitul, și al iubitorilor de Dumnezeu

Părinții, Episcopii și tuturor Dumnealor Cinstiților și credincioși Boerii Veliți ai Divanului Domnii mele și cu dreapta Domnii mele făcându-le cunoscute cătră obștea prea iubiților noștri supuși, am și dat această Domnească a noastră întocmire de Pravili întărită cu Domneasca noastră Iscălitură și Pecete în leat 1817 dela nașterea Domnului și al șaselea an al Domniî noastre.

I. I. G. Caragea VV.

Vel Logofăt.

Pe cele două foi dela sfârșit se află anaforaua, care se reproduce mai jos și arătarea cuprinsului

368. Stema Țării și a județelor. *Legiuirea* lui Caragea, București 1818.
(Ediția românească).

Anaforă obștească a Părinților Arhieriei și a Dumnélor Boerilor.

Pré Înălțate Doamne!

După Luminată porunca Mării-tale, adunându-ne în multe rânduri cu toții la un loc, am cetit cu lare aminte Pravila ce s-au alcătuit de cătră Mării-tă, și ne pliroforisirăm, că alcătuire accștii Pravili este o deslușire a Pravililor înpărătești, ce să obicinuesc aici în pământul nostru, și a vechilor, și a canonisitelor obișăuri ale pământului, nefiind înpotrivitoare celor vechi

urmate până acum. De acția ne rugăm, să bine voești Măriia ta a porunci
să se tipărească. 1818. Iunie 9.

Urmează iscăliturile mitropolitului, ale episcopilor și ale boerilor.

Apoi:

Din Luminată poruncă a Mării Sale Pré Innălțatului nostru Domn Io Ioann Gheorghie Caragé Vv. fiind orânduit de am protocolit toate acesté Pravili după izvoadele ce prin sfat de obște s-au alcătuit și găsindu-le în-tocmai așezate din cuvânt în cuvânt și fără câtuș de puțină schimbare, le-am adevărit și însu-m(i) cu iscălitura în toate foile precum să văd, în dos puindu-să și Luminată pecétea Mării sale la fieste care foae. 1818 Iunie 28.

Constandin Bălăceanu

Vel Logofăt.

369. Frontispiciu și fragment de chenar din *Legiuirea* lui Caragea, 1818.

In acelaş an s'a tipărit la Viena o editie grecească a acestei cărţi.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II (Buc. 1931), p. 222—23, nr. 1105, spune, bazat pe o însemnare din 29 Martie 1819 pe un exemplar braşovean, că *Legiuirea* «a fost tipărită de fapt la Braşov, în tipografia lui Francisc de Schobeln, prin Friedrich Herfurth».

(² l) — Șt. Berechet, *Ist. vechiului drept rom. I. Izvoarele*. Iași 1933, 258—273.

Ediții: 1838, 1845, 1854, 1862, 1865, 1873, 1905, 1907.

București: Biblioteca Academiei Române.

984. *Liturghii*, Iași 1818.

ЛІТУРГІАЛЄ | Ї сфїнциалє Ієрархї | Ісѡлнн хрѣстоу мѣд, вѣсѣлїє |
чѣл мѣрѣ, шї грїгорїє діалог. | Їкѣм де нѡс андрѣатѣ де прѣ чѣл |
бл҃гоногрѣчїй, шї бл҃гоногрѣсїй. | де ѿсѣшї прѣ ѡ бѣнїцїтѣл, кѣрїсѣ кѣрїсѣ
бѣнїамїн. | Мїтрополїт ѡ тѣатѣ мѡладѣлѣм. | Прнн ѡкѣрѣл ѡсѣрдї кїлѣтѣлѣ
шї | Бл҃гословїнїє, сѣл тѣпѣрїт антрѣ | ѡчїсташї кїп прѣ кѣм сѣ вѣд. | Їн
зїлѣл прѣ дѣмнїатѣлшї шї прѣ ѡнѣлѣтѣлшї нѡстрѣ дѡмн. | бѣкѣрїлѣт кѣлїмѣхї
роѣвод. | антрѣ ѡл з лѣ: ѡн: ѡ дѡмнїй ѡ бѣ: ѡ | ѡнѣлѣцїмїй сѣлѣ.

ROMANIA

ЛІТУРГІЯ

Ісфінцилор Ієрархї

ІОАНН ХРУСОСТОМЪЛ, ВАСІЛІЕ
ЧЕЛ МАРЪ, ШІ ГРІГОРІЕ ДІАЛОГ.

І КЪМ ДЕНОУ І АРЕПТАТЕ ДЕ ПРЕ ЧЕЛЕ
БЛІНОСРЕЧЕШІ, ШІ ЗАВЕНОРЪСІЕШІ.
ДЕ АНЪШІ Прѣ ѿ СФИНЦІТЪЛ,
КУРІОКУРІО ВЕНІАМІН.

Митрополіт АТОАТЪ МЛАДЪЛ.

Прин ІКЪРЪЛ ѿСЕРДІЕ КІЕЛТЪЛА ШІ
БЛАГОСЛОВЕНІЕ, САБ ПУПЪРНТ І ПРЪ
АЧЕСТАШІ КІП ПРЕ КЪМ СЪ ВЪД.

Ан ЗІЛЕЛЕ Прѣ ЛЪМНАТЪЛЪШІ ШІ Прѣ
АНЪЦАТЪЛЪШІ НОІТРЪ ДОМН.

СКАРЛАТ КАЛІМАХІ БОБЕОД.

АнтрЪ ал З ЛЪ: Ан: А Домніен А Б: А
АНЪЦІМІЙ САЛЕ.

Ан Типографія СФІНТЕЙ Митрополіи АІШЪЛЪШІ: І ЛА З ЛЪ: Ан.
АЛ СЪІРІЙ А Б ѿАРЪ: І СКАЪНЪЛ Митрополіен.
ЛА ІНЪЛ ДЕЛА МЖНТЪРЪ ЛЪМІЙ, АШНІ.

Р Ж Н Д У М Л Я Вечерней.

Антрѣна Прѣшѣла ѿ сѣхъ вистѣрникъ, шѣ пѣнна епѣтрахѣ
лѣла ѿ грѣмѣхъ, шѣ стѣна ѿ наинѣхъ ѿшикур чѣлѣ ѿмѣрѣ
тѣхъ, зѣче.

Благословѣте ѿсте дѣмнехѣла нѣстрѣ, тѣт
дѣхъна, ѿкѣмъ, шѣ пѣрѣрѣ, шѣ ѿнѣчѣ-
чѣй вѣчнѣшѣ.

Гѣрѣ четѣцѣла чѣл рѣхѣхѣт, зѣче, ѿмѣн.

Слѣвѣ цѣ дѣмнехѣла нѣстрѣ, слѣвѣ цѣ. ѿмѣрѣте чѣрѣск:
сѣхѣте дѣмнехѣла: Прѣ сѣхѣтѣ Троицѣ: Шѣ лѣвѣ Тѣтѣла
нѣстрѣ: Прѣшѣла, Бѣхѣла.

Кѣ ѿтѣ ѿсте ѿмѣрѣцѣа, шѣ пѣтѣрѣ, шѣ слѣ
ва, ѿ Тѣтѣлѣхѣ, шѣ ѿ Фѣюлѣхѣ, шѣ ѿ сѣхѣтѣ-
лѣхѣ дѣхъ, ѿкѣмъ, шѣ пѣрѣрѣ, шѣ ѿнѣчѣчѣй вѣчнѣ
шѣ.

Чѣтѣцѣла, ѿмѣн. дѣмне мѣлѣцѣ, дѣ вѣ ѿрѣ. слѣвѣ, шѣ
ѿкѣмъ: Бѣнѣцѣ сѣхѣ ѿнѣкѣнѣмъ, шѣ ѿ ѿлѣмѣй лѣхѣ ѿл нѣлѣлѣ чѣл.
дѣ вѣрѣмѣ чѣ ѿпѣстѣла нѣсѣ фѣчѣ. чѣ зѣче прѣшѣла ѿнѣчѣ-
тѣла. Благословѣте ѿсте дѣмнехѣла нѣстрѣ: Шѣ чѣтѣцѣла,
Бѣнѣцѣ сѣхѣ ѿнѣкѣнѣмъ: шѣ ѿ ѿлѣмѣла рѣ. Бѣнѣ кѣвѣнѣтѣхѣ
сѣфлѣте ѿл мѣхѣ прѣ дѣмѣла. Гѣрѣ прѣшѣла стѣна ѿ наинѣхъ
сѣхѣтелѣхѣ ѿшѣ, кѣ кѣлѣла лѣскоперѣт, чѣтѣцѣ рѣгѣчѣнѣла
вѣчѣрѣнѣй.

372. Verso titlului din *Liturghi*, Iași 1818.

fi nepotrivite, am îndrăznit a le schimba, având spre aceasta deşteptătoriu nu puțin și Liturghiia ce s-au typărit întru această limbă de către înalt Prea-o-sfințitul Mitropolit și exarh Kyrio Gavriil în Chișinău în de nou alcătuita typografiia Prea-o-sfinției sale. Drept aceea dar, de trebuință am socotit a arăta aicea tuturor de obște, iar mai ales Preoților cari slujesc sfințita Liturghie în limba aceasta, că aflând pre la multe locuri oareșcare cuvinte într'alt chip tălmăcite, nu precum să află în cele mai nainte Liturghii typărite, să nu să mire de aceasta, nici să socotescă a fi greșală, ci mai ales să

știe cu încredințare, că ăste îndreptare a celor mai nainte făcute greșale. Precum în rugăcuniile dela Vecernie și dela Utreni s-au schimbat multe cuvinte, unile întorcându-le pre înțelesul limbii noastre pre cât s-au putut, care sânt acestea: *molitva*, *vohod*, *dvera*, *cădire* și altele asemenea, pre care tălmăcindu-le pre limba noastră, s-au pus: *rugăciunea*, *întarea*, *ușa*, *tălmăiare*, și celelalte. Iar pre altele, fiind stricate din neînțelegerea limbii din carea s-au tălmăcit, le-am îndreptat; multe încă și lipsă cu totul fiind, le-am adaos, atât în rugăciuni, ectenii și cuvinte, cum și în povătuirile ce sânt așazate pre alocurea. Iar care s-au socotit a fi de prisos, s-au scăzut, puindu-să numai începuturile lor.

Acum să venim la cuvântul acesta: *Înțelepțune dreaptă* — pre carele îndreptându-l și Prea-o-sfințitul Exarh, l-au pus așa: *Cu înțelepțune drepți*. După cum să află în Liturghiile ellinogrecești și slavenorusești, arătând în destule mărturii și dovezi în învățatura ce face la începutul cărții, pentru acest cuvânt, cu care

373. Impărtășania, *Liturghii*, Iași 1818.

înțelegere unindu-ne și noi așa l-am pus: *Cu înțelepțune drepți*. Și fiindcă în destul s-au arătat acolo pricina pentru ce s-au zis *cu înțelepțune drepți*, socotim a fi de prisos a arăta și noi aicea tot acéiaș pricină. Ci vom zice mai în scurt cătră cei ce ne vor întreba, pentru ce: *cu înțelepțune drepți* și nu: *Înțelepțune dreaptă*. Le vom ruspunde (sic) și noi cu întrebare, pentru ce *Înțelepțune dreaptă*; au doară mai ăste și altă înțelepțune, carea acéia să fie strâmbă! Dar poate vor zice vreunii cu cuvânt că ăste, zicând așa: înțelepțunea lui D(u)mnezeu ăste dréptă și adevărată, iar a oamenilor înțelepțune, ăste strâmbă și neadevărată, duple cuvântul Apostolului ce zice: că nebunie s-au socotit înaintea lui D(u)mnezeu înțelepțunea lumii acéștiia. Căroră le răspundem iarăș cu întrebare: cred ei că sf(i)ntii și purtătorii de D(u)mnezeu părinți, dela d(u)hul sf(ă)nt fiind înțelepțiți și luminați,

374. Sf. Ioan- gură-de-aur din *Liturghii*, Iași 1818.

au alcătuit această sf(i)niță slujbă, iar nu dela oameni; și vor răspunde că fără de toată îndoiala așa iaste. Decî dar decă iaste așa, iată dar că greșesc unii ca aceia și hulesc înprotiva d(u)hului Sf(ă)nt, crezând a fi doaa înțelepčuni, una dréptă și alta strâmbă, care să înțelege așa duple a lor socotélă greșită, că iaste pricinuatoriu D(u)hul sf(ă)nt al celor bune și drépte și al celor réle și strâmbé și cum să poate dintru acelaș și unul izvor de odată a eși apă dulce și amară; socotéscă dar unii ca aceia cât iaste de mare păcatul și încetéze de a mai huli și fiindcă până acum întru neștiință au greșit, iaste oareș ce îndreptare și nedéjde la bunătatea lui D(u)mnezeu că li să va erta, precum oareș cine să roagă zicând: păcatele tineréților și ale neștiinții nu le pomeni. Iar de acum înainte nu vor avé cu ce să se îndreptéze de păcatul lor, fiind că nu neștiind greșesc și pentru ca să scape de această hulă carea prin neștiință să aducea asupra prea sf(ă)ntului D(u)h. Părintéște sfātuim (pre toți acei ce sânt cu trépta Preoției înpodobiți) și Arhieréște poruncim, ca de acuin înainte să nu mai îndrăznéscă a sta înprotiva adevărului carele iaste d(u)hul sf(ă)nt, urmând greșalii cei din neștiință făcută să greșască acum întru știință; ci să se obiçnuiască și să se deprindă a ceti după îndreptările ce s-au făcut acum întru această carte. Iar carii nu vor voi a asculta această a noastră sfātuire și poruncă, înpotrivindu-să noaa și sfântului D(u)h (că zice: cel ce ascultă pre voi, pre mine ascultă și cel ce să lépădă de voi, de mine să lépădă), unii ca aceia osebit că greșesc păcat mare de moarte și vor să dea seamă la înfricoșata zioa judecății ca niște luptători înprotiva sfântului D(u)h (de nu să vor pocăi), dar și de smereniia noastră supt gré canonisire vor fi supuși! Sânt și alte cuvinte în izvodul cel vechi rămas în firea¹⁾ limbii aceiia din carea s-au tălmăcit, precum: prestol, tristago, blagoslovéște sau blagoslovit iaste, inger, sfântul agneț, teplotă și pocroveț, care toate acéstea s-au adus pre cât s-au putut la firea limbii noastre, adecă: în loc de prestol, s-au zis masă și în loc de tristago, tresfințita cântare și în loc de blagoslovit ești, sau blagoslovit iaste, s-au pus binecuvântat ești, sau binecuvântat iaste, osebit numai de locurile unde însemnéză blagosloveniia ce să face prin mâna preotului, că acolo s-au lăsat așa: blagoslovit iaste, sau blagoslovéște.

În loc de inger, s-au zis anghel, precum la alte limbi stă acest nume, numai noi zicem, nu știm de unde, inger și nu anghel, care ar fi mai potrivit, căci să cunoaște și de aicea că zicem înprotiva adevăratei numiri, că decă zicem inger și iaste drept, apoi la Arhanghel trebue să zicem Arhinger, care să mai alăturéză cu inger de cât cu anghel.

Pentru aceasta dar, mai potrivit și mai apropiat iaste să zicem anghel și după potrivirea numirii cu Arhanghel și după înțelegerea cea adevărată. Că numele anghel să înțelege vestitoriu în limba ellinésă, iar inger de vei lua oxiiă dela i (⚡) și o vei pune deasupra lui é (i), să va înțelege în loc de inger, în gér, sau mai arătat să zic în frig. Acum socotiți cât ne depărtăm dela drépta înțelegere, că dela vestitoriu am ajuns la în gér sau în frig. Sfântul Agneț să înțelege în limba noastră, sfântul miel, însă nu că doară

¹⁾ În original: *fyrea*.

375. Sf. Vasile-cel-mare din *Liturghia*, Iași 1818.

miel ăaste D(o)mnul, deși zice prorocul Isaia: «Ca o oare spre junghiere s-au adus și ca un Miel nevinovat înaintea celui ce-l tunde pre el, dar aceasta numai spre închipuire o zice.

Pentru aceasta noi, în loc de Agneț, am pus sfânta Pâine, precum stă în liturghiile ellinogrecești și slavenorussești. În loc de téplotă, s-au pus Căldură și în loc de pocroveț, Acoperământ. Iar altele care nu s-au putut întoarce chiar în firea limbii noastre, s-au lăsat așa precum stau în limba ellinogrecă sau slavenorussă, precum vozduh, vozglas, ectenie, discos, potir, antimins, cadilniță, zvezdă și altele. Care unile s-ar fi putut a să numi chiar cu a noastre cuvinte, precum: potir, păhar; cadilniță, tămâitoare; zvezda, stea; dar pentru obișnuirea numirilor și pentru mai încuvințata grăire, s-au lăsat așa precum au fost mai înainte. Iar altele din neajungerea cuvintelor în limba noastră, s-au lăsat în firea lor, precum: Vozduhul, vozglas, antimins și discos. Sânt și alte cuvinte îndreptate la multe locuri, la care la toate avem îndreptătoare dovezi, dar pentru lungimea, s-au lăsat, dând slobozenie fiește căruia din cei râvnitori și iubitori de știință, ca să ispitescă scripturile și într'însele va afla dorința sa.

Voesc să vă mai arăt și aceasta, că la învățatura și închipuirea ce ăaste pusă după sf(i)ntirea sf(i)ntelor Daruri, când voiaște a să împărtăși preotul cu sfântul Trup, s-au făcut oareșcare îndreptare cum să urmăze preotul când slujește singur sau cu sobor și când sânt frați de împărtășit cu sf(i)nte Taine, ca nu din nepurtarea de grijă mai înainte sau din neștiință, să fie neajungere celor ce au a să împărtăși, rădicând și această socotélă nu dreptă, carea învăța că numai din aceste doaă părți NI și KA să împărtășască pre norod, iar din partea Hs., numai preoții slujitori să se împărtășască; prin care urmare dă oareșcare pricină celor mai neiscușiți a judeca deosebire la sf(ă)ntul Trup, de carea să ne ferescă D(u)mnezeu de o înțelegere așa răzvrătită, căci noi credem și mărturisim din tot sufletul și din tot cugetul și din toată inima, că și în cea mai mică pârțică a sf(i)ntelor Taine priimim desăvârșit prea sf(ă)ntul Trup al Mântuitorului nostru Iis. Hs.; iar nu duple cum am auzit, că unii socotesc de necuviință a împărtăși pre frații creștini din sf(ă)ntul Trup carele să scrie deasupra Hs., ci numai preoților să cuvine aceasta, iar nu și celor nesfințiți, care socotélă ăaste cu totul înpotriva sf(i)ntii și dreptei credințe și cu greu păcat greșesc înaintea lui D(u)mnezeu cei ce poartă o socotélă așa putredă, cari de nu vor veni la adevărata cunoștință ca să se îndrepteze, vor da răspuns la înfricoșatul acela Divan înaintea dreptului judecătoriu pre carele l-au micșorat duple înțelegerea lor acca stricată.

Pentru aceasta dar ca să nu fim și noi părtași păcatelor streine, după datoriia ce ăaste pusă asupra noastră, am pus de față învățatură cum să se urmăze și cei ce vor urma povățuirilor și învățăturilor noastre, vor priimi plata slugii cei bune; iar câți vor urma socotelii lor cei stricate, ei vor vedea.

La Liturghia cea mai nainte sfințită, s-au mai adaos câteva îndreptări în învățăturile ce sânt puse pre la locurile cuviințoase, socotindu-să de lipsă. Synaxariul celor doaăsprezece luni s-au pus în scurt ca să fie numai pentru știința numirilor sfinților a fieștecării zile, cum și rugăcuni la toată cererea după rânduiala celor vechi liturghii. S-au scăzut învățatura pentru

376. Sf. Grigorie Dialog din *Liturghiile* Iași, 1818.

ΨΑΛΤΙΡΉ | ΦΕΡΙΧΙΤΉΛΗΙ ΠΡΟΡΟΚ | Ψ | ΛΨΤΡΑΤ ΔΙΕΪΔ, | κς τροπάρι
 шй кς рѣгъчѣний ꙗ сѣжршійтѣл ꙗіеѡкѣрїа ка|дісма, шй кς кжнѣтрїае лѣй Мѡѡсѣ,
 кς аа Дѡнаѣ па|раклїс аа Нѣскѣтѡарїй дѣ Дмїтѣеѡѡс, шй кς Пасхалїе. | Кѣрѣ саѡ фѡст

In-4°, 4 foi nenum.+320 pagine, încadrate în chenar de flori simple.
In foile liminare se dau învățături pentru citirea Psaltirii.
La pag. 301: «Istorie. Nume iudovești, care le pomenește David la Psalmii lui, tâlcuite cu istoria lor». La pag. 308: «Al doilea paracelis»; la pag. 316 începe «Pashalia» și pe ultima pagină versuri pentru iertarea greșelilor de tipar.

987. *Psaltire*, Chişinău 1818.

ІНДУКТАЛЬ, Ё. ♣ ЛѢНА ЛѢЙ МАЙ.

Primele 25 foi: întrebări și răspunsuri despre mărturisirea credinței, după Athanasie Patriarhul Alexandriei; arătare de cum să se facă crucea, la închinare; tipicul psaltirei.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
 Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 18.218.129.100 (2024-04-16 21:09:17 UTC)

Metanie.

Pre spurcâta și de Dnînezeu hulițoarea împărăția Agarenilor în grăbă o răsăpește și celor drepți credincioși împărăția o dă... (f. 321v.)

Foile 323v. — 344r.; tipic pentru «cei doisprezeci psalmi de osebi». Pe prima pag. nenumerotată, dela sfârșit, urmează extrase din pravila ce «îngerul D(o)mnului o au dat marele Pahomie.»

Al. David, *Țipăriturile, românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 37—39, nr. 13. București: Biblioteca Academiei Române.

988. *Psaltire*, Iași 1818.

Ц І Л Т И Р Ъ | Пророк жмпрѣтѣшъ | Д І Е І А | І кѣм ѣтрачісташи кип
тв|пърѣтъ ѣн зѣлеа прѣ ѣнѣлцѣтѣлѣшъ Дѣмн Е К Ы Р Л П Т К Ы Л І М Ы Х И
Е О Ё Е О А, | Кѣ благословѣніа шѣ тѣлѣтѣ | кѣтѣлѣла прѣ сфинцѣтѣлѣшъ Мнтро-
полѣт ѣл Мол|дѣлѣшъ К V P І С Ѣ К V P І С Ѣ | Е Ё Н І Ы М И Н. | Ўн Тѣпографіа
сфѣтѣшъ Мн|трополѣшъ Ўн Ы Ш Ы. | Дѣ ѣнѣшъ Дѣла Хѣ ѣлѣшъ.

In-8° mic, 200 foi numerotate; textul psaltirei începe imediat după titlu.

Pe verso titlului este reprezentat David, sub gravura căruia sunt scrise următoarele:
Măinile mele au făcut organul și degetele mele au alcătuit Psaltirea.

La sfârșit:

Slavă și acum sfârșit și lui D(u)mnezeu slavă.

București: Biblioteca Academiei Române.

989. *Nouă cântări din Psaltire*, Mănăstirea Neamțului 1818.

După o notiță scrisă de Al. T. Dumitrescu, fost funcționar la Biblioteca Academiei Române.

990. Bückert, Cristian-Albert, *Învățătură pentru facerea pâinii*, în românește de Alex. Beldiman, după traducerea grecească a dr. D. Samurcaș, Iași 1818.

ЎНЕѢЦѢТѢРѢ | сѣшъ ПОВѢЦѢЎРѢ | пѣнтрѣ фѣчерѣ пѣнѣнѣшъ чѣйде ѣбѣце май |
нѣгрѣ, | пѣнтрѣ чѣ ѣлѣѣ де кѣсѣ. | Пѣнтрѣ фѣйна чѣ спре ѣнтрѣбѣнѣцѣрѣ бѣкѣтелѣр. |
Пѣнтрѣ хрѣсн, шѣ ѣтелѣ: дѣн | картѣфѣлѣ. | Пѣнтрѣ сѣмѣнѣтѣлѣ лѣр, лѣкрѣрѣ, шѣ |
пѣстрѣрѣ лѣр. | Ўлѣкѣтѣшѣтѣ де кѣтрѣ Г: Хрѣстѣлѣн, | Ўлѣерт Рѣкерт ѣн лѣмѣа нем-
цѣскѣ, | ѣкѣм ѣтѣшъ тѣлѣмѣчѣнѣтѣ ѣнтрѣ чѣ гре-|чѣскѣ, де кѣтрѣ Дѣмѣтрѣе
Ѣамѣрѣкѣс | Дѣфѣтѣр. | 1818 фѣк: 14 | ѣн Тѣпографіа сфѣтѣшъ Мнтрѣполѣшъ | ѣн Ўшѣшъ.

In-8° de 2+16 foi, aceste din urmă numerotate cu greșeli (1, 4, 3, 2, 5...). Pe verso titlului stema Moldovei încadrată în chenar simplu și cu numele Domnului în jur.

Cartea are două prefețe: a lui Alexandru Beldiman și a lui Dimitrie Samurcaș. Pe f. 16 arătarea cuprinsului cărții.

Prefața lui Alexandru Beldiman:

Prea înălțate Doamne.

De vreame ce D(u)mnezeiasca pronie au bine voit a-ți încredința ocăr-muirea țării aceștia, n'ai cruțat osteleală (sic) nici trudă a o aduce prin vreadnicile oserdii a înălțimii tale întru fericire și dorita îndestulare, vrând a te arăta vreadnică și destoinică odraslă a patriei noastre, obștesc părinte

și mult milostiv oblăduitoriu. După multe alte bunătăți săvârșite de către oserdiă, râvna și neadormita priveghiiare a înălțimii tale. Acum înștiințindu-te de tălmăcirea din limba nemțească întru cea grecească, a Dumisale doftorului Dimitrie Samurcas, prin îndemnarea cea din multa râvnă a Dumisale marelui logofăt Grigorie Sturza, întru care pomenitul doftor prin ostenealile sale, nu numai au scos la lumină și au făcut știute obștiei toate acealea ce să cuprind în cartea nemțească, dar și dela sine, după pătrunzătoare sa știință, au adaos multe din folosurile aceale ce curg din înmulțirea și buna înlucrare a cartofilor. Acestea toate voind înălțimea ta a le aduce în mai mare lesnire, a le face de obște în țară știute, ai poruncit nu numai a să tălmăci în limba cea moldovenească a patriei noastre, dar a să și da în typariu și a să împărți obștiei. Iată dar s'au tălmăcit după înalta mie dată poruncă a înălțimii tale. Rugând din adâncul sufletului pre cel atot puternic, ca să te întărească întru înaltul strămoșesc a țării aceștiia scaun, dăruindu-ți anî îndelungați și toate fericirile.

1818 Fev(ruarie) 14

A înălțimii tale prea plecată slugă,
Alexandru Beldeman.

Prefața doctorului Dimitrie Samurcas:

Inainte cuvântare

a tălmăcitorului Grec, către cinstit și ales de bun neam Dumnealui marele Logofăt Grigorie Sturza.

În multe rânduri m'am minunat și nu conțesc a lăuda plecarea carea ai asupra învățaturii, luarea aminte cea pătrunzătoare întru istorii și iubirea spre facerea de bine. Căci măcar că te afli înbulzit întru lumeștile îngrijiri, în multe ocrotiri și de trebuință și folositoare lucrări, nu conțesești a ceti cărțile celor mai învățați și înțelepți barbați, a face adâncă cugetare întru toate, asemăluindu-te cu oserdnica albină, adunând floarea celor mai alése istorii și dobândind cea mai adâncă știință și învățatură ce iaste de mare trebuință întru lumeasca petrecere, căci acestea înpodobesc pre un bărbat politicesc, îl fac desăvârșit, înbogățindu-să de cele mai cu dinadinsul și adevărate științe.

Iată dar după porunca cea mie dată de către Dumneata, s'au tălmăcit învățatura ačasta, din limba nemțească întru cea grecească, rugând pre atot puternicul ca să te păzească nevătămat, întru cele mai înalte fericiri, dinpreună cu toată cinstita familiia Dumitale, întru curgere de mulți anî.

1818 Fev(ruarie) 14¹

Al dumitale prea plecată slugă

Dimitrie Samurcas doftor.

Ediția a II-a în 1829.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹) Scris de mână

991. Efrem Syrul, *Cuvinte și învățături*, traduse de Ieromonahii Isaac și Iosif. Mănăstirea Neamțul, 1818—1819—1823. Vol. I—III.

КХЕИНТЕЛЕ ШІ ЛЪЦЪЛЪХРИЛЕ | прѣ кхелѣсхлш прѣинтелш нѣстрѣ |
ѢФРЕМ ГВ'РХА: | Кѣре съ кхпрѣнд ѣнтрѣ ѣтжм кѣрте. | Тѣлмѣчѣте ѣдекъ
мѣй нѣнтѣ, дѣр | оѣрмѣте шѣ тѣпѣрѣте ѣ зѣлеле бѣне крѣдѣнчѣсхлш шѣ де хс.
юентѣрѣюлш домѣ | ГЕПРЛѢТ ПЛЕѢНДРѢ КѢЛѢМАХ | БОБЕОД. | Кѣ блѣгос-
ловѣнѣлѣ шѣ ѣдемнѣрѣ прѣ | сѣнѣцѣтѣлш прѣхѣнѣскоп шѣ Мѣнтрѣ|пелѣт дѣ Молдѣвѣшѣ |

378. Icoana Înălțării din Efrem Syrul, *Cuvinte*, Neamț 1818.

Кѣрѣс Кѣр БЕНѢМѢН. | Дѣне дѣ кѣрѣм тѣмѣрѣ греколѣтѣна | сѣс шѣ оѣрмѣт шѣ
сѣс ѣдрѣнтѣт спрѣ | фолѣсѣл дѣ бѣшѣ. | Прѣ врѣмѣ прѣ кхелѣшѣш сѣлѣ Кѣр | Іѣдрѣ
Прѣхѣмѣндрѣт шѣ Гѣтѣрѣц дѣ | сѣн: Мѣнѣстѣрѣш Нѣмѣцѣл шѣ Гѣкѣл. | Л Тѣп: сѣнѣтѣш
Мѣнѣстѣрѣш Нѣмѣцѣл. | Л ѣнѣл мѣтѣнѣрѣш, ѣлѣнѣ. Нѣмѣм.: Л ѣ.

3 vol. in folio, — «Іntăla Carte» de 4 foi nenumerotate+59+419 pagine ($\frac{1}{2}$ alb), primele numerotate cu cifre arabe, cu greșeli de pag. la 50 și 55 și cele din urmă cu chirilice; «a doua Carte» de 1 foaie și 496 pagine, cu data: «1819, Mai în 8»; și «a treia Carte» de 1 foaie și 618 pagine cu data: «1823, Fevr.»

Titlul în mijlocul unei gravuri cu compartimente, care reprezintă chinurile celor 12 apostoli (facs. nr 377). Pe verso, gravura Înălțării Domnului Isus Hristos, încadrată de 4 ornamente, semnată: «le(t) 1817 Mo(nah) Gerv(asie)» (facs. 378). În fața textului, la toate trei volume, se afla portretul lui Efrem Syrul, într-o gravura de o pagina. (facs. 379).

Prefața:

Înainte cuvântare către cetitori.

De a lauda eu acum pre prea cuviosul și de Dumnezeu purtătorul Părintele nostru Efrem Syrul pentru faptele bune ale lui cele mari și minunate, socotesc că îmi iese mie lucru nepotrivit și mai pre sus de vrednicie: pentru că el și sus în ceriu la Dumnezeu iese proslăvit și jos pre pământ la toată Biserica pravoslavnicilor iese cinstit. Încă și de sfinții cei mari cari, sau într-o vreme cu el au fost, sau și după el au strălucit, cu cuvinte de laudă s'au încununat. De a arăta iarăși folosul ce să pricinuiască din cetirea cuvintelor lui celor de Dumnezeu însoflete și din Duhul Sfânt cel întru dânsul sălășluit grăite, judec a fi de prisos, că lucrul fiind de față, singur mărturiseste. Încă și vremea au arătat de cât care, după cuvântul de obște, nimic nu iese mai înțeles. Că ia pre toate le vedește, precum și pre folosul acesta. Că nimine din cei ce cu luare aminte s'au îndelețnicit întru cetirea lor, au rămas neîmpărțășit de schimbarea cea spre mai bine ori în care faptă bună. Și deci pre acestea și altele ca acestea, care de unii să obișnuiește pre la începutul cărților a să pune, eu pentru pricinile care am zis, lăsându-le, numai pentru talmăcitorul voiu arăta, cine au fost și pentru talmăcire după care izvoade s'au făcut. Că acestea socotesc că sânt și celor de pre urmă dorite a le ști și mie cu cuviință a le vesti.

Și talmăcitoriu au fost cel întru fericita pomenire dascalul și shimonahul Isaac, dela carele și eu începăturile învățăturii mele de a mă deprinde în limba elinească am luat aicea în sfânta Monastire Neamțul.

Că acesta găsind o tipăritură veche, și aceasta încă nu a tuturor cuvintelor Sfântului și după cercare aflând la multe locuri lipse printr'însa, având împreună și pre cea grecească pe prost și pre cea slovenească, au făcut de iznoavă această de față talmăcire. Întâi talmăcind cuvintele cele ce sânt în cartea cea una numai elinească tipărită în Oxoniia. Apoi după câțeva vreme ducându-să la Sfântul Munte pentru vedere și închinare și aflând acolo și alt tom ellinesc împreună și latinesc, au talmăcit și pre celelalte ce lipsia întru aceia. Iară când au bine voit Dumnezeu a să da această talmăcire prin tipărire și la lumină pentru folosul cel de obște al neamului nostru, au iconomisit și aceasta: că împreună cu voia și blagosloveniia ce au trimis sfintele Monastiri prea sfințitul nostru stăpân Kyriu Kyr VENIAMIN, Mitropolit al Moldaviei, pentru tipărire, mi-au dat și mie trei tomuri ellinești împreună și latinești, tipărite în Roma, cuprinzătoare de toate cuvintele sfântului cele talmăcite ellinește din limba Syrienească, poruncindu-mi ca la tipărire întru toate să urmez acestora.

Deci eu nu puterii mele biziindu-mă și încredințându-mă, ci pre sfințelor rugăciuni ale prea sfinților sale nădăjduindu-mă, după stăpâneasca poruncă, unde am văzut vreo lipsă, precum s'au convenit o am împlinit. Iară unde am aflat vreo deosebire, precum m'am priceput, o am îndreptat, ca să fie talmăcirea întocma după această tipărire în trei tomuri.

Pentru aceasta am adaos la început și cuvântul sfântului Grigorie Nyssis cel de laudă la cuviosul și celelalte mărturii, care în tomul întâi din cele trei sânt, iară în cel unul numai ellinesc lipsesc.

379. Efrem Syrul. *Cucuito*, Neamț 1818.

Dar poate să pricinuiască vreo îndoială cetindu-să viețile sfântului, cea scrisă de sfântul Symeon Metafrast și cea de nenumitul... (urmează diferite controverse asupra originii lui Efrem Syrul, păreri despre învățătura lui)...

Iară eu acum întru umilința sufletului mă rog, deca cineva întru aceste cărți ale sfântului duple puterea mea urmate și îndreptate, undeva vreo nedumerire va afla și mai bine va înțelege, căutând mai mult la oserdiia voinții decât la neputința minții, să se roage și pentru mine, bine încredințat fiind, că și eu după pururea pomenitul tălmăcitoriu, pre cât am putut, de ajuns m'am ostenit pentru folosul cel de obște. Și s'au început a să typări în limba Românească această sfântă scriptură în trei tomuri cuprinsă a sfântului Efrem Syrul, pre vrémea stăreției prea cuviosului arhimandrit al Sfințelor Monastiri Neamțul și Secul Kyr Ilarie, om înpodobit cu multe fapte bune, în Sfânta Monastire Neamțul.

Al dragostii voastre de amândoa fericirile doritoriu.

Iosif Ieromonahul, din Sfânta Monastire Neamțul.

Dela p. 1—59, numerotația cu cifre arabe, sunt cuvintele de laudă «la cuviosul Parintele nostru Efrem Syrul», ale lui «Grigorie episcopul Nyssis».

București: Biblioteca Academiei Române.

992. *Noul Testament*, Mănăstirea Neamț, 1818.

НОВА | ТЕСТАМЕНТ | ЖДЕКЪ | ИШЕЗЪМЖИТ | КАРЕ | ИКЪМ КЪ АЧЕСТ КНИ ДЪПРЕ
ИЗВОДЪМЕ ГРЕЧЕШЪ | ЧКАЕ ВІКЪ СКАРІСЕ КЪ МЖНА САЪ ТУПЪРИТЪ, | ЖЪ ЗІЛЛЕ ПРЪ ЖНЪЛ-
ЦАТЪЛЪШ НОТРЪ ДЪМН | ЕКАРЛІТ ІЛАЃЪАНДРЪ КІЛНІМІХ БДЪ, | КЪ БЛАГОСЛО-
ВІНІА ПРЪ СФІЦІТЪЛЪШ ШІ ДЕ ДМНЕ|ЗІС ІЛЕСЪЛЪШ МІТРОПОЛІТ АЛ МОЛДАКІЕИ | КВРІС
БЕНІАМІН, | ІПРЪ КЪ АЖЪТОРЮА ПРЪ СФІЦІТЪЛЪШ ЕПІСКОП | АЛ СФІТЕИ ЕПІСКОПІН
ІПРЕШЪА | КВРІС ІСОЕИФ, | ШІ АЛ АЛТЪР ЮБИТОРІ ДЕ ХС ХРІСТІАНІИ, | ПРН ІСЖРДІА
ФЕРИЧІТЪЛЪШ ШІ ПРЪК ПОМЕНІТЪЛЪШ ІПРХІМАНДРІТ КВР ГІЛЕЕЕТРЪ, ЖТРЪ | А
КЪРЪА ВРЪМЕ САЪ ЖЧЕПЪТ, ШІ А ДІАДОХЪЛЪШ СФІСАЛЕ ПРЪ КВЕІУСЪЛЪШ ІПРХІМАНДРІТ
КВР | ІЛІРІЕ, ЖТРЪ АКЪРЪА ВРЪМЕ САЪ СЪКЖІШІТ. | Ж СФІТА МОНАСТІРЕ НЕМЦЪА.
ЛА ІНША ЖІВНІ. | ДЕ ГЕРОНТІЕ ІЕРОМОНАХ ТУПОРАФЪА.

In-4° mic, 8+60+4 foi, primele și ultimele nenumerate.

Tipar negru și roșu; pe verso titlului gravura celor 4 evangheliști și a 4 dintre apostoli și alte figuri sfinte; paginile încadrate în chenare împodobite cu flori; inițiale ornate, frontispicii și mai multe gravuri, una semnată de «P(opa) Symeonu», alta de «Ghervasi mo(nah)». La sfârșit *Icoana înfricoșatei judecăți a Domnului*, cu scene din rai și iad (facs. 380), întocmai ca în cartea *Vilața Sf. Vasilie celui nou*, Buc. 1819.

Transcriem legendele acestei icoane. Sus:

Icoana înfricoșatei judecăți a D(o)mnului nostru Iis. Hs. la <a> dooa venire.

Jos:

Râu cel dincóci de foc.

Marginea din stânga:

Era(r)hii. — S. Apostoli. — S. Cuvioși. — S. Prorochii (sic). — Râurile care curg din rai. Feon, Gheon, Efrathtū (sic), Tigr. — Muncile de desupt.

Marginea din dreapta:

S. Mucinici. — S. Inpărați. — S. Muce<ni>țe. — Prepodonie. — Moise pre cel răstignit.

Mijlocul:

G<ospo>dū Sa<va>oth. — Iis. Hs. — Mr. Thu (= Maica Domnului). — Ioan Pr<oroc?>. — Acestu suflet iaste (?) bucurie.

In limba de foc. de sus în jos:

Nemilos. — Curviei. — Furtuşag. — Ucidiri. — Preacurv(ari). — Sodomie. — Nedrept. — Lăcomiei. — Vraj(i)tori. — Beţiei. — Iubirii de ar(ginţi). — Pome-
 (nirii ?). — Lenevirii. — Cămătari. — Mândrici. — Măniei. — Minciunii. —
 Zavistii. — Ocăririi. — V. l. m. grăirii.

In foile liminare se afla:

Arătare cum trebuie a afla Evangheliile cele din toate zilele.

Capetele sf(i)nteii Evanghelii ceii dela Matthei.

Altă scară a pricinilor sf(i)nteî Evangheliî ceîi dela Matthei, întru caré sã aratã la fiește caré pricinã câți și carîi din ceialaltî Evangheliști sã unesc, și unde.

Pe ultimele 4 foi nepaginate se află:

Adunarea celor 12 luni întru care să află începuturile a fiește căriia evanghelii a praznicilor și a sf(i)ntilor de preste tot anul, dupre cea slavească în scurt.

Apoi:

Evangheliî de obşte la sf(i)nţi.

București: Biblioteca Academiei Române.

993. Villaume, *Pedagogia și Methodica*. Traducere de Naum Petrovici, Buda 1818.

ПЕДЯГОГІЯ | шй МЕӨОДІЯ | пентр | ДЕЦЬТОРІЙ | ЕХОАЛЕАВР ВРЪШ-
 НІШЙ ШЙ СЪТЕНІЙ | ДЕ | БІДЛОМ | АКСМ | АТАФ ПРЕ ЛИБЕА ДАКВ-РВМЖНІСЬСЬ | тра-
 двесъ шй префъксъ | ДЕ | НІЪМ ПЕТРОВИЧ, | ЯЛ ФВНДСВРНІАВР ЕХОАЛЕАВР ДЕ
 ЛІКІК ГРЕЧЬСЬСЬ | ВЕВНІТЪ НАЦІОНАЛЕ А КРІМЪ ОУНГАРІЕЙ | КРЪЕСК ПЕРЦЕНТВР. | Ла
 БУДЯ | А КРЪАСКА ТУПОГРАФІЕ А ОУНІВЕРІТАТІЙ | ОУНГАРІЕЙ. | 1818.

In-8° de 12 foi+339 pagine si 14 foi; primele si ultimele foi nenumerate.

Pe verso titlului e motto: «*Omul numai prin creștere va fi om.* P(etrovici).» A doua foaie liminară are, pe retro, dedicația: «prefăcătorului», «mult onoratului domn Nicolae Popovič», directorul școalelor din regiunea Cănadului, urmată, în foile următoare, de o scrisoare adresată aceluiași Nicolae Popovici și de o prefață «cătră cetitoriu». Pe ultimele 14 foi nenumotate se dă numele prenumeraților: «Fetele duhovnicești... mirenești». Primii, clasați după proto-presbyterate și eparhii: ale Aradului. Budei, Belintu-Hasiașului, Jebelului, Lipovei, Logojului, Orșavo-Mehadii, Oraviței, Vilagoșului. Cei din urmă sunt orânduiți «din statul literalnesc» și «din statul cetățenesc», pe școale, districte și orașe.

Din scrisoare:

Domnule!

Încă în anul 1816 am lăsat Nației mele o înștiințare, prin care am arătat, că am tălmăcit Pedagoghia și Methodica lui Villom pe limba românească, precum nu mă îndoesc, că țe-au fost cunoscut... (după

6 pagine). Aastă carte e întâiul rod al ostenélelor méle, apoi și Domnia ta ești cel dintâiu, carele ai alergat, gata fiind, a da ajutoriu unui naționalist; mă rog dară să primești această dedicație ca un semn al venerației méle, care Domniei tale, ca unui Patron al științelor și al tinerimei Românești, a-ți mărturisi dătoriu sânt. Prin această nob(i)lă pășire de nou mărturisiși, lăudate Domnule! înaintea lui Dumnezeu și a Nației, cât de adânc zace luminarea neamului mieu Romanesc la inima Domniei tale și pentru aceia fi încredințat, cum că această faptă vrédnică de laudă, cu cununii de dafne neveștejite următorilor nostri spre pomenire, se va încorona! — Domnule, mulți sânt chiemați, iară puținii aleși. Apoi iată că iubitul nume al Domniei tale nici o rugină a timpurilor nu-l va roade, ci cu cântarea lui Amfion va fi mărit. Mai încolo, ca să-ți arăt și mai aprîiat simțirile cele din lontru ale inimei méle, zic: că nu vor ști nici chieđrii Lyvanului bătând cu ramurile, nici Apolo bătând în strună și în alăuta sa, a se trufi așa, cât mă voiu ști eu, având așa duh mare și neprețuit, cum e al Domniei tale, ca pre un Patron al bunului de comun și al fericirii naționale, de a-l mări. Rog, întru altele, pre milostivul Dumnezeu, ca să se îndure cu mila sa cea bogată a te dăru cu anii lui Nestor, să-î petreci sănătos și întru îndes-tulare în sânul familiei spre folosul de comun și spre mângăierea mea, precum și spre ajutorul celora lalți, cariî asudă, scriind pentru luminarea neamului, una poftind, ca și mult doritul fiu al Domniei tale Gheorghie, carele de astă dată, pentru luminarea și procopsirea lui, se află în Viena, custându-l Dumnezeu îndelungat, să urmează virtuozelor fapte a Domniei tale; și în(i) pare rău că nu pot scrie mai încolo, de oară ce tocma în časul acesta mă cuprinsă o căță de bucurie, care în(i) răpi condeîl din mână și o săgeată ascuțită de dulcața reverinței cătră persoana Domniei tale în(i) pătrunsă inima.

Scris-am la Buda în 1 Iunie 1817

Al Domniei tale

adevărat prețuitoriu

N. Petrovič

Prefața:

Cătră Cetitoriū!

Iată iară o Carte! Acum au năvălit toți din toate laturile a scrie cărți, cași când noi nu am avea alte griji, pre vremile acéste slabe, ci să cum-părăm cărți.

Așa zic și eu, iubite Cetitoriule. Inșă ia în socotință vremile cele de demult și le cearcă, apoi veî afla, că de când s'au făcut lumea această, au fost anî și buni și răi, precum și pre vremile noastre și tot Scrietoriî altor neamuri, precum sânt Nemțiî ș. a. nu au încetat a scrie, încă din an în an, ba din zi în zi s'au înmulțit și se înmulțesc; apoi poporul nici odată nu se vaeră că sânt anii slabi și nu poate cumpăra cărți. Nu socoti, iubite Cetitoriule, precum nici eu nu pot crede, cum că frațiî nostri Némțiî, Unguriî și Sârbiî sânt toți cu mic cu mare avuți și bogați și pentru acéia ușor pot cum-păra cărți de cetit, iară Româniî cu mic cu mare ar fi neavuți și săraci și pentru acéia cu anevoe pot cumpăra cărți; nici de cum. Nemțiî, Unguriî și

Sârbii au în mijlocul lor fete văzute în tot felul de haracter, au Preoți, Învățători, Neguțetori, Maistori și lucrători de pământ bogați și săraci; apoi cum că și Nația Românească are toate aceste trepte între mădulările ei, cine cutează zice bă? unde zace dară vermele? Vermele zace în ne iubirea de cetire, adică cea cetesc bărbătește la cărți, pentru ca să se luminează, iară cesteia încă nu ș-au luat rostul cătră cetire și pentru aceia sânt cam răci la cumpărarea cărților. Oare iaste această Carte, care eu acum o trimit în mijlocul publicului, spre vreun folos sau roadă de prisosit, aceia va judeca Cetitoriul; eu cu aceia mă mângâi, că am scris-o. Știu că multora va plăcea, iară unora nu. Însă și aceia caută să luăm în socotință, că mulți sânt, pentru cari nici o carte nu e de folos! oh jale! Mulți se află, cari rămân lipsiți de Methodul lor, măcar că acela nu se poate zice Method. Mulți socotesc, cum că o întocmire noao a Shoalelor ar fi păgânătate, și blăstem pre capul lor. Eu pentru toți aceia nu scriu și nice va putea cineva scrie pentru dânșii!

Spre învățătorii cei tineri și spre aceia, cari mai nainte de a pași la treapta învățătoriei, au gustat învățătură pre la shoalele cele mari și cari iubesc pre tinerimea și spre creștere încredințată, precum și spre D. D. Catiheți, cari sânt îndatorați a adăpa pre prunci cu laptele creștinătății și a da svat și mână de ajutoriu învățătorilor întru creșterea tinerimei, spre acestea, zisăi, am aruncat eu ochii miei, voind a le împărtași lor prin această carte svat și niște mijlociri, după care s'ar putea îmbunătăți întocmirea cea din lăuntru a shoalelor prin orașe și prin sate. Când voim să îmbunătățim starea shoalelor prin orașe și prin sate, lipsesște să ne întoarcem cătră D. D. Parohi și Catiheți, cerând dela dânșii ajutoriu, pentru că ei, ca niște părinți duhovnicești, au mare încurgere la părinții pruncilor și a comunității și apoi mult vor putea face alături cu învățătorul și tocma pentru aceia am îndrăznit și în prefația aceasta, dară și în carte la mai multe locuri, a vorbi despre dânșii; cred că cu aceia nu i-am vătămat și ușor mă vor erta.

Dară pentru cine scrii tu Cartea ta? Și cum se chiamă? Pentru cine scriu eu cartea mea țe-am arătat mai sus. Iară cum se chiamă, ai văzut și titlul la început, adică: *Pedagoghia și Methodica*.

Ce iaste *Pedagoghia*? Iaste o măiestrie, care ne învață a crește pruncul, sau să grăesc mai desvălit, care ne învață a crește în prunc inima curată și sufletul bun și înțelept, pre amândouă acestea a cunoaște și pre iale într'o pretenie a le aduce. Iată-ți *Pedagoghia*. — A crește inima curată și nestricată în prunc, apoi a hrăni sufletul bine și înțelepțește, nu e lucru așa ușor, precum se vorbește cu gura. Aci se cere învățătură, aci lipsește înțelepție și băgare de samă, aci trebuie să fie regule, preste care nici odinioară să nu se pășască; și toate aceste se cuprind în *Pedagoghie*. Această învățătură, adică *Pedagoghia* în vrémile cele vechi, ba până la anul 1812, noao necunoscută ne-au fost. Mai întâi au scris *Pedagoghia* pentru învățătorii Românești și Serbești, cel de věčnică pomenire, vrédnic înalt Consiliar și al Shoalelor naționale de L. G. N. în crăimea Ungariei, mai marele Inspector, precum și la M. Deputație, care ocărmuiaște fundusurile aceloraș(i) Shoale, purtătoriul de Presidium D. Urosie Stefan Nestorovič, care acuma se predă ascultătorilor întru amândouă Shoale preparande.

Ce iaste Methodica? Moșul Dosithei, al căruia nume neuitat va rămânea, zice într'un loc: «ce folos am eu că m'au învățat tatăl meu ca să nu înșel pre nimenea, dacă nu m'au învățat, ca pre mine nimenea să nu mă poată înșelă.» Așa dară nu e destul acéia, numai să crești pruncu, ci trebuie să-l și înveți și atunci va fi deplin crescut. Apoi aceasta ne învață Methodica. Methodica ne învață a ceti, a scrie, a socoti, a cunoaște sânta Lége și limba maiceî, a cunoaște lumea și oamenii și înțelepțește a gândi și a judeca. Carele va ști acéstea, pre acela nime nu-l va putea înșelă. Și cine se va nevoi a înrădăcina toate acéstea la inima pruncilor săi, acela e norocos și prea norocos.

Deci Pedagoghia și Methodica e pentru toți: și pentru Tată și pentru Mamă, iară mai vârtos pentru învățătorii scrisă; căci nici învățătorii nu sânt vitregi învățăcelor săi, ci adevărați părinți, altmintea rău! O iubiților învățători! să aveți cartea aceasta totdeauna a mână și folosiți-vă dintr'însa, în cât puteți, apoi folosul, creșterea, luminarea și procopsirea învățăcelor vostri totdeauna înaintea ochilor să vă fie, socotind că pruncii sânt podoaba și nădejdea Nației și a țarei. Fiți bărbați și sânguitori, faceți, lucrați în cât puteți, apoi și Dumnezeu va da voao binecuvântarea sa cea cerească!

Aastă carte e întâiul rod al ostenelelor mele, care eu pentru Nația mea cu bucurie le-am vărsat și pentru acéia, te rog, iubite cetitoriule, ca să o primești cu bucurie; poate că nu va fi scrisă după gustul tău, încă și greșale multe vei afla într'însa, însă gândește că și eu sânt om, carele nu pot face tuturora pre plăcere și pot adese ori greși (ca omul!), apoi fă bine și mă iartă. Că eu sânt și rămân, când scriam la Buda în 1 Iulie 1817.

Al tău

prețuitorii fierbinte

N. Petrovič, c. perceptor.

București: Biblioteca Academiei Române.

994. *Elogiu Principelui Ion Gheorghe Caragea*, Viena 1818. — Grecește.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ | ΚΑΙ | ΨΥΧΩΦΕΛΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ | Εἰς τὸν Ὑψηλότατον καὶ Εὐσεβέστατον | Ἡγεμόνα | Οὐγγροβλαχίας | Κόριον Κόριον | ΙΩΑΝΝΗΝ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΚΑΡΑΤΖΑ. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. | Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἰωάννου Βαρθ. Ζβεχίου | 1818.

Elogiu și armă folositoare de suflet a prea înălțatului și piosului Principe al Ungrovlahiei, Domnului Domn Ioan Gheorghe Caragea. În Viena Austriei, din Tipografia lui Ioan Bart. Zvechie. 1818.

In-8° mic, de 16 pag. nenumerate. Pe titlu o gravura mică: un cap încadrat de o coroană. Pe f. 2-a, deasupra versurilor, o altă gravură, care reprezintă un înger trâmbiând.

Pe foaia a doua urmează:

Στιχογραφία ἐπὶ τῆς εὐδαίμονος Ἡγεμονείας τοῦ Ὑψηλοτάτου, Εὐσεβεστάτου καὶ Μεγαλωνόμου Ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Γ. Καρατζᾶ ἐπὶ ἔτους 1817. Ὑπὸ τινος φιλογενοῦς ἐκδοθεῖσα.

Versificație asupra fericitei domnii a prea înălțatului, prea piosului și prea vestitului Principe al Ungrovlahiei, Domn Ioan G. Caragea, în anul 1817. Editată de un iubitor de neam.

Traducere de Sava Saru, profesor.

C. Bobulescu, *O carte necunoscută*, Chișinău 1934, reproduce textul grecesc, însoțindu-l de traducere românească.

București: Biblioteca Academiei Române.

995. Florus, Prescurtare din istoria Romanilor, traducere de <D. Philippide>, Lipsca 1818. — Grecește.

ΦΛΟΡΟΥ | ΕΠΙΤΟΜΗ | ΤΩΝ ῬΩΜΑΪΚΩΝ. | Νῦν πρῶτον ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ εἰς τὴν αἰολοδω- | ρικὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταφρασθεῖσα, | καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἀπο- | πειρογράφου | τῆς Ῥουμανίας | καὶ προσφωνηθεῖσα. | Ἐν Λεῖψίῳ | παρὰ τῷ Βραῦνκνπρ καὶ Ἑρτελ | 1818.

Florus, Prescurtare din Istoria Romanilor. Tradusă acum întâia oară din latinește în limba greacă eolodorică și publicată de autorul Incercării despre România. În Lipsca, la Breitkopf și Härtel. 1818.

Pe pag. 3 este dedicația:

Τοῖς εὐγενεστάτοις ἐταίροις Ἰωάννῃ Γεωργίου Μπάλσα καὶ Ἀλεξάνδρῳ Γεωργίου Παναγιώτῃ τοῖς φίλοις τῶν λόγων καὶ τῆς ἱστορίας.

Și închinată prea nobililor prieteni Ioan Gheorghe Balș și Alexandru Gheorghe Panaioti, iubitori de litere și de istorie.

În-8°, 32+290+21 pag.

La prima numerotație avem: p. 1 titlul, p. 3 dedicația, p. 4 două versuri, p. 5—32 prefața introductivă a traducătorului. Urmează textul (p. 1—290), împărțit în 4 cărți; după text un epilog (p. 1—21) cu titlu:

Μάθησις κοινῶς τί εἶναι καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνηται. (Ce e învățământul în genere și cum trebuie să se facă.)

Traducere de N. Camariano.

Despre un exemplar fost în biblioteca lui C. Negruzzi, vezi N. Iorga în *Revista istorică*, IV (1918), 78 și 93.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

996. Dionisie Fotino, Istoria Daciei, vol. I—III, Viena 1818—1819. — Grecește.

ΙΣΤΟΡΙΑ | ΤΗΣ ΠΑΛΑΙ ΔΑΚΙΑΣ, ΤΑ ΝΥΝ ΤΡΑΝ- | ΣΙΑΒΑΝΙΑΣ, ΒΑΛΑΧΙΑΣ, ΚΑΙ ΜΟΛ- | ΔΑΥΙΑΣ. | Ἐκ διαφόρων παλαιῶν καὶ νεωτέρων συγγραφέων | συνερανισθεῖσα | παρὰ | ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΟΥ | Τόμος, Α'. | In magnis voluisse sat est. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. | Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ἰω. Βαρθολ. Σέσκλου. | 1818.

Istoria Vechei Dacii, acum a Transilvaniei, Valahiei și Moldovei. Adunată din diferiți autori vechi și mai noi de Dionisie Fotino. Volum I. În Viena din Austria. Din Tipografia lui I. Bartol. Zvek. 1818.

În-8; vol. I: o gravură, reprezentând aquila bicefală rusească ținând în ghiare stelele Moldovei și a Munteniei; 1 f. (titlul)+320 pag.+1 f. (1/2 alba).

Vol. II: aceeași gravură (facs. 381) puțin modificată (de ex. n'are versurile explicative de jos...), 1 f. (titlul)+568 pag.+3 foi (lista Domnilor Valahiei dela 1241—1812, tratați în volum și corectarea greșelilor).

Vol. III: e tipărit la 1819, iar sub numele autorului se afla titlul: Σερδάροου; o gravură

cu stemele județelor Valahiei (facs. nr. 382); 9 foi nepag.+588 pag.+13 pag.+1 pag. nenumărată.

Cuprinde: pe cele 9 foi dela început titlul și o listă a abonaților iubitori de frumos și de litere (Κατάλογος τῶν φιλοκάλων καὶ φιλομουσικῶν συνδρομητῶν.), rânduiți pe orașe (București, Craiova, Constantinopol, Iași, Galați, Pelopones și Viena) și pe ranguri boierești (voievozi, bani, vel vistieri, vel vornici, vel logofeți, logofeți de obiceiuri, halmani, etc., etc.).

Foile nenumărate dela sfârșit cuprind titlurile capitolelor din vol. III (lista Domnilor Moldovei dela 1352—1812, tratați în volum), un indice de nume proprii pentru toate volumele și corectarea greșelilor.

Prefața, din vol. I, p. 3—10:

Πρὸς τοὺς φιλογενεῖς καὶ φιλοστοράς.

Ἀναντιρρήτον εἶναι, ὅτι ἡ περιέργεια, ἐπιμονή, καὶ φιλοτιμία πολλὰ πρᾶγματα ἔφεραν εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατάληψιν, καὶ πολλὰ ἔτι φέρουσι καθ' ἑκάστην εἰς προόδους τῆς τελειότητος· καὶ διὰ μὲν τῆς περιεργείας ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν δημιουργὸν τοῦ Παν-

381. Stemele unite, a Moldovei și a Munteniei, din *Istoria Daciei* de D. Fotino (Viena, 1819).

τός, καὶ τοὺς τῆς θείας προνοίας λόγους, τοὺς ἐνδοπαρμένους τῇ φύσει ὑπὸ τοῦ πάντων δημιουργοῦ (ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ εἶναι φύσει ἡμῖν ἐγκατέσπαρται, Δαμασκ.) ἡ περιέργεια λέγω καλῶς μεταχειριζομένη, καὶ διωφελὴς καὶ θεοφιλὴς ἐστὶν ὡς δῶρον Θεοῦ· δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ἀπ' ἀρχῆς ἐξηκρίβωσε τῶν οὐρανίων σωμάτων τὴν θέσιν, τὴν σχέσιν, τὴν τάξιν, τὴν ἀπόστασιν, τὰς κινήσεις, τὰς περιόδους καὶ τὰ λοιπά· δι' αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἐδιώρησε διάφορα μέτρα τοῦ πόλου ἀνάλογα, διέκρινε διαφορὰς φυτῶν, κράσεις ζώων, ποταμούς, λίμνας, θαλάσσας καὶ ἄλλα· δι' αὐτῆς τὰς διαφορὰς μεταλλείας τῆς γῆς ἀνέ-

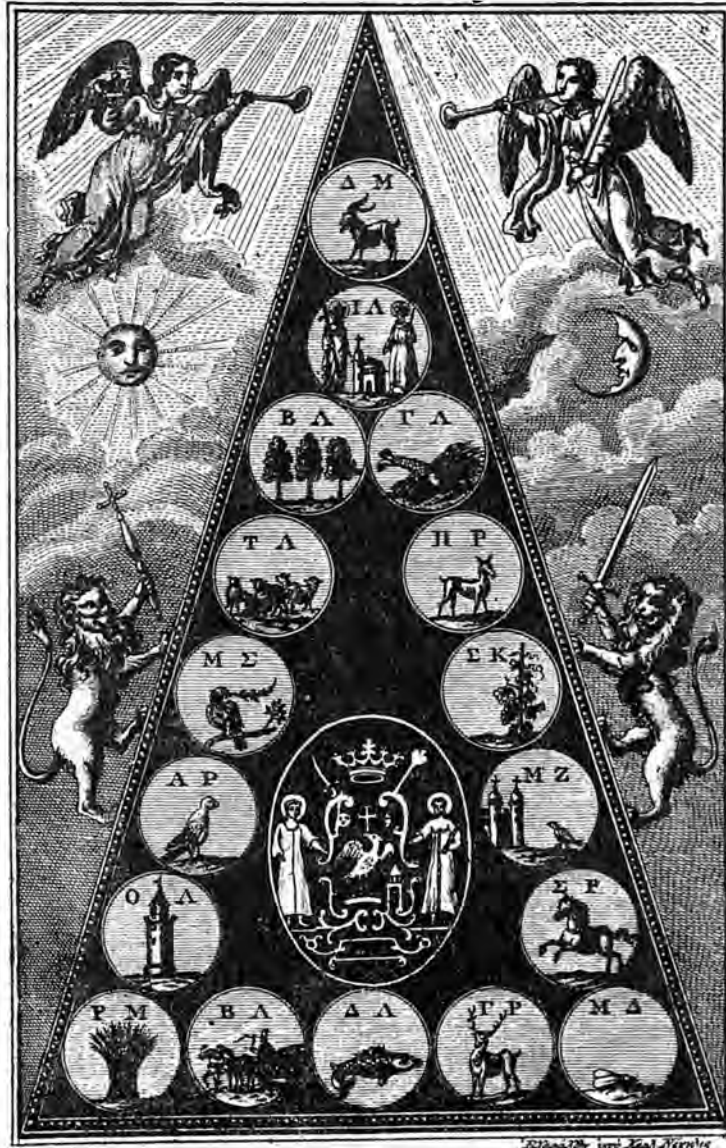
σκαψέ δι' αὐτῆς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἀνσκάψουσ· δι' αὐτῆς πολλοὺς καὶ διαφοροὺς εἶρε τῆς Ἀτμοσφαίρας βαθμοὺς, καὶ διέκρινε τόσα θαυμάσια μετέωρα· δι' αὐτῆς οὖν τῆς περιρρεΐας γενόμενος ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐράνιος, καὶ ἐπίγειος, καὶ ὑπόγειος, καὶ θαλάσσιος, καὶ ἐναέριος, ἐξέθετο τάξεις, ῥυθμοὺς καὶ ἀναλογίας. Διὰ δὲ τῆς ἐπιμονῆς καὶ φιλοτιμίας ἔφθρεν ὁ ἄνθρωπος τὰς μαθήσεις εἰς μεγάλας προόδους συνέθεσε γνώσεις οὐρανίους, καὶ πάσης τῆς ὑδρογείου σφαίρας, ἐπιστήμας φιλοσοφικὰς καὶ μαθηματικὰς, διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα, πίνακας γεωγραφικοὺς, πυξίδας ναυτικὰς, θεωρίας, ἐμπειρίας, τέχνας, καὶ ἄλλα μύρια.

Κἀγὼ δὲ ὑπὸ τῆς αὐτῆς περιρρεΐας, ἐπιμονῆς καὶ φιλοτιμίας παραινιθεὶς, ἐπιχειρήσθην τοῦτο τό, μικρὸν μὲν πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους, μέγα δὲ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν, πόνημα. Ἐκδίδοντας αὐτὸ καὶ διὰ τοῦ τύπου, ἐλπίζω νὰ μὴ κατακριθῶ ὑπὸ τῶν ἐλλογίμων διὰ τῆς τόλμης μου τὸ ἀμάρτημα. Ἐπειδὴ πᾶσα ἀρχὴ τοιαύτη ἐστάθη, καὶ μετέπειτα ἔφθασεν εἰς τελειότητα διὰ τῆς τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν ἐπιδιορθώσεως.

Συνέθεσα δὲ ἀκριβῶς ταύτην τὴν τῆς πάλαι Δακίας, τανῶν Τρανσυλθανίας, Βλαχίας, καὶ Μολδαυίας Ἱστορίαν, ἐκ πηγῶν διαφορῶν ἱστοριῶν, καὶ ἀποδοδεγμένων ἀληθειῶν Ἑλληνικῶν, Λατινικῶν, Βυζαντινῶν, Οὐγγαρικῶν, Ῥωσικῶν, Σερβικῶν, καὶ Βλαχομολδαυικῶν χρονικῶν σωζομένων.

Τὸ σύγγραμμα διαιρεῖται εἰς τόμους τρεῖς, ἢ δὲ ἱστορία εἰς ἐποχὰς πέντε, καὶ μέρη ὀκτώ, καὶ ὁ μὲν Α'. τόμος ἀναφέρει τὰς τρεῖς ἐποχὰς τῆς ἀρχαιολογίας, δηλαδή:

Ἡ α'. ἐποχὴ ἄρχεται πολλοὺς αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ, καὶ καταβαίνει χρονολογικῶς

382. Stemele județelor Olteniei și Munteniei din *Istoria Daciei* de D. Fotino (Viena, 1819).

μέχρι τοῦ ἐσχάτου βασιλέως τῆς Δακίας Δεσδεβάλου, μετὰ τοῦ ὁποίου τὸν φόνον, ἡ ἐπικράτεια ἅπασα ὑπὸ Τραϊανοῦ αὐτοκράτορος κατακυριευθεῖσα, καὶ ὑπὸ πλήθους Λατινικοῦ λαοῦ πολισθεῖσα, ἀποκατέστη καὶ αὕτη μία τῶν τῆς Ῥώμης ἐπαρχιῶν ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 106.

Ἡ β'. ἐποχὴ ἄρχεται μετὰ τὸν Τραϊανὸν ἄχρις Αὐρηλιανοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις μετέθεσε τὰς παρὰ τὸν Δούναβιν ποταμὸν μεμιγμένας Δακο-ρωμαϊκὰς ἀποικίας εἰς τὰς Μοισίας, ἐν ἔτει 275 μετὰ Χριστόν.

Καὶ ἡ γ'. ἐποχὴ ἄρχεται ἀπὸ τὴν ῥηθεῖσαν τῶν Δακο-ρωμάνων μετοικεσίαν, περιλαμβανούσαν τὰς δύο μετέπειτα Δακο-ρωμαϊκὰς ἐξουσίας, τὴν μὲν Αἰμιμόντιον τῆς Μοισίας, πρῶτον Δακο-ρωμαϊκὴν ὑποκειμένην τοῖς Ῥωμαίοις, ἔπειτα Δακο-ρωμαιο-βουλγαρικὴν ἀνεξάρτητον, καὶ μετέπειτα τελευτήσασαν ὑπὸ μόνην Βουλγαρικὴν τὴν δὲ τῆς κυρίως Δακίας, ἣτις ποτὲ μὲν ἐστάθη ὑποκειμένη εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν δυνάστας τῆς Πανονίας, δηλαδὴ, Οἰννους, Ἀθάρους, Λογγοδόρδους, Οὔγγρους (τοὺς καλουμένους παρὰ Γραικοῖς Τοῦρκους) καὶ ἕτερα Σκυθικὰ ἔθνη ποτὲ δὲ αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος, ὑπὸ ἡγεμόνας ἰδίους ἰθαγενεῖς ἐπομένως δὲ τὴν μετὰ ταῦτα κατακυρίευσιν τῆς ἄνω Τρανσυλβανίας, τοῦ Τεμσειακοῦ Μπανατίου, καὶ μέρους τῆς Μολδαβίας ὑπὸ τῶν Οὔγγρων, οἵτινες συνέστειλαν ἐσχάτως τὴν τῶν Δακο-ρωμάνων ἐξουσίαν εἰς μόνον τὴν νῦν Βλαχίαν, εἰς τὴν Χερτζεγίαν, ἣτοι Κομιτάτον Φαγαρασίου, καὶ Ἀλμασίου, εἰς τὸ παρὰ τὴν Τισσὸν ποτ. Μαραμὸς, καὶ εἰς τὸ τῶν πέντε θεμάτων, ἣτοι Καδιλικίων, πέραν τοῦ ποταμοῦ Ἀλούτα Μπανάτον, ὅπερ πρὸ πολλῶν χρόνων ἦτον πεπολιτισμένον, αὐτόνομον, καὶ διοικούμενον ὑπὸ ἰδίων Μπάνων, ἐκ τοῦ γένους τῶν Βασσαράδων τελευταῖον τὴν ἐσχάτην ἐρήμωσιν τῶν παρὰ τὸν Δούναβιν πεδιάδων τῆς τε Βλαχίας καὶ Μολδαβίας ὑπὸ τῶν βαρβάρων Σκυθῶν ἐν ἔτει 1228 ἀπὸ Χριστοῦ, καὶ τὴν τῶν ἐγκατοίκων φυγὴν πέραν τοῦ Δουνάβως εἰς τε Μακεδονίαν καὶ Βουλγαρίαν. Διαλαμβάνει προσέτι, πόθεν οἱ Δακο-ρωμάνοι μετὰ ταῦτα ἐκλήθησαν Βλάχοι, Μολδαῦοι, καὶ Μπογδάνοι καὶ τελειώνει οὗτος ὁ ἐμπερίεχων τὰς τρεῖς ἐποχὰς Τόμος Α'. μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς νῦν καθομιλουμένης Βλαχομολδαβικῆς διαλέκτου, καὶ τῶν Σλοβανικῶν στοιχείων τοῦ Ἀλφαβήτου, τίς τὰ ἐσύνθεσε, ποῖοι τὰ ἔλαβον κατ' ἀρχάς, καὶ πόθεν παρέλαβον αὐτὰ οἱ Βλαχομολδαῦοι ἐσχάτως.

Ὁ Β'. Τόμος περιλαμβάνει τὴν δ'. καὶ ε'. ἐποχὴν, ἐξ ὧν ἡ μὲν δ'. ἄρχεται ἀπὸ τὴν ἐκ Τρανσυλβανίας ἔλυσιν τοῦ Ῥάδουλ Βοσδόδα Νέγρου Βασσαράβα εἰς Βλαχίαν, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ὡσαύτως καὶ τὴν τοῦ Δραγούτ Βοσδόδα ἔλυσιν μετὰ ταῦτα ἐκ τοῦ Μαραμὸς τῆς Τρανσυλβανίας εἰς Μολδαβίαν, διαλαμβάνουσα ὅλην τὴν τῶν ἡγεμόνων βιογραφίαν περιστατικῶς, μέχρι τῆς ἡγεμονίας Νικολάου Βοσδόδα Μαυροκορδάτου, πρώτου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ῥωμαίου ἐν ἔτει 1716.

Ἡ δὲ ε'. καὶ τελευταία ἐποχὴ ἄρχεται ἀπὸ Κωνσταντίνου Βοσδόδα Μαυροκορδάτου, υἱοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου, ὅστις ἔλαβε καὶ τὰ πέντε θέματα τῆς Κραγιώβας ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ἅπερ ἐξουσιάζοντο 18 χρόνους ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἔκαμψεν τὴν ῥεφόρμαν, ἣτοι τὴν μεταμόρφωσιν ὅλων τῶν τῆς Βλαχίας παλαιῶν τάξεων καὶ συνθησιῶν ἐν ἔτει 1735· ἐκτείνονται δὲ μέχρι τοῦ 1812 ἔτους, καθ' ὃν καιρὸν ἔγινεν ἡ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας εἰρήνη, καὶ τελειώνει μετὰ τοὺς νῦν εὐκλεῶς ἡγεμονεύοντας ἐν μὲν τῇ Βλαχίᾳ Ἰωάννην Βοσδόδαν Καρατζάν, ἐν δὲ τῇ Μολδαβίᾳ Σκαρλάτον Βοσδόδαν Καλλιμάχην.

Οὗτοι οἱ δύο Τόμοι περιέχουσιν ὅλα τὰ ἄξια περὶ τῆς συμβεβηκότα παλαιά, καὶ νεώτερα, πολιτικὰ τε καὶ στρατιωτικὰ ἀπὸ καταβολῆς αὐτῶν μέχρι τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Εἰς τὸ τῆς βίβλου περιθώριον σημειοῦται ἡ πλέον ἀκριβεστάτη χρονολογία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς σήμερον, καὶ ἐν ταύτῃ πολλῶν συγγραφέων ἱστορικῶν μαρτυρία, τῶν τε παλαιῶν καὶ νεωτέρων.

Ἵποσημειοῦται μὲ ἀκριβείαν εἰς τὸν προσήκοντα τόπον πᾶν συναπαντώμενον περὶ ἑργον, ἢ λείψανον ἑρεπίων ἤδη σωζομένων, μὲ τὰς παλαιὰς καὶ νέας αὐτῶν ὀνομασίας καὶ ἱστορίας· μὲ γεωγραφικὴν ἐν συντόμῳ περιγραφὴν, εἰς τὸν παρόντα πρῶτον τόμον, ἐπαρχιῶν, πόλεων, ποταμῶν, ὁρέων, ἐπομένως διαφόρων ἐθνῶν ἐπιδραμόντων, καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο ἀρχαῖον πρᾶγμα· καὶ ἐν συνόψει ὅλην τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν λοιπῶν δύο μερῶν τοῦ κόσμου, ὁμοῦ βιογραφίαν καθαρὰν καὶ ἐντελὴ τῶν ἀπ' ἀρχῆς πρωτογενῶν εἰς τὰ βορειότερα ταῦτα μέρη, καὶ διάκρισιν τῶν ἐθνῶν ἐνὸς ἐκάστου, ἐν τε ἀκριβῆ καὶ παρακριβῆ των.

Τοῦ δὲ Ι'. τόμου, ὅστις περιέχει τὰ τρία τελευταῖα μέρη τῆς ἱστορίας, τὸ μὲν 5'. μέρος διαλαμβάνει ἀκριβεστάτην γεωγραφικὴν καὶ πολιτικὴν περιγραφὴν τῆς ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας, περιγράφουσαν τὴν θέσιν αὐτῆς, τὸ κλίμα, τὰ ὄρη, τὰς ὑψώσεις, τοὺς φάραγγας, τὰ δάση, τὰς πεδιάδας, τὰς κοιλάδας, τοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς ποταμούς, πόθεν πηγάζουν, πόθεν διέρχονται, καὶ ποῦ καταδύονται, τοὺς βόσκους, τὰς πηγὰς, τὰς λίμνας τοῦ Δουνάβους καὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ τὰ ἐξῆς· τὴν ποιότητα τῆς γῆς, τὰ μέταλλα, τὰ προϊόντα, τὴν διαίρεσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τῶν 17 θυσμάτων, ἧτοι Καδιλικίων μὲ τοὺς γεωγραφικοὺς τῶν πίνακας· τὴν ὑποδιαίρεσιν αὐτῶν εἰς Πλάσαις καὶ Πλάγια, τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ἐν αὐτοῖς πολιτειῶν, χωρίων, Καπετανιῶν, Βατασιῶν, Μοναστηρίων, Μετοχιῶν, Ἑκκλησιῶν καὶ λαοῦ πάσης τάξεως, ἐπομένως τῶν ἀπὸ Βλαχίας διὰ τῶν Καρπαθίων εἰς Τρανσυλβανίαν καὶ Οὐγγαρίαν περαμάτων, καὶ διὰ τοῦ Δουνάβους εἰς Τουρκίαν, δηλαδὴ εἰς Σερβίαν καὶ Βουλγαρίαν.

Τὸ δὲ 6'. μέρος περιέχει τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐγκατοίκων, τὰ ἥθη, τὰ ἐνδύματα, τὰς τέχνας, τὸ ἐμπόριον, τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῶν τε παλαιῶν, καὶ μετὰ τὴν ῥεφὸρμαν μεταγενεστέρων ἡγεμόνων, τὰ Χάτι Σερφία παλαιὰ τε καὶ νέα, ἅπερ ἐπικυρώνουν τὰ τοῦ τόπου προνόμια, τὸ σύστημα τοῦ ἱεροῦ καταλόγου τῆς Βλαχίας, τὸν τρόπον τοῦ διορισμοῦ τῶν ἡγεμόνων παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, τὴν τιμὴν ὅπου τοῖς γίνεται ὅταν παρῆρσάζωνται εἰς τὸν μέγαν Βεζίρη καὶ ἐνδύονται τὸ λεγόμενον Καφτάνι, τὴν τάξιν εἰς τὴν πρὸς τὸν βασιλέα παρῆρσάσιν, καὶ ἐνδύματος τῶν τῆς ἡγεμονίας λοιπῶν παρασῆμων ἧτοι Κούκας καὶ Καμπανίτζας, τὰς παρατάξεις λεπτομερῶς, μὲ τὰς ὁποίας στέλλονται εἰς τοὺς οἴκους των, τὰς παρατάξεις ὅταν λαμβάνουν τὰ Τούγια, ὅταν ἐξέρχονται ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅταν διαπερῶσι τὸν Δούναβιν, εἰς Βλαχίαν ἢ Μολδαυίαν, τίνι τρόπῳ, καὶ μὲ ποίαν παράταξιν τοὺς ὑποδέχονται οἱ ἐντόπιοι, τίνι τρόπῳ ἀποκαθίστανται εἰς τὸν θρόνον καὶ ὁποίαν ἐξουσίαν ἔχουσιν εἰς τὰς ἡγεμονίας αὐτῶν.

Τὸ δὲ 7'. καὶ τελευταῖον μέρος διαλαμβάνει, τίνι τρόπῳ ἔρχονται οἱ ἡγεμόνες νὰ διορίζουν τὰ τοπικὰ ἀξιώματα, ἀπὸ τὸν πρῶτον ἕως τὸν ἔσχατον· ὁποῖαν τιμὴν κἄμουν τοῖς Ἀρχουσιν, ὅταν τοὺς ἐνδύουν τὰ Καθβάδα, καὶ μὲ ποίαν παράταξιν τοὺς στέλλουν εἰς τὰς οἰκίας των, ποῖα τὰ παράσημα τῶν ἀξιωματῶν τους, ποῖον τὸ ἐκάστου ὑποῦργημα, πόσος ὁ ἐκάστου μηνιαίος μισθὸς παρὰ τῆς Βιστιαρίας, πόσον ἐκάστου ὀφφικίου τὸ νῦν κῆριον εἰσόδημα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ πόσοι ἐκάστου ὀφφικίου οἱ καγονικοί Σκοτέλνικοι· καὶ τέλος πάντων περὶ Ῥουσουματίων, ἧτοι ἀποδεκατώσεως τῶν προϊόντων, περὶ Ὀκνῶν τοῦ ἁλατος, περὶ Βαμμάτων, ἧτοι Κουμρκίων, καὶ ἄλλων πολλῶν.

Ταῦτα πάντα, ἃ μὲν ἐρανισάμενος ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων, ἃ δὲ ἐξακριβώσας περὶ ἑργῶς ἰδίῳις μου ὥσθι καὶ ὁμμασι εἰς τὰς κατὰ καιρὸν τοπικὰς ὑπουργίας μου, καὶ εἰς τὴν περίπου τῶν δεκαοκτῶ ἐνιαυτῶν ἤδη διατριβήν μου ἐν ταύτῃ τῇ ἐπαρχίᾳ, περιέγραψα ὅσα μοι δύνανται. Διὸ παρακαλῶ τοὺς φιλαναγνώστας, πρὸς μὲν τὸ πόνημα νὰ δώσωσι τὴν διόρθωσιν, πρὸς δὲ τὸν πονήσαντα τὴν συγχώρησιν.

Διονύσιος Φωτεινός.

Către iubitorii de neam și istorie.

Este de netăgăduit că curiozitatea, stăruința și ambiția (filotimia) au împins pe om să conceapă multe lucruri și-l împing să conceapă zilnic încă multe alte și să progreseze până la desăvârșire.

Prin curiozitate omul a cunoscut pe creatorul Universului și cuvintele proniei divine, însămânțate în natură de creatorul tuturor; (cunoașterea existenței lui Dumnezeu este însămânțată în noi din natură. Damaschen). Curiozitatea, zic, bine întrebuințată, este și vieții folositoare și de Dumnezeu iubită, ca un dar al lui Dumnezeu. Printr'însa omul dela început a precizat poziția corpurilor cerești, relația, ordinea, distanța, mișcările, perioadele și celelalte; printr'însa a definit pe pământ diferitele întinderi (distanțe) analoage ale Polului; a deslușit diferențele plantelor, temperamentele animalelor, râuri, lacuri, mări și altele; printr'însa a desgropat diferite metale ale pământului; printr'însa a cercetat adâncimile mării; printr'însa a aflat multe și diferite grade ale atmosferei, și a deosebit atâți meteori minunați; prin această curiozitate deci omul devenit și ceresc și pământesc și subteran și maritim și aerian, a expus (orânduit) ordine, ritmuri și analogii. Iar prin stăruință și ambiție omul a făcut ca învățăturile (științele) să progreseze mult; a compus (a combinat) cunoștințe cerești și ale întregii sfere pământești, științe filosofice și matematice, diferite sisteme filosofice, hărți (tablouri) geografice, busole maritime, teorii, experiențe, arte și alte nenumărate.

Și eu, îndemnat de aceeași curiozitate, stăruință și ambiție, am întreprins să alcătuesc această lucrare, pe de o parte miră față de cei învățați, iar pe de altă parte mare față de neputința mea. Tipărind această carte, sper să nu fiu osândit de către cei erudiți pentru păcatul îndrăsnelii mele. Dar ori ce început așa a fost dintru început și mai târziu a ajuns la desăvârșire prin corectarea bărbaților învățați.

Am compus exact această istorie a vechei Dacii, acum Transilvania, Vlahia și Moldavia, din diferite izvoare istorice și din adevăruri dovedite și anume: Grecești, Latinești, Bizantine, Ungare, Rusești, Sârbești și din cronicele Vlahomoldovenești păstrate.

Lucrarea se împarte în trei tomuri, iar istoria în cinci epoci, și opt părți; primul tom se referă la cele trei epoci antice și anume:

Prima epocă începe cu multe secole înainte de Crist și se scoboară în mod cronologic până la ultimul rege al Daciei, Decebal. După omorîrea acestuia, întreaga dominație fiind cucerită de împăratul Traian și populată de mult popor latin, a devenit și Dacia una din provinciile Romei, în anul 106 dela Crist.

A doua epocă începe după Traian până la împăratul Aurelian, care a mutat provinciile mixte Dacoromâne de pe lângă fluviul Dunărea în Mezia, în anul 275 după Crist. Și a treia epocă începe dela zisa mutare a Dacoromanilor, cuprinzând cele două stăpâniri Dacoromane de mai târziu și anume: una numită a muntelui Emos al Meziei, care mai întâiu fiind supusă Romanilor era Dacoromană, apoi, devenind independentă, era Daco-romano-bulgară și după aceasta a terminat să fie numai Bulgară; și alta numită propriu Dacia,

care odată a fost supusă stăpânitorilor după vreme ai Panoniei adică: Huni, Avari, Longobarzi, Unguri (pe cari Grecii îi numesc Turci) și alte națiuni Scitice; iar altă dată, autonomă și independentă, sub proprii principii pământeni; și apoi, după cucerirea de către Unguri a Transilvaniei de sus, a Banatului Temesiac (Temeșvar?) și a unei părți din Moldova, așa numită acum a Valahiei, comitatul Făgărașului (Herțeghia), Almașului de lângă râul Tisa, al Maramureșului și cele cinci județe, adică Cadilichii, adică Banatul de peste râul Olt, care de mulți ani era populat, autonom și guvernat de proprii Bani din neamul Basarabilor. În sfârșit cuprinde ultima pustiire a câmpiilor Valahiei și Moldovei de lângă Dunăre de către barbarii Sciți în anul 1228 dela Crist, și fuga locuitorilor dincolo de Dunăre, în Macedonia și Bulgaria.

Mai cuprinde, de unde Dacoromanii s'au numit după acestea Valahi, Moldoveni și Bogdani. Primul tom se termină cu descrierea limbei Valahomoldovene vorbită acum și cu literile slavone ale alfabetului și anume: cine le-a compus (inventat), cari le au primit întâiu și de unde le-au luat Valahomoldovenii în urmă.

Tomul al doilea cuprinde epoca a patra și a cincea. A patra începe dela descălicarea din Transilvania, a lui Radu-Vodă-Negru-Basarab în Valahia și motivul venirii. Asemenea cuprinde și descălicarea lui Dragoș Vodă din Maramureșul Transilvaniei în Moldova, cuprinzând toată biografia Principilor după împrejurări, până la Domnia lui Nicolae Voevod Mavrocordat, întâiul Domn Romeu (grec) al Valahiei, în anul 1716.

Iar epoca a cincea și ultima începe dela Constantin Voevod Mavrocordat, fiul lui Nicolae Mavrocordat, care a luat și cele cinci județe ale Craiovei sub stăpânirea sa, care timp de 18 ani fuseseră stăpânite de Nemți, cari au reformat toate vechile ordine și obiceiuri ale Valahiei în anul 1735. Această epocă se întinde până la anul 1812, când s'a încheiat pace între Rusia și Poarta Turcească și se sfârșește cu gloriosii Domnitori de acum, Ioan Voevod Caragea în Muntenia și Scarlat Voevod Calimah în Moldova.

Aceste două tomuri cuprind toate întâmplările însemnate vechi și noi, politice și militare, dela începutul lor până în secolul prezent.

Pe marginile cărții se notează cea mai precisă cronologie dela început până azi și în același timp mărturiile multor autori istorici vechi și noi.

Se notează jos cu exactitate la locul cuvenit, tot ce atârță curiozitatea, sau rămășițe de ruine încă păstrate, cu numirile lor vechi și noi și descrierile (istoria) lor. În tomul prezent se găsește pe scurt o descriere geografică a ținuturilor, orașelor, râurilor, munților, a diferitelor națiuni năvălitoare, precum și a tot ce este lucru vechiu. În genere cuprinde istoria geografică a Europei și a celorlalte două părți ale lumii, și în același timp biografia curată și deplină a persoanelor însemnate din aceste locuri nordice și distincțiunea fiecărei națiuni în progresul și regresul lor.

Tomul al treilea cuprinde ultimele trei părți ale istoriei. Partea a șasea cuprinde o descriere geografică și politică foarte precisă a Domniei Munteniei, descriind poziția ei, clima, munții, dealurile, părțile răpoase ale munților, pădurile, câmpiile, văile, râurile cele mari și cele mici, de unde isvo-

răsc, pe unde trec și unde se varsă; râulețele, isvoarele, lacurile Dunării și descrierea uscatului etc.; calitatea pământului, metalele, produsele, împărțirea și săvârșirea celor 17 județe, adică Cadilichii, cu hărțile lor geografice; subîmpărțirea lor în plăși, numărarea orașelor, satelor, căpitanatelor, vătașelor, mănăstirilor, metoașelor, bisericilor și poporului de orice clasă, și apoi trecătorile din Muntenia prin Carpați în Transilvania și Ungaria, și prin Dunăre în Turcia, adică în Serbia și Bulgaria.

Partea a șaptea cuprinde caracterul locuitorilor, moravurile, îmbrăcămintea, meseriile, comerțul, modul guvernării celor vechi, și după reforma Domnilor de mai din urmă; Hătișerifurile vechi și noi, cari întăresc privilegiile locului, sistemul sfântului catalog al Valahiei, modul numirii Domnilor de către Poarta otomană, cinstea ce li se face când se prezintă la marele vizir și îmbracă așa numitul caftan, regulile pentru prezentarea la Împărat, punerea decorațiilor Principatului și anume a cuciei și a cabaniței, și amănunțit paradele cu care sunt trimiși la casele lor; paradele (ceremoniile) când primesc toiagul, când ies din Constantinopole, când trec Dunărea. În ce mod și cu ce paradă locuitorii îi primesc în Muntenia sau Moldova; cum se instalează pe Tron, și ce putere au în Principatele lor.

Partea a opta și ultima cuprinde în ce mod Domnitorii nunesc demnitățile locale, dela prima până la ultima; cum onorează pe boeri, când îi îmbracă cavadiile, și cu ce paradă îi trimite la casele lor, cari sunt decorațiile ofițerilor lor, care e slujba fiecăruia, cât este simbria lunară a fiecăruia dela vistierie, care este venitul adevărat al fiecărui oficiu (administrații) aproximativ și câți Scutelnici reglementari fiecărui oficiu. Și în sfârșit despre zeciuiala produselor, despre ocnele de sare, despre vămi și alte multe.

Toate acestea, din care unele le-am cules dela diferiți autori, iar altele le-am cercetat cu proprii mei ochi în diferitele mele slujbe, și mai ales în urma experienței mele de 18 ani în această țară, le-am descris așa cum am putut. De aceea rog pe iubii cititori, ca pe de o parte să îndrepte lucrarea, iar de altă parte să ierte pe autor.

Dionisie Fotino.

· În românește a tradus-o: **George Sion**, *Istoria generală a Daciei, sau a Transilvaniei, Țerei Muntenesci și a Moldovei de Dionisiu Fotino, traducere de... Tomul I*. București. Imprimeria Națională a lui Iosef Romanov et Companie 1859, 134 p.; tom. II, 264 p.; tom. III, 344 pag.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

997. Fotino Dionisie, *Noul Erotocrit*, vol. I—II. Viena 1818. — Grecește.

ΝΕΟΣ | ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ | παρὰ | ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΟΥ | Τόμος πρῶτος. [Τόμος δεύτερος]. | Έν Βιέννῃ 1818. | Έκ τοῦ Χρυσοφειδοῦ Τυπογραφείου.

Noul Erotocrit de Dionisie Fotino. Volumul întâiu [vol. al doilea]. Viena 1818. Tipografia Hirschfeld.

În-8° de 1 foae (titlul)+309 pagine+1 foae (errata), pentru vol. I; 4 foi nenumerate+384 pagine+1 foae (errata), pentru vol. II.

Pe titlurile ambelor volume este aceeași gravura: zeul Eros pe un pedestal, Inconjurat de 3 fete care îi aduc ghirlande de flori (facs. nr. 383, are autograful lui C. Negruzzi). Gravura este semnată: 'Αγγ. Κάροφμαν ἔγρ. — Τ. Μανδᾶς ἐσχ. — 'Ιούγγη ἐχάραξε. (Ang. Kaufman a scris. — T. Mandas a schițat. — Jung a gravat). Gravuri semnate de aceeași și alții, se găsesc patru în vol. I și trei în vol. II.

Primele 10 pag. din vol. I numerotate cu litere grecești cuprind prefața lui Dionisie Fotino și un tablou al eroilor din opera.

Foile nenumerate din vol. II cuprind un «Catalog al abonaților iubitori de frumos și de artă»; numele lor se clasează pe profesii: vornici, hatmani, agi, logofeți, stolnici, serdari, medelniceri, etc.; pe localități: București, Iași, Constantinopol, Viena.

Exemplarul Academiei Române are această însemnare scrisă de Const. Negruzzi: Κολ τόδε Κωνσταντίνου Νεγροῦτζη, Μαρτίου 12. 830. (pe vol. II, Μαρτίου 13.)

La pag. γ' — η' se afla următoarea prefața.

Πρὸς τοὺς φιλογενεῖς ἀναγνώστας.

Ἡ παρούσα ἐποποιία μὲ τὸ νὰ εὕρισκτο εἰς φράσιν παλαιὰν τῆς Γραικικῆς Κρητικῆς διαλέκτου, μὲ ἰδιωτισμοὺς πολλὰ ἀηδεῖς καὶ λέξεις βαρβαρικὰς σχεδὸν δυσνοήτους, ἔκρινα εὐλογον νὰ παραφράσω ταύτην, ἐν καιρῷ τῆς ἀργίας μου πρὸς περιδιάβασίν μου, κατὰ τὴν νῦν καθομιλουμένην ἀνθηρὰν καὶ γλυκυτάτην φράσιν τῶν τοῦ ἡμετέρου γένους πεπαιδευμένων Γραικῶν.

Πρὸς περισσοτέραν χάριν δὲ τοῦ συγγράμματος, καὶ περιδιάβασιν τερπνοτέραν τῶν ἀναγινωσκόντων, δὲν ἐφύλαξα τὸ αὐτὸ εἶδος τῶν στίχων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ὡς ἔ-

*Και τὸν Κωνστῆτα Νεγροῦτζη —
μαρτ. 12. 830*

ΝΕΟΣ
ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ
παρὰ
Διονυσίου Φωδεῖνου.

Τόμος Δεύτερος.

Εν Βιέννῃ 1818.

Εκ τῆς Χρυσελείας Τυπογραφείας.

383. Titlul *Noului Erotocrit*, Viena 1818.
(sus: autograful lui Const. Negruzzi).

θος της έποποιίας, αλλά παραβλέψας τούτο, τη παρακινήσει των έν Βουκουρεστίφ της Βλαχίας έλλογίμων και σύγενών φίλων μου, έκαμα ποικίλον τὸ σύγγραμμα συνθέσας αὐτὸ ἀπὸ διάφορα μέτρα στίχων πρὸς τέρψιν των νέων ἀναγινωσκόντων· ἐφύλαξα μὲν τὸ νόημα τῆς τοῦ παλαιοῦ Ἑρωτοκρίτου μυθιστορίας, ἐπηρέησα δὲ καὶ παρέκτεινα τοῦτο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μὲ διάφορα ἔντονα καὶ ἀνθηρὰ στιχουργήματα, καὶ μὲ τραγῳδία κατὰ τὰ διάφορα συμβεβηκότα των περιστάσεων.

Αὕτη δὲ ἡ μυθιστορία ἂν καὶ ἐκ πρώτης συγγραφῆς τῆς ὀνομάσθη Ἑρωτόκριτος, (ὡς καὶ ἤδη καλεῖται πάλιν Νέος Ἑρωτόκριτος) οὐκ εἶν' ὅμως ἄσμενος ἢ ἐπιδεδυμένος εἰς τὰς των νέων ψυχάς, ὅταν τινὰς ἐπεξεργασθῇ ἀπαθῶς, ἀλλὰ μᾶλλον σεμνὴ καὶ ἠθικωτάτη· καθότι ἐν ᾧ παριστάνει τὴν ἀνεπαισθήτως εἰσχωρήσασαν δύναμιν τοῦ Ἑρωτος, εἰς μὲν τὴν τῆς Ἀρετῆς καρδίαν διὰ τῆς ἀκοῆς, εἰς δὲ τὴν τοῦ Ἑρωτοκρίτου διὰ τῆς συνεχοῦς ὁράσεως· παραινεῖ ὅμως διὰ τούτου τοῦ παραδείγματος τοὺς γονεῖς, νὰ μὴ παρεκτείνωνται κατ' ἔμπροσθεν των τρυφερῶν καὶ ἀπαθῶν νέων εἰς ὀμιλίας ἐρωτικὰς, καὶ ἐπαίνους ὡραιότητων σωματικῶν, οὐτε νὰ ἀμελοῦν εἰς τὸ νὰ ἐμποδίζουσιν τὴν ἐλευθέραν καὶ συνεχῇ θεωρίαν των ὡραίων προσώπων, (κάλλος γὰρ φθείρει ψυχῆς ἀρετὴν) καὶ ἡδονικὴν μελωδίαν των ἐρωτικῶν τραγυδιῶν.

Ἐν ταύτῳ ἐπιφέρει τὰ δύο πρόσωπα, τῆς τε τροφοῦ Εὐφροσύνης, καὶ φίλου Πολυδώρου, παριστάνουσα αὐτὰ μὲ ἀγάπην ἐγκάρδιον, μὲ ψυχῆς εἰλικρίνειαν, καὶ μὲ ἄπειρον φρόνησιν· των ὁποίων τὰς συμβουλὰς καὶ παραινέσεις, τόσον τῆς τροφοῦ πρὸς τὴν Ἀρετὴν, ὅσον τοῦ φίλου πρὸς τὸν Ἑρωτόκριτον, τῷ ὄντι ἀρμόζει νὰ τὰς ἔχουσιν πρὸ ὀφθαλμῶν οἱ τε νέοι καὶ αἱ νέαι, ἁεὶποτε ὡς καθρέπτειν, διὰ νὰ προβλέπουν τὰ ὀλέθρια συμβεβηκότα των ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀνομοίου ἔρωτος.

Ἐν τούτοις νοθεύει τοὺς γονεῖς νὰ μὴ φέρωνται μὲ τόσῃν ἀπανθρωπίαν καὶ σκληρότητα πρὸς τὰ τέκνα των, ὡς ὁ Βασιλεὺς Ἡράκλειος καὶ ἡ Βασίλισσα· οὐτε νὰ εἶναι τόσον συγκαταβατικοί, ὑπακούοντες προθύμως εἰς τὰς των νέων θελήσεις τε καὶ λόγους, ὡς ὁ Πεζύστρατος· ἀλλὰ πρέπει νὰ φυλάττουν τὸν μέσον ὅρον διὰ νὰ συγκρινοῦν μὲ τὴν γηραλαίαν, βραδύπορον καὶ φλεγματώδη κράσιν των, τὴν των νέων ταχύπορον καὶ ὀρμητικὴν θερμότητα.

Παριστάνει πρὸς τούτοις τὰ φρικτὰ ἀποτελέσματα τῆς των γυναικῶν ζηλοτυπίας, μὲ τὸν φόνον τῆς τοῦ Χαριδήμου ἀγαπητῆς συζύγου. Ἐπομένως ἀποδεικνύει τὸ ἀκατάστατον των ἀνθρωπίνων πραγμάτων· τὰς ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν φορὰς τοῦ καιροῦ καὶ μεταβολὰς τῆς τύχης· τὰ ἀλλεπάλληλα καὶ ἀχώριστα συμβεβηκότα τῆς τε χαρὰς καὶ λύπης, καὶ ἐν γένει ἀποδεικνύει τὴν ἀρετὴν τῆς ἀνδρείας· τὴν γενναιότητα τῆς ψυχῆς· τὴν μεθ' ὑπομονῆς καρτερίαν εἰς τὰς θλίψεις καὶ πάθῃ· τὸ ὕποπτον των ἐρωμένων διὰ τὴν μεταξὺ σταθερότητα τοῦ ἑαυτῶν ἔρωτος. Προσέτι ἀποδεικνύει τὰς ἐντίμους καὶ ἐνδόξους ἀνδραγαθίας τοῦ Ἑρωτοκρίτου· τὴν θυσίαν τῆς ζωῆς του δι' ἀγάπην καὶ σέβας πρὸς τοὺς γεννήτορας τῆς ἐρωμένης του· τὴν ἀξίειπαινον συστολὴν του, ὑπακοήν, καὶ σταθερότητα πρὸς αὐτήν· καὶ τέλος πάντων, τὴν ἀπαραδειγματίστον σωφροσύνην καὶ φρόνησιν τῆς νεάνιδος Ἀρετῆς, ἥτις ὄχι μόνον δὲ ἐβρόύπως τὸ πολύτιμον τῆς παρθενίας τῆς μὲ τὴν πλῆσιν ἐλαχίστην κηλίδαν ἢ μῶμον, ἀλλ' οὐτε ἀφὴν χερσός, οὐτε φίλημα χεῖλους ἔστερξε πρὶν τῆς συγκαταθέσεως καὶ τελείας θελήσεως των γεννητόρων τῆς, καὶ πρὶν συζευχθῇ μετὰ τοῦ Ἑρωτοκρίτου νομίμως εἰς γάμου κοινωνίαν.

Ὡς ἠθικωτάτη λοιπὸν ἡ παρούσα μυθιστορία, ἐλπίζω νὰ φανῇ εὐάρεστος, ἀλλ' ὄχι νὰ κατηγορηθῇ παρὰ των ὀρθοφρονούντων Κριτικῶν διὰ τὴν ἔκδοσίν τῆς, ἀφ' οὗ ἐμφιλοχωρήσουν ἤδη ἀκριβῶς εἰς τὴν σκέψιν τοῦ πραγματευομένου· ἐπειδὴ ὄχι μόνον δὲν ἐπιφέρει παντελῶς βλάβην (ὡς τινὲς των ἡμετέρων δεισιδαιμόνων νομίζουσιν, ὅτι τάχα παριστάνει εἰς τοὺς νέους τὴν δύναμιν τοῦ Ἑρωτος) ἀλλὰ μᾶλλον διδάσκει μὲ τὸ παράδειγμα

τούς νέους καὶ νέας, νὰ μὴν ἐνδίδωσιν εὐκόλως καὶ ἀπερισκέπτως εἰς τὰ ἐρωτικά θέλ-
γητρα καὶ κινήματα· καὶ ἄν τινες τύχῃσι φύσιν ἐπιβρῆσαι νὰ ὑποδουλωθῶσιν εἰς τὸν
Ἔρωτα, τοὺς παραινεῖ πάλιν νὰ προσέχῃσιν καὶ διὰ νὰ φυλάξῃσιν καθαρὸν τὸν πολυτίμον
θησαυρὸν τῆς τιμῆς των ἀπέχοντες ἀπὸ ἀσέμνους μωρολογίας καὶ ἀναίσχυντα ἔργα τε
καὶ κινήματα, καὶ νὰ φέρωσιν ὑποταγὴν καὶ εὐπειθειαν εἰς τοὺς γεννήτοράς των, ἕως
οὗτο ὁ καιρὸς καὶ ἡ μεθ' ὑπομονῆς ἀρετῇ των νὰ μεταβάλλῃσιν τὰς διαθέσεις τῶν γεννη-
τόρων, καὶ νὰ συγκατανεύσουσιν εἰς τὸ ποθοῦμενον αὐτῶν διὰ νὰ ἀπολαύσῃσιν τὴν ἡδονὴν
πολλαπλασίως γλυκυτέραν, μετὰ τῶν κοινῶν ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων.

Ἐπειδὴ ὁ Ἔρως ὅσον δύσκολος εἶν' στάς ἀρχάς,

τόσον οὗτος καθηδύνη εἰς τὰ τέλη τὰς ψυχάς.

Ἄν δ' ἔφοδια συστήσῃ καὶ πρὸς ἀρετὴν καλὰ,

καὶ καρπούς θέλει τρυγῆσθαι, καὶ γλυκὺς κατὰ πολλὰ.

Ἐρῶσθε τῆς ὁμετέρας ἀγάπης ἐλάχιστος ὁμογενής

Διονύσιος Φωτεινός

ὁ ἐκ Παλαιῶν Πατρῶν τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Ἀχαΐας.

Către cititorii cei iubitori de neam.

Această epopee fiind compusă în vechiul dialect grecesc cretan, cu expresiuni dialectale urâte și cuvinte barbare, aproape neînțelese, am socotit potrivit ca în timpul meu liber, în chip de recreație, să o transpun în limba vorbită de azi, cea împodobită și dulce, a învățaților Greci ai neamului nostru.

Pentru ca opera să aibă mai mult farmec și pentru ca să producă mai multă plăcere cititorilor, n'am păstrat, din îndemnul prietenilor mei culți și nobili din Bucureștii Valahiei, acelaș fel de versuri dela început până la sfârșit, cum se obișnuște în poemele epice, ci, neținând seamă de acest lucru, am făcut scrierea variată, alcătuiind-o din diferite feluri de versuri, ca să placă tinerilor cititori. Am respectat cuprinsul vechiului roman Erotocrit, dar l-am mărit și dezvoltat tot mai mult cu diferite bucăți în versuri și cu cântece potrivite cu diferitele împrejurări.

Acest roman, cu toate că s'a numit Erotocrit încă dela prima ediție, (precum iarăși se numește Noul Erotocrit), totuși, dacă cineva îl cercetează în mod obiectiv, nu este imoral sau vătămător pentru sufletele tinerilor, ci dimpotrivă serios și foarte moral; și întru cât reprezintă puterea amorului, care pătrunde pe nesimțite pe deoparte în inima Aretusei cu ajutorul auzului, iar pe de altă parte în cea a lui Erotocrit cu ajutorul vederii continue, în-deamnă cu această pildă, pe părinți, ca în fața tinerilor gingași și inocenți, să nu se întindă în discuțiuni erotice și în proslăvirea frumuseței corpului, și să aibă grije de a împiedica vederea liberă și continuă a frumoșilor obraji (căci frumusețea corupe virtutea sufletului) și ascultarea melodiilor plăcute ale cântecelor erotice.

În acelaș timp pune în scenă cele două personaje, atât guvernanta Eufrosina cât și prietenul Polidor, înfățișându-ni-le cu dragoste cordială, cu sinceritate de suflet și cu multă înțelepciune; sfaturile și intervențiile acestora, atât ale guvernantei către Aretusa, cât și cele ale prietenului către Erotocrit, se cuvine într'adevăr să le aibă totdeauna ca o oglindă înaintea

ochilor lor atât băieții cât și fetele, pentru ca să prefîntâmpine efectele dezastuoase ale amorului nelegitim.

Mai sfătuește pe părinți să nu se poarte cu atâta neomenie și cruzime față de copiii lor, ca regele Heraclius și regina; dar nici să fie așa de îngăduitori cedând bucuros dorințelor și pretențiilor lor, ca Pezostrat, ci trebuie să fie moderați pentru ca cu înțelepciunea lor bătrânească, încetinică și flegmatică să potolească avântul svăpăiat și iute al tinerilor.

Pe lângă aceasta, cu prilejul uciderei iubitei neveste a lui Haridimos, ne înfățișează urmările năpraznice ale geloziei femeilor. Prinurmăre ne arată nestatornicia lucrurilor omenești, schimbările împrejurărilor și ale soartei dela o zi la alta, întâmplările succesive și nedespărțite ale bucuriei și tristeții și în genere dovedește virtutea vitejiei, curajul sufletului, îndurarea cu răbdare a supărărilor și suferințelor, lipsa de încredere a celor cari se iubesc, în statornicia amorului lor. Mai ne prezintă vitejiile pline de cinste și de slavă ale lui Erotocrit, jertfirea vieții sale pentru dragostea și respectul ce avea față de părinții iubitei sale, sfiala lăudabilă, supunerea și statornicia lui față de ea și în sfârșit cumințenia și înțelepciunea incomparabilă a tinerei Aretusa, care nu numai că n'a pătat cinstea fecioriei ei nici cu cea mai mică pată sau prihană, dar nici nu i-a permis să-i atingă măcar mâna, sau să-i sărute buzele înainte ca părinții ei să dea aprobarea lor și înainte de a se fi căsătorit legal cu Erotocrit, cununându-se cu el.

Prinurmăre acest roman fiind unul din cele mai morale, sper să placă; deasemenea sper că criticii drepti, după ce vor pătrunde bine sensul chestiunii, nu-l vor ataca, fiindcă nu numai că el nu e vătămător (după cum îl cred unii dintre noi, stăpâniți de prejudecăți, că ar înfățișa tinerilor puterea amorului), dar dimpotrivă învață cu pilda sa pe tineri și tinere, să nu cedeze ușor și în mod necugetat îmboldurilor amorului. Și dacă se va întâmpla ca unii, predispuși din natură, să fie robiți de dragoste, pe aceștia îi sfătuește iarăși să caute cel puțin să păstreze curată comoara prețioasă a cinstei lor, și, abținându-se dela vorbe necuvincioase și dela fapte și gesturi nerușinate, să asculte de părinții lor și să se supue lor până când vremea și virtutea lor răbdătoare va modifica dispoziția părinților, astfel ca aceștia să consimță la ceea ce doresc ei, și atunci, în mijlocul laudelor tuturor, să se bucure de o plăcere cu mult mai foarte dulce.

Căci amorul, cu cât prezintă dificultăți la început, cu atât mai mult desfată sufletele la sfârșit; iar dacă aduce cu sine calități virtuozose, va da roade, și încă dulci.

Rămâneți sănătoși al iubirei domniei voastre
 prea umil compatriot, Dionisie Fotino din Patrasul cel
 vechiu, Provincia Ahaia Peloponez.

Traducere de N. Camariano.

Vezi V. Grecu, *Erotocritul lui Cornaro în lit. românească*, Cluj 1920 (extras din *Dacoromania*, I (1920), p. 9—72).— N. Cartoian, *Poema cretană Erotocrit în lit. românească și izvorul ei necunoscut*, în *Analele Academiei Române*, Mem. secț. lit., seria III, tomul VII, 1935.

Epopoea s'a tradus în românește de Anton Pann, *Noul Erotocrit, compus în versuri de.*, Sibiu 1837. S'au tipărit la Gheorghie de Closius, în 5 tomuri.

București: Biblioteca Academiei Române. Biblioteca Prof. D. Russo.

998. Govdela (Panaiotadi Dimitrie), *Elemente de aritmetică*, Iași 1818.— Grecește.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΑΙΩΤΑΔΟΥ | τοῦ | ΓΟΒΔΕΛΑ | Δόκτωρος καὶ Καθηγητοῦ τῶν
ἐλευθερίων | τεχνῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας | ΣΤΟΙΧΕΙΑ | ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ | ὁδοῦ μαθημα-
τικῆς | μέρος πρῶτον. | Τῦποις τῆς ἐν Ἱασίῳ Ἑλληνικῆς Τοπογραφίας. | αἰγι. 1818.

Dimitrie Panaiotadi Govdela, doctor și profesor de artele libere și de filosofie, *Elemente de Aritmetică*. Partea întâia a căei (drumului) matematice. Tipărită în Tipografia grecească din Iași 1818.

In-8º, 32 foi+357 pag.+4 foi, primele și ultimele nepaginate. Textul *Aritmeticei* dela pag. 1—357, după care urmează lista abonaților și la sfârșit errata.

Pe verso titlului:

Πάντα μέτρον, καὶ ἀριθμῶ, καὶ σταθμῶ διέταξ.

Σοφ. Κεφ. ΙΑ'. Ἐδ. 20.

Toate le-a orânduit cu măsură, și cu număr și cu cumpănă.

Sof. Cap. 11, pr. 20.

Dedicația:

ΤΩ ΥΨΗΛΟΤΑΤΩ | ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΩ ΤΕ ΚΑΙ | ΘΕΟΦΡΟΥΡΗΤΩ | ΑΥΘΕΝΤΗ | ΚΥ-
ΡΙΩ ΚΥΡΙΩ | Ι. ΣΚΑΡΛΑΤΩ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ | ΚΑΛΛΙΜΑΧΗ | ΒΟΕΒΟΔΑ | ΤΩ ΜΕ-
ΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣΤΑΤΩ | ΗΓΕΜΟΝΙ | ΠΑΣΗΣ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑΣ | ΕΙΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ
ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΑΙΔΙΟΥ | ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ | ΙΕΡΑΝ ΑΝΕΘΕΤΟ | Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ.

Prea Înălțatului, Prea piosului și de Dumnezeu păzitului Stăpân Domnului Domnului I. Scarlat Alexandru Callimah Voevod, prea mărețului Egemon (Principe) întregii Moldovlahii în prea mic semn sfânt de recunoștință vecinică autorul o dedică.

ΥΨΗΛΟΤΑΤΕ ΚΑΙ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΕ ΗΓΕΜΟΝ.

Ἦν μὲν ἄρα δυσκόλου τε καὶ καταγελήστου ἀνδρός, εἰ ὧν ἂν τὸ ἐπιχειροῦμενον αὐτῷ ἐπερσείδοιτο βάρηων ἀφρείς τὸ κερφάλαιον, τῶν τε χρησίμων παραμελείη, καὶ τοῦ μονήμου καταφρονῶν, ἐπὶ μόνα φροῦδὰ τε τὰ πολλά, καὶ ὀλιγαρκῇ τρέποιο πράγματα. Ἀλλὰ Τέκτων μὲν, οἰκίας ἀναλογιζόμενος μέγεθος, καὶ ὕψος ἀναμετρῶν, εἰκότως τοῦτοις θεμέθλον τι πηγνοῦσι κερτρὸν, οὐ μὴν δ' ἕκαστα συμπεριαρμόσας κίουσιν ὑπεστήριξε καὶ ἐκράτυεν, ὥς ἂν πρὸς τὴν λοιπὴν ὕλην σχοίη τὸ ἔργον ἀκράδαντον. Ἐμοὶ δ' ἐπὶ τοσοῦτον ἔργον μογήσαντί τε καὶ καμόντι πολλά, δικαίως καὶ μάλ' ἐναπέκειτο, οὐ μόνον τῶν θεμέθλων αὐτῶν μὴ ὀλιγορσεῖν, ἀλλὰ καὶ κολοφῶνα ἕξιον ἐπιζητῆσαι, καὶ Ἀνδρός προστασίαν ἐκλιπαρῆσαι „Χρυσέας ὑποστάσαντι κίονας“ ὥς ἂν αὐτοῦ ἐπὶ βάρηων ἐρσιδομένου εὐπαγεστέρων, μηδέποτε τῆς κακίας τὸ δυσμενὲς κατισχύσειε, καὶ ὥς που ὁ Λυρικὸς ἀποφαίνεται.

.....Ὡς δτε θαητὸν μέγαρον πάξομεν· ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον χρή θέμεν τηλαυγές.

Τίνα γοῦν Προστάτην οὕτω δαιμόνιον τῆς ἐμῆς Μούσης ἐπιλεξάμενος, ἀτήμελον αὐτὴν καὶ πενιχρῶς ἔχουσιν συμποπέμφαμι, οὐ μόνον περιθάλφοντα, ἀλλὰ καὶ τῇ τῆς Ἀρετῆς αἰγλῇ καθωραΐσοντά τε καὶ λαμπρυνούντα; Τίνα Θεόν, τίν' Ἥρωα; ἄρα τῶν Μακάρων τίνα,

Τοὶ ἀθάνατοι δώματα ἔχουσιν; Ἄλλ' οὐκέτι Θεοῖς οὕτω κούφοις καὶ ἐπιλήσμοσι πιστευτέον εἶναι, ὁ παλαιὸς ἐκδιδάσκει Μῦθος, Δία ἐπεστέγγων αὐτὸν ἐκλαθόμενον ἥμα τε μετὰ τῆς θνήσκου καὶ τὰ τοῦ πτηνοῦ ὡς ἀποτρίψαντα.

Τίνοι γοῦν ἔδει τὸ τοιοῦτον οἰκιστότερον ἀναθεῖναι, ἄλλως τε ἐξ Ἀκαδημίας ἀρτίτοκον τὰ πλεῖστα ὑποσσελλόμενον; ἢ ΣΟΙ τῇ τῶν Ἀρετῶν ἀγλαΐᾳ ἐν ἥπασι διαλάμποντι τηλαυγέστερον ΣΟΙ τῷ Φιλοσόφῳ τε καὶ φιλανθρωποτάτῳ τῶν Ἡγεμόνων ΣΟΙ, δὴ Προστάτην ἡμῶν ἀναγράφοντες εὐμενέστατον καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Μούσης διαπρύσιον Πρύτανιν, οὐ μόνον Κοίρνον κραταιότατον κατὰ θειοτέρην πῶς εὐκλήριον, ἀλλὰ καὶ Φιλοσοφίας τὸν μέγιστον Κηδεμόνα τε καὶ Μελεδωνέα ἔχειν ἥμα τε καὶ κεκτῆσθαι δαιμονίως κατηξιώμεθα. Σὺ γάρ τῶν Ἡγεμόνων Φιλοσοφώτατε, ἐπὶ τὴν ἀκροτάτην τῆς Ἀρχῆς ἄντυγα ἐπαρθείς, καὶ τοὺς τῆς Πατρῴας Ἡγεμονίας οἴκτας ἀποδεξάμενος ἄνωθεν, ὑπερφυᾷ πῶς τὴν πρὸς τὸ ὑπήκοον εὐδαιμονίαν καὶ ἐλπίδων ἀποδείξας κρείττονα, τῇ τῶν Μολδαυῶν γῇ τὸν χρυσοῦν ἐκείνον ἀνακαλεσάμενος χρίνον, ὅτε ἐσθλὰ πάντα ἔην βροτοῖς,

καρπὸν δ' ἔφερε Ζεῖδωρος ἄρουρα αὐτομάτη.

Καὶ γάρ, τὸν ἀπὸ τοῦ Ἡγεμονικοῦ Κράτους προχέμενον τοῖς ὑπὸ χεῖρ' Σοι ὄλβον, καὶ κέρτατος Ἀμυλθείας διέγνωνμεν δαψιλέστερον, καὶ Νεῖλου ἀρείονα, καὶ Πακτωλοῦ τιμαλφέστερον καὶ ὅπερ ἡμῖν ὁ παλαιὸς Φιλόσοφος κατὰ μοῖραν ἐναπεφύετο, τοῦτ' αὐτὸ ἐπὶ τῇ Ἡγεμονικῇ ἀγλαΐᾳ ἡτρεκῶς ἐξικονίζεσθαι κατοπτεῦσαι ἐγένετο, ὑπὸ τῷ Φιλοσόφῳ Αὐτῆς Ὡφει τρισόλβιον γενόμενον τὸ ὑπήκοον.

Πῶς δ' εἶτα ἄξιως τῇ Ἡγεμονικῇ Κηδεμονίᾳ τὰς χάριτας καὶ ἡ Ἑλληνὶς παραπέμψαι Μοῦσαν δυνήσεται; ἥς Ἡρωϊκῶς ὥφθης προσσπιζόμενος, Φέρτατε ΗΓΕΜΟΝ! καὶ μεγαλοπρεπῶς λίαν προσεπυχρῶν Ὅς, καὶ τὴν διὰ πολλῶν καρδαινομένην ἡμετέραν Σχολὴν εἰς Ἀκαδημίαν ἐξῆραι λαμπρῶς οὕτως ἐπένευσας καὶ φιλανθρωποτάτην διηγεκῶς ταῖς Μούσαις τὴν προστασίαν βραβεύων, Θεός τις θνητῆς τοῖς Λόγοις ἀρβώτης καὶ σωτήριος, τὸ ἄκρον τοῖς πᾶσι προστιθείς ἕκτων.

Πῶς ἄρα ταῖς Ἡγεμονικαῖς τοῦ Ὡφους τηλικαύταις μαρμαρυγαῖς, οἱ νεογνοὶ Ἀστειδεῖς ἀντιδέξασθαι οἶοι ἐσόμεθα; Ποῖον Αὐτῇ ἀντάξιον ἀναπλέξωμεν οἱ Ἑλληνες στέφανον, ὡς ἀπὸ κρουνοῦ πολυχέμονος δαψιλῶς ἀρρύνοντο ὁσημέραι τῆς εὐεργεσίας τὰ νόματα; Τοῦθ' ἔνεκα καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ τῶν Ἀρετῶν αἴγλῃ διαπορῶν,

Διζῶ, ἢ Σὲ Θεὸν μαντεύσομαι, ἠέ καὶ Ἄνδρα.

Τοῖνον ἐξ Ἑλικῶνος ἄνθεα Μουσῶν δρεψάμενος μαλθακά, τὰ βαιὰ ταῦτα τῶν ἡμετέρων καμύτων προοίμια, αὐτουργῶ τῇ χειρὶ ὁ οἰκέτης Αὐτῆς πρὸ τοῦ Εὐμενεστεστάτου παρελθεῖν Ὡφους τεθάρρηκα οὐδόλως, οὐμενουν, πρὸς τὸ ὄριμον καὶ θείον τῶν Ἀρετῶν ἄξιας προσοίσων τὰς χάριτας, ἀλλ' ἰνδάλματα μονοῦ βραχέα ὑποδεξάμενος, ψυχῆς ἀλδίδως πρὸς τὸν ἐκτεῆς Σωτήρα εὐγνωμονοῦσης. Οὐδὲν τοῦτο καινόν, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ Ἀμπελώνος, δὴ ἔρκεσιν ἡ Μεγαλοπρεπεστάτη Αὐτῆς Κηδεμονία περιστοιχίσασα καὶ φραγμῶ, τὴν ἡμετέραν ἀτέλειαν εὐμενῶς μάλα ἐξεργάξεσθαι ἐπετάξατο, ἄρτι διαμελαινόμενος βότρυς, τὰς τῆς Ἀκαδημίας πρώτας ἐπιφερόμενος ἀπαρχάς, ἃς δὴ πού Δαίμονι τινι καθισροῦσθαι σμυνότερον ἐκ Πατρίων ἔσμεν ἐθῶν. Καὶ οἶδα μὲν, ὡς οὐδ' ἂν προκαλινδεῖσθαι ταῦτα τοῦ Ἡγεμονικοῦ Ὡφους ὁ ὀρθὸς ἀξιώσεις λόγος, μᾶλλον δὲ παραβρίπτεισθαι πού καὶ ἐν παραδύστῳ λανθάνειν, μηδὲν τι χλιδὸν ἢ ἀνσιμένον ἄλλως, ἐξ αὐτῆς, ὃ λέγεται, τῆς βαλβίδος ἐπαγγελλόμενα. Ἄλλ' ἢ ἀπὸ τοῦ Ἡγεμονικοῦ Θρόνου προϊσταμένη ἐμὴ Τριτογένεια, ὃ ἐν ἥπασιν ἐμοὶ Εὐμενεστάτος Κράντωρ, εἴη μοι καὶ ἐν τούτοις ἀποδεχόμενος τὰ τῆς προσφορᾶς προσηνῶς, καὶ ὑπὸ τῇ Κραταῖᾳ σκέπῃ ἀλδίδως εὐγνωμονοῦσαν περιέπων ψυχῇ.

Εἴη δέ μοι καὶ τοῦ λοιποῦ δαιμονίως πάνυ καὶ κραταιῶς τὰ τῆς Ὑπερτάτης Ἀρχῆς ἐπὶ μῆκιστον Σκῆπτρα ἰθύνον τὸ Θεοφοροῦρητον Αὐτῆς Ὑψος, ἀπειρέσιον μὲν τὴν εὐδαιμονίαν τοῖς Ὑπηκόοις, μεγίστην δὲ καὶ ταῖς Μούσαις τὴν ἀρρώγην τε καὶ προστασίαν ἐπιδαψιλευόμενον.

Τῆς Θεοσεβεστάτης μοι αὐτῆς ὑψηλότητος

Ἐν Ἰασίφ, Ἰαννουαρίου α' αἰωγ'.

ὀποκλινέστατος καὶ ἐλάχιστος δοῦλος

Δ. Π. ὁ Γοδδελᾶς

Δ.κ.Κ.τ.Ες.Ττ.κ.τ.Φφ.

Prea înălțate și prea pioase Domnitor,

Intr'adevăr ar fi ciudat și demn de răs omul, care, întreprinzând o lucrare, ar neglija lucrurile de căpetenie și folositoare. Dar zidarul, când clădește o casă, după ce socotește mărimea și măsoară înălțimea ei, proporțional cu ele, pune o temelie solidă; apoi, combinând părțile, sprijină și întărește clădirea cu stâlpi ca să iasă lucrarea desăvârșită.

Iar eu, care am muncit și m'am trudit atât de mult, se cuvine, cu drept cuvânt, nu numai să nu neglijez temelia acestei lucrări, ci să caut să găsesc partea culminantă demnă, și să cer cu stăruință sprijinul unui bărbat, care să o pună pe stâlpi de aur ca, fiind sprijinită pe temelii mai statornice, ura răutății să nu o biruiască, după cum spune poetul liric undeva:

... *Precum când vom pune temelia unui palat demn de admirat; iar când se începe o lucrare trebuie să punem înainte o persoană de seamă.*

Pe care deci să aleg ca protector iscusit al Muzei mele neîngrijite și sărăcăcioase, care va putea să îngrijească de ea și să o împodobească cu strălucirea virtuții sale? Pe care Zeu, pe care Erou? Oare pe vreunul din cei fericiți, cari au locuințe nemuritoare? Dar, cum că nu trebuie să ne mai încredem unor Zei atât de ușurateci și uituci, ne învață fabula veche, care mustră pe Jupiter că a uitat și a prăpădit, în același timp, împreună cu băligarul și oule păsărei.

Deci cui ar trebui mai potrivit să dedic o astfel de lucrare, unul ca mine, care de curând am eșit din Academie și mă rușinez foarte mult? Cui decât Ție, care chiar dela mare depărtare întru toate strălucești cu podoaba virtuților; Ție, filosofului și celui mai uman dintre Voevozi; Ție, protectorului nostru foarte binevoitor și păzitor vestit al Muzei Grecești, pe care pronia cerească ne-a învrednicit să te avem și să te posedăm nu numai Domn prea puternic, dar și cel mai mare patron și îngrijitor al filosofiei. Căci Tu cel mai mare filosof dintre Voevozi, ridicându-te la cea mai înaltă treaptă a dregătoriei, și primind de sus frânele Domniei Părintești, ai făcut pe supuși, într'un mod minunat, mai fericiți decât se așteptau, readucând astfel în pământul Moldovenilor vârsta aceea de aur, când totul era numai bine pentru muritori:

.... *și când țarina cea roditoare producea rod dela sine*

Intr'adevăr fericirea, ce se revarsă din Statul tău Domnesc celor ce sunt

sub oblăduirea Ta, am recunoscut că este mai îmbelșugată decât cornul Amalției, mai bună ca râul Nil și mai bogată ca râul Pactol; și exact același lucru pe care vechiul filosof, cu drept cuvânt l-a spus, ni se înfățișează întocmai acum, în timpul strălucirii Tale Domnești, ca, prin înalta ta filosofie, supușii să devină foarte, foarte fericiți.

Cum va putea oare Muza Elină să treacă cu vederea recunoștința datorită Ție, prea puternice Domnitor, pentru grija ce ai avut de a o apăra în mod eroic și a o îndestula în mod foarte măreț? Tu care ai încuviințat într'un mod atât de strălucit să se înalțe școala noastră, care din multe pricini se clătina, în Academie, și, acordând neconținut protecția cea mai umană Muzelor, Te-ai arătat un Zeu ajutător și mântuitor al culturei, făcând ca toate să ajungă la suprema desăvârșire.

Cum vom putea oare noi, niște plăpânzi pui de vultur, să ridicăm privirile noastre spre sclipirile atât de mari ale înălțimei Tale Domnești? Ce cunună demnă să împletim, noi Grecii, Înălțimei Tale, ca unii ce scoatem în fiecare zi cu dărnicie, ca dintr'un isvor nesecat, șipote de binefaceri?

Din cauza aceasta și eu, găsindu-mă în nedumerire pentru strălucirea virtuților Tale,

Mă gândesc, să te socotesc pe Tine un Zeu, sau un Om.

Prin urmare culegând flori fragede din Eliconul Muzelor, am îndrăznit cu sluga plecată a Voastră, să prezint această mică lucrare a trudelor mele, cu propria mea mână, înaintea prea Înaltei Tale bunăvoinți, cu sfială; nici de cum cu scopul ca să prezint daruri demne de virtuțile Tale puternice și Dumnezești, ci numai ca să arăt niște neînsemnate ogindiri ale unui suflet vecinic recunoscător față de Salvatorul Său.

Aceasta nu este o născocire a mea, ci un ciorchin de strugure de curând copt din via, pe care prea măreața Ta îngrijire împrejmuiindu-o cu apărări și îngrădiri, a poruncit, ca nedesăvârșirea noastră să fie perfecționată cu cea mai mare bunăvoință; aducând prima pângă a Academiei, știm că era dăruită mai cu cuviință unui Zeu. Și într'adevăr îmi dau seama că un om cu judecată dreaptă ar socoti că acestea nu sunt vrednice de a fi aduse înaintea Înălțimei Tale Domnești, ci mai de grabă ar trebui să fie aruncate undeva și menite să nu vază lumină, pentru că de altfel, dintru început, cum se spune nu făgăduiesc nimic plăcut sau desmierdător.

Dar protectorul meu Domnesc și prea binevoitor Stăpân în toate, binevoește și în acestea să primești cu blândețe darul meu și ia sub puternica Ta ocrotire un suflet pururea recunoscător.

Fie ca Înălțimea Ta, cea de Dumnezeu păzită, să conducă sceptrul celei mai Înalte Dregătorii foarte înțelepțești și cu tărie, timp foarte îndelungat, și să dea cu îmbelșugare, pe de o parte supușilor fericire nemărginită, iar pe de altă parte Muzelor cât mai mare ajutor și protecție.

Al Celei mai pioase în Dumnezeu
 Înălțimi, prea plecată și prea neînsemnată
 slugă D. P. Govdela.
 Doctor și profesor al Artelor libere și al filosofiei.

Urmeaza:

ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΙΣΙ ΤΟΙΣ ΦΙΛΕΠΙΣΤΗΜΟΣΙ ΧΑΙΡΕΙΝ

Τὰς τῆς Φιλοσοφίας ἀρχὰς τοῖς ἡμῶν Φοιτηταῖς ὑπ' ὅψιν προθεῖναι σπουδάζουσιν, ἐκείνοι πρὸ πάντων τὸν νοῦν ἐπήσει, ὅπως μὴ ἀσυντελῇ αὐτοῖς, μὴδ' ἀνόνητον τὴν ἡμῶν ἀπεργασαίμεθα πρόθεσιν. Διὸ δὴ καὶ κατὰ λόγον ἐπιβαλέσθαι ἡμῖν ἔδοξεν, εἰ, πρὸ παντὸς ἄλλου, κρηπίδα οἶονσι τῆς Φιλοσοφίας, τῶν Μαθηματικῶν Στοιχείων τὰ βσιμώτατα ὑποθέσῃμεν· ὃ δὴ καὶ ὁ θειότατος Πλάτων φθάσας ὑπέθετο. Τούτων γὰρ ἄνευ πάλαι οὐ μόνον οὐ Φιλοσοφίας, ἀλλ' οὐδὲ τῶν προπυλαίων αὐτῆς θέμις ἦν ἐπιβαίνειν. Τὸ γὰρ τοι περιγδομένον ἐκείνοι, μὴδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσῆτω, πρὸ τῶν πυλῶνων τῆς Ἀκαδημίας προγράψας, οὐκ ἄλλοτρίαν, οὐδ' ἀσυντελῇ καὶ ἀπρόσφορον τὴν Μαθηματικὴν τυγχάνουσιν, οἰκίσαν δὲ καὶ φίλῃν, καὶ οὐ μικρὰν τὴν συντέλειάν τε καὶ τὸν κόσμον εὖπρεπῇ παρεχομένην, τῇ ὕψει καὶ ἀσφαλεστέρᾳ Φιλοσοφίᾳ ἐδήλωσε. Καὶ μὲν δὴ τῶν τὰ πρῶτα ἐν Σοφίᾳ φερόντων οἱ αὐτοὶ τὴν τε πρὸς διδασκαλίαν ταύτην Μαθηματικὴν καὶ τὴν ἄλλην Φιλοσοφίαν ἀποκνήσαντες ὥφθησαν, ὡς ἐνὶ τοιαύτῳ ἀδελφᾷ οἶονσι διδύμους καὶ ἀλλήλων ἀναπροσπάστους, πρὸς ἀδελφὰ γενομένους τὰ ὑποκείμενα. Ταῦτα γὰρ τὰ Μαθήματα ἀδελφά, κατὰ τὸ Ἀρχαῖον, ὄντα, ἑλλήλων τε ἐχόμενα τρόπων ἀλύσεως κρίκων ἡγεῖσθαι ἐπάναγκας. Τῆς γὰρ τοιαύτης ἀλύσεως, ἐφ' ἑνὶ καταληγούσης σύνδεσμον, μίαν ἀποφαίνεσθαι προσήκει τούτων τῶν Μαθημάτων τὴν συγγένειαν τῇ κατὰ τρόπον μανθάνοντι. Τουτί δὲ οὐ μόνον ἡ τάξις οὕτως αἰρεῖ καὶ νόμος ὁ παλαιότατος ἀποδέχεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῆς Φιλοσοφίας ἀπαιτεῖ φύσις· οὕτω γὰρ αἱ τῆς Μαθηματικῆς Ἀρχαὶ καὶ τὰ ταύτης Στοιχεῖα εἰς ὅλην διαπεφοίτηκε τὴν Φιλοσοφίαν, ὥστε μὴδὲν εἶναι, τῶν ἐκ τῆς περὶ τὴν Φύσιν μάλιστα Πραγματικῆς, δὲ μὴ πρὸς τὴν Μαθηματικὴν ἀκρίβειαν, οἶονσι πρὸς στάθμην τινὰ καὶ γνῶμονα, ἀναφέρεται.

Ἄλλ' οἱ μὲν οὕτω Φιλοσοφίας ἀρχόμενοι, αὐτίκα μάλα καλῶς ἴσασιν, μὴ τηνάλλως, οὐδὲ σφίσι ἐπιβλαβῶς περὶ τὸ φιλοσοφεῖν κατατριβόμενοι. Ἡμῖν δέ, οἷς οὐ μόνον τῆς τάξεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων πόνων ὠφελείας ὁρθῶς καὶ μάλα ἐμέλησεν, οὕτω πως ἐκ τῶν ἐνόντων αἱ ἀρχοειδέσονται τῆς Μαθηματικῆς γνώσεις, αἱ ἀριθμητικαὶ αὐταί, φημί, θεωρεῖται, ἐσχεδιάστο, ὡς τοῖς κατὰ Φιλοσοφίαν ἡμῖν, ἐν τῇ Ἡγεμονικῇ τῇδε Ἀκαδημίᾳ προσομιλοῦσιν τε καὶ προσομιληκόσι Φοιτηταῖς, αὐτάρκεις τε ἐν ταῖς ἀπὸ Καθόδρας εἰσηγήσεσι ταύτας εἶναι καὶ πολλὴν προμνηστευόμενας τὴν ὄνησιν. Ὅθεν καὶ τὴν Πραγματικὴν ἄπασαν διλὴ διελοῦσιν, εἰς τε τὸ Θεωρητικὸν καὶ τὸ Πρακτικόν, τὰ πραγματευόμενα παραδείγμασι καταλλήλοις τε καὶ ἐναργεῖ διαλυκάναι διὰ φροντίδος ἐγένετο, τῇ τῶν Δεκαδικῶν Κλασμάτων θεωρίᾳ τὴν τῶν Ἑξήκονταδικῶν εἶτα ἐπισυνάψασιν, ὡς λυσιτελεστάτην τὰ μέγιστα ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἀστρονομίαν ὑπολογισμοῖς ἐσομένην.

Ἐπεὶ δ' ἐν τῇ, κατὰ τὸ 1806 Σωτήριον Ἔτος, προσκδοθήσῃ Ἀναλυτικῇ ἡμετέρᾳ Ἀλγέβρᾳ διεξοδικῶς πᾶν τὰς περὶ Δυνάμειων, Ῥιζῶν τε καὶ Λογαρίθμων θεωρίας Ἀλγεβραϊκῶς τε καὶ Ἀριθμητικῶς ἐννοησάμεθα, ἵνα μὴ δις τὸν αὐτὸν βυθὸν τηνάλλως ἐφθνήμεν παραπλέοντες, ἔδοξεν, οὐδὲ μνηστὴν γοῦν ἐνταῦθα τὸ παράπαν ἐκείνων ποιήσασθαι. Ἄλλως τε γὰρ καὶ οἱ τῶν πρωτοπείρων ὀργάνους τε καὶ ἀνέργαστοι νόες μὴ ὡς δέον ἐν τοῖς στοιχειώδεσι τούτοις προτελεσθέντες σχολῇ γ' ἂν κατασχέιν τε καὶ θρέψαι τὰ τῶν καταβαλλομένων σπερμάτων ὑψηλότερά τε καὶ καρπιμώτερα οἷοι ποτ' ἔσονται. Ταύτη τοι τῶν μὲν κεφαλαιοδεστέρων, οἷς ἡ Ἀριθμητικὴ θεωρία στηρίζεται καὶ συνέχεται, εὐμεθόδως τε ὡς ἐνὶ καὶ εὐρύθμως τὸν λόγον ἐποιήσαμεθα· τῶν δ' ἐπὶ τούτοις καὶ περὶ ταῦτα, οἷς περὶ τὸ ἀδρότερον ἢ Πραγματικῇ ἐκπαινέται, ἐνταῦθα μὲν οὐδαμῶς ἐμνησάμεθα, τοῖς Ἀλγεβραϊκοῖς δι', εἰκότως, ὡς τελεσιώτερα ἐναπεταμειύσαμεν. Οὕτω γὰρ ἂν καὶ τῇ Ἀριθμητικῇ τὰ

εἰκότα καθυπουργήσαιμεν, μὴ ἐκμελῇ αὐτὴν καὶ ἡκρωτηριασμένην τὰ καίρια χαμαὶ κειμένην ἐάσαντες, καὶ τοῦ χρόνου φεισάμεθα, μὴ καὶ δόξαιμεν περὶ τὴν τοῦτου δαπάνην ἀφειδῶς λίαν ἀσωτευόμενοι.

Ἄλλ' αὐτοὶ μὲν οὐκ ὁμογεῖ οὕτω καὶ ἀνὰ τὴν καθ' Ἡράκλειτον τρηχεῖαν ὄνωνιν μαλακὸν ἄνθος ἀληθείας ἀναλεξάμενοι, καὶ ἐξ Ἀριθμητικῶν πιδάκων οὐ βραχὺ τι καὶ πεφαισμένον ὀποσταζουσῶν, ὅσον κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν χρεῖαν πότιμον ἀρυσάμενοι καὶ εἰς ἐν συναγαγόντες τὰ παρὰ πολλοῖς ἐν μέρεσι ἀναπιδύοντα Ἀριθμητικὰ νάματα, πηγὴν ταύτην δίκρουνον τοῖς τῷ καλῷ δίδωσι Σοφίας συνεχομένοις ἀνεστομώσαμεν. Γένοιτο δέ τις (ἐξαιμέθα γὰρ ἂν τὸ τοῦ Ὀμηρικοῦ Ἀγαμέμνονος) ἄλλος,

. . . Ὅστις τῆς δὲ ἀμείνονα μῆνιν ἐνίσπη

Ἦ νέος, ἢ παλαιός, ἐμοὶ δέ κεν ἄσμενον εἴη.

Ἐγγραφον ἐν Ἰασίφ, κατὰ μῆνα Ἰαννουάριον ἀρχομένον, τοῦ Χιλιοστοῦ Ὀκτακοσιοστοῦ Δεκάτου Ὀγδόου Σωτηρίου Ἑτους.

Copiiilor iubitori de știință ai Grecilor salutare.

Străduindu-mă ca să înfățișez studenților noștri principiile filosofiei, mă preocupă gândul ca, lucrarea pe care am să le o prezint, să nu fie nici nedesăvârșită, nici nefolositoare. De aceea în adevăr am crezut că mi se impune, cu drept cuvânt, înainte de toate, ca bază a filosofiei să pun elementele fundamentale ale Matematicilor; acestea în adevăr mai dinainte le pusese ca temelie și divinul Platon. Căci fără aceste elemente în vechime nu era îngăduit, nu numai să nu frecventeze cineva școala filosofică, dar nici să intre măcar în localul ei. Căci scriind pe frontispiciul Academiei faimosul dicton, „*să nu între nimeni care nu cunoaște geometria*“, a arătat că Matematica nu este străină, nici nefolositoare unei filosofii sănătoase și sigure, ci din contră îi este familiară și prietenă, căci nu puțin o desăvârșește și o împodobește în mod măreț. Și într'adevăr, tocmai filosofii cei mai de seamă, au fost cei ce au formulat principiile de bază, atât acestei bătrâne Matematici, cât și celeilalte, filosofiei; aceste două științe, născându-se în același timp, cum se nasc două surori gemene, sunt pururea nedespărțite, iar obiectele ce tratează, sunt strâns înrudite între ele. Căci, după principiul lui Arhitas,¹⁾ este necesar să credem că aceste obiecte sunt surori și se leagă una cu alta astfel, cum sunt legate verigele unui lanț. Și astfel fiind constituit acest lanț, se cuvine să atragem atenția celui ce cu cuviință învață aceste două obiecte, cât de strâns sunt ele înrudite. Dar acest lucru nu numai buna rânduială astfel îl hotărăște și legea cea mai veche îl acceptă, dar și însăși firea filosofiei îl cere. Căci atât de mult au influențat principiile Matematicii și elementele acestora asupra filosofiei, în cât, din cele ce privesc studiul Naturei, nimic nu este care nu se referă la preciziunea Matematică, ca un fel de balanță și goniometru.

Dar cei cari încep în modul acesta filosofia, recunosc pe dată foarte bine, că nu și-au bătut capul în zadar și spre paguba lor în acest obiect. Iar

¹⁾ Un renumit vechiu matematician, prieten lui Platon și filosof pitagorian din Tarant (nola traducatorului).

eu, care am îngrijit foarte mult nu numai de ordinea aceasta, ci și de folosul provenit din trudele mele, zic că, întru cât s'a putut, cam astfel s'au schițat cele mai vechi cunoștințe ale Matematicii, adică însăși teoriile aritmetice, ca, atât studenților cari urmează încă cursurile în această Domnească Academie, cât și celor cari au absolvit, să le fie acestea îndestulătoare ca principii instructive expuse de pe catedră, și aducătoare de mult folos. Și dat fiind, că studiul întreg va fi împărțit în două părți, adică: în partea teoretică și în partea practică, s'a îngrijit ca să se deslușească, cele ce se tratează, cu exemple potrivite și clare, adăogând apoi la teoria fracțiilor zecimale și aceea a fracțiilor divizibile din 60 în 60, ca fiind foarte folositoare pentru studiul Astronomiei.

De oarece în Algebra noastră, publicată deja în anul mântuirii 1806, am stăruit pe larg asupra teoriei puterilor, rădăcinilor și logaritmilor, din punct de vedere algebric și aritmetic, spre a nu fi nevoit să fac în zadar aceeași expunere de două ori, am găsit de cuviință nici să amintesc măcar de ele. Căci, de altfel, și începătorii, atât cei sânguitori cât și cei mai puțin sânguitori, cari n'au fost pregătiți îndeajuns în aceste elemente, vor fi în stare mai târziu, să rețină și să-și însușească cele mai de seamă și cele mai proprii pentru rodire, din semințele depuse. Astfel deci am vorbit despre principiile cele mai de căpetenie, pe care se sprijină și din care consistă teoria Aritmeticii, cât se poate de metodic și cât se poate de potrivit; iar părțile accesorii și cele cu care se completează studiul nostru, aci nu le-am amintit de loc, ci le am lăsat în seama celor ce se ocupă cu Algebra, ca fiind mai complete. Căci în chipul acesta am servit leal și Aritmetica, nelăsând-o nici neîntocmită bine și nici necompletă, și în același timp ne-am cruțat și timpul, ca să nu se pară că pentru această lucrare s'a cheltuit mult fără milă.

Dar noi după multă străduință, culegând, după cum spune Eraclit, dintr'o întreagă câmpie de scaeți ghimpoși, o floare fragedă a adevărului, și scoțând din izvoarele Aritmeticii nu câteva picături neînsemnate, ci atât cât este trebuincios pentru nevoia prezentă, și strângând la un loc toate cunoștințele aritmetice, înjghebate de mulți câte puțin, am deschis acest isvor dublu celor cari, în mod lăudabil, sunt însetați de filosofie.

Găsească-se (căci am dori ceeace Agamemnon lui Omer a zis) un altul

*... care ar spune un sfat mai bun decât acesta, fie el tânăr, fie bătrân
și eu în adevăr m'aș bucura.*

Sciam în Iași, la începutul lunei Ianuarie, anul mântuirii 1818.

După prefață urmează o expunere, «Despre începuturile și progresele Aritmeticii». După aceasta urmează tabla de materie.

Intre tabla de materie și text se găsește aceasta epigrama:

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Τοῦ Ἱατροφιλοσόφου Μ. Π. τοῦ ΓΟΒΔΕΛΑ, εἰς Συγγραφέα τὸν ἑαυτοῦ Ἀδελφόν.

Κάδμος ἀν' Ἑλλάδα δόξαν ἤρατο ὕψοι φέγγους
Γράμμασιν ἀτρεκέως ἰδμοσύνην ἑάσας
Καὶ ΤΥ δὴ Σοφίης ἀνεδήσατο ἄμβροτον αἶγλην,
Τὰς Πατρίους Μούσας ἅψ μεταπεμπόμενος.

Epigrama Doctorului filosof M. D. Govdela, dedicată fratelui său, autorul acestei lucrări.

Καὶ ἴδω Κωνσάντιν Νεγρούτζη.

ΑΥΡΙΚΑ

τοῦ ἄρχοντος μετ. λογοθέτου
κυρίου

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

νεωστὶ μεταπρωθέντα.

Ἐν Βιέννῃ 1818.
Παρά τῆς Τυπογρ. Σνεϊρερ.

384. At. Hristopul, *Lirice*, Viena 1818 (Titlul).
(sus: autograful lui Const. Negruzzi).

clusiv, erotice; iar dela 114—130 inclusiv, bachice. Dela pag. 131—220 inclusiv este o dramă eroica: Δράμα ἡρωϊκόν. Εἰς τὴν Αἰολοθαυρικὴν Διάλεκτον, al cărei subiect este conținutul Iliadei lui Omer, în patru acte. Dela pag. 221—239 sunt diferite notiuni despre versificația limbei eline moderne. Exemplarul Acad. Române are această însemnare scrisă de Const. Negruzzi: Καὶ τόδε Κωνσταντίνου Νεγρούτζη.

Numeroase ediții ulterioare.

Traducere de Sava Saru, profesor, București.

București: Biblioteca Academiei Române.

Cadmos în adevăr a câștigat în Grecia o glorie strălucitoare, fiindcă a lăsat știință prin litere. Și tu desigur ai dobândit o strălucire nemuritoare, fiindcă ai adus din nou Muzele strămoșești.

Traducere de Sava Saru, profesor.

București: Biblioteca Academiei Române.

999. Atanasie Hristopul, *Versuri și proză*, Viena 1818. — Grecește.

ΑΥΡΙΚΑ | τοῦ ἄρχοντος μετ. λογοθέτου | κυρίου | ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ | νεωστὶ μεταπρωθέντα. | Ἐν Βιέννῃ 1818 | Παρά τῆς τυπογρ. Σνεϊρερ.

Lirice ale dregătorului marelui logofăt domnului Atanasie Hristopul, tipărite din nou de curând. În Viena 1818. La tipografia Snierer.

În-8° mic de 239 p. Titlul are o gravură, reprezentând pe Cupidon care primește niște săgeți dela Venus. (facs. 384).

Dela pag. 3—130, diferite poezii lirice și anume: dela pag. 3—113 in-

1000. Legiuirea lui Caragea, Viena 1818. — Grecește.

NΟΜΟΘΕΣΙΑ | τοῦ | Ὑψηλοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου, Αὐθέντου | καὶ Ἡγεμόνος πάσης
Οὐγγροβλαχίας, | Κυρίου, Κυρίου | ἸΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ | Βοεβόδα. | Ἐν
Βιέννῃ, τῆς Ἀουστρίας. | Ἐν τῇ Τοπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Τσβεκίου. | 1818.

Ἐν ΒΙΕΝΝΗ, ΤΗΣ ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ.

Ἐν τῇ Τοπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Τσβεκίου.

1818.

385. Titlul Legiuirei lui Caragea, Viena 1818 (ed. grecească).

Legiuire a prea înălțatului și prea piosului Domn și Stăpânitor a toată Ungro-Valahia, Domnul, Domn Ioan Gheorghe Caragea Voevod. In Viena, Austria. Tipografia lui Ioan Bart<olomeu> Zweck. 1818.

In-8° de 4 pag. liminare+132 pag.+4 foi nenum. (1/2 alb) și o tabelă între p.88—89; pe foile nenumerate tabla de materie, pe capitole și în ordine alfabetică (un fel de indice analitic). Textul propriu zis al Pravilei începe dela p. 9. Stema domnească cu județele, similară celei din ediția românească, se află pe prima față a titlului (facs. nr. 385). La sfârșitul foilor liminare este portretul domnitorului Ioan Caragea (facs. nr. 386), sub care se află stema țării (aquila cruciata într'o coroana de lauri, timbrata de o coroana princiară; așezata pe un buzdugan și un iatagan încrucișate și susținută de doi lincorni), cu inițialele domnitorului pe margine: IΩ. P. K-P. B-B. 1812. Portretul a fost gravat de Blao Hefel la Viena, 1818.

Jos următoarele versuri din Esiod:

Τοῦδ' ἔψα' ἐκ στόματος ῥεῖ μείλιχα οἱ δένυ λαοὶ
πάντως εἰς αὐτὸν ὁρῶσι διακρίνοντα θεμιστας,
ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστρῳ, θεὸν ὡς ἰλάσκονται
αἰδοὶ μείλιχίῃ μετὰ δὲ πρέψει ἀγρομένοισιν.

Ἡσίοδ:

Din gura acestuia curg cuvinte dulci, iar popoarele negreșit au privilegiile îndreptate spre el, când împarte dreptate; iar când trece prin cetate, îi atrag mila ca a unui Dumnezeu printr'o smerenie blajină, și între cei adunați strălucește.

La pag. 3 și 4 liminare se afla următoarea prefață, care nu este tradusa în ediția românească:

Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

Ὁ Ὑψηλότατος, καὶ Εὐμνέστατος τῆς Βλαχίας Νομοθέτης θεσπίζοντας τοὺς παρόντας ἱεροὺς τοῦ νόμου εἰς τὸ ὑπῆκοόν του, τοὺς διαίρεσεν εἰς ἕξ τμήματα· τὸ πρῶτον περιέχει τοὺς περὶ προσώπων νόμους· τὸ δεῦτερον τοὺς περὶ πραγμάτων κινήτων, καὶ ἀκινήτων· τὸ τρίτον τοὺς περὶ συμφωνιῶν· τὸ τέταρτον τοὺς περὶ χαρίτων· τὸ πέμπτον τοὺς περὶ ἐγκλημάτων, καὶ τὸ ἕκτον τοὺς περὶ διαφορῶν. Ἡ τάξις τοῦ συντάγματος εἶναι ἀμίμητος· ὁ τρόπος μεθοδικότατος κατὰ σιρὰν ἀλληλένδστον, καὶ ὁ λόγος σύντομος, περιεκτικὸς, καὶ ἐμφαντικώτατος.

Ἄν ἐκαυχῶντο ποτὲ ἡ Σπάρτη, καὶ αἱ Ἀθῆναι διὰ τοὺς Νομοθέτας των, πολὺ πλεον πρέψει νᾶ καυχᾶται καὶ ἡ Βλαχία διὰ τὸν μέγαν, καὶ πολιτικώτατον Νομοθέτην τῆς, τὸν αἴτιον τῆς μεγίστης εὐδαιμονίας τῆς.

Către cititori.

Prea înălțatul și prea binevoitorul legiuitor al Țării-Românești decretând aceste sfinte legi ale lui pentru supușii săi, le-a împărțit în șase părți. Prima parte cuprinde legile privitoare la persoane; a doua, cele privitoare la lucrurile mobile și imobile; a treia, cele privitoare la tocmeli; a patra, cele privitoare la donațiuni; a cincea, cele privitoare la delikte și a șasea, cele privitoare la judecăți. Rânduiala lucrării este inimitabilă, expunerea de o înălțuire metodică și stilul cuprinzător și foarte limpede.

Dacă vreodată Sparta și Atena se lăudau cu legiuitorii lor, cu atât mai mult trebuie să se laude și Țara-Românească cu legiuitorul ei cel mare și foarte destoinic ca bărbat politic, pricinuitorul celei mai mari fericiri a ei.

La pag. 1—4 se află următorul imn:

Ὕμνος.

Ἡ Θεὰ Θέμις
μ' ἐλαίᾳς κλόνον
εἰς τὸν λαμπρόν Σου,
Ἀθθέντα, θρόνον
στεφανωμένη νομοθετεῖ
καὶ ὁ λαὸς Σου
σ' τὰ ἱερά της,
θεῖα, κ' ἐδραῖα
θεσπίσματά της
κατὰ Κανόνα περιπατεῖ.

Ἡ πλάστιγγά της
σ' τὸ ἴσον ῥέπει·
ὁ ὀφθαλμός της
ποτὲ δὲν βλέπει
οὔτε μεγάλον, οὔτε μικρόν·
κ' ἡ δεξιὰ της
μὲ τὴν ἀνδρείαν
ἀρματωμένη,
πρὸς τὴν κακίαν
σφίγγει, καὶ δεῖχνει σπαθὶ πικρόν.

Ἡ σεβαστὴ της
Δικαιοσύνη
ἐκ δεξιῶν της
σύμψηφα κρίνει,
καὶ ἀδεκάστως δημηγορεῖ·
κ' ἡ ἀδικία
κεραυνωμένη,
καὶ αἰωνίως
ἐξωρισμένη
σ' τὸν κρύον ἄδην μαυροφορεῖ.

Ὅλ' ἡ Βλαχία
λαμπροφωρῶντας,
πανηγυρίζει,
καὶ ψάλλ', ὕμνωντας
τὸν νομοθέτην τὸν σεβαστόν·

Τοῦδ' ἔω' ἐν γράμματι βρεῖ μετρίχα. οἱ δὲν γὰρ
σαίνῃσι, ἀλλ' ἐν ὀρώσῃ διακρίνοντα θεμίτιας,
ἐργασίον δ' ἀνὰ αἶψα, θεῶν ὡς ἰχθύων θάλασσαν
αἰδοῦ μετρίχῃ μετὰ δὲ σφραγίδι ἀγρομέλειον.
Περίοδος.

386. Portretul lui Ioan Gheorghe Caragea, Domnul Munteniei și stema lui, *Legiuirea*, Viena 1818. (ed. grec.).

καὶ μὲ τοὺς νόμους,
καὶ τοὺς χρησμούς του,
τοὺς οὐρανίους
καὶ ἱεροὺς του
κινεῖ τὸ πλῆθος της τὸ πιστόν.

Μέγιστ' Αὐθέντα,
καὶ νομοθέτα!
λαῶν προστάτα,
καὶ εὐεργέτα,
δέξου τοὺς ὕμνους μας προσηγῶς.
δέξου τὴν πίστιν,
καὶ τὴν λατρείαν,
καὶ τὰς εὐχὰς μας
αὐτὰς θυσίαν
'ποῦ Σὲ προσφέρομεν ταπεινῶς.

I m n.

Zeița Themis, încoronată cu o ramură de măslin, legiferează, Stăpâne, lângă al tău scaun strălucit; și poporul tău se conduce după orânduiele ei cele sfinte, dumnezeiești și bine așezate.

Balanța ei stă drept, ochiul ei nu face deosebire între cel mare și cel mic; și dreapta ei înarmată cu vitejia, ține o spadă amară și o arată răutății.

Dreptatea ei respectabilă, de-a dreapta ei, judecă în de comun acord cu ea, și se pronunță nepărtinitor; iar nedreptatea trăznită, și pentru totdeauna isgonită, stă îmbrăcată în doliu în iadul cel rece.

Țara Românească întreagă, îmbrăcată în haine de sărbătoare, e în plină veselie și cântă slăvind pe veneratul ei legiuitor, care cu legile și cu oracolele lui cerești și sfinte mișcă populația ei credincioasă.

O Stăpâne prea mare și legiuitorule! ocrotitor al popoarelor și binefăcătorule, primește cu bunăvoință cântările noastre de slavă; primește credința și adorarea și aceste urări ale noastre ca o ofrandă pe care ți-o aducem cu smerenie.

La p. 5—7 se află următoarea prefață, care, în ediția românească, este tradusă în mod nereușit:

Ἰωάννης Γεωργίου Καρατζᾶς Βοσδόδας Ἐλῆσι Θεοῦ Αὐθέντης καὶ Ἡγεμῶν πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Ἡ ἡμετέρα ἡγεμονικὴ καὶ πατρικὴ στοργή, καὶ εὐμένεια νόμον ἱερώτατον κρίνουσα τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν ὑπηκόων, καὶ προνοοῦσα διηγεσθῶς τὴν σταθεράν, καὶ ἀμετάπτωτον εὐζωίαν των, εὐδόκησε νὰ καθησυχάσωμεν τέλος τὴν κατὰ τῆς ἱερᾶς Θεμίδος πολυτάραχον μάχην. Ἡ Βλαχία ἔχουσα παλαιόθεν κανόνας τῶν ἰδιωτικῶν της δικαίων τὰς συγκεχυμένους ἀγράφους συνηθείας της, καὶ τοὺς ὀλίγους, καὶ ἀτελεῖς ἐγγράφους νόμους τοῦ Κώδικός της! καὶ διὰ τὴν ἀνικανότητα τούτων μὴ δυναμένη νὰ ὀρθοτομῇ κατὰ στάθμην τὸ δίκαιον, ἐδιόζετο καὶ ἀνέτρεχεν εἰς τὰ Βασιλικά τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὅλους τοὺς νόμους τούτων ἀδιασκόπως ἐμεταχειρίζετο. Οὕτω λοιπὸν περιπλανωμένη εἰς τρία νόμων συστήματα,

(τῶν συνηθειῶν δηλονότι, τοῦ Κώδικός της, καὶ τῶν Ῥωμαίων) συνέβαινε νὰ μὴν ἔχη καὶ νόμον· ὅτι αἱ μὲν συνηθίσαι διαφόρως μεταμορφοῦμεναι, ἀντέβαινον συχνάκις εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κώδικός της, οἱ δὲ νόμοι τοῦ Κώδικος εἰς τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀντέφασκον, καὶ αὐτοὶ ἄλλοτε μὲν διαφοροῦμενοι, ἄλλοτε δὲ κατὰ διάμετρον συναλλήλως ἀντιμαχόμενοι, ἀντιστρόφως ἀντανηροῦντο· ὥστε τὰ δίκαια τῶν μελῶν ὅλων τοῦ πολιτεύματος ἀκαταπαύστως εἰς πολυσυνθέτους κυκλῶνας ἀντιφάσεων περιπίπτοντα, δισκινδύνευον πάντοτε, ὥσ᾽ ἂν εἰς θολὰ πελάγη ἀπὸ πολλοὺς ἀντιστρόφους ἀνέμους κυματίζομενα· καὶ τέλος δὲν δισυθύνοντο, ἀλλὰ διστρέφοντο κατὰ βούλησιν τῶν ἰσχυροτέρων, ἢ τῶν πανουργοτέρων σοφιστῶν, προβαλλόντων εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἄλλοτε τὴν συνηθειαν, ἄλλοτε δὲ τὸν τοπικὸν Κώδικα, καὶ ἄλλοτε τὰ Βασιλικά κατ' ἄρσεσιν. Θέλοντες λοιπὸν ἡμεῖς νὰ καταπαύσωμεν τὰς ἀνωμάλους ταύτας τοῦ δικαίου περιπετείας, πρῶτον βαθυτάτως προσδουλεύθημεν τὸ, ποῖα, καὶ πόση νομοθεσία ἀναλογεῖ, καὶ ἐξαρκεῖ πληρυστίως εἰς τὸ παρὸν τῆς Βλαχίας πολιτείας· καὶ οὕτως ἐπειτα τινὰ μὲν τῶν παλαιῶν ἀποδεξάμενοι, τινὰ δὲ μεταρρυθμίσαντες, τὰ δὲ πλεῖστα προσθέσαντες, διςτυπώσαμεν τοὺς παρόντας ἡμετέρους Αὐθεντικοὺς νόμους, ὅσον ἐνσυνί, εὐμεθόδους, καὶ ἀπλουστάτους πρὸς εὐχρηστικότητα κατὰληψιν καὶ αὐτῶν τῶν πάντη ἀμαρτυριῶν. Τοῦτους λοιπὸν θεσπίζοντες κοινῇ ψήφῳ καὶ συναινέσει τοῦ Πανιερωτάτου ἁγίου Μητροπολίτου, τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, καὶ πάντων τῶν ἡμετέρων εὐχρηστικῶν Ἀρχόντων Βελιτζιδων, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας Αὐθεντικῆς δεξιᾶς εἰς τοὺς προσφιλεστάτους ἡμετέρους ὑπηκόους δημοσιεύοντες, τὸ παρὸν ἡμέτερον Αὐθεντικὸν Θεσπισμα ἐκδεδωκάμεν, ἐπισκυρωμένον τῇ ἡμετέρᾳ Αὐθεντικῇ ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν ἑξήκοντον ἔτος σωτήριον, καὶ ἕκτον τῆς ἡμετέρας Ἡγεμονείας.

Ioan Gheorghe Caragea Voevod din mila lui Dumnezeu domn și stăpânitor al întregii Țării-Românești.

Bunăvoința și dragostea noastră domnească și părintească socotind folosul obștesc al supușilor drept cea mai sfântă lege și veghind neîncetat la prosperitatea statornică și neclintită a lor, a găsit cu cale să facem să înceteze în sfârșit lupta furtunoasă, care se ducea împotriva sfintei dreptăți. Țara-Românească având din vechime ca reguli ale drepturilor ei proprii obiceiurile ei confuze nescrise și imperfectele legi scrise, puține la număr, din condica ei de legi, se găsea la strâmtoare, neputându-se face judecăți drepte, din pricina insuficienței acestora, și recurgea și la Pravilele împărătești ale Bizantinilor, utilizând toate aceste pravili fără nicio distincție. Și astfel, răstăcind în trei sisteme de legi — a obiceiurilor, a condicii și a dreptului bizantin — urma a nu mai avea deloc legi, căci obiceiurile schimbându-se în fel și chip, veneau în contradicție cu legile din condică; iar legile din condică glăsuiau împotriva legilor bizantine; iar acestea din urmă fiind uneori cu două înțelesuri, alteori nepotrivindu-se unele cu altele, se anulau reciproc; astfel că drepturile tuturor membrilor statului, expuse neîncetat la contradicții și confuziuni de tot felul, erau mereu primejduite, parcă ar fi călătorit pe mări cuprinse de furtună, turburate de multe vânturi contrarii; și la urmă nu se respectau așa cum se cuvenea, dar erau călcate după voința celor puternici sau a sofistilor vicleni, cari în aceiași pricină propuneau în mod arbitrar să se aplice uneori obiceiul, alteori condica țării și alteori pravilele împărătești. Deci noi voind să facem să înceteze aceste procedări neregulate

În împărțirea dreptății, mai întâiu am chibzuit foarte adânc ce fel și cât de întinsă legiuire se cuvine și este îndestulătoare față cu situațiunea socială a Țărei-Românești; și astfel păstrând unele din vechile prescripțiuni, modificând pe altele, dar mai multe adăogând, am formulat aceste legi domnești ale noastre, cât s'a putut cu mai bună rânduială și mai simple, spre a fi foarte ușor înțelese chiar de oameni lipsiți cu totul de învățătură. Și alcătuindu-le în de comun acord și cu consimțământul a prea sfințitului mitropolit, a de Dumnezeu iubiților episcopi și a tuturor prea nobililor boieri veliți ai noștri și făcându-le cunoscute prea iubiților noștri supuși cu propria noastră mână, am dat la iveală această pravilă domnească a noastră, întărind-o cu domneasca noastră iscălitură și pecete, în anul mântuirii una mie opt sute șapte spre zece, al șaselea al domniei noastre.

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1001. Neofit, *Răsturnarea religiei Evreilor*, tradusă din românește de Ioan Gheorghiu, (Iași) 1818. — Grecește.

ΑΝΑΤΡΟΠΗ | Τῆς Θρησκείας τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν | ἐθιμῶν αὐτῶν, μετ' ἀποδείξεων ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας | Γραφῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας. | Μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Μολδαβικῆς εἰς τὴν καθ' | ἡμᾶς ἀπλουστεράν τῶν Γραικῶν διάλεκτον | ὑπὸ | ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ | Ἐν ἣ προσετέθησαν περὶ τὸ τέλος ἐκ τῶν παρὰ τοῦ Παύλου | Μεδίκων γραφέντων τὰ ἐκλεκτότερα. | Νῦν τύποις ἐκδοθεῖσα συνδρομῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ τιμιωτάτου ἐν | πραγματευταῖς κυρίου | Γ. Κ. Γ. | Καὶ ἀφισρωθεῖσα τοῖς φιλοχρίστοις καὶ φιλομαθεῖσι Γραικοῖς | 1818.

Răsturnare a religiei Evreilor și a obiceiurilor lor, cu dovezi din Sfânta și Dumnezeiasca Scriptură veche și nouă. Tradusă din moldoveneste în limba noastră simplă a Grecilor de către Ioan Gheorghiu. La care s'au adăogat spre sfârșit cele mai alese părți din medicile scrise de Pavel. Tipărită acum cu ajutorul și cheltuiala prea cinstului între negustori domnul G. K. G. și închinată Grecilor iubitori de Christos și de învățătură. 1818.

In-4° mic de 188 pagine și 1 foaie cu arătarea cuprinsului și *errata*. Intre pp. 4—5 o gravură reprezentând pe împăratul David (facs. nr. 387); gravura este semnată astfel: Διμή-τηρ Κοντόλεο Ρομανα ἐχάραξεν ἐν Ἰάσοι 1818.

Prefața editorului:

Τοῖς ἐντετυξομένοις.

Ἀπὸ ὅσα βιβλία ἔχομεν διαλαμβάνοντα περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῶν δεισудαιμονιῶν τῶν Ἑβραίων καὶ ἐν δὲ ἀνακαλύπτει τόσον φανερά τὰ ἀπορρήτοτερα τῆς πλάνης καὶ τὰς κακουργίας των, ὥς τὸ παρὸν σύγγραμμα τοῦ μακαρίτου Νεοφύτου μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἰουδαίων, ὃς τις ῥαβδίνος χρηματίας καὶ μεμυημένος πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἀπόρρητα, δὲν ὤκνησεν ἅμα λαβὼν τὸ θεῖον χρίσμα τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, νὰ κοινολογήσῃ εἰς Μολδαβικὴν διάλεκτον, τὰ ὅποια καὶ διὰ τῶν τύπων ἐξεδόθησαν. Τῷ 1803.

Ὁ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως δὲν ἦτον μόνον διὰ νὰ μάθωσιν αὐτὰς τὰς πλάνας καὶ κακουργίας τῶν Ἑβραίων οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον διὰ τῶν Χριστιανῶν νὰ φω-

τισθῶσιν οἱ ὑπὸ τῶν ῥαββίνων πλανώμενοι Ἑβραῖοι, οἵτινες ἀγνοοῦσι καὶ τὰς ἀρχάς καὶ τὸν σκοπὸν τῶν γινόμενων, καὶ φωτισθέντες νὰ καταπτύσῃ τὴν δολερὰν πλάνην καὶ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας.

Φιρίππη Κ. ημολογία Εσμαν Εχαρτζεν εν Λαση 1818

387. David In *Infruntarea Jidovilor* (grec.), 1818.

Ὁ ζῆλος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ὁμογενῶν του ἦτον τόσο πολὺς, ὥστε κατεπρόντης καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, γινώσκων πολλὰ καλὰ τὰς προκειμένας ἀμοιβάς, διὰ τοὺς φονεύοντάς τὸν ἀνακαλύπτοντα τὰ ἀπόβρῃτά των. Διὰ τοῦτο ἤμποροῦμεν νὰ τὸν ὀνομάσωμεν μάρτυρα τῇ προθέσει. Δὲν ἔπαυσε δὲ ὅσον ἔζησε μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀπὸ τοῦ νὰ καθοδηγῇ καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς Ἑβραίους τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἀποδεικνύῃ διὰ τῶν Γραφῶν τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν πλάνην, εἰς τὴν ὁποίαν εὗρίσκονται, ἀποστρεφθέντες, κατὰ τὰς προφητείας, καὶ βασιλείας, καὶ ἱερωσύνης, καὶ ναοῦ, καὶ πάντων τῶν νομικῶν τελετῶν, καὶ διασκαδασθέντες εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ἡ πείρα του ὅμως καὶ ἡ τριβὴ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν εἶναι πολλὰ μεγαλητέρα, παρ' ὅσῃν ἡμπορεῖ τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ ἑνὸς ῥαββίνου μὴ πεπαιδευμένον εἰς συστηματικὴν ἀκαδημίαν, ἀλλὰ τὰς μὲν ἀρχὰς ἔχοντα ἀπὸ τοῦ κοινοῦ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις διδασκάλους, διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐπιμόνου μελέτης ἐνισχυθέντα ἱκανῶς εἰς τὴν κατάληψιν τῶν τῆς θείας Γραφῆς ῥήσεων.

Ἐγὼ ἰδὼν τὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὸ διαδῶσω εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου, διὰ νὰ μάθωσι τὰ παρὰ τῶν Ἑβραίων τελοῦμενα καὶ μᾶλλον στηριχθῶσιν εἰς τὴν εὐσέβειαν, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, ἐπεμελήθην διὰ δαπάνης μου καὶ νὰ τὸ μεταφράσω, καὶ νὰ τὸ ἐκδῶσω εἰς φῶς διὰ τῶν τύπων πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.

Ἀποδέξασθε λοιπὸν ἀσμένως φιλευσεβεῖς ἀδελφοὶ τὴν προθυμίαν μου, καὶ ἀναγινώσκοντες τὸ βιβλίον, τὸν μὲν συγγραφεῖα μακαρίσατε διὰ τοὺς θεαρέστους πόνους του, τοὺς δὲ Ἑβραίους συλλυποῦμενοι διδάσκετε οἱ δυνάμενοι ἐν πνεύματι προόφτης, ἀποδοικνύοντες διὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν τὴν τε κατάργησιν τῆς νομικῆς λατρείας, καὶ τὴν ἐναντίον τῆς θείας Γραφῆς καὶ δολερὰν διδασκαλίαν τῶν ῥαββίνων. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ προθυμία σας καρποφορήσῃ καὶ ἐπιστρέψῃ τινα ἀπὸ τῆς πλάνης, μακάριοι ἐστέ, ὅτι, „Ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ, λέγει Κύριος διὰ τοῦ Προφήτου Ἰερεμίου (Κεφ. 15. στίχ. 19).“ Εἰ δὲ καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀποδείξεις μένωσιν εἰς τὴν τυφλότητα καὶ συνήθη αὐτῶν σκληροκαρδίαν, ἔξετε καὶ οὕτως τὸν μισθὸν παρὰ Θεοῦ, ὡς πολυπλασιάζαντες τῇ προθέσει τὸ τάλαντον. Ἐρῶσθε.!

Ὁ Ἐκδότης Γεώργιος Γάτζος.

Către cititori.

Din câte cărți avem care tratează despre religia și superstițiile Evreilor, nici una nu vădește atât de clar misterele amăgirii și uneltirile rele ale lor, ca prezenta lucrare a răposatului Neofit monah cel din Iudei, care, fiind rabin și inițiat în toate misterele lor, n'a pregetat, în dată ce a primit ungerea Sf. Botez, să le destăinuie în limba moldovenească; pe care le-a și tipărit în anul 1803.

Scopul autorului nu era numai să afle Creștinii aceste amăgiri și uneltiri rele ale Evreilor, ci mult mai mult, ca Evreii, răătăciți de rabini, să se lumineze prin Creștini; cari (Evrei) nu cunosc și principiile și scopul celor ce se întâmplă, și luminându-se să scuie în față (disprețuiească) răătăcirea vicleană și să se întoarcă la lumina adevărului.

Dorința lui, pentru întoarcerea conaționalilor lui, era atât de mare, încât a disprețuit chiar însăși viața sa, deși știa foarte bine răsplata ce se dă celor ce omor pe divulgătorul misterelelor lor. Deaceea îl putem numi martir prin afișare (expunere). N'a încetat, cât timp a trăit după primirea Sf. Botez, de a îndruma și învăța pe Evrei adevărul, și a dovedi prin scripturi ticăloșia morală și amăgirea în care se găsesc, fiind lipsiți, după profeții, și de regat și de preoție și de templu și de toate sfintele ceremonii ale legii, fiind împrăstiați și în toate părțile lumii.

Experiența însă și deprinderea lui în Sf. Scriptură este mult mai mare, cât ar putea să aștepte cineva dela un rabin care nu a învățat într'o academie sistematică; dar având începuturile dela învățătorii comuni ai Evreilor, s'a întărit printr'un studiu neîntrerupt și stăruitor, în de ajuns, ca să poată pricepe învățăturile Sf. Scripturi.

Eu văzând această carte și dorind să o răspândesc conaționalilor mei, ca să aștepte cele făptuite de Evrei și mai ales să fie pioși (să se sprijine în pietate), mulțumind lui Dumnezeu, am îngrijit să o traduc și să o tipăresc cu cheltuiala mea pentru folosul obștei.

Primiți deci cu bucurie, frați iubitori de pietate, silința mea și citind această carte, pe autor feriți-l pentru trudele lui plăcute lui Dumnezeu, iar pe Evrei, plângând, învățați-i cei cari puteți, în duhul blândetei, dovedind prin Sf. Scripturi desființarea legii vechi, și învățătura vicleană și contrarie Sf. Scripturi a rabinilor. Și dacă râvna voastră va da fructe și veți întoarce pe cineva dela rătăcire, fericiți sunteți, căci, zice Domnul prin profetul Ieremia (cap. 15, vers. 19): „Dacă scoți un cinstit din nevrednic, vei fi ca și gura mea“. Dacă însă, cu toate dovezile, rămân în orbirea și obicinuita lor inimă aspră, chiar așa veți avea răsplata dela Dumnezeu, ca unii ce ați înmulțit talantul prin înștiințare.

Rămâneți sănătoși
Editorul Gheorghe Gașos.

La pag. 5—8 urmează prefața autorului: ‘Ο ἐλάχιστος ἐν μοναχοῖς, Νεόφυτος. (Cel mai smerit între monahi, Neofit), pentru traducerea căreia, vezi prefața ediției românești din 1803 (*Bibl. rom. veche*, II, p. 446). După textul lui Neofit urmează, dela pagina 168—187, un supliment al medicilor scris de Pavel, și anume: pag. 168—171, «despre Talmudul Evreilor»; pag. 171—174, «despre Lilit pe care o cred Evreii»; pag. 174—175, «despre înmormântarea Evreilor»; pag. 175—177, «despre metempsihoză pe care o cred Evreii»; pag. 177—180, «Negare»; pag. 180—182, «despre Demonii»; pag. 182—184, «despre Paradis»; pag. 184—187, «despre Ingerii»; p. 187—188, «Proroci mincinoși».

Traducere de Sava Saru, profesor.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1002. Polizois Kontos, *Invățătură variată*, Viena 1818. — Grecește. Ed. III.

ΠΟΙΚΙΛΗ | ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, | ἥτοι | ἀλφαριθμητικὴν σύμμετρον, | ἐν ᾧ εὐρίσκονται μαθήματα ὠφέλιμα ἵνα | διδάσκωνται τὰ εἰς Τουρκίαν μικρὰ | παιδία τῶν Χριστιανῶν. | Φιλοπόνως συγγράφοντα παρὰ τοῦ ἐν Ἱερουσολαίμῃ διδασκάλου | ΠΟΛΥΖΩΗ ΚΟΝΤΟΥ | τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. | Νῦν τρίτον μετὰ προσθήκης πολλῶν ἀξιολόγων τῆς | Φυσικῆς, καὶ Ἱστογραφίας, καὶ Ἠθικῆς, παρὰ τοῦ | αὐτοῦ Συγγραφέως ἐκδίδεται· οἷς προστέθη καὶ | σύντομος Ἀριθμητικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν παιδίων. | Διὰ τὴν ἀνελλιπὴ διδασκαλίαν τῶν παιδίων τῶν | Χριστιανῶν πραγματευτῶν. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. | Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τοῦ Ἰωάν. Βαρθολ. Σέσιου. | 1818.

Invățătură variată sau Abecedar lesnicios în care se găsesc învățături folositoare pentru instruirea copiilor mici ai creștinilor din Turcia, compuse cu multă grijă de cel între preoți învățatul dascăl Polizois Kontos din Ianina. Acum se publică pentru a treia oară de însuși autorul cu adăogirea a multor noțiuni de Fizică, Geografie și Morală, la care s'a adăogat și un rezumat de Aritmetică pentru uzul copiilor. Pentru instruirea completă a copiilor de negustori creștini. În Viena Austriei. Din tipografia lui Ioan Bart(olomeu) Zweek. 1818.

În-8° mic, de 1 foae (titlul)+230 pag. La început, pag. 1—2, o prefață-dedicație către patriarhul ecumenic, prin care autorul închină cartea sa bisericeii de răsărit.

La pag. 3—4, o a doua prefață reproducă mai jos și la pag. 5—14 o a treia prefață către cititori, în care se condamnă metoda de atunci de a învăța pe copii la școală carte cu ajutorul Octoihului și Psaltirei, cărți în totul nepotrivite cu frageda lor vârstă; îndeamnă atât pe părinții copiilor, cât și pe dascălii dela micile școli din Grecia, să imite pe Europeni, care întrebuintează pentru instruirea copiilor lor cărți simple.

Urmează exerciții de abecedar și oarecari rugăciuni (p. 15—34), după care, prin întrebări și răspunsuri, se dau diferite învățături (pag. 35—192); urmează poezii în opt versuri (ottava) la înșelăciunea și deșărtăciunea lumii (pag. 192—198), precum și câteva elemente de Aritmetică (pag. 199—230).

La pag. 3—4 următoarea prefață:

Ἐντιμότης καὶ προσφιλέστατέ μοι κόρις Γεώργιος Μανικᾶτης Σαφράνου !

Ἡ θεοσεβής σου καὶ πεφωτισμένη ψυχὴ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἔρρεψε καὶ ἐκτρέφει τὸν ἔνθεον ζῆλον πρὸς ἄλλα θεοφιλῆ καὶ θεάρεστα ἔργα, καὶ πρὸς τὴν ἐπίδοσιν καὶ βελτίωσιν τῶν ὁμογενῶν ἡμῶν παίδων· ὅθεν ἐπιπόνως ἐφρόντισεν εἰς τὴν εὐκαταίαν ἀποκατάστασιν καὶ συνδρομὴν τῆς ἐν Σιμπινίφ νεοπαχοῦς Ἐκκλησίας ὡς κτίτωρ γενόμενος· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σύστασιν καὶ πρόοδον τοῦ ἐκείσε Ἑλληνικοῦ καὶ κοινοῦ σχολείου. Τοιαῦτα δὲ τὰ πρὸς ἄρεστίην καὶ εὐσεβίαν παραδείγματα, ὅσα παρὰ τοῦ ἀοιδίμου καὶ εὐσεβοῦς ἐκείνου πατρὸς διαδεξάμενος, μετὰ τῶν ἐντιμοτάτων σοι αὐταδέλφων, διακυβερωῦντες ὁμοῦ καὶ περιέποντες θεαρέτως τὴν τε Ἐκκλησίαν, καὶ τὸ σχολεῖον, ἐπὶ πολλῶν χρόνων, ἱερῶσι, καὶ διδασκάλοις διακοσμοῦντες, πρὸς τὴν τούτων ἐπαγρυπνεῖς δαφιλῆ διάρκειαν καὶ εὐπρέπειαν. Σύμβολον δέ μοι τοιοῦτου σου ζήλου, ἡ περίστασις, καθ' ἣν ἐμφανίσθη σοι τοῦτο μοι τὸ συγγραμμάτιον, καὶ ἄτελές εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐκδοσιν, ἀλλ' ἀνάλογον καὶ ἀρέσκον πρὸς τὸν εὐσεβῆ σου σκοπὸν, διὰ τὴν πρὸς τοὺς παῖδας θεόπνευστον διδασκαλίαν, καὶ διὰ τὴν εἰς ἐν συνδρομὴν τοσοῦτων μαθημάτων, ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ κοσμικῶν· διὸ παρθεῖς ἔκρινας ἄξιον δι' αὐτοῦ νὰ διδάσκωνται, οὐ μόνον οἱ παῖδες τοῦ ἐκείσε σχολείου τῆς ἐπιστάσεως καὶ προστασίας σου, ἀλλ' οὐ διέλειπες τοῖς πᾶσι τρανῶς κηρύττων τὴν ἐκ τούτου μεγίστην ὠφέλειαν, καλῶς γινώσκων τὴν πρὸς τοὺς παῖδας τῶν Εὐρωπαίων διδασκαλίαν· διὰ ταῦτα καὶ νῦν ἀπὸ μόνῃ τὴν ἐμφυτόν σου πρὸς τὰ κοινωφελῆ ῥοπήν καὶ κλίσιν, ἐν Βιέννῃ διατρίδων, εὐμενῶς ἀνεδέχθης ταύτης τῆς ἐκδόσεως τὴν ἐπιστάσαν· ἄλλως δέ, διὰ τὴν ἀπουσίαν μου, ἀνέκδοτον ἔμενε, καὶ οἱ ἐπ' αὐτὸ ἰδρῶτες μου μάταιοι, εἰς τὴν τρίτην τοῦ ἐντελεστέραν καὶ πληρυστέραν ἐκδοσιν, ἔνθεν ἐλπίζεται καὶ πολλαπλάσιος ἢ πρὸς τοὺς παῖδας ὠφέλεια, διὰ τὴν προσθήκην πολλῶν δογματικῶν μαθημάτων, πρὸς τελεσιτέραν κατὰληψιν τῆς Κατηχήσεως καὶ γνώσεως τῆς ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως· διὰ δὲ τὴν θεοφιλή σου ταύτην φροντίδα, δῶς σοι Κύριος, ὁ τῶν ἀγαθῶν ἔργων μισθαποδότης, ἐν μὲν τῷ παρόντι βίῳ, ὕψιαν πολυχρόνιον, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι, τὴν μετ' Ἀγγέλων μακαριότητα.

Prea cinstite și prea iubite domnule Gheorghe Manicati Safranu.

Sufletul tău temător de Dumnezeu și luminat a nutrit și nutrește din vârsta-ți fragedă un zel dumnezeesc pentru faptele iubite de Dumnezeu și plăcute lui și pentru progresul și propășirea copiilor concetățenilor noștri. De aceea ai îngrijit cu trudă atât pentru înființarea așa de dorită și pentru susținerea bisericeii de curând clădită în Sibiu, devenind și ctitor al ei, cât și pentru crearea și propășirea școlii primare grecești de acolo. Moștenind, împreună cu prea cinstiții tăi frați, astfel de pilde de virtute și evlavie dela acel tată neuitat și pios; cârmuind și îngrijind, timp de mai

mulți ani, împreună cu ei în mod plăcut lui Dumnezeu atât biserica, cât și școala, împodobindu-le cu preoți și dascăli, vegheați pentru continuarea și buna stare a lor. O dovadă a acestui zel al tău este împrejurarea în care ți s'a prezentat această cărțuie a mea. Deși imperfectă în prima ei ediție, dar potrivită și corespunzând scopului tău pios, pentru că inițiază pe copii în învățăturile dumnezeiești și unește într'un tot atâtea cunoștințe, atât religioase cât și profane, imediat ai judecat-o potrivită ca să fie instruiți cu ea nu numai copiii școlii de aici, de sub supravegherea și protecția ta, dar ca unul ce cunoști bine învățătura ce se dă copiilor din Europa, n'ai încetat de a propovădui tuturor cu glas tare folosul ei cel mare. Pentru aceasta și acum, numai din înclinația ta înăscută în tine pentru lucrurile folositoare obștei, aflându-te în Viena, ai primit cu bunăvoință supravegherea acestei ediții. Altfel, din cauza absenței mele, ar fi rămas nepublicată și zadarnice ar fi rămas ostenele mele pe care le-am depus pentru această a treia ediție, care este mai completă și dela care se speră un folos cu mult mai mare pentru copii, din cauza adăogirii multor învățături dogmatice pentru priceperea mai desăvârșită a catehismului și cunoașterea credinței noastre ortodoxe.

Iar pentru această îngrijire a ta, plăcută lui Dumnezeu, Domnul care răsplătește faptele bune, să-ți dea în această viață sănătate îndelungată, iar în veacul viitor fericire împreună cu îngerii.

Traducere de N. Camariano.

Cartea lui Polizois Kontos (ed. II din 1806) s'a tradus în românește de Arhimandritul Nicodim Greceanul și s'a tipărit la Sibiu în 1811 sub titlul: *Învățăături de multe științe*, (Vezi *Bibl. rom. veche*, III, p. 41—45, nr. 791).

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1003. Lazăr, Gheorghe, Înștiințare despre școala dela Sf. Sava, București 1818.
Foaie volantă.

În folio, 2 foi.

La început 4 strofe în care sunt slăviți Mitropolitul Nectarie și Domnul Ioan Caragea; apoi urmează:

Înștiințare. — De toată Cinstea vrédnică Tinerime.

La sfârșit:

În Sfânta Mitropolie, s-au tipărit de Gheorghie biv. 2. Vist. Typ. Râm. 1818 Avgust.

I. B., *Academia lui Lazăr la 1818*, în *Conv. literare*, XXXVIII (1904), 399—403.— Al. T. Dumitrescu, *Foi volante din colecțiunea Academiei Române*, Buc. 1912, pag. 3.

București: Biblioteca Academiei Române.

1004. Ioan Gheorghe Caragea, Domnul Țării-Românești, Poruncă părcălabilor și locuitorilor jud. Dolj. (București) 1818. Foaie volantă.

2 foi (19,2×25 cm), tipar negru și iscalitura roșie. În fruntea documentului este stema țării. Conținutul după Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 3:

«Poruncă slobodă către părcălabii și locuitorii din sud. Dolj, pentru iertarea rosurei din banii țăfeturilor ș. a.». Datat 17 Sept. 1818.

București: Biblioteca Academiei Române.

1005. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă. Text germano-român.

1 foaie (14,4×25,8 cm.) tipărită pe ambele fețe.

Dupa acest titlu, numai în nemțește, urmează rezumatul, apoi circulara însăși, pe 2 coloane, în stânga nemțește, în dreapta românește.

Rezumatul:

«Prin care să tâlcuește mai lămuritu § 168 părții I. a Cărții pravelii pedepsitoare în privire a partașilor streinî, cât să atinge de hatăru la furtișaguri, care să întâmplă între soții, părinții și între copii». Datat 20 Ianuarie 1818.

Iscalește guvernatorul Galiției, Franz Freiherr von Hauer (și alți doi).

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1006. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă. Text germano-român.

2 foi (14,4×25,8 cm.) tipărite pe toate fețele; ultima pagină numai în nemțește (Tariff. . .)

După titlul german de mai sus urmează textul germano-român, pe 2 coloane, care începe cu următoarele lamuriri rezumative:

«Prin care să vestește spre știre, tarifa cea nou răgulată și îndreptată pentru aducere în lăuntru și scoatere afară din țară a alamiî și a marfelor care să facu dintr'însa».

Datat 20 Februarie 1818.

Iscalește guvernatorul Galiției, Freiherr von Hauer (și alți doi).

Al. T. Dumitrescu; *Foi volante*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1007. Invoială, despre liberul export, (Lwów) 1818. Foaie volantă, nemțește și românește.

În folio, 6 foi (1/2 alba). Textul german pe paginile din stânga.

Titlul, în nemțește și rom., ocupă prima pagină; iată cel românesc:

ЛБОМЛІ ДЕСПРЕ ГЛОБОДЪ | ЕКОТЕРЕ АФАРЪ А АЕРІЙ, | КАРЕ | САС
ФЪКЪТЪ АТРЕ Я СА КІСАРЪ КРЪПСКЪ АПОСТОЛІ | ЧАСКЪ МЪРІРЕ | ШІ | АТРЕ МЪРІ А ЕЙ
АПЪРЪТІСКЪ ПРИНЧИПІСА, ПРХІДЪЧАСА | ДЕЛА ЯСЕТРІА, ДЪЧАСА ДЕЛА ПАРМА, ПІАЦІНЦА
ШІ ГЕСТАЛА. | САС АКІТЪ | ЛА ПІАЦІНЦА ЛА 7^а НУМЕРІЕ 1817. | ШІ | РАТИФИКАЦІАІ,
АДІКЪ: ПРІМІРІАІ, САС СКИМБАТЪ ДЕСПРЕ АМЪНДВАВ | ПЪРЦІ ЛА 1^а МАРТІЕ 1818.

Urmează 9 articole.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

București; Biblioteca Academiei Române.

1008. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă, nemțește și românește.

1 foaie (14,6×25,4 cm.) tipărită pe ambele fețe, în 2 coloane.

După titlul german urmează textul care începe cu aceste lamuriri:

«Cum că la podul pe stălpuri cel nou, care s-au făcutu între Kuti (Kutty) și Vijnița pe apa Ceremușului, trebuie să plătească vama pe podu câte 4 creițări pentru o vită ușoară trăgătoare înjugată sau înhămată la deșerte carate, rădvane, budce și britce»

Datat 7 Martie 1818. Circulara dată de același guvernator ca mai sus.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1009. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă, nemțește și românește.

6 foi, (14,6×26,3 cm.) tipărite pe 3 fețe, pe 2 coloane.

Lămuririle care urmează după titlul german sunt următoarele:

«Prin care să vestește praveșnică tălcuire lămurită a §§ 430 și 431 a cărții de pravila pedepșitoare despre faptele de criminal».

Datat 10 Martie 1818. Dată de același guvernator ca mai sus.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1010. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă, nemțește și românește.

1 foaie (14,6×27,3 cm.) tipărită pe ambele fețe, în 2 coloane.

După titlul de mai sus aceste rânduri rezumative:

«Orânduiala cea noao despre plata a poștili, cât și despre plata care să dă slugilor de poșta pentru beutura și pentru ungere a căruțelor, începându dela 1-le April a. c. să vestește spre știre de obște».

Datat 20 Martie 1818. Iscălește același guvernator ca mai sus.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1011. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă, nemțește și românește.

1 foaie (15×25,5 cm.) tipărită pe ambele fețe, în 2 coloane.

După titlul, numai în nemțește, de mai sus, urmează aceste rânduri:

«Să facu spre știre judecătoriile a băilor și a ocnelor, care să află în Galiție, cât și ocourile care să cuvinu la dănsale».

Datat 3 April 1818. Semnează Freiherr von Hauer, guvernatorul Galiției și alți doi.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60—61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1012. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă, nemțește și românește.

Foaie volantă (15×25,5 cm.) tipărită pe ambele fețe cu textul pe 2 coloane.

După titlul de mai sus, urmează rândurile rezumative pe care le reproducem și apoi textul propriu zis.

Rândurile rezumative:

«Cumcă cumpărătorilor creștinii a moșiilor Statului și a moșiilor de fonduri politicești să dă pozvolenie spre stăpânire a moșiilor tabularnice, fără ca să aibă vrednicie spre stăpânire tabularnică».

Datat 1 Mai 1818. Semnează același guvernator al Galiției ca mai sus.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1013. Kreis[schreiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foaie volantă în nemțește și românește.

În folio, 3 foi, cu textul tipărit pe 2 coloane.

Înainte textului se află aceste rânduri:

«Despre acele tocmeli, suptu care potu să fie priimate acele Persoane din stare țiviliască, care voescu a să indeletinici cu măsurare catastralnică a pământurilor».

Datat 4 Mai 1818. Semnează Franz Freiherr von Hauer.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1014. *Reis[sch]reiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

În folio, 2 foi, ultima pagină albă, textul pe 2 coloane.

Înainte textului propriu zis sunt aceste rânduri:

«Prin care să facu de știre plățile a ștemplului (die Stempelgebühren) pentru cărți de jucatu în Craiia Lombardo-Venețianiască, și așezările suptu care să pozvolesțe aducere a Cărților de jucatu în Craiia ačasta, care sa facu în țările cele alte a Impărației Austriecești».

Din partea aceluiași guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1015. *Reis[sch]reiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

În folio, 2 foi, ultima pagină albă, textul pe 2 coloane.

Cuprinsul se rezumă după titlul de mai sus:

«Prin care să vestescu regulele în privire întrebuințării a tipografiei pe piatra».

Datat 30 Mai 1818. Din partea aceluiași guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1016. *Reis[sch]reiben vom f. f. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818.* Foae volantă în nemțește și românește.

1 foae (15×24,5 cm.) tipărită pe ambele fețe, în 2 coloane.

Cuprinsul rezumat al circularei:

«Să face de știre, dela care vreme s-au pozvolitu colectanțelor, adecă: strângătorilor de loterie, a priimi bani în moneta de convenție și în bancnote, care să dau la joc de loterie».

Datat 14 Iulie 1818. Din partea aceluiași guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1017. *Reis[sch]reiben des f. f. galizischen Landesguberniums, Lwów 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

1 foae (15×25,5 cm.) tipărită numai pe o față, textul în 2 coloane. Această circulară este urmată de 2 tabele (format 50,7×39,5 cm) în care se fixează prețul «vânzării de obște», fabricile de tutun pe provincii și termenul de când să se aplice aceste prețuri.

Rezumatul care urmează titlului de mai sus:

«Prin care să face spre știre noao tarifa pentru tabacu și tiutiunu».

Datat 14 Iulie 1818. Din partea aceluiași guvernator.

«Tarifa vânzării de obște» este un tablou tarifar numai în românește și altul numai în nemțește.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1018.** *Arbeitschreiben des k. k. galizischen Landesguberniums, Lwów 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

În folio, 4 foi, cu textul pe 2 coloane în primele 3 foi, iar pe ultima numai nemțește.
După titlu:

«Despre tragere soartii celor poroncite prin pre înaltu Patentu dela 21 Martie a. c. a datorieî Statuluî celîi mai veche, care s'au împarțitu după rândurî».

Datat 7 August 1818. Semnează același guvernator al Galiției.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1019.** *Arbeitschreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

În folio de 3 foi, cu textul pe 2 coloane (primele 3 pagine); p. 4-a nemțește, a 5-a românește, ultima albă.

După titlu urmează:

«Prin care să așază vămile de aducere înlăuntru și scoatere afară pentru marfele de stecla și pentru articuli la această cuviințoș».

Datat 1 Octombrie 1818. Același guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1020.** *Francisc I, Împăratul Austriei, Patent în privința creditului public, Viena 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

În folio, 4 foi.

Introducere de 5 paragrafe nenumerate, urmată de 10 articole.

Datat, în litere, 21 Martie 1818.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1021.** *Francisc I, Împăratul Austriei, Edict, Viena 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

În folio de 6 foi, cu textul german în coloana din stânga, iar cel românesc în dreapta. O mică introducere, după care urmează 14 articole numerotate: învoineli între Împărat și Principesa de Austria, Ducesa de Parma, etc.

Datat, în litere, 1800 [recte 1818, cum este în textul german] Martie 25.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1022.** *Francisc I, Împăratul Austriei, Decret. ., Viena 1818.* Foae volantă, nemțește și românește.

În folio de 2 foi, ultima pagină albă, textul pe 2 coloane. Francisc I, Împăratul Austriei, hotărăște «... titulu, marca, rangul și potrivirile personalnice a Prințului Franț Iosef Carl, fiului a preiubitel fiiței a noastre Marii Ludovica...» etc.

Datat 22 Iulie 1818.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 46.

București: Biblioteca Academiei Române.

1023. Rânduiala slujbei în vreme de războiu, <Blaj 1806—1818>. Foaie volantă.

In-4°, 6 pagine.

Drept titlu:

Rânduiala slujbei în vreme de războiu.

Apoi, cu litere mai mici: «După ce să gată Utreniia și Proscodiia, începe preotul S. Liturghie...»

În ectenie se pomenește numele «Împăratului nostru Francisc...»

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1024. Rânduiala slujbei în vreme de războiu, <Blaj 1806—1818>. Foaie volantă.

In-4°, 2 foi.

Pentru titlu:

Rânduiala slujbei în vreme de războiu.

Intr'unele exemplare: «Rugăcuni la vreme de războiu asupra Turcilor.»

Urmează, cu litere mai mici: «La Liturghie: după ce zicem ecteniia cea după Evanghelie».

Prima ectenie este pentru biruința «credincosului Împăratului nostru Francisc și ostașilor lui...»

Două ediții: una cu 31 rânduri pe fața I-a și cu 1 (ü) la sfârșitul cuvintelor; alta cu 30 rânduri și fără 1 (ü).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1025. Îndreptare, <Cluj> 1818. Foaie volantă.

Îndreptare. Pentru mai ușoară aducerea Vitelor din Bucovina și trecerea lor prin Ardeal și țara Ungurească.

In folio, 2 pagine (16.5×28 cm.), dată în Cluj, 14 Septembrie 1818 și expediată sub nr. 10123/1818.

Dr. A. Veress, *Orânduile românești vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, Buc. 1926 (extras din *Revista Arhivelor*, I, (1924—1926), p. 29).

Cluj: Arhivele Muzeului Ardelean.

1819.**1026. Acatist, ed. II, Buda 1819.**

ἈΚΑΘΪΣΤ | ΚΣ ΜῆΛΤε ἀλῆσε | Ρεγῶςνῃ | πιντρος | Ἐνλάβια φησι κέρσα Κρι-
σῖν. | ΚΣ | Βлагословѣнѣа чѣлов маи Млрѣ | ѡкъм ѡдѡв ѡарѣ | Ἰῆ Εἰς Δῆ | Τῡπῶρῖτ
↑ Κρῶλσκα Τῡπογραφίε δ | Οὔνικερσντῶν Οὔνκρῶν, λα | Ἰῆσα αἰῶνι.

In-12° de 3 foi nenumerate și 473 pagine.

Tipar negru și roșu, cu ornamente și gravuri.

În foile liminare titlul și arătarea cuprinsului.

La pag. 441—469 «Synaxariul», iar dela 470—473 «Pashalia».

București: Biblioteca Academiei Române.

păgânilor, adică celor fără de D(u)mnezéu ai veacului acestuia. Dar fiind că s'au tipărit puține numai pentru cei de acolò, acum prin îndemnarea prea sf(i)ntului episcop al Sf(i)nteii episcopii Argeşului Kyríu Iosif o am typărit şi noi alcea: lângă căre s'au adăos de prea sf(i)ntia sa şi alt cuvânt al sf(ă)ntului Ioann Gură-de-aur, tot pentru această pricină cuprinzătorii, şi de acelaş tălmăcitoriu în limba noastră tălmăcit: ca să fie şi acesta spre sláva numelui Domnului (după 8 rânduri) . . . dăr cei ce vor ceti sântem încredinţăţi că vor cunoaşte şi cunoscând pre D(u)mnézeu vor proslăvi, că au bine voft şi acum alcea de s'au typărit spre sláva sa şi folósul frăţilor noştri Hristiáni.

Eforii typografiei.

La sfârşit, pag. 262:

Sfârşit şi lui D(u)mnezéu slavă.

Ediția I-a s'a tiparit la M-rea Neamţului, în anul 1816. (Vezi *Bibl. rom. veche*, nr. 897, III, p. 136).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1031. *Biblia*, St. Petersburg, 1819.

БИБЛІА | АДЕКЪ | ДѢМНЕЗЕВСКА СЕРИПТѢРЪ | А ЛЕЦІЙ ВЕКЪ ШИ АЧЕИ НОВА. | КЪ КІЕЛТЪЛА РУССІЕНІЦІЙ ГОЦІЕТЪЦІЙ А БІБЛІИ. | А САНКТПЕТЕРБУРГЪ | А ТИПОГРАФІА ЛШ Ник. Греч. | А ЛНЛА 1819 ЯВУСТЪ 15 ЗНАЕ.

În 8° de 2 foi nenumerate + 1249 + 303 pag., la acestea din urmă greşeli de paginatie: 100—103 în loc de 300—303. Tipar negru, pe 2 coloane. Verso titlului alb. Pe f. 2-a recto o prefaţa nesemnă.

În primele pagini se află Testamentul vechiu, iar în cele din urmă Testamentul nou, pentru care s'a tiparit şi un titlu special, formând o carte deosebită:

НОВА ТЕСТАМЕНТЪ | АДЕКЪ | ДШЪЗЕМЖИТЪЛЪ ЛЕЦІИ ЧЕИ НОВА, А ДОМНШАИ, ШИ | МЖИТЪНТОРЮЛШ НОСТРЪ. ИГХГХ ХРИСТОГХ.

Prefaţa:

Întru slava sfintei, şi de o fiinţii, şi de viaţii făcătoare şi nedespărţitei Troiţii a Tatălui, şi a Fiului şi a Sf(ă)ntului D(u)hă. Dină porunca pré binelui credincos şi însuşi stăpânitorului, marelui nostru D(o)mnă Impărată ALEXANDRU PAVLOVICIU a toată Rossie, în fiinţa soţiei sale pré bine credincoasă Doamnă, Impărătesă ELISAVETEÎ ALEXIEVNIÎ, şi a maicii sale, pré bine credincoasă Doamnă, Impărătesă MARIEÎ THEODOROVNEÎ, şi a bine credincosului D(o)mnă ţesarevică şi marelui cniază CONSTANTINU PAVLOVICIU, şi a soţiei sale, bine credincoasă Doamnă mare cneghini ANEI THEODOROVNEI, şi a bine credincosului D(o)mnă marelui cnează NICOLAI PAVLOVICIU, şi a soţiei sale, bine credincoasă Doamnă mare cneghini ALEXANDREÎ THEODOROVNEÎ, şi a bine credincosului D(o)mnă şi marelui cnéză ALEXANDRU NICOLAEVICIU, şi a bine credincosului D(o)mnă marelui cnéză MIHAILU PAVLOVICIU, şi a bine credincoasă Doamni mare cneghini MARIEI PAVLOVNEI, şi a soţului ei, şi a bine credincoasă Doamni mare cneghini ANEI PAVLOVNIÎ şi a soţului ei şi a bine credincoasă D(o)amni marei cnejini MARIEI NICOLAEVNIÎ, cu blagoslovenie Sf(ă)ntului îndreptătorului a toată Rossiei SYNODU.

D(u)mnezeiasca Scriptură a legii vechi și a ceii noao de pe tălmăcire românească, care mai întâiu s-au tipărit în Transilvania, iară acum s-au tipărit cu chieltuiala Rossieneștii Soțietății a Bibliei, în păzita de D(u)mnezeu împărătescă cetate Sanctpeterburgu în anul dela zidirea lumii 7327, iară dela întruparea Cuvântului lui D(u)mnezeu 1819, Idictionu 6, în a noaosprezăcilea anū alū fericitei și pacinicii stăpâniri alū împărăteștii sale mărirī.

Asupra «Societății biblice rusești, secția din Basarabia» se găsește în Bibl. Academiei Române¹⁾ o «Dare de seamă a comitetului, pe anul 1819» tipărită în limba rusa la Sanctpeterburg, în tipografia lui N. Greța, 1820 (în rusește: Отчетъ комитета...) din care reproducem o parte, dela pag. 6:

«... Acum Comitetul are un nou motiv de bucurie. În curând el va primi un transport însemnat din Sanctpeterburg, cu cărți ale Sf. Scripturi în diferite limbi, între care se află, într-o mare cantitate, Biblia completă în [limba] moldovenească. Simțind valoarea acestui dar, care în aceste țări este așa de rar, Comitetul, în ședința precedentă a luat măsuri efective pentru răspândirea, pretutindeni, a acesteia. La toți membrii acestui comitet, la tot clerul din regiunea Basarabiei și, prin intermediul acestuia, la mirenii cari iubesc cuvântul mântuirii lor, li se va distribui această *Biblie moldovenească* nou tipărită. Comitetul nu s'a mărginit numai la aceasta. S'a hotărât să se întrebuințeze toate mijloacele posibile pentru răspândirea acestei cărți dumnezeiești și între locuitorii din Moldova și din Valahia. Referitor la primii [Moldoveni], Comitetul are deja încredințarea dela prea-*o-sfințitul* Mitropolitul Ierapol, corespondentul nostru, că ei cu dragoste și cu mulțumire către Domnul vor primi acest neprețuit dar al lui» (traducerea făcută de d-l D. P. Bogdan).

Vezi și nr. 1049: *Testamentul nou*, (separat) 1819.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 40—43, nr. 17.

București: Biblioteca Academiei Române.

1032. Blanchard Pierre, *Plutarh nou*, traducere, cu adaose, de Nicola Nicolau, Buda 1819. Vol. I—II.

ПЛАТЯРХ НОУ | сас | пе скърт скрієрѣ вїєцилар | чїлар | Мѧй вєстїицї Бѣрбѧцї шї мѧрї | ѧ тѧте нѣмѧрилор, дин чѣле мѧй вєкї врїмї | пѣнѣ ѧ врїмїле нѧстрє | ѧ лїмѧа францѧзѣскѣ | Дѣ ПѢТРѢ БЛѧНХІРѢ Дѧтѣ ѧфѧрѣ. | Їр ѧкѧм ѧтѣѧ пєнтрѢ Нѧцї Рѧмѧнѣскѣ прѣ Рѧмѧнїє | тѣлмѣчїтѣ, шї дѧтѣ лѧ лѧмїнѣ. | ТомѢ I[—II] кѢ 26²⁾ кїпѢрї. | КѢ тѧтѣ кѧтѢлѧ Д. Нїколѧ Нїколѧс сѧс тѧпѣрїт. | Лѧ БѢДѧ | ѧ Крѣѧска Тѧпор: ѧ Оѧнїверсїтѧтѣѧ Оѧнгарїї | 1819.

2 vol. in 8°, de 7 foi 172 p. pentru tomul I; 2 foi și paginile 173—352 pentru tomul II.

În tomul I sunt 24 portrete, câte 6 pe o pagina, a doua arătând numele sculptorului: *Lehnhardt sc. Pest*. În tomul II sunt 2 gravuri cu 12 portrete

Pe foaia a 2-a liminară este dedicația: Episcopului Gherasim al Romanului; urmează scrisoarea adresată lui Gherasim; cuprinsul și o *Înainte cuvântare* sunt pe pag. 1—4; textul propriu-zis începe dela pag. 5.

Scrisoarea către Episcopul Gherasim:

Prea sfințite și de D(u)mnezeu ales Episcop !

Această carte numită PLUTARH NOU, ce cuprinde în sinul său pe scurt istoria a multor bărbați cu duh mare, cari adânc avându întru inima sa înrădăcinată acea dreaptă și întru soțietatea omenească tocma de lipsă

¹⁾ Cota S. 6049.

²⁾ În realitate sunt numai 24.

maximă, cum că omul nu atâta șie, precum Patriei este născut; cu toate puterile sale s'au nevoit a lucra spre folosul patriei; și noao pildă arătată ne lăsară, ca cu fierbinte dragoste, după măsura puterii noastre, să pășim a folosi patriei.

Această carte, zisei, carea întâiu s'au typăritu în Paris la anul Domnului 1803 și după acéia de toate Națioanele cele deșteptate fû socotită și pre osebitele ale lor limbî întoarsă, ca nu singură limba Românească, carea e una din cele vechi ale Evropei limbî, ca céia ce fu în ruga prea strălucitului popor al Romanilor celor vechi, a căroră strănepoți sânt Români, să fie lipsită de acest vistișariu prețuitu, și eu, după pilda altor neamuri, m'am străduit a o preface în limba Românească: carea tinerețele le va hrăni, bătrânețele va desfăta, lucrurile cele norocite va înfrumuseța și scumpe roduri va aduce.

Că, măcarcă pământul din fire are bunătatea și rodirea sa, totuși, lucrându-să, mai mult și mai bun rod aduce. Așa și neamul Românesc întru nemica nu este mai de jos cu talanturile cele firești, de cât alte neamuri, care mai de multe veacuri se deprind și sânt luminate întru învățături și întru științe. Inșă, ca acele talanturi mari, care împreună cu sângele au rămas dela Romanii cei de demultu întru neamul Românesc, să poată cele bine cuviințate roduri a le aduce și a să înmulți, de multă cetanie de cărți spre acela sfârșit întocmite este de lipsă. . . .

După mai multe cuvinte de laudă la adresa Episcopului Gherasim, închee:

Carele îmi țiu norocire a mă numi a Preasfinției Tale.

Prealuminată slugă

NICOLAE NICOLAU

Român din Transilvania.

Brașov 1819.

În «*Inainte cuvântare*» traducătorul, după ce arată importanța tipăririi în românește a unor asemenea biografii de-ale «bărbaților și a muerilor celor mai vestiți de toate națiile», termină astfel:

Drept acéia D. Peter Blanchard în limba franțoească în anul 1803, în Paris, în 4 tomuri au dat acest Plutarh la lumină. Inșă și atunci numai viețile celor mai interesanți bărbați au ales, care numai pentru Franțozi folositoare a fi au socotit, iară multe au trecut cu vederea. Întru această Rumânească carte s'au adaos toți cei lăsați și vestiți și alții, cari până acum necunoscuți încă au fost. Și, pentru ca iubitorii de științe cetitori, precum cu desfătare cetesc viața celor aleși bărbați, așa și cu privirea chipului făpturei lor să se îndulcească, am adaos și chipul fieștecăruî dintru acei bărbați, a căroră viața aicea se scrie.

Autorul.

București: Biblioteca Academiei Române.

1033. *Calendar pe anul... 1819*, Buda.

КАЛЕНДАРЮ | ПЕ | ЛНХА ДЛА ХРІСТОГ 1819. Карел се кспрінде
дин 365 де зиле. | Лнтокмйт | пе грядсриле ши клима Оўнгарїей, а маїрелшї
Принципат ала Ірделаслшї, а църей | Румєніей, ши а Молдовей.

maînainte gătire să cuvine să o priimească pre ačasta, ca să nu cază în deșărt graiurile cele grăite spre folos, — ne-au poruncit noaă supuselor slugi a o scoate la lumină prin lucrarea typăririi și acum iată s'au împlinit porunca Prea-o-sfinției sale cea de D(u)mnezeu iubitoare și de suflet mântuitoare. Dintru a căruia poruncă și chieltuială s'au dat și în typăriu.

Al părintești dragoste voastre
cei vřednice de toată evlavia.

D(u)hovnicești fi,
Stratonic Ieromonahul și Antonie M(onah).

București: Biblioteca Academiei Române.

1035. *Cărticica năravurilor bune pentru tinerime*, traducere de Moise Fulea, Sibiu 1819.

КЪРТИЧІКЪ | НЪРЯВЪРНАГОР | БЪНЕ | ПЕНТОС | ТИНОРІМЕ. | ІІКСМ | ІТЖО
де пре Немеце пре Ромъние | ІТѢАРСЪ. | СИБІИ, | ІТ Нпографіалей ІІІІІІІІІІ. | 1819.

In-8° mic, 3 foi și 146 pagine.

Fără prefața. După titlu, tabla de materii.

O. Ghibu amintește de exemplare cu o gravura în fața titlului, care reprezintă mai mulți copii în jurul profesorului, făcând lecții la umbra unui copac. Gravura (facs. nr. 389) are următoarele versuri:

Iacob bărbatul cel înțelept și cu minte
Adunând prunci săi și a vecinului Andrei ferbinte
Îi învață, cum din copilărie să'nțăpă
Ca toată viața lor în pace și norocoși s'o petreacă.

La pag. 111—114 sunt niște versuri, care încep astfel:

Pentru ca să văd eu o fără,
Care în Țara noastră să vede rară,
Și să numește Rinôțeros, sau cu un Corn pre nas,

M'am socotit să es afară.
Innaintea porții ducându-mă,
Și la jumătatea de zlot uitându-mă,

Mergea innaintea mea un bogat
Foarte bogat bărbat,
Care dup'a lui Fizonomie,

Să părea că strânge datorie,
Și acéia ce pela târguri dobânda,
In mare sumă socotea....

Ed. II, 1837. Dr. O. Ghibu, *Din istoria literaturii didactice românești, I. Bucoavnele*, p. 88; III. *Cărțile de cetire din Transilvania*, p. 27—29.

București: Biblioteca Academiei Române.

1037. Cuvintele lui Isaac Syrul, Mănăstirea Neamțul 1819.

КЪВНТЕАЕ ШИ ЛЕЦЪТЪРИАЕ | прѣ Къвѣсѣлѣи Пъринтеаѣи нострѣ |
 ІЕРАІК ЕУРЪА. | Тѣмъчѣте ѡдекъ май наинте, дѣр | ѡкъм къ тѣатъ лѣарѣ
 ѡмѣнте ѡрмѣте | шѣ тѣпърѣте ꙗ зѣлѣе бѣне кредничѣ | сѣлѣи шѣ дѣ хѣ юентѣрѣлѣи

390. Înălțarea Domnului din Cuvintele lui Isaac Syrul, Neamț 1819.

Дѣмн | МІХАИЛ ГРИГОРІЕ ЕХЦЪА БОГРОД | ꙗнтрѣ ꙗтѣа Домніе ѡ Мърїи
 сѣлѣ. | Къ благословѣніа Прѣ сѣнцѣтѣлѣи Іерхїепіскоп шѣ Митрополїт | ѡл Молдѣ-
 вїи | Кѣрѣ Кѣр БЕНІАМІН. | Прїи снѣица шѣ пѣртѣрѣ дѣ грїжѣ | ѡ прѣ къвѣшїи
 сѣлѣ Кѣр Іѣдрїе | Іерхїмандрїт шѣ Стѣрѣц ѡл сѣнцѣлѣр | Монастїрїи Нѣмцѣа шѣ
 Гѣкѣа. ꙗ Тѣп: сѣнцѣи монастїрїи Нѣмцѣа. | ꙗ Пнѣ мѣ тѣвїрїи Пѣдѣ. Дѣкѣм: кѣ.

În folio, 8+151 pag., primele numerotate cu cifre arabe.

Foaia de titlu seamana cu cea din *Cuvintele* lui Efrem Syrul, 1818 (facs. nr. 377).

Pe verso titlului gravura (facs. nr. 390) Înălțării Domnului, cu o legendă în proză. Urmeaza pe 5 pag. o «Înnaintare cuvântare către cititori» a lui «Iosif Ieromonahul din sf(ă)nta Monastire Némful».

391. Din *Cuvintele* lui Isaac Syrul, Neamț 1819.

În fața textului se află o gravură (facs. nr. 391) reprezentând pe Maica Domnului cu copilul Iisus în brațe, cu o legendă, care explică simbolul obiectelor din jurul icoanei. Textul se termină pe pag. 450; iar la pag. 451 se află «Troparul Sf(ă)ntului».

În prefață, după ce se ocupă de Isaac Syrul și ideile lui, ajunge la istoricul traducerii în limba română a acestor *Cuvinte*. Publicăm întreagă aceasta parte:

.....

392. Frontispiciu, Isaac Syrus, *Cuvinte*, Neamț 1819.

Pre vremea prea cuviosului părintelui nostru stareșului Paisie, după ce cu multe ostenele și sudori de iznoavă au așezat și au alcătuit viața de obște în Moldova, carea acum mai să stinsese, venia la dânsul pentru viețuirea cea îmbunătățită și lui D(u)mnezeu plăcută feliuri de feliuri de frați, lângă cari să întâmpla de venia unii și din cei învățați întru învățăturile cele din nafară ale școlii: iară mai vârtos întru cele ellenești. Și fiindcă el toată temelia vieții de obște o așezase pre cuvântul lui D(u)mnezeu, fără de care nu ăste cu puțință a să alcătui viața monahicească și cam lipsă fiind atuncea de cărți în limba noastră, punea pre acei frați învățați de tălmăciia de pre limba cea ellinească în ceastă românească. Încă și pr-unii din frați cari avea oserdie și râvnă îi lăsa, iară mai vârtos și îi îndemna a să deprinde cât era prin puțință dela acei învățați. Și așa să înmulția cuvântul lui D(u)mnezeu în limba noastră. Lângă care s'au tălmăcit și această carte a sfântului Isaac Syrus de un ucenic al său, cu numele Macărie Ieromonah, de pe izvodul cel tipărit de mai sus numitul Kyr Nichifor Theotoche și la multă vreme citindu-să și prescriindu-se de părinți, nu numai în Obștea sa, ci și pre aiurea, nu puțin folos s'au pricinuit.

Iară după câtăva vreme iarăși un ucenic al numitului stareș Paisie, cu numele Isaac Shimopahul, dela carele și eu începăturile învățăturii mele am luat, având mare dragoste și evlavie spre cuvintele sf(ă)ntului, și găsind un izvod Ellinesc cu cuvintele sf(ă)ntului scris cu mâna din sf(ă)ntul munte, s'au apucat și de iznoavă în limba Românească l-au tălmăcit, socotind că ăste la noime și mai potrivit și mai înțeles duprecum și să află prela unele locuri mai schimbat.

Apoi când D(u)mnezeu bine au voit ca și în typariu cuvintele sf(ă)ntului cele însuflete de D(u)hul Sf(ă)nt și pline de Daru D(u)mnezeesc să se dea pentru înmulțirea și folosul a mai multora în neamul Românesc, iară mai vârtos al celor ce voesc și în măsură de a să liniști și cu singur D(u)mnezeu prin rugăciune a vorovi au ajuns, au iconomisit d(u)mnezeiasca pronie prin oare care chipuri și cu blagosloveniia și îndemnarea prea sf(i)ntitului Arhiepiscop

și Mitropolit al Moldaviei Kyriu Kyr Veniamin cel înfocat cu râvnă D(u)mnezeiască spre înmulțirea cuvântului lui D(u)mnezeu și cu oserdiia și purtarea de grijă a înaintea stătătorului nostru Kyr Ilarie, arhimandrit și stareț al sf(i)ntelor monastiri Neamțul și Secul, om împodobit cu faptele bune și la săvârșire lucrul au venit. Pre cât mi-au fost cu putință la urmare si-lindu-mă a aduce alcătuirea cuvintelor întru potrivire, ca să dea cititorului lesnire la înțelegere. Și fiind că izvoadele, duple cum mai sus am zis, sânt cam schimbate de pre care s'au tălmăcit, eu de unde am văzut că la înțelegerea cuvintelor mai bine să potrivește, de acolo am luat și am pus, neadăogând, nici scăzând. S'au pus încă și sholiile din izvodul cel typărit ce sânt alcătuite de numitul Nichifor Theotoche pentru mai luminarea; măcar că în cel cu mâna scris nu sânt.

București: Biblioteca Academiei Române.

1038. *Scurtă rusească gramatică*, Chișinău 1819. — Rusește și românește.

КРАТКАЯ | РУССКАЯ ГРАММАТИКА, | съ переводомъ на Молдавскій языкъ, | для обученіе Кишиневскій Гимназіи, | и дрѣхъ въ Бессарабій Школѣ | съ присококоплениемъ употребительнѣйшихъ на Россійскомъ | Молдавскомъ языкѣ словъ и Разговорѣхъ.

СЪКЪРТЪ | РЪСЪІСКЪ ГРАММАТИКЪ, | Къ тълмъчире ă лѣмѣа молдовенѣскъ, | пѣнтрѣ ăчѣнничій Гѣмнарій Кишинѣвскій, | шѣ ăлѣ ăлтурѣ Школѣ днѣ Басарабіѣ, | кѣ ăдѣшѣрѣ кѣкѣнтелурѣ шѣ ă Дѣлогѣриларѣ, | чѣ съ ăтрѣшинѣцѣзъ ман ăдѣсѣурѣ ă лѣмѣа Рѣсѣскъ шѣ | Молдовенѣскъ.

Кишинѣв. | ă Типогрăфіѣ Митрополіѣ Кишинѣвскій. | Пѣнѣлѣ ăДѣлѣ.

In-4° de 1 foae (titlul) +4+ 138 pagine.

Textul pe 2 coloane: cel rusesc în stânga. În paginile dela început «scara» (cuprinsul). Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpinirea rusă*, I, p. 43—44, nr. 18.

București: Biblioteca Academiei Române.

393. Din Isaac Syrul, *Cuvinte*, Neamț 1819.

1039. Maior Petru, *Orthographia romana sive latino-valachica.*., Buda 1819.

ORTHOGRAPHIA ROMANA, | sive | Latino-Valachica, | una-cum clavi, | qua penetralia originationis vocum reserantur. | Per PETRUM MÁJOR | de Ditső Szent Márton, archidiaconum dioecesis Foga-| rasiensis, districtus Görge-nyiensis, ac regium revi-| solem librorum Budensem. | Primum Valachico idiomate concinnata, | deinde in Latinum translata. | BUDAE, | Typis Regiæ Universitatis Ungariæ 1819.

In-8º de VIII+103 pagine (greşit 190 pentru 102)

Dela pag. 54—102 este scris pe 2 coloane, în stânga cu caractere latine şi în dreapta cu cirilice, «*Dialogu pentru inceputul linbei Română. Intra nepotu si unchiu*» (facs. nr. 394).

In foile liminare avem:

P r a e f a t i o.

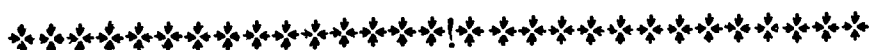
Nonus jam supra trigesimum annus decurrit, a quo Valachorum Grammatici de Orthographia Romana, sive Latino-Valachica inter se disceptant. Sicut enim in exterminandis è republica literaria Valachorum Cyrillicis characteribus, qui densissimas tenebras Valachicæ linguæ offuderunt, et postliminio restituendis avitis literis Latinis, non modo iidem ultro inter se omnes conveniunt, sed etiam exteri, avidi commercium cum Valachis proprius colendi, diu in id stimulos addunt; ita quænam Orthographia in usu Latinarum literarum sequenda sit, adhuc constanter definiri non potuit.

Etenim, qui inter Hungaros concives vivunt, a pueritia Hungariæ orthographiæ asueti, Hungaricam orthographiam adoptandam esse sanciant. Qui vero Germanicam linguam callent, et familiaritate Germanorum fruuntur, Germanorum orthographiam sequi malunt. Alii, non reflectentes ad diversitatem Dialectorum Valachicæ linguæ, dum regulas patriæ Dialecto conformes præscribunt, credunt, se amplissimæ gentis Valachorum universitati satisfacisse.

Omnium horum agendi ratio non modo ad non mediocrem imperfectionem Valachicæ linguæ ingerendam est nata, verum etiam difficiliorem aliis nationibus reddit modum Valachicam linguam perdiscendi, ac desiderato commercio obicem ponit. Nam, sive Hungarorum inducatur Orthographia, sive Germanorum, immaniter obscurabitur Valachica lingua, quæ nullam prorsus affinitatem sive cum Hungarica, sive cum Germanica lingua habet, eaque imperfecta offeretur condiscenda; et non solum alterutri parti, verum etiam Gallis, Italis etc. admodum ardua redderetur. Qui vero propriæ Dialecti regulas orthographicas proponit, is etsi forte suis patriotis complacebit, multitudinem Valachorum vehementer offendet; quin etiam exteris, qui hac Orthographia imbuti fuerint, eandem inter reliquos Valachos conversantibus inutilem reddet.

Ejusmodi igitur orthographia Latino-Valachica amplectenda est, quæ indoli Valachicæ linguæ consentanea sit, et omnes Dialectos ejusdem linguæ comprehendat, ejusve medio omnibus nationibus, quoad ejus fieri potest, æque facilis reddatur Valachica lingua, quæve demum linguam Valachicam perfectiorem reddat.

Ad hunc finem assequendum nulla alia Orthographia accommodatior

DIALOGU

ДІАЛОГЪ.

Pentru inceputul linbei Română.

ПЕНТРЪ АЧЕПЪТЪЛ ЛИНБЕЙ РЪ-
МЪНЪ.*Între Nèpotu și Unchiu.*

АТРЪ НЕПОТЪ ШИ ОУНКУ.

Nepotu. Pe Români și numele, și
faptura, împreună cu toate plecă-
rile lor, unele firești îi vedește
a fi vițe de Romanii quei vechi,
quarîi ore quandu preste totă lu-
mea domnea, după cumu și în
Istoria: pentră inceputul Români-
lor în Dacia împede se adevere-
ște: de aquesta nu am indoelă. Ma
(darè) de unde se trage inceputul
țesiturii linbei, quare astăzi atât
în gura Românilor se aude, pre-
cum și în scripturile lor se vede
nu escu (sunt) fôră indoelă. Me
bucuru Unchiule, che te affai a-
vëndu puțin regadiu de còtră lu-
crurile unele multe ale deregito-
riei tale, cu quare ne incetât esci
cuprènsu; che sùm (sunt) incre-
dèntiatu, cum totă indoela mea o
vi desfae, și o vi resipl. Rogu
te și mi ajuti a me desceptă.

Unchiu. De oră que asupra
unui lucru astè frumosu, și mie
pre-

НЕПОТЪ. ПЕ РЪМЪНЪ ШИ НЪ-
МЕЛЕ, ШИ ФЪПЪТЪРА АПРЕДНЪ КЪ
ТОАТЕ ПЛЕКЪРИЛЕ ЛОРЪ ЧЕЛЕ ФИ-
РЕШЪ АИ ВЕДЕШЕ А ФИ ВИЦЪ ДЕ
РЪМЪНЪНЪ ЧЕИ ВЕКЪ, КАРЪНЪ ШАРЕ
КЪНДЪ ПРЕСТЕ ТОАТЪ ЛЪМЪ ДО-
МНЪ; АЩЪ КЪМЪ ШИ А ІСТО-
РІА: ПЕНТРЪ АЧЕПЪТЪЛ РЪМЪ-
НИЛОР А ДАЦІА ЛІМПЕДЕ СЕ А-
ДЕКЕРЕШЕ: ДЕ АЧЕСТА НЪ АМ АДО-
АЛЪ. МА (ДАРЪ) ДЕ ОУНДЕ СЕ ТРА-
ЦЕ АЧЕПЪТЪЛ ЦЕСИТЪРЕИ ЛИНБЕЙ,
КАРЕ АСТЪЗЪ АТЪТ А ГЪРА РЪ-
МЪНИЛОР СЕ АВДЕ, ПРЕКЪМ ШИ
АСКРИПЪТЪРИЛЕ ЛОР СЕ ВЕДЕ, НЪ
ЕЕКЪ (СЪНТ) ФЪРЪ АДОАЛЪ.
МЪ БЪКЪРЪ ОУНКУЛЕ, КЪ ТЕ А-
ФЛАЙ АВЪНДЪ ПЪЦИН РЕГАЗЪ ДЕ
КЪТЪРЪ ЛЪКЪРЪРИЛЕ ЧЕЛЕ МЪАТЕ АЛЕ
ДЕРЕГЪТОРІЕЙ ТАЛЕ, КЪ КАРЕ НЪ
АЧЕТАТЪ ЕШИ КЪПРИНСЪ; КЪ СЪМ
(СЪНТ) АКРЕДИНЦАТЪ, КЪМ
ТОАТЪ АДОАЛА МЪ А ВИ ДЕСФА-
ЧЕ, ШИ А ВИ РЕСНПН. РОГЪ ТЕ
СЪМЪ АЖЪЦЪ А МЪ ДЕЩЕПТА.

ОУНКУ. ДЕ ШАРЪ ЧЕ АСЪПРА
ОУНДЪ ЛЪКЪРЪ АЩЕ ФРЪМОСЪ, ШИ
МІЕ

esse videtur, quam Italica, non solum quod hæc in universa Europa est nota, verum inprimis quod hæc duæ linguæ Italica et Valachica, quibus eadem fuerunt incunabula, tam quoad vocabula, quam quoad prononciationem etc. propinquissima cognatione inter se connexæ sunt, ita ut nemo, qui utramque callet, addubitare queat, easdem olim unam eandemque popularem Latinam linguam fuisse; simul vastissimas duas dialectos Valachorum, in plures quidem ramos divisas, antiquæ, et Aurelianæ Daciæ, cunctit.

Unum, alterumve exemplum in medium proferam. Sic, Italus dicit *cerco*, *quaero*, Valachus *cercu*, quod Cyrillice scribitur *чѣркѣ*. Juxta Hungaricam orthographiam scribi deberet *tserku*, juxta Germanicam *tscherku*. Italus dicit *geme*, *gemit*, Valachus pariter *geme*; id Cyrillice scribitur *гѣмѣ*; secundum Hungaricam orthographiam scriberetur *dseme*; secundum Germanicam *dscheme*. Cum hæc vocabula idem significant apud Valachos, quod apud Italos, eodemque modo pronuncient Valachi, quo Itali; nonne, si hæc juxta Orthographiam sive Hungaricam, sive Germanicam exarentur, non solum eorum origo admodum obscurabitur, et venusta forma vilesceat, verum etiam absque necessitate multiplicarentur entia, hoc est, quæ paucioribus possunt, pluribus literis exprimentur? Et, quoniam nec illa pluralitate literarum sufficienter nativus eorum vocabulorum sonus exprimi valet, quid imperfectum pro perfecto oggeretur discentibus percipiendum.

Quid quod *ce*, *ci*, *ge*, *gi* Italogum, quæ etiam Valachi habent, veteris Daciæ Valachi pronunciant accurate sicut Itali urbis Romæ, i. e. sicut Hungarorum *tse*, *tsi*, *dse*, *dsi*; Aurelianæ Daciæ autem sicut Hungarorum *tze*, *tzi*, *dze*, *dzi*. Unde eadem regula Hungaricæ, aut Germanicæ orthographiæ haud comprehendere potest utramque præfatam Dialectum. E contra idem *ce*, *ci*, *ge*, *gi* Italicæ orthographiæ utrisque satisfacit, dum veteris Daciæ Valachi pronunciant obtusius, Aurelianæ Daciæ acutius: quæ diversitas enunciationis etiam inter Italos, sub eadem Orthographia, hodie viget.

Sic, Itali, dum *l* emollire volunt, et sequens *i* uti *jod* pronunciare, literæ *l* præfigunt *g*, e. g. *Tagliare*, *scindere*. Aurelianæ Daciæ Valachi etiam dicunt, *Tagliare*; veteris Daciæ autem dicunt acsi juxta Latinam orthographiam scriberetur *Tajare*. *Gli* Italogum igitur apud Aurelianæ Daciæ Valachos more Italogum profertur *l* mole et *jod*; apud veteris Daciæ uti *jod*.

Ceterum facile consentio, ut *G* emolliendo *l* inserviens apud Italos syllabæ *li* præfigi solitum, apud Valachos exteratur. Cum enim communiter *l* tunc emolliendum veniat, et sequens *i* uti *jod* enunciandum, dum syllabam *li* immediate antecedit vocalis; facile pervideri potest, quando *l* molliter sit proferendum tametsi non præfigatur eidem more Italogum *G*. *Li*, inquam, syllabam si præcedat vocalis quæpiam; apud Aurelianæ Daciæ Valachos *l* pronunciabitur molliter, *i* vero uti *jod*; apud veteris Daciæ autem detrita litera *l*, *i* transit in consonantem, e. g. Itali dicunt *moglie*, *mulier*, Aurelianæ Daciæ *muliere*, veteris Daciæ, *muere*. Non præfigere *g*, molli *l*, imo hoc omnino expungere, et *i* proferre uti consonantem, (quod faciunt antiquæ Daciæ Valachi) nec inter Italos est insolitum. Sic, pro *mia moglie*, *mea uxor*, nonnulli dicunt: *me muere*. Ergo etiam apud Valachos antiquæ Daciæ in simili casu nec *g* nec *l* necesse est describi, sed solum *i*, idque

sicut consonans proferendum, ob majorem facilitatem cum scriptionis, tum pronunciationis. Quatenam autem voces a praestituta regula recedant, et quatenam initio *l* molle, ut *liepure*, *lepus*; *linu*, *linum* apud Aurelianæ Daciæ Valachos habeant, usu quisque facile docebitur.

Etsi vero Italica orthographia maxime conformis est Valachicæ linguæ; tamen, cum Itali a nonnullis proprietatibus antiquæ linguæ Romanæ, quibus Valachi adhuc adhaerent, seu sponte, seu commercio barbarorum, qui Italiani invaserunt, eidemque longo tempore dominati sunt, recesserint; Valachi quaedam in sua Orthographia Latino-Valachica propria habent: Quod in decursu hujus opusculi manifestum fiet.

Porro, quisque perspicit, duplicem esse linguæ perfectionem, internam, et externam. Orthographia pertinet ad externam linguæ perfectionem. Idcirco ejusmodi Orthographia, quæ diminueret internam linguæ perfectionem, etsi forte sua facilitate se se commendaret, tamen, cum potior sit perfectio interna quam externa, hæc illi cedere debet. Proinde tametsi nostra Orthographia nonnullas difficultates praesefert, quibus quidem nec perfectissimæ linguæ, ut pote Graeca et Latina carent; quia tamen augendæ, aut potius detegendæ perfectioni internæ Valachicæ linguæ inservit, omnino amplectendam esse censeo.

Dum autem praemissis figuris Dictionis sub quavis Litera ostendo, qui differentia non paucarum vocum per mutationem literarum, aut syllabarum est. Latinam inter et Valachicam linguam inducta sit; eo ipso clavim supposito, qua penetralia originationis vocum reserantur, pluresve proprietates antiquæ linguæ Latinæ, quæ hodie in docta sive Grammaticali lingua Latina vix aut ne vix quidem visuntur, apud Valachos hodiedum vigere detego, ita ut vix dubitari possit, linguam Valachicam longe antiquiorem esse Marci Tulli Ciceronis ætate, qua docta sive Grammaticalis lingua Latina ad supremum culmen perfectionis eluctata fuit. Ex quo prono alveo fluit, Valachicam linguam Latinis sive Romanis dialectis ut pote Hispanicæ, Gallicæ et Italicæ modernæ antecellere vetustate.

Dum igitur in hoc opusculo subinde ajo, hanc vel illam vocem a certa dictione Latina, aut Italica, Hispanica, et forte Gallica proficisci; non id innuere volo, quod eam vocem Valachi adoptaverint ex docta lingua Latina, aut praelaudatis Dialectis, sed communionem sive cognationem duntaxat indigito.

In sex autem capita dispesco Opusculum. In quorum *primo* agitur de Literis generatim; in *secundo* de Literis speciatim; in *tertio* de Diphthongis; in *quarto* de Accentibus; in *quinto* de Apostropho; in *sexto* de Divisione syllabarum. His addidi Dialogum, de origine linguæ Valachicæ, inter nepotem et avunculum, Valachico idiomate, ac Latinis literis juxta hanc Orthographiam, et simul Cyrillicis, conscriptum.

La sfârşit:

Extractus

Observationum ad pronunciationem quarundam literarum pertinentium.

Ç ç Pronunciatur sicut Gallicum *ç*, Hungaricum *tz*, Germanicum *z*, Cyrillicum *ц*.

Ce, ci Sicut Italicorum *ce*, *ci*, Hung. *tse*, *tsi*, Cyrillicum *чѣ*, *чи*.

Атръ СЛАВА
 СФНТѢЙ, чѢЙ ДѢШФІ-
 ІНЦЪ, ДѢВІАЦЪ ФАКЯТОАВЕН,
 ШІ КЕ ДІПХРЦІТІЙ ТРОИЦѢ.
 А ТАТЪЛЪИ, ШІ А ФІЮ-
 ЛЪИ, ШІ А СФНТЪЛЪИ ДЪХЪ.
 КЪ ПОРЪНКА ПРѢБЛАГОУСѢТІВЪЛЪИ ОИИ-
 ГЪРЪ СЪТЪПЖИТОРЪЛЪИ МАРЕЛЪИ ДОМ-
 НЪЛЪИ НОСТРЪ АМПЪРЪТЪЛЪИ
 АЛЕКСАНДРЪ ПАВЛОВИЧЪ А
 ТОАТЪ РОССІА: А ФІИЦА СОУЦІЙ
 ОАЛѢ А ПРѢБЛАГОУСѢТІВЪИ ДОАМНЕ
 АМПЪРЪТЪСОВИ БЛІСАВѢТЕН
 ІЛЕЖІСЕНЕН: ШІ А МАЙЧЕИ ЛЪИ
 ПРѢБЛАГОУСѢТІВЪИ ДОАМНЕ АМПЪ-
 РЪТЪСОВИ МАРІЕН ОВОДОСЪРО-
 БНЕН: ШІ А ФІИЦА БИНЕКРЕДИНЧО-
 СЪЛЪИ ДОМНЪ ЧЕСАРѢВИЧЪ ШІ А МАРЕЛЪИ
 КНѢЗЪ КОНСТАНТИНЪ ПАВ-
 ЛОВИЧЪ, ШІ А СОУЦІЙ САЛѢ БИНЕ
 КРЕДИНЧАСЕИ ДОАМНЕ МАРЕИ КНЕГИНЕ
 ІННІИ ОВОДОСЪРОВНЕН: ШІ
 А БИНЕКРЕДИНЧОСЪЛЪИ ДОМНЪ МАРЕЛЪИ

- D d Sicut Latinorum *z* ac Cyrillicum з.
 Ê ê Accentu acuto notatum prope sicut Latinorum *ea* et quasi *ia*.
 E é Punctatum sicut Latinorum *i*.
 Ge, gi Sicut Itolorum *ge*, *gi*, ac Cyrillico-Valachicum ѡѣ, ѡи.
 J Sicut Gallicum *j*, ac Cyrillicum ж.
 ñ Sicut Hungaricum *ny*, et Italicum *gn*.
 Ô, ô Accentu acuto notatum prope sicut Lat. *oa*, et Hung. *a*.
 Que, Qui Sicut Italicum *ce*, *ci*, Hungaricum *tse*, *tsi*, ac Cyrillicum че, чи.
 Ș, ș Sicut Hungaricum *s*, Germanicum *sch*, Cyrillicum ш et Italicum *s* ante *ce*, *ci*.
 T, t Sicut Latinorum *t* ante *i* sequente post *i* vocali, et sicut Hungaricum *tz*, Germanicum *z*, ac Cyrillicum ц.

ă, ă, î, ă, ă . . . Sicut Cyrillico-Valachicum ѡ.

Toată această carte s'a publicat și ca parte introductivă la *Lexiconul* din Buda, 1825.

București: Biblioteca Academiei Române.

1040. Mineiu de obște, Chișinău 1819.

Ѓтрѣ слѣка | сѣнтѣй, чѣй дѣ ѡфѣинцѣ, дѣ вѣацѣ фѣкѣтѣарѣй | шѣ недѣспѣр-
цѣтѣй ТРОИЦѣ, | ѡ ТЯТѣЛѢИ, шѣ ѡ ФИЮЛѢИ, шѣ ѡ сѣнтѣлѣй ДѢХ.

Кѣ порѣнка Прѣлагагочѣстѣлѣй синѣгѣрѣ Гѣтѣпжнитѣрюлѣй Мѣрѣлѣй Дѣмѣнѣлѣй
Нѣстрѣ ЛѢПѣРѣТѣЛѢИ | ѢЛѣЖѢНДРѣ ПѢВЛОВѢИЧѣ ѡ | тѣатѣ Россѣа : ѡ фѣинца
Гѣоцѣй | ГѢЛѣ ѡ Прѣлагагочѣстѣлѣй Дѣамнѣ | ЛѢПѣРѣТѣСѢИ ГѢЛѣСѢКѢТѢИ |
ѢЛѣЖѢВѢИЧѣ : шѣ ѡ Мѣнчѣй ЛѢИ | Прѣлагагочѣстѣлѣй Дѣамнѣ ЛѢПѣРѣТѣСѢИ
МѢРѢИ ГѢОДѢВРОВѢИЧѣ : шѣ ѡ фѣинца Бѣнекрѣдинчѣлѣй Дѣмнѣ ЦѣсарѣвѣиЧѣ шѣ
ѡ Мѣрѣлѣй | Кнѣзѣ КѢНѢСТѢАНТИНѣ ПѢВЛОВѢИЧѣ, шѣ ѡ Гѣоцѣй ГѢЛѣ Бѣнѣ-
крѣдинчѣлѣй Дѣамнѣ МѢрѣй Кнѣгѣнѣ | ѢННѢИ ГѢОДѢВРОВѢИЧѣ : шѣ | ѡ Бѣнекрѣдин-
чѣлѣй Дѣмнѣ МѢрѣлѣй | Кнѣзѣ НѢКОЛѢ ПѢВЛОВѢИЧѣ, шѣ ѡ Гѣоцѣй ГѢЛѣ
Бѣнѣ крѣдинчѣлѣй Дѣамнѣ МѢрѣй | Кнѣгѣнѣ ѢЛѣЖѢНДРѢИ ГѢОДѢВРОВѢИЧѣ : шѣ ѡ
Бѣнѣ крѣдинчѣлѣй Дѣмнѣ | МѢрѣ Кнѣзѣ ѢЛѣЖѢНДРѢ НѢКОЛѢВѢИЧѣ : шѣ ѡ Бѣнѣ
крѣдинчѣлѣй Дѣмнѣ МѢрѣ | Кнѣзѣ МИХѢИЛѢ ПѢВЛОВѢИЧѣ : шѣ ѡ Бѣнѣ крѣдин-
чѣлѣй Дѣамнѣ МѢрѣй Кнѣгѣнѣ | МѢРѢИ ПѢВЛОВѢИ, шѣ ѡ | Гѣоцѣлѣй | ГѢИ : шѣ ѡ
Бѣнѣ крѣдинчѣлѣй Дѣамнѣ МѢрѣй | Кнѣгѣнѣ ѢННѢИ ПѢВЛОВѢИ, шѣ ѡ Гѣоцѣлѣй ГѢИ.

Ѓрѣ кѣ Благословѣнѣа Прѣ | сѣнтѣлѣй ЛѢРѣПѣТѣтѣрюлѣй ГѢНѢОД, | шѣ ѡ Прѣко-
сѣнтѣлѣй ГѢВѢРИЛѢ ГѢДѢрѣхѣ | Мѣтрополѣтѣ Кишинѣлѣй шѣ Хотѣнѣлѣй, | сѣс-
тѣпѣрѣтѣ кѣртѣ ачѣста, чѣ сѣ нѣмѣштѣ | МИНѢЮ Дѣ ГѢВѢЦѣ, ЛѢ ГѢДѢрѣхѣсѣсѣсѣ
Тѣпографѣе | ѡ БѣссѣрѣбѣиЧѣ, чѣ сѣ ѡфѣлѣ ѡ сѣнтѣа мѣтрополѣе ѡ Кишинѣлѣй шѣ ѡ
Хотѣнѣлѣй . ѡ Кишинѣсѣ.

Ла ѡнѣлѣ Дѣла фѣчѣрѣ лѣмѣи ѡтѣкѣ. Ѓрѣ | Дѣла нѣщѣрѣкѣ чѣ дѣпѣ трѣпѣ ѡ лѣи
ДѢнѣзѣсѣ | Кѣкѣжѣнтѣлѣ, ѡѡДѢ. Індѣктѣлѣ, ѡ. ЛѢ | лѣна лѣи Існѣе.

In folio, 1 f. (titlul) + 3 + 221 foi și alte 18 pagine (o foaie albă după f. 221).

Titlul, încadrat în chenar de flori mari (facs. nr. 395), se continuă pe verso încadrat de ornamente mici de compoziție tipografică. În text inițiale ornate și frontispicii.

În fața textului o gravură înfățișând pe Sf. Fecioară în biserică, înconjurată de suită (facs. nr. 396).

396. Sf. Fecioară în biserică, din *Mineiu*, Chișinău 1819.

După foaia de titlu, în afară de «Insemnare slujbelor celor de obște» (f. 2v.—3r.), avem o prefață din care extragem următoarele:

Cu mila lui D(u)mn(e)zeu smeritulă Gavriilă Exarhă Mitropolită
Chișinăului și Hotinului.

Tuturoră celor ce vor ceti această predislovie și păstorească a noastră
învățătură, blagoslovenie cerească le cerem de la Incepătorul Păstorilor
și Mântuitorul nostru Ii(su)să H(risto)să.

Pentru a depărta o așa de mare ca această lipsă în cele mai de tre-
buință bisericesti cărți, noi ca o datorie a noastră am socotit, a împărtași
acum mai întâi bisericile cu Mineiul de obște, ce să întrebuințază pre
la bisericile pravoslavnice dinu Rossia: și pentru această dară talmăcindu-lă
de pre limba slovenească pre cea Moldovenească, l-am tipărit în Exar-
hiasca tipografie a Bassarabiei, ce să află în Răzădențiia Mitropoliei noastre.

Această carte atâta de trebuincoasă pentru biserică, nu mai puțin este
folositoare și pentru toți temătorii de D(u)mnezeu creștin, cari nezăbovindu-să
cu îndeletniciri deșerte, slujba bisericască nu o pot asculta pentru vră
de întâmplare de călătorie, sau dinu pricina depărtării, sau a alteia oareși
cără neînlesniri. Ei vor găsi întru această carte afară de slujba de obște
a sfinților și slujba pentru toate zilele și a învierii, și altele de suflet
mântuitoare rugăcuni.

La foile 208v. — 221v. este «Synaxariul», iar pe paginile dela sfârșit Slujba Po-
crovului.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p. 46—52, nr. 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1041. *Molitvenic bogat*, București 1819.

МІЛІТВЕНІК | БОГІТЪ | Ісхмъ сас Тѣпъріть, Ітѣкмай | Дспъ чѣлъ де
Ржмникъ І зѣлелі Прѣ | Анѣлатѣлш Дѣмнъ | Іѡ ІЛѢЗІНАДРЪ НІКОЛАЕ | ОУЦЪЛЪ
БОГЕОДЪ. | Къ Блгословеніа, шѣ тѣатъ кѣлтѣла Прѣ ѡсфѣнцѣлш Митрополі
І тѣатъ Оуѣгровѣлхѣ, Кѣрѣс Кѣрѣ | НѢКТІРІЕ. | І Бѣскрѣшн І Офѣнта Митрополіе. |
Ла ѡнѣл дѣла Хс, ІѡѡІ. | Де Гѣѡргіе Бнѣ Бнѣ Тѣрѣ Ржм.

In-4°, de 6+360 foi, primele nenumerate.

Tipar negru și roșu; pe verso titlului stema ambelor țări cu versurile următoare:

Soarele, luna, corbul și bourul împreună,
Încă spata cu buzduganul spre laudă să adună.
Bourul ighemonă ală Moldaviei îl adeverează.
Corbul ală Valahiei prea bine îl încredințează.
Cu amândoa stemele de domnie încoronată,
Do(m)nului Alexandru dela Hs. i s'au dat.
Ochiul cel lălină al Măriei Tale, Doamne Luminat,
Rămăe a căuta și spre noi cu multă bunătate.

Pe f. 4v. nepag. jos, se dau următoarele lămuriri:

Fiind silitor și purtător de grijă tipografiei, la tipărirea acestor
cărți, prea sfinția sa, kyră Ioanichie Stratonichiasă.

(Iară la toată chieltușala orânduie fiind ală prea sf. plecată slugă, Nicolae Pitar).

Pe ultimele 2 foi liminare este prefața mitropolitului Nectarie, care, după o introducere despre păcatul originar și puțința de tămăduire prin rugăciuni și slujbe, urmează cele reproduse mai jos.

Titlul prefeței:

Cucerniciloră Preoți, Milă, Pace, Sănătate și mântuire sufletească,
dela D(u)mnezeu vă rugăm.

. . . Deci văzându smereniă noastră că această carte ce cuprinde în sine toate cele mai sus arătate slujbe și rugăciuni, iaste trebuincoasă fiește căruia Preotă, ne-am îndemnată de o amă dat-o în typariă, acumă întră ală 7-⟨lea⟩ an ală păstoriei noastre, în zilele Măriei Sale Domnului Nostru Alexandru Suțul Voevod. Și vă pohtim ca să o priimiți cu dragoste și vă sfătuimă ca la lucrarea și săvârșirea acestoră slujbe, să fiți cu mare luare a minte, cetindă Molitvele rară, cu înțelegere și negrăbindu-vă, urmându întocmai Sf(i)nteloră Canoane, că să nu cădeți în osândă fiindă că treapta Preoției iaste mare, și cu deosebită datorie (după cumă zice Sf(ă)ntulă Maximă) că Preotulă să cade să fie sf(ă)nt cu sufletulă și cu trupulă, și ca un stălpă de focă să lumineze Beserica curată ca razele soarelui, că să nu-lă lase pustiu D(u)hulă Sf(ă)ntă, blagocestivă, învățătoră, smerită, să nu fie bețivă i bārfitoră, să nu ție mânia, nici să fie iubitoră de argintă; milostivă, priimatoră de streini, cu dragoste cătră toți, neluându dobândă, să-nu blésteame, să nu să negotorească, să nu mință, să nu glumească, să nu răză peste măsură, să nu grăiască cuvinte deșarte, ci cele de folosă dină Sf(ă)nta Scriptură, să nu fie lacomă la bucate, i la desfătare, să nu răspunză cu mânia, ci cu smerenie la toți; pre cela ce l-au ocărătă, să-lă iarte dină toată inima până a nu apune soarele, să cercetăze cu blândete pre cei păcătoși și slabă și altele asemenea datoră iaste Preotulă a le păzi cu multă nevoință.

Având griă și priveghiare apurarea pentru ală său Poporă, ca să nu să primejduiască vre ună sufletă dină a lui lenevire, că va avea a da seama la infricoșata judecată, cerându-i-să dină mâna sa fiindă că de ai lui grumază sântă spânzurate.

Rugându și pre Milostivulă Dumnezău pentru prea luminatulă nostru Domnă și stăpânitoră, cumă și pentru smereniă noastră și pentru toți pravoslavnică Creștină. Așa urmând veți lua plata ostenelei în zioa Venirii Sale, pentru înplinirea datoriei ce veți face, a căruia milă și dară să vă în-tărească a săvârși toate după așa plăcere, Amină.

Smeritulă Mitropolită atoată Ungrovlahiă.
Nectarie.

Pe ultima pagină (f. 360 v.):

Pre cumă celă lipsită de lumina ochiloră umblând să poticnește adese, așijderea și mintea Diorthositoriloră, de multe ori prină slăbiciunea firă de cară sântemă ținută, pricinuiască greșale la îndreptarea typaririi.

Deci pentru aceasta, atâtă cătră cei întâiu stătătoriu, în rânduiala Bericiască cu smerenie ne rugăm, câtă și la toată pravoslavnică obște cu cucerie ne facem datoriă cererii.

Ca ori ce greșală, în cuvântu sau în slovă veți găsi, să îndreptați cu cugetu blându și să ne ertați pre noi neputincoșii.

Și pentru ne îndămânările ce s'au urmatu,
pre cumu și cu ne domerirea celor ce au lucrat.
La cele ce va fi de a să mai typări,
să nu fie a să mai pomeni,
Rugând pre D(o)mnul D(u)mnezéu, bine să voiască,
toată înlesnirea să o dăruiască,
Ca celu ce știe ascu(n)surile inimiloru,
să ne învredniască tuturor doririloru.
Biv, 2 Vist. Gheorghie. Typ.

București: Biblioteca Academiei Române.

1042. Montan Gh., Kurzgefaßte Geschichte der Wlachischen Nation. [Buda] 1819.—
Nemțeste.

Kurzgefaßte Geschichte | der | Wlachischen Nation | in | *Dacien und Macedonien.* | Vom
Georg Montan. | Gedruckt, bei Franz Joseph Paßto | 1819.

In-8° mic, de VIII+29+6 pagine.

Verso titlului alb. Pe foile liminare este prefața, fără nici un fel de titlu; pe foile nepaginate dela sfârșit se află o însemnare (Verzeichniß) a persoanelor cari au sprijinit publicația.

Prefața :

Die weltberühmte, die zu ihrer Zeit bekannte Welt bezwingende Stadt *Rom*, war im grossen Flor und Blühen, und in die eroberten Länder, die durch Kriege und Auswanderungen entvölkert waren, mußte sie *Colonien* zur Bevölkerung, und Soldaten zum Schutze zurüßlassen. Zu dieser Zeit und in folgenden Jahrhunderten, waren sehr wenige Geschichtschreiber, die diese *Colonien* der *Romaner* (Römer) oder später genannten *Wlachen* ordentlich beschreiben hätten: auch unter diesen Wenigen sind aus Nationalß-Passwegen der so lange fortgedauerten Kriegsunruhen — und anderer Mängel grosse Fehler vorgefallen.

Rom, noch immer im Wachsthum der Grösse und Gewalt begriffen, nahm nach der Zerstörung der reichen ausgebreiteten Stadt *Carthago*, einen Theil von *Africa* in Besitz, bezwang *Aegypten* und *Asien*, und ließ viele Römer, Soldaten und Volk da.

Diese Römische Macht wuchs noch immer; zerfiel aber endlich; da sie ihre staunenswürdige Grösse erreicht hatte in Nichts.

Doch sind aus diesen alten römischen *Colonien* viele grosse Männer entsprossen — Männer! die ihr Zeitalter bewunderten¹⁾, deren Andenken nach mehreren Jahrhunderten in der Weltgeschichte immer fortleben wird.

¹⁾ Dieses schädete jedoch den Rechten der wlachischen Nation keineswegs, wohl aber ist ihr Geschick eben in diesem Jahrhunderte, da dieser Verein errichtet wurde, im größten Flor erschienen; denn aus dem Schoße dieser Nation von dem Siebenbürger Wlachen *Waich Buti* kam *Joannes Corvinus Hunnyades* zur Welt, der anfänglich zu den größten Würden in Siebenbürgen, dann aber zum Obersten Rang eines Feld-

Der zweyte kurzgefaßte Theil dieser Geschichte der wlachischen Nation wird sobald es thunlich ist, und meine Geschäfte es zulassen, erscheinen.

Die hier für die geneigte Leser im Druck erschienene kurze, so bündig, als es möglich war, in Frag-und Antworten verfaßte, oder *dialogisirte* Geschichte, als einen Auszug aus den alten Geschichtschreibern, widmet der von dem uralten römischen Volke entprossenen wlachischen Nation.

der Verfasser.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară, II* (Buc. 1931), p. 225, nr. 1112, arată cuprinsul cărții.

București: Biblioteca Academiei Române.

1043. *Omul de lume*, traducere de V. Gergely de Csokotis, Viena 1819.

OMU DE LUME | séu | Sontice Regule Cuiéntiei, gratiei, mai | alesului modu a vieþiei, și a adeveratelor | blândeþie spre întribuintiarea tenerimei | Romanesci | Acum | Ântea pe linba Daco-Romană | tradusu, și adausu | de | VASILIE GERGELY de CSOKOTIS, | Theologu absolutu din Diecesul Munca- | ciului in Convictul Impêratescu | din Vienna | Cu spesele Domnului Georgie Const. Darvar. | In Vienna 1819. | In Tipografia lui Dimitrie Davidovics.

In-8º de XVI+149+2 pagine, ultimele nenumerate.

Pe verso titlului motto: «Multora nu voiu plăce, mai multora voiu plăce». Apoi (p.

III) dedicația: «Domnului Georgie Constantinu Darvar, nascutu in Clisura de Macedonia...»

La p. V-VI această scrisoare către același Ghe. Darvari:

Multu Onorate Domnule !

Cartea aquêsta este o probă primare, unu lucru de ânteu al' meu mai nedeplinitu, dequâtu sî pôta rădica ascultarea Domniei tale la implinirea dorirei mele singurâ; numai curatu arsătore cunoscência inimei me încumetă de ame întorquere la Multu onorată Domniea ta! quarele îndato cu rară bunătate încredântindumê despre voirea ta, întrecuși asteptarea zóleloru mele pentru bunul' de publicu, prin quare cu atâta multiemită me ai indatoritu, quatu macar quele mai mici semne a marelui sîu zelu, cu quare neasemênatu altora te porți spre cultura Românilor numai prin aque voiu pote arêtare, de voiu da de sciutu Lumei, chê singuru qua unu vrednigu mêdulariu a Impêrâtiei, și Românu adevêratu te ai alesu gata folositoriu, și repede ajutătoriu mie querêndu mâna indemânătore qua sî potu dare la Tipariu Prefacerea aquêsta pe largu cu queva adausaturi tocmită, lucru in sîne

herrn und Statthalters (Gubernator) in Ungarn gelangte, dessen unsterblicher, Sohn *Mathias Corvinus* aber zum königlichen Thron des Königreichs gewählt und erhöht worden.

Um verschiedene *Woywoden* Siebenbürgens aus dieser Nation mit Stillschweigen zu übergehen, ist *Joannes Getzy*, von dessen Nachkommen im *Dobotzer* Komitat nach viele wlachische Edelleute vorhanden sind.

Die höchste Stelle eines Gubernators in Siebenbürgen, *Stephan Josika* aber hat (laut Zeugniß des Geschichtschreibers *Wolfgang Bethlen*) wlachischer Abkunft, um das Ende des 16-ten Jahrhunderts unter dem Fürsten *Sigmund Báthory* das Amt eines Kanzlers mit besonderem Lobe begleitet.

Um die Mitte desselben Jahrhunderts, war in Hermannstadt zu Siebenbürgen von wlachischen Eltern *Nikolaus Olahus* geboren, der ein Erzbischof von Gran in Ungarn, und desselben Königreichs Kanzler gewesen, dessen Bruder aber *Mathaeus* ebenfalls in Siebenbürgen, im Stuhle *Szász Város* das erbliche königl. Richteramt verwaltet hatte.

Supplex Libellus Valachorum.

micu, tátuși poporului, mai alesu tēnerimei de Romānu pentru cuprinsul' materiei sale plăcutu, și de folosu, dequi așa bine gătitu spre împlântarea ortografiei a literelor strâmoșesci, și prin trānsele cultura natiei.

Bine voiesce darā, Premultu onorate Domnule, și caldu Patrōne a polirei Romanil'oru Frātiiloru tūi nu atāta pentru mēne, quātu pentru fericirea, și bunu sporiul' înainte a totu poporului Romānescu, cu dodata Bunetate a primi cartē aquēsta, que o dediesu tie cu que mai in naltā pretiuire, qua prechiara debine facerea aquēsta una cu numele tūu pururea cunoscutu, și lāudatu si remāne la Romāni. Afarā de aqueste, pe lōngā mulțămirea que fōrte frumōsā pentru tempuranicā, și vecinicā fericirea tā lui Dumneḑeu ne incetatu rugāndumē voiu fi.

a Domniei Tale dreptu pretiuitoriu,
Vasilie Gergely.

Dupā o «Scurta indireptare a ḑicerei aforā, seu pronuntiatei Literelor Daco-Romānesci», scrisā și in limba latinā (p. VII-XVI), urmează pefața:

Cuvēntu in nainte.

Cu adevēratu Priciperea și Virtutea sūnt quele mai desusu Insușiri a Ómeniloru, invejiātūra și lucrarea tāriei loru comunā, dā durēre! nū multu sūnt intribuintiate in Cursul' vietiei de tōte ḑilele! bā nique insusu luāndusē cadu sē perdu cu totu, quōqui nu sē arētā in lume cu doritā plăcerea: adechē vreu aḑicere; quum chē sciēntia, și inima quea bunā nu totu dē una se fericesce pe pāmēntu, de nu se dā afarā dinpreună insotiatā cu Cuviosā purtare din afarā.

Quele din afarā a Omului sūnt la quare sē uitā altii, la quare fie quine āntēa intōrque ochii sūi, și de nu i sēpare pe dēnsul', atuncea lāpīdatu ē dela fația sā, și fericē de dēnsu de incape in gratia strāiniloru cu Înțelepciunea și virtutea sā ne avēndu jolfe invoirii de plăcutu. Dequi strāduēscāse omu din tōtā firea mai āntēiu a quēstiga sie inimile altora, de voiesce a avere pururea o Comórā și vishierie de multu pretiu, ne inpuḑinatā, și ne ascunsā de cōtrā plinirea lipselor sale.

Aqueastā fū causa, quare mē indemnā spre deprindere cu prelucrarea cārtii aquestie, a o dā la luminā, quā sī resuffle odata și intru ai mei cu frumusetie și subtilitate strābātătoriu portul' și gustul' Lumei de amū, și qua sī sē dedeie deschiḑēnduși ochii atrāi cu serine literele a pre dulciloru sūi strāmosi. Io nu potu scrie bucuria și ușiorare que aflu acum, dedatu cu ortografia aqueasta nōuā in linba Romānescā, pe quare io insumi singuru mai cu dē dēnsu cu sudórea zelului meu mio amu agonisitu, amū cunoscū quā dintrunu somnu greu desceptatu, alungāndu din ochii mintei cētia intunecimei, que o punu in linba nōstrā slovele Ciriliane, dulce asemenarea cuvintelor din rădicinā, cu cuvintele din linba Latinēscā, Italianēscā ș. q. l. Insē luați aminte sī nu socotiți chē ḑicu aqueste din urā defaimāndu slovele Ciriliane, remānā ēle in Besereci; da grāiescu Invetiațiloru pentru mai mare procopsirea limbei, quare cu anevoie póate fi intraminte.

Cuprinsul' lucrurilor din cartea aquēsta stā in purtarea omului quea cuviōsā și de omenie in lume.

Io despre a mea parte spui adeveratu, ché me amu indreptatu devoie pe cale aque mai ușioră a punerei innainte urmându simplicitatea cuvântării quă ori quine fôră de greutate sîme înțelegă, dequi scriseiu pre quum grăiesce poporul'. Nique me prelingu țenëndumê afi făcutu unu lucru ne strămutătoriu, mai alesu in chitela Ortografiei: totu începutul' micu è! sciu bine și aqueia, ché multe linbi ascuțite voru côrâi critiri asupra mea! dă que se facu? oiu tăce, și rēbda; caută omului sî suferi multe quele in lumea astă doiósă, dá numai cu stătătornicie bărbătescă! Ché quine n'are cu quine sî se lupte, n'are nique pe quine sî invincă, de nu ar fi zideritori, nu aru fi nique desēne apăritori, toti aru dormită, și s'aru lenevî. Io cu ajutoriul' lui Dumneđu voiu sta și păzî que amu începutu, dóră de altă dată mis'a dă putere trupescă și sufletescă queva lucru anchē mai bunu aface! Aruncamioru altii érō in ochi: afi greu și in călcitu lucru ascrie cu Ortografia aéstă? quôroră respundu: Au quea Frâncescă nu é pede dóo ori mai incruscată și totuși potu scrie curiosu de đisu afară cuvintele sale, și atrăi cu dēnsă; tâtuși o invētiă partea que mai mare a Europeaniloru! mă nique Italienescă sora linbei nōstre o intrece cu simplicitate, cōte numai bine Omū la dēnsa quum sî scrie? Au dóră sî cade mai bine ascrie cuvintele quele Romane cu slovele S. Cyrilu? Au nu chiaru éle furō primare causa stricării linbii pequum é astăđi? au nu prin dēnsele mai cu samă au fost aduși Românii la varvārie grósă, și acoperiți cu intunecósă negura nesciēntiei? fiendu chē vitrice slovele aqueste strămutarō linba, sē schimbarō multe cuvinte, multe se perdură, altele slovenesci in locul' loru susu sē luară, și ași é frecatā, și inferecatā; struncenitā, și instrāinatā linba nōstră quea romană deque deque mai apusă, scađu și se depărtā multu abătādu și tare retācindu din firea să. Ma que é mai multu, fū impedicatā, ingreoiatā, și de totul' opritā cuminecarea linbei cu alte popóră Europeiesci, de nu se potu judeca de pre linbāne que sintemu? De aici vine, chē in đioa de astăđi intru atāta mēsurāși batu jocu de noi unii Serbi, numindune sloveni, și greci. Dequi pentru aqueasta mai virtosu vrēdu a apāra și pazî, a springi și țēne susu Omenlea Numelui Romaniloru in naintea altoru Natii sēntescu, vedu, pricepu de opu afi innapoiaducerea a literelor strămoșesci maquar in lucrurile quele politicesci, remānā de mine in Numele Domnului prin Beserici. Ma și Europa intrégă anchē astēptā aquéstā de la noi.

Que se atinge de părerea minții Unora, quarii socotescu, și đicu: A nu sē pote scrie linba romānescă cu litere latinesci, cu quare mai tótă Europa trăiesce, au des'aru face așia, maquar in locul' lui ʀ și ʁ alte litere nōo sî se pună, intr'aquesta formă o urgisescu. Adeveratu quumchē đicerea afară a lui ʀ și ʁ fōrte grea, și destinptă de tōte cunoscute sunetele a altoru linbi, adequă o alsuīre chiaru insușitā' alinbei romānesci este. Insē dreptu pentru aque, séu vei insemnā destinptu și firei linbei romānesci aieptatu sonul' aquela cu ʀ și ʁ Romāniloru numai, și v'o quātoră serbi. Au cu quele de nouu in locul' loru aflate și iscōlite nimerui cunoscute litere vei scrie, totu una este, pururea aqueiași remāne greotăte, que destinptu curiósă đicerea loru afară numai din gura Romānului a o invetiare: deci dară que impedică a nú lăsa pe voia queloru que vreu ascrie linba romānescă cu literele mai

Mariloru sîi, si iaie innainte literele aquele, que se apropie de a insemnare rădîcina cuventului in linba latinésca, Italianésca, Frâncésca ș. q. l. în aquô-rora, locu aufost ôrequandu pusă ъ și ꝛ p. v. cōtră, quādu, contra, quando? și qua se in semne dé supra destîntă greutatea sonului de đisu afară cū unu acoperișu micu indoitu in forma Unui triumphiutu, séu cu o jumetate de covrigu, au cercel' dessverigatu? Judecați dreptu rogûvo darê voi Romaniloru pențru binele vostru! vói străiniloru êrô pentru iubire de aprôpelui, nu pripiți a alergare qua si inpițați la pâmêntu bunâvoirea meă, quî me în-timpinați cu in durare de ajutoriu și partinire.

Cap, VI (p. 69—95): «Cultura linbei, și a graiului».
Pe foile nepaginate dela sfârșit arătarea cuprinsului.
București: Biblioteca Academiei Române.

1044. Anton Pann, *Azion*, București 1819.

N'am văzut exemplare.

Teodorescu G. Dem., *Operele lui Anton Pann. Recensiune bibliografică*, Buc. 1891, p. 7, reproduce, pentru această operă, propriile cuvinte ale lui A. Pann, din Introducerea dela *Bazul teoretic și practic al muzicii bisericești*, Buc. 1845, pag. XXXIII: «...pe când mă aflam și eu, ca director, în tipografia sa de muzica bisericeasca [a lui Petru Efesiul] și pentru întâia dată am tiparit un *Acsion* în românește». Vezi și Teodorescu G. Dem., *Vięta și activitatea lui Antonu Pann*, Buc. 1893, p. 26—28.

1045. Papadopolu Nicolau, *Cărticică îndemănatică*, traducere de S(fințitul) V(e-niamin) M(itropolitul) M(oldovei), Iași 1819.

КЪРТИЧІКЪ | ЛНДЕМЖНІТЭКЪ. | ЛНПРОТІВА ЧІЛОР ЧЕ БОЛІСК ЛА | ЧІЛЕ
ПЕНТРС АДЕВЪРЪЛ ШІ КОВЖРШІ|РК СФІЦІТЕЛОР СКРИПТСРІ. | ЛДЗНАТЪ ДИН КЪРЦІ
ГАЛЛІЧІШІ | СПРЕ ФОЛОСЪЛ НЪМЪЛЪШІ НОСТРС. | ДЕ | НІКОЛАЙЪ ПАПАДОПОЛЪ | ШІ
СКОДЪ ПРЕ ЛІМБА НОАСТРЪ ДЕ | С: Е: М. М. | СПРЕ ФОЛОСЪЛ НЪМЪЛЪШІ РУМЪНІСК. |
ІІРЪ ІКЪМ ТУПЪРІТЪ ЛІТРЪ АЧЕСТАШІ КІП ПРЕ КЪМ СЪ КЪДЕ. КЪ КІЕЛТЪЛЛА ОУНЪШІ
ЮЕНТОРЪ ДЕ ФОЛОСЪЛ | ПАТРІЕЙ СЪЛЕ. | ЛН ТУПОГРАФІА СФІТЕЙ МІТРОПОЛІЙ ЛІ ІШІ.
ЛА ІНЪЛ: ІІΩΔΙ.

In-8° mic de 114 pagine.

Pag. 3—12 prefața autorului (în traducere românească). Textul intitulat «Adevarul și covârșirea Dumnezeешtilor scripturi» se întinde dela p. 13—66 și se arată, la sfârșit, în nota respectivă, ca este prelucrat după «Iacov Sayrinos... născut în cetatea... Galliei, la 1667... iar la 1730, fiind de 63 de ani au murit» (p. 103). Dela p. 66—103 sunt 42 note explicative, referitoare la text. Dela p. 104 până la sfârșit: «Adăogire pentru ca îndeletnicirea D(um)nezeешtilor scripturi ăste prea de nevoie».

Din prefață, al cărei titlu este următorul:

Înainte cuvântare către îndemnătorul acestui lucru prea cinstitului și
iubitorului de neam Domnului Mihail Vasiliu să se bucure.

Priiatene,

Eu, priiatene, acestea le-am scris pentru cei de un neam cu noi, acărora

folosul îmi iaste precum știți, prea iubit, și o! de așî neneri scoposul
mieu!

Iară tu fii sănătos și filotimisește-te la acest bun scopos, al iubirii neamului nostru.

In Constantinupoli, luna ¹⁾ Ianuar 1814.

Adevăratul tău priiaten

N. Padadopolul.

Vezi și N. Iorga, *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, 404.

București: Biblioteca Academiei Române.

1046. Petrovici, Neujahrs - Geschenk. Buda 1819. — Nemțeste.

Neujahrs-Geschenk | den | Herren und Frauen | Bürgern und Bürgerinnen | Walachischer
Nation | zu Pesth, | am Abend des 31ten Dezember 1819. | dargebracht | vom | Petrowitsch,
K. P.r. | Ofen, | gedruckt mit königl. ung. Universitätschriften.

In 8-0 mic, 14 pag.

Până la pag. 11 sunt versuri de felicitare pentru noul an, după care urmează la-
muriri despre o societate a femeilor române din Budapesta; dintre ele amintim: Elena
Grabovszky, Ecaterina Gyika, Pelagia Papakoszta, etc.

Bucuresti: Biblioteca Academiei Române.

1047. *Psaltire*, Râmnic 1819.

ΨΥΛΗΤΗΡЪ | Прѣрѡкалъ шй ѿпъратылаъ, | ДЯВІАДЬ. | ѿкъмь ѿшрачєшь кнѣя |
Тѹпъришъ, ѿ зныла, | Прѣ лѡминашылаъ Дѡмѣ | Іоу ѿлєгѡндаръ НІКОЛАЕ | ОУ-
ЦАЛЪ БОГО^А, | Къ бл҃головєнію юенторкѡлѣ | Дє Дѡннєізіс Кѹрь. | ГІДІАКТІОНЪ
ЄПІ^{КО}^Н РЖ^М | Да янѹ дєла Хѣ. АѠΩΔΙ. | Дє НІКОЛАЕ Тѹ^П. РЖ^М.

In-32° de 324 foi numerotată, tipar negru și roșu. Pe verso titlului o xilografie desemnată reprezentând pe David.

Fără prefață.

La sfârșit:

S'au tipărită cu cheltuiala Dumnealui Biv. 2. vist. Gheorghe Vlădescu.
De Nicolae brat ego întru a Dumnealoră typografie dină Râmnicu. 1819.

București: Biblioteca Academiei Române.

1048. *Rugăciuni către... Născătoarea de Dumnezeu*, București 1819.

РУГЪЧУНЪ | Кътръ Прѣ Гфнта Нъскътоарѣ | де Дѣнезѣ, шй пѣрѣрѣ
Фѣчоара | Марѣа. Фѣартѣ фѣлоситѣаре, | Чѣларѣ чѣ вѣръ четѣ кѣ бѣнѣ крѣдѣницѣ,
вѣрѣ дѣфлѣ мѣжѣжѣаре | свѣлѣтѣскѣ, шй тѣрѣпѣскѣ.

Ѣкумъ ꙗтрачѣстаишй кнпъ, Тѹ|прѣйтъ, Ѧзѡлае Лѡминатѡлѡй | Шѡ прѣ Ѧнтъ-
цѡтѡлѡй Дѡмнъ | Ісѡ ѥлѣѡндрѣ НІКѡЛѤ | ОУЦѡЪ БОГЕО^ | ꙗ Бѡкрѣиш
Ѧ сфжнта Митрополѣ, ла Лѣтъ ѡдѡу.

ДѢ ГѢ Ѡ ѡ Ꙗ Ѧ БИ В Ъ ВЪ ТѸ П РЖ М НИ Ч К Н Ш Я.

1) în original greșit: ΛΑΚΑ.

In-8° mic, 15 foi.

Pe verso titlului o gravură, reprezentând Buna-Vestire, cu următoarele rânduri:

Bucură-te cea ce ești lăcaș bucuriei
Că numai ție uniia ți să cade să te bucuri.

La sfârșit:

Dimitrache Gârdescu probar.

Comunicată de dl. Sabin Mureșanu.

Cluj: Biblioteca Universității.

1049. Testamentul nou, St. Petersburg 1819.

НОВАЯ ТЕСТАМЕНТЪ | АДЪКЪ | ДЪШЪЗЕМЖИТЪЛЪ ЛЕЦІН ЧЕН НОВА, А ДОМНЪЛЪН,
ШН | МЖИТЪИТОРЮЛЪН НОСТРЪ | ИНОУЕХЪ ХРИСТОУЕХЪ. | КЪ КІЕЛТЪЛА РУССІЕНІЦІЙ
ГОУЦІТЪЦІЙ А БІБЛІИ. | А ГІАКТИПЕТЕРЪРГІ | А ТУПОГРАФІА ЛЪН НІК. ГРІЧА. |
А ДНЪЛЪ 1819 ЯНУАРІА 15 ЗНАЕ.

In-8°, de 2 foi nepaginate+303 pagini, cu greșeli de paginatie: 100—103 pentru 300—303.

Verso titlului alb, iar prefața este aceeași ca și la *Biblia* apărută în acelaș an, tot la St. Petersburg.

După prefață urmează aceste rânduri, puțin deosebite față de cele din *Biblie* (vezi aici nr. 1031):

Impărăteasca de D(u)mnezeu păzita cetate Sanctpăterburgū, depe cea dinū Transilvanie typerită românească tălmăcire, acumū de al doilea s-au ty-păritū Noulū Testamentū, cu chieltuīala, și osirdiīa Rossieneștiī soțietăți a Bibliei, în anulū dela zidirea lumii 7327, iară dela întruparea Cuvântului lui D(u)mnezeu 1819 indictū 7, în a noaosprezăcilea anū a Fericitei și pačnicii stăpāniri alū împărăteștiī sale Mării.

Nu este decât o detașare a *Noului testament* din *Biblia* studiată mai sus (nr. 1031), la care s'a tipărit, din nou, numai foaia de titlu.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 45—46, nr. 20.

București: Biblioteca Academiei Române.

19

1050. Viața Sfântului Vasile celui Nou, București 1919.

ВІАЦА | ГІАКТИЛЪН ВІАЦІАІЕ ЧІЛЪН НОС. | ШН | АФРИКОУІАТЕЛЪ ВІАМІ АЛЕ ВЪЗДЪ-
ХЪЛЪН, ШН ДРЪПТА ЖЪДЕКАТЪ, | ПРЕ КАРЕ ЛЪС ВЪЗЪТ ГРИГОРІЕ ПРИН РЪГЪЧЮНИЛЕ
СГІНТЪЛЪН ВІАЦІАІЕ ЧІЛЪН НОС, ШН ДЕ АЧІЛАШ ГРИГОРІЕ СКРІСЕ: | КАРЕ АКЪМ | ТЖАМЪ-
ЧІНДЪСЕ РЪМЖНЪЩЕ, САЪ ДАТ А ТУПЪРЮ. | А ЗНАЕЛЪ ПРЕ АНЪЛАЦЪЛЪН НОСТРЪ ДОМН, |
АЛЕЖІАНАРЪ НИКОЛАІЕ ГЪЦЪЛЪ БІ. | КЪ БЛАГОСЛОВІІА ПРЕ СГІНЦІТЪЛЪН МІТРО-
ПОЛІТ А ТОАТЪ ОУГРОБЛАХІА КЪРІУ КЪР ДІОНЪСЕ. | ПРИН ТОАТЪ КІЕЛТЪЛА ДЪМ-
НЪЛЪН ВІАЦІАІЕ БІГА. | А БЪКЪРЪЩІ. | А ЧЪ ДЕ НОС ФЪКЪТЪ ТУПОГРАФІЕ А ДЪМІКАУР |
РЪДЪКІАНАЛЪ КЛЕНЧІАНАЛЪ БІК ВІА ГІОАНИК. ШН | ДІМІТРАКЪ ТОПІАНАНАЛЪ
БІК ВІА ГІОУІРЮ. | А ДНЪЛЪ ЯНУАІ. ІСАІЕ А ВІ. | ДЕ МОАХЪЛЪ ИСАІА ТУПОГРАФ ДНН МЪ-
НЪСТІРЪ | НЪМЦЪЛЪН.

In-4°, 1 foae (titlul)+150 pag., încadrate.

În fața textului se află o gravură de un format mai mare, intitulată: «Icoana în-fricoșatei judecăți a Domnului nostru Iis. Hs. la [a] dooa venire», la fel cu cea din *Noul Testament*, Măn. Neamț, 1818. (facs nr. 380).

Icoana—stilizată—e reprodușă și interpretată de Sim. Fl. Marian, *Inmormîntarea la Români*. Studiu etnografic, Buc. 1892, p. 448-456, capitolul «Vămile».

București: Biblioteca Academiei Române.

1051. Evghenie Vulgaris, *Adoleshia filotheos*, adecă indeletnicire iubitoare de Dumnezeu, trad. de Mitropolitul Veniamin, tom. II—V, Iași 1819.

Titlul și descrierea bibliografică vezi-le la nr. 867 (*Bibl. rom. veche*, III, 113), pentru că tomul I s'a tipărit încă din anul 1815.

La sfârșitul tomului al V-lea (într'unele exemplare, greșit, la I-ul) se află, ca appendice, cartea cu titlul următor:

Ἰ Τ Χ Ρ Η Ἰ Ρ Θ | Ἀηλόκ Δε εκρηόαρε. | Ἰεσπρα Ταραφσλσῆ ὠκελίμηνωρ | πεντρσ | Φύρτκ ἂ τόατκ λσμκ.

În-4°, 134 pag. și o tablă după p. 112. Tot textul încadrat în linii. S'au tras exemplare și ca broșuri separate, fără arătarea anului și locului.

Traducătorul acestei anexe la *Adoleshia filotheos* nu mai este Mitropolitul Veniamin, ci Petru Stamatiadi, după cum se spune la pag. 134:

S'au tălmăcit și s'au adunat de înțeleptul Dascal Petru Stamatiadi.

D. Russo, *O scrisoare a lui Evghenie Vulgaris tradusă în limba română*, în *Revista Istorică Română*, I (1931), 7—31 (și extras), dar în deosebi p. 11, 19—20.— Em. Grigoraș, *Genesa, Demonstrație științifică de Petru Stamatiadi (1791)*, republicată cu o introducere, un lexic de . . . , Buc. 1925.

București: Biblioteca Academiei Române.

1052. *Slujba Sfântului martir Ioan din Trapezunt*, Iași 1819.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ | ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ | ΙΩΑΝΝΟΥ | ΤΟΥ | ΤΡΑΠΕΖΟΥΝ-
ΤΙΟΥ. | Συντεθείσα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξαν- | δρείας | κυρίου | Νικηφόρου τοῦ Κρη-
τός. | Καὶ | νῦν πρῶτον ἐκδοθεῖσα | εἰς τύπον | μετὰ τινων προσθηκῶν καὶ διορθώσεων, | φι-
λοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ κυρίου | ΘΩΜΑ ΜΠΟΥΙΟΥΚΗ | ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΥ. | Ἐν
Ἰασσίῳ | 1819 | Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ.

Slujba sfântului martir Ioan din Trapezunt, compusă de Patriarhul Alexandriei, Domnul Nichifor Critceanul. Și acum întâia dată publicată prin tipar cu unele adăogiri și îndreptări, cu mărinimoasa cheltuială a Domnului Toma Buiuchis din Trapezunt. În Iași, 1819. În tipografia grecească.

În folio, 3 foi nenum., +22 pag.

Tipar negru și roșu. După titlu (alb pe verso), pe 2 foi, urmează prefața și gravura sfântului cu următoarea însemnare și legendă:

Δ. Κοντολέο ἐχάραξεν ἐν Γιάσαι 1819. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ νέος ἐκ Τραπεζοῦντος, ὁ μαρτυρήσας ἐν Ἀκκερμανίῳ, οὗ τὸ ἅγιον λείψανον σώζεται ἐν Σουτσάβῃ. Διὰ δαπάνης τοῦ Θωμᾶ Μπουϊούκη. (D. Kontoleo a gravat în Iași 1819. Sfântul martir Ioan cel nou din Trapezunt, care a devenit martir în Akerman, ale cărui moaște se află la Suceava. Cu cheltuiala lui Toma Buiuchi).

Prefața:

Πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας.

Ἡ παροῦσα Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Τραπεζουντίου, συντεθείσα, ὡς ἐπι-
γράφεται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Νικηφόρου, ἐσώζετο ἄχρι τοῦδε χειρόγραφος
εἰς τινας ἐν Ἰασσίῳ ἐκκλησίας καὶ μεταγραφομένης αὐτῆς ὑπὸ διαφόρων ἀντιγραφῶν, ἐγί-
νοντο, προσθῆναι καὶ ἀφαιρέσεις καὶ σφάλματα πολλά, καθὼς ἐγίνοντο εἰς ὅλα τὰ χειρό-
γραφα παλαιὰ βιβλία, πρὸ τῆς εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας. Μετ' αὐτὴν δὲ συνετέθησαν καὶ
ἄλλαι τοιαῦται ἀκολουθίαι τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου ὑπὸ ἄλλων ποιητῶν, οἵτινες διὰ νὰ φανῶσι

πρωτουργοὶ τοῦ ποιήματος, δὲν ἠθέλησαν νὰ παραλάβωσι τι ἐκ τῆς πρώτης, πάντῃ ἄλλοις ἄσφατα συντάξαντες. Ὡστε τριῶν ἢ τεσσάρων τοιούτων Ἀκολουθιῶν εὗρισκομένων, καὶ ἐρχομένης τῆς μνήμης τοῦ Ἀγίου, διηπόρει ἐνίοτε ὁ προσεστὼς τοῦ ναοῦ, ποίαν ἐξ αὐτῶν νὰ μεταχρισισθῇ. Διὰ τὴν ἐκλείψην λοιπὸν αὐτῇ ἡ σύγχυσις, καὶ νὰ διαδοθῇ ἡ Ἀκολουθία πανταχοῦ, μάλιστα εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Ἀγίου ἵνα δοξάζεται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, ὡς πρῶτος μάρτυς ὑπὸ τῶν τῆς Ἁγαρ σφαγιασθεὶς, ἐφιλοτιμήθη ὁ κύρ Θωμᾶς Μπουτούκης ἐκ Ῥοιζίου πόλεως τῆς ἐπαρχίας Τραπεζοῦντος, νὰ τὴν ἐκδώσῃ διὰ τῶν τύπων εἰς φῶς, διορθωθείσαν ἐν οἷς ἔδει πρὸς ψυχικὴν τοῦ ὠφέλειαν, προθυμοποιηθεὶς ἅμα νὰ χαλκοχαράξῃ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀγίου, ἔκτινος παλαιᾶς εἰκόνης, σωζομένης ἐν τῷ ἐνταῦθα μοναστηρίῳ τοῦ Μπουρνόβου. Ἀποδέξασθε οὖν πάντες ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ προθύμως τὴν βίβλον δοξάζοντες τὸν Θεόν, τὸν ἐνισχύοντα καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς τοὺς εὐσεβεῖς εἰς τὸ μαρτύριον· τὸν δὲ Ἅγιον ἐορτάζετε ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἀντίληψιν.

Către cetitori.

Slujba de față a sfântului Ioan din Trapezunt care a fost compusă, după cum se spune în titlu, de către Nichifor Patriarhul Alexandriei, se păstra până acum în manuscris la unele biserici din Iași; și, fiind transcrisă de către diferiți copişti, s'au făcut adăogiri, omisiuni și multe greșele, după cum se întâmplă cu toate lucrările vechi manuscrise, înainte de descoperirea tipografiei. În afară de aceasta s'au compus și alte slujbe de acest fel ale aceluiaș sfânt de către alți poeți, cari, ca să pară autori ai cântării, nu au voit să ia ceva din cea dintâi, ci au alcătuit cu totul alte cântări. Incât, găsindu-se trei sau patru slujbe de acest fel și venind ziua pomenirii sfântului, mai marele bisericii era nedumerit uneori, pe care din ele să întrebuințeze. Ca să înlăture deci această confuzie și să se răspândiască pretutindeni slujba, dar mai cu samă în locul de naștere al sfântului, pentru a fi cinstit de către creștini ca cel dintâi martir, care a fost măcelărit de strămoșii Agarenii, și-a luat osteneala Domnul Tòma Buiuchis din orașul Rizion al eparhiei Trapezuntului să o scoată la lumină prin tipar, îndreptând-o acolo unde era de nevoie, spre folosul lui sufletesc, grăbindu-se în acelaș timp să sape în aramă icoana sfântului după o icoană veche care se păstrează în mănăstirea Bârnova de aici. Primiți dar toți creștinii ortodocși, cu dragă inimă, cartea, mulțumind lui Dumnezeu, care întărește în credință pe cei evlavioși chiar în împrejurările cele mai grele; iar pe sfânt sărbătorii-l cu psalmi și cu cântări spre mântuirea și ajutorul vostru.

Traducere de D. Fecioru.

Exemplar la sfârșitul cărții grecești *Serviciul bisericesc*, Târgoviște 1709 (vezi *Bibl. rom. veche*, I, p. 480—481, nr. 157).

București: Biblioteca Academiei Române.

1053. [Gessner S.], *Amorezatul*, dramă pastorală. Traducere de Ruxanda Samurcaș, Iași 1819. — Grecește.

ΕΡΑΣΤΟΣ. | Δ ρ ά μ α Π ο ι μ ε ν ι κ ό ν | Εἰς δύο Πράξεις | Μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς τὴν καθομιλου- | μένην ἡμῶν ἀπλὴν διάλεκτον. | ὑπὸ | ΡΩΞΑΝΗΣ ΣΑΜΟΥΡ-

ΚΑΣΗ. |!) ωνηθὲν | Τῷ Ἐξοχωτάτῳ καὶ φιλοστοργωτάτῳ αὐτῆς Πατρὶ | κυρίῳ | ΔΗ-
ΜΗΤΡΙΩ ΣΑΜΟΥΡΚΑΣΗ. | Ἐν Ἰασσίῳ | Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ | 1819.

Amorezatul. Dramă pastorală în două acte. Tradusă din nemțește în limba noastră simplă vorbită, de Ruxanda Samurcaș. Dedicată prea nobilului și prea iubitului ei tată Chir Dimițtrie Samurcaș. În Iași, în Tipografia grecească, 1819.

In-12°. 62 pagine (după comunicarea d-lui Sabin Mureșanu, Cluj).

La început 2 scrisori ale Roxanei Samurcaș, pe care le publicăm după copia trimisă de d-l S. Mureșanu. Deoarece această operă s'a tradus și tipărit în românește de Zoița Grigoriu, la 1822 în Iași, pentru traducerea acestor 2 scrisori («Pré iubitului meu părinte!» și «Cătră doamnele cele de o vârstă cu mine!», trimitem la cartea bibliografiată la nr. 1150, unde se găsesc traduse de Zoița Grigoriu.

Φιλοστοργότατέ μοι Πάτερ!

Μέγα κατὰ ἀλήθειαν ὡς πρὸς τὰς παρούσας δυνάμεις μου, μικρὸν ὅμως ὡς πρὸς τὸ ὑφειλούμενον εἰς Σὲ τὸν φιλόστοργον Πατέρα ἀπαραίτητον χρέος μου, μοὶ ἐφαίνετο ἡ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μετάφρασις τοῦ παρόντος Ποιμενικοῦ Δράματος τοῦ κυρίου Γεσνέρου. Ἀλλὰ διὰ τὰ πληροφορηθῆς ὅτι εἶμαι εὐγνώμων διὰ τοὺς καθημερινούς κόπους Σου, οἱ ὅποιοι εἰς μόνην τὴν ἰδικήν μας ἀποβλέπουσιν ἀνατροφὴν, ἐπεμελήθην μετὰ πόνου νὰ μεταφράσω αὐτό, διὰ τὰ τὸ προσφέρω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὡς πρῶτον εὐγνωμοσύνης σημεῖον. Παρακαλῶ λοιπὸν ταπεινῶς νὰ τὸ δεχθῆς με πατρικὴν εὐμένειαν, νὰ παραβλέψῃς τὰ ἐν αὐτῷ σφάλματά μου, καὶ νὰ με δεχθῆς ἀπὸ ψυχῆς διὰ τὰ Σοὶ προσφέρω εἰς ἄλλον καιρὸν, ἂφ' οὗ λάβω περισσοτέραν δύναμιν εἰς τὰς διαλέκτους, ἄλλα μου πονήματα τσελιότερα. Μένω δὲ με ὄλον τὸ σέβας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Τῇ α'. Ἰανουαρίου αἰθ'.

Ταπεινὴ Θυγάτηρ
Ρωξάνη Σαμουρκάση.

Πρὸς τὰς Συνομηλίκους μοι Κυρίαι!

Εἶναι ἤδη ἕνας ἑνιαυτός, ἂφ' οὗ ἄρχισα νὰ διδάσκωμαι τὴν Γερμανικὴν διάλεκτον. Τῆς γυμνάσεώς μου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ διατριβὴ ἐγένετο εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ κυρίου Γεσνέρου, ὅπου συναριθμεῖται καὶ τὸ παρὸν Ποιμενικὸν Δράμα. Βλέπουσα ἐγὼ τὴν ἐμπεριεχομένην εἰς αὐτὸ ἠθικὴν, τὸ μετέφρασα ὅχι με ὀλίγον κόπον εἰς τὴν καθομιλουμένην Γλῶσσάν μας κατὰ τὰς δυνάμεις μου. Δὲν στοχάζομαι, ὅτι θέλω κατακριθῆ, ὦ Κυρίαι μου! ἐπειδὴ εὗρισκете εἰς αὐτὸ στοργὴν καὶ ὑπακοὴν Τέκνου πρὸς Πατέρα, ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην ἀνδρογόνου, βοήθειαν τῆς θείας Προνοίας, καὶ τύφιν συνσιδότης, με τὴν ἀπόκτησιν τῶν ὁποίων ὀνομάζεται τις ἄνθρωπος τυφόντι, καὶ ὁμοίωμα τοῦ Δημιουργοῦ.

Ἀγαποῦσα κατὰ ἀλήθειαν νὰ σὰς προσφέρω ἄλλο τί μεγαλῆτερον καὶ ἡθικώτερον ἢ ἀσχολία ὅμως περὶ τὰ καθημερινὰ μου μαθήματα, εἰς τὰ ὅποια τώρα μάλιστα κατὰ τὸν δέκατον τρίτον χρόνον τῆς ἡλικίας μου με καθυπέβαλεν ὁ φιλόστοργός μου Πατήρ, δὲν μοὶ δίδει δυνάμεις ἀναλόγους με τὴν προαίρεσιν, οὕτε καιρὸν ἄλλον διὰ τὰ καταγίνωμαι εἰς τοιαῦτα. Ἐλπίζω ὅμως εἰς ἄλλον καιρὸν νὰ σὰς προσφέρω μεγαλητέρους κόπους μου, ἔάν κατὰ τὸ παρὸν δεχθῆτε τὴν μικράν μου ταύτην μετάφρασιν χωρὶς νὰ με κατηγορήσετε παντελῶς. Ἐρῶσθε.

Cluj: Biblioteca Universității.

1) Deteriorat. Probabil: [Nūn δὲ προσφ]ωνηθὲν.

1054. Balu Suțu, *Sfaturile unei mame către fiica sa*, Veneția 1819. — Grecește.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ | ΜΗΤΡΟΣ ΠΡΟΣ ΘΥΓΑΤΕΡΑ | μεταφρασθεῖσαι ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων | συγγραμμάτων τῆς Κυρίας Δελαμπέρ | εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν | παρὰ τῆς | Ἐκλαμπροτάτης Δομνίτζας | ΠΑΛΟΥΣ ΣΟΥΤΖΗΣ | καὶ προσφωνηθεῖσαι τῇ Ὑψηλοτάτῃ | καὶ Σεβαστοτάτῃ Πατρὶ αὐτῆς | καὶ Αὐθέντῃ | Κυρίῳ Κυρίῳ | Ἀλεξάνδρῳ Σούτζῳ Βοεβόδα. | Ἀποδοθεῖσαι δὲ κατὰ χάριν τῇ ἐν | Κωνσταντινουπόλει Βιβλιονομικῇ Ἐφορσίᾳ. | Ἐν Βενετίᾳ. | Παρὰ Νικολάῳ Γλυκσί τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. | 1819.

Sfaturile unei mame către fiica sa, traduse din operele cele mai alese ale doamnei de Lambert în limba noastră de prea strălucita Domnișă Ralu Suțu, și dedicate prea înălțatului și prea respectatului ei tată și Domn, domnul domn Alexandru Suțu Voevod. Cedate în dar Eforiei Biblionomice din Constantinopol. Veneția. La Nicolae Glykis din Iannina. 1819.

In-12° de 96 pag.; pag. 1 titlu; pag. 3—6 prefața—dedicație a traducătoarei; pag. 7—10 o prefață a lui Alexandru Seianos, care laudă calitățile traducătoarei; pag. 11 începe textul.

Prefața traducătoarei (pag. 3—6):

Θεοφροῦρητς Αὐθέντα Τρισέδαστς καὶ Φιλοστοργότατέ μοι Πάτερ!

Προσέφρον ποτὲ οἱ Παλαιοὶ ἐπὶ τοὺς τότε ὥμους τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, εὖ-
χαριστοῦντες διὰ τὴν ἐπικαρπίαν· προσφέρω ἤδη καὶ ἐγὼ πρὸ ποδῶν Σου τὴν μετὰφρασιν
ταύτην, ὡς τῶν γυμνασμάτων μου ἀκροθίνιον, Σὰ ἐκ τῶν Σῶν καθηκόντως προσκομίζουσα.
Προσέρχομαι δὲ καὶ προτείνω τὰς χεῖρας μὲ ἄκραν συστολὴν καὶ δέος, ἐπειδὴ καὶ εἶμαι
πληροφορημένη, ὅτι τὸ ἀκρόδρυον τοῦτο πολὺ ἐλλείπει τοῦ νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τε τὴν
πρὸς ἐμὲ δούλην Σου, καὶ πρὸς ἅπασαν τὴν ἀδελφικὴν μου χορείαν, ἀπ' ἀρχῆς καλαβλη-
θεῖσαν, καὶ ἀδιαλείπτως ἤδη καταβαλλομένην φιλόστορον ἐπιμέλειαν, καὶ φιλότεκνον σπου-
δὴν τε καὶ προσπάθειαν τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, εἰς τὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἡμῶν παι-
δείας τε καὶ εὐαγωγίας. Ἄλλ' ὅμως ἡ συγγνωμονεστάτη τοῦ Ὑψους Σου περὶνοια, γι-
νώσκουσα τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀτελές τῶν πρώτων ἐγχειρημάτων, θέλει ἀποδεχθῇ προσηγῶς
τὴν τοῦτου ἀνάθεσιν, παρσιβλέπουσα μὲ ὄμμα ἱλαρὸν ὅσα ὑπὸ τῆς πρωτοπειρίας μου παρσι-
σέφρυσαν εἰς τοῦτο μου τὸ πρώτων οἶονσι δοκίμιον. Πᾶσα ἀρχὴ ἔχει φύσει τὰς ἰδίας δυσ-
χερείας καὶ ἐλλείψεις, καὶ αἱ πρώσαι τῶν πραγμάτων ἐπιβολαὶ δὲν τελειοποιοῦνται, εἰ μὴ
διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς τριβῆς τε καὶ ἑξέως. Ὅθεν ὅταν κατὰ τὴν βᾶσιν ταύτην ἀξιωθῇ τῆς
Σῆς ὑψηλῆς συγγνώμης, περὶ τῆς τῶν ἄλλων ἔχω χρηστοτέρας τὰς ἐλπίδας, θεδαῖα σχεδὸν
οὐσα, ὅτι οἱ ὁμογενεῖς ἐλλόγιμοι καὶ σοφοὶ τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐλλείμματα εἰς τὴν πρωτο-
πειρίαν μου ἀποδιδόντες, θέλουν μὲ ἀξιῶσι ἐτοιμότερον καὶ τῆς ἐδικῆς των, προόδους ἐμοὶ
καὶ τοῦ λοιποῦ ἐπευχόμενοι· ἐπειδὴ καὶ τὰ ὑπέροχα εἰς ὅτιον, δέδοται ἐκ φύσεως νὰ φέρωνται
πρὸς τὰ ὑποδεέστερα συγκαταβατικῶς ὑπὸ γυναιότητος. Ἐν συντόμῳ, Τρισέδαστέ μοι Πάτερ,
ἐγὼ δὲν συνέγραψα δι' ἑξέως εἰς ἐπίδειξιν, ἀλλὰ μετέφρασα διὰ πρωτοπειρίας εἰς τε τοῦ νοός
μου ἐξάσκησιν, καὶ τῆς καρδίας μου μάλιστα διαβρόθυμσιν, καὶ ἐάν δὲν δυνῆθῃ νὰ ἀκολουθήσω
κατ' ἔχονς τὴν τοιαύτην Σεβαστὴν Μητέρα, μμουμενὴ τὰς ἀρετάς της, εἴθε διὰ τῶν φιλοστόργων
Σου εὐχῶν, νὰ ἀξιωθῇ τοῦλάχιστον, καθὼς καὶ ἐφίεμαι, νὰ διαζήσω κατὰ πάντα συμφῶνως μὲ
τὰς συμβουλὰς της, τὰς καὶ μέλιτος γλυκυτέρας, καὶ παντὸς τιμίου πράγματος ἐμοὶ τιμιω-
τέρας, διὰ νὰ ὑποσημιῶμαι ἔτι μᾶλλον ἐπαξίως!

Τῆς Ὑμετέρας Ὑπερστόργου, καὶ Τρισέδαστου Ὑψηλότητος

Θυγάτηρ εὐπειθεστάτη καὶ δούλη
Ῥαλοῦ Σούτζη.

Domnitorule, de Dumnezeu păzit, prea respectate și prea iubite tată!

Cei vechi ofereau pe altarele de atunci pârgile roadelor, mulțumind pentru recoltă; acum aduc și eu la picioarele Tale această traducere, ca cel mai bun din exercițiile mele, oferind Ale Tale dintru Ale Tale după datoria cuvenită. Vin și întind mâinele cu cea mai mare sfială și frică, fiind informată, că acest rod este departe de a corespunde îngrijirii plină de dragoste, ce ați arătat dela început și continuu arătați, atât pentru mine, sluga Ta, cât și pentru toți frații mei, și silinței și dragostei de copii a Înălțimii Voastre, în cele necesare pentru instrucția și educația noastră. Dar binecunoscuta agerime a minții Înălțimei Tale, știind că primele încercări sunt de cele mai multe ori neizbutite, va primi cu blândețe dedicația acestei încercări, trecând cu o privire senină peste tot ce s'a strecurat, din cauza neexperienței mele, în această primă a mea încercare. Orice început are în mod firesc greutățile și lipsurile sale, și primele efortări nu se perfecționează, decât prin continuă usare și practică. Așadar, dacă pe baza aceasta mă voi bucura de iertarea Înălțimei Tale, pentru cea a celorlalți, am speranțe mai bune, fiind aproape sigură, că învățării și savanții concetățeni atribuind neexperienței mele, lipsurile din cartea de față, îmi vor acorda mai bucuros a lor iertare, urându-mi și pe viitor progrese. Căci cele superioare, în orice ordine de idei, sunt din natură hărăzite să se arate, din generozitate, cu îngăduință față de cele inferioare. În scurt, Prea respectate al meu Tată, eu n'am scris, ca de obicei, ca să mă scot în evidență, ci cu neexperiența mea am făcut o simplă traducere pentru exercitarea minții mele și mai cu seamă pentru transformarea inimei mele. Dacă voi putea să urmez, pas cu pas, pe acea Respectată Mamă, imitând virtuțile ei, cel puțin, să mă învrednicesc, cum și doresc, ca cu blagoslovirile Tale afectuoase, să pot trăi conform sfaturilor ei, sfaturi cari sunt mai dulci decât mierea, și pentru mine mai vrednice de cinste decât orice alt lucru vrednic de cinste și să mă pot iscăli cu mai mare vrednicie!

A Înălțimei Voastre prea iubitoare și prea respectată
fiică ascultătoare și slugă,
Ralu Suțu.

Traducere de N. Camariano.

Autoarea franceză din care s'a tradus este *Anne-Thérèse de Marguenat de Courcelles, marquise de Lambert* (1647—1733), care, între altele a scris și *Avis d'une mère à sa fille et à son fils* (1728).

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1055. Kleobul G., *Table pedagogice după metoda învățături reciproce*, Paris 1819. — Grecește.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ. | Κατὰ τὴν Ἀλληλοδιδασκτικὴν Μέθοδον. Ἀριθ. 1^{ος}. |

Iar în josul paginei este: Συνταθέντες ὑπὸ Γ. ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΤΟΥ, καὶ ἤδη πρῶτον ἐκδοθέντες διὰ δαπάνης τοῦ | εὐγενεστάτου ἄρχοντος Ἀγα Κυρίου Ν. Ροσσέτου Ῥοσονόβανου τοῦ ἐκ Μολδαβίας. | Ἐν Παρισίοις 1819. Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον. | Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ἑδερχάρτου.

Table pedagogice, după metoda învățături reciproce. Numărul 1.

Compuse de G. Kleobul din Filipopole și tipărite, pentru prima dată, cu cheltuiala prea nobilului boier Aga domn N. Rosseti Rosnovanu din Moldova. Paris 1819. In luna lui Aprilie. In tipografia lui Eberhart.

In folio mare ; fiecare foaie, scrisă numai pe recto, constituie o tablă care poartă un număr de ordine sus; în total sunt 73 de table încadrate în chenare de linii negre și poartă titlul reprodus mai sus. Prima tablă începe cu vocalele A, E, H, I, T, O, Ω, și sfârșește cu alfabetul grecesc majuscul.

Ultima tablă (73) începe : Ὁ πλοῦτος χωρὶς μάθῃσιν εἶναι φθορὰς αἰτία.

Sfârșește : Ὡς καὶ οἱ ἐχθροὶ σου σὲ τιμοῦν κἀνένα μὴ φοβῆσαι.

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1056. [Gabriel Bennot de] Mably, *Dialogurile lui Focion*, traducere de Ecaterina Suțu, Iași 1819. — Grecește.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΦΩΚΙΩΝΟΣ. | Ὅτι | οἰκσιότατον τὸ ἠθικὸν πρὸς τὸ | πολιτικόν, | ὑπὸ | Μαβλῇ. | Μεταφρασθέντες δὲ | ὑπὸ τῆς Νεάνιδος | ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΣΟΥΤΖΗΣ, | καὶ | ἐκδοθέντες | ὑπὸ | Θεοδώρου Νέγρη. | Ἐν Ἰασσῷ. | 1819.

Dialogurile lui Focion: cum că morala este în foarte strânsă legătură cu politica, de Mably, traduse de tânăra Ecaterina Suțu și publicate de Teodor Negri, Iași 1819.

In-8° de 3 foi nenumerotate + κς + 216 pag. și 1 foaie (errata). Foile nenumerotate cuprind titlul: Διάλογοι Φωκίωτος = Dialogurile lui Focion; cel reprodus mai sus și o dedicație către Eufrosina Callimachi reprodusă mai jos; pe verso titlului versuri extrase din Prometeul lui Eschil.

La pag. στ'—κστ' (6—26) o introducere a editorului Negri, în care acesta face o scurtă descriere a stării sociale a popoarelor europene, începând dela Greci și Romani și mergând până în epoca lui Mably, când lumea ajunsese la deplină decadentă morală. Pentru a împiedica înaintarea acestei decadente Mably a scris Dialogurile sale. Această scriere, ne spune mai departe Negri, a mai fost tradusă odată în limba greacă de I. Kaskaba ¹⁾, dar fiindcă traducerea acestuia nu apăruse decât într'un număr restrâns de exemplare, el crede ca e de folos să se publice și lucrarea Ecaterinei Suțu.

La f. 3 nenum. următoarea dedicație:

Τῇ Ἐκλαμπροτάτῃ καὶ Θεοσεβέστατῃ Δύμνῃ Μεγαλοπρεπεστάτῃ πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρία, Κυρία Εὐφροσύνη Καλλιμάχη Σούτζου Β. Β. ἀρετώσῃ γυναικί, τὴν παροῦσαν βιβλίον μετὰ τῶν κατ' αὐτὴν προσάγει ἡ μεταφραστὴς.

Prea strălucitei și evlavioasei Doamne prea măreață a întregii Țării Românești Eufrosina Callimachi, frumoasa soție a lui Suțu Voevod, închină traducătoarea prezenta carte împreună cu cele ce sunt într'însa.

La p. A-E următoarea prefață:

Εὐμενεστάτῃ μοι Κυρία.

Ἦτον τῷ ὄντι ἔργον τολμηρὸν τὸ νὰ ἐπιχειρήσω τοιούτου βιβλίου μετάφρασιν· διότι ἔπρεπε νὰ ἐννοήσω καὶ νὰ ἐρμηνεύσω σοφοῦ Συγγραφέως σοφὰς ἐννοίας, δι' ὅλου ἀνωτέρας

¹⁾ Traducerea lui I. Kaskaba a apărut în Petersburg la 1813; un exemplar se află în biblioteca Prof. D. Russo; Vezi și A. Papadopoulos-Vretos, *Νεοελληνικὴ φιλολογία*, vol. 2, Atena 1857, p. 171, nr. 520.

τοῦ ταπεινοῦ μου νοῦς. Ἀλλά τὸ νὰ προσφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα τὴν μετάρρασίν μου φυλάττουσα τὸν συνήθη τῶν τοιούτων ἀφροσιωμάτων κανόνα, ἥτοι ἐπαινοῦσα καὶ ἐγκωμιάζουσα τὰς μεγάλας ἀρετάς, δι' ὧν ἡ φύσις ἐξόχως πασῶν τῶν καθ' ἡμᾶς γυναικῶν τὴν ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα κατεκόσμησεν, εἶναι τολμηρότερον καὶ θρασύτερον. Διότι πρέπει διὰ μικρῶν τὰ μεγάλα νὰ παραστήσω, καὶ συγχρόνως πρὸς τοὺς ἀναγνώστας νὰ φανῶ ὀχληρὰ, φιλοτιμουμένη ἀτέχνως νὰ ἀποδείξω τὰ καὶ Ἑλλίου λαμπρότερα, καὶ φανώτερα. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τῆς ψυχῆς μου ἡ ἀνέκφραστος ἐγγνωμοσύνη, καὶ οἱ λόγοι ἀπλῶς τοῦ καθήκοντος, εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα μὲ ὑπαγορεύουσι νὰ προσφέρω τὴν μετάρρασίν μου, παρακαλῶ θερμῶς νὰ δεχθῇ προσηνῶς καὶ μετ' εὐσείας ἀπλούστατον δι' ὅλου τὸ ἀφροσιωμά μου, ὡς μικρὸν σημεῖον μεγίστης ἐγγνωμοσύνης καὶ ὀλοκλήρου ἀναθέσεως τῶν ἐμῶν εἰς τὴν μητρικὴν κηδεμονίαν καὶ προστασίαν της. Εἰς χεῖρας τῆς ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος δὲν εἶναι ἀνοίκειον ὡς πολιτικὸν νὰ ἀνατεθῇ τὸ παρὸν βιβλίον. Διότι τὸ κεδνὸν αὐτῆς πολίτευμα, καὶ ἡ Ἀθήναιος φρόνησις της, ἰσχυροῦς ἔδωκε λόγους πρὸς τὰς γυναῖκας νὰ μετριάζουσι τὴν κατὰ τοῦτο τῶν ἀνδρῶν μεγαλορῆμοσύνην ἐκ παραδείγματος νεωτέρου. Εἶναι δὲ προσέτι προσφυστάτη καὶ καταλληλοτάτη πρὸς τὴν σεβαστὴν αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα τοῦ τοιούτου βιβλίου ἡ ἀφιέρωσις· διότι ἐποικοδομῇ τὰ πολιτικὰ εἰς βάσιν στρεφάν καὶ ἀκλίνητον, προσαρμύζον τὰ βουλευματα ποτὶ τὰν Σπάρταν τῆς ἀρετῆς, ἥτοι ἀποδεικνύει διὰ λόγων, ὅσα δι' ἔργων ὁ περιβλεπτος αὐτῆς θίος ἐπικυροῖ.

Τῆς ὑμετέρας Θεοσεβεστάτης Ἐκλαμπρότητος

ταπεινὴ δοῦλη
Αἰκατερίνα Σούτζη.

Prea binevoitoare Doamnă.

Era într'adevăr o faptă îndrăznească să încerc să traduc o astfel de carte, fiindcă trebuia să înțeleg și să explic idei savante ale unui scriitor savant, cu totul superioare inteligenței mele smerite. Dar să dedic Măriei Voastre traducerea mea, păstrând regula care se obișnuiește în dedicații de felul acesta, adică să laud și să ridic în slavă virtuțile cele mari cu cari a împodobit natura pe Măria Voastră, mai presus de cât pe toate celelalte femei din vremea noastră, este lucru mai îndrăzneț și mai trufaș, fiindcă trebuie cu mijloace mici să înfățișez lucruri mari și în același timp să par importună cititorilor, având ambiția să arăt în mod stângaciu lucruri mari, strălucite și mai luminoase decât soarele. Fiindcă însă și recunoștința, ce nu se poate exprima prin vorbe, a sufletului meu, precum și motive de datorie mă îndeamnă să dedic traducerea mea Măriei Voastre, O rog călduros să primească cu blândețe și cu bunăvoință dedicația mea cu totul simplă, ca un mic semn de foarte mare recunoștință din parte-mi și de totală închinare a ființei mele către protecția și îngrijirea de mamă a Măriei Voastre față de mine. A pune în mâinile Măriei Voastre această carte, care se ocupă cu chestii politice, nu este lucru nepotrivit, căci purtarea Voastră înțeleaptă și înțelepciunea Voastră, care este deopotrivă cu aceea a Minervei, a dat, printr'un nou exemplu, motive serioase femeilor să tempereze mândria bărbaților în această privință.

Dedicația acestei cărți către venerabila Mărie a Voastră mai este și foarte dreaptă și foarte potrivită, fiindcă așează regimul politic pe o bază solidă și nestrămutată adaptând principiile ei cu virtutea austeră,

adică dovedește prin vorbe cele ce vieța Voastră strălucită consfințește prin fapte.

A Măriei Voastre prea evlavioasă smerită roabă Ecaterina Suțu.

Cartea este tradusă și în românește, dar din limba franceză: *Dialogurile lui Focion, asupra închinării moralului cu politica, traduse din Elinește de Părintele Mabli în limba franțoească, și dintr'aceasta în cea rumînească slobod, de Paharnicul Simeon Marcovici, București 1844.*

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1057. *Contract*, <Lugoș> 181<9>. — Foaie volantă. Românește și nemțește.

Drept titlu:

КОНТРАКТ. — CONTRACT.

În folio mare, 4 pag., ultima scrisă numai în nemțește; celelalte în românește și nemțește, pe 2 coloane.

Contractul cuprinde 6 puncte și este făcut între «judele, jurații și toata comunitatea Satului <Bucovaș> din măritul Comitat al <Timișoarii>...». Angajamentele luate se referă la «buna stare a Shoalei și a învățătorului nostru naționalnic.»

Datat: «În <6> de zile ale lunei lui <Noemvrie> 181<9>».

București: Biblioteca Academiei Române.

1058. *Instrucție pentru magistratualiști. . .*, <Cluj> 1819. — Foaie volantă.

Milostiva instrucție pentru Magistratualiștii, carii Reguiația Urbarialiască o vor duce în săvârșire. (Execuție).

În folio, 56 pagine (16.5×27 cm.) nenumerate, traducere din latinește și expedită sub nr. 7054/1819.

Dr. A. Veress, *Orânduiele românești vechi tipărite în Ardeal (1744–1848)*, în *Revista Arhivelor*, I, (1924–1926), p. 364.

Cluj: Arhivele Muzeului Ardelean.

1059. *Reischrreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1819.* — Foaie volantă. Nemțește și românește.

În folio, 6 foi, textul pe 2 coloane, nemțește în stânga. Ultima foaie cu instrucțiuni numai în nemțește.

Rezumatul care urmează după titlu: «Prin care să vestesc de iznou spre știre, pravile pedepsitoare înproiva călcătorilor a poroncilor la vreme de ciună».

Datat 17 Decemvrie 1819, semnat de Franz Freiherr von Hauer, guvernatorul Galiciei și alți doi.

Al T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1060. *Gavriil Bănulescu-Bodoni, Mitropolitul Basarabiei, Pastorală în contra beției*, Chișinău 1819. — Foaie volantă. Rusește și românește.

În folio, 6 pagine, ultima albă; textul pe 2 coloane.

Drept titlu: БОЖІЮ МІЛОСТІЮ, după care urmează pastorală despre «pierzătoarea patimă a beției», a Mitropolitului Gavriil, adresată: «... Preoților, Diaconilor și Țărcovcnicilor...». La sfârșit: «S-au dat în pázitul de D(u)mnezeu orașu Chișinău. La anul 1819. Iulie 7 zile».

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă (1812—1918)*.
Bibliografie, vol. I (1814—1880), Chișinău 1934, p. 40, nr. 16.

București: Biblioteca Academiei Române. Exemplar dăruit de d-l Aurel Sava,
magistrat în Chișinău.

1061. *Înștiințare asupra... cinstiților dvoreni a oblastii Bassarabiei*, (Chișinău
1819). — Foaie volantă. Rusește și românește.

În folio, 8 foi (ultima albă), hârtie albastră. Textul pe 2 coloane, românește în
dreapta. Începe astfel:

Înștiințare dela Comisiia alcătuită spre cercetarea dovezălor asupra
Dvoreneștii numiri a Dumilorsale Cinstiților Dvorenî a Oblastii Bassarabiei.

La sfârșit, numai în rusește, aceste informațiuni:

Подписали :

Предсѣдатель Генераль-Лейтенантъ Инзовъ.

Предводитель Дворянства Бессарабской Области, Надворный Совѣтникъ
Димитрій Рышканъ.

Спашскій Совѣтникъ и Кавалеръ Александръ Гика.

Колежскій Совѣтникъ Іоанъ Спурдза.

Надворный Совѣтникъ Іордакій Милло.

Матьвѣй Рышканъ.

Колежскій Ассесоръ Петракій Капаржи.

Титулярный Совѣтникъ и Кавалеръ Федоръ Крупенскій.

Іанко Руссо.

Ековакій Палади.

Іванъ Дониць.

Василій Яманди.

Скрѣпили:

Титулярный Совѣтникъ Лексъ.

Титулярный Совѣтникъ Александри.

Scris de mână:

Съ подлиннымъ вѣрно. Титулярный Совѣтникъ (ss) Александри (?)

Au iscălit:

Președinte General-Locotenent Inzov.

Conducătorul nobilimei din provincia Basarabia, consilierul de curte,
Dimitrie Rășcan.

Consilierul de stat și cavaler Alexandru Ghica.

Consilier de colegiu Ioan Sturza.

Consilier de curte Iordache Millo.

Matei Rășcan.

Asesor de colegiu, Petrache Catargi.

Consilier titular și cavaler Teodor Krupenski.

Iancu Russo.

Iacovache Paladi.

Ivan Donici.

Vasile Iamandi.

încât alte lucruri trăbuincoase îngăduie și chemării cei firești spre Poezie a face destul și a nu mă arăta mădulariu netrăbnic și nemulțămitoriu Prea-puternicului D(u)mnezeu, carele după prea înaltul cuget împarte Talanturile.

Vasilie Aaron.

Ediția a II-a în 1830.

București: Biblioteca Academiei Române.

1063. Agapie Criteanul, *Minunile Fecioarei Mariei*, trad. de Rafail Ieromonahul, Râmnic 1820.

МИНУНИЛѢ | ЧѢЛѢ МАЙ ПРЕ СЪСЪ ДѢ
ФѢРЕ ЪЛЕ ПРѢ СФѢТЕЙ | СТѢПАНѢЙ НОДСТРЕ
НЪСКЪТОАРЕЙ ДѢ ДѢНЕЗЕЪ, | ШІЙ ПѢРѢРѢ
ФЕЧОПРЕН МѢРІЕН. | КѢРЕ ПѢЦІЕНЕ ДИНЪ
ЧѢЛѢ НЕ НѢМЪРАТЕ СЛЪ ЛѢАТЬ. | ІСКРІСЪ ДЕЛА
ФѢЛЮРЪ ДѢ ДѢСКЪЛЪ ДѢ ПГАНІЕ, | КѢРЕ
ТЪЛМЪЧІНДЪСЪ ПРЕ ЛІМБА РЪМЖНѢСКЪ
СПРЕ ФО-ЛОСЪЛЪ ЧЕЛЪ ДѢ ѠБЩЕ ДѢ РАФАІЛ
Іеромона ПЪ СЖЪГЕЛЪЛ | СЛЪ ДАТЬ ШІЙ. | ТУ-
ПѢРЮ, АКСЪМЪ. | ТѢЛЪШ ДАТЬ. | І. ЗІЛЕЛѢ ПРѢ
ЛЪМНІАТЪЛЪШ НОСТРЕ ДОМЪНЪ. | ІГО ЪЛѢЗЪН-
ДРЪ НИКОЛАЕ ѠЩЕЛЪ БОЖО. | КЪ БЛАГОС-
ЛОВЕНІА ЮЕНТОРКАШЪ ДѢ ДѢНЕЗЕЪ, | КЪРІХ
КЪРЪ ГІДІАКТИОН | ЕПІСКОПЪЛЪ РЪМ-
НИКЪЛЪШ. | ЛѢТЬ ЛѢШ. | ДѢ ДИМІТРИЕ МИ-
ХАЙЛО ПОБЪ БИЧЪ ТУПЪ РЪМЪ.

In-4° de 4 foi nepaginate+148 foi.

Pe verso titlului o gravură încadrată, reprezentând «Buna Vestire» semnată astfel: ПѢ: ТѢ (facs. nr. 397). Foaiă următoare arată cuprinsul; pe ultimele 2 foi liminare o prefață, din care extragem următoarele:

397. Buna vestire din *Minunile Fecioarei Mariei*, Râmnic 1820.

Cătră Pravoslavnicii Cetitori.

.....

Tălmăciu aastă carte a minunilor și în typariu o dedeu și pentru aceia cari au întinat icoana sufletului, să nu cază în deznădăjduire. Decă primiți-o dar cu mare dragoste și dor, nimica îndoindu-vă, că nimic n-am adăogat den mintea mă, ci duple cum le-au aflat Agapie tipărite Elineste și Italieneste în feliuri de cărți ale dascălilor greci și italiani, așa și eu de asemenea duple a lui carte le-amă tălmăcit, nimica adăogând. Și le credeți cu toată inima, cum că toate sânt adevărate și încredințate că Ei toate fî sânt cu puțință. Și să nu să lenevescă cineva despre dragostea și dorul cătră făcătoarea noastră de bine și mijlocitoarea. Ci să crească cătră Dânsa evlavii și dorul și să citescă în fiește carea zi cele 24 de Icoase și cele deaciia înainte, duple cum aicea înainte le avemă tipărite. Că multu folos află sufletul lui, deca zioa și noaptea să va ruga Ei și Numele Ei să-l aibă în

gură și în minte duple cum vedem că au făcut și aceia către cari s-au făcut minunile acestea, urmându-le lor. Și alte fapte bune să facem, să ne ispoveduim cu deamărunul și adese, că fără de ispovedanie nimenea nu să va mântui, cât de multe fapte bune de ară face, aflându-să în vreun păcat de moarte și să păzim canonul d(u)hovnicului și la alte fapte bune să ne silim, la milosteni și la postiri și dorul și dragostea înfocată să o avem către această Impărătesă Cerescă, rugându-ne Ei în tot časul, că așa făcând, ne va învrednici Impărății cei Cerești. Iară câți sânt afundați în niscari păcate de moarte, să nu să deznădăjduiască, ci să alerge către Impărătesa această milostivă, pentru că nu iaste fără de lege carea să biruiască D(u)mnezeiasca milostivire, numai să se căiască și să plângă și să facă pocăința de o potrivă cu păcatul, adevă pre cât ar fi rana păcatului celui de moarte, pre atâta să fie și doftoriia pocăinții mai usturătoare și pâraele și curgerile lacrimilor mai multe. Și iarăș să nu zică, ia să păcătuim și noi și cu puțină pocăință ne vom pocăi, că unii ca aceștea moră fără de pocăință; decă pentru aceasta am talmăcită această carte rumânește și în tipariu o dideu, ca cetindu-o, cei înbunătățiți să aibă mai multă dragoste către Maica mili, iară cei afundați în păcate să se deștepte și să se pocăiască alergându la folositoarea păcătoșilor, că cea ce o are pre dânsa ajutătoare și mijlocitoare către Stăpânul, să va învrednici de ertare. Iară câți veți ceta cartea aceasta folosindu-vă, rugați pre D(u)mnezeu și pre prea-Lăudata Maica lui, ca să mă învrednicască să-m(i) săvârșesc și eu drumul nemernicii mele întru pocăință, că să dobândesc fericirea cea věcnică.

Ală pravoslavii voastre prea plecată,
Rafail ieromonah pr(o)t(o)singhelul.

La sfârșit, jos:

Popa Dima Arnăuțanu ce amă fost jățariu la Minunile Maicii Domnului.

Există exemplare cu titlul puțin schimbat și care au pe verso titlului «Scara ..», în loc de icoana Bunei Vestiri, care se află, în schimb, pe ultima pagină liminară, dar încadrată în text. În aceste exemplare nu se mai adaogă la sfârșit mențiunea despre Popa Dima Arnăuțanu, iar cuvintele sunt scrise fără ă la sfârșit.

București: Biblioteca Academiei Române.

1064. *Apostol*, București 1820.

ѦПОСТОЛ | че кѡпрѣнде Ѧтрѡ сѣне | ФѦПТЕЛЕ шѣ ЕПѦСТОЛѦНЕ | ЕФН-
ЦИЛЕР АПОСТОЛѦ, | Кѡре Ѧфѣцекарѣ зѣ Ѧ Бисѣрикѣ съ проповѣдѣск. | Ѧкъм
ѡрѡш тѡпѣрѣт, шѣ дѡпре ѡзвѣдѡ Тѣстамѣнтѡвѡ чѣлѡ тѡпѣрѣт | Ѧ сѣнта Монастѣре
Нѣмѡса Ѧдрѣтѡт, | Ѧ зѣлѣ Прѣлѡминѡнтѡвѡ шѣ ПрѣѦнѡцѡтѡвѡ | нѡстрѡ Дѡмн |
ІѢѢНН ѦЛЕѢѢНДРѢ НѦКОЛАЕ ЕХЦѢА БѢ, | кѡ благословѣнѡ Прѣсѣнѡцѡтѡвѡ шѣ
дѣ Дѡнѣзѡ ѡлѣсѡвѡ | Митрополѣт ѡ тѡлѣ Оѡнѣроклѡхѡ | КѡРѢХ КѡРѢХ ДѢОНѢГѢ, |
Ѧ чѣ дѣ Дѡнѣзѡ Ѧтрѡ Правослѡвѣ пѣзѣтѣ Полѣтѣ | ВѢКѢРѢЦѢ | Дѡ ѡнѡ дѣлѡ
мѡнтѡрѣк ѡмѣн ѦГѢК.

În-4º de 178 foi. Pe verso titlului gravura Învierii lui Hristos, semnală de ieromonahul Constantie.

Tipar negru și roșu, inițiale mari și ornate; sunt șase frontispicii executate tot de ieromonahul Constantie, reprezentând Învierea, Înălțarea, Pogorîrea Sf. Duh, Dumineca tuturor sfinților, Nașterea și Botezul.

N'are prefață. (Comunicată de dl. Sabin Mureșanu, dela Biblioteca Universității Regele Ferdinand din Cluj).

Cluj: Biblioteca Universității.

1065. *Apostol*, Chişinău 1820.

N'am văzut exemplare.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 57, nr. 28, după indicațiile lui A. Stadnickij, C. N. Tomescu și N. A. Popovschi.

1066. *Calendar*, Sibiu 1820.

КЯЛЕНДИРЮ | пѣ | ЯНЪЛ ДѢЛЪ ХРИСТОУ | 1820. | Карѣ ѿстѣ Бисѣкт, шн съ
кспринде | дни 366. де зналѣ. | Атокмѣт | пѣ Градсрналѣ шн Кайма Мѣрлвн Прин-
ципатъ ѿ | Ярдѣлалвн, шн ѿ ѿлтвр Църн ѿвечиннатѣ. | ѿНБНЙ, | ѿ Тупографѣа лвн
Іwánn Бѣот.

In-8° de 24 foi nepaginate. Tipar negru și roșu.

Textul începe chiar pe verso titlului cu genealogia familiei împărătești din Austria; apoi însemnarea Zodiilor, planetelor și partea calendaristică. După această parte urmează: «Adaogere la calendariful ..», apoi «A dōo adaogere» cu versuri «Cătră Mars Stăpânitorul Anului» și «vro câteva anecdote». Pe ultima pagină însemnarea poștelor: «Dela Sibii până la Timișoară și mai încolo până la Beciu...»

București: Biblioteca Academiei Române.

1067. *Chrestomaticul românesc*, traduceri de Teodor Racoce, Cernăuți 1820.

КХРБГОМАЯТІ|КЪЛ | РОМЪНББКУ | СЪС | ЯДНАРЕ А ТОТ ФЕАЮЛ ДЕ ЙСТО-
РІЙ, ШІ АЛТЕ ФЪПТОРІЙ, СКОЛ-|СЕ ДИН ЯСТОРИЙ ДИНЕ | УСЕБИТЕ ЛИМБИ. | ПЕ АНЪЛ | 1820.
ПАРТЕ ЯТЪЛ. | СЪС ТЪЛМАЧІНЪ ДЕ КЪТЪРЪ ОУДОРО | РАКОЧЕ, К. К. ТЪЛМАЧІО А ГЪБЕР-
НІЙ ДЕ ГАЛИЦІА. | ЧЕРИВЪЦ | СЪС ТИПЪРИТ ШІ СЪ АФЪЛ АА ПЕТЪРЪ | БКАРТ ТИПОГРАФ
КОЛЕСЛАВІЙ БУКОВИНІЙ.

In-12° de 195 pag.

Titlul incadrat in chenar si alb pe verso.

Cuprinde multe povestiri, din care notăm pe cele mai întinse:

«Zuma sau descoperire a scortişoarei vindicătorii de friguri, adică: a Hinei» (p. 3—53) ¹⁾.

«Sofronim: Greaca noao. S'au tãlmãcit depe grece de cãtrã Dumnealul Iordachie Slatineanul vel. paharnic în București» (p. 54—74). Este o reproducere, foarte puțin schimbată (nu se mai reproduce «predoslovie»; modernizări în vocabular: «tatăl său» în loc de «tată-său»; «îndesulată» în loc de «îndăstulată» etc.; dar și «astă» în loc de «ačasta», etc.), a tipãriturii din 1797, *Ahilefs la Schiro*, p. 100—120.

«Socratis Mainomenos, sau diialoghiî a lui Dioghen dela Sinope din Viland». (p. 74—95).

Este un dialog între Diogen și Alexandru Impărat Makedon, urmat de «grațiul solului tătarasc, către Alexandru Makedon...».

«Povesti din Elia. Cum au smerit Socratis trufia ucenicului său Alchibiad.»

Urmează alte povestiri mărunte. Apoi: «Din Ștelin. Povești despre Petru cel Mare, împăratul Rosiei» p. 115–138. Restul, până la sfârșit, traduceri «din Maisner.»

¹⁾ Originalul acestei povestiri morale este francez, *Zuma ou la découverte du Quinquina*, scrisă de Madame de Genlis (Nestor Camariano, *Primele încercări literare ale lui C. Negruzzi și prototipurile lor grecești*, Buc. 1935, p. 13).

La sfârșit: «Sfârșitul mănunchiului întâiu. Istoriile cele în lucrare vin în tomul următoriu» (n'a mai apărut).

Asupra autorului și cuprinsului cărții vezi studiul lui Teodor Bălan, *Teodor Racoce și Chrestomaticul românesc*, în *Codrul Cosminului*, Cernăuți, II și III (1925 și 1926), 349—370 și Teodor Racoce, *Crestomaticul românesc din anul 1820, ediție critică îngrijită de Teodor Bălan*, Cernăuți, 1930.

București: Biblioteca Academiei Române, P. I 4701.

1068. *Condica criminalicească, partea întâiu* (Iași 1820).

ПАРТѢ ЛѢТЮ | П. | КОНДИЧИН | КРІМНИНАЛИЧЕЩИН.

In-4°, 61 pag., numerotația cu cifre arabe.

Pe verso titlului:

Partea ačasta întâi a Condičii Criminaliceștii, ce s'au alcătuit, să pune acum în typariu și să dă în Obște, pentru o înștiințare; iar după ce să va isprăvi și Partea a doa, atuncea de iznoavă să va pune în typariu, întreg tot trupul Criminaliceștii Condičii și să va da în publicu, puindu-să în lucrare, după luminatul Domnesc Hrysov, ce să va alătura la început.

Din aceste rânduri rezultă că, înainte de a se tipări *Condica criminalicească*, întreagă, (în 1826; vezi aici nr. 1272), s'a tipărit mai întâi numai partea I-a, procedura condiceii, într'o ediție fără an și fără locul tipăririi. Intr'adevar, dispoziția tipografică a procedurii este deosebită în această ediție, față de aceea din 1826.

Șt. Berechet, *Condica criminalicească cu procedura ei din Moldova (1820—1826)*, Chișinău 1928 (studiu și text); idem, *Istoria vechiului drept românesc, I, Izvoarele*, Iași 1933, 319—328, precizează că s'a tipărit în Iași, la 1820.

București: Biblioteca Academiei Române.

1069. *Copie după predlojenia domnului Namestnic*, Chișinău 1820. Rusește și românește.

Copie după predlojenia Domnului împuternicitului Namestnic a Oblastiei Basarabiei și cavaler dată cîrmuirii Oblastiei la 24 Februarie 1820.

N'am văzut exemplare.

În folio, 10 pagine.

Tipărită cu caractere rusești vechi.

Șt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpînirea rusă*, p. 152—153.— Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 52, nr. 22.

1070. *Evangelhie*, Chișinău 1820.

N'am văzut exemplare.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 57, nr. 25, dar după indicațiile lui A. Stadnickij, C. N. Tomescu și N. A. Popovschi.

1071. *Florian, Istoria lui Numa Pompilie*, traducere de Alexandru Beldiman. Iași 1820, I—II.

ІСТОРІА | ЛЮДІ | НУМІА ПОМПІЛІЕ | ІЛ ДОНІА КРІЮ | ІЛ
РГОМІН. | ТЪЛМЪЧІТЪ ДНН ЛІММЕА ФРАНЦУЗСКЪ, ДІ | ДУМНІАЛЪЙ ПОСТЪЛ-
НИКА | ІЛЕДІАНДРЪ БЕЛДІМІН. | ШІ ДАТЪ ШІ ЛІ ТУПІРІО КЪ І ДУМНІАЛІ |
КІЛТЪАЛЪ, СПРІ ПОДЪАБА ЛІМЕІН РУМЪНІЩІН, | ШІ ЛІ ДІАМІТНІЧІРЪ ПАТРІОЦІАЛР. | ЛІ

зѣлае Прѣдѣлѣніе шѣ Прѣдѣлѣніе нѣстрѣ Дѣлѣніе ал Младѣніе |
 МІХАІЛ ГРИГОРІУ ОУЦА ВОЕВОД. | Прѣдѣлѣніе ал доилѣ ІІІ а доилѣніе Прѣдѣлѣніе
 сѣла. | Ал ІІІІІІІІ 1820.

2 vol.; in 4° de 3 foi și 192 pag. vol. I; 209 pag. vol. II.

În foile liminare titlul și prefața. Fiecare capitol este precedat de un rezumat: «Principala în scurt», sau «Prescriere în scurt». Prima foaie numerotată, la ambele volume, are pe recto titlatura: «*Numa Pompilie, al doilea craiu al Româi. Tomul întâi (sau «al doilea»); pe verso, rezumatul amintit. Pe pag. 208 — 209: «Indreptarea greșalelor ce s'au găsit la tomul întâi și al doilea trecute cu vederea la diorthosire.»*

Prefața:

Înainte cuvântare.

Câtă stricăcune nu aduce omului trândăvirea, cât să micșurează și să face de nimică, când lasă a trece vremea tineretelor sale într-o deșertăcune și într-o lenevire, căci viața într-o acéstea petrecând, nu numai mintea îi rămâne într-o nelucrare, dar și cugetul neroditoriu. Și după socotința a multor înțelepți, trândăvirea iese otrava victimei și rodul pomenirii ei cu sunet. Acest fel de cugetări hrănind într-o mine, încă din cea mai fragedă vârstă a tineretelor mele, m-am îndeletnicit într-o tălmăciră din limba Franțuzescă, într-o că Românească a Patriei mele. Că dintâi ispită au fost pentru al meu folos, pentru a mă deprinde, dar mai la urmă, gustul obștii, plăcerea și îndemnările a multora, m-au silit a face ispita a tălmăci ceva folositoriu și a da într-o lumină.

Istoria lui Numa Pompilie al doilea Craiu a Româi iese că dintâi ispită ce am făcut, pe carea cu mulți ani mai înainte o aveam tălmăcită. Nenumăratele greutăți ce am întâmpinat, glasul obștii că iese cu neputință a scrie ceva într-o limbă necanonisită și lipsită de tot meșteșugul gramaticesc, mă adusese la deznădăjduire, dar puind în mintea mea, că toate sânt supuse sânguinii și despre altă parte că nici un început nu poate fi cu desăvârșire, apoi nu m-am fâlit, dar nici măcar în mintea mea, am pus a da în lumină vre un lucru vrednic de vedere. Aăsta m-au îmbărbătat a o cerceta de iznoavă, a o îndrepta încât mi-au fost cu puțință a da o pildă îmbărbătând pe cei cu mai multă istețime și învățătură și a o pune în tipar.

Istoria aăsta am aflat-o vrednică de cetire și plină de învățătură Ithicești de care Patrioții miei pot a să folosi. Nu socotesc că cetitorul, văzând mulțimea Dumnezeilor, ce să cuprind într-o ia, să va abate cu mintea la niște socotele deșarte, căci închinătorii idolilor, necunoscând pe cel adevărat D(u)mnezeu, carele sângur numai poate săvârși lucruri mari și minunate, da toate acéstea la mulțimea Dumnezeilor lor. Încredințez pe cetitorul meu, că în mijlocul spinilor celor tufosi, luând sēma cu luare aminte, află trandafirii cei myrositori.

Mare bucurie au sâmtit sufletul meu, văzând a să isprăvi tomul întâi și a intra al doilea în tipar, dar cu asupră de măsură mai mare, isprăvindu-să într-o prea fericite zile, a prea înălțatului nostru Domn Mihail Grigoriu Suțul Voevod, căruia cu cea mai adâncă pleacăune după neapărata mea datorie, hărăzesc nevrednicul rod a ostenelelor mele puindu-l smerită pargă înaintea sa. Și rog din adâncul sufletului pe dătorul fericirilor, pe

prea puternicul nostru D(u)mnezeu, că să-l întărească întru Înaltul strămoșesc scaun al Moldaviei, întru mulți fericți ani, ca prin dreptă și plină de blândete a sa oblăduire să aducă Patria noastră întru ce mai fericită și dorită de către toți stare. Fie, fie.

1820.

Alexandru Beldiman Postelnic.

București: Biblioteca Academiei Române.

1072. Fulea Moise, *Bucoavnă... cu slove românești și latinești*, Sibiu 1820. Ed. II-a.

N'am văzut exemplare.

În Biblioteca Academiei avem numai copia manuscrisă a exemplarului tipărit, dar și aceasta necompletă: dela pag. 17—105+5 pag. nenumerate.

Publicăm după această copie:

[*Bucoavnă... cu slove românești și latinești* de Moisi Fulé, Directorul Școalelor naționalicești neunite din Ardel. Sibiu, 1820].

Pe paginile din stânga textul este cu litere cirilice, pe cele din dreapta cu latinești și în ortografie ungurească.

Ultimele pagini nenumerate: *Cuprindere*. (Tabla de materii).

V. Popp, *Disertație*. p. 34. D. Iarcu, *Annale bibliografice române*. Buc. 1865. p. 31 (ed. 1873, p. 26) — dar aceștia dau titlul oarecum modificat: *Bucoavnă de nume...* sau Iarcu, ed. 1873: *Bucóvnă de normă*. — Dr. O. Ghibu, *Din ist. lit. didactice românești. I. Bucovanele*. Buc. 1916. p. 89: despre ed. I. din anul 1815, *ibidem*, p. 86—88 și *Bibl. rom. vechi*. III. p. 117-118, nr. 876.

1073. Ioan Gură-de-Aur, *Cuvânt la tăierea capului Sf. Ioan*, București 1820.

Ї чѣлѣш ѿтрѣсѣ ѿ ѿцѣ | прѣрѣнтѣлѣш нѣстрѣсѣ | ІОАНН ГЪРЪ ДѢ ЙЪР. | КЪВЪНТ |
ла | Тѣлѣрѣ чинѣнтѣлѣш Кѣп, ѿ чинѣнтѣлѣш слѣкѣнтѣлѣш Прѣрѣк, ѿнанѣте мѣр- |
гѣтѣрѣлѣш шѣ Бѣтѣзѣтѣрѣлѣш Іѣванн. | Пѣнтрѣсѣ мѣрѣнлѣ чѣлѣ рѣлѣ | шѣ чѣлѣ бѣнѣ. |
Ї БѣКЪРѣЦІЙ. 1820.

In-16° de 34 pagini.

La pag. 25 începe o «Povestire din Pateric aratătoare pentru sufletele celor ce mor, cum sânt după despărțire.»

București: Biblioteca Academiei Române.

1074. Ioan Gură-de-Aur, *Cuvinte șase pentru preoție și ale altor trei Sfinți părinți trei canonicești Epistoli*, București 1820.

Ї чѣлѣш ѿтрѣсѣ ѿ ѿцѣ | прѣрѣнтѣлѣш нѣстрѣсѣ | ІОАНН ГЪРЪ ДѢ ЙЪР | кѣвѣнтѣ
шѣсѣ пѣнтрѣсѣ прѣвѣцѣ. | Шѣ | ѿлѣ ѿлтѣрѣ трѣй Гѣфѣцѣй Пѣрѣнѣцѣй трѣй канѣнѣчѣшѣй
Ѣпѣстѣлѣй | ѿпрѣтѣлѣ Гѣмѣнѣй, ѿдѣкѣ ѿ дѣрѣй шѣ лѣхѣрѣй дѣ бѣнѣ | пѣнтрѣсѣ дѣрѣрѣлѣ
чѣлѣ Дѣнѣзѣйѣшѣй. | Тѣлѣмѣчѣнтѣ | дѣнн ѿмѣлѣ Гѣлѣнѣѣскѣ ѿ ѿмѣлѣ Рѣмѣжѣнѣскѣ, ѿр
Ѣпѣстѣлѣнѣлѣ шѣ ѿ ѿмѣлѣ | прѣбѣстѣ Грѣчѣскѣ. | Шѣ | ѿкѣмѣ ѿтѣжѣ тѣпѣрѣнтѣ ѿ зѣнѣлѣлѣ Прѣ
лѣмѣнѣнтѣлѣшѣй | шѣ Прѣ ѿнѣлѣцѣтѣлѣшѣй нѣстрѣсѣ дѣмѣнн | ІОАНН ѿлѣѣѣнѣдрѣ НІКОЛАѢ
ГѣЦѣ РѣОГѣОД, | кѣ Блѣгѣслѣвѣнѣлѣ Прѣсѣфѣцѣнтѣлѣшѣй шѣ дѣ Дѣнѣзѣсѣ ѿлѣсѣлѣшѣй
Мѣнтрѣполѣтѣ | ѿ тѣлѣтѣ Оѣнѣгрѣвлѣхѣлѣ | КѣРѣІѣ ДІОНѣВѣІѣ. | Ї Бѣкѣрѣцѣи. 1820.

In-4°, de 2 foi și 160 pagini: verso titlului alb, apoi prefața mitropolitului. Frontispiciu și inițiale mici ornate.

Dela p. 133—160 textul este pe 2 coloane, grecește și românește, cuprinzând epistolele lui Vasile, arhiepiscopul Chesariei Capadochiei, a lui Ghenadie, patriarhul Constantinopolului și a lui Tarasie al Constantinopolului și Romei cei noua.

Prefața:

Dionysie cu mila lui D(u)mnezeu Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungrovlahia celor ce să numără în clirul bisericesc dela D(o)mnul sporire întru cele bune le rog.

Pentru preoție și datorile preoțești au arătat cu adevărat și alții din sf(i)nții Părinți și Dascalii bisericii, în multe cuvinte ale lor pentru acestea vorbind, dar mai cu deadinsul și mai pre larg au scris sf(ă)ntul Grigorie Theologul în Cuvântul cel pentru preoție și sf(ă)ntul Ioann Hrysostomul în Voroava ačasta ce să face cătră st(ă)ntul Vasilie al Seleuchiei, carea să împărtește în șase cuvinte, întru care ca înaintea ochilor pune, ce felu să cuvine să fie cel ce i să încredințeză vrédnicia ačasta și de câtă purtare de grijă are trebuință lucrul acesta. Iar pentru preoție scriind, au cuprins împreună și pre episcopi și pre preoți, urmând și la ačasta D(u)mnezeescului Apostol, carele în Epistolia I cătră Timotheu, precum zice acestaș Gură-de-Aur în Voroava 11, la tâlcuirea Epistoliei aceia, după ce au închipuit pre episcop, s-au mutat la diaconi, lăsând tagma preoților. Pentrucă nu ăste, zice, multă deosebire între dânșii și între episcopi; că și ei au priimit asupra învățătura și purtarea de grijă a bisericii. Și cele ce au zis pentru episcopi, să potrivesc și preoților. Iar Matheu Vlăstar la Nomocanonul său slova 4. cap. 7. zice, că episcop (adecă cum am zice românește, pândariu de sus, că ačasta însemneză cuvântul tâlmăcindu-să) s-au numit dela σκοπῆς ἀκριβώς ὡς ἐξ ἀπὸ πτοῦ καὶ μετεώρου τὰ τοῦ λαοῦ. Adecă dela a pândi și a lua aminte cu deamăruntul ca dintru un loc mai sus și înalt cele ale norodului. Și pentru ačasta și în sfântul Oltariu cu închipuire Cathedra s-au așăzat arhiereului la loc înalt, iar preoților s-au dat acolo să șază împreună cu dânsul. Pentrucă lucru de obște al amândurora ăste sporirea norodului la cele bune. Pentru ačasta dară nu numai arhiereii, ci și preoții sânt datorii a le ceti pre acestea minunate și de D(u)hul Sf(ă)nt însuflate Cuvinte și mai nainte de hirotonie și după hirotonie, ca, cunoscând dintru acestea datorile preoțești, să se siléscă ca obiceiurile cele nepotrivite preoției să le părăsescă, iar cele cuvincoase să le îmbrățișeze. Că cu acest scopos s-au și tâlmăcit prin osârdiia iubitorului (sic) de D(u)mnezeu episcop al Argeșului, iar al nostru întru D(o)mnul prea iubit frate Kyr Iosif, de unul din cei ce au tâlmăcit și Theologhicon al Sf(ă)ntului Ioann Damaschin și acum cu cheltuiala Dumnealui doftorului Konstantinache Caracaș, în typografia sa cea dela Cișméoă răposatului Mavrogheni s-au dat în tipariu.

La pag. 160, jos, scrie «sfârșit»; însă paginația se continuă, pe o altă hârtie mai groasă, până la 167 și, după 4 pagine nenumerate, se reia paginația regulată dela 172—212. Dela pagina nenumerotată 169, Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, începe o altă tipăritură, din București, 1827: *Invățătura pre scurt pentru nunți*. (Vezi aici anul 1827).

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, Chișinău 1927, p. 140—141.

București: Biblioteca Academiei Române.

1077. *Molitvenic*, Chișinău 1820.

Ѧтрѡ Слава Ѣфѣтѣй, чѣй | де ѡфѣйницѣ, де вѣлицѣ фѣкѣтѡарей, ши | не деспѣр-
цѣтей ТРОИЦЕ, а ТЯТѢЛЪИ, | ши а ФИЮЛЪИ, ши а сѣнтѣславѣ ДЪХЪ.
Къ поряднка Прѣ благочестѣйславѣ сѣнгѣрь | Стѣпжнитѡрюлавѣ Марелавѣ Дѡмнѣславѣ|
нѡс-|трѡ ѦПЪРЯТЪЛЪИ ѦЛЕѢИНАРЪ ПІВЛО|ВИЧЪ а тѡатѣ Рвссѣа :
Ѧ фѣйница Гоціей | Славе а Прѣклагочестѣйкей Дѡмне ѦПЪРЪТѢЕЕИ ѢЛІЕП-
ВЕТЕИ ѦЛЕѢІЕВНЕИ¹⁾

Ѧръ къ благословѣніа прѣсѣнтѣславѣ Ѧдрепѣтѣторюлавѣ ЄУНОДЪ, пѣ а Прѣвсѣфѣ-
цѣтѣславѣ ГІЕЕРІИЛЪ Ѣѡархѣ | Митрополѣтъ Кишинѣславѣ ши Хотѣнѣславѣ, картѣ
ѡчѣста че съ | нѣмѣще МОЛИТЕБНИКЪ, дѡпѣ ѡшѣзѡрѣ Молиѣвенникѣславѣ
Сло|вѣнескѣ че съ Ѧтрѣвѣнницѡвъ Ѧ Православни|чѣне Бисѣрѣичѣ а Ѧпѣ|рѣціей Рвссѣей,
Ѧдрепѣтѣтъ ши аѡѡвъ не асѣмѣнатѣ май | мѡѣтѣ де кѣтъ чѣѣ че аѡ Ѣшѣтъ май
нѡнѣте Ѧ Ѧшѣ, сѡѡ тѣпѣрѣтъ Ѧ Ѣѡархѣчѣска тѣпогрѡфѣе а Бассарѡвѣей, че съ ѡфѣлѣ
Ѧ | сѣнтѣ Митрополѣе а Кишинѣславѣ ши а Хотѣнѣславѣ Ѧ Кишинѣѡ. | Ла аѣѡѣ дѣла
фѡчѣрѣ лѡмѣй, ѡтѣки. Ѧръ дѣла Иѡцѣрѣ чѣ | дѡпѣ Трѡпѣ а лѡн Дѡнѣзѣѡ Кѡѡѡнѣтѣѡ,
ѡѡѡк. ІНДІКѣѡѡ, ѣ. | Ѧ лѡѣ лѡѣ Пѡгѣѡѡѡ.

In-4° de 1 foae (titlul) și 4+551 foi. Are diferite ornamente și inițiale mici împo-
dobite. După foaia de titlu urmează cuprinsul, «Pinaxu»; în fața textului gravura Sf.
Treimi. Dela f. 527 v. începe «Synaxariul», iar dela f. 548 «Adunarea numelor după al-
favită».

Șt. Berechet, *Bis. ort. rom.*, 41 (1922—1923) p. 354, numind impropriu această carte
Liturghia cea mare, spune despre ea următoarele:

«În anul 1820 se tipărește *Liturghia cea mare*, care este un amestec între originalul
slavon și traducerea românească. După o cercetare amănunțită se vede că la temelia
traducerii românești se află originalul de Kiev, deși în rânduiala tunderei celei mici și
rugăciunile la sfințirea odoarelor și icoanelor bisericesti s'a lăsat traducerea din vechile
ediții românești. În calendarul dela urmă s'au lăsat afară mulți dintre sfinții pe cari fi
găsim în ediția de Kiev și cea românească.»

Al. David, *Tipăriurile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 52—54, nr. 23.

București: Biblioteca Academiei Române.

1078. *Paris Mumuleanu, Rost de poezii*, București 1820.

РОСТ. | де | ПОЕЗІИ | ѡдѣкъ | ЄТІХЪРІ. | Ѧкѡм Ѧтѣѣ ѡлѣтѣшѣте Ѧ Лѣмѣ
Рѡмѡнѣскѣ | де ПІРІЕ. МѡМѡЛѣНЪ. | Ѧ Бѡкѡрѣщѣй. | Ѧ чѣ де нѡѡ фѣкѣтѣ
Тѣпогрѡфѣе. | 1820.

In 8° mic de 4 foi nenumerotate+67 pagine.

Pe verso titlului următorul extras din «*Clód Merme*» [Claude Mermeix]: „De va
vorbi neștine din zavistie pornit pentru cârticica ce-am făcut, eu îl rog fără necaz să
facă alta mai desăvârșit».

Inainte cuvântare.

Cum că toate nѣmurile Evropії sânt poleite cu ѣnvățăturile, нѡѣ vedem
prin lumina științelor ce dobândim dela dâșѣй. Necurmat vѣcurile au scos
oamenі mѡrі, după cum ѣn Plutarh vedem mulți moralicești scriitori, mulți
filosofi, mulți ritorі, mulți istornici și mulți poeți. La câte un vѣc s'au arătat

¹⁾ Se continuă la fel ca în *Rânduiala sfințirii bisericet.*, 1820 (vezi nr. 1084).

foarte naî scriitori, cariî au scris minunate scrieri în poezii. Unii au scris tragodii și drame, alții opere și comedii, iar alții ode și cantaturi. Această suptire materie și organ al duhului au luat începutul dela vestitul Omir, carele au scris războiul Troadii. Acesta au fost întâiul poet și dela acest ș'au luat începutul poeziia, a căruia iscusință de condeiu este pildă întru

398. Titlul: *Rost de poezii* de Paris Mumuleanu, Buc. 1820.

toate Academiile Evropeilor. Alt care ar fi născocit această faptă mai nainte de dânsul nu avem cunoscut, ci acesta au fost începutul, și asemenea lui nu iaste, măcar de i-au și urmat mulți, dar nu au putut ajunge la acé mărire de condeiu, și cei mai în urmă de dânsul poeți eliniști, cum Aristofan, Evripid, Esiod au scris minunate poezii teatrale, tragodii, drame și comedii. Apoi acé așternere de condeiu și naltă fandasie nimeni nu au mai avut-o. Nu puțin au fost și fandasiia lui Virghilie, și a lui Ovid, vestiții poeți

aî Romanilor, dar tot cel dintâu Omir este vârf poezilor și în toate vécurile va fi mai mare lauda lui. Noi vedem că și între vestiî poeîi franțezi au eșit duhurî și fandasiî, mai vârtos între cei lalî mulî, Rasin și Boalò nu puțin naștere de duh și fandasie au arătat. Iar întâerea și căderea toîi lui Omir au dat. Toîi cea ce înțeleg pre acest poet să spăimântéază de înălțimea condeîului său. Acastă faptă a poezii nu iaste alt, decât o mișcare a simțirii, o patimă sufletéscă și o naștere a fandasiî. Acel năluc al minții pătimind de un ce, țese ideî și păreri, alcătuind stihuri după patimi și înălțimea duhului. La acasta materie râvna cé firéscă și duhul covârșaste știința. Știința este numai pentru buna podoabă, iar nu și pentru mult ajutoriu. Unde duhul fierbe ca o smoală, ajutoriul este firesc, numai gustul lipsește. Eu numind stihuri și poezii, nu zic alt, decât un organ musicesc, lucru cel mai pătimaș și mai simțitoriu la fire. Aceste de o potrivă au putere a domoli veri-ce inimă împietrită. La muzică se întrebuintéază stihuri, și la stihuri muzică. Nu este ureche, nici suflare a nu simți puterea aceștii mișcări.

D'o asemenea mișcare a patimilor celor din lăuntru fiind plecat și eu, îndemnul cel de din afară m'au suppus acestor ostenele și în slobozeniia vremii cei politicești am întins condeîul spre céia ce fandasiia au ajuns, iar nu și ajutoriul științelor. Firea mi-au dat aceia, creșterea m'au suppus ticăloșiilor. Nimic alt ajutoriu din streine limbî nu am de a împuternici condeîul, decât o lirie a lui Athanasie Hristopul.

Acestuia la unele din bucăți am fost următoriu, precum și acesta lui Anacreon; și acest între cei vechi au stătit vestit liricesc poet, și Athanasie între cei de acum Greci.

Lauda acestuia au mișcat și patimile mele, și cu al lui ajutor am alcătuit și eu aceste bagateluri, nu privind la a mé laudă, ci ca cu acest mijloc să aprinz o obștească râvnă între cei de acum tineri.

Și cel care să va arată dintâu scriitoriu și poet neamului, vom alege patriia lui, și-i vom da întâere, precum Elliniî Heroniî pentru Plutarh.

Ediția II-a în anul 1822.

București: Biblioteca Academiei Române.

1079. *Penticostar*, București 1820.

ПЕНТИКОСТІРІОН | Че кспрїнде ѿтрѣ сїне сажжа че ѿсѣ | ксвїне, дни
сфїнта шї лїмнїта | Дїмнїекъ ѡ Пїшнавр, пжнѣ ла | Дїмнїека тѣтѣрїѡ Гфїцнлвр |
Пкѣм ѡрѣш тѣпѣрїт ѿ зїлелѣ Прѣ ѿнѣла/тѣлїш нѡстрѣ | Дѡмн | Іѡанн ѿлѣзїндрѣ
НІКѢЛѢ | ГѢЦѢЛ БОГѢѢД. | Кѣ блгословїніа Прѣ сфнцїтѣлїш | шї де Дїмнїсїс
ѡлїсїлїш ѿрхїєпїскоп шї Мнїтрополїт ѡ тоатѣ Оѣнгрѡклїхїа | Кѣрїс Кѣр Дїонїсїа. |
ѿ чѣ де Дїмнїсїс ѿтрѣ правослївіе пѣзїнтѣ Полїтіе | Бѣкѣрїцїш | ла ѿнїа дїла мжн-
тѣнрѣ лїмнї. ллвк.

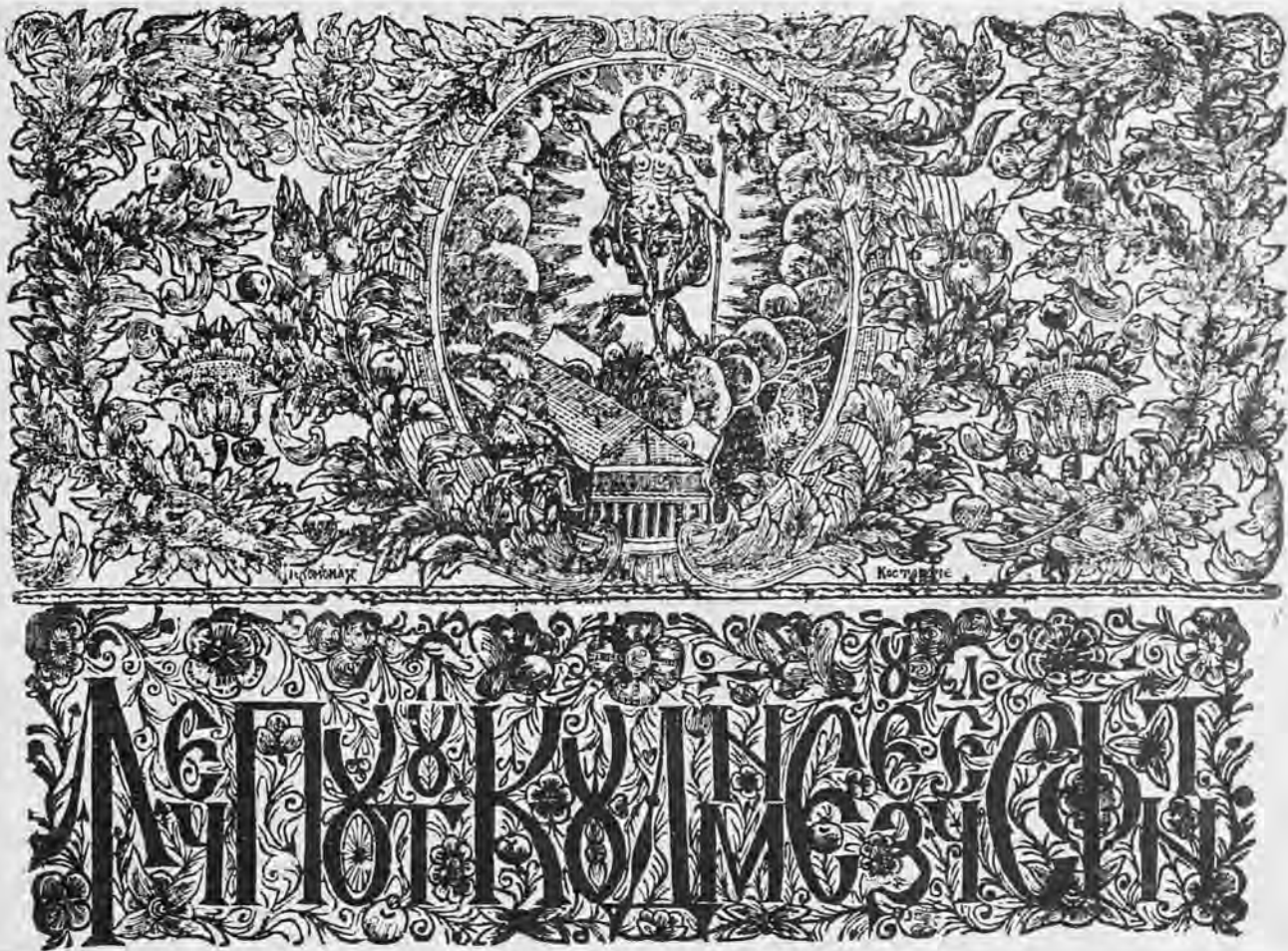
In folio, 2+217+1 foi, cele dela mijloc numerotate. Titlul încadrat de figuri cu aceste legende: 1. *Impăr. 17. David să unge împărat de Samoîl.*—1. *Impăr. 17. Davi<d> omoar<ă> pre Goliath.* (facs. nr. 399). S. Ioan Damaschin. — S. Iosif făcător de cântă<ri>. — S. Theodor Studit. — S. Cosma pre cuv<ios>. — 1. *Impărat 17 David omór<ă> leul și ursul.* — S. Co<stantin>. S. Ele<na>. — 1 *Impăr. 12. Din vorba lui Nathan, David să pocă<ește>.* Verso titlului alb.

399. Din titlul *Penticostarului*, București 1820.

Tipar negru și roșu, pe două coloane; pagina încadrată în linii; frontispiciul pag. 1 reprezintă *Invierea*, încadrata de flori și este semnat de *Ieromonah Costantie*. (facs. nr. 400).

Foia a doua liminară cuprinde prefața, *Cătră pravoslavnicii cetitorî*, din care reproducem cele ce urmează:

...Și deci acum întâiu între cele bisericesti și de laudele cele D(u)mnezeesti cuprinzătoare cărți, cu voia și blagoslovenia Preasfințitului nostru stăpân și a toată Ungrovlahia de D(u)mnezeu ales Mitropolit Kyriu Dionysie, am typărit Penticostarîul acesta, protimisindu-l pre el de cât celelalte, duple sfățuirea Preasfinției sale că cu bună socotelă și răvna cătră cele D(u)mnezeesti că cu multă fierbințeală, nu numai că era prea de nevoie, ci și pentru că iaste cel întâi între acelea, ca cela ce cuprinde întru sine biruințele cele minunate și slăvite ale D(u)mnezeescului și Mântuitorîului Praznic al Invierii ceî purtătoare de lumină a biruitorîului Iis, pentru carele toate celelalte Praznice și Sărbători s'au făcut și la carele toate să aduc. Pentru că întru acesta D(o)mnul Nostru pre tot neamul și pre cei ce au murit și pre cei ce sânt vii și pre cei ce de acum să vor naște oameni, au mântuit: și pre cele cerești împreună și pre cele pământești prin unire le-au împodobit și de lumină pre toate le-au umplut. Dar fiindcă ale Penticostarîului în limba ačasta să află doao izvoade, unul adecă tălmăcit de fericitul episcopul Râmnicului Kyr Damaschin, iar altul prin îndemnarea Fericitului Mitropolit Kyr Neofyt, Preasfințitul episcop al sf(î)nteî episcopii Argeșului Kyr Iosif au judecat cu cuviință ca să se typărescă izvodul cel tălmăcit de Episcopul Damaschin, ca cela ce au apucat mai de multe ori de s'au typărit și așa duple urmare și ascultătorilor iaste mai obișnuit, afară numai că prin osârdiia și silința Preasf(î)ntiei sale, pre unde au fost ceva greșit și de izvodul cel ellinesc depărtat, pre cât au fost cu puțință s'au mai îndreptat și la adevărata înțelegere s'au adus, fiindcă răposatul urmase mult celui slavenesc, duple carele poate că l-au fost și tălmăcit. Apoi fiindcă Tripésnețul Penticostarîului carele să citește la Pa-

400. Din pagina 1 a *Penticostarului*, Buc. 1820.

vecerină, în izvodul cel ellinesc nu ăaste typărit, s'au iconomisit prin Preasf(i)ntul Mitropolit al Moldaviei Kyriu Veniamin de s'au adus din sf(ă)nta Monastire Lavra a sf(ă)ntului Munte al Athonului un izvod scris cu mâna și duple acel izvod epitheorisindu-să și Tripésnețul asémenea; unde au fost vre o trecere cu vederea, s'au îndreptat și cele lipsite s'au adăogat, precum Marți în săptămâna a cincea Tripésnețul întreg, carele în cele ce până acum rumânește s'au typărit, lipsea, iar întru acela să află.

Acum dar iată că îl punem înaintea curat la typăriu, privit la tâlmăcire, pentru care un daru cerem, că să ne ajutați cu rugăciunile către D(o)mnul, să ne învrednicescă să aducem la sfârșit și celelalte, care duple socoteala cea cu dreaptă chipuire și ajutorul cel cu mare cuviință al Preasf(i)ntului nostru Păstor, avem scopos de acum înainte spre podoaba sf(i)ntelor Biserică și folosul fraților noștri.

Eforii typografieî:
Constantin Caracaș doftorul politieî.
Răducanul Clinčanul biv-vel stolnic.
Dimitrache Toplicănu biv-vel sluger.

București: Biblioteca Academiei Române.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ ΕΠΙΤΑΦΙΟΙ.

ΔΙΓΛΩΤΤΟΙ.

Περιέχονται τε τε τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ, καὶ τὰ εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου χρησιμεύοντα. Ἡ μὲν πρώτη ἐκ τοῦ τριωδίου. Τὰ δευτέρα δὲ ὡσαύτως παλαιὰ ποιήματα Μανουὴλ Ῥήτορος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς Κορινθίας.

Ἄπαντα δὲ εἰς τὸ Μολδαβικὸν νεωστὶ προσηρμώσθησαν κατὰ τὰς τόνους τῆς Ἑλληνικῆς συνθέσεως, καὶ πάλαις ἐξεδόθησαν, 1820, ὑπὸ Ἰωάννου Πράλη Μ.

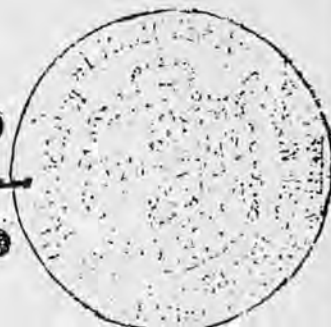
УРМЪРЪН ПЕ МОРМІНТІРІ.

ЦІМНѢН ДІМБІ. (†. *. (N. 3.)

Кѣпрнѣій ѿ κκ: шн де дн чѣ, тѡ ѿ†, 'н лѣ*, май трѣвѣ.

ѿтѣ ѿтѣ дн Тріѡд. ѿдѡл ѿр кѣкѣ фѣчере ѿ лѣн Мандѣл Рѣтор Мѣрїѣ Бѣскрїчї Корнѣѣнѣл.

Тѡате дѣр ѿ молдовѣс дн нѡѡ потрѣвѣте пе тѡнѣра Ѣлїннїчїѣѣ ѿтокмѣрї, шн тѣн пар дѣрѣ, ѿ 1820, де Іѡанн Прѣле Молдовѣнѣл.

401. Titlul la *Urmări pe morminturi* (Prohodul), de Ioan Prale (1820).

1080. Ioann Prale, *Urmări pe morminturi*, [Iasi] 1820. — Grecește și românește.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ ΕΠΙΤΑΦΙΟΙ. | ΔΙ-
ΓΛΩΤΤΟΙ. | Περιέχουσαι τὰ τε τῷ με-
γάλῳ Σαββάτῳ, καὶ | τὰ εἰς τὴν κοίμησιν
τῆς Θεοτόκου | χρησιμεύοντα. | Τὰ μὲν
πρῶτα ἐκ τοῦ Τριωδίου. Τὰ δευτέρα
δὲ ὡσαύ-|τως παλαιὰ ποιήματα Μανουὴλ
Ῥήτορος τῆς μεγά-|λης Ἐκκλησίας, τοῦ
Κορινθίου. | Πάντα δὲ εἰς τὸ Μολδα-
βικὸν νεωστὶ προσηρμώσθη-|σαν κατὰ τοὺς
τόνους τῆς Ἑλληνικῆς συνθέσεως, καὶ | τό-
ποις ἐξεδόθησαν, 1820, ὑπὸ Ἰωάννου
Πράλη Μ.

УРМЪРЪН ПЕ МОРМІНТІРІ. | ЦІ-
МНѢН ДІМБІ. (†. *. (N. 3.) | Кѣпрнѣій
ѿ κκ: шн де дн чѣ, тѡ ѿ†, 'н лѣ*, | май
трѣвѣ. | ѿтѣ ѿтѣ дн Тріѡд. ѿдѡл
ѿр кѣкѣ фѣчере ѿ | лѣн Мандѣл Рѣтор
Мѣрїѣ Бѣскрїчї Корнѣѣнѣл. | Тѡате дѣр
ѿ молдовѣс дн нѡѡ потрѣвѣте пе |
тѡнѣра Ѣлїннїчїѣѣ ѿтокмѣрї шн н
тѣн пар | дѣрѣ, ѿ 1820, де Іѡанн Прѣле
Молдовѣнѣл.

In-4° de 16 foi nepaginata. Sub titlul de mai sus (facs. nr. 401) sunt 3 ornamente și o linie împodobită, care-l despart de restul textului. Tipar negru și roșu; textul grecesc pe paginile din stânga și cel românesc pe cele din dreapta; ultimele 3 pagini, numai românește.

La sfârșit: «Sfârșind azvediul să înceépem».

Acest Prohod al Domnului și al Sf. Fecioarei îl terminase Prale încă din 1810, la mănăstirea Slatina (Cfr. Pr. Nic. M. Popescu, *Viața și activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc. 1908, 56—57).

N. Iorga, *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea*, vol. II, Buc. 1901, p. 494, reproduce versuri din această operă a lui Prale, dar o intitulează alfel: *Cântările la Sîmbăta Mare, 1820*.

București: Biblioteca Academiei Române.

1081. Psaltirea.... scurtată de Sfințitul Augustin, București 1820.

ΨΑΛΤΗΡΉ | ΛΗ ΔΑΒΙΔ | ΕΚΣΤΑΤΉ ΔΕ ΣΦΗΝΙΤΣΑ ΠΥΓΣ-|ΣΤΗΝ ΜΑΥΧΙΗ ΣΑΛΗ. |
 ΨΗ | ΠΛΤΗ ΦΑΡΕΚΑΡΕ ΡΕΓΥΧΙΟΥΗ. | ΠΚΣΜ ΑΤΡΩ ΔΙΣΤ ΚΙΠ ΤΥΠΩΡΙΤΙ ΔΗΤΕ, | ΠΣΡΤΑΝΔ
 ΚΑΡΜΑ ΤΕ ΕΝΣΚΡΙΤΕΣΚΑ, | ΠΡΕ ΣΦΗΝΙΤΣΑ
 ΨΗ ΔΕ ΔΑΜΝΕΣΙΣ | ΔΑΙΣΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤ |
 ΚΥΡΙΑ ΔΙΟΝΥΣΙΕ | ΑΡ ΤΕ ΠΟΛΙΤΕΣΚΑ,
 ΠΡΕ ΔΣΜΙΝΑΤΣΑ ΨΗ | ΠΡΕ ΑΝΤΛΑΤΣΑ ΔΟΜΗ
 ΠΛΕΞΗΝΔΡΧ ΝΙΚΟΛΑΕ | ΕΧΤΧΑ ΒΟΕ-
 ΒΟΔ | Α ΕΣΚΡΙΤΤΗ. 1820.

In-16° de 31 pagine.

Pe verso titlului e reprezentat Iisus Hristos într-o gravură de «*Gheorgi Monah*» (facs. nr. 402). Rugăciunile sunt ale lui Ioan Gură-de-Aur. In acelaș an apare, tot la București, o versiune grecească. (Vezi mai jos, nr. 1098).

București: Biblioteca Academiei Române.

402. Verso titlului din *Psaltirea scurtată*, Buc. 1820.

1082. Psaltire, Brașov 1820.

ΨΑΛΤΗΡΉ | ΦΕΡΙΝΙΤΣΑΣΗ ΠΡΟ-
 ΡΟΚ | ΨΗ ΑΠΡΑΤ | ΔΑΒΙΔ. | ΚΣ ΜΟΛΙΤ |
 ΚΕΛΕ ΛΑ ΤΟΑΤΕ ΚΑΔΙΣΜΕΛΕ, | ΚΣ ΚΗΝΤΕΡΗΛΕ
 ΛΗ ΜΟΙΣΙΗ, ΚΣ ΨΑΛ-|ΜΙΗ ΤΕΗ ΔΑΙΣΗ, ΨΗ ΚΣ
 ΠΡΙΠΚΑΛΕ | ΛΩΡ : ΚΣ ΠΑΣΧΑΛΙΑ, ΠΑΡΑΚΛΙΣΑ |
 ΠΡΕΚΙΣΤΗΗ, ΨΗ ΕΚΑΡΑ | ΨΑΛΜΗΛΩΡ, | ΔΚΣΜ |
 ΑΤΡΑΧΙΣΤ ΚΙΠ ΤΥΠΩΡΙΤΤ : Α ΖΗΛΕΛ ΠΡΕ | Α-
 ΝΤΛΑΤΣΑΣΗ ΑΠΡΑΤ ΔΑ ΠΙΣΤΟΙΗ | ΦΡΑΗ-
 ΝΙΕΚΧΕ ΤΕΛ ΔΗΝ ΤΧΙΟΥ. | ΕΡΑ-
 ΣΟΒ. | ΣΑΣ ΤΥΠΩΡΙΤ Α ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΔΟΜΗΛΑΣΗ |
 ΦΡΑΝΤΙΣΚ ΔΕ ΣΟΒΕΛΗ ΠΡΙΝ | ΦΡΗΔΡΙΧ ΠΥΓΣΤ ΧΕΡΦΥΡΤ, | 1820.

In-8° de 7 foi nenumerotate + 470 pagine și alte 5 foi. Verso titlului alb. In foile dela început, în afară de arătările citirii psalmilor în postul mare și peste săptămână, mai avem (f. 2—3) aceste versuri semnate de Ioan Bărac:

Aastă Psaltire Sf(ă)ntă
 Decând s-au alcătuit
 În stihuri frumós să cântă
 Având glásul potrivit.
 Căc' a Psálmilor cântăre
 Este dela D(u)hul Sf(ă)nt,
 Prorocie fóarte mare,
 Și D(u)mnezeesc cuvânt.

Aşa dară din Psaltire
 Şi din Orgăne cântând
 Câştigăm o îndulcire
 Mişcăţi cu folós la gând.
 Orgăne răsunătoare
 Strúnelor s-au potrivit,
 Cu glásurî îndulcitóare
 Dúlce s-au alcătuít.
 Dávid númai cu Orgánul
 Pre Sául cél ndrácít
 De vrăşmášul şi dujmánul
 Glásuínd l-au izbăvíť.
 Dar încă únde să cântă
 In glasurî Psalmi ímpletíťi
 Şi cu rânduială sf(â)ntă
 Armoníei întocmíťi.
 Atúnc toate pátimile
 Şi dela nói să gonésc,
 Căc vărsând cu lácrămile
 Rugăcunî ne folosésc.
 Aşa dară când Psaltírea
 O cetim curát şi rár
 Câştigându-í folosírea
 Nu o cetim în zadár.
 Alés când cu armoníe
 Vom cântă Psalmíi frumós
 Atúncea cu bucuríe
 Luóm şi mai mult folós.
 Că mişcárea cúgetuluí
 E cântárea Psálmilor
 Şi líníştea súfletuluí
 Gonírea pátimilor.
 Turburárea gândurilor
 Să potoléseşte cântând
 Şi máníia súfletelor
 S-au ímblínzit glásuínd.
 Cântárea Psalmilor face
 Unire la despărţíťi,
 Şi la cei ínvrăjbiťi pace
 Că să fie toťi íubiťi.
 Ridicându-şi lenevírea
 Pravoslavnícul Creştín
 Cetínd desluşít Psaltírea
 Fie orî din care cin,
 Íntălegând ce cetéseşte
 La Duh să va îndulci

ΔΙΕΣΑΒΗ ΠΡΟΪΕΠΙΣΚΟΠΩΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙ Α ΤΟΤΕ | ΟΥΝΓΡΟΒΛΑΧΙΑ ΚΥΡΙΩ ΚΥΡ | ΔΙΟ-
 ΗΥΕΙΕ, | Α ΤΕ ΔΕ ΔΩΝΕΣ ΑΤΡΩ ΠΡΑΚΟΛΑΒΕ ΠΕΥΝΤΑ | Πολίτι ΕΥΚΕΡΕΨΗ |
 ΔΑ ΨΗΔΑ ΔΕΛΑ ΜΑΝΤΕΡΕ ΛΕΜΙΩ ΔΙΩΚ.

In folio, 5+172+2 foi, primele și ultimele nenumerate.

Titlul încadrat în gravuri care reprezintă pe cei 12 apostoli în chinuri, iar jos sfinții din cuprinsul țărilor românești: Ioan dela Suceava, Paraschiva dela Iași, Grigore Deca-

405. Ieșus și Samarineanca la fântâna Patriarhului Iacob, *Psaltire* Buc. 1820.

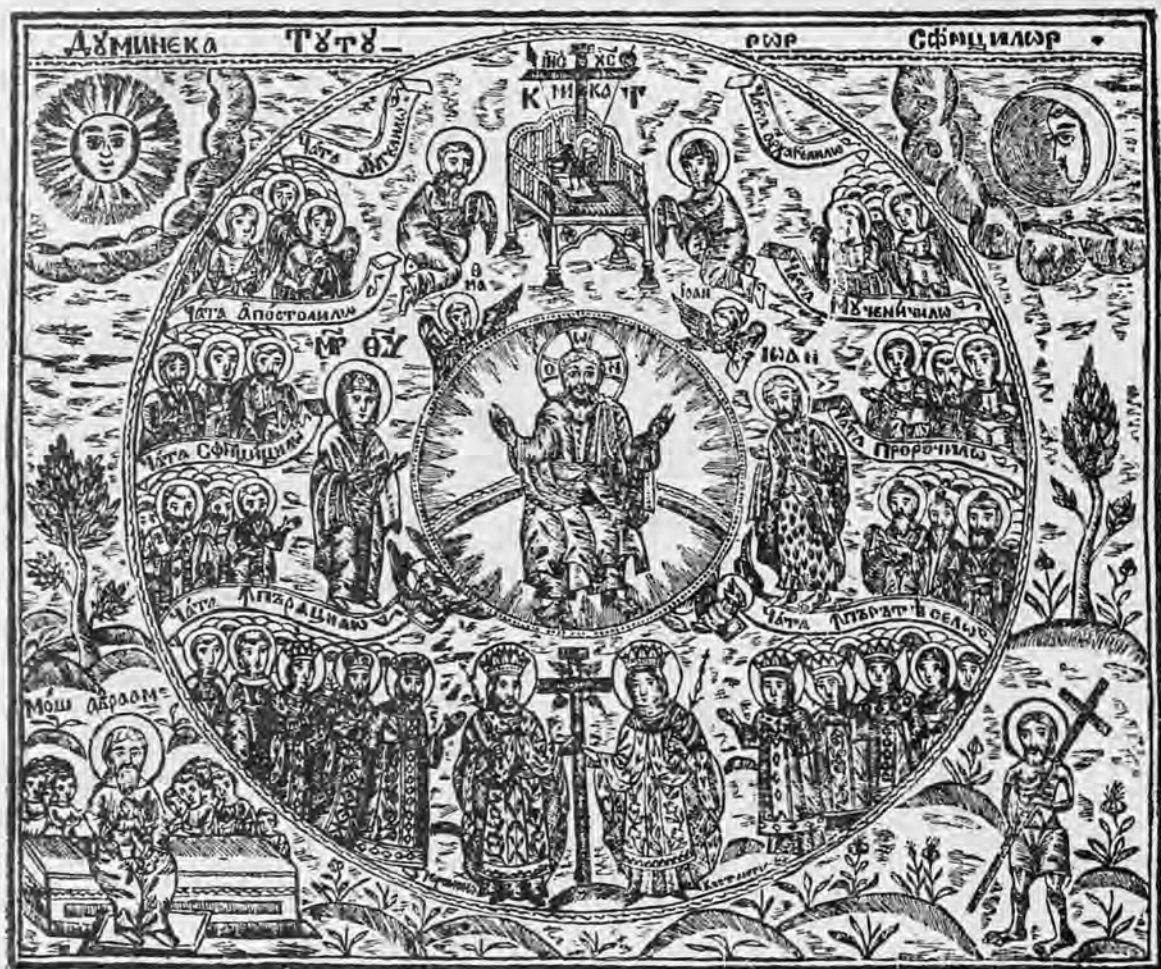
politul, Dimitrie Basarabov și Filotheia dela Argeș (facs. nr. 403). Paginile încadrate în linii; cerneală neagră și roșie (începutul cathismelor), cu foarte numeroase și frumoase ilustrații: inițiale, frontispicii (facs. nr. 404), vignete, icoane. Unele gravuri sunt nesemnate (f. 1 r., 6 r., 11 v., etc.); altele semnate: *Ieromonah Costantie* (f. 18 v., 31 r., 45 v., 51 r., etc.; facs. nr. 405 și 406; altele semnate: *Mon(ah) Ghervasie* (f. 78 r., 83 v., 126 r. etc. facs. 407).

Pe verso titlului, rândurile reproduse mai jos, din partea eforilor tipografiei; apoi o predoslovie, cu conținut religios, a lui Chesarie, episcopul Râmnicului; urmează «Invățătura cum să cetească psaltirea în sfântul și marele Post». Dela f. 146—167: pashalia; dela 167 v.—172 v. paraclisul «al doilea, al prè sfintei de D(um)nezeu Născătoare». Se termină cu un indice alfabetic de «nume jidovești».

Pe verso titlului:

Cătră drept credincoșii cetitori.

Măcar că de multe ori și în multe chipuri s-au tipărit psalmii prorocului și împăratului David, prin osârdiia a multor bărbați, cari au voit să fie folositori celor de aproape și cu folosul ce izvorăște dintr'înșii spre mântuirea sufletului.

406. Soborul tuturor sfinților din *Psaltire*, Buc. 1820.

Pentru că decât toate cărțile D(u)mnezeiești Scripturi ceii vechi, cé mai umiliçoasă iaste psaltirîia, precum și decât toate céle ale Dumnezeiești Scripturi ceii noao, sf(â)nta și Dumnezeiasca Evanghelie. Dar fiind că céle bune ca să nu să stingă de vrême, céia ce pre toate le mistuiaște, trebue adése ori a să înnoi, pentru acasta și noi am pus silință ca să se tipărescă și acum, însă duple chipul carele să vede, cu slova adecă mare și cu typărirea curată: privind întâi spre podoaba sfintelor Bisericî, la care socotim că sînt foarte potrivite; iară după acéia și spre ușurarea celor ce s-au însărcinat cu povara bătrâneților, a căroră vederea, precum are trebuință de ajutorîul sticlelor, așa

și de al slovelor. Pentru aceia și ne rugăm, ca priimindu-o și folosindu-se, să-ș(i) aducă aminte și de noi întru cetire, precum și noi de ei întru typărire.

Eforii typografiei.

Costantin Caracaș, doftorul politiei.

Răducanul Clinčanul biv vel stolnic.

Dumitrache Toplicănu biv vel sluger.

București: Biblioteca prof. Nae Ionescu.

407. Din *Psaltire*, Buc. 1820.

1084. *Rânduiala sfințirii bisericii și a primirii ereticilor în Biserica Răsăritului, Chișinău 1820.*

Атрѣ слава сѣнтей, чѣй де ѿфѣицѣ | де вѣацѣ фѣкѣтѣарей, шѣй не де спѣр-
цѣтей | ТРОИЦЕ, ѡ ТѢТЪЛЪИ, шѣй ѡ ФІЮЛЪИ, шѣй ѡ сѣнѣтѣлѣй ДѢХЪ. Кѣ порѣнка
Прѣблѣгочестнѣлѣй снѣгѣрь стѣпжннѣтѣрѣлѣй Мѣрѣлѣй Дѣмнѣлѣй нѣстрѣ ЛПЪ-
РЯТЪЛЪИ ПЛЕДЪЯНДРЪ ПАВЛОВИЧЪ ѡ тѣатѣ Рѣссѣлѣ: ѡ фѣицѣ соцѣй Сѣлѣ ѡ Прѣблѣ-
гочестнѣй | Дѣамнѣ ЛПЪРЪТѣСѣЙ СѣЛѣСѣТѣЙ ПЛЕДЪСѣНѣЙ: шѣй ѡ Мѣлѣчѣй
лѣй, Прѣблѣгочестнѣ-лѣй Дѣамнѣ ЛПЪРЪТѣСѣЙ МѣРѣЙ ТѣОДѣСЪ-РѣВНѣЙ: шѣй
ѡ фѣицѣ Бнѣкрѣдинѣсѣлѣй | Дѣмнѣ Цесарѣвичѣ шѣй ѡ Мѣрѣлѣй Кнѣзѣ | КѣН-
СТѢНТИНЪ ПАВЛОВИЧЪ: шѣй ѡ Бнѣкрѣдинѣсѣлѣй Дѣмнѣ Мѣрѣлѣй Кнѣзѣ ПІ

КОЛѢ ПѢВЛОВИЧЬ, шѣ ѡ Гоцѣй Сѣлѣ Бинекрединчѣсѣй Дѣлмнѣй Мѣрей Кнѣгѣнѣ
 ѿЛЕЗѢНДРЕЙ ОЕОДѢРОВЕНѢЙ: шѣ ѡ Бинекрединчѣсѣй Дѣлмнѣй Мѣрей Кнѣзѣ
 ѿЛЕЗѢНДРЕЙ НІКОЛАЕВЕНѢЙ, шѣ ѡ Бинекрединчѣсѣй Дѣлмнѣй Мѣрей Кнѣзѣ МН-
 ХІЯІЛЬ ПѢВЛОВИЧЬ, шѣ ѡ Бинекрединчѣсѣй Дѣлмнѣй Мѣрей Кнѣжнѣ МѣРІЕИ
 НІКОЛАЕВЕНѢЙ: шѣ | ѿ фѣнѣца Бинекрединчѣсѣй Дѣлмнѣй Мѣрей | Кнѣгѣнѣ МѣРІЕИ
 ПѢВЛОВЕНѢЙ, шѣ ѡ Гоцѣсѣй | ЁИ: шѣ ѡ Бинекрединчѣсѣй Дѣлмнѣй Мѣрей | Кнѣгѣнѣ
 ѿННЕНѢЙ ПѢВЛОВЕНѢЙ, шѣ ѡ Гоцѣсѣй | ЁИ.

прѣ кѣ благословѣніѣ Прѣсѣнтѣсѣй ѿДрептѣторѣсѣй СѢНОДѢ, шѣ ѡ
 Прѣсѣнтѣсѣй ГЛЕРІИ Сѣдрѣ Митрополѣ Кнѣшинѣсѣй шѣ Хотинѣсѣй, Кѣр-
 тичѣа ѡчѣсѣта, че кѣпрѣндѣ ѿ сѣнѣ РѢНДѢАІІ ОФІЦІРІИ | БИСѢРІЧІИ ѡшнѣ-

408. Sf. Ioan înainte Mergătorul din *Sfintirea*
bisericii, Chlşinău 1820.

a lui Mehmet păgănescă credință, vină cătră...» (continuă la fel ca mai sus).

F. 89 r.—99 v.:

«Rânduiala cumă să cade a priimi pre ceї ce vină la pravoslavnica credință dină erezї, cariї nicїodată n-au fostă dreptї credincoșї, ci dină tinerete s-au crescută în eresă; însă botezulă adevărată au cu trei afundări în apă: în numele Tatălui și ală Fііului și ală sf(ă)ntului D(u)hă. Iară célelalte sf(і)nte Taїne și obicéїurile bisericesti le lepădă și alte multe eresuri le їnă, precum sântă Lăutaraniї și Calvinii și célalaltї.»

F. 99 v.—113:

«Rânduiala cumă să cade a unge cu sf(ă)ntulă Myră pre ceї dină

дѣрѣ шѣ рѣндѣлѣнѣ кѣмѣ | сѣ сѣ прѣмѣкѣкѣ
 Жїдовѣй, Сарацїнѣй, Ёрїтїчїй шѣ Схїзмѣ-
 тичїй, карїй вїнѣ сѣ сѣ | ѿпрѣснѣ кѣ православе-
 нѣка Бисѣрїкѣ ѡ рѣсѣрїтѣсѣй, ѿдрѣптѣтѣ
 ѿтѣкѣмѣ дѣпѣ рѣндѣлѣнѣ | че сѣнт ашѣзѣте
 ѿкѣрцїнѣ Словенїцїй, шѣ сѣ | ѿтрѣснїцѣзѣ
 ѿ православеннїнѣ Бисѣрїчїй ѡ | ѿпѣрѣцїй
 Рѣсѣсїй, сѣс тїпѣрїт ѿ вѣдѣрхїчѣсѣкѣ Тїпо-
 графїѣ ѡ Бѣссѣрѣсїй, ѿ Сѣрѣсѣл Кнѣшнѣсѣй, лѣ
 ѡшѣлѣ ѿѿѿк, ѿ лѣнѣ лѣнѣ Сѣктѣсїе.

In-4º de 2 foi nepaginate+113 foi.

Pe a 2-a foae liminară, recto, însemnarea
 cuprinsului; verso, gravura Sf. Ioan, semnata:
 Ивѣцѣ Іѣ Вѣна (facs. nr. 408).

F. 31 r.—70 r.:

«Rânduiala cumă să cade a priimi
 pre Jidovї, ce sântă în vârstă, cariї vină
 cătră una sf(ă)nta săbornїcăсă și apo-
 stolăсă Biserică și cu adevărată voescă
 a să їmpreuna cu dănsa».

F. 70 v.—88 v.:

«Rânduiala cumă să cade a priimi
 pre ceї dină Saraїїнї vârstnicї, adecă ceї
 dină Turcăсă, sau dină altă oareșă care

eretici, cari vin la pravoslavnică credință și să împreună cu Săbornicăscă Biserică.»

Șt. Ciobanu, *Cultura rom. în Basarabia...*, p. 57; la pag. 61 amintește, după Stadnickij, de o ediție în 1821 a acestei *Rândueli*, din care făcea parte și așa numita *Cărticică pentru primirea din alte religii în religia ortodoxă*. Ne îndoiim însă de existența ediției 1821, care, cel mult, a fost ediție de titlu.— Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p. 54—56, nr. 24.

București: Biblioteca Academiei Române.

1085. *Schematism și Calendar*, Oradea-Mare 1820. — Latinește și românește.

Schematismus venerabilis Cleri dioecesis Magno-Varadinensis Graeci-Ritus Catholicorum pro anno bissextili a Christo nato MDCCCXX. Magno-Varadini, Typis Joannis Tichy.

Calendariu pe annu visectu dela născere lui Christos 1820. Quare aréta' Dilele, Dominecile, Serbătorile, si Septîmânele a Calendariului vechiu, si nouu, părțile annului, si schimbare Lunei.— In Oradé Mare, Cu typariu lui Joan Tichy.

In-8° mic, de 76 pag. și 2 foi; aceste două titluri sunt pe foi separate.

După o fișe scrisă de d-l G. Cardaș, fost funcționar la Academia Română.

1086. *Voltaire, Tragodia lui Orest*, traducere de Alexandru Beldiman, Buda 1820.

ТРАГѢДІЯ | ЛСЯ | ѠРѢСТ | ДѢ | ПРѢ | ЖЪЦАТЪЛ | ШЪ КЪ | ЖЪПЪЛЪТЪ ДРАГОСТЕ |
спри прокопсирѣ | ВѢМЪЛЪШ РЪМАНІСК | МАРЕМ ПОСТЕЛНИК | ЯЛЕЖЪНДРЪ БЕЛДИМІН.
ЯКСМ | ЖТЪЖЪ | ТЪЛМЪЧІТЪ ДНН ЛІМЕА | ФРАНЦОЗЪСКЪ | Ж | ЧКЪ РЪМАНЪСКЪ. | Ла БУДА |
А | КРЪЛЪСКА ТЪПОГРАФІА | ОУНИВЕРСИТАТЕН ОУНГРІЕН. | 1820.

In-4° de 96 pagine și 1 foaie pentru «Indreptarea greșelelor».

Pe verso titlului arătarea «obrazelor» din tragedie, după care urmează «Scurtă cuprindere a tragediei».

La sfârșit:

Mult pre învățate și de bun năm născute.

Arhon, mare Postelnice.

Maî bine de treî ani de când mi-ai încredințat mie această frumoasă carte a o da în typar după cîa mai bună orânduială typograficăscă, însă fiind această carte cîa mai întăi tipărire într'asa marî și lăudate versuri în linba Romăniăscă și tocma fiind culésă aici de mână streină, nu au fost prin puțină a nu intra aceste greșeli ce prin ochi omenești au scăpat. Acum, mă rog de bunătate Evghenii tale și de pre iubitorii de cultivare patrioți a bine voi a ierta aceste greșeli.

1820. Iulie 30 Buda.

Umilită slugă
Zaharie Carcalechi.

Calendarul pe anul 1818, Buda (vezi aici nr. 974) anunță la sfârșit, printre cărțile «acum de curând noao eșite din typariu», și «Tragodia lui Orest, de Arhón Aga Alexandru Beldiman, de pe franțozie pe romănie în stihuri poeticești prefăcută». Deci, *Orest* a ieșit

mai întâi, pela sfârșitul anului 1817, iar nu *Moartea lui Avel*, (cum greșit scrie Andrei Veress, *Tipografia românească din Buda*, în *Boabe de grâu*, III (1932), 603: «Tragedia lui Orest s'a pus în lucru și a apărut în vara anului 1820...». Probabil însă, că, din cauza multelor și marilor greșeli de tipar, din cauza lui Carcalechi care nu achitase tipografiei banii dați de Beldiman (A. Veress, *loc. cit.*), s'a amânat redactarea definitivă și punerea în comerț până în 1820.

București: Biblioteca Academiei Române.

1087. *Culegere de diferite tragedii*, București 1820. 2 vol.—Grecește.

ΣΥΛΛΟΓΗ | ΔΙΑΦΟΡΩΝ | ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ, | ὅσαι παρεστάθησαν εἰς τὸ θέατρον | τοῦ Βουκουρεστίου. | Μεταφρασθεῖσαι εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν | γλῶσσαν, καὶ ἐκδοθεῖσαι διὰ συνδρομῆς τῶν φιλογυνῶν καὶ φιλομούσων. | Τόμος πρῶτος. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου | Τοπογραφίου. | 1820.

Culegere de diferite tragedii, care au fost reprezentate pe scena teatrului din București. Tălmăcite în limba noastră comună și tipărite cu concursul iubitorilor de neam și de carte. Volumul întâiu. În Tipografia de curând întemeiată în București. 1820.

În-8° 2 volume; primul volum cuprinde trei tragedii: *Brutus* de Voltaire, *Filip* și *Orest* de Alfieri; al doilea volum cuprinde numai o singură tragedie: *Merope* de Voltaire. Fiecare tragedie din primul volum are paginație separată. *Brutus* are 1 foae (titlul) + 90 pag. + 1 foae (errata); *Filip* 80 pag. și *Orest* 94 pag. + 1 foae (errata pentru *Filip* și *Orest*).

La începutul primului volum sunt 16 pag. numerotate cu litere grecești; pag. α' titlul, pag. γ' dedicația, pag. ε'—στ' prefața-dedicație a editorului, pag. ζ'—ι' prefața editorului și pag. ισ' lista tragediilor cuprinse în primul volum.

Vol. II are același titlu, cu adăogirea: Τόμος δευτερος. Are 1 foae (titlul tragediei *Merope*) + 92 pag. + 1 foae (errata); pe foaia nenum. dela început se află titlul și persoanele dramei. Este greșit dat întâiu titlul tragediei și pe urmă titlul culegerii.

La pag. γ' din primul volum se află următoarea dedicație:

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Γεώργιον Λεβέντην διερμηνευτὴν τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ῥωσικοῦ κονσολάτου.

Către prea nobilul domn Gheorghe Leventi, interpret al consulatului rusesc din București.

La pag. ε' se află prefața-dedicație:

Εὐγενέστατε!

Εἰς ποῖον ἄλλον ἔπρεπε κατ' ἀξίαν ν' ἀφισρωθῇ ἡ παρούσα μετάφρασις, εἰμὴ εἰς Ἑσέ, ὅστις κινούμενος ἀπὸ φιλογένειαν καὶ ἐνθερμον ζῆλον πρὸς τὰ καλὰ, συνήργησες πρῶτος καὶ εἰς τὴν ἐκδοσὶν τούτων τῶν τραγωδιῶν.

Ὅχι σήμερον πρῶτην φοράν, Φιλογενέστατε Γεώργιε, ἐπλήρωσες τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος Σου. Μάρτυρες τῶν λόγων μου εἶναι οἱ παρὰ Σοῦ τρεφόμενοι μαθηταί, καὶ οἱ σταλθέντες νέοι εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, διὰ νὰ πολλαπλασιάσωσι τὰ φῶτα εἰς τὸ γένος. Ἔργα τῷ ὄντι γενναῖα καὶ πατριωτικά! Ἐχω χρηστάς ἐλπίδας ὅτι πολλοὶ πλούσιοι τοῦ γένους μας θέλουν μιμηθῇ τὸ φιλογενὲς παράδειγμά σου, ἃν δὲν ἀγαποῦν νὰ μείνῃ σκοτεινόν, καὶ ἀσήμερον τὸ ὄνομά των, περιοριζόμενον εἰς πολλὰ μικρὸν ὀρίζοντα, καθὼς καὶ ὁ χρυσὸς εἰς τὸ κιβώτιόν των.

Δέξου λοιπόν, παρὰ κελῶ, ταύτην τὴν παραμικρὰν προσφοράν, διότι εἶναι καὶ καρπὸς τοῦ Γραικικοῦ Θεάτρου, τὸ ὁποῖον προθυμοποιεῖσαι νὰ ἰδῇς τελεσιότερον.

Ὁ Ἐκδότης Χριστόφορος Κρατερός.

Prea nobile!

Cui se cuvenea mai bine să se dedice traducerea de față, decât Ție, care, îndemnat de iubire de neam și de un zel cald pentru tot ce e bun, ai contribuit cel dintâiu și la publicarea de față a acestor tragedii.

Nu astăzi pentru prima dată, prea iubitorule de neam Gheorghe, ți-ai îndeplinit datoria către patrie. Martori spuselor mele sunt elevii întreținuți de tine și tinerii cari au fost trimeși în Europa luminată, ca să înmulțească luminile neamului. Fapte într'adevăr generoase și patriotice! Am speranțe bune că mulți oameni bogați ai neamului nostru vor imita pilda ta patriotică, dacă nu doresc ca numele lor să rămâie obscur și neînsemnat, mărginindu-se într'un orizont foarte restrâns, întocmai ca și aurul lor, în lada lor.

Primește deci, te rog, acest mic prinos, fiindcă el este și rodul teatrului grecesc, pe care te grăbești să-l vezi mai desăvârșit.

Editorul
Hristofor Krateros.

La pag. 9' următoarea prefață:

Πρόλογος.

Τὸ Θέατρον εἰς τοὺς προγόνους μας ἐθεωρεῖτο ὄχι μόνον τερπνῆς χρονοτριβῆς ἀντικείμενον, ἀλλὰ καὶ σκέψεως καὶ μελέτης· ὅθεν ἐνασχολήθησαν εἰς αὐτὸ μεγάλοι νόες, διορθόνοντες τὰ ἥθη, καὶ τελειοποιούντες τὴν γλῶσσαν. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δυστυχεῖς ἀπύγονοι ἐκείνων, ἀφοῦ μαζὶ μὲ τὸς ἄλλοι καλὰ ἐστερηθήμεν καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ κοινοῦ τοῦτου τῶν ἡθῶν σχολείου, ἐκινδυνεύομεν ἕως νῦν ἀληθινῶς καὶ αὐτὸ τ' ὄνομά του, ἂν φιλογενεῖς τινες δὲν ἔδιδαν τὴν πρώτην νύξιν περὶ ταύτης τῆς ὕλης, μεταφράζοντες εἰς τὴν γλῶσσάν μας διάφορα θεατρικὰ ποιήματα¹⁾.

Τὸ μετὰ τὸς αἰῶνας (ἀγαθῇ τύχῃ) συστηθὲν ἐνταῦθα Γραικικὸν θέατρον ἐκίνησεν εἰς ἄμιλλαν πολλοὺς φιλογενεῖς, νὰ μεταφράσωσι διὰ στίχων, καὶ εἰς τὸ περὶ διαφορῶν τραγωδίας. Τοῦτων τὰς ἀξιολογωτέρας φίλοι τινές, ζηλωταὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, μὲ κατέπεισαν νὰ ἀναδεχθῶ τὴν φροντίδα νὰ τὰς ἐκδώσω διὰ τοῦ τύπου²⁾. Περὶ τῆς μεταφράσεως τῶν ὁποίων ἂς μοι συγχωρηθῇ νὰ προτάξω ὀλίγας τινὰς παρατηρήσεις μου....

P r e f a ț ă.

Teatrul la strămoșii noștri era socotit nu numai ca un obiect de distracție plăcută, dar și de gândire și de studiu; de aceea s'au ocupat de el mințile mari, îndreptând moravurile și perfecționând limba. Dar noi, nenorociții urmași ai acelor, după ce, pe lângă atâtea alte lucruri bune, am fost lipsiți și de folosul acestei școale comune a moravurilor, riscam să-i uităm chiar numele, dacă câțiva iubitori de neam nu dedeau primul imbold în

1) Συνθεμένη εἰς τὴν γλῶσσάν μας πρώτη (ἄσων ἡξέρω) τραγωδία εἶναι ἡ Πολυξένη· ποίημα γλαφυρὸν καὶ χαρὶν. Ἔμαθον ὅτι ὁ εὐγενὴς συγγραφεὺς εἶχε σκοπὸν νὰ τὸ ἐπεξεργασθῇ καλῆτερά, ἂν τινες φίλοι δὲν ἐπρολάβανον νὰ τὸ ἐκδώσωσι χωρὶς τὴν εἰδησίην του. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτο ἐπαινέθη ἀπὸ τοὺς πεπαιδευμένους τοῦ γένους μας, καὶ ὁσάκις παρестέθη, πάντοτε ἐχειροκροτήθη.

2) Εἰς τὴν ἐκδοσὶν ταύτων συνήρτησαν μάλιστα καὶ οἱ εὐγενεῖς κάτοικοι τοῦ Βουκουρεστίου διὰ τῆς γενναίας συνδρομῆς των.

această direcție, traducând în limba noastră diferite piese de teatru în versuri ¹⁾).

Teatrul grecesc întemeiat—într'un ceas bun—aci după atâtea veacuri, a stârnit emulație printre mulți iubitori de neam, să traducă în versuri și în proză diferite tragedii. Câțiva prieteni, râvnitori pentru binele obștesc, m'au convins să iau asupra-mi grija de-a da la tipar pe cele mai bune dintre aceste tragedii ²⁾, despre traducerea cărora să-mi fie îngăduit să fac câteva observații.....

Urmează considerațiunile lui Krateros despre rima și metrul iambic în limba greacă modernă.

Iată și titlul fiecărei tragedii. Vol. I.

ΒΡΟΥΤΟΣ. | Τραγωδία | παρὰ | ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ. | Μεταφρασθεῖσα ἐλευθέρως διὰ στίχων | Ἰαμβικῶν. | Παραστάθῃ εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ Θέατρον | πρώτην φοράν κατὰ τὴν 17 Μαρτίου | τοῦ 1820 ἔτους. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νοσουστάτου Τυπογραφείου κατὰ τοὺς | 1820.

Brutus, tragedie de Voltaire. Traducere liberă în versuri iambice. A fost reprezentată pentru prima dată pe scena teatrului din București la 17 Martie în anul 1820. În Tipografia de curând întemeiată în București, 1820.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ | Τραγωδία | Συγγραφθεῖσα παρὰ τοῦ | ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΑΛΦΙΕΡΟΥ, | καὶ ἐκ τῆς (sic!) Ἰταλικῆς μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν | καθομιλουμένην ἡμῶν διάλεκτον. | Παραστάθῃ εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ Θέατρον | πρώτην φοράν κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1820. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νοσουστάτου Τυπογραφείου. | 1820.

Filip, tragedie scrisă de Victor Alfieri și tradusă din italianește în limba noastră vorbită. A fost reprezentată pentru prima dată pe scena teatrului din București în luna lui Mai a anului 1820. În tipografia de curând întemeiată în București, 1820.

ΟΡΕΣΤΗΣ. | Τραγωδία. | Συγγραφθεῖσα παρὰ τοῦ | ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΑΛΦΙΕΡΟΥ, | καὶ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς μεταφρασθεῖσα εἰς | τὴν καθομιλουμένην ἡμῶν διάλεκτον. | Παραστάθῃ εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ Θέατρον | πρώτην φοράν, κατὰ τὴν 21 Νοεμβρίου τοῦ 1819. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νοσουστάτου Τυπογραφείου. | 1820.

Orest, tragedie scrisă de Victor Alfieri și tradusă din italianește în limba noastră vorbită. A fost reprezentată pentru prima dată pe scena teatrului din București, la 21 Noembrie 1819. În tipografia de curând întemeiată în București, 1820.

Vol. II. ΜΕΡΟΠΗ | Τραγωδία. | Μετάφρασις ἐλευθέρᾳ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ | εἰς τὸ νέον Ἰαμβικόν. | Παραστάθῃ εἰς τὸ πρῶτον ἐν τῷ ἐνταῦθα Θέατρῳ πρώτην φοράν κατὰ | τὴν 20 Ἀπριλίου τοῦ 1819 ἔτους. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νοσουστάτου | Τυπογραφείου. | 1820.

¹⁾ Prima tragedie compusă în limba noastră — după cât știu — este Polyxeni, operă în versuri, elegant scrisă. Am aflat că nobilul autor avea de gând s'o prelucreze îndreptând-o, dacă câțiva prieteni nu apucau mai înainte s'o tipărească fără știrea lui. Dar și așa cum era, a fost lăudată de învâțații neamului nostru și, ori de câte ori s'a reprezentat, a fost totdeauna aplaudată.

²⁾ Pentru publicarea acestor tragedii au contribuit și nobilii locuitori din București cu obolul lor generos.

Merope, tragedie. Traducere liberă din franțuzește în noul metru iambic. A fost reprezentată, în proză, pentru prima dată pe scena teatrului de aci la 20 Aprilie, anul 1819. În Tipografia de curând întemeiată în București. 1820.

Tragediile de mai sus există și în volume separate; vezi nr. 1088—1091.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1088. <Voltaire>, *Merope*, tragedie. București 1820. — Grecește.

Vezi Nr. 1087.

1089. Voltaire, *Brutus*, tragedie. București 1820. — Grecește.

Vezi Nr. 1087.

1090. Alfieri, *Filip*, tragedie. București 1820. — Grecește.

Vezi Nr. 1087.

1091. Alfieri *Orest*, tragedie. București 1820. — Grecește.

Vezi Nr. 1087.

1092. Petre din Efes, *Noul Anastasimatar*, București 1820.— Grecește.

NEON | ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ, | μεταφρασθέν κατά τήν | νεοφανή μέθοδον | τῆς μουσικῆς | ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσικολογιωτάτων διδασκάλων | καὶ ἐφσευρετῶν τοῦ νέου μουσικοῦ συστήματος, | νῦν πρῶτον εἰς φῶς ἀχθέν διὰ τυπογραφικῶν χαρακτῆρων | τῆς μουσικῆς | ἐπὶ τῆς θεοστηρίκτου Ἡγεμονίας τοῦ Ὑψηλοτάτου ἡμῶν Αὐθέντου | πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου | Νικολάου Σούτζου Βοεβόδα.

Ἀρχιερατσύντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας | κυρίου Διονυσίου. | Ἐκδοθέν σπουδῇ μὲν ἐπιπόνῃ τοῦ μουσικολογιωτάτου κυρίου ΠΕΤΡΟΥ | ΤΟΥ ΕΦΕΣΙΟΥ, φιλοτίμῃ δὲ προκαταβολῇ τοῦ πανευγενεστάτου ἄρχοντος μεγάλου | βορνίκου κυρίου Γρηγορίου Μπαλλιάνου. | Ἐν τῇ τοῦ Βουκουρεστίου νεοσυστάτῃ Τυπογραφείῃ, 1820.

Noul Anastasimatar, tradus după metoda nouă a muziceii, de prea învățații dascăli de muzică din Constantinopol și inventatorii noului sistem muzical, acum pentru prima oară dat la lumină cu caractere tipografice muzicești în timpul domniei, de Dumnezeu păzită, a prea înălțatului nostru Domn Alexandru Nicolae Suțu Vodă, fiind Mitropolit al Ungrovlahiei prea sfințitul Domn Dionisie.

S'a publicat prin osârdia stăruitoare a prea învățatului dascăl de muzică kir Petre din Efes și cu anticipata binevoitoare cheltuială a prea nobilului boer, marele vornic domnul Grigorie Băleanu. În Tipografia de curând întemeiată în București 1820.

În-8º, 5 foi nenumerate + 260 pag. + 5 foi nenumerate cu errata și cu o listă a abonaților iubitori de învățătură, (din București, Iași, Botoșani, Andrianopol și Melenic).

Prima foaie cuprinde titlul produs mai sus. Pe verso primei foi următoarele versuri din psalmii lui David; *Cântați Domnului cântarea nouă; lauda lui în biserică cuvioșilor.*

Pe foaia a doua următoarea dedicație:

Γρηγορίῳ Μπαλλιάνῳ μεγάλῳ βορνίκῳ, ἀνδρὶ φιλομουσοτάτῳ, καὶ φιλοκάλῳ, σὺγνω-
μοσύνης ἔνεκσεν ταύτην τὴν βίβλον ἀνέθηκεν ὁ ἐκδότης.

Lui Grigorie Băleanu, marele vornic, bărbat prea iubitor de muze și de
frumos, drept recunoștință această carte i-a dedicat-o editorul.

Pe foaia a treia următoarea prefață-dedicație:

Πανσυγενέστατε καὶ φιλομουσότης κύρις!

Εἰς τὴν Ὑμετέραν σὺγένειαν ἔκρινα καὶ πρέπον καὶ δίκαιον νὰ ἀφιερώσω τοῦ πρώτου
τούτου μουσικοῦ βιβλίου τὴν πρωτοφανῆ ἔκδοσιν. Πρέπον μὲν, διὰ νὰ κηρύξω δημοσίως
δι' αὐτῆς τὴν βαθεῖαν τῆς ψυχῆς μου σὺγνωμοσύνην διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας χάριτας,
ὅσας παρὰ τῆς φιλοκάλου καὶ φιλανθρώπου ψυχῆς Σου ἀπήλαυσα. Δίκαιον δὲ, διότι διὰ
τῆς προτροπῆς καὶ μεγαλοπρεποῦς βοήθειας τῆς Ὑμετέρας σὺγενείας ἠδυνήθην νὰ ἀπαν-
τήσω τὰ μεγάλα ἐμπόδια, ὅσα συνειθίζουν νὰ ἀναφύονται εἰς παντὸς πρωτοφανοῦς ἀγαθοῦ
τὴν σύστασιν, καὶ νὰ φέρω εἰς ἔκδοσιν σὺτυχῇ ταύτην τὴν ἐπιχειρήσιν μου. Ἐάν ἐπροσπά-
θουν διὰ τῆς προσφωνητικῆς μου ταύτης ἐπιστολῆς νὰ κηρύξω τὰς παντοίας καὶ ἀξιαγά-
στους ἀρετάς, ὅσαι κατακοσμοῦσι τὸ ἀξιοτίμητον ὀποκείμενόν Σου, ἤθελα ἐπιχειρήσει πράγμα
δυσκολώτερον, ὥς ὑπερβαίνει τῶν δυνάμεών μου τὰ μέτρα. Ἀφίνω εἰς τοὺς δεινοὺς τῶν
λόγων δημιουργοὺς νὰ πλέκωσιν ἀξίως τὰ εἰς τὸ μουσόςτεστον ὀποκείμενόν Σου ἐπανε-
κόντα ἐγκώμια. Αὐτοὶ ἂς ἐπαινώσι τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας θειάρεστον ζῆλον Σου, τοῦ φω-
τισμοῦ τῶν ὁμογενῶν Σου διχακῇ ἔρωτα καὶ τ' ἄλλα τῆς ἀγαθῆς καὶ φιλομούσου ψυχῆς
Σου τὰ τρανώτατα δεῖγματα. Ἐγὼ δὲ ὁ τοσοῦτων χαρίτων ἀξιώθεις παρὰ τῆς Ὑμετέρας
γενναίας καὶ στεργτικωτάτης ψυχῆς, ἀρκοῦμαι εἰς τὸ νὰ προσφέρω πρὸς αὐτὴν τὴν βαθυ-
τάτην σὺγνωμοσύνην μου, (τῆς ὁποίας μικρότατον δεῖγμα ἐτόλμησα νὰ δεῖξω τὴν σὺτλη
μου ταύτην προσφώνησιν) καὶ νὰ ὀνομάζωμαι

Τῆς Ὑμετέρας πανσυγενείας δοῦλος ταπεινὸς
Πέτρος Μανουὴλ Ἐφέσιος.

Prea nobile și prea iubitor de muze Domn.

Am socotit că se cuvine și că e drept să închin Domniei Voastre această
primă ediție a acestei prime cărți de muzică. Se cuvine, pentru ca să aduc
prin aceasta la cunostința publică, adâncă recunoștință pentru multe și marile
binefaceri de care m'am bucurat dela sufletul tău iubitor de frumos și de oa-
meni. E drept, fiindcă prin îndemnul și prin ajutorul mărinimos al Domniei
Voastre am putut să înfrunt marile greutăți, care se ivesc de obicei la
întocmirea oricărui lucru bun, apărut pentru prima dată, și să duc la bun
sfârșit această întreprindere. Dacă prin scrisoarea prezentă de închinare aș
fi căutat să fac cunoscute diferitele și admirabilele calități, care împodobesc
persoana ta vrednică de cinste, aș fi încercat ceva foarte greu, care trece
peste măsura puterilor mele. Las meșterilor în oratorie să întocmească după
merit engomiile cuvenite persoanei Tale iubite de muze. Ei să laude zelul
tău pentru evlavie, plăcut lui Dumnezeu, dragostea Ta fierbinte pentru a
lumina pe conașionalii Tăi și celelalte dovezi prea vădite ale sufletului Tău
bun și iubitor de muze. Iar eu, care m'am împărtășit de atâtea binefaceri

dela sufletul Tău generos și prea binefăcător, mă mărginesc numai în a declara adâncă mea recunoștință, (în al cărei mic semn am îndrăznit să prezint această umilă închinare) și să mă iscălesc a Domniei Voastre slugă smerită.

Petre Manuil din Efes.

Pe foile 4 și 5 următoarea prefață:

Φιλόμουσοι ὁμογενεῖς.

Ὅτι ἡ μουσικὴ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας μας εἶναι ἀναγκαιοτάτη καὶ ἐπωφελής, ὥς συμβάλλουσα εἰς δοξολογίαν τοῦ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἀκαταπαύστως ὑμνουμένου Θεοῦ, εἰς κατάνοξιν τῶν χριστιανικῶν ψυχῶν καὶ εἰς εὐπρέπειαν τῶν θείων ναῶν μας, περὶ τοῦτου βέβαια δὲν ἀμφιβάλλει κανείς. Ὅτι δὲ ἡ διδασκαλία τῆς ἐναρμονίου καὶ καλῆς ταύτης τέχνης ἦτο μέχρι τινὸς ἐπίπονος καὶ πολὺν ἀπαιτοῦσε χρόνον, τὸ εἰςέξουρουν ἐξ ἰδίας πείρας ὅσοι κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ τὴν διδασχῶσι· διότι μόλις μετὰ πολλῶν ἐτῶν χρόνον καὶ κόπον ἠδύναντο νὰ μάθωσι μόνον ὅσα ἐδιδάχθησαν, διὰ τὴν ἑλλειψιν τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν τέχνην <τῶν> κανόνων.

Πρῶτοι οἱ ὅποιοι ἐγνώρισαν τὴν ἀτέλειαν ταύτην καὶ ἤρχισαν νὰ παρατηρῶσι τὴν μουσικὴν μὲ φιλοσοφικὸν ὄμμα, προσπαθήσαντες νὰ τὴν μορφώσωσι συστηματικώτερον καὶ νὰ τὴν καθυποβάλλωσι εἰς γενικοὺς κανόνας, ὑπῆρξαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, μουσικολογίωται, κύριος Γρηγόριος Λαμπαδάριος τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, Γεώργιος Χουρμούζης, Χαρτοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ Χρύσανθος ὁ Ἀρχιμανδρίτης, ἄνδρες ἀληθῶς ἐμπειροί, καὶ ἱκανῶς προπαρασκευασμένοι μὲ τὰ εἰς τοῦτο ἀπαιτούμενα μέσα. Οὗτοι πρὸ ἐξ ἥδη ἐτῶν συσχεφθέντες φιλοσόφως μετὰ τῶν καὶ μεταρρυθμίσαντες τὴν μουσικὴν εἰς τὸ μεθοδικώτερον διὰ προσθέσεως τῶν ἀναγκαίων καὶ ἀφαιρέσεως τῶν περιττῶν καὶ ἐξομαλίσαντες τὴν πρὶν ἀκανόνιστον ταύτην τέχνην, ἐκατέρωθωσαν μέγα τῷ ἔργῳ, τὸ ὅποιον θέλει ἀποθανάτισαι τὰ σεβάσματα ὀνόματά των εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς καὶ θέλει τοὺς πλέξει ἀμαραντίνους ἐγκωμίων στεφάνους.

Ἐν ἀκόμῃ ἔμνευε, τὸ ἀναγκαιοτάτον εἰς συνάπτεισιν τῆς ἐντελοῦς εὐκολίας τῆς τέχνης ταύτης, ὃ διὰ τύπου δηλονότι πολλαπλασιασμοῦ τῶν μουσικῶν βιβλίων, καὶ ἡ ἐκ τοῦτου κοινοτέρα ὠφέλεια εἰς τὸ γένος. Διότι πολλοὶ ἀπὸ τοῦς ὁμογενεῖς μας, ἐπιθυμοῦντες μὲν νὰ γείνωσι ἐγκρατεῖς τῶν μουσικῶν μαθημάτων, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἐξακολουθήσωσι ἕως τέλους τὴν ἀντιγραφὴν διὰ τοῦ ἔργου τὸ πολυδάπανον καὶ πολύπονον, μένουσι ἡμιμαθεῖς καὶ ἀτελεῖς εἰς τὰς τῆς μουσικῆς γνώσεις, στερούμενοι ὅ,τι ἠδύναντο νὰ μάθωσι εὐκολα, ἐὰν εἶχαν τυπωμένα τῆς μουσικῆς τὰ βιβλία.

Ταῦτα στοχαζόμενος ἐγὼ πρὸ τριῶν ἡδὲ ἐτῶν, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐλευθερώσω τοὺς σπουδαστὰς τῆς μουσικῆς ἀπὸ τῆς ἀντιγραφῆς τοὺς κόπους ὠδήγησα ἓνα τῶν ἐδῶ χρυσοχῶν τὸν κύριον Σεραφεῖμ Χριστοδοῦλου εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν χαρακτῆρων τῆς μουσικῆς, καὶ ἔφερα ὁπωσοῦν εἰς τέλος τὴν δυσκολωτάτην ταύτην ἐπιχείρησιν. Ἄλλ' οὐτε ἡ ἰδική μου προθυμία καὶ ἐπιμονή, οὐτε τοῦ Χρυσοχοῦ ἡ συνεργία ἤθελαν δυνηθῆναι νὰ κατωρθώσωσι τί, διὰ τὰς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἀπαιτούμενας μεγάλας δυσκολίας, ἐὰν ἔλειπεν ἡ ἀξίεπανος προτροπὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς βοήθεια τοῦ Πανευγενεστάτου Ἀρχοντος Μεγάλου Βορνίκου κυρίου Γρηγορίου Μπαλλιάνου, ἀνδρὸς εὐσεβεστάτου καὶ φιλομουσοτάτου καὶ τὰ πρῶτα φέροντος μετὰ τῶν τοῦ Βουκουρεστίου εὐπατριδῶν. Ὁ ἀξιάγαστος οὗτος καὶ φιλογενέστατος ἄρχων, ὑπὸ ἐμφύτου καλοκάγαθίας παρακινούμενος καὶ θείου ζήλου πλησθεὶς δὲν ἔπαυσεν ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ νὰ μὲ ἐνθαβρύνῃ καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ ἔργου εἰς τὸς ὁποίας καθημέραν ἀπαντοῦσα δυσκολίας, γενναῖος προστάτης καὶ πρόθυμος βοηθὸς εἰς τὸ

ἔργον ἀναφανείς. Τοιούτων φιλοκάλων καὶ φιλανθρώπων ἀνδρῶν τὰ ὀνόματα πρέπει δικαίως νὰ κηρύττωνται μετ' εὐφημίας εἰς τὸ κοινὸν πρὸς αἰώνιον ἔνδειξιν τῆς περὶ τὰ καλὰ προθυμίας των, καὶ ὡς σημεῖον εὐγνωμοσύνης τῶν εὐεργετουμένων. Εἶθε καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πλουσίων καὶ δυνατῶν ὁμογενῶν νὰ γίνωνται μιμηταὶ τοιούτων ἐναρέτων πράξεων πρὸς δόξαν τοῦ γένους καὶ οὐστασιν πολλῶν κοινωφελῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια κατὰ δυστυχίαν στεροῦμεθα!

Ἡ ἔκδοσις τοῦ πρώτου τοῦτου μουσικοῦ βιβλίου ἔγινε βέβαια πολὺ ἀργότερα παρ' ὅσον ἠλπίζαν οἱ συνδρομηταί. Ἀλλὰ δὲν τοὺς λανθάνει, ὅτι τῶν νεοφανῶν ἔργων ἡ ἐκτέλεσις ἀπαιτεῖ καὶ χρεῖνον πολὺν καὶ προσοχὴν ὅχι ὀλίγην. Διὰ τοῦτο ἐλπίζω ὅτι θέλουσι δικαίως τὴν ἀργοπορίαν τῆς ἐκδόσεως. Ὡσαύτως εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλουν παραβλέψει, καὶ ἐὰν παρεξέφρησαν λάθῃ τινὰ εἰς τὸ βιβλίον (τὰ ὅποια δὲν ἡμέλ(η)σα νὰ δεωρθῶσω εἰς τὸ τέλος, κατὰ τὸ σὺνηθες) καὶ μάλιστα, ἐὰν μουσικὰ τινα σημεῖα ἢ γράμματα δὲν ἐτυπώθησαν μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἐντέλειαν. Ἐφεξῆς θέλουσι λάβει τὰ λοιπὰ βιβλία τυπωμένα ἐντελέστερα καὶ καθαρώτερα καὶ γρηγορώτερα μὲ καλητέρους χαρακτῆρας.

Τὸ πρῶτον τοῦτο βιβλίον περιέχει καὶ τὰ Ἀπολυτίκια, τὰ Καθίσματα, τὰς ὁκτῶ Ὑπακοάς, τοὺς Ἀναβαθμούς, τοὺς Μακαρισμούς καὶ τὰ Ἐξαποστειλάρια, τὰ ὅποια εἶχε μὲν ἀφήσει ἀτόνιστα ὁ ἀοίδιμος διδάσκαλος Πέτρος Πελοποννήσιος ὁ Λαμπαδάριος, ἐτόνισαν δὲ καὶ ἐπρόσθεσαν εἰς τὸ Ἀναστασιματᾶριον οἱ μουσικολογιώτατοι διδάσκαλοι, οἱ ἐφευρεταὶ τοῦ νέου συστήματος. Ἐφεξῆς θέλει ἐξακολ(ου)θήσῃ σὺν Θεῷ ἡ τύπωσις τοῦ Δοξασταρίου τοῦ μακαρίτου κυρίου Πέτρου Πελοποννήσιου, ἔπειτα τὸ Εἰρμολόγιον τῶν Καταβασίων τοῦ αὐτοῦ, καὶ καθεξῆς τὰ λοιπὰ μουσικὰ βιβλία κατὰ τάξιν.

Σεῖς δέ, ὦ φιλόκαλοι νέοι ἐρασταὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἰδοὺ ἔχετε ἤδη καὶ τὴν τέχνην πρόχειρον καὶ κανονικὴν, καὶ τὰ εἰς αὐτὴν συντείνοντα βιβλία τυπωμένα. Τὸ πρῶτον πρέπει νὰ χρῆσασθῃτε εἰς τοὺς ἀκαμάτους ἀγῶνας τῶν σεβάσμιων διδασκάλων μας, τὸ δεῦτερον εἰς τὴν φιλογένειαν καὶ φιλοκαλίαν τοῦ εὐγενεστάτου καὶ φιλομουσοτάτου ἄρχοντος μεγάλου Βορνίκου κυρίου Γρηγορίου Μπαλλιάνου, ὅστις συνεισέφερε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἔκδοσιν ὡς προεῖπα. Ἀγωνίζεσθε λοιπὸν εἰς τὸν καλὸν τοῦτον ἀγῶνα, τὸν ὅποιον σὰς εὐκόλουναν κατὰ πάντα ἄνδρες σεβάσμιοι, εὐγνωμονοῦντες μὲν εἰς αὐτοὺς, συγχωροῦντες δὲ τὰς ἐλλείψεις τῆς βίβλου καὶ τελειοποιούμενοι εἰς τὴν ἀρμονικωτάτην αὐτὴν τέχνην πρὸς εὐπρέπειαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ δόξαν τοῦ ὑπερτάτου ὀνόματος.

Ἀπὸ Βουκουρεστίου, 1820 Μαΐου.

Πέτρος Ἐφέσιος διδάσκαλος
τοῦ ἡγεμονικοῦ μουσικοῦ σχολείου.

Conaționalilor prea iubitori de muzee.

Că muzica sfintei noastre biserici este foarte necesară și folositoare, ca contribuind la slăvirea lui Dumnezeu cântat neîncetat de îngeri, la umilința sufletelor creștine și la buna cuviință a sfintelor noastre biserici, despre aceasta desigur nu se îndoiește nimeni. Că învățarea acestei frumoase și armonioase arte era până la un timp obositoare și cerea mult timp, o știu, din propria lor experiență, toți cari se ocupau cu învățarea ei, fiindcă abia după mulți ani de zile și după multe osteneli puteau să învețe numai ceeace li s'a predat, din cauză că lipseau regulele necesare în această artă.

Cei dintâi cari și-au dat seamă de această lipsă și au început să privească muzica cu o privire filosofică, încercând să o alcătuiască mai sistematic și să o supue unor regule generale, au fost prea învățații dascăli de

muzică din Constantinopol: kir Grigorie Lambadarie al marei biserici lui Cristos, Gheorghe Hurmuze hartofilax al marei biserici și arhimandritul Hrisant, bărbați într'adevăr cu experiență și destul de pregătiți cu mijloacele necesare pentru aceasta. Aceștia, acum șase ani, consfătuindu-se în mod filosofic între ei, reformând muzica mai metodic prin adăogarea celor necesare și înlăturarea celor de prisos și regulând această artă, care mai înainte era neregulată, au izbutit într'adevăr un lucru mare, care va face nemuritoare, la generațiile viitoare, respectabilele lor nume și li va împleti coroane de laudă neperitoare.

Rămânea încă ceva, lucrul cel mai necesar pentru desăvârșita înlesnire a învățării acestei arte și anume: să se înmulțească prin tipar cărțile de muzică pentru folosul comun al neamului. Căci mulți din conaționali noștri dorind să învețe arta muzicii, dar neputând să continue până la sfârșit copierea, fiindcă lucrul acesta cerea și multe cheltueli și multă muncă, rămân cu jumătate învățatură și neisprăviți în cunoștințele muzicii, neavând cărțile necesare ca să învețe ușor, ceea ce nu s'ar fi întâmplat dacă aveau cărțile de muzică tipărite.

Cu trei ani în urmă dându-mi seama de această împrejurare și dorind să scutesc pe acei cari studiază muzica de osteneala copierii, am inițiat pe un aurar de aci, pe domnul Serafim Cristodulo, să facă caractere muzicale și într-o câțiva am adus la bun sfârșit întreprinderea aceasta foarte grea. Dar nici bunăvoința și stăruința mea, nici colaborarea aurarului n'ar fi putut să izbutească din cauza marilor greutăți cerute de această operă, dacă lipsea îndemnul demn de laudă și ajutorul mărinimos al prea nobilului boier marele vornic, domnul Grigorie Băleanu, bărbat foarte pios și foarte iubitor de muze și cel dintâiu printre boierii din București. Acest admirabil și foarte iubitor de neam boier, îndemnat de o bunătate înăscută în el și fiind însuflețit de un zel dumnezeesc, n'a încetat dela început de a mă încuraja prin vorbe și prin fapte la greutățile ce întâlneam în fiecare zi, arătându-se pentru lucrarea noastră un generos protector și un binevoitor ajutor. Numele unor astfel de bărbați iubitori de frumos și de oameni trebuie, cu drept cuvânt, să se facă cunoscute publicului, cu laude pentru arătarea veșnică a bunăvoinței lor de a face binele, ca un semn de recunoștință al celor ce au primit binefacerile. Să dea Dumnezeu ca și ceilalți bogați și puternici conaționali să imiteze asemenea fapte bune spre gloria nației și desăvârșirea multor lucruri de obște folositoare, de care din nenorocire suntem lipsiți.

Tipărirea acestei prime cărți de muzică s'a făcut de sigur cu mult mai târziu de cum nădăjduiau abonații. Lor însă nu le scapă din vedere că săvârșirea operelor noi cere pe de o parte mult timp, pe de alta multă atenție. Pentru aceasta nădăjduiesc că ei vor scuza întârzierea publicării. De asemenea sunt sigur că vor trece cu vederea și dacă s'au strecurat în carte unele greșeli, pe care n'am neglijat să le îndreptez la sfârșit, cum e obiceiul, și mai cu seamă dacă unele semne muzicale sau litere nu s'au tipărit cu perfecția necesară. Pe celelalte cărți le vor primi în viitor tipărite mai desăvârșit, mai curat, mai repede și cu caractere mai bune.

Această primă carte conține Apolitichiile, Șezândeale, cele opt Ipacoe

Anavatmele, Fericirile și Exapostiliariile, pe care le lăsase neintonate răposatul dascăl Petre Lambadarie din Peloponez, dar le-au intonat și le-au adăogat la Anastasimatar prea învățații dascăli de muzică, inventatorii noului sistem. După aceasta va urma, cu ajutorul lui Dumnezeu, tipărirea Doxastarului răposatului kir Petre din Peloponez, pe urmă Irmologhiul Catavasiilor de acelaș și așa mai departe, rând pe rând, celelalte cărți de muzică.

Iar voi, tinerilor iubitori de frumos și de muzică bisericească, iată aveți acum și arta la îndemână și pusă în bună rânduială și cărțile referitoare la ea publicate. Primul lucru îl datoriți ostenelilor neobosite ale respectabililor noștri dascăli, al doilea iubirii de neam și de frumos a prea nobilului și iubitorului de muze boier, marele vornic domnul Grigorie Băleanu, care a contribuit foarte mult la publicare, cum am spus mai sus. Osteniți-vă, dar, ca să dobândiți învățătura acestei arte, pe care v'au înlesnit-o în toate privințele bărbați respectabili, arătându-vă recunoscători către ei, iertând lipsurile cărții și perfecționându-vă în această artă foarte armonioasă pentru buna cuviință a sfintei noastre biserici și slava numelui cel prea înalt.

București, 1820 Mai.

Petre din Efes, dascăl la
Școala domnească de muzică.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1093. Kontos P., *Fantezii morale*, București 1820. — Grecește.

ΗΘΙΚΑΙ | ΦΑΝΤΑΣΙΑΙ | τοῦ ἐν ἱερῶσιν ἐλλογιμοῦ διδασκάλου | κυρίου | ΠΟ-
ΛΥΖΩΗ ΚΟΝΤΟΥ, | ἐπὶ τῆς κατὰ Πλοέσιον διατριβῆς αὐτοῦ, | προσφωνηθεῖσαι | τῷ Πα-
νισρωτάτῳ καὶ Θεοπροδότητῳ Ἀγίῳ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Διονυσίῳ. |
'Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπογραφείου. | 1820.

Fantezii morale ale învățatului preot dascăl chir Polyzois Kontos, scrise în timpul petrecerii sale în Ploești. Dedicate prea sfințitului și de Dumnezeu alesului mitropolit al Ungrovlahiei domnul domn Dionisie. În Tipografia de curând întemeiată în București 1820.

In-8° mic, cu două paginații, 1 – 28 + dela 5 – 42 pag. Primul capitol din partea a doua, puțin modificat, e publicat în Δόγιος Ἑρμῆς din 1820, pag. 458–460.

Pe verso titlului următoarea dedicație în versuri:

Πανισρώτατε καὶ θεοπροδότης Δέσποτα.

„Κἄν πρὸς μέγιστον προσφέρω,
μικρὸν τί καὶ εὐτελές.

„Δέξαι Δέσποτα τὸ δῶρον
ὥς δοκοῦν ἐπωφελές.

„Τἄληθῆ δ' οὕτω προσάδων
αὐτῇ εἶην συγγνωστός.

„Ἐκκλησίᾳ συνεισφέρω
τάδε, ὥς αὐτῇ πιστός.

Ὁ ἐν ἱερῶσιν ἐλάχιστος
Πολυζώης Κοντός.

Prea sfințite și de Dumnezeu alese stăpâne.

Chiar dacă ofer unei persoane mari ceva mic și neînsemnat, primește stăpâne darul ca ceva folositor. Să-mi fie iertat că spun astfel adevărul. Acestea le aduc ca prinos bisericii, ca un credincios al ei.

Neînsemnat printre preoți
Polyzois Kontos.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1094. [J. J. Barthélemy], *Harito și Polydor*, București 1820. — Grecește.

ΤΑ ΚΑΤΑ | ΧΑΡΙΤΩ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΩΡΟΝ, | ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ. | Παραφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν | ἀπλὴν διάλεκτον παρὰ τινος φιλογενοῦς | Βυζαντίου. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νσοουστάτου Τυπογραφείου | κατὰ τοὺς | 1820.

Harito și Polydor, roman. Tradus din franțuzește în limba greacă modernă de către un iubitor de neam originar din Bizanț. În Tipografia de curând întemeiată în București 1820.

In-8°; 5 foi + 122 pag. + 1 foae, primele și ultima nenum.; pe foile liminare. titlul, dedicația, dedicația-prefață și prefața traducătorului; la pag. 7 începe textul; pe foaia dela sfârșit se află errata.

La pag. 3 nenum. dedicația:

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλογενεστάτῳ Αὐθέντῃ καὶ Ἡγεμόνι πάσης Οὐγροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Ἀλεξάνδρῳ Νικολάου Σούτζῳ Βοεβόδα.

Prea înălțatului, prea evlaviosului și iubitorului de neam, Stăpânitor și Domn a toată Ungrovlahia, domnul domn Ioan Alexandru Nicolae Șuțu Vodă.

La pag. 5 se află următoarea dedicație-prefață:

Ὑψηλότατε Αὐθέντα (sic!)

Τὸ φιλόανθρωπον, τὸ φιλοδίκαιον, τὸ φιλόπτωχον, τὸ πρὸς τοὺς ὀπηκούς Σου ὤλων, ἡμερον καὶ ἐπεικέες ὁ λαός Σου ὁμολογησάτω. Ὁ λαὸς αὐτός, ὁ τῆς ἡδύτητος τῆς πατρικῆς Σου κηδεμονίας γευόμενος τῶν ἡγεμονικῶν Σου προτερημάτων κῆρυξ γενέσθω.

Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ, ὅτι ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἐφάνησαν τὰ τὴν Σὴν φιλογένειαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς πατρικὴν Σου προστασίαν διαμαρτυροῦμενα, ἐνασμενίζόμενος, καὶ ἐκ τούτων εὐελπὶς καὶ διὰ τὸ ἐξῆς γινόμενος, τῷ τὸ Ἑλληνικὸν μουσεῖον οὐ μόνον ἀνορθώσαντι, ἀλλὰ καὶ τοὺς λαμπροὺς αὐτοῦ γόνους λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ παραδείγματι τοὺς ἐνδεις τῶν μαθητῶν ἐμψυχώσοντας ἐν τῷ αὐτῷ μουσεῖῳ μαθητεῖν διατάξαντι· τῷ τὴν σύστασιν τῆς τυπογραφίας ἐπισφραγίσαντι· τῷ βίβλων νομικῶν καὶ ἄλλων ἐρμηνείας καὶ ἐξηγήσεις ἐπιτάξαντι, καὶ τούτων προΐσταμένῳ τῷ τιμήσαντι αὐθεντικῶς καὶ εὐεργετήσαντι ὅσους τῶν πεπαιδευμένων ὁμογενῶν ἔφθασε νὰ ἰδῇ καὶ νὰ γνωρίσῃ· καὶ ἐπὶ τούτοις τῷ τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν γνησίαν αὐτῆς θυγατέρα τὴν καθομιλουμένην ἡμῶν διάλεκτον εὐμεθέδως καὶ εὐφραδῶς κομφῶς τε καὶ χαριέντως καὶ ὁμιλοῦντι καὶ γράφοντι, καὶ ἐπὶ τούτῳ συμνυνομένῳ ἔγνω νὰ ἀφισιώσω τὸ πονημάτιον τοῦτο εἰς σημεῖον τῆς παρὰ πάντων τῶν ὁμογενῶν ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οἱ Ἰρραικοὶ διὰ τιμῆς ἄγουσι καὶ λατρεύουσι τῶν ὁμογενῶν τῶν τοὺς προῦχον-

τας ἐκείνους, ὅσοι ἰσχύοντες δὲν παρατρέχουσι τὰς ἀφορμὰς τοῦ νὰ τοὺς εὐεργετῶσι φω-
τίζοντές τους.

Ζῶης τοῖς σοῖς ὁμογενέσι ἐπιμήκιστον, Ἑγεμόνων ἄριστε καὶ φιλομουσότητε! τοιοῦτῳ
ἡγεμόνι σεμνύνομαι καὶ γὰρ ὦν καὶ ἐσόμενος.

ὅλως προσηλωμένος
ὁ παραφραστής.

Prea înălțate Domn.

Poporul tău să mărturisească iubirea ta de oameni, de dreptate, iubirea ta de săraci, îngăduința față de supușii tăi, blândețea și îndulgența ta. Acest popor, care se bucură de dulceața ocrotirei tale părintești, să se facă crai-nicul însușirilor tale domnești. Ție, care ai făcut în scurt timp multe lucruri strălucite, cari dovedesc iubirea ta de neam și ocrotirea ta părintească față de conaționali, fapte care promit și în viitor alte binefaceri; ție, care nu numai ai ridicat din nou școala grecească, ci ai poruncit să facă studii în aceeași școală chiar strălucitelor tale odrasle, pentru ca ele, cu vorba cu fapta și cu pilda, să încurajeze pe școlarii săraci; ție, care ai aprobat înființarea tipografiei; care ai poruncit să se facă tălmăcirii de cărți juridice și altele și le-ai patronat; ție, care ai cinstit în mod domnesc și ai răsplătit pe toți învățații conaționali, pe cari i-ai văzut și i-ai cunoscut; și pe lângă toate acestea, ție, care vorbești și scrii cu metodă și cu elocvență, cu eleganță și cu grație limba greacă și în special fiica ei adevărată, limba noastră vorbită și te mândrești pentru acest lucru; ție, m'am gândit să închin această mică lucrare în semn de recunoștință, care ți se datorește de către toți conaționali, și drept dovadă că Grecii cinstesc și adoră dintre conaționali lor pe acei fruntași, cari, având putere, nu pregetă să le facă bine, luminându-i.

Să trăiești cât mai mult spre binele conaționaliilor tăi, prea bunele și de muze iubitorule Domn! Unui astfel de Domn mă mândresc și eu că sunt și voi fi

Cu totul devotat,
Traducătorul.

Ed. franceză: J. J. Barthélemy, *Les amours de Carytè et de Polydore*.
Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.
București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1095. Lambadarie P., *Scurt Doxastar*, București 1820. — Grecește.

ΣΥΝΤΟΜΟΝ | ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟΝ | τοῦ ἀοιδίμου | ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ | ΤΟΥ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ, | μεταφρασθὲν κατὰ τὴν νέαν μέθοδον τῆς μουσικῆς | τῶν μουσικο-
λογικῶν διδασκάλων τοῦ νέου | συστήματος. | Ἦδη εἰς φῶς ἀχθὲν ἀναλῶμασι τῶν ἐκ-
δοτῶν. | Ἐν τῇ τοῦ Βουκουρεστίου νεοσυστάτῳ τυπογραφείῳ | 1820.

Scurt Doxastar al răposatului Petre Lambadarie din Peloponez, transpus pe noua metodă a muzicii a prea învățaților dascăli ai noului sistem de muzică. S'a dat acum la lumină cu cheltuiala editorilor. În Tipografia de curând întemeiată în București. 1820.

In-4°, 4 foi nenum. + 436 pag. + 1 foieciunim.; pe pag. liminare: titlul, dedicația, prefața-dedicație, iar la pag. 1 începe textul. La pag. 2 dela sfârșit este un Doxastar, care a fost omis la pag. 87; la pag. 3 errata, la pag. 5—8 lista abonaților din București, Salonic și Melenic.

La pag. 3 liminară se află dedicația:

Ἄλσξανδρῳ Νικολάου Σοῦτζου τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Εὐμενεστάτῳ Αὐθέντῃ καὶ Ἠγεμόνι πάσης Οὐγγροδλαχίας ἱσρόν.

Lui Alexandru Nicolae Suțu prea înălțat și prea binevoitor Stăpân și Domn a toată Ungrovlahia.

Prefața-dedicație:

Ὑψηλότατε καὶ εὐμεν[έ]στατε Αὐθέντα.

Πρὸς τίνα ἄλλον ἔπρεπε δικαιότερον νὰ προσφωνηθῇ τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν μουσικὸν βιβλίον, παρὰ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα; Ἠγεμόνων ἄριστε! Ὅς, τῆς τε Ἐκκλησίας, εἴπερ τις ἄλλος, ὥφθης προνοούμενος, καὶ τὰς Μούσας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων θεραπεύων οὐ διέλιπες. Τάξιν γὰρ ἀρίστην, καὶ βάσιν ἀσφαλῆ πάσης ἀρχῆς τὸ ἐκ Θεοῦ ἀρχεσθαι εὐ εἰδώς, ἤμα τὴν Ἀρχὴν διζωσμένος, ἦν θεόθεν ἐνσπιστεύθης, ἐκείθεν ἤρξω, ὅθεν ἀρχεσθαι δεόν. Καὶ ὡς τέκνον μὲν τῆς Ἐκκλησίας γνήσιον, ἐκείνης πρότερον ἐφρόντισας, προέδρους ἐν ταύτῃ καταστήσας, πράξει καὶ θεωρίᾳ διαλάμποντας, καὶ εἰς τὸν σωτήριον λιμένα τὸν χριστῶνυμον λαὸν εὐαρέστως διιθύνοντας. Μουσοτραφῆς δὲ ὢν ἀνέκαθεν, Σοφίαν ἐκ νεότητος ἐφίλησας, ἥς, ἀρετὰς μὲν τοὺς πόνους ἐκ πείρας γνούς, σωφροσύνην δὲ καὶ φρόνησιν, καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν οὐδὲν ἐν βίῳ χρησιμώτερον ἀνθρώποις παρ' αὐτῆς διδάχθεις, καὶ τῇ τετρακτὺϊ τῶν γενικῶν τούτων ἀρετῶν, ὥσπερ τέτταρσι στοιχείοις, τὴν Ἠγεμονίαν συναρμόσας, εὐκλεῶς διέπεις τὸ ὑπήκοον, καὶ πράξι φθέγγαται, καὶ σιγῇ νοήμονι καὶ προσηνεῖ βλέμμεται, καὶ γαλήνῃ σχήματι, καὶ παντὶ κινήματι τοὺς συνόντας διεγείρων εἰς ἀρετῆς περιποίησιν. Ὅστερον δέ, καὶ τὰ[ς] κλεινὰς Μούσας δρασμὸν τέως βουλευσαμένας, καὶ ἀσιφυγίαν ἐντεῦθεν μελετησάσας, οὐ μόνον ἐπέσχες εὐμενεῖ νεύσει, ὡς συννάους καὶ συνεστίους τοῦ Ὑψους Σου, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπεστέρως αὐτὰς καταξιώσας Αὐθεντικῆς περιθάλψεως, καὶ τὴν κοινήν αὐτῶν ἐστὶν λαμπροτέραν ἀναδείξας τῇ καθεκάστην παρουσίᾳ τῶν φιλάτων, οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν ὅσον τῷ καλῷ τούτῳ ὑποδείγματι ταῖς τῶν ὑπηκόων ψυχαῖς φιλομαθείας ζῆλον ἐνέθηκας, καὶ παιδείας ἔρωτα, παντοίας ἀρετῆς γονιμώτατον. Δικαίως ἄρα ὀφείλεις ἡ μὲν Ἐκκλησία Σὲ προστάτην, ἡ δὲ πόλις πατέρα, αἱ δὲ Μοῦσαι Μουσηγέτην ἑαυτῶν Ἀπόλλωνα ἐπιγράφεσθαι· ἀλλ' ἐκείνων ταῖς μὲν ἄλλαις μελήσει ἐν καιρῷ ἀποδοῦναι τῆς ἐγγνωμοσύνης τὸ ὀφειλόμενον· ἡ δ' ἐμὴ διδάσκαλος καὶ Δέσποινα Εὐτέρπη, τῆς ἑαυτοῦ ἀσθενείας συναισθανόμενον, καὶ διὰ τοῦτο ἀναδυόμενόν με τὸν ἑαυτῆς θεράποντα, καὶ ὀκνοῦντα, παρῆρησιάσασθαι ἐνθάρρῦνσας, καὶ τῆς χειρὸς λαβομένη, προσάγει τῷ Ὑψει Σου δουρικῶς προσφέροντα τὸ ἀνὰ χεῖρας Δοξαστάριον τοῦ ἁοιδίμου Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, κατὰ τὴν νέαν μέθοδον τῆς Μουσικῆς παρὰ τῶν ἐν Βασιλευσούσῃ Διδασκάλων καὶ ἐφευρετῶν αὐτῆς μεταφρασθέν, καὶ ἡμερίμνῃ ἐπινοίᾳ τοῦ Ὑμετέρου δούλου καὶ ἐπιμελεῖ φιλοτεχνίᾳ τῶν συνυποσημιουμένων χρυσοχῶν νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν διὰ τυπογραφικῶν στοιχείων, πρὸς εὐκολίαν τῶν σπουδαστῶν τῆς Μουσικῆς· ἀπαγορευόντων πρότερον πρὸς τοὺς κίπους τῆς ἀντιγραφῆς, καὶ ὀκλαζόντων διὰ τοῦτο εἰς τὴν περὶ τὰ μαθήματα πρόοδον, εὐχερσεστάτην ταυῶν γενομένην διὰ τῆς τυπογραφικῆς ἐκδόσεως ἐν τῷ νεοσυστάτῳ ἐνταῦθα Τυπογραφείῳ, ἐπὶ τῷ Πανεκλάμπρῳ Αὐθεντικῷ τοῦ Ὑψους τῆς ὀνόματι κομπάζοντι. Δέξαιο τοίνυν εὐμενῶς φιλομουσότης Ἠγεμὼν! τῆς τε κλεινῆς Μούσης τὸ μικρὸν φιλοπόνημα, καὶ τὸ σπουδῇ, καὶ ζήλῳ τῶν ταπεινῶν δούλων

τοῦ Ὑφους της κατορθωθῆν φιλοτέχνημα. Κἀκσίνην μὲν τῷ χορῷ τῶν παρὰ τοῦ Ὑφους της ὑπερασπιζομένων Μουσῶν κατατάξεις, ἐμὲ δὲ τὸν πιστὸν αὐτῆς τε καὶ τοῦ Ὑφους της θεράποντα, καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ εἰς τὸ κοινωνεῖς τοῦτο ἔργον πονήσαντας της Αὑθεν-
τικῆς εὐμενείας της καταξιώσεως.

Τῆς Ὑμετέρας Θεοστηρίκτου Ὑψηλότητος ἐλάχιστοι δοῦλοι.

Πέτρος Μ. Ἐφέσιος, Διδάσκαλος Μουσικός.

Στέφανος Δ. Ἀρχιχρυσόχοος ἐκ Λιανοπλίου.

Χτζ. Θεοδώσιος Στεργίου ἐκ Ναούσης.

Prea înălțate și prea binevoitor Domn.

Cui altuia se cuvine mai cu drept să fie închinată cartea de față de muzică bisericească, decât Înălțimei Voastre, cel mai bun dintre Domni, care te-ai arătat cu grijă pentru biserică mai mult decât oricine altul, și n'ai încetat de a cultiva muzele din mică copilărie. Căci știind bine că a începe dela Dumnezeu este orânduiala cea mai bună și baza sigură a oricărui început, de îndată ce ai primit puterea, care ți-a fost încredințată dela Dumnezeu, de acolo ai început, de unde trebuia să începi. Și ca fiu adevărat al bisericii ai avut grijă mai întâiu de ea, rânduint în ea șefi, cari strălucesc prin faptă și prin chibzuință, și cari conduc poporul creștin la limanul mântuirii. Fiind dela început crescut de muze, ai iubit din tinerețe înțelepciunea; și cunoscând din experiență că ostenele ei sânt virtuți și învățând dela ea iscusința și cuminența, dreptatea și vitejia, de cât care nimic nu-i mai folositor oamenilor în viață, și potrivindu-ți domnia după aceste patru virtuți generale, ca pe patru temelii, conduci în mod strălucit poporul și îndemni pe cei din jurul tău la cultivarea virtuții cu vorbe blajine, cu tăcere înțeleaptă, cu privire binevoitoare, cu gest liniștit și cu mișcări de tot felul. Iar pe urmă și pe strălucitele muze, care mai dinainte se hotărâseră să fugă și chiar s'au pregătit să plece de aci pentru totdeauna, nu numai că le-ai reținut cu privire binevoitoare, ca pe unele ce au acelaș loc de închinăciune și acelaș cămin cu Înălțimea Ta, dar le-ai învrednicit și de o mai mare îngrijire domnească, și căminul lor comun l-ai făcut să pară și mai strălucit prin prezența prea iubiților tăi fii; nici nu se poate spune cât de mult zel pentru învățătură, prin acest bun exemplu, ai sădit în sufletul supușilor tai și câtă dragoste pentru cultura, care aduce după sine toate felurile de virtuți. Așadar, cu drept cuvânt biserica e datoare să Te socotească ca protector, orașul ca părinte, iar muzele ca Apollon conducător al lor. Celelalte din ele vor avea grijă să-Ți acorde la timp recunoștința datorită; iar învățătoarea și stăpâna mea muză Euterpe, văzându-mă pe mine slujitorul ei că îmi dau seama de slăbiciunea mea și că de aceea stau în rezervă și mă codesc, m'a îndemnat să am curaj și, apucându-mă de mână, mă aduce înaintea Înălțimei Tale să-Ți înfățișez cu smerenie Doxastarul de față al răposatului Petre Lambadarie din Peloponez, transpus, pe noua metodă a muziceii, de dascălii din Constantinopol, inventatorii ei și tipărit pentru prima dată cu caractere tipografice cu iscusința bine chibzuită a slugei Voastre și cu meșteșugirea sânguincioasă a subsemnaților aurari, spre ușurința celor cari studiază mu-

zica, și cari mai înainte se codeau la ostenele copierii și din cauza aceasta se dedeau obosiți când era vorba de propășirea învățaturii, care învățătură acum s'a făcut mai ușoară prin ediția tipărită în tipografia de curând întemeiată aci, și care se mândrește cu prea strălucitul nume al Înălțimei Tale. Primește dar cu bunăvoință, Stăpâne iubitor de cultură în cel mai înalt grad, mica lucrare a celebrei muze și opera săvârșită prin sânguința și zelul slugilor smerite ale Înălțimei Tale. Așez-o și pe ea în corul muzelor ocrotite de Înălțimea Ta, iar pe mine, credinciosul muzei și servitorul Înălțimei Tale, și pe cei cari împreună cu mine s'au ostenit pentru această operă de obște folositoare, învrednicește-ne de favoarea Ta domnească.

Ale Înălțimei Tale de Dumnezeu ocrotite, smerite slugi
Petre M. Efesios, profesor de muzică.
Ștefan D. meșter aurar din Linotip.
Hagi Teodosie Sterghios din Nausa.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1096. Polyenis N., *Istorie universală*, Iași 1820. — Grecește.

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ | ἐκ διαφόρων παλαιῶν | καὶ | νέων ἱστορικῶν | συνερανισθεῖσα, |
καὶ | συνταχθεῖσα ἐν ἐπιτομῇ | ὑπὸ | Ν. Π. | Τόμος Α'. | Ἐν Ἰασσῷ | 1820 | Ἐν τῇ
Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ.

Istorie universală adunată din diferiți istorici vechi și noi și alcătuită pe scurt de N. P. Volumul I. Iași 1820. În Tipografia grecească.

In-8°, 330 + 4 pag. nenum.; la pag. α' se află titlul; la pag. β' un motto din Isocrate; la pag. γ' prefața autorului către Greci, iscălită: Νικόλαος Πολυαίνης; la pag. 1 începe textul; la paginile dela sfârșit se află erata.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1097. Polyenis N., *Tratat despre Epir*, Iași 1820. — Grecește.

ΔΙΑΤΡΙΒΗ | εἰς τὴν παλαιὰν ἱστορίαν τῆς Ἠπείρου. | Ὑπὸ | ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΥΑΙ-
ΝΟΥ | Ἠπειρώτου | Ἐν Ἰασσῷ. | 1820.

Tratat cu privire la vechea istorie a Epirului de Nicolae Polyenis din Epir. Iași 1820.

In-8°, 2 foi + 102 pag. La pag. 1 nenum. se află titlul, pe verso cu un motto latino-grec din Virgil, eclog. 1.; la pag. 3 nenum. o prefață către Epiroți; la pag. 101 se află următoarea notă:

Ἐξεδόθη διὰ δαπάνης Κ. καὶ Γ. Παπα Δημητρίου Σκαμνελιτῶν τῆς Ἠπείρου. (S'a tipărit cu cheltuiala lui K. G. Papadimitrie din Scaunele Epirului).

Tratatul de față a apărut într'un singur volum cu cartea dela numărul precedent.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1098. *Psaltire scurtată*, București 1820. — Grecește.

ΤΟ ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ | ΤΟΥ ΔΑΒΙΔ. | Ὑπὸ τοῦ ἹΕΡΟΥ ΑΓΓΟΥΣΤΙΝΟΥ συνεπιτεμηθέν, |
καὶ ἐκ τῆς Λατινίδος εἰς τὴν Ἑλληνίδα μεταγλωττισθὲν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἱεράρχου | Εὐγε-
νίου | τοῦ Βουλγαρώσεως. | Ἐνθα | προσετέθησαν καὶ τινες εὐχαὶ καὶ στίχοι ἱε-
τήριοι πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον. | Τῦτοις δὲ ἐκδοθὲν φιλαδέλφω προαιρέσει τοῦ | Στολ-
νίκου Κωνσταντίνου Μπουρῆ ἐπὶ | τῷ διανεμηθῆναι εἰς χρῆσιν ψυχοφελῆ | τῶν
τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας πρόνοιαν ποιου-μένων. | Τῷ αὐτῷ 1820 Σωτηρίῳ ἔται, | μηνὶ
Ἀπριλλίῳ | Ἐν τῷ τοῦ Βουκουρεστίου Τυπογραφείῳ.

Psaltirea lui David. Scurtată de sfințitul Augustin și tălmăcită din limba latină în limba greacă de învățatul ierarh Evghenie Vulgaris. La care s'au adăugat câteva rugăciuni și versuri de rugăciune către prea sfânta Născătoare de Dumnezeu. S'a tipărit din bunăvoința frățească a Stolnicului Constantin Buri pentru a se împărți spre folosul sufletesc al acelor cari se îngrijesc de mântuirea lor. Anul Mântuirii 1820, luna Aprilie. În Tipografia din București.

In-16°, foaia de titlu + 22 pagine.

Pe verso titlului:

Ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας τοῦ γαληνοτάτου Αἰθέντου πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου Ἰωάν-
νου Ἀλεξάνδρου Σούτζου Βοεβόδα. Ἀρχιερατεῦοντος τοῦ πανισρωτάτου Μητροπολίτου Οὐγ-
ροβλαχίας κυρίου Διονυσίου.

Pe timpul domniei a prea luminatului Stăpânitor a toată Ungrovlahia domnul Ioan Alexandru Suțu Vodă. Păstorind ca arhiereu prea sfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei domnul Dionisie.

Vezi și ed. românească, nr. 1081.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1199. *Slujba Sf. Gherasim*, Iași 1820. — Grecește.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ τοῦ ἐν τῇ κωμοπόλει
Μακαριωτίσσει, ἡ Μακρηνίτζη τῆς Δημητριάδος, νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα, φιλοτίμῳ
δαπάνῃ Γεωργίου Γούστῆ τοῦ ἐκ τῆς Μακρηνίτζης. αὐτῷ. Ἐν Ἰασίῳ 1820. Ἐν τῇ Ἑλλη-
νικῇ Τυπογραφίᾳ.

Slujba cuviosului părintelui nostru Gherasim din orașelul Macariotisa sau Macrinița, eparhia Dimitriada, acum pentru întâia oară dată la lumină cu generoasa cheltuială a lui Gheorghe Gusti din Macrinița. 1820. Iași 1820, în Tipografia grecească.

In-4° de 40 pag.

Academia Română nu posedă această carte; titlul a fost luat din S. G. Mgr. Louis Petit, *Bibliographie des Acolouties grecques*, Bruxelles 1926, pag. 98.

1100. *Table pedagogice*, (Iași 1820).

Exemplarul Academiei, dăruit de C. Erhiceanu, începe cu o foaie care are urma-
torul titlu:

Πίνακες | παιδαγωγικαὶ | κατὰ τὴν ἄλλη- | λοδιδακτικὴν μέθοδον.

Table pedagogice după metoda mutuală.

In-8° mic, 165 pag. (pag. 3 numerotată greșit 5). Pe verso copertei este lipită o foaie din codul lui Calimah din 1817 și anume foaia a 3-a din prefață.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1101. *Instrucțiuni către preoți*, 182[0]. Foaie volantă.

In-4° de 22 pag.

Carte prin care se aduc la cunoștința preoților din orașe și sate, 32 instrucțiuni. Fără titlu; textul începe dela prima pagină, având sus scris mai mare:

Къ мѣла лѣѣ Дѣнїеїс смѣрїтѣл епїскоп.

La sfârșit:

Лѣт 182 . . . , care se completează cu mâna, cași numele preotului caruia i se trimetea, numele plasei și al județului unde păstorea.

București: Biblioteca Academiei Române.

1102. Mihail Grigore Șuțu, Domnul Moldaviei, *Intărirea anaforalei marilor boeri*, (Iași) 1820. Foaie volantă.

1 foaie 26 × 40 cm.

Mihail Grigoriu Șuțul «întărește anaforaua marilor boeri în privința pedepselor ce se vor da aceloră ce desgroapă lucruri și bani ascunși, pricinuind întinderea ciумїї».

Dată anaforaua la 9 Februarie 1820, iar întărirea Domnitorului la 1 Martie 1820.

Boerii care semnează sunt: Constantin Balș logofăt, Iordache Canta log., Grigorie Sturza log., Dumitrache Sturza vel log., Const. Catargiu vel vornic, Ralet vel vornic, Andronache Doniclu vel vornic, Costache Conachi vel vornic, Dracachi Roset vel vornic, Alecu Calimah vel vornic, Șerban Negel vornic.

Al. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1103. Alexandru I, Țarul Rusiei, *Înștiințare*, Chișinău 1820. Foaie volantă.

1 foaie: 17,5 × 26,5 cm.

Alexandru I, Țarul Rusiei, aduce la cunoștința supușilor sai desfacerea căsătoriei dintre Marele Cneaz Constantin Pavlovici și soția sa Ana Theodorovna.

Dată în «Sactpeterburgü, Martü în 20 zile»; tipărită mai întâi în limba rusă la 31 Martie și comunicată Sinodului în aceeași zi.

Jos scrie: «S-au tălmăcitü moldovenește și s'au typăritü în Exarhićasca Typografie a Mitropoliei Chișinăului, în Chișinău. Anulü 1820 Aprilie 28 zile».

Al. Dumitrescu, *Foi volante*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1104. Alexandru I, Țarul Rusiei, *Ucaz privitor la așezarea locuitorilor în Basarabia*, Țarscoe Selo, 1820. Foaie volantă. Rusește și românește.

1 foaie (8+8) + 28 cm. tipărită pe 2 coloane în 8 articole (ponturi). Drept titlu:

«Dumısale İmpıternıcıtıluı Naméstrıcı a Oblastıet Bessarabıet»

Textul se referă la fugarii intrați în Basarabia înainte și după 1812 (Tractatul dela București).

Dată 7 Iunie 1820.

O altă ediție, la fel datată, are literele puțin mai mici și numerotația ponturilor cu cifre cirilice (cealaltă are cifre latine). Numai titlul puțin deosebit: «*Cătră D(umnealui) Imputernicitulă...*»

Al. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1105. Gavriil, Mitropolitul Chișinăului și al Hotinului, *Carte pastorală*, Chișinău 1820. Foaie volantă.

1 foaie; 18×30,3 cm., tipărită numai pe o față.

Indeamnă pe credincioși să păstreze Duminică zi de sărbătoare, să nu meargă nici măcar la târguri în această zi.

Dată 2 Sept. 1820.

Al. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1106. *Afiș teatral*, 1820. Foaie volantă. Rusește și românește.

СЪ ДОЗВОЛЕНІЯ НАЧАЛЬСТВА.

СЕГО 1820 ГОДА СЕНПЯБРЯ 26-го ДНЯ ВЪ ВОСКРЕСЕНІЕ.

КОМПАНИЯ АКТЕРОВЪ

Подъ Дирекцію Г. Гензеля, будешь имѣшь честь, предсавишь весьма искусную Комедию съ Французкаго Г. Молиера, — Г. Богуславскимъ переведенную въ 5-и дѣйствіяхъ.

ПОДЪ НАЗВАНІЕМЪ

ШКОЛА ЖЕНЩИНЪ

или,

НОЧНЫЕ ПРИКЛЮЧЕНІЯ.

ДѢЙСТВУЮЩІЯ ЛИЦА:

Анзельмъ подъ названіемъ Богацкаго Старосій Г. Гензель.

Ануса его воспитанница Га. Гензель.

Россодникій братъ Анзельма Г. Гецы.

Спарушкѣвичъ помѣщикъ Г. Домозырскій.

Поручикъ Г. Долубовскій

Филошовскій слуга его Г. Геровскій.

Фелюся служанка Ануси Г. Ольшевска.

Баршекъ } спорожа Г. Радзиковскій.

Машей } Г. Мельпеменск.

Дѣйствіе происходитъ въ Варшавѣ.

Компания Актурилоръ сущъ Дирекція Д. Гензель чинше ва аве лшжяж дашь а присавлиси Комедія л чинчй диспърцирй

С у п ш н у м и л е

Ш К О А Л А М У Е Р Ъ С К Ъ

сау

Л Т Ъ М П Л Ъ Р И Л Е Н О П Ц И,

Цѣна мѣсть

Билешъ въ Креслы 5-шь левовъ.

„ въ Партеръ 2 лева 30 паръ.

Мѣсто Театра въ Домѣ Г. Крупенскаго. Билеты во всѣе время получашь можно въ Домѣ Г. Крупенскаго — Или же въ кассѣ при вѣходѣ.

Начало въ 7-мъ часовъ.

Traducerea de d-l. Damian P. Bogdan, funcționar la Academia Română:

CU APROBAREA AUTORITĂȚII
DUMINICĂ, 26 SEPTEMBRIE A ACESTUI AN 1820
COMPANIA ACTORILOR

sub conducerea domnului Ghenzel, va avea onoarea să prezinte o comedie foarte reușită în 5 acte a d-lui Molière tradusă din franțuzește de d-l Boguslavskij.

SUB TITLUL
ȘCOALA FEMEILOR
sau
AVENTURI NOCTURNE
ACTORII:

Anzel'm sub numele: starostele Bogațkij	D-l Ghenzel.
Anusia, eleva lui	D-na Ghenzel.
Rossondnițkij, fratele lui Anzel'm	D-l Gheță.
Starușkevici, moșier	D-l Domožarskij.
Porutcic	D-l Dolubovskij.
Filiutovskij, servitorul lui	D-l Gherovskij.
Feliusia, servitoarea Anusei	D-ra Ol'sevska.
Bartek { paznici	D-l Radzikovskij.
Matei {	D-l Mel'pemensk.

Acțiunea se petrece la Warșovia.

(Urmează textul românesc reproduș mai sus).

Prețul locurilor.

Biletul pentru fotolii 5 lei

„ „ parter 2 lei, 30 parale.

Locul teatrului în casa d-lui Krupenskij. Biletele se pot obține în orice timp în casa d-lui Krupenskij sau la Cassă la intrare.

Inceputul la ceasurile 7.

1 foae (18×28,5 cm.), încadrată în chenar; textul rusesc separat de cel românesc printr'un șir de ornamentații tipografice.

T. T. Burada, *Un afiș teatral din anul 1820*, în *Arhiva*, Iași, XVII (1906), 498—500, studiu și reproducere facsimilată a textului.

București: Biblioteca Academiei Române.

Foi volante, XIV.

1107. Alexandru Beldiman, *Înștiințare pentru cărți tipărite*, Iași 1820. Foae volantă.

N'am văzut exemplare.

1 foae: 11,8×14,5 cm.

«Înștiințare către toți iubitorii de știință. Pentru cărțile ce să află din

nou tipărite, care sânt acéste, arătate, tomuri: 1. Moartea lui Avel; 2. Istoriia lui Orest; 3. Numa Pompilie».

Datată 8 Oct. 1820.

Al. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

1108. Francisc I, Împăratul Austriei, *Orândueli*, Viena 1820. Foaie volantă. Nemțește și românește.

În folio, 15 foi, textul pe 2 coloane, cu 31 articole; pe ultimele 5 foi sunt tipărite formule, tipurile A-D, pe o față nemțește și pe alta românește.

După titlurile de posesie ale împăratului, scrise numai în nemțește, urmează aceste rânduri rezumative:

«Ca să să așeze în toate provinciile a Împărăției Austriecești asemenea sistemu pentru dare a privilegiilor numai pentru o persoana slujitoare pentru descoperiri, aflări și îndreptări a Industriei, și ca să să câștige printr-îns deșteptare a duhului spre aflări și spre sporire a Industriei naționalice, am așezat următoare orândueli după propoziție, care ne au făcut Comisie a noastră a negoțului de Curte.»

Datată 8 Dec. 1820.

Al. Dumitrescu, *op. cit.*, 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1821

1109. Vasilie Aaron, *Istoria lui Sofronim și a Haritei..*, Sibiu 1821.

ИСТОРИЯ | ЛСН | СОФРОНИМ ШИ ѿ ХАРИТЕИ | ЧИИ ФРМОАСЕ, | ФИИЧЕЙ ЛСН
ПРИСТИФ МАИ МАРСАШ ДИН | МИЛИТ.

ПРИН ЕЛЕИЛІЕ ЯПРОН | ЖРАТ ПРОКСРАТВОР, ꙗ ЕРШЕРИ ДЛКЪТЪИТЪ, ШИ ѿ |
КСМА ꙗТЪЮ ТУПЪРИТЪ.

СНЕІЮ, ꙗ ТУПОГРАФИА ЛСН Іwán Барт. 1821.

În-8° mic de 4 foi și 46 pagine.

Pe verso titlului se află următoarele versuri, ca motto:

Multe lucruri să văd réle,
Și după părere gréle,
Care orî cum sânt în sine, . .
Totuș au oare ce bine.
Bozul îaste puturos,
Și spinele înghimpos,
Însă amânduror floare
E bine mirositoare.

Urmează acest:

Cuvânt înainte.

Cunoștința cea de obște și experiența de toate zilele luminat ne arată, precum erburile cele mai amară și mai veninate adeseori aduc bolnavilor tămăduire și dulceața sănătății prin amărала boalelor, pierdută, de nou o câștigă. În gunoîul cel aruncat de o parte de lucrătorul pământului, să află câte și mai câte lucruri neplăcute, în sine socotite, care totuș pe locul cel de

arătură, sau de coasă, la vremea sa împrăștiéte și la rădăcina viței cei de vie așazate, umplu grădinile de fân și de pae, jitnișile de bucate și pivnițele de vin.

Credința cea deșartă, în carea Grecii și Romanii și alte némuri, în vécurile céle vechi rătăcind, lucrurile céle multe și surde le tāmăia și le cinstea ca pe Dumnezei, cu adevărat nime acuma precum nu să îndoiăște, cu lășirea Sf(i)nteii Evanghelii și prin ivirea luminei credinței cei adevărați a fi cu totul călcată, așa nu e puțință din potrivă a nu să mira de nenumărate cărți și pilde, tocma de acei oameni ce întru atâtă rătăcise, date afară și până astăzi aflătoare, pline de învățături moralicești, ca un izvor de apă plăcută dintr'un loc almintrile neîubit ochilor și în chipul florilor celor bine mirositoare de boz puturos și de spin înghimpos.

Următoarea istorie a lui Sofronim și a iubitei sale Harite încă iaste întocmită stărilor împrejur a vremii, în carea Grecii încă ținea Légea elinască, însă învățăturile céle moralicești care într'nsa vin înaintea și întâmplările ce să înșiră, atâtă dulceață au în sine, cât m'au făcut în verșuri a o alcătui și spre folosul iubitorilor de poezie a o face lunei cunoscută.

Sofronim ca prunc de 12 ani, rămâind lipsit de părinți, în toată zioa mergea și plângea pe mormântul acestora; apoi, întorcând acasă, mânca pâinea ce o căpăta în dar dela un preot al Minervei, arătând cu pildă evlavie cu carea sînt fiii detori părinților săi și după moarte. Pronia celui atot Puternic îl povățui cu întâmplarea la Praxitel, cel și cu multă avere și foarte procopsit în rîndul facerii de idoli și așa dela acesta atât procopsire prin sânguință, cât și avere cu testament câștigă, încât în cetatea Milet, în carea își alesese cu așazământ a șădea și într'alte locuri vecinate, în rîndul măestrii sale era cel mai vestit. Iscusirea sa și mai pe urmă amorul (Iubirea) de care lumea să bîntuiaște, acolo îl adusă, cât pentru Harite cea frumoasă, fiica lui Aristef, mai marelui judecătoriu al Miletului, carea după starea sa nu o putea nădăjdui, supt acoperămînt de altă ceva vină să izgoni din cetate. Alungat și surugum în mare din ruperea corăbii singur scăpă și cu întâmplarea aruncându-să la un Ostrov pustiu, trăia în singurătate îndestulat și mulțămit, fără de a vinovăți sau învârtoșarea judecătorească, sau pe aceia din cari cugeta a i să trage hotărîrea pedepsii cei nedrepte. — Norocul, carele îl părăsise, de nou îl îmbrășă, așa cât cu scăparea dela prinsoare a lui Aristef să făcu acestuia jinere și următoriu în avere, bărbat Haritei, de care lucru nice că putea vro dată visa. Pildă vie a nestătornicieii norocului, prin carea să joacă după plăcere cu ticăloasa omenire și a răbdării, prin carea toate să pot învinje.

Verșurile în care să află istoria alcătuită, sînt din rîndul celor de câte 12 syllabe și așa vrînd neștine mai apriat a gusta din dulceața lor, în cetanie, la mijlocul fieștecăruia stih să stee până când s'ar putea număra: un ul, doi t r e i, pentru pildă

Omul cât să naște . . . cu cât să mărește,
 Grija și năcazul . . . încă cu el crește.
 De vrea oare cine . . . mai chear să să'ncereză,
 La a noastră stare . . . privească și vază.
 Împărații câtă . . . greutate poartă?
 Și cei ce viață . . . au supt ei nemoartă,
 Lipsitul că n'are . . . tot să jeluiaște,
 Avutul de câte . . . trude să căiaște.

să află întră acéste verșuri și de céle de unsprăzece syllabe, când adecă syllaba cea depe urmă, sau a jumătății cei mai dintâiu, sau a cei mai depe urmă a stihului să sfârșește cu iu, i, sau ũ, a căruia sunet numai de jumătate să aude dintră care, u, acuma de vro câțiva ani încoace, de tot să lasă afară, iară mainainte în locui i să puna L, pentru pildă

Te rog, o iubite! . . . mai vină la noi,
 Să mai grăim céva . . . și despre nevoi.
 Cum făcea cei vechi . . . având timp și vréme,
 Nicî fiind dedați . . . ca tot să să chéme,
 Cunoscui pe unchiul ? . . . cât fu de mărit?
 Spune-mi era altul . . . ca el odihnit?
 Când vedea că are . . . vr'un om învățat,
 Și ca el întocma . . . la graiu și la sfat.

Din céle mai sus zise de sine urmează, cum că pot să fie verșurile și de zece syllabe, când syllaba cea mai depe urmă a jumătății și cei dintâiu și cei mai depe urmă a stihului iaste iu, i sau u, a căroră sunet numai de jumătate să aude, precum sânt:

Mai bine să moriu . . . decât tot căznit
 Să trăesc de frați . . . și prétinî lipsit.

Acéstea scurtări să află în rândul acestor verșuri și atunci, când sau a cincea syllabă a jumătății cei dintâiu, sau cea depe urmă a stihului să sfârșește ori în ce glasnică carea să spune lung afară, precum să véde din céle următoare

Au mai poate fi . . . cum acela fu ?
 Mie mi să pare . . . cum că altul nu.
 Cérce cine vrea . . . și vază din sine
 Fără îndoială . . . va zice ca mine.

Ce să atinge de stylul poezii méle, fiind că eu mărire deșartă, sau tolosul mieu nu cerc, las să judece ce vor vrea cei ce vor ceti această istorie mică, aducându-și aminte și de altele ce până acuma au eșit din typariu și foarte tare s'au trecut, trecând cu tăcerea alte multe, care să află de mine gata, însă netypărite până acuma . . .

Cu adevărat Limba noastră nu iaste așa avută ca Sorióra ei Limba cea Talienescă, și ca amânduror Maică, Limba Latinescă; totuși tăcând despre aceia, că dacă alte Limbi în Europa procopsite, dela acéstea doao nu s-au

rușinat și nu să rușineză în lipsele sale a să împrumută, de sine urmездă, că nice noi avem vreo pricină cuvioasă în alcătuirea Cărților celor Românești, a nu năzui când și când la Maica cea dulce și Sorióra Limbei noastre, atâta fără părtinire pociu zice, că Limba noastră nu iese așa de sarbădă, cât ceva rod plăcut la vrémea sa să nu poate aduca.

Vasilie Aaron.

Urmează narațiunea în strofe de câte 4 versuri și cu 29 note istorice și mitologice. Sunt și ediții în care nu se arată anul tiparirii (1821), publicate «în tipografia lui Gheorghe de Clozius». Dintre acestea, unele au mențiunea autorului («Prin Vasile Aaron jurat Procurator, în versuri alcătuită»), altele n'o au. Edițiile lui Clozius au pe pagina de titlu o vignetă, care reprezintă, într'un cadru negru, o persoană sau cântând la liră, sau scriind la tablă.

București: Biblioteca Academiei Române.

1110. *Acatist*, Sibiu 1821.

ИКѢИСТЪ | прѣ Сѣити | Нѣскѣтѣри де Дѣнезѣ, | шѣ ѿте | Икѣдѣте
 шѣ Рѣгѣчѣнѣ | фѣдѣте | ѣвлѣвнѣче шѣ де фѣлѣс. | СѢБѢИ, | ꙗ Тѣпогрѣфѣм ѿ
 Іѡѣнн Бѣрт. | 1821.

In-12°, de 2 foi și 427 pagine. Tipar negru și roșu.

Pe verso titlului e reprezentat Sf. Nicolae; urmează «Scară». În interior alte gravuri. Cuprinde rugăciuni, pravila cuminecătorei, acatistul Maicii Domnului, al Domnului Isus Christos, al Sf. Nicolae, paraclisul, diferite rugăciuni și pashalia.

București: Biblioteca Academiei Române.

1111. Athanasie-cel-Mare, *Intrebări și răspunsuri teologhicești.*, traduse de Monahul Gherontie. București 1821.

ꙖТРЕБЪРЙ шй РЪСПУХУХРЙ | ѲЕОЛОГІЧЕШИ | ꙗле сѣнтѣлѣй ѿѲАНІАГІЕ
 ЧЕЛѢХИ МІРЕ. | Фѡдрте фѡлоситѡре чѣлѡр дрѣпт крединчѡшй Хрїстїаннй, шй кѡрїй кѡ
 лѡре | ꙗмїнте ле кѡр четї. | Тѣлмѣчїте днн лїмѣа Ѣллинѣскѣ де чѣл ꙗтре Мо-
 нѡхї ГЕРОНТІЕ днн сѣнтѡ Мѡнастїре Нѣмцѣл. | Шй ꙗкѣм ꙗ треѡ ѡарѣ тѡпѣрїте
 кѡ Благѡсловїнѣ | шй кѣлѣѡлѡ Прѣсѣнїтѣлѣй шй де Дѡнєзїс | ꙗлїсѣлѣй Мїтрополїт
 ꙗ тѡтѣ ОѢггрокѡлѡхї, | КѡРІХ КѡРІХ ДІОНУСІЕ | Ꙗ зїлѣлѣ Прѣлѣмнїтѣлѣй шй
 Прѣлѣнѣлѣтѣлѣн | нѡстрѣ Дѡмн | ꙗлѣѡїндрѣ НІКОЛАЕ ОУЦѢ РЕ: | ꙗ Бѣк-
 реїцн ꙗѡѡѡ.

In-8° de 32 pagine.

Titlul are un frontispiciu cu stema Țării-Românești, lucrat de *Иеромонах Костантий*. Pe verso titlului gravura Domnului Isus Christos, semnată de *Григорий монах*.

București: Biblioteca Academiei Române.

1112. Barac Ion, *Risipirea Ierusalimului*, București 1821.

Риснипрѣ | чѣ дпрѣ 8рмѣ | ѧ Іерсалимѣсѣ | Кѣрѣ сѣз ѧплиниѣт дѣпѣ кѣ-
вѣнтѣсѣ | чѣ сѣз зѣс кѣ нѣ вѣ рѣмѣжнѣ | плѣтрѣ прѣ плѣтрѣ. | Еѣбѣсѣ днн кѣртѣ
сѣ | Іѣѣйф Флѣвѣ | прѣ сѣсѣрт | шѣ ѧ 9 Кѣнтѣрѣ ѧ стѣхѣсѣрѣ ѧлкѣтѣсѣтѣ | дѣ |
Іѣѣнн Бѣрѣяк | Мѣгістрѣтѣсѣл Транслѣтѣсѣр ѧл Брѣшѣсѣсѣ. | ѧ Бѣсѣрѣшѣ 1821.

In-8º de 245 pagine.

Pe verso titlului un citat biblic. Prefața ocupă paginile 3—8; fiecare cânt este rezumat și are multe note explicative.

Prefața:

Cuvânt înainte.

Ierusalimul au vânat ochii lumii spre sine atât cu slava sa, cât și cu patimile sale cele de pre urmă. Vrednic este și astăzi de pomenire. Poate

află omul aicea, ca un casnic bun și ca un creștin bun, niște învățături vrednice de a le ținea...

Poate vedea aicea un casnic bun, câte necazuri și câte primejdii pricinuiască zarva și răscoala cea fără de cale. Drept aceia poate învăța cât trebuie a griji pentru pacea de obște și cum să cade a depărta zarva, carea s-au obișnuit a văpsi pământul cu sângele a multor casnici nevinovați. Poate vedea de aicea un creștin bun, că s-au împlinit proroția D(o)mnului nostru Ii(sus) H(risto)s, care au fost pro- rocit pentru patimile cetății aceștia și pentru stricarea Evreilor; prin carea să poate întări întru legea sa cea creștinească, văzându-i toate adevărurile, să poate mira de odată creștinul de înțeleapta pronie a lui D(u)mnezeu, care au îngăduit a să pustii Bi- sERICA Ierusalimului pentru păcatul Evreilor. Iară făcând sfârșit legii aceia, apoi au deschis Ii(sus) calea sf(i)nteii Evanghelii, spre a să împăr- tăși tuturor învățatura cea Cerească.

КАЛЕНДАРЮ 1. П Е АНУЛ ДЕЛА ХРИСТОС, 1821.

Анкареле съ куприна 365. де зиле.

АРЪТЪНД

Тимпуриле анулвй, кум ши дн фїе
ще каръ зи че времѣ вафи.

Анпокмит дупъ клима локулуй аче-
стнвѣ ал Молдавїей, ши а алпор ло-
курї меѣїешипе.

Арапъ ши алпе сѣмне, кум ши дин
Тромовник, Купремуриле, ши тунепе-
ле, че времѣ вор сѣ фїе дупъ ачѣс-
сѣмне.

Акум днпрачесшашї кин шнпърин,
дн тнпографїя Полїтїчаскѣ. Ку сло-
бозенїя снпѣжнїрїй.

Анул 1821, Іануарїе 1,
А.

409. Calendariu pe anul 1821, Iași. — Titlul.

Spre acest sfârșit poftesc a slobozi această cârtică înaintea lumii. O am scris cu rânduiala aceia cu carea Iosif Flavie o au scris. M-am ținut de slobozenia aceia, de scrisorile lui cele mai pre larg scrise, unde s-au căzut le-am scurtat; și cele scurte, unde au fost de lipsă, le-am mai luminat. O am împărțit în 9 cântări, și așa o am înbrăcat întru o formă de cuvântare în stihuri alcătuită.

Întâmplările și curgerea răzcoalelor nu le-am schimbat, ci așa le-am arătat înaintea toată, după locul, vremea și după chipul lor, cum au fost; ca așa, în locul rânduialii cu turbureală, în locul adevărului cu minciuni și în locul adevăratelor întâmplări cu o închipuire scornită a nezdrevenelor măestrii, pre nimenea să nu înșăl.

Nădăjduesc, că cetitorii aceia cari vor să știe patimile Ierusalimului în chipul lor cel adevărat, vor mărturisi că nu le-am turburat rândul lor.

Adevărat că mai temeinică și mai cunoscută întâmplare iaste această, de cât să sufere niște jucării din nezdrevănă măestrie scornite.

Am adus înainte împlinirile prorociilor D(o)mnului nostru Ii(su)s H(risto)s, unde am văzut că iaste cu cuviință. Acelea sânt foarte legate de primejdiile Ierusalimului. Cine știe păcatele Evreilor și cunoaște prorociile, nice împlinirile lor dintru această cârticică nu le poate șterge. Această pentru aceia aduc aminte, ca să am mântuință asupra celor ce s-au obișnuit a scrie în stihuri niște povești din nezdrevăna măestrie scornite.

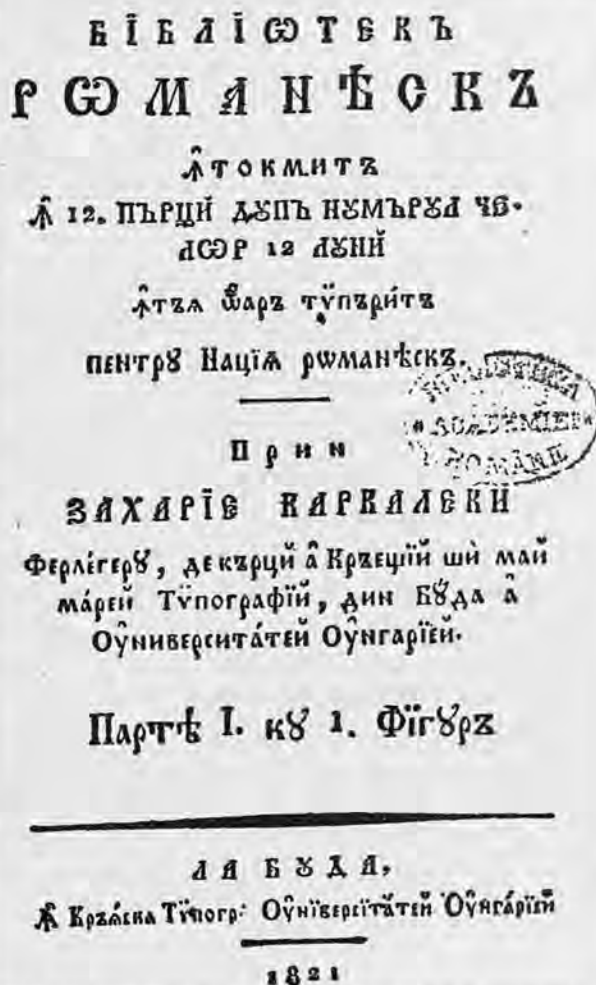
Am scris înprejur luările unor orașe, care pentru aceia am făcut, ca să vază cetitorul, cum au crescut focul răzcoalei și turbata pornire a războinicilor. Și pentru ca să vază vitejia nu numai a Romanilor, ci și a Evreilor, pre care neam, mulți prea de jos a fi fost il

socotesc. Ne putem miră aicea la multe lucruri și de Romani și de Evrei.

Dacă să poate întinde prin această osteneală a mea o cunoștință despre lucrurile cele vechi; dacă poate să învețe supușii ca să fie plecați și ascultători; dacă să poate întări pacea casnicilor și dacă poate să crească cât de cât măcar măestria Poeziei în limba Românescă, foarte mă voi bucura.

Și poftesc ca acel scopos, spre care s-au scris, să poată face desăvârșită lucrare în inima cetitorilor.

București: Biblioteca Academiei Române.

410. Biblioteca românească întocmită de Zaharia Caralechi, Buda 1821. (Titlul).

1113. Calendar pe anul 1821, (Iași) 1821.

КАЛЕНДАРЮ 1, | не анул дела Христос, | 1821. Ѓн кареле съ купринд 365. де zile. | Арѣтѣнд | тимпуриле анулуй, кум ши .Ѓн фѣе|ще карѣ зи че врѣме ва фи. | Ѓнпокмип дупѣ клима локулуй ачестуя ал Молдавѣй, ши а алтор локурѣ меѣешиме.

Арапѣ ши алше сѣмне, кум ши дин | Громовник, кушремуриле, ши шунеше- | ле, че времѣ вор съ фѣе дупѣ ачѣспе сѣмне. | Акум .Ѓнпрачеспаши кип тѣпѣриш, | .Ѓн тѣпографѣя полѣшѣаскѣ ку сло|бозенѣя спѣлжнирѣй.

Анул 1821, Іануарѣ 1 | А.

In-8° de 68 pagine.

Exemplarul Academiei Române are și coperta originală, încadrată de flori, cu o gravură la mijloc, tot de flori; doi vulturi în sbor țin în cioc o coroană. Sus acest titlu:

Календарю | не анул ачеста, | 1821.

Verso titlului alb. Partea calendaristică, tipărită cu litere cirilice și pe alocuri cu rusești, ocupă paginile 7-32; restul textului este tipărit cu litere rusești.

Cuprinsul calendarului este cel arătat în titlul de mai sus (facs. nr. 409), iar dela p. 59—68 «Scurte povești iscodite».

București: Biblioteca Academiei Române.

1114. Bibliotecă românească. Publicație periodică tipărită de Zaharia Carcalechi, Buda 1821.

БІБЛІОТЕКЪ | РОМАНЕСКЪ | .ЃТОКМНТЪ | .Ѓ 12 пѣрцѣ дѣпѣ нѣмѣрѣл чѣловѣ 12 лѣнѣ | .Ѓтѣм ѡарѣ тѣпѣриш | пѣнтрѣ Націа романѣскѣ. | Прѣн | ЗІХІРІЕ КІРКІЛѢКИ | фѣрлѣгѣрѣ, де кѣрцѣ .Ѓ Крѣцѣиш ши май | мѣрѣй Тѣпографѣй, дин Бѣда .Ѓ | Оѣнѣверситѣтѣй Оѣнгарѣй. | Парѣтѣ І. кѣ І. фѣгѣрѣ | Ал Бѣда, | .Ѓ Крѣмѣска Тѣпогрѣ Оѣнѣверситѣтѣй Оѣнгарѣй | 1821.

In-12° de 4 foi nenumerotate + 192 pagine + 10 foi nenumerotate afară de ultima, paginată greșit 195—196.

In fața titlului o gravură reprezentând pe Рѡмѣлѣс стрѣмѣш Рѡмѣнѣнѣвр. (facs nr. 411).

Prima foaie liminară, titlul; a doua foaie are pe verso această dedicație:

De bun neam născutului și onoratului boeriu Gheorghe Oprian, închinată Partea, I. a acestei Bibliotecі.

Pe a treia foaie liminară:

Onorate Boiariu !

De nu аș fi din destul încredințat pentru bunele fapte ce neîncetat faci și pentru cea mai mare și nemuritoare bunătate ce аrăți cu mari аjutorіne spre cultivirea Românească, nu аș fi îndrăznit cu închinarea аcestei cărți а аrăта Nației Românești bunătatea inimei ce аї spre cultivire.

Dé-ți Dumnezeu mulțămire și аjutorіu а putea да pildă Patrioților Românești.

În Buda Іануаріе 1821.

Rămâind ал evgheniei tale

Umilită slugă

Zaharie Carcalechi

Pe ultima foaie liminară:

Îubitorilor de știință !

Nu am avut mai mare vrere în inima mea, nici n-am aflat mai de lipsă a fi de cât a putea sluji némului meu cu typărirea cărților Românești folositoare. După puțința mea am socotit, că de lipsă ar fi o Bibliotecă ca aceasta în 12 părți, ce va cuprinde de tot felul de lucruri, a typări pentru mulțămirea a toată starea omenescă.

„Rogu-vă priimiți această frumoasă și folositoare carte spre lauda némului, spre binele patriei. Fiind eu încredințat că veți afla mulțămire de osteneța mea, mă voiu socoti cel mai norocos a sluji némului meu.

Acelaș izvoditoru.

Cuprinde: pag. 1-68 istorioare, «Folositoare învățatură» și o poveste mai mare *Lauzus și Lydia*. Urmează (p. 69-87) un fragment din istoria Românilor, fără titlu; aici (dela p. 82-87) se spune că, dacă Românii se vor arăta bucuroși să cunoască istoria strămoșilor lor, se va continua cu această expunere în numerele viitoare.

Istoria de Sandford și Merton, pag. 88-123. *Despre muște și furnici*, pag. 124-132. *De Androcles cu leul*, pag. 132-147. *O aflare nouă pentru tămăduirea ămei*, pag. 147-151. Mici articole și date statistice până la pag. 164.

Izvoru cărților (pag. 165-180) este un fel de cronică a cărților tipărite, la noi, în anul 1820. *Observație către țărani (plugari) Românești D. O. B.*, pag. 181-187. *Un stih a lui * * **, pag. 188-189. *Bătrânețele unui Român și Un vis minunat*, pag. 190-192.

Pe foile nenumerate dela sfârșit lista prenumerațiilor și un «Lexicon pentru vorbele Românești neobișnuite între unii Români, ce s-au pus în cartea aceasta» și «greșeli-îndreptări».

În 1821 a apărut numai o parte. Publicația reapare în 1829 (două părți), în 1830 (două părți) și în 1834 (nouă părți).

Al. Sadi-Ionescu și Nerva Hodoș, *Publicațiunile periodice românești*, cu o introducere de Ioan Bianu, Buc. 1913, p. 66-67. —I. Lupaș, *Cea mai veche revistă literară românească*, în *Anuarul Inst. de istorie națională*, I (1921-1922), p. 120-137.

București: Biblioteca Academiei Române.

1115. Clemens Andreas, Walachische Sprachlehre für Deutsche nebst einem kleinen Wörterbuche, Buda 1821.

N'am văzut exemplare.

Reproducem titlul și descrierea bibliografică din Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 229-230, nr. 1126.

Walachische Sprachlehre für Deutsche, nebst einem kleinen Walachisch-Deutsch und Deutsch-Walachischen Wörterbuche. Verfaßt von Andreas Clemens Evangelischer Pfarrer in Brenndorf bey Kronstadt in Siebenbürgen.

Ofen, 1821. Gedruckt mit königl. hung. Universitäts Schriften.

In-8° pag. XII și 330 + 2 tabele.

Prefața: (nedată) pomeneste de cele două gramatici românești anterioare (Râmnic, 1787 a lui Ienache Văcărescu și Viena, 1788 a lui Ioan Molnar), pe care, spune autorul, le-a completat.

Cap. 3: Von den walachischen Buchstaben und ihrer Aussprache.

Andrei Veress mai amintește despre această ediție și în articolul *Tipografia românească din Buda*, în *Boabe de grâu*, III (1932), 607.

Ediție nouă în 1823; (vezi nr. 1178).

Budapesta: Muzeul Național.

- 1116. Clemens Andreas**, *Kleines Walachisch-Deutsches und Deutsch-Walachisches Wörterbuch*, Buda 1821.

411. Romulus în *Biblioteca Românească*, Buda 1821.

N'am văzut exemplare.

Gramatică teoretică practică de limbă germană, Buda.

D. Iarcu, *Bibl. chronologică rom.* ed. 1873, p. 26.

- 1118. Culegere a multor rugăciuni**, Buda 1821.

КЪЛѢЦЕРЕ | ѧ | МЪЛТЪР РЪГЪЧЮНИ | нѣтрѣ | Трѣба прѣснчлѣр чѣлѣр
Рѣмжнѣцѣй | нѣснѣцѣй, кѣрѣй ѧвѣцѣ.

ѧ БѢДѢ, | лѣ крѣѣска Тѣпографѣ ѧ Оѣнѣкѣсѣтѣѣ Оѣнѣсѣрѣцѣѣ. | 1821.

În-8° mic de 16 foi și o gravură. Verso titlului alb, fără prefață.

București: Biblioteca Academiei Române.

N'am văzut exemplare.

Reproducem titlul și descrierea bibliografică din Dr. Andrei Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 230, nr. 1127.

Kleines Walachisch-Deutsches und Deutsch-Walachisches Wörterbuch verfasst von Andreas Clemens Evangelischer Pfarrer in Brenndorf bey Kronstadt in Siebenbürgen.

Ofen, 1821. Gedruckt mit königl. ung. Universitäts-Schriften.

În-8°, pag. 440.

Este de mirare cum rezoluția de imprimare reprodusă de A. Veress — *Budae die 27 Februarii 1822* — poate figura pe o carte tipărită încă de un an! Această rezoluție este identică celei din ediția 1823 (vezi aici nr. 1179). Însă titlul ediției 1821 este schimbat puțin față de acela al ediției 1823. Pe de altă parte, pe ediția din 1837 a acestui dicționar (Bibl. Acad. Rom. I 73.146) scrie: «Zweite verbesserte Auflage, Hermannstadt 1837». Dacă s'a tipărit în 1821 și în 1823, de ce nu scrie «Dritte... Auflage» pe ed. 1837?

A. Veress a văzut totuși exemplar în Bibl. Univ. din Budapesta.

- 1117. Columb Zaharia**, *Gramatica limbii germane*, Buda 1821.

412. Sf. Evangelist Ioan din *Evangelia*, Neamț 1821.

413. Frontispiciu din *Evangelie*, Neamț 1821.

1119. Diaconovici-Loga, Const., *Chiemare la tipărire cărților românești și versuri*, Buda 1821.

КІЄМИРЪ | ла Тупърнрѣ Кърицнлвр Руманешѣ | шѣ | Керсрѣ пентрѣ Адреп-
та|рѣ Тинернлвр. | Фѣкстѣ | де | КОНСТАНТИН ДІАКОНОВИЧ ЛОГА, | ала Школелвр
Препарандѣ Руманешѣ дин Ырад | Професвр.

А БѢДѢ | кс тупарюа крѣпѣ Оуникерсѣтъцѣ а Оунигарѣѣ | 1821.

In-16° de 30 pagine; pag. 2, 15 albe; pag. 6 cu un rând, p. 7 cu 7 rânduri tipărite, restul alb.

Pe pag. 3—7:

Înștiințare.

Al... an curge de când s-au îndurat prea milostivul Împăratul nostru Franțisc întâiu de ne-au deschis Școli Preparande aici în Arad pentru luminaarea neamului Romanesc, unde tineri(i) noștri delă optsprezece anī în sus, pentru diregătoriia dăscăliei se găsesc întru învățeturi și sciințele de lipsă cătră aastă treaptă: dintră carii apoi, spre mângăierea Sf(i)ntelor Bisearici și în cata preoțească mulți sânt primiți; (până cu vreamă osebite Școli se vor redica pentru învățarea celor ce voesc să se preoțească) ba unii încă dintre Preparanzii noștri și în diregătoriile ceale cetățenești cu laudă împlinesc datorințele sale.

In Școalele aceste Preparande următoarele învățeturi se propun; precum: întâiu: din învățetura Legii creștinești.

1. Theologia dogmatică și morală.
2. Istoria vechiului și a noului Testament.

3. Tâlculăla S. Evanghelii în tote Duminecele și Serbătorile.

4. Cântarea Bisearicii cu typicul.

5. Grammatica romanească.

6. Epistolografia: sau învățetura cum se fac tot felul de scrisori și zapisuri în trebile vieții omenești, foarte de lipsă.

7. Pedagoghia și Methodica, sau: învățetura de a desvâli în Școlari puterile cele sufletești și trupești; modul cum trebuie a li se împărtași învățeturile.

8. Arithmetica până în sfârșit.

9. Gheografia matematică, fysică și politică.

10. Cetaniia și scrisorea limbii Slovenești, Nemțești și Ungurești dinpreună cu regulele Grammaticicești.

Aceste învățeturi le învață tinerii doi ani dela patru învățetori, dintre cari unul estă Preot, adecă Catihet, carele învățeturile Legii propune. Iară ceilalți se numesc Profesori și propun célelalte mai sus zise învățeturi.

Acum, ca să se ușureaze tinerilor greotatea scrisorii, am căpătat poruncă dela Măriia sa Domnul Urosie Nestorovič crăescul Svétic și al Școalelor Preparande Director, ca fiește carele profesor cu manuscriptele învățeturilor sale să fie gata a le da la typariu.

Iată eu cel subscris de astă dată cu aceste următoare, sânt gata a le da la typ, precum:

1. Grammatica; 2. Epistolografia; 3. Typicul cu cântările cele de lipsă, pentru îndreptarea preparanzilor și a clericilor, adecă: a celor ce se găsesc spre treapta dascăliei și a preoției; 4. Plutarhu pentru creșterea pruncilor; 5. Viiața marelui viteaz Velizarie ¹⁾. (urmează spațiu alb).

Pe pag. 6—7:

Acum cu acest prilej se va typări: (urmează iar spațiu alb)

Aceste temeuri, în mai sus zisa carte puse, sânt pentru tineri forte de lipsă. Deci, ca să se potă typări, mă întorc cătră Patronii neamului Romanesc rugându-mă că să dea ajutoriu la typărire, drept văzând, câtă folosință va aduce această carte tinerimei noastre.

Pe pag. 8—14:

Chiemare la typărirea cărților Romanesti.

Fraților și iubiți fii ai neamului Romanesc!

Acum al noosprezecelea veac numărăm, de când Mântuitorul nostru au pogorit lumina din ceriu pe negura pământului să strălucească aicea jos între fii neamului omenesc și totuși mult am rămas îndepărtați de cunoștința cea deplinită a învățeturi lui cei cerești, din pricina că nu am avut pretutindenea Școli trăbuincoase, nu am avut vreadnici învățetori, nici cărțile ceale de lipsă.

¹⁾ Cărțile anunțate aici s'au tipărit astfel: *Gramatica*, Buda, 1822, tipicul în *Octoih*, Buda 1826, *Epistolarium Românescu*, Buda 1841. Celelalte două nu s'au tipărit. Vezi informație bibliografică bogată în broșura *Primii gramatici români bănățeni.... Reproducere din «Foaia diecezană», Caransebeș 1923.*

Bărbați învățați trebuie să aibă neamul cel ce pofteste să se cunoscă că estă om; după ačasta Școli, apoi cărți: că numai aceste trei sânt tot capul lucrului, de a se putea lumina neamul. În școli învață fiește carele hotarele sale; adecă: datorințele cătră D(u)mnezeu, cătră Impăratul, cătră cel de aproape și cătră Sine însuși. Că fără cunoștința acestora tot omul sub lumina sorelui estă orb cu sufletul. Au nu din mânilor orbului toți răpesc: și lupul și mîța și cîmile. Omul multe le pătește din neștiință, că nici știe ce estă el datoriu să facă altuia, nici iar ce alții lui, adecă el nu cunoște hotarale. Deci:

Tănărul trebuie învățat nu numai cum să fie el om bun și nimănuî să facă nici un rău, precum îl îndreaptă învățetura legii creștinești; ci și cu așa felu de învățeturi trebuie adăpat pruncu, cum are a se purta, ca nici lui să nu-i potă face nimenea vreun rău sau nedreptate, precum se pot învăța dela bărbații cei cu sciințele cele înalte întrarmați. Omul trebuie să fie bun, dar și înțelept; că bunătatea fără înțelepciune este prostietate, pre caré totdeauna o încalecă sărăciia și mișălătatea. Tote acelea, cum trebuie fiește carele om să se porte cătră cel deaprope al său cu înțelepciune și cu dreptate în Școli se învață, tote acestea dela omeni învățați, ca și dela luminătorii neamului se pot auzi: tote acestea în cărți se află scrisă. Iată acum școli avem unde se cresc învățetorii spre luminarea tinerimeî și a neamului; ci ne mai trebuiesc Școli și prin sate înzăstrite cu tote cele de lipsă spre ținerea învățetoriului. Ne trebuiesc mai departe cărți, din care se potă ceti și învăța prunci, ca și cei ce sânt îndepărtați de școlă. Așa au făcut și alte neamuri care astăzi strălucesc pre fața pământului, așa să facem și noi acum; și să ne înbărbătăm, că prea departe am rămas; apoi zic, tocmai în limba maicii să ne luminăm, că putem, cum au putut și alte neamuri, care până n-au început așa, erau și ele întunecate. Numai cărți de tot felul să căutăm a face a mai scote și din alte limbî, apoi a le da la typariu să nu întârziem. Ca ačasta să se potă implini, se cer a mai multor puteri și daruri. Precum stă scris! Că Duhul Sf(ă)nt au împărțit darurile: unuia au dăruit una, altuia alta. Pre unul l-au hotărît a fi Impărat, pe altul ostaș armat; pre unul învățetoriu, pre altul negușitoriu; pre unul plugariu, pre altul păcurariu: apoi toți aceștea pentru a fi vrednici de diregătoriile sale, în școle dela omeni învățați și din cărți au trebuit să ă îndreptare. Pentru ačasta cei ce se învață trebuie ajutați și la typărirea cărților, tot însul e îndatorat după puterile sale să dea mână de ajutoriu: că așa se zidește oltariul Neamului și din darurile a mai multora se aduc jertvele luminării, de unde totă fericirea soșietății omenestî atârănă. Deci jărtvele cele mai plăcute înaintea lui D(u)mnezeu și înaintea omenilor sânt acelea care le face cineva ajutând pe cei tineri să se lumineze, că în unii ca aceștea se rezimă fericirea neamului și a următorilor nostri. Jertvenicul luminării neamului prin mai a multor ajutorințe trebuie să se rădice. Au nu când vrem să facem o casă pentru lăcuința unei familii, câte acolo se cer: pîatră, var, lemn, fer și meșteri; dar la un jertvenic al luminării a unui neam, au nu sânt de lipsă mai multe ajutorințe: că aci ne trebuiesc școli, aci cărți, aci preoți și învățetori luminați cu învățeturi, că cel ce nu are învățetură, cum va ști îndrepta pre altul, aceștea toți în școli se învață. Deci aceștea trebuie ajutați ca să aibă

puteri a se învăța, că învățetoriul și preotul sânt cei dintâiu luminători ai neamului.

Spre luminarea neamului sânt de lipsă mai departe cărți: acestea trebuie tipărite, care cu cheltuială se face. Acum cine să dea cheltuiala? Zic: toți dinpreună să dăm, că toți laolaltă facem un neam; apoi vedem că neamului e de lipsă lumina: așa toți din puterile sale trebuie să dea daruri, ca să ajute neamul: toți acum să se apuce de lucru, că au sosit primăvara luminii neamului Romanesc, aicea: unii să aducă ajutoriu cu învățeturi, alții cu sfătuirea, alții cu ajutorințele cheltuelilor, toți dintre ale sale puteri să aducă jertve pre altariul neamului, că atuncea va urma strălucire preste tot fiul de Roman, ca să apuce odată calea, caré-l va putea pre el aduce la fericire. Aicea să înceteze aceia: rugina omenilor le zic: cari nu se rușinează a grăi așa: deacă nici tată-meu n-au mai știut de acestea, nici au învățat carte, apoi tot au trăit bine. Eu cred, că au mâncat și au băut bine: ačasta fac și dobitoacele, însă omul e îndatorat nu numai trupul, ci și sufletul să-l arănească: apoi mai departe nu numai pe sine, ci și pre altul, iar mai vârtos neamul să-l ajute: că altmintrelea bogatul se va asemena porcului, care, până e viu, nimea nici un folos dela dânsul nu are, că numai pre sine se ingrașă, până cându-l ucid, apoi atuncea tote se ung, mesele, cuțitele, ușile, până și podele. Bogăția e dar bun, deacă au căzut în mâinile omului înțelept și milostiv, că are mijlocire de a ajuta și a face mult bine neamului. Iară deacă au căzut în mâinile omului lacom și rău, atuncea el cu bogăția lui caută, cum va aduce altuia pericune, până și pre dânsul îl sugrumă altul: iată apoi că șe-au dat de topor.

Crezi-mă frate! că până nu vei semăna, nu vei nici secera și după ce ai semănat trebuie să mai dai cu sapa, deacă vreai să aibi seceriș bun. Au nu stă scris în S. Scriptură: Miluește-mă, ca să-ți cânt ție; adecă neamule, dăruiește-mă, că să te pot ajuta; dă-mi mijlocirile cele trebuincoasă, că să pot lucra pentru cultura și luminarea ta. Ačasta cere Jertvenicul luminii dela tine, carele și cu acéia capătă puteri, precum am zis: deacă cineva ajută vreo carte, dând cheltuiala tipăririi, ca să potă eși la lumină, de unde se vor lumina mulți. Un Patron ca acela se fericeste că și lasă nume bun la următorii neamului său, că i se va pune numele în carte, ca a unui iubitor de luminarea neamului, arătând, că cu cheltuiala lui s-au dat cartea la tipariu.

Acum fiindcă atare Patron în vremile acestea, cu durere zice: la noi nu se află, ca la alte neamuri, carele la tipărirea unei sau altei cărți unul singur să dea ajutoriu. Drept aceia acum ce se atinge de tipărirea mai sus numitei cărți: mă apropiu cu rugăciune de iubitorii luminării Neamului, să se îndure a se prenumăra; adecă: prețul tipăririi a-l plăti înainte, care cu legătură cu tot va fi (alb...), știind că afară de acest ajutoriu, altă mijlocire nu s-au aflat, ca să potă ačastă carte eși la lumină.

Cred, că nici unul dintre cinstiții preoți nu se va trage dela prenumerația acestiia cărți, iară mai vârtos învățetorii, ba încă și părinții cari au prunci la școlă, sau doresc de aci înainte a-i da să se învețe; dinpreună cu aceia părinți, cari n-au prunci, toți sântem datorii a pune jertvele nostre pre altariul luminii și a ajuta neamul. Că nu-i nici un om așa de selbatec

тѣмъчнѣрѣ карелъ азъ тѣмъчнѣ шн чѣмъ лалѣ шасъ кѣкнѣ | пентрѣ Превцѣ дѣ
 Ѧнѣтѣлѣ Іоанн Гѣрѣ дѣ дѣр. | Шн | акѣмъ ѣтѣнъ тѣнѣрѣ кѣ Благословѣніѣ шн
 келѣлѣ | Прѣсѣнѣтѣлѣ шн дѣ дѣнѣзѣ ѣлѣсѣлѣ Митрополѣт | ѣ тѣатѣ Оунгров-
 вѣлѣхѣ | КѢРІѢ КѢРІѢ ДІОНУГІѢ. | ѣ зѣлѣ Прѣлѣмнѣтѣлѣ шн Прѣѣнѣлѣтѣлѣ
 нѣстрѣ | Домн | Іоанн ѣлѣѣнѣдрѣ нѣколяѣ Ѧцѣ КОЕВѢД. | ѣ Бѣкѣрѣнѣ.
 лѣмѣ. 1821.

ѦМЖНДОНЪ ВЪРЪ КЪДѢ ѣ ГРОПЪ ; * НѢ Ѧстѣ оѣче-
 ннѣ май прѣ сѣлѣ дѣдѣкалѣлѣ сѣлѣ : Ѧрѣ тѣтѣ чѣлѣ
 дѣ сѣлѣжршнѣ, вѣ фнѣ ка дѣкалѣлѣ сѣлѣ * Шн
 чѣ вѣзнѣ цѣрѣлѣ, чѣлѣ чѣ Ѧстѣ ѣ
 Ѧкѣлѣ фрѣтелѣнѣ тѣлѣ : Ѧрѣ
 бѣрна кѣрѣ Ѧстѣ ѣ Ѧкѣлѣ
 тѣлѣ, нѢ ѡ снѣмѣнѣ ; * Вѣлѣ
 кѣмѣ поѣнѣ знѣчѣ фрѣтелѣнѣ тѣлѣ :
 Фрѣтѣ, лѣлѣ сѣ сѣкоѣцѣ цѣрѣ-
 лѣ кѣрѣлѣѦстѣ ѣ Ѧкѣлѣ тѣлѣ,
 ѣлѣнѣ не вѣзнѣндѣ бѣрна кѣрѣ
 Ѧстѣ ѣ Ѧкѣлѣ тѣлѣ ; Фѣцѣлѣ-
 ннѣ, сѣкоѣтѣ ѣтѣнѣ бѣрна днѣ Ѧкѣлѣ тѣлѣ : Шн
 ѡтѣнѣлѣ вѣнѣ вѣдѣ сѣ сѣкоѣнѣ цѣрѣлѣ кѣрѣлѣ Ѧстѣ ѣ

414. Fragment de text și gravura parabolice: *Vezi bărna din ochiul tău din Evanghelia, Neamț 1821.*

In folio mic, de 72 pagine, fără prefață.

In exemplarele văzute, cartea de mai sus se găsește legată la un loc cu Ioan Gură-de-Aur, *Cuvinte șase pentru preoție*, Buc. 1820 și Grigorie Mitropolitul Ungrovlahiei, *Invățătură pentru nunți*, Buc. 1827. Acestea doua din urma au chiar paginația în continuare.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV*, Chișinău 1927, p. 141.

București: Biblioteca Academiei Române.

1122. Inzov, I. N., *Instrucția pentru Bulgarii așezați în Basarabia*, trad. de Mitropolitul Dimitrie Sulima, Chișinău 1821.

Instrucția pentru Bulgarii-coloniști așezați în Basarabia. (In tipografia eparhială din Chișinău).

1127. Saint-Pierre (Bernardin de), *Bordeiul indienesc*, trad. de Leon Asachi¹⁾, Iași 1821.

БОРДЕЮЛ | ИНДІЕНЕСК | ПЛКЪТЪНТ Л^н ЛІМЕА ФРАНЦІЗЪ. | ПРИН I: Е: Х:
ДЕ СЕН-ПІЕР. | ІІР АКСМА ПЕ РОМЖНІЕ ТРАДЪС. | ДЕ ПРЪ КСКІУСА ЛІОН ІСАКН | ІРХІ-
МА^нДРН^н А МІТРОПОЛІЕН ІШСЛШ.
Тупърнт Л^н ІШШ, | 1821.

In-16° de 7 foi, 106 pagine și 1 foaie (1/2 albă).

După foaia de titlu, albă pe verso, urmează această dedicație:

Înalt evgheniei sale Vornicului a Prințipatului Moldavii Mihail Sturza.

Curator a shoalelor publice
Și a seminarului dela Socola.
A bunelor învățături și a limbii
Daco-Romane alesului protector.

Înalt evgenisule Arhon Vornice!

Mare nepotrivire ar urma, de a hărăzi Î.(nalt) E.(vgheniei) V.(oastre) un umilit bordeiu; când Pronița dându-vă spre lăcuire palaturî, nu v-ar fi înzestrat cu o inimă îndurătoare asupra celora ce lăcuesc în bordée și cariî în mijlocul sărăciei lor adésăori păzesc odorul unei drépte povățuirî spre o viiață ferică, prin cunoștința datoriilor sale.

Pătruns fiind și eu de acéia îndatorire cu carea sânt legat cătră soțietate, semăn câte un grăunte în țarina cea puțin lucrată și prefăcând acuma pentru Românî acest Bordeiu, rog pe Î. E. V. ca pre unul ce cu sârguință pliniî înaltă chiemarea sa, de a înaința luminarea Patriei, a căriia sântei podoaba și binevoitoriul; și doresc să luaî acest Bordeiu supt a voastră apărare și să gustaî vre un scurt măcar răpaos supt acoperemântul său. Aflând apoi în lăcuioriî lui o plăcută soțietate, să îndemnaî pre alîi cătră acea părăsită sângurătate, când atuncea să va plini scoposul mieu, decă prin așa o călăuzie, să va strânge o număroasă adunare înprejurul celui ce caută adevărul.

Iași 1 Ghen. 1821

a Inalt Evgheniei Voastre
cucernic rugătoriu,
Leon Asachi Arhimandrit.

Prefața:

Cătră cetitoriu.

Știut iaste că limba carea o vorbim s'au urzit din acea Latină întru o epohl cu acea Italiană, Franțeză, Spaniolă și Portogheză, care sânt astăzi mai învățate și armonioase limbi a Evropiî, dar stările înprejur, priind acestora, înpiedecase pre a noastră limbă de a le urma întru înaințarea lor, așa dar depărtată fiind gheograficéște, între néamuri streine și a lui Mars neîncetate turburări, pierzind podoaba eiî și mult timp în nemernicie petre-

¹⁾ In franțuzește opera (*Chaumière Indienne*) apare în 1790.

când, până atâta să dezbinasă dela cea Latină, încât deabiia să zărea o umbră de a ei strălucită începere.

«Insă a ghintelor Romane
N-a perî faimosul nume.
Şi voroava de-a lor viţă,
Inflori-va toată lume!»

Care plinire arătându-să prin însuşi fapta vădeşte a Proniei privighiire asupra nemişcării acestuia, căci după cursul cel mai mult de o mie de ani, vedem astăzi treziţi şi pe Români, cu multe opintele sârguindu-se în toate trei ţări, că să aducă limba lor la căzuta ei stare, prin carea să se lumineze compatrioţii întru religioase şi politiceşti învăţături; ci până acuma să află în mâinile streinilor ca o moştenire privilegiuită de carea numai cu multă ico-nomie ei ne împărtăşă, de unde să trage vederata şi trista a nemişcării înapoiare întru cunoştinţa celor ce i să cuvină a şti, precum şi a limbii de multe vécuri pruncie.

Mulţemind acuma pré puternicului D(u)mnezeu pentru însufleţirea Ro-mânilor cu acé lăudată râvnă, de carea şi în Moldaviia vrédnici bărbaţi dau vederate dovezi că cunoaştem cu toţi datoriiia noastră de urma pildei lor, şi de a dori din inimă ca să se unescă cătră acasta şi protecţia Părintescului şi Luminatului Domnitoriu, Mihail Grigoriu Şutul Voevod, împreună cu a strălucitului Synat, prin a cărora ajutoriu înaintându-să limba noastră va vesti odoarale folositoarelor ştiinţe şi vrédnică să va arăta de al ei puternic izvor, ce poate a o adăpa, ca să crească la înălţimea înfloritelor sale surori.

Acastă îndatorire ăste din cele mai teménice a unora patrioţi; ia să împlineste cu cé mai învăpăiată râvnă de cătră toate nemişcările ce doresc a să civiliza, precum şi din istorioara acasta chiar să vădeşte. Câtă sârguinţă au învăţaţii în Evropa, nù numai de a folosi pe a lor, dar şi pe tot nemişcarea omenesc, prin lămurirea cunoştinţelor ce sânt spre fericirea şi îndemânarea noastră şi din protivă ia arată; în câtă inbuimăcire a minţii să află ghintele cele lipsite de sf(ă)nta lumina Hristianismosului, ce ăste basis a adevăratei înţelepćuni. Aşa dar sârguindu-ne de a lua pildă dela cei întâi, să plângem oarba rătăcire a Indianilor şi să ne fericim că ne-am născut în sânul sfintei religii Orthodoxe, spre a căriia drépta plinire ne-au dăruit D(u)mnezeu pre înbunătăţitul Arhipăstoriu Veniamin, carele cu pilda sa necurmat ne înbie cătră mântuirea vécnică şi urmarea patrioticeştilor fapte.

Drept acéia, lucrând eu spre mai sus arătatul scopos, în traducerea acéştiia şi a altor cărţi, cuvintele ce ne lipsesc sau nu sânt legiuite a noastre, am cercat de a le împrumuta dela maica limbii noastre şi a le alcătui după haractirul ei, iar une în minte a le înoi din cărţile cele vechi a Românilor.

Aşa dar iubite cetitorii! aflând tu une ziceri ce să vor părea ţie streine, să nu te îngreoezi a le căuta la capătul cărţii aceştiia, unde acéle cuvinte să află orânduie după alfavitul. Iar prin această urmare, deprinzându-te a le întrebuinta în voroavă şi în scris şi priimindu-le drept ale limbii Romane vei spori scoposul bine gânditorilor patrioţi, să viezi ferice.

Dela pag. 81—106: *Vocabulariu. Cuvintelor trase din alte limbi și întrebuințate spre mai lămurita înțelegerea ideilor în Bordeliul Indiei dejghioate și din carea unele sânt Române, iar altele de multe nenumi priimite.*

Pe recto ultimei foi această poezie:

Sonetu
a lui G. Asachi.

Cele neguri ce-s în râpa Fleghetonului născute,
A lor aripi întinsese preste-a Dachiei câmpie,
Îar fantomi al răătăcirii, prin un somn de trândăvie,
Ținē mult timp îngânată a Românilor vârtute.

Musele în nemernicie spăimântate unbla și mute,
Neîndrăznind idioma Patriei din cenușa ei s'învie !
Numai Zefirul și râul cu întristată armonie,
Tânguia, gemând, a Patriei strălucirile pierdute.

Însă pronița îndurată né-au sfărnat fatale fiere,
Și în zare acum răsare dulcea zorelor scântéa,
Ce pre soarele vestește dela depărtate sfére.

Ș'așteptând Moldaviia zioa, când văzu raza întea,
Înălțând spre stèle ochiî c'un suspin de mângâere;
«A'învierîi méle, zis-au, zioa întâi va fi acéa!»

N. Iorga, *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, Buc. 1901, p. 513-517.
București: Biblioteca Academiei Române.

1128. Sfătuire pentru Biblie, Chișinău 1821.

ОФЪТЪНРЕ | Дела | Комитѣтъль Библіечіиъ Рвс|сіеніиъ | Соціетъцй.

In-4° de 11 pagine. După titlul de mai sus începe textul, pe aceeași pagină, astfel:

Orî cine aî fi tu, cui i sã va întãmpla a ceti a`astă filadã, dã-mî voe a te întreba pre tine: oare aî tu Biblie?

Pe ultima pagina:

La cè rusască este scrisă așa:

S'au datŭ voe a sã tipãri. În 24 Avgustŭ 1820. Țenzóruľ, svétniculŭ statuluĩ și cavalerŭ, Ioannŭ Țijcovschiĩ.

Sanct Peterburgü, la tipografiia lui N. Grečü, 1820.

Iară moldoveneste s'au tălmăciit și s'au tipărit în exarhiasca typografie a Bassarabiei, în Chișinău. La anul 1821.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p. 58, nr. 29.

București: Biblioteca Academiei Române.

1129. *Urmare în Duminica Pastelui și săptămâna luminată, Iași 1821.*

УРМІРЕ | ꙗ҃трос прѣ сѣѣта Дѣминикъ | ѿ Пѣснѣхъ, шї ꙗ҃трос тоѡтъ сѣп-
тѣмѣна чѣ Дѣминѡтъ.

Њкѣм ѡтрѣ ѡчѣстѣишъ кнѣпъ | тѣпѣрѣтъ, кѣ Благословѣніѣмъ | прѣ ѡсѣѣніѣи сѣлѣ
Кѣрѣмъ Кѣрѣмъ | БѣНІѢМІѢН, ѡрѣхѣнѣскопъ | шѣ Мѣтрополѣтъ ѡ тѣотѣ Мѣолѣдѣніѣмъ.

ѡтѣ Тѣпогрѣфѣи сѣнѣтѣи Мѣнѣтрополѣи ѡтѣ Мѣшѣ.
ѡтѣ Мѣшѣ Мѣшѣ, Фѣврѣдѣрѣ.

In-8° mic, de 4 foi nenumerotate+117 pagine.

Textul încadrat în chenar de flori, de compoziție tipografică. Verso titlului alb. Pe primele foi, nenumerotate, avem «Typic pentru slujba sfintei Învierii», după care urmează o gravură de o pagină, a Învierii Domnului, semnată: *Иеромонахъ Константинъ*.

De la pag. 111: «Typic pentru urmarea Artosului».

La sfârșit:

Prețul acești cărțicică o rublă.

Mai jos, sub o gravură, iarăși:

Între cei mai mici, fratele Gheorghie și Ioan și Iordachi așezători slovelor.
Și eu între cei mai mici, Dimitrie Platenchi Prubarîu.

București: Biblioteca Academiei Române.

1130. *Der neue griechische Anakreon.* (=Atanasie Hristopulos), Viena 1821. — Grecește și nemțește.

Der neue | griechische Anakreon. 'Ο νέος | Ἑλληνικός Ἀνακρέων. | Ins Teutsche übersetzt | von | Anastassio Emmanuel Pappa, | aus Macedonien. Ἐν Βιέννῃ, 1821. | Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Δημητρίου Δαβιδοβίτση.

In-12°, 1 foae (titlul)+XXIII+237 pagine.

Pe foile cu paginație latină o prefață adresată *An die hochgeschätzte Republick der deutschen Philologen*, semnată: *Wien den 15 April 1821. Erfurchtsvoll und dankbar der Uebersetzer.*

La pag. 1 un titlu care arată felul poeziilor: Ἑρωτικά. | Liebes-Gedichte. La pag. 189: Βακχικά. | Bacchica.

Comparată cu ediția din 1818 (vezi aici nr. 999), ediția de față omite următoarele poezii: Στεφάνωμα p. 3, Προσκάλεσμα p. 4, Ἀπολογία p. 5, Γράμμα p. 56, Ἀπιστία p. 60, Μῆλα p. 61, Πληγώμενος p. 64, Φίλος p. 74, Σύντροφοι p. 75, Τὸν Εὐγενέα. Ἀρχ. Μέγ. Ποσειδ. κύριον Ἰακωβάκη p. 94, Ἑρωτας ἀπολογούμενος p. 95.

Ediția din 1818 mai are, în plus, o dramă eroică și noțiuni elementare despre versificație.

Poeziile sunt traduse în proză, afară de Ἀποθείωση = Die Vergötterung, care este în versuri, fiind ajutat la aceasta de un prieten din Bavaria, Wagner (p. 59, nota); și de Κατάρα = Betheurung (p. 196—197), pe care o reproduce din revista *Sammler*, nr. 10, anul 1821, după o traducere semnată de *Kosmelli*.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca Prof. D. Russo.

1131. *Esop, Fabule*, București, 1821. — Grecește.

Συλλογή | ΑΙΣΩΠΕΙΩΝ ΜΥΘΩΝ, | μεταφρασθέντων εἰς τὴν καθομιλουμένην | γλῶσσαν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπροστέθησαν | καὶ | τινὰ καθήκοντα τῶν παίδων | ὑπὸ | Θ. Δ. | Ἐν Βουκουρεστίῳ | 1821.

Colecțiune din fabulele lui Esop traduse în limba vorbită, la care s'a adăogat și ceva despre datorii copiilor de Th. D. In București 1821.

In-16° de peste 158 pagine.

N'am văzut exemplare; cele de mai sus reproduc o însemnare scrisă de Al. T. Dumitrescu, fost funcționar la Biblioteca Academiei Române.

1132. Ipsilante Alexandru, Proclamație, Iași 1821. Foaie volantă.

1 foaie: 23 rânduri tipărite numai pe o față.

Titlul: ΚΥΤΡΥ ΜΟΡΔΑΝ ΠΑΡΙΗ ΜΟΛΔΑΚΙΗ.

Data: 23 Febr. 1821, Iași.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21.

Diacon Paul Mihailovici, *Mărturii Românești din Bulgaria și Grecia (1468–1866)*, Clușina, 1933, p. 49–50, nr. XLIV.

București: Biblioteca Academiei Române.

1133. Ipsilante Alexandru, Proclamație, Iași 1821. Foaie volantă. Grecește și românește.

In folio, 1 foaie, tipărită, în 2 coloane, numai pe o față; titlul:

ΠΡΟΚΗΡΞΙΣ	ΕΓΓΕΓΡΑΦΗ
Ἰανδρὲς Δάκας!	Γρηγόριος Ρωμανός!

La sfârșit: «In Iaș.... Martie 1821. Alexandru Ipsilant».

Exemplar în ms. rom. 322, fila 101.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21. Textul (grecesc și românesc) și facsimil, vezi la Emil Virtosu, *1821 Date și fapte noi (Așezământul Cultural Ion C. Brălianu)*, Buc. 1932, p. 71–73 și planșa nr. 4.

«Aceeși proclamație, Aricescu o dă, în traducere schimbată, după Filimon și Fotino (*Acte justificative*, p. 100–101), dăind-o însă: Focșani, 13 Martie». (Em. Virtosu, *op. cit.*, 73, nota 1).

București: Biblioteca Academiei Române.

1134. Ipsilante Alexandru, Proclamație, Iași 1821. Foaie volantă. Grecește.

1 foaie: 21 rânduri tipărite numai pe o față.

Această proclamație e adresată Grecilor din Moldova și Țara Românească.

Inc.: Ἰανδρὲς Γραικοί, ὅσοι εὐρίσκεσθε εἰς Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν! Ἰδοὺ μετὰ τοσοῦτων αἰώνων ὁδύνας....

Bărbaților Greci, cari vă aflați în Moldova și în Țara Românească! Iată după atâtea secole de suferințe, . . .

Data în Iași la 24 Februarie 1821.

Această proclamație e reprodusă de Atanasie Xodilos, în *Istoria revoluției grecești dela 1821*, care ni s'a pastrat în manuscris sub titlul: Πρόοδος τῆς ἐταιρείας τῶν φιλικῶν ἐν τῇ ἐπαναστάσει pag. 52–54. Acest ms., care descrie evenimentele petrecute în Basarabia și Moldova, se afla în biblioteca d-lui Prof. D. Russo, București.

Proclamația este publicată în Filimon Ioan, *Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως*, Atena 1859, vol. II, pag. 85. Vezi și numărul următor.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 21.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1135. Ipsilante Alexandru, Proclamație, Iași 1821. Foaie volantă. Grecește.

1 foaie: 14 rânduri tipărite numai pe o față.

Această proclamație e adresată membrilor Societății Amicilor.

Inc.: Ἀδελφοί τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν. Ἐφθασ ἐλὸς πάντων ἡ ποθομένη ἐκσίγη λυμπρὰ στίγμη!....

Fraților ai Societății Amicilor. A sosit în sfârșit momentul prielnic și doriți! . . .

Data în Iași la 24 Februarie 1821.

Reprodusă de Xodilos, *op. cit.*, pag. 51–52. Publicată de Filimon I., Δοκίμιον ιστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, Nauplia 1834, pag. 305–6. S'a publicat în traducere românească de Aricescu C. D., *Acte justificative la istoria revoluțiunii române de la 1821*, Craiova 1874, pag. 92–93. Originalul grecesc e reprodus în facsimile în Paparigopoulos Constantin, *Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους*, ed. P. Karolidis, Atena 1925, vol. VI, pag. 8. Cp. Filitti I. C., *Frământările politice și sociale în Principatele Române de la 1821 la 1828*, București, 1932, pag. 42. — Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 21.

Proclamația de mai sus a fost adresată *confidențial* membrilor Societății Amicilor, după cum ne asigură Filimon, secretarul lui Ipsilante, în al sau Δοκίμιον ιστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, pag. 304.

Proclamațiile de sub Nr. 1134 și 1135 s'au păstrat pe o singură hârtie volantă în 4°, una tipărită pe jumătatea din stânga și alta pe jumătatea din dreapta.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1136. Ipsilante Alexandru, *Proclamație*, Iași 1821. Foae volantă. Grecește.

Proclamația este adresată Grecilor de pretutindeni.

Inc.: Μάχου ὁπὲρ πίστῳ καὶ πατρίδι. Ἡ ὥρα ἦλθεν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες!....

Luptă-te pentru credință și patrie. A sosit ceasul, bărbaților Grecii!...

Data la 24 Februarie 1821, în cartierul general din Iași.

Această proclamație a fost redactată de Tipaldos la Chișinău, precum ne spune Filimon în al său Δοκίμιον περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, Atena 1859, vol. 2, p. 289, nota 2.

Ea este reprodusă de Xodilos, *op. cit.*, pag. 44–51 și publicată de Filimon, *op. cit.*, 79–82. S'a publicat și în traducere românească de Aricescu, *Acte justificative*, 93–95.

Cp. Filitti, *Frământările politice...*, 42 și Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21. Este o foae de 32,5×21 cm., tipărită numai pe o singura față.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1137. Ipsilante Alexandru, *Proclamație*, Târgoviște 1821. Foae volantă. Grecește.

Proclamația e adresată Grecilor din Moldova.

Inc.: Ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς ὅσοι εὐρίσκεισθε εἰς Ἰάσι καὶ εἰς ὅλην τὴν Μολδαυίαν. Ἐφθασαν εἰς τὰς ἀκοάς μου αἱ ἀνωμαλῖαι ὅπου ἔτρεξαν εἰς τὴν Μολδαυίαν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἀπὸ αὐτοῦ,....

Fraților conaționali cari vă aflați în Iași și în toată Moldova. Au sosit la urechile mele neorânduile cari s'au întâmplat în Moldova după plecarea mea de acolo, . . .

Data la 6 Mai 1821, în cartierul general din Târgoviște.

Această proclamație s'a tipărit (12 rânduri) pe jumătatea de sus a unei foi în 4°, iar pe cealaltă jumătate de jos se repetă aceeași proclamație, așa încât pe o singură foae o avem de două ori tipărită, una după alta. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 4.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1138. Tudor Vladimirescu, Proclamație 1821. Foaie volantă.

2 foi: 17×25 cm., ultima pagină albă. Exemplar în ms. rom. 4075, f. 4—5.

În loc de titlu:

Дела сѣбѣиѣа Дѣдѣур Вѣдѣдмѣрѣскѣ, după care urmează: «Cătră toți lăcuitorii orașelor și satelor din sud: (Vâlcea) din orî ce tréptă, adeca Némuri, Postelniceî, Manzil, Breslași, Ruptași, Birnici, Scutelnici, Poslujnici și Slujitori și cătră toți streini birnici dintr'acest județ».

La sfârșit: 1821 Martie . Theodor.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 3-4.

Publicată de N. Iorga, *Izvoarele contemporane asupra mișcării lui Tudor Vladimirescu*, Buc. 1921, p. 383—385.

București: Biblioteca Academiei Române.

1139. Înștițare, (Iași) 1821. Foaie volantă.

Drept titlu: Григоріє кѣ мѣла лѣи Дмѣтрѣс архієпископѣ Кѣнстантіноуѣтѣціи шѣи а тѣатѣ лѣмѣ Патріархѣ.

În folio mare, 2 foi, ultima pagină albă.

Înștițarea, făcută «de Veniamin, Mitropolit Moldaviei, Gherasim, Episcop Romanului, Meletie, Episcop Hușului», se adresează «cucernicilor iconomi și protopopî», făcându-i atenți asupra Cărții Soborului din Constantinopole dela 11 Martie 1821, pe care o și tipărește la început, cu privire la înșelăciunea Eteriştilor, că ar interveni Rusia în mișcarea lor.

Data: 1 Apr 1821.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1140. Cantacuzino Gheorghe (Deleanu), Manifest, Iași 1821. Foaie volantă.

În folio, 2 foi, ultima albă.

Drept titlu: Кѣтрѣ тѣатѣ стѣриѣ Дѣкѣшѣтѣриѣлѣрѣ Молдовѣиѣ.

Cneazul Gheorghe Cantacuzino indeamnă pe boerii pământeni să se adune de pe unde sunt risipiți, iar pușcașii și plăeșii să se unească cu oștile sale împotriva Turcilor; arată și reformele ce se vor face în urmă.

Data: «1821 Mai 24, în Iași».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1141. Cantacuzino Gheorghe (Deleanu), Manifest, Iași 1821. Foaie volantă.

Drept titlu: Дѣкѣшѣтѣриѣлѣрѣ Молдовѣиѣ.

Urmează manifestul cu prilejul retragerii din Iași a lui Ghe. Cantacuzino Deleanu.

1 foaie: 18,5×33,6 cm., tipărită numai o fașă.

Data: *In stratopédu dela Copóu. 1821: Iunie, 1.*

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1142. Cantacuzino Gheorghe (Deleanu), Înștițare, (Iași) 1821.

1 foaie: 11,9×11,9 cm., tipărită numai o fașă.

Fără titlu, nici altă introducere. Cneazul Gheorghe Cantacuzino Deleanu poruncește

ca «atât Comendatul și Dumnealui Constandin Pendedeca, cât și oricine altul din ostași sa nu fie volnici.... a sa amesteca.... în trebile cele pământești fara osebita porunca a mea».

Data: «1821. Iunie 3. In lagarul dela Stânca».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1143. Golițină Alecsandru, *Manifest*, 1821. — Foaie volantă. Rusește și românește.

În folio 1 foaie, cu textul pe 2 coloane, numai pe o pagină. Textul românesc tipărit tot cu litere rusești.

Cere ajutor pentru refugiații greci și moldoveni în Odessa și în Basarabia.

Data: «Iulie în 24 zile anul 1821».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1144. Evghenie, Patriarhul Constantinopolei, *Înștințare*, 1821. — Foaie volantă.

Drept titlu:

ΕΥΓΕΝΙΕ ΔΗΝ ΜΗΛΛ ΑΣΗ ΔΑΜΗΕΙΣ ΠΡΟΧΙΕΝΙΚΟΝ ΠΑΡΙΓΡΑΔΣΑΣΗ, ΡΩΜΙΗΝ ΧΕΙΗΝ ΝΟΛΩ, ΙΩΗ Δ ΤΟΛΕΡΚ ΑΣΜΕΤ ΠΑΤΡΙΑΡΧ, după care urmează îndemnuri, către Grecii din imperiul otoman, să se potolească.

1 foaie: 34,2 cm.×40,9 cm. tipărită numai pe o față.

Data: «În luna lui August: în indictionul al 9-le. 1821».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1145. *Ucazul pentru taxele de înregistrare*, Petersburg 1821. — Foaie volantă.

În folio de 9 foi cu caractere rusești, nenumerotate.

Pentru titlu, pe prima pagină, sus, următoarele: «Ucazul împărătești sale măririi sângurii stăpânitorii a toată Rossia».

Pe foaia a 6-a verso scrie: «S'au tipărit în Sanctpeterburg la Senatu, Dechemvrie 4 zile anul 1821». Urmează 5 pagini cu tablele care fixează taxele.

București: Biblioteca Academiei Române.

1146. Kreis[schreiben vom galizij[sh]en k. k. Landesgubernium, Lwów 1821. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

În folio de 6 foi, cu textul pe 2 coloane, ultima pagină albă.

Înainte de textul propriu-zis al circularei, se face un rezumat: «Prin care să vestește, cumcă vama de drumuri și poduri împărătești, trebuie să se plătiască în moneda de convenție, și cumcă să se face asemenea organizație acestor venituri».

Data: «Leov la 15-le Iunie 1821».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

1147. Kreis[schreiben vom galizij[sh]en k. k. Landesgubernium, Lwów 1821. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

În folio de 9 foi, ultima pagină albă.

Rezumatul: «Să fac spre știre stațiile a direcțiilor vami de drum, departare a lor după mile, cât și poduri și trecători, pentru care trebuie să se plătiască vama».

Data: «Leov la 16-le Iunie 1821».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

DICTIONARIU RUMANESC, LATEINESC, SI UNGURESC,

DEIN ORENDUIALA EXCELLENTII SALE

PREOSFINȚITULUI

IOAN BOBB

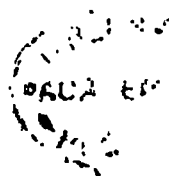
VLADEICUL FAGARASULUI ASEDIAT

SI CU VENITU CASSI CLERULUI TYPARIT

IN DOAO TOMURI.

TOM. I.

A — L.

I N C L U S

cu typariul Typografii Collegiumului Reformatilor
prin СТЕПАН ТÖРÖК 1822.

415. *Dictionariu*, tipărit de Ioan Bobb, Cluj 1822 (titlul).

luat literile Cirilineshti, si sunt mai lesne de ceteit, si ivetiat. Dintru acesta mult se pot ajuta Scolasteici, ca sau pus si Synonime lateinesthi. Inse macarca stredanie multa a mai multora au fost intru asediare acestui Lexicon, dare pentru multe datorii a deregatoriilor noastre, si pentru ca acesta este cel deintei intru aceasta forma, si pentru ca suptiri sunt inceperile lucrurilor, nu se poaete dice a fi de plin asediat, ca multe or fi remas, multe de indreptat, unele si de lesat afare, ci ponequand, alti cari avend temp si voe spre acee, orvoi al asedia mai de plin, se pot ajuta Scolasteici cu acesta.

Vladeica Ioan Bobb m. pr.

In fața textului se dau urmatoarele reguli și observațiuni ortografice:

Literile lateinesthi in cuvintele Rumanesthi tin sunul seu de orend, iare unele litere precum acie dein dsos se vede il mute:

C. inainte de *e. i.* suna ca *ts.* *Cerb*, *Gires*, *Cervus*, *Cerasus*.

A unere suna ca *tz.* *Cinta*, *Ceremonie*.

D. inainte de *i.* suna ca *z.* *Di*, *dies*, *dic*, *dico*. Inainte de *s* suna ca *zs.* *Dsumetate*, *dimidietas*, *Dsos*, *deorsum*. In cele grecesthi remane sunu lui de orend, *Diacon*.

G. inainte de *e. i.* suna ca *gse.* *Gemine*, *geminus*, *Ginere*, *Gener*. Se pune cate odate *h.* intre *g.* si *e.* sau *i.* apoi suna ca *g.* lateinesc, *Ghibos*, *gibbosus*, *Gheenna*, *Gehenna*. Iara a unere remane sunu lui cel de orend pre cum: *Germania*.

I. inainte de vocalisuri suna ca *j.* lateinesc, *Ioan*, *Iacob*.

Q. nu demult sau luat de se pune in loc de *C.* acesta litere se poate pune, dare in rumanie mai bine cade *c.* precum si in italianie se pune *C.* in loc de *qv*.

T. inainte de *i.* suna ca *tz.* unguresc, *Tine*, *tene*. Se pune *h.* intre *t.* si *i.* cand voesthi se remane *T.* *Thina* *Quina*.

S. rotund suna ca *s.* unguresc.

S. lungareti suna ca *sz.* unguresc, precum si *s.* cel mic: scurt.

J. suna ca *zs.* unguresc, *Jude*, *Judex*.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 235, nr. 1141.

București: Biblioteca Academiei Române.

1151. *Bucoavnă*, Brașov 1822.

Bucoavna pentru învățătura pruncilor. Tipografia domnului Francisc de Șobeln prin Fridrich August Herfurt 1822.

In-8º, 84 pag.

Julius Gross, *Kronstädter Drucke 1536—1886*, Kronstadt, 1886, p. 103, nr. 940. — Dr. O. Ghibu, *Din istoria lit. didactice rom.* I. *Bucoavnele*, 91. Face parte dintre numeroasele reeditări, cu sau fără dată, ale *Bucoavnei* tipărită la Sibiu în 1795 și la Brașov în 1805.

Altă ediție, Brașov 1826.

1152. *Bucoavnă*, Chișinău 1822. Rusește și românește.

БУКЕЯРЬ, | йай | Нанальное оуче-
ние, хотѣшимъ оучитиса книгъ | пис-
мьнѣ славѣнскими. | Напечатася въ
Бессарабской духовной типографіи, въ
Кишиневѣ. | двѣкѣ года.

БУКОЯЕНЬ, | адекъ | ѿчепѣторѣ
ѿвѣцѣтѣръ | пѣнтрѣ чѣй че воескѣ ѿ |
ѿвѣцѣкарте молдовѣнѣше. Гав типѣрьтъ
ѿ | двѣхвннчѣска типографіѣ ѿ Бесса-
рабѣй, ѿ Кишинѣвѣ. двѣкѣ.

DICTIONARIUM VALACHICO-LATINUM ET HUNGARICUM.

AB.

A litera se pune în ainte
anor cuvinte, si face in-
teles precum urmeaze. A litera
ponitur ante quaedam nomina
verba, et dat eis significationem
prout in exemplo videre est.

Acasa Ita: a căsa, Domi, Othon;
Aforis, foris, lün, Acum, Nunc;
Aost, Incep a ruga, Incipio ro-
gare, kezdek kérni, imádkozni.

Alia, Abba, Atya.

Abacum, Abacuc, Abakuk.

Abba, Abbas, atis, m. 3. Apatur.

Abbatie Abbatia, tiae, f. i. Apáturság

Abatissa, Abbatissa, sae, f. i. Fő
Apátza.

Abar, Avertio, erti, ersum, ere. El-
forditom, Eltéritem.

Deflecto, exi, xum, ere, Meghaj-
tom, Eltéritem.

Reflecto, exi, xum, Elforditom.

Abatere, Aversio, onis, f. 3. Elfor-
dulás, Elfordítás.

Abat apa, Riu, Aquam, rivum de-
rivo, avi, vatum, are. A' vtel
másfelé viszem folytatom.

AB.

Abatere apei, riului, Derivatio, onis,
f. 3. Elfolytatása, Elvitele a'
vznek.

Divergium, rgii, n. g. Víznek
másfelé elárholdsa.

Abat ceva, men, Abigo, egi, ctum,
igere. Fére hajtom; Elhajtom.

Abat cuventu, Nomen declinó,
avi, natum, nare. A' szót haj-
togatomi

Inflecto, xi, xum, ere.

Abatere cuventului, Nominis de-
clinatio, onis, f. 3. Szónak haj-
togatása.

Inflexio, onis, f. 3.

Abat deinceale Ex via deflectere fa-
cio, ei, ctum, ere. Eltéritem az
útból.

Abat reu, Malum avertio, erti, ersum,
ere. A' Rosszat elidvoztatom.

Abatere reului, Mali aversio, onis,
f. 3. Rossznak eltérítése.

Abatume ita: abbatersi, Incido, o
curo, Diverto, erti, ersum, Ki-
térek, Eltérek, Bétérek.

Deflecto, exi, exum ere.

416 Pagină din *Dictionariu rumanesc, latinesc si unguresc* tipărit de Ioan Bobb, Cluj 1822.

N'am văzut exemplare.

In-4º, pe hârtie verzue, textul pe 2 coloane.

O. Ghibu, *Din istoria lit. didactice românești. I. Bucovanele*, p. 117, spune ca a vazut un exemplar defectuos (până la pag. 32), care cuprindea: slovele mari în ordine alfabetică,

slovele mici; «Alcătuire din două slove..», «.din două slove», «Alcătuire cuvintelor după buche, suptă title» și «fără title»; prozodiile și rugăciuni. Titlul și o pagină, vezi-le facsimilate de Dr. O. Ghibu, *op. cit.*, 118 și 119.

Al. David, *Tipăriturile rom. în Basarabia*, p. 58–59, nr. 30.

1153. Carte pentru tăierea capului Sf. Ioan, București 1822.

N'am văzut exemplare.

Cu acest titlu o citează D. Iarcu, *Bibl. chronologica rom.*, ed. 1873, p. 26.

1154. Ceasoslov, Sibiu 1822.

ЧАСОСЛОВ | АКСМ | Атра чисташь кнн тупърит | сѣнт | сгъпжнѣрѣ Прѣ
АМННАТСАШ, шн | Прѣ АНЦАЦАТСАШ АНЦАТ АА | ИСТОРІЯ | ФРЯНЦІЯК | АТЖНЛѣ.
ЕНЕИО, | А Тупографіа АШ ІІІІІІ БАРТ. | 1822.

In-8° mic de 2 foi + 395 pagine.

Titlul încadrat; pe verso titlului figura Sf. Niculae, încadrată și cu inscripție sub ea.
Pe a 2-a foaie liminară arătarea cuprinsului. La pag. 393–395: «Invățătură pentru înțelesul Paschaliei».

Se mai găsesc gravuri la pag. 264 și 308, 324 și 382.

La pag. 307, versuri cinstitei paraclis.

București: Biblioteca Academiei Române.

1155. Const. Diaconovici Loga, Gramatica românească, Buda 1822.

ГРАММАТИКА | РОМАНИЯСКИ | ПИТЕР | АДРЕПТАРѣ ТИТЕРАЛОР. | АКСМ | АТЖА
ВАРѣ АСКРАТѣ | ПРИН | КОНСТАНТИН ДІАКОНОВИЧ ЛЕГІА | АА ШКОЛАЛОР ПРИПА-
РАНДЕ РОМАНИИ ДНН ПРАД | ПРОФЕСОР.

АА БУДА. | А Кръмска Тупографіа А ОУНИВЕРСИТЕЦІИ ОУНГАРИИ | 1822.

In 8° de 8 foi+XVI + 206 pagine + 5 foi.

Pe verso titlului: Buda 11 Martii 1822. *Imprimatur*. Georgius Petrovits m. p. *Librorum Censor*.

Pe a doua foaie liminară este următoarea dedicație:

Mării Sale, de înalt și bun gen născutului Domn Urozie Nestorovič al C. C. și Apostoliceștei Maiestate Consiliar, al Școalelor Nații Românești și Sârbești Marelui Inspector, precum și al Școalelor Preparande acelor Românești din Arad și acelor Sârbești din Sombor Director, iară al Măritei Deputații Fundusurile acelor Școle ocârmuitoare purtătoriu de Presidium !

Prefața către același Urozie Nestorovici:

Mării Ta,

Domnule Crăesc Consiliar, Domnule mie părtinitoriu Patron!

Sosind primăvara luminării neamurilor Besearicii răsăritului celor ce se află sub fericitul schip'ru al Casii Austriei, Mării Ta Domnule Crăesc Consiliâr, ca un stâlp plin de razele luminiî stai strălucind între acestea neamuri; cel ce cu înțelepciune ocârmuești șase Directoraturi:

Directoratul Budei	cu 49 de Școli.
— Timișorei	cu 180 —
— Caransebeșului	cu 238 —
— Orăzii Mari	cu 416 —

chivernisitoriu, ținî în bună stare fundul acestor școle, crescându-l și înputer-
nicindu-l, de unde se plătesc Domnii: Directori, Cateheți, Profesori și alte
onorate Persoane, care se află la Deputația Școalelor neamului slujind pe plată.
Tot dintru aceștia fundus al Școalelor se vor face Școli prin satele cele mai
serace, și învățetorii acestor comunități ajutoriu și penzie de aci vor primi.

Aastă întocmire au eșit după planul organizației școalelor, care Măria
Ta l-a dat la Innaltul Thron împărătesc, și după acesta apoi se zidi jertve-
nicul luminării neamului Romanesc și Sărbesc, care se află în Țara Ungurească.

Nespusă este purtarea de grijă a Măriei Tale, cel ce cu necurmăte
ostențele zioa și noaptea lucrezi, de a ținea această sf(â)ntă întocmire în bună
stare. Acum, de ași avea puterea grăirii ca Țîțero și dulceața cuvântării ca
Demosten, cred că încă n'aș putea din destul vădi laudele Tale, de care te-ai
învrednicit. Multe daruri strălucesc în sufletul Tău, că prin învățeturi cauți a
lumină mintea tinerilor și a înbunătăți inima lor cea crudă; să capete In-
nălțatul Împărat supuși credincoși, patria lăcuiorî buni și vrednici, besearica
creștină cucernică, iară părinții fii ascultători. Că numai prin unii ca acestea
se aduce fericire soțietății omenesci. Precum și marele orator Țîțero cu acestea
cuvinte mărturisește, zicând: «Quod munus Reipublicae afferre majus, meliusve
«possumus, quam si docemus atque erudimus juventutem. Adecă: Ce slujbă
«mai mare și mai bună putem aduce Țerii noastre, de cât aceea, când învățem
«și îndreptăm tinerimea. Mai departe iară același lăudat orator zice: «Non
«armis solum, verum consilio etiam tutatur Patria. Nu numai cu armele, ci
«și cu sfatul se apără Patria».

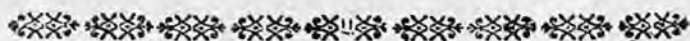
Câtă bunătate acum de după orânduelile Tale se varsă spre neam, spre
Țară și spre Besearică, în acești trecuți ani, s-au putut vedea: că de când
s-au deschis Școalele Preparande, mulți învățetori harnici de aci au eșit, cari
spre mângâerea neamului îndreaptă prunci întru învățeturi și în purtarea
cea bună; mulți iarăși dintre acestea învățetori au intrat în starea preoțască
spre evlavia Besericii și spre dica clerului; ba încă unii și în diregătorii
cetățenești, cu credință și cu laudă împlinesc datorințele diregătoriei sale.
Iată rodul ostențelor Tale Domnule Consiliar! cu câtă virtute se varsă
spre bunul patriei, spre folosul neamului și spre fericirea soțietății omenesci.
Veacurile cele trecute spre Tine luminătorul strenepoților săi nu te-au
putut ști, fără acest fericit veac, cu Tine pre un stâlp strălucitoriu de lumină
patriei și neamului nostru te-au dăruit; cel ce norocosă faci sörtea celor ce
întru acest timp împreună cu Tine viețuesc și întemeezi luminarea și feri-
cirea următorilor.

Aicea și eu mă apropiu purtând simțiri pline de mulțemire către
Măria Ta, pentru părinteasca părtinire la Innaltul Thron mijlocindu-mi
așezemânt și întărire întru această Diregătorie, întru carea astăzi mă aflu.
Acum, deacă pot ca profesor cu învățetura și cu sfatul să aduc neamului și
patriei mele vreun folos, pentru aceasta zic nu mie vor avea următorii nea-
mului de a mulțemi, ci Innălțatului Împărat și Măriei Tale, cu a căroră putere
și învoire în diregătorie profesoriei sânt așăzat.

Al zecelea an curge de când țin cathedra Grammaticii, Stylului și cân-
tării besericești în Școalele Preparande, în care timp văzând meritele Tale

cele mari, Domnule Consiliar, ca să arăt neamului pre mijlocitorul lumînării sale, această Grammatică Romanească am întocmit și o închin strălucitului nume al Măriei Tale cu adâncă venerație, rugându-mă să o primești

68

К Ѧ П Ѧл III-лѣ. Д е П р о н ѣ м е.

Ѧ р е т ѡ р ѣ : П р о н ѣ м е л е ѣ с т е ѡ ш ѡ к ѡ в ѡ ж и т , к ѡ р е с е п ѡ н е ѡ л ѡ к д е н ѣ м е , ш и с е д ѣ к л и н ѣ ѡ ц ѣ н е р е , н ѣ м е р и ш и ѡ к ѡ ж ѣ р и ; П : е : ѡ л ѡ к д е : П ѣ т р ѡ ѡ в е н и т , з ѣ ч е м : ѡ л ѡ в е н и т , с ѡ в ѡ ч ѣ с т ѡ ѡ в е н и т , с ѡ в к ѡ р е л е ѡ в е н и т .

Ѧ п з р ц ѡ р ѣ П р о н ѣ м е л ѡ р .

П р о н ѣ м е л е с ѡ ж и т , ѡ ч ѣ с т е ѡ ѡ р м ѡ з т ѡ р е :

а. Фѡцѣщѣ	с ѡ в П е р с ѡ н ѡ л е .
б. Ѧ т ѡ р ѡ ж ѡ р е	— Р е ц и п р ѡ ч е .
в. Ѧ п р е в ѡ з т ѡ р е	— В ѡ ж ѡ г т ѣ к е .
г. Ѧ т е п ѡ ж и т ѡ р е	— П о с е с и в ѣ .
д. Ѧ р ѡ з ѡ т ѡ р е	— Д е м ѡ н с т р ѡ т и в ѣ .
е. Ѧ т р е в ѡ т ѡ р е	— Ѣ н т е р ѡ г ѡ т и в ѣ .
ж. Р е ѡ ж ѡ ж и т ѡ р е	— Р е л ѡ т и в ѣ .
з. Н е ж ѡ т ѡ р ѡ ж т ѡ р е	— Ѣ н д ѣ ф и н и т ѣ .

Ѧ. Д е П р о н ѣ м е л е ф ѡ ц ѣ щ ѣ (П е р с ѡ н ѡ л е) .

I. П е р с ѡ н ѡ . II П е р с ѡ н ѡ з . III. П е р с ѡ н ѡ з . Ф е м ѣ ѣ с к .

С и н г ѡ р ѡ т е к .

П	Ѧ ѡ	Т ѡ	Ѧ ѡ	Ѧ ѡ с ѡ в ѡ л ѡ
Ѧ :	ѡ м ѣ ѡ	ѡ т ѡ з	ѡ ѡ ѡ	ѡ ѡ — ѡ ѡ
Ѧ :	м ѣ	ц ѣ	ѡ ѡ	ѡ ѡ — ѡ ѡ
Ѧ :	п р е м ѡ н ѣ	п р е т ѡ н ѣ	п р е ѡ ѡ	п р е ѡ — ѡ ѡ
Ѧ :	н ѡ ѣ с т е	ѡ т ѡ	н ѡ ѣ с т е	н ѡ ѣ с т е
Ѧ :	д ѣ ѡ м ѡ н ѣ	д ѣ ѡ т ѡ н ѣ	д ѣ ѡ ѡ	д ѣ ѡ ѡ — ѡ ѡ

Ѧ ѡ ѡ :

418. Pagină din Diaconovici Loga, *Grammatica romanescă*, Buda 1822.

sub acoperemântul Tău cel patronesc, ca, precum este această carte învățetura limbei și cheia altor învățeturi, așa și cei ce au de a învăța această limbă din temeiu, încă dela unghiile cele tinere să se învețe a cunoște pre mijlocitorul și ajutorul Școlelor Preparande, din a cărora gredină această carte, ca o floricea, spre înfrumusețarea limbei s-au desvălit.

Deci întru acest chip, acum întâia oră întocmită și pentru folosul tinerilor adusă la lumină cu chilină (sic) venerație o închin strălucitului nume al Măriei Tale celui vrednic de aducere aminte a următorilor nostri, carele mai departe recomandându-mă Patronimei Tale cu fiiască și adâncă aplecăciune remân.

Al Măriei Tale prea umilit șerb.

Constantin Diaconovič Loga
Profesor.

In Arad, 10 Martie 1822.

Pe paginile cu numerotația latină se află tabla de materii.

Pe foile nepaginate dela sfârșit: «Indreptarea smintelor..» și lista prenumerațiilor. Prenumeranții, profesori și elevi, sunt înscrși pe școale: *Institutul Școalelor Preparande Românești din Arad.* — *Tinerimea Romanescă din Ghimnasiul Școalelor Latinești.* — *Școala Romanescă Trivială din Arad.* — Apoi profesori și elevi din *Directoratul Caransebeșului, Orăzu-Mari și Timișorii.*

In *Foaia diecezană*, Caransebeș 1923, nr. 11 sq. se analizează pe larg această *Gramatică* (și extras: *Primii gramatici români bănățeni*, Caransebeș 1923).

București: Biblioteca Academiei Române.

1156. Gessner S., Erast, trad. de Zoița Grigoriu, după trad. grecească a Roxanei Samurcaș, (Iași) 1822.

ЕРІСТЪ. | ПОКІСТІРЕ ДѢ У Трагедіе | пѣсторѣскъ. | Аппѣрцітъ. А" доав пѣрці:
шн тѣлмѣчѣтъ дн" лн"ба Немцѣскъ. А" лн"ба Гречѣскъ апла: дѣ кѣтръ дѣмнѣй |
РѢЖІЙНІ ГѢМЪРКІШ: | шн афѣросѣтъ ѡвенторюлѣ сѣс Пѣрнѣ | дѣмнѣлѣ доф-
торѣлѣ | ДѢМІТРІЕ ГѢМЪРКІШ. | Йр аѣм тѣлмѣчѣтъ. А" лн"ба Младокѣ-
нѣскъ, дѣ кѣтръ дѣмнѣй Гардарѣса | ЗѢНЦІ. | Дн" А"дѣмнѣлѣ сѣсѣлѣ сѣс, дѣм-
нѣлѣ | Гардарѣлѣ КѢТІКІ ГРІГОРІ. | Карѣлѣ кѣ а са кѣлѣжѣлѣ ѡ аѣ шн дѣто |
А" типарѣ ла ѣнѣл 1822.

In-12° de 62 pagine; titlul este pe pag. 3, prima foaie fiind albă. La început sunt 2 scrisori ale Roxanei Samurcaș.

Scrisoarea-dedicație către tatăl său:

Pré iubitóruil meu Părinte !

Mare cu adevărat lucru după puterile mele de astăzi, mic însă după neapăratele mele către tine datorii, mi-au părut tălmăcirea din limba nemțescă a acești Tragodii a lui Kyr Ghesner.

Dar că să te încredințez că sânt mulțemitoare pentru cele din toate zilele ostenélele tale, care numai la a noastră creștere privesc, m'am sălit cu ostenélă să o tălmăcesc, că să o închin dumitale, drept cel întâiu semn a cunoștinții mele.

Deci mă rog cu plecăciune ca să o primești cu părintescă milostivire și să treci cu vederea greșalele dintr'însa și să-mi poftesti din suflet ca să-ți afierosesc după ce oî lua mai multă putere la limbă, alte roduri din ostenélele mele mai cu săvârșire. Rămân cu toată cucerniciia a dumitale plecată fiică

Roxana Samurcaș
1819: Ianuarie 1.

A doua scrisoare:

Cătră Doamnele cele de o vârstă cu mine !

Este acum un an de când am început să învăț limba Nemțescă. Petrecerea lucrului meu în cele mai de multe ori eră cu cărțile acestui Ghesneru, între care ăstea și această Tragodie. Văzând dar cuprinderea obiceiurilor celor bune într'însa, o am tălmăcit-o nu cu puțină ostenelă, după puterile mele, la limba Grecească. Nu socotesc că voi fi defăimată, o Doamnelor, fiindcă găsiți într'însa iubire de părinte, unirea și dragostea unii soțietate, cu a căroră câștigare să numește cineva om cu adevărat și asemănare a Ziditorului.

Doresc întru adevăr să vă afierosesc altă ceva mai mare și mai ithi-cască; îndeletnicirea mea însă, cu învățăturile din toate zilele, la care acum cătră al treisprezecelea an al vârstei mele m'au însărcinat Părintele meu, nu-mi dă potrivite puteri cu voința, nici altă vreme ca să lucrez la asemenea. Nădăjduiesc însă la altă vreme să vă închin mai mari osteneli a mele, decă deodată veți primi această mică a mea tălmăcire fără să mă defăimați cât de puțin.

Roxana Samurcas.

Urmează (pag. 9 – 10) scrisoarea Zoiței Grigoriu către soțul ei:

Iubitul meu soțior !

Am spus Dumitale că în vremea ce trăia Părintele meu răposatul Adamachi Ioann, am învățat puțin Moldoveneste și după moartea sa, mai puțin Grecește: pentru aceia mi-au părut muntele lui Syna, tălmăcirea ăsta. Dar pentru ca să împlinesc porunca Dumitale ce mi-ai dat la carantina Sculenilor, am ostenit, m-am sâlit și sfârșindu-o, iată o trimit. M'au îndreptat însă pe multe locuri iubitul Dumitale prieten, fratele meu, bădița Iancu și de voești ca să mai tălmăcesc o istorioară ce au tălmăcit-o pomenitul fratele meu din limba franțuzescă, carea cuprinde datoriile unui fiu sâmtit cătră casa părintescă, a păzi cinstită și umbra țărâni mormânturilor lor, un lucru foarte pătrunzătoriu pentru un om ce să lenevește a face ceea ce cunoaște sf(â)nt și cuprins în toate pravelile lumii, a fyrii și a drepte judecăți, apoi mă rog să dai tragodiia ăsta în typariu acum ce ești în Moldova, cu a Dumitale chiel-tuială și crede că mă vei afla înmiit filotimă întru asemenea îndeletnicire (cea întâi mulțemirea Dumitale), căci nu are ce nu fi bun într'însa, precum și Dumnéei Cocoana Roxana mărturiseste, iar cartea însăși cu totul pre larg haractiruri de inimă bune zugrăvește.

1822: Maiu 1

a Dumitale plecată soție
Zoița.

La pag. 11–12: «Pricina în scurt» și «Féile Tragodiei».

Pentru ed. grecească (anul 1819), vezi aici nr. 1053.

București: Biblioteca Academiei Române.

1157. Kováci Mihail, *Intru primejdioasa întâmplare a morții ceii fără de veaste*, (Buda 1822).

Intru primejdioasa întâmplare a morții ceii fără de veaste ajutoare tablă întâia scrisă în limba ungurească de Doctorul D. Mihail Kováci.

N'am văzut exemplare.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 235, nr. 1143, descrie exemplarul: textul cirilic de 39×50 cm., 2 table. Prima tabla cuprinde 4 sfaturi medicale, a doua 8. Nu se notează traducătorul din ungurește; se explica uneori, în paranteza, termenii socotiți de el neînțeleși, cum de ex: *aer* — văzduh.; *arină* — pesac, nasip, etc. Originalul unguresc era în formă de carte și s'a tipărit la 1820; s'a tradus și în sârbește la 1822.

Mus. Nat. Budapest.

1158. Ioan Molnar, *Elementa Grammaticae latinae*, Sibiu (1822).

N'am văzut exemplare.

Verzeichniss der Sprachlehren welche zu Hermannstadt in der v. Hochmeisterischen Verlagshandlung um beygesetzte billige Preise in W. W. zu haben sind — pusă la ultima foaie a *Vocabularium*-ului, Sibiu 1822 (v. cartea următoare), înregistrează și această gramatică cu date precise :

Elementa Grammaticae latinae, Cibinii (1822).

In-8°; costă 40 cr.

1159. Molnar Ion, *Vocabular nemțesc și românesc*, Sibiu 1822.

Wörterbüchlein | Deutsch und Wallachisch.

БОКЛЕХЛАРИУМ | Немцѣск шѣ Румѣнѣск.

Hermannstadt | Im Verlag bey Martin v. Hochmeister.

Тѣпѣрѣт ѣ Гибѣй ла К. К. привилегіата Тѣпограф | Мартин Хоуманстер, ѣфѣдѣ | шѣ де вѣнѣзѣре съ ѣфѣлѣ | 1822.

In 8° de 2 foi, 184 pag.+44 foi nepaginate.

După titlu urmează prefața editorului; apoi textul vocabularului, în care cuvintele românești sunt scrise cu litere latine, dar cu ortografie nemțească și cu litere cirilice; ex.: *Uas*, *istăerv* *стѣрѣ*.

Prefața:

Vorrede des Herausgebers.

Der verdienstvolle Verfasser der Deutsch-Wallachischen Sprachlehre, Herr Joh. Molnar v. Müllersheim, hat um einigermaßen dem Mangel eines wallachischen Wörterbuchs abzuhelfen, am Schlusse derselben ein Repertorium aller darinn vorfindiger deutscher Wörter geliefert und mit Zahlen die Nachweisung des Blattes auf welchem deren wallachische Benennung zu finden ist, beigefügt.

Da aber viele, welche die wallachische Sprache nur zeitweilig benötigen, die Anschaffung dieser Sprachlehre zu kostspielig finden, so ist aus dem derselben angehängten Repertorio dieses deutsch-wallachische Vocabularium mit vielen Zusätzen, vorzüglich mit der Benennung aller in Siebenbürgen wild wachsender Pflanzen (mit der Bezeichnung Pfl.) gesammelt worden. Es enthält dieses kleine möglichst wohlfeile Werkchen, bey aller seiner Kürze dennoch die meisten im gemeinen Leben zu wissen nöthige Ausdrücke; begünstiget den Deutschen bey dem Bedarf der wallachischen Sprache und nützt dem schriftkundigen Wallachen in der Anwendung der deutschen Sprache.

Schließlich wird für Jene, welche der eigenthümlich wallachischen Lettern nicht kundig sind, sondern den Druck mit lateinischen Buchstaben beiliegen, die Nachweisung gegeben: daß ae wie im Deutschen ä, z. B. maena (die Hand) möna; daß é wie œ, z. B. rétund (rund) raetund, daß ê wie j, z. B. êu (ch), jeu, gelesen werden muß.

Hermannstadt den 6-ten Jänner 1822.

Der Herausgeber.

Pe foile nepaginate dela sfârșit este tipărit un repertoriu alfabetic al cuvintelor românești, arătându-se pagina din corpul vocabularului, unde se găsesc traduse în limba germană:

Wallachisches Register zu deu deutsch-wallachischen Vocabularium.

Reghister românesc adăogat Vocabulariumului celui nemțesc și românesc.

Pe ultima foaie (recto) lista cărților de gramatică tipărite de editorul-librar Hochmeister din Sibiu, cu prețurile lor; trei dintre ele, sunt înregistrate aici la nr. 1158, 1159 (aceasta) și 1186.

Pe verso aceleiași foi se anunță apariția vol. 5 din revista sibiană, Siebenbürgische Provinzial-Blätter și se reproduc titlurile articolelor; numerele 5, 7 și 8 au o deosebită importanță pentru Români.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 234, nr. 1138, susține: «Cărticica pare a fi o întregire a gramaticii lui Ioan Molnar din 1810 (vezi *Bibl. rom. veche*, III, p. 27, nr. 781), existând și exemplare cu numele său pe foaia de titlu».

Greșit socotește Dr. G. Crăiniceanu, *Lit. medicală rom.*, p. 13, acest *Vocabular* ca o delașare din *Deutsch-walachische Sprachlehre*, ed. 1823, față de al căreia *Deutsches-Register* este cu totul deosebit: *Deutsches-Register* n'are traduceri românești, cuvintele sunt mult mai puține, iar partea de vocabular româno-german lipsește. Greșită este și părerea aceluiș că *Wörterbüchlein-Vocabularium* s'a publicat în 1828. — Pentru lexicul medical din acest dicționar, vezi V. Bologa, *Terminologia medicală românească a doctorului Ioan Piuariu (Molnar von Müllersheim)*, extras din *Dacoromania*, IV (1926).

București: Biblioteca Academiei Române.

1160. Paris Mumuleanu, *Rost de poezii*, (București) 1822.

РОСТ | Дѣ | ПОЕЗІЙ | ІДѣКЪ | ЄТІХЪРІ | ІКЪМ ІТЪЖІ ІАКЪТЪІТІ І ЛІМЕЛ
РЪМЖНІКЪ. | 1822.

In-8° mic, 3 foi nepaginate+64 pag.

Caracterele tipografice sunt mai mici în această ediție și hârtia de o culoare mai închisă. Prefața, aceiași ca în ediția din 1820 (vezi aci nr. 1078).

București: Biblioteca Academiei Române.

1161. Pann Anton, *Cântări de stea*, București 1822.

N'am văzut exemplare.

Teodorescu G. Dem., *Operele lui Anton Pann. Recensiune bibliografică*, Buc. 1891, p. 8: «În anul 1822, Anton Pann publică o mică culegere de 128 pagini intitulată „Cântări de stea”, ca simplă încercare, căci bibliografiile nu specifică unde și de cine a fost tipărită». Apoi, în notă, citează *Bibliografia cronologică română* de Dimitrie Iarcu (Buc. 1873, ed. II) pag. 26, anul 1822, unde într'adevăr o găsim menționată ca primă ediție, dar fără indicarea autorului; se menționează, în paranteză, anul 1830, pentru ediția următoare.

Ediția a II-a în anul 1830.

1162. *Povățuire către Arithmetică*, Buda 1822. Ed. II.

ПОВѢЩІРѢ | КЪТРЪ | ІРІОМѢТИКЪ | СЛЪ ІВЪЦЪТЪРА НЪМЕРІАЛЪ | СПРІ
ФОЛѢСА | ШКОЛАЛЪР РЪМЖНІЦІЙ | ЧІАЛЪР ДНН | ЦѢРА ОҢНГЪРЪКЪ, | ШІ ДНН ПЪРЦИЛІ

ѣи ѿприснати. | Къ милостива ѿгъдѣица ѿ Апърътѣи, шѣ Кесарѣ|крѣи, шѣ
ѿпостоличѣи Мѣрїи. | ѿ Бѣдѣ, | Тѣпърїтъ къ келтѣла Крѣицѣи Тѣпографїи
ѿ | Оѣниверситѣи Оѣнѣрїи. 1822.

In-8° de 102 pag.

Verso titlului alb, fără prefață.

Ed. I, Buda 1816 (Vezi aici nr. 899).

București: Biblioteca Academiei Române.

1163. *Schematismus și Calendar pe anul 1822*, Oradea-Mare. — Românește și latinește.

SCHEMATISMUS | venerabilis | CLERI | Dioecesis | Magno-Varadi-
nensis | Graeci-Ritus Catholicorum | Pro anno | a | Christo Nato | MD. CCCXXII. |
Magno-Varadini, | typis Joannis Tichy.

Pe foaia următoare:

CALENDARIU | pe | annu dela Christos | 1822 | quare aréta | Dilele,
Dominecile, Serbătorile, si | Séptimânele, a Calendariului vechiu, | si nouu
pârțile annului, si schimbare | a Lunei.

In Orade Mare, | Cu Typariu lui Joan Tichy.

In-16° de 80 pagine+2 foi, ultimele nepaginate.

Pe primele 30 pagine, socotite la paginație dar nenumerate, este partea calenda-
ristică, scrisa în limba română.

Partea a II-a, scrisă în limba latină (pag. 31–80), cuprinde tabloul personalului
clerical de sub jurisdicțiunea lui Samuel Vulcan, episcopul Dieceziei Oradiei-Mari, de ritul
greco-catolic și are următorul titlu:

Venerabilis Clerus Dioecesis Magno-Varadinensis Graeci-Ritus Catholi-
corum pro anno Domini 1822. Pag. 32: Sub Gubernio Illustrissimi & Reveren-
dissimi Domini, SAMUELIS VULCAN Divina Providentia | episcopi | Magno-
Varadinensis | Graeci Ritus Catholicorum.

In dreptul numelui se arată atribuțiunile fiecăruia, localitatea, districtul și comitetul
cărora el aparține.

Pe ultimele 2 foi nepaginate avem 2 indici: «Index personarum» și «Index parochi-
arum».

București: Biblioteca Academiei Române.

1164. *Socoteala Societății biblice pe anii 1820—1821*, Chișinău 1822.

СОКОТѢЛА | КОМИТЕТЪСАШ Бессарабїицѣи Деспѣрїи | ѿ Россїицѣи Библіе-
чїи | соціетѣи пѣнтрѣ ѿнѣла ѿѿк. | Тѣлмѣнїтъ Дѣпрѣ чѣ Рѣсѣскѣ Дѣ К. Я. С.
Марцѣла. | Сѣс типѣрїтъ, ѿ Дѣхѣвнїцѣа Тѣпографїе | ѿ Бессарабїи, ѿ Кишинѣс,
ѿнѣла ѿѿкѣ.

In-4° mic, 1 foae (titlul)+38 pagine. Exemplarul Acad. Române n'are titlu; cel de sus
este reproduș din Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p.
59, nr. 31, care a văzut însă exemplare numai cu 1 f+32 pag. (? !).

Până la pag. 15 avem o expunere de mare interes pentru starea culturală și bise-
ricească a Basarabiei. Se menționează la pag. 2 despre «Ingrijirile și trurile Comitetului
Bessarabiceștii Despărțiri a Rossienestii Bibliceștii Insoțiri în curgerea trecutului an
1820...» La pag. 23: «Izvodū de členii Comitetului Bessarabiei pe anulū 1821».

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1165.** Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemțește și românește.

1 foae in folio, ambele fețe tipărite pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează acestui titlu: «Precum că cametele pentru întârziere plății sa întind și asupra plăților ci au să deia părțile la vreun politicesc fond sau cinu, sau și la vesteriile stărilor și orașilor, încât sânt lale de vină, când s-ar întârzie cu plata a banilor».

Data: 14 Ianuarie 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1166.** Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemțește și românește.

1 foae in folio, ambele fețe tipărite pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Cum că § fu III. a patentului de vamă dela anu 1788, are să slujască încă și pentru vinitul de tiutiuu și de labacu».

Data: 17 Aprilie 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61—62.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1167.** Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemțește și românește.

1 foae in folio, ambele fețe tipărite pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Să vestește noaă rânduială vămiî pentru ținc crud sau spianter și pentru bleah de ținc, adecă de niște alamă albă».

Data: 11 Iunie 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1168.** Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1882. — Foae volantă. Nemțește și românește.

2 foi in folio, tipărite pe ambele fețe pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Despre așezare a epitropilor pentru copii, cariî să află la sălaş de sprijineală a copiilor părăsiți și săraci de părinți».

Data: 8 Oct. 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1169.** Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1882. — Foae volantă. Nemțește și românește.

1 foae, in folio, tipărită pe ambele fețe pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Prin care să vestesc plățile vămiî așezate pentru nescareva piei turcești dubite».

Data: 26 Oct. 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1170.** Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemțește și românește.

1 foae in folio, numai o față tipărită, pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Cum ca să scoboară vamă de scoatere pentru mălasă toarsă».

Data: 29 Oct. 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1171. Tălmăcirea Impărătescului firman, Iași 1822. — Foae volantă.

1 foae: 25,3×34,3 cm.

Foaia începe cu următoarele cuvinte, pentru titlu: «Tălmăcirea Impărătescului Ferman Sosit aicea în orașii Iașii, la anul 1822, luna lui Iulie în 9».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1 2

1823.

1072. Acatist, București 1823.

ЊКЊЉІГТѢР | кѣре | Кѡпрѣнде, Ѳкадістѡ, ѡдѣкъ | лѡда чѣ нешесть кѣтрѣ
Прѣсѣнта | Нѣскѣтѡре де Дѣнзѣс, шѣ Параклѣсѡ, Рѡгѣчѡннаѣ Пречѣдѣнѣѣ, шѣ
Каѣнѡнѡ кѣтрѣ Дѣнѡ нѡстрѡ Іѣ Хѣ. | Ѳкѡм ѣтѣѡ ѣтрѡ ѡчѣст кѣп тѡпѣрѣнт | ѣ
зѣлѣѣ Прѣ ѣнѣлѣтѡсѡ шѣ Прѣлѣмѣнѣтѡсѡ нѡстрѡ Дѡмн. | ІѢ ГРИГОРІѢ
ДИМИТРІѢ ГІКІѢ ББ: | Кѡ благословѣнѣѡ Прѣсѣнтѣсѡ шѣ | де Дѣнзѣс ѡлѣсѡсѡ
Мѣтropolіт ѡ | тѡатѣ Оѣнгровѡлѣѡ | КѡРІѢ КѡРІѢ ГРИГОРІѢ. | Ѳ Бѡкрѣпѣѣ
ѡѡкѣ.

In-4°, 1 foae (titlul)+162 pagine. Tipar negru și roșu.

Pe verso titlului o gravură reprezentând Buna-Vestire, semnată de *Ghervasie mon(ah)* (facs. nr. 419). Foile încadrate de chenare cu flori și figuri de sfinți; aceste chenare sunt semnate, din loc în loc, astfel: «P<opa> Symeon: 1819».

Cartea are numeroase ilustrații, frontispicii și inițiale mari ornate.

Ed. asemănătoare în 1828.

• București: Biblioteca Academiei Române.

1173. Aghiasmatar, Iași 1823.

ЊГІѢЗМІТѢРЮ | мѣк | ѡдѣкъ | ѡлѣере ѡ рѣндѡлѡмѡ шѣ Рѡгѣчѡннаѡ чѣлѡр
мѡ де трѣсѣнѣѡ шѣ де неѡѡ | Прѣѡцѣлѡр. | Ъкѡсѣ днѣ Молѣтѣѣнѣсѡ чѣл мѡре.
Ѳкѡм де нѣнѡѡѡ Дѣорѡсѣнѣдѣсѡ, сѡс тѡпѣрѣнт: | ѡдѡгѣнѣдѣсѡ шѣ кѡ ѡлѣѣ рѡгѣ-
чѡнѣ трѣсѣнтѡре. | Ѳ зѣлѣѣ Прѣ Лѡмѣнѣтѡсѡ шѣ прѣ | ѡнѣлѣтѡсѡ Дѡмнѡсѡ
нѡстрѡ | ІѢѢНН Ѣнѣдѡ ГТѢРЗѢѢ ѢѢѢѢѢ. | Кѡ благословѣнѣѡ шѣ кѡ тѡатѣ
кѣлѣлѡ Прѣ | сѣнѣнтѡсѡ Мѣтropolіт ѡ тѡатѣ Молѡдѡлѡ | Кѡрѣѡ Кѡрѣѡ | БѢ-
НІѢМІѢН. | Ѳ Тѡпѡгѣлѡ сѣнѣнтѣѢ МѣтropolіѢѢ ѣ ѢшѢ | Ла Ѣнѡ дѣлѡ Хѣ. Ѣѡкѣ.

In-4°, 2 foi nenumerate+176 pag., acestea din urmă numerotate cu cifre arabe.

Pe verso titlului gravura Maicii Domnului cu Iisus Hristos în brațe, înconjurată de 2 chenare și de următoarea inscripție:

Pre cărbunele cel gândit, pre carele l-au văzut Isaia, Ѣл порѣѢ în brațe,
Prea-curată de D(u)mnezeu Născătoare, pentru аcasta тоѢѢ te mărim.

Sub gravură:

Bucură-te cea ce ții în brațe,
pre cea ce ține toate.

Gravura este semnată: ΣΗΜΗΩΝ.

Pe a doua foaie liminară se arata cuprinsul.

La sfârșit, cuvinte de iertare pentru greșelile de tipar strecurate și slavă lui Dumnezeu pentru ajutorul dat la terminarea lucrării; apoi, în formă de cruce, ΠΜΗΝ.

București: Biblioteca Academiei Române.

419. Buna Vestire, Acatist, București 1823.

мѣт | дѣпъ Кліма мѣшійтелѣр лѣкѣрѣ. Прѣтъ ѡнѣ дѣла | Хѣ. Мѣна ѡнѣлѣ, Крѣгѣл
лѣнѣ, Ѣмѣліа, | кѣм шѣ днѣ Громѣеннѣ, Кѣтрѣмѣрѣлѣ, шѣ | Тѣнѣтелѣ, чѣ крѣмѣ кѣр
сѣ фѣ дѣпъ ѡчѣкѣтѣ сѣмнѣ, шѣ ѡтелѣ мѣлѣтѣ прѣкѣм | ѡ сѣрѣ сѣ ѡрѣтъ. | ѡкѣм
ѡтрѣчѣстѣшѣ кѣп тѣпѣрѣт лѣ ѡнѣл 1823 | Іѡнѣрѣ 1.

Pe coperta exterioara alt titlu:

Калѣндарѣ | пѣ 140 дѣ ѡнѣ, лѣкѣтѣнѣт | пѣ шѣпѣтѣ пѣнѣтѣ.

In-8° mic de 152 pagine.

În interior sunt mai multe gravuri reprezentând diferitele planete și zodii. La pag. 58 o gravură mai mare, semnată de «Ioan Zugraf», înfățișând un horoscop, sau, cum scrie în *Calendar* (p. 57): «Prognosticon, sau mai-nainte știre pentru schimbarea văzduhului și a lucrurilor văzute...» (facs. nr. 421).

Partea pur astrologică se termină la pag. 107, după care urmează: «Trepeatnic

1174. *Bucoavna*, Blaj 1823.

БѢКОМѢНѢ | Пѣтрѣ дѣпрѣндѣрѣ лѣ
чѣтѣнѣ. шѣ лѣ тѣмѣюл ѡкѣтѣтѣрѣй крѣ-
пнѣнѣшѣ. Шѣ | чѣлѣ лѣлѣтѣ: | Кѣ Бѣгѣсло-
вѣнѣл Ѣѣсѣлѣнѣцѣй сѣлѣ Прѣ Лѣмнѣлѣтѣлѣшѣ,
шѣ прѣ Ѣсѣнѣнѣтѣлѣшѣ Дѣмнѣлѣшѣ дѣмнѣ. |
ІѢѢннѣ БѢБѢ | Бѣлѣдѣкѣл Фѣгѣрѣлѣшѣ-
лѣшѣ, | ѡ Прѣ Лѣнѣлѣцѣтѣй Кѣсѣрѣлѣ | Крѣнѣнѣшѣ
Мѣрѣмѣ Ѣфѣтѣннѣ | днѣ лѣлѣнѣтѣрѣ, шѣ
ѡрѣлѣлѣшѣ | ѡл Ѣ: Лѣѡпѣлѣлѣ Кѣмнѣдѣлѣтѣрѣ | ѡ
Бѣлѣж лѣ Мѣтѣрѣпѣлѣлѣ, | ѡнѣл ѣлѣлѣгѣ.

In-16°, 1 foae (titlul; v. facs. 420)+77 pa-
gine. Pe verso titlului o rugăciune. Dela
pag. 10 încep mici texte cu rugăciuni.

Dr. O. Ghibu, *Din ist. lit. didactice rom.*
I. *Bucoavnele*, p. 93—95.

București: Biblioteca Academiei Române.

1175. *Calendar pe 140 de ani* (1816—1956), [București] 1823.

КѣлѣндѣрѣѢ | ѡнѣсѣлѣт пѣ шѣпѣтѣ пѣл-
нѣтѣ, | ѡ кѣрѣ | сѣ кѣпрѣндѣ 140 дѣ ѡнѣ,
ѡчѣпѣнѣдѣсѣ дѣлѣ | 1816 шѣ пѣнѣ лѣ 1956,
ѡрѣтѣнѣлѣ Тѣмнѣрѣлѣлѣ | ѡнѣлѣшѣ, кѣм шѣ ѡ
фѣлѣшѣ кѣрѣкѣ шѣ, чѣ | крѣмѣлѣ вѣлѣ фѣлѣ. | ѡтѣк-

pentru sémne omenestî» p. 108–114; «O aflare noao pentru tãmaduirea de vãtamãtoarea boalã a çumiî» p. 115–117; zodiac, p. 118–146.

Spre sfãrșit (p. 146–151) pagine glumețe sub titlul: «Cãteva curiõznice aflãrî».

Ediții existente la Bibl. Acad. Române: III, 1836 (reproduce exact ed. dela 1823 schimbând numai foaia de titlu); VI, 1847; IX, 1856; [X] 1858 (edițiile comunicate de d-l G. Baiculescu).

București: Biblioteca Academiei Române.

1176. Carte pentru Pravilã, Mãn. Neamțului 1823.

КАРТЕ | ПЕНТРУ ПРІВІЛЪ | АНН
ОКТИВІХА ЧІЛ МАРІ | АВАТЪ ШІ КЪ АЛТЕІ
ІМ|БОГЪЦІТЪ, КАРЪ САВ ТРІПЪРІТ АКЪМ
ІНТЪІД КЪ | БЛАГОСЛОВІІА ПРЪ СФІЦІ-
ТВАІ МІР : АЛ МОДА|ВІІН КРІІВ КРІІВ
БЕНІІМІН. | ПЕ КРЪМЪ СТЪЦ : КЪК :
САМ КРІ ІЛІРІЕ. | І ТІН : СФІТІН
МОН : І НЕМЦЪ. ІН ІНІА ІІКК.

In-16°, de peste 11+276 foi, primele nenumerotate.

Pe verso titlului începe însemnarea cuprinsului cărții; însemnarea se termina cu explicarea cuvântului *аггг* (=anghel, inger) și folosește urmatoarele carti pe care le citeaza: *Adunare pre scurt a dumnezeestilor dogme*, Mãn. Neamț 1816, *Liturghia*, Iași 1818.

Se dă, apoi, alfabetul cirilic (44 litere), însoțit de interesante observațiuni pe care le reproducem mai jos. Urmează *Din viața marelui Vasilie*, neterminată în ex., defectuos, al Academiei.

Între foile 1–247 se întinde textul cu caracter bisericesc (rugăciuni, cântari, sinaxarul, etc.), înfrumusețat de diferite gravuri, ca: la f. 197 v. un horoscop, identic cu cel din cartea precedentă (facs. nr. 421), dar cu inscripția în limba slavă; la f. 222 gravura Bunei-Vestiri (facs. 419).

La f. 248 urmează: «Al Sf(ă)ntului Vasilie celui mare cuvânt, ce îaste chipul Monahicesc și cu ce sa asemănă; și care trebuie să le păzescă monahul deca voiaște să se asemene chipul lui cu chipul cel Anghelicesc».

La f. 254 verso este: «Al Sf(ă)ntului Dimitrie Mitropolitul Rostovului, Cuvânt la Dumineca după Înălțarea Cinstitei și de vieață facătoarei Crucii...»

Dela f. 273 până la sfârșit se dau mai multe instrucțiuni pentru monahii neștiutori de carte și shimonahi.

Observațiunile, din foile liminare, privitoare la întrebuintarea slovelor cirilice:

...Puțină arătare foarte în scurt pentru așazarea slovelor.

Slovele să împărțesc în doao, în glasnice și în neglasnice. Și glasnice

420. Бисоопд, Blaj 1823 (titlul).

céle mici care sânt părțile ceii întregi, precum: creșterea bună, învățătura, nevoița și înțelepciunea, aduc pre om la adevărata norocire și fericire.

(:) doao picături să pun și la începerea unii istorii, precum: zis-au D(o)mnul pilda ačasta: unui om bogat foarte i s'au rodit țarina. Să pune și la jumătate de pricină, precum: mintea celui înfrânat, Biserică ăste a Sf(ă)ntului Duh: Iară a lacomului cu pânțele lăcaș ăste a corbilor.

(.) picătura să pune la cuvinte cu deplină înțelegere, precum; Cea ce nu să scârbește de sărăcie, bogat ăste. Nu cea ce are puțin: Ci cea ce pofteste multe, ăste sărac.

(;) semnul întrebării să pune la acest felu de cuvinte: Adame, unde ești; și, cine țe-au spus ție că ești gol;¹⁾

(!) semnul de mirare ăste care arată mirare sau durere sau bucurie: precum: o milostivire și îndelungă răbdare D(u)mnezeiască! O prea slăvită minune!

() semnul încăperii ăste care încue cuvintele céle ce sânt streine, sau céle ce sânt pentru vreo tâlcuire, precum în Faptele Apostolilor: Și în zilele acélea sculându-să Petru în mijlocul ucenicilor, au zis: (și era mulțime de nume împreună, ca la o sută și doaozecă). Bărbați frați.

(-) cratima sau împreunătoarea, să pune la cuvintele care trec dintru un rând într'altul, de pildă: pre-cum no-rul as-cun-de pre so-a-re: A-șa gându-ri-le cé-le ré-le în-tu-ne-că pre min-te.

(,) aducătoare, să pune la începerea și sfârșitul vorbeii, a încheetării sau a piriodului care să aduce din gura altuia; de pildă: Precum au zis și Vrienie „carte ni-să cuvine a învăța, și învățindu-o a avea minte; că mulți multă învățatură având, minte nu au“

(*) arătătoare, să pune la tâlcuirea unui lucru trebuinčos: de multe ori în locul ei să pun slove sau țifre.

Maî sânt și alte sémne și prosódii; cel ce voiaște, le va afla în gram-mateci. Iară aicea acélea s'au pus, pre care și singuri le întrebuițem, îndestulându-ne cu atâtea.

București: Biblioteca Academiei Române.

1177. *Ciasoslov*, Buda 1823.

Inregistrat pe una din fișele scrise de Al. T. Dumitrescu, fost funcționar la Academia Română.

1178. *Clemens Andreas*, *Walachische Sprachlehre*, Ofen 1823.

Walachische | Sprachlehre | für | Deutsche | nebst einem kleinen | Walachisch-Deutsch | und | Deutsch-Walachischen | Wörterbuche. Verfaßt von Andreas Clemens. Evangelischem Pfarrer in Brenndorf bey Kronstadt in | Siebenbürgen.

¹⁾ În punctuația limbii grecești, până astăzi, semnul întrebării (?) se face prin punct și virgulă (;).

Hermannstadt u. Kronstadt 1823, bey W. H. Thierry, Buch- und Kunsthändler.
Ofen, gedruckt mit königl. hung. Universitäts-Schriften.

In-8° de XII + 330 pag. și 2 tabele.

Pe verso titlului:

Budae die 27 Febr. 1822

Admittitur ad typum
per Georgium Petrovics m. p.
Librorum Censorem.

Prefața:

Vorbericht.

Eine gedruckte walachische Sprachlehre zu haben, war schon längst der innige Wunsch derer, welche die walachische Sprache regelmäßig zu lernen Belieben trugen. Durch zweien geschickte Männer wurde dieser ihr Wunsch endlich vor einigen Jahren zu ihrem Vergnügen befriedigt. Jeder derselben hat zu dem Ende ein besonderes Werk verfertigt und es zum Drucke befördert. Das erste erschien 1787 in der Walachey in Rimnik, und zwar ganz mit walachischen Lettern gedruckt. Das zweyte, welches Herr von Müllersheim verfasst hat, ist 1788 unter dem Titel: Deutsch-Walachische Sprachlehre, in Wien herausgekommen, und mit einigen Zusätzen vermehrt, in Hermannstadt 1810, wieder aufgelegt worden. Letztere befindet sich als ein gemeinnütziges Buch in den Händen vieler Liebhaber der walachischen Sprache.

Da also den bisherigen Mangel abgeholfen ist, so dürfte es manchen überflüssig scheinen, die Summe grammatischer Werke durch die Ausgabe eines neuen zu vermehren. Dieser Vorwurf wird seinen Schein verlieren, wenn man bedenkt, daß, weder die Anzahl der bestehenden Grammatiken noch zur Zeit zu groß sey, noch die bereits vorhandenen, nach dem eignen Geständnisse ihrer Verfasser, für ganz vollkommen ausgegeben werden können. Der Herausgeber dieses neuen Werkes ist weit entfernt, den anerkannten Werth der gedachten Sprachlehren herabzusetzen, oder etwa seine Arbeit für unverbesserlich zu erklären. Nein, er hat vielmehr die Arbeiten seiner Vorgänger bestens zu benützen sich beflissen, und dazu bloß dasjenige noch beygefügt, was seiner Einsicht nach in einer Sprachkunst gesucht werden darf. Wie weit es ihm hierin gelungen sey, überläßt er dem Ausspruche unparteyischer und verständiger Beurtheiler.

Für Unkundige der walachischen Buchstaben und ihrer Aussprache ist im § 3. gesorgt, worden: nach deren Kenntniß werden diese sich auch der im 2-ten Paragraph enthaltenen Wörter zu Uebersetzung mit Nutzen bedienen können. In diesen beyden Paragraphen stehen alle da befindlichen Worte entweder mit lateinischen, oder auch ungarischen Buchstaben ausgedruckt; je nachdem einige walachische Buchstaben mit lateinischen, andere aber mit ungarische Buchstaben gleiche Aussprache haben, wie § 3. zu sehen ist. Zur bequemern Erlernung der walachischen Sprache kann das kleine beygefügte Wörterbuch nützlich dienen.

Was die Einrichtung des ganzen Werkes überhaupt betrifft, hat sich der Verfasser angelegen seyn lassen, in seinem Unterricht eine natürliche Ordnung zu beobachten, sich deutlich und bestimmt auszudrücken, und seinen Vortrag durch Beybringung passender Beispiele zu bewähren. Uebrigens wünschet er, daß diese seit mehreren Jahren fertig gewesene Arbeit dem eigentlichen Zwecke einer Sprachlehre entsprechen, und den Liebhabern der walachischen Sprache zu ihrem Behuf förderlich seyn möge.

der Verfasser.

Pe restul foilor liminare se arată cuprinsul.

Ediție de titlu a celei din 1821. (Vezi aici nr. 1115).

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară, II*, p. 237, nr. 1148.

București: Biblioteca Academiei Române.

Prefața:

Îubiților cetitori.

La îndoită alcătuirea omului cea din trup și suflet, nimenea vreodată, întrégă minte având să poate îndoi că partea ce mai de căpetenie și mai de cinste iese sufletul. Pentru carele noi atât de puțin grijim, cât dinprotivă cele mai mari și groaznice evanghelicești hotăriri pentru el ne poruncesc zicându-ne: Că ce va dobândi omul de va câștiga lumea toată, și-și va piiarde sufletul său? Sau ce va da omul schimb pentru sufletul său? Marc. Cap. 8. stih, 36—37. Cărticica pe care o ții în mâini, iubite cetitoriule, într-alt chip nu o ai putea numi, decât numai hrană și desfătare sufletescă. Pentru că singură alcătuirea ei nu iese decât de cele mai de nevoe hristianicești învățături și deșteptări către neprihănită credința noastră, adunată fiind din tot ce are mai scump D(u)mnezeiasca Scriptură. Și pe care deși învechită o am găsit, dată fiind în tipărire, la anul 1700 în București, de folos nu mic am socotit a o da de a doua oară¹⁾ la lumină, în Tipografia Mitropoliei noastre, în Iași.

Nu vă scumpiți dar, iubitorilor, către câștigarea ei, nici vă leneviți întră adese ori cetirea ei, decât purtați grijă (precum să cuvine, neapărat) de suflet. Căci din toate cele văzute numai pe acela și după moarte îl avem nemuritoriu.

Al dragostii voastre de tot binele voitoriu

Veniamin Mitropolit Moldaviei.

Pe ultima pagină:

Diorthositoriu și purtătoriu de grijă fiind nevrédnicul Ierodiacon Evthymie Andrievici.

Către toți prea-plecați rugători, Vasilie Ioanovici, prubariu.

Și noi mai micii între cei supuși, Ioann Pavlovici și Gheorghie, așazătorii slovelor.

Ediția I s'a tipărit la Snagov, 1700 (*Bibl. rom. veche*, I, p. 390, nr. 118). Veniamin nu cunoștea ediția dela Viena, 1785 (*Bibl. rom. veche*, II, p. 306, nr. 491).

București: Biblioteca Academiei Române.

1182. *Învățătură pentru lucrătorii de tabacă*, Buda 1823.

ЇБѢЦѢТОРѢ | ПЕНТОС | ЛСКРѢТОРІИ | ДѢ | ТѢБѢКѢ | ꙗ ЦѢра ѿнѣсѣскѣ | шѢ ꙗ | Галиція. | Ла БѢДѢ | ꙗ Крѣска Тѣпографіѣ ѡ ѢѢнѣрснѣтѣѢ дѢн | ПѢнѢта. 1823.

In-8° mic de 56 pag.; între paginile 48—49 o tabelă.

Verso titlului alb. La început o prefață:

Luare aminte!

Lucrătorii de tăbacă în țara Ungurască și în Galiția, pentru această de față învățetură despre lucrarea tăbacului, sânt îndatorați de a mulțemi: la a Sa Preasfințită Maiestate și părintești purtări de grijă despre ale Sale Țări: care învățetură fără îndoială le va aduce mare folos de vor lua în minte și după dânsa a urma se vor sârgui.

¹⁾ Ediția a 2-a este, în realitate, cartea *Învățătură creștinești*, Viena 1785, pe care probabil, Veniamin n'a cunoscut-o.

Afla-vor încă întru această cârticică la lucrarea tăbacului înrădăcinate multe necuviincoase lucruri sau abuzuri, care nu sânt de lipsă și prin care până acuma o parte mare din a lor ostenelă s-au pierdut: apoi pentru aceia s-au dat următoarele mijlociri la lumină, ca de acum înainte fiește carele lucrătoriu de tăbac să se poată feri de acele réle: decî căștigând mai multă și mai bună tăbacă și a lor venit de banî se va putea înmulți.

București: Biblioteca Academiei Române.

1183. Macarie Ieromonah, Anastasimatarîu, Viena 1823.

ІННІСТІСНІМІТІРЮ | Бисерніскъ | Дѣпъ ѡшъзъмѣнтѣль Гнѣстимій чѣй
ноѡв. | Іксѣмъ | Ѡтѣлшій дѣтъ тупѣрнѣтъ Ѡ зѣланѣ Прѣ ѡсминѣтѣлшій, | шн Прѣ Ѡнѣл-
цѣтѣлшій нѡстрѣ Дѡмнѣ | ІГНІННѢ ГНІНДѢЛѢ ГТѢРЗІ БОГѢОДѢ | Ѡтрѣ Ѡтѣжѡлѣ
ѡнѣ ѡлѣ Дѡмніей Гѡлѣ. | Кѣ кѡѡ шн благословѣніѡ Прѣ Гѡсфінціей Гѡлѣ пѣрнѣтѣлшій |
Ірхїепіскопъ шн Митрополнѣ ѡлѣ | Молѡдѣіей | Күріѡ Күрѣ | БЕНІЯМІНѢ. | Іл-
кѣтѣнѣтъ Дѣпъ чѣлѣ Гречіскѣ прѣ лнѣмѣ Рѡманѣскѣ, дѣ смернѣтъ | МІАКІРІЕ ІЕРО-
МОНІХѢЛѢ | Портѣрїе¹⁾ ѡлѣ Гѡфнѣей Митрополнѣ ѡ Бѣкѣрїцнѡлѡрѣ Дѣсклѣлѣ школѣей |
дѣ Мѣснкіе. | КІЕННІ, 1823.

In-4° de 2 foi nepaginate+300 pag.+1 foae nenumerotată.

In fața textului o gravură pe o pagină întreagă, reprezentând *Învierea lui Hs.*, semnată jos de «J. Seher s c.» (facs. nr. 422).

Cartea cuprinde cântările de Sâmbătă seara și Duminică dimineața ale celor opt glasuri ale Octoihului.

Tipar negru și roșu, paginile încadrate. Verso titlului alb.

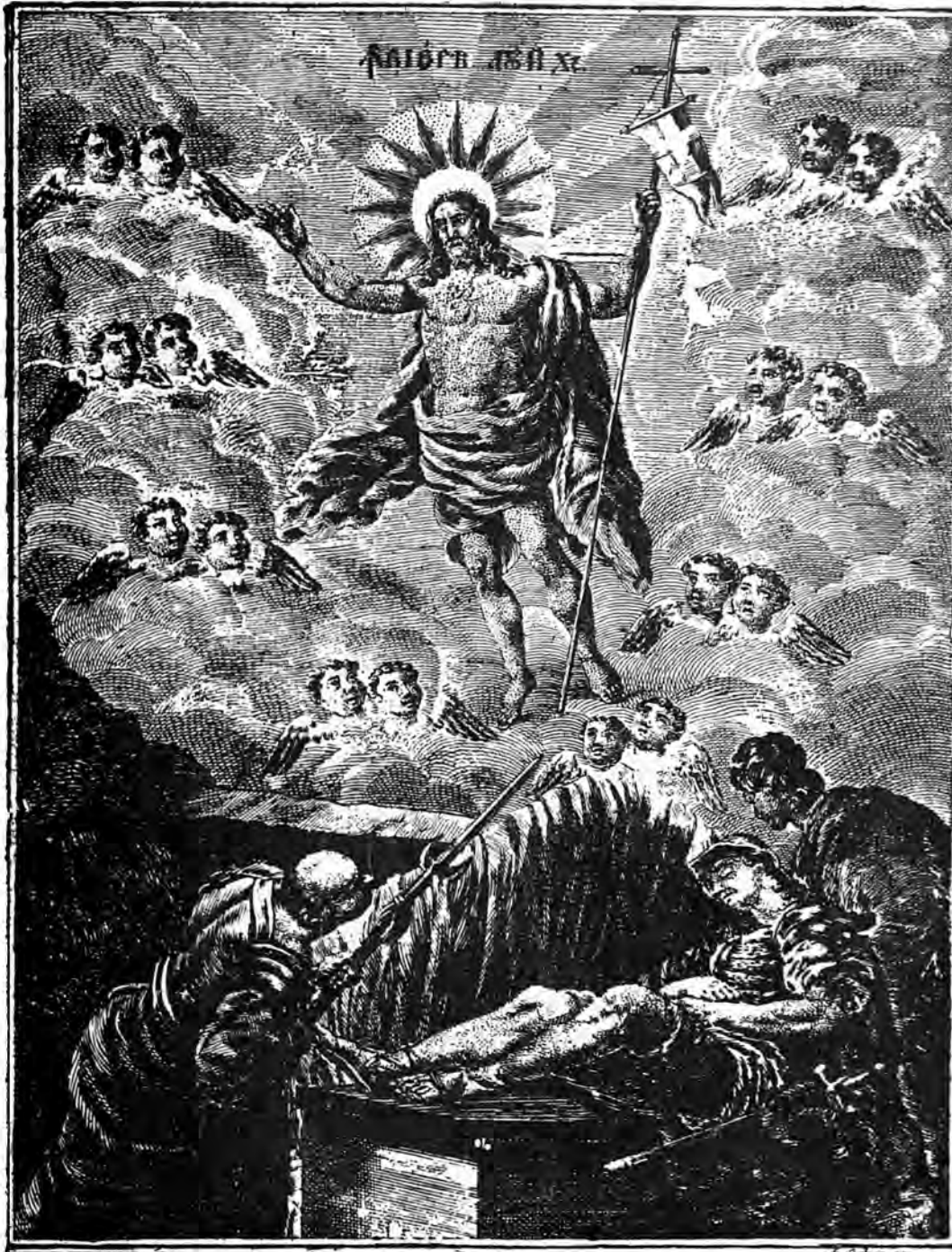
Urmează o prefață:

Pré o Sfințitului, Pré înțeleptului și de D(u)mnezeu alesului Arhiepiscopu și Mitropolitu alu Moldaviei, Kyrio Kyrū Veniaminū, alu mieu Pré milostivū și mare făcătoriu de bine stăpānū, cele de slugă smerite și pré plecate închinăciuni.

Știind râvna care ai Pré o Sfințiia Ta spre sporirea învățăturilor ce aducū podoabă sf(i)ntelorū biserici și nēmuluī, după dreptate și cu cuviință amū socotitū ca să aducū acēstă carte musicēscă ce s-au typăritū întâiu în limba graiului Patriei, Pré înaltului haractirū a Prea o Sfinției Tale, ca cela ce ești și cu nēmulū strălucitū și cu fapta bună înpodobitū, ca cela ce dinū mica vârstă ai fostū iubitōriu Muselorū și singurū ești înpodobitū cu acelea. Ca cela ce dinū tinerețe ai îmbrățișatū smereniia și pretutindenea în pāmāntulū Moldaviei ai întemeiatū viiața monahicēscă, cu toate chipurile ajutorindū pre cei ce după D(u)mnezeu voescū a viețuī. Pré o Sfințiia Ta, Pré o Sfințite Stăpāne, ai sistisitū întâiu școală Romanēscă de științe în pāmāntulū Moldaviei și cu această ai deșteptatū și țara noastră de au făcutū asēmenea, dinū care școlī, nu puțină deșteptare și sporū să face. Pré o Sfințiia Ta ai sistisitū typografie în sf(ă)nta Monastire a Nēmțului în carea s-au typăritū, *Viețile sfinților, Sfīntul Ioannū Scārarulū, Sfīntulū Efremū Syrulū, Kecragarionū alū*

¹⁾ Despre sensul acestui cuvânt (= rang bisericesc, care se da unei persoane de încredere a palatului Mitropolitan), vezi Nifon N. Ploesteanu, *Carte de Musică Bisericească pe Psaltichie și pe note liniare pentru trei voci*, Buc. 1902, pag. 59, nota 1.

*Sfântului Augustin*¹⁾ și alte cărți folositoare și de sufletu mântuitoare și ne-
încetat ești îndemnătoriu și în totu chipul ajutătoriu spre folosul, sporirea

422. Învierea lui Hs. din *Anastasimatar*, Viena 1823.

¹⁾ Sublinierile ale noastre; toate cărțile sunt cunoscute *Bibliografiei*.

și podoaba sf(i)ntelor biserici și a Patriei. Pré o Sfinția Ta ești cel ȳntău, carele ai ȳmbrăȳșat ȳ pre dascalii sistimii musichiei cei noao și sistisind ȳ Școală ȳn sf(i)nta Mitropolie, nu puȳin ȳ spor ȳ s-au făcut ȳ, pentru care și țara noastră luând ȳ deșteptare au făcut ȳ asemenea. Dec ȳ Pré o Sfinția Ta ești cel ȳ din ȳtău pricinuitor ȳ și deșteptător ȳ a tot ȳ folosul Patriei, atăt ȳ a celor d(u)hovniceȳ, precum și acelor ȳ politiceȳ, pre care facer ȳ de bine, rȳvna, bunătăȳle și blȳndetȳle Pré o Sfinției Tale, știindu-le eu prea plecata sluga Pré o Sfinției Tale, am ȳ ȳndrȳznit ca să ȳnpodobesc ȳ acastă carte «Anastasimatarul ȳ bisericesc ȳ», cu ȳncuviinȳat și Pré cinstit ȳ numele Pré o Sfinției Tale, după dreptate și cuviinȳă, afierosindu-l ȳ stȳpȳneshii Ierarhiei Tale, ca un ȳ pricinuitor ȳ a tot ȳ folosul, ca cel ȳ ȳnpodobit ȳ cu toate cuviinȳoascele daruri și după D(u)mnezeu adevȳrat ȳ pȳstor ȳ. Priimesh ȳ dar ȳ cu blȳndetȳ, milostive și Pré o Sfinȳte Stȳpȳne și-m ȳ ȳartă ȳndrȳznirea, neprivind ȳ la micimea aducerii, cȳ mai vȳrtos ȳ la osȳrdia pré plecatei slugii Pré o Sfinției Tale. Și Domnul Nostu I(su)s H(risto)s ȳ, ȳncepȳtorul ȳ pȳstorilor, să pȳzesh ȳ pré o Sfinția Ta ȳn mulȳ paȳnici și fericiȳ ani, pȳnă la adȳncȳ bȳtrȳnetȳ, ȳntȳrit ȳ pre scaunul Arhipȳstoriei, ca ȳn viȳȳa acesta să strȳlucesh ȳ ȳntru dregȳtoria cȳ pȳstorescȳ, povȳtuind ȳ turma și oile cȳle ȳncredinȳate Pré o Sfinției Tale la pȳșunile cȳle de suflet ȳ folositoare și mȳntuiloare ale dogmelor ȳ celor ȳ evangheliceȳ. Iară după slobozirea de aici să te ȳnvredniceȳ a fi cu H(risto)s ȳ, priimind ȳ dela dȳnsul cununa dreptȳii cȳ gȳtită Pré o Sfinției Tale și ȳndulcindu-te de bunătăȳle lui cȳle vȳȳnice. Iară eu smeritul ȳ totȳdeauna mȳ vo ȳ socoti fericit ȳ a fi

al ȳ Pré o Sfinției Tale smeritȳ și plecatȳ slugȳ
Macarie Ieromonahul ȳ

Portarie al ȳ sf(i)ntei Mitropolii a Bucureȳtilor, dascalul ȳ școlei de Musichie.

Ultima foae: «ȳndreptare a oare cȳrora trecer ȳ cu vedȳrea, ce s-au făcut ȳ ȳșȳzarea alcȳtuirii».

Cartea a apȳrut și ȳntr'o altȳ ediȳie, pentru Muntenia, avȳnd acelaȳ titlu caȳi aceasta, cu arȳtarea ȳnsȳ a Domnului și a Mitropolitului muntean: Grigorie Dimitrie Ghica Vv. și Grigorie, Mitropolit ȳ toatȳ Ungrovlahia.

Prefȳȳ ediȳiei muntene, puȳin mai mare și schimbatȳ, este tipȳritȳ cu alte caractere tipografice; celelalte foi sunt identice cu cele din ediȳia pentru Moldova.

Extragem din prefȳȳ ediȳiei pentru Muntenia, partea mai mult schimbatȳ; ȳntreagȳ, a fost publicatȳ de C. Erbiceanu, *Biserica ortodoxȳ romȳnȳ*, XVI (1892–93), p. 817–820:

...Decȳ cȳruȳa mai cu dreptate și mai cu cuviinȳă să cade ca să afierosesh ȳ acestȳ carte de Musichie: *Anastasimatarul ȳ bisericesc ȳ*, de cȳt ȳ Pré o Sfinției Tale, ca cel ȳ ce duple mai nainte șȳinȳȳ, din ȳ vrȳme ești hotȳrt ȳ și de D(u)mnezeiȳ Pronie ales ȳ. Ca cel ȳ ce vȳrsta cȳ din ȳtȳu, cu multȳ silinȳă și ȳnsetoșare de sporire, o ai cheltuȳt ȳntrȳ ȳndeletnicirea ȳnvȳȳȳturii a toate Musele și a Theologiei. Și pre cȳ de al ȳ doilea, ȳntrȳ linișȳea și ostenetȳle podvigului monahicesc ȳntrȳ cȳ după D(u)mnezeu supunere și ascultare, ȳntrȳ rȳbdare, ȳntrȳ smerenie, ȳn postiri, ȳn priveghieri, ȳntrȳ lucrarea poruncilor lui D(u)mnezeu și ȳntrȳ nepregetate ostenetȳ, ȳnpodobind ȳ Sfintele Biserici și luminȳnd ȳ inimile și sufletele celor de un ȳ nȳm ȳ, cu cȳrȳ ȳthiceȳ, dogmaticeȳ și theologiceȳ. Prefȳcȳnd ȳ tȳlmȳcirile cȳrȳlor celor mai trebuȳn-

çoase și folositoare în graiul Patriei, cu atâta scumpătate, dreaptă socotélă și cu atâta putere de adâncă ală învățăturii și cei dină afară și cei vis-tierite în sufletul Pré o Sfinției Tale, d(u)hovnicești lucrări, încâtă iroasă bisericescă Patriei te-ai arătat. Iară acum, în cé mai deplină vârstă nemaî putându-se lumina a să ascunde suptă obrocă și ca pre celă maînainte de D(u)mnezeiasca pronie hotărâtă, puindu-te în scaună o! câte suflete prină Pré o Sfinția Ta au să se aducă la calea adevărului și la pocăință. O! câte suflete doritoare de céle cerești, curate și fără prihană au să se arate prină sârgu-ința, sfătuirile céle folositoare, nevointele céle neadormite, prină blândétele și înalta smerita cugetare a aşazării vieții Pré o Sfinției Tale. Ci o! cela ce pre smerenie o ai adâncă sălăsluită în sufletul Pré o Sfinției Tale, o! cela ce ești vrăjmașă măgulirilor și laudelor, dă-mă voe să strigă adevărul, ce nu pocău a-l tăcea, o! cela ce ai firea mai blândă decâtă a porumbilor! O! Ierarhe, dă-mă voe să te numescă Părinte ală Patriei, fierbinte folositoră ală Pra-voslaviei și ală Pré Sfinței Troițe neadormită apărătoră.

Nifon N. Ploșteanu, *Carte de Musică Bisericească...*, Buc. 1902, p. 54, nota 1, zice că acest exemplar «a avut de normă» Anastasimatarul alcătuit de Petru Efesiul în 1820, de care se deosebete prin aceea că «a pus cuvinte românești în locul celor grecești și numai unde nu se potrivea textul cuvintelor, a adăugat semne musicale de la sine».

Ediții noi în 1856, 1875 și 1898. — Pr. Nic. M. Popescu, *Viața și activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc. 1908, p. 48–51.

București: Biblioteca Academiei Române.

1184. Macarie, Ieromonahul, *Irmologhion*, (Viena) 1823.

ІРМОЛОГІЄНЬ | сѣ | Катаксію Мѣснїєскъ. | Кѣре | кѣпрїнде ꙗ снне Ката-вѣснїе Прѣзничїахъ ꙗпрѣтїшї, | шї ꙗле Нѣскѣтѣарї дѣ Дѣнїєїш, ꙗле Трїѡ-дѣлїш, шї ꙗле | Пентїкѣстѣарїахъ, прѣкѣмъ сѣ кѣнтѣ ꙗ Гѣнтѣ лѣї | Хѣ Дѣнїєїш Бесѣрїка чѣ марє. | ꙗкѣмъ | ꙗтѣжшї датѣ тѣпѣрїтѣ ꙗ зїлєлє Прѣ лѣмїнѣтѣлшї, шї Прѣ ꙗнѣлѣтѣлшї нѣстрѣ Дѣмнѣ шї Нгемнѣ ꙗ тоѣтѣ Оѣггровѣлѣхїа, | Іѡ ГРІ-ГѢРІЄ ДИМІТРІЄ ГІКѣ РОГѢѢДѣ | ꙗтрѣ ꙗтѣжѡлѣ ꙗнѣ ꙗлѣ Дѣмнїєїш сѣлє. | Кѣ кѣл шї благословѣнїа Прѣ ꙗ Гѣнїнѣтѣлшї | Мїтropolїтѣ ꙗтоѣтѣ Оѣггровѣлѣхїа | Кѣрїѡ Кѣрѣ | ГРІГѢРІЄ. | ꙗлѣтѣшїтѣ Рѣмѣнїє прѣ ꙗшѣзѣмѣнтѣлѣ сїстнїлї чѣїш нѣѡлѣ дѣпрї чѣлѣ | Грѣчїєскѣ дѣ смѣрїтѣлѣ | МІКІРІЄ ІЄРОМОНІХѢЛѣ Портѣрїє ꙗлѣ Гѣнтѣї Мїтropolїтѣ ꙗ Бѣкѣрїнїахъ Дѣскалѣлѣ школѣлѣ | дѣ Мѣснїє. | 1823.

In-4° de XIV+220 pagine. Tipar negru și roșu, paginile încadrate.

Verso titlului alb. Pe primele pagine este prefața, publicată fragmentar de C. Erbi-ceanu, *Biserica ortodoxă română*, XVI (1892–93), p. 813–820, în comparație cu forma ma-nuscrisă.

«Cartea cuprinde Catavasiile praznicilor împărătești și ale Născătoarei de Dumnezeu, ale Triodului și ale Penticostarului. La urmă mai are Sedelnele dela Utrenie și cântările Triodului din Săptămâna cea mare, Canonul sfintei Casii din Sâmbăta cea mare, Tropare din Prohodul Domnului, Binecuvântările Invierii și sfârșește cu Podobiile dela Vecernie» (Pr. Nic. M. Popescu, *op. cit.*, 52).

Prefața:

Cinstitulă și în H(risto)să iubită Patriotă Cântărețului Romană cea în H(risto)să îmbrățișare.

Podoaba și fericirea unuî nēmu, iubitule, vine dină paza legilor stră-

moșășți și dinu dragostea și râvna cé fierbinte spre sporirea împodobirii némului. Pentrucă légile, ca niște isvoară adapă sufletul, înmulțesc și hrănesc acé strânsă legătură a dragosti și a râvnii de carea spânzură sporirea și fericirea, lucréză și înmulțesc științele, care atât de trebuincoase sântu în viața oamenilor, încât unu nému nebăgătoru de samă, călcătoru de legile strămoșești, fără dragoste, urătoru spre cei de unu nému și fără râvna fapte bune și a împodobirii némului său, cade în cé mai jalnică nefericire și să surpă întru adâncul nesimțirii și a ticăloșiei.

Și ačasta, iubile, întocmai o amă pătimitu noi Romanii, némul celu mai slăvit al lumii oarecând, celu mai iscusitu și mai înțeleptu întru științe și celu mai puternicu și nebiruitu întru arme.

Că dinu nestatorniciia și prefacerea vremilor și a fericirilor, însă-ne de bună voe lăsându-ne ca să fim lipsiți întâu dela cele mai puternice, ne-am depărtat dela slovele cele strămoșești și ne mai avându pre ale noastre, prinu încet încet, fără a simți, ne-am surpat în desăvârșita prostie și ticăloșie.

Și încă de atunci în multe cursuri de ani, nu numai cu slovele cele țirilicești ne-am slujit, ci și cu cărțile și cu graful lor ne-am întrebuințat, precum până în zioa de astăzi încă să văd cărțile lor prinu bericile noastre rămase și hrisoavele încă toate netălmăcite, a pururea protimisind pre cele streine și totuđeuna huliți fiindu de cei streini, cu celu mai necinstit titlu, proști proști, proști.

Precum și cu cartea elinésă și cu Psaltichia grecésă de a pururea ne-am slujit și până în zioa de astăzi atât protimisim și cartea cé elinésă și Psaltichia cé grecésă, încât cei mai mulți, după ce învață câte puțină elinésă, să rușinéză a să arăta că sântu Romani și dinu cât pot își tăgăduesc și Patriia și Némul.

Așijderea și cei ce învață câte puțină Psaltichie grecésă, până în zioa de astăzi să rușinéză, nu numai de a cânta „heruvicu“ și altele Romanește, ci și «D(oa)mne miluește» de a zice pre limba lui.

Mulți râvnitori în vremi s-au arătat cu râvnă, ca să facă câte ceva spre folosul și podoaba Némului în Patrioticésca grăire, daru totuđeuna au stătitu piedicile atâtea, nu numai dela cei ce apururea pândesc deșetarea și sporirea noastră, dară și dela cei deșărți dinu însuși némul nostru, cari nesimțind ticăloșia întru carea să află prăpăstuiți, totuđeuna, să facă îndemnători acelora spre rău și dinutr-acestu felu de pricină, sporirea în limba noastră zăcé primejduindu-se în cele mai jalnice suspinuri.

Mulți și dinu psalți cei desăvârșitu dinu némul nostru s-au arătat cu râvnă în vremi, ca să facă câte ceva în limba noastră precum fericitul întru pomenire Arsenie Ieromonahul Coziianul, Calistul Protopsaltul Sfintei Mitropolii a Bucureștilor și Șarbanul Protopsaltul Curții Domnești, cari nu numai Anastasimatarul melosu, Stihirariul melosu, Heruvicile, Pricesnile toate, Catavasiile, Irmoasele toate și altele, daru și partea cé mai multă a Papadichiei o au prefăcutu Romanește, cu toată desăvârșita alcătuire, minunați dascal și alcătuitori vremi lor stând în cé veche Musichie. Insa una pentru greotatea și alta pentru zavistiia celor cé nu pot să vază sporirea și să le

auză pre acestea în limba graiului nostru, dinăpreună cu moartea loră au peritū și ostenele loră.

Acumă însă în vremile noastre, Pré înalta Pronie cu milostivire suflându răvnă în sufletele a mulți bărbați cuvioși și de D(u)mnezeu temători, puternici întru toate învățăturile, împodobiți cu toate științele filosofiei a teologiei și cu toată drépta socotélă a tălmăcirii, precumă fericiti întru pomenire părinții dascală, Ilarionă, Gherondie și Isaacă, dină Sf(ă)nta Monastire a Némțului și părintele dascalulă Macarie Arhimandritulă dină Sf(ă)nta Monastire Căldorașaniă, cu aprindere de Patriotică răvnă, toată viăța, cu toată iscusința și drépta socotélă o au chieituită întru drepte înființate și nestrămutate tălmăciră, nu puține cărți lăsându Bisericii și Patriei. Căroră vecinică să le fie pomenirea, ca unor folositori și mari strălucitori ai némului nostru.

Și acestora urmându însuși Pré o Sfinția Sa Părintele Mitropolitulă Ungrovlahiei Kyrio Kyră Grigorie și Prea cuviosulă și multă învățatulă părintele dascalulă Grigorie Arhimandritulă Râmnicănilă și părintele dascalulă Iosifă Ieromonahulă din Sf(ă)nta Monastire a Némțului, cu aceiași înfocare de răvnă încă dină tinerețe neîncetată să îndeletnicescă întru tălmăcirea a totă felulă de scriptură și de nevoe Sf(i)nteloră Biserici și patriei dintr-ale căroră cărți multe s-au dată și în typară, iară cele mai multe, dină neîndemânarea încă, nu; și neîncetată tălmăcescă altele cu aceiași nevoie.

În cătă dină Sf(i)nte Scriptură bisericești, dină cărțile părintești și teologhicești, dină Viețile Sf(i)ntiloră și dină Cazaniă, Beserica atătu s-au împodobit în limba noastră, cătă cu toată îndrăznela putemă să ne lăudămă că pre acestea toate mai cu îndestulare, mai cu bună orânduială și mai cu înțelegere le avemă acumă noi decâtă alte némuri vecine.

Și lângă acestea, cu vreo câțiva ani mai înainte Pronia cé pré înaltă, căutându cu blândețe asupra patriei noastre și rădicându în scaunulă arhipăstoriei pre Pré o Sfinția Sa Părintele proină Mitropolită Kyrio Kyră Dionisie, Romană dintre fiili patriei, blagorodnică cu némulă și înfocată cu răvnă spre folosulă și podoaba patriei, îndată au și așăzată școale întru care să se predă toate științele filosofiei românește, pre graiulă patriei. În care școlă adunându-se mulțime de ucenici dină toate părțile și dină școalele grecești, cu minunata îndemânare a limbii părintești, în puțină vreme atăta sporă au făcută, încătă multă numără de ucenici au eșită desăvârșiți Engineri și Filosofi, care dină școalele grecești ce cu multă cheltuială a țării să țină, nu s-au văzută să iasă.¹⁾

Și lângă aceste școlă, n-au rămasă de a nu judeca Pré o Sfinția Sa și starea cântărilor Sf(i)nteloră Biserici a patriei, în carea și cei cari știu câte puțină grecește și cei cari nimică nu știu, sântă siliți ca să cânte Heruviculă și cele mai tainice cântări, a Sf(i)nteii noastre credințe pre limba grecească, fără a înțelegere cea ce zică, atătă cei ce cântă, cumă și cei ce ascultă.

Deci Pré o Sfinția Sa, știindu-mă pre mine smeritulă între Ieromonahă, desăvârșită întru amândoa sistimile, îndestulată cu iscusința cé de mulți

¹⁾ Punctele de suspensie și în original.

anî și cu dreptă socotelă de a prefăce și a le aduce pre acestea în graiul patriei în cé mai cuviincoasă și nestrămutată a lorî înființare și aprinsu cu râvna, ca unul ce și pe sistima cé veche nu puține cărți în limba noastră amî prefăcutu și cântări amî alcătuitu, chiamându-mă mi-au poruncitū, ca toate cărțile sistimii ceî noao să le prefacă Romanește și să le paradosescū, sistisindu-mî și școală de Musichie Romanescă.

Insă la această școală privindū eu trebuința care au ucenicii de cărți și neîntimpinarea prescrierii, pentru ca cu statornicie și večnicū să se facă acestū lucru folositorū și de D(u)mnezeu plăcutū, amî cerutū voe ca să le și typărescū, pre care dându-mî și nici o ispravă putându a face, cu ceî ce avé acolé typarulū, cu aceiași înfocare amî trecutū în părțile locului de aici, unde după multe împrotiviri ce amî întimpinatū, în cé mai de pre urmă ajungându aici întru înpăratésca cetate Vienna și numai prinūtr-unū sufletū făcătorū de bine, toate chipurile înlesnindu-mi-să, cu ajutorulū lui D(u)mnezeu amî typăritū Theoriticonulū și Anastasimatarilū pre care ți le-am și trimisū.

Acumū darū iată puū înainte dragostiī tale și Irmologhionū, după făgăduință cu desăvârșita alcătuire atâtū a Tonului cuvintelorū, precumū și a buneī viersuirī a Melosului și cu vre o câteva axioane mai multū. Incât nu mai în josū decâtū celū grecescū îlū vei afla, ci întru toate mai împodobitū, întru nimicū stricându nici curgerea Melosului, nici alcătuirea cuvântului, care întru toate spițele lui, cu toată întregimea să cade să se întoarcă. Intru toate protimisindū înființarea cuvântului, pentru că de a pune însuși acele semne pe unū cuvântū care vine îndoitū mai lungū sau mai scurtū decâtū celū grecescū, ȳaste dobitocie, pentrucă la dānșii așa vine Tonulū cuvântului și așa să scrie, iară unde și la dānșii multe nu să potrivescū după podobie, alcătuirea să face asupra Tonului cuvântului, iară nu după curgerea podobiei.

Și iarăși pentru lungimea sau scurtimea cuvântului de a înstreina curgerea Melosului, ȳaste o nesimțire cu totul greșită și păcatū.

Pentrucă ceî dinūtāu făcători atâtū a cuvintelorū Catavasiilorū, Irmoaselorū, a Podobiilorū și Troparālorū, precumū și a viersuirī, au fostū Sf(i)ntī Pārinī, cariī cu toate că era împodobiī cu toate învățăturile și înțelepciunea cé dinū atară, darū până n-au priimitū descoperiri D(u)mnezești și darulū pré Sf(ā)ntului D(u)hū întru simțire, nimicū n-au făcutū ¹⁾.

Iară câtū despre partea legăturī acestorū sf(i)nte cântări, era foarte adānci la înțelesū, grele și nelesniçoase și toți alcătuitorī cariī mai pre urmă în vremī au stātut, păzind evlavīa celorū dinūtāu alcătuitorī, asemenea lāsă și ei facerile lorū grele și nelesniçoase.

Până în zilele lui Hrisafū celui nou protopsaltulū și a lui Balasie Preotulū, cariī într'o vreme stāndū au lāsātū Mathimile lorū sf(i)nteī biserici, mai lesniçoase oareș cumū și plăcute.

Iară după dānșii fericitulū întru pomenire Petru celū dulce glāsuitoarū Berechetū, au arātātū mai lesniçoase făcerile lui, mai potrivite, minunate și mai dulci. Întru nimicū și elū pururea fericitulū n-au stricatū noima dru-

¹⁾ Omitem 24 rânduri de un conținut pur dogmatic.

mului sf(i)ntilor părinți. Pentru că atâtă evlavie și dragoste către D(u)mnezeu și către pre curata Maica lui D(u)mnezeu avé pururea pomenitul, câtă în toată viața lui, fără lacrimi nimic n-au cântat, nici în biserică, nici cândă paradosia, nici cândă alcătuia Mathimile lui cele mai dulci decât miera și fagurul, încâtă din lacrimile cele multe ce curgea din ochii lui pururea pomenitul, sémne să făcuse prelângă ochelarii cari apururea îi purta în nas.

Iară după fericitul Petru cel dulce, Ioannă și Daniilă, Protopsaltii sf(i)nteii bisericii cei mari, au arătat drumul scrierii mai suptre, alcătuiind și Mathimi noao pre frumoase și dela acești doi au început a să deosebi cântările cele vechi de cele noao. Intru toate însă și ei pururea pomeniți au păzit pre cele vechi, ca lumina ochiului.

Apoi Petru Lambadarie Peloponisitului mai îndemânatecă au arătat drumul scrierii, care foarte isteț și iscusit fiind, atât în cele bisericesti, precum și în cele persienești mai mult decât toți alții, au înmulțit cântările cele noao și deosebirea de cele vechi au prisosit foarte.

Și drumul scrierii acestuia urmând și toți ceilalți alcătuitori după dânsul, s-au înmulțit foarte atât înlesnirea, precum și amestecarea celor streine în alcătuir. Însă cu toată înlesnirea ce arăta un acest fel de drum al scrierii, înființarea nu o avé, schima și întregimea nu să puté îngrădi și cuprinderea a toată dulceața era neapropiată.

Deci, pre aceasta cu ochi filosofesc, privindu-o acești din zilele noastre Hrisanth Arhiereul, Grigorie Protopsaltul și Hurmuz Schevofilax al sf(i)nteii bisericii cei mari și pentru îndemânarea și înființarea, luând oare ce dela Evropei, au alcătuită această noao sistimă îngrădindu-o în nestrămutate canoane, înlesnindu-o intru toate chipurile înființării și filosofeste cuprinzându-o pre aceasta în epistimi. Prefăcând și toate cărțile pe această sistimă, atât a celor dinutău Sf(i)nti Părinți precum și a tuturor celor vechi și noi dascăli, intru nimic stricând Melosul, atât a celor vechi, precum și a celor noi, căroră večnică să le fie pomenirea, din ném, în ném, ca unor străduitori luminători și aflători acești epistimi folositoare.

Darul lui D(u)mnezeu dar, până acum au păzit pre sf(i)nteile cântări cele bisericesti și același dar în veci le va păzi nestrămutate.

Cu toate că cei mai mulți în zioa de astăzi, fiește carele după plăcerea și patima inimii sale cântându-le pre acestea, le amestecă cu cântece urâte de D(u)mnezeu și creștinilor vremii noastre deprinzându-li-să auzul cu taximurile și pestrefurile turcești, de acestea să îngreșoză și nu voesc să le asculte, însă darul lui D(u)mnezeu prin cei puțin evlavioși și de D(u)mnezeu temători le va păzi nestrămutate în veci.

Pentru că mai înainte temători de D(u)mnezeu și cu evlavie fiind creștinii și doritori de sufletesca mântuire, un foliu de cântare așezată să cântă lui D(u)mnezeu, în beserica de pre fața a tot pământul, nu numai în Țarigrad, în Sfântul Munte și într'ale părți a lumii, ci și în țările noastre, cântând cu mare evlavie în sf(i)nteile slujbe și priveghieri, Mathimi din Ichimatar și din Mathimatar. Venia Părinți Sfelagoreți și cânta prin sf(i)nteile beserici din Țarigrad și era o cântare plăcută și priimită, mergea țarigrădeni și

cânta în sf(i)nte biserici dinu Sf(ă)ntul Munte și era o cântare priimită și plăcută pre cumu și într'alte părți și în țările noastre.

Citește Hronografulu ce să chiamă *Sinopsis diaforonū istorionū* și vezi că viindū în țările noastre solī dinu Țarigradū și văzându evlavīa Creștinilorū, podoaba sf(i)ntelorū beserici și auzindū pre cei dinu nēmulū nostru cântându Ichimatarīu și Mathimatarīu pre care le învăța dela părinți Sfetagoreți ce venīa în țările noastre, s-au miratū de meșteșugulū și de firesculū glasū celū dulce alū Romanilorū.

Și iarăși cu multū mai încoace în zilele fericitului întru pomenire dascalului Șarbanū Protopsaltulū, viindū cel mai desăvârșitū și cel mai vestitū dascalū alū vremii aceia dintre Greci, Anastasie Rapsaniotulū, cu socotēlă ca să-și găsească noroculū și să rămāe în țara noastră, cândū au văzutū desăvârșirea meșteșugulū și au auzitū prea dulcea firēscă glăsuire a lui Șarbanū, a lui Konstandinū și a celorlalți dascali dinu nēmulū nostru, s-au înspăimântatū și singurū judecându-se că nu ăaste trebuincoșū, nearătându-se în multe zile, s-au întorsū și au muritū în țara lui.

Pentru acestea dară toate, iubitule, adevărulū ăaste că până în zilele lui Petru Moraitulū o așăzare de cântare să cânta în toate părțile lumii, iară elū puținū eșindū dinu drumulū celorū vechi și oareșce streinū semănându în mathimile lui, cei după dānsulū, puținū de nu toți, nu numai că cu totulū le-au dejghinatū darū și schimonositurī, dinu capū și dinu trupū au începutū a face cândū cântă în sfīnta biserică și dela aceștea și încoace au începutū a să urī cele așăzate și bisericești și pre cele de pré Sf(ă)ntulū D(u)hū însuflate a le numi grețoase și plicticoase și cu unū cuvântū au începutū a să cânta cântece lumești și de multe orī a să auzi, în sfīnta beserică chiarū, acelea care le cântă Turcii în cafenele și prinū adunările lorū și pretutindenea a să auzi și a să striga cântări noao și proforā de Țarigradū, cântări noao și yfosū de Țarigradū.

Și de nu va cânta cineva cântece și amestecături de pestrefurī în sf(ă)nta beserică nu ăaste priimitū nici dascalū, iară de va cânta chiarū alcătuirī turcești, măcarū că nu știe nimicū besericescū, acela ăaste și priimitū și lăudatū și desăvârșitū și cu yfosū turcescū de Țarigradū.

O nerușinare! o neevlavie! o cumplită cădere! o jalnică depărtare a lui D(u)mnezeu! De ar fi celū dinu néamulū acela câtū de ticălosū, de ar cânta căprește, de ar gongāni ca dobitoacele, de s-arū schimonosi câtū de multū, pentru că ăaste dinu nēmulū acela, îndată ăaste și dascalū și desăvârșitū și cu yfosū de Țarigradū. Iarū Romanulū de ar avē meșteșugulū și iscusinā lui Orfevsū și glasulū nu alū lui Cucuzelū, ci alū Arhanghelulū Gavriilū, pentru că ăaste Romanū, îndată fi dau titlu că nu ăaste nimicū, cântā vlahica, n'are proforā de Țarigradū și-ī împletescū miī de defăimări.

Văzū că unū deșărtū dintr'aceia până acolo să sue cu nesimfīrea, încatū îndrăznește de scrie că «totū cel ce va voi să învețe aastă sistimă să caute ca să o învețe dela dascalū elinū, pentru că toate celelalte nēmuri urmându Evropeilorū, nu potū să-ș aducă glasulū pre treptile scārilorū» și m-amū miratū de satanicēscā lorū mândrie.

Darū de voescū ei fără cuvântū, numai din patimă și dinu zavistie să

întunece lumina, defăimându pre toate némurile și dinūpreună cu acelea și pre noi, ca cumū arū fi lucru mare de a ne aduce glasulū pre scări pre care noi firește le avemū, adevărulū strălucește ca soarele și poate să-lū judece și celū cu simțirī și înțeleptū și celū fără simțirī și cu totulū orb.

Ia aminte mă rogū însuși dragostea ta, dă ascultare și tuturorū Romanilorū ce ați învățatū sistima dela dâșii, judecă cu dréptă socotelă și vezī oare nu călcați mai bine decâtū dâșii pre treptile scărilorū? oare toate alcătuirile și toate cântările nu le cântați mai frumosū și mai dulce decâtū dâșii? și lângă aceștea dă ascultare și celorū ce nimicū nu știu, oare în cântările lorū, firește, nu glăsuescū treptile scărilorū cu toată întregimea? și oare firește n-au o minunată și patrioticescă dulce glăsuire, mai multū decâtū dâșii, încatū să atinge de inimile ascultătorilorū?

În trecuții ani au venitū în țările noastre celū mai întâiu dascalū alū némului lorū, care, cu toate că meșesugulū îlū avé ca celū întâiu, darū la dulcēta glasului, cândū cânta cu cei de ai némului nostru dascalī Romani, în simțirile ascultătorilorū da unū sălbatecū sunetū ca de o cucuvae, pre lângă niște rândurele bine glăsuitoare. Care, până ce au muritū fericitulū, n-au defăimatū, ci mai vârstosū să minună și lăuda firésca glăsuire a Romanilorū și îndemânateca lesnea întoarcere, cea ce cu toată întregimea și cu firésca dulcēță să atinge de inimile ascultătorilorū.

Darū de ne defaimă ei pentru că ne pizmuescū și nici într-unū chipū nu voescū nici a vedé, nici a auzi binele și sporirea noastră, de-ș(i) închid ochii ca să nu vază și dinū câtū potū își ascutū limba spre defăimări, cine dinū némuri nu-ī știe? că ei apururea au fostū trufași, dinū câtū mergū sporescū în mândrie și apururea va înnota întru aceia, încatū să potrivește la dâșii cuvântulū prorocului și împăratului Davidū, «Mândriia celorū ce te urăscū pre tine, s-au înălțatū pururea». Și pentru că ne pizmuescū, nici o mirare nu ăste, ci ăste mirare, cumū alte némuri toate îi cunoscū și numai noi până acumū încă nu!

Și dinūpreună cu noi, de defaimă ei și pre Evropei, nesimțitori și fără minte poate să-i socotească și să-ī cunoască ori cine. Că Evropeiī întru atăta desăvârșită înființare au puterea meșesugului cântărilorū, încatū potū să aducă sufletulū în spaimă și întru îndrăznélă potū să pue de față mahniciunea și veseliiă, întristarea și bucuriiă cu toate chipurile înființării și în scurt au minunata armonie (de care ei cu totulū sântū neîmpărtășiți) încatū, ori cine poate să judece, că meșesugulū Elinilorū celorū vechi ei l-au moștenitū și însuși, ei, secii, oare cândū n'ar fi luatū o mică pārticică dintru o mie a Evropeilorū, ar fi pututū alcātuī acastă sistimă întru înființare. Eu aici aș ști să zugrăvescū adevărulū cu toate cuviincoasele lui împistrituri și vāpsele, darū nu voescū, pentrucă acasta însuși dragostea ta o veī cunoaște, cândū de acumū înainte te veī sluji cu cărțile limbiī tale și cândū de acumū nu veī mai primi a-ți feșteli strălucirea némului tău cu viclesuguri de laude satanicești surpătoare fericirii tale.

Pentru acestea darū toate te rogū, o iubitule patriotū cântărețū Romanū, că de acumū înainte să te faci adevăratū slăvitū Romanū și cu răvna și cu fapta să te faci iubituri de némū și folositorū patriei. Cântă de acumū

înainte vitejaște și cu îndrăznélă orî ce cântare în limba patriei tale, cu minunata firésca dulce glăsuire a patriei tale, cu înțelegere, cu evlavie, cu dragoste către Milostivul D(u)mnezeu și către Pré Curata Maica Lui, cântă lui D(u)mnezeu cu proforaoa cé iubită -lui, cu D(u)lul celú umilitú și cu zdrobirea inimii. Cântă glasurile bine în loculú lorú, atátú pré céle suitoare cumú și pre céle pogorâtoare, lucréză bine fliloralele și nu-ți mai întoarce auzulú spre cei ce neavândú în ce mai multú a să lăuda, să fălescú numai întru o deșartă proforă și cu viclesugú te sfătuescú că să nu întrebuințezi cântările în limba patriei tale, pentru că aceia pizmuindú sporirea ta, voescú ca nici odată să nu-te trezvești dinú vămătoarea (sic) nesimțire și pentruca totúdeauna avândú trebuință de dânsii, totúdeauna să te aibă supusú întru călcarea piçoarelorú.

Cine nu-î știe că ei nu voescú, nici să vază, nici să auză sporirea și deșteptarea noastră! Dândú s-au începutú întâiu a să paradosi în București științele filosofiei în limba noastră, pre dascalí și prinú divanurí i-au purtatú înrăotățiții pentruca să-î împiedice și în toate zilile cu cetele să vedé adunându-se și întrarmați cu limbi pline de otravă, în toate părțile alerga, pentruca să facă priciri și turburări, umblândú în totú chipulú ca și pre dascalí cu multele supărări să-î împiedice și pre ucenicí să-i slăbescă dinú osârdie și văzândú că cu acestea nu potú a întuneca lumina, nu să rușina pré înrăotățiții de a lipi pre păreți noaptea stihurí cu lătrări turbate, în care își arăta pizma și toată urăciunea ce hrăniia în vistieria inimilorú lorú, asupra némului și asupra stăpânitorilorú și pricinuitórilorú acestui folosú și cu acestea să desplesné în inimile lorú, ca și beșica ce să face pre apă dinú spume.

Deci leapădă departe dela tine necuvioasa rușine și mârșava sfiială și cu îndrăznélă cântă cântările și D(oa)mne Miluește, Romanește, în graiulú patriei tale, fă-te iubitóriu de némú și folositorú patriei și pre aceia de acumú lasă-î să se totú laude cu proforaoa lorú. Fă-te râvnitorú silindu-te și dragostea ta în totú chipulú și cu toată fierbințala, ca diuú înțelegerea și darulú ce ți-au datú Milostivul D(u)mnezeu, Dătătorilú darurilorú și a talanturilorú să nu te lenevești de a te nevoi și a preface și dragostea ta, orî ce în graiulú patriei apururea de acumú slujindu-te precumú și alte némuri, cu cărțile limbii tale și arătândú îndoită osârdie spre a-ți împodobi și a-ți îmbogăți némulú cu acestea după putere. Pentruca și dragostea ta să te numeri în rândulú fericiților bărbați cari cu fierbinte râvnă, cu osârdie și cu răbdare în toată viața lucrândú și aici pre pământú nume nemuritorú și(i)-aú lăsatú și în večnica viață cununa dreptății au moștenitú.

Că iată acumú cu bunavoință și cu darulú lui D(u)mnezeu, începutulú s-au făcutú și toate chipurile de buna sporire ni s-au înlesnitú. Pentrucă nu întunecatú și ca prinú perdé, ci chiarú curatú și luminatú vedemú, că cu milostivire iarăși căutândú Milostivul D(u)mnezeu asupra némului nostru după atâtea vécuri a ticăloșiei, iarăși ne-au alesú și ne au orânduitú Domni oblăduitori iubitóri de Dumnezeu și de nému dinú fiii patriei noastre.

Arhiepiscopi și Mitropoliți, ne-au orânduitú pré înalta lui Pronie, în Moldova pre Marele Vasile, pre celú întocmai la obiceiú cu Apostoli, pre

celu aprinsu cu rãvna lui Ilie, cu prisosulu milostiviriloru lui Ioannu și cu blãndețile lui Davidu.

Și în țara noastră după minunatulă și multu rãvnitorulă și de nẽmũ iubitorulă Dionisie, pre theologulă Grigorie, pre celũ înaltũ întru științe și întru înțelepciune, pre celũ adâncũ în noimă și smeritũ cugetãtorũ în isprãvi și în lucrare. Cariĩ amãndoi într-unũ chipũ arzãndũ cu rãvna și întru toate o lucrare, unũ cugetũ și unũ sufletũ în doao trupuri ca și cei doi de demultũ fiindũ, ce bine nu socotimũ și ce fericiri nu așteptãmũ norocitei patriei noastre prinũ iubitoriĩ de D(u)mnezeu patrioți Ighemoni!

Ci fiinducã Proniã cẽ pre înaltã pãrețile celũ dinũ mijlocũ alũ tuturorũ piedicilorũ noastre l-au stricatũ și vremea lucrãrii ne-au orãnduitũ, te rogũ darũ, iubitule, ca ori carele ești chiebatũ spre acestũ sf(ã)ntu lucru, ori carele ai priimitũ talantulũ dela D(u)mnezeu, silește-te ca sã-lũ îndoești și sã-lũ prẽ-ĩmulțești pre elũ. Ori carele te simți în stare, întru buna înțelegere și iscusințã, nu te lenevi de a lucra cu toatã silințã, cu evlavie și cu frica lui D(u)mnezeu, spre folosulũ, buna sporire și podoaba nẽmului, ca și dragostea ta, iubitule, sã auzi glasulũ celũ fericitũ. «Bine slugã bunã și credincoasã, preste puĩnũ ai fostũ credincoșũ, preste multe te voiu pune».

Iarã omũ neiscusitũ, fãrã evlavie spre cẽle sf(i)nte, iubitorũ de cãntece, nedreptũ credincoșũ, nou începãtorũ și carele în mulți anĩ nu ș(i)-au paradositũ mathimile lui, omũ fãrã înțelegere și fãrã drẽptã socotelã de a judeca atãtũ cuvãntulũ câtũ și curgerea Melosului cu adâncime, sã nu îndrãznescã a sã apuca de acestũ sf(ã)ntũ lucru, cã unulũ ca acela gãsindũ cuvãntulũ pãrete și niciĩ într'unũ chipũ putãndũ a-lũ pleca spre alcãtuire, va fi silitũ ca, sau cuvãntulũ sã-lũ strice, sau Melosulũ sã-lũ ĩnstreineze, și unulũ ca acela în locũ de darũ, va lua pedepsã de la D(u)mnezeu și va auzi pre cẽle muștrãtoare: «pentruce tu ai luatũ cuvãntulũ dreptãții mele prinũ gura ta? iarũ tu ai urãtũ ĩnvãțãtura și ai lepãdatũ în deșãrlũ cuvãntulũ meu». Celũ iscusitũ și ĩnțeleptũ mã ĩnțelege ceia ce zicũ eu, iarũ celũ ĩncã neiscusitũ, apuce-sã și va ĩnțelege.

Fii darũ sãnãtosũ, iubitule, silindu-te, ĩntru toate bine sporindũ, ĩmulțindu-te și ĩntemeindu-te, iarũ eu rãmãiu alũ dragostiĩ tale de amãndoa fericirile doritorũ.

Macarie Ieromonahul

Portarie alũ sf(i)nteĩ Mitropoliĩ a Bucureștilorũ,
Dascalulũ Școaleĩ de Musichie.

Vezi Pr. Nic. M. Popescu, *Viața și activitatea dascãlului de cãntãri Macarie Ieromonahul*, Buc., 1908, p. 51–54.

București: Biblioteca Academiei Romãne.

1185. Macarie, Ieromonahul, *Theoreticon*, Viena 1823.

ΘΕΟΡΙΤΙΚΟΝ. | Γὰρ | Πρικίρι, κσπρινζτοάρι, ἃ Μισσιωσγυλῆς Μισικίης
Бисеричеи, дѣпъ ѡшъзъмѣнтѣль Гѣстимїй Чѣиї нѡѡ.

Ѳкѣль | Ѳтѣлашиї дѣтѣ тѣпърїтѣ Ѳ зѣлнлѣ Прѣ лѣминѣтѣлḡи, | ши Прѣ ѡнѣл-
цѣтѣлḡи нѡстрѣ Домнѣ | ІГѢ ГРИГОРІЕ ДИМИТРІЕ ГІКЯ БОБЕОД | Ѳтрѣ
Ѳтѣжюль ѡнѣ ѡлѣ Домнїей Гѡлѣ.

КѢ ВОЛ ШИ Благословѣніа Прѣбѣщеницѣи Слѣ Пѣрніи|телѣи Митрополитѣа
ѧ тоатѣ Оу҃ггровладѣа | КѢРІѢ КѢРѢ ГРИГОРІѢ.

Тѣлмѣчѣтѣ дѣнѣ Гречѣи, прѣ лѣмѣ Рѣманѣскѣ, дѣ смерѣтѣа | МАКІРІѢ
ІѢРОМОНѢХѢЛѢ | Портѣрѣ ѧлѣ Ѣфѣтѣи Митрополѣи ѧ Бѣкѣрѣицѣлѣрѣ Дѣскалѣа
школѣи | дѣ Мѣснѣи. | КІѢННѢ, 1823.

In-4°, de 2 foi nenumerotate+30 pag.+6 planșe. Titlul și paginile încadrate în chenare simple împodobite; frontispicii și vignete; cerneală neagră și roșie

După prefața urmează partea teoretică expusă în 19 capitole și termină cu exerciții de muzică cu notație bisericească. În cursul expunerii se trimit la tablele dela sfârșit (de ex. la p. 16: *Tabla a treia*; p. 20: *Tabla a cincea*, etc.). Aceste *table*, de un format mai mare decât paginile cărții, sunt dintr'o hârtie groasă și reprezintă: 1) *Scara întâi a tonurilor diatonicești*. 2) *Scara a doa a diatoniceștilor tonuri în starea și ființa ei*. 3) *Scara a treia hromatică*, împreună cu *Scara a patra a aceștii fthoră armonice*. 4) *Scara a cincea...*, *a șasea...*, *a șaptea...*, *a opta...*, cu lamuririle respective. 5) *Scara a noad...*, *a zecea...*, *a unsprezecea...*. 6) Scarile 12—15.

Prefața:

Cinstiților dascăli ai sistimei de musichia cea noao bisericească: Costache și Grigorie, bucurați-vă în D(o)mnul.

Nu puțină bucurie au priimit sufletul meu, iubiților, când am auzit că școala de musichie, pre care în lipsa mea eu am încredințat dragostii voastre, cu vrednicie o ocârmuiți și cum că cu multă punere aveți silința, în cât pre mulți din ucenici la desăvârșire i-ați adus și cu alții de asemenea vă siliti¹⁾. Dară știind că lipsa cărților nu puțină împiedicare face sporirii, în mare mâhnire mă aflam, în vremea când nu aveam îndemânarea de a săvârși în grabă lucrul tipăririi după dorință. Acum însă cu ajutorul lui D(u)mnezeu și cu blagoslovenia Prea-o-Sf(i)nicii sale Părintelui Mitropolitului Stăpânului meu, înlesnindu-mi-să toate greutățile, sânt, sânguindu-mă zioa și noaptea cu toată silința spre a săvârși lucrul pentru care sunt trimis, cu toată întregimea și fără greșală. Deci, acum de odată, iată puțin înaintea dragostii voastre Theoriticonul, sau Gramatica sistimei, dinăpreună cu toate scările câte fac trebuință, de a înlesni ucenicilor toate nedomiririle acestui meșteșug, românește, rugându-vă ca întru toate să fiți cu luare aminte dezlegând toate împleticirile ceale grei de înțeles și paradosindu-le fiilor Patriei, după însușimea ființei graiului patrioticesc. Luând seama la toate, că eu hronul l-am numit vreme și în locul acestuia: $\bar{\chi}$ am așezat, după înțelegerea graiului nostru, pre acesta: $\bar{\kappa}$, care însemnează vreme zăbavnică; și pre acesta, $\bar{\epsilon}$ care însemnează vreme grabnică; și pre acesta, $\bar{\xi}$ care însemnează îndoită grabnică. Lângă acestea luați seama și la numărarea treptelor scărilor, că pre cum trepta care ăste însemnată cu tonuri nu să numără, ci cea de al doilea, până iarăși la cea însemnată, așa și la treptele Tetartimoriilor, adică a Pătrarălor, nu am pus în număr pre cea însemnată deasupra și pre cea însemnată de desupt, ci lăsându în mijloc trei trepte, curat ne însemnate, din doasprezece a unui ton mare, le-am așezat de Pătrară. Ajiđdere și altele

¹⁾ Acești dascăli îi țineau locul la școala sa din mitropolia Bucureștilor.

dinŭtr-acestŭ Theoriticonŭ luaŭi-le aminte ŝi precumŭ eu le-amŭ tĂl-măcitŭ ŝi le-amŭ așăzatŭ, așă ŝi dragostea voastră să le paradosiŭ. Iară după doao lunŭ cu ajutoriulŭ lŭi D(u)mnezeu ŝi cu blagosloveniă stăpănu-lŭ mieŭ, vă voŭ trimite ŝi Anastasimatariculŭ ŝi dăpă puŭină vreme ŝi Irmologhionŭ, toate alcătuite cu cea mai desăvârșită întregime, atâtŭ a tonuluŭ cuvintelorŭ, câtŭ ŝi a buneŭ viersuirŭ a melosuluŭ. Ŝi după acestea de mă va ajuta Némul, Prea-o-sfinŭiă sa Părintele Mitropolitulŭ Stăpănu-lŭ meu ŝi Prea înălŭțatŭi domnŭ, pre cariŭ d(u)mnezeŭasca pronie dinŭ fiiŭ Patrieiŭ i-au alesŭ, ŝi pre toate célelalte cărŭi ale sistimii, pre rândŭ le veŭi priimi, typărite de asemenea cu negru ŝi cu roșu, cu toată întréga desăvârșire a meștesu-guluŭ typograficescŭ ŝi a alcătuirii, ca pre toate de acumŭ înainte să le paradosiŭ fiilorŭ Patrieiŭ, în limba graiuluŭ patrioticescŭ.

Decŭ, priimiŭ cu blăndețe acéstă dinŭtăŭ carte Theoriticonulŭ ca o părgă a ostenelilorŭ mele, care ŝi de să arată mică în privire, darŭ foarte scumpŭ trebuincoasă la înŭelesŭ ŝi cuprinzătoare, nu numai pentru o carte saŭ doao, ci pentru toate cărŭile ce sântŭ alcătuite după noulŭ așăzământŭ a aceștii sisteme ŝi povăŭuitoare nu numai cumŭ a scrie căntărilé céle bisericești, ci ŝi tragodiile céle politicești ŝi fiŭi silitorŭ în lucrulŭ chiebatŭ ce vă stă înainte, ca ŝi numele dragostiŭ voastre să rămăe nemuritorŭ ŝi pre mine, smeritulŭ, mai desăvârșitŭ să mă bucuraŭ. Iară darulŭ D(o)mnuluŭ D(u)mnezeu ŝi Măntuitoruluŭ nostru Is. Hs. ŝi blagosloveniă Prea-o-sfinŭiei sale Părintelui Mitropolitulŭ să vă întărescă ŝi să vă fie ajutătoare spre sporirea atotŭ lucrulŭ bunŭ.

Al dragostiŭ voastre, în Hs., smeritŭ Părinte d(u)hovnicescŭ Macarie Ieromonahulŭ, portarie alŭ sf(i)nteŭ Mitropoliiŭ a Bucureștilorŭ, Dascalulŭ școaleŭ de musichie.

Puŭine exemplare s'au imprimat «cu voŭia ŝi blagosloveniă» Mitropolituluŭ Veniamin ŝi le închină «cinstiŭilorŭ dascalŭ alŭ sistimii musichiei celŭ noao bisericesŭ din Moldavia». După cum se vede din prefaŭă, este prima carte tipărită a lui Macarie. Vezi: Nic. M. Popescu, *Viaŭa ŝi activitatea dascaluluŭ de căntări Macarie Ieromonahulŭ*, Buc. 1908, p. 45—48.

București: Biblioteca Academiei Romăne.

1186. Molnar Ioan, Deutŭch-Wallachŭiŭche Sprachlehre, Sibiu 1823. Ed. III. — Nem-tește.

Titlul, la fel cu cel din ed. II-a (anul 1810), vezi-l reprodus în *Bibl. rom. veche*, III (Buc. 1912), p. 27, No. 781.

În ed. III-a, înainte de cuvintele «f. Vandes Eugenarŭt», se adaogă ŝi «vormăŭŭigen». Mai jos, despre ed. III-a se spune că este numai «verbeŭŭerte», nu ŝi «vermeŭŭerte».

În 80, 4 foi + 413 pag. + 42 foi, primele ŝi ultimele nenumerate. La început titlul, prefaŭa ŝi cuprinsul. Pe ultimele foi nenumerate «Deutŭches Register», un fel de indice al cuvintelor amintite în corpul gramaticei.

Prefaŭa, identică cu cea din ed. I (an. 1788), este reprodusă în *Bibl. rom. veche*, II, p. 325-326; se termină însă cu vorbele: «bis ein wallachŭiŭches Lexicon ŝie entŭŭerŭlich maŭŭet» (deci în ed. III-a prefaŭa nu este toată cât în ed. I ŝi II).

București: Biblioteca Academiei Romăne.

1187. Pentru datoriile presbiterilor de popor, Chișinău 1823.

Ѧтрѡ слава сѣитѣй, чѣй дѣ ѡ фѣиницѣ, дѣ | вѣацѣ фѣкѣтѡарей, шѣ недѣспѣр-
цѣтѣй ТРОИЦѣ, | ѡ ТѢТѢЛѢЙ, шѣ ѡ ФѢЮЛѢЙ, шѣ ѡ сѣитѣлѣй | ДѢХѢ : кѡ порѣнка
Прѣблагочестѣвѣлѣй сѣингѣр | Стѣпжнитѡрюлѣй МѢрелѣй Дѡминѣлѣй Нѡстрѡ Ѧ | пѣрѣтѣлѣй
ПЛЕѢЯНДРѢ ПѢВЛОВИЧѢ ѡ тѡатѣ | Рѡссѣа : ѡ фѣиница соцѣй СѢПЛЕ ѡ Прѣблагочес-
тѣвѣй Дѡамнѣй ѦПѢРѢТѢСѢЙ СѢСѢВѢТѢЙ ПЛЕѢѢВЕНѢЙ : шѣ ѡ МѢйчѣй
ЛѢЙ, Прѣблагочестѣвѣй | Дѡамнѣй ѦПѢРѢТѢСѢЙ МѢРѢЙ ѦѢОДѢРѢВЕНѢЙ : |
шѣ ѡ фѣиница Бѣннекрѣдинчѡсѣлѣй Дѡмнѣ Цесарѣвнѣй | шѣ ѡ МѢрелѣй Кнѣзѣ КѢН-
СТѢНТѢНѢ ПѢВЛОВИЧѢ : | шѣ ѡ Бѣннекрѣдинчѡсѣлѣй Дѡмнѣ МѢрелѣй Кнѣзѣ | НѢ-
КОПЛЕ ПѢВЛОВИЧѢ, шѣ ѡ соцѣй СѢПЛЕ Бѣннекрѣдинчѡсѣй Дѡамнѣй МѢрѣй Кнѣгѣнѣ
ПЛЕѢЯНДРѢЙ ѦѢОДѢРѢВЕНѢЙ : шѣ ѡ Бѣннекрѣдинчѡсѣлѣй | Дѡмнѣ МѢрѣ Кнѣзѣ
ПЛЕѢЯНДРѢ НИКОПЛЕВНѢЙ, | шѣ ѡ Бѣннекрѣдинчѡсѣлѣй Дѡмнѣ МѢрѣ Кнѣзѣ
МИХѢЙЛѢ ПѢВЛОВИЧѢ, шѣ ѡ Бѣннекрѣдинчѡсѣлѣй | Дѡамнѣ МѢрѣ Кнѣжнѣ МѢ-
РѢЙ НѢКОПЛЕВЕНѢЙ | шѣ СѢЛГѢЙ НѢКОПЛЕВЕНѢЙ : шѣ ѡ фѣиница Бѣннекрѣдин-
чѡсѣй Дѡамнѣй МѢрѣй Кнѣгѣнѣ МѢРѢЙ ПѢВЛОВЕНѢЙ, шѣ ѡ СѢцѣлѣй СѢЙ : шѣ ѡ
Бѣннекрѣдинчѡсѣй Дѡамнѣй МѢрѣй Кнѣгѣнѣ ЙЕНѢЙ ПѢВЛОВЕНѢЙ, шѣ ѡ СѢцѣлѣй
СѢЙ : ЙѢрѣ кѡ благословѣнѣй | Прѣсѣйтѣлѣй Ѧндрѣнтѣтѡрюлѣй СѢНѢОД : нѣй ѡ | Прѣ-
сѣйтѣлѣй ДИМИТѢРѢЙ ЙѢрѣимнѣскѣлѣй Кнѣшинѣлѣй шѣ Хотѣнѣлѣй, сѣлѣ тѣл-
лѣчѣнтѣ прѣ | лѣмѣ Рѡмжнѣскѣ дѣ прѣ чѣ Словѣнѣскѣ кѣртичѣнка ѡчѣста, чѣ сѣ
нѣмѣще : Пѣнтрѡ дѡторинѣ | прѣсѣутѣрилѡрѣ дѣ попѡрѣ, шѣ сѣлѣ тѣпѣрѣнтѣ ѡ | ДѢ-
хѡвнѣчѣска Тѣпѡгрѡфѣ ѡ Бѣссарѣбѣй, ѡ ѡрѡшѣлѣ | Кнѣшинѣлѣ, лѣ ѡнѣлѣ дѣла зндѣрѣ
лѣмѣй, ѡстѣлѣ, | ЙѢрѣ дѣла нѣцѣрѣ чѣ дѣпѣ трѣпѣ ѡ лѣй ДѢнѣзѣ КѢлѣжитѣлѣ, ѡлѣкѣ,
лѣндѣктѣлѣ ѡй, ѡ лѣна лѣй | ЙѢнѣ.

In-4° de 6 foi nenumerotate și 279 pagine.

Foaia de titlu încadrată. Pe foile liminare arătarea cuprinsului și o prefață nesemnată, cu un cuprins religios, intitulată: «Înainte cuvântare către preoți».

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p. 59–63, nr. 32 (reproduce și prefața).

București: Biblioteca Academiei Române.

1188. Popescu Constantin, *Odă Episcopului Iosif Vurus*, Oradea-Mare 1823.

N'am văzut exemplare.

Amintită de dr. A. Veress, în *Bibl. română-ungară*, II, p. 237, nr. 1150, de unde re-
producem aceste date:

Ode honoribus Ill. ac Rev. Domini Josephi Vurum episcopi almae
dioecesis Magno Varadinensis, dum festam nominis sui coleret diem humil-
lime oblata a Constantino Popescu.

Magno-Varadini, 1823. Typis Joan. Tichy.

In-8° de 6 pagine.

Budapesta: Museul Național.

1189. *Slujbă de mulțumire în ziua încheierii păcii între Rusia și Suedia și la aducerea moaștelor sf. Alexandru Nevski*, Chișinău (1823).

Слѣжеѣ дѣ мѡлѣцѣмѣрѣ лѣй ДѢнѣзѣ, чѣлѣй ѡ сѣйтѣ Трѡицѣ слѣкѣнтѣ, ѡ зѣлѣ |
пѡмѣннѣй ѡкѣрѣй пѣчѣй ѡтрѣ ѡмѡпѣрѣцѣлѣ Рѡлѣсѣнѣскѣ шѣ ѡтрѣ Крѣлѣ Шѣзѣнѣлѣрѣ.

ШН ЛА | АДЪЧЕРЪ МОАЩЕЛОРЪ СФЪТЪСАШ ШН БИИКРЕДИИЧОСАШ МАРЕШ КИЪЗЪ
ПЛЕЖИДРЪ НЕВЕКИИ.

In-4° mic, 42 foi (1/2 albă).

Textul începe imediat sub titlul de mai sus. De la f. 27:

Slujba sf(â)ntului proroc Zahariia și a sf(i)nteî și drepteî Elisabetei,
care să săvârșăste în 5 zile Septemvrie.

D-l Dim. Balaure, care ne-a împrumutat cartea, a mai găsit un astfel de exemplar
în biserica din comuna Trușeni (Basarabia), pe care se află scris: «Această cărțuții s'au
dat la biserica din sat(ul) Trușenii să să urmezi în tocmai după ocaz. Anul 1823 Bla-
gocinul preot Feodor Costin».

Cum astfel de tipărituri bisericești se distribuiau bisericilor îndată după tipărirea lor,
credem că această carte s'a tipărit în anul 1823.

On. Ghibu, în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 313, nr. 12, înclină a o crede tipărită
«probabil» în 1826.

Biblioteca d-lui Dim. Balaure, funcționar la Sf. Sinod.

1190. *Socoteala societății biblice pe anul 1822*, Chișinău 1823.

ГОКОТЪЛІА | КОМІТЕТЪСАШ | БИССАРАБІЕЦІИ ДІСПЪРЦІИ | А РУССІЕЦІИ БИ-
БЛІЕЦІИ | ГОЦІЕЦІИ | ПІНТРЪ ІНІАЛ 1822. | ГЛЪ ТУПЪРІТЪ А ДУХОВНИЧКА ТУПО-
ГРАФІА А БИССАРАБІИ | А КИШИНЪС, ЛА ІНІАЛ 1823.

In-8, mic, 46 pagine.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, p. 63—64, nr. 33.

1191. *Thomici Ioan, Cultura albinelor*, Buda 1823.

КЪЛЪТЪРА ПЛЕБИНЕЛОР | САШ | АЕКЪЦЪТЪРА | ДЕСПРЕ ЦИНЪРЪ СЪПНИАЛОР А | МАГА-
ЦІИШІИ. | ПІНТРЪ ТОТЕ ПЪРЦИАЕ, | ДІИЪ КАРЕ, ДІАЛА 25 ДЕ МАТКЕ БІНЕ, АТРС ОҢ Н ТІМН
ДЕ МІЖЛОК, БІН ПІНТРЪ АЛЕИИ, О | СЪТЪ; ІАРЪ АТРС ОҢНА БІН ШІ МЪНОС ДЕ |
МАРЕ, ДОУ СЪТЕ ДЕ ФЛОРИИЦІИ, А БАНІ ДЕ | КОНКІИЦІЕ СЕ ПОАТЕ КЪПЪТЪ, ШІ ТОАТЕ |
МАТКЕІЕ ІАРЪШІ АНТРЕЦІИ ШІ А БІНЪ СТАРЕ | РЪЛХНЪ.

ТРАДЪСЪ ШІ ПІН ІСКЪСІИЦА ДІН МАЙ МЪЛЦІИ | ІНІ ЧЕРКАТЪ, ШІ ПІНТРЪ ФО-
ЛОСА | ДЕ КОМІН АТОКМІТЪ, | ПІНІ | ІОАИИ ООМІИЧ, ПРЪТОПРЕСКУТЕРЪА КАРАН-
СІЕІИШІИ, ШІ АЛ Ч: КОНКІТОРІИ АЛ | БІРШІЦІИ ІССІСОР, | ЛА БЪДІА | КЪ ТЪПЪРІА
КРЪІЦІИ ОҢІКІЕСІТАТЕ ДІН ПІСТА. | 1823.

In-8° mic de 180 pag. + 2 foi nenumerate și o tabelă. Primele 8 foi sunt paginate
cu cifre latine, celelalte arabe.

Pe verso titlului rezoluția de imprimare a lui G. Petrovics poartă data de 17 No-
emvrie 1823. În plus, pe verso titlului, mai este și o muștrare către omul leneș, căruia îi
arată hărnicia albinei.

O «Înainte cuvântare» în fața textului; cuprinsul cărții se arată pe ultimele 2 foi
nepaginate.

Precup E., *O carte veche: Cultura albinelor...*, în *Anuarul lic. «Petru Maior» din Gherla
pe anul jubiliar 1928—29*, Gherla 1929, p. 121—127 publică prefața și extrage terminologia
stupăritului.

București: Biblioteca Academiei Române.

1192. Thomici Ioan, *Cultura bombițelor*, Buda 1823.

БЪЛТЪРА БОМБИЦЕЛОР | сѧ | ЛЕЪЦЪТЪРА | дѧпре цинерѣ шѧ крѣцѣрѣ
ѡмѣделѡр, сѧ | гоанѣелѡр дѣ мѣтѣсѣ, ка ѡ дѣелѡрѣ, | мѣлт фелоситѡрѣ, лѣнгѣ
цинерѣ стѣпѣлѡр Л Магацѣнѣрѣ, | традѣсѣ | дѣпѣ Манѣпѣлѣца чѣ май нѡѡ шѧ
лѣре пѣтѣтѣ ѧ домн : Ъ с ѧ ф Б л ѧ ш к ѡ в ѧ ч ѧ, | ѧл кѣлѣнѣрѣ мѣтѣсѣ Дѣрѣктор :
шѧ пѣтрѣ | лѣкѣнѣрѣ дѣн Крѣмѣ Оѣнгѣрѣскѣ шѧ | пѣтрѣ Оѣбѣлѣ Рѡманѣцѣ
дѣн цѣнѣтѣ ѧ Лѣтокмѣтѣ | пѣн | ЪѡМНН ОѡМНЧ | Прѡтопрѣскѣтѣрѣ Карѣн-
сѣнѣшѣлѣ, шѧ ѧл Ч. | Консѣтѣрѣ ѧ Ерѣнѣцѣлѣ Лѣссѣсѣсѣ.

De Cultura Bombicum.

Ла БѣДѣ | кѣ тѣпѣрѣл Крѣнѣцѣ Оѣнѣерѣтѣ дѣн Пѣста. | 1823.

In-8° mic de 70 pagine, primele 8 fiind notate cu cifre latine, restul cu arabe.

Pe verso titlului: «Budae die 21 Novembris, 1823. Imprimatur. Georgius Petrovics m. p. Libror. Censor».

O «Înainte cuvântare» precede textul; la pag. VII se spune, între altele, că:

...După cultura Bombițelor cé mai noao și îndreptată a Domnului Iosif Blașcovici, după care Cărticica аcаsta pre scurt și chiar s-au întocmit...

București: Biblioteca Academiei Române.

1193. *Tipic bisericesc*, Chișinău 1823.

ТУПНѢ БИСЕРНЧѢСКѢ, ПДЪННѢ | Л скѣртѣ | пѣтрѣ чѣ май лѣсѣ Лѣкѣ-
цѣтѣрѣ чѣлѣр чѣ | нѣлѣ шѣ шѧ Лѣдрѣпѣтѣрѣ пѣнѣ трѣнѣсѣлѣ, чѣ | кѣпѣнѣдѣ Л сѣнѣ
ѧчѣстѣ: кѣрѣ, дѣпѣ кѣрѣ, | шѧ кѣмѣ сѣ кѣнѣ сѣлѣжѣнѣрѣлѣрѣ бѣсѣрѣнѣцѣ ѧ чѣтѣ,
шѧ ѧ кѣнѣтѣ, | кѣрѣ тѣпѣнѣ | (фѣнѣндѣ кѣ сѣлѣжѣ бѣсѣрѣнѣцѣскѣ, дѣпѣ дѣлѣсѣнѣрѣ
Л сѣшѣнѣлѣрѣ ѣнѣ чѣлѣрѣ май Лѣтѣѣ, май ѧлѣсѣ дѣ трѣнѣ | фѣлѣюрѣ ѣстѣ, кѣ ѧлѣнѣнѣ-
трѣлѣ сѣ кѣнѣтѣ сѣлѣжѣ дѣлѣнѣнѣкѣ, ѧлѣнѣнѣтрѣлѣ сѣлѣмѣтѣтѣ, шѧ ѧлѣнѣнѣтрѣлѣ | Л чѣлѣ
чѣнѣнѣ зѣлѣ ѧ сѣпѣтѣмѣнѣнѣ: ѧдѣкѣ, лѣнѣнѣ, | лѣрѣцѣнѣ, лѣѣркѣрѣнѣ, цѣѣ шѧ вѣнѣрѣнѣ) дѣпѣ
кѣлѣнѣнѣцѣ Лѣпѣрѣцѣнѣ ѣстѣ Л трѣнѣ май цѣсѣ пѣсѣ кѣпѣтѣ кѣ | дѣсѣпѣрѣцѣнѣлѣ лѣрѣ.

Сѧс тѣлѣмѣчѣнѣтѣ Молѣдовѣнѣцѣ дѣ прѣ чѣлѣ Олѣовѣнѣскѣ, шѧ сѧс тѣпѣрѣнѣтѣ Л
дѣлѣхѣвѣнѣнѣцѣскѣ Тѣпѣгрѣлѣѣ ѧ Бѣсѣсарѣѣнѣнѣ, Л Кѣшѣнѣнѣлѣ. ѧнѣлѣ ѧѡѣкѣ.

In-4° de 1 foae (titlul)+76 pagine.

Pe verso titlului: «Cu pozvoleniia comitetului a Țenzurii, ce iaste аșăzată în duhov-
ničasca Academie a Sanctpeterburgului.»

N'are prefață.

Al. David, *Țipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p 64–65, nr. 34.

București: Biblioteca Academiei Române.

1194. Vajda Ladislau, de Sóósmeszö, *Dictiones quinque*, Oradea Mare 1823.

Dictiones quinque quas in auditorio facultatis juridicae lycei regii Claudio-
politani diversis occasionibus auditoribus suis dixit. Magno-Varadini 1823
Typ. Joan. Tichy.

In-4°, 55 pag.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, vol. 3, p. 735. — Szinnyei József, *Magyar
török*, XIV, col. 761.

1195. Mihail G. Boiagi, *Scurtă gramatică neogrească*, Viena 1823.

Kurzgefaßte Neugriechische Sprachlehre, | nebst einer Sammlung der nöthwendigsten Wörter, | einer Auswahl von freundschaftlichen Gesprächen, Redensarten, Sprichwörtern und Uebungen.

Zunächst | für die griechische Jugend in den k. k. | Österreichischen Staaten, | und dann | für Deutsche, | welche sich diese Sprache eigen machen wollen | bestimmt. | Von Michael G. Bojaditschi.

Σύντομος | ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ | ΤΗΣ ΓΡΑΙΚΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, | χάριν της νεολαίας των ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ τοῦ Καίσαρος | εὐρισκομένων Γραικῶν | ὑπὸ ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΜΠΟΙ-ΑΤΖΗ. | Εὐρίσκεται παρὰ Ἀντωνίῳ Δόλλ. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας. | 1823.

In-8°, XXIV+380 pag.+1 foae nenumerotată (errata).

La pag. III—VIII dedicație, în grecește, cu următorul început:

Τῷ ἐντιμωτάτῳ, φιλογενεστάτῳ καὶ φιλομούσῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Γ. Καρζιά, τῷ ἐκ Κλεισοῦρας τῆς Μακεδονίας, εὐεργέτῃ τοῦ Γένους, εὐγνωμόνως ἀνατίθῃται. Αποί: Ἐντιμώτατε Κύριε!

Aceiași dedicație în limba germana, la pag. IX—XIV. Inceputul:

Dem Hochverehrten, um seine Landkneute und die Wissenschaften höchst verdienten Herrn Johann G. Karzia, in Klisura in Macedonien, dankbar gewidmet.

Urmeaza o prefață scrisă numai în limba germană: Vorrede. (p. XV—XVI). Dela p. XVII—XXIV despre litere, accentu și semnele de punctuație.

Gramatica are 7 capitole (p. 1—154). Apoi urmează:

P. 155—230: Συλλογὴ τῶν ἀναγκασιότατων Ὀνομάτων. Sammlung der nöthwendigsten Nennwörter.

P. 231—253: Συλλογὴ τῶν ἀναγκασιότατων Ἐπιθέτων καὶ Ῥημάτων. Sammlung der nöthwendigsten Bey- und Zeitwörter.

P. 254—313: Προγυμνασίαι εἰς τὴν μετὰ τῶν φίλων Συνομιλίαν. Vorübungen zu freundschaftlichen Gesprächen.

P. 314—342: Συλλογὴ τινῶν Φράσεων καὶ Ἰδιωτισμῶν. Sammlung einiger Redensarten und Idiotismen.

P. 343—348: Τινὲς δημῶδεις Παροιμίαι. Einige gemeine Sprichwörter.

P. 349—352: Γυμνάσματα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Uebungen.

P. 353—366: Αἰσώπειοι Μῦθοι. Aesopische Fabeln.

P. 367—380: Τέσσαρα Εἰδύλλια ἐκ τῶν τοῦ Γεσσνέρου. Vier Zehlfen von Geßner.

București: Biblioteca Academiei Române.

1196. Kokon I., *Abecedar*, București 1823. — Grecește.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ | ΝΕΑ | σύμβοδος, διὰ τῆς ὁποίας δύνανται τὰ παιδιά | εὐκόλως νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν | συντεθεῖσα ὑπὸ | ἸΩΑΝΝΟΥ ΚΟΚΚΩΝΟΣ. | Συμυρναίου | Ἐκδοεὶς τρίτη | μετὰ τινος προσθήκης καὶ ἀφαιρέσεως. | Ἐν τῷ νεωσυστάτῳ Τυπογραφίῳ τοῦ Βουκουρεστίου. | 1823.

Pedagogie nouă, făcută după o metodă bună, prin care copiii pot ușor să facă progrese în citire; compusă de Ioan Kokon din Smirna. Ediția a treia cu câteva adăogiri și omiteri. În tipografia de curând întemeiată în București. 1823.

În-8° mic; 8+48 pag., primele nenum.; pe foile liminare: titlul cu patru versuri pe verso, prefața către învățații pedagogi, alfabetul grecesc cu litere grase; în fața textului o gravură cu inscripția: διπλοὺν ὁρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα (dublu văd cei cari învață carte); această gravură se repetă în *Bucoavna*, Buc. 1825 (vezi facs. nr. 427). La pag. 47 Ἀριθμοὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀράβων (cifre grecești și arabe) și la pag. 48 Πυθαγορικὸς πίναξ (tabla lui Pitagora).

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1197. Grigorie Dim Ghica, Domnul Țării Românești, *Instrucțiuni la Pravilă*, <București> 1822. Foaie volantă.

1 foaie: 16,6×23,5 cm., textul încadrat; ambele fețe tipărite.

Extragem rândurile care preced instrucțiunile: «Céle ce n-au fost deslușite întru această Pravilă asupra Clăcașilor de pre moșii. Și acum la leat 1823 Ianuarie 24 s-au hotărât și s-au publicarisit cum să se urmăze, precum în trei Capete la vale să arată». Data: 16 Martie 1823.

Al. A. Dumitrescu, *Foi volante*, pag. 4.

București: Biblioteca Academiei Române.

1198. Grigorie Dim. Ghica, Domnul Țării-Românești, *Circulară*, <București> 1823. Foaie volantă.

În folio, de 11 pagine numerotate.

Prima și ultima pagină cuprind textul ordinului Domnesc către locuitorii județelor (din 20 August 1823) și către Marele Vistiernic (din 29 Aug. 1823).

La mijloc, textul circularii însăși, care are, drept titlu, aceste rânduri: «Întocmirea ce s-au leguit pentru drepturilor (sic) ce au, i pentru datoriile ce să cuvine a le păzi Ispravnicii, i Sameșii Județelor și Zapcii(i) plașilor».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 4.

București: Biblioteca Academiei Române.

1199. Ioan Sandu Sturza, Domnul Moldovei, *Intărirea anaforalei clirosului*, (Iași) 1823. Foaie volantă.

În folio mare de 4 foi; ultima pagină albă.

Intărirea anoforalei Clirosului bisericesc și politicesc în privința scutelnicilor.

Data: «Aprilie 1823».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

1200. *Pentru împedecarea schimosirii trupului*, Cluj 1823. Foaie volantă.

[Patent pentru împedecarea schimosirii trupului de frica cătănitului].

Foaie volantă (16,5×28 cm.) dată în Cluj, la 22 Decemvrie 1823, în numele lui B. Ioan Iojika, Ladislau Ceadin *Cănțalarius* Prov(incial) și Antonius Holaki secretar și expediată sub No. 12479/1823.

Dr. A. Veress, *Orânduiele românești vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, în *Revista arhivelor*, I (1924—1926), p. 364.

Cluj: Arhivele Muzeului Ardelean.

1201. Înștiințare pentru pricini judecătorești, (Chișinău 1823). Foaie volantă. Rusește și românește.

În folio, 2 foi; textul pe 2 coloane; cel românesc este scris cu caractere rusești, în coloana din dreapta.

N'are titlu; începe: «La această Cărmuire s-au ascultat Ucazul Verhovnicului...». Termină: «... să să triimată predstavlenie».

Cuprinde dispozițiuni pentru locuitorii «care, trăind în Moldavia, Valahia și Bucovina, au pricini de judecată în Oblastiia Basarabiei...». Nedat; se amintește însă în text de o copie din 16 Martie 1822, curând după care dată trebuie să s'a tipărit, la Chișinău, această înștiințare. Pe prima pag., sus scrie în rusește de mână: «получ. 1. [января] 1824». (S'a primit la 1 Ianuarie 1824).

Exemplar dăruit de d-l Aurel Sava, magistrat Chișinău.

București: Biblioteca Academiei Române.

1202. Alexandru I, Țarul Rusiei, Înștiințare, Țarscoe Selo 1823. Foaie volantă.

În folio de 2 foi.

Alexandru I, Țarul Rusiei, aduce la cunoștință supușilor săi renunțarea la tron a fratelui sau Marelui Cneaz Constantin Pavlovici, rămânând clironom numai Marele Cneaz Nicolae Pavlovici.

Data: «... în 16 zile Avgustă... 1823».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 67.

București: Biblioteca Academiei Române¹⁾.

1824.

1203. Berovici Petre, Bucvar, Brașov 1824. — Bulgărește.

Букваръ съ различни поучения, собрани въ Пѣтра Х. Бѣровича за български-тъ училища. Напечатана съ съсъ помощъ-тъ Г. 'Антѣньова 'Іоановича [въ Брашовъ], въ годъ 1824.

Bucoavnă cu felurite învățături adunate de Petru H. Berovici pentru școlile bulgărești. S'a tipărit cu sprijinul lui G. Antonov-Ioanovici [în Brașov], în anul 1824.

În 80, 140 pag. +1 tabelă+2+3 foi, ultimele nenumerate.

N'am văzut exemplare. Alte ediții la București, la 1841, 1846, 1847, 1850.

I. Bogdan, *Românii și Bulgarii*, Buc. 1895, p. 39.

A. Teodorov Balan, Български книгописъ за сто години 1806–1906, Sofia 1909, p. 68, nr. 584 și p. 120–121, nr. 1178.

1204. Calendar pe anul 1824, Buda.

КАЛЕНДАРІЮ | не | знае дела Христос | 1824 | кареа е кнект шй се кспринде
дин | 366 де зиле, | жтокмнт | пре градъриле шй кайма Църій О҃нг҃рецій, | а мѣ-
реащй Принципѣт ѿ Пѣдѣлашй, а Църій Рѣманіцій, шй а Молдавіей. | Пѣрѣтъ | зѣ-
леае, Дѣминичае, Гѣрбѣторѣае шй сепѣтъ|мѣннае Календарѣащй кекѣ, шй а чѣлашй

¹⁾ Pentru anul 1823 menționăm, cu toată rezerva, alte două cărți semnalate în mod foarte vag pe 2 fișe scrise de d-l Ghe. Cardaș, fost funcționar la Academia Română: *Octoih*, Cernăuți și *Samuil Vulcan*, *Pastorală*.

ноѡ, | пѣрцилѣ шѣ тѣмперилѣ ѡнѡлѣ, скимбѣрѣ лѣнѣй, Рѣсѣрѣрѣ Годрѣлѣ, Гѣнѣа-
логѣа Кѣсѣй Пѣсѣтрѣй, тѣргѣрилѣ, шѣ ѡлѣ фѣлѣсѣнтѣбѣрѣ лѣкрѣрѣ. | Л БѢДѢ. | лѣ
Крѣлѣска Тѣнографѣа ѡ Оѣнѣнѣрсѣнтѣтѣй Оѣнѣгѣрѣйѣ.

In-8° de 40 foi nenumerotate, încadrate de linii.

La început partea calendaristică, după care urmează «Adaogere la calendariu», care cuprinde despre anotimpuri, eclipse, genealogia Casei de Austria, alți împărați ai Europei, personalul clerical al bisericii Răsăritului din Ungaria, târgurile, rețete de mâncări și o tabelă de venituri și cheltuieli.

Pe recto ultimei foi:

Budae die 30. Iunii 1823 Imprimatur

Georgius Petrovics. m. p.
Censor Librorum.

București: Biblioteca Academiei Române.

1205. *Catavasier*, Blaj 1824.

КАТѢИѢІАРІЮ | кѡ блѣгѣслѣвѣнѣа Ѣѡцѣлѣнѣцѣй салѣ Прѣ лѣминѣтѣлѣшѣ | шѣ
Прѣ ѡ сѣнѣцѣтѣлѣшѣ | Дѣмнѣлѣшѣ Дѣмнѣ, ІѢІНН БОБѢ | Блѣдѣнка Фѣгѣрѣшѣлѣшѣ, шѣ
ѡ тѣѡтѣ Цѣрѣа ІѢрдѣлѣлѣшѣ, | прѣкѣм шѣ ѡ прѣ Лѣнѣлѣцѣтѣй | Кѣсарѣ Крѣіцѣй мѣрѣйѣ |
Гѣфѣтѣнѣк дѣн лѣнѣтрѣ, | шѣ ѡ лѣминѣтѣлѣшѣ ѡрд | лѣ Лѣпѣратѣлѣшѣ Лѣѡполѣ | Ко-
мѣндѣтѣѡр.

Тѣпѣрѣнт | Л БЛѢЖ. ІѢнѣл дѣлѣ мѣнѣтѣнѣрѣ лѣмѣй сѣѡѡѣ.

In-12°, 1 foae (titlul)+460 pag. Pag. 449 notată cu cifrele inversate: 049; dintre ce-
lelalte 11 pagine, unele sunt nenumerotate, altele au paginația greșită: 451—453.

Pe verso titlului gravura în lemn a mănăstirii dela Blaj, semnată de *Vlaicul* (facs.
nr. 296, v. *Bibliografia rom. veche, II*, p. 141), pusă și în *Molitvenicul* dela Blaj, 1757. Cata-
vasiile la Nașterea Domnului nostru Isus Hristos (p. 324—408) sunt scrise în grecește, dar
cu litere cirilice.

După *Sinaxar* (p. 409—448) urmează «Rânduiala pashaliei», însemnările cuprinsului
și «Rugăciunea la blagoslovenia colivei».

De sigur, *Catavasierul* dela 1824, semnalat necomplet de Atanasie Popa, *Biserici
vechi de lemn românești din Ardeal*, în *Anuarul Comisiunii Monum. Istorice, secția pentru
Transilvania*, 1930—1931, Cluj 1932, p. 255, nu-i altul decât acesta.

București: Biblioteca Academiei Române.

1206. *Diaconovici-Loga Const., Abecedar sau Bucvar sîrbesc*, Buda 1824.

N'am văzut exemplare.

Amintit în *Foaia diecezană*, Caransebeș 1923, nr. 22, pag. 2—3 (și extras: *Primii gra-
matici români bândăfeni.*, Caransebeș 1923, p. 43 și 48).

Se zice că a apărut, unul pentru școlile orașenești, altul pentru cele satești; ca an
de tipărire se admite anul 1824, dar se amintește și parerea despre anul 1822.

Dr. Teodor Botiș, *Istoria școlii normale (preparandiei)... din Arad*, Arad, 1922, p. 158
spune că *Abecedarele* este o traducere după un *Bucvar sârbesc*, găsit în arhiva inspectorului
Nestorovici, făcută din îndemnul Țeluiș inspector (*ibidem*, v. și p. 390).

1207. *Dovedire împotriva eresului Armenilor*, București 1824.

ДѢБѢДѢРѢ | ѡпрѣтѣѡ ѣрѣсѣлѣшѣ | ІѢРМѢНѢІАѢР | Іѡѣм тѣпѣрѣнтѣ Л ѡлѣлѣ
Прѣ Лѣнѣлѣцѣтѣлѣшѣ шѣ Прѣ лѣминѣтѣлѣшѣ | нѣстрѣ Дѣмнѣ | ГРѢГѢРІѢ ДѢМѢТРІѢ
ГѢКѢ БѢ: Кѡ блѣгѣслѣвѣнѣа Прѣсѣнѣцѣтѣлѣшѣ | МѢтрѣполѣтѣ ѡ тѣѡтѣ Оѣнѣгрѣѡлѣхѣа |

КВРІХ КВРІХ ГРИГОРІЕ | ДѢ КАРЕЛЕ ШН САС АДСНАТ ШН САС | ТЖАМЪЧНТ СПРЕ
ФЛОДСА НѢЛІСАШ | НОСТРЪ.

Ⲭ КЪКЪРЄЩІ ⲁⲱⲕⲁ.

In-8° de 2 foi nepag.+155 pagine.

Verso titlului alb. Urmează prefața, nesemnată:

Cătră drept credinșosul cetitorŭ.

Multe cu adevărat pentru alte eresuri în limba noastră și s-au scris și s-au tipărit; iar pentru eresul Armenilor de nimenea nimic nu s-au pomenit, fără numai în theloghia sf(ă)ntului Ioann Damaschin la vreo câteva capete și întru acélea iarăș nu anume pentru dânșii. Drept acéia și mulți să află la socotelă ca ačasta, că acești Armeni s-ar fi țiind de eresul lui Arie cel surpat și dărăpănat încă dela Soborul cel dintâi dela Nichea. Decî ca să fie știut și eresul acesta de când s-au început și cari au fost începătorii lui și câtă depărtare au cei ce să țin de el dela drepta credință a Bisericii răsăritului, am adunat ačastă cărticică dela cei vechi scriitori în limba noastră în anul 1822, când mă aflam în sf(ă)nta Monastire Căldărușanii. Nu sântem dar la îndoială că iubitorul cetitorŭ adăogându-ș științele și cu descoperirea unui eres ca acesta și cunoscând întru întregimea dreptii credințe sănătoasă lui dărăpănare prin adevărul ce iaste pus înaintea, vor da slavă celui întru Treime închinat și slăvit D(u)mnezeu, al a căruia daru au apărat nêmul nostru de toată ereticeasca rătăcire.

Din raportul consulului Kreuchely catre von Miltitz (27 Iunie 1824) rezulta că autorul acestui tratat a fost însuși Mitropolitul Grigore al Țării-Românești, de care este scrisa și prefața.

Hurmuzaki, *Documente*, X, 279–281. — Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV...*, p. 141–142.

București: Biblioteca Academiei Române.

1208. *Invățatură pentru măsura cotului, 1824.*

ⲬБѢЦЪТЪРЪ | ПЕНТРЪ МЪСЪРА КЪТЪСАШ. | Ⲭ че кѣп съ мѣсѣаръ вѣциле, | сас
ѡлт фѣл дѣ кѣсе.

Ⲭ трѣм ѡаръ тѣпърѣтъ. | Па Лѣт ⲁⲱⲕⲁ.

In-12° de 6 foi nenumerate.

Textul începe chiar pe verso titlului. Pagina cu titlul este încadrată. Nu se arată locul tipăririi (București?).

București: Biblioteca Academiei Române.

1209. *Istoria lui Alexandru <Machedon> și a corăbierilor rusești, 1824.*

ИСТОРИА | ЛШ | ПЛЕХАНДРЪ | АКСМ | А доав ѡаръ тѣпърѣтъ. | Па лшл 1824.

In-8° mic, 3 foi nenumerate+188+28 pag.

Titlul, încadrat în chenar simplu de flori, este alb pe verso; dupa el urmeaza: «Scara de cele ce să află întru ačasta Alexandrie» (2 foi).

Deci rogu-te cu cuviință, ca să primești acest semn mic al cunoașterii și al mulțămirii mele cu acea vrere, cu carea eu îl închin și pre Dumnezeu pentru buna stare a Domniei tale și a toată familiei cu inimă fierbinte rugând, rămân

al Domniei tale sufletesc păstorii
Ioann Theodorovič, paroh.

In Pesta 1-a Ianuarie 1824.

Prefața:

Înnainte cuvântare.

De când am căpătat ocașie de a ajunge la locul acela, adică aici în Pesta, de unde, precum din tinerete dorēm, să pot lucra pentru creșterea și luminarea iubitei Nației mele Romanești, socotesc, de ajuns a fi arătat cu fapta, în ce mod m-am îndeletnicit pururea, pre lângă sarcina chiemării mele, ca acé dorire a inimei să o împlinesc și iubitei Nației Romanești după putință, ba încă adese ori și cu scădere mé să servesc. Ačasta o las acelora cinstite fete spre adevericune, cu care eu de cincisprezece ani încoaci am de lucru, trimițindu-le cărți, spre folosul Nației, prin mine scrise și în typariu date. Inșă, sânt cărțile mele, cele până acuma în mijlocul Nației trimise, spre vre-un folos și ori poate Nația suge vre-o învățătură și îndreptare dintr-însele, acéia iară las spre judecare acelora, cari au cumpărat acélea cărți și le cetesc. Mie, judecând după cuget, mi-se împare, că de ar fi o carte cât de simplă în ochii celor ce nu sânt iubitori de cetire, totuși înaintea celor iubitori de știință și de cultura națională, va fi o carte ca aceia, carea de autorul ei, cu bună cugetare și spre folositoriu scop s-au urzit, bine venită și bine plăcută; apoi toți scriitorii de cărți numai pentru aceștea scrie opusurile sale.

Prea-cinstitul domn Pavel Chenghelaț, arhimandritul mănăstirei a Sfântului Gheorghe în eparhia Timișoarei, dăte mai deunăzi întâia parte a Istoriei universale, adică a toată lumea; și venindu-mi ačastă Istorie la mână, îndată m-am încredințat de folosul ei: apoi știind eu, cu câtă sete așteptă Romanii să poată ceti vre o istoriuță, am mărginit întru mine, ca să prefac zisa parte a istoriei universale și să o întocmesc pre limba Romanescă. La întocmirea acestui opus, carele cuprinde în sine Pământul Făgăduinței sau Palestina, m-au îndemnat și acé împrejurări, căci Palestina, nu numai pentru vechimea ei, ci și pentru toată creștinătatea, cé mai vrednică țară de aducere aminte iaste. Au nu aci vră Dumnezeu Tatăl, ca să se nască Mântuitorul lumii, Domnul nostru Iisus Hristos? — Așa dară acest opus, carele îl trimit acum în mijlocul Romanilor, poate fiește carele să-l cetască, trăgând mare folos și scoțind multe științe dintr-înșul. Și pentruca cetitorii mai ușor să înțeleagă cele ce va ceti și mai bine să se facă cunoscut cu cetățile și orașele, cu munții și cu apele Palestinei, care în carte ici colé le va afla, am adăogat la capătul cărții mapa a Pământului Făgăduinței. Despre ačastă mapă nu pot să nu aduc aminte, cât folos și câtă ușurare ar aduce șa pruncilor în Shoalele cele Naționale, când învață istoria Bibliei; căci spunându-se lor despre cetăți, orașe, munți și despre ape, ei numai numele acestora auzind, iarăși îl uită; înșă din contră, de li s-ar arăta lor numele acestora pre mapă, după cum zac însemnate, nu așa ușor ar uita de iale, încă și

Sabiia și buzduganul ce deasupra să ivesc,
 Domn Țării Moldaviei îl adevăresc.
 Păzescă-l D(u)mnezeu cu a sa Putere,
 Pre scaunul aceștii țări fără de cădere.

Din prefață:

Inainte cuvântare către cetitori.

Unii din oamenii cirezii politicești socotesc ca o disfațare pre sarcina și îngrijirea unui dătoriu de samă pentru norod către D(u)mnezeu, căci ei nu numai cu mintea nimic nu voesc a privi, dar apoi și cu ochii văd numai aceia ci voesc și aceia ci le înlesnește sârguința și plăcere de a jârfti momului îngânătoriu toată drépta cunoștință și judecată. Eu însă de aceasta nimic nu mă voiu sfii și niminca înțelept nu mă va împotivi, nici grăitoriu de sine-mi mă va socoti, zicând, că niște luări aminte ca acestea mai suszise, me-au pricinuit mare întristare și îngrijare. Și socotind că eu nevrednicul luând pre umere sarcina arhipăstoriei țării aceștii, de nu mă voiu sârgui a depărta pre cuvântătoarea mea turmă dela niște prăpăstuirii ca acestea, mai înfricoșat mă va muștra dreptul judecătoriu pentru aceasta, decât pentru însăși păcatele mele: de apururea am prigonit acest feliu de vătămătoare îndeletnicirii și nu am încetat, și în partea și de obște, a sfătui asupra și a dojeni din suflet jălind neîngrijarea pentru hristianicesca creștere a tinerilor. M-am sârguit și prin îndemnare, dar și prin însăși a mea osteneală și cheltuială de am tălmăcit și am tipărit cărți cu feliori de învățăturii, povățuitoare la adevărata cunoștință și dăătoare de mult folos sufletesc. Neapărat însă au trebuit pentru tinerii mai fragidă hrană, pricinuitoare de hristianicescă creștere și relighicescă știință: și pre o asemenea și întocma potrivită înlesnire me-au hărăzit-o de bun nēm dumnealui marele vornic Ghorghie Ghika, către carele netăgăduită mulțămire și îndatorire mărturisim, pentru sârguința ce au avut a ne trimite această carte în trei tomuri în limba grecescă, pe care o am tradus în limba nației noastre, în cele mai amărâte zile a vieții mele, la satul Colincăuții în ținutul Hotinului, din întâmplare ca aceasta.

La anul (1821) Fevru. 22: sera spre 23¹⁾, când fără de legile noastre au încordat arcul D(u)mnezăeștii urgi și l-au gătit pre el și într-însul au gătit vasele morții, ca un trăsnet din ceriu au căzut preste ticăloasa țara aceasta, cumplita răzvrătire a Grecilor și îndată după această ne mai putând suferi grozăviile și relile ce urma cu neconținere și cu sporire, au început fiește carele a-și căuta scăparea vieții sale. Toate averile clironomisite și agonisite era de nespūsă supărare celui ci le avea și unde apuca zvârlindu-le le mistuia, de nimic alt îngrijându-să fără numai de viață. Câmpii cu necuprinsă de ochi întindere era plină de norod, ceriul având acoperemânt și așternut numai pământul: șiraguri necurmăte pre drumuri de bărbați și femei cu copii în brațe înbulzindu-să, năvălea la scăpare. Codrii cei mai adânci gema de

¹⁾ Data aceasta, dela arătarea lunei, este imprimată pe o bandă mică de hârtie ce s'a lipit ulterior peste locul care se lăsase alb la prima tipărire.

norod rătăcind. Cel mai ticălos bordeiu în locul de scăpare să părea palat la cei cari mai înainte nu încăpea în cele mai desfătate curți, iar cei mai mulți dintru aceștia să desfăta pe supt trăsurile lor, dosându-să de soare și de ploae. Intru o așa înfricoșată priveliște am dat și eu dosul urgiei și am trecut peste hotar într'o căruță proastă îmbodolit preste obraz cu un brâu de lână, cu o manta nemțască îmbrăcat și cu o pălărie pe cap: ticălosul om., ce nu-și închipuește că să-și apere viața! Și am ales loc de tristă petrecere în satul Colincăuții. Fiește care vestire din jalnica patrie îmi adăogea rană în suflet și pârae de lacrămă în ochi. Am găsit prilej de puțină alinare în talmăcirea cărții ci s-au numit de alcătuitoarea ei, prea sfințitul Evghenie, *Funie întreită*¹⁾, dar în grab săvârșindu-o nu-mi mai rămăsese altă zăbavă decât sângură cugetarea că amărâta mea viață nu-mi prisosește de alt, fără numai spre răscumpărarea păcatelor mele. Din năstăvirea însă cerescă me-au trimis mai sus numitul boeriu această carte într-a căriia talmăcire îndeletnicindu-mă, am aflat alinare scârbelor și oprirea lacrărilor. Și o am și isprăvit până la sfârșitul zilelor urgiei în ticăloasa nemernicie. Ertați iubitorilor cetitori această spre pomenire puțină întindere.

Începutul fiește căruia lucru are în sine oareșcare nădejde de vre-un folos și după măsura lui să mișcă sânguința și să adaogă îndemnare spre lucrarea și săvârșirea acelui început lucru. Nădejdea carea am hrănit și hrănesc în sufletul meu, că înmulțindu-să cărțile și științele în limba nației, dacă nu eu, dar urmașii miei să vor învrednici a să folosi de cliros învățat și încuviințat și a câștiga norod luminat în știința hristianiceștilor învățătură, m-au făcut neadormit și neobosât în talmăcirea sfintelor cărți, din care multe stau netipărite pentru neînlesnire. În talmăcirea însă aceștia și în tipărire am fost mai cu multă sânguință bine nădăjduit fiindcă întrebându-să de toate vârstele și treptele, va pricinui la toți de obște neprețuit folos și duhovnicesc și politicesc, pentru că întru această carte să cuprindă totul și a legii și al moralului. Veți vedea, iubitorilor cetitori, în tomul acest dintâi, începutul lumii și al vostru; sfintele și adevăratele dintru el istorii vă vor lămuri cum D(u)mnezeu au proslăvit pre făcătorii de bine, iar pre cei răi i-au pedepsit și aceste pilde vă vor învăța și pre voi a vă feri de rău și a face bine ca să vă învredniciți și voi răsplătirii dreptilor. Veți vidă în tomul al doilea sânguința, osârdie și strădănuirea sf(i)ntilor apostoli cari au propoveduit în toată lumea toți într'un glas pre adevăratul D(u)mnezeu și au statornicit în inimile oamenilor credința că adevărată întru carea vă veți întări și voi, în destul povățuindu-vă din sf(i)nteile lor epistolii și mai ales văzând că atâți încuviințați bărbați ș-au vărsat sângele pentru un singur numai adăvăr, defăimând toate lumeștele mulțămiri și interesuri. Iar în tomul al treilea vă veți învăța taina că mare a întrupării cuvântului²⁾, a D(u)mnezeștilor lui învățătură, a minunilor, a patimilor, a îngropării, a învierii și a suirii lui la ceruri. Veți aduna din trusele acestea tomuri moralul cel mai strălucit și cucerniciia că mai sf(ă)ntă, văzând câtă îndurare și milostivire au întrebuițat

¹⁾ Σπαρτίον ένερτίον [s'a tipărit la Iași, 1831].

²⁾ Și cuvântul trup s-au făcut.

D(u)mnezeu pentru voi și la câtă smerenie și răbdare s-au pogorît. Nu puțin vă veți folosi și din moraliceștile în scurt învățături, ce sânt la sfârșitul fiește căriia pricină. Și toate acestea științe de adevărată credință și povățuiri la împlinirea faptelor bune, înființază un drept și bun credinčos hristian plăcut lui H(risto)s D(u)mnezeu aducând jărtfă vie sf(ă)ntă și bine plăcută înaintea lui pre cunoștința de D(u)mnezeu și împlinirea poruncilor lui, fără de carea zădarnică ăaste numirea de credinčos și de hristian, duple cum mai sus s-au dovedit. Fiți însă, iubiților, cu luare aminte la cetirea acești cărți, ca nu toată trecându-o cu ochii, în minte să nu rămăe nimic, sau foarte puține din cele ce ați cetit. Mintea ăaste întocma ca și stomahul și duple cum multa mănecare aduce ne mistuire și după vrême ajunge stomahul să nu poată mistui nimic, asemenea și mintea, când cineva o încarcă cu multă cetire, îndată ce au închis cartea, au uitat tot ce au cetit și după vrême ajunge mintea nelucrătoare și uită și cele ce au știut mai înainte. Așa dar cel ce voiaște a să folosi din cetire, trebue neapărat să urmeză dieta ăcsta, ădecă, după ce va ceti în liniște și cu bună luare aminte o încheiare a unii pricinii, să închiză cartea și să se întrebe pe sine ce au cetit și toate acelea poftorindu-le în gândul său, să urmeză iarăși înainte cât va socoti că va pute mintea sa mistui și cu acest chip să foloséște cu adevărat: căci toate așternându-să cu bună rânduială în mintea sa, ori când poate împărtăși și pre alții cu științele sale, dar apoi și mintea sa să face bine lucrătoare, fiind în bună stare pre toate câte au auzit sau au cetit.

Pre ăcastă de mare folos pricinuitoare carte vă puu astăzi înaintea, iubiților patrioți, și vă rog să o primiți ca pre o împlinire a unor din datorile mele către cuvântătoarea mé turmă. Indelevniciți-vă dar în cetirea ei, ca să fie în legea D(o)mnului voia voastră și în legea lui să cugetați zioa și noaptea și veți fi ca un pom răsărit lângă izvoarele apelor, aducând roada faptelor bune în toată vrême. Sărguiți-vă a înființa în inimile fiilor voștri ăcastă adevărată și de suflet folositoare înțelepčune, fără de carea toate célelalte științe și filosofie ăaste dovedită nebulie; pre ăcsta să o înveță mai întâi de cât toate, cu ăcsta să hrăniți fragida lor minte: întru învățăturile ei să se statornicască, ăcsta să le fie temelie, pre carea poate sta neclătită și bine încuviințată ori și carea altă știință. Binevoiască darul Prea-sf(ă)ntului Duh, a înființa ăcastă sf(ă)ntă cugetarea și folositoare cunoștință în sufletul vostru și să vă întărescă a le aduce toate în săvârșire, după bună plăcerea sa prin carea voi să vă învredniciți a dobândi amândoaă fericirile, iar patriia slavă și laudă dela némuri și dela D(u)mnezeu daru și milă, Amin.

Al pravoslaviei voastre către D(u)mnezeu smerit rugătoriu,
Veniamin Mitropolit Moldaviei. 1824.

București: Biblioteca Academiei Române.

1212. Palladi Teodor, *Către... iubitorii de lumină compatrioți*, (București 1824).

Drept titlu:

Кътре тоцѣ ѡбѣиторѣи дѣ ѡсминѣ компатріоцѣи, | чинсте шѣ ѡнѣкинѣчѣне!

In-4°, 16 foi.

toată duhoarea și putoarea ré și gré și de toată îngălăcunea și scărnaviia lacurilor, gunoîului și a mortăcinilor și a lepădăturilor scaunelor de carne, de pște și de raci, cu scoaterea și cărarea lor, în locuri depărtate și nelăcuite: a căroră dospială și putoare clocеște și împrăștiază în aer otravă de tot fealîl de boale. Îar cele de al doilea obștești mijloace, coprind îngrădirea și străjuirea cé mai de credință a locului sau a casii ceiî smreduite, cu poprelă de intrare și de eșire de oameni dintr-însa, cu purtare de grijă de împlinirea trebuințelor, atât a celor smreduiți bolnavi, cât și a celor sănătoși lăcuiitori cu dânsii: cu orânduială de rădicarea morților și de îngroparea lor .n pripă și fără de zăbavă. Și cu bună și desăvârșită pază și ferelă, de apucarea lucrurilor lor, din care sânt cele după dânsii și desupt dânsii, de arsu cu foc.

Dar fiindcă numai cu aceste obștești și politicești mijloace, ce să urmăzează cu bună și înțeleptă orânduială, nu să poate ocroti norodul și în parte și când să va zmredui un om, nu știe cum să se caute și de sineșul său; pentru aceasta, nu lipsesc din datorîia mé a face, fraților pământeni, această arătare și învățătură, din partea științii cunoscut, de obște tuturor, cum să se fie și să se poarte fieșcare, spre a să ocroti și a să căuta și în parte, de această cu totul grozavă și înfricoșată boală, cu care dau bună încredințare a mé că să va slăbi lipiiala și moartea ei, spre ocrotirea némului.

București: Biblioteca Academiei Române.

1215. Popovici Toma, Cuvântare la îngroparea lui Naum Petrovici, Buda 1824.

ТРИГЪТЪ КЪЕЪНТИРЪ | ла агропарѣ | стрелъчнтълшъ шн аналт аѣѣцатълшъ
Домн | НЯЪМ ПЕТРОВИЧ | ла мърнта депштаѣе, карѣ админістрѣзъ фъндъсѣрнл
Ехололор Націонале де аѣѣѣ | Ресърнтълшъ нешнтъ а Крънмѣ Унгаріей | Кассе | пер-
цптор, | алкѣтшнтъ шн знеѣ прнн | ООМЯ ПОПОВИЧ | лъзнтюрюл Геометріей,
шн | къ келтѣмла челшъ аѣѣпѣмт де зелъ Роман, | де кън ген нѣскѣтѣл Домн | ПӨЯ-
НЯЕІЕ ГРЯБОЕКИ, | Домнъл де-шн а Ппадіа, прѣкъм шн ла май сѣс мърнта
депштаѣе алес | Кондепштат | а тѣт(sic) датъ. Пннъ 1824. 3 Август. | Ла БѣДЯ |
къ тнпюрюл К. Універсітате днн Песта 1824.

In-4° de 6 pagine, ultima alba; 2 gravuri: una pe titlu și un frontispiciu la pag. 3. Prima foae este titlul, care are pe verso urmaloarele:

Pulvis et umbra sumus.

Unda omnibus enaviganda, sive Reges, sive inopes erimus Coloni. Horatius.

Omul ca iarba, zilele lui ca flórea campului, așa va înflori. Psalm. 102, sh. 15.

București: Biblioteca Academiei Române.

1216. Psaltire, Mănăstirea Neamțul 1824.

ѲЛАТІРЪ | Прорѣкълъ шн а"пъратълъ | ДЯБІА | акъм а"трѣс ачѣст кнн
тѣпѣрнтъ аѣѣаѣарѣ а" знлел прѣ лъ|мннѣтълшъ Домнълшъ нѣстрѣ | ІСѢНН СЯНДѢЛ
ЕТЪРЪЯ | БОЕБОУ | къ благословѣніа Прѣ ѡсѣфѣнн тълъ | Мнтрополнт ал Молдѣ-
кѣей | Кѣріс Кѣр ЕЕПІАМН | прнн ѡсѣрдѣл къѣѣѣсълшъ Прхн": | шн Етарѣц ал
сѣѣт: Монастѣрѣй | Нѣм": шн Еікълъ Кѣр | Дѣметіан. | а сѣѣта Монастѣре
Нѣмцъл. | Ла аѣнъл дѣла Хѣ, аѣѣѣѣ.

În folio de 6 foi nenumerate și alte 201; acestea din urmă cu greșeli de paginatie (172, 183, 184 în loc de 182, 184, 187), iar dela 188—199 paginatie este întreruptă.

Tipar negru și rare ori roșu cu negru; paginile încadrate în linii. Titlul încadrat de figurile apostolilor, ca în *Cuvintele* lui Efrem Syrul tip. la Neamț 1818 (facs. nr. 377), iar pe verso gravura Înălțării Domnului, semnată: 1817 Mo(nah) rupa(sie) (v. facs. nr. 378). În text sunt numeroase gravuri (facs. nr. 423), frontispicii și litere inițiale ornate.

Până la textul psalmilor avem: Tipicul cetirii Psalmilor și Cuvânt pentru puterea psalmilor. Pe foile cu paginatie întreruptă (188—197) avem: *Invățătură pentru Cluciul (sau Cheia) pashaliei*, Cuvântul lui Efrem Syrul despre psalmi și Pomeainicul monahului și mireanului. Cartea se termină cu niște instrucțiuni din «Pravila, pre carea o au dat anghelul D(omnului) marelui Pahomie».

În Biblioteca Ion I. C. Brătianu (București) am văzut această carte într-o ediție foarte puțin schimbată: alte inițiale și ornamentații, rândurile uneori puțin schimbate.

București: Biblioteca Academiei Române.

423. Tăierea împrejur, *Psaltire*, Neamț 1824.

1217. *Schematismus și Calendar pe anul 1824*, Oradea-Mare. Românește și latinește.

Titlul Schematismului se deosebește de acela al anului 1822 (vezi nr. 1163) numai prin aceste cuvinte, care urmează după *PRO ANNO: BISSEXTILI 1824*.

Numele tipografului cu litere cursive. Titlul Calendarului se deosebește de asemenea prin specificarea: *PE ANNU VISECT 1824*...

Titlul interior dela pagina 31 deosemena modificat: *PRO ANNO BISSEXTILI M.DCCC.XX.IV*.

Formatul, paginatie, cuprinsul la fel ca la nr. 1163.

Exemplarul Academiei Române este legat în mătase și foile la margine cu aur.

București: Biblioteca Academiei Române.

1218. *Sholasticescul fruct al tinerimei romane*, Buda 1824.

ЕХОЛЛѢТИЧЕГКЪЛ ФРѢКТ | ДЛ ТИИЕРИМѢЙ РОМАНЕ | ДИИ | ЛІБѢРА КРѢСКЪ
ЧЕТАТЕ | ПЕГТИ, | КРЕЛЕ | .Р КЪРСА' ДІ ВЪРЪ ЛАС ФЪКЪТ, | ИИ ДЛ | ПЪБЛІКІА ЕКЕЛ-
МЕНІРѢ | .Р 2. СЕПТЕМВРІЕ ДИИДЛ 1824. | ГЛЪ АРЪТАТ.

Classification der walachischen Schuljugend in Peřb.

ДЛ БЪДЛ | КЪ ТИПАРЮЛ К. ОУИВЕРСИТАТИЙ ДИИ ПІСТА. 1824.

In-4°, 4 foi nenumerate.

Pe verso titlului rezoluția de imprimare a lui *Georgius Petrovics*, datată *Budae die 8 Septembris 1824*.

Cuprinde numele personalului didactic, materiile învățate «...la toate trei clasele întru acest curs de vară...», clasificatia «...tinerimei sholastice...» și «orația înaintea de ecsamen» și cea «după ecsamen».

Prima orație, a rostit-o în românește Vasilie Thomuța, în nemțește Sofia Musico; a doua, în românește, Maria Șcutari, în ungurește Gheorghie Grabovschi.

București: Biblioteca Academiei Române.

1219. Samuil Vulcan, Episcop, *Carte către cler și popor*, Oradea-Mare 1824.

CARTEA | preluminatu lui episcop | Grecô-Catholicu | a Oradiei Mari |
 SAMUIL VULCAN | cotrâ clerul', și poporul' quelor septe deci | si dõe de
 Parochii, quare in XX Septemvrie 1824, de Eparchia Mun|caciui lui s'au
 despreunatu, | si Eparchiei sã le | s'au adausu.

În Oradea Mare | cu Typariu lui Joan Tichy.

In-8° mic de 16 pagine.

Foaia întâia titlul, alb pe verso.

Un paragraf despre: «In quantu este pentru Tenerime» (p. 10).

București: Biblioteca Academiei Române.

1220. Kreis|schreiben vom galizij|chen f. f. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 2 foi.

Textul german în coloana din stânga. Rezumatul circularei, care urmează titlului de mai sus: «Așezările pentru plată despre partea drumeților la călătorie cu delijansu obișnuit; și la călătoriile grabnice și separate.»

Datat: 30 Ianuarie 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1221. Kreis|schreiben vom galizij|chen f. f. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foaie.

Circulară: «Pentru aducere Teriacului de Veneția și de Triest».

Datat: 20 Aprilie 1824.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1222. Kreis|schreiben vom galizij|chen f. f. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 3 foi, ultima pagină albă.

Rezumatul: «Cum că stăpânitorii a zapisurilor Statului în moneta de convenție, care s-au dobândit din sortuire, poat (sic) să tragă dobânda dela dânsule și din visteriile de credit cele pela provinciile».

Datat: 13 Mai 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1223. Kreis|schreiben vom galizij|chen f. f. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foaie, tipărită numai pe o pagină.

Cuprinsul: «Aducere și vămuire a sămânței de pădure și de in să pozvolesțe și pela diregătoriile de vamă».

Datat: 29 Iunie 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1224.** *Reis[ch]reiben vom galizij[sh]en f. f. Landesgubernium, Lwów 1824.* — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foaie.

Rezumatul: «Pentru așezarea visteriilor de credit la Veneția și Mailandu».

Datat: 21 August 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1225.** *Reis[ch]reiben vom galizij[sh]en f. f. Landesgubernium, Lwów 1824.* — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Pentru scutirea nemărginită a podanelor Rosiei în c. c. Statuturi Austriacești de plată adetului pentru scoatere afară averei».

Datat: 24 Noemvrie 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1226.** *Ioan Sandu Sturza, Domnul Moldovei, Carte slujbașilor goștinari, Iași 1824.* Foaie volantă.

In folio mare, 2 foi; numele județului (Sucevii) completat cu mână.

Cuprinde 20 de ponturi despre strângerea banilor slujbii.

Datat: «anul 1824 Aprilie».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 21.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1227.** *Ioan Sandu Sturza, Domnul Moldovei, Carte slujbașilor vădrari, Iași <1824>.* Foaie volantă.

In folio mare, de 2 foi; numele județului (Putnii) completat cu mână.

Cuprinde 15 ponturi despre strângerea vadraritului.

Data manuscrisă: 1824 Sept(em)b(rie) 14.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1228.** *Circulară, Chișinău 1824.* — Foaie volantă. Rusește și românește.

Эписокъ съ цырквларнаго предписанiа отъ Господина исправляющаго должность Бессарабскаго гражданскаго Губернатора даннаго градскимъ и земскимъ Полициамъ отъ 23 Ноября 1824 года.

Extras din circulara dată de d-l locțiitor al Gubernatorului civil al Basarabiei către polițiile orășenești și județene, din 23 Noembrie 1824.

N'am vazut exemplare. In folio, 8 pagine; textul pe 2 coloane.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p. 65, nr. 35.

- 1229.** *Formă la Ectenii, Chișinău 1824.* — Foaie volantă.

In folio, 1 foaie tipărită numai pe pagina întâia.

Drept titlu avem acestea: «Forma la Ecteniile cele întâi mari, la vecernie, la utrene și la liturghie».

Mai jos: «Adăogire cătră tabla înalteloră Împărătești praznice și a Victorialniceloră zile». Se recomandă ca sarbători naționale zilele 1 Ianuarie și 21 Mai.

Pe verso titlului:

Stihuri poetice, doasprezece, cătră stema pré luminatului și pré înălțatului și bine credinșosului Domnului nostru, Ioann Sandul Sturza Voevod.

D(u)mnezeu cela ce toate le știe maînainte de a să face,
Pre unsul său aflându-l bărbat duprecum fi place:

Pre Măriia Sa, zic, pre Domnul nostru Ioann Sandul Sturza, patriot,
Ca unul ce duple viță să trage al lui Drogoși strănepot.

Pre scaunul domniei Moldovei l-au pré înălțat,
Intru a căruia ighemonie și turburarea nepăciurii au încetat:

Și cu semnul sf(i)nteî cruci prin prejur l-au îngrădit;
Și cu spată și cu buzdugan l-au întărit:

Că pre văzuții și nevăzuții săi vrăjmași să-i prăpădescă:
Iară țara cu liniște și cu pace să și-o domnască.

Să ne rugăm, ca Domnul D(u)mnezeu, să-l îndelunge întru domnie,
Aicea adecă vremelnice, iară acolo cu sf(i)ntii în vecie.

Din prefața arhimandritului Domețian către Veniamin Costache, mitropolitul Moldovei:

Prea-o-sf(i)ntitului și de D(u)mnezeu alesului Arhiepiscop și Mitropolit
al Moldaviei Kyriu Kyr Veniamin, al nostru pré milostiv stăpân și de obște
Arhipăstoriu, pre cea de slugă plecată închinăciune aducem.

...Că atâta au lucrat puterea celui Pré-înalt întru Prea-o-sf(i)ntiia la spre a înmulți cuvântul lui D(u)mnezeu, ca cum numai și numai spre acasta te-ai fi născut și vécurile pre Prea-o-sfinția ta te-ar fi așteptat, pentrucă *Theofylactul al Evangheliei, Theologia S. Ioann Damaschin, Céle 7 taine, Typicul bisericesc, Adoleshiiă*, tomurile *Istoriei Sf(i)nteî Scripturii ceii vechi și a ceii noao* și altele, prin Prea-o-sfinția ta talmăcindu-se s-au typărit. Precum și în monastirea noastră Crugul de cele 12 minee al vieții sf(i)ntilor, *Kyriacodromion* al Apostolului, Sfântul *Ioan Scărariul*, tomurile sf(i)ntilor *Isaac* și *Efrem Syriani*, *Kegragarion*, hotăririle în scurt a *Dumnezeeshilor dogme*, *Apologhiia* împotriva volteristilor, *Bogorodična* și altele mai mici și acéstea toate nefiind maînainte în limba Românescă.

Ai înmulțit multe și din céle maînainte, precum *Evanghelie* mare, *Psaltire* bogată, însă cu chip care maînainte nu s-au mai văzut așa typărite, cum și *Noul Testament*, *Liturghii* mari, *Časosloave* mari și altele. De unde luând pricină din strălucirea obșteștii aceștiia faptei bune și cei de preste hotar, cu acéste scurte cuvinte tuturor luminat te-au arătat: «Iașul are astăzi Mitropolit pre Prea-o-sfințitul Veniamin, carele cu învăpăiată dragoste să arată cătră némul Românesc prin typărirea folositoarelor cărți Românești» [în *Gheografia* typărită în Buda, la anul 1814, fața 82]. Las a zice că și începerea științii în Moldova, a Psaltichiei, în sistima noao și a însăși typării cărților meșteșugului acestuia Româneste, Prea-o-sfinția ta ești pricinătorul.

Deci și această de nevoe și pre trebuincoasă carte pentru slujirea sf(i)ntelor biserici, *Anthologhionul*, zic, carea tot de Prea-o-sfinția ta s-au mai fost typărit la anul 1806¹⁾, ai poruncit în Monastirea noastră a să typări iarăși. Și gă-tindu-să partea această, carea s-au typărit duple chipul și povățuirea pre carea Prea-o-sfinția ta o ai dat typografului, mai bogat decât cele mai denăinte Anthologhionuri, scopos având și de alte folositoare cărți, cu dragoste și arhiereste talandul dându-l și împărțindu-l lumii; noi cu smerenie o aducem iarăși către Prea-o-sfinția ta, rugându-ne să priimești ale tale dintru ale tale, pre carea acum în locul tuturor o aducem Prea-o-sfinției tale. Și împreună cu cartea și inimile noastre cari dorim ca să te ție D(o)mnul Începătorul păstorilor și să te păzescă întrarmat cu toată întrarmarea D(u)hului Sf(â)nt, asupra văzuților și nevăzuților vrăjmași, spre paza hristianătății, spre în-tărirea, spre ajutorul și îndreptarea tagmei bisericești și spre mângăierea și cinstea Politiei, aicea întru mulți ani, iară acolo întru anii cei nehotărîți, împreună cu toți sf(i)niții arhieriei și cu toți dreptii, Amin.

Al Prea-o-sfinției tale cu totul plecat
Dometian arhimandrit și stareț dimpreună cu toți cei întru H(risto)s frați.

Din prefața către cititori:

Cătră pre cinstiții și de D(u)mnezeu iubitorii cetitori.

...Acest cuvânt D(u)mnezeesc, cu pre multă putere și bogăție, învîstierit fiind și întru această sf(â)ntă carte, carea de sf(i)niții părinți, din mișcarea D(u)mnezeescului D(u)h, s-au alcătuit întru slava lui D(u)mnezeu celui în treime slăvit, întru cinstea Pre sf(i)ntei Stăpânei noastre Născătoare de D(u)mnezeu și pururea Feçoarei Mariei și întru lauda tuturor sf(i)niților lui D(u)mnezeu, cari prin multe chipuri de nevințe ale faptelor bune i-au bine plăcut lui și de sf(i)nte soboară privită și întocmită și sf(i)nte biserici afierosită și predanisită, i-au dat titlu pre bine potrivit, numindu-o pre ia *Anthologhion*, adecă floarea cuvintelor și Trifologhion, care să zice desfătarea cuvintelor.

De această pre folositoare carte încă și de altele multe, în biserici lipsă fiind și din alte neajungeri, iară, mai ales, din pricina întunecatei și nopții asemenea răzmerițe, carea s-au întâmplat la anul 1821, cu depărtarea lui D(u)mnezeu, pentru păcatele noastre, întru carea înfricoșată furtună, mai pretutindinea, nu numai curțile boiarilor, ale neguțătorilor și casele lăcuitorilor de țară, au fost călcate, jăfuite și stricate, ci și sf(i)nte biserici asemenea au pătimit, jăfuire, stricare și călcare a sf(i)ntelor, pe multe locuri și de tot ardere. Deci după trecerea acei întunecate nopți, prin D(u)mnezeiasca pronie, începând zorile liniștii și ale păcii a să ivi, și mai ales când acéiași D(u)mnezeiască pronie au mișcat pre Impărăție a asculta plânsuroasele jalobe ale patriei cei în jalnică stare și au ales, au hotărît și au pus, Domn, Ighemon și Voevod, pe Prea blagocestivul și de H(risto)s iubitorul patriot, Ioann Sandul Sturza, carele împreună cu alții mersese la poartă a mijloci ertare, milă și pace patriei. Atuncea dar, mai mult s-au întărit liniștea și pacea și s-au

¹⁾ Vezi *Bibl. rom. veche*, II, pag. 472, nr. 690.

chiamat înapoi și Arhipăstorul, carele, duple cuvântul prorocului Isaiei să didese în lături și ca într-o cămară oare carea, după ușa hotarului să ascunsese puțin, așteptând trecerea mâniei Domnului. Viind dar Arhipăstorul și ca o făclie în sfșșnic la scaun așezându-se, după alte puneri la cale câte să cuvin arhipăstorilor, cu oftătoare și suspinătoare inimă și cu lăcrămoși ochi privind spre primejdiile țării și ale bisericilor, au pus în lucrare, cum pentru altele, așa și pentru typărirea cărții aceștia, socotindu-să a fi mai de nevoie. Deci au cercetat cu ce rânduială mai înainte cartea aceasta s-au typărit. Cel mai întâiu Anthologhion în limba românească tălmăcil și typărit

425. Frontispiciu la *Antologhion*, Neamț 1825.

în Râmnic, iaste acela care s-au tălmăcit de vrédnicul de pomenire, Kyr Damaschin, prea sf(i)ntitul episcop al Râmnicului și s-au typărit de cel asemenea răvniitoru Kyr Climent, prea sfintitul episcop al aceiași episcopii la anul 1737. Acest Anthologhion la sfintii cei de rând are mai la toți contace și icoase și la praznice, la sf(i)ntii cu polyelee și la cei numai cu slavoslovie, împreună cu slujbele cele cuvincoase, s-au pus de față și Apostoli și Evangheliile. Asemenea și la obște, la un Apostol, la un Proroc și el: iară typic de învățătură acest Anthologhion foarte puțin are. După acéia la anul 1755, pré sf(i)ntitul Arhipăstoru Kyr Iacov Putnénul, au typărit în Iași același Anthologhion. Inșă mai cu micșorare că au scăzut dintru dânsul contacele și icoasele dela sf(i)ntii de rând: așijderea și Apostoli și Evangheliile nu au pus de față, ci numai le-au arătat cu začaluri. Și să poate înțelege, căci când s-au typărit întâiu Anthologhionul, bisericile încă nu să îndestulase cu Apostole și cu Evanghelii typărite osebit, și pentru această neajungere să

obişnuia a citi şi Apostoli şi Evangheliile din Anthologhion: Iară când s-au tipărit de numitul Mitropolit Iacov, eră îndestulate. Pré sf(i)ntitul Mitropolit

426. *Bucovina*, Bucureşti 1825.

Iacov au mai adăogat în Anthologhion slujba Sfântului Spyridon, episcopului Trymithundeî, carea, în cel dintăiu tipărit, nu iaste. Şi l-au împodobit cu typicuri şi învăţăturî, carea era pré de nevoe. S-au mai tipărit această carte iarăşi în Râmnic al doilea, la anul 1758, asemenea celui dintăiu, că Evangheliile şi Apostoli le-au pus de faţă, iară contacele şi icoasele dela sf(i)ntii de rând nu le-au pus şi au mai adăogat într-însul slujba Sf(â)ntului Grigorie Decapolitul cu viiaţă cu tot ¹⁾. Aşijderea la anul 1806 s-au tipărit al doilea Anthologhion în Iaşi, urmându-se întru toate celui de Mitropolitul Iacov Putnénul tipărit; s-au mai adăogat şi întru acesta slujba sfântului mucenic Ioann al Suceviî, împreună cu istoriia Muceniei şi aducerii şi a întoarcerii moaştelor lui din ţara leşască. Iară acum Prea-o-sfinţie sa chie-mându-mă, această povăţuire mi-au dat să urmez la typărire, întru toate să urmezu tipicului bisericesc

¹⁾ Acest Anthologhion tipărit iarăşi în Râmnic din anul 1726 şi 1758, prin osărdiia cuviosului Episcop Kyr Parthenie; în poarta lui să zice, că s-au tipărit a patra oară. Şi iaste nedomerire că nu s-au văzut alte Anthologhionuri româneşte tipărite, afară de care s-au pomenit. Nu cumva să va dezlega așa nedomerirea. Să află un Anthologhion tipărit cu Typicul, Parimiile, Evangheliile şi Apostoli, româneşte. Iară celalalt trup tot sloveneşte, poate pe acela îl zice întâiu. Al doilea compune pré cel întâiu tipărit româneşte din anul 1737 de Climent Episcopul Râmn(icului). Al treilea, în Iaşi de Mitrop. Iacov Putnénul şi al patrulea, din vremea sa, adică a Episcopului Parthenie.

(care ȋarăși de Prea-o-sfinția sa ȋaste tălmăcit și typărit, la anul 1816) Ȋncât toate sf(i)nte marī praznice cāte să cuprind în Anthologhion a să typări, toată slujba lor de față cu ȋnvățaturile și cu typicurile ce li să cuvine. Asemenea și la priveghierile sf(i)ntilor și la cei ce au polyeleu și la cei ce numai slavoslovii au, duple typic să li-să pue slujba de față, cu cuviințoasa rânduială. Ȋară la ceialalți sf(i)nti, cari ȋ adecă la typic au slave la vecernie, la stihovna Vecerniei și la stihovna Utrenii, să se typărescă de față cum și svētilnele. Că ȋntru acēstea să află cēle mai bogoslovitoare, mai lăudătoare și mai putērnice cuvinte. Așijderea la toți să se pue și contactele și ȋcoasele¹⁾. Și sf(i)ntii cei ce au la typic Apostoli și Evanghelii, să se arate cu ȋnceperi. Ȋncă și la toți să se pue istoria în scurt, în ce chip s-au nevoit, cum au pătimit, în care loc și la ce an și cu cuviință. Că acasta știindu-să, osebită rāvnă dă ȋubitorilor de fapta bună spre cinstirea sfinț(i)lor. Așa dar duple acastă povățuire a Pré sfințitului cap, a cereștii minți, a arhipăstorului zic, duple poruncă ne-am silit a fi următori. Și pre la multe locuri s-au mai adăogat, precum în 28 Septemv. slujba cuviosului Hariton, cu polieleu; Octovrie ȋntăiu, Procovul, adecă acoperemântul Prea-sf(i)ntei Născătoare de D(u)mnezeu; Octomvrie în 14 un canon al Prea-Sf(i)ntei Născătoare de D(u)mnezeu și un canon al cuvioasei Paraschevi; Dechemvrie în 13 slujba celor 5 mucenici și pela prazni (sic) Nașterii Domnului, multe s-au pus, typicul așa cerând. Pentru carea adăogire și cartea mai mare făcându-să, s-au socotit a să despărți în doao trupuri, pentru mai ȋnlesnirea de cuvințoasa ei slujbă; ȋncă fiești care trup are slujbele sf(i)ntilor de obște deplin, cu bogorodicele sau dogmatele ȋnvierii, cu bogorod., troparelor ȋnvierii și cu cēle ce să cāntă sēra și la D(u)mnezeu ȋaste Domnul și la sfârșitul Utrenii. Ȋncă s-au mai pus din Octoih bogorodicele, care să cāntă după slavele sfinț(i)lor ce s-au typărit la rând duple cum să vēde la sfârșitul cărții. Primiți-o, dar, cu dragoste și cāntați pre dānsa cu umilință și o cetiți cu luare aminte și cu evlavie ca și de vrēdnica plată dela D(o)mnul să vă ȋnvredniciți, că zice: Pre cei ce mă proslăvesc pre mine, fi voiu proslăvi. Și pentru Pré-o-sfințitul arhipăstoriu vă rugați să ni-l dāruiască Milostivul D(u)mnezeu în pace, ȋntreg, cinstit, sănătos, ȋndelung ȋnzilit, ca duple scoposul ce are să ȋnmulțescă cuvântul lui D(u)mnezeu, care ȋaste hrană neputredă și nemuritoare. Ȋară pre mine smeritul, carele din parte m-am ostenit la typărirea și diorthosirea cărții aceștia, ȋnvredniciți-mă, mă rog, ȋntrucât ca un om voiu fi greșit, cuvântul cel de obște, ȋnsă pré dorit a mi-l zice cu dragoste, acesta: D(u)mnezeu să-l ȋarte.

A pravoslaviei voastre al tuturor plecat și doritoriu de mântuire.

Gherontie Ieromonahul.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ Contactul ȋaste cuvânt latinesc și ȋnsemnă o bucată de hârtie strānsă: că ȋntru dānsul să află ȋnsemnată istoria praznicului sau a sfințitului. Ȋară ȋcosul, ȋaste elinesc și să tălcuiască casă: că în scurt cuprinde ȋntru sine toată istoria praznicului sau a sfințitului și pentru nedespărțita lor legătură, la amāndoao să află sfârșitul ȋntru un chip.

1233. *Bucoavna*, București 1825.

БЪКОПЕНЪ | ПЕНТРЪ | ЛЕЪЦЪТЪРЯ | ПРЪНЧИЛЪР | ДѢ СЪ ДИПРИНДѢ ДТЖТ
ЛА КЪНДАЦЕРЪ СЛОВЕЛОР, ЛА СЛОВЕНИРЪ, ШЪ | ЛА ЧЕТАНІЕ; КЪТ ШЪ ЛА РЖНДЪЛА | Бечер-
ний, Оутренній, шъ ѧ сѣнтей Лутергій. | Къ кѣлтѣла дѣмнѣлѣ | ПНАСТАГІЕ
ХАЦІ ГЕОРГІЕ ПОЛІЗЪ. | Букварци 1825.

427. Verso titlului, *Bucoavna*, Buc. 1825.

къ Благословѣніа Прѣ ѡсѣнцѣлѣшъ Архіепіскопъ шъ Митрополѣ | КВРІСЪ КВРІСЪ
БЕНІЙМІН. А^а мол^а: | Пѣ вѣрѣмѣ Прѣ кѣлѣсѣлѣшъ Етѣрѣцъ а^а сѣнтелѣр Монастѣрѣ
Нѣмѣцѣлѣшъ шъ Гѣкѣлѣшъ. | КВР ДОМѢТІАН. | Лѣн сѣнѣта Монастѣрѣ Нѣмѣцѣлѣ | ла
ѣнѣла 1825. Пвгѣшъ а^а 19.

In-4° mic de 4 foi nepaginate, 344 pagine.

Titlul încadrat de flori (facs. nr. 429), iar pe verso stema Moldovei gravată de
Прото іерин Мнѣмѣлѣ:—cu 4 versuri subț ea (v. *Bibl. rom. veche*, III, 88, facs. 342, reprodus din
Viețile Sfinților pe Martie, 1813). La început mai sunt 2 steme cu deviza *Non solum armis*

Л твпографіа дѣла Чишмѣ.

In-16°, 96 pag.; ultimele 4, ne-
numerotate, cuprind: îndrumări
pentru facerea semnului «sk(i)nteî
cruci», «Arătarea numerilor» și
«Odată unul» (tabla înmulțirii).

Pe verso titlului o gravură cu
un soldat, ținând în mână un fi-
lacter cu câteva litere ale alfabe-
tului (grecesc), pe care citesc 3 co-
pii; are legenda: «Indoît căutați
ucenici la slove».

O. Ghibu, *Din istoria lit. didac-
tice românești*. I, în: *Anal. Acad.
Rom., Mem. Secț. lit. XXXVIII*
(1915–1916), p. 90–92, reproduce
în fototipie 3 pagini (vezi-le și
aici, facs. nr. 426, 427 și 428) și
consideră (vezi legenda clișeului
nr. 24, p. 90) *Bucoavna* drept o reti-
părire, în București, la 1825, a *Bu-
coavnei religioase* dela Sibiu, 1818.

București: Biblioteca pedago-
gică, Casa Școalelor, cota 5374.

1234. *Cantemir D., Descrierea
Moldovei*, M-reă Neamț
1825.

СКРНОПРЪ МОЛДОВЕИ
ДѢ | ДИМИТРИЕ КЯНТИМИР
ДОМНЪЛЪ ЕИ.

Кѣрѣ ѡкъмъ а^а тѣлѣ сѣс тѣ-
пѣрѣт а^а зѣлѣлѣ бѣнѣ кѣдѣнѣ-
чѣсѣлѣшъ | шъ дѣ Хѣ ѡбѣтѣрю-
лѣшъ дѣмнѣлѣшъ | нѣстрѣ ІОѢНН
ЕАНДЪЛ ЕТЪРЪЛЪ РОБЕОД |

(facs. 344, *Bibl. rom. veche*, III, 93). La sfârșit o altă ornamentație (facs. nr. 393). Textul lui D. Cantemir începe la pag. 31 cu titlul: «Scrisoarea Moldaviei de Dimitrie Cantimir Domnul ei». Până aici avem: titlul, o lămurire a lui Gherontie ieromonahul, cuprinsul, «Viața lui Dimitrie Cantimir»¹⁾, «Înștiințarea lui Bișing»²⁾ dascalul Scripturilor, un «Cuvânt înainte» al lui «G. F. Miler»³⁾, din 1764 și un alt «cuvânt înainte».

Cătră iubitorii de știință
cititori.

Poate să vă pareă oarecărora cartea aceasta (cărțița alcătuitorului ei i-au dat acest nume: «Scrisoarea Moldovei») nu atâta de nevoe, iară mai ales celor ce au îmbrățișat viața monahică și pustnică, netrăbnică; iară iubitorilor de istorii și de știință, o socotesc a fi foarte iubită și pre folositoare. Iară de nu, apoi de unde s-au îndemnat bărbații cei înțelepți și Mathematici de au tălmăcit-o întru ale sale limbi și au tipărit-o? Pentru aceia, zic și eu aceia ce au zis Filipp lui Nathanail: «Vino și vezi». Citeste-o întâiu, o pre cinstite cititorile și atunci însuși o veți cunoaște și veți înțelege.

Cartea aceasta de alcătuitorului ei s-au făcut moldoveneste, depe care izvod s-au tălmăcit latinește, depe cea latinească nemțește s-au tălmăcit și s-au și tipărit, la anul 1769, în Berlin.

А	Б	В	Г	Д	Е
Ж	З	И	І	Н	К
Л	М	Н	О	П	Р
С	Т	Ѧ	ОУ	Ф	Х
Ѧ	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ
Ы	Ь	Ѧ	Ѧ	Ю	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ

428. Tabla slovelor, *Bucovina*, Buc. 1825.

¹⁾ Reproducem nota (a), dela pag. 1, referitoare la această biografie: «Acestă scrisoare pentru viața lui Cantimir, s-au tălmăcit în limba nemțească, din *Istoriia turcească*, ce au făcut-o acest Domn, pre carea au dat-o întru un tipar minunat nemțesc, la anul 1745, Vurthaľmer Smid, tălmăcitorul Bibliei cel învățat, de pe tălmăcirea cea engleză; și tălmăcitorul cel englezesc al căruia lucru au eșit la tipariu la anul 1734, se vede a fi și alcătuitorul scrisorii vieții acestuia a lui Cantimir, luând izvod dela Antioh, fiul acestui Domn. Și, duprecum socotește Domnul Miler, sfetnicul colegiilor, au luat izvod și dela Baer, profesorul Petruburgului».

²⁾ Büsching, cel care a revăzut și adnotat traducerea germană — din engleză — a lui Ioan Lud. Redslob și a publicat-o la 1769—1770 în *Magazin für die neue Historie und Geographie*, III și IV și, ediție separată, în 1771.

³⁾ G. F. Müller, consilier al învățământului în Petersburg pe vremea când Antioh, fiul lui D. Cantemir, își urma studiile; unul din deținătorii manuscriselor ramase dela D. Cantemir.

Iară cum această carte împreună cu altele, ale înaltului alcătuitor și mult învățatului Dimitrie Cantimir, Domnul Moldovei, s-au întors în Rossiia, vezi înainte la fetele 28 și 29.

De această carte, carea acum era neștiută de patrioți, nu știu în ce chip s-au înștiințat înfocatul răvnițor și tot folosul de obște, iară mai ales spre înmulțirea cărților, nu numai ale celor canonisite bisericesti, ci și ale celor politicești, care nu aduc vreo prihană pravoslaviei, Prea-o-sf(i)nițitul, zic, Arhipăstorul nostru, pre carea judecându-o Prea-o-sfinția sa a fi nu numai vrédnică, ci și cu necuviință și cu prihană a nu o ave patrioții: pentru acéia, la anul 1806, au iconomisit Prea-o-sfinția sa de s-au talmăcit din cea nemțască, căci izvodul cel Moldovenesc nu s-au aflat și atuncea o ar fi și typărit, decă nu știutele întâmplări ale vremilor l-ar fi zăticnit. Decă după atâtea schimbări, ... o și uitasă Prea-o-sfinția sa: Iară ia era păzindu-să de un înalt și pré cinstit Ypokimen carele când au socotit vréme cuviințoasă, au împublicarisit-o. Și așa Pré cinstitul Ypokimen (carele iaste Prea-o-sfințitul și sporitul întru bogoslovie Mitropolitul Ungrovlahiei, Kyrio Kyr Grigorie) au îndemnat spre typărirea ei: Prea-o-sfințitul nostru Arhipăstoru cu dragoste au blagoslovit: și pré cuviosul nostru stareț au bine voit și noi cu bucurie am priimit: și doriți sântem pururea a ne nevoi la niște ascultări și porunci ca acéstea, spre typărirea, zic, folositoarelor cărți.

Al pravoslaviei voastre tuturor pré plecat și ca să câștigați âmândoa fericirile doritoru

Gherontie Ieromonahul.

La pag. 30—31:

Cuvânt înainte.

Folosul scrisorii aceștiia iaste destul de cunoscut de cătră cei învățați, cari au avut-o înaintea ochilor săi. Și Domnul Miler sféticul Coleghiei s-au pré învrednicit politiei, pentru că au învrednicit pre dumnealui D. Bișing că să o dea în typariu și să o pue în biblioteca sa ca pre o noao istorie și geografie și altele. Inșă prețul cel pré mare al numitei biblioteci au împiedecat pre acei mai mulți iubitori de a putea cunoaște mai de aproape țara întru carea s-au întâmplat pre vremile noastre războaiele céle mai minunate.

Ačasta au înduplecat pre poruncitorul typării acești de a doa, ca să pue în lucrare alt typariu deosebit pentru scrisoarea ačasta a lui Cantimir și fără de a urma pré cu amăruntul typariului celui dintăiu, putem să încredințăm cu îndrăznire cum că s-au îndreptat mulțime de greșale care întrase întru acel typariu, mai înmulțindu-o și cu oare care adăogire cu slova T, adică a typografului cestui de al doilea, care era pré de trebuință pentru mulți cetitori; la care iaste de a să lua aminte, că adăogirile acélea care sânt însemnate cu slova B. sânt ale D. Bișing, iară célelalte care nu au nici un semn, sânt ale pré înaltului alcătuitor.

Célelalte arătări asupra scrisorii aceștiia poate să le vază cititorul la înștiințarea lui Bișing și la înaintea cuvântarea lui Miler.

Este prima ediție tipărită în limba română. Traducerea, făcută de banul Vasile Várnăv, din îndemnul Mitropolitului Veniamin, reproduce textul german tipărit în 1771.

Are în plus numeroase și importante note, cum de ex. nota (a), dela pag. 340, despre Petru Maior, susținător al introducerii literelor latine în locul celor cirilice.

Ediții nouă în 1851, 1865 (C. Negruzzi și Boldur Latiescu).

Vezi *Prefațiune*-a lui A. Papiu Ilarianu la *Operele Principelui Demetriu Cantemiru*., Tomu I. Descriptio Moldaviae, Buc. 1872.

București: Biblioteca Academiei Române.

1235. Carcalechi Z., Carte de mână și Calendar pe anul 1825, Buda.

КАРТЕ ДѢ МАНѢ | АПРЕСНѢ КЪ | КАЛЕНДАРЮ | прѣ англ | 1825. | карале се кѣпринде днн 365 дѣ знлѣ, | кѣм шн | ГЕНЕАЛОГИЯ | а Апърацнлар, Кранлар шн а Принципнлар днн Ёвропа, шн алтѣ фолоснтоаре лѣкрѣрѣ шн Ёсторїѣ. | Кѣ чннчѣ ꙗкоанѣ. | Прнн ЗИХАРІЯ КАРКАЛЕКИ Ферлегрѣл Кърцнлар. | БУДА | а Кръѣска Тѣпографіѣ а Оунверсітатѣѣ Оунгар :

In-8° mic de 112 pagine + 4 foi; primele 39 pagine (partea calendaristică) și ultimele 4 foi, nepaginate.

Textul începe pe verso titlului.

Exemplarul nostru păstrează coperta exterioară, încadrată și cu gravură, având următorul titlu:

«Carte de mână pentru nația Românească. Prin Zaharie Carcalechi în Buda».

«Cuprinderea cărții» se arată pe recto copertii finale și o reproducem aici:

Hronologhia lumii.

Calendarul cu schimbarea timpului pe anul 1825.

Hronologhia sfințită.

Hronologhia politicească.

Ghenealoghia Împăraților, Crailor și a Prințipilor.

Pentru starea și zidirea omului.

Istorii mici.

Fabule mici.

Anecdote.

Pilde.

Zodii despre nașterea omului.

Târgurile.

Înștiințarea Bibliothecii.

Proba slovelor.

Prețul cărților.

La sfârșit, într'un N(ota) B(ene) se anunță că la Buda se tipărește românește și grecește.

La sfârșitul exemplarului Academiei Române se găsesc 4 foi nepaginate, formând un fel de *catalog-reclamă* al caracterelor tipografice grecești și rusești din atelierele tipografiei Universității regale din Budapesta.

Catalogul are titlul următor:

Proben | aus der | Schriftgiesserey | der königlichen ungarischen | Universitäts-Buchdruckerey | zu Ofen.

Mit Schriften der königl. Universitäts-Buchdruckerey 1824.

După expunerea probelor de literatură, pe 2 pagini, «Insemnarea cărților ce se află de vindut, în craiasca typografie a Universității Ungarii din Buda».

Pe ultima foaie:

Imprimatur. Budae 8. Octobr. 1824. Georgius Petrovics, m. p.

București: Biblioteca Academiei Române.

Libr. Censor.

1236. Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos. Trad. de Gavriil Vinețchi. (București) 1825, Ed. II.

ЯЧЕГЪ КЪРТИЧКЪ | АТЖИ ТЪЛМЪЧИТЪ ДѢ ПЕ ЛІМБА ЛЕШАСКЪ, | ПЕ ЛІМБА
РЪМЖНІЕСКЪ. | КАРЕ КЪПРИНДЕ АТРС СІНЕ МБАТЕ АСКРВРІ, | СПРЕ ФОЛОСЕЛ А ТОАТЪ
ЎБЩЕ, АТЖТ ѠАМЕ|НИАВР КЖТ ШІ ДОБНТОЧЕАВР, КЖТ ШІ | ПЕНТРЪ АЧЕЛ ЧЕ СЪ ВОР
СИЛІ КЪ ТОАТЪ ІНИ|МА, А АБЪЦА ВРЕШ МЕШЕРШЪГ. | КАРЕ АСКРВРІ АТЖИ СЖНТ ЧЕРКАТЕ,
ШІ АПОЙ | ТЪЛМЪЧИТЪ, ШІ ТУПЪРИТЪ КЪМ СЪ КЪДЕ. | ГЪСІНДЪСЪ ДАТЪ ФІННА А ТУ-
ПАРЮ А ВРЕМЪ | АСМИНАТЪЛШ ДОМН, ІСІАН КОСТАНДИН АЛЕЖАНДРЪ | ІФІЛАНТ
РОСЕВОД А Балахѣм. Ла лѣт 1806.

ДѢ ФОЛОС НЪ МІК, САЪ СОКОТИТЪ А СЪ ДА | ШІ ДѢ А ДОУА ѠАРЪ А ТУПАРЮ.
1825. | КЪ ТОАТЪ КЕЛТЪЛА АСМИСАЛЕ ХРЪСТЪ ОЕѠДОР.

In-4° mic de 4 foi nepag.+76 pagini.

Pagina cu titlu încadrată. Pe verso titlului începe însemnarea cuprinsului. Această ediție nu mai are prefață.

Ediția I-a în 1806 (v. *Bibl. rom. veche*, II, 476, nr. 692).

București: Biblioteca Academiei Române.

1237. Cassian Râmlénul, Doao cuvinte, București 1825.

ДОАЕ КЪЕНТЕ АЛЕ СФНТЪЛШ | **КАСІАН РЖМЛЪНЪЛ** | ПЛИНЕ ДѢ ТОТ
ФЪЛАЛ ДѢ ФОЛОС АХОВНИЧЕСК. | ЯКЪМ АТЖАШ ДАТЪ ТУПЪРИТЕ А ЗІЛЕЛ ПРЪ АНЪЛ-
ЦАТЪЛШ | ШІ ПРЪ АСМИНАТЪЛШ НОСТРЪ ДОМН | **ГРИГОРІЕ ДИМИТРИЕ | ГІКІ**
ЕАЕ: | КЪ ВЛАГОСЛОВЕНІА ШІ КЕЛТЪЛА ПРЪ СФНЦИТЪЛШ | **МИТРОПОЛІТ** | А ТОАТЪ
ЪНГРОВАХЪЛ | **Куріс Куріс ГРИГОРІЕ.** | А БЪКЪРІШ. | А ТУПОГРАФИА СФНТЕЙ МИ-
ТРОПОЛІШ, ЛА ЛѢТ: АУКЕ: | ДѢ ІЕРОМОНАХЪЛ **СТРАТОНІК** ТУПОГРАФ.

In-4° de 2 foi nepaginate+26 foi.

Titlul, încadrat, are sus un frontispiciu de flori cu stema Munteniei, semnat de *Ieromonah Costantie* (asemănător cu cel din facs nr. 404). Verso titlului alb. A doua foaie liminară are (recto) cuvinte despre viața Sf. Cassian (pomenit în biserică la 29 Febr.), iar pe verso extrase din Moisi și din Pateric.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV...*, p. 143.

București: Biblioteca Academiei Române.

1238. Catihisis mic, Buda 1825.

КАТИХІСІЕ | МІК, | САЪ | СКЪРТЪ МЪРТЪРИСІРЪ ПРАВОСЛАВНИКЪ | ПЕНТРЪ | СХЪА-
ЛЕЛ НЕШНИТЕ РЪМЖНІШ ЧЪЛЕ ДИН ЦЪРА ОУНГЪРЪЕСКЪ, ШІ ДИН ПЪРЦИАЕ ЁЙ | А-
ПРЕШНАТЕ.

КЪ МИЛОСТИВА АГЪДЪНИЦЪ А АПЪРЪТЪШЕЙ, КЕСАРЪ-КРЪЕШЕЙ, ШІ ІПОСТОЛН-
ЧЕШЕЙ МЪРІРІШ.

А БЪДА, | ТУПЪРИТЪ КЪ КЕЛТЪЛА КРЪЕШЕЙ ТУПОГРАФІН | А ОУНИВЕРСИТАТЕЙ
ОУНГЪРІШ. 1825.

In-8° mic, 79 pagine.

După o «Întrare» urmează 3 părți: *Pentru credință* (p. 5—41), *Pentru dragoste* (p. 41—61), *Pentru nădejde* (p. 61—79).

Exemplar dăruit de Papa Pius al XI-lea, la 12 Noemvrie 1923.

București: Biblioteca Academiei Române.

1239. Dion Filosoful, Cuvinte, trad. de Ianache Papazoglu, București 1825.

ДІОН КЪВІНТЕЛЪ | ЛЪН | ДІОН ФІЛОСОФЪ | чѣ с'ѣс нѣмѣт дѣ Грѣчѣ
Хрѣсѣстѣм', ѣдикъ | Гъръ-дѣ-ѣср'. | Тѣлмъчѣрѣ дѣпрѣ лѣмѣа ѣллинѣскъ дѣ | ІННІКѣ
ПАПІЗОГЛУ МѣДѣЛНІЧѣР'. | Жнѣнѣтѣ кѣ тѣатѣ сѣппѣнѣрѣ, шѣ плѣкѣчѣнѣ
дѣ | мѣй-мѣкѣ шѣ крѣдѣнѣчѣсѣ слѣгѣ, кѣтрѣ Прѣ-жнѣлѣцѣтѣл, шѣ Прѣ-лѣмнѣ-
нѣтѣл, шѣ Бѣнѣ-крѣдѣнѣчѣсѣл, Мѣлѣстѣнѣл нѣстрѣ Дѣмѣнѣ, сѣтѣпѣжнѣтѣр' | ѣ тѣатѣ
Цѣра Рѣмѣжнѣскъ, | Іѣ: ГРІГОРІѣ ДІМІТРІѣ ГІКІ БѣА:

Шѣ дѣтѣ ѣ тѣнѣр лѣ прѣкѣлѣгѣтѣ Тѣпогрѣфѣ дѣн | Бѣкѣрѣшѣ. | ѣсѣпт ѣфорѣл
Дѣмѣнѣлѣр Бѣрѣнѣлѣр Рѣдѣкѣнѣл Кѣлнѣчѣнѣл Бѣнѣ Бѣл | ѣтѣлнѣк шѣ Дѣмѣтрѣкѣ Тѣплѣ-
чѣнѣл Бѣнѣ Бѣл ѣрѣдѣр. | Лѣ ѣнѣл дѣлѣ Нѣшѣрѣ Дѣмѣнѣлѣ шѣ Мѣжнѣтѣнѣтѣрѣлѣнѣ
нѣстрѣ. | 1825.

In-4°, 216 pag. și o tabelă+1 foae (errata).

Pe verso titlului cugetări din Vias Priinefs și Isocrat; urmează 2 prefețe ale tradu-
cătorului, una către Domn (p. 3—13), alta către cititori (p. 15—22) și despre «Vița lui Dion
Filozoful» (p. 23—28). La pag. 29—30 cuprinsul cărții și un fragment din Epistola Apost.
Pavel către Romani.

Textul cuvintelor începe dela pag. 31, având frontispiciu de flori cu stema Țării-
Românești în mijloc, semnată de *Ieromonah Costantie* (asemănător cu cel din facs. nr. 404).

Pe pag. 209—216 lista celor cari au ajutat la tipărirea cărții.

Tabela de un format mai mare, este intitulată astfel: «Oareșcare adaos de priviri
asupra scrierii bine a unor ziceri din părțile Cuvântului».

Din prefața către Domnitor (p. 11—12):

... Tălmăcindu drept aceia cuvântul cel dintâu al lui Dion pentru
Domnie, am încăput și într-altul, al treilea, tot pentru Domnie, părăn-
du-mi-să acesta și mai cuviinșos de cât cel de al doilea. Și după aceste
dooă, spre a nu fi de tot supțire trupul cărții, în dooă cuvinte numai cu-
prins, ci ca să-l mai lățesc oareș-ce, am adaos tălmăcirea și altor trei cuvinte
mai scurte, precum să vor vedea; unul pen'ru suppunere și slobozenie, altul
pentru întristare și cel de pre urmă pentru nesățioasa poftă de avuții.

Semnează: Ianache Papazoglu Medelnicer.

București: Biblioteca Academiei Române.

1240. *Lexicon româno-latino-ungaro-german*, Buda 1825.

LESICON | Roma'nescu-La'tinescu-Ungures|cu-Nemtescu | quare | de mai
multi autori, in cursul'a trideci, si | mai multoru ani's'au lucratu. | Seu | LE-
XICON | Valachico-Latino-Hungarico- | Germanicum | quod | a pluribus auc-
toribus decursu triginta et | amplius annorum elaboratum est. | Budae Typis
et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae | 1825.

In-8° de 8+VIII+103+771 pagine.

Ordinea celor publicate în prima parte de pagine: titlul (facs. 43'). *Typographia Regia*.

LEXICON

ROMĂNESCU-LĂTINESCU-UNGURESCU-NEMTESCU

QUARE

DE MAI MULTI AUTORI, IN CURSUL' A TRIDECI, SI
MAI MULTORU ANI S' AU LUCRATU.

SEU

LEXICON

VALACHICO - LATINO - HUNGARICO - GERMANICUM

QUOD

A PLURIBUS AUCTORIBUS DECURSU TRIGINTA ET
AMPLIUS ANNORUM ELABORATUM EST.

BUDAPE

Typis et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae

1825.

430, *Lexiconul dela Buda, 1825.*

Budensis. Datum Budae die 30 Augusti 1825 (p. 3—4). *Crăiesca Tipografie din Buda* (p. 5—8, textul fiind cules cu litere latine și cirilica, pe 2 coloane). *Orthographia romana, sive Latino-Valachica, una cum clavi, qua penetralia originationis vocum reserantur* (p. I—VIII *Praefatio*; 53 pag. studiul scris în limba latină). *Dialogu pentru inceputul linbei Română. Intra Nepotu si Unchiu* (p. 54—102; e o greșeală de paginatie cifra 190). *Extractus observationum ad pronunciationem quarundam literarum pertinentium* (p. 103).

Toate aceste studii, afară de cel intitulat «*Typographia Regia Budensis. Crăiesca Tipografie din Buda*» sunt scrise de Petru Maior și alcătuiesc cartea lui *Orthographia romana sive latino-valachica...* Buda, 1819 (v. mai sus nr. 1039, unde se găsesc reproduse prefata, extractul și facs. 394).

Deci, aici, extragem numai partea dela început și anume traducerea românească, alegând textul din coloana stângă, cel scris cu litere latine și în sistemul etimologic:

Crăiesca Tipografie din Buda. Bénévoitiului Cetitoriu sănitate!

Aquestu Lesicon Românescu-Lătescu-Ungurescu-Nemțescu, quare în cursul'a trideci și mai multor ani, de Bărbați, în lucrul' științelor, și mai înainte în cunoșcerea Linbei Românesci, bene deprinși; adevăte mai înainte de toți prin reposatul' Cînstitu Părente Samuil Klein, odineoră lînga Tipografia Crăiescei Universității, a Cărților Românesci de Légea Greco-Catholică Revisor, și Corector; — aquesta murindu, prin Cînstitul' Domnu Vasilie Kolosy, Parochul', și Protopopul' Secărembului (Nagyág) în Ardél, în Eparchia Fagarașului, quare Lesiconul' lui Klein fôrte multu l'au avuțitu, și cu Limba Ungurască, și Nemțescă l'au adausu, qui de môrte mai înainte de tîmpu răpitu fiîndu, nu l' putu duce la deplênire; — dopó aquea, din porunca, și cu spesele Préluminatului, și Précînstitului Domnu Samuil Vulcan, Episcopului Greco-Catholicu a Orăzii Mari, prin Précînstitul' Domnu Ioan Corneli, a Cathedralei Biserici Greco-Catholice din Oradea Mare Canonicu, a Părților Banatice Archi-Diaconu, și în Districtul' Orăzii Mari a Schólelor Naționale Greco-Catholice interimat Directoru, la socotelă luat, de nouu înmulțitu, și scrisu; — aquesta, de mai nomitul' Preluminatul' sùu Episcopu, și Mecenas, asiè pofîndu lipsa Eparchiei, din Buda, unde mai îndelungatu au lucratu, la Oradea înapoi chiămatu fiîndu, prin Cînstitul' Domnu Petru Major, asemenea a Eparchiei Fagarașului Preot, și lîngă Tipografia Crăiescei a Științelor Universității aquestei Unguresci, a Cărților Românesci Greco-Catholicu Revisor, quare de odată și Ortografie Romană, seu Latino-Romanască, împreună cu chéa, cu quare quele asconse a rădîcinei covîntelor se. deșchidu (adevate modu de a conôscere rădîcina covîntelor Romanesci) cu apriată dovédă despre întemeata sã știință în quele que se țenu de Linba Română, în fruntea questui Lesicon au pusu; quare anché au reposatu mai înainte de ar fi eşprăvitu quea mai de pre urmă revisie, și mai vîrtosu pre sene luata cercare a rădîcinei covîntelor, qua si se védă a fire asemenea altor convînte în Linba Itălianască, Spaniolască, și Frâncască, seu din aqueste luate; — mai pre urmă prin Cînstitul' Domnu Ioan Theodorovics Parochul' de aquum Românescu ne unitu din Pesta, și a Sântelor Consistoriumuri din Buda și Versetz Asesor, și prin D. Alesandru Theodori, a Iveteturilor' quelor' fromóse, a Filosofiei și a Medicinei Doctor, în quele que prin mai sus nomiții Bărbați, quarii cu acestu lucru deprîndendu se au reposatu, nu furó de ajunsu avuțite, încependu dela Litera I. cu quea mai de pre urmă stredanie

A.

A *partic. I. praefigitur Substantivis, et reliquis declinabilibus orationis partibus, et denotat 1) tacitas, subin etiam apertas praepositiones: ad, apud, in, pro, prae, e. g. me duce a casa, eo domum: megyek haza: ich gehe nach Hause. — Am a manu: est mihi ad manum, habeo prae manibus: Kezemnél vagyok: es ist mir bey der Hand, ich habe es in der Handen. — Scio a huná samá: scio pro certo; tudom minden bizonynal, ich weiß es zuverlässig. — A lungu: in longum, in longitudinem; hosszúra: der Länge nach. 2) constructa quibusdam verbis neutris, innuit accusativum rei: e. g. mirosus a sofranu: oleo croceum: Sáfrany szaget borsátok: ich rieche nach Safran. — putu a pirciu: oleo hircum: bak büzü vagyok: — ich bocke, bockenge. — Cobescu a fôme: Animus meus praesagit famem: éhséget érzek elől: mir ahndet die Hungersnoth. 3) est pars articuli genitivi in utroque numero nomini praeponi solita: e. g. a Domnului: Domini: az Uré: des Herrn 4) denotat pronomem possessivum: e. g. a meu, a mea: meus, mea: enyim, mein, meinet. 5) designat numeros ordinales: e. g. a dóa órá; secundo: másodszor: zweyten. II. Praefixa verbis, denotat gerundium in dum, e. g. incipio a scrie; incipio scribere, quasi: dicerem: incipio ad scribendum: kezdek írni: ich fange an zu schreiben. Nota: adhibetur etiam pro futuri 3 personae singularis: e. g. a venit: pro: va venit: veniet: el fog jönni: er, sie, wird kommen.*

ABAL. — ABEC.

Abaldá, femi. plur: de. Ἀβάλας, subst: horreum, emporium mercium: le rakó hely: die Niederlage der Waaren.

Abatere, f. pl. teri. Ἀβάττει, subst: 1) de undeva spre vre o parte: degressio, decessio, secessio: kitérés, eltérés: das Ausweichen. 2) la quineva pentru rămânerea: deversio, diversio: betérés, megszállás: das Einfehren.

Abatu, tere, iutu. Ἀβάτ, τει, τει, verb: I. neutr: struduescu, silescu: studeo, nitor, conor: igyekezni, iparkodni: trachten, zuschauen, e. g. abate de pornésce: age moveas: induly már el: trachte, daß du aufbrecheß. II. ne, tr: vel recipr: abatu: 1) spre vre o parte a fará din cale: spre drépta, seu spre stânga: degredior, diere-dior, excedo, secedo, decedo, propello, deflecto: kitérni, eltérni: ausweichen. 2) la quineva pentru rămânerea, sălaşuirea: divertio, devertio, devertor: beszállani, megszállani: einfehren. III. impers: mi abate: adeché: mi caşună, mi véne fôrâ scire in mente: ad cogitationem incido, repente mihi incidit: véletlenül eszembe jut: sich etwas einfallen lassen, auf einen Gedanken verfallen. pentru esemplu: que ti au abátutu? quid tibi incidit? mi jutott eszedbe? was ist dir eingefallen?

Abátutóre, f. pl. tori. Ἀβὰττορά, subst: — locu de abátutu: deversorium, diversorium: megszálló hely: die Herberge, Einfehr.

Abecedá, f. pl. de. Ἀβηκέας, subst: alfabetu, seu alfaviu: abecedarium, liber elementaris: abétzészönyv: das Abecbuch, die Siebel.

Abiã

431. Pag. 1 din Lexiconul dela Buda, 1825.

intocmitu, adausu, și indreptatu, și asiè cu mare lucru s'au esprăvitu, — Ti se pone inaintea ochilor benevoitoriule Cetitoriul și prin serguéntia aquestei Tipografii a Crăiescei Universității, indelongatei Tale asteptări, pre quarea fatumurile a tãntoru Bãrbați trebueã si o ostenescã, se face destul.

Que s'au datu Literaturei Romănesci, cu aquestu Lesicon, prin Barbații pentru cinstea mai sus nomiti, quarii in lucrarea lui au asudatu, și șiesi mai ne murire ș'au agonisitu, Tu singuru lesne vi judecă, și de comva vi vedé a lipsire queva in deplinirea, quarea dóră intr'ensul o ai fi poftitu, aduți aménte, comche aquesti Bărbați au intratu intr'o cale greă, pre quarea mai inainte nêmine nù âmblyse.

Quelor aflate mai lesne voru odauge Următorii. Fii sântosu. Datu in Buda 30 Augustu 1825.

«Dialogu pentru inceputul linbei Română» n'a apărut separat, și în 1820, cum afirmă dl. Iorga, *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII*, vol. II, Buc. 1901, p. 319, interpretând greșit afirmațiunile lui Zaharia Carcalechi din 1821, din *Biblioteca românească*. Intr'adevăr, Z. C., vorbind de cercetările lui P. Maior cu privire la *Ortographia romana*, spune că «la aceaste aū adaos un Dialog...», el fiind, cu adevărat, un adaos la *Ortographia romana...*, dela pag. 54–102, tipărită cu un an mai înainte, adică în 1819.

Dr. Zenovie Păclișanu, *Din istoria Dicționarului de Buda, în Transilvania*, I–II (1921), 260–269.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 244 nr. 1174 spune (după *Trausch*, vol. I, p. 54) că «articolele nemțești și latinești ale acestui «Lesicon» cu literile A, B, G, H, I și C. (până la cuvântul Confibula) au fost scrise — sau cel puțin adăogite — de către învâțatul profesor din Mediaș, Ioan Mihail Ballmann».

București: Biblioteca Academiei Române.

1241. Mumuleanu Paris, *Characteruri*, București 1825.

КІРІКТЕРҰРҢ | компсє | дє | ПІРІГ МХМХЛЪНХ | Бєскрицї | ꙗ Трно-
графїа дѣла Чншмѣка лѣн Мав|рогїнє. | 1825.

In-16° de 1 foae (titlul) + 172 pagine.

Pe verso titlului scrie: «Ochī avem să vedem... urechī avem s'auzim...».

Dela p. 1–80 o «Procuvântare» pe care o publicăm mai jos; urmează versurile. Dela p. 163–172 explicarea, în ordine alfabetică, a neologismelor, sub titlul: «Ziccrile cele streine».

Procuvântare.¹⁾

p. 1

Pipăit și învederat lucru este la toți că realele năravuri, care aduc mo-
licunea și desfrânarea, sânt prăpădenii nu de familii și orașe în parte, ci
de noroade și împărății întregi; aastă știință nu să cuvine numai celor
mari și învățați, carii prin deprinderea multor citiri și a predării de istorie,
ce este oglinda întru carea vedem luminat anii veacurilor trecute grămădiți

p. 2

și popoa[r]ăle dărăpănite și căzute în prăpastia nimicului, ci la toți de obște
și mai vârtos la orășani, carii totdeauna sânt aplecați la patimi și supuși
prin tragere firească către dăsfănări; fireaște, omul este pornit spre desfătări
precum orășanul și țăranul, dar mai mult și mai cu deadinsul sânt căzuți
orășani(i) în dulcele dăsfănări ce aduc neîncontenite amărăcuni lor, pentrucă

p. 3

din orașe ese și naște lucsusul ce molipsește și turbură o[d]ihna și fericirea
lor și atâtă ambiția, carea dărăpână toată odihna lor; d'această neprețuită
și mai pre sus de toate alte fericiri învățătura istorii, care este judecătorul
împăraților celor tirani și desfrânați, îndreptar de viții în viitor și cunună
de laudă bărbaților celor mari și virtuoși, fiind lipsită patria noastră, au

¹⁾ În redarea acestei prefete, pentrucă este de o întindere prea mare, am notat și paginile originalului.

ajuns creșterea din care atârnă toată fericirea unui neam, în nebăgare de seamă. O soartă a norocului, o întâmplare dușmană a neamului omenesc, p. 4
 preserând adeseori nenorocirile ca o ceață prin munți în patria noastră, au acoperit atât întunecul neînvățăturii neamul nostru, încât nici cea mai bună maică, ce este dascăl de moral fiilor săi, nu știe nici catihisul care este temeiul legii și credinții noastre. Tristă întâmplare! a vedea pe părinți carii sânt învățători familiei sale, înșiși eczemplul relelor năravuri și pre toți orașanii într'o moliune și lăsând învățătura în nebăgare de seamă. Această p. 5
 lumină a fericirii omenesti fiind de tot stinsă dela noi, umblăm fieșcare dintre noi prin noaptea poftelor, lăsând să stingă de tot lumina învățaturii, carea luminând ne arată întunecul ambițioasei Semiramis; ca o făclie ne luminează d'aici și până la zadarnicile cheltueli ale Corintului și până la căderea Romanilor strămoșilor noștri; aceștia prin simplitate, | prin băr- p. 6
 băție și lucrarea pământului, să făcură biruitori lumii, iar prin lucsus și zadarnicele cheltueli, de care neamul nostru astăzi este molipsit, căzură de tot biruitori lumii; lucsul ce stinse și dărăpână atâtea noroade și republici, să întinse atât și în neamul nostru, cât fieșcare cârmuit de capriția sa, pune numai poftele sale obiecturi înainte, întrebuintând felurimi de mijloace spre lăcomia nesățioaselor poftes; beți toți de beția ambiții, vrem fieșcare a fi p. 7
 nobil, cinstind numai rangurile și dregătoriile și nesocotind meșteșugurile și lucrarea pământului, din care ese îndestularea și fericirea neamului omenesc. Noi prețuim mai mult treptele boeriilor care ne fac nefolositori în soțietate, decât lucrarea pământului, pe carea toți prințipi(i) și legiuitorii cei mari au cinstit-o și mai vârtos Medii și Persii după cum scrie Milot despre iconomia lui Ksenofont, cum că însuș Craiul prânzea într'o zi cu plugarii săi, dându-le p. 8
 semne de cinste celor bărbați și pedepsind pre cei leneși și că Chiru cel tânăr au sădit multe feluri de pomi însuși cu mâinile sale și această pildă încă și până astăzi să ține în China, că într'o zi a anului fac ca la o sărbătoare pompe și țarmonii împăratului, când sângur povățuește coarnele plugului spre îndemnul supușilor săi și această paradă este mai mare decât toate alte pompe și țarmonii magnifisente ale tronului său. Iar noi gonind, p. 9
 precum zic, zadarnicile poftes, lăsăm acest izvor nedeșărtat al îndestulării și al veselii cei nevinovate, vrând să arătăm mărimea noastră prin ranguri, socotind că printr-aceastea ne deosebim de ceilalți oameni și acestea prejudicăți mai mult adaogă și asprește capriția noastră ca să ne socotim nobili, fără a judeca că noblețea este a sufletului și nici sigur Monarhul cel ce | dă p. 10
 vredniciile nu este nobil, de nu a fi virtuos ca să îngrijască de fericirea supușilor săi și să dea cinstile și boeriile celor ce au merit. În China mai adeseori să înalță dintre plugari în ceata mandarinilor, decât din ori ce alt clas; iar noi, nesocotind acest scump și neprețuit lucru, buna rodire a pământului maicii noastre, umblăm după capriții, ne întrecem fieșcare în podoabe, ne înbrăcăm cu haine mai mult decât starea noastră, ne îngâmfăm p. 11
 în blane scumpe, peste dreptul merit și sântem goli de toată buna învățatură care face pe om să cunoască pre sine, să cunoască pre adevăratul Dumnezeu, datoriile către mai marii săi, către patrie, către neam și unul către altul în soțietate.

Prețuim blana răsului mai mult decât buna economie și smerenie, ne-judecând că acestea nu ne face cinste, ci mai vârtos ne adaogă răs și defăimare dela celelalte neamuri când sântem lipsiți de buna învățătură. |

- p. 12 Printr'aceste moličuni și trageri smreduindu-ne boala poftelor nu vedem alt decât lucsusul triumfând cu steaguri pe toate ulițele orașelor în patria noastră. La atâta au ajuns cinstea hainelor, cât de s'ar înfățișa prost îmbrăcat, în chip necunoscut, înaintea cuiva însuș Petru cel Mare, carele au turburat cu duhul său toată Evropa, ar fi prea nesocotit; iar de am îmbrăca
- p. 13 o statue în blane scumpe și am scoate-o la plimbare într-un echipaj scump, poleit cu aur, negreșit că toți speriat o am privi; deaceia poci zice că lucsusul este boer acum și boerul, sluga lucsusului. O! Ce rușine a neamului văzându-ne într'această stare! să ne speriem de cele din afară ale omului, să fim îmbrăcați cu haine scumpe, care ne aduc la peire și goli de buna învățătură, care ne face și pentru acum și pentru viitor fericiți; să vedem
- p. 14 pre bărbați cum prin răul lor eczemplu stric pe muerile lor | și pre mueri cum prin reaoa creștere ticăloșescu pre bărbații lor, să vedem pre părinți cum să dezbrac pentru măritișul fetelor lor și pre sarmani(i) tineri cum să robesc singuri pentru zestre, din pricina neînvățăturii, neștiind nici unii a prețui cinstea, nici alții a meritarisi dridul vredniciei. Ce tristă stare! să vedem iar pre sārmani(i) fii lipsiți de o bună creștere, ce-i poate aduce la fericire,
- p. 15 părăsiți de mumele lor și nălpustiți pe mâinile doicilor și a slugilor. Mai mult iubesc maicile plimbările și conversațiile, decât pe scumpi(i) lor fii, mai plăcut le este a petrece vremea și a să zăbovi întru defăimări și bārfele zadarnice, decât a să deprinde în lucruri căsnicești și a citi Catihisul, Gheografia și Istoria sfântă întru auzul fiilor săi, ca să-i facă creștini buni și
- p. 16 să-i învețe frica lui Dumnezeu, «căci începerea înțelepčunii, zice | Solomon, este frica lui Dumnezeu» și Istoria sfântă să cuvine să fie cea mai dintâi învățătură a creștinului, precum zice Milot; încredințează pe fii lor slugilor, carii strică năravurile lor și dascăl(i) lor dela carii d'ar învăța toate științele și filosofia, cu cel mai bun metod și sistemă al unii Universități, nimic nu i-ar folosi, de n'ar fi drept credinčos și plin de moral din eczemplu părinților săi. |
- p. 17 Această rea creștere au adus și credința noastră, care este mai pre sus de toată nădejdea unui om cinstit în nebăgare de seamă. Mai cu venerație și mai mult respectăluim pe un mai mare al nostru, decât pe Dumnezeu Dumnezeilor; înaintea unui mai mare al nostru stăm tremurând cu capetele goale și înaintea marelui jărtfelnic, unde să jărtfește Mielul lui
- p. 18 Dumnezeu, stăm cu căculile în cap vorbind și răzând de multe ori, ne mai | privind și la celelalte neamuri creștinești, cu ce cinste stau în bisericile lor, nu pricinuesc delicateții și slăbičuni de cap ca noi. Și n'avem pildă numai din Evropei apuseni, ci și din răsăriteni; dar noi lipsiți fiind de buna creștere, am urmat streinilor numai la cele rele năravuri, iar cele bune au rămas tot pe seama lor, neîmpărtășindu-ne și noi dintr'însele. Dela unii am luat
- p. 19 dăsfătările, plimbările, jocul cărților și | cheltuețele cele peste seama noastră.... Și dela alții zavistiile, neunirea, hrăpirea, întrecerea la cinste, stricarea sângelui și mândria păcatul cel neertat.... Vedem iarași pre stăpâni că prin

relele întrebuințări stric și desfrânează pe supuși lor, fără a gândi că sânt datori pentru fericirea lor și că au să răspundă odinioară pentru datoriile lor; la aceasta și Țițeron zice: «Că cei mari să să facă pildă norodului și toate | p. 20
vor fi bine, iar când patimile și răutățile celor mari să prea întind, atunci smreduește orașe întregi. Când cei mari trăesc dăsfărânați, cu doao chipuri să fac vătămători în obște și nu numai că sânt răi orășani, ci dau și la ceialalți răutatea, nu numai ei iar sânt desfrânați, dar desfrânează și pe ceilalți; eczemplu răutății lor este mai mare decât cea ce fac ei înșiși».)

Toate acestea câte zic nu vin din alt de cât din reaoa creștere, că cea p. 21
ce văd fii la părinți, aceia și imitează, unii părinți las(ă) pă ticăloșii lor fii în brațele săracii relelor năravuri, alții să trudesca să le lase averi fără creștere, arme cu care să să omoare pre sine și să rănească patria și neamul lor, întrebuințând averea numai în dezmerdările lor. Vai! sermani părinți, cum fac însuși nenorociți pe fii lor! nu să căznesc să lasă fiilor | vistieria cea p. 22
neînpuținată a temerii de Dumnezeu, comoara cea nedeșărtată a moralului și caracterul bărbatului cinstit, care este rangul cel mai înalt, ce rădică pe om la treapta fericirii și a nemuririi. Nu văd atâtea zidiri dărăpanate aici în patria noastră, pe care le moștenește pustiirea, dacă fii celora ce le-au făcut au fost fără bună creștere și fără frica lui Dumnezeu. Părintele cel bun îngrijește să lasă mai întâi bună | învățătură fiilor săi, iar nu bogății, care nu p. 23
sânt ale lor, ci ale vremii; nimic nu este al omului, decât numai virtutea prin care împlinește fapta cea bună, pre care nu o putem dobândi prin alt, decât prin învățătură și prin buna creștere; învățătura numai singură este și ne va fi îndreptarul vieții noastre și aici și după mormânt, iar nu averile cele multe, care ne moloșesc și ne face trântori în soțetate, trăgându-ne cu totul | la desfrânări, și ne mai putând niciodată a stămpăra setea faptelor p. 24
noastre, sântem siliți a întrebuința mijloace necinstite, sau a hrăpi dela aproapele nostru cel mai slab, în loc să ajutăm greotății lui, precum zice Apostolul «că noi cei tari să purtăm sarcina celor slabi». Și nu numai la această prăpastie ne aduce bogăția cea fără bune năravuri, ci și la neomenie, la asprime și la nemilostivire, depărtându-ne de toată fapta cea bună, pre p. 25
cum zice Evanghelia: «că mai lesne este a intra funia corăbii prin urechile acului, decât bogatul întru împărăția lui Dumnezeu»; aceasta o zice singur Mântuitoriul, Învățătorul Învățătorilor, gura cea nemincinoasă, nu defăimând bogăția, ci pre bogat, carele ori că o ține numai pe seama sa, sau că o cheltuește în desfrânatele lui pofte, ne mai gândind vre o dată la nemurirea sufletului sau a numelui său, ca din | agonisirile sale ce au câștigat din bunul p. 26
patrii să facă vre-un monoment sentimental, precum o casă pentru săraci ce să tăvălesc pe la ulițe, vre o zidire pentru copii ce să arunc pe la răs-pântii, sau ceva cărți de științe în limba patrii pentru luminarea neamului; acestea și altele asemenea acestora sânt faptele bogatului cu care poate să-și agonisească și nemurirea sufletului și a numelui său, iar nu milostenia ce o dau pe la ușile bisericilor, întinzind mâna cu câte o para săracului, carii în p. 27
urmă umblă hrăpștind și gemând pe ulițele cetății, tăvălindu-să în piçoarele noastre și noi înbuibați de tot binele, nu simțim durerea lor, socotind mai vartos c'am făcut datoria noastră cu paraoa ce am dat, lipsiți fiind de în-

- vătătură, nu şlim cât sântem datori, că tot patriotul ori ce agoniseşte din
- p. 28 bunul patrii sale, dator este a cheltui în folosurile ei jumătate, căci | ăa este muma lui şi neamul fraţii săi şi poate că sânt mulţi, care ar putea face şi asemenea lucruri şi să lase din destul şi fiilor săi. Acestea sânt datorii moralităţii nu care este dator fieşcare patrii sale, şi numai cel ce împlineşte acestea este adevărat fiul său şi vrednic de cinstile sale. Acestea sânt faptele cele ce caracterisesc nobleţea iar nu desfătărilor, lenevirea şi lucsusul. Pre bărbat
- p. 29 baţii cei mari nu-i stânjinesc | rangurile să alerge după interese, să lucreze câmpul, să ție economia casii şi c'un cuvânt nu să ruşinează a fi gazdă bună. Nu umblă totdeauna în echipaj îmbrăcat în haine scumpe, nici face bogate mese, căci acestea sânt capul desfrânării, precum zice Apostolul «că mâncările nu ne vor pune înaintea lui Dumnezeu fraţilor»; printr'aceasta însemnează Dumnezeescul Ritor, cum că nici mâncând peste măsură ne folosim, nici | postindu-ne mult iar fără a avea fapte bune nu ne foloseşte.
- Acestea şi altele asemenea acestora, stându-m<i> ca o oglindă înainte, le privesc în toate zilele, tristă şi dioasă privelişte a vedea unele ca acestea în patria noastră, boală ce nu să poate prin alt a să tămădui, decât prin doftoria învăţaturii şi a bunelor sfaturi; acestea socotindu-le eu de lipsă şi
- p. 31 trebuincoase, de multe ori am hotărît să scriu | ceva spre a împlini datoria către patrie şi către neam, dar fiind neputinços d'o aşa întreprindere grea, nu îndrăzneam, apoi iar socotind că tot din cât are şi dă jărtfă i să primeşte mai bine de cât celui ce dă din prisos, am luat îndrăzneală de am scris aceste obiecturi satere, prin care arăt osebite caracteruri şi rele năravuri, nu defăimând neamul şi persoanele oamenilor, ci deferitele caracteruri,
- p. 32 pentru că eu nu zic că este Constan|din, Alecsandru, Frideric, Vlaicu, sau Maria, ci numai pe singură patimă o defaim; cu toate acestea, tot mă tem de judecata oamenilor şi ştiu bine că mulţi citind s'or aprinde şi îm(i) vor înputa, unii zaluzi de vreo capriţie şi alţii ruşinaţi de vre o patimă; cei ruşinaţi de patimă mă vor defăima şi mă vor ponoslui, zicând, cumcă numai eu unul m'am aflat carele voi să dau sfaturi şi să îndreptez pe oameni
- p. 33 dintr'atâta | lume şi oameni mari, pentrucă la noi sânt oameni mari numai bogaţii şi cei cu stare, iar cei ce ştiu ceva ş'au talanturi, neavând acestea, nu sânt oameni mari. Acestea le vor zice cei proşti carii s'ating şi carii sânt stăpâniţi cu totul de vr'o asemenea patimă, pentrucă chelul după proverbul c'avem în limba noastră, orice i-ar zice neştine, nu să mânia, iar de-i va zice chel, să aprinde, să turbéază de mânie. Iar cei zaluzi de capriţie
- p. 34 vor | zice că ce am scris şi cum pociu scrie ceva bun, în vreme ce n'am învăţat ştiinţele şi filosofia, nici multe limbi şi că mai de lipsă era Rumânilor acum acéstea, decât poezia şi versurile mele. La acéstea nici eu nu mă împrotivesc, nu mă lasă adevărul să zic alt fel, de cât că filosofia şi ştiinţele sânt mult mai trebuincoase şi de lipsă în viaţa soţială; dar când moralul
- p. 35 lipseşte Loghica şi Metafizica nimic nu ne folo|seşte, decât ne ascute mintea spre răutăţi, ne agerează duhul spre desfrânare şi ne dă arme de născociri cu care să rănim şi să ne rănim; acesta este folosul învăţaturii fără moral. Iată dar îndreptarea mea, de ce îndemnu am făcut aceste satire, socotind că mai întâi printr'aceste glume, să fac doao folosuri, adegă şi să-şi mai

îndreptează unii năravurile lor și aflând plăcere să se deprinză mai mult la cetit, că nici un lucru | nu este mai plăcut la om decât muzica și poezia. p. 36
 Acestea sânt fermecul oamenilor, afion ce amorțește bărbăția lor și entusiasm ce-i face eroi nebiruiți; această este cea dintâi învățătură a oamenilor și prin poeți și poezie, s-au deșteptat toate neamurile. Și de vom merge întâi la izvorul cel nedeșertat al Grecilor, vedem poezia lui Omir, apoi, trecând în Istoria sfântă, vedem ceale mai frumoasă cântări ale psalmistului David | tot în versuri; aceaste cântări nu sânt vreadnice de judecata omului, p. 37
 fiind lucrarea Duhului sfânt; dar și toate cealelalte neamuri din vechime și până acum, tot prin poezie au luat înceapere întru învățăturile lor și poeți(i) sânt cei mai vestiți și lăudați de veacuri pentru jenia și talantul lor; printr'această numai singură lucrare să poate deștepta și Rumânii și adăpându-să din fântâna dulcei poezii, prin fermecul eii | vom începe a gusta p. 38
 și din neprețuitele științe ale filosofii, iar alte ori, ce cărți am face, nu vor fi mai mult, de cât pentru cei învățați și pentru școlari, carii la noi sânt prea puțini și cealelalte cărți i-ar sta sârmanului om toate în casă ca niște hârtii netrebuincoase, căci această cercare au făcut-o unii iubitori de neam din Transilvania cu ceva cărți ce au tipărit și au cercat simțitoare pagube, pentru că cumpatrioții noștri mai bucuroși dau o sută de lei p'un mod nou p. 39
 să fie modist, decât zece lei p'o carte să fie înțelept; nu este la noi beția învățăturii, care ne cinstește, ci este beția lăcomiei, care ne ticăloșește. În limba franțuzească vedem ediții de opt, de zece și până la douăzeci de ori, iar la noi nu numai că nu s'ar face ediții mai multe, dar nici a treia parte a părții din ceale ce s'ar tipări nu s'ar vinde; aceste sânt pricinile ce | m'au p. 40
 îndemnat să compuu aceste satire și de'm(i) vor zice unii precum zic, că n'am scris bine, nici ceva lucruri vrednice de cinste, eu nici mă îndreptez cu îndreptări zadarnice care ar privi la a mea laudă, nici mă micșorez defăimându-mă, că aceiaș laudă în(i) va fi, ci zic că ce face am scris, aceia să veade și nici mă tem că voi avea atâta imputare dela bărbați, cât dela mueri, frică-m(i) este ca să nu rădice și rebelie asupra mea; poate că în adunările dumnealor vor face | și divan, defăimându-mă și osândindu-mă ca p'un cel p. 41
 mai rău vrăjmaș, dar eu socotindu-mă făcătoriu de bine, nu mă tem d'un senat așa slab al căror ministru este capriția, nici mă turbur d'o anafora ce să scrie pe aer, ci mai vârtos mă voiu bucura văzându-le că simt ocară și atunci numai pociu aștepta și îndreptarea când vor simți cele scrise; și lăsând toată gluma, eu fac judecător pe ori care damă simțitoare, să judece p. 42
 și cele din prozăcut și ceale din obzăcut și de nu vor fi adevărate toate zisele mele, atunci mă mulțănesc a fi socotit de cel mai rău flecar.

Fiți afară din toată patima, socotiți-vă că nu sânteți Românce, ci niște Spartane, care ura lăcomia și atunci numai veți cunoaște adevărul, când după amara dojană a muștrărilor mele, veți dobândi nectarul dulcii învățături și vă veți împrieteni cu muzele, prin care puteți afla folosul și calea fericirii p. 43
 ceii adevărate; acum știu că vi să vă pară aspru sfatul meu, dar în urmă cunoscând folosul, veți dori de prietșugul meu, mă veți face familiar ca și altă dată să vă mai scriu versuri; sânt prea încredințat că satirele mele vă va face plăcere.

- Solon cântând numai doao trei versuri prin Atina, i-au entusiasit pre
- p. 44 toți s'apuce armele, iar eu dârdâind atâtea multe satire, n'oi putea face pe fămeile noastre să să dăprinză la cetit mai mult decât la plimbat. Prin-tr'ačasta numai vor cunoaște că învățătura este izvorul moralului, carele împărțindu-să ca un râu în doao, adecă în moral religios și moral politicesc, constau într'o unire amândoao și dând Biserica, maica noastră, filosofii, fiicii sale, glasul temerii de D(u)mnezeu, leagă împreună pre cel slab cu cel tare,
- p. 45 pre bogatul | cu săracul, pre orășan cu țăranul și pre împăratul cu păstorii. Nod sfânt! legătură a nemuririi! vino acum și la noi, dorito; destul ai fost acoperită de întunerecul varvarismului și omorâtă dă fanatismul stărilor împrejur.
- Arată-ne noao Eliconul și Olimbul, ca împreună cu muzele să înstrunăm lira lui Apolon și cântând c'o armonioază și dulce melodie, cântarea cuno-
- p. 46 științelor, să ne arate ele în urmă și celorlalte nații, în scurt să ne facă frați lor și prieteni Omirilor, Ovidilor, Metestaziilor și Rasinilor. Destul am dormit, vremea este să ne dășteptăm! să ne grăbim a intra în templul lor ca să nu mai rămânem afară, umblând întru întunerec. Până când să dormim nedeșteptându-ne ca să vedem slava celorlalte neamuri? Privind la toate neamurile Evropii, vedem că prin lumina învățaturii au aflat umbletul
- p. 47 pre mări și oțelan ca pre uscat, au măsurat înălțimea și mărimea soarelui, au desăvârșit atâtea și atâtea științe și au aflat mulțimi de meșteșuguri trebuincoase în soțietate, de care mintea noastră să spăimântează; prin singură numai iscusința și născocirile noastre, cunoaștem adevărul psalmistului David ce zice că «puțin oareșce decât îngerii cu mărire și cu cinste ai
- p. 48 încununat pre om». Și precum din necazuri prin rugălcune ne apropiem de Dumnezeu, așa și prin învățatură cunoaștem mai mult înțelepčunea mărimii lui. Învățătura dar este izvorul înțelepčunii, duhul adevărului, lumină din lumină, pentru căci de la Dumnezeu ese și purcede, din singură lumina lui cea pururea fiitoare; nu scumpetea hainelor și a podoabelor ne va face fericiți, de cât numai singură frica lui Dumnzeu și dragostea aproapelui, care
- p. 49 nu să poate prin alt dolbândi decât prin învățatură. Nu prețul cel bogat al blanelor ne va face omeniți și fericiți în puține časuri ce avem, ci numai singură învățătura; nici strălucirea firului celui țesut pe hainele noastre nu ne luminează mintea, nici ne strălucește numele înaintea celorlalte neamuri, ci încă ne întunecă cu pete de ocară, cu ponosuri și defăimări.
- p. 50 Ajunge dar, frații mei conpatrioți, iubirea de cinste a | întreceri(i) de haine ce ca un dujman stinge viața noastră. Vie la noi iubirea de cinste, ca să fim priiatini muzelor, și întrecerea la învățaturi cu celelalte neamuri, căci acesta este numai lucru ce este și va fi cu noi. Solomon, nimic nu ne-au lăsat din slava casii sale, că mărețile lui pompe și bogatele și vestiturile monomenturi și zidiri, toate le-au dărăpănat viteajii Romani și le-au acoperit
- p. 51 veacurile cu nimicul în | pământ, numai duhul și înțelepčunea lui au rămas nesupuse stricăcunii. Destule veacuri sânt de când umblăm într'acest labirint al neînvățaturii. Acum este vremea să urmăm înțelepčunii albinelor, și strângându-ne ca ele la olaltă într'o împreună glăsuire, să lucrăm cine și ce va putea și neamul cu bucurie să primească a fieșcărui osteneală; fie și cât de mică, de va fi morală, să să socotească drept mare, pentrucă în starea |

care ne aflăm acum, nu putem scoate d'odată nici poeți mari, nici autori p. 52
 vestiți pe care să-i priimim în școalele noastre de clasici. Prea bine vedem
 în istorie că toate lucrurile și învățăturile la început au fost proaste și cu
 vreme s'au desăvârșit și au ajuns în starea care le vedem; nici noi
 dară nu trebuie să cerem lucruri peste puțină noastră, ci să mulțumim celor
 ce să ostensc pentru orice ne va da. În dăstul că ce face zi|desc, zidesc p. 53
 fără de materie, lipsiți fiind și d'un dicșioner, de unde să putem ideile și
 zicerile noastre prin termeni hotarâți să le arătăm, ci fieșcare ce face scrie,
 scrie după genia și ideile lui, pentrucă din pricina întâmplărilor niminea
 n'au îngrijit de vre-un folos asemenea patrii, ci până în anul 1688, în zilele
 vrednicului de pomenire Șarban Vodă Cantacozino, am fost lipsiți și de
 biblie, de noul și vechiul | testament, temeiul credinții noastre; iar de alte p. 54
 cărți și scrieri, încă și de o gramatică, am fost foarte lipsiți în limba noastră,
 până în zilele vrednicului de laudă boer Enăchiță Vacărescul. Acest vrednic
 de pomenire au dat întâi neamului grămatica la lumină, dar în urmă cine
 au îmbrățișat râvna ca să-i fi pus ostănelele în lucrare? Nimeni nu s-au
 aprins d'această râvnă, ci i-au lăsat ostenelile în nebăgare de seamă; lucrul
 cel scump s-au socotit | ca cel mai de nimic; nimeni nu i-au moștenit râvna, p. 55
 precum zice însuși, prin cuvântul gramatici(i) ce face către răposatul întru
 fericire Filaret Episcopul Râmnicului, în anul 1787, că «las clironomi și pă
 fii mei cei trupești și pă fii mei cei grămăticești ca să clironomisească
 dragostea, râvna și silința cea pentru cinstea și folosul patrii». Triste și
 dioase suveniruri ne sânt noao aceste vorbe! Când vedem că ni|mini nu i-au p. 56
 urmat, și pocîu zice că de cei învățați, nici s-au văzut nici s'au citit această
 observație ce ne face asupra limbii noastre, ci nesocotite ostenelile eroului,
 stau răsipite aicea și colo prin mâinile și casele cele prostate, carii nu
 să pot folosi din lumina lor, dar va veni vremea și la noi, când cei ce nu
 să tem de nenorocirile lui Omir, ci gonesc slava lui, ca să ne arate cât
 sântem datori țărâni(i) acestui boer; și | bine ar fi frații miei compatrioți p. 57
 ca să fie veacul nostru acest aurit timp. Vremea este să lăsăm toate
 neputințele și pricinuirile ce au fost până acuma în neamul nostru; să lăsăm
 vorbile și dăfăimările iubitorilor de întunerec ce zic că limba noastră nu să
 poate aduce la desăvârșire. În destul ne-au pătat prin amăgiri răi bîrfitori
 și noi, beți de amăgirea lor, uitasem că noi avem limbă și că sântem neam.
 Necunoștința limbii | ne-au făcut să uităm datoriile națioanele (sic) și să fim p. 58
 neutri. Să rădicăm dar boala de pre ochii noștri, să vedem dăzvolt folosul
 ce au căpătat celelalte neamuri prin cultivirea limbilor lor. Nimic să nu ne
 proprească sărăcia limbii noastre, căci maica ei latina este izvorul de unde
 s'adapă toate limbile Evropi(i) și orice idei și ziceri ne-ar lipsi, nici să ne
 rușinăm a o lua, nici să ne sfiim, zicând că nu-e rumânească, că vre|mea p. 59
 le va face cunoscute de obște în neam, precum s-au făcut multe grecești și
 slavonești în toate caștelariile noastre, precum logofăt za divan, vataf za
 vistierie, tolcopisah și altele asemenea; și acei care le zic parcă le dă Dum-
 nezeu sănătate, părăndu-li-să că de vor zice altfel, păcătuesc înaintea lui
 Dumnezeu. Acestea sântu ideile celor ce știu puțină grămatică grecească,
 oameni carii n'au sperienție de lucruri, plini de superstiții | și carii își întâ- p. 60
 resc judecata pă câte o idee ruginită, fără a cerceta să vază că toate limbele

au o țesătură și sânt împrumutate una dela alta. Rușii, carii au pă slavoana foarte bogată și încă au luat o mulțime de ziceri din limba latinească; și limba noastră, care este o fiică latinii, nu să poate împrumuta mai bine dela maica sa, decât dela flocoasa slavoană?

- p. 61 Indestulă vreme ne-au făcut surzi, ca și cei ce n'aud nișmic, în sfintele bisearici și de au fost acea politică pentru enteresul nostru, după cum scrie Petru Maior, în cartea ce face pentru începutul Românilor și pentru creșterea și scăderea limbii, vremea e să-i mulțumim aceii faceri de bine, să mulțumim Slavoanii, să mulțumim Grecii și să îmbrățișăm pe Latina maica noastră. Nu zic ca să învățăm numai pe latina și să trecem științele într'însa, că
- p. 62 aceasta ne va fi aceiași nebulie, ce | am avut că să învățăm limba elinească, ci să lucrăm limba noastră cea vorbitoare și să luăm numai acelea care ne vor fi de lipsă dela Greci și dela Latini, iar ceale slavonești vorbe și ziceri, câte sânt dulci la auzul nostru și câte sânt prea de obște în norod, să le întrebuițăm, iar câte sânt numai în gurile celor învățați și câte sânt aspre de fărâma limba și dinții noștri, să le lăsăm.
- p. 63 Acesta este chipul prin care ne putem folosi și noi din | ceiace ne aflăm. Eu nu dau sfaturi, nici nu zic să lăsăm de tot limbile cele streine, că aceasta ar fi o nebulie nesocotită a mea, dar mai întâi trebuie să învățăm Gramatica și științele în limba noastră, precum toate neamurile, ș'apoi să învățăm limbi streine cât de multe, că atunci ne vom folosi mai bine dintr'însele, iar nu copilăria noastră să o pierdem p'o Gramatică și în urmă când vremea nu
- p. 64 ne mai rămâne să ne apucăm de | științe. Copilul are trebuință numai a citi în limba sa, și în urmă întră în Gramatică ș'în științe, căci limba o știe, iar nu-și pierde vremea cea mai scumpă a sa, să învețe limbi moarte și ziceri ca papagalul, precum obișnuiesc unii, că învață franțoeaște numai ca să zică «bonjur» și «je vu saliu», iar nu ca să n'țeleagă pe autori și poeții cei mari, și ca să zică oamenii că știu franțoește, iar nu ca să se folosească.
- p. 65 Unii ca aceștia nici odată nu | umblă după folosuri, ci după vânturi și capriții; cum pot conjuga un verb și cunoaște glasurile muzicii și doao trei note, să socotesc învățați; încă mulți din cei ce știu ceva, imputându-li-să de alții că nu ostenesc pentru neam, să îndreptează cu sărăcia limbii, alții iar să căznesc să arate tot cu o zicere românească mai multe idei, lucru care nu să poate, iar nu cum n'avem o zicere s'o luăm latinească sau grecească, ci vrem să
- p. 66 fim noi | mai pre sus decât Franțezii. Nu vedem că dicsioneru lor e plin de cuvinte grecești și înțeleg foarte bine că scriitorii nu scriu pentru lumânărari și pentru croitori neînvățați, ci scriu pentru cei ce iubesc cetirea; d'aceia și eu am întrebuițat multe cuvinte streine și știu că mulți o să facă dispote și-or să mă dăfaima, dar facă ș'împuteaze-m(i), că sânt mulți cărora le va
- p. 67 plăcea și părearea mea, și de mă rătăcesc eu, mă mulțumesc a mă rătăci cu Văcărescul întâiul neamului gramatic, pentru că de ne vom ținea tot d'aceste prejudecăți, tot d'auna mai rău vom fi rătăciți și limba nu să va mai lucra în veac și atunci în zadar ne mai putem numi că sântem și neam.
- Toate neamurile au națională mândrie. Englezii să mândresc întru înțelepčunea lor, Franțezii în duhul lor și Nemții în filosofia lor, toți au iubirea
- p. 68 de sineși și învăț | limbile lor, iar noi necunoscând această națională mân-

drie, am lăsat de tot în nebăgare de seamă limba noastră și poate că sânt multe case care n'o cunosc de leac, din pricini ce arăt mai sus; zadarnice îndreptări ale unor ca aceștia, pentru că la silința cea cu scumpătate nimic nu este cu anevoe și iubitorii de osteneală și de folos neamului omenesc, cu mari primejdii și trude au brăzdat ș'au născocit lucruri cu totul necuno|scute p. 69
lor, iar noi limba noastră, lucru ce este început, nu-l putem aduce la desă-vârșire? Râvnă numai de patriotismu și mândrie națională să între între noi, ș'atunci toate nevoirile ni să vor părea lesn'coase. Neamurile să mândresc și are cinste a zice Portugalezu că e Portugal și Danimarchezu că e Danimarc, iar noi în starea care ne aflăm să ne fie rușine a ne mai numi Români. La această stare ajunge neamul cel ce pierde mândria cea | națională p. 70
și râvnă de patriotism.

Acest scump și neprețuit lucru, de tot s'au pierdut dela noi. Mult mai mult patriotismu era între moșii și strămoșii noștri, când învățăturile nici în Evropa nu era în starea de acum, decât la noi acum. Aceia plini de fapta cea bună n'au lăsat moștenitori fii și nepoți pe avutul lor, ci au lăsat neamul și patria a moșteni ostenele lor, adevă mănăstirile ceale mult înze|strate, lăsându-le ca niște p. 71
magazii pentru săraci și ajutoare obștești. Mult mai bună era învățătura lor, căci era plini de râvnă către Dumnezeu și entusiasii de patriotismu, simțirea cea mai sfântă. Prea fericiți aceștia strămoși ai noștri pentru dragostea ce avea cătră Dumnezeu, cătră patrie și cătră neam, s'au silit cu mari ostenele și cheltueli de ne-au întradus toată sfânta Scriptură și cea ce p. 72
să începea de un Domn sau de | un Arhiereu și nu să isprăvea, următorii le urma cu mare silință. Aceștia s-au silit mai întâiu la ale legii după dreapta datorie și sântem datori țărânii acestora și altor carii au lucrat și ne-au lăsat multe cărți bisericești, de care acum nu e timp să-i arăt pe nume, cu toate că sântem datori pe toți a-i cunoaște și eu să-i arăt hronicește, pentru că mulți au stăut vrednici de toată lauda în Istorie, dar noi nici pre cei p. 73
mai străluciți bărbați ai neamului nostru nu-i știm. Pre cei mai din nainte vestiți Domni și mari bărbați, fi cunoaștem în istoria neamului, iar pe cei ce s-au ostenit întru luminarea neamului în lege și credință, fi putem găsi prin cărțile ce s-au typărit aici, în Moldova și în Transilvania. Aceștia n'au pricinuit pricinuii zadarnice cu sărăcia limbi(i), precum noi acum și toți câți pun înaintea această îndreptare mai mult să defaimă | pentru că pe iubitorii p. 74
de neam nici o nevoie ce este pentru favorul neamului nu-i stânjinește.

Protopopu Petru Maior, revizor al typografii Universității din Buda, pentru iubirea de neam, multă vreme s-au ostenit la cartea ce ne-au făcut, ca să ne arate că sântem din Romani iar nu din Dachi, a căruia osteneală este vrednică de toată cinstea, socotindu-l de autor în limba românească. Asemenea scriitor să poate socoti și un Dimitrie Țichindeal, preot iarăși din p. 75
Banat, carele au compus fabule asemenea lui Esop în limba românească, dar, pentru că noi nici știm, nici cunoaștem limba patrii, nici cărțile acestor iubitori de neam nu le știm; mai mult să cunoaște un părcălab bogat în patria noastră, decât un bărbat č-ar scrie. Toți câți s'au ostenit d'au scris, nimic n'au folosit, ci mai vârtos au cercat și pagube. Români(i) din Transilvania totdeauna au fost | doritori de limba neamului; ei nici au pregetat, p. 76

p. 77 patrioții noștri din cei ce știu prețui acest fel de osteneli, nu le-au cumpărat ci au rămas de să tăvălesc prin mâinile meșterilor, pricinuind și la aceasta unii, cum că limba din Transilvania nu este plăcută, ci și aceasta este o proastă îndreptare, pentrucă albina nu scoate miere numai din cele bune flori, nici cel greu bolnav nu să sănătoșaste numai dintr'o doftorie.

Acestea sânt eczemplu netăgăduit și urmează ca și noi ori ce carte vom vedea în limba patrii, să o priimim cu cea mai mare dragoste, mai bine p. 78 să aruncăm bani pă cărți cât de proaste românești, decât pă jurnale sărăcești.

Acesta este chipul cu care numai putem tămădui veninatele rane ale neînvățăturii și toate nevoirile și popririle pe care adesea le schimbă norocul, nimic să le socotim, pentru că nu ne mai iartă vremea a pricinui schimbări de stări împrejur, sau să zicem că streina stăpânire vrăjmășește binele nostru. Acum avem Domn și stăpânitor fiu al patrii din însuși sângele și mădulările ei, pre carele privindu-l în scaunul cel domnesc, îl cunoaștem Domn și stăpânitor, iar afară din pompele monarhului privindu-l, îl cunoaștem un mădular al neamului și un părinte la tot cel cinstit român ce lucrează pentru binele și folosul patrii. Prevederea cea ce i-au încredințat cârma stăpânirii și l-au ales a fi cârmuitor ca să ne scoată din furtuna și viforul ticăloșiilor la limanul fericirii, mai nainte au cunoscut inima Unsului cea iubitoare de neam. Voiși dar și noi a scăpa din vifor la limanul fericirii, trebuie să fim vislași buni bunului cârmaci.

p. 80 Ingrijirea ce au arătat boerii, patronii noștri, cu trimiterea tinerilor în Evropa, pentru luminarea neamului, este semnul fericirii noastre. Datori sântem și făcătorilor noștri de bine, datori sântem și patrii. Tinerii s'aștept, Apollon ne cheamă, muzele ne strigă, lira este întinsă, Olimbul e slobod. Toți dar să ne facem prieteni muzelor; unii Caliopii, alții Uranii și alții iubiți(i) Erato și întinzând cu ele lira, să cântăm noastră epocă, să răsune iho dăpărtând cele trecute.

Poeziile publicate: *Cei mari* (p. 81—89), *Lingușitori* (p. 90—96), *Nobilul făcut și nem-vățat* (p. 96—101), *Nobilul vechiu și sărac* (p. 101—106), *Bogatul moșdac* (p. 106—110), *Scumpul* (p. 110—117), *Ipocritul* (p. 117—120), *Muerile* (p. 120—133), *Măndrul* (p. 133—137), *Defăimătorul* (p. 137—140), *Lăudărosul* (p. 141—145), *Flecarul* (p. 145—150), *Nerodul* (p. 151—153) *Scolastici* (p. 153—162).

București: Biblioteca Academiei Române.

1242. *Octoikh*, Blaj 1825.

ГЪКТОЙХ | ꙗпреѣнъ кс | савжебѣа сфйнцилвор дѣ весцѣ. | ѿшезат двпъ ржн-
дѣла Бесѣрничї Ръсарїтвасї сѣе стѣ|пж^ирк Прк ꙗнклцатвасї ꙗпърат ѡ ввсторїей,
Краюл | ꙗпоствланчєск, Мареел При^иц ѡл Ярдѣласѣ ш чѣле лалте | ФГ҃ИЦІЄК ѿ. | Кс
енне квевнтдрѣ Гѣскалкнци сал прк Ламиндітвасї ши прк всфинцитвасї Домн
Домн | ІС҃ѢНН БС҃БЕ | Ельдиква Фьгърашвасї ши а тратей Цѣри а Ярдѣласасї.

4

Franțisc unde-npărățește
 Ceriul mană dăruēște,
 Pământului dă rodire,
 Supt buna lui stăpânire,
 A lui nume să ne fie,
 Ne-ncetat de bucurie.
 D(oa)mne! . . . (același refren)

5

S'ajungă cu-ndestulire
 Ș'a țărilor înflorire,
 Ce cu unire frățască,
 Peste alte țări să crească.
 Apoi târziu la eșire
 Ș'a nepoților mărire.
 D(oa)mne! p-al nost Impărat
 Franțisc ține-l minunat.

București: Biblioteca Academiei Române.

1243. <Mumuleanu Paris>, *Plângerea și tânguirea Valahiei*, Buda 1825.

ПЛЪНЦЕРЪ ШИ ТЪНГЪИРЪ | ЕМЛЯХІЕИ | асѣра | не мѣлцемирій стрениилор
 че ас | дерѣпнато. | Ла БѣДѣ | кс Тѣпѣрюл Крѣщеи Оуниверситате дин Пѣста | 1825.

In-8° de 16 pagine.

Pe verso titlului rezoluția de imprimare din 22 Martie 1825.

Pe pag. 3 se repetă titlul, adăogându-se jos: «S-au typărit în anu trecut — —». Versurile încep la pag. 5.

Această lungă poemă are următoarele subdiviziuni:

Pentru nedreptatea ce i s-au făcut. — Blăstem asupra ne mulțemirii lor. — Rugăcune. — Sfătuiră către Pământeni.

Pompiliu Eliade, *Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle*, Paris 1905, p. 284–286, combate pe C. Erbiceanu care atribue, greșit, această operă lui Naum Râmnicianu.

Poema e reprodusă de A. Pumnul, *Lepturariu rumînescu*, III, Vieanna 1862, p. 332–341 (cu ortografia lui Pumnul) și de Il. Chendi, *Mumuleanu, Hrisoverghi, Cuciureanu, Scrieri alese*, Bibl. Minerva, nr. 24, p. 12 sq.

București: Biblioteca Academiei Române.

1244. Pleșoianu Gr. și Gheorghie Librier, *Abețedar greco-român*, București 1825.

ІБЕЦЕДѢР | ГРЕКО РОМѢНЪ | кс фромодасе діалогсрѣи, рсгѣчюни, | лѣуи
 мораличѣи, іудѣи фвзничѣи, | гѣографичѣитѣи, шѣи історичѣи.

Ікѣм ѣтжю пентрс фолосѣл копилор, кѣлес дѣ | оун ідѣиторіѣ дѣ нациѣ. Шѣи
 дѣт ла тѣпѣріѣ. | Прин | ГРИГОРІЕ ПЛЕШОІАНЪ. | шѣи | ГЕОРГІЕ ЛИБРІЕР. |
 Бѣкѣрѣи. | 1825.

In-8° mic de peste 94 pagine.

Pe verso titlului o cugetare patriotică. Urmează alfabetul, pronunția literelor și a silabelor; vocabular «pentru Dumnezeuire», «pentru lume și elementuri», «pentru timpul anului» etc. Dela pag. 20 urmează rugăciuni și dialoguri, cu textul pe 2 coloane, grecește în stânga.

Ediții noi în 1827 (vezi mai jos nr. 1317) și în 1834.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleșoianu*, în *An. Acad. Rom., Mem. Sec. ist.* XXXVII, (1914–15), p. 365–366.

București: Biblioteca Academiei Române.

**1245. Scavinski Daniil, *Odă*
(Iași) 1825.**

ОДЪ | ДНН ПАРТЪ ѠПЩІЕН
ЩЕН | ІТРУ СЛАВА НЪНЦІЙ ЛЪМННЗРІЙ СЛАЕ |
ПРННЦЕСІН, |
ЕЛЕНКО СТЪРЗА. | Че съ
пръзнѣще астъзъ | Ѡктѡм-
врїй, 18. Янѣл, 1825. | Ялкѣ-
тъйтъ | прин | ДАНІІА СКАВІ-
НСКІЙ.

In-8° de 4 foi nenumerate (ultima albă).

Titlul (facs. nr. 432) are pe verso stema Moldovei încadrată, cu urări pentru Domnitorul Ioan Sandu Sturza. Poezia este alcătuită din 12 strofe, despărțite între ele prin câte un vers.

București: Biblioteca Academiei Române.

**1246. Sfânta Muceniță Eo-
fimia, Chișinău 1825.**

Sfânta și prealăudată mare muceniță Eofimii care s-au numit hotarul părinților și prestăvire fericitei Olgăi Cneghinei Rossiei, care în sfântul Botez s'a numitu Elena. Chișinău 1825.

In-4°, 16 foi.

N'am văzut cartea. Citată cu acest titlu de Onisifor Ghibu, în *Societatea de mîine*, II (1925), p. 313, nr. 15.

Biblioteca m-rii Frumoasa din Basarabia

1247. Sfântul maslu, Măn. Neamțului 1825.

Intru slava | unuia i(n) treime pros. Dm | cu blagosloveniia Prea o |
Sf(i)nțitului Arhiepisco(p), și | Mitropolit al Mo(l)davie(i) | Kyriu Kyr Veni-

ОДЪ

ДНН ПАРТЪ ѠПЩІЕН

ІТРУ СЛАВА НЪНЦІЙ ЛЪМННЗРІЙ СЛАЕ
ПРННЦЕСІН,

ЕЛЕНКО СТЪРЗА

Че съ Пръзнѣще Астъзъ
Ѡктѡмврїй, 18. Янѣл, 1825.

Ялкѣтъйтъ

Прин

ДАНІІА СКАВІНСКІЙ.

432. Daniil Scavinski, *Odă* (la nunta Prințesii Elenco Sturza), 1825. — Titlul.

amin | Pri(n) oserdiŃa Prea cuvios: | Arhiman(d) Ńi StareŃ: al S: Mona(st):
NeamŃ: Ńi Secu(l): Chyr Dometian. | S-au typ: această cĂ(r)tici: cĂ | ce cu-
prinde f(n) sine Sf(ă)nt Maslu, osfeŃ: cea mică, | Ńi alt: la anu(l) 1825.

N'am văzut exemplare.

La început tabla materiei, apoi textul pe 124 pag.

Ghe. Adamescu, *Istoria Seminarului «Veniamin» din IaŃi (1803–1903)*, BucureŃti
1904, p. 38, nr. 22.

Biblioteca Măn. NeamŃului.

1248. Gorjanu I., *Calendar...* pe anul 1825. Foaie volantă.

Autorul, în *Discursul* ce face la *Kalendarul pentru următorii trei ani 1851, 1852, 1853*,
BucureŃti 1851, afirmă acestea: «Nu poate tăgădui nici unul din cĂŃi fĂi potĂ surveni cĂ la
anulĂ 1825 nu am dat eu la lumină pentru întâia oară două calendare româneŃti, unul de
masă Ńi altul de părete...».

Vezi Ńi la anii 1827 Ńi 1830.

1249. *ReisŃhreiben vom galizijŃhen f. f. Landesgubernium, Lwów 1825.* — Foaie
volantă. NemŃeŃte Ńi româneŃte.

În folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Pentru aŃezarea vĂmii de drum la Gaie în Ńănutul Samborului, Ńi vĂmii
de poduri la Zavodov în Ńănutul Strielui».

Datat: 4 Ghenarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

BucureŃti: Biblioteca Academiei Române.

1250. *ReisŃhreiben vom galizijŃhen f. f. Landesgubernium, Lwów 1825.* — Foaie
volantă. NemŃeŃte Ńi româneŃte.

În folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Precum cĂ rămasă averea unui diregĂtoriu Statului, care punerea samelor
au avut asupra sa, numai cu poztolenie de mainainte a diregĂtoriei cameralnice poate sĂ
sĂ deae afară».

Datat: 27 Ghenarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

BucureŃti: Biblioteca Academiei Române.

1251. *ReisŃhreiben vom galizijŃhen f. f. Landesgubernium, Lwów 1825.* — Foaie
volantă. NemŃeŃte Ńi româneŃte.

În folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Despre scĂderea vĂmii de eŃire pentru feliiuri de holerce la scoatere
afarĂ atĂt în ŃĂri strĂine cum Ńi în provinciile crĂiei Hungaria».

Datat: 30 Ghenarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

BucureŃti: Biblioteca Academiei Române.

1252. *ReisŃhreiben vom galizijŃhen f. f. Landesgubernium, Lwów 1825.* — Foaie
volantă. NemŃeŃte Ńi româneŃte.

În folio, 1 foaie, tipĂrită numai pe o pagină.

Cuprinsul: «CumcĂ meŃteri Ńi neguŃĂtori, care n-au dreptatea oreŃenescă, la în-

lămplările unde uricu trebuie să să ștempluiască după însușie persoanei, au să să socotască ca oreșen».

Data: 23 Februarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1253. *Streis[chr]eiben vom galizi[sh]en f. f. Landesgubernium, Lwów 1825.* — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foaie, tipărită numai pe o pagină.

Rezumatul cuprinsului: «Pentru înpreunarea ținutului Claghenfurtului cu cel a Vihahului».

Data: 28 Martie 1825

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1254. *Streis[chr]eiben vom galizi[sh]en f. f. Landesgubernium, Lwów 1825.* — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foaie, tipărită numai pe o pagină.

Rezumatul cuprinsului: «Despre scoborirea vămii de podu lângă Monasterjisca din clasul al 2-le pe clasul 1-le».

Data: 30 Martie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1255. *Streis[chr]eiben vom galizi[sh]en f. f. Landesgubernium, Lwów 1825.* — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 3 foi volante.

Textul pe 2 coloane, românește în dreapta, este numai pe prima foaie; foaia a 2-a nemțește, iar traducerea ei românească este pe foaia a 3-a.

Rezumatul cuprinsului: «Despre hotărîrea rangului și titlului a mediatizatorilor mai naintea domnitoare fiitorilor familii de Prințipi».

Data: 23 Octombrie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

București: Biblioteca Academiei Române.

1256. *Formular de adaos la slujbă, Chișinău 1825.* Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, tipărită numai pe o pagină.

Ediție nouă care repelă aceleași norme ca în ediția I, din 1824 (vezi aici nr. 1229).

Spre deosebire de ediția I, se precizează data emiterii din cancelaria Țarului Alexandru: «S. Peterburgă. 22 Martie 1825 anul»; și data tipăririi în românește: «Aprilie 6 zile 1325 anul».

Aici, ca sărbători naționale, se recomandă zilele 25 Februarie și 22 Iulie.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1257. *Neofit, Episcopul Râmnicului, Instrucțiuni preoților pentru nunți, (Râmnic) 1825.* Foaie volantă.

In folio, 2 foi, ultima albă.

Titlul, încadrat de 3 părți în chenar de flori, este următorul: «Neofyt cu mila lui

D(um)nezeu Episcop al Râmnicului Noului Severin. Se cere preoților să cunoască «spițele cele așăzate de sfinții Părinți pentru leguita însoțire a oamenilor creștin».

Data la sfârșit: «1825. Iulie». La sfârșit pecete în tuș cu următoarea inscripție:

H6 OT | 6 II | PM HK | 1824. (Neofit, Episcopul Râmnicului, 1824).

București: Biblioteca Prof. Nae Ionescu.

1258. Veniamin, Mitropolitul Moldovei, *Pastorală pentru serbarea Duminecelor*, Iași 1825.

In folio, 2 foi volante.

Veniamin Mitropolitul Moldovii, Gherasim Episcopul Romanului și Meletie Episcopul Hușilor îndeamnă creștinii să serbeze Duminecele și toate praznicile, afară de «cele nălucite de mintea omenescă, precum Joele cele de după Paști, Rusaliile și altele ca de acest felu scornitură băbești»; se oprește orice lucru în zile de sărbătoare, fie boeresc, fie mergerea la vânătoare și la târguri, poruncindu-se în același timp ca: «stăpânitorii să lase zapcălăcurile cele sălnice deasupra ticăloșilor supușilor săi; negușitorii să-și închiză dughe-nile sale, să înceteze alijverșurile».

Data: 1825 August 12.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1259. Veniamin Costachi, Mitropolitul Moldovei, *Tablă alilodidactică*, Iași 1825.

1 foae volantă 25,4×42,7 cm. Tipărită numai pe o pagină, încadrată în linii. Drept titlu:

«Table pentru povățuirea copiilor după noul chip a să învăță unul pre altul. Chipul al 2. Pentru unirea literilor. 4».

Iar jos se notează:

«Acum întâiași dată tipărită prin osârdia și toată cheltuiala Prea-osefințitului Mitropolit Veniamin Costachi. În tipografia sfintei Mitropolii în Iași. Anul 1825».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1260. *Apel*, (Sibiu 1825).

1 foae volantă: 15,2×8 cm.

Are tipărite, cu litere mari cirilice, aceste cuvinte: «Milă spre hrana ostașilor slutiți, și a văduvelor lor, și a pruncilor rămași săraci de părinți de calane». În continuare: locul, data scrise cu mâna: «Sibii 26 Martie 825».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1261. Pavlovici Constantin, *Scrisori de renunțare*, Varșovia 1825. — Foae volantă.

In folio, 2 foi.

Pe prima foae scrisoarea către «preaiubita maică», pe a 2-a: «Prea iubitele frate»; ambele anunță renunțarea la moștenirea tronului în favoarea lui Nicolae, fratele său.

Datate: «Varșava 26 Noemvrie 1825 anulă».

Pe un exemplar, la sfârșit, scrie în plus: «Vearno secretară», urmate de iscălitură (indescifrabilă).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1262. Pavlovici Const., Mare Cneaz al Rusiei, *Scrisoare Domnului Ministru al Justiției*, Varșovia 1825. — Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, tipărită numai pe o pagină.

Scrisoare în chestia renunțării sale la moștenirea tronului Rusiei.

Dată: «Varșava, Decembrie 8 zile 1825 anul».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1263. Nicolae I., Țarul Rusiei, *Manifest*, S. Petersburg 1825. — Foaie volantă.

In folio, 2 foi

Se aduce la cunoștință actele de renunțare la tron a Marelui Cneaz Constantin Pavlovici, în favoarea sa; apoi cere să i se depună jurământul de credință ca Țar al Rușilor, dela 19 Noembrie 1825.

La sfârșit, la dreapta de «locul peceti» se arată următoarele:

«S-au tipărit în Sanctpeterburg la Senat, Decembrie în 14 zile, iară de pre acela la Prea-Sfântul Synod, în 15 zile a anului 1825».

Un exemplar, dintre cele 3 ale Academiei Române, are la urmă adăugat: «Vearno Secretar» după care urmează iscălitura (nedescifrabilă).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1264. *Apel...*, Timișoara 1825. — Foaie volantă. Nemțește.

Apelul lui *Basilus Georgievich*, protopop, pentru strângerea colectelor necesare la clădirea bisericii greco-neunite din mahalaua românească (în der walachischon, Mehala).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1265. *Copie de pe hotărârea consiliului regal Ungar, către Episcopii greco-catolici din Munkacs și Košice*, Oradea-Mare 1825. — Foaie volantă. Latinește.

In folio mare, 2 foi, ultima pagină albă.

Foaia începe cu acest titlu: «Copia Intimati Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici, 4-ta Octobris 1814 Nro 23034, ad Vicarium Graeci Ritūs Catholicum Munkácsienssem, item et Episcopum Cassoviensem dimmissi, atque medio Intimati ejusdem E Consilii R. dd-o 13 Augusti 1816 Nro 23353, etiam in hac Magnó-Varadinensi-Graecó-Catholica Dioecesi, pro Cynosura, et stricta observantia, praescripti».

Dată: *In fidei praesentis copiae Magno-Varadini 1-a Aprilis 1825.*

Iscălește: «Dr. Alexander Dobra m. p. Consist. Magno-Varadinensis G. R. C. Notarius et Assessor».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1826.

1266. Alexi I., *Grammatica Daco-Română*, Viena 1826. Latinește.

GRAMMATICA | DACO-ROMANA | sive | VALACHICA | latinitate donata, aucta, ac in hunc | ordinem redacta | opera et studio JOANNIS ALEXI | clerici almae Dioeceseos g. r. c. Magno-Varadinensis | in caesareo regio convictu Viennensi Alumni | theologi absoluti. | Viennae, | apud bibliopolam Josephum Geistinger | 1826.

In-8° de XX+347 pagine.

Pag. III-VIII prefața; pag. IX-XX cuprinsul, scris în latinește, dar dela pag. XVII, începând cu *Vocabulariu*, scris în latinește și românește. Pe prima foaie din text este scris: *Grammatica Daco-Romana sive Valachica*.

La sfârșit: *Errata* (p. 337—338) și *Index nominum D. D. Praenumerantium* (p. 339—347). Intre acestea, din Blaj, este notat și Timotei Cipariu.

Prefața:

Praefatio ad Candidum Lectorem.

Ad Grammaticam Daco-Romanam sive Valachicam Latino Idiomate, latinisque sive aviticis Daco-Romanorum literis adornandam, elaborandam, lucique publicae edendam, trina me impulit ratio. Prima, quae maxime ursit, summa fuit penuria Grammaticarum in hacce lingua Latino Idiomate, iisdemque omnibus cultis Nationibus communibus literis exaratarum. Secunda in meo iam dudum amore Nationis meae charissimae perfuso, non gloriae, non laudis, non aestimationis lucrique cupido haerebat animo, hasce laborum meorum primitias publici iuris faciendi, ut meum publicae utilitati prospiciendi studium, et amorem contester, atque obsecundem votis Daco-Romanorum Alumnorum Caesarei-Regii Convictus, qui ut sunt eruditionis amantissimi, pridem postularunt, ut hoc opusculum luci edam. Tertia denique suggererunt repetitae ac continuatae multorum, hancce perfacilem et amoenam, per amplissimas Europae partes extensae Gentis Daco-Romanae Linguam, addiscendi desiderio perfusorum interpellationes, quibus eo lubentius meum praebui adsensum, quod longe prius praeviderim, multos cuiuscunque Nationis, conditionis, statusve homines, summum ex hoc meo labore emolumentum relaturos; iisque, quibus sive commercium exercendi, sive munia aliqua capessendi, gerendique, sive solum peregrinandi, conversandique gratia ad Daco-Romanos olim accedendi fuerit animus, non modo utilem, sed et maxime fore necessariam.

Nos enim quidam Daco-Romani Linguam nostram perfectius addiscere volentes, aliisque eam notam reddere cupientes, nunquam non studemus, media quoque quaerere, quibus tam proficiuus finis quo facilius obtineri queat; in quibus quaerendis multi Doctissimi Nationis nostrae Viri multum desudarunt, actuque desudant, quos nominatim adferre longum foret. Unicum hic silentio praeterire haud possum Reverendissimum ac Celeberrimum Dominum suae Nationi immortalem Petrum Major de Ditső Sz. Márton Archidiaconum Dioecesis Fogarasiensis in Transylvania, ac olim penes Typographiam Regiae Scientiarum Universitatis Hungaricae Librorum Revisorem, qui edidis multis, iisque Nationi summe necessariis libris, postremo typis

divulgavit Orthographiam Romanam sive Latino-Valachicam, quae mihi normae instar in conscribendo hocce opusculo exstitit. Grammaticam huic operi accomodatam iam iam publici iuris faciendam pariter habuit paratam, ast fatis functus ad aliorum devenit manus, et sic (fors) periit. Denique Dictionario quadrilingui a Reverendissimis D. D. Samuele Klein et Basilio Kolosy incepto, conscribendo ac elaborando manum admovit, quod morte illius pariter cessare debuit. Nihilominus illud a pluribus egregiis ac doctissimis Nationis nostrae Viris continuatum et correctum, nunc tandem Deo ter Optimo Maximo adjuvante Budae typis et sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae publicam vidit lucem.

Nihil itaque supererat, quam existentibus duobus mediis addiscendae linguae Daco-Romanae aptissimis, tertium quoque ad eandem normam elaboratum in medium prodeat, scilicet Grammatica.

Manum proin protinus Operi huicce adposui, et conatus sum, diurna nocturnave vigilantia, quousque per limitatas mihi vires permissum fuit elaborare. Procul tamen sit arrogantia, qua seducerer, ut opus omnibus numeris absolutum, confecissem, mihi videar! me potius minime fugit, et huic Operi suas non deesse lacunas, quas tamen studiis futuris meis magis in dies magisque explere adnitar, praesertim si rerum in libello hoc pertractatarum, periti iudicesque aequi candore illo, quo sapientia distinguitur, meos me errores edocuerint. Correctionem veritati innixam, grato semper accipiam animo, certus, errare hominis esse, sapientis autem errorem agnoscere, agnitum profiteri et, quousque licet emendare: homo enim non nisi per errorum scalam, ad sapientiae altitudinem et fastigium ascendit.

Ad hunc laborem feliciter perficiendum, plurium Clarissimorum Viro- rum lucubrationibus usus sum, quos enumerare non vacat. Unius hic nomini adferendo silentio supersedere nequeo Clarissimi Domini Constantini Diaconovits Loga Scholarum Praeparandarum V. Aradinensis Professoris P. O. viri de Natione et Literatura Daco-Romana optime meriti, cujus Grammaticae Daco-Romano Idiomate exaratae haeres exstiti, eius, cum indole Orthographiae Romanae convenientes suquendo regulas, repugnantibus aliis substitutis, eidem adamussim correspondentes; Cui iterum iterumque grates referro.

Linguam quam Tibi Lector Candidissime hocce mediante opusculo addiscendam ob oculos pono, Lingua est facillima, eaque vetus illa Romana, quam ante correctionem Linguae Italicæ cum eadem unam eandemque fuisse refert Covacius in *Dial. de Administr. Regni Transylv.* (quem citat Laurentius Toppeltini Transylvanus in *Libr. de Orig. et Occ. Transylvanor. Cap. IX.* loquens de Lingua et literis Valachorum) qui observans vernaculum istorum (Daco-Romanorum seu Valachorum) sermonem, plus fere in se habere Romani et Latini sermonis, quam praesens Italicorum lingua, dicit: «*Existimo, antequam Dantes, Boccacius, et Petrarca ex Barbarismis Longobardorum, Gallorumve, et familiaris Latini sermonis reliquiis, novam hanc Italicorum, elegantem et pene Divinam composuissent, Valachicam Italicæ linguae, per omnia similem fuisse*». Haec dialectos habet Gallicam, Hispanicam et per omnia simillimam Italicam.

Illud mihi a Te postremo Lector Humanissime etiam atque etiam petendum est, ne ad ferendum praeposterum de Lingua nostra iudicium accedas, priusquam eam bene perspectam, eiusque Dialectos Tibi notas propriasque non reddideris, secus similis eris caeco de coloribus, surdo de sono iudicare volentibus. Neque puritatem Linguae inter alienigenas aut extra patriam degentes Valachos quaeras.

Haec Grammatica tres complectitur partes. Pars I agit de Orthoepia et Orthographia seu de recta aviticis Daco-Romanorum Literis scribendi ratione. Pars II continet Etymologiam novem Orationis partium Linguae Daco-Romanae exactissimae elaboratarum. Pars III denique methodum disjunctas Orationis partes rectissime construendi adornat, una cum Appendice de recto pronuciandi modo. His accedit Vocabularium Daco-Romanum et Latinum, continens omnis generis Substantiva in sermone quotidiano occurrentia, eo ordine, quo in optimis Italicis et Germanicis Grammaticis se excipiunt, nec non Adjectiva, Verbaque selectiora ac maxime necessaria. Vocabularium excipiunt Dialogi diversissimi Lingua Daco-Romana ac Latina conscripti. Deinde veniunt pulchrae Anecdota cum Narratiunculis delectantibus. Denique finem faciunt Fabulae Aesopi Idiomate Daco-Romano conscriptae cum morali doctrina ex iis promanante.

In elaborando hoc Opere multum me adjuvit Doctissimus Dominus *Dr. Alexander Theodori*, qui etiam typi correctionem, quousque licuit, diligentissime curavit, Cui pro indefesso labore infinitas publice referro gratias.

Tu interea, Candide Lector, hunc qualemcumque nostrum gratuitum laborem ac fatigium aequi bonique consulito et Valeto.

București: Biblioteca Academiei Române.

1267. *Bucoavnă*, Brașov 1826.

БЪКОМБЕНЪ | ПЕНТРО | АБЪЦЪТЪРА | ПРЪНЧИЛОР | ДЕ | А | СЪ | ДИПРИНДЕ | АТЪТ | ЛА | КЪНОДЦЕРК | СЛОВЕЛОР, ЛА | СЛОВЕНІРЕ, ШІ | ЛА | ЧЕТАНІЕ; КЪТ | ШІ | ЛА | РЖНДЪЛА | ВЕЧІР- | НІЕН, ОУТРЕНІЕН, ШІ | А | СФІТЕН | АУТСРІЕН. | Брашов, | САС | ТУПЪРІТ | А | ТУПОГРАФІА | ДЪМНЪЛЪ | Франціск | ДЕ | ШОБЕЛН, | ПРИН | ФРІДРИХ | ЯВРЪСТ | ХІРЪСРТ, | 1826.

In-12° de 84 pagine, ultimele 3 nenumerate.

Textul (scrierea alfabetului) începe pe verso titlului.

Rugăciunile încep dela pag. 13, având în fața paginei o gravură a Sf. Treimi, semnată cu inițialele M. A.

Pe ultimele 3 pag. nenumerate găsim «Arătarea numerilor» și «Odată unul» (tabla înmulțirii).

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca pedagogică, Casa Școalelor, cota 16.355.

1268. *Bucoavnă*, Sibiu 1826.

Bukoavne', szau ke'rticsike' de nume pentru trebuintza Pruntsilor Romaenești Ne-Unitzi din Ardeal. . Szibii 1826.

In-8°, 105 pag.+6 foi.

Comunicată de d-l Septimiu Mureșanu, Cluj.

Cluj: Biblioteca Universității.

1269. *Calendar pe anul 1826*, Buda.

КІЛЕНДІРІЮ | пє | ѿнѣла дела Хрісто́с. | 1826. | кáреє се кѣпринде дни 365 де зѣле, | ѿтокмѣт | пре гáдѣрнє шѣ клѣма Цѣрїѣ Оу́нгѣрїѣѣ, | ѿ мáреєѣ прїнципáт ѿл Ырдѣєєѣ, ѿ Цѣрїѣ Рѣмáнїѣѣ, шѣ ѿ Молáдѣїѣѣ. | ѿрѣ́тъ | зѣлеє, дѣмѣнєчнє, сѣрбѣтѣрнє шѣ септѣ|мѣннє Кáлєндáрєєѣ кѣкїѣ, шѣ ѿ чєлѣѣ нѣс, | пѣрцнє шѣ тїмѣєрнє ѿнѣєѣ, скнєбáрѣ лѣїѣѣ, рѣсѣрїрѣ сѣрєєѣ, Генєáлогїá Кáсїѣ ѿс|трїѣѣ, тѣрѣєрнє, шѣ ѿлѣ фѣлѣснѣтѣрє лѣкѣрїѣ. | А БѢДЯ | лá Крѣѣєкá Тѣпогрáфїє ѿ Оу́нї-кєрснїтáтїѣ Оу́нї|єрїѣѣ.

In-8º de 38 foi nenumerate.

Foaia de titlu are pe verso aceste rânduri: «Budae die 30 Junii 1825 Imprimatur. Georgius Petrovics. m. p. *Censor Librorum*».

Urmăză 13 foi cu partea calendaristică (în ex. Academiei Rom. lipsesc foile pentru Ianuarie—Mai), după care vine o «Adaogere la calendariu» compusa din: «Despre stăpânitorii anului acestuia 1825» (sic!); despre eclipse, genealogia Cassei Austriei, alți împărați din Europa, personalul clerical, însemnarea târgurilor; «Niște învățături maralnice» (sic), anecdote, cursa poștelor și, la sfârșit, tabela veniturilor și cheltuelilor.

București: Biblioteca Academiei Române.

1270. *Rugăciune de mulțumire* (Te-deum), Chișinău 1826.

Оўрмáрѣ кжнтѣрїѣ дє рѣгѣчєнє чѣѣ дє | мѣлѣтѣмїрє кѣтрѣ дѣнѣєѣ дѣмнєєїє, кáрє сѣ кжнтѣ ѿ зїѣ Нáцїрїѣ Мжнтѣїтѣрїєѣ нѣстрѣ Іїєѣ Хсѣ, шѣ ѿ помѣїнїрїѣ ѿєѣкїрїѣ | Бїєѣрїчїѣ, шѣ ѿ Лпѣрѣѣїѣ Рѣссїѣѣ дє нѣпѣдїрѣ Гáллнлѣрѣ, шѣ | кѣ дѣншїѣ дє дѣлѣєїчн дє нѣмѣєрн.

In-8º, 14 foi. Inițiale mari și ornate.

La sfârșit (f. 14 r.):

S-au tălmăcit pe limba românească, dinu cea slovenescă și s-au tipărit în duhovničasca typografie a Bessarabiei, în Chișinău, anul 1826, în luna lui Septemvrie.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 67, nr. 38.

1271. *Carte de suflet.. sau nevăzut războiu*, M-reă Neamțului 1826.

Антрѣ слáѣа Тáтѣєѣ, шѣ ѿ Фїѣєѣ, шѣ ѿ сѣїтѣєѣ дѣѣ ѿ ѿнѣєѣ дѣмнєєїє. | Кáртє дє сѣфлєт прѣ фѣлѣснѣтѣрє, чѣ сѣ нѣмѣєїє: | НЕВѢЗУТ РѢЗБѢЮ. | Ылѣтѣнїѣтѣ ѿдєкѣ мáнннїнѣ дє ѿєрє кáреє ѿцєлїєт бѣрѣáт, | їрѣ ѿпѣдѣїтѣ мáѣ прє ѿрмѣ, шѣ ѿдрїєтáтѣ кѣ мѣлѣтѣ сѣрѣїнїѣтѣ дє прѣ кѣєїѣєєѣ ѿтрє мѣнáхї кѣр Нїкѣднїє. | Антрѣ кáрѣ сáє ѿдáѣє дє ѿчєлáш шѣ рѣгѣчїѣнїѣ дѣпрє Ылѣ Бїтá ѿ | кїп дє Ікѣсє кѣтрѣ дѣнѣєѣ нѣстрѣ Іїєѣ Хсѣ, ѿўмнїчѣсє шѣ фрѣїмѣсє. Шѣ ѿшá ѿтрѣ ѿчїєтáшїѣ кїп ѿтáї сáє тѣпѣрїт Грєїчѣєѣ, лá ѿнѣ, 1796.

Ырѣ ѿкѣм сáє тѣлмѣчїт, шѣ сáє шѣ тѣпѣрїт шѣ ѿ лїмѣєѣ | нѣстрѣ чáстѣ Рѣмжнїєкѣ спрє асѣмнїє фѣлѣс дє бѣєѣ.

Ан зѣлєє бѣн крєднїчѣєєѣ шѣ дє Хсѣ ѿєнѣтѣрїєѣ дѣмнѣєѣ нѣстрѣ Іѣѣннє Гѣнѣдѣє Гѣтѣрѣєѣ Рѣєєѣ.

Кѣ блáгѣслѣвїнá Прѣ сѣїїтѣєѣ Ырѣїїєскѣп шѣ Мнїтрѣпѣлїт ѿл Молá: Кѣрїѣ Кѣр Рєнїѣмїн.

Прин ѡсѣрдїа Прѣ ксѣ: ꙗ҃рхїмандрїт шї ст҃арец ѡл сѣнт: | Монастїрїи Нѣм-
цѣлшї шї Гїксѣлшї Кѡр Дометїан.

Ѧн сѣнтѣ монасѣ: Нѣмцѣл, ꙗ҃нтрѣ ѡ сѣ трѣпогрѣфїе: | Ѧн ѡнѣл, 1826. лѣна лѣшї
Іѣлїе, ꙗ҃н 24.

In-4° de 12+494 pagine; primele numerotate cu cirilice, ultimele cu cifre arabe
Tipar negru, foile încadrate de linii, inițiale și frontispicii ornate. Pe verso titlului o mică
gravură, sus, iar jos un extras din Biblie. O «Înnainte cuvântare» (lipsită de interes) pe
pag. 7—8, nesemnată; pe pagina din fața textului aceste versuri:

Stihuri asupra cărții aceștia.

De voești priiatene, săvârșirii să te învrednicești:

De voești pre Dumnezeu să-l vezi și cu dânsul să te unești;

De voești din suflet să dobândești cerești cununii:

Sârguiaște-te de-a pururea bărbătește pre gândiții vrăjmași să-î detuni.

Luptă-te, alergică și cu pumnul lovește,

Insegetează, tae și bine nemerește.

Ca un ostașu vitez al lui Hs. și bun luptătoriu,

Asupra trupului și a dracului bântuitoriu.

Asupra lumii și asupra patimilor;

Asupra rélelor plecări și a tuturor poftelor.

Improtiva dulceților celor prihănite,

Și a urfílelor năravuri celor obișnuite.

Că așa ca pre un gunoíu părăsind ceste de jos,

Veí câștiga adevărata vistierie pre Hristos.

Și prin Sf(ă)ntul Mântuitoríul Nume Iisus,

Vei moșteni cerésca Împărăție cea de sus.

Iară chipurile, cum pre acest războíu veí bate,

Te veí învăța, des cetind aciastă carte.

Dela pag. 489 urmează: «Scară cuprinzătoare a cărții aceștia».

București: Biblioteca Academiei Române.

1272. Condica criminalicească, partea I—II-a, Iași 1826.

ПАРТѢ ꙗ҃ТЖЮ | ШИ' Ѧ ДО'ЄЛ | ѡ кондичїи криминалічїей | че сѣл ѡлкъ-
тѣнт ꙗ҃ скѣрт пїнтрѣ | мѣлта фїлїорїе ѡ фїлїтїлѡр | криминалічїей.

Дѣтъ ꙗ҃ типарїѣ ꙗ҃ зїлїе прѣ | лѣминѣтѣлшї Дѡмн, | Іѡѡнн Гїлїлїл |
Гѣтѣрїлїи Рѡгѣѡл | шї ѡ прѣ ѡсѣфинїтѣлшї | ꙗ҃рхїїскѡп шї Мїтрополїт | ѡл
Мѡлїлїї, | Кѡрїлїи Кѡр Рѣнїлїїнн | ꙗ҃ типогрѣф: Г: М: ꙗ҃ Іѡшї. | Іѡнї Дїлї
Хѣ: 1826.

In-8º, 6 foi nenum.,+96 pag. (numerotație cu cifre arabe)+2 foi nenumerate.

Titlul este încadrat în chenar de flori semnat cu Σ[imeon?] și are pe verso stema Moldovii cu 6 versuri închinat e ei. Pe următoarele 3 foi avem o «Scară» a cuprinsului, apoi aceste întăriri reproduse aici:

Noi Ioan Sandul Sturdza V(oe)vod cu mila lui D(u)mnezeu Domn
Țării Moldaviei.

Cetindu-să anaforaoa ačasta înnaintea Domniei mele și văzindu-să atât încredințarea ce fac Dumnealor boerii iscăliți, i adegă theorisind arătata condecă din anul 1820 a hotărîrei pedepsilor pentru faptele criminalicești, au aflat-o următoare buneî rânduiiale, și potrevită cu pravelile și obiceiurile țării precum și socotința de a să da în typariu spre știința de obștie și pre la alte judecătoriai. Și de cuviință găsind și Domniia mea ačastă a Dumilorsale socotință, poruncim ca întocmai să se urmeze, scriindu-să țidula Domniei mele cătră Duhovnicescul nostru Părinte, Prea-o-sfinția-sa Părintele Mitropolit a țării, ca să orânduiască a să da în typariu un îndestulat număr de arătatul feliu de condecă spre a să împărți, duple cum s-au mai zis, și pre la celelalte judecătoriai și ținuturi.

L. P.

La 31 Augu(s)t 1825
Procit Cuza Vornic

Prea înnălțate Doamne,

După a înnălțimei tale Domnească țidulă, poruncitoare, că bine voinđ înnălțimea ta, spre a să alege și a să canonisi în judecătoria departamentului criminal, o condecă pravilicască după carea să se urmeze hotărîrile în faptele de vinovăție. Orânduiești Înălțimea ta ca să cercetezi alcătuirea de pravele criminalicești ce s-au făcut dela anul 1820, din poruncă domnescă de cătră boerii cu știință de pravelile criminalicești și de rânduelile și obiceiul pământului. Carea acea alcătuire fiind despărțită în doaa părți:

Partea întâi ce iaste cuprinzătoare de orânduile pravilicești întru cercetarea faptelor de vinovăție, de atuncea s-au și dat în typariu. Iară partea al doilea fiind cuprinzătoare de legiuitele pedepsi a faptelor criminalicești, iarăși de atuncea s-au fost dat în cercetare pren țidulă Domnescă, rânduindu-să pe Dumnealui biv vel logofăt Iordachi Canta Cozonò, pe Dumnealui biv vel logofăt Grigorași Sturdza și pe Dumnealui biv vel vist Iordachi Roset. Care acești boeri după poruncă theorisindu-o și văzindu-o următoare cu bună rânduiială după pravile și obiceiurile țării, au adevérit-o cu a Dumilorsale iscălituri.

Acum dară și noi din porunca înnălțimei tale de iznoavă theorisind ačastă al doilea parte cuprinzătoare de faptele criminalicești și de pedepsile lor și luând sama tuturor capetilor de pravelă, le găsim alcătuite cu bună cuviință și dreptate și potrevite cu obiceiurile și rânduelile pământului și precum și ceialanți frați mai sus numiți boeri lé-au adevérit cu a Dumi-

ЕВАНГЕЛИС ТАРН.

Карє кѹпринде оѹрмарѣ 'Евангелістлар, де
оѹнде сѹ ачєп ши оѹнде сѹ сфѣршєск.

"Алѣ канонаше, 35. "Алрѣ карє сѹ гзєск пѣ-
рѣрѣ 'Евангеліа, ши "Апоѣтолѣ Доминичлар
атот "Анда.

"Асѣменѣ ши офетілра, ши карє Глас сѹ кѣ-
тѣ а фїеѣ карѣ Доминєкѣ. Ши алтеле де не-
воє пєнтрѣ де агзєн а фїеѣ карє ан акарє лѣнѣ
ши а кѣте зилє алѣнїй сѣнт Сфїтеле Пѣшї, ши
акарє ан нѣте вїсїкт, алѣтѣнѣтѣ дєкѣтрѣ Манѣна
Глузѣнїе.

Пѣр поменїтеле Канонаше дїн
ноѣ сѹ акарєпѣтѣт кѣ асѣмнарѣ прѣ феричїтѣлѣнї
ѡаре кѣна Патріарх ал Ієрусалїмѣлѣнї, КѹР
ХРѹСАНО. Пѣрѣ акѣм атоѣма дѣнѣ ачѣ
Балїнѣскѣ, Пѣ Рѣманѣмѣлѣнїскѣ, сѹ
дѣт ачѣпѣрѣ ачѣ ачѣ Домнїе а прѣ лѣмїнѣ-
тѣлѣнї ши прѣ ачѣлѣтѣлѣнї нѣстрѣ Домнї,

ІѢ АНН САНДѢЛСТѢРЗА ВОЕВОД.

Кѹ Благословєнїа ши тѣатѣ кїелѣлѣла а прѣ
Сфїнцїтѣлѣнї Мїтрополїт ал Мѣлѣдѣвїї

КѹРѢ КѹР ВЕНІАМІН.

lorsale iscălituri, asăminea și noi adiverim că sânt cu bună rânduială alcătuite și încuviințate de a să pune în lucrare în departamentul criminalului. Dându-să și în typariu și împărțindu-să pe la toate judecătoriile ca să fie cunoscute tuturor și înștiințăm.

1825 Avgu(s)t 3.

A înălțimeî tale prea plecate slugi,
Theódor Balș log(ofăt). Andron(ache) Don(ici) vel log(ofăt). Costandin
Aslan vel vor(nic). Ioan Grecean(u) vel vor(nic). Ioan Tăut vor(nic).

Pe ultimele 2 foi nenumerotate avem o înștiințare din partea Domnului Ioan Sandu Sturdza (incipit: *Totul ce după adevăr poate...*), care privește publicarea acestei condici; este datată: «1826 Dechem. 15» și mai jos: «Procit Reșcan Vornic».

Ediții: 1838, 1849, 1858, 1862, 1928.

Șt. Berechet, *Condica criminalicească cu procedura ei din Moldova (1820 și 1826)*, Chișinău 1928, (studiu și text); idem, *Istoria vechiului drept românesc. I. Izvoarele*, Iași 1933, 319–328, susține că Procedura ei s'a tipărit încă din 1820 și că în 1826 s'a tipărit din nou Procedura, însoțită și de Condica însăși. Vezi aici nr. 1068.

București: Biblioteca Academiei Române.

1273. *Evanghelistar*, Iași 1826.

ЄVANGELIISTAR. | Къре кспринде оърмърк Євангелістлар, де | оунде съ
ѣчеп шн оунде съ сфжршіск.

Ѧкъ канонаше, 35. Ѧтрѡ къре съ гъсіск пѡрѡрк Євангеліа, шн 'Пѡстола
Доминичлар | а тѡт ѡнла.

Ѧскменк шн сфетіла, шн каре глас съ кж | тѡ ѣ фіеце карк Доминекъ. Шн
ѡтеле де неѡбе пентрѡ де ѡ гъсн ѣ фіеце каре ѡн ѣ каре лѡнъ | шн ѣ кжте знле
ѡ лѡнн сжнт Ѧфнтеле Пѡщн, шн | ѣ каре ѡн ѡсте віскт, ѡкѡтѡнъ де кѡтръ
Мѡншл | Глвѡнн. Мр помннтеле Канонаше днн | нѡс сѡс ѡдрештѡт кс ѡдмнѡрк
прк фернчнтѡнъ | ѡѡре кжнд Патрїѡрх ѡл Іерсѡлімѡнъ, Квр | ХРѢСѢНѢ. Мръ
ѡкѡм ѡтѡма дѡпъ ѡчк | Єллїнѣскъ, пе Рѡманѡмѡдовенѣскъ, сѡс | дѡт ѣ
тѡпѡрѡ ѡнтрѡ ѡнтѡм Домніе ѡ прк лѡмнѡтѡнъ шн прк ѡнѡлѡтѡнъ нѡстрѡ
Дѡмн, | Іѡѡнн Єѡндѡл Єтѡрѡ | РОБѢѡД. | Кс блѡгѡслѡвіѡ шн тѡѡт кѡл-
тѡла ѡ прк | сфннчнтѡнъ Мїтрополїт ѡл Мѡлѡдѡвїей | КѢРІѢ КѢР БЄНІѡМІН.
Ѧ Тѡпѡрѡфїѡ Єфнтей Мнтрѡполїн ѣ Мшн ла ѡнн дѡла Хѣ 1826.

Грїгѡріе Іконѡм ѡстеннѡрѡл.

In folio mare de 1 foae (titlul) și alte 20 foi.

Foaia de titlu și ultima, albe pe verso. Tipar negru și roșu.

Titlul, încadrat în 4 rânduri de chenare, are sus o gravură semnată: *Ierei Simeon*, care înfățișează Învierea Domnului, înconjurată de figurile celor 4 evangheliști (facs. nr. 433).

Fără prefață.

București: Biblioteca Academiei Române.

1274. Dinicu Golescu (Radovici Constantin din Golești), *Adunare de pilde*, Buda 1826.

ѦДѡНІРѢ | де пнѡде | Бнсернчещн шн Фїлѡсѡфещн. | де ѡтжмплѡрї врдннче
де мнрѡре, де бѡне гжн|днрї, шн бѡне нѡрѡврї. | де фѡпте нстѡрнчещн шн ѡнѡк-
дѡте | тѡлмѡчнтѡ де пре лнмѡ грѣчѣскъ ѣ чк | рѡманѣскъ | де | КѢНСТѡНТІН

ДИН ГОЛЕЩІЙ | ДѢУЩЕНТЪ А ТРЕЙ ПЪРЦІЙ ШИ ДАТЪ А ТИПАР | *Moralische Samlungen aus der Kirchengeschichte, und gemeinnützige Sätze aus der Philosophie.* | ЛѢ БѢДѢ | А Крълска Типографіе а Оуниверситатей Оуниверс: | 1826.

In-8° de VIII+416 pagine și alte 7 foi nepaginate.

În fața titlului o foaie pe care scrie numai: «Adunare de folositoare învățături». Pe verso titlului rezoluția de imprimare a lui G. Petrovics, din 18 Mai 1826.

Prefața pe 4 pagine:

Iubite cetitoriule.

Cartea ce ții în mână adunată din zilele celor mai învățați sfinți părinți și mai vestiți filosofi, dată în tipăriu grecește, am văzut-o de demult tălmăcită și tipărită în limba noastră, supt titlul Pildele filosofesti. Știind însă micșorimea ei și rărimea în care au ajuns această carte, (din pricinile care au rărit și tot binele în neamul nostru și au amorțit precum puterile cele sufletești și cele trupesti ale neamului, așa și tipografia făcătoarea de bine a omenirii și izvoditoarea înlesnirii, cei mai îndemănați spre răvârsarea luminilor între națiile cele poliite); acum alegând din toate cele mai cuviincoase spre folosul învățaturii copiilor, de iznoavă o am tălmăcit depre limba greacă în strămoșasca mea romanească, mai sporind și altele tot spre folosul învățaturii celor de mai mare vârstă copii, tălmăcindu-le tot depre limba greacă, din cărțile dascălului meu, Kirie Ștefan Comita, ce și sfinția sa are adunate dela alți mai vechi scriitori și așezate pentru întrebuințarea învățaturii, ca niște cetiri scurte ce pot face plăcere și folos prin pildele lor, câștigarea bunelor năravuri

Cum și alte învățături din cartea franțozului și anume M. H. Lemeru, ce o numește «luminoasă pildă sau noao adunare de fapte istoricești și anecdote» foarte vrednice de a împodobi mintea tinerimii, care săvârșăste fericirea și slava omului ce trăiește în adunarea politică, tălmăcită în limba greacă, de Dumnealui Alexandru Racoviță ginere meu și de mine tălmăcită în limba romanească, cu oareș care alegere de cele mai trebuincoase în viața omului.

Aceste toate date în tipăriu ca să le aduc dar celor de un neam cu mine, nu pentru de a-m(i) arăta puterea condeiului, căci în(i) cunosc ușurimea, ci ca să nu lipsască cu totul o carte atât de folositoare, nu numai spre învățătura copiilor; ci de ar fi cu putință și tot omul, de orice vârstă și stare și de orice treaptă să nu o aibă depărtată, fiind aducătoare aminte pentru toate datoriile omului, de cum să naște și până călătorește dintr'astă viață, adică: de a-și cunoaște datoriile către dumnezeire, către sineși și către omenire; și ca să-mi arăt și eu pre cât în(i) este prin putință osârdia în binele obștesc, ce-l așaptă neamul din înțeleptele măsuri ce întrebuințază ocârmuirea spre răsipirea luminilor, prin așezarea de scoale, la care ocârmuește Kyr Efrosin Poteca Ieromonahul profesorul filosofi.

Primește dar cu dragoste, o cetitoriule! și căutând nula la micșorimea, ci la copriinderea ei cea folositoare și la râvna mea, roagă-te dinpreună cu mine Tatăluși luminilor să le răverse și în patriia noastră cea acoperită de norul cel întunecos al neînvățaturii, că să putem și noi cei rămași în urma

tuturor națiilor, zărind lumina cea adevărată, să fim fii luminii și slăvind pre cea ce ne-au arătat-o, să vedem pacea pe pământul nostru și bunăvoință între oameni.

La sfârșit (p. 416), jos, se arată: «Tălmăcirea de asemenea folositoare pilde va urma în al doilea tom».

Pe foile nenumerotate dela sfârșit: «Îndreptarea greșalelor orthograficești din typariu ale acestii cărți».

P. V. Haneș, *op. cit.* (aici la pag. 495), p. XV—XIX.

București: Biblioteca Academiei Române.

1275. Dinicu Goleșcu (Radovici Const. din Golești), *Adunare de tractaturi*, Buda 1826.

ИДУНІРЪ | ДЪ | ТРАКТАТУРИЛЪ | ЧЕ СЪ ОУРМАТЪ АТРЕ ПРЪ ПЪТЕРНИКА | АПЪ-
РЪЦЕ А РЪССІЙ, ШИ НАЛТА ПОАРТЪ; АСЪ АЧЕЛЪ НЪМАЙ, КАРЕ СЪНТ ПЕ СЪМА | ПРИНЦИ-
ПАТЪРНИЛОР БАЛАХІЙ ШИ | МОЛДАВІЙ.

Анчепѣте дела пачѣ, че сѣ съвѣршитъ ла Каннарникъ А анѣл 1774. ши | пжнѣ
ла чѣ дѣ акѣм дела Йкерман. 1826. | Тълмъчите | ДЪ | КОНСТАНДИН РЯДОДИЧ
ДИН ГОЛЕШІЙ | Марелъ Логофѣтъ дѣ Цара дѣ жос ла Принципа|Тѣлѣй Баалахій. |
Friedenſ=Traktaten.

Ла БЪДЯ | А Кръм: Тупогр: а Оуниверс: Оунгар: 1826.

In-16° de 88 pagine

Pe verso titlului, rezoluția de imprimare a cenzorului cărților, G. Petrovits, arată data de 12 Ianuar 1827. Tot pe verso această cugetare:

Binele ce caută spre folosul obștii, fie cât de mic, este cu mult mai folosi-
toriu de obște, decât cel mai mare bine, ce caută numai spre folosul personale.

Prefața:

Cătră cititor!

Intr'astă vreme, când prin cele de acum împăcuiți între aceste 2 puteri, ne-au dobândit Patria multe fericiri și cea mai dintâiu, dobândirea de Domn pământean, după ale căruia bune măsuri și a tutulor de obște frați compatrioți, așteaptă Nația în scurtă vreme mare folos; socotind că nu puțin folos va aduce de a ști fieșcine din lăcuiitori acestui Prințipat al Valahii toate capetele de tractaturi, ce caută spre foloasele Patrii noastre, am hotărît, ca după putere-m(i) să aduc și eu acest mic folos, adunându-le și tălmăcindu-le în limba Națională, să le fac de obște cunoscute.

Deci dar, dobândind aceste foloase, ce sânt pricinuitoare de toate felurimile fericirilor, care să adună, din negoțul cel slobod, din deșteptarea și luminarea prin școale, din depărtarea lăcșului și a lenevii (sic), din înbrățișarea iconomii și a vrednicii cea cuviincoasă spre deschiderea tutulor producturilor pământului și a fabricilor și spre orice altă bună faptă, ce au luminat și au înbogățit și pe alte Nații; nu vă leneviți, ca fieșcare după a sa messerie să aducă binele înființat în folosul obștesc, părinții străduindu-să cu lucrarea pământului, maicile înbrățișind toată Iconomia casii și fii toți de obște al tot norodului alergând la școale spre câștigarea învățăturilor.

București: Biblioteca Academiei Române.

1276. Dinicu Golescu (Radovici Const. din Golești), *Insemnare a călătoriei mele*, Buda 1826.

„Исеменаре | а кълъторій мѣле | КОНСТАНДИН РАДОВИЧЪ | ДИН ГОЛЕЩІЙ |
фѣкъстъ | А. АНГА 1824, 1825, 1826. | Reise-Beschreibung von Const. Golești. | Да БУДА |
А Крѣмска Типографіа а Оуниверситатей | Оунгар : 1826.

In-8° de 237 pagine și altele 3 nenumerate.

Pe verso titlului:

Însemnare a călătoriei ce am făcut eu Constandin Golescu, coprinzătoare de câte orașe am văzut și într-însele orî-ce vrednic de însemnare, cum și prin câte sate, sau pre drumuri orî-ce deosibit lucru am văzut.

Așijderea și deosibirea neamurilor și a semănăturilor, cum și apele și poștele și orî-ce obicei și faptă bună am văzut, spre folosul Nații mele am însemnat, arătând și urmările cele rele ce cunosc că să urma în Patria noastră, carele nelipsind, hotărît, nici noi cinste, nici norodul fericire, nu putem dobândi.

Apoi următoarea prefață:

Cătră cititor.

De este slobod aceleia ce umblând prin casele altora, să vază și să gândească la a sa, slobod au fost și mie, în toată călătoria, ce se coprinde întru această cărticică, să gândesc nu la casa, ci la Patria mea, la care cine nu gândește, nici face pentru dânsa orî-ce bine, poate n-are nici casă și de are, o lasă.

Și de este silită fireaște în om pohta a avea or ce lucru bun vede la altu și fără de a-l hrăpi dela acela, să să silească, de nu îl are, să-l câștige, iar de îl are rău, să-l prefacă în bun; nu poate nimeni, drept judecând, să mă dojenească, căci în toate pasurile mele nu am putut, după or ce vedere, să nu în(i) întorc către dânsa ochii minții.

Pre aceste vederi și gândirile ce în(i) așita în suflet întâmpinarea lor, am socotit ca prin tipar să le comunesc doriților miei compatrioți, îmboldit spre aceasta mai mult de rușine. Căci în bibliothicile ce am văzut, poate cinevaș să încarce cară de cărți coprinzătoare de călătorii făcute de Evropei nu numai prin India și prin China și prin alte țări și ostroave mai depărtate și puțin cunoscute, ci încă și prin țările cele mai apropiete. Iar la noi nu s-au văzut o acest felu de carte, nici de aceia cari au putut să scrie și mai multe și mai bine.

Infrenat de cunoștința micșoriri(i) mele în științe și ascultări întru învățături, nu aș fi îndrăznit nici odată să apuc condeiful. Dar cum puteam, ochi având, să nu văz, văzând, să nu iau aminte, luând aminte, să nu aseamăn, asemănând, să nu judec binele și să nu pohtesc a-l face arătat compatrioților miei. Și cum puteam să nu însămnez cele văzute, deaca în toată călătoria și în privirea lucrurilor cele mai multe vrédnice de văzut, întovărășit de mulți oameni dintr'alte neamuri, îi vedeam pre toți însemnând și culegând binele ca să-l facă cunoscut celor de un neam cu ei.

Binele l-au învățat oameni(i) întâi un(i) delă alt(i)î, neamurile mai pre

urmă unul dela altul pre cum vedem în istorii, că Elini(i) prin călătorii la Eghipet au tras de acolo luminările știinților, multe din meșteșuguri și Romanilor, strămoșilor noștri, înmulțite le-au comunicat. Iar aceștia în toată Evropa cea luminată le-au răvărsat și aceasta din zi în zi sporindu-le, însutit roditoare le-au făcut. Și îș(i) fericeaște noroadele prin comunicația binelui adunat din călătoriile ce fac neamurile unile prin țările altora și publicari-sindu-le prin cărți.

Plină este Evropa precum de altele așa și de asemenea cărți. Nici un unghișu cel mai nebăgat în seamă de pământ, nici o țeară, nici un oraș, nici un sat, nu este necunoscut la nici un Evropeu, ajunge să știe citi. Iar noi ca să ne cunoaștem țeara bine, trebuie să câștigăm această cunoștință din citirea a vre-un(i) cărți scrisă de Evropeu. Multime de istorii ale țării(i) Românești să află în Evropa, scrise în limbele ei și în limba Românească, dar tot de streini, iar de vre-un pământean al aceștii țări făcută, nu să pomeneste. Acum dar când și domnia este încredințată pe mâini de otcărnuitor și domn pământean, Mărița sa Grigorie Vvd Ghica, când și școale naționale s-au așăzat, când și filosofia în limba Românească a vorbi acuma întâi s-au început prin părintele ieromonahul Efrosin Poteca, profesorul filosofii, ale căruia osirdii ne dau foarte bune nădejdi. Când mulți din nobila tinerime a Patrii noastre, după ce ș-au săvârșit cursul învățăturilor în Evropa cea luminată, în patrie s-au întors, prin care putem să dobândim și multe talmăcirii de cărți în limba națională și mijloace spre folosul lumini(i), podoabă și bunelor orândueli a Patrii noastre. Vremea este a ne deștepta, ca niște bune gazde, care, când es din casele lor, adună pe seama lor și a casnicilor lor; așa și noi adunând binele, care din citiri de cărți bune și folositoare, care din călătorii, care din întâlniri și adunări cu oameni de neamuri luminate, să-l împărtășim compatrioților noștri și să-l sădim în pământul nostru spre rodire înmulțită ca să câștigăm și noi dela următorii(i) noștri mulțumirile ce le aud moși(i) și strămoși(i) câți, sau dela sine au aflat, sau dela alți au luat și ne-au lăsat vre-un bine. Căci iată fericim pre izvoditiri(i) cărți(i) Românești, părintele Chiril, în al șaptelea veac și întemeiate în Valahia de Vvd Vlad Dracula 1439, după sinodul dela Florentia. Pre aducătorii tipografii Mateiu Basaraba Vvd, pre așăzătorii(i) de școale, Nicolae Vvd Mavrocordat și Constandin Vvd Mavrocordat, carele au alcătuit școale Elinească, Italinească, Turcească, Slovenească și Românească și pre cei întâi talmăcitori ai Evanghelii și Biblii, iar Matei Basaraba în anul 1654. Și pre ziditori(i) și zăstrători(i) de spitaluri Spătarul Mihaï Cantacozino și pre întâiul izvoditor al gramaticii, Ioan Văcărescu și întâiul aducător al sămânții(i) porumbului, iar Constandin Mavrocordat. Și pre alți începători și săditori de or ce bine și iubitori de om și folositori de obște, care cu cât de puțini sânt la număr, cu atât și lauda lor este mai mare și vina noastră a următorilor în neam și neurmătorilor în fapte, este mai neertată și netăgăduită.

Cartea se termină, pe foile nepaginate, cu o «Arătare despre cele ce să coprind în călătoria ce am făcut în anul 1824. 1825. 1926», din care extragem numirile orașelor și capitelor; în original se trimite la paginația volumului prin: f(a)șă și r(ă)nd):

Braşov	Elenatal
Făgăraş	Cuvântări deosebite
Avric	Ailvaghien
Sibiî	Linţ
Sas-Seabeş	Graţ
Beligrad	Cuvântări deosebite
Torda	Laibah
Clujul	Vaporul
Oradia Mare	Veneţia
Peşta	Padua
Buda	Viţenţia
Naidorf	Cuvântări deosebite
Raab	Verona
Viselburg	Bresfia
Aghenburgh	Milanu
Pojunu	Cuvântare deosebită
Cuvântări deosebite	Pavia
Becîul	Cremona
Cuvântări deosebite	Mantua
Cuvântări deosebite	Cuvântare deosebită
Faceri de bine	Cuvântare deosebită
Spitaluri	Cuvântare deosebită
Şcoale	Cuvântări deosebite
Cuvântări deosebite	Minhen
Cuvântări deosebite	Biblioteca
Cuvântări deosebite	Icoane şi cadre
Clasi	Grădinile
Cuvântări deosebite	Şcoale, spitaluri şi altele
Folx-Garten	Cuvântare deosebită
Paradais-Garten	Cuvântări deosebite
Prater	Cuvântări deosebite
Belvedere	Bern
Şenbrun	Birturile
Laxemburg	Losana
Au-Garten	Geneva
Dornbah	Universitate
Calenberg şi Leopold-berg.	Cuvântare deosebită
Baden	Cataractul Rinului

În sfârşit, pe ultima pagină, scrie: Budae die 2 Septemb. 1826. Imprimatur G. Petrovits m. p. Librorum Censor.

Pompiliu Eliade, *Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle*, I, Paris 1905, p. 171—219.

N. Iorga, *Ist. lit. rom. în veacul al XIX-lea*, I, Buc. 1907, p. 87—100.

G. Bogdan-Duică, *Istoriografie literară în Conv. lit.* XL (1906), 185 şi 778.

Ediţii noi: Constantin (Dinicu) Golescu, *Insemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826. Tipărită din nou şi însoţită de o introducere de Nerva Hodoş*. Buc. 1910,

LX+148+3 pag. [și ilustrații]. *Idem*, ediție populară, No. 108—110, Bibl. pop. Socec, Buc. 1911, X+246 pag. (îngrijită de Nerva Hodoș).

Constantin Goleescu, *Insemnare a călătoriei mele în anii 1824, 1825 și 1826, cu o prefață, indice de lucruri și de cuvinte de Petre V. Haneș*, București (Minerva), 1945 [cu ilustrații] XXXII+238 pag.—Ediție fragmentară de același în colecția *Literatura Clasică Românească*, <Buc. 1934>.—Ediție fragmentară în *Pagini alese din scriitorii români*, no. 75.

București: Biblioteca Academiei Române.

1277. Dinicu Goleescu, (Radovici Constantin din Golești), *Înștiințare pentru Școala din Satul Golești*, <București 1826>.

Înștiințare pentru Școala din Satul Golești, ce să află în Județul Mușcelului, către Părinții cei ce vor voi să învețe copii Dumnélor Limba Românească, Nemțescă, Grecescă, Latinescă și Italianescă: și mai vârtos să învețe cel dintâiu Temeiu al omului, — pentru care Invățătură să și typăresc Cărțile cele trebuincioase.

N'am văzut exemplare.

Nerva Hodoș în prefața ediției *Insemnărilor* (Buc. 1910, pag. XL—XLIV) spune că «prospectusul acestei școale, [s'a] tipărit în formă de broșură. El are titlul următor» (și reproduce titlul de mai sus și prospectul însuși).

Reeditat de P. V. Haneș, *Insemnări* ed. citată, p. X—XII.

1278. Atanasie Staghiritul, *Prescurtarea istoriî universale*, trad. de Grigorie, egumenul m-rei Sf. Ioan din București, București 1826—1827, 4 volume.

ПРЕСКЪРТИРЪ | ІСТОРІИ ОУНИВЕРСАЛЪЕ. | ТЪЛМЪЧІТЪ ДЪПЪ ЧЪ ЪЛЛН-
НЪСКЪ А ЛІМБА НОАСТРЪ | РЪМЪНЪСКЪ, ШІ АКИНАТЪ ЛА ЪЕНТОРЪЛ ДЪ НЪМ, | МАРЕЛ
ДВОРНИК ШІ ЕНСТІР АЛ ПРИНЦИПАТЪСАШ | ЕЛЛАХІН | ДОМЪ МІХАИЛ ДИМИТРИЕ
ГІКІЛ. | КЪ А КЪРЪЛ ѠСЪРДІЕ ШІ КЕЛТЪЛАЪ СЪС ТЪПЪРІТ | СПРЕ ТРЕБЪНИЦА ШКОЛАЕЛОР
НОАСТРЕ ШІ ѠБЩЕСКЪЛ | ФОЛОС АЛ НЪМЪСАШ РЪМЪНІСК | ДЪ | КЪЕІУСЪЛ НЪСМЕН АЛ МЪ-
НЪСТІРІЙ | ѠФІТЪСАШ ІУАНИ ДНИ БЪКЪРІЦІЙ | КЪР ГРИГОРІЕ. | ТОМЪ I. [2, 3, 4] | ШІ
ДАТЪ А ТЪПАР ЛА ПРИВЕЛІАТА ТЪПОГРАФІЕ ДНИ | БЪКЪРІЦІЙ. | СЪПТ ЪФОРІА ДЪМИТЪЛОР
БОІРИЛОР РЪДЪКАНЪЛ КЛИНЧЪНЪЛ БІВ ЕІЛ | ГЕОЛНИК, ШІ ДИМИТРАКЕ ТОПЛИЧАНЪЛ БІВ
ЕІЛ ГЕРДЪР. | 1826 [vol. 3 și 4, 1827].

4 vol., în 4° de 12+340 pag. + 1 foae (1/2 albă), pentru vol. I; 236 pag. pentru vol. II; 260 pag. + 1 foae (1/2 albă), pentru vol. III; 267 pag. pentru vol. IV.

Pe verso titlului o cugetare din Solomon. Pe cele 12 pag. numerotate în cirilică avem închinarea și prefața traducătorului, reproduse mai jos. Pe foile dela sfârșitul vol. I și III sunt greșelile de tipar, îndreptate.

Inchinarea:

Prea blagocestivului și de bun neam marelui Dvornic și vistier al Prin-
țipatului Valahii Domn Mihail Dimitrie Ghica.

Iată acum, după răvna cea mare a Blagorodii tale, dobândește și neamul
nostru prescurtarea Istoriei universale de care până acum era lipsit.

La cine dar altul să cuviné mai cu cuviință a o aduce, decât la Blago-
rodia ta, carele ai fost și pricina tâlmăcirea și a typărireii.

Primește dar aceasta cu umilință ca pre un lucru al Blagorodii tale și
aibi aceiaș purtare de grije pentru tâlmăcitor. Iar Dătătorul bunătăților și

Izvorul luminei să-ți dăruiască toate fericirile, păzindu-te întru lungime de zile și adânci bătrânețe spre slava și cinstea neamului Românesc și spre ajutorul și ocrotirea săracilor.

Al Blagorodii tale către D(u)mnezeu fierbinte rugător și plecat slugă

Grigorie Igumn. Mn. Sf. Ioann.

Prefața:

Către cetitori.

Tot omul socotindu-să întru sineș, simte că are oareșcare firească râvnă a afla și a ști toate, de care ca de un bold ascuțit înboldindu-să apurarea, să pornește și întră în iscodirea lucrurilor: căci mintea omului nicio-dată nu să astâmpără, nici să odihnește, ci totdeauna să străduiește și pofteste să afle; pentru aceia când vede omul ceva nou, sau frumos, sau mare, sau cudit, sau alt oarece ca acestea, să bucură foarte și să veselește. Vrând ca să știe toate, nu să mulțamește să cunoască numai cele ce sânt de față, ci voește să afle și cele trecute și cele ce vor să fie. Incepe să se gândească și să întrebe pre sineș: ce lucruri s-au făcut mai nainte cu atâtea ani în lume, din ce s-au întâmplat acésta și ce au pricinuit neamului omenesc.

La aceste întrebări ce face luiș omul, niminea alt nu-i poate răspunde mai deslușit fără numai *Istoria*, pentrucă aceasta povestește curat toate cele ce s-au făcut în lume mai nainte cu atâtea miș de ani: începutul, înălțarea și căderea tuturor neamurilor și împărățiilor, izvodirea meșteșugurilor ș'a tuturor științelor, iscusința, legile, așăzările, orânduețele și toate obiceșurile.

Drept aceia *Istoria* este de mare folos la toți oamenii de opște, pentrucă ne pune înaintea tot felul de pilde, ca un bun povățuitor, toate bunătățile și răutățile, darurile și greșalele tuturor celor mai de nainte, că să urmăm judecând din cercarea acelora toate faptele cele bune, prin care aceia au izbutit și să ne ferim de cele rele, care pre aceia i-au vătămat. Ne arată nestatornicia lumii și prefacerea lucrurilor omenestii, ne spune ce au fost mai nainte de noi, pentruce este lumea într'acest fel de stare și nu într'alta și ne deșteaptă, că să nu rămânem în toată viața prunci fără pricepere, nici să judecăm veacul cel trecut cu cel de acum, arătându-ne că de s-au și schimbat și s-au prefăcut persoanele și întâmplările, nu s-au făcut însă nimic nou în lume, nu ne lasă să ne spăimântăm și să ne minunăm ca niște deșărți, pentru fiecă întâmplare sau vedere, ci ne obișnuiește să privim și să vedem toate lucrurile după firea și felul lor și așa ne astâmpără sufletul de toată mirarea.

Acésta este ca un sicriu întru care să păzesc pentru cei din urmă, toate sfaturile și părerile bărbaților celor mari, bunele fapte și răutățile, cinstea și ocară multor neamuri ș'a unor bărbați și mueri, așăzările, descoperirile și iscodirile meșteșugurilor într-însa să păzesc, căci de nu s'ar fi dat prin dânsa formele celor mai dinainte și iscodirile la cei din urmă, nici o știință, nici meșteșug n'ar fi ajuns până la noi. Intr-însa vedem pre cei dintâiu așăzătorii de legi cum au înfrânat pornirea oamenilor cea de fiară cu zăbala pravilii și au dumeștnicit firea lor cea sălbatecă; vedem cum acei prea slăviți bărbați făcând, prea slăvite și de mirare isprăvi, au arătat

înălțimea și puterea minții omenești. Oglindă este a vieții omenești întru care omul poate vedea curat toate izvoadele și pildele purtării politicești și ca un mădular al împărtășirei politicești să se facă și el destoinec aceștia și după putere să dea ajutor.

În scurt, *Istoria* este de trebuință la toți oamenii mai vârtos la cei ce stăpânesc noroade și la cei ce să află în slujbele împărățiilor, căci într-însa pot afla bunele și relele așăzământuri. La învățătorii legii, ca să afle dela dânsa începutul și lucrarea legilor, începutul privileghiurilor și al dreptăților omenești, la ostași ca să învețe mai cu scumpătate meșteșugul ostășăsc și să cunoască pre toți vitejii cei mari, cari nebăgând în seamă nici primejdia, nici moartea, s-au luptat pentru patria lor și prin iscusința și înțelepciunea lor au întemeiat împărății. La poetici și ritorici ca să ia dela dânsa pildele faptelor bune și ale înțelepciunii. La învățătorii bisericești ca să încredințeze adevărarea Sfintei-Scripturi. La filosof ca să cunoască cu scumpătate firea omenească, căci dela dânsa aflăm cum că oamenii sânt toți asemenea, cari deși sânt întru slăbiciune și supuși la multe împiedecări și greșale, însă de mari lucruri săvârșitori, slabi întru sine-și, orânduți însă de D(u)mnezeiasca Pronie, ca să facă pre sine-și și pre alții norociți, pre cât să poate într'această lume și cumcă numai prin înțelepciune și prin curățenia sufletului sânt oamenii lăudați și fericiți în lume, iar nu prin bogăție și slavă.

Aceasta ne pricinuește și nespună desfătare, văzând înaintea ochilor noștri felurimi de întâmplări și prefaceri ne nădăduite. Către acestea ne veselim privind vremile cele vechi și judecând obiceiurile și faptele cele de atunci cu cele de acum, ne veselim asemenea văzând oare care mari prefaceri în lume, pricinuindu-să de oarecare foarte mici pricină și cunoscând pre bărbații cei mari și prea slăviți ai veacurilor trecute, ale cărora isprăvi să pomenesc și să laudă de toți până în zioa de astăzi.

Dar pentru că istoricii cei vechi au scris, unii *Istoria* neamurilor celor cunoscute lor, alții numai a unui războiu și alții altele, adunând acestea și pre cele după acestea toate, istoricii cei mai noi și așăzând pă fieșcare în locul cel cuviințos, după vremea anilor, ca să poată alătura și istoria cea din urmă a fieșcăruia neam, au așezat acea alcătuire de laudă și folos a *Istoriei* universale.

Dar fiindcă această alcătuire cu anevoe să poate dobândi de fieșcare, pentru prețul cel mare și pentru mulțimea și mărimea tomurilor întru care este împărțită, grea și anevoe de purtat, încât trebuia să trăiască cineva mulți ani ca să poată s'o petreacă numai odată cu cetania, pentru aceia dar au scurtat unii aceasta cu bună chipzuire și iscusință, alegând întâmplările cele mai alese și mai vrednice de pomenire și le-au așăzat întru lesnirea tuturor și spre învățătura pruncilor îndemânatecă, după izvodul și chipul tuturor cărților celor ce sânt spre trebuința și învățătura tinerilor, precum să vede și aceasta a lui Domeron, care mai pre urmă s-au talmăcit de Athanasie Staghiritul, după cea franțozescă în limba grecăscă.

Acum dar, îndemnându-mă și eu de iubitorul de neam, Domn Mihail Ghica, am talmăcit aceasta în limba noastră Romănescă, lângă care adăogând și *Istoria* Dachilor, Avarilor, Bolgarilor și a Sârbilor până acum în zilele noastre, am împărțit-o în 4 tomuri.

Nu pot tăgădui că n-am întâmpinat într'această tâlmăcire mari greotăți, pentru multă felurimea pricinilor pentru care vorbește și pentru lipsa și sărăcia limbii noastre; însă, cu cât au fost de mari aceste înpiedecări, nu m-au putut face să părăsesc lucrul, socotind că de voiu și greși, voiu avea de judecători pre cei mai învățați, cariî atât din încercare, cât și din cunoștința învățăturii lor, toți știu că nici un lucru nu este atâta de lesne la om precum greșala. Cea dintâi grij'a mea au fost ca să scriu deslușit să mă înțeleagă fieșcare. La câte pricinî am putut tâlmăci chimenul autorului din cuvânt în cuvânt și între acestea să păzesc și idiotizmul limbii mele, am urmat aceluia cu mare luare aminte; iar la câte am văzut că este cu neputință, m-am silit să ridic curată înțelegerea autorului, purtându-mă după întâmplări, uneori scurtând și alte ori adăogând.

Cât pentru chipul alcătuirii care am păzit, este din destul să arăt cetitorilor, că m-am silit precât am putut ca să scriu precum înțeleg și precum vorbesc, fără să amestec vorbe și cuvinte streine neobișnuite. Mie dă-m(i) veți da voe să spuîu părerea mea, zic; că neamul pătimește de lipsa cărților, precum de toți e știut, decî nevoe este ca fieșcare iubitor de neam să se străduiască a-l îndestula sau cu ale sale scrisuri, sau cu tâlmăcirea din alte limbi, alegând totdeauna acelea ce sînt mai de trebuință spre luminarea neamului și să scrie fieșcare precum știe, precum poate și precum i să va părea mai cu cuviință, căci neamul nu este încă într'atâta îndestulare ca să lase cele mici întru nebăgare de seamă. Nici să cuvine în starea ce să află, să se poprească condeîul oare cui de frică, temându-să nu cândva să cază în osânda altora, căci nimenea nu este rob părerilor altuia.

Noî, îndreptători limbei, nu ne putem face, să lăsăm aceasta pentru cei după noi. Când prin sporirea întru învățăturî să vor potoli patimile, care din nenorocirea neamului omenesc totdeauna la începutul dăzmeticirii unui neam stăpînesc între duhurile orășanilor, atunci cei după noi aflându-li-să sufletele în liniștire, vor judeca fundamentul părerilor fieșcăruia și într'un cuvânt unindu-să, vor îndrepta chipul scrierii care noi nu sîntem în stare să-l îndreptăm.

Nu socotiți că eu îndemnând să scrie fieșcare precum știe și precum poate, crez cum că chipul scrierii mele este drept și fără prihană, sau că cu aceasta caut să scap de judecata cetitorilor pentru greșalele, câte, sau din nebăgare de seamă, sau din neștiință, am făcut într'această tâlmăcire; întru adevăr mărturisesc că sînt departe de aceste părerî, căci și neputința mea cunosc și mărturisind aceasta înaintea tuturor, nu mă rușinez. Eu m-am aflat gata să mă arăt cu o mică slujbă către neamul meu: de va fi priimit lucrul meu, s-au plinit pofta mea, iar de nu va fi priimit, iarăș nu mă scârbesc, încredințat fiind că cel ce este cu adevărat învățat și iubitor de neam, ertându-mi slăbiciunea, va lăuda râvna mea.

Între acestea cu umilință vă rog, priimiți această pîrgă a ostanelilor unui mic mădular al neamului, ale căruia puteri, deși nu sînt deopotrivă cu râvna lui, să străduesce însă apururea, că să îplinească măcar parte din datoria ce are către neam și să se numească vrednic strănepot al Romanilor.

Tâlmăcitorîul.

Cartea este o prelucrare a operei 'Επιτομή Ιστορίας Γενικής, 3 vol. in 12°, Viena 1812 și aceasta traducere de Athanasie Staghiritul (Ἀθανάσιος Σταγίριτης) a operei lui Louis Domairon (1745—1807), *Les rudiments de l'histoire ou idée générale et précise des peuples les plus célèbres, tant anciens que modernes*, Paris 1801, 4 vol. in 12° și alta ediție, revăzută, la 1804, în 3 vol. in 12°. Comp. *Revista Istorică*, VI (1920), p. 129—131.

București: Biblioteca Academiei Române.

1279. Povățuitoriul tinereimei, Buda 1826.

ПОЕЪЦЪНТОРЮЛ | ТИНЕРИМЕИ | КЪТРЪ | АДЕКЪРАТА ШЪ ДРЪНТА ЧЕТЪРЕ. |
 АТРОШ АЧЕСТ КИП АКСМ АТЖА БАРЪ АСКРАТ | ДЕ | Д. ЛАЗАР, ФОСТЕЛ ПРОФЕСОР А АНАЛ-
 ТЕЛОШ ШКОЛЕ РОМАНЕШЪИ ДИИ БСКРЕШЪИ. | ШЪ | АКСМ АТЖАШ ДАТЪ ТУПЪРНЪТ КЪ ТОАТЪ
 КЕЛ/ТСАЛА | ПРЪ ЧИНСТЪТСАШЪИ, ПРЪ ВРЕДНИКСАШЪИ ШЪ ДЕ МЪ/РНЪТ НЪМ НЪСКЪТСАШЪИ Д. Д.
 ГРИГОРЪИ ДЕ | БЪЛЪНС МАРМЪШ АКОРНИК АЛ ПРИНЦИПАТЪСЪИ | БАЛАХЪИ. | Unterricht für die
 Jugend. | Ла БЪДЯ | А КРЪАСКА ТУПОГРАФИЕ А УНІВЕРСИТЕТЪ: А УНІВЕРСИТЕТЪ | 1826.

In-8° mic de 110 pagini; pe primele 19 pag. nu este trecută numerotația.

Pe verso titlului rezoluția de imprimare cu data de 5 Oct. 1826.

După titlu urmează o foaie pe care este scrisă închinarea cărții lui «Grigorie de Bălănu». Apoi 2 prefețe: a lui Zaharia Carcalechi cu litere mai mari și a lui Ghe. Lazăr. Exercițiile și regulile elementare pe pag. 20—39. De aici înainte diferite texte.

Prefața editorului Z. Carcalechi către boerul Grigorie Baleanu:

Prea vrednice și de mărit neam născute boeriule!

Maî bine de 14 ani sânt, de când am primit slujba cu typărirea cărților Romanești în C. Typografie din Buda, și într'acești ani s-au și typărit maî bine de o sută de miî de fiorini, cărți bisericești și moralicești! și eu în maî multe rânduri lungă și depărtată călătorie am făcut în Prințipatul Valahiei și Moldaviei ca să pocî vinde din aceste cărți, dar în tôte rândurile m-am întors cătră casă cu mare pagubă, fiindcă nu am putut vinde nici atâtea cât să pot scôte cheltuiala drumului, că Românii mai bucurosi cumpără cărți grecești, decât Romanești; la aceasta am intrat în mare băgare de seamă a ști, de unde să pricinuește nedreptatea aceasta. Dară răposatul Lazar cu oftări au început a-mî spune ce este pricina împedecării literaturii (învățăturei) Romanești, după cum înaintea cuvântării singur arată. Așa dară de lipsă au fost, cu mare mâhnire a mă părăsi de această slujbă și fiind împresorat de o familie de prunci nevârstnici, am trebuit a neguțatori ca să nu cad întru adâncă sărăcie; fără totuși Pronia cerească au schimbat atmosfera și s-au coborît binecuvântarea lui Dumnezeu pe neamul Romanesc și îndată m-am lăsat de neguțatorie și m-am apucat a typări. Am alergat în Prințipatul Valahiei și Moldaviei și am aflat mulți patrioți cariî bucurosi ar scrie, tălmăci și typări cărți pentru luminarea neamului Romanesc, dar stările din prejur nu-î lasă a gândi la luminarea Neamului. Așa dar fiind eu prea bine încredințat de Patriotismosul Domniei-Tale cel adevărat, prin care totdeauna te-ai jertvit pentru Neam și Patrie, am făcut Domniei-Tale arătare că răposatul Lazar, fostul dascăl Romanesc în București, au lăsat două manuscripturi a să typări pentru folosul tinereimei Romanești și Domniia Ta, cu tôte că te afli înstreinat de Patrie și cu mare cheltuială cuprins, îndată me-ai poruncit a să da sub împărăteasca țensură și cu tôte cheltuiala Domniei-Tale să se typă-

rească și în dar să se împartă la fii Patriei și la școlele Romanești, poruncindu-mi ca nici o laudă să nu pun în cuvântarea cărții pentru Domnia-Ta.

La aceasta aș face eu o mare nedreptate a ascunde bunătatea Domniei-Tale și a nu închina Domniei-Tale cartea aceasta și a nu o arăta Neamului spre pildă; căci cine poate zice că nu ai făcut faptă sfântă și nemuritoare pentru folosul tinerimei? Cine poate zice că n'ai apărât patria de foc și de pradă? Cine poate zice că în vremea năprasnicei boale de cumă, nu ai arătat curajie cu primejdia vieții, a curăți Patria de această boală năprasnică? Cine poate zice că n'ai fost îndemnătoriu a să zidi spital pentru sănătatea omenirii? Cine se va plânge de Domnia-Ta că n'ai făcut dreaptă judecată, aflându-te în drăgătorii și administrații? Au n'ai fost totdeauna gata a ajuta pe săraci? Au n'ai cumpărat totdeauna cărți Romanești a le împărți la copii săraci? Au într'astă vreme ce ai fost înstreinat de Patrie, nu te-ai ostenit a tălmăci cărți Romanești? Au n'ai trimis fii Domniei-Tale la Viena și Paris să învețe învățăturile cele mai înalte ca să dea Patriei folos? Au nu este vrednic de totă lauda fiu Domniei-Tale Manolache, dela care așteaptă și nădăjduesc fii Patriei folos prin tălmăcirii de cărți Romanești și alte scrieri și arătări. Au n'ai dat educație bună la fii și fiicele Domniei-Tale, înzestrându-i cu învățături și creștere bună? Acestea toate cu documenturi dela stăpânire și dela oblăduitorii Patriei să dovedesc, ba și din hrisoavele țării să dovedește că ai urmat strămoșilor Domniei-Tale la toate faptele cele bune, care nici în crepăturile pământului nu să vor putea ascunde, ci cu dreptul spre pildă sânt vrednice a să arăta Neamului ca numele familiei Domniei-Tale nemuritoriu în veci să rămână!

Rămâind al Domniei-Tale prea umilită slugă

Zaharia Carcalechi

ferlegherul C. Typografii din Buda.

Prefața lui Ghe. Lazăr:

Procuvântare. Iubiților și fraților miei Romani!

Fericit este pământul, carele ține pe trupul său omeni buni, lucrători și harnici economi! fericit este Némul acela carele are credincoși patrioți și omeni întru științe luminați! Inșă patrioticesca însuflețire și înfrumusețarea fericirii Némului, vine din statornică pacea legilor strămoșești și din îndemnul cel ferbinte către sporirea luminării, căci legile ca niște râuri curate adapă sufletul cel patrioticesc, ca o hrană vie satură acé strânsă poftă a dragostei către înfrumusețarea fericirii Némului; înmulțesc științele și câștigă večnică fericire, care atât de trebuincóse sânt în viața omenilor, întru cât un Ném nesimțitoriu, călcătoriu de legile strămoșești și pismaș spre cei de un sânge; fără pofta dragostei cei spornice către lumina, fără iubirea faptei bune și fără îndemnul înfrumusețării Némului, cade întru întunerecul nefericirii și să surpă din adins întru adâncul nesimțirii, gemând pururea întru ticăloșie! Ačasta, noi Romani (cu mare durere a inimii zic!) și până în zioa de astăzi o pătimim.

Deci văzând eu, cum că numai macsimuri grecești sânt, care împedecă sporul către înfrumusețarea fericirii noastre și înmulțirea, am hotărît a veni

într'acest ales și de Dumnezeu binecuvântat pământ Romanesc că să samăn grâul cel curat și fără neghină; apoi deși am aflat într'acest pământ o mulțime de măracini, totuși nu me-au trebuit prea multă ostenelă de a-i pute curăți, căci toți patrioții cei adevărați dându-mi ajutoriu, am putut foarte lesne sămăna grăunțele cele adevărate, fără tocmai când dintru semănatele grăunțe nenumărate mi s-au streluciu pe holdele Romane! Iată atunci și mulțime de lăcuste au venit, căutând ca sămănăturile, încă până a nu aduce doritele fructuri, să le strice. — La aceasta nu puțin m-am fost mâhnit, nu atâtă căci știam, că lăcustele nici odată vin ca să de rod, ci să mănânce sudoarea și osteneala pământeanului!, ci mai vârtos căci tare eram încredințat că unii din neamul Romanesc sânt cu totul predați în limba grecească și mai bucuroși zic: «Κόρις ἐλάνθον» decât: «Doamne miluește-ne». O! cum de bine au știut Grecii a să lingări cătră Romani, cât i-au făcut chér înprotivitori linbei Romanești; nu-i destul aceasta, ci încă și legile țării le-au stricat și legi nove au făcut; ba și năravurile Fanarioșilor ¹⁾ s-au făcut de obște, ca o datorie a le urma Romanii întru toate legile țării și năravurile Romanești încet încet s-au părăsit; și de nu era Prea-o-Sfințitul Mitropolit Dionysie și cu alți aleși patrioți și școala aceasta Romanescă, cu totul o dărapăna; și de nu să trimitea fii de ai Patriei la învățătură în Austria, Germania și Franția, rămâneam totdeauna ca viaa cea nelucrată, plină de știr și boz, pentru că să încuibase atâtea nedreptăți în țară, cât de-ar fi învățat un Radu-Vodă, un Matei-Vodă și un Stefan-Vodă al Moldaviei, să vază legile și năravurile Romanilor de acum, încă de s-ar uita și la portul și módele de acum, cu plâns și cu amar s-ar ruga de Dumnezeu, a-i trimite în adâncimea pământului, a nu mai vedea nedreptatea aceasta ce să face!

Așa urmează Neamul Romanesc în zioa de astăzi, fiind că patrioții cei adevărați, cari sânt de strămoșii lor clironomi, lăsați cu hrisoave și legi întăriți, acum sânt cu totul nesocotiți și neprimiți în slujbe și trebuie cu oftări adânci să tacă, că de va vorbi pentru Patrie, îndată să trimit în urgie, căci streinii au cuprins toate veniturile țării și s-au îmbogățit! Patrioții deși căștigă bani, iarăși neamului său îi înparte și în Patrie! firesc lucru: «Sângele apă nu să face». Unii iarăși, deși sânt lipsiți de Patriotismos, știință și luminarea neamului, totuși nu se rușinează a împiedeca sporiul și înfrumșetarea fericirii noastre; mai vârtos aceia, cari sânt sub aripile streinilor crescuți, căci să rușinează a vorbi Romanește, ma ce e mai mult, că defaimă limba Romanească, ascunzând bunătatea patrioticească și mărirea Neamului nostru Roman; Ah! cu mare durere a inimilor simțesc aceasta unii strănepoți luminați, cari poartă numele și sângele strămoșilor Romani, a căroră neam oare când era cel mai mărit al lumii, era cel mai iscusit, era cel mai înțelept, înfrumșețat întru științe, cel mai mare în suflet patrioticesc, căci la Romani asemenea era îndemnul luminării neamului, precum a celor de jos și săraci, așa și a celor de sus și bogăți! ba toți cu un cuget erau, lucrând pentru bunul cel de obște național; dar noi Romani de acum, cari sântem adevărați strănepoți ai Romanilor, avem în ochi o ceață, prin care nu putem vedea

¹⁾ Fanarioși sânt Grecii din Constandinopol.

lumina soarelui! Au doară nu putem și noi avea doctori Români, ca să ne lumineze ochii din vrerea inimii, iar nu din interesul cel mare, că am văzut fii de ai Patriei din starea de jos, că au rămas orbi cu totul, nu de alta, ci că n-au avut bani mulți de a plăti? Au nu putem avea și noi filosofi, ca să ne învețe filosofia în limba Română? toate putem a le dobândi, că și noi sântem născuți ca și alte Neamuri și noao ne-au dat Dumnezeu acele daruri ca și la alte Neamuri, numai vrere să avem! Dumnezeu să întărească pe acei vrednici patrioți Români, ce au stat de s-au pus în faptă, ca să se trimită din fii Patriei în Viena, Ghermania și Paris la învățătură! În scurt timp să vor întorce acești fii ai Patriei cu cununii de dafini, a împărți tinerimea Romanescă! Cine poate zice, că un Eufrosin Poteca, nu va putea intra în filosofia în limba Română? Cine poate zice, că acesta nu este fiu de Roman? Cine poate zice, că fii Romanilor nu vor putea învăța toate învățăturile în limba Patriei? — Eu văd acum ce putere și vrere au fii Romanilor la învățătură? Așa dară m'am îndatorat și eu din toate puterile mele a pune toate cărțile școlasticești în bună regulă în limba Patriei, dar nefiind eu cu toate gata, am socotit că mai de mare lipsă este, mai întâi a să tipări această cârtică, ce este pentru învățatura pruncilor a sylabi și a ceti. Această cârtică este laptele pruncilor de mumă! Cuprinsul ei este bun, iubiților miei frați și părinți ai fiilor!

Din eșperiența noastră ce de toate zilele, bine știm, că plugariului sărac, nu numai sămânța de a-ș putea holdele sale a le sămăna, îi este de lipsă, ci și uneltele: plugul, grebla și alte, prin care să lucreze pământul; tocmai așa este și tinerimea, nu-i destul numai să cunoască literile (buchile) și a sylabi să învețe și îndată la Țășoslov a-i da; ci de lipsă este mai întâi a învăța regulile a ceti și a pricepe aceia ce ceteste, după cum urmează și alte Neamuri luminate!

Așa dară, vă rog iubiților părinți ai tinerimei, ca să primiți această cârtică și să o dați tinerilor fii cu aceia încredințare, cu care această cârtică, de autorul său spre bunul scop lucrată este; iară, că este bună și folositoare, însuși sporul cel temeinic în scurt timp nădăjduiesc că va adevăra. Dintru aceasta va învăța tinerimea învățături regulate și urmând aceste reguli, vă încredințez că și în limba noastră Română putem a ne înălța la cele mai mari învățături, că nu lipsește alta, decât a-ș face tot patriotul datoriia sa, a gândi de luminarea Neamului și a tălmăci și a tipări cărți folositoare; și de vom urma ca alte Neamuri, unii a tălmăci, alții a tipări și iarăși toți a le cumpăra, în scurt timp apoi vom fi și noi ca alte Neamuri luminate, cu școli mari, cu biblioteci și cu bărbați învățați și luminați. Deci de a putea ajunge la aceasta, altă nu ne lipsește, decât a fi patrioți adevărați și subpuși credințos Impăratului și Domnului stăpânitoriu și vom fi fericiți și norocoși!

Scriu-s-au în București 1820.

de Lazar

Dascălul Școlilor Românești din București.

Vezi: A. Vizanti, *Abecedarul lui G. Lazăr. Notă bibliografică*, în *Revista pentru istorie arheologică și filologie*, I (1883), ed. II, 461—469, unde se reproduce prefața în caractere latine

cunoscut paguba care urma la obște din pricina aceasta, au început fieștecare nēm a-ș înpodobi limba sa cē vorbitoare și a să apropiia de filosofie. Decī dintru această urmare s-au făcut acum acolo științele de obște și să fălesc prin târguri, prin prăvălii, printre meșteri, prin tabere și prin toate brésele.

Incetēze dar de acum înainte sfiiala acēia, care să pricinua noaoă, sau dela dascălii altor limbi, cariī precum am mai zis, ne îndărăcnē pentru câștigul lor, sau dela cei ce învață câte cinci-șase franțoești, sau șapte-opt ellinești și îndată să umflă, căscând gurile spre a-ș defăimā limba sa cē de Patrie, fără a socoti că pre orice meștesug și pre orice știință vrēmea le crește și le mărește, când necurmat să pun în lucrare. . . .

Cătră acēstea trebue să știm, că numele «Loghica» iaste glas ellinesc, care măcar că are și alte însemnări, însă doao sânt mai alēse, adecă gândirea și spunerea. Și pre amāndoao le îndreptēză Loghica, cu a face aceasta, ca gândirea noastră să se potrivēscă cu lucrurile, iar spunerea sau cuvântul cel de afară să se potrivēscă cu gândirea. Deci Loghica iaste meștesug ce învață pre mijlocul de a îndrepta mintea din lipse pre lucrările sale cēle începătoare și așa să se săvârșască, ca să poată a să sui la cunoștința cē adevărată a lucrurilor și la împărtășirea lor. Ci fiind că începătoarele lucrări cēle mai alēse ale minții sânt patru cu numărul, drept acēia pentru întorsăturile la acēste patru lucrări ale minții, care sânt a să face de dānsa, atâtea părți pot a să însemna drept. In cē dintāiu dintr-acēstea să cuprindē pentru ideī sau închipuirī, adecă pentru goala cuprindere a minții. In cea de a doao pentru acēlea, care fac la judecată. In cea de a treia, pentru acēlea, care caută la cursul judecății. In cea de a patra, pentru acēlea care caută la orānduirea cunoștinților, de unde altă noaă hotărīre rāsare la Loghică. Adecă, iaste meștesug, care dă regule cu deslușire și de a pricepe cu alēgere, de a judeca drept, de a socoti cum să cade și a înpodobi cunoștințele cum să cuvine. Acum dar câți vor fi înțelepți și cu drēptă socotelă a minții, nu mă vor mustra, căci n-am talmăcit vreo Loghică din cēle cu adăogirī ale celor noi, știind că și acești noi, de nu-ș ascuțīa mintea cu arcērele celor vechī, nu ar fi izvodit aflārile ce au scos. Li să dă încă a ști, că după rāvna cea bună a Prea-sfinții-sale Părintelui Mitropolitului, ce au arātat spre a să deprinde preoții în dogmele pravoslavnicīi noastre credințe, altă Loghică mai cuviincioasă și mai cu bun nume la theologie, decât a sfântului Ioann Damaschin, n-am găsit. Și pentru acēia am și talmăcit-o, rugāndu-mă tuturor cu cucerie, ca orice greșală vor găsi într-īnsa, sau la cuvinte, sau la numirī, sau la zicerī, să îndreptēze cu inimă blāndă, știind că numai unul D(u)mnezeu iaste fără greșală. — Să mai ascultām și aceasta. Numărul de șapte, sau șep-timea au fost încă dela zidirea lumīi, nu numai în laudă, ci și în mare trebuiță. Că zice sfānta Scriptură: și au blagoslovit Dumnezeu zioa a șaptea și au sfințit-o pre ia, fiindcă într-īnsa s-au odihnit de toate lucrurile sale, care au început să facă. Decī numărul de șapte iaste măsura acēia de obște, cu care măsurām sau numărām lunile și aniī și vremile și vēcurile. Cu numărul acesta au acoperit Prorocul Daniil tainile prorocieī sale. Dar nu-mī ajunge, nici vrēmea, nici putērea a arāta aicea în puțintică hārtie locurile sf(i)ntelor Scripturī, în câte să pomenește acest număr de șapte. Atāta apuc

numai de zic, că acesta să numește numărul cel de aur și că cu puterea lui s-au așăzat epactile celor doasprezece luni și cum că cu degetul lui putem să aflăm începerea fieștecăriia lunii, și praznicile împărătești și sărbătorile sf(i)ntilor. Intr-acest număr de șapte, adevă în vécul al șaptelea, sau în suta a șaptea, s-au luat frăele oblăduirii Țării noastre din mâinile streinilor și s-au dat pământenilor, de cătră prea puternica Impărăție a Țarigradului de acum, încredințându-se aceste frăe în mâinile prea înălțatului nostru domn, bine-credinčosul și iubitorul de Hs, *Grigorie Ghica Voevod*, unul din cei aleși ai înșiruirii vestitului nēm al vechilor domni Ghiculești, lucru cu adevărat vrednic de băgare de sēmă, care mă îndemnă a asemana Țara ačasta, cu un puu de pasăre, carele făcând nenumărate învârcoliri, în micșoara sferă a zămislirii sale, în cé de pe urmă să sparge gheoacea ei și ese puiul la lumină și la tragerea a aerului celui slobod și pricinuitoriu de viață și cu încetul, încetul crescând, să bucură și ciricăește înprejurul maicii sale. Să mai asemănă Țara-Rumânescă și cu pasărea care să numește Finix, care dupăce să învechește și voește a să mai întineri, adună grămada de găteje uscate și stând deasupra lor în pripecul soarelui, fâlfăe cu aripile sale până să și aprinde flacăra și arde împreună cu gătejile până rămâne cenușă, apoi din cenușa acéia zămislindu-să, să face iarăș cum au fost și cu vârsta înnoită. Așa s-au întâmplat și Țării noastre într-a șaptea sută de ani a nacealniciei Domnilor. Că după atăta prăpădenii și focuri și întoarcere în cenușa sa, iarăș s-au zămislit din însăși cenușa ei și fără nădejde scuturându-și ghioacea au eșit la aer slobod.

Trebuia dar ca într-această a șaptea sută de ani să ȳasă la lumină și un lucru nou, care n-au avut limba rumânească până acum. Decī acest lucru ȳaste Loghica ačasta, caré ca o fântână cu dulce și limpede și răcoritoare apă, s-au despletuit și s-au pus înaintea celor ce vor bine voi a să adăpa dintr-ȳnsa. Priimiți-o dar cu dragoste și veți cunoaște în faptă folosurile ei. Că eu sânt al tuturor osârdnic ascultătoriu

Grigorie smeritul episcop al
Argeșului.

Reproducem cuprinsul, însemnat pentru terminologia filosofică dela începutul sec. XIX-lea, din care am omis, însă, trimiterea la paginația originalului:

Arătare a capetelor celor filosofești.

Pentru cunoștință.

Ce ȳaste scoposul adevă, cel mai nainte orânduit sfârșit.

Pentru Filosofie.

Pentru lucru ce ȳaste (sau pentru fiitorul) și ființă și întâmplare.

Pentru glas.

Pentru despărțire.

Pentru cel cu fire mai întâi.

Pentru hotărîre.

Pentru neam.

Pentru félău.

Pentru cel netăiat, sau nedespărțit.

Pentru osebire.
 Pentru întâmplare.
 Pentru însușire.
 Pentru cele ce să zic asupra.
 Pentru zicerea asupra cea de un împreună nume și cé de un nume.
 Pentru zicerea asupra întru ce ăste și întru ce feliu ăste.
 Unirile și deosebirele celor cinci glasuri.
 Unirea și deosebirea némului și a deosebirii.
 Unirea și deosebirea némului și a feliului.
 Unirea și osebirea a némului și a însușirii.
 Unirea și osebirea némului și a întâmplării.
 Unirea și deosebirea a osebirii și a feliului.
 Unirea și osebirea a osebirii și a însușirii.
 Unirea și osebirea osebirii și întâmplării.
 Unirea și osebirea feliului și a însușirii.
 Unirea și osebirea feliului și a întâmplării.
 Unirea și osebirea însușirii și a întâmplării ceii nedespărțite.
 Pentru ypostas și în ypostas sau ypostalnic și fără de ypostas
 sau neypostatnic.
 Pentru ființă și fire și formă și pentru netăiat și obraz și ypostas.
 Pentru cele de un nume.
 Pentru cele de un împreună nume.
 Pentru cele cu multe nume.
 Pentru altele și cele cu alte nume.
 Pentru nume dela nume.
 Pentru cele zece némuri prè de sus.
 Pentru cele de un ném și de un feliu și pentru cele de alt ném și
 de alt feliu și care cu numărul să deosebesc.
 Pentru cuvântul ce zice, în ce.
 Încă pentru ființă.
 Pentru fire.
 Pentru formă sau chip.
 Pentru ypostas.
 Pentru față.
 Pentru ypostatnic, adecă în ypostas.
 Pentru neypostatnic, adecă fără de ypostas.
 Despărțire fiitorului, adecă a lucrului ce ăste.
 Despărțirea ființei.
 Încă pentru cele de un ném și de un feliu: și pentru cele de alt
 ném și de alt feliu și pentru cele de un ypostas și care cu numărul să
 deosebesc.
 Pentru cătățime, adecă sumă.
 Pentru cele cătră ceva.
 Pentru feliurit și feliurime.
 Pentru a face și a pătimi.
 Întru a stăru.

Pentru unde.
 Pentru când.
 Pentru a avé.
 Pentru céle protivnice.
 Pentru deprindere și lipsire.
 Pentru cel mai întâi și mai pre urmă.
 Pentru deodată.
 Pentru mișcare.
 Pentru a avé.
 Pentru spunere, tăgăduire și adevărire.
 Pentru hotar și punere înainte și sylloghism.
 Hotăriri de multe feliuri.
 Încă pentru unirea cé după ypostas.
 Hotăriri ale filosofiei, șase.
 Pentru céle patru meșteșugiri ale Loghiciî.
 Dezlegare de cuvintele.
 Meșteșugul sylloghismilor, toată hotărîrea arată.
 Hotăriri.
 Întâia figură.
 A doao figură.
 A treia figură.
 Pentru întoarcerea figuriî a doao și a treia la figura cea dintâiu
 Și pentru ducerea la cea cu neputință.
 Pentru sylloghismîi cei împleteciî, cum pot a să aduce la syllo-
 ghismîi cei de obște și a să cerca.
 Pentru cé din minte, adecă enthymima.
 Pentru sylloghismîi cei întorși.
 Pentru sylloghismul ce să numește apucătură, carele să zice elli-
 nește 'epihîrma.
 Pentru prosylloghismû.
 Pentru apucătura ce să numește grămăditoriu, caré eillinește să
 zice sorîtis.
 Pentru apucătura din doao, caré ellinește să zice dílima.
 Pentru prestaducere.
 Pentru intemeitorîi sylloghismi.
 Scara celor ce să cuprind întru această Loghică.
 Lexiconăș al zicerilor și numirilor celor noăă, care acum de nevoe
 pentru înțălégerea aceștiî Loghiciî s-au găsit din însăș limba noastră Rumânescă.
 București: Biblioteca Academiei Române.

1281. Maniu Montan Nicolaus, *Orthoepia*, Sibiu 1826. Latinește.

ORTHOEPÍA | LATINA, LATINO-VALACHICA, | HUNGARICA,
 GERMANICA, | ET SERBO-VALACHICA. | JUXTA | GUSTUM HODIERNAE |
 PAEDAGOGIAE | IN | NOVUM ORDINEM COMPOSITA. | A | MANIU MON-
 TAN' NICOLAO, | Absoluto Theologo Viennensi et in | Primaria Regia Nor-
 mali Schola | Balásfalvensi Primae Clas̃sis Magistro.

CIBINIL, | Typis MARTINI de HOCHMEISTER, Caes. Reg. priv. Typograph. et Bibliop. | 1826.

In-12° de 118 pagine.

Pe verso titlului aceste rânduri:

Al tu non merito primas hucusque tenebas,
Attamen hem quantum stabile semper eras!

Potest imprimi.

Claudiopoli die 10. Octobris 1825.

Ioannes Szabó m. p. Revisor.

Cuprinde: prefața (p. 3–6), ortografia latină (p. 7–24), ortografia românească cu litere latine (p. 25–42), ortografia ungară (p. 43–60), ortografia germană (p. 61–80), și ortografia românească cu litere chirilice (*serbo-valachica* p. 81–98). Urmează un *Vocabularium Latinum Valachicum, Hungaricum et Germanicum* (p. 99–116).

Pe ultima foae: *Tabula nominum numeralium cum suis notis*.

Prefața:

Prefatio Generalis.

Characteres Latini non tantum pro aliarum Europae Nationum lingvis, verum etiam pro ipsa lingua Latina sunt omnino insufficientes. Ad hanc insufficientiam resarciendam Latini caeteraeque Nationes partim uni literae praeter proprium, et alterius literae defectivae sonum sub certo respectu attribuerunt. Tales sunt: c, t, s, g, a, e, etc. Partim duas tresve literas in unum combinando defectivas suppleverunt. Hujusmodi sunt Latinorum: ch, th, sch, oe, ae, ai, etc. Hung. hy, gy, ts, zs etc. Germ. *ch*, *ph*, *sch*, *ey*, *eu*, *oe* etc. Partim vero suppleverunt signo aliquo literis imponendo. Sic Valachorum: á, ó, ñ, *t*, *d* etc. Hung. á, ö, ü etc. Ex his sponte fluunt sequentia consecutaria:

1. c, t, s, g etc. nomen commune desummant oportet a majori sui officii parte. Nam denominatio fit a parte majori. Hinc ergo ista c, litera non amplius nomine Communi ce, sed ca este compellanda. Quia ter pluries sonat ca, quam ce. Tantum enim ante sonos i, e, sonat ce; alibi autem uti: ante u, o, a, ante omnes consonantes, ac ubique in fine sonat ca. Dum vero abecedatur, tunc omnes hae literae ita nominentur prouti sonant. vg: ce-i-ci, ca-o-co. Secus pro pueris admodum difficile, et contra regulas paedagogicas est, ut prius alii soni edantur, quam qui dein consequentur.

2. Curiosum et imprudens ferme appareret, si, cum aliquis totum quoddam compositum proprio nomine compellare deberet, nominaret partes, ex quibus illud totum constaret. Nam prudentis est: non multis efficere, quod paucis fieri posset. Similiter sane faciunt nostri hodierni Ludi Magistri. Sic dum volunt dicere cha, acutum, numerant ejus partes: ce, ha — ch. Loco hungarici *zsé* dicunt: z, s; loco *tyé*: t, ypsilon. Loco germanici s, crassi dicunt: *sch*, c, *h*. Loco *ey* dicunt: e, ypsilon. Ubi tamen deberent dicere: cha, *zsé*, *tyé*, *sch*, *ey* — ai etc. Quia haec in Unum componuntur ad supplendam literam defectivam, quae proprio nomine gaudet. Et hem illis tamen non curiosum, non imprudens apparet! quoniam sic est usus, talis est Consuetudo, *asé ne-am pomenit*. Quae tamen Methodus quam difficilis, et curiosa sit, vel ex his tribus verbis exemplo adductis satis apparebit, nempe: *chymia*, *gyász*, *schön*. Primae

vocis prima syllaba sic abecedatur: ce, ha, ypsilon — chy. Plane aliud prae-mittitur, et aliud consequitur. Sic hung. g. ypsilon, á, s, z = gyász, et germ. ĩ, c, ĥ, o, e, n = ĩđŭn. Cum tamen ad hanc recentem methodum ita facillime fieret: ch, y = chy. — gy, á, sz = gyász. — ĩđ, ŭ, n = ĩđŭn.

3. Litera signo notata, illius literae nomine compelletur, ad quam denotandam signatur. Sic v. g: ũ, ŭ, ä non; ui, oe, ae sed: i, e, e, dicantur. Item Valachorum: á, non a, sed ѱ. — ó, nbn o, sed: oa—ñ, non: n, sed ny—đ non: de, sed: z, etc.

Contra omnes sanae Paedagogiae regulas agere Valachorum Magistros, nemo non concesserit. Retinent enim Valachi adhuc literas Slovenicas (prae-sertim in pagis) una cum integris articulatis nominibus Slovenicis v. g: Az, Buche, Vide, Glagolea, Dobra, etc. Jam dum deberent abecedare hanc vocem: Cornu, корнь, sic abecedant: káko, on, ritze, násu = iorutz = корнь, Cornu. Hoc sane ruditalis est signum, quod non tam risu, quam commiseratione dignum est! Vel ex hoc solum satis videtur ipsorum literaturam absque nutrice in cunis adhuc haerere! Invigilandum itaque esset Archididascalis, ut suos fratres e talibus inveteratis inscitiae laqueis emergere juvent.

Quo simplicius et sine longa articulatione literae proferi possent, eo melius foret. Hinc quidam Paedagogi eo pervenerunt, ut tentarent consonantes sine ulla vocalis adjectione docere. Quod, quamvis aliquo murmure, dentium stridore, ac oris conformatione etiam sine vocali nonnullae exprimi possent, tamen ob varias difficultates incommendabile evanescit. Literae igitur vix, aut ne vix quidem simplicius ac facilius efferri possunt, quam una sibi ab ante, vel a post adjecta vocali. v. g: en, em, be, de, ha etc. Quare ypsilon, jot, ũau, ĳet, ita simplicius efferri debent: y = i, je, ve, ĳe.

Quod ordinem attinet juxta quem literae coordinate sunt. Puto non hic esse locum hac de re disserendo memet extendere; sufficiat modo vel hoc tantum innuere: Ego partim rem ipsam percontando, partim libros paedagogicos legendo ad talem literarum ordinem instituendum perveni, in quo, me iudice, nulla litera sine sufficienti ratione suum occupat locum, nihil invenitur in consequentibus, quod in praecedentibus explicari debuisset, sed ita, existimo, omnia semet invicem excipi, ut faciliora difficilioribus praece-dant, unum ex altero fluat, et unum alterum explicet, atque facili-tet. Qui vero amplius hac de re scire voluerit, legat oportet hos libros paedagogicos: Weintopf Joseph, *Dibattis und Methodis*. Wien 1822 — Hye Anton, *Ehren-Domherr, Metho-denbuch*. Wien 1820, etc.

In docendo autem juxta hunc libellum, ita progrediendum est: Primo doceantur vocales, his bene cognitis consonantes, et quidem primum, quae intra lineam sunt, dein quae supra, tum quae infra, postea quae supra et infra lineam semet extendunt; tandem compositae et diphtongi, denique literae majores. His vero omnibus clare distincte cognitis progrediatur ad abecedandum. Ubi hoc expedit, fiet, transeat ad syllabisandum, et dein ad legendum.

Quoad scribendum: Postquam puer noverit legere ad manuscriptum, incipiat calamo formare literas minores, et quidem primo eas, quae lineam non excedunt, et sic porro gradatim eundum erit. Literae autem minores

intra lineam non omnes ad semel dandae sunt; sed illae solum prius dentur, quae constant lineis rectis. Si hae expedite formantur, procedat ad illas, quae constant arcuata forma, et sic porro usque finem. Cum autem sciverit omnes literas minores bene formare, exercendus est gradatim in thematibus illis. His finitis aggrediatur literas majores, et figuras numericas, etc.

Afară de această prefață, autorul scrie alte cinci mai scurte, la începutul fiecărui capitol, ocupându-se despre sistemul ortografic respectiv. Ele sunt scrise în limba respectivă; astfel, câte una în limba latină, ungară, germană; apoi în limba română: una cu litere latine, alta cu cirilice. Reproducem din aceste prefețe numai pe cele scrise românește.

Orthographia Latino-Valachica.

Praefatio.

Est' acum peste trei sute de ani, de pe când ura intra Besérica Grecească și intră qué Latinească mai tare ferbea. Viđénd atunci Slovénii și Grecii, cumche Rumăanii din Dacia sunt una cu Italii prin Neam, prin linbă, și prin litere Latinesci, cu quare ănche scria, se temea ei fôrte, qua nu Rumăanii, și cu ei doar și alții sî se împreune cu Besérica Latinească. Pentruque impresurând pe Rumăni cu svat, și cu ajutoriu iiau amăgit, de cu scărbire lăpădare pe quei mai frumoșe, și mai lesne de scris litere în toată lumea, și în contră: cu evlavie luare pe quei mai urîte și mai anevoe de scris slove. Ma quei mai mult! una cu slovele chiriliene au introdus și linba Slovenească în Besérecile Rumanilor. După aquésta faptă nu mult trecú, și vesteđinduse Literatura, Linba și Numele Rumanescu, peste tóta Rumăania se întinse o Negură fôrte întunecată, quare și astăđi ănche pe qué mai mare parte a Rumanilor o orbecheasă.

Acum nu de mulți ani incoace începénd Rumanii nostri a se mai destepa, au priceput, cumche intră quei mai mari cause a Scăděrei nóstre sînt și slovele questi Chiriliene. Pentruque cu tot deadinsul mai Invăđiatii Rumănilor stau qua în locul slovelor Chiriliene, si cuprindem iarăș literile Latinesci, quare sînt a nóstre, și numai prin aquéstea putem cultiva linba nóstă după natura sa. La aqueasta mult ne indemnă Eselentia Sa Joan Bobb Episcop Unit al Ardealului prin un Lexicon Rumănescu în anú trecut eșit de sub tipariu, în quare linba nóstă fôrte nétéd numai cu litere Latinesci e scrisă. Precum din éste a Prefatiei cuvinte se vède: «Acest Lexicon am voit al așeđia... cu litere Latinesci.... cu quare și Rumanii mai de mult au trăit, pône que au luat literile Cirilicesci, și sînt mai lesne de cetit, și de invăđiat». Spre mare indemnare ne póte fi și fapta Mariei Sale Samoil Vulcan Episcop Rumănesc în Oradea mare, che în Diecesul său tóte lucrurile afară de Cărțile quele Besericesci, cu litere Latinesci se scriu. Quel mai mare intră Rumani Literator Reverendisimu Domn' Petru Maior în Recensiile sale contra Kapitár așe đice: «Bone Vir!... quamdiu Valachi litteras Cyrillicas retinebunt, vix, aut ne vix quidem Grammaticam suae lingvae notam aliis Nationibus reddere quibunt, minus tenebrae, quibus per Cyrillicas literas obducta est lingva Valachica, dispelli valebunt. Haud Caecus est ergo amor, quo ducuntur Valachi in literas Latinas; sed ii potius caeci sunt, ac deplorandi, qui non vident harum litterarum utilitatem, et necessitatem.»

Vădend io acum pe aquesti Mari, Invățiați, și plini de Autoritate Bărbați, che ne incetat ne îndemnă prin faptele sale, mas fi socotit, ches'a Patrii un fiu îndereptnic, și fer de nique o iubire, de nas urma acestor Părinți. Aședar nu numai pre mine, qui și pre Scholarii mei, quarii acum un' anu era 87, am inceput ai destepa in acest lucru învătiându, ne fiind chărți, numai din auđit cu litere Latinesci a ceti, a scrie și a pricepe causele, quare ne îndemnă a cuprinde aqueste litere. Prin aqueste dar, și prin svatul a altor mai mari mam deprins cu aquest privilegiu a face Ortoepie Rumânească și in Ortografia asta, prin quare sî se îndemne și queilalți Dascăli Rumani, qua in lucrul aquesta sî putem avere o înțelęgere și o inimă toți.

Sunarea Literilor. i u e o a. ı ŭ é ó á — ъ. ca, er, en, eñ — ny, em, ve, es, eș — ш, te, țe — ы. el, ef, ha, be, de, de — з. pe, q. g, ja — ж. cha, the, ste — Diftongii și Triftongii, așe trebue ȕiși, qua sî nu se audă dое silabe, qui numai una, vg: nu i — u, i — o, u — i, che așe ar fi dое silabe; qui qua quănd ar fi cu j, latinescu scris: ju, jo, uj, etc.

Esceptiı, Ci, Ce, qui, que — чн, че. quu, quo, qua — кѣ, ко, ка. gi, ge — ги, ге. sci, sce — ши, ше.

A doua prefață scrisă românește cu litere cirilice (p. 81):

Orthographia Serbo Valachica.

Insămnare.

Literele césti Sârbești nu trăbue numite cu numele céli lungi articulate sârbești, care până acum sânt obișnuite: ci să să numiască precum să poate mai scurt, vg: vocalele să să numiască așea, precum sună împreunate cu consonante. Nu ige, ci i. Nu est, ci e. ı nu ypsilon slovă de-asupra, ci ı — i grecesc, ș, č. Consonantele așea: Es, ce, er, ghe, be, ve, el, em, en, pe, țe, ge, şe, šte, te, de, the, ef, pse, ze, cse, ha, ca, ju. Diftonghiı și triftonghiı așea să să zică, ca să fie numai o silabă. Să ee omu sama bine în cetire, și lesne va pricepe cum trăbue ziși triftonghiı. vg: nu e — u, ci eu; mieı nu i — e — i, ci ieı, etc.

Pentru fiecare fel de ortografie se dau texte scrise de tipar și de mână (cursive), afară de ortografia «serbo-valachica», în care nu avem și scrierea cirilică de mână.

Dr. Onisifor Ghibu, *Din ist. lit. did. rom. I. Bucoavnele...*, p. 95—97.

București: Biblioteca Academiei Române.

1282. *Mulțămire către Dumnezeu... spre surparea dzurbalıı*, Chișinău 1826.

ЇРМІРѢ | кѡнтѣрій де рѣгъчѣне чѣй де мѣлцѣмїре | кѣтрѣ Дѣмїсѣль Дѣмїсїс, | чѣль че ѣс дѣрѣнїѣ ѣцѣторюль сѣс | Прѣблагочѣстїевѣсї Дѣмїсѣсї Нѣстрѣс | Дѣмїтрїѣтѣлѣї Нїколайѣ пѣвловїчѣ, | спре сѣрпѣрѣк зѣрѣлїї, кѣре ѣгрѣзїл пре ѣпѣрѣцїа | ѣ тѣатѣ Россїа кѣ рѣзѣбѣуѣл чѣль | дїнїтрѣ сїне шї кѣ нїкѣн.

Гаѣ тѣлмѣчїтѣ де пре чѣ Глѣвенїскѣ, шї сѣс | тїпѣрїтѣ ѣ Дѣхѣвнїчѣска Тѣпогрѣфїѣ | ѣ Бѣсарѣїї, ѣ Кнїнїсѣ. | ıнѣсѣ ѣѣѣс Гѣпѣмїкрїѣ.

In-4°, 1 f. (titlul)+10 foi.

Șt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, p. 64 atribue mitropolitului Dimitrie Sulima traducerea în românește a acestei rugăciuni.

înflorat, acest extras: «Căile nebunilor drepte sunt înaintea lor. Iară înțeleptul staturî ascultă. Pild. 12, 16». De aici până la p. 13 (numerația nouă) o «Înainte cuvântare», după care începe materia propriu zisă a cărții.

Din prefața «Cătră cetitorî» vom extrage începutul și sfârșitul, fiind mai importante:

Cătră cetitorî.

Priiméște cu iubirea și dragostea ta cea obișnuită, o prea iubite cetitorule, și această carte cu adevărat sfătuitoare și sfințită: Pre carea, cei pré încuviințați și de D(u)mnezeu aleși bărbați, unul adecă alcătuindu-o, iară altul (pentru carele, după a lui cérere s'au alcătuit) s'au cheltuit cu typărirea (grecéște). Și acum iarăși alții, râvnind acelora, o au tălmăcit și o au și typărit în limba noastră častă Moldovenéscă, spre asemenea folos de obște, pre carea toți o aducție din inimă, ca pre o fălie de pâine sau colac, sau dulcéță d(u)hovnicéscă.

Și în scurt cartea aceasta iaste pré de suflet folositoare și pré dulce, mai mult decât alt ceva.

Deci cetindu-o pre această și folosindu-te, frate, roagă-te lui D(u)mnezeu și pentru mântuirea cea sufletéscă a celor ce o au dat la lumină spre al tău folos. Iară acum și pentru ce s'au făcut această carte sfătuitoare, te vei învăța dintru cele patru trimeri următoare, pre care le punem aicea înainte. Fii sănătos.

435. Nicodim Sfetagorețul din *Cele cinci simțiri*, Neamț 1826.

436. Portretul lui Ierothefu Naxul din *Cele cinci simțiri*, Neamț 1826.

Dela p. 459—467: «Pentru câte minuni cuprinde întru sine minunea lipsirii soarelui cea ce mai pre sus de fire s'au făcut la răstignirea D(o)mnului, sau mai bine a zice, a întunecării soarelui»; la p. 458 este lipită o foaie, pe care avem desenată evoluția întunecării soarelui.

Dela pag. 468—497: «Dare de răspuns pentru însemnarea ce iaste pusă în cartea nevăzutului război pentru D(oa)mna noastră Născătoarea de D(u)mnezeu».

Dela p. 497—506: «Pentru inimă. Ce felu de formă are inima omului duple anatomi (adecă spin-tecătorii omului) cei mai de curând». La pag. 505 avem chiar o foaie lipită, pe care sunt desenate două inimi, explicate în note, la pag. 504—506.

București: Biblioteca Academiei Române.

1284. Остоиѣ сѣ Катавасіер, Буда 1826.

ОКТОИХЪ | КЪ | КИТАВЕЛІЕРЮ ЛѢТЬШЕ ѿаръ ѿтрѣ ачѣст кнѣ ашезат, шѣ
тѣпѣрѣт | ашуъ РЖНДѢЛА Бѣсѣричѣ Рѣсѣрѣтѣлѣш | сѣс | стѣпжнѣрѣ Прѣлѣмина-
тѣлѣш шѣ ГѢПЖНІТѢРЮЛѣш ЛѢПѣрѣт шѣ Крѣдѣ

ФРАНЦІСК ЛѢТІЮЛ

КЪ | БЛАГОСЛОВЕНІА БѢЦІАІНЦІЕШ ГѢЛІ Прѣ-|ѿсѣфѣцѣтѣлѣш ДѢМН

СТЕФАН СТРАТИМІРОВИЧ,

Іерѣхѣніскѣлѣш шѣ Митрополѣтѣ Бѣсѣричѣ Рѣсѣрѣтѣлѣш днѣ Кѣрлѣвѣц.

Ла Бѣда | ѿ Крѣѣска Тѣпографѣѣ ѿ Оѣнікѣрѣсѣтѣтѣш днѣ Пѣста. | Ла ѿнѣла дѣла
Хѣ. ѿѿѿѣ. ІНДІКѢЛА ДІ.

In-4° de 5 foi nenumerate+141 foi.

Verso titlului alb. In fața textului gravura mare a S. Ioannū Damask. O vignetă, reprezentând Sf. Treime, servește drept frontispiciu; cartea este ornată și cu alte frontispicii mai mici. Textul urmează pe două coloane și este tipărit cu cerneală neagră și roșie. Pe foile liminare o prefață a lui Constantin Loga și arătarea cuprinsului: cântările octoihului, catavasiile și sinaxarul; polieleul și rugăciuni de mulțumire.

Prefața:

Cuvânt înainte.

Onorați și iubiți mei cetitori!

Légea creștinescă ăaste ca și soarele ce în toate părțile întinde razele sale și luminează pe cei credincoși, cari prin fapte bune caută să ajungă la bunătatea D(u)mnezeiștii fericiri: că precum trupul, nu numai cu un feliu de mâncare se ține și crește, așa și sufletul pre mai multe cărări, ca și prin nește raze, caută mijlociri de a străbate la fericire. Besérica noastră, după învățătura Mântuitorului Hs, mărturiseste că numai prin credință și prin faptele cele bune se poate omul mântui. De unde S(fi)ntii Părinți au introdus în Besérica creștinescă, afară de alte învățături îndreptătoare și cântarea, ca o mijlocire mângăitoare de a deștepta simțirile noastre spre poftă și porniri bune, după care apoi și faptele ca și umbra după trup urmază, că precum cineva cugetă, așa și fapte aduce. Au nu prin cântări de întristare ne pornim și noi în lacrimi, că simțim condorere și iară prin cântări de bucurie ștergem lacrimile și cu toată soțietatea împreună ne bucurăm. Intru asemenea chip și omului păcătos se întâmplă, vrând să se întorcă dela viața ce necuviôsă pe calea faptelor bune: el urdină la Beserică, unde mai din învățătura și sfătuirea Preotului, mai din cântări de pocăință își aduce aminte de alunecările sale în păcate, cunoaște și mărturiseste după cugetul său faptele sale cele urite și multe: prin cântări aude lăudându-se mărirea, dreptatea și înțelepciunea Făcătorului; așijderea din cântări aude de trimiterea Fiului lui D(u)mnezeu pre pământ de a fericii toate nѣmurile: intru asemenea, din cântări aude de Patimile, Moartea, Invierea și de Înălțarea lui la ceriu, care omul, apoi, toate acestea intru inima sa pecetluindu-le, dă laudă lui D(u)mnezeu și cu lacrimi se roagă, strigă și cere ertăciune, ca după nemăsurata sa bunătate să-i iarte toate pucatele (sic) lui. Iată apoi cântările se fac spre mângăierea omului păcătos și-l aduc la îndreptare. Cântări cu atare înțeles se află scrise în cartea ăcasta ce se zice Octoih sau Optversuitoru, ce ăaste îmbogățit cu

mai multe cântări și ale Catavasiilor, având alăturat și Typiconul ce l-am resplicat din cel Slovenesc, zis: Ustav și s'au întocmit această carte, întru carea Typicul propune theoreticesca, iară Octoihul practicésca îndreptare a cântării besericești, cuprinzând mai vârtos cele ce adese ori vin a se cânta prestă an. Aci s'au adaos Pashalia ¹⁾ pe 308 de ani de acum înainte și mai alte încă rânduclî pentru folosul tinerilor și a sf(i)ntelor besérici.

Mult au asudat dascălii beséricii și alți crescători ai némului omenesc, ca să aducă cântarea la trépta cé mai covârșită. Știm pe Orfeu poetu cu fluera și cu préformosul său vers o fi tras pe oameni din păduri și din codrii la viața soțietății; și așa din sălbătăcie i-au adus la omenire. Au nu poporul Israiltenesc prin cântări și prin sunetul organelor dăde laudă lui Savaoth? Au nu și însași D(u)mnezeirea prin sunete și în ton de buccină, prin străluciri de fulgere și de tunete au dat lui Moysi și la tot Israilul, legi în muntele Synai? Au nu Muscalii, cu toată Rusia, prin cântarea cé foarte desfătată, carea o auzisă la Constantinopol (Țarigrad), aprinzându-se de poftă cătră légea grécescă, au trecut la creștinătate? Și alte încă urmări bune au adus cântarea némului omenesc.

Acum, în Besérica Resăritului, melodia cântării în doao forme se află. Grecii cântă după semnele Psaltihiei, ce iaste întocmită după gustul popoarelor celor dela Resărit; iară Rușii, cântă după notele Italienilor, care iaste gustul tuturor popoarelor dela Apus. Intru amândoao acéstea chipuri cu desfătare iaste a asculta, unde cu plina măestrie și cu întréga harmonie se cântă.

Cântarea Grecilor după semnele Psaltihiei întocmită iaste vrednică de laudă, iară mai vârtos de mirare, pentru redicările și apăserile tonului, care cu mare măestrie în coardă melodia și foarte cu desfătare o ascultă cei ce sânt dădați cu dânsa.

Iară cântarea Rușilor iastă mai pompoasă și pentru serbători de mare solenitate mai întocmită, fiindcă mai cu mărire poartă tonul și redică simțirile cătră sf(ă)nta evlavie.

Aicea în shoalele Preparande Pedagoghicești, precum și în cele clericali theologhicești din Arad, după melodia amânduror chipurilor se cântă, fiindcă unele cântări mai desfătat merg după melodia grecească, iară altele după cé ruscă.

Primiți decî această carte, iubiților tineri Romani, cariî spre trépta învătătoriei și a preoției vă gătiți și folosiți-vă dintr-însa, ca să fiți întregi împlinitori a sf(i)nteî Diregătoriei voastre, că așa voiu culége și eu roduri de bucurie din ostenélele méle. Plata mé cé mai deplină mi se dă atuncea, când văd că am putut și eu în cevă folosi némului meu și sf(i)ntelor besérici. Pentru aceasta am și luat cântarea spre mine, deși nu era aceasta între învătăturile cathedrii méle dela împărătescul thron orânduie, și-mi țin de dică căci și dintre acéstea spre podoaba sf(i)ntelor besérici, pot împărtăși tinerimei Poporului Roman.

Scris-am în Arad 21 Maîu 1826.

Constantin Loga.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ Inșă ea nu există la sfârșitul volumului, care termină, la pag. 141, cu vorbele: «Svârșitul și lui D(u)mnezeu mărire».

1285. Oстоih mic, Sibiu 1826.

Чкал | шпт гласерй | сѣс | ѠКТОИХЪЛ | ЧЕЛ МИК | кс | ѡржндѡла Бечернѣй,
Лутсргѣй, ѿпрѣзнъ Гласернѣ кс Подобѣлѣ, Катавѣсѣлѣ, Ирмѡсѣлѣ | Полнѣлѣ, Припѣлѣ
кс Евѣтѣлѣ, шй Ёскрѣсѣлѣ де прѣстѣ тѡт анѣл. Ейбѣй, | ѿ Тѣпографіа лѣй
Іѡанн Барт. | 1826.

In-8° mic de peste 320 pagine.

Pe verso titlului icoana lui Iisus Hristos, ținând în mână un filacter cu inscripția: «Nefncetatū vā rugaŕi». La sfârșit Pashalīa cu «Învățătură pentru înțelesul . . .» ei.

București: Biblioteca Academiei Române.

1286. Oștiré Franțezilor în Rossia, București, 1826.

ѠЩІРѢ ФРАНЦЕЗИЛОР ѿ РОСЕІА лѣ лѣт: 1812: Кс ѡдеѡгарѣ де ѡдрѣш
карѣ кѡрци ѿпѣрътѣши | пѣблнкѣтѣ ѿ вѣрѣкѣ Рѣзмириціѣ. | Тѣлмѣчѣтѣ дѣпѣ чѣ
грѣчѣскѣ ѿ лѣмѣлѣ | Рѣмѣжнѣскѣ | де | ПІРІЕКѢБІА клѣчѣрѣл де йрѣ. | Шй дѣтѣ
ѿ тѣпѣр лѣ прѣлѣгѣлѣ тѣпографѣ | дѣн Бѣкѣрѣш | сѣпт Ѣфорѣл дѣмнѣлѡр
Бѡѣрнѡр Рѣдѣклѣнѣл Клинчѣнѣл бѣв кѣл | Етѡлнк. Шй Дѣмѣтрѣкѣ Тѡпличѣнѣл бѣк
кѣл Еѣрдѣр. | лѣ йнѣл дѣлѣ Нѣртѣрѣ дѣмнѣлѣшй шй Мѣжнтѣнтѡрѣлѣшй нѡстрѣ. | 1826.

In-4° de 3 foi liminare (numerotate greșit cu cirilice) și 132 pag. cu cifre arabe+1 foae.

De-asupra textului un frontispiciu de flori, având în mijloc Stema Țării-Românești, este lucrat și semnat de *Ieromonah Costantie*.

Historicul campaniei urmează pe pag. 1—103, apoi sunt reproduse șapte scrisori ale Țarului Alexandru al Rusiei, sub titlul următor: «Cărți înpărătești publicuite în vremea războiului la anul 1812».

Pe ultima foae intitulată «Образилѣ аѣтѡтѡре», se arată, în ordine alfabetică, persoanele care au ajutat la tipărirea volumului.

Prefața:

Procuvântare.

Poate să pricinuiască cineva zicând că nѣmul Rumѣnesc, fiind nѣm pačnic și slobod despre a fi suppus la îndatorarea întrebunŕărilor războiului precum sânt alte nѣmurѣ streine, nu poate agonisi folos dintr-o Istorie ca acѣsta povestitoare unuѣ războiu. Zic și eu asemenea. Dar fiindcѣ acest războiu ș-au avut tot adâncul priviriѣ spre dărâmare și stingerea Pravoslaviei, precum s-au și cunoscut în urmă și va cunoaște orѣ cine să va îndeletnici a citi acѣstă Istorie. Căci mai întâiu va vedѣ toate relile urmări ce au lucrat protivniciѣ credinŕii, atât la intrarea lor, cât și la еșire din pământurile Rossiei. Apѡ văzând multa blândeѣ și ѣubirea de omenire a marelui împѣrat al Rossiei, Alexandru I: (Cel ce întru una din običnuitile sale călătorѣ în coprinsul împѣrăŕiei, întâmpinând la trecerea unuѣ râu, unde scosесeră câț(i)va lăcuitoři țărani pre unul asemenea lor, ce cu cѣteva minuterѣ mai nainte să înnecase în apă, și-l socotѣ ca pre un mort. Iar el fărѣ a să scърbi, însuș cu mâinile sale scuturându-l și frecându-l pre trup, apѡ slobozându-ѣ și sânge prin lucrarea dohtoruluѣ său, când l-au văzut că răsufлă și dăschide ochiѣ, au strigat cu o deosibită bucurie zicând: «Acest minut este cel mai fericit minut al vieŕii mele»). Pă lângă acestea văzând temeinica Pravoslavnică credinŕă a norodului Rossiei către Dumnezeu neabătuta suppunere

către stăpânirea și fierbintea iubire de Patrie; și pă lângă acestea toate neasemănatele mari isprăvi ce s-au făcut, va înțelege că într-acest războiu mare, care nu să pomeneste asemenea ca acesta nici în vécurile cele vechi, s-au oștit împotriva vrăjmașilor Pravoslaviei însuși drepta alot-puternicului Dumnezeu. Acestea dar văzându-le eu în cé grecéscă Istorie și chipzuind că nu numai un stăpânitor, ci și norodul de obște și în parte poate nu puțin să se foloséscă, privind urmările și isprăvile ce s-au făcut în curgerea acestui războiu, m-am îndemnat de am tălmăcit-o în limba Rumânéscă, dându-o și la lumină prin typar spre a câștiga și némul nostru știință de cele ce s-au urmat într-un pré vestit războiu ca acesta, ca să se foloséscă cei mari din pilda blândețelor și iubirii de omenire a Stăpânitorului Rossiei. Iar cei suppuși dintr-a norodului Rossiei temeinică credință, ne-abătuta suppunere și fierbințela iubirii de Patrie.

Și în cele după urmă să cunoască înființat că cu asemenea cugetare aflându-se un Stăpânitor Pravoslavnic și un norod suppus, deapururda va fi apărât de către Dumnezeiasca Pronie și nici odată la orice întâmplătoare primejdie nu să va întări preste dânsul relile cugetări ale vrăjmașului.

Rog dar pre fieșcare iubitor de științe, îngăduitor cititor, a fi priimită cu blândețe acéstă tălmăcire și citindu-să cu deadinsul și cu ochiul dragostii privind-să, nu numai că va afla mulțămire, ci încă nădăjduesc că va hărăzi ostenitorului tălmăcitor ertăčune, atât pentru niscareva greșale ce din neputința omenéscă să vor fi trecut cu vederea, cât și pentru îndrăznéla ce au luat cutezând peste a sa nedăstoinicie.

Tălmăcitorul.

București: Biblioteca Academiei Române.

1287. Poteca Eufrosin, Cuvinte panighyrice și moralnice, București 1826.

КЪКІНТЕ ПАНИГВРІЧЕ | шй моралниче | де ЕВФРОГВН ПОТЕКА | Іеро-
монах шй Професор де Філософіе Ⲭ БЪКЪРЄЩІ. | Ⲭ Типогрѣѣа Гѣѣтѣй Митро-
поліѣ. | Іѣвкс. | де Іеромо: ГТРѢТОНІК Типогрѣѣ.

In-12° de 45 pagine.

Titlul, acesta interior puțin scurtat, este reprodus și pe coperta din față. Pe ambele foi titlul este încadrat în chenar dublu de flori. Tipar negru și roșu; inițiale mari, ornate; paginile încadrate; un frumos frontispiciu.

Broșura cuprinde trei cuvântări:

1. «Cuvânt zis la zioa Invierii D(omnului nostru Iis. Hs. 1826. Cătră Înălțimea Sa Grigorie Ghica Voevod, Prinț Împărățitoriu Valahiei». La sfârșitul lui se arată: «În București în școală la Sf(ântul Savva».

2. «Cuvânt zis la zioa Nașterii D(omnului nostru Iis. Hs. 1825. Cătră Înălțimea Sa Grigorie Ghica Voevod, Prinț Împărățitoriu Valahiei». La sfârșit: «În București în școală la Sf(ântul Savva».

3. Cuvântare, care începe cu vorbele: «Prea Sfințite Stăpâne și blagorodnici boeri!». După cum se arată la sfârșit (pag. 45), această cuvântare a rostit-o E. Poteca în fața Mitropolitului Grigorie, a boerilor din Eforia școalelor, precum «și alții nu puțin boeri și școlari», în școală la Sf. Sava, cu prilejul deschiderii lecțiilor sale de filosofie, la 1825, Octomvrie 1.

București: Biblioteca Academiei Române.

1288. Psaltire, Sibiu 1826.

ΨΑΛΤΗΡΉ | Прѡрѡкѡвѡй | шѡ | ꙗ҃нѡратѡвѡй | ДѢИД | ꙗ҃ зѡлѡлѡ Прѣ ꙗ҃нѡл-
цѡтѡвѡй ꙗ҃нѡрат | ФРАНЦИСК ꙗ҃ТЖИЛѢ | тѡпѡрѡтѡ. | ѦЙБІЙ, ꙗ҃ тѡпѡграфіѡ
лѡй Іѡѡнн Бѡрт. 1826.

In-4° de 4 foi liminare+228 pagine.

In primele 4 foi, pe lângă titlu, mai avem o «Predoslovie» care tratează despre însemnătatea «meșteșugului cântărilor» bisericești, semnată astfel: «Al tuturor fierbinle rugătoriu către D(u)mnezeu». Apoi, învățătura cântării psalmilor în postul cel mare.

In fața textului gravura «David proroc» încadrată. La pag. 150 gravura Domnului «(dis(us) H(risto)s» la fel încadrată, iar la pag. 213 figura Maicii Domnului.

După catisme urmează: «Cântarea lui Moysi» și psalmii aleși; «Dela facerea a toată făptura și dela Adam Omul cel întâiu zidit, întoarcerea Indictionului, a 532 de ani al 14», împreună cu explicarea pashaliei; «Cinstul paraclis» și «Istorie», adică un fel de indice alfabetic al numelor de persoane pomenite în psaltire, «cu istoriia lor».

Sfârșește cu însemnarea psalmilor ce se citesc «la vreme de primejdie».

București: Biblioteca Academiei Române.

1289. Rînduiala pomenirii ostașilor, Chișinău 1826.

РЪНДЪАЛЛА ПОМѢНИРІЙ | Пѣнтрѡ правослѡвничѡй ѡсташѡй | шѡ пѣнтрѡ тѡцѡй
кѡрѡй пѣнтрѡ крѡдѡнцѡ шѡ Пѡтрѡ сѡс ѡѡчнѡ ꙗ҃ | рѡзѡдѡ.

In-8° mic, 22 foi.

Pe ultima pagină (f. 22 v.):

S-au tălmăcit de pre cea Rusască și s-au tipărit în duhovniasca Typografie a Chișinăului, anul 1826, luna Ianuarie.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 65—66, nr. 36.

1290. Simeon (Logothetel), Graiurile Maicii lui Dumnezeu, Iași 1826.

ГРІЮРИЛѢ | МѢНЧИ ЛЪИ | ДМѢЗЕЗѢ, | че ла РѡстигнѡрѢ, шѡ | ꙗ҃грозѡрѢ
Фіѡлѡй сѡс, | кѢ Пѡжнѡре грѡлѡ. ꙗ҃ канѡн. ꙗ҃лѡтѡнѢ шѡ фѡчерѢ лѡй ѦИМѢѢН |
Лѡгодѡт. | Дѡтѡ ꙗ҃ тѡпѡрѡ, ꙗ҃ зѡлѡлѡ прѢ | ꙗ҃нѡлцѡтѡвѡй Дѡмѡ | Іѡѡнн Гѡндѡл
Ѣтѡрѡзѡ Рѡзѡдѡ. | КѢ влѡгѡслѡвнѡ шѡ тѡтѡ кѡлѡлѡ | а прѢ ѡсѡфнѡцѡтѡвѡй ꙗ҃рѡхнѡ-
нѡскѡ шѡ | Мѡнтрѡполѡт Мѡлѡдѡвѡй. | Кнѡрѡ Кнѡ Бѡнѡмѡнн. | ꙗ҃ тѡпѡграфіѡ Ѣфѡнѡй
Мѡнтрѡполѡй ꙗ҃ Мѡшѡ | ꙗ҃нѡй дѡла ХѢ, 1826.

In folio de 6 foi nenumotate (ultima alba); în plus, coperte frumos înflorate și încadrate.

Tipar negru și roșu; titlul și paginile încadrate în chenare de flori.

Pe verso titlului două gravuri: răstignirea și îngroparea Domnului, cu scurte rostiri tipărite de o parte și de alta a gravurilor respective.

La sfârșit, în dreapta, jos: «Grigorie Sachelarie ostenitoriul».

București: Biblioteca Academiei Române.

1291. Thornton T., Starea Valahiei și a Moldaviei, Buda 1826.

ѢТАРѢ ДѢ ꙗ҃КЪМ | Днѡ | ѢѡлѡдѡнѢ Гѡвѡграфнѡскѡ, ѢрѡшѡнѢскѡ шѡ
Пѡлнѡнѡскѡ а Пнѡнѡнѡпѡтѡнѡлѡр | ꙗ҃лѡлѡХѡй шѡ ꙗ Мѡлѡдѡвѡй | дѡлѡ ꙗ҃нѡнѡ-
жнѡлѡ фѡкѡстѡ дѡ ꙗ лѡкѡнѡ дѡ | ѡнѡ чннѡспрѡзѡчѡ, атѡт ꙗ Цѡрнѡград, кѡт шѡ |

А. АПЪРЪЦІА ТѢРЧѢСКЪ | ДѢ | ΘΟΜΑΣ ΘΩΡΝΤΟΝ | ΕΝΓΛΕΣΣΑ, ΕΘΑ ΦΙΝΝΔ ΑΑ ЦАРН-
ГРД, ТИПЪРНТЪ АА | Парис А АНΔΑ 1812. | Іар акѢМ | ТѢЛМЪЧНТЪ А АНМКА РОМАНѢСКЪ, ШН
ДАТЪ АА ТИПАРЪ СПРЕ | КѢНОРІННЦА НѢМБРНЛОР АЧЕСТОР ДОАВ ПринципатѢРЪ ДѢ ОУН РОМАН ПОФТИТОРЪ ДѢ
АМДРЕПТАРЪ НѢРАКѢРНЛОР НѢКМДЛЪН РО МАНЕСК, ШН А СА АБМННАРЕ, СПРЕ МЪРНРЕ ШН БѢНА ФѢРННРЕ.

Die dermalige geographisch-bürgerliche und politische Lage der | Fürstenthümer Walachey
und Moldau.

АА БѢДЯ | А КРЪЛСКА ТѢПОГРАФІЕ А ОУННБЕРСІТАТЪН ОУНГАР: 1826.

In-8° mic de 1 f. (titlul) + XVI + 99 pagine; paginația începe dela p. 3.

Pe verso titlului rezoluția de imprimare semnată de G. Petrovits, cu data de 18
Aug. 1826.

Prefața:

Iubite cetitorîule!

Păcatul mărturisit nu mai este păcat; măcar cât s'ar strădui cineva să se ascundă după deaget, precum zice pilda, nu poate rămânea până în sfârșit ascuns, căci pre fieștecarele sau portul, sau faptele sale îl vădește despre toate mișcărilor sale. Aăsta dar cunoscând și eu și fiind încredințat că pe ori carele va lăsa inima să apuce în mână aăsta tălmăcire a o ceti, negreșit trebuie să fie Român, fiind în limba Romanească. Pentru căci alte neamuri au aăsta pre scurtă Istorie a neamului nostru în limba lor, fiind scrisă întâiu în limba englezească de un englez Thoma Thornton, apoi tălmăcită în limba franțuzească și tipărită în Pariz la anul 1812, alăturată fiind în sfârșitul Istoriei Otomanicești, scrisă și aăsta tot de mai sus numitul Englez. Și eu tălmăcitorul aflându-mă iarăși Român din Strămoși, moși și părinți născuți neaoși Români, cu toate că însumi mă cunosc nedestoinic să apuc condeîul a scrie ceva în însuși limba mea părintească, cu cât mai vârtos să tălmăcesc din alte limbi, care nici părinții mei le-au cunoscut, fiind cutrupiți de adâncul întunec, carele și până astăzi, supt aceiași cutrupire și jalnică întunecime, ține pre ticălosul neamul nostru. Dar cu toate aceastea mi-am luat inima în dinți și cu hotărîre am pus înaintea toate câte privesc spre hula și dojenirile câte mulți din însuși compatrioții mei vor lipi în obrazul meu și în spatele mele; unii judecând tălmăcirea că nu este bine alcătuită (carea aăsta și eu însuși nu o tăgăduesc, mărturisindu-mi neputința), alții dojenindu-mă și mai mult cred că ocărându-mă și înjurându-mă, vor zice: că cu m'am găsit iscusit să puu de față și în tipariu defăimările ale unui neam întreg. Eu pre aceastea când aş auzi, sau când m'ar întreba, le aş răspunde, că să rău turbură și să măhnesc asupra-mi; căci trebuie fiește carele cetind să se gândească, că acel Englez de neam strein fiind, nici având vreo patimă în parteși cu cineva din pământeani, nu au scris nici o mincună despre lucrările și năravurile ceale ce să obișnuesc în Țeara-Românească și Moldova; nici au trecut cu vederea și cu nebăgarea de seamă bunătățile ceale firești și tânguirea ticăloșilor lăcuiitori, a amândurora Prințipurilor; ci pre ceale bune cu dulceață și cu inimă umilită le-au scris; iar ceale vrednice de defăimare și hula, cu batjocură spre batjocură le-au înșirat prin condeiu și ca unul din neam slobod, fără sfîială le-au așezat. Aceaste văzându-le și cetindu-le și eu, m'au aprins văpaia rușinii, m'au pătruns obida ticăloșii neamului meu, ale căruia rușini, obide defăimări, ticăloșii, năravuri scârboase, lenevirî, trândăvirî,

amăgiri, adormiri, înșelăciuni, despoeri, răpiri, jefuri, pedepse, chinuri și neaplecarea la dulcile, folositoarele, luminătoarele învățături și meșteșuguri. Aceste toate văzându-le povestite și scrise mai în toate limbile Evropii și tipărite; și de asemenea cărți mai toate bibliotecile și mai toate casele Evropeilor pline, răsând cetindu-le și batjocorind zicând, întocma precum zicem și noi Români pentru Țigan, că Țiganu nu este bun pentru altă nimică a-l întrebuința, decât numai la mărăcin și să care cărămidă și var la nameastii când să zidesc; asemenea zic și cealelalte neamuri luminate și putearnice; că Români sânt orânduți de tristețea lor să fie supt jug munciți, jefuiți și în veaci să muncească gol, despoiați spre desfătărele și desfrânările celorlalte neamuri, și celor din păcate mai mari ai lor, cari numai după cuvânt să zic Patrioți, dar în faptă-s mai cumpliți decât lupii cei turbați și pedepșiți la întunerecul neînvățăturilor; că ei de să vor lumina cu învățături unde vor mai găsi norod orb să-l jupoe de pele și el gemând și suspinând să tacă, neștiind ce să vorbească și să rabde, neștiind ce să facă. Carea ačasta în faptă o vedem că mai oropsit și mai hulit neam altul nu mai este, decât, vai! cel Românesc, acela, carele odinioară au fost vrednic de a trage căotările a multor neamuri și pohtele multor Împărați asupra-și; unele neamuri căutându-l cu ochiu zavistnic văzând viețuirea lui în vitejie și în neatârnaire; altele iarăși poftind și dorind să-l ia supt stăpânirea sa, măcar supt ocrotirea lui și nu putea. Precum aceastea toate, atât și ceale spre bine și pohfala neamului Romanesc; cât și ceale spre rău, hula și ticăloșia acestui dosădit norod sânt scrise și prea scrise și tipărite în toate limbile streine de mulțime de scriitori Englez, Gherman, Ungur, Ruș; și cei mai mulți au scris pentru păcatele neamului în limba franțozească și pentru păcate zic; căci ačastă limbă fiind obștească în toată lumea, mai lesne s'au împrăștiat și s'au trâmbițat defăimările obidatului meu neam.

Iubite cetitorule! te rog spune-mi fără prefăcătorie și cu inimă curată, sânt eu vinovat, căci am tălmăcit în limba părintească această prea scurtă încondeiere? Ași fi fost vinovat, când le-aș fi scris eu din capul meu cu vreo pismă în parte cătră cineva, carea și de mine însuși de ar fi fost scrisă, nu ar fi fost scrisă, nu ar fi trebuit să mă hulească; căci vedem că firea așa orânduiaște, că părinții cei buni să-și dojenească copii lor spre învățul faptelor celor bune și spre dobândirea celor spre laudă neamului lor, precum și dascălii cei cu dureare de inimă, nu numai învață, sfătuiesc, ci și pedepesc pre ucenicii lor spre luminarea învățăturilor și direagerea neravurilor lor.

Dar la aceastea cine este vinovat? Cel ce este datoriu și nu-și împlinește datoria; și cine este datoriu? Dela Vlădică până la opincă (după pilda Românească) căci după chipul cu care să oblăduesc Prințipurile amândoa, clirosul bisericesc este vârful tuturor puterilor asupra celorlalți lăcuiitori carele cliros când ar urma canoanelor și făgăduelilor celora de dânșii date înaintea înfricoșatului jertfelnic, (la intrarea lor în clerul bisericesc) de a nu-și mai căuta de folosu-și în parte; ci să îngrijască și să-și jertfească tot pentru turma ce păstorește. Atunci acel cliros nu s'ar sfii, nici s'ar teame de nici un obraz al nici unui chip de stăpânitoriu sau boer; ci fără îndoială, s'ar pune în orânduială și în bună lucrare toate ceale spre folos, luminare, învăță-

tură și fericirea neamului turmii sale. Dar unde să găsesc acest fealiu de Păstori? Că unora le plac banii, altora le place cinstea, altora le place slava, altora le place îndestularea mâncărilor și a beuturilor, altora le place odihna; alții să fac că nu îndreznesc, alții să fac fricoși, alții nu sânt vrednici să-și cunoască cinul, alții nu știu de unde să înceapă și unde să sfârșască. Și toți acestea ca să nu-și pearză înlesnirile poftelor lor, nu numai că nu îndrăznesc a să împotrivi la ocârmuitorii după vremi și la boerii cei ce sânt îndiregătorii și cu puteri în mâinile lor, ca să nu jefuiască; ci și ajută să chinuiască pre ticălosul norod cu toate chipurile de tiranii. Acum însă în veacul nostru, abea s'au fost găsit un Gherasim (de neam Român neaoș) fostul Episcop Buzăului, carele din durerea inimii sale neputând suferi să vază și să iscălească sfaturile și hotarele ceale spre despoiarea și tirania norodului, s-au mulțemit mai bine să se leapede de toiagul cel pătoresc și de slava arhierască și să se tragă la un schit, să se prostească, a nu mai vedea ceale nevrednice de văzut și a nu mai auzi ceale ce pricinuesc cutremur și pârlirea părului la cel mai strein când le aude; lăsând să se mustreaze de cuget, cei ce au rămas a ocârmui un norod ticălos, iar cugetul său să nu-l mustreaze, căci ar fi primit a fi părtaş printr'o iscălitură numai, la toate fealurile de dosădiri ale jalnicului norod. Acest Gherasim dar s-au arătat numai că în vinele sale are sânge de Român, iar nu de viperă și de lipitoare; și așa arătându-să îndată fără perdere de vreme și de multe vorbe, s-au luat toiagul dela dânsul și s-au dat la altul mai vrednic. Apoi când păstorii lasă turma lor de o spărgăluiesc și o ocârmuesc lupii, de câni ce aștepi? Câni turmii să uită numai când să rămâe ceva din gurile lupilor să apuce și dânsii. Ce este mai firesc că lupii mănâncă numai carnea de pre oi, iar câni turmii mănâncă și oasele; întocma să urmează la noi; că cei cu puterea stăpânirii mănâncă carnea și oasele ceale mai fragede, iar cei ce sânt pre supt stăpânitori și ocârmuitori rod și oasele, ling încă și bătătura ticălosului lăcuiorîu, să nu i să mai ulme nici urma unde l-au mâncat. Poate dară fieștecarele să judece și să cunoască, că neamul Românesc de păstori și cliros bisericesc, întemeiat în datoriile sale, nu are noroc să aibă, de boeri și oblăduitori încă cu atât mai rău, căci acestea numai gândesc nici odată la folosul și slava neamului; ci numai în veaci îi trec sudori muncindu-să la născociri cum și ce mijloc să facă să ia diregătorie mai câștigoasă și să închipuiască ceale mai strecurate mijloace de a despoia pre frații săi. Așa dar, iubite cetitorii, n-au venit încă vremea să așteptăm folosul, luminarea, slava, dreptatea și odihna, răpaosul norodului dela căpeteniile cei ce să numesc patrioți și pământeani; ci poate dela alte neamuri vom putea dobândi vreuna din ceale mai sus zise; iar acum când una dintră dânsule ar simți ticălosul norod, ar fi fericit.

Apoi eu ticălosul aflându-mă Român neaoș și văzând atâtea scriitori în limbi streini, precum acest Thornton, Peysonel, Cara, Montalban, Baur Gheneralu, Cantemir, Leunclavius, Puchevil, Čagit, Halcocodil, Marsilie, Vilkenon, Formont, cari au scris toate ceale reale spre defăimare. Și ce este mai de mirare, mai de obidă și de lăcrămat, că ceale reale mai nici una nu este minciună, ci toate adevărate și încă multe le-au trecut cu vederea

tăcându-le, poate din neștiință, sau scârbindu-să nu le-au scris; n'au trecut însă cu vederea, nici cu părerea, toate ceale din fire podoabe și înbunătățiri ale locului și ale pământului, tânguindu-le că sunt pre acest felîu de câni de stăpânitori, oblăduitori și ocârmuitori. Și aceste batjocuri și hule și defăimări sânt știute și cunoscute de toate neamurile Evropii; ajunge numai să cetească și numai decât înceape a râde și batjocori pre Românî. Zic apoi iarăș, eu ticălosul, dece să nu le fac cunoscute, măcar prin tălmăcire să vază și să cunoască neamul meu cel Românesc, în ce hulă, în ce defăimare și în ce necinste și în ce rând, ce neam de nimic, adormit, neprocopsit, tipărit din nesimțire, lenevit, trândăvit și stăpânit numai de o mândrie, trufie și de un lucș fără socoteală și fără margine. Acest felîu cunosc toate neamurile pre neamul nostru, căci streiniî scriu pentru noi, iar noi, după ce nu scriem pentru noi, nici nu vrem să știm; ce scriu cei streini spre binele și spre răul nostru.

De aceea dară am judecat și am hotărît, puind în minte toate ocările și hulele și pismuirile ce-m(i) vor lipsi și am tălmăcit din limba Franțoească în limba strămoșască pentru Români(i) ce știu Româneaste și sânt Românî adevărați, la socotințe, la fapte, la sânge și la gânduri, ca să știe și ei ce scriu și în ce stare de cinste și de necinste ne au Evropeniî și toate cealelalte neamuri. Și încă sânt alți Evropei, cariî scriu ceale de acum curgătoare în pământurile noastre mai cumplit, prisosind altă pată mai mare și otrăvită, hulind că acum să stăpânesc amândoaș Prințipurile de neamurile sale și că vād mai reale urmări în toate chipurile și mai desfrânate și reale nărăvirî, când ar fi putut să le direagă și să le aducă la bună stare, în vreme ce pildele ceale reale și peadecele cumplite Fanarioți, cu a căroră pricinuire, zic scriitorî, că până acum ne apăram și și ne îndreptăm; acum dar, ce îndreptare ne mai rămâne, decât de nu să vor deștepta din somnul cel împetrit, să se direagă și să se pună la o bună orânduială, alta nu mai rămâne, decât să creape pământul și să ne înghiță pre toți de vii.

Pentru ačasta dară, rog și chem la cunoștința dreptului și folositorîului adevăr pe toți compatrioțiî cetitoriî, cariî cu blândeăț și cu inimă umilită vor fi înduplecați să cetească ačastă mică și în faptă folositoare a mea osteneală, ca și pre însuși să se sfātuiască și pre alțiî, ce nu vor voi să cetească, încă mai cu deadinsul să-i îndemne, ca să lapede să depearte (sic) din neamul românesc toate neravurile și faptele ceale reale câte să vād defăimate de neamurile streine și să îmbrățoseaze cu cea mai desăvârșită sirguință, întâi învățăturile de tot felîul, care aceastea aduc luminarea, strălucirea, lauda și toate înbunătățirile la un neam, carele voiaște să fie în numărul neamurilor celor luminate și mărite; iară să nu voiască a să vedea în veaci cufundați în întunearecul neștiințelor și în lațurile ticăloșiî. Al doilea: economia ceaia ce întemeiază bună starea, viețuirea unui neam, carele voiaște să fie odihnit și scăpat din ticăloșie. Și economia este părăsirea lucșului, adecă a cheltuelilor preste măsura averiî fieștecăruia, îngrijirea cu osârdie a moșiilor și a altor avuturi, cine va avea punerea în lucrare a neguțetoriî fieștecarele după puțința sa, căci prin mijlocirea neguțetoriî, toate neamurile și toate împărățiile să înalță și să înbogătesc, iar nu prin cumplita și afurisita chiverniseală, care numai la aleșiî nostriî să obiçnuiaște. Și ce este ačastă

chiverniseală? despoirea și jupuirea fraților noștri, cari cu sudorile lor ne hrănesc; căci la noi numai cea, carele nu este cu opincă în picor, apoi toți ceilalți ce să învârtesc de obște printre norod, nu mai știu nici un fealiu de tocmeală, nici un alt fealiu de măestrie; decât numai un cuvânt toți știu să scoată din gură: adă și acest adă este fără sfârșit.

Pune, Do(a)mne, hotar acestui fealiu de viețuire unui neam ce pre tine te slăvește în vcați; iară de ai săi aleși este în toate chipurile chinuit, fără milostivire; iară de cei streini batjocorit! Intoarce mila ta spre ei și dintru aceste ticăloșii îi izbăvește. Amin.

Despre originalul francez din care s'a tradus, despre numele traducatorului — după unii Eufrosin Poteca, după alții Dinicu Golescu — vezi P. V. Haneș, *Un călător englez despre Români. O scriere englezească despre Principatele Române, tradusă în românește de Constantin Golescu*, București 1920.

București: Biblioteca Academiei Române.

1292. Typiconul, Buda 1826.

ТУШКОНЪА | ѿтѣм ѿаръ ѿтрѣ ачѣст кнѣ ѿшезат, шѣ тѣпѣрѣт, | дѣпѣ
Рѣндѣмъа Бѣсѣрнчѣ Рѣсѣрѣтѣмъа, | сѣпт | стѣпѣжнѣрѣ Прѣмъмнѣтѣмъа шѣ стѣпѣ-
нѣторѣмъа ѿпѣрѣт шѣ Крѣмъ | ФРѣНЦѣК ѿТѣЮА, | кѣ | Благословѣмъа Бѣцѣ-
ленѣцѣ Бѣмъа Прѣмъсѣнѣтѣмъа Домѣ | БѣФѣН БѣРѣТѣМѣРОВѣНЧ, | Прѣмъсѣнѣмъа
шѣ Мѣнѣрополѣтѣа Бѣсѣрнчѣ Рѣсѣрѣтѣмъа днѣ Кѣрловѣц. | Дѣ БѣДѣА | ѿ Крѣмъска
Тѣпографѣе ѿ Оѣнѣкѣрѣтѣтѣ днѣ Пѣста | А ѿнѣмъа дѣмъа Хѣ мѣмъа. Індѣкѣтѣа ѿ.

In-4°, 73+3 foi, ultimele nenumerate.

Titlul încadrat în chenar de flori. Tipar negru și roșu, frontispicii la începutul capitolelor. După sfârșirea tipiconului (f. 49 v.), urmează «Arătare despre indict, pashalie și despre schimbarea lunei» (până la f. 64), apoi «Ramurile rudenilor».

Pe ultimele foi nenum., este «Scara tipiconului».

București: Biblioteca Academiei Române.

1293. Vasile-cel-Mare și Grigorie Bogoslovul, Cuvinte, București 1826.

КЪВѢНТЕ ПѣЦѢНТЕ ѿПРЕКѣРЕ | Днѣ чѣмъа мѣмъа ѿмъа чѣмъа ѿтрѣ сѣнѣнѣ
пѣрѣнѣнѣмъа нѣнѣнѣ | БѣСѣНѣЛѣ ЧѣМъа МѣРЕ, | шѣ | ГРѣГОРѣЕ КЪВѣНТЕ-
ТОРѣЮА | Дѣ ДѣНѣЗѣЗ, | Тѣмъмънѣ днѣ лѣмъа Бѣлѣнѣскѣ, | шѣ | дѣмъа ѿтѣнѣ
тѣпѣрѣтѣ, | ѿ ѿнѣмъа прѣмъмнѣтѣмъа шѣ прѣ ѿнѣлѣтѣмъа нѣнѣтрѣ Дѣмъа | ГРѣ-
ГОРѣЕ ДНѣМѣТРѣХ ГѣКѣ КОБѣОА | спре фѣлѣсѣа нѣмъа нѣнѣтрѣ. | ѿ Бѣсѣрѣнѣнѣ
ѿ сѣнѣтѣ Мѣнѣрополѣе. А ѿнѣмъа мѣмъа. | Дѣ Мѣтѣнѣ Бѣсѣнѣа Тѣпографѣа.

In folio de 2 foi nepaginate și alte 189 foi; f. 184 greșit numerotată 182.

Tiparul negru pe 2 coloane; inițiale mari ornate.

Titlul încadrat între 2 stâlpi ornamentați, cari susțin, sus, figuri de sfinți, iar jos lărmână într'un chenar de flori.

Pe verso titlului stema Țării-Românești, încadrată și însoțită de versuri din care reproducem pe al 4-lea:

Când și țara dobândi desăvârșită înnoire.

A 2-a foaie liminară are pe o față, prefata, reproducă mai jos, iar pe cealaltă, figura Sf. Vasile, bogat împodobită.

Prefața:

Cătră Cititorul.

Ačasta ȳaste, pe s  mne c  face zice Apostolul: Nu ȳaste nici acelui ce voiaște, nici acelui ce alérgă, ci a lui Dumnezeu celui ce miluia  te ¹⁾. Exaimeron al marelui Vasilie au voit răposatul Episcopul R  d  u  ului Kyr Dosithe   să-l t  lm  c  sc     i să-l typ  r  sc  . Voind, au găsit pe dascălul Ilarion răposatul, om cu   tiin     destul   în limba ellin  sc  . L-au po  tit, rug  ndu-l să facă   c  st   t  lm  cire. F  c  ndu-o, n-au apucat să o typ  r  sc  , din pricin     mprotiv   ce s-au întâmplat. Am alergat mai pre urmă să se typ  r  sc     i tot nu s-au putut. Au miluit D(u)mnezeu în zilele celui acum Mitropolit al Ungrovlahiei Kyr Grigorie, deși t  lm  cirea s-au îndreptat de Prea Sfinția-sa, c  t s-au putut   i typărirea s-au lucrat din porunca Prea Sfinții-Sale   i alte câteva cuvinte, precum să văd, tot ale marelui Vasile, t  lm  cite de singur Prea Sfinția Sa, s-au adaos spre folosul   i îndreptarea năravurilor, aducându-  i aminte de laudele Bogoslovului Grigorie, ce face acestor cuvinte, zic  nd: Când voiu vorbi cu cuvintele cele ithice  ti (adecă îndreptătoare de năravuri)   i lucrătoare ale marelui Vasilie, m   cur   esc la suflet   i la trup   i biserică mă fac priimitoare de D(u)mnezeu   i organ ce să lov   te de D(u)hul   i laudă slava   i put  rea că D(u)mnezei  sc  . De acesta (adecă de D(u)hul) mă prefac   i mă pu   la rânduială   i altul din altul mă fac cu D(u)mnezei  sc   schimbare, schimb  ndu-m   ²⁾. Lângă   c  stea fiindcă marele Vasilie au fost ca un suflet în dooă trupuri cu Bogoslovul Grigorie după cum singur Bogoslovul Grigorie m  rturis   te într-  t  tea locuri, zic  nd, în unele, un suflet să p  r   c   ȳaste întru am  ndo  , carele purta dooă trupuri ³⁾.   n altele   ar   , un trup fără de suflet, că va trăi mai mult socot  m, decât eu fără de tine, o Vasilie ⁴⁾.   i iarăși despre partea marelui Vasilie pentru Bogoslovul Grigorie zice: Aicea m-au pus Chesarin  ni  , pre priiatenul lui Grigorie, pre carele din suflet l-am   ubit ⁵⁾.

Deci tălmăcind câteva (ne av  nd vr  me de mai multe) cuvinte, epistolii, stihuri de ale Bogoslovului Grigorie, le-au unit cu ale marelui Vasilie, ca să se cunoască, că precum în vi  a   au fost iubiți   i uni  i, a  a   i în cartea   c  sta să fie uni  i. A  a dar fiind voința   i așa alergarea   i așa mila, să slăvim pre D(u)mnezeu cel ce ne-au miluit cu   c  ste cuvinte   i în limba noastră, după trecerea a o mie patru sute   aptezeci   i trei de   ni, de c  nd au fost sfinții   i le-au scris. Findc     i singur Apostolul zice: Că pentru milă să slăvim pre D(u)mnezeu, a c  ru  a slavă în v  ci. Amin.

Cel ostenitor   întru ale typografiei
Pafnutie.

Dela f. 180 v.: «Ale sf  (  )ntului Grigorie Bogoslovul, C  teva epistolii c  tr   marele Vasilie   i către al  ii». Dela f. 184 v. — 189 r. urmează: «Ale sf  (  )ntului Grigorie Bogoslovul stihuri oarecare pr   puține din cele multe, care în limba ellin  sc   s  nt făcute cu mare me   esug, la f  liuri de pricin  . Stihuri făcute în limba ellin  sc   după alfavita din care fiește-carele are sfârșitul sfătuirii sale». Pe verso ultimei foi se arată cuprinsul.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV.*, 144—145.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ Rom: IX, 16. ²⁾ Cuvânt. 20. ³⁾ Cuv. 20. ⁴⁾ Stihuri pe morm  nt. ⁵⁾ Tot acolo.

1294. Sturza (Ioan Sandul), Domnul Moldovei, Carte pentru birul satului., 1826. Foaie volantă.

În folio de 4 foi; prima și ultima pagină albe. Anumite locuri punctate din original, trebuiau completate cu mâna.

Noi Ioan Sandul Sturza V(oe)v(o)d cu mila lui Dumnezeu Domn țării Moldaviei.

Carte «Maziloruțașilor și ruptelor Vistieriei, Vorniceii și de obște voi toți lăcuitorii satului.... dela ținutul....», pentru bir și altele. Formular cuprinzând 18 ponturi despre birul satului, banii hacului surugiilor, fânul și orzul menzilorilor, zaherea imareturilor, chereștelile; tot felul de iznasea zaherea, slujba goștinei, deseatinii, vâdraritului, plata rusumaturilor; slujba pogonăritului, căldărăritului; brudina podurilor apelor mari, etc.

Datat: «Anul 1826. Iannuarie».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, pag. 22, unde, însă, se arată greșit că este un exemplar și în ms. rom. 4077 f. 71.

București: Biblioteca Academiei Române.

1295. Florian Aaron, Învățătorul limbii latinești, Înștiințare, (București, 1826). Foaie volantă; latinește și românește.

În-4°, 1 foaie, cu textul pe 2 coloane.

Înștiințare către părinți, spre a-și trimite copiii la școala Marelui Logofăt Constantin Goleșul, din satul Golești, județul Muscelului, «unde afară de mijloacele spre hrană trebuințoase, pentru lăcaș și învățătură, nimic nu trebuie a să îngrijii».

Se dă programa celor două cursuri: «ghimnasticesc» și «filosoficesc».

Exemplar în ms. rom. 4076, f. 50.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.* p. 4.

Reprodusă de P. V. Haneș, ediția citată a *Insemnărilor*, p. XII-XIV.

București: Biblioteca Academiei Române.

1296. Formular la ecenii, Chișinău, 1826. Foaie volantă.

Ne găsim printre foile volante ale Academiei Române această publicațiune, reproducem întocmai descrierea făcută de Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 67-68.

1826 Iunie 13. «Formă la eceniile ceale întâi mari, la utrenie și la liturghie. Pentru Preablagocestivul singur stăpânitorul Marele Domnul nostru Împăratul Nicolae Pavlovici a toată Russia și...»

«S-au tălmăcit de pre cea Rusască și s-au tipărit în Duhovniceasca Typografie a Chișinăului. Iunie 30 zile., 1826 anul.»

Academia Română, *Foi volante*, vol. VI (Basarabia) are, printre foile nedatate privitoare la *Cult*, exemplare din formularele rostite la ecenii, din vremea împăratului Alexandru Nicolaevici, scrise pe 2 coloane, în românește și rusește.

1297. Kreis[schreiben vom galizi[schen] f. f. Landesgubernium, Lwów 1826. Foaie volantă. Nemțește și românește.

În folio de 24 foi nenumerate; tiparul pe 2 coloane, românește în dreapta.

Cuprinde: «Despre introducerea isvoadelor de biruri»: instrucțiuni ce trebuiau aplicate pentru «anu economic» 1827, din care cauză anexele circulării («adaogere către țirculariu») și tablourile-tip au data de 1827.

Circulara este datată: 14 Septemvrie 1826.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 62-63.

București: Biblioteca Academiei Române.

Și precum că nu cuprinde ceva împotrivică către sf(ă)nta noastră biserică și lăcuinței obștești, s'au găsit cu cale spre darea și slobozirea vânzării prin prăvălii, carea pecetluită fiind (adecă întărită cu pecetea Patriarhieii) spre arătarea și adevărarea. 1799 Septemvrie 13.

Neofyt, cu mila lui D(u)mnezeu Arhiepiscopul Țarigradului Romii ceiî noao și a toată lumea Patriarh.

Alexandru Suțu marele tâlcuitoru.

Samuil al Efesului.

Ioachim al Kyzicului.

Alexandru Panu Hamgerli.

Ioann Caragea, marele postelnic.

Pag. 1—38 o «Înainte cuvântare către cetitori» nesemnata, în care se tratează despre rugăciune și puterea ei. Termină cu vorbele: «Fiți sanatoși», după care urmează această notă:

Cartea aceasta s'au tipărit grecește la anul 1799, când pe scaunul Patriarhieii Țarigradului îl înfrumuseța Ierarhul acesta Kyriu Neofyt, căruia dascălul Nicodim Sfeatagorețul îi face în cuvântul acesta oarecare scrieri împrejur, ale vrédniciei, împreună și laude împletindu-î. Și cu adevărat acestea toate să cuvin și Arhipăstorului nostru, Kyriu Kyriu Veniamin. Pentru că cu aceeași răvnă spre de asemenea obștesc folos și preosfinția sa să ostenest(e) (G. T.).

București: Biblioteca Academiei Române.

1300. Bozsinka D. T., *Animadversio in dissertationem Hallensem*, Pesta 1827.

ANIMADVERSIO | in | Dissertationem Hallensem | sub Titulo: | Erweis daß die Walachen nicht | Römischer Abkunft sind etc. | vom k. Rath von *** 1823 editam.

Cui adnectitur fidedignis Scriptoribus fulta | Probatio, | Valachos esse veros | Posteris Romanorum. | Authore | Damasceno Th. Bozsinka. | 1827. | Pestini, | Typis Ludovici Landerer de Fűskűt.

In-8º de 56 pagine și 1 foae (*Errata-Corrige*).

Pe verso titlului acest vers din Horatius: *Vis consili expers mole ruit sua*

Este răspuns la cartea apărută la Halle în 1823, cu acest titlu: *Erweis, dass die Walachen nicht Römischer Abkunft sind, und diesz nicht aus ihrer Italienisch-Slavischen Sprache folgt. Vom k. Rath v. ****

Halle, 1823. In der Gebauerschen Buchhandlung. Gedruckt in der Gebauerschen Buchdruckerey. In 8º de 31 pagine. Autorul acestei broșuri (cf. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 239, nr. 1158) este «von [Sabbas] Tőkőli aus Arader Comitat in Ungarn». Pentru identificarea autorului vezi și Dr. C. Diaconovich, *Enciclopedia română*, Sibiu 1898, I, p. 524: «făcuta de Tőkőly-Tuculie, mare contrar al Românilor».

Cartea germană a lui Tőkőli este tradusă și în românește, la anul 1827; vezi aici nr. 1327.

Ediția românească a cărții lui D. Bojîncă a apărut în 1828; vezi aici nr. 1357.

București: Biblioteca Academiei Române.

1301. Caian Dem., *Predică despre statul milităresc*, <Blaj> 1827. Românește și nemțește.

PREDICĂ | despre | STATUL MILITARESC', | și semnele lui de invingere, | quare | DEMETRIE CAIAN, | Canonic' lector în Capitulu Blasiulu | contră | quel d'ăntea Cesario Crăescul | Regiment a Românilor din | Ardeal Nro. 16. | La sanțirea steagurilor | în | adunarea la Cristian | în 4. și a lui Junie 1827 au ținuto | 1827.

Blicke | auf die | erhabene Bestimmung des Militär-Standes | und | seiner Siegeszei-
chen. | Freye Uebersetzung | der | Predigt, | zur Feyer der am 4. Juni 1827. | im | Lager bei
Großau | vollzogenen Weihe | zweyer neuen Fahnen | des | kais. kön. ersten Wallachen Gränz
Infanterie- | Regiments Nro. 16. | gehalten in wallachischer Sprache | von | Demetrius Rajan, |
Domherrn des griechisch-latholischen Dom-Kapitels zu Blasendorf. | 1827.

In-12° de 44 de pagine.

Textul românesc pe paginile cu soț. Inaintea titlului românesc (pe aceiași foae, recto)
acest titlu:

Predică | despre | Statul Milităresc' și semnele lui de | invingere. | Pretiu
unui Exemplar este 30 Cr. in Argént spre | Folosul Schólcilor al. Regiment
Romanilor.

Blicke | auf die | erhabene Bestimmung des Militär-Standes | und seiner Siegeszeichen. |
Kostet ungebunden 30 Pr. Conv. Münze, und der Ertrag ist den Schul-Anstalten des 1-ten
Wall. Regiments gewidmet.

La pag. 42: Cuventare quand Domnul Oberster Michael de Fligely au dat
Steagurile quele sănțite.

București: Biblioteca Academiei Române.

1302. Carte folositoare de suflet, București 1827.

КАРТЕ ФОЛОСИТОРЕ ДЕ СУФЛЕТ | ДЕСПЪРЦИТЬ | ТРІЙ ПЪРЦІЙ. ДИИТРОС
КАРЕ, | ЧК ДИИ ТЖІ КСРІНДЕ | ЖЕЦЪТЪРЪ КЪТЪРЪ ДУХОВНИК. | И ДОУА, | КАНОНЕЛ
СФІТСАШ ІОАНН ПОСТНИКАШ. | ИР А ТРІА, | СФЪТЪРІ
КЪТЪРЪ ЧІА ЧЕ СЪ ИСПОВЕДАШІЕ. | ТЖАМЪЧІТЪ ДИИ ЛІМЕА
ЧК ГРЕЧАСКЪ, | ШІ АКСМ АНЧК АТРЕАВАРЪ ТУПЪРІТЪ, | Ж
ЗНАЛЕ ПРК АСМІНАТСАШ ШІ ПРК АНЪАЦАТСАШ | НОСТРО
ДОМН | ГРИГОРІЕ ДИМІТРИЕ ГІКЯ БОБЕОД. | ДИИ
ПОРЪНКА ПРКЕФІЦІЙ СЪАЛЕ КУРІС КУР | ГРИГОРІЕ, | ИРХІЕНІС-
КОУА ШІ МІТРОПОЛІТЪА А ТОВАТЪ | УНГРОВЛАХІА. | КЪ
ТЪАЛА УВАРЕКАРЪА ЮБИТОРЮ ДЕ ХС, | СПРЕ ФОЛОУСА ЧІА ДЕ
УЩЕ. | Ж БУКЪРІШ. | Ж СФІТА МІТРОПОЛІЕ. ПА АНЛА ЛАУКЪ. |
ДЕ МАТЪІЙ БЪБЕКА ТУПОГРАФСА.

436. Inițială din *Carte folo-
sitoare de suflet*, Buc. 1827.

In-4° de 3+91+3 foi, primele și ultimele nenumerotate.

Titlul și gravura din fața textului (Isus Hristos drept ju-
decător, stând pe jeț) încadrate în chenare de flori și figuri de
sfinți. Verso titlului cuprinde stema Țării-Românești și versurile ei, fiind încadrate în
chenar numai de flori. Inițiale (facs. nr. 436), frontispicii ornate, unele semnate: П. ГРАМІН
1819 (facs. nr. 437).

Din prefața intitulată «Celor întru Hs. prea cinstiților Părinți duhovnicii fiiască
închinăciune», dăm sfârșitul:

Pentru aceasta, ca să se facă oareșcum mai lesniçoisă greotatea, ce
pățimesc duhovnicii la lucrul dregătoriei lor, s-au adunat cu multă silință
aastă învățătură, dela mulți sfinți dascăli, adăogându-se și canoanele sf(ă)n-
tului Ioann Postnicului, încă și altele oarecare de nevoie pricinii, ca să cano-
nicescă după acéstea pre cei ce să pocăesc.

Priimiți dar, o cinstiți duhovnici, cu părintescă dragoste, această mică
cärtică și citindu-o și ajutându-vă dintr-însa, nu încetați de a vă ruga lui

din neștiința moașilor și încredințat fiind eu de bine voința ce aveți pentru folosul obștesc, am îndrăznit a o afierosi pre nobilei persoanei voastre. Doresc deci ca să fie priimită ca o adevărată a adâncii smereniei ce am către bine voitoare nației și prietina omenirii.

Al nalt nobilei voastre
Pré plecată slugă.
Doftor Nicolai Chiriacopol

Pre Nobilei și Favoritoarei binelui Nației Dumisale Marei Vistieresi
Cucoanei.

Anica Roset născută Bogdan.

Cu căzută cinste să afierosăște această învățătoare carte.

La sfârșit:

Cu aceasta dau sfârșit aceștii cărțicele. Și doresc din toată inima mea, ca să fie priimită de către iubitorii de științe.

București: Biblioteca Academiei Române.

1305. Nicolas Costin., *Histoire de la Moldavie*, traduite en grec moderne par Alexandre Amiras <et publiée> par M. Hase, Paris 1827. Grecește.

D'un Manuscrit de la Bibliothèque du Roi, contenant une Histoire inédite de la Moldavie, composée en moldave par Nicolas Costin, grand logothète à la cour d'Iassy, et traduite en grec moderne par Alexandre Amiras. Par M. Hase.

Cu acest titlu publică Hase (în *Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque du Roi et autres bibliothèques; publiés par l'institut Royal de France.*, Tome onzième, (seconde partie) Paris, Imprimerie Royale, 1827, p. 274–394) un studiu (p. 274–331) și șapte fragmente din cronică lui Nicolae Costin, traduse în grecește de Alex. Amiras (p. 332–394), însoțite de numeroase și interesante note explicative.

Capitolele reproduse de Hase, ca un *Appendice à la notice précédente*, sunt în traducerea lor franceză, următoarele:

No. Ier. Expédition fabuleuse de l'empereur Trajan dans la Grande-Tartarie. — Mur de Trajan. — Fondation des premières villes en Moldavie.

No. II. Victoire d'Étienne le Grand, remportée sur les Turcs le 17 Janvier 1475, près de la rivière de Berlad.

No. III. Mort et caractère d'Étienne le Grand.

No. IV. Traité d'alliance entre l'empereur Soliman II et Jean de Zapolya, roi de Hongrie.

No. V. Expédition des Turcs contre la ville d'Astracan.

No. VI. Règne du prince Radoul fils de Michna, surnommé le Grand (1623–1626).

No. VII. Révolte contre le Prince Douka, surnommé l'Albanais (le 29 Octobre 1671).

Capitolele VIII și IX, atribuite de Hase tot lui Nicolae Costin, povestesc evenimente posterioare morții cronicarului:

No. VIII. Surprise de la ville d'Iassy par un parti Autrichien (le 10 Janvier 1717).

No. IX. Pièce officielle datée du 6 Septembre 1729, et relative à des négociations entre le prince Grégoire Ghikas, hospodar de Moldavie, et Mengueli Guéraï Ile. de ce nom, chan de Crimée.

București: Biblioteca Academiei Române, A 14.813.

1306. Darvari N. Dim., *Culegere de înțelepciune*, trad. de Iancu Nicolae Moldovean, București 1827.

КЪЛѢЦЕРѢ | ДѢ | ЖЦЕЛѢПЧЮНѢ. | ЕКРІСЪ ꙗ ЛІМБА ГРЕЧѢСКЪ : | ДѢ | ДЪМНѢЛЪЙ
ДІМІТРИЕ НІКОЛАШ ДАРВАР. | ІАР АКСМ | ТЪЛМЪЧІТЪ ꙗ ЧѢ РЪМЖНѢСКЪ : | ДѢ | ІІНКУ
НІКОЛАЕ МОЛДОВЕЪН. | ШН АКСМ ꙗТЖАУАРЪ ДАТЪ ꙗ ТУПАРЪ.

Ла Привіліята Тупографіе Дни | Б С К С Р І Ц Н. | ГШТ ЁФОРІА ДЪМНѢЛІУР
БѢРІЛАУР РЪДСКАНША КЛИНЧАНША БІВ БІА ЕТОЛНИК. ШН ДІМІТРАКІ ТОПАНЧАНША
БІВ БІА ЕРДАР. | 1827.

In-8° mic, 8+129 pag. (primele au numerotație cirilică, celelalte cu cifre arabe) + peste 11 pag. nenumerate.

Pe verso titlului stihul 12, cap. 25 din Sirah; urmează prefețele reproduse mai jos. Dela pag. 125—129 poeziile cu următoarele titluri: *Chibzuire și rugăciune, O lumină să răvârsă și să arată Rumânilor celor adevărați table de aur cu buna vestire*. Aceste poezii se găsesc și în colecția de poezii ale Văcăreștilor (ed. I. Voinescu, Buc., 1848, p. 69—70, și 71—72); Al. T. Dumitrescu, «*Trâmbiță Românească*» manifest public, patriotic și revoluționar de Ienăchiță Văcărescu, cu un studiu introductiv (Analele Acad. Rom., Mem. sec. lit., 37 (1914—15), p. 37—38 atribue prima poezie lui Ienăchiță Văcărescu, care ar fi scris-o «pentru revoluția din 1769».

Preasfințitului Duhovnicescului Păstoriu Mitropolit al Moldaviei Kyriu Kyr Veniamin fiască închinăciune.

Prea sfințite Părinte! trimis de Preasfințiavoastră la Școala din București ca să mă luminez prin învățătura Națională, de mult doream ca să-mi arăt mulțămirea către Preasfințiavoastră pentru această facere de bine; dar neavând alt mijloc ca să-mi împlinesc această dorire, am năzuit a tălmăci pe limba Patrii noastre această cârtică ce să numește Culegere de înțelepciune scrisă în limba grecescă cea vorbitoare de înțeleptul răposat Dimitrie Darvar. Ideile ce se coprink într-însa privesc la împodobirea și îmbunătățirea tinerimii. Și fiindcă Duhovniceștile povățuirii, ce Preasfințiavoastră dați în scris și prin graiu fiilor Moldaviei, privesc tot la îmbunătățirea fiilor celor Duhovnicești ai Patriei noastre, de aceia și eu închin Preasfințiilor voastre această dintâia pârgă a ostanelilor mele, împlinindu-mi prin această parte din datoria ce am către Păstorul Patriei și făcătorul meu de bine. La tălmăcirea acestor cărți m-au ajutat și m-au îndreptat la multe unu din învățătorii dela Școala de aici; și eu m-am silit a o face cât me-a fost prin putință, mai deslușită, încât să o înțelegă foarte lesne câți vor binevoi să o citescă cu luare de seamă. Scriitorul grec adăogase la sfârșit oare care reguli pentru paza sănătății; dar eu văzând într-însa oarecare idee și vorbe, care nu ar suna bine la urechile noastre, am luat îndrăzneală să le scoț și în locul lor am pus, după povața învățătorilor miei, vreo câteva versuri morale ale Dumnealui Coconului Iancu Văcărescu, adică: *Chipzuire și rugăciune și Tablele Rumânilor*, prin care ne îndemnă la unire și iubire de patrie.

Preasfințite Părinte, dacă ideile ce să coprind în această cărticică vor aduce vreun folos fraților miei compatrioți, ei trebuie să-l cunoască dela Preasfințiavoastră, ca unu ce sânteți pricina trimiterii noastre aici și învi-tării la luminare.

Priimiți dar, Preasfințite Părinte, acest dar ce vă fac din bună voință și după cuviință și nu-l judecați după micșorimea lui, ci după folosul ce nădăjduiesc să aducă și după râvna ce am de a fi apururea.

In București
1827 Martie 29.

Al Preaosfințiilor voastre
prea plecat fiu sufletesc
Iancu Nicólae.

Precuvântarea Scriitorului.

Aastă cărticică este o adunare din deosibite cărți a multor bărbați înțelepți, cari prin privire am cercat cu amăruntul firea oamenilor și prin cercare au cunoscut lucrurile lumii. Crez că am făcut bine typărind aduna-re a acestor înțelepte regule, fiindcă folosul lor este mare și întrebuițarea lor aduce oamenilor liniștire, mulțămire și prin urmare fericire. Nu m-am sfiit a o numi Culegere de înțelepčune, fiindcă este floarea înțelep-ciunii omenestă și puține cărți coprind în atâtea puține foi adevăruri atât de mari și atâtea bune mijloace întemeiate pe cercare spre dobândirea fericirii omenestă.

La sfârșit am adăogat o învățătură în versuri pentru paza sănătății¹⁾, care să unește foarte tare cu fericirea omenescă, fiindcă mintea și sănătatea este fericirea cea desavârșită a omului. Decă ai în această cărtulie, o iubito-rule de învățătură tinere, și regule înțelepte ale bunii purtări și păzitoare ale sănătății.

Intrebuițaze-le, dacă îți iubești liniștirea, mulțămirea și prin urmare fericirea ta. Pentru mine va fi destulă răsplătire, dacă să va înmulți mai mult binele în lume, care doresc din fundul inimii mele.

Dimitrie Nicolae Darvar.

Viena la 25 Iunie 1811.

București: Biblioteca Academiei Române.

1307. Vamva Neofit, *Elementuri de filosofie morală*, traducere de Radovici Constandin din Golești, București 1827.

БЛЕМЕНТЪРЪ | ДѢ | ФІЛОСОФІЕ МОРАЛЪ. | АЛКЪТЪНТЕ | ДѢ | НЕОФІТЪ БАМВА | ПЕНТРЪ ІБЕНТОАРЪ ДѢ АВЕЦЪТЪРЪ ТИНЕРІМЕ | А ГРЕЧНАВР. | ФІРІЩЕ ТОАТЕ СЪ СТРИКЪ ДИН ЛИЩІРЕ, ШІІ ПРИСОСІРЕ (ПРІСТ: Мор: Карт: 2. Кап: 2) | ШІІ ТЪЛМЪЧІТЕ А ЛІМБА РЪМЖНЪСКЪ, СПРЕ | ФОЛЪСА ТІНЕРНАВР РЪМЖНЪ. | ДѢ | КЪНЕТІНДІН РІДО-БНЧЮ ДИНТРЕ ГОЛЕЩІ.

А БСКЪРІЩІ. | Ла Типографіа Дела Чиншмъ. | 1827.

In-8° mic de 380 pagine.

Pe verso titlului o cugetare. Urmează (p. 3—52) o «Înnainte cuvântare», în care tra-

¹⁾ Omise de traducătorul român, după cum afirmă el însuși în prefață.

tează pe larg despre sistemele lui Zoroastru, Confuchie, Esop, Socrat, Platon, Aristotel, Theofrast, Chicheron, Seneca, Plinie-cel-mai-tânăr, Epictit, Plutarh, Marcul Avrilie, Grigorie, Vasilie-cel-Mare și Hrisostom.

Din această lungă expunere, care depășește cadrele unei prefețe, reproducem începutul și sfârșitul.

Inainte cuvântare.

Știința moralicască este cé mai folositoare și mai trebuincoasă omului, căci îl învață cum să-și înfrâneze patimile și să-și reguleze faptele, ca să petrecă cinstit și fericit această viață și să aibă bune nădejdi și pentru cé viitoare. Cu toate acestea n-au pâșit, pe cât se căde, mai mult înainte aceste științe și mai vârtos partea ei cé practică, căci multe au fost și încă sânt piedicile ei; din care cele mai de obște și mai cuprinzătoare de cât celelalte, sânt, după cum mi să pare, aceste dooă următoare.

Cé dintâiu stânjinire din început au fost neînvățătura și neștiința oamenilor. Născuți că să trăiască viață soțiială și siliți de firésca neputință să céră ajutoriu unul dela altul, s-au strâns mulți la un loc și încet, încet au făcut sate, orașe, domnii și împărății. Dar adunările lor le-au făcut din început copilărești după puterea înțelegerii lor, fiind neînvățați și fără de știință de lucrurile soțiiale, lipsiți de legi înțelepte și rătăciți în ideile cele pentru D(u)mnezeu. Dintr-aceste dar pricină trebuia să iasă multe și mari înșălăciuni, obiceiuri, și năravuri varvare, necuvincoase și împotrivoare la obștescul scopos al unirii lor cei pentru viețuire. Aceste obiceiuri și înșălăciuni înrădăcinându-să cu vremea și întărindu-să cu îndelungata obișnuință, au rămas din ném în ném atât de întărite, încât au fost peste puțină, sau cel puțin, anevoie, de a să dăzrădăcina.

Boalele morale nu sémână cu cele trupesti, cu toate că sânt mai rele și mai primejdioase. Omul firește caută să-și păzescă ființa cé trupescă și totdeauna este împrejurat de estimi firești, care au puteri asupra-i. Are simțiri din afară și din lăuntru, care îl înștiințează la cel mai mic lucru ce va fi împotriva estimii sale. Așa dar numai decât simte orice firesc rău i-să va întâmpla și îi caută tămăduire. Dar boalele cele moralicești sânt nesimțite și ce e mai rău, căci totdeauna încep cu simțiri de înșălătoare plăceri. Deci dar omul este ticălos și pătimește fără de a cunoaște adevărata pricină ca să o tămăduiască. Dintru acéstă pricină multe năravuri și obiceiuri întraduse în orașe și în némuri fără de bănuială de stricăciune și după trecere de ani s-au făcut prăpăditoare.

Al doilea. Boerii și cârmuitorii orașelor și ai némurilor nesimțind sau nevoind să simță că cinstea cé adevărată, puterea și fericirea lor spunzură din învățatură și din năravurile cele bune ale supușilor lor, nu le pasă nimic pentru bună creșterea și moralicésca învățatură a lor și mai vârtos de multe ori cu meșteșug politicesc îi prefac în răi, cu toate că, ném cu moral stricat și neînvățat nu poate niciodată să fie propté temeinică a scaunului împărătesc, nici uneltă a fericirii și a cinstei cei din lăuntru și cei din afară. Când marele Alexandru au văzut mormântul lui Ahilleu, fericé pe acest irou, căci în viața lui au dobândit un astfel de prieten ca Patroclu și după moarte un asemenea Rapsod (adecă alcătuitor de pesne) ca Omir. Negreșit fieșcare

domn poate a avea pe toți supușii săi, în viață Patroclî și după moarte Omiri lăudători. Și cel mai dintâiu mijloc este învățătura și statornica prefacere și îndreptare a năravurilor.

Deci dar cercetând cu amăruntul aceste dooă mai sus, în scurt, zise pricină, nu trebuie să ni să pară cu mirare, cu toate că este lucru vrednic și de întristare, că această trebuincoasă știință a buneî viețuirî încă nu au înbrățișat-o nămurile noastre. Dar mai înainte de a începe moralicésca învățatură, socotesc că este de folos să arăt la cei iubitori de învățatură, pe cei mai vestiți dintre cei vechi scriitori de moral, câți au scris pentru această știință...

Aceștiia sânt cei mai numiți vechi cuvântători de Moral, cari au pus multă silință spre a scrie și a învăța Moralul; mai sânt și alți mulți, din cei din urmă slăviți scriitori și dascăli de Moral, cum sânt Nicolaî, Pashaliî și Malevranhiî și alții; și să mai gălesc încă încoace și încole sumă de sfătuirî folositoare spre Moral ce au scris alți mulți poeți, scriitori, pictori și istorici, făcători de basne, filologhi, politici, scriitori de comedii și de tragedii și de multe felurimi alcătuitori înțelepți. Dar orî care va fi scriitorul unii cărți pe care noi o citim, trebuie să avem mare băgare de seamă, ca să nu priimim fără a judeca orânduețele lui, căci din adevăr nu ne temem de vreo vătămare și oamenii nu sânt însuși adevărul, ci de multe ori ne arată idei mincinoase în chip de adevărate, sau fiindcă și ei sânt înșalați, sau vrând să înșale pe alții. Și lângă acestea mai sânt și idei care ni să par adevărate, pe care de nu le vom cerceta cu amăruntul, sântem în primejdie de a le înbrățișa întocmai ca cele adevărate. Incât în orî care idee, până a nu o priimi, trebuie cu amăruntul să cercetăm și mai vartos în cele moralicești. Căci din ideile cele moralicești spânzură faptele noastre, cele moralicești și din moraliceștile noastre fapte spânzură toată fericirea vieții noastre cei de acum și cei viitoare. Așa dar cu dooă regule trebuie să cercăm fiecă moralicésca idee, adică cu cuvântul cel drept și cu cerésca noastră credință.

După această pe scurt întraducere, vreme este acum, iubiți ascultători, să intrăm în theoria științei virtuților, la care Patria, Némul, Filosofîa și sf(â)nta noastră Biserică să roagă a vă vedé iscusiți la punerea Moralului în lucrare.

La sfârșit (p. 375—380): «Însemnarea capetelor».

București: Biblioteca Academiei Române.

1308. Hosszu Dimitrie., *Versuri episcopului Nicolae Kováts*, Oradea-Mare 1827.

N'am văzut exemplare. Cartea este înregistrată de Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 250, nr. 1188 astfel:

Marirei suale pre-osantitu-lui, și pre-luminatu-lui Domn — «Nicolae Kováts episcopu-lui diecesei Belgradu-lui, în marele principat» — Ardeal — «smeritul, si umilitul fiu Dimitrie Hosszu Parochul d'in Sállyi a'Diecesei Oradiei Mare Graeco-Catholică.

În Oradea Mare, 1827. Cu Typariu-lui Joan Tichy.

În-8° de 6 pagine; versuri.

Imprimatur: M. Varadini die 11-a Junii 1827. Ladislaus Gedeon, m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor.

Budapesta: Biblioteca Universităţii.

1309. Instrucţia blagocinului bisericilor, Chişinău 1827.

ІНСТРУКЦІЯ | БЛАГОЧІНІСЛАВІЙ | БІСЦЕРКІНІСЛАВЬ МАЙ ЧОСЬ ЇСЕМНАТЕ. * (şi în notă, jos:) ІЗВОДЪ БІСЦЕРКІНІСЛАВЬ СЪ ДЛАТЪСРЪКЪ ПЕ | ЛЖИГЪ ДЧАСТЪ ІНСТРУКЦІЕ.

In-4°, 20 foi.

Textul începe imediat sub titlul de mai sus şi e împărţit în 66 capitole, după care urmează (f. 19 r.—20 v.): «Invăţatură în scurtă ce să citeşte de blagocinul la cercetarea bisericilor». La sfârşit:

S'au tipărit la Prea-sf(ă)ntul Synodul la anul 1820. Iară de pre cea Slavenescă s-au tălmăcit pe limba moldavenescă şi s-au tipărit în duhovničasca typografie a Bessarabiei, în Chişinău, la anul 1827.

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 68, nr. 40.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1310. Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, Invăţatură pentru nunţi, Bucureşti 1827.

ЇВЦЬЦЪТЪРЪ ПРЪ СКУРТ | ПЕНТРЪ НЪНЦІЙ, | ІКЪМ ТЖАМЪЧІНТЪ ШІ ІТРЪ
ДЧІСТ КІП ДШЕЗІТЪ ДЕ ПРЪСФІЦІА СЪ | ПЪРІНТЕІ МІТРОПОЛІТЪА УНГРОКЛАХІЙ |
КУР ГРИГОРІЕ, | ШІ КЪ Д ПРЪСФІЦІЙ СЪБЕ БЛАГОСЛОВЕНІЕ ТУПЪРІНТЪ | І ЗІЛЕІ ПРЪ-
ЛЪМІНАТЪСЛАВІЙ ШІ ПРЪЇНЦІАТЪСЛАВІЙ НОСТРЪ ДЪМІ | ГРИГОРІЕ ДІМІТРІЪ ГІКІ
БОУЕОД. | І БЪКЪРІЦІЙ | І ТУПОГРАФІА СФІТЕЙ МІТРОПОЛІЙ. І ДНЪА АУКЪ.

In folio mic, cu 1 foaie de titlu şi paginile numerotate în continuare 171—212.

Pe pagina cu titlu, stema Munteniei. După arătarea «spiţelor» rudeniei urmează «Epistolie a marelui Vasilie către un Diodor oarecarele» (p. 209—212).

Atât exemplarul Academiei Române, cât şi exemplarul Seminarului de bizantinologie al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Bucureşti, sunt legate la un loc cu: 1. Grigorie Nazianzineanul, *Cuvânt pentru preoţie*, Buc. 1821 (v. nr. 1121); 2. Ioan Gură-de-aur, *Cuvinte şase pentru preoţie*, Buc. 1820 (v. nr. 1074), cu aceasta din urmă fiind chiar în continuare de paginaţie.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV...*, p. 147—148.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1311. Ioan Gură-de-aur, Cuvânt, Bucureşti 1827.

ЇЧЕЛЪ ІТРЪ СФІЦІЙ | ПЪРІНТЕІСЪ НОСТРЪ | ІВАНІ ГЪРЪ ДЕ АЪР. | КЪВЪНТ |
ЛА | ТЪАРЪ ЧІНІСТІТЪСЛАВІЙ КЪП, ДА ЧІНІСТІТЪСЛАВІЙ СЪВЕНТЪСЛАВІЙ ПРОРОКЪ, ЇНАНТЕ | МЕРГЪ-
ТОРЮЛЪ ШІ БОТЕЗЪТОРЮЛЪ ІВАНІ. | ПЕНТРЪ МЪРІНАЕ ЧЪЛЕ РЪЛЕ | ШІ ЧЪЛЕ БЪНЕ. |
І БЪКЪРІЦІЙ 1827.

In 12° de 27 pagine. Titlul încadrat. Fără prefaţă. La pag. 20: «Povestire din Pateric arătătoare pentru sufletele celor ce mor, cum sânt după despărţire».

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV...*, p. 146—147.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1312. Ioan Gură-de-aur, Cuvinte, București 1827.

КЪЕИНТЕ ПСЦИНЕ ѿарекаре | дин чѣле мѣате але чѣлш ѿтрѣ | сѣицѣи пѣринтелш
 нѣстрѣ | Іоанн гѣрѣ де ѿср. | ѿкъм ѿтѣи тѣпѣрѣте, | ѿ зѣле прѣлѣминѣтѣлш шѣ
 прѣѣнѣлѣцѣтѣлш нѣстрѣ Дѣмн | ГРИГОРІЕ ДИМИТРИѢ ГІКІА РОЕВОД | кѣ бла-
 гословѣнѣа чѣлш де акѣм ѿ тѣатѣ | ѿнѣровѣлѣа Митрополѣт | Кѣрѣс Кѣр ГРИГОРІЕ. |
 Де кѣрѣе сѣш шѣ тѣлѣмѣчѣт дин ѣлѣмѣа ѣлѣн-нѣскѣ, спре фѣлѣсѣа нѣмѣлш нѣстрѣ. |
 ѿ Бѣкѣрѣицѣи | ѿ сѣиѣта Митрополѣе. Ла ѣнѣа лѣкѣ. | Де Мѣтѣѣи Бѣѣѣнѣа Тѣпѣрѣѣлѣа.

In folio de 2 + 192 + 2 foi, primele și ultimele nenumerate.

Tipar negru pe 2 coloane. Titlul este încadrat între figuri de sfinți sus și 2 stâlpi, flori, în laturi și jos. Pe verso lui stema Munteniei, cu versuri închinat lui Grigorie Dimitrie Ghica Voevod Domn Țării Românești. Urmează o prefață, reproducă mai jos, iar pe verso acestei foi liminare este gravura Sf. Ioan Zlatoust.

În fruntea textului este un frontispiciu înflorat, cu figura Maicii Domnului, a lui Isus Hristos și a Sf. Ioan, lucrat de un *Grigorie tipo(graf)* semnat în stânga jos. Inițialele sunt mari și ornate.

Pe ultimele 2 foi se tipăresc «Cuvânt la sfințele Paști» al lui «Proclu, arhiepiscopul cetății lui Constantin» și cuprinsul.

Prefața:

Cătră cititorîul.

Cei trei sfinți și ai lumii mari dascalî, Grigorie, mintea că deșteptă, Vasilie, înălțimea dogmelor că împărătescă și Ioann, noianul cel plin de daru al tâlcuirii celor de Dumnezeu însofiate Scripturî, cu rugăciunile lor cele întreite cătră Sfânta Treime, dela carea s-au învățat și apoi au învățat, dela carea s-au luminat și apoi au luminat, pre carea o au proslăvit și apoi s-au proslăvit, au ajutat de s-au tălmăcit și acum în limba noastră din cele prea multe ale lor cuvinte, prea puține. Și fiindcă în anul trecut s-au typărit cele ale celor doi, nu au suferit sfântul Ioann, cel întocmai cu ei întru toate, să rămăe întru această mai jos. Și iată că au eșit și cele ale Sfântului din typar. Ca precum în limba că ellinăscă au fost fluere de Duhul mișcate câte trei ale Treimii, așa și întru a noastră că Rumânăscă. Ci fie ca precum cu rugăciunile lor au ajutat de s-au tălmăcit și s-au typărit, așa cu acéleas să ne întărescă ca și să le citim și să ne folosim și mântuire să dobândim.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV.*, p. 145—146.

București: Biblioteca Academiei Române.

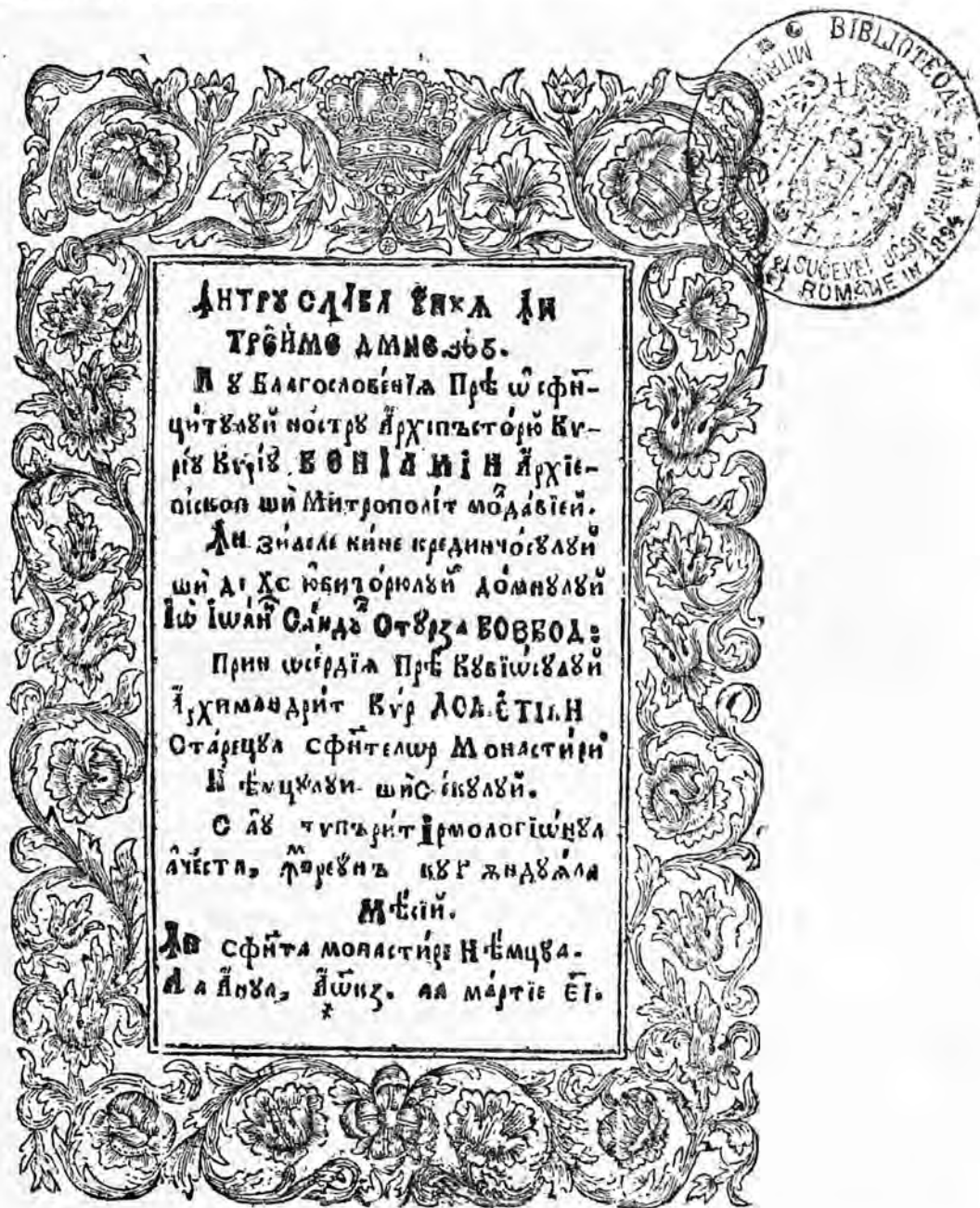
1313. Irmologhion, Mănăstirea Neamțul 1827.

Інтрѣ слѣва ѡнѣа ѿн | трѣимѣ Дѣнѣзѣс. | Кѣ благословѣнѣа Прѣ ѿ сѣицѣицѣтѣлш
 нѣстрѣ ѿрхѣпѣсторѣ Кѣрѣс Кѣрѣс БѣНІАМІН ѿрхѣпѣсѣоп шѣ Митрополѣт Мѣ^аДѣ-
 вѣи. | ѿн зѣле бѣнѣкрѣдинѣсѣлш | шѣ де Хѣ ѡбѣнѣторѣлш Дѣмнѣлш | Іѣ Іѣ^аІІНѣ
 БѣНДѣЛ ѢТѣРѣА РОЕВОД : | прин ѿсѣрѣа Прѣ кѣкѣлѣсѣлш | ѿрхѣмѣндрѣт Кѣр
 ДОМѣТІІН | Ѣтѣрѣсѣа сѣиѣтелѣр Мѣнѣстѣрѣи | Нѣмѣсѣлш шѣ Тѣкѣлш. | Тѣс тѣпѣрѣт
 ІРМОЛОГІѢНѣа | ѣчѣста, ѿ^апрѣсѣнѣ кѣ Рѣнѣдѣлѣа | Мѣсѣи | ѿн сѣиѣта мѣнѣстѣрѣе
 Нѣмѣсѣа. | Ла ѣнѣа, ѣѣѣкѣ. Ла Мѣртѣе ѣи.

In-4° de 2 foi nepaginate +344 pagine și alte 6 foi nepaginate.

Tarip negru și roșu; titlul încadrat în chenar de flori (facs nr. 438), iar pe verso o

gravură care reprezintă pe Maica Domnului și soborul Apostolilor, înconjurată de figurile celor 4 evangheliști, a 4 apostoli și sus de S-ta Treime cu Sf. Ion Botezătorul și Maica Domnului (facs nr. 390).

438. *Irmologhion*, Neamt 1827. (Titlul).

Cartea are paginile încadrate în linii; inițiale mari, ornate și frontispicii.

La pag. 217, începând «Rânduiala blagosloveniei mării», avem 2 gravuri frumoase xilografiate, înfățișând scena îndestulării credincioșilor cu 5 pâini și 2 pești; alături aceiași scenă, însă cu 7 pâini și 4 pești. (facs. nr. 439).

Къ словознѣніа ѿнѣлацѣтсѣхъ Кръіскѣхъ Гвѣрніѣхъ а тотъ ѿрдѣлѣхъ. | Сѣс тѣпѣрѣтъ
ѿ Сѣкѣи ѿ Тѣпограѣла лѣи Іоанн Бѣрт. | 1827.

In 4° de 2 foi + 316 pagine.

Tipar negru și roșu. Titlul încadrat și alb pe verso. Pe a 2-a foaie liminară se arată cuprinsul. In text figurile celor 2 sfinți: Ioan Zlatoust și Vasilie-cel-Mare (facs. nr. 440), precum și frontispicii mari (facs. nr. 441).

La pag. 248–259 Synaxariul; apoi rugăciuni «la vreme de nevoie» (p. 260–309); învățătură pentru sfânta liturghie (p. 310–314); sfârșește cu rugăciunea lui «Kyr Ioann Vrotopopa marele doftor Kyrkya.... la ceia ce de grab cad în neputință și să băntuesc de duhuri necurate».

București: Biblioteca Academiei Române.

1316. Macarie, Ieromonah, *Tomul al 2-lea al Anthologhiei* [Utrenier], București 1827.

ТОМАХЪ ѿ ДОИЛѢ | ѿ АНΘΟΛΟΓΙΕΙ. | Дѣпре ѿшѣзѣмѣхъ Гвѣстнѣи чѣи
ноѡв | ѿ Мѣскѣи Бѣсѣрнчѣи. | Ёкѣмъ ѿтѣжѣ тѣпѣрѣтъ ѿ зѣлѣе Прѣлѣснѣнѣтсѣхъ
шѣ Прѣѿнѣлацѣтсѣхъ нѡстрѣ Дѡмн | ГРІГОРІЕ ДИМІТРІЕ ГІКѢ ВОЕВОД |
ѿтрѣ ѿ шѣсѣлѣ ѿн ѿ домнѣи сѣлѣ. | Къ кѡмъ шѣ бѣлѡсловѣніа Прѣ ѡсѣфнѣцѣтсѣхъ |
Мѣтрополѣтъ ѿ тоѡтѣ Оѿнѣгровѣлѣхъ | Кѣрѣс Кѣр ГРІГОРІЕ | ѿтрадѣс дѣпѣ чѣл грѣ-
чѣскъ прѣ лѣмѣ нѡстрѣ | Рѡмѣжнѣскѣ, | Дѣ Мѣкѣрѣ Іѣромѡнѣхъсѣ | Дѣсѣлѣ
Шѣкѡлѣлѡр дѣ Мѣскѣи ѿ Пѣтрѣи. | ѿ Бѣскѣрѣи ѿ сѣнѣта Мѣтрополѣ. Дѣ ѿнѣлѣ: ѡкѣ.

In-4° de 3 foi nepaginate + 435 pagine; paginile 1–40 au numerotația arabă, restul cirilică.

Paginile încadrate în chenare subțiri; titlul și gravura din fața textului (*Sf. Troiță*) încadrate, ca în *Carte folositoare de suflet*, Buc. 1827, în chenare mai groase de flori și figuri de sfinți, apostoli și proroci. Două tipuri de frontispicii se repetă la începutul cântărilor, cel mai subțire dintre ele fiind semnat: П. ГИМНОН 1819. (facs. nr. 437), ca în *Carte folositoare de suflet*, Buc. 1827. Inițialele sunt mari și bogat împodobite.

Cartea cuprinde, în afară de prefața cunoscutului ieromonah Macarie, reproducă mai jos, diverse cântări bisericești, alcătuite de următorii compozitori bisericești vechi și noi: Kyr Ioann Protopsaltul Bisericii ceii mari; Grigorie Protopsaltul sfintei lui Hs. Bisericii ceii mari; Kyr Daniil Protopsaltul...; Kyr Petru Lambadarie Peloponisiitanul; Kyr Sinesie Sfetagoreful; Kyr Hurmuz, aflătorul sistimii ceii noao și hartofylax...; Kyr Iacov Protopsaltul...; La râul Vavilonului facere a lui Kyr Grigorie Protopsaltul sfintei Bisericii ceii mari, după cécerea Prea-o-Sfințitului Mitropolit al Moldaviei Kyriu Kyr Veniamin (p. 242); Kyr Damian Vatopedinenul; trei axioane și lumină lină după cécerea ucenicilor din școale (p. 357); Polyeleu facere a răposatului Sărdarul Dionysache Moraitul ce au stătut aici în București (p. 359); Mathimă carea să cântă când să îmbracă Arhiereul în mijlocul Bisericii, Facere a Prea Cuviosului Părintelui nostru Ioann Cucuzel Maistorul, exighisită din Papadichie (p. 427).

Prefața:

Prea Înălțatului și Luminatului nostru Domn Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, cé de slugă închinăcțune.

Să véde (Prea Înălțate Doamne) că au fost și acasta întru adâncul D(u)mnezeiaștilor judecăți, ca să ajungă și cé mult ostenită și neodihnită de multele supărări dorită Patriia noastră, la céle îndemânatece și cuviincoase folosuri ale ei și să poată cu slobozenie și fără împiedicare să alérge în lărgimea prefacerii a tot câștigul dreptăților sale. Că îată acum al șaselea an îaste de când Înălțimea Ta după ce ai priimit Schiptrul Ighemoniei, Patriia îndată s-au învrédnicit să vază cu toată slobozeniia politicéștile ei îndrep-

tări și cele din lăuntru și cele din afară, pre care în toate zilele privind că să adaogă, au luat întemciate nădejdi întru toate și acum alérgă spre bunele sfârșituri a tot chipul de bunele viețuirî. Să grijaște dară

440. Sf. Vasilie, *Liturghii*, Siblu 1827.

D(u)mnezeu de țara românească, puindu-ne noao acest felîu de Domn făcătorîu de bine și iubitorîu de Patrie, carele în tot chipul cu nea-dormit ochîu să sârguîaște ca să o aducă în starea buneî viețuirî, buneî norocirî și a toată fericirea. Cu adevărat să grijaște D(u)mnezeu de Patriîa noastră. Că de au stătut Domn, iubitorîu de buna sporire a Pa-triei, Măriîa Ta ești carele nu numai adevărul lucrurilor celor de drépta

Măriei Tale cé făcătoare de bine le isprăvește, dar și ca pre un patriot și tată iubitoriu de fii Patriiă te cunoaște. Care fapte singure de sine și acum propoveduesc și vor propovedui totdeauna cu mărturie vrédnică de pomenire în toată vrémea facerile de bine ale Măriei Tale. De au stătu Domn crescut în buna credință, înpodobit cu toată fapta bună, iubitoriu de toată buna podoabă, cu evlavie spre cele sfinte și cu râvnă de a-ș rădica némul și a-l face slăvit, Măriia Ta ești, carele, îndată după suirea în scaun, întâiu școalele ai întemeiat pentru folosul de obște, prea bine știind Măriia Ta, că alt nimic nu rădică némul și dezruginéște rélele obicéiuri, decât pedépsa învățăturii bunelor năravuri și iscusul științelor. Care iată că și Grammatica și Musica besericéscă și alte științe le vedem acum în norocită domniia Măriei Tale în tot locul vorbind și cântându-se românește și însuși Musele filosofind în școala de obște, care de Măriia Ta s-au alcătuit și s-au întemeiat cu toată cuviinčoasa podoabă a îndemănării, spre tot chipul de buna sporire, din care să așteptă la politică împodobirea științelor și la partea besericéscă lauda și scumpătatea dogmelor. Dintr-acestea dar, m-am îndemnat și eu a adăoga la Înălțimea Ta slavă preste slavă și dreptate lângă dreptate a pune Înălțimeii Tale și a deosebi Măriei Tale ostenéla mé ačasta ca o datorie adusă dela mine bunătaților Măriei Tale, care din poruncă cu banii școalelor, acum întâiu o am typărit, spre podoaba sfintelor beserică a Patriei și trebuința și întemeierea școalelor musicéști celor din politie și duple afară, care de Măriia Ta s-au alcătuit și pentru de obște folosul credinčoșilor supuși ai Măriei Tale, la care nădăjduesc că mult va să fie la obște folosul dintr-ačastă carte musicéscă ce să numește *Tomul al doilea al Anthologhiei*, carele cuprinde în sine toată rânduiala utrenii, dela începutul Troičnicului până la Slavoslovii și carele să va adăoga lângă célelalte trei cărți musicéști, care iarăș în luminate zilele Măriei Tale s-au typărit; iar după acéstea nădăjduesc și pre célelalte care urméză, ca așa toate cărțile musicéști luând stârșit, să se cânte prin biserică și să se paradoséscă prin școale în limba Patriei, ca toți rădicându-și mâinile să înalțe către D(u)mnezeu mulțămită că și de unile ca acéstea în zilele céste mai de pre urmă s-au învădănit prin facerea de bine a Măriei Tale. Priiméște-o dară, o Prea Milostivule Ighemon, în sânurile Măriei Tale céle făcătoare de bine și îmbrățișindu-o (o) dă cu lesnire tuturor, a dobândi dintr-înșă roada cé folositoare, fiind aceia cu scumpătate, că după moarte nimic nu iaste al nostru, fără numai aceia la caré ne-am făcut folositori aproapei. Fii dar Măriia Ta, prea blagocestivule Domn, în tot veacul ocărmuind și sporind Domniia carea de sus ai luat-o spre pohvala și lauda Patriei.

Al Măriei Tale pré plecată slugă,
Macarie Ieromonahul dascalul Școalelor
de Musichie în limba Patriei.

Cartea, deși numită «Tomul al doilea...», este independentă: slujba Duminecii fiind compusă, după tipicul grecesc, din 3 tomuri (Vecernia, Utrenia și Liturghia), Macarie tralucând din grecește numai Utrenia, își intitulează cartea astfel. (Cfr. Nic. M. Popescu, *Viața și activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc. 1908, p. 54–56.)

București: Biblioteca Academiei Române.

441. Frontispiciu, *Liturghia Sibiu*, 1827.Prefața ¹⁾:

Предисловіе.

Считаю обязанностію сказать нѣсколько словъ о сей Россійско Румынской Грамматикѣ, коюрая не только можетъ быть полезна, но и необходима; ибо даетъ средства приобрести познаніе Россійскаго языка осмысленіемъ писемъ Румынамъ, обитающимъ въ Бессарабіи, состоящей въ теченіе двадцати лѣтъ слишкомъ подъ владычествомъ Россіи, неимѣющимъ никакихъ пособій для сего изученія. Сверхъ того можетъ она принести пользу нѣсколькимъ милліонамъ Румыновъ, обитающихъ за Прутомъ и Дунаемъ; также и Россіянамъ, желающимъ выучиться языку Румынскому.

Необходимость таковой книги и усердное мое желаніе способствовать общему благу посильными своими трудами, давно уже побуждали меня заняться симъ дѣломъ, но недостатокъ средствъ къ изданію въ свѣтъ таковой Грамматики, препятствовалъ мнѣ къ исполненію сего намѣренія. Нынѣ при великодушномъ ободреніи и пособіи почтеннѣйшаго Начальника моего, Его Высокопревосходительства Господина Министра Народнаго Просвѣщенія, приказавшаго напечатать оную наравнѣ съ другими общепользными сочиненіями, употребилъ я на составленіе оной всё мое стараніе, и если труды мой не будутъ бесполезны, тѣ, которыя будутъ пользоваться, будутъ обязаны симъ покровительству Его Высокопревосходительства, Г. Министра, неумолимо пекущагося о распространеніи просвѣщенія въ странахъ, благоденствующихъ подъ Россійскимъ скипетромъ.

Желая оправдать на дѣлѣ по мѣрѣ силъ своихъ благодарственное ко мнѣ вниманіе Его Высокопревосходительства принялъ я на себя не маловажной трудъ изложивъ правила Грамматики на языкѣ необразованномъ, неимѣющемъ никакихъ учебныхъ книгъ, и нуждающемся въ выраженіяхъ техническихъ. Исполнивъ сіе главное дѣло, чтобы облегчить изученіе языка Россійскаго для Румыновъ, а Румынскаго для Россіянъ, я присовокупилъ собраніе словъ Румынскихъ и Рос-

¹⁾ Neexistând caractere tipografice corespunzătoare unora dintre vechile litere rusești cu accente, ne-am folosit în transcrierea lor de literele cirilice respective.

сійскихъ, болѣе прочихъ въ общежитіи употребляемыхъ и разговоры на обѣихъ языкахъ о самыхъ необходимыхъ предметахъ.

Если книга сія будетъ благосклонно принята Публикою, я непременно займусь и другими не мѣнѣе полезными пособіями, Грамматиками, Словарями и проч. для изученія не только Россійскаго и Румынскаго, но и Греческаго языка, какъ древняго, такъ и новаго.

Traducerea.

Prefață.

Socot de a mea datorie să spun câteva cuvinte despre această gramatică ruso-română, care poate să fie nu numai folositoare, dar și prea trebuincioasă, pentru că dă puțința de însușire a limbii rusești celor opt sute de mii de Români, cari locuiesc în Basarabia, care se află de mai bine de 20 ani sub stăpânirea Rusiei și cari n'au niciun mijloc pentru învățarea ei. Mai mult, ea poate fi de folos celor câteva milioane de Români, cari locuiesc peste Prut și peste Dunăre; de asemenea și Rușilor, cari doresc să învețe limba română.

Trebuința unei asemenea cărți și dorința mea stăruitoare de a contribui la binele obștesc, în măsura puterilor mele, de mult mă îndemnau să mă ocup de această chestiune, dar lipsa de mijloace pentru darea la lumină a unei astfel de Gramatici, m'a împiedicat în realizarea planului meu. Astăzi, cu încurajarea și ajutorul generos al prea veneratului meu Șef, Excelența Sa Domnul Ministru al Instrucțiunii Publice, care a dispus să se tipărească aceasta, împreună cu alte lucrări de folos obștesc, am depus toată silința mea la compunerea ei și, dacă străduințele mele nu vor fi fără de folos, acei cari se vor folosi de ea, vor fi îndatorați protecțiunii Excelenței sale Domnului Ministru care se îngrijește, neostenit, de răspândirea culturii în țările ce înfloresc sub sceptrul rus.

Dorind a îndreptăți prin faptă, în măsura puterilor mele, atenția binefăcătoare a Excelenței Sale, am luat asupra mea munca considerabilă de a expune regulile de gramatică într-o limbă incultă, lipsită de orice fel de lucrări didactice și care are nevoie de expresii tehnice. Îndeplinind această operă principală de a ușura Românilor învățarea limbii ruse și Rușilor învățarea limbii române, am adăugat o culegere de cuvinte române și rusești, dintre cele mai folosite în viața de toate zilele și dialoguri în amândouă limbile asupra celor mai trebuincioase lucruri.

Dacă această carte va fi primită binevoitor de public, nu voi întârzia să mă ocup și de alte manuale, nu mai puțin folositoare, gramatici, dicționare și altele pentru învățarea nu numai a limbii ruse și române, dar și a celei grecești, atât cea veche, cât și cea nouă.

Șt. Ciobanu, *Cultura rom. în Basarabia*, p. 93—102.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p. 68—72, nr. 41. București: Biblioteca Academiei Române.

1319. Noák Moyse, *Versuri episcopului Francisc Laicsák*, Oradea Mare 1827. Latinește.

Isitirion, quod Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Francisco Laicsák, Episcopo M. Varadinensi, dum e dioecesi Rosnaviensi veniret Vara-

dinum ingressuro obtulit Moyses Noak de V. Hunyad, *Dioec. Gr. C. M. Varad. Alumnus*.

Magno-Varadini, 1827. Typis Joannis Tichy.

In-8° mic, 7 pag; versuri.

Imprimatur: M. Varadini die 5-a Novembris 1827. Ladislaus Gedeon, m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor.

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ungară*, II, p. 252, nr. 1195.

Budapesta: Bibl. Univ.

„КА ѿ ЛѢМБѢ ИЗЕЖНА СЪ ФАКЪ, МВСТРЪРЪ ѿ ГЛОАТЕ: ЧЕКАСКЪ, ВО
СЪ ЛЕ ѠВЕЖАСКЪ КРАІИ, СЪ ЛЕ ДОМНІИ КЪТЪШАСКЪ.
„КА СЪ ФАКЪ ѿНТРЪ ДЖНШІИ ЖВДЕКАТЪ ѿ СКРИС ПЪСЪ:
ВЪНІѠШИЛѠРЪ ЛЪИ КЪЦИС, БЪЛФА АСТА ѿИ АДЪСЪ.

Ѡрраѿѿ пре ДЖМНЕХЪѢ ЛЛЛЛЪІА РН. ГГ: АА.
Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿНТРЪ СФІНЦІИ КЪЦИ ѿИ АРЕ,
„Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿНТРЪ ВЛАГА ЛЪИ ЧЪ ТЪРЕ.
Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿН ПЪТЕРІЛЕ ЛЪИ ТОАТЕ:
„Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ДЪПЪ МЪРИРЪ СЪ ФЪАРТЕ.
Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿН ТЪМБЕНЦЪЧАСКЪ ГАРЪ,
„Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿН ЫЛТІРЕ ШИ ВІОАРЪ.
Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿН ТЪМПИНЪ ШИ ѿН ДАНЦЪРЪ,
„Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿН ВОРЪИ, СЪРГАНЕ, ШИ БАСЪРЪ.
„Пре ДЖНСЪЛ ЛЪВДАѿѿ ѿН ВУМКАЛЪРЪ КЪ БЪН ТОНЪЛ,
ѿН ВУМКАЛ СТРИГЪЧОС ТОТЪ ДЪХЪЛ ЛЪВДЕШЪ ДОМНЪЛ. СЛАВЪ.

442. Din *Psaltirea* versificată de L. Prale, Braşov 1827

1320. Noák Moise, *Versuri episcopului Samuil Vulcan*, Oradea-Mare 1827. Latineşte.

N'am văzut exemplar. Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, p. 252, nr. 1193 o înregistrează astfel:

Ode amplissimis honoribus *Illustrissimi, ac Reverendissimi domini domini Samuelis Vulcan Episcopi Magno-Varadinensis Graeci Ritus Catholicorum*, vere patris Dioeceseos, recurrente XIII. Cal. Sept. *fausta onomasi* patroni sui benignissimi, în clientelaris, gratitudinis tesseram a Moyse Noák de V. Hunyad, Praefatae Dioeceseos Alumno et SS. Theologiae. In Seminario L. R. ad B. M. V. Elysabeth Visitantem, in Annum primum Auditore Absoluto oblata.

Magno-Varadini, 1827. Typis Joannis Tichy.

In-8°, 4 foi.

Imprimatur: M. Varadini die 16-a Julii 1827. Ladislaus Gedeon m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor.

Budapesta: Bibl. Univ.

1321. *Obiceiul de a se roși ouă, <Iași> 1827.*

ПЕНТОС | АНЧЕНСТСА' ОБІЧІСАШІ | ДЕ А СЪ АНТРЕБІНЦА АН ЗІЛЕЛЕ СФІНТЕЛОР' |
Пащї оаъ рошії.

Саș | алкѣтсїт' АН ЛІМЕА ГРЕЧАСКЪ ДЕ ІКОНОМЪА' ШІ ПРОПОВЕДІТОРСА' ДЕ ЧЕЛЕ
сфін-те, Пріотса' Патріархії | Царіградскашї | КОНСТАНТИН'.

Іар' дін ЛІМЕА ГРЕЧАСКЪ АСМ' АНТЖАШ' | ДАТЪ САȘ ТЪЛМЪЧІТ' РОМАНО-МОЛ-
ДОВЕНЕЩЕ | АН Г. П. Б. | ШІ | САȘ ТІПЪРІТ' А АНСА 1827.

Съ афлаъ де вжнзаре АН БСКЪРЕЩІ ЛА ДЛОР | І. РОМАНОВ ШІ І. ПОПОВІЧІ — АН
Іаш' МОЛ-ДАКІЙ ЛА ДД ТОВАРОШІ Д. НІКА.

Прецъ шніа есте 1 сфанціх.

In-12°, 48 pag.

Pe verso titlului:

Iubiților'!

Aflându-mă petrecând' tot' într'un' oraș' cu izvoditorul' aceștii micі la vedere, iar' mare la înțelegere cărți, și însuși el' dându-mі și mie în' dar' una în zioa sfintelor' Paști a următorului an' tipărită în limba grecească, o am' priimit' cu bucurie, o am' citit' și apoi o am' și tălmăcit moldovenește spre știința și a domniilor voastre; și ca unul' ce și ieу am' căpătat' mare mulțumire când' o am' citit', pentru lămurirea ce să face cei din'tăiу începerі a oulу celui roșu, de aceea iată că o și dau în tipar' spre știința și a națiі aceia dela care am' învățat vorbirea moldovenească, i a altor' noroadе care să slujesc' cu aceieaș vorbire.

Priimiți dar', citiți și aflați ceea ce prin ghicirі le vorbeați oare când.

Tălmăcitorul'.

Pe pag. 48, la sfârșit:

Iubiților în Hristos' frați Hristieani primiți-o cu toată căldura și dragostea inimi аcastă acum întâй pă rumănie tipărită cărticică și lăudați pe Dumnezeu din tot' sufletul' și cugetul' că au început' înmulțirea cărților' și în limba națiі noastre și avem nădejde de civilizație în scurt' timp.

Exemplarul Academiei Române are și copertele exterioare, din carton verde, cu ornamentații de compoziție tipografică. În față se repetă 4 rânduri din titlul reprodus mai sus. La sfârșit se repetă ultimele 4 rânduri din titlul de mai sus, dar corectând greșala:

Să află de vânzare în București la DD. I. Romanov și I. Popovici tovaroși, — în Iașiі Moldaviі la D. D. Nica. Preț' unіia este 1 sfanț.

Desvoltă legenda că ouăle roșii amintesc pe cel dat de Maria Magdalena împăratului «Tiberie», cu vorba: Hristos a înviat! Vezi această credință înregistrată și de T. Pamfile și Mihai Lupescu, *Cromatică poporului român*, București, 1914, p. 180, nr. 5.

București: Biblioteca Academiei Române.

1322. *Psaltirea în versuri, Brașov 1827.*

ПСАЛТИРЪ | ПРОРОКЪСАШІ ШІ Ж'МПЪРДТ | ДАКІД | Ж'Н КІРІУІСРІ АЛКЪТЪСІТЪ | ДЕ |
МІКЪА ЖНТРЕ МЪСНКОШІ ШІ СІСТНМІН КІКІН. | ІГОШН ПРІАДЕ ДНН МШВА МОЛДОВІН. | ЖН
ЗІЛЕЛЕ ТРІСТНАВР ЖНТЖМПАЛЪРІ ЧЕ САȘ ЖНЧЕНСТ | ПРНН ЦЪРНАЕ РВМЖНІЩІ ДНН АНСА
1821. | ГПРЕ А СЪ ЖННОН АДАЧЕРК АМННТЕ ДЕ ЧЕЛЕ | ЧЕ СТРІНГЪ ПСАЛМІН: ШІ СПРЕ

Φολόςσα | χείλωρ δε Ηαύλα сά Ρωμάνη, шн ѿ ѿбн-[тѳрнлѳр лѳр: ѿкѳм жнтѳж кѳ |
 κιλтѳλλ сѳ, лѳ | Брашѳк, | сѳѳ тѳпѳрѳнт жн тѳпѳгрѳѳѳ ѿ. Францѳск де | Шѳбѳлн,
 прнн Фрѳдрѳх Хѳрѳѳрт, | 1827.

În 4° de 7 + 90 foi, primele nenumerotate; numerotația cu cifre arabe începe dela 3, la prima foaie din text numărându-se, probabil și paginile.

Titlul încadrat în ghirlande de flori. Pe verso titlului o gravură înfățișând pe David cântând la harpă, încadrată în ornamente de compoziție tipografică și pe margini, un citat din psalmi. La începutul textului un frumos frontispiciu.

Pe foile liminare urmează această prefață a d-rului Vasilie Popp.

Cătră cinstit dumnealui Ioan Prale, autorul Psaltirii¹⁾ în versuri.

Mult cinstite!

Pentru adaosul ce ai făcut literaturii Românești atât prin aflarea lesni-
 Țosului acela method cu mai puține litere și cu mai sigură pronunție a scrie
 de cât până acum, cât și prin alcătuirea Psaltirii în versuri: fiește care
 adevărat Român trebue să-ț(i) mulțemescă și eu deosebit pentru multa încre-
 dințare cu care ambe manuscrisele cu acé cinstită condiție mi le-ai împărtășit:
 ca despre amândoa slobod să pot judeca. Însă vei ști, că și acé cumplită
 plagă, cu care au vrut Dumnezeu a mă cerceta, care Dumitale bine îț(i) este
 cunoscută, cât și turburata Praxis, care atâtea ȇsurî odihnite mi le răpește, mă
 împedecă a răspunde după cuviință. Totuș, fiindcă așa poștește omeniia, cevaș
 voiu însemna, dar și aȇasta pe scurt și cum să zice, cam pe deasupra.
 Methodul acela al scrierii cu mai puțințele litere și cu mai sigură pronunție, e
 îndestulată mărturie, că duhul Românilor încă e așa lucrătoriu și iscoditoriu ca
 duhul altor nații; și când ar fi ceva mai slobod de multe prejudecăți și când ar
 fi acest feliu de duhuri cât de puțin ajutate prin ȇi puternici ai nației, ar puté fi,
 întru adevăr zic, de multe lucruri noao și folositoare, iscoditoare. Despre acest
 feliu de methoduri lesniȇoase de mult gândesc filosofii Evropii și deosebit înainte
 de vre o câțiva anî învățatul acela ungur Alexandru Kiș²⁾. Scoposul amânduror
 v-au fost unul și acelaș: adecă lesnirea scrierii și statornica pronunție, iar chipul
 și modul la amândoi deosebit. Când să va typări methodul Dumitale, care lucru
 lesne se poate face prin ajutoriul patrioților, atunci va puté lumea cé învă-
 țată cu desăvârșire a judeca, care din doi v-ați apropiat mai mult de adevăr.

Ȇară câtu-Ȇ pentru prefacerea Psaltirii în versuri, pré bine ai făcut, că
 batăr ești al treilea³⁾ care ai călătorit pe aȇastă cale, totuș, precum crez eu,
 au rămas și celor următori poete câmp destul de larg, în care să-și de-
 prindă duhul și în care să-și arate istețimea până vor ajunge la înălțimea
 ideilor, care sânt rășchirate în toate părțile Psaltirii. Psaltirii zic, care nu e alt
 ceva decât o adunare de cântece scrise și cântate în deosebite timpuri și cu

¹⁾ Psaltirea, cuvânt grecesc, care evreește să zice Navlon, însemnéză un instrument
 musicesc făcut ca o pavăză în patru cornur' cu zece corzi: precum scrie S. Ieronim.
 Vezi: Psalm 32. și 91.

²⁾ Vezi cartea aceluia, care se numește: Elementare Universale totius generis humani
 Budae 1813.

³⁾ Cel dintâi, care au făcut Psaltirea în versuri au fost Dositheu Mitropolitul Mol-
 daviei 1673. Al doilea au fost Theodor Corbe Transilvanénul, care au scris Psaltirea în
 Kiov, fiind în slujba rusască, la 1720 și s-au typărit la Bălgrad în Transilvania).

deosebite prilejuri, cu un cuvânt o prea frumoasă poezie. Ceî ce înțeleg limba evreiască și cetesc Psaltirea în origihinalul ei, să minuneză de înălțimea duhului care o înviiază și cu o rugă mărturisesc că mai înalte idei să află în aceasta de cât în vestiții poete a vechimii: Omer și Virghilie. Puté David rugăcunile sale a le scrie și cu styl slobod, însă au mai vrut a le îmbrăca în styl poeticesc, ca cu atâta mai mult duhul său și acelor ce-l ascultă pre el să se înalță spre cinstea lui Dumnezeu. Nimica nu e așa pătrunzătoriu, nimic așa mișcătoriu și la céle mai împetrite inimî, de cât o poezie bine alcătuită. Aciasta moae inimile céle învârtoșate, suflă curagiu în céle desnădăjduite; pe scurt, lucréză ca o maghie ori în ce suflet. Pentru acéia de să și povestește ca o fabulă, cum Orfeu Thracul ar fi cântat așa de frumos, cât ar fi tras după sine pădurile și petrite, totuș supt scoarța acești fabule e ascuns oareș care adevăr, care vré să zică, că Orfeu, prin cântecele sale, așa au muîat pre selbatecii și mai împetriții lăcuiorî ai Thrachii, cât au putut să-î tragă spre a lăcui în soțietate. Acastă maghiască putere a poeziei au priceput-o mulți și din S. Părinți, pentru acéia Ieronim, Lactanție, Augustin, Amvrosie, Chypriian și alți, toate orațiile sale cu oareș care aromate poeticesți le-au presurat. Insuș S. Pavel, care din fariseu să făcu Apostol neamurilor, arată Athinénilor cu un vers împrumutat dela poeta Aratus, cum că, din semânța lui Dumnezeu (thëion génos) sântem. Isidor Episcopul Beteiei, zice: că toată Psaltirea e scrisă după forma și măsura lui Pindar Grecul și a lui Horație Romanul, care forme și măsuri Grecii și Romanii le-au numit când iambicesți, când alhaicesți, când saficesți. Adevărat, David acestea numiri nu le-au știut, dar el totuș au fost poetă mare și nu încoronat cu dafin, ci cu corónă de aur și versurile lui să pot cânta pe ori ce coardă. Despre céle trei cărți ale lui Solomon, zice S. Ieronim (care au fost pré învățat în limba evreiască) că sânt scrise, acum după măsura exametricască, acum după cé pentametricască. Așa judecă cei învățați ai Evropii și despre cărțile Isaiei și plângerea Ieremieî. Vază acum Grecii și cei ce urmăiază lor, cariî zic cum că și măestria poezii la ei ar fi luat începutul. Ba, de e adevărat, ce zic cei învățați, cum că poetele au fost cei dintâi filosofi, atunc' cu adevărat au putut zice Efrosin Poteca, profesorul filosofiei în Academia Bucureștilor, cum că mai nainte au filosofit acéia, pre care Elliniî îi numé varvari, decât însuș Elliniî¹⁾... Insă acasta pe scurt. Pre acești de Duhul S. însuflați Evrei i-au urmat și acéle strălucitoare stéle ale creștinătății: Damasie Patriiarhul Romei, Grigorie Episcopul Cappadokiei, Kypriian Epis. Carthageniî, Paulin Epis. Nolei, Prudentie și deosebit întru aceștea Amvrosie Epis. Mediolanului, a căruia stihuri sânt întru adevăr amvrosie și nectar. Pre aceștea și alți asemenea lor văzind acel suflet duhovnicesc Dositheu Mitropolitul Moldaviei, mișcat fiind din lăuntru, luând toată greutatea asupra sa, au întrat întru o cale pe care nimenea dintre Români încă nu călătorisă și prefăcu toată Psaltirea în versuri după chipul și stylul care grăia atuncea Moldovenii. Așa dar de să și dă întâia cinste Românilor Transilvaneni pentru întâia typărire

¹⁾ Vez' Cuvintele lui céle panighiricesți și moralicesți. București 1826, foaia 31.

a cărților Românești¹⁾, precum și aceștii Psaltiri²⁾ cu styl slobod, totuși începutul Poezii întru adevăr singur Moldovenilor să cuvine.

Că de s-au și ivit în Transilvaniia și Valahiia (de vremile cele mai noao grăesc) oareși care bărbați cari duhul lor cel poeticesc mai de vreme l-au arătat lumii decât Moldovenii, totuși și în aceasta nu au întârziat duhul Moldovenesc. Că de are Ungariia un Gheorghie Montan³⁾, Transilvania un Theodor Corbe⁴⁾, un Vasile Aron⁵⁾, un Ioan Bărac⁶⁾, un Stefan Crișan⁷⁾; de să laudă Valahia cu un Ioan Banul Văcărescul⁸⁾, cu un Alexandru Văcărescul⁹⁾, cu un Gheorghie Slătînenul¹⁰⁾, cu un Nicolae Văcărescul¹¹⁾, cu un Ioan Văcărescul¹²⁾ și cu un Paris Mumuleanul¹³⁾, poate și Moldavia a să făli cu un Dositheî Mitropolitul¹⁴⁾, cu un Alexandru Beldiman¹⁵⁾, cu un Costantin Conache¹⁶⁾, cu un Nicolae Dimache¹⁷⁾ și cu un Gheorghie Asachi¹⁸⁾ și acum de nou cu Dumneata, care prin alcătuirea aceștii poezii nu puțin folos ai adus literaturii Românești. I. Titula cărții va sluji istoricilor viitori spre însemnarea acei nefericite epohă, care s-au întâmplat în vremea în care ai scris Cartea. II. Ai îmbogățit limba Românească cu mulțime de cuvinte, care sânt adevărate Românești, însă care era afară de obicei. III. Ai dovedit că limba Românească rabdă și compoziții, și decompoziții, în care, precum și în cuvinte neobișnuite și altele de nou făcute de ai fi fost ceva mai scump

¹⁾ Intâia carte în limba Românească supt titula, Cazanie s-au tipărit în Brașov, la 1580, supt Mitropolitul Ghenadie.

²⁾ Psaltirea întâi prefăcută de pe Jidovie pe Românie s-au tipărit în Bălgrad în Transilvania, prin Ștefan Mitropolitul la a. 1651. Vezi Istoria Bisericii Românilor făcută de Petru Maior, tipărită în Buda la a(nul) 1813. foaia 147.

³⁾ Vezi: Streinul în Pesta, la Buda 1816.

⁴⁾ Acesta e al doilea autor al Psaltirii în versuri.

⁵⁾ Vez': Patimile lui H(risto)s. Typ. în Brașov 1805. Vorbire în versuri între Leonat și Dorofata muerea sa. Sibiu 1815. Pyram și Thisbe. Sibiu. Anul mănos. Sibiu 1820. Sofronim și Harite. Sibiu 1821. Au rămas de acesta și cele X Ecloghe ale lui Virghilie în manuscris.

⁶⁾ Vez' Arghir și Elena. Typ. în Sibiu 1802. Răsipirea Ierusalimului. Typ. în București 1821. Are acesta în manuscris pe Odisevs și Lucreția: doao poeme pré frumoase.

⁷⁾ Acesta multe au tradus din Metastase.

⁸⁾ Acesta e, care întâi au pus Prosodia Românească la rândulă și au făcut multe stihuri de probă în multe chipuri. Vez': Gramatica lui. Typ. în Râmnic 1787.

⁹⁾ Acesta e nemuritorul acela Ovidie al Românilor, pe care norocirea Nașterii l-au înălțat, dar pizma Fanariotăscă l-au dărăpănat. Mult bine și mare cinste ar face Nașiei Românești, care ar aduna versurile acestuia și le-ar da la lumină.

¹⁰⁾ Vez': Ahilevs la Schiro. Typ. în Sibiu 1797.

¹¹⁾ Acesta multe lucruri și însemnări poeticești au lăsat între scrisorile sale la moartea sa.

¹²⁾ Mulțime și felurimi de poeme să află la acesta, care de le-ar face cunoscute Nașiei: pentru că toate sint vrednice de a vedé lumina, foarte mult o ar îndatora.

¹³⁾ Vez': Rost de Poezii. Typ. în București 1820. Și cartea care numește Caracteriuri, cu un prolog vrédnic de cetit. Typ. în București 1825.

¹⁴⁾ Acesta e întâiul autor al Psaltirii în versuri și întâiul poet al Românilor.

¹⁵⁾ Vez': Traghedie, Orest. Typ. la Buda 1820. Au rămas de acesta între altele și Descrierea Revoluției, ce s-au întâmplat în Moldova la anul 1821, în stihuri scrisă, sub titula: Grapsodie.

¹⁶⁾ ¹⁷⁾ ¹⁸⁾ Toți aceștea au felurimi de poeme și mult frumoase și deosebit întru aceste Crugul anului scris de Dumnealui Conache.

poate nu era spre stricăcune. IV. Aî arătat cum că în limba noastră să poate scrie orî despre ce lucru înalt. Şi V. aî arătat că spre îmbogăţirea limbii Româneşti nimica nu-î așa de trebuinços decât a cunoaşte toate dialecturile limbii, întrebuiţând toate acele vorbe, care lipsesc în una din célelalte şi unde nu ajung nici acéste, să ne împrumutăm dela maica limbii noastre: limba Latinească. Ştiu, prietene! că pentru aceste cuvinte şi recomandaţie a limbii latineşti, dela mulţi, multe împotriviri vei auzi, dela aceia mai vârtos cariî nu ştiu din ce evlavie mare ar vré să o aibă departe de hotarăle sale. Insa aceştia ar trebui să citescă şi să vază cu câtă ură grăiaşte Cantimir¹⁾ despre acel Mitropolit, care au lepădat din Moldova literile Latineşti şi iar cu câtă evlavie scrie despre aceia cariî îmbrăţoşază limba Latinească²⁾. Acestora ar trebui adus aminte că loţi cei învăţaţi aî Moldaviî şi a Valahii, atât în vécurile vechi cât şi cele noao, unia şi singure limbii Latineşti au a mulţami mărirea numelui său. Grigore Țamblek³⁾ şi următorii lui, Damian⁴⁾ Mitropoliiî Moldaviei; Petru Moghilă⁵⁾ din prinţipescă familie a prinţipilor Moghileşti Mitropolitul Kiovului şi Dositheî⁶⁾ Mitropolitul; Dvornicul Uréche⁷⁾, Miron Logofătul⁸⁾, şi mai pe urmă slava şi cinstea nu numai a Moldovenilor, ci a toatei Naţiî Româneşti, Prinţipul Dimitrie Cantimir⁹⁾; iar în Valahia Damaschin, Chesarie, Filaret Episcopii Râmnicului¹⁰⁾, Grigorie, Ilarion Episcopii Argeşului şi cel ce acum așa cu mare înţelepçune ocârmuiaşte scaunul Mitropolicesc, Grigorie Mitropolitul; Radul Greçanul¹¹⁾, Ioan Banu Văcărescu

¹⁾ Vezî: Descrierea Moldaviî. Typ. în Moldova, la Néamţul 1825. foaia 340.

²⁾ Acelaş. Acolo, foaia 347.

³⁾ Acesta au fost unul din cei mari Theologhi aî vécului său. Acestuia au scris Evghenie IV. Patriarhul Romei invitându-l la Synodul ce era să se facă la Florenţia. Vez': Reyn. ad annum 1436. Num. 27. Le Quien, Oriens Christianus. Tom. I Pag. 1252.

⁴⁾ Acestuia i-au scris însuşi Impăratul Constantinopolului Ioan Paleologul ca să mérgă la Synodul de la Florenţia şi să ajute bărbăteşte lucrările acestui Sinod. Vez': Syropuli Conc. Florent. Sect. 3. Cap. 18. Le Quien ibidem.

⁵⁾ Acesta e care întâi au scris Grecéste şi Latineşte cartea care să numeşte, Pravoslavnica Mărturisire şi care fu întărită de Parthenie Patriarhul Constantinopolului şi ceaialalţi patriarhi la an. 1643. Apoi mai pe urmă s-au typ. în Amsterdam la an. 1662. Vez': Prologul cărţii ce să numeşte Orthodoxa Confessio. Wratislaviae 1751.

⁶⁾ Cum că au fost acesta învăţat în limba Latinească, dovedeşte Psaltirea ce s-au typ. de dânsul în Iaşi 1680. Citeşte acolo foaia 209.

⁷⁾ Cel întâi istoric al Moldovenilor, care au cules fntâmplările Moldaviei din istorici Latineşti ai Ungariî şi Poloniî.

⁸⁾ Cel mai bun istoric al Moldaviei, care nu numai că singur au fost mare Latin, dar şi fiçorii săi i-au trimis în Polonia pentru învăţătura limbii Latineşti. Vez': Cantimir, Descrierea Moldaviei, foaia 343.

⁹⁾ Cé mai mare parte a carţilor sale sânt scrise Latineşte. Vez': Descrierea Moldaviei, foaia 21 şi 22.

¹⁰⁾ Vez': Prologurile celor XII Minée, care îndestul dovedesc ştiinţa limbii Latineşti.

¹¹⁾ Acesta e cel întâi şi mai bun istoric al Valahii. Scris-au istoria Valahii până la vremea lui Constantin Voda Brâncovenul, cui o au şi închinat, însă care până acum nu s-au typărit. Acest manuscris l-au prefăcut pe grece şi amestecând întrînsul multe rătunde şi în patru cornuri, l-au typărit supt numele său vestitul acela Plaghiar (un plagiare) Dionysie Fotino Grecul, în Viena 1819. Află-să ačasta în manus. de pe Românie pe Nemţie tradusă în Bibliotheca Ghymnasiumului evanghelicesc din Braşov. Vez': Johann Chriff. von Engel, Geschichte der Walachen. Seit. 58 Nro. XLVII. Page 1801.

și Grigorie Banu Brâncovănu¹⁾, toți aceștea au fost și sânt adăpați din dulcea limbii Latinești.

Privescă acești împotivitori și vază ce face vecina Rosia? și care limbă să învață în cele patru vestite Academii ale ei? și cui are a mulțami acé ghigantică cultură?, prinză acești împotivitori harta în mână și privind, vază, că unde e limba Latină, acolo e și cultură și unde nu să prețuiască, ačasta nu sânt nice semne de cultură. Mai înalt au gândit cei vechi Moldoveni despre această limbă. Pentru acéia încă în vécul XVI, supt Vasilie Despota, au făcut în Cotnariu²⁾ vestita acéia Academie, în care cei mai învățați profesori a Ghermanii și Polonii învăța limba Latină. Au simțit lipsa aceștii limbă acel departe privitoriu ochiu Dionisie Mitropolitul Valahiei. Pentru acéia îndată după primirea înaltei păstorii, numai decât au rânduit profesor pentru ačastă limbă pe învățatul acela și mult răvnitoriu culturii naționalicești Gheorghe Lazar Transilvanénul, și la Italia, véchea noastră patrie, pentru învățătura acéștia și a dulcii limbii italienești, patru tineri, nu cu puțințele cheltueli, au trimis. Au simțit ačasta bunii acéia patrioți, părintele Veniamin Mitropolitul Moldaviei și Mihail Sturza, inspectorul școalelor naționalicești și cu mari jertfe, pentru că să statornicăscă ačastă limbă în patria sa, nu numai profesori Transilvanéni au chemat la sine, dar și S. mănăstire Socola cu toate veniturile ei muselor Latinești o au închinat.

Și batăr de lăcuia acéle muse la câmp și în căsuțe mici (pentru că în Politie și în palaturi să răsăta cele streine), totuși mari roduri ar fi adus, dacă acé nefericită revoluție a căriia urme și până astăzi să vād în Moldavia, nu le-ar fi alungat din dulcea lor odihnă. În zădar le e străduirea împotivitorilor, pentrucă cultura Evropii străbate și în părțile acéștea atât prin boerimea, care călătorește prin Evropa³⁾, cât și prin tinerimea nobleții, cari čarcă Academiile acéiași. Aceștea la întoarcerea sa nu numai lucruri folositoare aduc cu sine, care le răsădesc în Patria sa⁴⁾, dar și cu titule⁵⁾ Academicăști încoronați să întorc; titule, care numai prin cunoștința limbii Latinești să pot căștiga; de care nici cei mai mari a Evropii nu să sfiesc a le primi și care mai multă vază au în ochii celor învățați decât orî ce cavalerie.

1) Acesta au prefăcut pe ellinie: Hainecii Elementa Philosophiae, și de pe ellinie le-au facut acum Românește Evfrosin Poteca pentru prelecțiile sale în Academia Bucureștilor.

2) Vez': Pauli Wallászky. Consp. Reipub. Liter. in Ungaria Budae 1808. Fol. 182. Andreas Wolf. Beschreibung des Fürstenthums Moldau 2-ter Theil. Seit 90 Hermannstadt 1805.

3) Multe bune și folositoare pentru cultura némului și economiia câmpului au văzut și au însemnat în călătoria sa prin Evropa Dumnealui Costantin Radovič din Golești; care de le va pune în lucrare atâta cât poate un om privat, mare folos va aduce patrii. Vez': Călătoria lui. Typ. în Buda 1826. Și Adunarea pildelor filosofesții de acelaș tot la Buda 1826.

4) Așjiderea Dumnealui Nicolae Roznovanu, întorcându-să de la Academia Parisului au adus cu sine methodul imprumutatei învățături (Alilodidactica) în Iaș.

5) Titulă Academicăști între tinerimea Valahiei întâi au primit în Academia Parisului Gheorghe Bibescu la 30 Avg. 1824, făcându-să doctor legilor, care au și scris doao disertații, una în limba franțozască supt titula: Droit francais; Alta în limba Latină supt titula: De jure Romano et in specie: De acquirenda et ammittenda possessione. Al doilea iaste Constantin Pop, profesorul legilor în Academia Bucureștilor. Acesta s-au făcut doctor legilor în Academia de la Pisa, la 7 Fevr. 1825.

Însă vremea iaste ca să tragem pânzele lăsând pe împotrivitori să mERGă încătrău au început. Alt soare au răsărit acum preste orizonul acestor Provinții, care încălzéște fără a pârjoli. Au dobândit din Dumnezeiască Providență, amândoa pământurile Domnii și oblăduitori din sinul său. Are Valahia pe Măria sa D. Grigorie Ghica, a căruia iubire de cultură destul o adevereză pardosirea uliilor cu petri, rădicarea școalelor pe la toate orașele și acéle frumoase palaturi, care le au zidit și le au sfințit muselor naționalicești. — Are Moldavia pe Măria sa D. Ioan Sturza, născut din una din céle mai slăvite familii ale Moldaviei, a căruia ramuri în vechime era întinse prin Ungaria, Transilvania, Valahia¹⁾ și în vrémile céle mai noao și în Rosia: pretutindinea în céle mai frumoase dregătorii așazați. Multe pot aștepta musele Moldaviei de la patriotismul M. S. pe care și până acum le-ar fi mângăiat, dacă nu ar fi fost silit a pune balsamul mângăierii pe atâtea rane, care au răbdat Moldavia în timpul a șase ani și cărora nu mai dăunăzî le-au urmat alta nu puțin mai groaznică²⁾.

Alt ceva a mai scrie acum nu am, că poate și așa am trecut peste hotarăle unui epistoli, decât a-ți pofti ca milostivul Dumnezeu, care te-au întărit spre săvârșirea acestui lucru, acela să te întărescă, ca să poți culége și rodurile osténelelor.

Fii sănătos și până vei viețui, adu-ți aminte și de noi.

Al cinstit Domniei-tale de tot binele doritoriu

Vasilie Popp,

a frumoaselor Măestrii a Filosofiei și Mediiinei doctor.

Scris-am în Brașov Oct. 1 1827.

Dela f. 88 v. până la sfârșit urmează, pe 2 coloane, un «Lexicon după înțelesul din această carte». Pentru a se vedea spiritul inventiv al lui Prale, când era vorba de crearea cuvintelor, vom reproduce, la întâmplare, câteva cuvinte din cele explicate de el în acest glosar (f. 89 r.):

Lumnic : sfečnic, ochiū sufletesc.

Lăfăzară: lăfăiară, disfătară.

Li găți : li găți, li gătești.

Lipcă : lipit, ne depărtat.

Lae : bag samă, de la laós. greč:

nu era mai bunî de cât lăeșii.

Pe ultima pagină, jos:

Insemnarea Typografului. Aastă formă și chip a sățuirii s-au făcut după însuși pofta autorului.

București: Biblioteca Academiei Române.

¹⁾ În Ungaria și Transilvania s-au stins această familie încă pe la mijlocul vécului XVII. În Valahia au vețuit până la mijlocul vécului XVIII. La an. 1673, supt Grigorie Ghica, Toader Sturza era Spătariu mare. Vez': hrisovul lui Grigorie Ghica scris în București la 23 Apr. 1673, între scrisorile marelui dvornic Grigorie Bălénul. Iar la a. 1760 era Dumitrașcu Sturza, supt Scarlat Ghica Ban mare. Vez': hrisovul lui Scarlat Ghica scris în București la 25 Avg. 1760 în Arhivumul S. Bisericii a S. Nicolae din Bolgarseghio Brașovului.

²⁾ La 20 Iulie s-au întâmplat un foc mare, care cè mai bogată parte a Iașului o au făcut cenușă, la care întâmplare au ars și curtea Domnăscă cu toate documenturile.

1323. *Pravoslavnica mărturisire*, București 1827. Ed. III.

ПРАВООСЛАВЕННИКЪ | МЪРТЪРНИКЪ | ꙗ Соборничищѣи шѣи ꙗпостолѣи
 Би|скрѣи а Ръсърѣи, ꙗкъм царѣи | ꙗнчѣ а трѣм ѡарѣ тѣпърѣи, ꙗ зѣли
 Прѣзвѣнѣи а шѣи Прѣзвѣнѣи а нѣстрѣ Дѡмн | ГРИГОРІЕ ДИМИТРІЕ
 ГИКА БОЖЕОД, | Кѣ благословѣи Прѣсвѣи а Митрополѣи а ѡнроуладѣи
 КЪР ГРИГОРІЕ. | ꙗ Бс-
 крѣи. | ꙗ Тѣпѣи а
 сѣи Митрополѣи. | Ла
 анѣ аѡкѣ. | Де Матѣи
 Бѣѣи а Тѣпѣи а.

In 8° mic, 7 foi nenum-
 merotate + 336 pagini.

Titlul este încadrat în
 chenar de flori și are pe
 verso stema Munteniei cu
 versuri închinat e ei și Dom-
 nului Grigorie Dim. Ghica:

... Neamul Ghicăi în
 vecie?

Mult lăudat ca să fie?

Față de edițiile ante-
 rioare (ed. Buzău 1691 și ed.
 București 1745, vezi *Bibl.
 rom. veche*, nr. 92 și 244),
 aceasta are în plus la în-
 ceput, pe foile nenumero-
 tate, două binecuvântări ar-
 hieriești: una dela «Nectarie...
 patriarh al sfintei Cetăți Ie-
 rusalimul.», dată «în Con-
 stantinopol în anul 1662
 Noemv. 20»; alta dela «Par-
 thenie... arhiepiscop al Con-
 stantinopolii, Romii celinooă
 și patriarh a toată lumea»,
 dată «1643, în luna lui
 Martie 11». Urmează numele
 a 26 fețe bisericesti ale Ră-
 săritului care au iscălit ul-
 tima binecuvântare.

În fața textului icoana
 Mântuitorului drept jude-
 cător.

La p. 332, după sfârșitul textului:

Căutând sf(â)ntul Grigorie al Neochesariei să se învețe cu deadinsul
 dogma dréptei credințe, i s-au arătat prea sfânta Născătoare de D(u)mnezeu
 și theologul Ioann, carele cu porunca Maicii lui D(u)mnezeu i-au descoperit
 lui Taîna theologiei, carea iaste întru acest félîu, precum ellineste la s(â)ntul
 Grigorie Nysis să află și aicea Româneste cuvânt din cuvânt s-au pus.

București: Biblioteca Academiei Române.

443. David, *Psaltire*, Buc. 1827.

Dedicația:

De bun ghen născutului Domn
Athanasie Grabovski

Domnului deși în Apadia alesului cetățen și la mărita deputație, carea administrează fundusurile Școalelor Naționale neunite în Crăimea Ungariei, dela locul cel mai înalt așezatului condeputat se dedică cârticica ačasta.

Domnule prea onorate,
Patron bun adevărate!

Autoriî scriind vr'o carte,
Și vrând lumiî s'o arate,
Când acéia la typ dau
Pré lăudat obiçaîu au,
Inchinându-o vr'unui domn
Națieî sale ales Patron,
Socotind ca să-l cinstéscă,
Numele lui să măréscă.
Decî și eu, iată, frate!
Am alcătuit o carte,
După cum aici privești,
Pentru sholariî romanești,
Să se dé de premium
Sholariîului celui bun,
Să créscă'n creștinătate,
Și bună moralitate,
Să se bucure cântând,
Și pre Dumnezeu lăudând.
Inșă când cartea gătai,
In mare grijă întraî,
Cuî cu dreptul s-ar cădè,
A o puté dădică.
Cu acest gând 'nsărcinat
Mă fură somnul în pat,
Și m' aflaî ca și răpit,
Intr' altă lume venit,
Și văzuî, o Doamne bune!
Ce abé se poate spune, —
Pr' alui Romulus nepoî,
La un loc adunaî toî.
Și o cunună pistrită
Din trandafirî împletită,
Țiind toî cu mâna dréptă,
Ziceau: Ačasta așéptă
Pre un patron prea iubit,
ATHANASIE numit,

Ce în Peșta lăcuiaște,
GRABOVSKI se pronuméște.—
Ș' când acest nume s'cuvântă,
Muza Dachieî s'arătă,
Și zburând preste cunună,
Cu o dulce voe bună,
Și cu lina sa zburare,
Facé aureî mișcare,
In laturî toate privi,
Apoî odată porni,
Prin a buzelor clătire
A vărsa un viers subțire:
„Acé cunună pistrită
„Lui GRABOVSKI e gătită,
„Inșă GRABOVSKI să știe,
„Cum că târziu va să vie
„Să îa el a sa cunună,
„In nespusa voe bună;
„Dânsul are să trăiască,
„Și mulți anî să viețuiască,
„Ca el cu cele avute,
„Ghinteî sale să ajute.»
Când muza așa grăi,
Tare în aripî lovi,
La min' aproape veni,
Și mereu așa șopti:
„Dă cârticica la lume
„Intr'alui GRABOVSKI nume,
„Nu-ți fie nici cât sfiială,
„Căci fără de îndoială
„Acel bun și milostiv om,
„Și a națieî patron
„Cârticica va 'ndregi
„Și voios o va primi“.
Decî ATHANASIE frate!
Lăsând gluma la o parte,
Priîmește acest op al meu,
In séma lui Dumnezeu,

Carele să-ți de viață,
Spre sporul celor ce'nvață,
Spre binele nămului
Spre folosul clerului
Intru mulți ani fericiți,
Cu de toate îndulciți;
Norocul să-ți înflorască,

Și toate să-ți prisosască;
Pașul care-l veți pași,
Orî unde și în ce zi,
Să-ți răspundă bucurie,
Și pačnică veselie: —
Care toate eu poftind
Rămân pururea și sânt,

Al nobilătaei Tale. Cel mai umilit autor
Ioann Thomiç.

Pe ultima foae, nenumerotată, avem tipărite, cu litere mici, mai multe explicațiuni de cuvinte, din care reproducem începutul:

Însămnarea vorbelor celor streine, care în cărticica ačasta tot cu aceleaș adevărate Romanești vorbe (în linba Românescă aflătoare) s-au schimbat, precum urmază:

In loc de Maică, Maica, zicem	Mumă, Muma.
— svârșitul	— capătul
— haïna	— { îmbrăcământ
— časul	— vestmânt
— vremea	— oara
	— timpul, etc.

București: Biblioteca Academiei Române.

1327. Tököly Sava, Arătare că Vlahii nu-s Romani.., Buda 1827. Nemțește și românește.

Erweis, | daß die Walachen nicht römischer | Abkunft sind, | und | dies nicht aus ihrer italienisch-slavischen | Sprache folgt | mit | mehreren Gründen vermehrt, und in die wala- chische | Sprache übersezt durch S. T.

ПРЪТЯРЪ | къ Блахѣн със Рѣмжнѣн нѣс де вѣцъ | Романѣн, | шн | къ рѣдъ- чинъ ачѣа днн лнмѣъ лвр | славинѣскъ мѣстикатъ къ тална-нѣскъ нѣ се ұрмаза, днн | лнмѣъ нѣмцаскъ прѣ чѣ рѣмжнѣскъ лтоарсѣ, | шн къ ман мѣлатѣ мѣртѣрѣ лмѣлцнтъ | прнн G. T. | Ofen gedruckt mit f. ung. Universitäts-Schriften. 1827. | Zu finden bey J. Eggenberger Buchhändler in Pesth.

In-12° de 182 pagine.

Nemțește pe paginile din stânga; limba românească stricată și cu multe greșeli de ortografie. Pe verso titlului aceste rânduri semnificative:

— — — — — nec ego omni
Lectori, Lector, nec mihi quisque placet.
— — — — — nici eu la tot
Cititoriu, niç tot cititoriu mie vao place.

Apoi pe o pagină: «Den guten Walachen — La Rumâni bun».

Dela pag. 4—19 este prefața pe care o reproducem aici (reproducem numai textul românesc). Dela p. 162—182 avem anexate mai multe argumente pătimate, sub titlul «Adogarea», îndreptate mai ales contra lui D. Bojincă, *Animadversio in dissertationem Hallensem*, Pesta 1827.

Prefața:

Cuvântul înainte!

Mai mult de zeci, doră și de doizeci de ani, de când se ostanesc unii, că se né făca să credem cum că Rumâni său Vlăhi ar fi nu numai stre-mutatori lucrăși, său colonie Romanilor, ci ar fi purces chiar din sângele a Romanilor. Mulții deci, carii fără de nici o ispitire s-au și luat după povesta această, ca de un adevăr neîndoit și se înbucură ca de o mare și fericită dobândă, bater că mai mulții oameni învațați țin gândurile aceste numai de o povesta său basna a oamenilor celor fără de știință.

În anul 1823 au eșit o cărticuță în Halla țări Nemțest¹⁾ întru care arăta, cumcă gândurile acele despre purcedere Rumânilor din sângele a Romanilor sânt numai visuri, minte sboratore și gând înșelețorîu luat despre asemenarea a numelui Rumân cu Roman; iară cum că Rumâni, carii vorbesc limbă slavenească amestecată cu ce talianească, ar fi neam slavinesc, carii erau supuși la Romani, precum și Grecii, carii au fost supt Romani și limbă lor au mestecat cu cea talianească, sânt adeverați Grecii ci numele Roman ar fi primit prin pruncă împăratului Caracalla, carele au poruncit că toții supuși a Romanilor să se numasca Romani așa și prin alta poruncă că tot insu să învețe limbă Romanilor. De unde curat se vede că nu sângele, ci poruncă iaste pricina cea adevărată, pentru care un Dațiu, Miziiu, Grecu, Țiganu și alte neamuri la Romani supuse, silite au fost a se chiama Roman și învețând limbă Romanilor au mestecat cu a lor și au stricat limbă stremoșilor săi.

Acăsta cărticică au făcut mare foc întru aceia, carii s-au ostenit cu tote puterile a încrede pe Rumâni, că ar fi din vița Romanilor și supărându-se, că se nu se afle cuvintele a lor de mincună, sparg capul, cum că încreaza pe Rumâni, precum ar pofti ei, că sânt adeverate colonie a Romanilor și despre acăa ar fi și din sângele Romanilor. Iară alții ținând cărticică acăstă înainte ochilor săi, luare în prejudicarea și incepure a se întreba: oare pote fi adevărat, cum că Rumâni său Vlăhi de acuma ar fi colonie și de viță Romanilor? și ce folos au lăudă ar fi Rumânilor, de ar fi colonie Romanilor? cu duhul adevărului îndemnați începure a urmi penă la rădăcină Romanilor și așa urmezând aflare, cum că Romani sânt din purcedere Greci, carii au venit din Troia cu Enea în țara Talianească²⁾, s-au împăcat cu Latini și s-au așezat întru ei, apoi iară s-au

¹⁾ În scrierea cărticuți său titula este: «Arătare că Vlahii nu-s de vița Romani și că rădăcină acea din limbă lor slavenească mestecată cu talianească nu se urmeaza. Prin craec soveatnik. În Halla 1823.

²⁾ Liviiu în Istoria Roman. Cap. I și Virghiliu în Eneidu cap. I zice:

Pre arme și pre bărbăt cânt, carele din părțile Troi
În Italia prin nenarocerea fucitor au venit pre Lavineșt
Termuri, mult s-au aruncat pre mare și pre pământ
Prin sila înalțăților, pentru nezuitătore mânia a Iuni,
Încă mult au pațit prin tabară, când au redicat orașul
Și au pus în Lațiu dumnezei. De unde iaste neamul latinesc,
Și părinți Albani și nălți părețelē Romi.

Iare în C. I. s. 240. Dar pruncul Ascanii cui sprenume Iulii
S-au adogat. Ilu au fost, când au stat Ilii Țăra,

despărțit în grabă și au zidit pentru sine un oraș de tilin, căruia au pus numele Alba, după aceea s-au împreunat cu Sabini ¹⁾; deci dacă Romul s-au născut și s-au făcut poruncitoriu peste Albani au întărit orașul Alba, pe carele apoi l-au și numit cu numele seu Roma și pe orășeni sei din Alba au numit Romani: însă Romani de viță, de neam și de sânge sânt greci, au dardani, de aesta au fost alt neam.

Fieștecare, care știe limbă greacă, cea mai curată său elinească, lesne pote cunoște că limbă Romanilor cea învățată iaste făcută despre cea greacă. Încă trebue să luam în seama, că oameni, carii porta numele acăruia oraș, trebue să fie născut, au mai lungă vreme lacuit în orașul acela, precum la omul din Brașeu îi zic brașovan, aceluia din Cluj, clujan, ca și aceluia din Oradie, oradan ș. a.; așa dară acela numai, carele s-au născut, au s-au așezat în Roma, s-au potut cu dreptul a numi Roman; însă afară din orașul Roma nimene nu s-au potut cu dreptul a numi Roman, nici au avut dreptele orașului Romi, cu mult mai terzeo s-au întins dreptele a orașului Romi peste lăcuiitori a Italiei, apoi încă mai terzeu la alți oameni din alte țările la Romani supuse, de cinsta și folos mare s-au dat dreptele a lăcuiitorului din Roma, apoi prin Caracalla pre toți supuși Romi s-au întins.

Un orășan din Roma au fost stăpân și orășani împreuna poruncitori peste multe țări. Un orășan din Roma nu s-au potut trimete în colonie să lucre pământurile cele pustie, carii în Roma au fost stăpânitoriu țărilor. În colonie s-au trimes supuși, robi și slujile a Romanilor, carii nu erau orășeni precum din țara talianească și din alte țările supuse. De aici se vede cum că Vlahii său Rumâni, de ar fi fost o colonie a Romanilor, tocma pentru aceia n-au potut fi Romani, încă mai puțin din sângele a Romanilor, celor poruncitorilor a lumi, pruces.

Fie să zicem că Rumâni ar fi colonie a Romanilor. Dar ce sânt colonie? Colonie nu sânt alta numai strinsura de lucrători, carii se trimet în țările

Trizeci mare lumi întorcându-se lunele
Cu împărăția au plini și împărăția de pe scaun latinesc
Au duce și lungă, cu multă putere au întări pre Alba
Acia tri sute de ani s-au porunci
De supt Hectorului neam, până împărăteasa preola
De Marsu îngreată gâmeni prunci au naște Ilia
De unde cu galben copăremântu a daichi lupi vigan
Romul au primi pre neamul și tăboresc au redica
Ziduri și Romani despre numele seu au în zice.

C. 10 s. 81. Tu poți pre Enea grecu cu mânele scote.

C. 12 s. 166. De aci părintele Enea iaste începutul a neamului Romanilor.

¹⁾ Monteschiu de în mărire și scădere a Romanilor zice: Roma au înmulțit tare putere sa cu împreunare cu Sabini neam tare și tăboresc ca și Lachedemoni din carii au purces. Unii țin că Spartani ar fi neam slavenească și nu de mult Domn. Solarič au strins multe cuvintele latinești, care se ved a fi din purcedere slavenești, semiindu-le în cărticuța înscrisă, Romani slavenizând. Ce ar fi, de ore scriitori Romanilor carii în loc de V scria B, precum în loc de Vasilica, Basilica, în loc de Vivlia, Biblia și lăsând L., au scris în loc de Slavini, Sabini.

Și pe Troiani, din carii purced Romani, spun unii că ar fi Slaveani pentru că s-au chiamat și Dardani, care cuvânt în slaveanesc spune Gidariu și pântru că Dardania cea veché iaste hotarită cu Serbia, unde lăcueste neam slavenească.

pustie să le săluiască și să le lăseze pământuri pustie; deci din cunoștință de colonie ne învățăm, cum că colonie au fost slugi, robi și supuși a Romanilor, însă nu orășeni din Roma. Noi vedem că și acuma se trimet în colonie oameni, cei mai slabi, cei mai de pe urmă și cei mai seraci. De aceea eu nu cuprind ce mărirea, ce lăudă, au ce folos pun unii într-acea? a fi colonie Romanilor!

Luând tote aceaste în socotință, întorsei cărticică această din limbă nemişcată pe acea rumânească și cu mai multe mărturie luate din scriitori o înmulți, ca să vada și să cunosca fiește care, ba încă și Rumânul, ce ăste mai de aproape de adevăr și de încrezemânt și să socotească ce ăste mai de cinstă, a fi colonie a Romanilor, au a fi din neamul acela, carele au avut atâtea puteri a pune hotar la siluitori a lumii și întocmi perirea lor, și carii din vreme au frânt jugu lor și sters prin poruncă vrajmașilor sei aruncat pe ei numele, apoi întorcându-se cătră limbă, cea mai curată a stremoșilor sei, curățindu-o de cuvintele străine prin pismași Romani încărcate.

Intorcând cărticică această se redică întrebarea; ce drept scrierea (sau ortografia) să iau? cea care ăste în cărțele, au care se aude din gura Rumânului? Eu aleasei a doile, dar fiind lucru găță, la uni nu placea și-m(i) săvetuire a scria precum se afla în cărțele rumânilor; scrisei dare a doa ora, fiind găță, ăare eu m-am găsit cu multe pricine înghemnat încă a treia ora să scriu, precum se aude în gura rumânului, pentru că de o parte scriu nu numai pentru Rumân învățat, ci și pentru acela carele știe numai ceti, au numai auzând, să potă înțelege; de o parte gândesc, că cărticică această pote veni și în țările, unde nu se aude rumân vorbând și tot ar pofti oameni învățați a ști adevărat glasu grafului rumânesc; de o parte aflu, că rumânul tot au ținut în graiu seu glasu cel stremoșesc îmoind unele slove, carele slavi adese ori slobod din gura mai molea, precum b. g. l. n.; de aceea am luat slova *u*, carele slavi ăau pentru îmoșarea slovi înainte puse, precum unguri fac cu slova *y*. Nu se mire cineva gasând altă dreptscrierea în cuvântul dintăiu și altă apoi încolo, că eu am vreu arăta amandoo. Unii, ales cei rumâni, carii se țin cătră beserică din Roma său papistească se silesc a încrede pe rumâni, să scrie cu slove latinești de aceștii n-am alta ce spune, numai aduce cuvintele a cinstului Gudecătorului (Rețenzentu) a cărți D. Maioru scrisă despre Inceputul a Romanilor în Dația, acesta omul învățat au scris și de cărturarea (literatura) a Rumânilor, arătând nesocotire gândului, de a primi slove latinești în scrisore rumânească, despre ce așa greăște. «O! de ar lapăda odată Rumâni înșeluialma gândului, cum că ar fi Romani, apoi nu vor țipa pre sine în măncele acéle, în care se gasesc alți naroduri, carii obișluiesc a scria în limbă lor cu slove latinești, ci ar mulțami la Dumnezeu, că le-au trimes pe svântu Chiril, carele au dat lor slovele, cu care și acuma scriu Rumâni».

Jos, pe ultima pagină:

Manuscriptum Parte sui Germanica revisum — omiss. del. imprimatur 1827, Drescher m. p.

Manuscriptum hoc Valachicum ex Germanico transversum, Parte sui Valachica revisum, omissis deletis imprimatur. Pestini die 12 Junii 1827.

Ioannes Theodorovits m. p. G. n. u. R. Parochus Pestiensis, Assessor Consistorialis, et Librorum Valachicorum Int. Censor.

București: Biblioteca Academiei Române.

1328. Darvari D., *Carte grecească cu bucăți alese*, București 1827. Grecește.

Ἐκλογάριον | γραικικὸν | εἰς χρῆσιν | τῶν Πρωτοπειρῶν τῆς ἀπλῆς διαλέκτου | συλ-
λεχθὲν | ὑπό, | ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ τοῦ ΔΑΡΒΑΡΕΩΣ | τοῦ ἐκ Κλεισοῦρας τῆς
Μακεδονίας, | τύποις δὲ τὸ τρίτον ἐκδίδεται | δαπάνῃ καὶ ἐπιδιορθώσει | φιλογενοῦς τινὸς
καὶ φιλομούσου. | Ἐν τῷ νεοσυστάτῳ Τυπογραφείῳ τοῦ Βουκουρεστίου. | 1827.

Carte grecească cu bucăți alese, pentru uzul celor cari încep să învețe limba greacă vorbită, cumpusă de Dimitrie Nicolae Darvari din Clisura, Macedonia, se tipărește pentru a treia oară cu cheltuiuala și îndreptarea unui iubitor de neam și de muze. În tipografia de curând întemeiată la București 1827.

In-8°; 247 pag.; la pag. 3 o prefață cu dată: Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας τῇ 26 Ἀπριλίου 1804 și iscălită Δημήτριος Νικολάου Δάρβαρις; la pag. 6 începe textul.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1329. Molière, *George Dandin*, București 1827. Grecește.

Γεώργιος Δαντίνος | ὁ ἐντροπιασμένος σύζυγος | Κωμωδία | εἰς πράξεις
τρῖς. | Συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ περιφήμου Γάλλου ΜΟΛΙΕΡ, | μεταφρασθεῖσα δὲ εἰς τὴν
καθομιλουμένην ἡμῶν | διάλεκτον παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀριστίου. | Ἐκ τοῦ ἐν Βο-
υκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπογραφείου | Κατὰ τοὺς | 1827.

George Dandin, soțul rușinat, comedie în trei acte. Compusă de vestitul francez Molière, și tradusă în limba greacă modernă de Constantin Aristia. În tipografia de curând întemeiată în București, 1827.

In-8°; 70 pag. la pag. 1 titlul, la pag. 2 persoanele, iar la pag. 3 începe textul.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca prof. D. Russo.

1330. Gorjanu Ioan, *Calendar... pe anul 1827*. Foi volante.

Autorul însuși afirmă că era de 2 feluri: «unul de masă și altul de părete» (v. *Kalendară pentru următorii trei ani 1851, 1852, 1853*. București 1851, în *Discursul*-l dela început). V. aici și pag. 478, nr. 1248 și la anul 1830.

1331. Grigorie Dimitrie Ghica, Domnul Munteniei, *Carte pentru iertarea dărilor*, <București> 1827. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Carte către părcălăbi și toți lăcuiitorii județelor, prin care li se aduce la cunoștință, că, după ce la 1818, pe când el se afla în dregătoria Vistieriei cei mari, prin dânsul, a binevoit Stăpânirea să scadă dădiile, acum va fi «ertare, în doi ani hotărâți, de obișnuitele dări ale Țării către prea puternica Impărăție, adecă a Haraciului, a Bairamlicului și a Richeabielii». Data: 5 Iunie 1827. Exemplar în ms. rom. 4075, f. 6.

Al. T. Dumitrescu, op. cit., p. 4.

București: Biblioteca Academiei Române.

1332. Ioan Sandul Sturza, Domnul Moldovei, *Carte către goștinari*, (Iași) 1827.
Foae volantă.

In folio, 2 foi.

Cartea lui Ioan Sandul Sturza Voevod către goștinari pentru strângerea goștinei.

Datat: (17) Aprilie 1827. Exemplar în ms. rom. 5, f. 29–30.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1333. Ioan Sandul Sturza, Domnul Moldovei, *Intărirea anaforalei*, Iași 1827.
Foae volantă.

In-4°, 40 pagine încadrate în chenare simplu înflorate.

Intărirea anaforalei dată de Veniamin Mitropolitul Moldovei și de alte 70 persoane bisericești și mirenești, în Iași 9 Aprilie 1827.

Textul anaforalei și numele persoanelor pe pag. 2–19, după care urmează comentarea și intărirea anaforalei (p. 20–40). Confirmarea se face și prin semnatura autografa a Domnitorului, la urmă și prin aplicarea pecetii domnești în tuș roșu: «Noi Ioan Sandul Sturza V(oe)voda cu mila lui Dumnezeu domn Țării Moldaviei».

Hrisovul începe astfel (p. 1–2):

Noi Ioan Sandul Sturza Voevoda cu mila lui D(u)mnezeu Domn
Țării Moldaviei.

Cetindu-să această obștăscă Anafora înaintea Domniei mele și cercetând cu scumpătate și aflând toate aceste cuprinsă printr-înșă, drepte și din vechime leguite, carea au avut și au nestrămutata lor lucrare.

Drept aceia spre a fi aceste pronomii și dreptăți în večnică întemiiare și urmare, întărim această Anafora cu a noastră Domnăscă iscălitură și pecete și poruncim Dumisale Vel Logofăt al Țării de jos a să face Hrisov sobornicesc anume cuprinzătoriu și întăritoriu tuturor celor de mai jos arătate.

1827 Aprilii 10.

Noi Ioan Sturza Voevoda

L. P.

Alexan(dru) Stur(za)

Agă Proc(itoh)

Anaforaoa cuprinde 20 puncte tratând despre:

1. Slobozeniia ce au avut lăcuiitorii.....
2. Lăcuiitorii precum s-au zis sânt datorii a da birul.....
3. Moșiile tuturor de obște.....
4. Cele ce să vor zidi și să vor face pe moșiile lor.....
5. Dijmile.....
6. Codrii, pădurile, dumbrăvile, rădăurile, luncile.....
7. Orânzile, băuturile.....
8. toate târgurile țării care sânt slobode...
9. Casile din orașu și târguri.....
10. Judecățile ci vor fi între Boiari.....
11. In ocârmuirea pământului.....
12. Breslași, slugile și poslușnicii moșiilor.....
13. Toate documenturile, zapisile, cărțile de judecăți....

14. Vite ce vor avea.....
15. Pentru moșiile și acareturile ci vor trece prin moștenire.....
16. Averile mișcătoare și nemișcătoare.....
17. Săcvestrurile.....
18. Lăcuiitorii ce vor fi pe moșiile boerești.....
19. Boiarii, nêmurile și acei cinstiți pământeni.....
20. Locuri de veci în oraș și în târguri.....

București: Biblioteca Academiei Române.

Cluj: Biblioteca Universității.

- 1334.** *Reis[schreiben vom galizij[de]n f. f. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foaie volantă.*

In folio, 1 foaie, cu tiparul pe 2 coloane.

Cuprinsul: «Să face de știre scăderea vămi de eșire pentru unile feluri de mătasă».

Datat: 27 Ghenarie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1335.** *Reis[schreiben vom galizij[de]n f. f. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foaie volantă.*

In folio, 2 foi, ultima pagină albă. Textul pe 2 coloane.

Cuprinsul: «Cumcă nicăir lângă drumul împărătesc nu poate să să facă de acumă înaintea vreo zidirea, nici să să pue un zaplazu sau staheturi, până ce nu s-au făcut aratarea la Comisariatu drumului de care să atinge, și până ce nu s-au priimit pozvolenie dela acesta în scris». Datat: 30 Ghenarie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1336.** *Reis[schreiben vom galizij[de]n f. f. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foaie volantă.*

In folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Pricir despre dreptatea iurisdicției între Dominiile sau între Dominiile și cuviințos organizuitele Maghistraturii au să să tractirisască în calea judecării».

Datat: 16 Februarie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1337.** *Reis[schreiben vom galizij[de]n f. f. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foaie volantă.*

In folio de 10 foi.

Cuprinsul: «Cum au să să scrie mărturiile aflării despre vătămarile și rănirile pe vii și morți». După circulară (2 foi) urmează 2 formulare, în nemtește și apoi românește, de mărturii. Datat: 27 Martie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1338.** *Reis[schreiben vom galizij[de]n f. f. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foaie volantă.*

In folio de 2 foi; ultima pagină albă.

Cuprinsul: «Pentru darea afară novelor cupone de dobândă împreună cu talone catră obligațiile în moneta de convenție celor câte un proțent». Datat: 7 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

1339. Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foae volantă.

In folio de 2 foi.

Cuprinsul: «Oprirea de a duce afară arme și alte lucruri trebuințoase la războiu
să dezlădă.» Datat: 17 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

1340. Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foae volantă.

In folio de 2 foi, ultima pagină albă.

Cuprinsul: «Cumcă dela cai cel înhămați la butcile săpărate a c. c. institutu de
poștă, începând dela 1-le Mai 1827, are să plătescă vamă de drum și de podu».

Datat: 21 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

1341. Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foae volantă.

In folio de 10 foi, ultima pagină albă.

Cuprinsul: «Pentru învățătură privatnică a științelor gymnazialnicești și materiilor
a despărțiturilor de științe mai înalte». Urmează 29 articole. Datat: 26 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

1342. Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Appellationsgerichte, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foae volantă.

In folio, de 2 foi.

După titlul de mai sus, urmează rezumatul cuprinsului: «Propisu despre ispitirile
apelatoricești pentru Judecătoria și Ascultanți». Urmează 4 capitole și este datat 8 Mai 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

1343. Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Pentru lucrarea diregătorască a diregătorilor de judecătoria patromo-
nialnice». Datat 15 Mai 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

1344. Kreis Schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nem-
tește și românește. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Despre cercetarea de înaintea a facultății doctorești dela Viiană și la
obiecturi de privilegii acele ce să întâmplă dela alte provincii și care să cuvin la materie
de sănătate». Datat 21 Iunie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1345.** *Reis[schreiben vom galizischen f. f. Landesgubernium, Lwów 1827.* Nemțește și românește. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Cum că scaunile și persoanele care de plătimea banilor pentru poștă sculite sânt la corespondenție din slujbă nu sânt îndatorite a întrebuița rețepisuri dela diregătorie de poștă și a plăti pentru aceia câte 2 cr. în moneta de convenție.»

Datat 13 Iulie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1346.** *Reis[schreiben vom galizischen f. f. Landesgubernium, Lwów 1827.* Nemțește și românește. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Hotărîrea pedepselor pentru aceia când visteriile săracilor și de depozituri cele la stăpânirile locurilor cu nedreptatea să stăpânesc». Datat: 25 Iulie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1347.** *Reis[schreiben vom galizischen f. f. Landesgubernium, Lwów 1827.* Nemțește și românește. Foaie volantă.

In folio, 3 foi, albe pe verso.

Prima foaie este cu circulara, având textul tipărit pe 2 coloane. Pe ultimele 2 foi, pe una în nemțește, pe alta românește, tabloul cu «Numele lucrurilor». Cuprinsul: «Pentru așezarea unor felii de vame hoven». Datat: 3 Noemvrie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1348.** *Reis[schreiben vom galizischen f. f. Landesgubernium, Lwów 1827.* Nemțește și românește. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie.

Cuprinsul: «Văpsirea acelor materii, care au să atingă trupul omenesc, cu văpselile mincralnice cele otrăvitoare, să oprește». Datat: 6 Noemvrie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63–64.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1349.** *Invățătura pentru gospodari, Lwów 1827.* Nemțește și românește. Foaie volantă.

In folio de 6 foi.

Titlul, în nemțește și românește; reproducem pe cel românesc: «Invățătura pentru gospodari sau stăpâni de oi și pentru ciobani, spre a cunoaște stricăciunea erbei sulă sau ruină (lălinește stipă și rusește *нозля*), care să găsește pe la imășuri pentru oi».

Urmează 14 articole. Datat: 27 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1350.** *Înștiințare, <Chișinău 1827>.* Rusește și românește. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, verso alb.

Textul tipărit pe 2 coloane, rusește în stânga. «Înștiințare» făcută de Graf Palin «ocărmuitoriu a guberniilor Novorossiei și a Oblastii Bessarabiei» despre oprirea circulației monetei turcești numită pară, dela 1 Ianuarie 1828.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

1351. Înștiințare, Odessa 1827. Rusește și românește. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, verso alb.

Textul tipărit pe 2 coloane, rusește în stânga.

«Înștiințare» făcută de Graf Palin, «Ocărmuitorul Guberniilor a Novorossiei și a Oblastiei Bessarabiei», cum că «Deplină imputernicire a Nameastnicului a Oblastiei Bessarabiei D. Gheneralu Adiutantului Grafu Voronțov, spre a agătoră lățirea aleșverishului..., au mijlocit... pentru ca să lipsască pe vremea viitoare otcupul ce să află în Oblastie a vânzării vinaților de poamă în târgurile și satele împărătești...». Datat: 8 Februarie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

1352. Formular la ectenii, Chișinău 1827. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, verso alb.

Formă la ecteniile ceale întâi mari, la vecernie, la utrenie și la liturghie.

La sfârșit: «S-au tălmăcit de pre cea Rusască și s-au tipărit în duhovnișca Typografie a Bessarabiei în Chișinău, Septemvrie 7 zile, 1827 anul».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

1353. Înștiințare, Chișinău 1827. Foaie volantă. Rusește și românește.

O foaie cu 28 rânduri, text pe 2 coloane; textul românesc cu litere rusești. Înștiințează despre plata dărilor «în monedă de argint, după curs, socotind rubla de argint. drept trei ruble șaptezăci copeice în assignații. Anul 1827 Octombrie <15> zile».

Jos scris de mână, în cirilică: «La satul Jora de gos să citească de multe ori în biserică înaintea norodului». Exemplar dăruit de d. Aurel V. Sava, magistrat Chișinău.

București: Biblioteca Academiei Române.

1354. Hrisov domnesc de întăritură, Chișinău 1827. Rusește și românește. Foaie volantă.

In folio, 9 + 1 foi, ultima nenumerotată.

Textul pe 2 coloane, românește în stânga. Este întărirea și reeditarea hrisovului Domnului Moldovei, Alexandru I Mavrocordat, dat la Iași 28 Dec. 1785. Drept titlu:

НѢЙ ІЛѢЖІНДРЪ ІѢНІИ МІА-
БРѢКОРДІТЪ БѢ.

МЫ АЛЕКСАНДРЪ ІОАННО-
ВИЧЪ МАВРОКОРДАТЪ ВОЕВОДА.

În plus față de ediția din 1785 avem pe f. 9, jos:

Переведено 1824 года, а печатано въ Кишиневской Духовной Типографіи 1827 года, въ Октябрѣ мѣсяцѣ.

Tradusă în anul 1824, și tipărită în Tipografia duhovnicească din Chișinău în anul 1827, luna Octombrie.

Pe ultima foaie, în românește și rusește, următoarele (noi reproducem numai textul românesc), care rezumă cuprinsul hrisovului:

Hrisovul domnesc de întăritură,

După Soborniceasca îndreptare și hotărâre ce s-au făcut pentru rânduiala daniilor de moșii, de vii și locuri de case și vânzări și schimburi și zăloguri și pentru moșiile Monastirești;

așijderea și

pentru rânduiala împărțirilor de țiganî și pentru partea Moldovenescă ce s-au amestecat cu partea țigănescă prin înșurări și măritări; cum și alte bune îndreptări pentru țiganî a feliu de feliu de obraze.

1785. Dechemvrie 28.

Exemplar dăruit de d-l Aurel V. Sava, magistrat Chișinău.

Pentru ed. I-a, vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 306, nr. 490 și Ion Peretz, *Curso de ist. dreptului român*, IV. *Hrisoavele domnești*, Buc. 1931, p. 57—71.

Șt. Ciobanu, *Cultura rom. în Basarabia*, 153.

București: Biblioteca Academiei Române.

1828.

1355. Aaron Theodor, *Apendice la istoria lui Petru Maior*, Buda 1828.

ЕКЪРТЪ ППЕНДНЧЕ | ЛА | ІГОРІА | ЛШ | ПЕТРЪ МІОП | карѣ | прин
адѣкѣратѣ мѣртѣрнчрѣ а май | мѣлтор скрипторѣ екѣ, ачепѣтѣл Ро|мѣннлор дин
Романѣ адѣкѣрацѣ, ла | май марѣ лѣмннѣ .ла пѣне. | Цѣсѣтѣ | дѣ | ѲѢОДОР ПІРОН. |
Kurzer Anhang zur Walachischen Geschichte des Peter Maior | Ла Бѣда | кѣ типарюл
К. Оуніверсітѣцѣ дин Пѣста. | 1828.

In-8° de 79 pagine.

Pe verso titlului: «A istoriî lauda cea mai mare e adevărul — 'Ο ἀνθρώπος εὐσεργετικὸς πέφυκε. Μ. Ἀντωνίνος. Omul este născut spre a face bine. M. Antoninus».

Până la intrarea în subiect (pag. 15: «Marginile Dakiî vechi după Ptolomeiu»), urmează dedicația, prefata și un prolog, pe care le transcriem aci.

Dedicația:

Prea cinstului și de bun gheanu născutului domnului domn Athanasie Grabovschi de Apadia.

Precum și la mărita deputație, carea administrează fundusurile naționale de legea grec(ească), alesului condeputat ș. a. a sciințelor marelui Mețenas și Părtinitoriu, spre cunoașterea patroniî, cu umilite blândețe încredințată.

De mare laudă prea vrédnice Domnule!

De aur și chedru prea vrédnică era a mai marilor noștriî Romanî faptă! cariî nu-și pregeta, cu altare, icoane și cununî a sârbi și a mări numele mai ales a celor bărbați, cariî spre luminarea națiî, ajutarea sciințelor și chivernisirea de bine a publicului, cu totul era dedați. O fericite timpuri trecute! Cu ce să te încununăm noi, a sciințelor marele Mețenas și a Națiî noastre prea bune patrone?

Cu ce laude să-ți înnălițăm numele? și cu ce cuvinte să-ți descriem bunătatea inimei, cea cu totul spre luminarea nației aplecată și virtutea sufletului, din caré isvoresc înaltele aceste fapte? De nu m-aș teși io de minunate blândețele vrednicii tale, cu care firea peste măsură te au înfrumsețat, doară limbeî méle, spre răsunarea laudelor, care ți se cuvin, nice o mărginire nu ia-ș puté pune; ci fiindu-mî prea cunoscut, cum că «nu laude, ci fapte

vrédnice de laudă voești», cu înaltă bucurie cuvânt: O fericită ești nație Românească!, care ai ajuns a crește un bărbat așa mare, cum e nobilul Athanasie Grabovschi de Apadia, care spre deșteptarea și luminarea ta, nice sudorile, nice averile nu-și cruță, semn și mărturie a prea dedatei inimii sale spre faceri de bine, de pururea va rămâne și aceasta cărtică, pre care sub prea puternică patronirea sa a o primi, de bună voc cu mână darnică s-au îndurat.

Pentru o facere de bine așa de mare și eroică cum e aceasta a domniilor tale cei prea mărite, a-ți da io umilită mulțămire înaintea publicului, datoriu m-am ținut.

Autorul.

Prefața:

Cătră cetitoriu.

Când mijlocesc eu cunoașterea acestei cuvântări la publicum, datoria, care cé mai mare dintre toate (în legea lui Țișero) cătră patrie și nație avem, mi-o împlinesc și cu adevărat pentru aceia mai tare, că aceasta scri-soare cuprinde în sine cercarea despre începutul și nașterea ghintei românești din Romanii adevărați, care înaintea Românilor celor doioși de amorul nații, întru atâta e mai vrednică de luare aminte, încât sporu și meargerea înaintea spre polirea și iscusirea nații noastre, prin disărtății și cuvântări istoricești foarte se ajutorește. Ca mai multe să nu întind, cunoscut este înaintea tuturor, cum că mijlocirea și modru spre cultivarea și procopsirea nații fiește căria, cel mai dintâu, e cultivarea limbii; aceasta se vede la toate ghintele, care se țin mai iscusite în Europa; și cu adevărat cine poate aștepta, că să înflorească științele în sinul nații oare căria, până ce limba atâtea înțelegeri și cuvinte va avea, ca toate ideile și sânțirile inimii cu alții deplin și pe înțeles să se poată împărtăși? Forma și măsura, după care limba noastră s-ar pute mai bine cultiva, ne o mărginește istoria. Pentru că nația Românească, precum sângele și-l trage din Romanii adevărați, așa și limba. Toate dară vorbele și cuvintele, care în limba Românilor nu sună latineaste (înțeleg eu limba cea poporeană a Romanilor vechi), ca împrumutate dela alte ghinte, precum volnici era Românii a le împrumuta, așa volnici sânt și acuma a le părăsi și cum că pe lege putem limpezi limba de coade străine, ne îndreptează iarăș istoria. Cum că literele țirilicești cele împrumutate dela Sărbii și Ruși pe dreptate le putem izgoni, iară istoria ne îndreaptă, învățându-ne cum că poporul Românesc e mai vechiu de suta a noă, în care s-au ivit literele țirilicești.

Prologul:

Prologul cărței.

De vro câțva ani încoace, cercarea despre începutul Românilor a mai multor bărbați, nu numai din mijlocul Românilor, ci și din alte nații iscusăți, luarea aminte au tras spre sine; dintre cari mulți de pofta adevărului atâțați, cunosc în Români sânge de Romanii, iară alții, de mânie și ură (pre care cu laptele dela părinți a le suge se văd) asupra Românilor încătrăniți, nu se înrușează a stărni batjocuri și dăfăimări (cu care orbesc ochii unora nebăgătorii de samă) ca pre strălucita a Românilor din Romanii curați viță,

cu dea-dinsu să o micșoreze; dintre aceștii uni în vorbe osăbite, între patru păreți, cum se zice, alții în publicum cu condeii a înegri zăorile, care cu ochi înveninați le văd răsărind pe deasupra nații românești, se străduiesc.

Acestea a fi adevărate, nimenea se va îndoi, cui e cunoscută lumea de-acuma. Și măcar că prea-învățatul și al nației nemuritorul Maior, cu adânci dovede afară de toată îndoiala au pus lucru, cum că Români, cari cu mulțimea slau într-o floare cu celelalte nații, sângele și începutu și-l trag din poporul Roman, cel prin împăratul Traian din Italia sădit în Dachia, totuși defăimătorii, linba de batjocuri, de tot nu-și o conținesc.

Eu aicea a mă legiuî făfăș cu nimenea dintre defăimătorii neamului românesc nu me-am prepus, fiindu-mi prea cunoscut lucru, cum că, în mai mari temeiuri să razimă vița și sângele Românilor din Romani, decât să-l poată întuneca cu nește vorbe goale. Numai vreau a aduce din istorii vechi acelea adevăruri, care începutul Românilor din Romani adevărați îl pun la mai mare lumină. Toată cuvântarea în patru capete o împărțesc: în capu 1: va să arătu, cum că trecerea Romanilor lui Traian peste Dunăre, în zilele lui Aurelian, către anu 274, nice-decum se poate așa înțelege, cât cea mai mare parte, să nu fi rămas dincoace de Dunăre, fiindcă apriat fac pomenire scriitorii cei vechi despre Romani, cari lăcuia în Dachia lui Traian, după moartea lui Aurelian. Într-al 2. cap însămnenez, cum că Romani sau Români, cari rămăsese în Dachia lui Traian, totdeauna au fost osăbit popor de celelalte ghinte și cum că nice odată până la suta a șaptea, petrecerea și împărțășirea la olaltă întru Romani cei dincoace de Dunăre și între cei dincolo n-au fost împedecată; acestea iară din dovede vechi. În al 3. aduc mărturii vechi, din care se vede, cum că împrejur Dunării neîncetat, nemărginit popor Roman au lăcuit. Al 4. cap stă din scurtă adevărire, cum că Romani nicedecum nu pot să fie rămășiță de Dachii, Slavi sau Bulgari, ci numai Romani adevărați.

La sfârșit:

Imprimatur. Pestini die 24-a Aprilis 1828. Joannes Theodorovits m. p. G. n. u. R. Parochus Pestiensis, Venerabilis Consistorii Assesor, et Librorum Valachicorum Int. R. Censor.

București: Biblioteca Academiei Române.

1356. *Acatistul Născătoarei...*, București 1828. Ed. II.

ἸΚΗΘΙΕΤΕΡ | κἀρε | κῶπρινδε | ἸΚΗΘΙΕΤΣΑ, ἄδεκῶ | λῶδα чк нешезѣтъ кѣтръ прѣсѣнта Нѣ|скѣтѣаре дѣ Дѣннезѣс, шѣ Параклѣсѣ, | Рѣгѣчюнна Пречѣдѣнѣй, шѣ Канѣнѣ кѣтръ | Дѣнѣ нѣстрѣ ІС ХС.

Ἰκѣм ἄδѣаw Ѡарѣ ἤтрѣ ἄчѣст кѣп тѣпѣрѣт | ἤ зѣлѣе Прѣѣнѣлѣтѣлѣш шѣ Прѣлѣмнѣлѣтѣлѣш нѣстрѣ Дѣмн | ГРИГОРІЕ ДИМИТРІХ ГІКѣ РЕ: | кѣ благословѣнѣл Прѣсѣнѣлѣтѣлѣш Мѣтро|полѣт ἄ тѣатѣ Оуѣгровѣлѣхѣ | КѢРІХ КѢРІХ ГРИГОРІЕ.

Ἰ Бѣкѣрѣцѣй. Ἰ сѣнѣта Мѣтрополѣе аѣкн.

În 4°, de 1 foae (titlul) + 154 pagine.

Pe verso titlului icoana Bunei Vestiri de ГИРАСІЕ МОИ(аh), ca în *Acatistier* Buc. 1823 (facs. nr. 419). Paginile sunt încadrate în chenar de flori și figuri de sfinți. Tipar negru și

roșu. Majuscule roșii și frumos împodobite. Numeroase gravuri. La sfârșit o vigneta mare, iar în marginea de jos a chenarului este scris: *[Copa] Symeon 1819*. Fără prefață.

Ed. I. la 1823; vezi aici nr. 1172.

București: Biblioteca Academiei Române.

1357. Bojinca Damaschin., *Respundera desgurzătoare*, Buda 1828.

РЕСПУНДЕРЕ | ДЕСГУРЗЪТОРЕ | ла | къртирѣ, чѣ ꙗ Хале ꙗ анѣл 1823
сѣе тѣтѣла: | Erweis, daß die Walachen nicht römischer Abstunft sind. | (адѣкъ арѣтарѣ,
към къ Ромѣнѣи нѣ сѣнт кнѣцъ | де Романѣи) де К. Консілар де *** фѣкъѣтъ.

Ла карѣ сѣ адаѣсъ арѣтарѣ къ скрѣпторѣи вѣредѣннѣи де крѣдннѣи арѣтрнѣтъ:
към къ Ромѣнѣи | сѣнт адѣкъраѣцѣи стрѣнѣпоѣцѣи а Романнлор. Арѣтъкъ латѣнѣсѣи цѣсѣтъ,
ларѣ акѣма ꙗ линѣа | Дѣко-Романѣскѣи прѣдѣтарѣсъ, тот де ачѣлаш Яѣтор |
Дѣмѣлѣкин О. БОЖѣНѣКЪ | Ла ꙗналѣа табѣлъ кр. а Унгарѣи Жѣрат Нотарош.

Ла Бѣда | ꙗ Крѣласка Тѣпограѣѣи а Унѣверсітѣи Унѣверсіѣн | днн Пѣста. 1828.

In-8° de 120 pagine.

Pe verso titlului: «Vis consilii experts mole ruit sua. Horatius. Tot lucrul fără soco-
tință, de sine singur se surupă. Horațiu». Apoi această prefață:

Prefație.

Precum are toată făptura resăritul și isvorul, din care s-au înfințat, așa are toată ghinta rădăcina și trupina sa, din care ște-au luat ecsistenția și începutul. Unele ghinte sânt de chepetenie, altele părtinitoare. Ghinta de căpetenie este aceia, dintru caré descălecă alte popoară, ca cum se întind rădăcinile din trunchiul arborelui mai în multe laturi: din care rădăcinii deși împuiază un arbore tinerel într-una distanție atâta de departe, cât cu greu se deschilinește, de unde-și trage acesta începutul său. Totuși dupăce se curăță mușchiul și se desvălește pământul de pe lângă rădăcinele lui, se vădește cum că isvorul, din care ște-au luat cest tinăr începutul, este trunchiul arborelui celui mare din acē distanție. Ghintele particulare sau abătătoare sânt acele, care se deduc din cele de căpetenie, p. e. Romanii erau ghintă de căpetenie; din Romanii, descălecară: Romăni, Italianii, Spaniolii, cea mai mare parte a Frâncilor, Thevalii din Anglia ș. a.; aceste națione sânt toate spițele ghintei Romane. Precum ghintele de căpetenie, așa și cele părtinitoare sau abătătoare au istoria sa, de scriptorii domestici și străini scrisă, caré adeverează resăritul și strămutările lor; însă a unora istorie e mai vederoasă, fiind de mai mulți scriptorii străcurată și mai de adese ori în cumpăna adevărului măsurată, iară a altora mai întunecată, pentru că din negrijirea scriptorilor, nu s-au cercat întru adevăr. Caré este istoria altei nație romănești de astăzi, lămurit poate tot cetitorii cunoasce, precum din Istoria lui Petru Maior despre începutul Romănilor în Dachia, (caré e cu neînfrânți în credință scriptorii răzimată) așa și dintru alte istorii, care limpede arată, cum că Romăni sânt resăriți din coloniile Romane, cele de Traian în Dachia aduse și mărturisesc toate strămutările, care s-au întâmplat Romănilor.

După ce scăpătară Proviințiile, în care se așezase coloniile lui Traian, de cătră împărăția Romanilor, asuprindu-se Romăni cei în Dachia remași,

precum și cei din Dachia Aureliană, de popoarale streine, care veniră preste dânsii și fiind mai tot cu apărarea vieții sale deprinși, puțin grijiră de a-și scria de după încungțurări, sau de a-și păstra istoria sa. Neamurile slăvești, care cătră capetul sutei a 6 înbulziră în țerile aceste, dăderă Romănilor nome Vlah, cu care nome (după mărturiseala lui Lucius și altor mulți scriptori) s-au fost îndatinat Sclavi și se îndatină și până astăzi, a numi pre toate ghintele latine.

Nomele acestu Vlah se lăți în toate laturile din gura Sclavilor întră atâta, cât începură unii scriptori grecești, slovenești ș. a. (carii urmau acestora) a numi pre Romăni Vlahi, când scria ore ce despre dânsii; deși prea luminat sciau că Romăni, nici când în linba sa, ci în linbi streine se cheamau Vlahi. Nomele Vlah, cel Romănilor prin Sclavi alipit, dăde povață unora scriptori (carii îndepărtați fiind, nu cunosciau ghinta românească, nici ceteau istoriile și strămutările popoarlor) de a zice: că Romăni ar fi viță de Sclavi. Ci acești scriptori mai mulți Sclavi și așa interesați fiind, lucrează din pofta de a-și lăți neamul său prin tragerea Romănilor cătră sine; pentru aceia cu atâta mai puțină credință a li se da se cuvine, fiindcă nu au altă proptă, cu caré șe-ar întări cugetul său, decât singur nomele Vlah, din care se ostenesc a arăta că sângele Romănilor ar fi slovenesc. Alții scriptori sânt de acei, carii cetind vreo scartetă oreum scrisă și necercând adevărul lucrului cu deamăuntul, scrie și dânsii ca și acei, ducându-se în rătăcire printr-înșii. Sânt și de așa plasă scriptori, carii pizmuind măritul sânge și nomele Romănilor, nu numai mințesc vița acestora, zicând că nu se trage dela vechii Romani, ci încă defăimări, urgisiri, clevetiri și altele batjocuri bucnesc asupra Romănilor, cu acea vicleană propunere, ca să înșele pre unii ca acei cetitori, cei ce cred unor ca aceste scornituri necunoscând din temeiul istoria națiunii romănesc. De asemenea plasă este și cărtitorul de Romăni consiliariul de ***, carele tipărind în anul 1823 în Hale o cărticică sub anonimo, (fără numele autorului), sub larvă, că vrea să arăte, cum că Romăni sânt viță sclăvească, ori ce putu scorni asupra Romănilor, cu care se socotă a fi în stare de a-i defăimă, nimic n-au cruțat, aflându-și toată desfătarea ca în urgisiri și defăimări de ghinta Românească.

Chiemarea și pornirile, care s-au desvălit în mine de a lucra pentru folosul națiunii romănesc, neîncetat mă îmboldesc a nu cruța sudoarea ori în ce faptă, din carea ar poté naționalisti să culeagă fructuri nutrețe. Drept acéia după ce scutura pulberu scolastic de pe umer, tocma când lucram la o carte Romănilor de bun folos (pre caré cu ajutorul celui de sus, fără întârziere a o da la lumină doresc) înmă căzu în minte mai sus numita cărtire din Hale, cea spre defăimarea Romănilor țesută; la caré deși al patrălea an trecé, de când văzuse lumina, totuși nima nu-și dăde osteneală de a resufla-o. Judecând dară eu urmările, care pot să se nască din răbdătoarea a Romănilor tăcere, pusă cartea cea mai sus înscințată la o parte și fără întârziere apucându-mă de raspunderea, prin caré se restoarnă, bârfelele, sécile argumente și necuvințoasele batjocuri a cărtitorului din Hale, alcătui întâia oră acé raspundere în linba latină, pentru ca să o înțeleagă și să o judece și învățați a tuturor națiilor străine, căroră sânt cunoscute vechimile și schimbările

timpurilor, cugetând, că de vom avea securitatea sau scutirea din afară, lesne vom păstra cele din lăuntru și mijlocul nostru. Iară a două oară întorcându-o pe România, o astern iubitorului de cetire naționalist înă(i)nte, ca cetindu-o să înțeleagă cum se cuvine a răspunde defăimărilor de nație, să cunoască defăimările unora și altora, precum și minciunile lor, care le scornesc asupra Românilor, mai apriat să le priceapă, ca nu cumva să se amăgească de a crede înșălăciunilor lor; mai vârtos pentru acei cetitori grăesc aceste, cari numai limba românească sciind, nu pot ceti istorii și în limbă străine scrise, din care ar învăța ce se cuvine a crede și ce nu?

Primește dară, iubite cetitoriu românesc, acest opus, ca întâiul fruct al meu, pre care îl dau națiunii mele spre gustare, cu bucurie! Cetește-l cu judecare pătrunzătoare și nu negriji nimic, ce nu vei putea cu o clipită înțelege, ci învârtește foile acele mai adese ori prin mână și fi cu totul încredințat, că le vei pricepe. Înțelegând această cârtică din rădăcină, spune și altuia, în care încă nu s'au desvălit pofta de a-și agonisi și a ceti cărți în limba românească tipărite, ca să scie și el, din ce sămânță este resărit; iară de vei afla ore ce în cartea aceasta, care ți s'ar părea cam aspre, nu judeca, că doară pofta mea e de a urgisi și a defăima pe cineva, ci să sci, că țesetura cârtirii din Hale, m-au împins spre unile ca acele.

Mai pre urmă rogându-te, ca, de vei afla vreo părare de îndoială în această cârtică, sau de ai a mână nescari argumente de ori cari scriptori verednici de credință însemnate, care ar fi spre scopul apărării nației Românești, să te bine învoești cu vreuna ocazie despre aceste a mă înscința; și așa la aceasta cea mai ferbinte mulțămită, iară la cea dintâiu mai vede-roasă lumină, spre răspândirea îndoelii a-ți da, mă voiu sărgui. Încă te încredințez, cum că cea mai mare bucurie și mângăiere va simți inima mea, de vei ceti această cârtică cu bună luare aminte și te vei întări a fi statornic în naționalitate, nici te vei subpune înșelăciunii acelor, cari se sărguesc să te amăgească, zicând că ești viț de sclav; de vei împlini cu vrere curată toate cele spre cinst(e)a ta și bunul de comun a nației Românești cuvin-çoase, mă vei avea totdeauna spre folosul tău neostenit lucrătoriu și de bine voitoriu.

Autoru.

La sfârșit rezoluția de imprimare a lui Ioan Theodorovici, din 23 Noemvrie 1827.

București: Biblioteca Academiei Române.

1358. *Bucoavnă*, Sibiu 1828. Ed. III.

N'am văzut exemplare.

Vasilie Popp, *Disertație despre tipografiile românești...* Sibiu 1838, p. 35 și G. Ionescu, *Tipografia în Sibiu*, în *Rev. p. ist. arch. și filologie*, XIII (1912), p. 143 dau acest titlu:

Bucoavnă pentru pruncii cei rumânești. Sibiū în tipografia lui Ioann Bart 1828.

O. Ghibu, *Din istoria lit. didactice românești. I. Bucoavnele*, Buc. 1916 (Anal. Acad. Rom.), p. 80 o consideră drept ediția a III-a a *Bucoavnei* din 1808, tipărită tot la Sibiu.

1359. Calendariu pre anul 1828, Buda.

CALENDARIU | pre | anu'l dela Cristos | 1828 | quarele este visectu, și se cuprinde din | 366 de zile. | In Buda | cu Tipariu'l Crăiescei Tipografii a Universității Unguresci din Pesta.

In-16°, de 46 pagine + 1 foae nenumerotată; numerotația începe dela pag. 33.

Tipar negru și roșu în partea calendaristică (primele 31 pag.).

Pe verso titlului: «Virtute Bgsi Decreti Excelsi Consilii Regii Lottlis Hungarici Datto 27-mae Novembris 1827. Nro. 31294, praesens Graeco Valachicum Calendarium latinis literis imprimendum admittitur.

Budae 7-a Decembr. 1827. Antonius Nagy m. p. Librorum Censor et Revisor». Pe aceeași pagină urmează și rezoluția lui Ioan Theodorovici.

Cuprinsul calendarului: cronologie, sărbători, despre anotimpuri și eclipse; partea calendaristică; genealogia Curții de Austria, târgurile în Ungaria, «a Țerilor din afară» și «din Țera Turcască».

Calendarul, după cum rezultă din prefața *Calendarului* pe anul 1829 (vezi la acest an, nr. 1414), este alcătuit de Ștefan Niagoe.

Pe ultima foae:

Scurtă prevedere.

Observatiile quele de căpetenie după quum poftesce proprietatea Linbei Daco-Romană în a súa diréptă pronunțatiă sunt următòrele:]

Ç, ç Se răspunde qua și Ungurescu'l *tz*; Alemănescu'l (Nemçesu'l) *z*; Cirilicescu'l *ц*.

Ce, ce, Ci, ci . . qua și Italianescu'l *ce, ci*; Ung. *tse, tsi*; Alem. *tŕŕe, tŕŕi*; Ciril. *чe, чи*.

Ch, ch qua și Ung. *k*; Alem. *t*; Ciril. *к*.

D, d qua și Ung. *z*; Ciril. *з*.

È, è qua și diftongu'l Latinescu *ea*; Ciril. *ѣ*.

Ê, ê qua și *i* linpidù.

Ge, ge, Gi, gi . . qua și Ital. *ge, gi*; Ciril. *уe, уи*.

J, j Franciscu'l *j*; Ciril. *ж*.

Ó, ó qua și *oa*, în cetirea Daco-Romană cu Literile Ciriliane.

Que, que, Qui, qui qua și Ital. *ce, ci*; Ung. *tse, tsi*; Ciril. *чe, чи*.

S, s qua și Ung. *s*, Alem. *ŝ*, Ciril. *ш*.

T, t qua și Latin. *t*, ante *i*; Ung. *tz*; Alem. *z*; Ciril. *ц*.

ă, è, î, ô, ú respondu qua și Franc. *ê*; Ciril. *ѣ*; în cetirea Daco-Romană cu Literile Ciriliane.

București: Biblioteca Academiei Române.

1360. Catihisis, Iași 1828.

КАТИХИСІЕ | сас | ꙗкѣцѣтѣрь ꙗкѣсѣрт пѣнтрѣ христїаннїтѣ | ꙗкѣтѣнїт де оуѣн рѣвннїтѣрю ꙗл дѣгмнлѣр Христї-їаннїтѣцїй, прѣ ꙗдѣкѣратѣ мѣртѣрїй ꙗ Ѡфѣнїтѣлѣр | скрїптѣрїй ꙗтемѣлѣт. Пѣнтрѣ тѣт Христїаннл | рѣвннїтѣрю ꙗл дѣгмнлѣр Христїаннїтѣцїй. ꙗ кѣре | лѣ сѣжршїт сѣс ꙗдѣлѣс шї дѣлѣ ꙗкѣцѣтѣрїй кѣтрѣ | Прѣлїцїй, ꙗ Ѡфѣнїтѣлѣшї Еасїлїе чїл марѣ, Шї ꙗ | сѣнїтѣлѣшї Млѣжнїм Мѣртѣрнїтѣрюл.

Сѣс тѣпѣрїт кѣ блѣгословїнїл шї тѣлѣтѣ | кѣлѣлѣл прѣ ѡсѣнїнїцїтѣлѣшї Мнїтрѣ-

полѣт ѡл | МЛАДАВЕИ | КВРІЄ КВРІЄ ВЕНІАМІН КѠЄТІКН. | Ꙗ тупографіа
Гѡнтей Митрополіи Ꙗ Иши. | Ла ѡнїи дела Хѣ: Ꙗѡки. | Григоріе Іконѡм, встѣ-
нитѡрѡ.

In-4° de 2 foi nepaginate + 123 pagine.

Foaia de titlu încadrată, având pe verso un vultur cu două capete (stema Rusiei).

In fața textului este gravura Sf. Gheorghe (facs. nr. 367). La începutul textului un frontispiciu înflorat, semnat de *Ieromonah Costantie*.

Prefața:

Cătră cetitori.

Pre cât ȳaste de nevoe și trebuinçoasă fyrїi omenestї mȳncarea și beutura, pre atȳta (și încă și mai mult) ȳaste de nevoe și trebuinçoasă unuї hrystian a ști dogmile credințїi, pentrucȳ precum omul lipsindu-sȳ de cele de nevoe spre ȳinerea fyrїi, cȳ desȳvȳrșit stricȳcȳune și vȳtȳmare luișї pricinuȳște, așȳ și cel ce lipsit de stiinȳa ȳnȳlegerii dogmilor și de puterea Dumnezeestїi scripturї și de urmarea faptelor bune, mort ȳaste sufletȳște. Iarȳ cel ce ȳn lȳgea Domnuluї voȳa luї și ȳn lȳgea luї cugetȳ zioa și noaptea și ȳntru acȳstea sȳ ȳndeletnicȳște și spre lucrarea lor o are, acela dupȳ cȳ zisȳ: «ȳaste ca un pom rȳsȳdit lȳngȳ izvoarȳle apelor, carele rodul sȳu va da ȳn vremea sa și frunza luї nu va cȳdea și toate orї cȳte va face vor spori». Pentru acȳia darȳ cel ce voȳște acest fȳlȳu de rod sȳ aducȳ și platȳ vrȳdnicȳ sȳ ȳa, sȳ priimȳscȳ acȳstȳ cȳrticicȳ, carea ȳnvȳȳ pentru credinȳȳ și ȳntru ȳnvȳȳtura eiї sȳ se ȳndeletnicȳscȳ și cele ce ȳa ȳnvȳȳ sȳ le lucrȳze, cȳ sȳ se ȳnvrednicȳscȳ și plȳȳїi ceїi fȳgȳduite celor ce pȳzesc poruncile Domnuluї nostru Iis. Hs., cȳruȳa ȳmpreunȳ cu Tatȳl și cu Sfȳntul Duh, sȳ cuvine slava ȳn vȳci. Amin.

București: Biblioteca Academiei Romȳne.

1361. *Cazanii*, București 1828.

КАЗАНІИ | че кспрінд Ꙗ сїне Ёвангїліиѣ тжакѡїте ѡле | Дѡмїненчїлѡр де прѣсте ѡн, шїи кѡ Казанїиѣ | Ёвнагдїрюлѡшї Прȳзнічїлѡр Ꙗпȳрȳтїщїи, шїи ѡлѣ Гѡн-
цилѡр чїлѡр Мȳрїи, ѡ Ёї, лѡнїи | де прѣсте ѡн.

Кȳре сȳс Ꙗчѣпȳт ѡ сȳ тупȳрїи Ꙗ зїлѣлѣ прȳ лѡминȳтсїлѡшїи шїи прȳ Ꙗнȳлȳцȳ-
тсȳлѡшїи нȳстрѡс Дѡмн | ГРИГОРІЄ ДИМИТРІЇХ ГІКѲ БОЄКОД. | Їѡр сѳжршїт ѡс
лѡдȳт дѡпȳ чї ѡс Ꙗтрȳт ѡнчȳ ѡрмїл Прȳкпȳтȳкрїнїчїи Ꙗпȳрȳцїи ѡ тȳдȳтȳ Рȳсїлѡ.

Кѡ благословїнїлѡ чїлѡшї де ѡкѡм Митрополїт ѡл Ёггровлȳхїи | КВРІЇХ ГРИ-
ГОРІЄ. | Їѡр прин ѡсжрдїлѡ шїи тȳдȳтȳ кїлтсȳлѡлѡ ѡбїтȳрилѡр | де Дȳнїзїс Ёпїскопїи,
ѡл сѳнȳтїи Ёпїскопїи Рȳжмнїк | Кȳр НЄѠФȳТ, | шїи ѡл сѳнȳтїи Ёпїскопїи Бѡзȳѡс | Кȳр
КЄЄїРІЄ.

Ꙗ Бѡкѡрїцїи. | Ꙗ Гѡнȳта Митрополїе, лȳ ѡнѡл мжнтсїрїи ѡлѡкн | де Мȳтȳїи
Бȳвȳкнѡл Тупографїлѡ.

In folio de 2 + 243 + 1 foi, primele și ultima nenumerate.

Titlul încadrat ȳn chenar de flori. Pe verso titlului stema Munteniei cu versurile ce publicȳm mai jos. Urmeazȳ o prefaȳȳ, reproducȳ mai jos, iar pe verso o gravurȳ, repre-
zentȳnd, ȳntr'un cerc, pe Domnul Iisus Hristos ȳnconjurat de cei 4 evangheliști și de cȳtele
apostolilor, mucenicilor, prorocilor și de alte cȳte; gravura este semnatȳ: ИЄѲНЬ БѲКОЄ – 1678.
(facs. nr. 184, ca ȳn *Cheia ȳnȳelesuluї*, București 1678). La ȳnceputul textului un frontispiciu

mare cu flori și figuri, semnat de *Grigorie tipo<graf>*, care se mai găsește și în fruntea altor pagine. În text sunt și alte frontispicii și inițiale mari ornate (facs. 444).

Pe ultimele 3 pagine însemnarea cazaniilor. Versurile stemei:

Semnul biruinței, cu carele moartea ȧste cãlcãtã,
Acum și corbul în pecetea Valahiei îl aratã,
Armã de izbândire vitejilor ostași rusienești,
A supune pre înprotivitorii credinții creștinești,
Și spre descoperirea a toatã réoa împrotivire,
A celor ce sã vor arãta cãtrã ei cu nemulțãmire.
Rugãm dar pre prea înaltul Impãrat al cereștii mãririi,
A întãri bunã ocãrmuirea aceștii stãpãnirii,
Ca preste multe nãmuri cu fericire sã stãpãnescã
Și pre tot vicleșugul vrãjmașilor ei sã-l biruiescã.

Prefața:

Cãtrã cetitoriu.

444. Inițială, *Cazanii*, București 1828.

Acestã carte mult folositoare de suflet la toți hristianii de obște, ȧr mai vãrtos la cei proști și lãcuiitori pã afarã la sate, s-au typãrit mai înainte în multe rãnduri și în deosebite vremi de cei mai dinna-
inte Arhieriei și Pãstorii ai nãmului nostru, ai cãriia fãcãtoriu ȧste neștiut, ȧr folosul foarte vederat. Fiindcã acum din pricina vremii prea s-au rãrit și dupã urmare de folosul ei cei mulți s-au lipsit, s-au învoit între sine iubitorii de Dumnezeu Episcopul Rãmnicului Kyr Neofyt, cu iubitorii de Dumnezeu Episcopul Buzãului Kyr Chesarie, de iznoavã acum de o au typãrit aici în tipografia Sfintei Mitropolii. Cãrii din multã rãvnã, nici greotatea vremii nu o au socotit, nici cheltuiala o au cruțat, numai la folosul sufletesc cel de obște au privit. De carele toți totdeauna și în tot minutul a purta grija datorii sãntem: și pentru carele în toate chipurile vieții Dumnezeu porunci au pus, dupã cuvãntul Prorocului David, carele zice: «Cine este omul cel ce se tème de Domnul, lége va pune lui în calea care au ales».

Priimiți-o dar cu bucurie și folosindu-vã dintr-ȧnsa, veți face îndemnare a da și alte cãrți la luminã. Și așa urmând și Prea-o-Sfinția lor sã vor învrednici de fericirea acéia de care s-au zis: Fericiți cei ce grãesc în urechile celor ce aud. Și înși-vã veți auzi din însuș gura Mântuitoriiului: Fericiți cei ce aud cuvãntul lui Dumnezeu și îl pãzesc pre dãnsul, fie, fie.

La sfãrșit aceste versuri:

Ceteste-mã pre mine, o creștine,
(Cartea zice dela sine).
Ceteste-mã cu luoare aminte,
Și cu osãrdie fierbinte.
Cã déca cu dragoste mã veți iubi,
Și des mã veți unelti:

Veți vedea cum sfinții s-au nevoit,
Și pre draci ȧ-au biruit:
Și au câștigat ceresca Impãrãție,
Odihna cea de vecie.
ȧar déca și cuvintele ce-s în mine
Le veți lua în minte bine:

Te vei învăța minunii cerești,
Și laude Dumnezeuști.
De unde vei lua mult folos,
Dela Mântuitorul Hristos.
Îar de vei afla în mine ceva lipsire
Și greșale în tipărire,
Nu-s vrednică eu de prihănit,
Ci cei ce m-au tipărit.

Inșă tu, iubite frate,
De poștești sfânta dreptate,
Indrepteză ce găsești,
Pre nimeni să nu prihănești.
Că și tu ești neputinții supus,
Ca și cei arătați mai sus.
Unul pentru altul vă rugați
Ca răul să câștigați.

București: Biblioteca Academiei Române.

1362. *Ceasoslov*, București, 1828. Slavonește. Ed. II-a

Во сла́вѣ Сѣ́лѣ, Е́диносу́щ-|ны́хъ, жи́вотво́рщѣхъ, ѿ не́раз-|дѣ́лимыхъ Трои́цы,
 ѿца́, ѿ | Сѣ́на, ѿ сѣ́агъ Дѣ́а: | По́клѣнѣмъ Бл́гочестѣ́йшагъ ѿ Вы́со-|чайшагъ,
 Гдѣ́а На́шегъ, | ГРИГО́РІА ДИМИ́ТРОВИЧА | ГИ́КА ВОСВО́ДА. | ѿс' | Бл́госло-
 ве́нїемъ Превосѣ́ннѣшагъ На́-|шегъ Митропо́літа Оу́нгрекскла́хѣйскагъ | Гдѣ́а
 ГРИГО́РІА. | На печа́та сѣ́ Кни́га сѣ́а. | ЧЯ́СЛО́ВЪ | Тѣ́чно по Моско́вскагъ
 Изво́да въ Буксѣ́рщкѣ Тѣ́погра́фїи. Въ лѣ́то ѿ Сотво́-|ре́нїа мі́ра 7275. ѿ
 рѣ́жкѣ же по плѣ́ти | Бѣ́а сло́ва 7275. І́ндикта 2. мѣ́ца Ма́ртїа.

Pe verso titlului:

Еъ Типографіа Гѣамъ Ёфори Радвѣанъ Клиничанъ Бѣк Бѣл Стѣбаникъ Боѣръ.
Димитраки Топличанъ Бѣк Бѣл Сердаръ Боѣръ. Предстойтели Часослова сѣгѣ.

Інастасіа X: Георгіе Полізовъ.

Добрѣ Х.: Іωάνна Βακάλογλ8.

И Стефанъ Евстаѣа Поповичъ.

Traducerea făcută de d-l Damian P. Bogdan:

Întru slava sfintei, de o ființă, creatoarei de viață și nedespărțitei Treimi,
a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh.

Din porunca bine cinstitorului și Prea Înălțatului Domnului Nostru, *Grigorie Dimitrie Ghica* Voevod și cu binecuvântarea Prea-o-sfințitului nostru Mitropolit al Ungrovlahiei, Kyr *Grigorie*, s'a tipărit această carte, *Ciasoslov*, întocmai după izvodul moscovit, în tipografia București, în anul dela facerea lumii 7336, iar dela Nașterea prin trup a cuvântului lui Dumnezeu 1828, indictionul 1, luna Martie.

În tipografia domnilor Efori: boerul Răducan Clincianu fost mare stolnic, boerul Dumitrachi Toplicianu fost mare serdar.

Infătisetorii acestui Ciasoslov.

Anastasia H. Gheorghe Polizov.

Dobrea H. Ioanna Bacaloglu.

si Ștefan Eustatie Popovici.

N'am văzut cartea. Un exemplar, din care lipsesc pag. 74—75 (290—302), se găsește la Biblioteca Națională (Народната Библиотека) din Sofia, cota 528 (171) secția manuscriselor. Informațiile de aci sunt extrase după fotografii și notițe trimise de d-l P. Caraman, directorul Institutului român din Sofia.

In-8° (19,6 × 12 × 3,5 cm.), de 16+303 pag.

(Iară voi, copii, cari vă numiți de creștini, primind-o cu bucurie [cartea], osteniți-vă să cetiți și să înțelegeți cele tipărite [în ea] și cetindu-le, rugați-vă și, rugându-vă, cetiți și astfel venerați pe Dumnezeu, pentru că astfel voi vorbiți cu Dumnezeu, iar Dumnezeu vă grăește vouă, căci rugăciunea este vorbire către Dumnezeu, iar cetitul vorba lui Dumnezeu către voi, după unul dintre învățători, care a spus așa: când tu cetești, Dumnezeu grăește către tine, iar când te rogi, tu vorbești cu Dumnezeu și rugăciunea ta îi este lui jertfă plăcută, iar ție sprijin puternic în nevoi și în lupta cu diavolul, căci acestuia ea [rugăciunea] îi este toiaș neîndurat și paloș foarte ascuțit).

După predoslovie urmează capitolul despre semnul crucii, cu acest titlu:

Дрѣвнѣе стѣхъ ꙗвлѣ, ѿ стѣхъ ѿцѣ | преданіе, кѣкѣ всѣкомѣ православноѣмѣ,
Христіанинѣ подобаетъ на | знаменіе крѣта стѣгѣ, на лицѣ | своѣмѣ рѣкѣ своѣмѣ перстѣ,
ѿ | кѣмѣ славити, ѿ кѣмѣ на сѣбѣ ѿныѣ изъображати.

(Veche tradiție a sfinților Apostoli și a sfinților Părinți, cum se cade fiecărui creștin pravoslavnic, în semnul sfintei cruci, să așeze pe fața sa degetele mâinii sale și care anume și cum asupra sa să-l închipuie).

Acest *Ceasoslov* face parte dintre tipariturile pregătite de Bulgari, la începutul renașterii lor culturale, în Muntenia, pentru a fi trecute peste Dunăre. El este însă ediția a II-a, o retipărire, într'un format ceva mai mare și în condițiuni tehnice superioare, a ediției din București, 1825.

Compară și B. Tonev, *Описъ на ръкописите и старопечатните книги на Народната Библиотека въ София*, I, Sofia 1910, p. 501, care, neobservând lacuna de 6 foi din exemplarul bibliotecii, prezintă *Ceasoslovul* ca exemplar complet, numai cu 154 foi.

Pentru că nu pot adăoga *Ceasoslovul*, București 1825, la locul respectiv, partea aceea fiind trasă în coale, voi adăoga aici datele bibliografice necesare și ale ediției I (1825), după fotografiile și notițele trimise de d-l P. Caraman, directorul Institutului român din Sofia:

Ceasoslov, București 1825. Slavonește.

Titlul este la fel cu cel din anul 1828; se deosebesc numai anii de tipărire cel dela crearea lumii: *ѡТЪЛГ*, iar cel dela Hristos: *ѡВѢКЕ ІНДІКТА ГІ МЦА ІІІАТА*.

Pe verso titlului se arată numele acelorasi persoane care au editat și au prezentat *Ceasoslovul*, cași în ediția din anul 1828.

In-12° (16,7×10,2×4,8 cm.), de 20 + peste 406 pagine.

Un exemplar defect (numai cu 406 pag. la sfârșit, dar, după conținut, nu lipsesc decât 3-4 pag.) se găsește în Biblioteca Națională (Народната Библиотека) din Sofia, încă necatologat, fiind achiziționat numai din luna Oct. 1935. Hârtia este albastră, cu nuanță verzue. Distribuția materialului din foile liminare cât și din text, cuprinsul predosloviei și unele ilustrații sunt la fel ca în ediția din anul 1828.

Facsimilele trimise de d-l P. Caraman după ediția I-a, din anul 1825, au în Biblioteca Academiei Române cota 1239₁.

Sofia: Biblioteca Națională.

1363. *Cultura cânepei*, Buda 1828.

КѢЪЦЪТЪРЪ | Десре | КѢЛТЪРЪ | са | лскрѣтѣ клнепѣ.

Anweisung zum Hanfbaue, walachisch.

КѢДА | кс тѣпѣрѣл Крѣпѣмѣ Тѣпографіѣ ѡ Оуниверситѣтѣмѣ дин Піста. | 1828.

In-12° de 47 pagine.

Textul începe dela pag. 13, până aci paginile fiind ocupate cu titlul (prima foaie) și o «Inainte cuvântare», din care extragem numai sfârșitul.

...Deci, decă nu se vor tréce cu vedérea niște mici probe și pre lângă acéia starea locului, fie orî de care plasă, întru socotință se va lua, slobod pot zice, cum că mare folos fiește-care om poate aștepta. Eu, întru cât în' va fi cu puțință, mă voiu sârgui toată theoria a lăsa la o parte și numai curata practică o voiu pune înaintea, așa cum e la însuși lucrarea: și așa voiu scriia, ca tot însul, ba și plugariul cel mai prost să mă poată înțelege.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, vol. II, Buc. 1931, p. 260, nr. 1209.

București: Biblioteca Academiei Române.

1364. Cuvântare despre posturi, Buda 1828. Traducere din grecește.

КЪЕЪНТИРЪ | Деспре | постърниѣ Бесѣрничій гречишій | а Ръсѣрнитъсѣй.

Май ꙗтъй пре лимба гречаскъ скрисъ, | ꙗръкъ акъма скоасъ пре лимба ромжнѣскъ.

Къ благословеніѣ Пъртъторюлѣй Православіѣй | Прѣсѣфинитъсѣй Митрополитъ а Оуггровелѣхій Анастасіѣ типърнтъ.

Betrachtungen über die Fasten.

Ла Бѣда | ꙗ Крълска Типографіѣ а Оуниверситѣтѣй Оуниверсишій дни Пица ꙗ анѣла дела Хѣ. 1828.

In-8° de 96 pagine. Fără prefață. La sfârșit:

Budae 12-a Aprilis 1825.

Imprimatur, Antonius Tumara m. p.

Librorum Censor.

București: Biblioteca Academiei Române.

1365. Ectenii, Chișinău 1828.

ѲКТЕНІЙ пѣнтръ бирѣница чѣй къ нѣмелѣ лѣй Хѣ нѣмѣте вастѣ ѡспра ꙗпротѣвничлоръ, кѣре съ къвѣне ѡ ле зѣче ла кѣчѣрнѣ, ла дѣтрѣне шѣ ла лѣтѣрнѣ.

N'am văzut exemplare.

In-4°, 4 foi (numerotate).

La sfârșit:

S-au tipărit în Sanctpeterburgă la Preasfântul Indreptătorilă Synodă 1828 anulă, Aprilie 14 zile.

Iară după acéia s-au tălmăcită pe limba Moldovenescă și s-au tipărită în duhovničasca Typografie în Chișinău, anulă 1828 Aprilie 27 zile.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub slăpînirea rusă*, I, p. 73, nr. 44.

Exemplarul Academiei Române este în 4° cu 30 foi, dar fără arătarea anului, nici a locului de tipărire, dar cu mențiunea, la sfârșit: «Prețulă 2 lei, 20: parale».

O. Ghibu, *Societatea de mâine*, II (1925), p. 313, nr. 3 consideră și această din urmă versiune ca ediție din același an, 1828, la Chișinău. D-sa a văzut și ediția cu locul, și anul arătate (Chișinău, 1828) și ediția fără arătarea acestor elemente de datare, precum și o ediție din 1844.

Titlul ediției fără arătarea locului și a anului de tipărire se deosibește față de cel reprodus mai sus (dupa Al. David), prin cuvintele ѡчѣй în loc de чѣй și ѡшѣй în loc de вастѣ.

București: Biblioteca Academiei Române.

1366. Eliad I. (Rădulescu), *Gramatica românească*, <Sibiu> 1828.

ГРАММАТИКЪ | РОМЪНЕНСКЪ. | ДѢ | Д. И. ЕЛИАД. | ДАТЪ ЛА ТУПАРЪ КЪ
КІЛТЪІАА | Д. КОКОНЪЛЪЙ ГКАРАЛЪТЪ РОСІТЪ | 1828.

In-8° de XXXIV + 166 pagine și o foaie (*Erata*).

Pe verso titlului, jos: «Câte nu vor' avea această subt-insemnarea, sânt fără voea mea». Autograf: «I. Eliad». Urmează o dedicație (p. III-IV) și prefața (p. V-XXXIV).

Dedicația:

Către Dumnealui marele Vornic' Gheorghie Golescu și către Dumnealor'
Domni Profesorî ai școalelor' naționale din București.

Domnilor', această Grammatică dela început' am' avut' cinste să o închin' cistitei Soțietăți literale Rumânești ce s'a început' în casele dumnealui Marelui Logofăt' Constandin' Golescu. Acuma însă, crez', din pricin'a vremilor' celor' pline de neodihnă, că va fi încetat din nenorocire adunarea ce se făcea pentru îndreptarea limbi'i; va fi încetat' cu adevărat', dar mădulările ei sânt' în ființă și cu aceleași sentimenturi, căldură, dorire și silință și așa norocit'a mea Grămmatică tot' înaintea lor' este adusă și acum când îndrășnește a se face cunoscută și a intra în judicat'a tuturilor Rumânilor' celor literați. Persoanele cele mai alese ale aceștii soțietăți, fără a vă o spune eu, știți Domni'a voastră bine, că nu sânt' altele decât înși-vă. Inși-vă santeți cari și lucrați și vărsați sudorî și simțiți adesea orî mahniri amare ale sufletului pentru literatur'a Rumânească; voi compuneți și traduceți geografiî istorii, filosofie, matematică și legi; ostenelele cele nepregetătoare ale Dumnealui Marelui Vornic Gheorghie Golescu va mai desăvârși și lumina limb'a și mai bine în Grămmatica și dicsionerul' său, prin cercetarea cu de amăruntul' ce face părților' cuvântului. Al vostru vot' trăgea și mai mult' în norocitele adunări ce se făcea; voi ați și curățit'o când a intrat' în dreapt'a voastră cercetare; voi dar acuma priimiți-o, când vine înaintea voastră și făceți-o cunoscută la toți cei ce vor' voi să o judece.

Simțiți pentru dânsa aceasta, că este fiu al' însuși școl'i, unde voi sunteți alți Efori și alți Profesorî.

Ea aci s'a născut', această școală i-a fost légănul' său, aci a crescut', aci s'a pus' în lucrare, aci s'a cercetat' de voi, unde mi-ați fost' tovarăși, îndreptători și curățitori gândurilor' și judicărilor' mele. Simțiți că de sânt' astăzi Rumâni car'i au învățat' chiar Grămmatică Rumânească, mai întâiu și acuma învață și ei pe alți; această Grămmatică au învățat' și au cunoscut' mai întâiu în Craiov'a, în Slatin'a și școl'a voastră, ea este de șase ani acuma între mâinile școlarilor'. Eu acuma spuîu aceea ce este și orî cine vede că eu mă cam laud', dar fie, că pentru schimb' și răsplătire să laud' și pe voi. Și vă spuîu pă simplul' adevăr', că de știam' în București alte persoane mai vrednice și mai îmfoate de cât' voi, atunci negreșit' la dânsle înclinam' Grămmatica mea.

Al Dumneavoastră conlucrător' și frate. I. E.

Prefața:

Prefață.

Ei! dar ce fel' de carte e asta?! Uite-te minune!! Aci lipsesc'o grămadă de slove! Aștia vor' să ne lase săraci! Aci fălosul' și purtătorul' de ortografie n' lipsește; mărețul' și îngâmfatul' w asemenea; o' cel' bogat' în loc' nu se mai vede! în loc' de k, unde și unde se vede ea; în loc de io, is! Va! de mine, ce grosime și moșăcie!!! Ia te uită, că ăștia și pe delicatul' și plinul' de dulceată 0 'l-au scos! Nu, zău, ăștia sânt' Rumâni groși, bătărași de la țară, nu vor' să aibă cât' de puțină Evghenie pă dânsi! Dar ce văz! Ei în loc' de g pun kc, în loc' de ψ, nc! Sântu vrednici de răs' întru adevăr!

Vedeți lucruri copilerești! Vedeți eresuri, vedeți nesocotinți! Toată lumea se silește din ce mai are să mai adauge și să se mai înbogățească; dar ei! Ia uitați-vă că și din ce mai avem' vor' să mai lepede!...

Ai! s'a stricat!! s'aaa-duuus' acum și limb'a!!

Ei au lepădat' și oșile! și psili! și dasia!!! O drăguțele, ca de ele de nimic' nu'mi pare așa de rău, că par'că era niște floricele! Oamenilor' fără gust' fără leac' de ortografie! dar, cine v'a pus' pe voi să vă arătați mai iscusii de cât' atâtea înțelepți bătrâni? Voi v'ați găsit' să stricați aceea ce au găsit cu cale atâtea inși, și nu ca voi, ci alt'fel' de învățați! Și apoi, nu știți voi că obiceiul' este bătrân' și că trebuie să purtați ciste și sfială către dânsul?

Păcat' de Dumnezeu să se ducă atâtea slove!!!

— Așa, Domnule, s'au dus' și acuma dumneata să fii sănătos; ele s'au dus' și nu se vor' mai întoarce, căci le-a gonit' o soțietate întreagă, le-a gonit' însuși dreptul cuvânt' Și Dumneata, Domnule, mai stămpără-ți furi'a puțin' și gândește mai bine, ce va să zică o soțietate și ce au făcut' soțietățile în lume, ca să știți către cine îi îndrepteți cuvântul'; și, după ce veți începe a cunoaște ce va să zică unu și ce va să zică o soțietate, ascultă glasul' ei cel' serios' liniștit' și fără atâtea strigări și mirări lungi; învață că glasul soțietății este glasul' norodului și că ca poartă și înfățișază persoan'a obșt'i.

Nevoea a făcut' pre oameni să-și afle cele ce le eră de trebuință; când oamenii au aflat' mai întâiu slovele, au băgat' de seamă câte sunete și câte glasuri sânt' în limb'a lor' și așa au hotărît' pentru fiește care sunet' și pentru fiește care glas' câte un semn', adică câte o slovă.

Așa au făcut' toate nămurile când au vrut să scape de semnele ieroglifice și așa au făcut' pe urmă după dânsule și Grec'i. Ei au adaus' mai întâiu din Fenici'a 17 slove, pe urmă au văzut că în limb'a lor nu le eră destule acestea și așa au mai adăogat' trei, și în sfârșit' patru adică au văzut', că în limb'a lor', de multe ori pe o îl răspund' mai lung și așa văzând' că preuește mai ca doi o, au hotărît' să'l mai lungească și înțelepțește' l'au scris așa ω, adică ca doi o unul lângă altul'; au văzut' iară că pre e de multe ori îl citeșc' mai lung', și și pe dânsul, când au fost' lung' au hotărît' să'l scrie așa es, adică ca doi e față în față¹⁾; pe urmă, din vreme în vreme,

¹⁾ Astfel se găsește η scris' în inscripțiile ale vechi prin piatră și în altele și în Latin'i Eta îl pronunțiază, iar nu Ita, a căror' limbă este o dorică schimbată.

începând' a se pierde pronunți'a a veche a Grecilor', cei mai noi au socotit', că acești doi *ε* sânt' doi *ι* și 'l-au scris așa *Η*, numindu-l' ita sau *ι* lung. Să venim' iarăși la vechimie. Grec'i cei vechi până nu aflaseră pe *ς*, scria în locul lui pe *υ*, dar mai pe urmă văzând' că pot' să ajungă la multe reguli din pricin'a încurcătur'i căci uneori trebuia să'l citească ca *ς*, precum *ἐύλομαι*, în loc de *ἐύλομαι*; alte ori ca *ε*, precum *ἐύλογω*¹⁾; alte ori ca *φ*, precum *εὐθυμος* și alte ori ca *ι*, precum *ὀπερίφανος*; au hotărît ca când se va răspunde ca *ς*, să-l scrie ca doi *υ*, adică unul preste altul' așa *ϋϋ* și pe urmă astfel *ς*, care apoi a dat' pricină celor' noi să gândească că este *ο* și *υ*, și așa îl numesc' până astăzi.

Când au vrut' ei, până nu aflase pe *ζ*, să scrie *ζωή*, scria *σδωή*, care i-au silit' să afle altă slovă, pe care *ο* au numit' *ζήτα* ș. c. l., până când' și au împlinit' numărul' cu care scria și își făcea trebuința; și până când limb'a lor' era vie și o învăța fii dela părinți, n'avea trebuință nici de ocsii, nici de varii, nici de perispomeni, nici de psili, nici de dasii, nici de nimic' ce nu le trebuia; iar după ce mai pe urmă au început' a veni alte limbi preste dânșii și ei a se amesteca cu dânsele, a început' a se pierde și pronunți'a limb'i lor pe care mai întâiu, când intra cineva în Aten'a, i se părea că o aude cântându-se. Aceasta văzându-o cei mai învățați, ca să nu se piarză acea armonie plăcută a limb'i, au început' a se gândi pentru mijloacele ca să o păstreze și așa au aflat *προσωδια*, semnele acestea: (') *φυλή*, (') *δασεια*, (') *δξσια*, (') *εαπεια*, (') *περισπομένη*, adică au văzut că vocalele sau glasnicile la început' se citesc une-oră mai subțiri și alte oră mai groase, și, spre deosebire, le-au pus câte un semn ' d'asupra, precum *οἶκος* d'asupra are alt' semn' și *οἶνος* altu, pentru că negreșit' cel de al doilea *ο* s'a citit' mai gros' care' ne-o arată însuși limb'a latinească, ce această zicere *ο* are împrumutată dela Greci, precum și altele multe, și în care se citește așa: *vinum* și mai pe urmă *vinū*. Intr' acest' chip' (') *δασεια* sau groas'a câte odată se asemănă cu *ε*, câte odată cu *η* sau cu *χ*, precum la *ἥρωεσ ὑποκριτής*, pe care Latin'i și European'i le pronunțiază *herous*, *hypocrita*, adică heroū, hypocrit'; și alte ori ca *φ*, precum la *ὄος*, pe care noi îl pronunțiem' *fios* și după natur'a limb'i *fiu*.

Și fiind'că aceste două semne, se citesc' sau să răsuflă oare cum din gât', cu dreptul' ei le au numit' *πνεύματα* adică duhuri.

Au văzut' iară pre la mijlocul' zicerilor', că vocalele se citesc une-oră mai ascuțite, alte oră mai apăsate și pe la sfârșit' de multe oră mai grele; și spre deosebire au aflat' pre aste'late trei-semne pe care, le-au numit *δξσια* (ascuțită), *εαπεια* (grea) și *περισπομένη* (apăsată), numai ca să se pestreze prosodi'a, adică cântarea zicerilor' pe care cu toată osteneal'a lor cea vrednică de cinste, vremea tot'o a pierdut' și semnele acestea acum rămaseră numai de un' obicei la Greci, și câte odată ca să ne arate deosebirea înțelesului zicerilor', ce acum se citesc' tot într'un' fel', pierzându-se pronunți'a, și atunci fiește care își avea pronunți'a sa.

Asfel' au fost' cu aflarea slovelor' la Greci'; astfel după dânș'i au făcut și Latin i, priimind' numai cele ce le-au trebuit'; astfel și încă și mai înțelepțește Italien'i; astfel și toate națiile cele înțelepte și gânditoare într'această

1) Vezi pe 6 latinesc' că se scrie așa, *υ*.

pricină ce au umblat' numai după ce le-a trebuit ; astfel' a trebuit' firește să urmăim' și noi, dar fiind' că [atunci] când am' început a ne întrebuința cu slovele cele slavonești a fost' tocmai în vremea când turburările, neodihniile, fugile și războaiele ce aveam cu vrăjmași' noștri, nu ne da pas' să ne gândim' de alte lucruri mai interesătoare, necum de acest' bagatel'; de aceea până mai deunăzi, câte slove au avut' Slav'i, noi le grămădeam' cu loc fără lor' (!) prin cărțile noastre; ni se părea că tot'un'a poate să fie ortografi'a slavă cu ortografi'a noastră și că printr'insa dăm' o strălucire limb'i noastre, puindu-i o năpaste în spinare.

Apoi când am' început' a învăța și grecește și am' văzut' cu cât' sântem' noi' mai presus decât' mulțimea, când știm unde să scrim *ω* unde *o*; unde *η*, *ι*, *υ*, *ε*, *ο*; unde *ε*, unde *α*, și când scrim' pe *ρ* cu dasia; și a ne îngâmfa între noi și a râde de cei ce nu știa să scrie ca noi și a gândi, că îi întrecem' noi cu mult' printr'această mărginită știință a noastră, de atunci cu dasil'a am' început' a subjuga nenorocit'a noastră limbă să se îmbrace în niște haine de arlechen' și cu totul' streine și nepotrivite cu firea ei.

Noi nu cunoaștem' ce va să zică *o* și *i* lung' și scurt'; noi de vom' scri *om*, sau așa sau astfel' *wm*, tot *om* va să zică; de vom' scri *φινυκ* sau așa, sau *φινυκ*, tot ființă fa să zică, și așa fără nici-un' cuvânt' facem' pre nevinovat'a tinerime, vremea, în care poate să învețe alte lucruri folositoare, să o piarză, învățând' aceea ce caprici'a noastră a găsit' cu cale fără nici un' cuvânt' de săvârșit'.

Iată treabă și facere de bine!

Pentru *ς*, noi unul' cunoaștem' în limb'a noastră, și și pe acesta trebuie să'l cunoaștem' de o singură slovă, iar nu de diftong', căutând' însuși la firea lui, iar nu la aceea cum îl scriu Grec'i și pentru aceasta am' mai vorbit'.

Pre *κ* toată lumea îl' știe că este un' diftong', că diftongurile sânt' din două vocale sau glasnice și că vocalile, din care el stă, sânt' *ε* și *α*; apoi, ce greșală face cineva, de va pune în loc' de *κ*, *εα*, care prețuește tot' cât' dânsul?

Cine poate să pronunțieze pe *εα* alt'fel' de cât' cum este, știindu'l mai vârtos' că este și diftong'?

Incât' pentru diftongul' *ις*, care până acum se scria *ις* (cu totul' dimpotrivă după cum se citește), pentru dânsul, cercetează, mă rog' pronunția, și ea îți va arăta că oamenii car'i vor' să scrie după cum vorbesc', nu fac' nici de cum astfel' de greșale, ce nu se învoesc' cu dreptul' cuvânt'; sau dacă, din nenorocire, prejudiciile, care din mic'a copilărie 'ți au fost' stăpâne, nu te lasă să judeci sănătos' și bărbătește, ia un copil, care nici de cum' să nu cunoască slovele, și învață'l să cunoască numai glasnicile și neglasnicile, fără a amesteca și diftongh'i; zi să scrie *ις* și vei vedea cum se gândește și cum își mișcă buzele cele tinere, alăturând' și despărțind' în gândul' său glasnicile, până când în sfârșit' îl vei vedea că își ardică capul' și îți caută în ochi, arătându'ți ceeace a făcut' și așa poate atunci te vei rușina, cunoscând' că știe să se gândească mai bine de cât' Dumneata, sau dacă nu îl' vei vedea că scrie *ς* în loc' de *ις*, iar *ις* nici odată.

Voești să subțiezi pe Rumâni și să'i faci delicați prin *θ* cel vestit' de atâta vreme prin cărțile Rumânești? Pentru aceasta învață că limb'a și oamenii

nu se subțiază prin pelticimea limb'i; ei au trebuință de idei, de cunoștinți și de ecsperiență, ca să se subțieze.

În toată limb'a noastră nu găsim' o zicere, care se coprinză pe acest' Θ, ba încă deși avem' în limb'a noastră vre-o vorbă împrumutată de la Greci, care să aibă în sine pe Θ, Rumân'i nu'l citesc' decât' ca pe τ, sau cari voesc' să se pocească, aceia îl citesc' φτ. Rumânul' zice Toader' sau Tudor' și Toma, iar nu Theodor' și Thoma și așa zic' și toate nêmurile Europ'i.

Această slovă sau glăsuire Θ este născută în brațele căldur'i și moli-ciun'i Asii și Afric'i, unde oamenii vorbesc' din gât' mai mult' și din vârful' limb'i cei lățite de căldură.

D'acolo au venit' și Grec'i în Greci'a și de acolo au și addus'o. În tot' locul', unde oamenii sânt' sănătoși și toate organele vorbir'i și le au întregi, desăvârșite și sănătoase, acolo, o acest' fel' de glăsuire ca Θ, nu este socotită de cât' ca un' defet' sau o greșală a natur'i; un' acest' fel' de om' ce pronunțiază așa, trebue să aibă felurimi de adjéctive spre batjocoră, pecum: peltic', gângav' și altele; așa dară, cum poți Dumneata să gândești că poate nați'a noastră să se nobileze prin defeturile și greșalele natur'i.

Încât' pentru ξ și ψ, am' vorbit' că oamenii cei înțelepți nici odată nu se încarcă, nici nu se îngreuiază cu acelea ce nu le trebue și nu le adduce nici o înlesnire și nici un' folos'. Noi prea bine putem' să scrim' în locul' lui ξ pe κc și în locul' lui ψ pe nc, fără nici o schimbare a pronunți'i. Dar iată nevoea! că Dumneata zici, «că când putem' să scrim' cu o slovă, pentruce să scrim' cu două?» Și eū zic' iară, că când putem' cu mai puține slove să ne slujim', pentru ce să ne îngreuiem' cu mai multe și să încercăm' alfabetul' nostru? Ce minune! Vezî, cum ne potrivim' la vorbe? Atâta numai păcat', că nu ne înțelegem', și ca să ne putem' desluși, să luăm' vorb'a Dumitale', să-i facem' analysul', ca să vedem' ce folos' sau ce înlesnire poate să iasă dintr-însa. Să zicem' că, propoziți'a sau regul'a Dumitale este dreaptă, generală și poate fi cuviincioasă la toate întâmplările asemenea; apoi atunci, precum' este bine în locul' lui κc să scrim' pe ξ, și în locul' lui nc, pe ψ, este asemenea bine și tot cu acelaș' cuvânt' și în locul' lui cτ să aflăm alt semn'; în locul' lui κρ, κα, αρ, εα, cτρ, cκρ,... alte semne asemenea, ca să scrim' mai bine în loc' de două sau trei slove cu un'a. Și iară mergând' tot' cu acest' cuvânt', în locul' sylabelor' mai bine ar' fi să se afle câte un semn' singur' și deosebit'; și ca să prescurtăm' și mai mult', în loc de două sau trei semne, care însemnează, syllabe, să scrim' unul', adică în locul' fiește căria ziceri să avem' câte un' semn' sau o slovă, precum' sânt' numerele arăpești și semnele zodiacului, unde în loc' de *unu*, *doi*, *trei*, *patru*..., scrim' 1, 2, 3, 4....; și în loc' de *cumpănă* scrim' ω, în loc de *gemeni* scrim' × ș. c. l.; așa atuncea ne-am face Chinezi, și câte ziceri ar' fi în limb'a noastră, atâtea și slove ar' trebui să avem', și să ne trebuiască toată viața noastră, ca să le învățăm'. Apoi mergând' treptat' și mai nainte cu prescurtarea, ar' trebui în loc' de mai multe ziceri, care' fac' un' cuvânt', să avem' numai un' semn' până când ne vom' băga în întunecimea labirintului ieroglificilor' Eghyptului, desprețuind' și nesocotind' ingeniosul' meșteșug' al' scrier'i. Și în sfârșit', ca să fie lucrul de tot' lesne și cum' se cade, să aflăm' mai

bine în locul' unei limbă întregi un' semn', să-l învățăm pe acela, și să scăpăm' odată de a tot' învăța și a tot' scri atâtea slove și atâtea ziceri. Și iată folosul' cel mare', ce ese din' propoziți'a Dumitale. Acuma gândesc' că ne am' înțeles.

Dar bine, dacă ați hotărît' să lepădați pentru înlesnire slovele, care au tot' un' glas' și tot' un' sunet', pentru ce n'ați lepădat și pe ȳ, care are tot un glas cu i? — Aici ai dreptate, Domnule, și prea filosoficește ai vorbit'. Acesta a fost' și cuvântul' și hotărîrea soțietăți, dar fiindcă această Grămmatică a fost' prescrisă mai nainte de hotărîrea soțietăți, a rămas' deocamdată așa; însă pentru aceasta îți făgăduesc' cinstit', că de va avea Grămmatic'a norocirea de a se mai da încă odată în typar', ve-î vedea-o curățită și de dânsul', ca să semene întru toate cu cea italianască, bun'a ei sor'.

Dar pentru tonuri, ce-o să mai zici? Cum o să învețe copii să citească? Și cum o să învețe strein'i limb'a noastră? — Asfel' cum învață și pe a latinească, nemțească, italienească, ș. c. l. Limb'a grecească, cu toate tonurile ce are, nici de cum nu o învățăm' noi mai lesne de cât' pe cea latinească, nemțească, ș. c. l. Nu ne fac' tonurile să pronunțiem' bine, ci deprinderea și știința care avem' într'o limbă. Pune Dumneata doi inși să citească grecește, unul' să cunoască limb'a și altul' nu, ci numai să știe să citească, și ascultă la dânsi. Cel dintâiu va pronuncia bine și frumos', nu pentru că limb'a este scrisă cu tonuri pe d'asupra, ci pentru că o a învățat', și pentru dânsul' tonurile sânt' indiferente; ar putea să lipsească și el tot' așa să citească. Pe cel d'al doilea îl vei vedea că se căznește și cu toate semnele prosodii, ce sânt' pe d'asupra, să scoată niște sunete urâte, și limb'a să sufere în gur'a lui. Limb'a cea vie care o învață fi'i dela părinți, n'are trebuință de tonuri. N'au făcut' semnele prosodii limb'a, ci limb'a a dat' pricină oamenilor' să afle aceste semne, când au văzut' că cade și își pierde pronunția.

Meșteșugul' scrier'i este aflat' ca să ne înțelegem' și cu cei ce nu sânt' de față cu noi. De multe ori însă scrierea cea nedesăvârșită a pricinuit' confuzie și neînțelegere, care a stat' cea dintâiu pricină de a se pune regulile ortografii: tot ce aduce neînțelegere trebuie lămurit'. Și aceasta a făcut' să se nască atâtea semne ale prosodii și ale punctuații.

Dar fiește-ce limbă își are ortografi'a sa și aceea a stătut' mai norocită, care s'a supus' la mai puține reguli. Punctuați'a numai a stătut' și este tot' aceea la toate limbile, pentru că oameni tot' într'un' fel' se gândesc' și mișcările și opririle lor' în vorbire sânt' tot' acelea. Cel' mai delicat' și cu gândire lucru în ortografie și care face cinste duhului omenesc' este punctuați'a: ea desparte și face chiare judecățile noastre, arată șărul' și relați'a lor' și ne face să înțelegem' și să ne facem' înțeleși în scrierile noastre; și ea singură împlinește sfârșitul' pentru care s'au aflat' regulile ortografii, mai vârtos' în limbile cele vii. Toate cele'lalte nu sânt' de cât' o pedanterie și o lipsă în gândul' și duhul' omenesc', adică un' semn' de necunoștință a folosului și sfârșitului ortografii. Frați'i noștri Italien'i, foarte înțelepți și gânditori, au cunoscut' ce le este de lipsă și care sânt' roadele pedantismului într'această materie. Pre dânsi și drumul' pășir'i întru cunoștință al' duhului omenesc' trebuie să urmăm' și noi. Aci îndrăznesc' a vorbi pentru frați'i noștri din

Transilvani'a și Banat' cari sânt' vrednici de toată laud'a pentru ostenele și silinț'a ce pun' pentru literatur'a rumânească. Pentru ortografi'a însă, care voesc' să o întruducă, scriind' cu literile latinești, bine ar' fi fost' să urmeze duhului italianesc', adică a scrii după cum' vorbim'. Și să nu se ia după ortografi'a franceză și englezească, care păzește derivați'a zicerilor', care este născută în veacurile sholasticismului, și de care chiar' singurî acum' ar' voi să se scuture. Un meșteșug care voesc' să rămâe păstrat' numai pentru cei ce vor' avea norocire să știe latinește, și fără nici un folos' așa de mare, în cât' să stea în cumpănă cu greutatea și neînlesnirea.

Cel' ce cunoaște limb'a latinească știe, că zicerea *timpū* vine dela *tempus*, sau de va fi scrisă *timpu'*, sau de va fi scrisă *tempu*; asemenea și *primăvar'a* este cunoscută de unde vine, sau de va fi scrisă *prima-vera*, sau de va fi scrisă *prima-vara* ș. c. l. Pentru cel' ce nu cunoaște limb'a latinească este în zadar' orî cum' vor' fi scrise zicerile, căci mijlocul' scrier'i nu poate să-l facă să cunoască isvorul', când el nici-odată n'a fostū acolo. Așa dară pentruce să nu scrim', după cum' pronunțiem', când scrim' pentru cei car'i trăesc', iar nu pentru cei morți. Roman'i, strămoși noștri scria după cum' pronunția. Ciceron, Virgilie și ceilalți autori, nu au scris' faptele lor' pentru Roman'i ce au trăit' pre vremea lui Romulu și Brutu, ci pentru contimporan'i săi. Asemenea și noi nu scrim' pentru strămoși noștri, pe cari' i-a addus Marele Traian aci, ci pentru contimporan'i noștri, și nu trebuie să-i căznim' și să-i muncim' atâta până să ne înțeleagă, și să le luăm' dreptul' de a-și scrii limb'a, rămâind' pe seama numai celor ce știu latinește și celor' ce în toată viața lor' vor' sta cu dicșionerul' în mână.

Ia să lăsăm' acestea, că eu aci nu te înțeleg', vino de-mi spune mie de cele mai dinainte; spune-mi pentru cum am' scris' până acum', ce faceți voi aștia iscușiți ce ați eșit' acum cu filosofiile voastre? — Ce faceți obiceiului? — Este adevărat, Domnule, că obiceiul' este bătrân' și că el' nu se strică așa lesne; însă eu nu știu pentru care obiceiū îmi vorbești, pentrucă de vei să zici de scrisorile de mână, aci pă nici unul' nu văz' scriind' ca pe cel' al alt': un'i scriu *ФИННА*, alt'i *ФИННА*; un'i scriu *КІАЦЪ*, alt'i *КІАЦЪ*, alt'i *КНАЦЪ* și alt'i cum le vine; un'i scriu *ФЪКЪТЪР*, alt'i *ФЪКЪТОР*, alt'i *ФЪКЪТЪРЪ*; un'i scriu *Іаіе*, alt'i *Іаіе*; un'i scriu cu tonurî, alt'i fără tonurî și alt'i cu tonuri cu cârligele și cu picături la toată sillab'a și la toată slov'a ș. c. l.

De vreî să vorbești de cărțile typărite, să adducem' înaintea toate edițiile cărților și vom' vedea, că nici un'a nu se aseamănă cu ceilaltă în ortografie, ci din protivă, că fiește-cine a scris' după cum i s'a părut, fără nici o regulă și fără nici un' obiceiū. Apoi acumă, ce să numim' noi obiceiū? Pote că vei zice, ia numai așa, să aruncăm' unde și unde de poftă măcar câte un *u* și câte un *n*, și câte un' cârligel' d'asupra glasnicilor' când sunt înainte, pentrucă stă frumos' și pentrucă, frate dragă, așa scriu și Greci și așa a fost obiceiul' de a se presăra unde și unde. — Domnule, aceasta n'are alt' nume decât' obiceiū de a nu se gândi, sau mai bine obiceiul' nerozilor¹⁾. La

¹⁾ Reverența sa Domnul Teologul' absolut' și Protopop' Nicolae Maniu de Montan' a facut' o Ortoepie Latinească Rumânească Nemțească și Ungurească, pre care a și dat' o la lumină la anul 1826. Intr'însa, pentru înlesnire, la început' când vorbește de slove, mai

aceasta vrednicul' de pomenire Dumnealui Marele Ban' Ioan' Văcărescul', al doilea scriitor' de Grămmatică Rumânească, destulă osteneală a simțit' și 'ș-a pus' toată silinț'a să afle acest' obicei și să-l pue în reguli, dar nici singur' n'a putut să-l afle din pricin'a celor mai sus' zise și după cum singur' o mărturisește, nici cei următori n'au putut' să urmeze regulilor' sale; pentrucă câți mai pe urmă au scris' și au typărit' cărți, au urmat' tot' vesitului acela obicei, de care te ții Dumneata.

Ei! de astea de ale voastre spuî tu multe, dar eu nu voiu să știu, eu nu'mî es' din cele ce am' apucat', și la părinți mei nici n'am pomenit' asfel' de nimicuri: cum au fost' ei, așa o să fiu și eu, și spuneți și scorniți voi iscusitorilor', câte veți vrea. Bine faci, Domnule, ține-te, te rugăm, de dănele ca orbul' de gard' și rămâi tot' în cele ce ai apucat', căci pentru Dumneata nici nu se ostenește cineva. Toate câte fac' și scriu oamen'i astăzi nu sânt' pentru noi, în cari au prins rădăcină ruginoasele și de Dumnezeu blestemele prejudecăți, pre care numai moartea dinpreună cu ființ'a noastră le va curăța, nu sânt' zic' pentru noi, ci pentru simpl'a și nevinovat'a tinerime; ea este floarea omenir'i și dintr'însa se așteaptă și rodul'. Toate prefacerile și întocmirile cele bune, ce s'au făcut' dela începutul' lum'i până astăzi, nu s'au așăzat' nici pentru cei cari au murit', nici pentru cei ce era de față, ci pentru cei ce se gătea să fie și pentru cei fiitori. Moisi nu a întocmit' legile sale pentru bătrâni'i, cari se gătea să moară și pe cari el' îi hrănea mană cerească și ei nu putea să uite ceap'a și usturoiul' Eghyptului și mâncările, cu care să îndopa la jărtfile idolești; ci pentru prunc'i și strănepoți lor, Hristos, Mântuitorul' nostru, nu a învățat' sfânt'a sa lege pe Cărturari nici pre Farisei, ci pe prunc'i cei mici și pre cei ce au venit' în starea pruncilor' la nevinovăție; el' nu și-a ales' ucenici săi din Farisei; el' n'a zis' nici An'i, nici Caiaf'i «vino după mine», ci lui Petru, care era pescar' și nu știa să tălmăcească legea lui Moisi pe dos', ci curat' și nevinovat' ca prunc'i, fără a se îngâmfa întru știință, asculta cuvântul' lui și se lua după dânsul'. Sfinți Apostoli n'au propovăduit' Evanghelia lui Hristos popilor idolești, cari învita pre împărați și lumea ca să-i ommoare și pre dânsi și pre cei ce asculta cuvintele lor'. Până la anul' 1440, oameni scria cărțile tot' cu mân'a, nefiind' până atunci aflat' tiparul' și prinurmăre cărțile era foarte rare și din pricin'a scumpeți și din pricin'a greutăți până a fi scrise. Cel' dintâiu, carele a aflat' tiparul' a fost' Ioan Gutemberg', ajutorat' de Doctorul' Ioan Faust', la Mayența, după ce ș'a cheltuit' toată starea și averea lor'. Cea de a doilea carte dată în tipar' și mai desăvârșită a fost' Bibli'a latinește, în folio, la anul' 1462, care s'a împrăștiat' în toată Europ'a. Pe vremea aceea era în Paris', precum și în toată Europ'a, niște oameni care nu voia să și

întâiu are pre cele glasnice, pre urmă pe neglasnicele puind' din ele mai întâiu pre cele mai lesne de scris' și așa pășăste catre cele mai grele și în sfârșit' are diftongh'i. Această carte folositoare, intrând' în mâinile a multora aci în Transilvani'a, au început' mulți a-l' defăima cu nume de Raționalist' și Ateu, căci a stricat' rândul' slovelor' și Hristos' în Evanghelie zice: «Eu sânt' alfa și omega» adică începutul' și sfârșitul'; și sfinți'a sa pentru aceasta, dacă era creștin' adevărat', trebuia să pre pe alfa în capul' slovelor' și pe omega la sfârșitul' Apoi, iaca treabă.

cunoască pre fii lor'.... Aceștia mai cu seamă eră copietor'i cărților', și bibliile le vindea până la 500 galbeni un'a. Când s'a ivit' vrednicul' de toată adducerea aminte, Doctorul' Ioan' Faust' în Paris cu Bibliile sale, care le vindea mai întâiu 60 și pe urmă 30 de talere una, acești neguțători vechi au început a striga că acest' meșteșug' de a se face cărțile așa lesne este aflat' în iad , și că acel' bun' om' are prieteșug' și tovărășie cu draci'i și este fermecător', pentru care invita pre oamenii să nu priimească cărțile lui, până când în sfârșit', după ce'l aū omorît' ei, poate, au scornit', că draci de viu l-au sfîșiat' și l-aū răpit în iad¹⁾. Așa, acești oameni, cărora le este datoare omenirea lumina ei și pășirea cea iute a științelor către desăvârșire, nu'și aū cheltuit' starea, averea și viața lor' în aflarea acestui meșteșug' pentru' acest' fel' de oameni, cari voia să rămâe omenirea întru neștiință, să asculte în gurile lor' ca în oraclu, și să le cumpere cărțile lor' după prețul' cel' păgânesc' ce ei îl punea; ci pentru cei viitori noi și pentru strenepoți omeniri, cari gustă din roadele osteneților' și meșteșugului lor' și cu lacrimi își adduc' aminte de dânși. Eroul' și luminătorul' Rusii, Petru cel Mare, n'a așăzat regulile și întocmirile sale pentru împotivnic'i Strelîi, ce voia să stingă făclia cunoștințelor' și a slavi ce el' purta, ci pentru slăviți săi strenepoți, cari s'aū mărit și s'aū fericit' prin păzirea și desăvârșirea așăzământelor' sale șcl. șcl. Așa dar iarăși o mai zic, că nu pentru noi se fac' și se scriu cele din zioa de astăzi, ci pentru fii și strenepoți noștri.

Și ce lucruri se fac? Și ce lucruri se scriu? — S'a făcut' școală, prin care se slăvește nați'a și cei ce au întemeiat'o (și aci este vremea a arăta pre Dumnealui Marele' Ban' Constandin' Bălăceanu, protectorul' și apărătorul' școalelor Rumânești, care cu ostenele le-a început' și iarăși prin ostenele cu pieptul' și brațul' său cel Rumânesc' și viteaz' le apără și le păzește până în zioa de astezi de toți împotivnic'i, cari vor' să se atingă de dânsele, să le dărapene și să le schimbe numele); s'a făcut' filosofia rodul' cerului în limb'a Rumenească, se învață legile și dreptatea în limb'a Rumânească; se învață matematic'a, geografi'a și istori'a în limb'a Rumânească; este catedră în școală în care se cercetează și se învață limb'a Rumânească; metoda lui Lancaster', prin care învață Angli'a, Franța și Rusi'a carte, este intrudus' în limb'a Rumânească; sânt atâtea frați profesori cari scriu', traduc' și se osteneșc' pentru folosul' și cultur'a limb'i și a nații. Sânt atâtea boeri înflăcărați, cari lucrează și jărtfesc' pentru folosul obști: Dumnealui Marele Ban' Barbu Văcărescu a dăruit' venitul' bănii dupe un an' (la 90.000 lei aproape) școalelor'; și toate acestea tot' pentru lumina și îndreptarea tinerilor', iar nu pentru noi, cari nu voim' să cunoaștem' filosofi'a și mântuitorul' ei glas'; nu pentru noi, pre cari cu lacrimi ne roagă nevinovata tinerime să rămânem' în cele ce am', apucat' să ne hrănim' cu dânsele, să le cugetăm, să le lăudăm dacă voim', și pe dânsa să o lăsăm în pace din preună cu făcător'i săi de bine; să ne fie milă de dânsa și de vremea ei pe care o pierde și pe care noi o stingem' și o ommorîm'. Ne zice să vedem' că Dumnezeu' și-a întors ochiul

¹⁾ Aci fiește cine poate ghici cine au fost' draci'i cari l-aū sfîșiat' de viu.

său și către noi și a arătat drumul' care duce la slavă, cinste și fericire celor' mai înțelepți și înfocați din nați'a noastră; ei 'l-au destupat' cu mare muncă și osteneală și au îndreptat'o să meargă pe dânsul'; ne roagă să vedem' și să cunoaștem această milă și îndurare Dumnezeiască și să nu voim' a ne face de o potrivă cu Diavolul' care pizmuește și pune stavilă fericirii și binelui omenesc', să nu ne asemănăm' lui voind' a o opri și a o abate din drumul care a apucat'; ne zice în sfârșit' să ne ardicăm' och'i în sus', să vedem' dreptatea și răsplătirea cerului preste capetele celor' ce au vrut' să oprească și să ommoare binele omenir'i; să vedem' ce nume au și cum' a'și aduce lumea aminte de răsticnitor'i Mântuitorului nostru, cum de otrăvitor'i lui Socrat', cum de muncitor'i Sfinților' Martyri și de toți înrăutățiți' ce au stătut' dela începutul' lum'i până acum'. Fie, că numai până aci să fie împotrivirea noastră și să dăm' liniște și odihnă odată celor' ce voesc' și lucrează binele; lasă, Domnule, toată răutatea, pizma și interesul' care sânt' rodirile Iadului, lasă-le și unește-ți gândul' cu al' tuturilor' Rumânilor', și cu ei toți dinpreună: «Fie bine cuvântată toată tinerimea, coboară-se mil'a și fericirea cerului preste dânsa; slăvească-se nați'a Rumânească; înmulțească-se cei ce o apără și o ajută; stingă-se numărul' celor' ce voesc' să o dărapene; stingă-se cu sunet' numele lor' din cartea pomenir'i și a vieți'; păsască cu repezicune sfânt'a filosofie și științele dela marginile pământului până la cele'late, întinză-se și înmulțească-se și în nenorocit'a noastră patrie; fie bine priimate ca să rămâe și să se večniceze între noi».

Acuma fie o pace și înceteze disput'a ca să vorbim' pentru Grămmatică și limb'a Rumânească. Limb'a este mijlocul' prin care ne arătăm' ideile și cugetările noastre: acela ce cunoaște și știe mai multe lucruri, a aceluia limbă este și mai bogată de vorbe și mai plăcută. Pruncul' când este în brațele și la pieptul' maic'i sale, alte vorbe și numiri nu știe, decât' numai a lucrurilor' ce sânt' pre lângă dânsul' în casă: știe să zică mamă, tată, papă, apă șcl. După ce se mai mărește și începe a vedea și a cunoaște și lucrurile de prin curte, începe a învăța și numirile cu care se numesc' acele lucruri și limb'a lui mai crește și se mai înmulțește. Când se adună cu cei de o potrivă cu dânsul', acolo învață alte vorbe care nu le știa: ale jocurilor' și ale jucăriilor'; când merge la școală, acolo iarăși învață alte numiri ale lucrurilor', ce acuma poate le vede întâiu; după ce vine în vârstă și începe a învăța sau un' meșteșug', sau o știință cu care să trăiască în lume, aci din preună cu lucrurile iarăși mai învață și alte numiri, care până acum nu le știa, cu toate că era în limb'a sa și așa, cu cât' crește și vede mai multe lucruri și se adună cu lumea mai mult', cu atâta limb'a lui se mai înfrumusețează și se desăvârșește. Merge la plugar' și vede alte instrumente și alte numiri, merge la lemnar' asemenea; merge la zidar', la fierar', la croitor', la cojocar', la cizmar', asemenea ș.c.l. Va să zică dară, că fiește-care meșteșug' și știință își are numirile și termen'i săi. Noi Rumân'i pentru câte meșteșuguri' au fost' între noi până acum și pentru câte idei și cunoștinți' am' avut', am' avut' asemenea și numirile lor', sau din limb'a noastră făcute, sau împrumutate dela aceia, cari întâiași dată s'au arătat' între noi cu acel' meșteșug'. Acuma să punem, că Rumânul' va-să vorbească de

Grămmatică, de Retorică, de Poezie, de Geografie, de Istorie, de Filosofie, de Matematică, de Legi, de Teologie, de Medicină ș.c.l. Toate meșteșugurile și științele acestea își au numirile și terminii lor' deosibiți fiește-care; urmează dară ca, când va învăța Rumânul' Grămmatic'a, să învețe asemenea și termenii săi limb'a ei, și a așa și celelalte științe. Negreșit'că va găsi într'însele vorbe și numiri pe care în limb'a familiară nu le-a găsit; apoi poate să zică: de unde sânt vorbele acestea, că nu sânt' Rumânești? Sântu de acolo de unde este toată limb'a noastră, de unde sânt' zicerile omu, cap', ochiū, ureche, nas, gură, dinte, limbă, barbă, braț, mână, deget', șcl.; pâine, apă, vin', ființă șcl. Cum poate zice pentru termenii științelor' că nu sânt' Rumânești, asemenea poate zice și pentru zicerile aceste familiare tot' așa, până când se va lepăda Rumânul' de toată limb'a sa, rămând cu buzele umflate după vorb'a de obște? Ș'apoi pe care să îmbrățișeze?

Fiește-care limbă când a început' să se cultiveze, a avut' trebuință de numiri noă, pe care, sau 'și le afăcut' dela sine, sau s'a împrumutat' măcar de unde și mai vârtos' de acolo de unde au văzut' că este isvorul' științelor' și al' meșteșugurilor. Grecii s'au împrumutat' dela Fenicieni, Egiptieni, Arapi, Asirieni șcl. de acolo de unde și învăța științele și meșteșugurile; Romanii dela Greci; ceste'lalte nații ale Europii dela Romani și dela Greci, acelea care s'au împrumutat' și Romanii. Noi asemenea o să urmăim și mai vârtos' când avem' de unde. Noi nu ne împrumutăm', ci luăm' cu îndrăzneală dela maica noastră, moștenire și dela surorile noastre, partea ce ni se cuvine.

Noi când auzim' câte un'a din vorbele degenerate grecești pe care chiar' Greci le urăsc', precum «catadecsesc', metahiriesc', pliroforiesc', plicsis', stenahorie, syntrofie, ypolipsis, arhonta, kyramu, ypokimen'» șcl., ni se pare că curge miere, miroase omul' acela a simțitor' și a politicoș: iar când auzim' «fras', problemă, emblemă, abys', enigmă, systemă, haos', atom', ymnū, fas', eclips', ecliptică» șcl. care sânt' asemenea grecești dar trebuincoase, ni se par' streine și neînțelese și zicem' că sânt' anoste.

Trebue să ne împrumutăm', dar trebue foarte bine să băgăm' seamă să nu pătimim' ca neguțătorii aceia cari nu își iau bine măsurile și rămân' bancruți (mofluzi). Trebuie să luăm' numai acelea ce ne trebue și de acolo de unde trebue și cum trebue. Unii nu voesc' nici de cum să se împrumute și fac' vorbe noă Rumânești: Cuvintelnice (Dicționar), cuvintelnică (Logică), pres-

БѢЖРАТЕ МІРѢС НЕННТІТЪ.

445. Din *Molebno*, Iași 1828.

tentindere (epitas'), ascuțit-apăsat' (ocsiton'), neîmpărțit' (atom', individ'), asupră-grăit' (predicat), amiazăziesc' (meridian), șcl. Alți se împrumută de unde le vine și cum le vine. De îau o vorbă grecească o pun' întreagă grecească, precum' «patriotismos, entusiasmos, cliros» șcl.; de îau dela Francezi, o pun' întreagă franțuzească, precum; «națion; ocazion, comision» șcl.; de îau dela latinește le pun' întregi latinești, precum: «privileghium», coleghium, cenarum, punctum» șcl.; de îau dela Italieni asemenea, precum: «soțietă, libertă, cvalita» șcl. Vorbele streine trebuie să se îmfațoseze în haine Rumânești și cu mască de Rumân' înaintea noastră. Roman'i, strămoș'i noștri, de aū priimit' vorbe streine, le-au dat' typarul' limb'i lor'; ei nu zic' patriotismos, entusiasmos, cliros șcl., ci «patriotismus, entusiasmus, clerus». Francezi asemenea nu zic' «gheografia, energhia chentron', ci jeografi, enerji, santr»; precum și Italien'i «geografia, energia, centro». Asemenea și noi de vom' voi să rumânim' zicerile aceste toate de sus', trebuie să zicemū «patriotismū, entusiasmū, clerū¹⁾, nație, ocazie, comisie, geografie, energie, centru, punct', soțietate, libertate, cualitate, privileghiū, coleghiū, sau mai bine privilegiu, colegiū» după geniul' și natur'a limb'i.

Tot în materi'a pentru împrumutare intră și acest' paradocsū: Noi când luăm' câte un' verb' din latinește, sau de alt' unde-va să'l conjugăm', fiește-care loc' și țară are câte o stravanță, după vecin'i și conlăcuior'i săi. Rumân'i din Țar'a Rumânească având' până acum a face cu Grec'i, ne am' îmvățat să sisiim și să pipiriiim'; Rumân'i din Transilvani'a, Banat' și Bucovin'a, auzind' iară tot'daun'a limb'i mai tari și mai aspre, s'aū îmvățat' să ururuiască și să ăluiască. Adică când luăm' verburile «formare, recomandare, repetire, pretendere, descriere», cei din Țar'a Rumânească zicem' «formalicesc', recomandarisesc', repetirisesc, pretenderisesc'». Cei din Transilvani'a, Banat' și Bucovin'a, zicem' «formăluiesc', recomandăluiesc', repetiruesc', pretendăluiesc', describăluiesc'» șcl. Nu băgăm' seama să vedem' fiește-care verb' de ce conjugare este și cum se conjugă; nu ne uităm' că verburile formare, recomandare sânt' de 1-a conj. și că trebuie a se zice așa: infinitivul' a forma și formare; partițipia trecută, formatū; pe urmă prezentul' la îmulțit', formăm' și la singurit' formū, formī, formă; recomandū, recomanzi, recomandă; sau formează, recomandezū, după cum avem' și alte verbur'i dela 1-a conj. lucrezū, înființezū șcl. Asemenea și verbul' repetire este de a 2-a conj. și face «a repeti și repetire; repetitū, repetimū»; și prezentul' la singurit' «repetescū, repetești, repetește». Și așa, tot după raționementul' acesta, pretendere sau (pretindere) și descriere, fac': «pretendū, pretenzi, pretende», sau mai rumânește «pretinzū, pretinzi, pretinde; descriū, descrii, descrie» șcl.

Trebuie a se cerceta și a se îmvăța limb'a Rumânească și geniul' său și pentru aceasta este destul o băgare de seamă luminată și fără prejudiciăi

¹⁾ Latin'i la «κληρος» au făcut pe η, e, și pe o, u, după firea limb'i lor'; noi după firea limb'i noastre lepădăm' pe s dela sfârșit' și zicem' clerū; și pentru aceasta sânt' vrednici de mirare mai cu seamă Rumân'i dela Blaj', cari pociū zice că trebuie să fie cei mai literați și în limb'a Latinească și în cea Rumânească, după Școlile ce aū; și această zicere nu numai că nu o cunosc', că nu trebuie a se zice după firea limb'i grecești, cliros', făcând un barbarismū, ci fac' și dispută că trebuie să se zică așa.

și un' parallelismu al limbilor' ce au relație cu dânsa. Ea a început' a se cerceta încă din veacul' trecut' și Grămmăticî s'au făcut' de mulți simțitori bărbați cari au cunoscut'o și au știut să o prețuiască ¹⁾).

Dar ca să se desăvârșască Grămmatic'a Rumânească, n'au fost' destul ca să fie făcute aceste Grămmăticî; era de trebuință și de nevoie ca să se pue și în lucrare, dându-se în mâinele copiilor' prin Școli; și învățător'i cu ei dinpreună asupra acestor' Grămmăticî, să facă analysul' limb'i, atât grămmătește, cât și loghicește; și în cât' pentru aceasta București se pot' fâli; pentrucă încă dela anul' 1816 s'a deschis' aci Școală Rumânească în care să se învețe Grămmatic'a și științele în limb'a Rumânească, unde cel' dintâiu profesor' care a aruncat' într'însa cele dintâiu seminți spre luminarea Rumânilor', a stălut' fericitul' Arhidiaconul' și Doctorul' în Teologie și Legi *Gheorghie Lazar*', a căruia pomenire trebuie să fie de mult' prețu la toți Rumân'i. El' aci a început' a croi Muzelor haine Rumânești și a învăța Matematic'a și Filosofî'a în limb'a patrii la anul' de sus numit până la 1822. Într'această Școală și a luat' începutul' și această Grămmatică și s'a pus' în lucrare.

¹⁾ Până acum știute, zece Grămmăticî s'au vazut' afară asupra limb'i Rumânești, care sânt' acestea:

1-a. Grămmatic'a cu litere latinești a vrednicului de pomenire părintelui Ieromonahului Samuil' Klain' typărită la Viena, la anul 1780. Acest' bărbat' a cunoscut' și a scris' foarte bine limba Rumânească.

2-a. A Marelui Ban' Ioan' Văcărescul' typărită în Episcopi'a Râmnicului la anul 1787 și pe urmă la Vien'a. Acest a stălut' cel' dintâiu în țara Rumânească ce a dăschis' drumul' Rumânilor' spre cultur'a limb'i și pe urmă a lăsat' ca o datorie fiilor' și nepoților' saî cercetarea și îndreptarea limb'i. Scumpă trebuie să fie pomenirea lui la toți Rumân'i.

3-a. A. D. Ioan' Molnar' Doctorul' de ochi, typărită Rumânește cu Nemțește la Vien'a la anul 1788. Această Grămmatică până acum s'a dat' de trei ori la typar'.

4-a. A Sfinții sale părintelui Protopopul' și Directorul' Școalelor' Rumânești Neunite din Transilvania, Radu Tempian', typărită la Sibii la anul 1797.

5-a. A. D. Revizorului C. C. typografii din Buda Gheorghie Șincai, typărită cu litere latinești în Buda la anul 1805.

6-a. A. D. Anton de Marki Directorul' Școalelor' naționale din Bucovin'a, typărită Rumânește cu Nemțește în Cernovici la anul 1810.

7-a. A. D. Mihail' Boiagi Profesorul' de limb'a Grecească noă în Viena. Această Grămmatică este pentru limb'a Macedono-Rumânească, typărită cu litere latinești în Viena la anul' 1813.

8-a. A. D. Constandin' Diaconovici Loga Profesorul' Școalelor' preparande Rumânești din Arad', typărită în Buda la anul' 1822.

9-a. A. D. Andreas' Climens' typărită la Buda Rumânește cu Nemțește, la anul' 1823.

10-a. A. D. Ioan' Alecsi Teolorul' Absolut', typărită la Viena cu litere latinești la anul' 1826.

Fericitul' D. Protopopul' Petru Maior' nimic' n'a uitat' din câte se aduc' la luminarea și cinstea Rumânilor' și a scris' și pentru Ortografi'a Rumânească cu litere latinești, unde are și un dialog' pentru începutul' limb'i Rumânești. Vezi Dicsionerul' ce s'a dat' în Buda, la anul 1825.

Vrednice de toată laud'a sânt sfaturile pentru cum să se îndrepteze limb'a Rumânească ale D.... Iorcovici typărite la Bud'a în veacul' trecut'.

Poate să fie și alți bărbați cari au lucra(t) asupra Grămmatic'i Rumânești și nu ne sânt' cunoscuți din pricina lips'i unei gazete Rumânești, ce va fi poate vremea a se întru-duce între noi.

sufferitoarea noastră patrie; fie lacrimile și necazurile ei cele îndelungate și pline de dăsnădăjduire auzite la cer' și vază de acolo mângăere; împărătească sfânt'a unire în brațele ei cele ostenite și dreptatea însoțească toate pasurile și săvârșirile Rumânilor' ca să fie ei toți frați și toți să se bucure de drepturile pământului lor' celui blagoslovit! fie! fie! fie!

Prefața se găsește reproducă și de Lazăr Șaieanu, *Ioan Eliad Rădulescu ca gramatic și filolog*, București 1892, p. 55–72.

București: Biblioteca Academiei Române.

1367. Hosszú Dem., *Versuri episcopului Iosif Vurus*, Oradea Mare 1828. Latinește.

Vale syntagma...¹⁾ *Illustrissimi et Reverendissimi Domini Josephi Vurum, antea Varadinensis, nunc vero Nitriensis Episcopī Regii Consiliarii honoribus adornavit Demetrius Hosszú Parochus Graeco Catholicus Sállyiensis, ductu filialis observantiae.*

Magno-Varadini, 1828. Typis Joannis Tichy.

In-8°, 6 pag. (poezie).

Imprimatur: M. Varadini, die 11-a Junii 1827. Ladislaus Gedeon, m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor. N'am văzut exemplare. Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 257, nr. 1201.

Budapest: Bibl. Univ.

1368. *Incepăturile învățăturii creștinești*, Chișinău 1828.

ЇЧЕПЪТЪРИЛЕ | ЇБЪЦЪТЪРІЙ КРЕЩИНЕЩІЙ, | сѣс | сѣжнта Ѳсторіе Ѳскъртъ, | шн | катихизисъ Ѳскъртъ. | Сѣс черчетать шн сѣс Ѳбънтъцнть дѣпрѣсѣнтъ | Ѳдрептъторюль Гүнѡдъ, шн сѣс тупърнтъ Ѳсѣмъ Ѳ | патра ѡаръ дѣпъ Прѣ Їнѡлта порѣнкъ Ѳ Їмпъръ|тѣщій Гѡле Мѣрѣнн, спре Ѳ сѣ Ѳтрѣбннцѣ Ѳ | школь.

Ї Тупогрѣфѣ Гүнѡдъшн чѣ дѣла Мѡсква Ѳѡкн. | Сѣс тѣлмѣчнтъ дѣ пѣлѣмѣ Рѣсѣскъ шн сѣс тупърнтъ Ѳ Дѣховннчѣска Тупогрѣфѣ Ѳ Кншннѣшн ла | Ѳнѣлъ дѣла Хѣ Ѳѡдъ.

(Datele sunt greșite: inversându-le, obținem datele exacte, adică la 1804 s'a tipărit în rusește, la Moscova; iar la 1828 s'a tipărit în românește, la Chișinău).

In-4° de 2+28+1+14 foi, primele 2 fiind nepaginate; prima foae din partea a doua iarăși nepaginată.

Pe verso titlului un citat biblic; urmează o foae pe care scrie numai «Sfânta istorie în scurtă.» Pe foaia nepaginată dela mijloc scrie numai «Catihizisul în scurtu», după care urmează întrebări și răspunsuri până la f. 11 r. Dela f. 11 v. până la sfârșit urmează un adaos la Catehism: «Învățaturile creștinești potrivite cu chemarea ostașilor».

Omisă de Al. David, *op. cit.*

București: Biblioteca Academiei Române.

1369. *Instrucția blagocinului asupra mănăstirilor*, Chișinău 1828.

ЇНЕТРЪКЦІА | БЛАГОЧИНЪЛЪЙ АСУПРА МОНѢСТІРИЛОРЪ. | Сѣс тѣлмѣчнтъ пѣлѣмѣ Мѡлдовннѣскъ дѣ пѣ чѣ славннѣскъ шн сѣс тупърнтъ Ѳ Дѣховннчѣска Тупогрѣфѣ | Ѳ Бѣсарѣнн Ѳ Кншннѣш, Ѳнѣлъ Ѳѡкн. (f. 1 r. nenumerotată).

In-8° 1 foae+10 pag. La sfârșit vigneta reprezentând 2 îngeri în zbor.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, I, p. 73, nr. 45.

¹⁾ Cuvântul suprimat de cenzor.

1370. Instrucții pentru starostii bisericești, Chișinău 1828.

N'am văzut exemplare.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 73, nr. 48.

1371. Invățătură creștinească, București 1828.

ЊЕЦЪТЪРЪ КРЕЩИНЪСКЪ | КАРЪ | АКСМ СЛЪ ТУПЪРЪТ СПРЕ ФОЛОСЪА |
ТЪТЪРЪР ДЕ ѠЩЕ, ЪР МАЙ АЛЕЕ ПЕНЪТЪРЪ ЧЕЙ ДИН ТАГМА БИСЕРИЧЪСКЪ.

Њ ЗНАЕМЪ ПРОКЛАСМИНАТЪСЪШ ШЪ ПРЪ | ЊНЪАЦЪТЪСЪШ НОСТЪРЪ ДЪМН | ГРЪГОРЪЕ
ДИМИТЪРЪ | ГЪКЪ БОГЕОДЪ | КЪ КЕЛЪАЛА СЪНТЕЙ МЕНТРОПОЛЪЙ.

Њ БЪКЪРЪЩЪЙ | Њ СЪНТА МЕН-
ТРОПОЛЪЕ ЛА АНЪА АУКН. ДЕ МАТЪРЪЙ
БЪБЪНЪА ТУПОГРАФЪА.

In-8° mic de 1 foae (titlul)+24
pagine.

Pe verso titlului gravura Mân-
tutorului în scaunul de judecător.

București: Biblioteca Academiei
Române.

**1372. Invățătură creștinească,
Iasi 1828.**

ЊТЪРЪ СЛЪА, ЫНЪЙ ДЪНЪЕШЪ | Њ
ТРОНЦЪ СЛЪВЪТЪ, А ТАТЪАШЪ, | ШЪ
А ФЪЮАШЪ, ШЪ А СЪНТЕАШЪ | АХЪ.

САШ ТУПЪРЪТЪ АЧЪАТЪ ЊКЪЦЪ-
ТЪРЪ КРЕЩИНЪСКЪ: СПРЕ ФОЛОСЪА
ТЪТЪРЪР ДЕ ѠЩЕ.

КЪ БЛАГОСЛОВЕНЪА ШЪ ТЪАТЪ |
КЕЛЪАЛА ПРЕСЪННИЦЪТЪСЪШ | МЕН-
ТРОПОЛЪТЪ СЪЧЕВЪШЪ | МЪЛАДЪКЪЙ
КУРЪСЪ КЪРЪ | БЕНЪАМЪНЪ КОСТАКЪНЪ.

447. Coperta finală, Gr. Pleșolanu, *Abefedar*, 1828.

ЊНЪА, АУКН. ЫНЪЕ КА, | Њ СЪНТА МЕНТРОПОЛЪЕ, Њ МЪШЪ.

In-8° mic de 1 foae (titlul) + 99 pagine.

Pe verso titlului câteva cuvinte despre «cât de folositoare și trebuincoasă este
cartea aceasta», intitulate: «Pravoslavnicule cetitoriū».

După exercițiile elementare de bucoavnă (p. 1–41), urmează o serie de articole nu-
merotate și intitulate «meștersugul allilodidacticesc» (p. 42–64), apoi diferite rugăciuni
(p. 65–77). Termină cu un «Catihisis mic».

Dr. Onisifor Ghibu, *Din istoria literaturii didactice românești*, I, Buc. 1916 p. 115–116,
în An. Acad. Rom., Mem. secț. lit., seria II, tom. XXXVIII.

București: Biblioteca Academiei Române.

**1373. Invățătură despre firea lăcustelor celor umblătoare și prăpădirea lor,
Sibiu 1828.**

N'am văzut exemplare.

Citată cu acest titlu de G. Ionescu, *Tipografia în Sibiu*, în Rev. p. istorie, arheologie
și filologie, XIII (1912), p. 143.

1374. *Molebnic*, Iași 1828.

МОЛБЕННИК | Ъдекъ: | кърте кѡ ржндѡла рѡгъчѡннаѡр пѣнтрѡ Ѧпърѡ|тѡла ѡ
тѡатъ Россіа, кѡм съ се оѡрмѡзе.

Ла ѡнѡла Нѡѡ. Ла вѡремъ рѡзбѡюлѡй ѡпрѡтѡва | вѡрѡжмѡшинаѡр. Ла нѡвѡлѡрѡ
вѡрѡжмѡшинаѡр ѡсѡпрѡ.

Пѣнтрѡ кѡцѡнѡгѡтѡ чѡерѡй мѡлѡцѡмѡре. Ла ѡ Ѧпърѡтѡлѡй нѡцѡре, ла сѡйрѡ ѡ
скѡшнѡла ѡпърѡтѡскъ, | шѡ ла ѡкорѡнѡцѡе, кѡм шѡ ла тѡатъ фамѡлѡла | ѡпърѡтѡскъ.
Шѡ ла Бѡчѡрнѡе, ла ѡтѡрнѡи, шѡ | ла Лѡтѡрѡгѡе, ѡнаннѡте дѡ Бѡаггѡлѡе, шѡ дѡпѡ
Бѡаггѡлѡе, шѡ ла ржндѡла Параклѡсѡрнѡлѡр ѡпърѡтѡцѡи, дѡпѡ кѡм ѡратъ ѡ тѡелѡ
че дѡѡсѡейт сѡѡ тѡпърѡтъ, ѡ
фѡцѡекѡре лѡнѡ, шѡ зѡ. ѡшѡ
тѡт кѡлѡрѡсѡла Бѡсѡрнѡчѡскъ, съ
ѡнѡ ѡ оѡрмѡ негрѡшѡтъ.

Сѡѡ тѡпърѡт дѡн порѡнка
ѡнѡлѡт Прѡѡсѡннѡцѡлѡѡ ѡнѡ
тѡропѡлѡт ѡ тѡатъ Молѡлѡла |
КѡРѡСѡ КѡР Бѡнѡлѡмѡн. | ѡ
тѡпѡгрѡфѡла сѡнѡнѡтѡй ѡнѡро-
пѡлѡй ѡ ѡш. | Ла ѡнѡй дѡла Хѡ
1828. ѡнѡе.

In-4°, 2 foi liminare+87 pag.

Prima foae liminară: titlul, care are pe verso icoana Maicii Domnului cu Iisus Christos în brațe, semnată ΣΗΜΩΝ. (facs. nr. 445; în original gravura este înconjurată de mai multe chenare de flori și linii).

A doua foae liminară are «In-sămănare...» a cuprinsului. Frontispicii frumoase; cel dela pag. 28 este semnat Ιερομοναхъ Костантиѡ.

La sfârșit: Prețul cărții aceștia, legată cum să vede, ȳaste doi lei și cinci parale.

București: Biblioteca Academiei Române.

*Ангел Крѡсѡ ѡнѡ ѡнѡнѡлѡе
пѡсѡтѡре ѡнѡнѡ*

448. Gr. Pleșoianu, *Abetedar*, 1828.

1375. *Pateric*, București 1828.

ПѡТѡРѡНЪ | Че кѡпрѡнде ѡ сѡне кѡейнтѡ фѡлѡсѡ|тѡлѡре ѡлѡ сѡнѡцѡнѡлѡр Бѡтрѡнѡй. |
Кѡре сѡѡ ѡчѡнѡт ѡ съ тѡпърѡй ѡ зѡлѡлѡ прѡ лѡмѡнѡтѡлѡй шѡ прѡ ѡнѡлѡцѡтѡлѡй нѡстрѡ
дѡмѡн. | ГРѡГѡРѡЕ ДѡМѡТРѡИЪ ГѡКѡ БѡЕБѡД. | ѡр сѡфѡршѡт ѡѡ лѡѡт дѡпѡ чѡ
ѡѡ ѡтрѡт ѡнѡчѡ | ѡрмѡла Прѡпѡстѡрнѡнѡцѡй ѡпърѡцѡи ѡ тѡатъ Рѡсѡла. | Кѡ бѡагѡсѡлѡ-
вѡнѡла чѡлѡй дѡ ѡкѡм ѡнѡропѡлѡт ѡлѡ ѡнѡроѡлѡхѡй | КѡРѡИЪ КѡР ГРѡГѡРѡЕ. | Сѡпрѡ
фѡлѡсѡла шѡ ѡдѡмнѡрѡт чѡлѡр че вѡр съ грѡлѡжѡскъ шѡ съ се нѡѡѡлѡскъ пѡнтрѡ ѡ лѡр
мѡнѡтѡнѡре. | ѡ БѡКѡРѡЕЦѡИ | ѡ сѡнѡтѡ ѡнѡропѡлѡе. Ла ѡнѡла лѡѡКѡИ. | дѡ Мѡтѡдѡй
Бѡлѡнѡла Тѡпѡгрѡфѡла.

In folio, 2 + 162 + 2 foi, primele și ultimele nenumerotate.

Titlul încadrat în ornamente (flori și 2 stâlpi), având sus gravurile Sf. Imparați

a lor rărime mai ca niște izvoară pecetluite întru înțelegerea Patrioticeștii noastre limbi. Care cuvinte câte au fost cu nume după Alfa, Vita, s'au tălmăcit de iznoavă din Patericul cel grecesc, de cel întru fericita pomenire dascalul Pafnutie. Iar câte sînt așazate în deosebite pricină fără de nume, unile s'au pus din Patericul cel rumânesc, după cum s'au găsit scrise cu mîna, iar altele iarăș de iznoavă s'au tălmăcit din cel grecesc, așazându-să fieștecare pricină la locul ei în capete, după cum să văd. Care ca un raflu

d(u)hovnicesc fiind alcătuite din însuși nevoințele cele lucrate în faptă ale sf(i)ntilor bătrâni, nu puțin povățuesc pre cei ce sînt nevoesc cu osârdie și să învață întru dănsule, pornind și luminând pre osârdiia sufletului, spre lucrarea faptelor celor bune. Că, precum erburile cele mirositoare îndulcesc simțirile și veselesc ochii, așa și aceste cuvinte pre simțirile sufletului cele amărâte cu otrava păcatului le îndulcesc și din somnul lenevirii deșteptând sufletul către urmarea nevoințelor, îl aprind și către calea cea ce duce la împărăția cerurilor îl povățuesc, mai vartos pre cea ce ș-au ales luiși viața cea monahică. Deci având în mâinile tale, cititorule, o acest feliu de comoară și vistierie neprețuită, dă laudă dătătorului tuturor darurilor și mulțamește și celor ce s'au ostenit întru tălmăcire, cum și celor ce n'au cruțat chietuiala la tipărire. Și, înde-

letnicindu-te cu osârdie întru cetirea nevoințelor sf(i)ntilor bătrâni, întinde-te către râvna și urmarea faptelor lor, ca împreună cu dânsii să moștenești împărăția Cerurilor, carea să ne fie noao tuturor a o dobândi cu darul D[omnului nostru Is. Hs.

Versurile dela sfârșit:

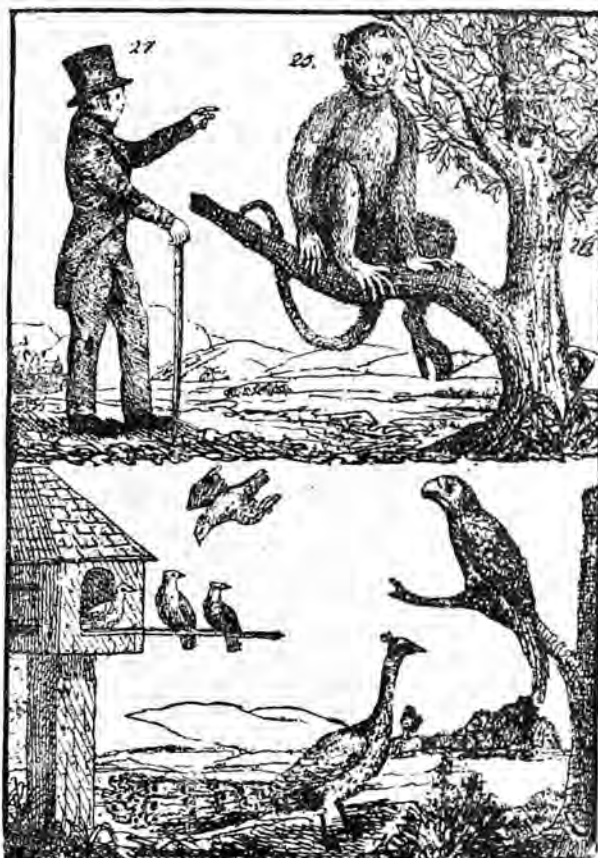
Stihuri despre partea cărții către cetitori.

Sad de grădină sînt înverzit, frumos și minunat,

De cerescă mână presădit și pre bine lucrat.

Ingrădit cu chibzuirî înalte și îngerești

Și adăpat cu sudori de nevoie pusnicești,

451. Gr. Pleșolanu, *Abetedar*, 1828.

Ale bărbatilor celor bine nevoitori
 Și de frumusețile cele cerești doritori.
 Totdeauna înfloresc flori cu bună minunare,
 Nică cum plecându-mă vre odată spre vre o stricare.
 Rodesc roduri însuflețite și pré frumoase,
 Prin multe sudori și nevoințe ostenicoase,
 Vrednice de a raului bună împărtășire
 Și de a vécnicii vieți frumoasă lăcuire.
 Decă ori carele voiaște bine a să veselă
 Și de rodurile mele frumos a să îndulci,
 Mișcătoare facă pre a lui curată simțire,
 In livezile mele cu frumoasă chibzuire;
 Și cu mintea sa rodurile mele gustându-le,
 Iar cu lucrarea în faptă cu sudori puindu-le.
 Atunci va cunoaște pre buna mé mirosire,
 Carea o dau tuturor de obște fără sfârșire.

Acest *Pateric* a fost reprodus întocmai (fără *scara* și versurile dela început și sfârșit) în 1913, «tipărit cu osteneala și cheltuiala smeritului Arhiereu» Antim Petrescu, fostul Episcop al Râmnicului Noului Severin, cu aprobarea Sf. Sinod. A treia ediție s'a tipărit «de către Institutul de editură creștină al Sf. Episcopii a Râmnicului Noului Severin. Râmnicul Vâlci. Tiparul Tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii 1930».

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV.*, p. 149.

București: Biblioteca Prof. Nae Ionescu.

1376. Pleșoianul Gr., *Abecedar*, 1828.

АБЕЦЕДАР' | жлеснітор' | пентрѣ жмвѣцѣтѣр'а конііаор'. | де Г. ПЛЕШО-
 ИНЪЛ' | профѣсор' де жмпрѣмѣстат'а жмвѣцѣтѣрѣ | ал' школаелор' Націонале | дин |
 Краіор'а. | 1828.

In-16° de 1 foae (cu o gravură pe verso) + 80 pagine și 7 gravuri interioare (una din ele v. facs. nr. 451). Exemplarul Academiei are și coperte, cu ornamentații.

Pe coperta din față (facs. nr. 446) scrie:

ABEȚEDAR'.

Unirea 'ntărește,
 Totul' ea îl ține;
 Intre noi lipsește,
 ? Și așteptăm' bine.

Pe cea dela sfârșit (facs. nr. 447), pe o tăbliță la care scrie un inger, avem: «Cunun a este a celor' vrednici. 1828».

Pe verso foi de la început o gravură (facs. nr. 448), reprezentând o mamă care își învață copilul să citească; sub ea, cu litere cursive, scrie: «Așfel cresc' și coconițele noastre copii».

Pe verso titlului: «Copii care învață sânt' dragăstoși. Câte nu vor' avea această sub însemnare, se vor' cunoaște de typărite pe furis. G. P.». In grosimea acestor inițiale se completează numele astfel: *Gregoire Plechoian 1828*.

Urmează:

Introducție.

De vreme ce științ'a citirii este cel' mai anevoe meșteșug' și tribue cele mai ușoare mijloace spre a-l' putea pricepe copii(i), prea bine se-a chibzuit'

452. Dumnezeu face dobitoacele, din *Cele dintâi cunoștințe*, Buc. 1828.

soțietatea de a hotări ca literile să nu se mai citească sârbește, ci firește; adică: a, be, ve, ghe, de, e, je, ze, și čl. Și de vreme ce învățatur'a citirii privește mai cu samă de a face pe un' copil' să fie om' bun' și cinstil' în soțietate și în partriea sa, nu e nici o greșală de a apuca neștine drumul'

cel' mai scurt' care îl' poate duce acolo. Fără această băgare de samă, nu este decât o vreme pierdută la învățătură, de care ferindu-mă, am' alcătuit' acest' Abețedar' cu chipul' cel' mai lesnișos' și cu totul' deosebit' de acelea care avem' typărite până acum, pe care cercarea m'a făcut' să le dovedesc' d'un' folos' negustat' de duhul' pruncilor' cel' crud.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleșoianu*, în *An. Acad. Rom., mem. secț. ist.*, ser. II, tom. XXXVII, (1914–15), p. 366.

București: Biblioteca Academiei Române.

1377. Pleșoianul, Grigorie P., *Cele dintâiu cunoștințe*, 1828. Traducere și prelucrare după P. Blanchard.

ЧЕЛГЕ ДИТЪИХ' | КЪНОЦИИЦЕ, | ПЕНТРС ТРЕБШИНЦ'А | КОПИЛОР' | КАРЕ ЖНЧЕН' А ЧІТІ.

ТРАДЪСЕ ДІН ФРАНЦОЗЕШЕ ШІ АДЪОГАТЕ | ДЕ | ГРИГОРИЕ П. ПЛЕШОИАНУА', | ПРОФЕСОРЪА' ДЕ ЖМПРЪМЪСТАТ'А ЖМЕЦЪТЪСРЪАА' | ШКОЛАЛОР' НАЦИОНАЛЕ | ДІН | Краиов'А. | 1828.

In-8°, de 158 pagine (primele fiind notate I–VIII) și alte 3 foi nenumerate; 5 gravuri.

Gravurile reprezintă: 1. «Dumnezeu face dobitoacele» (facs. nr. 452). 2. «Soarele și depărtarea planeteilor' dela el'». 3. «Patrupedele. Sburătoare. Pești. Târătoare și gângăni» (facs. nr. 453). 4. «Ovrei. Eghiptean'. Grec'. Roman'». 5. Figurile zeilor.

Pe verso titlului, aceste rânduri: «Ferice de aceia care se desfătează învățând'. (Fenelon)». Și mai jos: «Câte nu vor' avea această subț însemnare, sânt' ale celui ce calcă dreptul' traducătorului». Urmează apoi inițialele latine și cursive ale numelui: G. P., în grosimea cărora se completează numele astfel: *Gregoire Plechoian 1828*.

Până la intrarea în materie (pag. 9), urmează o dedicație, o precuvântare a traducătorului, alta a autorului și câteva cuvinte către școlari.

Dedicația:

Prea cinstitului și nobilului patron' Dumnealui marele logofăt'
al' țării de sus' Alecsandru Ghica.

Daca cea mai din-tâiu deschidere a școalelor naționale din Craiov'a ¹⁾ s'a închinat' dumitale, ca unuia ce atunci eraî Caimacam' Rumâniî micî, și care aî îndemnat' toată rostirea deschiderii și aî dat' tinerilor' copii cel' mai bun' curaj' la frumoasele învățături prin cuvântare și patrioticeasc'a mângâere ce le-aî făcut', cu dreptul' este dar, ca și cea mai din-tâiu carte eșită din roadele acestor' școale, să binevoești a o primi închinată Dumitale.

Al' Dumitale prea plecat' Grigorie P. Pleșoianul'.

Prefața traducătorului:

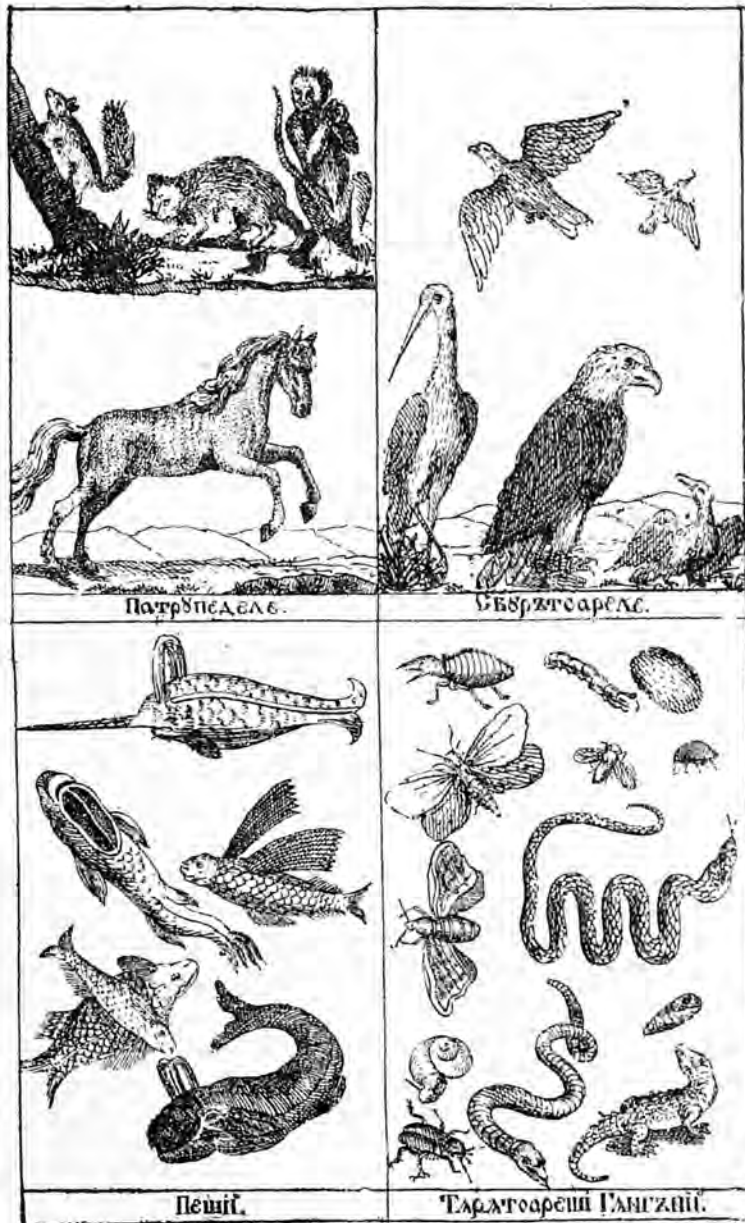
Precuvântare.

Pe când Patriea noastră ș'aî câștigat' acele privilegiiuri de care încă ne mai bucurăm' până în zioa de astăzi, era o vreme în care cei mari aî Neamului nostru jertfea pentru Patrie, nu numai avutul' lor', ci și chiar viața, făcând' trebuință. Dup'a ceea s'a văzut' alta tocma din protivă, în care tot'

¹⁾ Școalele de științe pe limb'a Romanească s-aî deschis în Craiov'a de D. Stanču Căpățineanu', profesor' național', la 1826, Maiu 20.

celce făcea bine Patrii și Neamului Rumânesc', orî cu sfatul', orî cu osteneal'a, sau cu avutul', se lua în răs' și se socotea de om' eșit' din minte și nebun'.

Acum slavă lui Dumnezeu, iată-ne într'alta, în care nu se mai rușinează Rumânul' de numele Național', de cât numai când își aduce aminte că acest'

453. Din *Cele dintâi cunoștințe*, trad. de G. Pleșolanu, 1828.

nume Rumân', stăpâna odată lumea, iar acum abia se simte între celelalte Neamuri. Acum sântem', zic', într'o vreme când, fiecare din noi cunoscându-și adevăratele datorii, contribuște cu mare plăcere pentru luminarea Neamului și fericirea Patrii; când fiecare Rumân' simțitor' ar' vrea să fie el' însuși

pricinuiitorul' fericirii celor'lalți, și când obștea nu mai tăgăduiește mulțumirile cuviințoase celui ce lucrează pentru binele ei.

Intr'această vreme dar, socotiți că nu mai este nici o primejdie de a pune și eu înaintea copiilor' Neamului mieu' această mică traducere; folosul' ce poate pricinui, îl' simte fie cine care a avut' norocire să crească cu bună educație.

Adevărat', altă dată n'aș fi îndrăsnit' să dau o carte ce lasă Psaltirea și Ceaslovul' în mâinele copiilor' numai până să se roage, iar cealaltă vreme o cere după dreptate pentru sine, de numai acum când școalele nu se mai cârmuesc' cu bice, înjurături și țipete de bătăile cele neconținute, care mânca copii când adormea cu Ceasloavele pe genunchi. Școalele se țin' cu reguli bune și omenoase. Învățătur'a se dă sistematică și cu blândețe și bițul' ce purta vătășii dascălilor', atârnat' pe spate, pe dinaintea copiilor', îndemnându-i ca la sapă, acum s'a aruncat' iarăși pe umărul vătășilor de Țiganî, de unde să și luase mod'a aceia.

De aceea dar sânt' încredințat' că, o cărtică așa de folositoare și într'aceiași vreme și desfătătoare, e cu neputință să nu o îmbrățișeze toți copiii ce doresc' să intre odată în numărul' oamenilor' bine crescuți; numai vr'o zavistie împotivitoare binelui aproape lui să nu-i ție de rău dela asemenea luminătoare învățături. Dar nici de aceasta nu am' pricină să mă tem', căci, ori câți sânt' în slujbele obștești, tribue negreșit', nu numai să fie primitori de lucruri folositoare obștii, ci încă prin mijloace Părintești să și silească pe cei mici a îmbrățișa cele folositoare ca să ajungă la fericire.

Primiți dar cu toții, fraților' compatrioți, această mică osteneală și întrebuințându-o cu blândețe și luare aminte, fiți încredințați de bunele isprăvi și de dragostea oamenilor' ce iubesc pe cei buni și luminați.

Traducătorul.

«Înștiințarea autorului» este semnată cu litere latine cursive: *P. Blanchard*. Urmează:

Către copii ce încep' a citi.

Iubiți miei prieteni, acum după ce ați biruit cele dintâi greutăți ale citirii, vă îndatorez prea mult' ca totdeauna când puteți, să luați a citi acest' fel' de cărți care să fie potrivite vârstei voastre, din care să vă puteți folosi cu cevaș. Pentru voi toate sânt' nouă, căci până acum mai nimic' nu știți; dar cunoștințele prin silințe vor' intra puțin' câte puțin' în mintea voastră și nu stă decât la voi, ca odată să vă numărați între persoanele cele mai învățate. Citiți cărțile cele bune, luați sfat' dela bărbați cei învățați și ascultați cu luare aminte cele ce ei vă povățuesc: iată cele mai dintâi mijloace de a vă face învățați.

Eu voi printr'această cărtică să cerc' a vă da cele dintâi cunoștințe de științele omenești, acele cunoștințe pe care toată lumea tribue să le aibă și care printr'o mică deprindere vă vor' face așa de îndemânatici precum sânteți la cuvintele ce le auziți și le vorbiți totdeauna.

La sfârșit, pe foile nepaginate, este arătarea cuprinsului; apoi «Catalog' de numele prea cinstitelor' persoane ajutătoare la tipărirea acestor' cărți». Persoanele sunt din Craiova și din Cerneți, locul lui de naștere.

Ediție nouă în 1833.

Capitolul dela p. 102—109: *Idee repede despre istoria Rumânilor* s'a reproduș în *Curierul românesc*, I (1829), p. 251—258.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleșoianu*, în *An. Acad. Rom., mem. secț. ist.*, ser. II, tom. XXXVII, (1914—15), p. 366—368.

București: Biblioteca Academiei Române.

1378. Schematismus și Calendar pe anul 1828, Oradea Mare.—Românește și latinește.

Titlurile (trei) sunt, la Schematism, la Calendar și la cel interior dela p. 31, la fel cu cele ale anului 1822 (vezi nr. 1163), afară de indicarea anului 1828. După anul M. D. CCC. XXVIII din titlul Schematismului, se adaogă, ca și pentru anul 1824: «Incorporationis 72 Parochiarum Anno IV». Localitatea, aici, cu litere cursive: *Magno-Varadini — In Oradea Mare*. La titlul interior: ALMAE DIOECESEOS (în loc de: DIOECESEOS). La Calendar: PRE (în loc de PE).

Formatul și cuprinsul la fel ca pentru anul 1822.

Ediția anului 1828 are mai multe foi: 114 + 6 pag., ultimele nenumerate.

București: Biblioteca Academiei Române.

1379. Seligher I. (Dantistul), Povățuire pentru curățeniia gurii, București 1828.

ПОЕЪЦЪНРЕ | пентрѣ къръцініа гърій | шй | пѣстрѣрѣ сънѣтъціѣ дйн-
цилар, | шй | ѧ ѡтвр бѡлае ѧе гърій. | ѡа ѡспръкѣт кѣ ѡ ѧдшѡре ѧ Рецѣтилар
чѣлар | трѣбшнчѡасе.

ѡлкътъшѣ де дѣмнѣлшй | дѡнтѣгъл ѧ: ГѢЛИГЕР | шй | тѣпърѣтъ кѣ ѧ
дѣмнѣлшй клѣтълѣ.

ѡа Прѣвлѣгѣта Тѣпогрѣфѣ дин | Бѣкѣрѣшй. | 1828.

In-8° mic, de 30 pagine.

Pe verso titlului această cugetare din Plinius: *Non esse liberum tam malum, ut in aliqua parte non prodesset. Plin. Sen.* Pe ultima pagină se arată cuprinsul.

La început această

Înștiințare.

Mulți crez că vor găsi această carte prea bună și privind spre folosul obștesc, dar prea mică și coprinderea ei prea scurtă. Pricina acestuia este că de vreme ce prin cheltuiala mea au eșit acum la tipariu, am socotit cuviinșos, ca prin mărimea ei să intru în mai mare cheltuială și apoi să-mi văz nădejdea minșită. Iar dacă să va priimi această acum de către cinstitul public, făgăduesc că să va da la typariu o al doilea compunere asemenea înmărită și îmbogățită cu mai multe și folositoare lucruri și cu cadre arătătoare înștrumenturilor tuturor, prin care să poată fieșcine a-ș curăți singur dinții, a-î plumbui și a-î pune.

Și rămăiu al cinstitului public prea plecat

Dantistul I. Seligher.

București: Biblioteca Academiei Române.

1380. Theodorit, Cuvinte zéce.., traducere de Mitropolitul Grigorie, București 1828.

ѡлѣ прѣ феричѣтълшй | ѡѡдѡрѣт | Ѣпископа Кърѣлшй | Кѣкѣнтѣ зѣче
пентрѣ дѣмнѣлѣска Прѡніе. | Карѣ | ѧкъм ѧтъжй сѡс тѣпърѣтъ дѣпѣ | кѣнѣрѣ ѧрміей
прѣпѣстѣрннчѣй шй | ѧ тѡатѣ прѣвослѣвіа ѧпърѣтѡарей | ѧпърѣцѣй ѧ тѡатѣ Рѡсіа.

Prefața:

Innainte-cuvântare.

Iubite cititor! Iată îți pun înaintea roadele îndelungatelor mele ostenci și ale răposatului părinte Serafim din Eski-Zagora, adică Noul Testament, sau cele patru Evanghelii traduse în limba slaveno-bulgărească.

Desfătează-te cu citirea limbii tale materne, gustă și vezi minunile pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos le-a făcut în petrecerea sa pe pământ. Fie nouă, iubitorilor de Dumnezeu și celor cari ne iubim unul pe altul, ca toată viața noastră să o dăm lui Dumnezeu și Tatălui prin Sfântul Duh, cu care a învrednicit pe ucenicii săi, căroră: Tată și Fiu și Duh Sfânt [se cuvine] mărirea, cinstea și închinăciunea în vecii vecilor, amin.

Iubite cititor! Aceste de Dumnezeu însuflețite cuvinte foarte îndreptează viața noastră și ne ajută să fim preaînțelepți, milostivi, cumpătați și iubitori unul față de altul. Pentru aceea, văzând neamul nostru de atâtea veacuri stând în întunec, neputând înțelege Sfânta Scriptură, după puterea câtă ne-a dăruit nouă atotmilostivul Dumnezeu, [ne-am ostenit] să traducem, să putem să ajutăm, pe cât ar fi cu putință, neamului nostru. Și cu voia lui Dumnezeu s'au dat la iveală, cu cel dintâiu prilej, cele patru Evanghelii, care, dac'om vedea că vor fi primite cu râvnă, curând s'or adăugi lor și Faptele Apostolicești și Apocalipsa; din această pricină s'au și legat ușor pentruca, cu vremea, să fie legate [toate] la un loc. Chiar dacă aş fi vrut să tipăresc și Faptele, nedestoinicia mea a stat împotriva. Pentru aceea, e nevoie să se vândă mai întâiu o parte din cele tipărite, cu care să tipărim și restul netipărit. Rog cu adevărat pe oricine din același neam, care dorește mai curândă tipărire și a restului, să cheme unul pe altul din prietenii săi să cumpere toți. Acesta este mijlocul înlesnirii, care poate să ducă la mai repede tipărire. Fiți cu adevărat urmașii preasfinției sale Domnului Grigorie, mitropolitul Ungrovlahiei, carele nu numai tiparul a dăruit, ci și ajutor bănesc a făcut, căruia toată Bulgaria e datoare să-i mulțumească și să roage pe atotmilostivul Dumnezeu pentru sănătatea și lunga-înzilire a preasfinției sale. Pentrucă, dacă n'ar fi fost acest mare ajutor al său, n'ar fi fost cu putință să fie dat repede la iveală. Iar odată cu tipărirea Faptelor, numele tuturor ajutătorilor vor fi arătate, — cine cât ajutor a făcut întru vecinică pomenire. Fiți sănătoși.

Traducător, Petru Sapunov Trevneanul.

La traducere, în afară de Sapunov, a mai ajutat și părintele Serafim din Stara-Zagora. Ediție nouă la 1833. S'au folosit indicațiile și traduceri (a titlului și a prefeței) Pr. Paraschiv Angelescu, *Noul Testament bulgar de la 1828*, în *Biserica Ortodoxă Română*, LII (1934), 306 – 325 (și extras), cu bogată bibliografie, la care adăogăm *Curierul românesc*, I (1829), 40.

Biblioteca I. P. S. S. Tit Simedrea, Episcopul Hotinului.

1382. Bredov G. G., *Istorie universală pe scurt*, București 1828. Grecește.

Συνοπτική | γενική ιστορία | τῶν | ἀξιολογωτέρων | συμβεβηκότων | τοῦ κόσμου. | Εἰς | χρῆσιν τῶν κοινῶν σχολείων. | Συντάχθαι μὲν | ὑπὸ Γ. Γ. ΒΡΕΔΩΒ. | Μεταφρασθῆσαι δὲ | ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ | παρὰ Ἰω. Σκαρλάτου. | Ἐν Βουκουρεστίῳ. | Ἐν τῇ Νοσοστάτῃ Τυπογραφείῳ | 1828.

Istorie universală pe scurt a celor mai însemnate întâmplări din lume. Pentru uzul școalelor primare. Compusă de G. G. Bredov și tradusă din nemțește de I. Scarlat. București, în tipografia de curând întemeiată. 1828.

In-8°; 2 foi nenum.+189+1°/ pag.+1 foaie nenum.; pe foile liminare se află o înștiințare referitoare la publicarea acestei cărți; pe pag. α'-1°/ lista abonaților din București, Târgoviște, Craiova, Buzău, Ianina, Zagora, Melenic, Seres, Brașov; pe ultima foaie, de un format mai mare, errata.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române.

1383. Eliad I., Moroiu C., *Înștiințare*, <București 1828>. — Foaie volantă.

In-4° de 2 foi, ultima pagină albă.

Sub titlul «Înștiințare» scrie: «După înalta slobozenie, prin strălucirea sa Graful, dată prea cinstului Divan, avem cinste a face cunoscut cinstului public: că cu începerea anului nou, sau cel mult a anului astronomic, adică cu începutul lui Martie, 1829, să vor ivi și începuturile Gazetei Rumânești Curierul Bucureștilor».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 4; reproducă de N. Hodoș, Al. Sadi Ionescu, *Publicațiunile periodice românești*, Buc. 1913, p. 175—177 și aici p. 625—627.

București: Biblioteca Academiei Române.

1384. *Înștiințare*, <Iași> 1828. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, cu textul încadrat.

Titlul: «Înștiințare» [«De la duhovnișcasca decasterie a Sfintei Mitropolii Moldaviei»] (adaose cu cerneală), despre deschiderea Școlii din Mănăstirea Trei Ierarhi din Iași, la 23 Ianuarie, în care școală «să vor paradosi științele începătoare în limbile rumânească și latinească». Inscrisura «la dum. profesorul Iordachi Săulescu». Datat: 1828 Ghenarii 5.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1385. *Tablă pentru înaltele împărătești praznice*, Iași 1828. Foaie volantă.

2 foi: 34,3 × 43 cm.

Textul, încadrat în linii și dispus în mai multe compartimente, are un lung titlu rezumativ, din care extragem următoarele:

«Tablă în care s-au înșămnat în ce lună și zi să prăznuesc peste tot anul înaltele împărătești praznice a Nașterii și a Numelui Preablagocestivului Împărat a toată Rossiia... precum și zilele de biruințe, ce să zic victorii, cu arătarea, cu ce rânduială besericăscă sfânta slujire la aceste praznice și victorii să cuvine a o săvârși».

În dreapta, jos, în afara cadrului de linii, scrie:

«S'au tipărit în tipografia Sfintei Mitropolii în Iaș. La anul 1828 Iunie».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1386. *Evanghelie latinească*, <Blaj> 1828. Latinește. Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, verso alb.

Textul încadrat în chenar. Drept titlu avem: «EVANGHELIE LATINEASCĂ», după care urmează, în limba latină, dar cu litere cirilice, formulele tipiconale care preced rostirea evangheliei și 8 versete dintr-o evanghelie a lui Ioan.

Pe ultimul rând: 6: 0: A: K: I: I₁: 1828 0₁ 23.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1387.** Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă), cu textul pe 2 coloane, nemțește în stânga.

Sub titlul nemțesc de mai sus urmează rezumatul acestă: «Așezarea plăților vămiî de eșirea pentru mai multe feluri a marfelor de bumbacu, de lână și de mătasa».

Data: *Leov la 7 Ghenarie 1828.*

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1388.** Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio de 3 foi (a patra pagină și ultima albe).

Textul pe 2 coloane pe primele 3 pagine, iar ultima foaie cuprinde formulare de bilete de drum, sus în nemțește și jos românește. Sub titlul nemțesc urmează acest rezumat:

«Dela diregătorii și persoanele militerești, care fac călătorii în trebele slujbei n-au să vă îae boleturi de vamă drumului a stațiilor de vamă celor ce nu s-au dat în arândă, la stație de vamă cea mai de aproape».

Data: 24 Iunie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 46.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1389.** Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 3 foi, cu textul pe 2 coloane pe prima foaie; celelalte foi sunt, una în nemțește *Uufweis*, alta în românește «Izvod». Sub titlul nemțesc de mai sus acest rezumat:

«Despre suirea plății pentru călătorie cu poștă în ținutul Sanocului»

Data: 27 Iunie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1390.** Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă), cu textul pe 2 coloane.

Sub titlul nemțesc de mai sus urmează acest rezumat:

«Despre stângerea dreptăților personalnice de a ave meșesuguri».

Data: 25 Iulie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1391.** Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foaie, textul pe 2 coloane. Sub titlul german de mai sus urmează acest rezumat:

«Despăgubirile a pagubelor ce s-au pricinuit cu arderea de foc pentru ziduri cele asecurate nu pot să abată dela scoposul a lor».

Data: 25 Iulie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

1392. Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foie, cu textul pe 2 coloane. Sub titlul german se arată cuprinsul:

«Afară de diregători ce fac călătorii în trebele slujbei și afară de persoanele militarești, au să să arăte boleturi de vamă despre fieștecine la stație de vamă cea mai de aproape».

Data: 5 Septemvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

1393. Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foie, cu textul pe 2 coloane. Sub titlul german se arată cuprinsul:

«Prin ačasta să lămurește §. 1336 a cărții de pravilă țivilăscă cea de obște întru privire de bani de despăgubirea ce au să să hotărască la o împrumutare pentru întâmplarea unde s-au întârziat plată».

Data: 17 Septemvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

1394. Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foie, cu textul pe 2 coloane. Cuprinsul:

«De vitele de trăsură, care să deshamă înaintea de rogateă vămii de drumu sau înaintea podului trebuie să să plătescă vamă de drum și de podu».

Data: 7 Octomvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

1395. Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foie, verso alb, cu textul pe 2 coloane. Cuprinsul:

«Să face de știrea, cumcă diregătorie de vamă la Gorca s-au deșrădecat».

Data: 18 Noemvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

1396. Kreis[schreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 2 foi, ultima pagină albă, cu textul pe 2 coloane. Cuprinsul:

«Să fac de știrea propisuri despre umblătoară întrebuintarea harmasilor prin hărgălăgii călătorii».

Data: *Leov la 10 Dechemvrie 1828*. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

1397. *Așezământul ocărmuirii Basarabiei*, Chișinău 1828. — Foaie volantă. Rusește și românește.

УЧРЕЖДЕНИЕ | Для Управления
Бессарабской Области.

ИШЕЗЪМЖНТЪЛЪ | Пинтос ѡ-
кжрмѣрк Ѡблѣстей Бессарабскѣй.

În folio, peste 20 foi nenumerate. Textul pe 2 coloane, rusește în stânga.

Primele 9 foi cuprind 94 articole, iar foaia a 10-a: «Ucază către Ocârmuitoriiulă Senat», dat în numele lui «Nicolai. S. Peterburgü. 29 Fevruarie 1828 anulü».

Partea a doua a *Așezământului* începe dela f. 11 și cuprinde aplicarea dispozițiilor legale de ordin administrativ și judecătoresc. Această parte începe cu titlul:

ИТАТЪ | Управленію Бессараб-
ской Области.

ИТАТЪЛЪ | Ёкжрмширїи љ Ё-
блаетїи Бессарабіи.

Data 29 Fevr. 1828, este data sancționării împăratului Nicolae, pentru că data publicării, în rusește, de către Senat, este 16 Martie 1828 (cfr. Alex. Boldur, *Autonomia Basarabiei sub stăpânirea rusească în 1812–1828. Studiu*, Chișinău 1929, p. 89). Pentru că exemplarul Academiei n'are sfârșitul, care cuprinde data tipăririi în românește, vom reproduce acest sfârșit, așa cum l-a publicat Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia*, I, p. 74, nr. 47:

S-au tălmăcitü pe limba Moldovenească și s-au tipăritü în Duhovni-
casca Typografie în Chișinău 1828 anul, Aprilie 27 zile.

Al. David, *loc. cit.*, în mod greșit face dintr'o singură carte două individualități biblio-
grafice (nr. 43 și 47); apoi, arată greșit paginația lor 30 pag., pentru un ex. complet, când
ex. Academiei, necomplet, are 40 pag.

București: Biblioteca Academiei Române.

**1398. Nicolae I., Țarul Rusiei, *Manifest pentru strângerea recruților*, S. Peter-
burg 1828. — Foaie volantă. Rusește și românește.**

În folio, 2 foi; ultima pagină numai în rusește; textul românesc este tipărit cu litere
rusești. Data: «Tipărit în Sanctu Peterburgü la Senatü. April 15, anul 1828».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

**1399. Nicolae I., Țarul Rusiei, *Manifest*, Chișinău 1828. — Foaie volantă. Rusește
și românește.**

În folio, 2 foi, ultima pagină albă, cu textul pe 2 coloane, rusește în stânga.

Manifestul este în legătură cu războiul Rușilor cu Persii și despre încheerea păcii.

La sfârșit scrie: «S-au tălmăcitü pe limba Moldovenescă și s-au typăritü în duhov-
ničasca Typografie a Bessarabiei în Chișinău, Aprilie 25 zile, 1828 anulü».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

**1400. Nicolae I., Țarul Rusiei, *Declarația războiului cu Turcii*, Chișinău 1828. —
Foaie volantă.**

În folio, 1 foaie. Textul, numai în românește, termină cu aceste cuvinte:

«S-au tălmăcitü pe limba Moldovenescă și s-au typăritü în duhovni-
casca Typografie a Bessarabiei în Chișinău. Aprilie 27 zile, 1828 anulü».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

1401. Witgenstein, General Feldmareșal, *Proclamație*, 1828. — Foaie volantă.

În folio, 1 foaie. Drept titlu: «Lăcuitorilorü Moldaviei, și Valahiei!». (Armatele rusești
intrase în Principate).

Datat: «1828 anulă, April 25»; în unele exemplare luna și ziua sunt completate cu mâna.

Ex. în ms. rom. 5, f. 67.

Al. T. Dumitrescu, *Foi, volante*, p. 78.

București: Biblioteca Academiei Române.

1402. Witgenstein, General Feldmareșal, *Tarif pentru îndestularea oștirilor rossienesti*, 1828. — Foaie volantă. Rusește și românește.

Tabelă tipărită pe 2 foi, românește în dreapta, cu acest titlu:

«Tarifă pentru îndestularea oștirilor rossienesti piste graniță. La anul 1828».

Semnează: «Gheneral Feldmar(e)șal Graf Vidghenștain». Ex. în ms. rom. 4075, f. 12–13.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 78.

București: Biblioteca Academiei Române.

1403. Petrovici Palin Fedor, *Predlojănie pentru proviziuni* (copie), 1828. — Foaie volantă. Românește și rusește.

În folio, 2 foi, textul românesc în coloana din stânga.

Drept titlu: «*КОМІЕ — КОМІА*», după care urmează aceste lămuriri: «După predlojănița D: de plin Împuternicitul Prezedent al Divanurilor Prințipaturilor Moldavii și Valahii, Sfetnicul de taină și Cavaler Graf Fedor Petrovici Palin, dată pe numele Vistierii, împreună cu Comisiia Îndestulătoare armiei, dela Noem. 1: 1828. No. 5181», (pentru procurarea proviziunilor trebuincioase ostilor rusești). Însotită de ordinul Visteriei către toți locuitorii de prin județe. Ex. în ms. rom. 4075, f. 10–11.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 78.

București: Biblioteca Academiei Române.

1404. *Relații despre războiul ruso-turc*, Chișinău 1828. — Foaie volantă. Rusește și românește.

În-4°, 9 foi volante, cu textul pe 2 coloane, românește în dreapta. Exemplarul Academiei Române — dăruit de dl. Aurel V. Sava, magistrat Chișinău — are foile numerotate cu cerneală de un contemporan, dela 107–115 fiind cusute la un loc, în succesiunea aceasta. Fiecare foaie cuprinde un comunicat oficial despre operațiunile armatei rusești:

1828 Iunie 15, Chișinău: «Copie depe copie». Graf Dibiciu despre trecerea avangardului rusesc, la 27 Mai 1828.

(nedatată), Incipit: «În urma trecerii avangardului nostru în 27 zile Mai...».

(nedatată), «Copie. — Înștiințare dela Glavnaia Cqvartira a Domnului Împăratu».

1828 Iunie 20, «Glavnaia Cqvartiră în lagherulă ce ăst(e) lângă Carasă 20 Iunie 1828 anulă».

(1828) Iulie 16, «Înștiințare... Lagheru lângă cetatea Șumlăa».

August 1828, «Înștiințare dela armia cea lucrătoare».

Într'al cincilea rând amintindu-se de «15 a trecutei lună Iulie», dată August 1828.

(nedatată), «Văpiscă dinu înștiințările pentru luarea cetății Ahal-tăculu».

1828 Septembrie 6, «Inștiințări dela armia cea lucrătoare». La sfârșit: «Corabiia Parijü la Reida Varnei 6 Septembrie 1828 anulü».

Octombrie 1828, «Copie». Incipit: «In Valahiia cea mică lângă satulü Bailești,...».

Amintindu-se de luarea cetății Varna la 29 Sept., datăm cu aproximație Octombrie 1828.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68, cunoaște numai primele două din aceste comunicate; negreșit, se vor mai găsi și altele.

București: Biblioteca Academiei Române.

1405. *Pomelnicul morților familiei Sturza, <1822—1828>*. — Foae volantă.

«Pomelnicul morților familiei Sturza, după spița neamului». Incipit: Ioan Vvd. Balița, Sămina, Filip,...».

1 foae (22,3 × 33,2 cm.) tipărită pe o față, încadrată în chenar de flori; un monument funebru drept frontispiciu, cu semnături indescifrabile.

Se găsesc și exemplare cu textul pe 2 pagini, plus o foae albă, legate sub formă de carte. Acestea au în plus, la sfârșit, o gravură: un vas cu flori și o coroană funeabră.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1829.

1406. <Aaron Vasile>, *Patima și moartea Domnului Isus Christos*, Sibiu 1829. Ed. III-a.

ПАТІМІЯ | шн | МОЯРТЕ | ДМНСАШ шн МЖНТШНТЮРКАШ | НОСТРС | ІЄХЄ
ХРИСТОГ. | ЄНБІЮ | ꙗ Твпографіа лш Іwанн Барт. | 1829.

In-8° mic, 3 foi nenumerate, 373 pagini; în fața fiecărui cânt este o ilustrațiune (în total 10 ilustrațiuni) cu scene din viața Mântuitorului și versuri explicative.

Foile nenumerate cuprind: titlul operii mai mare și împodobit (litografie), o gravură și titlul reproduș mai sus. Pe verso titlului al doilea aceleași versuri ca în ed. din 1808.

Pentru edițiile anterioare, vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 454, nr. 676 (ediția din 1805) și p. 520—522, nr. 732 (ediția din 1808).

București: Biblioteca Academiei Române.

1407. *Acatist*, Sibiu 1829.

АКАТІСТЪ | Прѣ ГФНТЕЙ | НЪСКЪТОАРЕЙ ДЕ ДМНЕСІС, | шн ѿТЕ | ЯКАДІСТЕ
шн РЪГЪЧШН | ФОРТЕ | ЁВЛАКНИЧЕ шн ДЕ ФОЛОС. | ЄНБІЮ, ꙗ Твпографіа лш Іwанн Барт. | 1829.

In-12°, 2 foi nenumerate + 427 pag. Tipar negru și roșu. Pe verso titlului icoana Sf. Nicolae. La începutul textului un frontispiciu cu ochiul lui Dumnezeu, pe care este scris О ОЕОС.

În foile liminare, în afară de titlu, avem tabla de materie: *Scară*. Pe lângă *Acatistul Préceșet* mai cuprinde: *Acatistul Domnului nostru Is. Hs.* (p. 221), al *Sf(ă)ntului Nicolae* (p. 267), *Paraclisul Maicii Domnului* (p. 305), *Canon de rugăciune* (p. 325), *Slujba din toate zilele* (p. 356), *Rugăciuni spre somn* (p. 379) și la masa (p. 394), *Sinaxarul* (p. 398) și *Pashalia* (p. 420).

București: Biblioteca Academiei Române.

РОМЖИНСКЪ

ТАЗЕТЪ ПОЛІТИКО-ЛИТЕРАЛЪ

ПАРТЕ I

ДЕ АА І ІОНИЕ ПЪН АА \$І ДЕКЕМВРІЕ 1829.

„ЕСТЕ АЛБИНЕЙ ДОРЪ ШИ АЕЦЕ
„ЛИН ФЛОРИ МІЕРЕ А КВАДЕ.

ПРОПРІЕТАТЕ ПРИВЛАГІАТЬ ШИ ДРЕЦЕРЕ АЛЫ А.Г. АСАКЪ ЦЮДНІКТОРІО
АА ДЕНАРТАМЕНТА ПРИТИНИАОРИ СТЪРІНІЕ РЕФЕРЕНДАРЪ АВЪЦЪТЪ,
РИАОРИ НАЦІОНАЛЕ А МОЛДОВЕИ ШИ МЪДЪЛАРІО АКАДЕМІЕЙ ДЕ РОМА.

ТИПЪРИТ ШИ ПЪБЛИКА А ЕШІ.

1408. *Adunare de rugăciuni*, Iași 1829.

Adunare de rugăciuni | cătră | Prea sfânta de D(u)mnezeu | născătoare | Paraclisul mic, și al doilea Paraclis și a sf(â)ntului Haralambie Paraclis. | Și canon cătră sf(â)nta Treime. | Mijlocitoare pentru orî ce ne vom ruga, | și la primejdii de boala cîmii | cu blagoslovenie | prea sfințitului Mitropolit al Sucevei și Moldaviei, | Kiriu Kir Veniamin Costachi | în Iași 1829.

N'am văzut exemplare; 1 foaie + 72 pag.

Ghe. Adamescu, *Istoria Seminarului «Veniamin» din Iași*, București 1904, p. 39.

Biblioteca Mănăstirii Neamț.

1409. *Albina românească*, Iași 1829.

No 1.

В шлѣ 1 кнѣ 1829

АЛБИНА РОМЖНЪСКЪ

ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-АНТЕРАЛЪ

455. *Albina românească*, Iași 1829.

АЛБИНА | РОМЖНЪСКЪ | газетъ политико-антералъ | Парті І. | Дѣла 1 Юніа
пѣн ла 31 Декември 1829.

«Есте албинеи дорѣ ши леуе

«Дин флорѣ мѣре а кѣлеуе.

Пропріетате привилегіатъ ши дреуре а лѣн | П. Г. Псакн судикѣторю | ла
департаментѣл причинилорѣ стрѣнне референдарѣ лѣкѣцѣтѣрилорѣ национале а Мол-
довеи ши мѣдѣларю Іакадеміей де Рома. | Типарит ши пѣлика[т] а Бшй.

Titlul de mai sus este încadrat și aplicat pe o foaie în 4° (facs. nr. 454), restul în folio mic. Pe gravură este imprimat: *Tarde sed tute.*

După titlu urmează 2 foi (una litografiată, alta tipărită) în legătură cu administrația gazetei (reproduse mai jos) și altele 3 cu «Novitale dela armie». Toate aceste foi au precedat apariția gazetei, ca foi volante (vezi foile volante pe anul 1829).

Invitația litografiată (are și completări de mână) este transcrisă și de N. Hodoș și Al. Sadi Ionescu, *Publicațiunile periodice românești*, Buc. 1913, p. 19.

Cătră cinstit Dumnea(lui) <Starostile Malinescu în Botoșani>.

Din alăturata înștiințare, Dumnata te vei plirofosi de scoposul tipărireii unei gazete în limba românească. Incredințându-se de dorința Dumitale pentru îndămânarea mijloacelor ce privesc cătră luminarea neamului, Redacția acesteii gazete îți face poftitoare cerere, se bine voești a îndemna pe evghiniști boerî și pre alți iubitori de cetire, ca să se prenumere în alăturata filă, în care îndeletnicitorul prenumerant lămurit să-ș scrie numele seu la locul însemnat. Drept acea să alătorează <două zăci și patru> bileturi cu poftire de a înturna aice pe acele neprenumerate. După priimirea a 78 lei 30 par(ale), ce este prețul gazetei dela 15 Mai, până la sfârșitul lui Dechemv(rie) 1829. Dumnata vei bine voi a însemna pe fieștecare prenumerant în biletul de supt acelaș numer, supt carele însuș se va iscăli și îi ve(i) da pre acest bilet spre a-ș cere dela <Dumneta> de doaă orî pe săptămână gazeta ce va veni supt a sa adresă. Sârguindu-te Dumnata de a închie prenumeranția cât mai curând, partea bileturilor iscălite de prenumeranți, împreună cu banii ce vor număra, vei bine voi a le triîmete cel mai târziu până la 15 Mai viitoriū, aice supt adresa: *Cătră Redacția Albinei Româneștii*. Adunându-se prin a Dumitale sârguință îndestui prenumeranți, vei îndămâna statornicirea acestui lucru plăcut și folositoriu, pentru care tot publicul și mai ales Redacția va rămâne îndatorită.

Eșî <20> April 1829.

Redacția Albinei Româneștii.

(pecetia gazetei)

Înștiințarea prin care se anunță apariția gazetei, transcrisă și de N. Hodoș și Al. Sadi Ionescu, *op. cit.*, p. 19–20.

Înștiințare despre Gazeta Românească din Eșî.

Nu să află astăzi în lumea politică neam, deși mai mic la număr decât Româniî, carele, între alte ale sale folositoare instituții, să nu aibă în limba nației, un jurnal periodic, sporiul acel vrednic de mirare, la carile acum au ajuns științele, măestriile și negoțul, au răsărit în parte din asemenea împărțitoare mijloace, prin carile lăcuiitoriî dispărțiți de munți și de mări să fac vecinî și, împrumutându-se cu rodul cercărilor, îndămânează traîl însoțitoriu. Luătoriu aminte cetitoriu gazetei, ca într'o oglindă în ȳa vede înfătoșate toate interesantele întâmplări de carile el însul atârnă, martor să face cruntelor bătălii, vede faptele, aude vorbile străluciților bărbați, să minunează de fenomenele firei și, ca un călătoriu de pre rătunzimea pământului, culege folositoare pilde și învățăturî.

Intru părinteasca îngrijire, ce pentru binele public păstrează cătră patriia noastră SCUTITOARE IMPARĂȚIA ROSSIEI, înalta ocârmuire au bine voit a da voe să se tipărească în Eșî Gazetă Românească; în puterea sus arătatei înalte învoirî, D. Aga Asachi însărcinându-se cu direcția acestui lucru, Redacția Gazetei, adecă: Soșietatea alcătuitoare, nu pregetă a înștiința pe evghenistiî boerî și pe toți simpatrioțiî, că jurnalul acest politico-literal să va tipări în Eșî, supt nume de ALBINA ROMÂNEASCA, în următoarele condiții:

1. Incepând de la 15 Maîu viitoriū, Albina românească se va tipări de doaă orî pe săptămână.

2. Mărimea și forma gazetei va fi pe săptămână de o coală și gumătate în 4.

3. Ia va cuprinde: politicești și interesante novitale din toate țările lumei, Buletine dela teatrul războiului, culegeri istorice, literale, morale, filologhice, acele despre folositoare aflări și mai ales adese se vor împărtăși din vrednici scriitori povățuiri despre economia câmpului, despre care pentru toate timpurile anului se vor însemna regule după sistema practisită în țările politice, atât despre mai bună lucrarea pământului, a pomelilor, a viilor, a stupilor, a vermilor de mătăsă, a velnișilor, a pădurilor, cât și povățuiri pentru ferirea și vindecarea epizotiei (boalei vitilor) și alte folositoare pentru moșinași și posesori. Prenumerantul ci-ș va păstra șirul întreg al acestor gazete, va ave în casa lui un hronograf deplin de întâmplările în mijlocul cărora însul viază și carile în adevăr întrec pe multe alte epohe. In suplimentul ci să va adăogi câte odată, se vor tipări poroncile Ocârmuirei ce au să fie tuturor cunoscute. Asemene acele ce, atingându-să de negoțul Moldovei, se vor slobozi în megeșitele țări. In acel supliment să vor mai publica meza-turile, vânzările și științările particulare, aci carii vor ave trebuință a li să tipări asemenea cuprinderi, supt a lor iscălitură, întărită de deregătoria locului, le vor trimite cătră: Redacția Albinei Românești, adăogând și cheltuiala publicației.

4. Prețul acestei gazete pentru Moldova va fi patru galbini pe an, care preț foarte măsurat este în alăturare cu cele mai eftine străine gazete, când Albina Românească va cuprinde în filile sale toate înștiințările adevărate ale altor jurnale. Dar pentrucă dela 15 Maiu, când se va începe gazeta, pân la încheerea anului 1829, rămân numai șapte luni și gumătate, așa dar analogul ce să cuvine acuma la prenumerație, este de 78 lei 30 parale. Deacă această gazetă va căpăta doritul sporiu, de care în toate chipurile redacția să va sirgui a să învrednici, atunce dela începutul anului 1830, Albina Românească se va tipări cu mai mare deplinătate, cu nou tipariu și pe mai fină hârtie. Ce să atinge de stilul gazetei aceștia, redacția va urma după cel cerut de regulile limbei și pe carile orice filolog ideat îl va afla potrivit. Precum de datorie este a nu mai întârzie de a aduce limba vorbită de mai mulți decât patru milioane Români, la gradul deplinirei, cătră carele strălucitul ei început o împuternicește, iar paradigma cultivitorilor sale surori o îndeamnă.

In Eși prenumerația să va face de odată în mănăstirea Sfinților Trii Ierarhi, iar pela ținuturi Redacția s'au adresuit cătră persoane binevoitoare, trimițându-li bileturile cuviincoase și împuternicire de a priimi prețul sus arătat dela prenumerații și de a le da bileturile însemnate cu sighilul Redacției, prin carile și vor cere gazeta la locul și zioa arătată.

Cu ace întâie gazetă să vor tipări pe o filă, spre pomenire, numile pre-numeranților, carii unui lucru obștește folositoriu vor da razemul și îndemnul dorit, fără carile nu să va putea înființa.

Eșii 17 Aprilie 1829.

Redacția Albinei Românești.

«No. 1» al gazetei poartă data: «Eșii 1 Iunie 1829» (facs. nr. 455). Cuprinde la început o «Innainte cuvântare» reprodușă mai jos (transcrisă și de N. Hodoș, Al. Sadi Ionescu, *Publicațiunile periodice românești*, Buc. 1913, p. 20—22), o listă alfabetică cu «Numele binevoitorilor prenumerații din cari o samă au dat și osăbit ajutoriu», precum și o poezie *Albina și trântorul*, nesemnată.

Innaintea cuvântare.

Epoha în carea trăim poartă semne însușite și vrednice de mirare! Dorul învățăturilor nu numai că înfrățește pe lăcuitorii unei țări întru câștigarea acestei morale avuții, prin care o nație se face puternică și fericită, ci încă și oameni neasemănați cu relighia, cu limba și cu legile, sânt însuflați tot de aceeași simțire lăudată de a pofti unul altuia gradul deplinirei morale al învățăturei și al măiestriei. În zilele de acum oricare îmbunătățire și aflare a vreunei nație trece în posesia tuturor spre folosul omenirii. De asemenea cugetări povățuiri să vadă în Evropa mulți învățați, cari supt umbrirea guvernului și cu ajutorul celor avuți, unii lucrează în patria lor pentru sporul bunelor învățături, alții fără a se teme de ostinele și primejdii, petrec lucrul mării, călătorește țări necunoscute, împărtaşind pretulinderea razile moralului, ale politicirii și ale științelor. Prin asemenea mijloace în Egipt, în India, în America, carele odinioară era întunecate de negura vărvăriei, vedem astăzi pe acii sălbatici lăcuitori dumesnicii politicindu-să, învățându-se și supuindu-se dreptelor legi. Oare putem noi privi la aceste bune urmale înaintea ochilor nostri, fără a ni întrista că numai nația noastră în cea mai mare parte este lipsită de acesti îmbunătățiri și înnapoetă decât toate nemurile Evropei și decât multe altele ce lăcuiesc pe celelalte părți ale pământului? Cine nu sânte în țara noastră lipsa așezământurilor prin a cărora lucrare, precum sântem politicește, se ne putem face și moralicește mădulări folositoare ale familiei Evropiene, a căria raze de învățătură, de atâtea veacuri, se refrângu pe orizontul nostru?

În asemenea înnapoiere deacă astăzi ne povățuim de mai nalte cugetări, deacă voim a urma în lucrarea noastră paradigmei aducătoare statului de folosuri și de nume strălucit și carea revarsă îndestulare asupra fiește căruie, să cuvine cu îndoite pasuri și sirguințe a ni porni spre câștigare în parte a celor întârziate.

Precum măestriile îndeplinesc lipsa vârtutei omului, asemenea și noi spre a pute sporii în scoposul nostru, trebuie a ni folosi de uneltile, ce spre aceasta s'au cunoscutu și se mărturisesc a fi cele mai nemerite. Dorința celor ce de mult poftesc înființarea unui mijloc înlesnitoriu prin carele să poată nația noastră cunoaște îmbunătățirile și înaintirile minții ominești, precum și cursul întâmplărilor lumii, de carele tot omul atârână, astăzi să plinește prin publicația acestei gazete, ce supt prea puternică paveza a împărăției Rossiei s'au privilegiiat și prin ajutorul Evghenistilor compatrioți s'au înființat. Numile binevoitorilor prenumerați păstrate în filile aceste vor fi cunoscute în Evropa și în toată lumea politică și trăitoare în istoria nației, iară nepoții nostri, cari de plin vor gusta rodul acestei bunătați, vor binecuvânta lăudatul lor nume.

Albina Românească astăzi întâiu vede lumina zilei și tinerelile sale aripi le cearcă în ostinitoarea sa călătorie, mi și mi de flori cu felurite vâpsele și mirezme împodobesc câmpul pre carele ea va să zboare, înse numai acele flori îi vor fi plăcute, care aduc mană și vindecare, de însași ei blândă fire povățuită, se va feri de cele ce supt amăgitoare frumusețe ascund farmăc și venin în sinul lor.

(НАТѢРА НЕ АКАЦІА.)

456. Bibliotecă românească, publ. de Z. Carcalechi. (*Natura ne învață*).

Asemine și Redacția gazetei nu se va abate dela acele ce privesc către îmbunătățirea inimei și a minții, dogmile sfintei noastre religii ortodoxe, sévas (?) către ocârmuirea și legile țării o vor povățui întru a sa lucrare înștiințări adevărate, pre cât vor așune la cunoștința sa și învățături folosite vor cuprinde filile sale. Fiind înse că tot lucrul la începutul său nu poate ave deplinătatea, care se câștigă numai prin o îndelungată praxis, drept aceasta și bine voitoriul cetitoriu va îngădui la neağunsurile ce poate întâmpina în această gazetă și, spre a ei întocmire, Redacția pururea va priimi cu cunoștință înțeleptele îndreptări, atât ale celor din lăuntrul Țării, cât și a celor streini, ce prin chipurile cuvincoase le vor împărtăși Redacției.

Pe pag. 4 a numărului 1 din gazetă:

Aastă gazetă politico-literală să tipărește în Eș, prețul ei este de 4 galbeni pe an. Iară acum să prenumere pe 7 luni gum., începând dela 1 Iunie și eșind de două ori pe săptămână, adică: Dumineca și Joia înainte de amezăzi.

Prenumeranția și împărțirea gazetelor se fac în cantora ei în Monastirea Sfinților Trei Ierarhi.

Acei ci vor voi a să prenumere și după 1 Iunie, vor afla încă până la o vade numerele gazetelor din început. Pela ținuturi iubitorii de gazete să vor înștiința dela Dumnealor deregătorii de numile persoanelor ce au binevoit a se însărcina cu prenumeranția și carile vor împărți prenumeranților gazetele ce dela Redacție în plicuri pecetluite li să vor trimite supt numele fieștecăruia. Toți cari vor avea a publica în gazete niscaiva înștiințări pentru interesul lor, sânt poștiți a le triimite către Redacție, întărindu-le mai întâu de diregătoriu locului și adăugând cheltuiala publicăției carea este câte un leu de rândul tipărit într'un număr al gazetei.

N. Hodoș, Al. Sadî Ionescu, *op. cit.*, p. 18—22.

București: Biblioteca Academiei Române, P. II 50 III.

457. *Biblioteca românească*, publ. de Z. Carcalechi (*Dreptatea*).

Cuprinsul părții a patra:

Dedicație Mitropolitului Moldovei Veniamin.

«D. Bojâncă, Conținerea Istoriei Romanilor», p. 1—32.

«Dialog între doi tineri Românești», p. 33—40.

Anunț despre o istorie a lui Ștefan-cel-Mare, care va apărea în numărul următor al Bibliotecii și despre un portret al aceluiași Domn zugrăvit de pictorul Const. Leca.

«Călătoria lui Martineli la Paris» de Z. Carcalechi, p. 41—56.

«D. Bojâncă, Urmarea Istoriei popoarelor și a staturilor», p. 57—58.

«Nește găciturî», p. 59. — Istoria culturii, «Prețul mărfurilor», p. 60, apoi lista prenumeranților, p. 61—68.

Vezi și nr. 1114, anul 1821, o parte; se continuă în 1834 ultimele nouă părți.

Curierul românesc, I (1829), p. 50, anunță părțile I—II cu portretele lui Dim. Cantemir și Radu Șerban Vodă (al doilea portret în ex. Acad. lipsește); *ibidem*, p. 54, reproduce testamentul ovreului Pinedo (16 puncte).

București: Biblioteca Academiei Române.

1411. Bota Moysi, *Versuri îndemnătoare... tinerimei românești*, Buda 1829.

VERSURÎ | îndemna'tóre | ca'tre' | deprinderè | TÉNERIMEÎ ROMA'-
NESCHÎ | intru | INVA'TZETURÎ, | ca un dar de gratulație pe auritù' Annu
Nou' | M. DCCC. XXIX | de | Moysi Bota | Fostu' înva'tzetoriu Roma'nesc in
Lippova lucrate shi typa'rite.

Glückwünsche auf das goldene Jahr 1829.

In Buda | cu literile Cra'eshteî Typografii a Universitatei Ungureshti
din Pest'.

In folio mic, 52 pagine.

Textul scris în românește, pe 2 coloane: în stânga cu litere latine, în dreapta cu litere cirilice. Numai cu litere latine sunt: titlul, dedicația și prefața.

Pe verso titlului extrase din Sirah și Solomon; urmează 2 foi cu dedicație, lui «Ioann Kóvër de Réthát.... ca unui adevărat patron iubitoriu de înfrumțetare fericirii Genului Roma'n» — iscălite: «In Lippova in 25. Noemvrie 1828, umilit serv Moysi Bota Post. Syst. Inva't». Apoi un tablou intitulat:

«Scurtă prevedere despre intzélégerea pronunției in legtoria (cetirea) Cărtii acesthia, după modu' fratilor nostri Italiani; cu Strémosheshtile Litere in ante pusé» (facs. nr. 458).

După prefața reprodușă mai jos, urmează următoarele poezii: *La sôrtea omenească, Fabula traiului he'rciogilor de ca'mp pistrizî, shi a celor lungi în coda',.. cu a epurilor casnicî.. (de Cas'a). Ca'nta'rî de salutare* (cu prilejul aniversării zilei de naștere a împăratului «Frantz I-îu», 12/24 Februarie 1828) din partea «adeva'ratzilor strenepotzî Romanî», a «poporului Roma'n», a «inva'tzetorilor syshematiceshtî, a «patrionatului popor roma'nesc» și a școlarilor din Lipova; alte poezii erotice și la sfârșit *Ca'ntecul va'ere'rii dreptului în patria streina'.*

Prefața :

Cuvênt' in ante.

Prôspêtê inchipuire varsê cunoshintza mênțzei nôstre ceîi sênătose despre starê inceputului sortiî omeneshî, carê mai 'nainte de cultivire nêmica altă eră, de quôt o simplitzitate, o selbâtecie, shi o adevărată stăpénitóre frică a tótă Lumê, iară după desvâlirê culturîi, după ivirê shtiêntzelor formôse, după găsirê tehnelor, shi după intemeerê omenilor intru cunoshintza sêngelui shi a Genului lor, la acêa flóre a fericirîi au ajuns, la carê astezî Austria, Anglia, Frantia, sh. a. cu frumsetzê culturîi lor preste tótă Lumê acestuî pâmênt ca razele Sôrelui: ales exemplu strelucesc. — Fericitzî sînt dar'acea lócuitorî cariî sub scripturile a lor asha Impêrátzîi, sau născut, fericitzî sînt că au bărbatzî exelensî, cu frumusetia culturîi inavutzî, shî sînt fericitzî mai vértos că au adevêratzî,—shi credincioshî Patriotzî,—iubitorî de adevăr, shi dreptate; invionatzî cu patrioticiască insufletzire, statornicî intru împlênirê Legilor Tzerîi, temeinicî în păzirê strêmosheshtilor drepturi: invăpăiatzî în cuget de aplecăciunê dragostei cătră procopseala shi bun sporiul fericirîi Genului prin infrumsetzarê tehnelor shi a shtiêntzelor luminate: care din zi în zi infloresc. Nêmic mai putzin, aflásê shi în têmpu de acum de multe plase de omenî, dintre cariî unîi, de shi nu sînt în treapta sêlbâteciască, simpli, fricoshî, shi spârioshî: totushî indepártatzî fiênd de asha sêmtzirî bune, se fac intradins călcătorî de păzirê împlênirei Legilor, shi a drepturilor strêmosheshtî, ne avênd mai de parte dragoste cătră fapta bună de ashî lumină fiiî sũ, ca se ajungă la frumsetia fericirîi Genului; ei intradins remănênd la intunêrecul simplitzitei, shi la niagra ticăloshie, pătinesc lungóre de mórte.

Crêdemê frate! Că patima aciasta tocmaî la noi Româniî invêrtoshatê se aflê. — Apoi de shi chiar fieshte carele ushor sênte, că numai din lipsa dragostei cătră Patrie, cătră shtiêntze shi cătră luminarê mênței se inpedecă tótă frumsetia fericirîi Genului; ma: totushi ceî mai avutzî dintre aî nostrîi, cuprinshî fiênd de ne setiosa poftă cătră comorî, remăn reci de cătră dragostê Patriei, de cătră luminarê shi procopseala fiilor sũ, apoi nicî o indemnare au de a fericî Genu' cel de un sânge cu ei, de a se deprinde intru faptele bune, care curg din intemeerê cê statornică a shtiêntzelor formôse shi a tehnelor, prin care se deduce la culturê shi se luminează mênțê omului.

Eu cu adevêrat am vêzut pe multzî Româniî mai ales de acea cariî au crescut sub arêpî străine, cuprinshî de momiri politice, în asha nêroi alunecatzî, quôt ascunzêndushî bunátatê patrioticiască, shi dreptul strêmoshilor sũ' se rushinează a spune că sînt Români shi numai de quôt inboldinduî cineva (precum Cártitoriu') din Haale — au început pe stênga fără fórfeci pênză noă a croî — — —) unîi ca acea shi de insushî strêmoshescũ lor sênge al vestitzilor Romanî sar lăpádă. Aciasta totzî misheîi shi nemerniciî acea

ar face; cariî nu au crescut între ai sîi, şi cariî n'au cîpătat sîmtzirî de dragoste cătră fericirî Patriotică a Genului sîu; şi mai vîrtos acea cariî nu sau adăpat cu cunostîntza temeiului strîmoshilor sîi Rîmanî, acelor fîrte vrîdignî de laudă şi aducere a mînte heroî bărbatzî. Că aceshtë pentru dragostî cătră Patrie shi cătră luminarî Genului, punî virtutî cî mai mare în procopseala Tînerilor, în gîsireă tehnelor, în purtare ostăshiei shi în ocîrmuire cî întzeleaptă a biruintzei lor; avutau întcmiri bune, unde fiî celor puternici shi heroî bărbatzî, dinpreună cu fiî celor orfenî la olaltă se'nvătzau, shi se procopsîu crescînd întru sîmtzirî bune, de a apîra Patria sa; shi a tzenî Genu' în fericită stare.

Seurtă providere despre intzelégerea pronuntiei in leg̃toria (cetirea) Cărtii acestia, dupa modu fra-
tilor nostri Itălienî; cu Strémosheshtile Litere in ante pusê.

Suna cu Literile Latine.	Romanéshte.	Italienescului.	i.	ia.	oa.	zz.	g.	gh.	c.	ch.	qu.	sc.	s.	s.	ci.	j.	gi.	st.	st.	
		Ungurescului.	i.	ia.	oa.	tz.	g.	k.	s.	sz.	-z.	ts.	zs.	dzs.	st.	szl.				
		Cyrillescului.	ï.	æ.	wa.	.y.	r.	h.	u.	f.	z.	q.	æ.	q.	u.	st.				
		i. é.	é é	o.	tza.	ga.	ca.	qua.	sha.	sa.	za.	cia.	ja.	gia.	shta.	sta.				
		tze.	ghe.	ca.	che.	she.	se.	ze.	ce.	je.	ge.	shte.	ste.							
		tzi sau ti	urmând lui i. sunăto- re.	ghi.	chi.	shi.	si.	zi.	ci.	ji.	gi.	shti.	sti.							
		tzo.	go.	co.	sho.	so.	zo.	cio.	jo.	gio.	shto.	sto.								
		tzu.	gu.	cu.	shu.	su.	zu.	ciu.	ju.	giu.	shtu.	stu.								

Nota: ă, é, î, ô, û, însemnate, sună ca Cyrillescul æ. sau Literă æ

458. Din Moysi Bota. *Versuri indemnatoare*, Buda 1829.

Dintru acest' temeiu á dragosteí cátrá Patria noastră shi cátrá fericitul Schiptru al putérniculuí nostru Austricesc' Stápénitoriu m'am indemnát shi eu a aduce ceva spre deprinderè activá intru poleirè Tènerimeí Románe cu Cyrilleshtile slove shi cu Strémosheshstile Litere lucrat; mai vértos cáci nóí cu Linbáne cu totú Româní süntem, adecá· fii strénepotzilor a Romanilor celor vechí, carií nu cu Slovele Cyrilliane, ci chiar cu Literile Latine se întrebuintzau: de acéa nu numaí ni se cuvine, ma tocma datorintza sángeluí Roman' Strémoshesc spre mai formósá poleire Linbeí nóstre ne chiamá: iarëshí cu dênsele a ne intzelége, care eu ca cel din ántéiu fruct al ostenélelor mele il pun semn de DAR shi de GRATULATIE pe acest' AN NOU 1829.

Autorul.

Cartea are numeroase note și explicații de cuvinte; interesantă este, de pildă, notă delă p. 49 despre *lelița*, *lelișoară* (lat. *Lilia*, nume de floare).

Dr. A. Veress, *Bibliografia rom.-ung.*, II, p. 263—4.

București: Biblioteca Academiei Române.

1412. Bota Moysi, [*Versuri*, Arad 1829].

Bibliografie după un exemplar defectuos, căruia îi lipsește foaia de titlu și foile dela început. In-8° mic, peste 8 foi nenumerotate, textul tipărit cu litere latine.

Pe foaia penultimă, la sfârșit:

Scrisam în Lippova în 15. Iulie 1829. cel mai umilit serv *Moysi Bota* fost Praeparat Invatietoriu.

Pe verso ultimei foi:

Nota. Aceste VERSURI, si alte mai multe Carti Romanesti si Serbesti se afla în Arad, la Decretalnica vendare a Craéstei Universitateri din Buda, care prin Domnului Mult zelosu' Nationalist

NICOLAE DASCALO.

se prevend.

Exemplarul Academiei începe cu o lungă poezie fără titlu, un fel de dedicație la instalarea lui Nestor Ioanovici (1767—1830) ca episcop românesc al Aradului (22 Oct. 1829); se pomenește numele lui *Czikindeal*, al lui *Josif* și *Pavel Jorgovics*, *Georgovics Vasilie*, și al lui *Nicora Moysi*. Urmează alte poezii: *Poftire*, *Multiemire* și *Cantare*.

Ștefan Pop, *Frământări românești în jurul scaunului episcopesc ortodox dela Arad*, Arad 1929, p. 89—90. Dr. Gh. Ciuhandu, *Din viața lui Nestor Ioanovici*, Arad 1929, p. 30.

București: Biblioteca Academiei Române.

1413. *Calendar pe anul 1829*, Buda.

КАЛЕНДАРІЮ | ПЕ | ЇНХА ДЕЛА ХРИСТОГО | 1829. | КАРЕЛЕ СЕ КСРІНДЕ ДИН 365 ДЕ ЗНАЕ. | ЇТОКМІТ | ПРЕ ГРАДСРИЛЕ ШІ КЛІМА ЦЕРІЙ ОУНГВРІЦІЙ, | А МАРЕЛШІ ПРІНЦІПАТ ДА ПРАДКАЛШІ, А ЦЕРІЙ РОМАНІЦІЙ, ШІ А МОЛДАВЕІЙ. | ПРЪТЪ | ЗНАЛЕ ДЗМІНІЧІЛЕ, СЪРБЪТОРИЛЕ ШІ СЕПТЬ|МЖІНІЛЕ КАЛЕНДАРЮЛШІ ВІКЮ, ШІ АЧІЛШІ НОС, | ПЪРЦИЛЕ ШІ ТІМПСРИЛЕ АНДАШІ, СКІМЕАРК ЛШІНЕЙ, РЪСЪРІРК СОАРЕЛШІ, ГЕНЕАЛОГІА КАСІЙ ІШІСТРІЙ, ТЖРГВРИЛЕ, ШІ АЛТЕ ФОЛОСИТОБРЕ ЛШКВРІЙ.

Ї БІДА | ЛА КРЪАСКА ТІПОГРАФІЕ А ОУНІКЕРСИТАТЕЙ ОУНГВРІЦІЙ.

In-8° de 40 foi nenumerotate.

Tipar negru și roșu pe primele 16 foi (partea calendaristică). Paginile încadrate în linii.

Cuprinde, în afară de cele menționate în titlul de mai sus, «Doao neprețuite scrisori, adevă: 1. Scrisoarea lui Avgar Craiul Edesiei către Mântuitorul Iis. Hs. carele s-au arătat în trup omenesc în părțile Ierusalimului. 2. Scrisoarea Mântuitorului Iis. Hs. către Avgar Craiul Edesiei». «Înștiințarea lui Lentul Proconsulul Iudeiei către Senatul Romei, pentru fața și forma Mântuitorului Iis. Hs.». Termină cu «Niște ecsemples morale», anecdote și «Un flaster pentru orbanț (Rodlauf), bubă și alte umflături.

La sfârșit, pe 3 pagini, «Insemnarea cărților celor Românești ce se aflu de vindut la Crăiasca Typografie în Buda» și a celor cari «se află la lăcașul autorului lor Ioan Theodorici...». Pe ultima pagină o «tabelă» de cheltueli și venituri.

București: Biblioteca Academiei Române.

1414. Calendar românesc pe anul 1829, alcătuit de Șt. Niagoe, Buda.

CALENDARIU
ROMANESCU
PE
ANUL DELA CRISTOS
1829

*Quare se cuprinde din 365 de
zile-le și este aquum a duô óră
intraquestu modu lucratu de*

STEFANU P. NIAGOE

Invetiătoriu Scôle-i Romanesci din Pesta

IN BUDA

Cu Tipariu Cr. Tipografii tipăritu.

Scris de S. P. Niagos

Scobit d. L. Colman

In-12°, 2 foi nenum.+128 pagine; apoi alte 13 pag.+3 pag. nenum.+4 planșe caligrafice scrise de S. P. Niagoe și litografiate; numerotația începe dela pag. 32.

Titlul litografiat; tipar negru și roșu în partea calendaristică (p. 3–31), restul negru; ilustrațiuni, una în fața textului, alta între pag. 38–39, ambele cu legende care îndeamnă Românul spre «luminare». Exemplarul Bibliotecii Academiei Române — fost al lui Em. Picot (cu autograful acestuia) și dăruit lui D. A. Sturdza — este legat în matase, pe care s'au imprimat cele 2 ilustrațiuni din text.

Cuprinde: dedicația către Georgiu Mucio, ce reproducem mai jos; cronologie, sarbători, planete, eclipse, partea calendaristică, p. 3–31; târgurile, p. 32–37.

Dialogu său vorbire între invetiătoriu și scolaru, despre Romani și Români său Daco-Romani, p. 38–119; dela pag. 38 textul urmează în litere latine și ortografie etimologică pe paginile cu soț și în litere cirilice, pe paginile fără soț. Acest *Dialogu* este o expunere asupra istoriei romane până după colonizarea Daciei, în care se amestecă versuri de proslăvire Impăratului Traian, considerațiuni asupra literaturii latine, asupra limbilor neolatine, asupra gramaticii și ortografiei limbii românești, citându-se din Gramatica (1828) lui I. Eliad pasagiul despre Iancu Văcărescu.

Statistica Daco-Romani-loru și a Serbi-loru în quele trei Dieșesi: Arad, Témészóra și Verșeti, p. 120–121.

O istorie, p. 122–123.

Epigrame monologe, p. 124–128; cele dela pag. 126–128 numai în litere latine.

Pe 15 pagine din numerotația nouă, în limba română cu litere cirilice și în limba germană, avem: *Scurtă ortografie a linbei Daco-Romană cu stremošescile Latinesc Litere*. Kurz verfaßte Orthographie der Daco-Romanischen Sprache mit Lateinischen Buchstaben 1829.

În fața tabelelor caligrafice este rezoluția de imprimare cu data: Pestini 13-a Octobris 1828.

Dedicația:

De bunu Genu născutu-lui Domnu Georgiu Mucio Localu-lui-Directoru a Scole-i Romanesci și Grecesci din Pesta, qua adevératu-lui Patronu al aqestui-i Calendaru cu cuvenciósă plecáciune se dedică.

De bunu Genu născute Domnu-le!

Dorire-a qué de mulți ani a Nému-lui nostru celui pré insetatu după inbrățișarea de nouu a stremoșesci-loru Litere, s'au împlénit' de totu în Anu trecut cu eșiré aqestui Calendaru¹⁾; quarele nu numai prin indemnu-l Domnie-i Túa-le s'au lucratu, qui mai virtosu și singur prin zelu-l quel mare al Patronime-i Túa-le putú védea lumina. Sántá datorintiá daré a fi am ținutu, nu numai publicá mulțiámire nationalá a Ți face, qui și Nému-lui a aretá invápoiata inimá a Patronime-i Túa-le, quel que cu aslminé buná vrere și alte cărți, quare cu pré bunu folosu se întorcu astá-đi prin mâni-le Románi-loru, a sí dá la luminá ai mēđlocitu. Dequi fiēnd che aqestá pré láudatá faptá așie de plăcutá se vđiu tutu-roru Romániloru; quát luánd inscientiári dela mai multe Medulare a Genu-lui nostru despre facere-a Calendaru-lui și pe Anu-l aqestá, una și despre aqestá am fostu cercetat, qua țesetura aqestui Calendaru sí o invrētesu unu séu doi ani, și cu scrisóre-a Cirilicescá, qua o mēđlocire, prin quare mai ușor și fórá diferentiá fieșque quare Romanu trăgēnd folosu-l din iel, sí se agiungá doritu-l scopu.

Pentru aquea făcēdu-se publice-i cereri de agiunsu, fiēnd' aqestu Calendaru după poftita formá întogmitu, cu Nationalá sēmțire se incliná Patronime-i Túa-le prin

Autoru.

Amintit de St. Niagoe, în *Unirea cugetelor*, foae volantă din anul 1829 (vezi aici nr. 1445). Citat de Ioan Papiu din Gherla, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 235, Marți-Miercuri 28 Oct. (9 Noemvre) 1898, p. 2.

București: Biblioteca Academiei Române.

1415. *Cântare Episcopului Maxim Manuilovici*, Buda 1829.

Cuvântarea și cântarea, carea s-au făcut la așteptarea și întâmpinarea Înalt Preașfinției Sale a Domnului Episcop Maxim Manuilovici, în Caransebeș în 19 Iulie 1829 prin Î. Ө. II. K.

Гешанг für Herrn Bischof Maxim Manuilovics.

În Buda, 1829. Cu Tiparul Crăeștei Tipografii a Universității din Peșta.

În-8° mic, 6 pag. *Cuvântarea* de 2 pagini, *Cântarea* de 4 strofe.

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 279, nr. 1228.

Budapest: Museul Național.

1416. *Ciocârlan Ioan, Carmen illustrissimo.. Josepho Putnik*, Buda 1829. Latinește.

CARMEN | illustrissimo ac reverendissimo | domino domino | IOSEPHO PUTNIK | Episcopo Temessiensi | plurium I. Comitatum | assessori | dum | a sua Sacratissima Maiestate | e | Pakracziensi ad hunc transfertur | Episcopatum | devote per | IOANNEM CSOKERLYAN | Absol. theologum sacratum.

Budae | Typis Typogr. Reg. Universitatis Hungaricae | 1829.

¹⁾ Vezi *Calendar pe 1828* (nr. 1359).

In-8° mic, 8 pag. nenumerotate, ultima albă. Pe verso titlului șapte versuri extrase din *Horat. L. I. Ode XXVI*.

Urmează 42 versuri (distihuri elegiace) tipărite pe partea inferioară a paginei.

București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

Sibiu: Biblioteca «Astra».

1417. Ciocârlan Ioan, Declamatio.. Stephano Stratimirovits, Buda 1829. Latinește.

Declamatio Excellentissimo Illustrissimo ac Reverendissimo Domino STEPHANO STRATIMIROVITS de Kulpin Orientalis Ecclesiae Archiepiscopo Carlovicziensi, nec non in provinciis Austriacis Illyricae et Valachicae nationis metropolitae insignis Leopoldi Ordinis Magnae Crucis equiti, S. C. R. et A. Maiestatis Intimi Status Consiliario etc. Domino benigno gratiosissimo devotissime oblata per IOANNEM CSOKERLYAN absolutum theologum. Albo-Ecclesiis die 1 Februarii MDCCCXXIX.

Budae, Typis Regiae Universitatis Hungaricae.

In-4°, 6 pag.

N'am văzut exemplare. Inregistrată de Dr. A. Veress, *Bibliografia rom.-ungară*, II, Buc. 1931, p. 265—266, nr. 1218; argumentele lui Veress, că autorul nu este român, cu tot numele lui românesc (*Ciocârlan*), ci Sârb născut în Becicherecul-mare la 1800, care a scris în sârbește, ca preot, nu sunt plausible, pentru că Becicherecul are majoritatea populației românească; apoi și un Român putea scrie sârbește.

Budapest: Mus. Național.

1418. «Curierul Românesc, Lună April 8/20 1829. Nr. 1».

Cu acest titlu apare primul număr al gazetei (pentru alte numere vezi fasc. nr. 459 și 460); formatul în 4° cu textul pe 2 coloane.

пнєрѣ 28 1829
10 1829

(95)

№ 23

К У Р И Е Р У Л Р О М А Н Е С К .

459. *Curierul românesc*, București 1829.

O «Inștiințare» pe 3 pag. (a 4-a albă), semnată de «I. Eliad. Și C. Moroșu», precede numărul de gazetă; această *Inștiințare* a circulat și ca foaie volantă, v. aici nr. 1383. Reprodusă de N. Hodoș și Al. Sadi Ionescu, în *Publicațiunile periodice românești*, Buc. 1913, p. 176—177, o transcriem, după original, pentru importanța ei:

Inștiințare.

După înalta slobozenie prin strălucirea sa Graful, dată prea cinstitului Divan, avem cinste a face cunoscut cinstitului public: că cu începerea anului nou, sau cel mult a anului astronomic, adică cu începutul lui Martie 1829 să vor ivi și începuturile gazetei Rumânești Curierul Bucureștilor.

Acest vestitor de obște de atâtea ani cunoscut de neapărată trebuință în luminata Evropă, a ajuns astăzi a își împrăștiia vestirile sale și între neamurile cele mai necunoscute, care încă în turburările și neodihniile lor au simțit lipsa și trebuința lui. El astăzi cunoaște mai toate limbile Evropii, încă și ale acelor nații ce trăesc supt apărarea și ocrotirea altor legi și foarte trist era pentru noi, iubiților Rumâni, când el încă până acum nu cunoștea limba noastră și noi vestirile lui le priimeam în limbă streine, în vreme ce ne aflăm în pământul nostru și trăim supt legile și cărmuirea noastră. Acuma însă aceiași putere ce până acum părintește ne-au apărut, încât să ne bucurăm de aceste drepturi ale pământului nostru, aceiași însuși ne face să simțim și această bucurie de a ne fâli în mâinile noastre cu gazeta patrii noastre și scrisă chiar în limba noastră. Acuma poate cineva vedea pe simțitorul Rumân curgându-i lacrimi de bucurie, văzând în toate casele bătrâni, tineri, bărbați, femei, învățați și mai de rând, îndeletnicindu-se și petrecând cu gazeta în mână și înmulțindu-și ideile, având cunoștință și fiind un șir de întâmplările lumii. Va putea cineva vedea încă și prunci ce mic lăsându-și jocurile lor cele nevinovate și adunându-se împrejurul mumelor și taților lor ca să citească ei singuri sau să asculte gazeta.

Folosul gazetei este de obște și de o potrivă pentru toată treapta de oameni; într'însa politicul își pironeste ascuțitele și prevăzătoarele sale căutături și să adâncează în gândirile și combinările sale; aci liniștitul literat și filosof adună și pune în lumină faptele și întâmplările lumii; îndrăznețul și neastâmpăratul războinic se desăvârșă într'însa povățuindu-se din norocirile sau greșalele altor războinici. Băgătorul de seamă neguțător dintr'însa își îndreptează mai cu îndrăzneală spiculațiile sale. Până când, în sfârșit și asudătorul plugar și el poate afla aceia ce înlesnește ostenele sale și face să umple câmpurile de îmbilșugătoarele sale roduri. Nu este nici o treaptă, nu este nici o vârstă, care să nu afle plăcere și folos într'această aflare vrednică și cuvincoasă cuvântării anului, adică în gazetă.

Pentru aceasta dar făgăduim că acest Curier al Bucureștilor va coprinde în sine: 1. O culegere de cele mai folositoare și interesante lucruri din gazetările Evropii. 2. Însemnări pentru creșterea și sporirea literaturii rumânești. 3. Înștiințări pentru cele mai folositoare articole ale negoțului. 4. Cele din lăuntru și slobode săvârșiri ale statului nostru: precum judecăți însemnate, sfaturi și hotărâri ale Divanului pentru îmbunătățirea Patriei; voinți ale Divanului pentru publicarea a vreunei pricinii șcl. 5. Vânzări și mezaturi deosebite și în sfârșit, multe însemnări folositoare, precum pentru curățenia orașelor, pentru păzirea sănătății, pentru depărtarea boalelor celor grele șcl, șcl.

Acest Curier va pleca de două ori pe săptămână din București cu expediția în forma aceștii înștiințări ce să vede și într'o jumătate de coală.

Dar fiindcă o acest fel de întreprindere nu să poate aduce la sfârșit decât cu destule și grele cheltueli, de aceia sânt rugați câți vor cunoaște învederat folosul și trebuința aceștii gazete, să bine voiască a să prenumăra spre înlesnirea cheltuelilor ei și spre păstrarea și statornicirea ei. Prețul fiește căruia trup pe un an, ține aci în București doi galbeni împărătești, iar afară, pentru cheltuiala poștilor, să va încărca analoghicește după depărtare, în cât

cele ce vor eși din ținutul Țării-Rumânești să vor sui până la 40 sfaști; cele din județele dincolo de Olt, 36 sfaști; cele din județ.: Oltul, Teliormanul, Argeșul, Mușcelul, Prahova, Bucovu, Buzăul, Focșani, 34 sfaști; și cele din Vlașca, Dâmbovița și Ialomița, 32 sfaști.

КСПИЕРСА ПСММТЕСК БСК8РЕПІ

460. Curierul românesc, București 1829.

Banii, fiește care, spre siguranță, îi va număra la locurile cele de jos însemnate.

In București, la dăttătorii gazetelor.
In Craiova, la casa D. H. Constandin Pop.
In județe, la Sameșul județului.
In Iaș la <loc alb>.
In Brașov, la D. Niculae și I. Pan.
In Sibii, la D. Tieri librerrul.
In Blaj, la D. Unufrie Profesorul normal.
In Peștea, la D. A. Grabofschî.
In Arad, la <loc alb>.
In Bucovina la „
In Basarabia la „

sau în sfârșit ori ce oraș la neguțătorul de cărți ce să va afla acolo, lăsându-și numele înscris.

Și fiind că cunoscut poate să fie fiește căruia cheltuelile cele dintău ale gazetii, de aceia sânt rugați toți iubitori de această începere să bine-voiască a plăti pe acest an banii înnainte.

Dăttătorii gazetelor.
I. Eliad și C. Moroïu

N. Hodoș și Al. Sadi-Ionescu, *Publicațiunile periodice românești*, Buc. 1913, p. 174—177.
București: Biblioteca Academiei Române.

1419. *Noao cuvinte rusești și românești*, București 1829. Rusește și românește.

НОЕОЙ ВЛАДХЕКОЙ | и | РҮСКОЙ СЛОВАРЬ. | Съприсокосплѣніемъ оупо-
требитѣхъ нѣишнѣхъ на Россійскомъ и Романскомъ языкѣхъ словѣхъ и Разговорѣхъ.

НОВАО КЪВІНТЕ РУСЕЩІЙ | шѣ | РОМАНІЕЩІЙ.

Къ адъуцѣхъ Къвинтелоръ шѣ ѡ Діалогъриларъ, че съ | Атрѣвинцѣхъ май
адѣхъ ѡрѣ ѡ лѣмбе Русскѣхъ шѣ | Романскѣхъ.

А Букварѣй. | А Тѣпографѣа дела Чишмѣ АГКӨ :

In-12° de 62 pagine + 1 foae (cu numerele).

Textul rusesc în coloana din stânga. După vocabular (p. 3—43), urmează «dialoguri».

Fără prefață. Exemplar dela M-reă Dobrușa (Basarabia) dăruit Academiei Române
de I. P. S. S. Mitropolitul Puiu al Bucovinei.

București: Biblioteca Academiei Române.

1420. Heinemann, *Elemente de filosofie, logică și etică*, traducere de Eufrosin Poteca. Buda 1829

ФИЛОСОФІЯ | КЪВІНТЕЛОРЪ шѣ ѡ нѣравнорѣхъ, | Аджѣ | ЛОГИКА шѣ НОІКА |
Елементарѣ, | Кѣрѣа съ пѣне ѡнаинте Історіа Філософѣхъхъ | скрісе ѡтѣхъ латѣ-
ніше де лѣздѣтѣа Профѣсор Іѡ. | ГОТТЛІЕБ ПІНѢКІЕ, фінна ѡ кѣдѣдра фѣлос. | дин
Ілаа. Іпѡй традѣсе ѡ лѣмбе Еллінскѣхъ | де | Дѣмнѣлѣхъ Мѣрѣе Бѣн | ГРИГОРІЕ
БРЖНКОЕВНѢА, | Іѡр Ікѣм ѡ лѣмбе Рѡмѣнскѣхъ | де | ЕВФРОГВН ДНМІТРІЕ
ПОТѢКА, | Іѣром. шѣ Профѣсор де Філософѣа дела Букварѣй спре | повѣцѣхъ лѣ
лѣцѣне сѣле де фѣлософѣа.

Logica und Moral-Philosophie walachisch.

Ла Бѣда | А Крѣмѣска Тѣпографѣа ѡ Оѣнѣверѣтѣтѣй Оѣнгѣрѣй. | 1829.

In-8° de 24 foi nenumerotate + 398 pagine (greșit 389 pentru 397, iar 398 nenumerotată).

Pe foile nenumerotate avem: titlul, pe verso un extras din «Parim[iar]»; dedicația
reprodusă mai jos; «Precuvântare a scriitorului către iubitorul de învățătură cetitoriu»,
scrisă în «Francofort după Biandru 1728». «Către fiil Românilor! Euf. Poteca Ierm. Intro-
ducere la Filosofie, sau leție începătoare», care se termină cu vorbele «Dea noo D(o)mnul
să filosofască toți fiil Românilor! Și fie numele D(o)mnului bine cuvântat!».

La începutul textului (1—348 pag.) un frontispiciu care reprezintă o femeie împrăștiind
lumină. Textul se sfârșește cu vorbele: Πάντα καλῶς ἔσται. — «Toate bine vor fi. — Sfârșit».

Dela pag. 349—368 sunt tipărite 2 cuvântări ale lui Eufrosin Poteca: la Nașterea
Domnului în anul 1827, rostită înaintea Domnitorului Grigorie Ghica, a mitropolitului Gri-
gorie și a boerilor, la curtea domnească; cealaltă la examenul public dela școala Sf. Sava,
în 20 Iulie 1827 și errata.

Dela pag. 369—398 tabla cuprinsului și altă errată mai mică.

Dedicația:

Dumnélor Preacinstiților, Prealuminaților și Prealăudaților
bărbați ai Țării-Românești!

Mareluî ban D(o)mnului meu Constantin Bălăcanul, M(areluî) vornic
Gheorgache Goleșcul și M(arilor) logofeți Alexandru Filippescul și Nestor;
bunilor patrioți și iubitorilor de științe Efori ai școalelor, și c. l.

Acasta este cartea cea filosoficească, Preacinstiți bărbați, pre carea
D(o)mnul meu, marele ban G. Brâncoveanul din latinește a făcut-o ellinește,

și pre carea, mai de mult cetindu-o eu, când eram în Școala greacăscă dascăl al sf(i)ntelor noastre dogme, m-au îndrăgit cu filosofia. Aastă carte m-au îndemnat atuncea de am tâlmăcit și am tipărit în limba noastră pre acea cărtică filosoficească numită: Gătire spre cunoștința de D(u)m-nezeu. Dar și când am venit dela Paris și cu învoirea și cinstea de obște am fost așăzat profesor de filosofie în limba Patriei, tot această carte, nu pentru numele cel strălucit ce avea în frunte, ci pentrucă este cu adevărat folositoare, au fost aleasă cu învoirea de obște spre povățuire la lețiile mele de filosofie. Pentru această dar, de atuncea m-am osârduit a o traduce în limba țării noastre; însă m-am slujit în școală cu dânsa manuscrisă, până când într'acest an cu bună voirea D. v. am plecat la Peșta ca să o dau în tipăriu spre înlesnirea de obște a iubitorilor de filosofie.

Aăsta dar acum, fiindcă s'au hotărît, iubiților de lumină, ca să se typărească cu bună voirea D. v., pe dreptate trebuia să-și arate fața împodobită cu luminatele acelea numele D. v. și afară de aăsta, fiindcă tot prin osârdia D. v. și aăastă școală de științe în limba Patriei s-au așăzat și întru mine și când am fost trimis spre învățătură și alte dăți, multe și luminate semne de dragoste ați arătat: pentru aăsta zioa și noaptea mă socotesc că trebuie să mă străduesc, întâiu, pentru ca să-mi împlinesc toată datoria către Patrie; apoi, pentru ca să vă arăt în faptă mulțămirea mea către D. v., ca nu cumva vreodată pe dreptate să vă pară rău de nădejdea ce aveai la mine și la învățăturile mele. Iată dar și pentru acest cuvânt afierosesc D. v., pre aceste strădani ale mele, Prea-cinstiți bărbați. Dar însă nu sânt eu așa, încât sau pre acestea să le socotesc foarte vrednice de Persoanele D. v., sau pre mine, cu atâta putere de a scri și acest felu de ritor, încât să pocu împodobi cu laude, au măcar să povestesc vârtutele și înțelepciunea D. v. și încă atâtea vrednicii în trebile țării. Și apoi pă D. v. vă știu, prea slăviți bărbați, că la celelalte bunătăți ale D. v. și pre aceia o adăogați, adecă voiți mai bine a face cele de laudă, de cât a vă citi înșivă laudele; D. v. voiți să aveți mai bine știința faptelor D. v., de cât orî ce laudă dela mine. Innaintea acesti cărți am așăzat o leție de ale mele întroducătoare, iar la sfârșit, cuvântul ce am pus la examen în 20 Iulie 1827, în care este scrisă istoria școalei noastre cu drepte laude ale D. v., precum și un Cuvânt, care s-au zis la Curte, la Nașterea Domnului 1827. M-am străduit și toate vorbele streine le-am deslușit, cât am putut, însă toate unde s-au aflat întâiu. Cetitoriul să ție minte. La scris am urmat orthografia de obște. Deaca limba e mai frumoasă aceia ce să înțelege, așa scrisoarea e mai bună cea obișnuită de obște. Nu toate cele vechi sânt rele, nici toate cele noo bune.

Mă rog dar acum, prea-cinstiți bărbați, ca cu fruntea deschisă, precum obișnuiți, să priimiți aceste strădani ale mele, aăastă filosoficească Carte, cea dintăiu în felul acesta din școala noastră, tâlmăcită și typărită în limba țării noastre, carea e cea mai frumoasă pentru noi. Dar eu sânt plin de nădejde că D. v. mulțamiți veți priimi și veți apăra pe aceste strădani ale mele și veți avea cinste și slavă, care neîncetat vă petrec și dela cei ce vor să fie. Aăsta este summa doririlor mele, care împlinindu-mi-să, voi începe a mă bucura și eu de rodul privigherilor mele. Iar pă D. v., bărbați prea-

cinstiți, D(u)mnezeu să vă fie întru mulțime de vreme, pentru Stăpânitorul, pentru țara noastră, pentru luminate familiile D. v., pentru Școala noastră, în cea după urmă pentru mine!

Al cinstei D. v. osârdnică slugă

In Peșta. 28 Fevruarie 1829.

Euf. Ierm. Poteca.

In catalogul bibliotecii lui Kopitar ce se află la liceul din Liubliana (Laybach), publicat de Ov. Densușianu în *Rev. critică-literară*, II (1894), p. 258, această carte este trecută astfel: *Brankowitschul, Elemente der Logik u. Ethik*. Wallach. 8° Ofen 1829.

Curierul Românesc, I (1829), nr. 5 ^{22 Apr.}/_{4 Mai}, are o foaie volantă, în 8° mic, atașată între pag. 18–19, cu titlul «Inștiințare», semnată de «Eufrosyn Ierom. Poteca. Peșta 1829, Martie 2» care anunță apariția Filosofiei Cuvântului după Ainechie; altă «Inștiințare» *ibidem*, între pag. 182–183.

București: Biblioteca Academiei Române.

1421. Athanasie-cel-Mare, Întrebări și răspunsuri theologicești, trad. de Ghe-
rontie, București 1829. Ed. IV.

ЇТРЕБЪРЬИ шѢ РЪСПУНУХЪРЬ | ѦЕОЛОГИЧЕЦЬИ | ѦЛЕ ЕФНЪСАШ | ѦѦ-
НІЕІЕ ЧЕЛЪИ МІРЕ. | Фѡартѣ фѡлоситѡаре чѣлвр дрѣпткрѣдинчѡшъ Хрїстїанъ,
шѢ кѡрїи кѢ лѡѡре ѡмнїте лѣ ввр четї.

Тжлмъчїте дин ѡмѣа ѣлїнїѣскъ дѣ чѣл ѡтрѣ Мо|нѡхї ГЕРОНТІЕ дин
сфнѣта Мо|настїре Нѣмцѣа.

ШѢ ѡкѡм ѡ патрѡѡаръ тѡпърїте дѡпъ вѣнїрѣ Йрмїей | ѡ прѣпѡстѣрнѣкѣшъ шѢ
ѡ тѡатъ правослѡвїѡ ѡпърѣтѡрѡ. | НЕКОЛІЕ ПІЕЛОВІЧІ: ѦНПЪРІАТ. | ѡ тѡатъ
Рѡссїѡ: ѡпрѡчї, ѡпрѡчї, ѡпрѡчї.

ШѢ кѢ Благословенїѡ Прѣвѣсфнїцїтѣшъ ѡбенѡрѣшъ | дѣ Дѡнѣїѡ Епїскоп ѡл
сфнѣтѣй Епїскопїи Рѣмнѣк: | че їте ѡкѡм вѣкїѡ шѢ ѡкѡрѣмѣнїтѡрѡ ѡл сфнѣтѣй Мн-
трополїи КѡРІѢ КѡР НЕОФѢТ, шѢ пѣсѣ ѡтѡпѡр кѢ тѡатъ кѣлтѣѡлѡ прѣкѣвїѡшїи
сѡлѣ Кѡр Домѣїтїе дѡхѡвнѣк шѢ прѣхїмандрїт ѡл сфнѣтѣй | Епїскопїи Рѣмнѣк. | Ѧ
Бѣкѣрѣцїи, лѡкѡ.

In-8°, 29 pag.

Aceiași gravură pe verso titlului, ca în ed. din 1821, dar nesemnată; același frontis-
piciu (ochiul lui Dumnezeu) deasupra textului.

Ediții anterioare: Iași 1803, București 1821 și a treia necunoscută; ed. post., Craiova 1857.

București: Biblioteca Academiei Române.

1422. Mutso Gh., Ortografia limbei daco-romane, (Pesta) 1829. Românește și
nemțește.

Екѡртъ | ОРТОГРАФІЕ | ѡ | Лїнбей Дѡко-Рѡманъ | кѢ | стрѣмошесчїѡе Лѡтї-
нѣсчї лїтерѣ.

Surz verfaßte. | ORTHOGRAPHIE | der | Daco-Romanischen Sprache | mit | Latei-
nischen Buchstaben. | 1829.

In-32° de 16 pag., dintre care ultimele 3 sunt nenumerate.

Textul românesc este pe paginile cu soț și începe chiar pe verso titlului.

La sfârșit:

Virtute Benigni Gratosi Decreti Excelsi Consilii Locumtenentialis Hungarici dato 27-ae Novembris 1827. Nro. 31294, ad Petitum Georgii Mutso Scholae Graeco-Valachicae Pestiensis Directoris, Calendarium Valachicum latinis Literis imprimendum admittitur.

Pestini 13-a Octobris 1828.

Joannes Theodorovits m. p. G. n. u. Ritus Parochus
Pestiensis ad Assumptam, Assessor Consistorialis, et
Librorum Valachicorum Reg. Inter. Censor.

București: Biblioteca Academiei Române.

1423. Nicola Iancu, *Manual de patriotizm*, Iași 1829.

МАНЪЛА | ДѢ ПАТРИОТИЗМЪ. | ТЪЛМЪЧѢНТЪ ШИ МАЙ ДЪВЪГАТЪ | ДѢ ІАНКУ
НИКОЛА | ШИ ІАНКУ ДЪВЪГАТЪ ТИПЪРЪТЪ КЪ БЛАГОСЛОВЕНІА | ШИ ТОВАТЪ КИЛЪСАА
ПРЕСВИТЕРЪШЪ Митропо-литъ СЪВЪСЪШЪ ШИ МОЛДАВІИ | Киріу Кіу ВЕНІАМИН
КОСТАКІ.

А ШИШЪ І Типографія ГФН: Митр: 1829. ІСАІЕ.

In-8° mic de 3 foi nenumerate + 34 pagine.

Pe verso titlului o cugetare despre patriotism a *tâlmăcitorului*-ui, apoi această prefață:

Prea Sfințitului și de D(u)mnezeu alesului Arhipăstor Kirio Kir Veniamin
Arhiepiscop și Mitropolit Suceviî și Moldaviei.

Prea Sfințite Părinte! Știut este că din toate virtuțile soțietății politicești, virtutea patrioticească este cea ce pricinuește mai mult și mai simțit folos; fiind că printr-însa să reformează neamuri întregi, să rădăcă juguri tiranicești din mijloc, să întemeiază constituții bune și să face fericirea staturilor; și iarăși ei au a mulțami și nenorocitele acelea neamuri, care prin eroitatea patrioților celor adevărați scapă de supt jugul cel tiranicesc al vrăjmașilor lor și ajung la libertate și fericire.

În zădar ar căuta cineva să găsească și la alte neamuri ale vechimei, această virtute patrioticească, într-aceiași înaltă treaptă, în care au fost la Romani; căci ei numai să pot făli că au crescut-o în sinul Nației lor și au fărâșat cu dânsa atât de mult pe Con-naționalistii lor, încât fieștii care dintr-înșii nu avea într-o nimic să-și jertfească orî ce ar fi avut mai scump pentru binele și fericirea Patriei lor. Ei numai sânt aceia care au produs pe un Orație Cocli, pe un Mușie Ștevola, pe un Camil, pe un Caton, pe un Curion și pe alții mai mulți, într-acăroră mari virtuți patrioticești, nu puțină iubire cătră aproapele poate vedea cineva. Ei în sfârșit au gustat și rodurile acestii virtuți patrioticești și s-au făcut neamul cel mai strălucit al vechimii, pe care orî ce neam poate a-l avea înaintea ochilor lui, ca o oglindă, prin care să-și îndrepteze fiești-ce pas al său și fiești-ce întrebuintare.

Cu toate că este cu adevărat că și Grecii nu mai puțin sânt vrednici de laudă la această; dar însă nestatornicia, intriga și iubirea de a fi fieșicare

mare, întunecă celelalte vrednicii ale lor și-î dejosesc din treapta cea înaltă cu care ei ar putea să se alăture cu Români.

Drept aceia căutând și la strănepoții lor Rumâni, vedem că și orizontul lor să luminează de scânteia cea strămoșască a aceștii virtuți patrioticești, deși nu întocmai ca la strămoșii lor; pentru că de Patriotismul celor vechi, destul ne adeverează ruinele cetăților prin care ei își apăra Patria lor de varvarele neamuri de pe vremile acelea și sistisirea Monastirilor, ce sânt făcute pentru cele mai enteresante trebuinți publice: adecă pentru mărețișul fetelor sărmane, pentru întemeerea spitalurilor și pentru facerea școalelor; iar de a acestor noi destul model de Patriotismu vă avem pe Prea-Sfinția voastră și pe Prea Sfințitul Dionisie, fostul Mitropolit al Ungrovlahiei.

Pe Prea-Sfinția-voastră, fiindcă după ce mai întâi ați îmbogățit literatura Rumânească cu atâtea cărți Rumânești, (din care cea mai bună și mai folositoare va fi Istoria besericăscă în patru tomuri a lui Meletie Mitropolitul Athinei, ce acum o tălmăciți); și la 1803 ați afierosit sfânta Mănăstire Socola a fi Seminar pentru învățătura preoților ce sânt lumina lumii, apoi acum între toate strămtorările vremilor, ați rădicat din ruine și părăsita de atâta vreme Ghimnazie Vasiliană în sfânta Monastire Treisfetitele dinpreună și cu Dumnealui marele Vornic Mihalache Sturza, a căruia simțire patrioticească nu puțin s-au putut cunoaște și din întrebarea ce au făcut în examenul public din 20 Fevruarie a acestui an, zicând: «Spune-m(i), copile, cine au fost întemeetoriul Romanilor strămoșilor noștri?» — întrebare care poate umplea de lacrimi ochii fiești-căruia Rumân simțitoriu.

Pe Prea-Sfințitul Dionisie, fiind că la 1817, îmbrățișind pe mult învățatul răposat D. Gheorghe Lazar, nu numai că s'au făcut cel dintâi pricinuitori sistisirei școalelor naționale, în care să se predea slobodile știință în pământul Rumănesc în limba națională; dar au stat și pricină de a să trimită șasă tineri Rumâni în Evropa cu cheltuiala Patriei (lucru ce Moldavia noastră încă nu l-au făcut), care întorcându-să înapoi cu feluri de științe îmbogățite, Filos(o)fie, zic, Mathematică, Iură și Fizică, au sistisit acel vestit Parnas de Muze, din care nu puțin să folosea tinerimea Romană și care acum vai! din nenorocire șade ruinat cu totul.

Acum dar văzând că și această prea mică pârgă a ostinelilor mele nu privește la altă decât la iubirea de Patrie și știind iarăși că cel singur model de Patriotism nu poate fi altul în Patria noastră decât Prea-Sfinția-voastră, pentru aceasta îndrăznesc și eu a v'o închina Prea-sfințiilor voastre, ca celui mai bun și Arhipăstor Patriot. Priimiți-o dar, vă rog, ca de un semn de recunoștință și de supunere și nu o judecați după micșorimea figurei ei, ci după râvna ce am pentru înaintarea neamului Rumănesc; și cât pentru rău râvnitorii de înaintarea neamului Roman, ziceți dinpreună cu Apostolul Pavel, unde zice către Efesenii: «că nu este noastră lupta împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva căpeteniilor și a domniilor și a stăpânilor întunerecul acestui veac».

Iar Nația Rumânească, dea Domnul să pășască cu cele mai mari pasuri ale sporirei și să capete și alți mai mulți ocrotitori și făcători de bine ca

Prea-sfinția-voastră! Dea Domnul să să învredniască a câștiga în faptă cea ce dispoziția cea iubitoare de neam a Prea-sfinției-voastră le făgăduiește și să primesc și eu până la sfârșitul vieții mele mulțămirea de a mă lăuda că sânt cu cel mai mare respect și supunere al Prea-sfințiilor-voastre.

In Iași, 1829. Iulie 12.

Prea plecată slugă, Iancu Nicóla.

După cum spune titlul, cartea este o prelucrare după autori străini.

București: Biblioteca Academiei Române.

1424. Noak Moyse, *Elegia Domino Joanni Delinger*, Oradea Mare 1829.

Elegia Rev. Domino Joanni Delinger, Abbati B. M. V. de Tormova...

6 Id. Febr. onomatisanti oblata a Moyse Noak.

Magno-Varadini, 1829. Typis Typographicae Tychianae.

In-8°, 2 foi.

N'am văzut exemplare. Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 265, nr. 1216, după Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, II, p. 884.

1425. Piscupescu Șt. V., *Oglinda sănătății*, București 1829.

ОГЛИНДА | сьнѣтѣцїи шѣ ѡ фьсмьсїцїи | Оменїи. | Мнжлѡаче шѣ лѣкьсрї
де ѡкротїрѣ | шѣ де ѡдрептѣрѣ стрикѣчѣнїаур. | Ілкѣтѣнїтѣ шѣ ѡнтокмїтѣ спре
фолѡсѣл нѣмьсѣлї | Рѡмжнїск. | Де | Шефѡн Еаснїлї Пискѣпїскѣ Дѡхторѣл Полїтїи
Ескѣрїнїаур, ѡ Принципѣтѣлї Цѣрїи | Рѡмжнїи.

Шѣ пѣсѣ ѡ тѣпѣр кѣ келѣлѣл дѣмнѣлї Еаснїлї | Маноле Еписѣтѣлѣ Тѣпо-
грѣїи, ла кѣре сѣ шѣ афїлѣ спре вжнѣрѣ.

ѡ Ескѣрїи. | ѡ Тѣпогрѣїа дѣла Чншмѣ. | 1829.

In-8° mic de 2 foi nenumerate + 330 pagine.

Pe verso titlului următoarea cugetare: «Sănătatea și frumusețea sânt mărimi lumești și cununii de viață de puteri cerești».

A doua foaie nepaginată cuprinde această dedicație:

Prea înălțatului și prea luminatului nostru Domn

Grigorie Dimitrie Ghica Voevod.

Și slăviților noștri mari boeri și stâlpi luminători ai Neamului:

Dumnealui Biv-vel Ban Grigorie Brâncoveanu.

Dumnealui Biv-vel Ban Costandin Crețulescu.

Dumnealui Biv-vel Ban Barbu Văcărescu.

Dumnealui Biv-vel Ban Costandin Bălăceanu.

Cu zmerită plecăcune.

Să jărtvește această osârdie de alcătuitor.

Pe verso:

Domnul meu și stăpânii miei, văzând înalta cugetare și slăvitele chibzueli ce să fac pentru înbunătățirea stării Neamului, aduc și eu, plecata slugă, această mică scântee de lumină dohtorească și puțină roadă a sânguinții mele spre ajutor, ce o am dobândit dela iubitorii de oameni, mari înțelepți ai Austriei, a Universității Beciului, adevărată cămară luminătoare a Evropii, pentru care după cuviință le dau slavă de mulțămire, ca unul ce mă cunosc

și sânt dela dânsa lăminat și folosit, spre lăminarea și folosința Neamului mieu; de aceia mă rog să fie priimită cu bună credință și judecată în sfârșit și îndestulă bucurie de răsplătirea ostanelilor mele îm(i) va fi văzând pă frații miei ajutându-să și folosindu-să printr-înșă în nevoile neputinților lor.

Plecată slugă,
Șt. P. D.

Prefața (p. 1—49):

Procurvântare.

„Acum văzând sănătatea și frumusețea neamului, de toată mila și îngrijirea părintescă slăvită și de toată privigherea și strejuirea stăpânescă părăsite și slobozite patimilor, în scârba stricăcuniilor lor înomolite, prădându-se și dărăpănându-se vrăjmășaste și fără de milă!

„Și ce ăaste mai mult și mai vârtos, privind peste această, tinerimea cea crudă și ne-ajunsă în vârsta sănătății și în floarea frumuseții ei, din care să așteaptă tot darul și toată bunătatea unui neam, vălmășindu-să și în tot chipul sucindu-să din fireasca ei creștere și scurgându-să și topindu-să dela cea mai întâi vrăsnicie, fără de vreme și fără de rod în deșert. Am socotit după a cinului datorie, a unui pământean Doctor, să fac oareșcare cătuși de puțină lăminare întru acest noiam al neștiinței, pământenilor miei, de cunoștința purtării sănătății și a frumuseții cea adevărată și mult folositoare și am alcătuit această în scurt cărticică, drept o priveliște povățuitoare, de care să-și poată fieșcare vedea obișnuitele sale greșeli de îndreptarea lor și să fie acest început, atât pentru cele de împreună cât și pentru cele mai din urmă, rost de înțeles și de urmat, iubitorilor și lăminătorilor de neam, îndestul.

„Dar această este cea mai de frunte treabă, cere vremea înțelegerii și a cunoștinței folosului celui adevărat, care întâmpină toată prigonirea și ocărmuiaște toată starea și întâmplarea omenească? acela care să va înhăma cu dânsa, trebuiaște să simtă mai întâiu, întreagă sarcina ei și să prevază urma în care va adusă și așezată, voiu să zic la sănătatea și la frumusețea neamului cea de ispravă? Și cum să vor întoarce acestea, din stăpânirea și orânduiala obiceiului nostru la arătata lor urmă? Aceasta zic că ăaste și rămâne la vreme ce ăaste Dascăl tuturor.

„Multe și mari bunătăți de ale sănătății și ale frumuseții omenești sânt la noi necoprînse în cunoștința noastră și neobișnuite și multe nici să pomenesc noă streine, dar și de să vor pomeni, cum să vor priimi, și să vor rodi. Neavând legiuirea și obișnuința lor și fără de leguire și strejuire ca aceia, sânt și rămân toate deșărtăcuni...

„Pentru această nu să arată, nici să stăvește iubitor de neam și lăminător de sănătatea și de frumusețea lui și să petrec mințile cele deștepte împreună cu gloata norodului, nevăzute și fără de rod în deșert.

„Unirea ce este rod al credinței? Dreptatea ce este rod al legiuitoarei prăvilii? Supunerea și îngrădirea fraților, ce este rod a bunei stăpâniri și a părinteștii ocărmuirii? Mila și dragostea de părinți, de frați, de rudeni și de neam, ce este rod al bunei creșteri? Bogăția ce este rod al bărbăției și a bunei iconomii? Cinstea ce este rod a înfrânatei purtări și al izbândeii de opșescu folos? Adevărul ce este rod a bunei cunoștinței? Sănătatea și frumu-

seșea ce este rod al curățeniei și al fecoriei? Și altele asemenea multe, sânt temeliile întemeitorilor noroadelor, care la noi lipsesc!

„Că deși ni sã pare cã sânt, sânt numai numele, iar nu și lucrarea lor! Și ce este mai rău unui norod, unei familii, sau unui om singuratec, ca când îi va fi părerea și mai vartos între acestea, greșită, adică înșelată! Acela petrece lumea și viața ačasta în rătăcirea deșărtăcunii și a mincunii, spre stricăčunea lui.

„Cine nu vede și nu știe mărimea stricăčunii norodului românesc, ce sã pricinuiască cu beția și cu curvia și sã lucrează în nenumăratele cărcumii cu privileghele celestnice! Aceia izmenește și sărăcește pe om. Iar ačasta sfrințește, bolnăvește și scurge puterea și viața lui de moarte! Câte feçoare sã strică și câte femei și bărbați și căți flăcăi tineri și voinici sã sfrințesc pe toată zioa într-insele, cã întrece numărul lor al rănișilor din războaie. Acestea, zic, strică și dărapănă mai mult norod creștinesc, pe cât pierde de cãmă și sã prăpădește în războaie! Și nimin din noi nu le întâmpină, nici sã spăimânteză de stricăčunea lor, fiindcă ne-am običnuit cu dănsile. Ca și cu alte asemenea multe.

„Să ne întoarcem dar la cunoștința cã adevărată a omenirii și a orânduialilor ei, la stările și întâmplările noroadelor celor vechi de mai de demult, ca sã ne aflăm rostul din care ne-am abătut și ne-am rătăcit și sã culegem roada de sănătatea și de frumusețea noastră! Sã vedem din istoria întâmplărilor lumestii, cum au petrecut noroadele și din ce au pățimit, cum s-au învârtoșit și s-au întremat și s-au îndreptat din cruzimea sălbăticunii lor, în putere de sănătate și în slavă de frumusețe? Acestea dar trebuesc adunate, arătate și însinuite în cugetul și în cunoștința fieșcăruia fiiu mai mult și mai cu seamă din toate, fiindcă au stăut așa de minunate, încât sã părea cã vorbește D(u)mnezeirea cu dănsile.

„Nemul românesc au fost în multe dăți înzestrat după coprinsul lui, cu strălucitoare slavă și cu multe și mari daruri de vârtute și de frumusețe! O mână de oameni îngrădiți săvârșă izbândă de un împărat! Și cu un cuvânt, încheia un sfat întreg!, încât era iubiți și înfricoșăți tuturor. Acum noi, iubite frate, sântem înomoliți în ticăloșia pericunii, de mulțimea patimilor și a trebuințelor modelor, a desfătătoareii mândrii ca o muscă împrejuită în mreja unui păianjin!, încât am ajuns sã ne și ocărăm și sã ne rușinăm, cu însuși numele nostru cel mare și sfânt! Că, când zice streinul, Rumâne! înțelegem rob înfierat de dajdie, iar când zice Rumânul, Rumâne! sã înțelege hain!—

„Ačasta este și ne-au venit noaă, dintre noi însuși, cu urăciunea frăției și cu cugetarea și desfătarea în parte, din slăbirea și zmintela unirii și a dreptății noastre; aceia vedem, care ocrotește și apără pe norod de stricăčune, de noi călcându-să și spre încredințare sã adevereză lucrarea lor, până la un om singuratec și cine nu știe, cã este norodul cel unit și drept, cel mai statornic și cel mai avut la vârtute de sănătate și de frumusețe și cel mai izbânditoriu și înfricoșat din lume! asemenea bărbatul cel unit și drept în familia lui și în sinetul său, este cel mai de ispravă și cel mai fără de zmintelă.

„Cugetarea și faptele obiceiurilor nostre cercetându-le, sã gălesc streine și nu sã pot asemăna cu niciunile din lume, decât numai cu cele deandoasile

ale faraoniților, pe când muncea pe jidovi, cu zidirea și înălțarea piramidilor celor minunate și ajunse până la cer; dar și acelea era pentru prigonirea de néam, nevrând să se boteze, să se închine idolilor lor și iarăș ce sfârșit au dat! Iar noi că ne numim pravoslavnicî creștinî și le urmăm acelea între noi, cei de o ființă și de un ném!...

„De răsare pământul de mila supușilor noștri, ce răspuns vom da!... Noroadelor care ne privesc, ce bunătăți frământăm între noi! Pentru aceasta nu se poate ajunge și aduce némul la vârtute de sănătate și de frumusețe în veci!

„Legea ce este temeiul al fericirii vieții omenești, plină de luminoase și înverdate bunătăți, care adapă și hrănește nădejdea, ș-au pierdut credința noastră și lucrarea ei! Stăpânirea nu are leguitoare pravilă de dreptăți, ci o silitoare voia de găsire cu cale! Cinstea ce să cumpănește cu slujba opșescului folos, nu să dă după cuviință, ci după voința folosului în parte! Căsătoria ce are din vechime cunună de cinste, la noi e de ocară și smintelă de sărăcie! Creșterea copiilor, ce ăste în tot locul și în toată vremea cé mai scumpă îngrijire și privighere stăpânescă, este ajunsă la noi de scârbă și de bajocura năravurilor și pilduirilor celor rele, ale slugilor, ale doicilor și dadacilor, ce sânt înprejurașii lor! Acestea zic și altele asemenea multe, sânt mari și grele piedici de sporirea și înălțarea némului nostru.

„Mumile s-au lepădat de netăgăduita lor datorie, a crește pe prunci cu țâța lor și s-au nărvit rău, toate după opșteasca modă, să-i crească cu țâță streină și să petrecă fără de milă și fără de grijă în desfătări dărăpănatoare de viață și cheltuitoare de stare și de avere; iar părinții izmenesc, peste sucitura slugilor, pe copii din cruzimea lor, pe când trebuie a să semăna într-înșii, numai pilduirile părintești și pământești cu cuvinte și arătări luminoase și înverdate, lesne de apucat și de priceput, spre a nu să zminti cunoștința minții de adevăr, în care stă dreapta judecată și norocita petrecere a unui om. După atuncea încep a-i împodobi cu haine de tot felul de mode, ca pe niște păpuși; după aceasta, încep dela vârsta de patru cinci ani, până a nu fi deprins încă a glăsui limba lor, a-i da la carte și la limbă streină!..., cu care îi muncesc peste toată puterea și orânduiala firii lor, până li să stinge lucrarea minții de tot, și vin la ața vieții! și mor cei mai mulți de această sucită și împotrivă trudă, pela schimbarea dinților, de vârsta de șapte opt ani.

„Peste aceasta și așa după atâta silnică și primejdioasă trudă, începând copii a să domiri, ca dintr-o orbire de un întunec adânc și a li să năluci oareșcare lumina și pricepere a învățaturii lor, să dau îndată în altă vâpae și mai mare! Dela vârsta de doisprezece și cincisprezece ani, pe când trebuie să se împileze tinerii mai vârtos, cu smerenia și ascultarea și cu împlinirea datorii către părinți și mai marii lor, după atuncea îi gătesc, îi fălesc și îi îndrăznesc părinții pe fečori și mumele pe fete, în podoaba haînilor celor falnice și scumpe și îi scot încordați și semeți de procopseală, în adunări de tot felul de pilduri rele, în care să și deprind lesne și în grab, spre arătare de îngăduita lor desfătare, de să și năvălesc apoi cu tot deadinsul într-însele și în mustra curviei, spre petrecire de vreme și de urit, în care să și înecă de tot și până la vârsta de treizeci de ani, pe când să căsătoré

moșii și strămoșii noștri, ei sânt scurși și sfârșiți de toată vârtutea sănătății și a frumuseții și de toată dulceta vieții lor, de să privesc umbre în loc de oameni și petrec smoliți și buhavi la față și cu o pré meșeșugită viețuire să țin și îmbătrânesc și mor de tineri, de-î îngroapă părinții pre ei, sătui de toată izbânda și isprava vieții!...

„Pentru această mare și ré greșală dar, trebuiește să ne întrebăm însu-ne noi! Unde s-au mai auzit și s-au mai pomenit la vre un ném din lume să-și dé părinții pe copii lor, mai întâi la carte și la limbă streină, până a nu învăța și a nu să deprinde mai întâi la cartea limbiî părintești și la orânduiala obiceiurilor pământești, cu care și unde este să viețuiască și să petrecă în lume? Că de va întreba cinevaș cu a cui povață urmă amăstala la noi, vom fi siliți să răspundem, cu a dascalilor noștri; și cu a cui minte, noi vom zice tot cu a lor, și ce felu de oameni sânt aceștia, atunci vom arăta! că ei sânt de toată limba, iar noi de nici una! de ne înstreinăm însu-ne noi de ale noastre, până a nu ne trage nimeni de urechi, dela dânsile!...

„Acești deprinși în desfătări și rău năvăliți tineri sânt pe toată sēma vieții lor stricați la minte și la sănătate și nu să mai pot întoarce la trēba și orânduiala omenirii, cé bună și de folos, până la moarte? Că eșind de supt stăpânirea părintească în lume și între oameni și așăzându-să în trēbă, sau pe la casele lor, vor purta atât cătră cei mari, cât și cătră supușii lor, cărma și orânduiala cé apucată și dobândită dela părinți, mai cu sēmă și mai cu adăogare, văzându-să de sinesii stăpâni; iar în potrivă, strimtorați fiind de obiceiurile cheltueli, cum să vor puté stăvi în cinstea și orânduiala trebii și a căsnicieii lor, neputându-să vedé atunci, mai scăzuți și mai strămtorați din năvălile lor desfătări și în podoaba hainilor copilărești, fără de tânguială și strigare de nenorocire și de sărăcie?... Dar de vor fi cunoscuți și cu cărturăria, la trēba casii, a slujbiî și a mult folositoareii cităniî, cum vor puté șăde? Și povățuirea cé de îndreptare și de folos a mai marilor lor, cum vor puté priimi? Văzându-să într'o sēmă cu dânsii! dar de vor fi adăpați din franțozescă și cu zminteli de lége, la biserică cum să vor scula și mergând spre fală de obicei, cu ce dulceta să vor adăpa?... Pentru acestea dar, neputându-să ajunge, să vinde tinerimea împreună cu rămasul părintesc desfătărilor lor.

„Intr-acastă stare de frumusețe aflându-să un ném căzut cu odraslile lui, ce rod de bunătate și de frumusețe poate să se nădăjduiască și să se aștepte dela dânsul? de cât tot mai rău și mai desfrănat în desfătări de răutăți, de zmintela și de stricăciunea aproapelor lor, precum vedem răsărind pe dintreg spre dărăpănarea și stingerea lui! Care altă urmare și sfârșit poate să aibă slujba și căsătoria lui, decât acēstea ce vedem? și curg pe toată zioa, prigonirea tinerilor cu părinții și bătrânii lor, scărba și urăciunea soției lor, răcéla de milă și de dragoste a nenorocitelor lor odrasle, stricăciunea de toată trēba și orânduiala și de toată bunătatea și frumuseța lui. Nu este dar de mirare să cugete tinerii moartea părinților lor, nici de cîudă să rădice peste hulă și mână asupra mai marilor lor, aflându-să strămtorați și înnecați de trebuințe obiceiuite.

„Aceasta este matca pricinilor, a urăciuniî, a pizmuiriî, a pâriî și a zavistuirii dintre noi! care ne întunecă cunoștința de dreptate și de adevărată

slavă, de frumusețe și de bunătate, de ne înșălăm și ne hrăpim frate pe frate, fii pe părinți, pământén pe pământén, ca slugile pe stăpâni. Iar când ne orânduim în trebă de slujbă, atuncea ne prădăm cu numire de chivernisélă dréptă și adevărată... Și când ne scoatem și nu ne putem înfige într-însa, atunci o! atunci! răsturnăm pământul cu toată frumusețea lui, spre dobândirea ei, cu strigări falnice și mari, că avem pământ, patrie și sântem pământeni patrioți și de ném.

„De patrie și de patrioți, adecă de pământul nașterii și de pământénii lui, dau înțelepți legiuitorii de sémă, că este cel mai întâiu cap de dreptate firéscă și politicéscă, împotriva celor venetici, fiind tot pământul unui deosebit ținut, muma burienilor i a pământenilor lui. Ačasta să numește patrie, care îi răsare, îi hrănește, îi crește, și-î ajunge îi brațul ei, la cea desăvârșită vârtute a sănătății și a frumuseții rodirii lor, după a ei sémă mai lesne și mai de ispravă.

„Asemenea sânt toți aceia, care să nasc și cresc pe dânsul și în brațul ei, fii pământeni și frați de o naștere și de o creștere, de o mumă, și de o comoară! Că unde e comoara omului, acolo și inima lui! Iar neam zicând, sânt adevărați toți aceia, care aduc roada bunătăților patriei și patrioților lor și fac cunoscute sânguințele lor de binele obștesc: mai de ném sânt, care să trudesce și pătimesc pentru binele și folosul fraților lor? Iar cei ce să vor jertvi pentru binele și folosul obștii, aceia sânt ei și odraslele lor, mai de frunte și mai de ném. Vedeți dar, iubii miei frați, cât ne-am depărtat de rostul omenirii și de slava bătrânimei némului nostru.

„Acest pământ al patrii noastre pe care îl lăcuim noi pământeni lui, are multe și mari dreptăți, agonisite cu multe și mari vărsări de sânaturi de strămoșii noștri și nu le moștenim din zmintéla stăpânirii lor, cu necredința și neunirea noastră! Acest pământ, zic, este de coprins mic, pe jumătatea unei crăie, dar roditor foarte, încât ar pute cu o lucrare bună și înțeleptă stăpânire, să hrănescă o împărăție de oameni și să se neguțătorească cu toată Evropa și cu tot felul de materie și de marfă, de mătase și de bumbac! Și, ce este mai mult și mai vârtos peste ačasta, șiru munților, apele și vadurile lui sânt de toată isprava frumuseții. Ce zidiri, ce monumenturi s'ar rădica și ce viață și orânduială s'ar așeza întru acest codru de loc?! Care din nenorocirea noastră stă închis și plin de ticăloșie și nu ș'au putut dobândi un stăpânitor ca acela până acum, să fi tras măcar o brazdă spre pildă și îndemnarea cuivași, de slava și de frumusețea némului și nici să va putea stăvi dobândirea lui, până nu ne va răsări și noaă soarele dreptății și al cunoștinții, de adevărată slavă de frumusețe?

„Pe când nu cunoștea și nu știă moșii și strămoșii noștri altă roadă a pământului nostru celui de mare și de mult preț, de cât iarba, pășune vitelor, păstoria și bucatele arăturii lor, era cei mai ticniți și cei mai avuți la minte și la sănătate. Iar de când s'au adus în Evropa roada viții și s'au sădit și în pământul țării, s'au stors și s'au făcut vin și s'au înmulțit peste măsura trebuinții, după atunci au început némul nostru a să da în vremelnice desfătări de stricăciune și a să povârni în nevoi. Iar de când au părăsit părinții noștri munca și agoniséla cea dréptă și adevărată a lucrării pământ-

turilor de tot, a le da streinilor în arendă și a să trage de la dânsile toți, la scaunul stăpânirii, de atunci ni s'au stricat rostirea bunătații și a frumuseții noastre, de tot și întru toate și am început să ne împovărăm cu nenumărate griji și cu trebuințe zadarnice și deșarte și ne-am obișnuit cu toții să zăcem pe oasele muncitorilor supușilor noștri, spre împlinirea lor, care nădăjduesc milă și așteaptă ajutorul nostru; noi dăm un sac de lână, pentru un cot de postav; una sută și două de hârșii de miel, pentru un ișlic și o turmă de oi, averea unui moș, pentru o blană! și mai pe scurt înainte; până aci pentru noi și pentru ale noastre.

„Némurile cele vechi ale batrânimeii din veacul de demult, avea patru furme de stăpâniri și să ocârmuia cu un deosebit fel și cu o deosebită pravilă a ei. Cea mai veche și mai întâi furmă de stăpânire era arhierescă (Theocratie), intra numai unșii și tainicii D<o>mnului și avea căpetenia părții mirenești de împlinirea orânduilor ei, cu totul și întru toate supusă, încât priimea spre osânda morții lațul ce i să trimitea de către jețul mării Dumnezești judecăți, de să sugruma cu însuși mâinile lui, pentru învinovățirea greșalelor sale. Cea de al doile furmă de stăpânire era împărătesca (Monarhie). Aăsta au supus partea bisericescă întru ascultare și să ținea în trei chipuri: să schimba împăratul, ce era cap amândurora părților, mirenești și bisericesti, după împlinirea anului; sau să lăsa și împărățea până la moarte și să înălța din boiarii némului, altul în loc; sau moștenea împărăția și după moarte, odrasla lui până în sfârșit. Cea de al treile furmă de stăpânire era alegătorescă (Aristocrație) de doisprezece aleși boeri, care să schimba din an în an, de către bătrânii norodului și să orânduia alții în loc. Cea de al patrulea furmă de stăpânire era opșterescă (dimocrație) ce-i zice și republicescă. Intr'ăcasta avea drid și intra toți bătrânii norodului în sfatul și în hotărîrea treburilor și a pricinilor lor, pentru care aăsta să va mai zice mai la urmă.

„Dar ce este mai mult peste aăsta de mirare noă, că slăvea cinstea și sporirea căsătoriilor, curățenia și bărbăția creșterii copiilor, fecoria și supunerea tinerilor și credința și dreptatea bătrânilor, drept capete sfinte în umbra legii! pe care le privighea și le strejuia bătrânii lor, din toată vârtutea și să coprindea tot marafetul lor politicesc, în rostul cuvioșii norodului, și să ținea cu acestea unirea și dreptatea credinței, în lipsa adevăratei credinți și a prăvililor noastre politicești!.. Dreptățile lor era sfințite numai pentru dânșii, cinstea și folosul le ținea neclintite și numai pe seama lor, pământeni adevărați și nu le slobozea streinilor nici pentru cel mai mare obștesc folos carea aducea lor.

„Pentru aăsta să și privighea între dânșii unul pe altul; partea cea cheltuitoare (boerească) era de către cea lucrătoare a norodului, hotărîță și privită în toată vremea, spre a nu să înmulți peste cumpătul stăvirii, nici ei, nici trebuințele lor. Partea cea căsătorită, de către cea necăsătorită și slobodă, ținea cumpăna așezământului și orânduiala sănătății și a frumuseții norodului, de învârtoșirea și creșterea lui. Ceî slobozi și necăsătoriți nu avea drid de dreptăți, nici cinste, nici ascultare, nici mărturie de bărbat, nici să priimea în adunarea și în sfatul celor căsătoriți, nici să împărtășa cu slujbă

dregătorescă până la căsătoria lor, ce era hotărâtă la vârsta de treizeci de ani, parte bărbătească, iar cea femeiască la douăzeci. Dar căsătoria își avea cinstea, credința și vrednicia ei și nu să slobozea celor supuși și stăpâniți de vreo patimă trupescă și duhovnicescă, nefiind aceștia destoinici creșterii copiilor lor, ce era treaba cea mai de frunte a căsătoriei lor și grija cea mai mare a stăpânirii: fiind fiul cel rău crescut și nesupus și cel rău nărauit în toată vremea și cel mai mare vrășmaș; fiu părintelui și căsătorii fiind, nu eșea de supt ascultarea părintescă, iar după moartea lui intra cel mai de credință și mai de frunte în loc, era cap tuturor și răspundea pentru toți și mergea frații în rând după vârstă și gineri, i cumnați după dânsii și așa se găsea câte un sat întreg de o familie!

„Peste această bună și înțeleptă orânduială și frumusețe de oameni și îngrijire de bune obiceiuri ce avea, să ținea și de dinafara lor strejuiți foarte. În vreme de pace să întrecea moșnenii în deschiderea moșiilor lor cu lucrarea pământului și să neguțătorea cu vecinătatea, numai cu prisoasele lor, avea dajdie ușoară și își împlinea toate trebuințele și trebuințele podoabe de frumusețea pământului, ale drumurilor și ale orașelor lor. Iar în vreme de răzmiriță să tăia dajdia și era tot pământeanul ostaș gata și moșnenii le da hrana lor. Și să afla de apururea ferii și apărați de năvălirile cele streine și întâmplătoare, de stricăcunea lor și a obiceiurilor lor. Și era atât veacul, cât și ocărmuirea cea mai bună și cea mai slăvită; norodul cel mai cuvios și cel mai împodobit cu vârtute de sănătate și cu bunătăți de frumusețe; oamenii cei mai avuți și cei mai statornici la minte și la judecată și petrecea, unul de către altul, viața cea mai bună și cea mai fericită din lume!

„Din vremea lui Solon, Dimosthen și mai vârtos a Licurgului și mai cu seamă a lui Platon, gură de aur voiu să-și zic și marele înțelept cuvios filosof! au început nemurile a să deschide în lucrarea pământului mai mult și mai cu sémă și a să înălța cu științele, cu măestrile și cu meșteșugurile, în slavă de vârtute, de orânduială și de frumusețe. Cu mult mai vârtos, cu cărmuirea stăpânirii forme republicești: aceasta sta într'un trup viu plin de duh și de putere, de sineș mișcător și lesne cărmuitor. Avea creșterea copiilor cea hârșitoare de toată nevoia, iconomiia cea muncitoare și agonisitoare de toată roada pământului, de toată materia măestrilor și de tot lucru meșteșugurilor, de nu-ș cheltuia aurul și argintul lor, ci îl strângea, ci îl ținea între dânsii. Peste aceasta avea și cea mai strejuitoare și apărătoare pravilă de toată nevoia și zmințeala, încât își afla fieștecă, și cel mai mic și cel mai prost, fericirea vieții sale, în binele obștesc și să privia mai dinainte sfârșitul cel mare și dorit al creșterii și al înălțării neamului, în slavă de cinste și de putere.

„Furma republiceștii stăpâniri să împarte în trei părți: în Craiu sau Domn, în Senat sau Divan, și în obștea norodului neamului.

„Domnul era îngrijitor și cărmuitor oștirilor de apărarea stricăcunii năvălirilor streine de dinafară și cap la 24 de boeri ai divanului, nomofilact și împlinitor orânduilor și hotărîrilor lor. Cu un cuvânt, era cel mai întâiu ostaș și divanist și i să da după cuviință și cea mai mare cinste și slavă, în

coprinsul folosului și interesului obștesc. Iar singur de sine, nu avea nici ținere, nici era volnic să ia soție din pământ strein, și copii săi creștea și era davalma și de o seamă cu cei boerești. Sorocul vremii scoaterii și al schimbării lui era nehotărît, dar îndată să hotăra cu cea mai întâiu urmată silnicie și greșală necuvioasă, împotriva cinstei cinului său, și să scotea și să lăsa în večnică odihnă și să orânduia din boeri altul în loc.

„Senatul sau divanul de 24 de boeri să alegea din cei mai înțelepți și mai cuvioși moșneni, care era norodului știuți și cunoscuți de oameni drepti și așăzați pe viețuire ticnită și liniștită și trebuia să fie de vârsta ajunsă la 60 de ani. Acest divan ce să încheia cu Domnul în 25 de obraze, era cea mai înaltă slavă și putere a norodului și ținea cea desăvârșită îngrijire și orânduială a cărmuirii pentru a căruia ținere de taină și de credință, era toți jurați pe numele Dumnezeuului, pe viața și starea lor și a familiei lor, că nu vor cugeta urmare de folos în parte. Doisprezece boeri judeca toate pricinile obștii. Patru căuta treaba vistierii, patru treaba cremenalului și alți patru trebuințele și socotelile oștaşilor. Iar toți să aduna cu Domnul numai de două ori pe săptămână, când atunci să hotăra și să întărea judecățile cele urmate. Așa dar să privilegia unul pe altul, Domnul pe boeri, boerii pe Domn, cu ochi neadormiți și să judeca, în sfârșit, cuvioasa și umilita lor purtare mai cu seamă din toate. Și, fiindcă partea boerescă era supusă atât la de o seamă purtare a hainilor orășănești, cât și povății prăvilii și priimea fără deosebire după greșală și canonisită pedepsă, să lăsa și era în treabă până la moarte.

„Obștea norodului, orășani și țărani, să alegea în moșneni și în pământeni și era după trebuință toți ostași, având pe streini la nici o orânduială de ispravă, fără de nici un fel de dreptăți, nici de a să căsători cu pământencă. Moșneni era cei mai vechi cu moși, sau cu locuri și cu namestii și să numia neam, adecă boeri și avea cele mai multe și mai mari dreptăți, și mai vartos, de la vârsta de 30 de ani în sus, avea și drid de cinste și de ascultare la sfat și la judecată, în care această vreme să și căsătorea și intra în treaba și orânduiala cinului dregătoresc. Iar pământeni era mai noi moși, veniți și așăzați de mai din urmă, de mumă sau de tată streini, dar născuți și crescuți în pământul lor, care să împărtașa cu drid și cu dreptăți moștenești, după arătata lor vrednicie cu folosul obștii și cu delungată cuvioasă și cu liniștită petrecire în meșesugul care era de trebuință și de cinste între ei.

„Sfatul obștii norodului alegea și făcea pe boeri după moartea unuia pe altul în loc și după trebuință, ca să nu-ș facă totuși zmintelă în cale. Toată brasla și isnaful își alegea și își făcea câte un staroste, iar aceștia toți își alegea iarăș și își orânduia asupra lor patru ispravnici (dvornici); asemenea își alegea și își făcea și tot județul și să numia aceștia, la Romani, dictatori și era cei mai aleși din cei mai știuți și cunoscuți, de credință și de cinste bătrâni. Dintr'aceștia rămânea numai câte doi în locul lor, de-ș căuta treaba judecăților orășănești ale breslii lor și ale județelor lor. Iar toți ceilalți venea după județele lor și să așeza în orașul Coroni, în alte mai mari treburi, să făcea cu alegerea sfatului boerilor divaniți în cinci deosebite cete departamenturi, care acestea să schimba pe tot anul nou de toamnă cu zămislirea luminii lunii lui Septemvrie și să numia anul acela după numele celui

mai de frunte din toți. Aceste departamente cerceta toate prigonirile norodului fără de nici un fel de cheltuială și de zeceală și, pe câte nu le putea împăca și îndrepta, le orânduia după pricina lor, la cea mai înaltă judecată a divanului, unde să și precurma. Iar în vreme de războiu era toți acești departamentari, împreună cu soții lor, căpeteniile ostașilor lor și să ducea săltând de bucurie la bătae, vrând fieșcare să-și arate obștii dorita vrednicie și credință de înălțarea sa. Așa dar își găsea și își dobânda fieșcare pământean fericirea lui în binele și în folosul obștesc!

„Toate aceste în față formalisite cinci departamente aveau altă mai mare orânduială și lucrare.

„Cel dintâu era al înțelepților, privea sporirea și îndemnarea științelor, a măestriilor și a meșteșugurilor celor trebuințoase, folositoare și de cinste, spre aducerea lor întru săvârșire și înlesnea toate mijloacele de împuternicire și de înălțarea neamului. Cel de al doilea privea îngrijirea creșterii copiilor, orânduiala învățaturii școalelor și a purtării dascălilor, a părinților și a copiilor și mai cu seamă a părții fămeești; și pe orî care dovedea cu urmare necuvioasă și pildă de zămintală, îndată îl și rădica prin taină și fără zgomot spre pedeapsa necinstii lui și îl trecea în condica întinăcunii obiceiurilor. Felul creșterii copiilor era singuratic într-o odaie întunecoasă, spre a nu să băga plângerea și toate lăcrămile lui în sémă. Darea țâții și premeneala scutecilor era orânduită numai de patru orî în 24 de césuri. Așternutul era de scoarță sau de rogojină și îmbrăcămintea fără blană. Hrana ușoară și canonisită numai de trei orî în 24 de césuri. Jucăria nevinovată și slobozită după săvârșirea unei slujbi sau ascultări. De cunoștința supunerii și a datoriilor ce au a păzi în toată vremea către mai marii lor și mai cu seamă peste acestea, să deprindea în ținerea de taină și în cuvântare scurtă și puțină, până la vârsta de șapte opt ani, când atunci eșă copii de supt îngrijirea părintescă și intra în cé școlastică a stăpânirii, unde să priveghea mai vârtos și mai cu seamă din toate, a să da tinerilor trup vârtos și sănătos și minte trează și deșteaptă, supuind gândirea în voe, cum și toată pofta desfătării spre bună și desăvârșită deprindere, a supune patimile sineșului său, precum e mila, dragostea, mânia, și mai vârtos frica primejdiilor morții, cu care să făcea isteji în viteji și era de cinstea și de folosul lui și neamului obștii lui.

„Cel de al treilea priveghea streinii șezători și călători și iscodea cu mare scumpătate de taină meșteșugita și fățarnica petrecire și chivernisélă spre întâmpinarea neorânduialii lor, fiind fost înfrânați și strâmtorați din toate și în toată vremea îngrijați și temuți de stricăciunea lor, ca să nu cază norodul în neascultarea credinței și în cheltuiala desfătărilor luxului. Pentru care acestea era și moneda de aur și de argint cu totul poprită și rădăcată dintre norod, având și întrebuițând spre alișverisul cel din toate zilele, moneda de fier, ca cu greutatea ei de 10—15 oca ce să rădica și să purta cu un cal, să-l aibă de apururea ferit, atât de mândrii ei și de slava bogăției din parte, cât și de înșălăciunea lor.

„Cel de al patrulea era epitropi și priveghea venitul și cheltuiala cutiei obștii norodului, de unde să plătea leafă canonisită, nu numai pe toată luna,

ci pe toată seama vieții, familiilor și văduvilor celor lipsite de părinți și de bărbați, cum și celor slutiți din războiu, sau din alte slujbe și treburi ale stăpânirii. Iar pe cei scăpătați din grea sarcina familiei, sau din alte întâmplătoare păgubi, îi ajută spre a nu cădea în netrebnice urmări. Peste acestea purta grija și orânduiala spitalurilor, a podurilor, a cișmelilor, sau a puțurilor și a zidurilor obștii, a școalelor și a creșterii copiilor, a palatului domnesc și boeresc și al adunării cei mari, a sfatului obștii și a ostașilor și armelor lor, având și tot județul câte o zidire obștească.

„Cel de al cincilea departament avea îngrijirea și purta orânduiala târgului, era peste magazia bucatelor celor trebuințoase de peste tot anul, de unde umplându-se cea noaptea, să deșărta cea veche și să înlesnea mijloacele de sporirea plugăriei și a păstoriei în tot ținutul și coprinsul lor mai mult și mai vărtos din toate. Iar câte cinci să aduna pe toată luna în palatul cel mare al sfatului obștesc, cu bătrânii norodului și chibzuia împuținarea trebuințelor lui, fiind înglotirea și înmulțirea lor pricinuitoare sărăciei și dărăpănării neamului. Dintr'acest mic și de puține cuvinte izvod republicesc, ce descopere multe și mari, puternice și folositoare dreptăți și orândueli spre cunoștința îndreptării năravurilor celor rele, din cele mai adânci bătrânețe ale omenirii, arată luminat și învederat îndestul, cu cât ne-am depărtat de dănele și de slava cea adevărată a fericirii neamului Romanesc.

Dintr'astă mică și pe scurt istorisită stare și orânduială de sănătate și de frumusețe a bătrânimei, putem noi să cunoaștem și să mărturisim unul altuia adevărul nostru, că sânt toate obiceiurile noastre stricate, sucite și aduse deandoasele, în rele și spurcate năravuri, de stricăciunea noastră și a următorilor noștri; și este între cei deștepți ai noștri și între cei streini de cea mai mare mirare! Cum ne împiedecăm și ne alunecăm într'însele și cum ne înomolim și ne scurtăm petrecerea vieții, ca a fluturului, fără de a cunoaște și a ne spăimânta de stricăciunea lor? Cum și pentru care sfârșit s'au îngăduit de stăpânitorii noștri părinți, apolia acesta? A să întinde și până la cele mai sf(i)nte ale vieții noastre!.. Mare vrăjmaș și otrăvitoriu bălaur lăcuiaște nevăzut și nevănat între noi! Gură de iad este deschisă asupra noastră! care ne afumegă neincetat cu măglisitoare și desfătătoare cuvinte, pline de fiere și de otravă de moarte!

O! Să ne deșteptăm fraților, să ne deșteptăm din somnul eresurilor amăgirii noastre și să rădicăm jugul după gâtul fraților celor sfârșiți și uscați de muncă și de sărăcie și lațurile din calea lor. Să ne întoarcem la cunoștința cea adevărată a frumuseții și la orânduiala omenirii cea mult folosită a lucrării pământului ce este blagoslovită de D(u)mnezeu și cinstită și slăvită din veci și de toate neamurile și noroadale pământului. Să ne dezrădăcinăm dar vița cea de toată patima și răutatea stricăciunii noastre, cu mlădițile rădăcinilor și a rădăcioarelor ei, din pământ! Și să semănăm și să sădim în locurile ei, sămânță și roadă de hrană și de negoț, de mai puțină muncă și de cel mai mare folos. Precum sânt stupinele și livezile de duzi, pentru creșterea gândacilor de borangin, livezi de pruni de uscat și afumat, livezi de nuci, de gutui, de mere și de pere și altele. Tot moșneanul și boiarul să se întreacă în deschiderea avuției pământului cu scoaterea a tot

felul de roade hrănitoare; cu creșterea și înmulțirea a tot felul de vite; cu creșterea și înmulțirea stupilor; cu înălțarea pădurilor de tot felul de lemn; cu rădicarea morilor și a piolor și cu scoaterea inului și a cânipii de prisos și altele asemenea multe care ne lipsesc și le cumpărăm cu aur și cu argint. La care acest obștesc și mare sfat, să înțelege și trebuința cea netăgăduită a lepădării hainelor celor de greu și mare preț, cum și toate pilduitoarele desfătări de stricăciunea noastră și a aproapelor noștri și în scurtă și în puțină vreme ne vom deștepta, puși și așezați în altă lume și viață plină de dulceață, de sănătate și de frumusețe adevărată și ni să vor deschide vistierii de bunătăți și de avuții, de cinstea și slava noastră»!

„După aceasta să îmbrățoșem legea și căsătoria, cu toți și cu tot de-a-dinsul, să le sfințim cu credința noastră, spre înălțarea lor în cinstea și slava cea dintâiu și să le și strejuim cu cea mai mare grijă și privighere ca lumina ochiului vieții și a fericirii noastre, spre statornicirea și neclintirea lucrării lor. Că dintr'însele răsare și izvorăște slava și puterea, roade de înălțarea și creșterea neamului! Creșterea copiilor să o deprindem din cea mai întâiu vârnicie a cruzimei ei, în curățenia trupului și în supunerea și ascultarea și în răbdarea de nevoi, pe cât trebuie și nu le e de zmințea vieților, precum este foamea, setea și altele asemenea. Și să se ție și să se păzească de apururea și în toată vremea, feriți și apărați de lăcomie și îngălăciunea lor, de spaimă și de toată vorba, pilduirea și fapta rea, că prin vedere și auzire să însinuește într'înșii toată mișcarea și arătarea împrejurului lor, fără de băgare de seamă, și apoi și mai la urmă răsare dintr'înșii, ca dintr'un avut al lor.

„Creșterea copiilor să aseamănă cu un petec de hârtie alb, care îngăduiaște orice părere vom voi să scriem pe dânsul și părerea care vom scrie și să va întipări mai întâiu într'înșii, aceia este și rămâne cea mai iubită și cele mai statornice pe toată seama vieții lor. De aceia dar trebuiaște să însinuim copiilor mai întâiu cele părintești și pământești idei și să sămănăm într'înșii cele adevărate, cele mai bune și mai de folos, bine și lesne de priceput și de apucat! Că acelea sânt și rămân temelile cunoștinții și a judecății lor, decât cele de al doilea și mai din urmă idei.

„Acesta vedem, că după ce ne vom uita mereu, mai întâiu pe o față neagră și apoi mai la urmă și mai târziu ne vom întoarce ochii și ne vom uita în potrivă, pe o față albă, vom vedea spre mirare nălucindu-ni-să umbra și chipul negreții, pe fața cea albă! Cine nu știe starea copilăriei, ce să aseamănă cu a noastră, cea îndată după somn, sau cea îndată după o petrecută boală, că sânt cele mai plăpânde ale omului, în care să întypăresc cele mai întâiu însinuite vestiri și arătări mai adânc și țin mai mult, decât cele de al doilea și mai din urmă, că ni să prelucește chipul credinții unei auziri mincinoase, și după aflarea ei cea din urmă și de al doilea.

„Dela vârsta de șapte, opt ani, după schimbarea dinților, să se dea copii spre învățătura cărții și a scrisorii limbii părintești, la dascălul școlii pământești. Dar aceasta trebuiaște să învețe cu orândușala care va ținea într'însa și nu numai cu gura, ci și cu chipul și cu purtarea lui și să știe, că nu să învață copii cu toiagul, ci cu mare blândețe și liniște a duhului blajin și

plecat, ca un pom plecat de mulțimea roadelor lui! ca să se ia și să se prinză în desăvârșită dragostea lor și să nu li să plece, că cu plecatele lor de dânsul, li să pleacă și de învățătură și să bolnăvesc lesne și mor sau rămân cu patimă; și să nu-î ție mai mult la învățătură, decât patru căsurî pe zi, doao dimineața și alte doao, trei, căsurî după mîncarea și mistuiala prînzului, ca pînă la vîrsta de doisprezece ani, să istovească gramatica, cînd după atunci trebuesc tinerii înpilați și împovărați mai mult cu citania și cu scrisoarea, cum și cu grija purtării lor, către părinții și mai marii lor. Și mai vîrtos cei de neam să încapă a dooa școală de învățatura Gheografiei și a istoriei universală, a firii ci și a matematicii, din care acestea izvoraște înțelegerea la toate și sînt temeiul tuturor. Iar după săvârșirea și acestor învățături mari, care vor [fi] tîlmăcite și așezate cu deosebit al lor dascăl în școală, poate apoi a li să încredința tinerilor de la vîrsta de 20 ani în sus și învățatura limbilor streine, însă a vecinătății noastre, că acestea ne trebuesc și ne folosesc în toată vremea mai mult, precum turceasca, nemțeasca și muscăleasca și împărțindu-se tinerii după tragerea și dragostea tuturor, unii la una și alții la alta, să se și deprinză cu bună nădejde într'însele spre a să întrebuița în treburî stăpânești și politicești ale neamului și cu trimiterea lor în țări streine. Și după o așezată și întocmită orînduială ca aceasta, ce ne trebuiaște mai mult, decât sporirea și strejuirea bunelor deprinderî și obiceiuri, care să țină și să păzește cu sfîntenia unei pravili.

„Pravila este cîrma corăbiei politicești pe uscat. Corăbierul are a face cu primejdioasele valuri ale grozăviei furtunelor mării și a întâmpina stricăciunea corăbiei, iar judecătorul pravilaș are a face cu primejdioasele furtuni și aruncături omenesti și a întâmpina nevoile și prigonirile de stricăciune dintre dînșii și dintre neam. Pravila este o întocmită și așezată orînduială de dreptăți firești și politicești, acelea sînt de obște știute, iar acestea sînt în parte arătate și deosebite după pămîntul locului și după clima și rodirea lui, coprinzînd unirea credinții și a ființii unui neam, în legiuite dreptăți, cu arătată pedeapsa călcărilor dela cap și pînă la coadă, de rostirea și satornicirea bunătății și a frumuseții obiceiurilor, spre creșterea și înălțarea lui. Cu un cuvînt! Pravila unui stăpînitoriu de pămînt este în ținutul coprinsului lui împărăteasa tuturor, fără de care este stăpînitoriu orb și deapururea în prigonire și în primejdia de periciune cu norodul său! Acasta nestrejuindu-se și neîmplinindu-se după povața ei de o seamă și între toți și între toate, dezvață norodul de credința și supunerea lui, îl zmacină și îl răzvrătește mai mult și mai vîrtos de periciunea lui, ci precum voiaște un părinte să facă pe fii săi, asemenea săvârșăște un stăpînitoriu norodului său.

„Un mare legiuitor zice că îndreptarea deprinderilor de înbunătățirea obiceiurilor unui norod să începe de la părinți și să isprăvește la copii lor, cu pedeapsa celor rău năraviți, adecă cu pravila, fără de care nu să poate săvârși și nu să poate stăvi nici un fel de dreptate și de bunătate adevărată și să zadarnicește și cea mai bună întocmită și într'adins aleasă pravilă și îndeamnă norodul mai vîrtos împotrivă la călcarea și stricarea ei. O slugă rău năravită să îndărătnicește bunului obicei stăpînesc, dar să și nevoește cu ascultarea lui și este următoare de amîndoa, atât de năravul

ei cât și de obiceiul cel bun. Iar îngăduindu-se năravul ei în fața tuturor, atunci să și îndemneze între toți ai casei, ca căscatul din om în om, de însoțirea lor, care apoi îngreuează și vălmășesc bunul obicei și îl supun împreună cu stăpânul năravului lor. Asemenea și întocmai este a să socoti și o familie rău năravită și nepedepsită în mijlocul unui norod, de apurarea de zmințeală. Mai mult, cu cât vor fi mai multe și mai vârtos, cu cât vor fi mai de frunte și mai de neam și înalte!

„Pentru aceasta, ca și pentru toate săvârșirile cele mari, trebuia să ne umilim și să cădem cu rugăciune către prea puternicul și prea milostivul Dumnezeu! Ca să ne fie de ajutorul îndreptării noastre și a următorilor noștri, că este de noi! că împotriva rămânând, ne vom ocoli împrejurul umbrii și întunecului neștiinței noastre, ca orbul cel ce nu vede vâpseaoa din pipăitoarea făptură a lucrului și nu cunoaște soarele care îl luminează, nici pe părintele care l-au făcut! Fiindcă întocmai asemenea pricină, ce urmează acum între noi, între cei de un neam, s-au fost urmat în neamurile cele căzute, surpate și înfărnate, în uitate veacuri, precum vedem din rămășițuri pre ovrei și mai vârtos pe țigani, care aceștia să trag din neamul cel mare și vestit al Indostanului și să sfârșesc acum supt jugul robiei.

„Curvia este, zice un mare legiuitor și filosof, gura dulceață iadului, matca înșălăcunii și a stricăcunii omeniești, bălaurul cel din veci neadormit, care vânează și veninează neîncetat toată credința și unirea, toată mila și dragostea, toată dreptatea și bunătatea și toată sănătatea și frumusețea omenescă. Aceasta răzvrătește tot darul și strică fecoria, sparge căsătoria și surpă cetății. Aceasta au odrăslit boala sfrinției care scurge toată puterea, amărăște toată dulceața și slutește și stinge toată frumusețea vieții. Tot aceasta au răvărsat Franției mânia răzvrătirii cea nepilduită și neasemănată de stricăcune cu vărsare de râuri de sângeuri. Acesta zic, unde să va îngădui și să va stăvi, acolo lăcuiaște nelegiuirea și nu răsare soarele dreptății și lumina cunoștinței de adevăr, spre cufundarea și stingerea lui.

„Drept aceasta dar, nu ne mai rămâne alt mijloc de scăparea noastră și a următorilor noștri, decât întoarcerea înapoi, la obiceiurile cele bune de mai de demult, cele de toată cinstea, pe care vrăjmășește le-am urât și le-am stricat cu călcarea lor, însu-ne noi, de s-au prădat tot darul cu desfrânarea și s-au dezghinat toată orânduiala bunătății și a frumuseții neamului și ne-am împovărat peste vârsta și vârtutea noastră, cu mulțimea grijilor și a trebuințelor zadarnice și deșarte și ne-am supus patimilor desfătătoarei trufii și mândrii. De pericune: privigherea în parte a fieștecăruia ne aduce la dreptul adevăr și cu cât ne vom cerceta ale noastre, cu atât mai mult ne vom cunoaște și ne vom îndrepta mai bine. Iar cel ce nu să va încredința, nici de mărturia arătării sineșului său și nu să va nevoi spre îndreptarea sa, acela clocește lenevirea și este a să socoti de vrăjmaș și a să ținea de trântor al neamului de cei ce au cuget, voia și hotărîre de îndreptare într-înșii și asupra lor.

„Deci să nu pregetăm, iubitori și luminători de neam și de frumusețe, a milui săraci cu lumina cunoștinței adevărului, spre rădicarea neamului din noianul întinăcunii și a stricăcunii în care s-au înomolit și să tălăzuiaște din

toată partea fără de milă și ajutor, de slava bunătăților și a frumusețelor strămoșilor noștri Romani! Să ne nevoim dar, cu cugetare curată și cu obștească și bărbătească hotărîre să ne îndemnăm spre ajutorul lui, întrebuițînd cîce ne-au dat buna întîmplare în brațul mâinilor noastre! Că nu este nor așa de îndesit și gros de întunerec, care să nu să răzbată de înțesirea razelor luminei soarelui, nici lenevire așa de mare, care să nu să nevoiască pentru ființa ei și să nu-ș rupă îndată sau mai tîrziu veșmîntul înșălăcunii și să nu-ș spargă obezile nemernicieii spre scăpare și mîntuire! De sus luînd dar, înțelepților, descoperiți lumina cunoștinții și pe cei asupriți îi îndreptați, prea lăudaților, de mîntuirea lor! Acasta privind, aștept răsărîrea frumuseții mîntuitorului și împlinitorului meu în pace, care mă va moșteni și va milui pe săracii miei!

„După acest de obște arătat mijloc istoricesc, cu cuvinte îndemnătoare de îmbunătățirea și înfrumusețarea obiceiurilor noastre, am alăturat și dogmaticeasca arătare, de cunoștința orânduialii firii omenestii, coprinsă de matca cea mai prea înaltă și večnică adevărată a făpturii lumești, spre a să adăpa cititorul meu, lumină de frumusețe și de sănătate în destul, atît de denăuntru, de către sineșul său, cît și denafara coprinsului lumesc, de apărarea și ocrotirea lor și am alcătuit aceștii cărticelii și știința mijloacelor și a leacurilor doctoriești de vindecarea și îndreptarea lor, de unile următoare și mai lesne întîmplătoare patimi și boale. Spre a să căuta și a să vindeca pătimașul și de sineș în parte, pe cît s-au putut încredința obștii norodului, deocamdată acum înlău și cîte am aflat că sînt mai bune, mai de credință și mai lesne de făcut și de întrebuițat, spre vindecarea lor în pripă și cu prea puțină cheltuială; care de rușine și de greutatea cheltuialii rămân multe necăutate și nevindecate și să țin de pătimaș pînă tîrăsc pămîntul, îi scurg de toată puterea, îi sting frumusețea și îi sfîrșesc de moarte! Și ci e mai rău și mai vîrtos peste acasta de stricăcune, cînd să vor căuta cu neștiința și înșelăcunea șarlatanilor, a babelor și a vrăjitorilor, atunci este moartea sau sminteala bolnavilor, sfârșit cel mai negreșit! Și cît norod nu să topește și piere de rătăcirea neștiinții acestora? Cea mai mare parte a norodului cel de denafară, după'n sate, este necercetate și jînduite de povața și ajutorul unui doctor, neștiind ce să facă și cum să se ție în pătîmile boalelor spre mîntuirea lor.

„Doctoriile i leacurile toate, cîte sînt singure și împreunate în rățete, au a să cere cu numele lor și a să lua de la spițării, cu toate că sînt pe la băcăni mai eftine, dar vor să fie cunoscute de bune și de adevărate, ca să nu să ia unile în locul altora, sau să fie vechi și trezite și trebuesc a să întrebuița întocmai și întru toate, precum să învață și să arată la boala lor, fără de adăogare și scădere. Pentru care dau tuturor de obște iubitori de cetire și de ascultare și acastă a mea povață, ca orî unde și cînd nu să va ajunge ajutorul de vindecare în destul, sau de ușurință și de folos, atunci, sau să încredințeze căutarea bolnavului unui adevărat doctor, sau neaflîndu-să în pripă și în preajma locului aceluia, să se aștepte mai bine mîntuirea cea desăvîrșită, după ajutorul lui D<u>mnezeu, de la paza și fcreala bolnavului, ce este arătată pe larg, la toată boala și patima, decît să

se dea învălmășeli. Că mulți fac mult, și la nici o treabă nu este mulțimea de ajutor, de atâta zăminteală, ca la vindecarea unei boali, la care așasta lucrează firea și puterea vieții trupului mai întâi, și mai vârtos din toate și este adeseaori mai slobodă și mai puternică, decât cu mulțimea ajutorului doctoresc. Și mai vârtos când să vor da leacuri peste leacuri, fără de cumpăt și la nevreame, atunci turbură și îngreuiază vindecarea cu mult și mai vârtos de primejdia bolnavului și de să scoală și să mântuiască, nu știe de unde și din ce.

„În cea mai după urmă, am întrebuințat aci în zisele mele, toate acele cuvinte care mi s-au părut că au lucrare de săvârșirea lor, fără a deosebi pe cele aspre, din cele mângâioase și dulci la ascultarea lor, pentru care așasta mă rog cetitorilor miei înțelepți și de bun neam boiari, ca să nu fiu judecat după ele, ci după scoposul meu, ce privește cu cuget curat la ajutorul și folosul neamului, iar nu la vreo netrebnică și rea abătătură; nici să fiu socotit de vreo pricină de stricăcunea cuivaș, că nu sânt și nici mă știu destoinic, îndemnat fiind fost la așasta a mea osteneală din milă, iar nu din pizmă, precum să va și înțelege din pornirea și alcătuirea ce să arată și să vede într-însa și pentru care altă pricină de cinste și de folos, m-am îndeletnicit și m-am nevoit de m-am înfipt într-atât pentru neam. Așasta și alte multe asemenea le las cetitorilor miei de gândit și de judecat! Poate în va răsări răspunsul pe groapa mea! Peste toate acestea, fiindcă poate să mă fiu alunecat din neiscusița limbii noastre și din precurmarea cea neconținută a scrierii, într-o vreo nebăgare de seamă și greșală a gândului și să fi scris unele în loc de altele și pentru așasta mă rog cititorilor miei, ca găsindu-să unile ca acestea, să nu le treacă cu vederea, ci să o însemneze și să mi-o înștiințeze, ca să o îndreptez. Și să socotească înțelept, că nu este om fără de greșală, nici treabă care ese întâiu în lumină desăvârșită și de ispravă îndestul. Ci toate cu vremea și mai la urmă să îndreptează și să împlinesc. Iar eu aștept răsplătirea mea în pace de la D<u>mnezeu, care mă va umbri în toți pașii miei.

Șt. D.

România medicală, III (1925), nr. 1, p. 7.

București: Biblioteca Academiei Române.

1426. Pleșoianu Gr., *Abecedar francezo-românesc*, (Craiova ?) 1829. Românește și franțuzește.

АБЕЦЕДАР' | ФРАНЦЕЗО-РОМАНЕСК' | ПЕНТРЪ ТІНЕРІ ЖНЧЕНЬТОРІ. | ЯКЪМ ЖНТЖІШ КЪЛІС' ШН ЖНТР'АЧІСТАШІ КІП' КЪ | РЪМЖНИЦЕ ЖНТОКМІТ', | ДІ | Г. ПЛЕ-ШОІАНЪА, | ПРОФІСОРЪА' ДІ Ж. Ж. АА' ШКОЛАТОР' НАЦІОНАЛІ | ДНН Краіов'А. | А ДОЪ ЕДІЦІА. | ГЕ ВЖНД АА ЛІБЕРІА АШІ ЦІОРИЕ ПІТРОВІЧІ ДІН | БЪКЪРІЦІ, АЖНГЪ БЪРЪ-ЦІА. | 1829.

In-16° de 56 pagine; recto copertei din urmă este și el tipărit cu următoarele: «Cărțile ce se află în școal'a Națională a Craiovi, traduse și compuse gata a se da la lumină cu acest fel de literă».

Copertele sunt de culoare albastră; pe cea din față avem titlul *АБЕЦЕДАР' Францезо-Романеск'*. Ele sunt împodobite cu chenare, în interiorul cărora sunt 3 gravuri: arborele abundenței, în față; o armură și cărți pe un pedestal, la sfârșit.

Pe verso titlului o cugetare și semnarea abecedarului prin inițialele «G. P.», în grosimea căroră se completează numele astfel: *Gregoire Plechoian*.

Cuprinsul: prefața, p. 3–4, reprodusă mai jos. După ce se arată literele (p. 5–9), urmează vocabularul (p. 9–28), apoi «Entretiens faciles — Convorbiri lesnice» (p. 28–45) și «Vr'ocâteva istorioare» (p. 46–55). Pe pag. 56 se anunță cărțile tipărite și lucrate «în școala națională a Craiovei».

Prefață.

Eu știu că fieșicine care poate face ceva pentru luminarea neamului, are poft'a aceia d'a face încaî un' lucru mai mare și pentru bărbați, când o face. Această ambiție și eu o am, nu tăgăduesc; dar m'am socotit' că de ne vom' ținea multă vreme de părerea asta și de nu va face neștine lucruri pentru copii, în zadar va face pentru bărbați; căci bărbații tribue făcuți din copii și cel ce n'a câștigat' gustul' citirii ș'al' învățaturii încă de mic, măcar d'ar' găsi ale mai frumoase și epistimonicești cărți, el' nici că se uită la ele, sau de și le ia în mână, numai le răsfoiază puținel' și spune că el' știe cutare carte și bietul' ambițios care s'a silit' d'a o alcătui sau tălmăci, rămâne deșert' de scoposul' său. Noi dar tribue să facem' pe oameni încă de copii ca să se poată sluji cu astfel de cărți, pe care de le-am publica acum, ar fi osteneală pierdută.

Aș' fi avut' poate mai multă cinste de dam'o Grămmatecă pentru regulile limbii franțuzești deslușite în rumânește, care se află gata, sau niscai dialoguri, dar cine nu știe că începutul' este dela Abețedar? După care vor' urma treptal' și celelalte ce sânt' bine încredințat' că patrioții mă vor' ajuta d'ale tipări, mai ales' acum când cunosc' cu toții de obște și zic': nu e treabă, frate, d'a ne mai ținea între oameni, la vremea d'acum, fără învățătură.

G. Pleșoian'.

Deși autorul spune în titlul acestei cărți, că este «a două ediție», totuși n'am văzut și nu cunoaștem o ediție anterioară acesteia. O ediție, posterioară ei, se cunoaște din anul 1833.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleșoianu*, în *An. Acad. Rom., Mem. secț. ist.*, s. II, tom. XXXVII (1914–1915), p. 369.

București: Biblioteca Academiei Române.

1427. Marmontel, *Aneta și Luben*, (București) 1829. Traducere de Gr. Pleșoianu.

АНЕТА и ЛУБЕНЪ | Исторіе АДЕКЪРАТЪ, ДІН ПОВЕЩІАЕ МОРАЛЕ АЛЕ ЛЕИ | МАР-
МОНТЕЛЪ. | Традѣскъ ДІН ФРАНЦУЗЕЦИ | ДЪ | Г. ПЛЕШОІАНЪ, | Профѣсор' ДЪ Ж. Ж.
АЛ' ШКОЛАТОР' Н. ДІН | Краіова. | ГЕ ВЖИД' АА ЛІБЕРІА Д. ПЕОРУЕ ПЕТРОВІЧ' ДІН БУКС-
РЕИЦЪ, АЖИГЪ БЪРЪЦИЕ. | 1829.

In-16° mic de 59 pagine.

Pe titlu un Cupidon, la dreapta căruia sunt inițialele *Г. П.* Pe verso titlului o cugetare și confirmarea autenticității volumului cu semnătura autorului, tipărită în cirilice cursive.

Prefața, p. 3–33:

Precuvântare la această mică istorioară, socotesc' că este de prisos' să mai fac; fieșicare din cititori va cunoaște prea lesne cugetul' mieu' pentru care am' tălmăcit-o; și ca să'l' poată găci mai lesne, îi spuî că toată lumea

știe cumcă este foarte frumos' lucru d'a ne îndrepta din greșalele altora, adică să n'așteptăm' până vom' cădea noi înșine în ele, apoi d'al doilea oară să știm' a ne păzi; căci va fi vai de pielea noastră, ci să citim' p'ale altora și să ne fărîm' d'a le urma, ca să nu pătimim' și noi ca ei. Astfel ar' fi de lipsă s'avem' în limb'a noastră istorii pentru tot' felul' de greșeli, de ar' fi cu puțință, apoi atunci fără îndoială că am' greși mai puțin'. Europeanii au cunoscut' binele acesta, de aceea au și tipărit' mai toate greșelile sub felurimi de numiri, fiecare neam' în limba patrii sale și ca să le facă la mai mulți d'odată cunoscute, s-au învoit' ca uni să le citească și cei mai mulți să-î asculte, în niște săli făcute într'adins' prin toate orașele, pă care le numesc' teatruri. — Theatruri! ho, ho, stăi loghiotate, stăi! ș'apoi ce, numai Europeanii se pot cinsti pentru aceasta? noi nu? Noi n'avem' theatron' care, care e mai frumos decât multe din Europa? Săracu Caragea! ușoară să-i fie țărân'a, de-și va fi dat obștescul' sfârșit¹⁾; domn' ca el' n'au' stătut' altul' în Țara Rumânească; el' ne-au' făcut' și legiuire și theatron' și, și o mulțime de lucruri folositoare obștii. — Dară, Domnule, alt' domn' ca el' cu adevărat' că n-a mai stătut' și eu sânt martor'; pe mulți i-am' auzit' povestindu-i blesteme, multe legiuri d'ale lui le-am' văzut' înpodobite cu câte un' *Ne*, colo știu, unde se începe zicerea, *Legiuire*. Incât pentru teatru tribue adevărat' să-î mulțumim' cu toții. atâta numai că până în zilele Domnului Grigorie Ghica, folosul' lui a fost' numai pentru acteri; căci numai ei înțelegea și pentru aceia care' n'avea nici trebuință, nici putere să facă rău aproapelui său, nici viții dărăpănătoare statului; iar pentru ceilalți, mergerea lor' era drept' obicei ca să se ție de lume.

— Ba mă iartă că nu știu ce vorbești; toți au înțales' și s-au folosit', fiin-că comediile, tragodiile și celelalte să parastisea mai cu samă în limb'a grecească și prea rar' în cea nemțască. Me-aduc aminte de tragodia lui Orest', oh! ce frumos' au parastisit-o! știu că tată-său, Odisefs' a umblat mai zece ani rătăcit' pe mări. — Eă, zău, nu poc' zice că știu cum că Odisefs' a fost' tată lui Orest', ci lui Telemac', iar al' lui Orest' a fost' Agamemnon'. — Așa, așa, bine zici. Și într'acești ani o mulțime de pețitori voia să ia pe Cletemistra de soție. Ea însă nici într'un chip' n'au primit' până a venit' bărbatu-său Agamemnon' care a omorît' pe toți pețitorii ce o cerea. Vezi printr'asta va să arate credința unei femei cinstite. Nu e așa? — Nu, domnule! Cletemistra știu c'a avut' numai un' pețitor', pe Eghist', căruia nu i s-a mai înprotivit, ci după sosirea lui Agamemnon' 'i-a ajutat' de l-au omorît', măritându-se apoi după Eghist'. Ș-asfel' printr'aceasta n'arată ce ziseși, ci tocmai din protivă. — Ce fel'! Agamemnon mort' de Eghist' și de soția lui! Nu se poate, acesta a fost Idomeneu. — Doamne păzește, Domnule, Idomeneu nici c'a visat, d'al-de astea. El' a pățit' alt' rău, omorându-și pă fiu-său, după cum se făgăduise lui Neptun' când era să se înnece pe marea. — Nu știu ce vorbești! Acesta a fost' Nestor. — Ferească Dumnezeu. — Ei frate, să-ți spuî, ești prea obrasnic'.

Eu am spus' Istoria asta la o mulțime de oameni, și nici unu nu s-a

¹⁾ Se știe însă că Vodă Caragea a murit la Atena, în 1845 (v. Dan Simonescu, *Ioan Vodă Caragea și traducerea lui din Goldoni*, București 1935, p. 10).

mai găsit', care să mi să înprotivească, și tu să mă faci mincinos'! Un' ăla de erî d'alaltăeri. — Ba nu, Domnule! Eu nu te fac mincinos. Eu spuî cum am' citit-o în rumânește. Dumneata spuî cum ai înțeles-o din teatru grecește, au nemțește. — Așaaa! In rumânește ai citit-o! Să mă erți, frate. N'am' știut' că ai citit-o în rumânește și d'aceia m'am' supărat'. Dumneata știî că limb'a grecească cu a rumânească nu se potrivește. — Limb'a nu, dar Istor... — Ei să lăsăm acestea acum, fiindcă ne-am' înțăles' în vorbă. Aș' vrea să știu: tipăritu-s'a vr'o carte care învață cum să câștige omul' banî și celelalte ca să se ție de lume. — Dară, Domnule, această carte s-au tipărit' d'odată cu lumea și numele autorului este: Cel večnic'; toți cei sdravenî, întregî la minte și iubitorî de osteneală cu câte una, afară din cei leneși, trândavi și... — Eu să-ți spuî și fără d'această carte ce zici că este, am câștigat' în zilele lui Caragea peste douăzeci de miî lei numai dela o madea, zapciu fiind'; dar în zilele Ghicăi, Dumnezeu numai să-î dea bine, după ce am' dat' atâtea jelibî arătându-î greutatea casii ce am' și că am' slujit' patrii, după cum' îți spusei și după ce 'i-am' pus' pe stăpănu-meu în spinare regealâc', totuși n'a vrut' să mă pue în chivernisală ca să-m dea și mie măcar o semeșie. Un' boerî ce au fost' ispravnic' județului ăstua, om' cu fric'a lui Dumnezeu, om' strașnic', vrednic', patriot' adevărat', s'a milostivit' de m-a rânduit' zapciu la plas'a săpeții și într'un' an' întreg', frățioare, nu m-am' putut' folosi decât numai c'o pereche de case, do'ă perechi telegari și vr'o doă trei miî de lei. Ah! unde sânt' vremile acelea din zilele lui Caragea! Mă jucam', mă jucam' cu galbinii tot d'ai înpărătești! — Crez, Domnule, dar și bieți lăcuiorî săracii, îm' adduc' aminte cum juca și ei câte douăzeci treizeci legați în gard'. In zilele Ghicăi însă mai că n'am' văzut' astfel' de comedie, semn' că cunoaște cumcă un' Domn' este părinte la toți d'o potrivă, iar nu la unii mumă și la alții cūmă. — Ei apoi dacă e așa, de ce ne lasă pe noi o samă de boerî să murim' de foame și nu ne pune în slujbă? Și de ne pune, de ce ne dă strajnică poruncă să nu luăm' nimic dela Rumân': gloabe, mită și altele care sânt' ale noastre, ci numai leafa? E milă de Rumân'! F....¹⁾ crucea lui rumân f...! Ei' să trăiască și noi să murim' de foame! Nu vezi cum a rădicat' nasu, de nu poți să-î mai cei nici un' puî de găină să-ți trimiți acasă!!

— Domnule, dar dumneata oare nu ești rumân'?

— Eu rumân'! M'o păzi Sfântulețu. Să vede treaba, beimu, că ești cam surd' de n'auzi cum îm' zic oamenii. — Eu îi auzi²⁾ zicându-ți, cocoane Andronache, și numai dintr'asta eu nu pocî înțelege de ești grec', sârb', ovreî, ță....³⁾ sau alt' neam'. — Apoi! apoi de ce ești prost' și nu judeci. Că de n'asî fi cocon', nu me-ar' zice lumea cocoane. — Și, zi, cocon' ești dumneata, nu grec', nu sârb', nu rumân'. — Nu, nu, nu. Cocon' am fost' din naștere, cocon' sânt' și voi fi.

— Dacă este așa, cocoane, dumneata rău te superî pe Domnul' Țării Rumânilor' că nu te pune în slujbă. Ar' trebui să te superî pe Domnul' Țării coconilor'. De ce, cum știî prea bine, fiecare stăpânitor' mai multă milă are d'ai lui de cât destrini (sic); domnul' Țării Rumânilor' pune în slujbă pe

¹⁾ În original înjurăturile sunt întregi. ²⁾ corect: *aud* sau *auz* ³⁾ punctele în original.

rumâni și domnul' Țării coconilor' pune pe coconii și astfel' toate țările îngrijesc' mai întâi a mulțumii pe lăcuiitorii ce poartă numele ei și au milă de ea ca d'o mumă, apoi de-î mai prisosește vr'o bucatăică de pâine și nu-î tribue, o dă strinilor' sau acelora ce nu poartă numele ei. Asta, cocoane, merge prea firește. — Ce fel' de vorbă este asta! Eu socotesc' că ești nebun' și nu ști ce vorbești! Dar unde este Țara coconilor'? — Se vecinește cu a leneșilor. — Du-te la dracu d'aci, nici că mai vorbesc' cu tine. — Bine faci, cocoane, de mult' doream' să te lași ca să-m' săvârșesc' vorb'a ce am' început' despre istorioar'a Anetii. — Ei vedea tu pă dracu cu istorioar'a ta.

Te-ai apucat' să tâlmăcești istorii de amur'! Cum o să te faci surghiun' la o mănăstire, unde ne-î să fi slobod' nici din poartă afară să ești. — Cocoane! Toată lumea știe că amurul' a pricinuit' ale mai mari întâmplări din lume. Toată lumea poate gândi că de mă vor' face surghiun', voi avea, poate, vreme și prileji a scrie și alte istorii. Dacă această faptă să poate socoti de catahrisis', trebuie negreșit' să primesc' și eu pedeaps'a aceia hotărâtă pentru cei ce fac' catahrisis'. — Ei, dragul' mieu, mulți cărturari procopsiți cari știu câte cincisase limbi, i-am' văzut' bătând' podurile, durmind' pân cafelele și ne-având' nici ce să mănec! Ca mâine o să vă văz' și pe voi așa. — Nu știu, zău, care pă care mai întâi. Procopsiți d'aceia cum înțelegi dumneata, care să nu știe alt' decât bonjur, guten Morghen, cali imerasas, bonomane, ioreghelt, dobroden, sdrastvuite ș. c. l., iar științe nici decum, poți vedea tot d'a'una. — Ba am' văzut' și d'ăi cu științe destui, îmbrăcați ca vai de ei, coconindu-se la toți proștii; vez' la ei niște vorbe neocoplite ca și la țărani, zău, că mai politicos pocî vorbi eu decât ei.

— Trebuie să știți, cocoane, că toți cei învățați să mulțumesc' pe cinstea ce li se dă pentru învățătur'a ce au; nu vor' să se îmbrace în mătășării și răsuri, căci sânt' niște lucruri, care, în loc' de cinste, de multe ori pricinuesc' necinste. Iar că vorbesc' cu toți proștii, pă niț' un' om' învățat nu-l' poate lăsa conștiința ca să se mândrească de cel' asemenea lui; toți câți socotesc' că e rușine d'a vorbi cu mai micii lor', temându-se a nu-și strica cinstea, sânt' fără dreptă judecată. Fudulia nu poate stăpâni de cât pe d'ăi d'aceștia. Toți câți se gâtuesc', își strâmbă buzele, dau din mâini și din picioare când vorbesc', se silesc' a vorbi tot' vorbe nalte și sare dintr'o limbă într'alta, mărturisesc' că sânt' încă ne-învățați. Un învățat' e foarte departe de unele ca acestea; el' își vorbește simplu ca să-l' înțelegi, fiindcă pentru aceia'î' vorbește. Cuvintele lui sânt' dulci și plăcute, deși nu sânt' nalte și 'npistrite cu ostoson', lipon', taha ¹⁾ și altele ca ale celui ce sare dintr'o limbă într'alta; dar totuși are un șir' lin' și înțelegător', care te face să nu ți-se urască ascultându-l'. Dumneata, cocoane, de-î avea norocire vr'o dată să intri în vorbă cu vr'unu dintr'aceștia, te-î încredința mai bine despre câte îți spusei.

— Dia onoma tu theu ²⁾! Mă mir' cum de nu-ț e rușine să minți pă din-treg'! Dar și noi nu mâncăm' fân', frate, nu; și noi știm' câte cevași. Auzi

¹⁾ Cuvinte și expresiuni grecești, curente: *ὡς τόσον* = în fine, totuși; *λοιπόν* = prin urmare; *τάχα* = așa zicând, chipurile.

²⁾ Expresiune grecească: *διὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ* = pentru numele lui Dumnezeu.

auzi, cine în' spune mie că e învățat! Țăla care vorbește cu toți copiii! Tacî, la Dumnezeu, frate. Nu mai vorbi așa, că șade rău. Nici că voi să te mai ascult'. Îmi pierdui vremea ascultând' la fleacuri. Până acum' puteam' să fac' tacămu de porunci ce me-au zis' sameșu. Du-te, frate, în pace și mă lasă într'aceia ce au știut' părinții miei, carii nu știa atâtea filosoficale și totuș' au fost' în rândul' boerilor'. V'ați găsit' voi acum mai isteți să îndreptați lumea cu umăru; vă înprotiviți tutulor', ca când numai voi mâncați sărat'. Du-te, du-te frățico, du-te și mă lasă că'm' vine isterico, du-te. Păcat' de tinerețele tale; îți pierzi vremea cu fleacuri, învățând' că pământul' se 'mvârtește, iar nu soarele; că e în aer', iar nu pe apă, după cum zice scriptur'a. Infige-te Rumâne la treabă, nu umbla cărmind' încoaci și'ncolo, alătură-te pe lângă vr'un' boer' să aibî și tu o ușă deschisă, învață praxis' ca să te faci mâine poimăine un condicar', apoi sameș' și celelalte care te fac' să fii în rândul' oamenilor' ș' al' boerilor', iar nu într'al flaitărilor'. Insoară-te și ia o fată de boer' cu zestre bunicică, moșie, țigani, bani și de toate. Nu umbla derbedeu tăind' căinilor' frunză. Cu mincuni d' astea: că pământul' e așa, că se'mparte într'atâtea țări, că sânt atâtea stele pă ceru, nu roșești tu o'ă. (sic) Ascultă-mă ce'ți spuî. Tu ești încă copil', dar eu sânt' acum om' întreg' cernut' și pân sătă și pân çur'. — Cocoane Andronache! Eu ca să mă alătur' pă lângă vr'un' boer' și să mă numesc' om' al' lui, nu'm' vine nici decum s'o fac'. De câte ori voi zice: eu sânt omul' cutăruia, mi se va duce mintea la bieți robî țigani, pă care i-auz' adesea zicând': eu sânt' al' cutăruia boer'! Și decât să mă laud' c'un' nume de rob', mai bine voesc' să fiu absolut' suppus' numai legilor' drepte și moralicești. Iar ca să mă însor' și să iau o fată de boer' cu moșie, țiganî și bani, nici aceasta n'o pocî face, din pricină că nu mă iartă starea. La o casă să cer' multe; venitul profesionului sau dregătorii mele este mic', cu care nici eu nu pocî trăi, dar să mai țau și casă. De cât să zic vai de noi, fugind' pă râpe și prin prăpăstiile pădurilor' stufoase cu nevasta de mână de fric'a Turcilor', mai bine voi zice vai de mine. Dumneata știî nestatorniciile țării noastre și o țară în care poruncește despotismul' și împărătește lucsul' cu nestatornicia vremilor', nič'odată nu vei vedea-oă bine lăcuită; lăcitori ei din zi în zi se înpuținează din pricina căsătoriilor' care sânt' pentru ei un' iad', iar nu o fericire, precum în alte țări. — Dar de ce ești nerod'. Ce ai tu cu lumea, de să'nsoară au nu, tu vezi de tine. Toate câte'ți tribue, le iaî de zestre; n'ai decât să poruncești. Când va fi răsmiriță trimiți carăle cu calabălăc' înnaînte; puî caî la calească și plecî și tu cu nevestic'a după băjenie. De te-au jefuit', tu, dacă ai stăpân' vrednic', numai dintr'un' zapcîlăc', iar puî la loc ce-ai pierdut'. — Ași pune la loc', când aș' fi învățat' să hrănesc' binele aproapelui. — Hî, minte de copil. Ce-î să faci? Nu-l poți face să-și cunoască folosul'! Ei bine, dar tu, numai cu zestrea nevestii poți trăi împărătește, de-î fi iconom'. — Da, coconule, când' n'aș' ști că peste moșiile ei nu sânt' decât numai un isprăvnicel', peste țiganii ei un' vâtaf' și peste alelalte un' amanetar'. — De ce? — De ce, așa sânt' toți. — Ce fel'? — Astfel, zestrea nevestii tribue să fie tot' d'auna întreagă, aimintrelea încapî în mare nevoe. — Asta e știută. Tu să nu-î prăpădești zestrea c'apoî te-a luat' dracu. — Coconule! ea singură o prăpădește, căci ea nu poate (ca să nu zic' că nu

știe) face de mâncare, nu poate lucra, nu știe iconomia casii, nu știe da țâță și crește copii și altele pentru care toate acestea trebuiesc' slugi cu simbrie. — Aferim! Aferim! ș'apoi ce vrei? să-ți aducă și zestre, să-ți facă și singură toate lucrurile; cătr'acestea nu-ți este rușine să mai spui că nu știe face bucate! Ce vrei, să-ți fie bucătăreasă, iar nu nevastă? Nu-ți aduce ea țăganî de zestre, care să-ți fie și de bucătar' și de jâmblar' și de chelar'? Țăgănci care să lucre și să dea țâță și creștere copiilor'? — Aduce, coconule, dar trebuie știut' că eu, cât sânt' de sărac, totuși nu-m' pocî încredința viața mea în mâinile țăganului și iconomia casii asemenea. Viața e prea scumpă, ea nu se păstrează decât cu mâncarea bucatelor' gătite curat' și simplu. Copii miei decât să se hrănească din laptele țăgăncii și creșterea să aibă dela ea, iar nu dintr'al' mumei lor', care să știe a-i da și creștere moralicească, mai bine să nu fie nici de cum.

Sfârșitul' căsătorii nu este pentru ca să luăm' zestre și cu aceasta să ne facem' bogați fără a ne păsa dacă fat'a ce luăm' este vrednică de căsnicie au nu, căci norocul' e nestatornic, ci este să ne luăm' soție care să ne ajute la ținerea casii, adică ea să economisască în casă și bărbatul' s'aducă d'afară. Să știe cum să ne ușureze mâhnirile în întâmplări de nenorociri, prin mângâierile ei cele dulci, dragăstoase și nevinovate. Să știe datoriile ce are către bărbat' și bărbatu către ea. Să naștem' fii și să-i hrănească însuși mum'a cu chear laptele ei, iar nu țăgăncile; să-i creștem cu bună educație, dându-le tot' felul' de învățături până în vârsta în care sânt' în stare ca să se hrănească singuri. Astfel' să urmează, coconule, în toată lumea, numai noi sântem cariî facem' neguțătorie cu înșurătoarea; îndată cum ne pomenește cinevași de înșurat' pentru vr'o copilă, întrebăm' ce-i dă de zestre? Cutare și cutare. A! nu facem' treabă; eu pocî să iau una cu atâta și atâta; fără a mai cerceta de talanturile sau vișile ce are. De auzim' că este undevași vr'o fată care are zestre bună, fie urâtă cumă, fie neroadă, vacă întreagă, întrebuintăm' toate mijloacele până o lom' de soție, zicând că ce'm' pasă mie dacă e urâtă au neroadă, bani să aibă; gălesc' eu frumoase încoaci, încolo, știu ca omu. Ea pe urmă, în loc să-și sumeață mânicele, să pue șervetu pă dinainte și să meargă singură la cuhnie să gătească, au încai numai să învețe pe bucătar, să sue în pat' și începe a bate în palme și să poruncească pentru toate. Nu strică ea însă nimic' la aceasta, căci cine i-a spus' ei datoriile au legile căsnicii, adică cine a învățat-o să gătească, să spele, să calce, să coase, să toarcă, să facă țorapi, să ție o curățenie ș'o mare iconomie în casă, să știe citi și scri, cânta cu vr'un organ' și altele mulțime ce să țin' de adevărat'a fericire a unei căsnicii? Părinții? Părinții săracii, știind că niminea nu intrabă de știe au nu știe fie-sa acestea, ci toți intrabă ce are de zestre, au fost' siliți să-i păstreze banii ce' ar fi cheltuit' cu ea pâla dascăli și dascălițe, ca să-i înpreune cu aceia din vânzarea lucrurilor' ce au și să-i dea de zestre, adică să se desbrace pă el' și să îmbrace pă fie-sa, au mai bine pe ginere-său. Astfel' de va avea un părinte doă au trei fete, ce trebuie să facă! Săraci bieți părinți!! Asta e pricin'a, coconule, de plâng' mulți părinți când nasc' fete; în loc' să se bucure că este fiul' lor', ei săraci blestemă cu amar' ceasul' în care s'a zămislit' știind'

ce li se gătește-să pață! — Toondi ¹⁾, frate, așa este: mi-s'a întâmplat' să văz' eu însum' cu ochii. Ș'apoi fat'a, după ce să mărită? — După ce să mărită, știind' că a adus' zestre, începe: Neicușorule! punem' o jupâneasă în casă, că țiganc'a e prea murdară. Neică! să ne cumpărăm' și noi o calească noă, că asta dela băbăcuț'a e după mod'a veche. Neică dragă! fă-m' și mie salop' cu samur', cum are cutare care e mai de prost' neam' decât mine și s'a măritat' cu mai puțină zestre; dar eu, știu nene, că am' adus' atâtea mii de lei ș' atâtea lucruri. Neene, nene! a venit' marfă noă; dă-m' vr'o mie de lei să-m' iau și eu câte cevaș, că toate cucoanele târguesc'. Cere, îi dă; cere, îi dă până se isprăvesc' banii; de unde ia, scade. Pe urmă, — neică, fă-m' cutare, — soro, acum nu poc, că n'am' de unde, până n'oi intra și eu în vr'un husmet'. — Fă-m' nene, c'apoi de nu, singură în' fac'. — Soro, n'am', crezi-mă. — Să te crează Dumnezeu. Ce felu n-ai? Eu nu-ți ceru dela tine, ci din zestreă mea. — N'am', soro, n'am'. Zestreă s'a cheltuit. — Cee! Eu nu știu, dă-m' zestreă încoaci. Eu cu zestreă mea poc să-m' iau alt' bărbat' care să-m' facă ori câte-i voi cere. — Ce zestre! Zestreă ai cheltuit-o dumneata cu salopuri, rochi, caleșcii și altele. — Ce ziici!, dar cee, să-ți robesc' eu ție și să'nbrac dela mine! Ha! calicule! Te-am' făcut' om' cu zestreă mea. Te-am' scos' la lume dintre proști, moșicule! Ș'apoi mai ai gură să-m' răspunzi! Dă-m' zestreă încoaci, că te ia dracu! Te bag' în pușcărie ș' acolo te mănăcă viermii; f... în c.. p'a de te-a făcut, moșicule și cociuile ce ești! — Toondi, frate, dar, ostoson', nu strică ea. — Nu, nu, stricăm' noi că nu căutăm' să ne luăm' soții de potriv'a noastră și să ne punem' măsură la cheltuială. Una care să nu ne ceară atâtea ș' atâtea și care să mai rabde câte odată, să crează la neavere și la nenorocire, ci toți vrem' să luăm' fete de boer' cu zestre mare. Iată ce face zestreă! Pe fată n'o lasă să fie învâțată și pă ginere il' face s'auze povestindu-i ocări și mai pe urmă să se odihnească în pușcărie. — Toondi frate, la aceasta în' plac cum vorbești; nu pentru că am' și eu fete mari, căci fetele mele, după procopsal'a ce au, le poc mărita fără niț'o zestre; nevasta mea fiind greacă, le-au învâțat' grecește farsi farsi. Știu cum să zice grecește apă, pâine, sare, masă, toate, toate cu un' cuvânt' și osebit' d'acestea, coasă la gherghet' înfricoșat'. Nu m-e rușine cu ele, îi spu, ci pentru că această urmare r(e)a a noastră ne pricinuește ticăloșie. — Neneecoo! neenecoo! fa nenecoo! — Țe-ai psihimu²⁾! — Ioite, Stanca nu va să vază de mine, ioite căzuî alergând' pân curte după Trucă, că să-i dau o palmă. — Faaa! țoroica țe esti! De țe nu vezi di coconiț'a, hai! Cum o sa-țu da țințizeți la c.. acus acus; ai lotu nasu dila stapun-tu prea multu; pune coconița pantofu la pițor, ca e-a cazut', țoroica! — Dumneaei va fi una din coconițele dumitale? — Dară, loghiotate, dumneaei este a mai mică; n'are decât optsprezece ani și întrece pă surorile ei cu înțelepćunea; când va fi dumneaei în vârste' n'o să fie niț' o fată care să-i-se potrivească. — Dară, coconule, nimic' mai adevărat' și mai sigur' decât asta, după cele ce auzăi. — Ce-ți spu eu. — Ar' fi bine însă s'o mai slăpâniți; să n'o prea lăsați cu țigani

¹⁾ Expresiune grecească: τῷ ὄντι = într'adevăr.

²⁾ Expresiune grecească: ψυχῇ μου = sufletul meu!

pă jos', căci dela ei n'aude de cât vorbe urâte și copii știî prea bine, că ei sânt' măimuțe, ce aude vorbește, ce vede face. — Nu știî ce vorbești. Fetele mele nu sânt' d'acelea. Ele sânt' mici, adevărat', dar totuși știu ce e frumos' și ce e urît'; mă pomenesc' cu ele câte odată că mă cheamă la fereastră și'm arată pă câte un' logofăt' muchelef', zicându-m': «ioite, babacule, ce frumușel' e logofātu ăla. Ce bine îi șade legat' la cap'. Ah! băbăcuțule! Nu văzuși pă unu care trecu. Era nalt' și tânăr', cu antereu de cutnie, cisme liochi, taclit' la brâu, fermenea numai fir', legat' la cap' cu un' taclit' frumos' și cam' p'o ureche pusă legătur'a, gubeaoa capladisită cu croazea; fășăia, fășăia hainele pă dânsul', bată-l' crucea, ce frumos' îi sta, o să fac' amur' cu el'. Gândește-te acum, loghiotate, dacă fetele mele n'ar cunoaște binele din rău, n'ar' cunoaște nici frumosu din urît'. Dar cu fiu meu ai cunoștință? — Ba nu, coconule, n'am' avut' norocire. A, să-l' vezi și să intri cu el' în vorbă, nu-î stă altu înaintea. Numai el im' samănă mie și d'aceia îl iubesc mai mult': isteț', vorbitor' ce să-ți spuî, ce iase din pisică, șoareci mănâncă, povestea ăluia; ei, dar el m-a'ntrecut'; căci pă vremile acelea, pă când învățam' eu, nu era atâtea învățăturî, i-am' zis' să vie pă la școal'a dumnea-voastră, să mai învețe câte cevași și rumânește, că la Elinica e telos' telefeon' ¹⁾ și zice că e rușine, fiindcă e acum om' mare. — De câți anî este, mă rog? — De 15 anî acum la toamnă. — Pentru unile din științele ce să'mvătă în școal'a noastră este prea mic', iar nu cum zire dumnealui; în școală vin' tinerî cari au câte 20 și 30 anî, vin' oamenii de câte 40 și 50 anî de ascultă la filosofie, iură, sau alte științe nalte, fără să zică că le este rușine a învăța ceia ce nu știu. — Ba mă iartă că minți. La grecește am' văzut' și eu copii de câte 20 până în 25 de anî paradosânt' mathimă la Thuchididis, dar la rumânește nu, căci n'are pentru ce; dacă odată știe copilul' grecește și elinica și ș-au fărămat' limb'a cu grammatichi a lui Neofit', rumâneasca o are gata, nu e așa? — Nu, coconule, de citit' și scris' neregulat' poate, dar ca să știe și acelea câte le știu, nu copii ai mari, ci copilași ai mai mici care nu învătă de cât numai d'un an' au doi în școală, nu-e cu puțință, macar' să'î fie limb'a cât de sdrobotă cu tipto tiptis' tipti și iată de ce: la grecește cu elinește trebue ăl' puțin' să învețe 10 au 15 anî ca să știe cât ăl' dela rumânește care' învătă numai de patru au cinci anî; căci acesta îndată după grămatec'a limbîi lui, pă care o trece în 6 luni, începe la științe, iar acela trebue numai până să învețe grămmatec'a elinească doi au trei anî, pe urmă limb'a elinească ecplicată în grecește doi trei anî, apoi științele în trei patru și cinci anî. Limb'a elinească este foarte grea de învățat', din pricină că nu să vorbește nicăiri, ci numai să citește; adevărat', este folositoare și de trebuință s'o știe un' tânăr' ce voește să aibă idee de mai multe lucruri, dar ca să nu piarză vreme multă la învățătur'a ei, poate să facă așa, mai vârtos' noi Rumâni: să ne învățăm' mai întâi limb'a noastră cum să cade, adică grămmatec'a și toate științele ș'apoi să'ncepem' a învăța p'a elinească; după ce odată știe copilul' ce e grămmatec'a, prea lesne învătă p'aceia care n'o știe; știe cum să 'ntrebe pă dascăl' despre părțile cuvântului limbîi ce voește

¹⁾ Expresiune grecească: τέλος τελευταίων = sfârșitul sfârșiturilor.

să învețe, înțelege câte-î spune, ș'asa într'un' an' au doi cel' mult', el' știe grămmatec'a elinească cum să cade. Știind' grămmatec'a bine, mai învață un' an' la vr'un' scriitor' elin' cum este Plutarh', Tuțidit' și alții, cetește științele care le știe înțălesul' încă de când le-au învățat' în rumânește, pe urmă cu dicsioneru, ca și cel' mai învățat' la elinește poate înțălege pă or' care scriitor' cât de elinește să fie. Astfel', coconule, în loc de 10 au 15 ani, unuia care știe ce e grămmatec'a și științele într'o limbă, nu-î trebuie decât trei ani cel' mult' ca să'mvețe limb'a elinească care este foarte de folos' celor' ce n'o știu. Iar pentru limb'a italienească, franțuzască și altele, n'are trebuință tânărul' decât numai d'un' an', fiindcă sânt' limbi vii.

— Du-te la dracu cu mincunile tale cu tot'! Cu d'ald'astea vreți s'amăgiți pe oameni ca să nu-și dea copii întâi la grecește? Și vreți să mă scoți și pă mine din pepeni mieii! Ei copile, câți s'au căsnit' să m'abată din dreptele și sfintele mele idei și n'au putut', ș'apoi tu. — Eu, coconule, nu te.. — Tu nu mă.., tu să pleci mai curând' d'aici! Ait, ait, mergi în pace și mă lasă să m' văz' de trabă — Slug'a dumatăle, cocoane Andronache — Cale bună! Faaa! Măăă! Slujitor' bree! — Auz', auz' coconașule. — Vacă încălțate f... vă g... mâni voastre f... az'și mâine. De do'ă ceasuri strig' și pă nici unu nu v'aduce dracu pân casă! — Apoi, apoi coconașule, eu nu știam' pă cine chemi; eu de, auzii strigând' fa și mă și eu gândeam' că cheamă pă cineva așa: fa au mă.

— Auz' ursu din pădure, auzi! Cum o să te ia dracu Rumââne! Tu, ca când n'ai mai slujit' pă la boeri, zii măgarilor' ăloră să'm' umple un' čubuc' și čoroaici să vie să gătească pă coconiș'a; măă, spune-î să se spele bine pe mâini să nu'm' vie cum e învățată ea, c'o deșel'.

Ei, acum să mă'ntorc' acolo de unde îm' tăe coconu Andronache șirul' vorbirii. Europeni, zisei, trag' un' folos' foarte mare din teatru; cei tineri cari încă n'au căzut' în vii, văzându-le ce fel' le cinstesc' oamenii, se feresc' de timpuriu a nu cădea într'însele. Cei care din întâmplare să stăpânesc' de vr'una, întrebunțază toate mijloacele a scăpa de dânsa. Privitorul' vede aci ambiția, patriotismul' și tot' felul' de talanturi, precum' și tot felul' de vii; șezând în lojă, își alege aceia ce vede că trage mai mult' dragostea oamenilor'. Teatrul', în scurt', este o școală pentru toată starea și vârsta de oameni. Câtă îndreptare s'ar' face neamului rumânesc' când să aibă orașele noastre câte un' teatru! Dar, o să zică neștine, că nu sânt' în limb'a rumânească comedii, opere tragedii și c. l. Asta e ăi' mai lesne lucru din lume; iată ce fel' se poate face: fiecare oraș', cât de mic', tot' trebuie să aibă 70 au 80 lăcuiitori cu stare, adică boeri și neguțători; aceștia de vor' da toți numai câte o sută de lei, fac' 8000 de lei; cu acești bani se poate face și teatru și hainele trebuințoase acterilor' (catropă) și tot' felul' de comedii, tragedii, opere se pot' tipări; iar pentru talmăcit' în rumânește, fie care tânăr', iubitor' de patrie, va bine voi fără nič'o plată, numai să fie sigur' că se tipăresc' și nu'i rămâne osteneal'a pierdută, precum a multora, care a stricat' curajul' la toți câți vor' să mai talmăcească câte ceva; pă mulți i-am' văzut' luând' condeiul' în mână aprinși de patriotism' ca să traducă, dar aducându-și aminte că nu-e niminea care să le tipărească, iarăși s'a lăsat' ohtând' cu lacrimile în ochi și blestemând' p'acea cari

se'nprotivesc' d'a se face o casă cu venit' pentr'u tipărirea cărților'. Dea Dumnezeu, d'acuma încolo să urmăm' Europenilor' mai d'aproape, ca să ne putem' numi Europeni și cu faptele, nu numai cu numele.

G. Pleșoianul'.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleșoianu*, în *Anal. Acad. Rom., Mem. sect. ist.* s. II, t. XXXVII (1914—1915), p. 370—373, analizează pe scurt prefața.

București: Biblioteca Academiei Române.

1428. <Pleșoianu Gr.>, *Grămatică românească*, Craiova 1829).

N'am văzut exemplare, iar istoricii literari nu o amintesc.

461. Gr. Pleșoianu, *Caligrafie*, 1829 (titlul interior).

În *Abecedarul franțezo-romanesco* al lui Pleșoianu, tipărit în 1829 (vezi aci nr. 1426), se menționează la pag. 56, printre «Cărțile ce s'au lucrat' în școal'a națională a Craiovei și s'au dat' la lumină» și această

Грѣматикѣ Рѣомѣнскѣѣ пи о Комаѣ.

Iar mai jos adaugă o notă referitoare la manualul de *Caligrafie* și la această *Gramatică*; de alta nu poate fi vorba, pentru că, până la această dată (1829), nu tipărise nici-o gramatică:

Mulțumirile pentru acest' lucru folositor' neamului, sântem' datorii a le da Dumnealui, prea vrednicului de toată cinstea și nemurirea adevăratului patron' Scarlat' Roset', printr'a căruia îndemnare și cheltuială s'au și dat' la lumină. Dacă acest' patriot' n'ar fi fost' înflăcărat' de dragoste către patrie și neam', noi am' fi fost' multă vreme lipsiți și de regulile limbii (*Grămmatec'a*) și d'ale scrisorii frumoase (*Caligrafia*).

1429. Pleșoianu Grigorie, *Caligrafie*, Sibiu 1829.

ІГОРІДѢ | ДѢ | скрїсоаре фрѣмоасѣ, аѣ | КІЛІГРІФІѢ | РѢМЖІАСКѢ, Фран-
цѢзїаскѢ, РѢсїаскѢ, НѣмцїаскѢ шї ГрѣчаскѢ. | ДѢ | Г. Пѣшолансїѣ.

Ге вїжд' ла лїберїа Д. Цѣорѣ Петроїїчї дїн Бѣксерїї, лїжнѣ Бѣрѣїїѣ | 1829.

Titlul interior, litografiat (facs. nr. 461), are puține schimbări față de titlul tipărit pe copertă. Pe coperta finală o gravură: triumful dreptății, cu legendă de 4 rânduri.

Format oblong, 23 foi litografiate, albe pe verso. Pe f. 2:

Inștiințare.

Limb'a rumânească nu e necunoscută în Europ'a, dar scrisoarea ei este de un' caracter' așa de bizar' încât nič' un' European' n'o poate citi. Toate neamurile Europii scriu în rând' și cu regulă, numai noi Rumânii ne mândrim' de barbarismul' scrisului cu aruncături și încurcat', care mai mult' se găcește decât se citește.

Poate zice neștine că cu literile slovane nu putem' scrie mai frumos'; tribue să sufferim' așa până când vom' îmbrășa iarăși p'ale noastre Latinești. Dar eū răspunz' că Rușii tot' cu literile slovane se slujesc' și cu toate acestea aū o scrisoare de se pare omului că nu e Rusască ci Franțuzască. Apoi dar noi Rumânii dece să nu scriem' frumos' și regulat' ca să ne putem' citi scrisorile, atât noi cât și striini? Pentrucă n'am' avut' ăl' puțin' învățatur'a Grămmăticiei și o Caligrafie după care să-și îndrepteze fiecare caracterul' condeiului. Această lipsă întristătoare, m'a făcut' să mă gândesc' despre întâmpinarea ei, și d'ocamdată nu putui sluji râvnei mele, iubirii de patrie și dorinții fiilor' ei decât cu această Caligrafie mică, dar folositoare, de va fi întrebuințată.

G. Pleșoianul'

La f. 3 o gravură demonstrativă pentru «Ținerea trupului» (facs. nr. 462), urmată (f. 4) de explicațiuni. F. 5—13 caligrafia românească; f. 14—17: «Literile franțuzești»; f. 18—19: «Literile Rusești»; f. 20—21: «Literile Nemțești»; f. 22—23: «Literile Grecești».

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleșoianu*, în *Anal. Acad. Rom., Mem. sect. ist.*, s. II, t. XXXVII (1914—1915), p. 370. — N. Iorga, *Contribuții la ist. lit. rom. în veacul al XVIII-lea și al XIX-lea*, în *Anal. Acad. Rom., Mem. sect. lit.*, s. II, t. XXVIII (1905—1906), p. 266—267. — *Curierul românesc*, I (1829), p. 40, anunță plecarea lui G. Pleșoianu la Sibiu pentru tipărirea Caligrafiei, ajutat de Scarlat Roset.

București: Biblioteca Academiei Române.

1430. Rückert Cristian-Albert, *Învățătură pentru facerea păinii*. Traducere din nemțește în grecește de Dim. Samurcaș, iar din grecește în românește de Alex. Beldiman, Iași 1829. Ed. II.

ѦѢѤѤѤѤѤѤ | сас ПокѤцїнѣ. | Пѣнтрѣ фѣчѣрѣ пѣїїїї чѣїї дѣ Ѥѣїѣ | маї
нѣїгрѣ, | пѣнтрѣ чѣ ѣлѣѣ дѣ кѣсѣ. | Пѣнтрѣ фѣїїна чѣ спѣ Ѧтрѣѣїїн-їѣрѣ ѣскѣ-
тѣлѣѣ. | Пѣнтрѣ хрїсѣ, шї ѣлѣїї: дїн | картѣфѣлѣ. | Пѣнтрѣ сѣмѣнѣтѣлѣ лѣѣр, лѣскѣ-їѣрѣ,
шї пѣстрѣрѣ лѣѣр.

Ѧлѣѣтѣїїѣ дѣ кѣтрѣ Г. Хрїстїѣн | Ѧлѣѣрт Рѣкѣрт Ѧ лїмѣа нѣмцѣскѣ, | шї
тѣлѣмѣчїїѣ Ѧтрѣ чѣ грѣчѣскѣ, | дѣ кѣтрѣ Дїмїїтрїѣ Ѣамѣрѣкѣ | Дѣфѣѣѣѣ. | 1829.
Іѣїїѣ 7. | Ѧ Тїпогрѣфїа сѣїїїї Мїнтрѣполїї. | Ѧ Ѧїїї. | Дѣтѣ Ѧ дѣѣ ѣлѣрѣ.

In-8° mic, 1 foae (titlul, alb pe verso) + 36 pagine.

Pag. 1—2 aceiași prefață a lui Dim. Samurcaș ca în ediția I-a, an. 1818 (reprodusă aici la pag. 241), dar datată «1829 Mai»; în a II-a ediție lipsește prefața lui Beldiman.

Dela pag. 28—34 adaose ale lui Samurcaș, sub acest titlu: «Adaosurile acelui depe nemție tălmăcitoriu». La pag. 35—36: «Scară de cele ce să află în cartea ačasta».

Pentru ediția I, din anul 1818, vezi nr. 990.

București: Biblioteca Academiei Române.

Ținerea trupului.

462. Ținerea trupului, din Gr. Pleșolanu, Caligrafie 1829.

1431. Schematismus și Calendar pe anul 1829, Oradea-Mare. Românește și latinește.

Față de titlurile anului 1822 (vezi nr. 1163), numai aceste deosebiri: la Schematism, finalul: «a Christo nato M. D. CCC. XXIX. Incorporationis 72 Parochiarum Anno V. MAGNO-VARADINI, TVPIS C. R. PR. BIBLIOGRAPHIAE TICHYANAE». La Calendar: PRE (în loc de PE) și finalul: «.. Lunei. SI NUMERA DILE 365, IN ORADEA MARE, CU TIPARIU LUI IOAN TICHY». La cel interior: .. ALMAE DIOCESEOS...

Formatul, cuprinsul, la fel ca pentru ceilalți ani: 1822, 1824, 1827, 1828.

Ediția anului 1829 are 113 + 6 pag., ultimele nenumerate.

București: Biblioteca Academiei Române.

1432. Suciu Moise, Semnul bucuriei și a poștei inimei, Buda 1829.

ГЕМНА | Бѣжрый шн а пофтий Нинимей, | кареле | прии исевнта Жертвире |
а | Прѣ Ёноратълѣй, шн де бѣн цен нѣскътълѣй Домн | ПОНВІСІЕ ПЛЮФ | ачелѣй |
чи кѣ нѣпсѣъ маре спре Кѣлтѣра Нѣмълѣй Ромѣнск априндере пѣтъ ацицат, прѣкѣм
шн ꙗ Трѣктѣл Ёрашѣлѣй Гюла а Ёхѣлелор де Лѣуѣ | Г. н. ҃. Док. Дирѣктор. ш. а.
Прѣ Ётрѣлѣшчѣлѣй шн Прѣ Ёфинѣшчѣлѣй Домн | НѢГТОР ІОАНОВИЧ | дин
мнла лѣй Дѣмнѣзѣ ꙗ Ёпархѣа Прадѣлѣй кѣ вѣднѣчѣе алеѣсѣлѣй де Лѣуѣ Г. н. ҃.
Еписѣоп, прѣкѣм шн ꙗ Дѣминатѣл Коѣмѣтат ал Прадѣлѣй Нѣсѣсѣор ш. а. кѣ окарѣа

ашеърїѣ Салѣ | ꙗ Скашнѣ Епископск дин инимъ фїаскъ ши ѱмилитъ, | ꙗ
ꙗтинде | МОУГІЕ ГУЧУ | ꙗ Прѣ Дѣмината а Гѣинцелор Үниверситате Пестѣ
І-ашѣ дин ал | Дѣцелор Явнторѣ.

ꙗ Бѣда | кѣ Тѣпарюл Крѣсчїѣ Үниверситате дин Пестѣ. | 1829.

In-4°, 10 pag. Pe verso titlului următoarele versuri:

Bătrâni, tineri, mari, mici a aplecare
Capetele voastre celui mai mare
Vă învățați; căci Dânsul lumina
Vrea se vă aducă și stămpărare.

Autorul.

Jure solennis mihi, sanctionque
Pene natali proprio, quod ex hac
Luce Mecaenas meus adfluentes
ordinat annos.

Horatius, ode XI, v. 16—19.

Urmează 50 strofe de câte patru versuri (trei lungi, al patrulea mai scurt). La începutul textului un frontispiciu cu diferite motive antice, reprezentând simbolul poeziei: 2 femei și un copil, bustul Minervei și al unui filosof, o ruină circulară, un stup, material de scris.

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ungară*, II, 281—282, nr. 1232. Dr. Ciuhandu, *Din viața lui Nestor Ioanovici*., Arad 1929, p. 30, nota 1.

București: Biblioteca Academiei Române.

1433. Moaler Petru, *Simbolul plinelor de bucurie simfiri*, Buda 1829.

ГУМБОЛЪ | пинелор де бѣкѣе симцирѣ, | кѣреле, | Тинеримѣ академикъ
Романъ дин Пестѣ | (прин патронилѣ Прѣ чинститѣлѣ ши де новил ѱн нѣскѣ-
тѣлѣ. Д. | МОУГІЕ ГРѣБОЕГІ | де ППДІА, | Ячелѣ | кѣ ꙗѣпѣатъ дорнѣ
спре кѣлтѣра Нѣмѣлѣ Романѣск кѣпринс; прѣкѣм ши | ал мѣрнѣ Дѣнѣтаѣ, кѣрѣ
администрѣскѣ фѣндѣсѣрнѣ Гѣоалелор | Наѣоналѣ де л. г. н. Ү. алѣсѣлѣ Кондѣнѣтат
ш. а.) | Прѣ стрѣлѣчитѣлѣ ши Прѣ Гѣфинѣитѣлѣ Д. | НЕГТОР ІОЯНОЕИЧ, | дин
мила лѣ Дѣмнѣсѣ ꙗ Епарѣѣ Ярѣданѣ кѣ вреднѣѣ | алѣсѣлѣ Д. л. г. н. Ү. Епископ;
прѣкѣм ши ꙗ Дѣминатѣ | Комитат ал Ярѣдѣлѣ Ясѣсѣсѣсѣ ш. а. кѣ окасѣ ашеърїѣ
салѣ ꙗ скашнѣ Епископск дин инимъ фїаскъ ши ѱмилитъ, ꙗ ꙗтинде.

ꙗ Бѣда | кѣ Тѣпарюл Крѣсчїѣ Үниверситате дин Пестѣ. | 1829.

In-4°, 14 pagine; în fruntea textului un frontispiciu: o liră și cornul abundenței.

Pe verso titlului:

Nu din datină, ci din însași în născuta Legea Firei ne îndemnăm și ne învățăm întru întimpinarea celui de cât noi mai bătrân cu anii, mai mare cu sufletul, mai înțelept cu mintea, mai puternic cu fapta, mai înalt cu starea, cu umilință fiască a eși: acestuia a ne supune, pre acesta a-l asculta și întru toate în scopul urmării fericirii noastre făcute Demândăciuni cuviinchoasa obedință a-î arăta.

Autorul.

... Sine quantocyus per Ora hominum ferantur, iisdemque quibus lingua romana, spatiis pervagentur et celebrentur. Magna et jam longa est Exspectatio TUI quam frustrari adhuc, et differe non debes.

C. Plinius Caecilius Secundus.

Lasă cât mai curând prin gurile oamenilor ale TALE prea vreadnice fapte a se purta și, în toate locurile, unde este Linba Romană, a se vesti și răsună; mare și îndelungă este acum așteptarea TA, prin carea pre noi încă mai departe a amăgire și din zi în zi a o mănare nu trebuești.

Caŭs Plinius Cecilius al doilea.

La sfârșit:

Zis-am Petru Moaler, în Crăiasca și prea luminata a Sciințelor Univer-
sitatei Pestană I-lui an a Legilor auzitoriu.

Dr. A. Veress, *Bibliografia rom.-ung.*, II, p. 280—281, nr. 1231.

Sibiu: Biblioteca «Astra». București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

1434. <Kontos P.>, *Tălmăcirea Sf. Simbol și răspunsul lui Nichifor Theotoc contra Uniților*, București 1829.

ТЖЛМЪЧІРЄ | РѢМЖНІСКЪ, | ДНН ТЖЛКШІТЪ ЛЕВЪЦЪТЪРЪ, ДНН 12: ПРТИ-
КЪЕ, | ЛЕ КРЕДИНЦІЙ, ЛДІКЪ ЛКІЕТЪРНАЕ СФІТЪЛШ | ГИМЕОЛ, ДЕЛА ПРАВОСЛАВНИКА ШН
ГОВОРИН-ЧІСКА БИСІРНИКЪ. ШН ДНН ІСТОРИА ЧІ ДДІТЪ Л СКРІЕ ДІ ПРЪ ЛЦЕЛІПТЪЛ
ШН ПРЪ | Ѡ СФІЦІТЪЛ МІТРОПОЛІТ, КҮРІС | НИКІФОР ѠЕѠТЪКЕ.

ПЕНТРОС ОҢНАЦІЕ ШН ОҢНИЦІЙ, ШН ЧІНЕ СЖНТ ДІЗГІНАЦІЙ, ШН ДІЗГІНІТЪРІЙ
БИСІРНИЦІЙ. КІРІЕ | ЛКІЕМ ЛТЖЛШІ ДДІТЪ САВ ДДІТ Л ТУПІР, | РѢМЖНІЩЕ.

КЪ КЕЛТЪЛА ШН ЛЖІТЪРІУЛ ЧИНІТІЦІАЛОР ШН БН-ІНЕ КРЕДИНЧОШІАЛОР ШН РЪКІНІ-
ТЪРІЙ ФОЛДСЕЛШ | ДІ ѠБЩЕ ЛА ПРАВОСЛАВНИЧІАЛОР КРЕЩІНІЙ.

ПЕ КІРІЕ ДШПЪ КЪКІНІЦЪ ШН КРЕДИНЧІЕ ЛФІЕРУСІТ ЛА | ПРЪ Ѡ СФІЦІТЪЛ ШН ПРЪ
ЛЦЕЛІПТЪЛ ЕПІСКОП | ЛА РЖМІНІКЪЛШІ, КҮРІС КҮР НЕѠФІТ.

Л' БЪКЪРІЩІЙ. | Л' ТУПОГРАФІА ДЕЛА ЧІШМЪ ЛІѠКѠ.

In-8°, 1 foae (titlul) + 49 pag. și alte 40 pagine.

Pe verso titlului aceste versuri:

Prea sfinte stăpâne.

Noao muse băznătoare, spre înțelepciune îndemnă,

Fiind odată găcitoare și pre alții lumină.

Iar al nostru dar de muse, e D(u)mnezeesc cuvânt,

Adevăratul dătătoriu, luminatul D(u)hul sf(ă)nt.

Pe prea-o-sfinția ta darul muselor și zorile luminat,

Și ale sf(ă)ntului D(u)h daruri te împodobesc neîncetat.

De aceia ca un hotar al legii spre întărire ce priivește,

Mică faptă din mare râvnă umilit mă rog priimește.

În prima parte avem comentarea celor 12 articole din Simbolul credinței, în 141 de
paragrafe. Termină cu: «Sfârșit», (p. 49). În partea a doua — după cum rezultă și din titlul
cu care începe această parte, pe care-l reproducem aici — avem 100 paragrafe în care se
combate unirea ortodocșilor din Transilvania cu biserica catolică. Dela p. 31—39: diferite
note explicative, referitoare la partea din urmă. Titlul părții a doua:

Ale prea înțeleptului și bine credincosului mitropolit al Cazanului, Kyr
Nichifor | Theotoche dela Charchire, Pravoslavnicul răspuns scris și tipărit
în Hal; În leat 1775. Iar acum s-au dat în stihuri spre folosul de obște al
pravoslavnicilor.

Pentru dăjghinarea cea noao din Transilvaniă ce să numește a Unirii și cine sânt dăjghinătorii și pricinuatorii de dăjghinare a Bisericii. Și pentru iscoditoriul al acești uniri Decâmil Țărigrădenul sau defăimare asupra acești unirii.

Pe ultima pagină:

Numele răvnitorilor omenescului și creștinescului folos.

	Trupuri
Prea-o-Sfinția Sa, îmbunătățitul părintele Episcopul Râmnicului,	
Kyr Neofit	100
Cuvioșia Sa, părintele protopopul Kyr Nicolaï Trăsnea	100
Dumnealui Căminaru Ștefănică	25
Dumnealui Căminarul Pavel Petrescul	20
Dumnealui Stolnicu Răducanul Clinceanul	50
Dumnealui Sărdaru Dimitrache Topliceanul	50
Învățați frații Dumnealor, Kyr Costandin și Gheorghie, Urzești .	25

Textul din urmă, *Combaterea lui De Camillis*, episcopul unit de Muncaci și Mara-mureș (+ 1706), este traducerea unei prelucrări versificate în grecește după amintita carte a lui Nichifor Theotoc, tipărită la Halle în 1775.

Traducerea românească, reproducând exact titlul grecesc («διά στίχων ἐκδότα»), spune «iar acum s'au dat în stihuri»; în realitate traducerea românească nu este în versuri.

După N. Iorga, *Două biblioteci de mănăstiri Ghighiu și Argeș... Catalog și extrase*. Buc. 1904, p. 17–20, nr. 21, traducerea textului din urmă «s'a tipărit între 1824 și 1840..», inspiratorul ei fiind mitropolitul Grigorie, «un om de o strictă ortodoxie, care traduse și tipări și o carte contra Armenilor (*Dovedire în potrivea eresului Armenilor*), în 1824».

Însă calitatea și formatul hârtiei, tehnica tipografică, aranjarea materialului în para-grafe comentate, dar mai ales legătura dintre cele 2 texte, dovedesc că partea a doua a fost tipărită, cași partea întâia, în 1829. De altfel și originalul grecesc (v. aici nr. 1436) cuprinde, în același volum, ambele tălmăciri.

București: Biblioteca Academiei Române.

1435. *Tractatul dela Adrianopole*, Iași (1829).

ТРАКТАТ | ДЕ ПІЧЕ | АТРЕ | МЪРНОРЪ СА АПЪРАТЪСА | ТЪТЪРОР РОССІНОР |
ШІ | АНЪЦІМЪСА СА АПЪРАТЪСА ШІ | ПАДІШАХЪСА ОТОМАННОР | АКИТ ЛА ІНДРІАНОПЛЕ
А 2 ГЕПТІКЪРЕ 1829. ЄШН.

· In-8°, 1 foae (titlul, alb pe verso) + 23 pagine.

Tipărirea acestui tratat a trebuit, de sigur, să se isprăvească cel mai târziu în anul 1830. Dim. Iarcu, *Annale bibliografice române*, p. 34 înregistrează cartea ca «broș. 4, p. 12».

Dela pag. 17 urmează:

Actul osăbit pentru Prințipurile Moldova și Țara-Românească pomenit în articol al 5-le al tractatului de pace încheiet între Rossia și Poartă, în Andrianopole la 2 Septem<v>rie 1829.

În exemplarul Bibliotecii Academiei Române (dela Const. Dem. Sturza) se află legată la sfârșit o foae litografată, străină de cuprinsul cărții și anume:

«Medailă făcută la Constantinopoli din poronca I. S. Sultanului, întru aducerea aminte venirii flotei rosiene în Bosfor, la 1833». Sunt reproduse cele 2 fețe ale medaliei (de aur), sub care urmează textul de mai sus, în limba franceză și sfârșește: «La No. 31 Albiniț Rom. Ești în litografia Albii».

București: Biblioteca Academiei Române.

1436. <Kontos P.>, *Tălmăcirea sfântului simbol*, București 1829. Grecește.

Δι' ἐξαστίχων | παράφρασις | τοῦ ἱεροῦ συμβόλου τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· ἥτοι σαφένεια τῶν δώδεκα ἄρθρων τῆς | πίστεως τῶν Χριστιανῶν. Καὶ τις παρσιπομένη ἡθικὴ παραίνεσις πρὸς τὴν | δογματικὴν φιλομάθειαν. |

Καὶ παράφρασις τῆς πρὸς ὀρθόδοξον ἐπιστολῆς | τοῦ ἁγιοδιδύμου καὶ σοφωτάτου Μητροπολίτου | κυρίου ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ περὶ τοῦ τίνες | οἱ σχισματικοὶ καὶ οἱ σχίσται τῆς ἐκκλησίας· καὶ περὶ τοῦ ἀποστάτου Δεσποτοῦ τοῦ νέου σχίσματος (sic!), λεγομένου Οὐνίας. |

Προσφωνηθεῖσαι καὶ ἀπριρωθεῖσαι τῷ Πανισρωτάτῳ καὶ Ἑλλογιμωτάτῳ (sic!) Ἀγίῳ Ἐπισκόπῳ | Ῥιμνίκῳ κυρίῳ κυρίῳ Νεοφύτῳ. |

Νῦν πρῶτον ἐκδίδονται διὰ δαπάνης τοῦ ἐντιμωτάτου κυρίου Εὐσταθίου χατζῆ Γιαννάκη Καριάδη | Γουριώτου τοῦ Θεσσαλοῦ εἰς κοινὴν ὠφέλειαν. |

Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Νεοσυστάτου Τυπογραφίου. | 1829.

Tălmăcire în strofe de câte șase versuri a Sfântului Simbol al bisericii ortodoxe răsăritene, sobornicești și apostolicești. Adică lămurirea celor douăsprezece articole ale Simbolului credinței creștinilor. Și la care urmează o îndemnare de morală pentru iubirea învățaturii dogmatice.

Și o tălmăcire a scrisoarei adresată către un ortodox de răposatul și prea învățatul Mitropolit domnul Nicefor Teotoki, despre cine sunt schismaticii și provocătorii schismei bisericii; și despre renegatul Decamil inventatorul noiei schisme numită Unire.

Dedicate și închinare prea sfințitului și prea învățatului Episcop al Râmnicului domnul domn Neofit.

Acum pentru prima dată se tipăresc cu cheltuiala prea cinstitului domn Evstatie Hagi Ianaki Kariadi Guriotis din Tesalia spre folosul obștesc.

În tipografia de curând întemeiată în București 1829.

Volumul de față, după cum se spune și în titlul, cuprinde două tălmăciri, fiecare având numerotație separată. Iată și titlul tălmăcirii a doua:

Τοῦ σοφωτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Μητροπολίτου Καζανίου Κ. Κυρίου ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ ΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΥ, ὀρθόδοξος | ἀπόκρισις συγγραφείσα καὶ ἐκδοθεῖσα ἐν Χάλλῃ ἐν ἔτοι (sic!) 1775· διὰ | στίχων ἐκδίδεται εἰς κοινὴν τῶν ὀρθοδόξων ὠφέλειαν.

Περὶ τοῦ ἐν Τρανσυλβανίᾳ νέου σχίσματος, | λεγομένου οὐνίας· καὶ τίνες οἱ σχισματικοὶ καὶ οἱ σχίσται τῆς ἐκκλησίας, καὶ περὶ τοῦ ἐρσορετοῦ τῆς οὐνίας ταύτης Δεσποτοῦ τοῦ Βολζαντίου, ἧ σπηλίτευσις κριτικὴ οὐνίας.

A prea învățatului și a prea evlaviosului Mitropolit al Cazanului, domnul domn Nicefor Teotoki din Corfu, răspuns ortodox întocmit și tipărit la Halle în anul 1775; se tipărește în versuri pentru folosul obștesc al ortodocșilor.

Despre noua schismă din Transilvania, numită Unire și despre cine sunt schismaticii și provocătorii schismei bisericii, și despre inventatorul acestei schisme Decamil din Bizanț, sau o înfierare critică a Unirei.

În-8°; 1 f. (titlul) +40+34 pag.; pe pag. 2 nenum. se află o dedicație în versuri a lui Polyzois Kontos către Episcopul Neofit al Râmnicului.

Există și o traducere în limba română a acestei cărți; vezi numărul 1434.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române; Biblioteca Prof. D. Russo.

1437. Aristia C., *Odă către Grecia*, Paris 1829. — Grecește.

Ὕμνος | εἰς | τὴν Ἑλλάδα, ποίημα | Κ. ΑΡΙΣΤΕΙΟΥ | Ἐν Παρισίοις, | ἐκ τῆς
τυπογραφίας Φερμίνου Διδότου | 1829.

Odă către Grecia, făcută de C. Aristia. Paris, tipografia Firmin Didot. 1829.

In-8º; 39 pag.; titlul se află pe copertă, la 1 și la pag. 3; la pag. 5—7 se află o dedicație a lui Aristia către învățatul Coray; la pag. 9 începe textul.

Traducerea de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române; Biblioteca Prof. D. Russo.

1438. Contele Palen, *Poruncă deschisă*, București 1829. — Foaie volantă. Rusește și românește.

In folio, 2 foi (albe pe verso); foaia a 2-a în românește.

Titlul: ОТКРЫТОЕ ПРЕДПИСАНІЕ. — ПОРЪНКТЪ ДЕСКНѢ.

Porunca se adresează cinovnicilor din satele Valahiei, ca să nu mai împiedice pe ispravnici în rânduiala carelor pentru cărarea proviantului.

Data: Март (19) дня 1829 года. Г. Бухарестъ.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 78—79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1439. *Publicație despre semănături*. <București> 1829. — Foaie volantă.

In folio, 1 foae.

În loc de titlu: «Dela ocârmuirea Sfântei Mitropolii», după care urmează măsurile luate de Petru Theodorovici Jaltuhin cu privire la semănăturile ce trebuie să facă locuitorii.

Foaia poartă pecetia Locotenentului mitropolitan, «Ne(o)f(i)t R(ă)mn(i)c 1824».

Data: «1829 Aprilie 19». Ex. în ms. rom. nr. 1071, f. 103.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1440. *Înștiințare despre prinderea soldaților fugari*, <București> 1829. — Foaie volantă.

In folio, 1 foae. Titlul întreg:

Copie după predlojenia de plin împuternicitului Prezident către săvârșitorul divan al Valahiei 1829 Iulie 26.

Textul se referă la măsurile (amenzi și premii) luate pentru descoperirea și prinderea soldaților fugari.

La sfârșit pecetia Locot. Mitropolitan, «Ne(o)f(i)t R(ă)mn(i)c 1824».

Data: «1829 Iulie 30». Ex. în ms. rom. nr. 1071, f. 104.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1441. *Înștiințare împotriva abaterilor dela datorie.*, <București> 1829. — Foaie volantă.

In folio, 1 foae (verso alb).

Fără titlu. Începe cu vorbele: «Fiindcă comisiia s-au pliroforisit că țocli...» și se arată măsurile luate împotriva abaterilor și abuzurilor comisiei de ciocli, călăreți și Arnăuți, cu prilejul ridicării bolnavilor și morților.

București: Biblioteca Academiei Române.

In folio, 1 foae.

Membrii Adu n rii semna i: Neofit Râmnicu, Ilarion Arghi iu, Grigorie B leanul, che Filipescu, Iordache Goleacu, Alexandru Ghica, Manolache Arghiropolu, Constandin cu, Stefan Bal ceanul, Alexandru Vilara, Vel Vis(ter) Costache Sutu.

Jos: «Răducanul Lepădatescu Condicarul Vistieriei». Ex. în ms rom. nr. 4075, f. 15.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

463. St. Niagoe, *Unirea ougetelor*, 1829 (titlul pe copertă).

- 1443. Eliad I., (Rădulescu), *Odă la campania rusească*, <București> 1829.** — Foaie volantă. Românește și franțuzește.

In-4°, 2 foi litografiate; versurile românești în coloana din stânga; traducerea, în proză, în coloana din dreapta. Data: «I. Eliad, Sept. 8». Ex. în ms. rom. nr. 4077, f. 109–110. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1444. Niagoe Șt., *Unirea cugetelor..*, <Pesta 1829>.** — Foaie volantă.

In-4° (oblong) de 2 foi.

Pe prima pagină un fel de titlu, în litere de tipar și cursive, împodobite (facs. nr. 465).

Pe restul paginelor o înștiințare cu acest titlu:

«Înștiințare pentru scobirea în aramă a Caligrafiei (Scrisorii frumoasă) Romanescă; precum și a Calendarului Romanesc cu stremoșescile litere pe anu 1830». Semnează: «Al tuturor totdeauna gata spre servire. Stefan P. Niagoi, învățetorul tinerimei Scol. Rom. din Pesta și Caligraf».

Vezi și nr. 1414 (*Calendar* pe anul 1829).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1445. *Ordin către președintele divanurilor Moldovei și Valahiei*, <Chișinău> 1829.**

In folio, 2 foi: prima tipărită pe verso, a doua pe recto. Titlul întreg este următorul:

S-au priimit. 1829. Februarie 8.

Tălmăcirea copiei dăpe predpisanîia Domnului Glavno-Comanduișcîia al armiei al doilea cătră deplin înputernicitul Predsidatel a Divanurilor Moldaviei și Valahiei din 31 Ianuarie 1829, supt No. 556. Ci au fost alăturată pe lângă predlojînia Domnului Minčaki cătră Divan din 7 Februarie supt No. 651».

Ex. în ms. rom. nr. 5, f. 85–86.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 78.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1446. *Instrucție pentru starostii bisericesti..*, Chișinău 1829.** — Foaie volantă Rusește și românește.

In folio, 8 pagini numerotate; textul pe 2 coloane, românește în dreapta.

Titlul românesc: Instrucție pentru starostii bisericesti înaltă întărită în 17 Aprilie 1808 anul. Textul este compus din 19 capitole, unele având comentarii («însemnare»).

Data: 1829 «luna lui Martie».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1447. *Pravile pentru vânzarea lumânărilor în biserică*, <Chișinău 1829>.** — Foaie volantă. Rusește și românește.

In folio, 7 foi (ultimele 2 sunt tablouri de un format mai mare). Textul pe 2 coloane, în primele 3 foi; în celelalte, românește pe recto, rusește pe verso.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 69.

București: Biblioteca Academiei Române.

1448. Vedomostie pentru biserică cutare, (Chișinău) 1829. — Foaie volantă.

In folio, 2 foi nenumerate + pag. 3—8 (ex. defectuos).

Pe prima foaie titlul și textul în 18 articole. Titlul: Vedomostie pentru biserică cutare, din orașul cutare (sau cutare uezdū (sic), cutare satū) pe anul 1829.

Pe a doua foaie o scurtă «Insemnare», după care urmează pe pagina 3, trei rânduri tipărite, restul fiind alb pentru completare: «Pentru biserica ce iese alăturată către mai sus arătata biserică».

Pe restul paginelor un tablou: «Pentru clirosul arătatei biserici».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 69 (văzuse un exemplar numai de 2 foi).

București: Biblioteca Academiei Române.

1449. Instrucțiuni medicale, (Chișinău) 1829. — Foaie volantă. Rusește și românește.

In folio, 5 foi (ultima pagină albă). Textul pe 2 coloane, rusește în coloana stângă. Titlul românesc:

Scurtă învățătură pentru semnele și firea boalei de cūmă, alcătuită, după poronca Stăpânirii ceii mai mari de Uprava Doftorască a Bessarabiei, spre a nu lăsa întru această Oblastie cūma, ce s-au ivitū la Focșanī.

Data: 24 Ianuarie 1829. Exemplar dăruit de d. Aurel V. Sava, magistrat Chișinău.

București: Biblioteca Academiei Române.

1450. Măsurī contra ciūmei, Chișinău 1829. — Foaie volantă. Rusește și românește.

In folio, 2 foi. Textul pe 2 coloane, românește în dreapta. Titlul numai în rusește:

Опъ Бессарабскаго Гражданскаго Губернатора. ОБЪЯВЛЕНИЕ.

La sfârșit: Politicesculū Gubernatorū alū Oblastiei Bessarabiei Sorocun-schiī. Noemvrie în (loc alb) zile, Anul 1829. În Chișinău.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

București: Biblioteca Academiei Române.

1451. Măsurī contra ciūmei, (Chișinău) 1829. — Foaie volantă. Rusește și românește.

1 foaie (29,5 × 17,5 cm.) tipărită pe ambele fețe.

Textul pe 2 coloane, cel românesc în dreapta, tipărit cu litere rusește. Drept titlu:

ОБЪЯВЛЕНИЕ (Înștiințare). Incipit: «Dinū înștiințările ce s-au slobozitū dela D. alū Novorossiei și a Bassarabiei...». Se fixează în mod special măsurile de izolare. Este declarat contaminat și «orașul Galați din Moldaviā, ci esti megieșitū cu granița noastră...». Data: 8 Iunie 1829.

Exemplar dăruit de dl. Aurel V. Sava, magistrat Chișinău.

București: Biblioteca Academiei Române.

1452. Mihail Voronțov, General Guvernator al Basarabiei, Înștiințare (Chișinău 1829). — Foaie volantă. Rusește și românește.

1 foaie, 22 rânduri pe o pagină (românește), 19 pe cealaltă (rusește). Drept titlu: **ВѢЩАНІЕ**. — ОБЪЯВЛЕНИЕ. Se atrage atenția asupra pericolului ciūmei, care s'a întins «în oareșcare sale dinū Valahīā...» și «în târgul Focșanīi».

Exemplar dăruit de d. Aurel Sava, magistrat Chișinău.

București: Biblioteca Academiei Române.

1453. Tălmăcire după predlojenia Divanului Valahiei și Proiectul Așezământului pentru curmarea molevmii. (Chișinău) 1829. — Foaie volantă.

În folio, de peste 3 foi. Titlul primului text:

Tălmăcire după predlojenia D. Vițe-Prezedent al Divanului Valahiei dela 27 Noemvrie l(eat) 1829: cu No. 2197: urmată către săvârșitorul Divan al Valahiei. Titlul textului al doilea:

Tălmăcire după rosește, românește. Proiectul a Așezământului. Pentru curmarea molevmii.

Ex. în ms. rom. nr. 1071, f. 254—256. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1454. Înștiințare pentru organizarea ocolașilor, (Chișinău 1829). — Foaie volantă. Rusește și românește.

În folio, 2 foi. Textul pe 2 coloane, cel românesc în coloana din dreapta, în caractere rusești. Titlul: ОБЪЯВЛЕНИЕ. Cuprinde 20 instrucțiuni privitoare la organizarea «ocolașilor» (un fel de agenți administrativi, cari făceau și servicii de factori poștali).

Documentul fiind nedatat, primim data studiată și propusă de d. Aurel Sava, magistrat la Chișinău, care ne-a dăruit exemplarul.

București: Biblioteca Academiei Române.

1455. Înștiințare pentru ușurarea și iertarea dărilor, (Chișinău 1829). — Foaie volantă. Rusește și românește.

În folio, 2 foi (ultima pagină albă); textul pe 2 coloane, românește în dreapta.

Se acordă ușurințe și scutiri de impozite locuitorilor din Basarabia, pe baza ucazului Țarului Nicolae I, pentru greutățile întâmpinate în vremea războiului trecut. La sfârșit:

Împlinitorii datoriei Ghenerală-Guvernatorului ală Novorossiei și ală Bessarabiei, Ghenerală-Leitenantă Krasovskii.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68—69.

București: Biblioteca Academiei Române.

1456. Anunț divanurilor despre iscălireă tratatului de pace la Adrianopole, (Chișinău) 1829. — Foaie volantă.

În folio, 1 foaie (cu 13 rânduri tipărite).

Titlul întreg: Copie dupe porunca domnului mai marelui Comandir al armii al 2-lea, urmată către domnul deplin împuternicitul Prezident al divanurilor, la două zile Septemvrie anul 1829 sup. N: 12.864.

Data: «1829 Septemvrie 7». Ex. în ms. rom. nr. 1138, f. 277 și 290.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1457. Nicolae I, Țarul Rusiei, Manifest despre tractatul dela Adrianopole, San-Petersburg 1829. — Foaie volantă.

În folio mic, 2 foi (a doua albă). Titlul întreg:

«Manifestul Mărirei Sale Împăratului. Cu mila lui D(u)mnezeu Noi Nicolai Întăiu Împărat și autocrat a tuturor Rossiilor, și c. și c. și c.».

După acest titlu urmează textul, în traducere românească, al manifestului «dat în San-Petersburg, în 19 Septemvrie, anul mântuirii 1829..».

O altă traducere românească a manifestului, puțin schimbată față de aceasta, s'a tipărit și în Chișinău, la 8 Oct. 1829 (vezi nr. următor).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1458. Nicolae I, Țarul Rusiei, *Manifest despre tractatul dela Adrianopole*, Chișinău 1829. — Foae volantă.

În folio, 1 foae. În loc de titlu: «Cu mila lui Dumnezeu Noî Nicolaî întâi, Impăratu și sângur stăpânitoriu a toată Rossiia».

Tradusă în românește și tipărită la Chișinău, la 8 Oct. 1829.

București: Biblioteca Academiei Române, pachetul VI (Basarabia).

1459. *Tractatul dela Adrianopole, Articolul 5*. (copie 1829). — Foae volantă.

În folio, 1 foae cu 16 rânduri tipărite. În loc de titlu: «Copie No: 1: Articul al 5:lea al tractatului dela Andrianupoli,...». Jos: «Au adevărit Ghegeneral Adifutant Chisilev. Au tălmăcit, Iancu Voinescu».

Ex. în ms. rom. nr. 4075, f. 16. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1460. *Act pe lângă Art. 5 al tractatului dela Adrianopole*, (copie) 1829. — Foae volantă.

În folio, 2 foi. În locul titlului: «Copie No. 2: În numele atot puternicului Dumnezeu».

La sfârșit: «Făcut la Andrianupoli, 2 Septemvrie anul 1829. Au adevărit D. Ghegeneral Adifutant Chisilev. Au tălmăcit, Iancu Voinescu. Au protocolit Ioann Budișteanu Medelniceru».

Ex. în ms. rom. nr. 4075, f. 17—18. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1461. *Cărte de blestem*, (Iași) 1829. — Foae volantă.

În folio, 2 foi, prima tipărită pe verso, cealaltă pe recto. În loc de titlu:

«Cu mila lui D(u)mnezeu, smeritul Veniamin, Mitropolit Moldavviei. Meletie, Episcop Romanului. Sofronie, Episcop Hușului».

După care urmează textul: blestem împotriva celor cari înjură de lege, cruce, suflet, pricistanie, etc. Data: «1829 Ianuarie». Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1462. (*Albina Românească*), *Novitale dela armie*, (Iași) 1829. — Foae volantă.

În-4°, 3 foi: primele 2, nenumerotate, sunt din «10 Mai 1829» și «15 Mai 1829»; al treilea, «No. 3», din «17 Mai 1829», este alb pe verso.

Aceste foi volante, cu pecetia «Albinei Românești», au precedat apariția primului număr al gazetei, informând despre operațiile armatelor rusești.

Pe primul și ultimul comunicat redacția anunță pe eventualii «prenumeranți» că va scoate gazeta «fără sminteală», dela 1 Iunie 1829—15 Ianuarie 1830.

Vezi N. Hodoș și Al. Sadi Ionescu, *Publicațiunile periodice românești*, Buc. 1913, p. 18; aici, nr. 1409, p. 613.

București: Biblioteca Academiei Române, *Foi volante*, IX (Rusia; numai No. 3) și *Albina Românească*. (P. II, 50 III).

1463. Măsură pentru stărpirea ciumei, <Iași 1829>. — Foaie volantă.

In-4°, 15 pagine. Titlul:

Còpii dipe poronca D. Deplin înputernicit Prezident Divanurilor cătră Inaltul comitet a stărpirei boalei molipsitoare.

Nedatată; cred însă că nu se poate desprinde din ciclul de foi circulare tipărite, în 1829, la București și Chișinău, referitoare la aceeași molimă a ciumei.

Pentru localizare avem la sfârșit următorul indiciu: «Divanul Împlinitoru a Cnejiel Moldavei». Semnați: hatmanul Theodor Balș, vel. vist. Alecu Sturza și vornicul Iordache Drăghici.

București: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, pachetul IX (Rusia).

1464. Înștiințare dela Divanul Prințipatului Valahiei, <București 1829>. — Foaie volantă.

1 foaie, în folio, cu 14 rânduri tipărite.

Drept titlu: «Dela Divanul Prințipatului Valahiei». Incipit: «Tuturor lăcuiitorilor de ori ce tréptă...». Data de mână: «1829 Ghen(a)r 28». Se cere «să se facă publicăție obștăscă că este strașnic poprit, nimeni să nu umble a trece peste Prut, sau peste Dunăre, fără așa-zatele carantini, sau să treacă în ascuns, în partea Basarabii...».

București: Biblioteca Academiei Române. Foi volante, pachetul I.

1465. Povățuiri pentru holeră, <București 1829>. — Foaie volantă.

ПОВѢЩАНІЯ | ПЕНТРС | ХОЛЕРА МОРЕЩЕ.

In-8°, 15 pag.; paginile 1, 3 și 11 nenumerate. Titlul de mai sus este pe pagina din față, neconsiderată în paginație. Cuprinde:

1-îu. Semnele prin care poate să se cunoască holera morbus.

2-lea. Chipul tãmaduiriî bolnavilor.

3-lea. Măsurile care să cuvin a să priimi spre a să păzi de această boală.

Nu se arată locul, nici anul tipăririi. Îngrijorarea «că în Prințipatul Moldavii s-au ivit boala holera morbus» justifică publicarea, probabil în București, pentru Valahia, a acestei broșuri cu sfaturi medicale. Cât privește anul tipăririi, cred că nu se poate desprinde din ciclul măsurilor tipărite în anul 1829, sub formă de foi volante.

București: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, pachetul I.

1466. Înștiințare pentru holeră, <Chișinău 1829>. — Foaie volantă. Rusește și românește.

În folio, 2 foi (ultima pagină albă). Textul pe 2 coloane, rusește în stânga, cu caractere cirilice. Drept titlu: «Înștiințare dela sfatulû doftorescû, ce să află aşăzată la Uprava doftorescă din Bessarabiia».

Cuprinsul se împarte în trei: a) semnalmentele boalei. b) «Chipurile cele apărătoare de holeră». c) «Ajutorințele cele ce sântû neapăratû trebuincoase la ivirea boalei holera». Exemplar dăruit de dl. Aurel V. Sava, magistrat Chișinău.

București: Biblioteca Academiei Române.

Sunt exemplare cu foaia de titlu schimbată, după cuvântul «Nartis» urmând astfel:

Прин | ВАСИЛІЕ ІІРОЦ, | Жврат ꙗ Мареа Принципат ала Йрдакласаы Про|кв-
ратвор а акътвѣти, шї ꙗ вірсвѣи скрїсе. | СИБІЮ, | ꙗ Түпографїа аыи Іоанн Барт. 1830.

Ed. I-a în 1807.

București: Biblioteca Academiei Române.

1470. *Acatistiar*, București 1830.

ІКѦО ІСТЪРЮ | кѧре | кѡпрінде ꙗ сїне шї ѿте оумилчѡсе Ка-|ноѧе шї
Рѡгъчюнїй, пентрѡ ѡсждїа шї | ѣвлѧкїа фїцє кѧрѡа крещїи. | іікм ꙗтрѡ ачїст
кїп ꙗтжѡ тупърїт, | дѡпъ венїркѡ йрміей ѧ прѡпствѡкрїнкѡшї шї | ѧ тоѧтъ пра-
вослѧкїа апѡртѡріѡ | **НІКОЛАЕ ПАВЛОВИЧЙ.** | 1 Апѡрат ѧ тоѧтъ Рѡссїа : |
Кѡ Благословенїа Прѡвсфїнїтѡшї їбен-|тѡріѡ де Амнерїѡ Епископ ѧл Ржмїнкѡшї,
че їсте ѧкм Евклїа шї ѡкжамьнтѡрю ѧл | сфїтей Мїтрополїй, | КѡРГЪ КѡР
НЕОФѢТ. | ꙗ Бѡкрїшї. | ꙗ Тѡпогрѧфіа Дѡмеклїор Боїрилар Рѡдѡ-|канѡа Кли-
чѡнѡа Ётолиникѡа, шї Димї-|траке Топличѡнѡа Ёродѡра. **АМѢ.**

In-12° de 4 + 380 pag. (ultima nenumerotată, iar dela 377 cu greșeli de paginatie).

Tipar negru și roșu, titlul încadrat, frontispicii și vignete ornate.

Pe verso titlului extrase din evangheliștii Marcu și Matei; apoi «Insemnare» de cele cuprinse în volum.

Textul Acatistiarului se termină la pag. 309, cu sinaxarele celor 12 luni și cu pascalia.

Iată textele adaose *Acatistiarului*, cu titlurile lor așa, cum sunt trecute în tabla de materii, la pag. 4:

Al sfântului Dimitrie Rostovul, cuvânt pentru suflet	310
Pravila pentru mănăstiri cari nu știu carte	337 ¹⁾
Pravila carea o au dat îngerul marelui Pahomie	340
Cuvânt al marelui Vasilie pentru chipul monahicesc	342
Luminare a prea-înțeleptului Evghenie Vulgariul, pentru rău și pentru muncă	351 ²⁾
Rugăciuni umilițoase ale sfântului Efrem Syrul	359
Rugăciune de cearere a sufletului celui umilit, către Maica Domnului	374
Rugăciune a vătafului de tâlhari	375
Mulțămire după scularea din somn	377
Apostolul și evanghelia din toate zilele	378
Altă Evangheliu, din Dumineca după înălțarea cinstitei cruci . .	380

București: Biblioteca Academiei Române.

1471. Bărac Ion, *Arghir și Elena*, Sibiu 1830. Ed. III.

ІЄТӨРІА | прѣ фрумбасѣш | ЙРГІР, | шн ѿ прѣ фрумбаси | ЁДЕНА | чѣ
 мѣмстрѣ, шн кѣ пѣрѣа де ѿр. | ЙДЕКѣ | ѿ ѿкипѣри, свѣт кѣрѣ съ ѿцѣлѣѣ лѣрѣ |
 Цѣрѣй Йрѣдѣлѣш прин Траѣн Кесѣрюл | Ржмѣлѣш.

ГЕНЕРАЛЪ, А Типографія лѣтъ Іоанни Барт. | 1830.

In-16° de 2 foi nenum., + 104 pag. Prefata este reprodusă după ed. II.

Pentru alte ediții vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 421—422, nr. 631 (Sibiu 1801) și III, p. 1.

1) recte 338. 2) recte 352.

nr. 755 (Brașov 1809); p. 55, nr. 801 (Brașov 1812). Ion Colan. *Viața și opera lui Ioan Barac*, în *Anal. Acad. Rom.*, Mem. secț. lit., seria III, tom. IV (1928–29), p. 10–24.

București: Biblioteca Academiei Române.

1472. Bojincă Damaschin, *Diregătorul bunei creștere*, Buda 1830.

ДИРЕГЪТОРИУМ | БЪНЪЙ-КРЕЩЕВЪ | СПРЕ АДРЕПТАРЪ МЛАТОР ПЪРИНЦЪ ШИ
БЪН-| ФОЛОСА ТИНЕРИМЪЙ РОМАНИ, | ЦЕБСТ | ДЪ | ДЯМЛЕКИН Т. БОЖЖНКЪ | А
КРЪНИМЪКЪ УНГАРИЙ ШИ АЛЪТЪРАТЕЛЪ ЕЙ ПЪРЦЪ | ЖЪРАТ ПЪДВОКАТ.

Directorium bonae Educationis.

А БЪДЯ | АА КРЪЛАСКА ТИПОГРАФІА УНИВЕРСИТАТЪЙ УНГЪРИЦЪЙ | 1830.

In-8° de XVI + 228 pag. și alte 11 foi nenumerotate.

Pe paginile numerotate latin: titlul (alb pe verso) și dedicația scrisă, în românește pe pag. din stânga și latinește pe pag. din dreapta; sfârșitul ei este scris pe 2 coloane, pe aceeași pagina (XVI).

Urmează o «Prefație», pag. 1–15. La pag. 16 șase versuri despre știință, după care vine studiul însuși, care începe cu o «Introducere».

Pe foile nenum., dela sfârșit: «Nomele DD. Prenumeranti așezați după A. B. C.» și o «Înștiințare». Dedicția începe: *Inclite Reghiu Coleghiu a Muselor Romane* (Inclytum Regium Collegium Musarum Romanarum) și are acest titlu:

Multi-folositorului și împărțitorului de luminare Reghiului Coleghiu preparandicesc din Arad se dedică această cărticică cu cea mai umilă reverință.

Prefața:

Prefație.

Tot omul cu mintea sănătoasă, așa îndreaptă lucrurile și faptele sale, ca prin mijlocirea acestora să se facă norocos; deci toată sânguința omenească este întocmită spre ajungerea bunei-norociri. Adevărata buna-norocire caută să fie totdeauna neînchieptorată cu lucrurile cele schimbătoare așa, cât toți oamenii, ca niște fii a unui atotputernic Părinte, să se facă părtași de dânsa.

Așa dară urmează, că buna-norocire a noastră nu se cuprinde în lucrurile cele din afară de noi; pentru că acestea sânt schimbătoare, trecătoare, adese ori pricuroase, fără siguranță, care acășună stricăciune și perire. Știm că și înă(i)nte de noi s'au întâmplat, precum auzim și vedem și în zi de astăzi, cum că mulți muritori au fost și sânt, cari măcar că avea multe și mari bunătăți dinafară și alte întâetăți între cealalți, totuși pentru aceia nu putea să se zică că au fost, sau sânt de pururea norocoși.

Așa dar adevărata buna norocire a noastră se află întru noi înșine; adevă că aceia se cuprinde întru îndestularea noastră și în odihna sufletului. Când în cugetele, simțirile, aplecările, poftetele și întru îndemnările noastre stăpânește rânduiala și liniștea; când oarecare faptă spurcată, sau vreun păcat, nu ne înghipă la inimă, ci conștiința sufletului nostru este fără de prihană, atunci liberi putem zice: cum că cu adevărat sântem norocoși. Atunci nicio schimbare sau vreo știre dinafară, nu va putea să ne facă nenorocoși.

Aastă vistierie aducătoare de norocire, putem să o câștigăm noastră prin dreapta și cuvincoasa întrebuintare a înțelegerii noastre spre toate lucrurile, spre toate încungîurările și întâmplările vieții noastre; încă putem să ne

agonisim această vistierie prin dreapta cunoaștere și prețuire a lucrurilor, care se află împrejurul nostru, și mai pe urmă prin acurata împlinire a tuturor datorințelor noastre. Nu este om pe lume, carele să fie cu sine și cu soarta sa îndestulat, sau să poată avea odihna inimei aceia, ce cere înțelegerea sănătoasă și datorința dela dânsul ca să o îplinească.

Dreapta întrebuințare a înțelegerii și a minții, sau însușita judecare a lucrurilor, cun(o)asterea datorințelor și a drepturilor noastre, apoi adevărarea, cum că prin împlinirea acestora, precum binele tuturor în comun, așa și al unui fieștecăruia de chilin, se cuprinde într-o deschilinită închietură, se zice luminarea, adică pășirea și sporul între științe. Cel ce cunoaște natura și adevăratul preț al omului, puterile și neputerile lui, cugetele cele dumnezeiești cu dânsul, datorințele către sine însuși, către stăpânirile sale și către soțietatea omenească; cel ce știe într-o adevăr, ce e bine, formos, drept și cu cădintă de a ști omul; cel ce e încredințat, cum că mintea și înțelegerea stăpânește preste aplecările și poftelile noastre și cum că voința omului e silită a asculta de minte, acela se numește om iscusit, luminat și înțelept; acela cu adevărat are fundamentul bunei-norociri însuși în sine.

Deci luminarea minții e cea dintâi cauză și fundamentul cel de căpetenie a bunei-norociri omenești cele adevărate. Și mari cu adevărat sânt fructurile culturii sau a luminării:

1. Cultura înbunătățește, înfrumusețează și mărește sufletul omului, crește și dă nutreț înțelegerii, iară pre vârtutea judecării și a minții omenești, o ascute.

2. Științele, care prin ținerea aminte se păstrează, numai prin luminare se aduc spre folosul omului și apoi luminarea acășună virtute, moralitate și buna orânduială a circumstanțelor, care sânt îndreptate spre buna-norocire.

3. Cultura desrădăcinează dintre omenii credința deșeartă și frica sclaviei (robiei), descopere și înserinează multe rătăcirii și amăgiri și revarsă în fieștecarele libertatea minții, tăcere și bucurie. Unde înfloare odată cultura, acolo pere superstiția; așijderea descântăturile, fărâcăturile și mincinoasele vrăjitorii, se sting.

4. Cultura ne învață, ca mai bine, mai cu dulceață și mai cu mare desfătare să gustăm frumsețele și bunătățile cu care e înăvuțit pământul nostru. Toate bunătățile, frumsețele și minunile naturii, dinpreună cu toate darurile și toată bucuria, carea procede din natură, nimic sânt pentru omul acela, carele nu știe se cugete drept despre dânsule, să simțească și să le prețuiască.

5. Invățătura cristiană e fără toată îndoială mai văzută, mai plăcută și mai primită atunci, când se predă omenilor acelora, cari s'au îndatinat a cugeta despre sine și despre scopul său, despre lucrurile cele din prejurul său, despre înpotrivirea acestora cu dânsii și despre cel ce au făcut toate acestea. Cu adevărat acea învățătură mai plăcută și mai primită e atunci, decât când cu mare osteneală se desvălește celor nepreceptuiți, silbatici și lipsiți de toată socotința. Omul ori în ce stare și chiemare aflându-se, poate într-o aceia fi norocos; însă el caută să aducă cu sine istăție spre starea sau chiemarea, carea s'au ales; și apoi pricepând dint'însa iscusința, lipsește să

cunoască și greotatea, sau ușurarea, sau plăcerea, care proced dintr'însa. Acastă numai atunci va putea el face, când cu înțelepciune și cu socotință va împlini datorințele stării și ale chiemărei sale și când va fi greotatea acestora să o potrivească prin ușurarea, carea se naște dintr'însele și în comunitate sau soțietate fiind, va ști cu înțelepciune să se poarte. Decî această istăție, această deplinire și iscusință se poate cere și aștepta numai dela cultură.

Fructurile cele de bine aducătoare ale culturii se pot vedea mai limpede și mai chiar (sic) la nația acea, carea e din întreg luminată, sau cultivită.

1. Acolo sînt oamenii mai prietănoși, mai iubitori de soție, mai voitori de bine unul altuia, mai voioși spre servire și mai bucuroși de <a> ajuta pre aproapele; iară plecările lor sînt mai bune și mai frumoase, vorbele și svăturile lor mai libere și mai bine întocmite de soțietate și lucrurile lor sînt mai plăcute și mai iubite. 2. Acolo, precum în viața cea casnică, așa și în cea de soțietate sau de comun, stăpânește totdeauna mai mare băgare de seamă, mai mare luare aminte, mai deplinită înțelepciune și mai tare statornicie. 3. Acolo legile țerii și demândăciunile Stăpânitorului, mai sfînt se cinstesc și se împlinesc. Depărtată și deșărtată este acolo mândria, trufia și propriul folos sau interes. Fieștecarele se îndeletnicește, încât îi este cu puțință, de o parte prin puterea minții, iară de altă parte cu vîrtutea trupului său, încă și prin ale sale chielueli, de a mișca, a rădica și a lăți bunul de comun. Acolo lucrurile de comun merg neîmpedecate pe calea sa; starea buneî-norocirî acolo înflorește: cu un cuvînt, acolo fieștecarele primește partea sa cea bună, iară lauda și numele vestit încoronează pe toată nația.

Folosul și prețul culturii încă și atunci lămurit a fi bun se va arăta, de vom arunca ochii noștri spre înfricoșatele urmări ale neștiinței și ale silbătăciei. Din neștiință și din silbătăcie se nasc următoarele răutăți, adică: neunirea, nepăciuirea și gâlčava întră frați, întră amici și întră vecini, poftirea de răul altuia, nerânduiala, ura și nebăgarea de seamă a bunului de comun, trufia și mai pe urmă perirea.

Cultura sau fundamentul norocirei noastre ceî adevărate se introduce prin creștere. Drept aceia cunoscut este, cum că dela creșterea, carea au căpătat-o omul în tinerețe, toate celea atîrnă. De va da părinții creștere bună pruncilor săi, până sînt acești încă frageți, atunci poate ave sperință (nădejde) că vor fi ei fii buni și de cinste. Noi vedem că toate națiile, care se zic astăzi cultivate, numai prin bunacreștere au scăpat de silbătăcie și de întunerecul neștiinței. Decî de ar fi avut aceste neamuri puțină grijă de cultură și astăzi ar geme sub jugul neștiinței și a varvariei.

Omul când se naște pe lume, aduce cu sine vîrtute trupească și sufletească, precum și istăție, prin carea poate pași cătră deplinire. Mugurile tuturor lucrurilor, care vor să fie, sau printr'însul se pot face, zace în om încă atunci, când se naște. Nimic mai puțin sînt și alte celea multe, care nu se află în natura omului, când se naște; însă totuși acestea se pot da lui prin măiestrie cît de mică, deși nu toate lipsele, încă-î ceva așa, ce stă în contră celorlalte puteri firești ale lui, precum ecsperiența mărturisește. Așa dară puterile firești sînt date omului dela făcătorîul său spre aceia,

pentruca ele să se desvălească și să se direagă. Decî a da omului ajutorîu, că să desvălească puterile cele firești, care se află într'însul și ca să fie el acela ce poate fi după datina firei, și chiamă într'o înțelegere lată: a-l cultivi, adecă a-l lumina sau a-l crește pre el. Prin acest cuvânt creștere se înțelege și învățătura, adecă predarea ideilor, a științelor și a volniciei. Pentru aceia adevăratul scop a creșterii estă, a da ajutorîu puterilor firești întru desvălirea lor, ca mai timpuriu și mai cu securitate se ajungă la pârga depliniei. Fiește-care om, ca și nații întregi, până atunci rămân în starea ticăloșiei, a silbătăciei și a neștiinței, până când nu s'au desvălit puterile firești. Așa dară fundamentul cel de căpetenie a creșterii este, a desvăli toate puterile trupesti și sufletești ale omului și așa a le cultivi, ca prin acea desvălire și cultură, să se poată cât de bine ajunge scopul cel de pe urmă al omului și moralitatea lui.

Deplinirea puterilor trupesti se cuprinde într'un grad mai mare al sănătății, ar vîrtutei și al întrebuinterei. Puterile sufletești sînt: puterea, prin carea ne închipuim noă oreceva, adecă imaginația (vis imaginandi), mintea, înțelegerea; puterea prin carea judecăm ceva, înțelepciunea, istăția, cugetarea cea aspră, plecarea spre facerea de bine și spre a urî ce e rău; și puterea sau facultatea de a simți ce e bine, formos și de cinste. Decî fiind noi întrebați de cineva, ce este deplinirea sufletului? Îl putem îndată răspunde, cum că deplinirea sufletului se cuprinde într'o potrivită cultură, adecă în luminarea tuturor puterilor acestora spre libera faptă a înțelepciunii, fiind pururea proptită de încurgerea moralității cei curate. Omul e cea mai frumoasă făptură pre pămînt, deacă e om întreg, adecă deacă are creștere bună și e luminat; pentru aceasta îndatorat este crescătorîul, de a lua seama mai vîrtos la aceia, ca să producă în prunc amîndoaă aceste depliniri. Numai cultura e cu adevărat una mijlocire, una cale, unul temei, prin care se poate căpăta buna-norocire și prin care poate spori mergerea îna(i)nte în luminarea și înălțarea neamului din întunec. Decî ca mai curînd să ajungă și Nația Românească la aceste bunătăți, cu care toate neamurile luminate se îndulcesc, de lipsă este din toate puterile spre cultură a ne apleca și toate mijlocirile, fie orî cât de supărătoare și de grele, fără sfială, a le înbrățișa. Dintre celelalte mijlociri, cetirea cărților e cea mai de căpetenie; spre aceasta toți cu o inimă și cu un gând trăbue să lucrăm, îndemnînd pre cei ce nu au gustul iubirei de cetire și nu simțesc folosul și dulceața științelor, ca să înceapă și dînșii a se îndeletnici în culegerea învățăturilor, care sînt spre scopul și folosul lor îndămînate. Însă ca să se poată împlini svătuirea și ca să se deplinească îndemînarea cea cumîndată, se cere ca literații Românilor mai cu vîrtute să lucre spre aceia, să arate ecsemplu celora de treaptă mai neguroasă, vrednic de a-l urma; să-și agonisească însuși cărți românești și cetindu-le să le îndămîneze și altora spre cetire, desgurzind și respicînd mai întăiu cuprinsul și bunătatea lor! Ci (cu suspinare trăbue să grăesc!) tocma unii dintre acestii, mai răcoroși și fără simțire se arată spre mișcarea și ajutorîul culturii. Așa eu însumi am cunoscut și cunosc pre unii bărbați, carii înalte învățături a pîrtini s'au învrednicit, încă și așa trepte de ofițumuri poartă, care tocma naționale sînt. Și totuși nu precep, au nu

vreau să preceapă, că sânt de după diregătoria sa îndatorați a lucra spre înflorirea culturii. Sânt încă și de acei, cari se cresc și se nutresc, în timpul învățareii sale, prin instituturi de bărbați zeloși și pentru bunul nației Românești cu totul învăpăiați, rădicate, sau cu cheltuelile publice a neamului în Patrie, sau afară de Patrie, se înbracă cu sciințe; și apoi după aceia ca niște cucă nemulțemitori, nu nemaî (sic) că nimic ajută la cultura neamului, ci încă rătăcind în turmă streină, aruncă săgeți veninate asupra peptului ce l-au supt și în rărunchii acelora, cari i-au nutrit. Mulți iară vrând să se desvinovățească pentru receala sa ce au cătră cultura națională, zic, că ei știu limba franțozască, latinească, grecească și altele și pentru aceia nu ar avea lipsă de cărți românești, nesocotindu-se, că tocma de după bunul și numele nației, au pânea de toate zilele; necugetând despre aceia, că în numele neamului sânt scutiți de toate greutățile publice. Unii ca aceștii să judece mai înțelepțește și să cumpene datorința statului său, orenul oblighează ačasta spre a griji de luminarea credincoșilor sau a acelora din a căroră sudori se hrănesc?—

Așa plasă de omeni privească la alți naționaliști adevărați și învețe-să odată a urma faptele lor; ia ecsemplu dela unii oameni, cari n'au avut norocire a gusta fructurile sciințelor și cari totuși mult aduc spre folosul neamului. Arunce ochii spre onorata și adevărata românească comunitate din Lipova, în Bănat și vadă ce pașuri fac aceștii în cultură; cerce zelul lor cătră literatură și cunoască faptele lor cele spre binele de comun puse și vrednicia acestor adevărați strănepoți Romanești. Aceștii cu dreptul se pot mângăia cu următoarele versuri:

Intre Români astăzi Lippa strălucește,
Sorele culturii din ea se ivește.
Raze lucitoare din ea luminează,
Care pre tot Neamul înalt vederează.
Musele Romane aci se adună
Și cu bucurie cântă împreună
Vers de mângăere; căci adevărată
In Lipova veade romanească gloată.
Cu flori și cu perte (sic) coronate saltă
A marelui Romul jucare înaltă.
Vestind desfătare înpletesc cunune,
Pre acestor Români cap, merg a le pune.
Lipova e tare în statornicie,
Neamului arată sămn de vrednicie.
Zelul național aci tare crește,
Și pomul culturii formos înflorește.
Aci stăpânește comună unire,
Cătră stăpânire dragoste, iubire.
Păzitori puternici sânt ei de dreptate.
Ca iroi vestiți ne'învinși de răotate.
Ei la Români sânt luci căutătoare
Vrednici totdeauna de dreaptă urmare.

Acum e timpul cel mai cuvinčos, acum, când se lucră pentru binele de comun, e mai de lipsă, ca noi toți fii Nației Românești să ne adunăm, nu în persoană, ci cu cugetul și cu sufletul la un loc, să ne svătuim frățește și fără de nici o fățarnicie despre noi înșine, despre binele, cinstea și despre norocirea nației noastre; și așa svătuindu-ne, să aducem cugetele noastre într-o unire. Adevărat grăiaște zicătura veache: prin unire cresc lucrurile cele mici; iară prin neunire și cele mai mari pier și se fac nemica. Deci, când avem ocașie bună și norocoasă, atuncea caută să o știm întrebuința; și cel ce nu înțelege ačasta, sau nu bagă în samă așa plasă de ocașie din orecare interes urât, sau din vreo patimă spurcată, aceluia îi pare rău mai pre urmă că au făcut așa, însă târziu. Numai una rățacire a strămoșilor noștri cât de mică, au acășunat următorilor mare scădere și perire. O necumpănată bunătate p. e. a lui Alecsandru Prințipulu Moldaviei către Teoctist Mitropolitul (Bulgarul) de atunci a Moldaviei, de carele fu adus spre învoirea arderii cărților românești, celor cu litere latinești scrise și spre scoaterea strămoșeștilor litere din sânul Românilor, câtă stricare au adus, cât întunerec a revărsat spre Nația românească! de carea rățacire mulți și până astăzi nu sânt scăpați.

Pentru aceia acum când Stăpânirea, ca un prea drept părinte și scutitoru prea bun a supușilor săi, tare se îngrijește de cultura noastră, rădicând insti<tu>turi, pedagoghicesc și teologhice, acum zic, când Prea-înnaltul Împărat și Craiu al nostru Franțiscus I ne-au deschis drumul către luminare, cuvinčos și de lipsă este, cu toți dinpreună să lucrăm spre rădicarea din întunerec a Nației Românești, ca așa să ne arătăm mulțemitori pentru părinteasca bunătate a Innălției-Sale și să facem drepte așteptări și sfintelor intenții a mult înduratulu nostru Părinte, credincoasă îndestulare. Atunci fără îndoială vom fi plăcuți de Stăpânire, atunci norocirea noastră cu pașuri înmulțite și repede se va apropia către fii Românești; atunci vom scăpa de toate relele, de toate supărările și asupririle, care tocma din lipsa nesciinței și a întunecimei întru învățături, se trag și pre toți însărcinează; mai pe urmă atunci cu glas de mângăere cu P. David vom cânta: de s'ar rădica asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea. Cânt. 26. v. 5.

Acestea socotesc a fi fundamenturi de ajuns, dintru care am întins eu cuvântarea mea către voi, iubiților Români! prin mijlocirea acestei cârticiche. Iară pentru mine prea mare mângăere veți face, de veți primi și veți ceti cu bucurie și cu judecare dreaptă ostenelele mele acestea, cele pentru bunul de comun făcute de

Naționalistul vostru

D. B o j â n c ă.

În «*Înștiințare*», la sfârșit, autorul anunță că la Iunie 1830 încheie tabloul prenumerațiilor pentru cartea *Anticile Romanilor*, care apoi «se va tipări.. în doaă, sau mai mult, în trei luni de zile». Coala tipărită va costa, pe prenumeranți, 3 creițari argint, iar cel «afară de prenumerație» va cumpăra coala cu 4 creițari argint.

București: Biblioteca Academiei Române.

1473. *Bucoavna*, Sibiu 1830.

БУКОВЕНЪ | пентрѣ | ꙗкъцѣтѣра | ПРЪНЧИЛОР | де ѿ съ депринде ѡтѣт ла
кѣноацерѣ Глобелѣвр, ла Глобелнѣре, шн ла Четлнѣ ; кѣт|шн ла рѣндѣла Бечернѣй,
Оѣтрнѣй, | шн ѿ сѣйтѣй Лѣтѣргнѣй.

Ѓнѣіѡ, | ꙗ Тѣпографіа лѣй Іѡанн Бѣрт. 1830.

In-8° mic de 76 pag. + 2 foi nenum.

Textul începe, cu alfabetul, chiar de pe verso titlului.

La pag. 12 Icoana Sf. Treimi cu legendă, încadrată, după care urmează «Rânduiala Vecerniei». Pe ultimele foi nenum., îndrumări pentru facerea semnului sfintei cruci, «Arătarea numerilor» și «Odată unul».

O altă ediție a acestei Bucuavne nu are anul tipăririi și este tipărită: ꙗ прѣ. рѣмѣн. Тѣпографіа лѣй Гѣѡргіе де Клоѣѣс.

În ediția fără anul tipăririi: 1. este altă ornamentație, mai complicată, pe foaia de titlu. 2. titlurile capitolelor sunt tipărite cu alte caractere tipografice, foarte puțin deosebite. 3. exemplarul Academiei sfârșește cu pag. 76. O ediție asemănătoare la 1818 (vezi nr. 973).

București: Biblioteca Academiei Române.

1474. *Calendar pe anul 1830*, Buda.

КАЛЕНДАРІЮ | пе | ѿнѣа дела Хрїстѡс | 1830. | Кѣреле се кѣпринде днн 365 де
знѣе. | ꙗтокмѣт | пре грѣдѣрнѣе шн клнма Цѣрнѣ Оѣнгѣрѣцнѣй, | ѿ Мѣрелѣй Прнцпѣт
ѿл ѿрдѣлѣлѣй, ѿ Цѣ-рнѣ Рѣмѣнѣцнѣй, шн ѿ Молѣклѣй. | ꙗрѣтѣ, | знѣеле, Дѣмнѣнѣнѣе,
Гѣрѣѣтѣрнѣе шн Гептѣ-мѣннѣе Каленѣдрнѣлѣй вѣкѣ, шн ѿчѣлѣй нѡс, | Пѣрцнѣе шн
Тнмѣрнѣе ѿнѣлѣй, Гѣнѣмѣрѣк Лѣ-нѣй, Рѣѣтѣрѣк Гѡрелѣй, Генѣалогіа Кѣснѣ ѿѣ-
стрнѣй, Тѣргѣрнѣе, шн ѿлѣе фолѣснѣтѡре лѣкрѣрнѣй.

ꙗ Бѣда | ла Крѣлѣска Тѣпографіе ѿ Оѣнѣверснѣтѣтѣй Оѣн-гѣрѣцнѣй.

In-8°, 40 foi nenumerate.

Tipar negru și roșu pentru partea calendaristică (15 foi), negru pentru rest; paginile încadrate de linii drepte.

Ceeace urmează părții calendaristice poartă titlul «Adaogere la Calendariu» și tratează despre: anotimpuri, eclipse, genealogia curții Austriei, prelații Ardealului, târguri, povești morale, «Bisericile cele mai mari în Evropa», «niște sentenții morale» și «însemnarea cărților celor Românești, ce se află de vândut la Crăiăscă Typografie în Buda a Universității Ungurești din Pesta». La sfârșit o «Foarte folositoare tabelă...» pentru notarea cheltuelilor.

București: Biblioteca Academiei Române.

1475. *Calendar românesc pe anul 1830*, alcătuit de Șt. Niagoe, Buda.

N'am văzut exemplare.

In-8°, 33 foi + 141 pag.

Comunicat de dl. Sabin Mureșan, bibliotecar la Biblioteca Universității din Cluj. De altfel, îl descrie alcătuitorul însuși: «... tipărirea Calendarului Românesc cu stremșescile litere pentru anu viitoru 1830 să fac înscințare. Acest Calendaru va fi întâiu cu litere mai micuțe tipărit și cu o coală mai gros de cât cel din anu acestu [1829]; a doaă: se va alătura într'nsul o icoană cu închipuirea Puntii (Podului) lui Traian peste Dunere, pre carele vestiul acest Impărat, trecând oscile sale în Dachia, șterse pre Dachii de pre fața pământului — și în locul acelora alocă aci pre strămoșii noștri! Această punte de carea toată lumea nu se poate de ajuns mira și carea cu dreptul se poate număra cu ceale 7 minuni ale lumii! Au doară nu e cuvinčos ca fiesce care Român să o aibă în casa sa?! A treia: Materia va fi după înclinația și circumstarea tâmpului amăsurată — a patra: Icoanele care anu acesta sânt în Calendaru, vor veni la anu viitoru pe legătura. Calen-

darîului; decî întru această formă fiind, va consta (sic) un ecsemplarîu 30 de creîtarî în argint» (vezi S. Niagoe, *Unirea cugetelor*, Pesta 1829, ultima pagina; foae volantă bibliografiată de noi la nr. 1444).

Și pentru anul 1829 s'au tipărit la Buda, de asemenea, 2 calendare; vezi nr. 1413 și 1414. Cluj: Biblioteca Universității.

1476. Calendar zilnic, Iași 1830.

КАЛЕНДАРЮ | ЗНАНИК. | ПЕНТРЪ ТОТДЪСНА | КЪПРИНЪТЪОРИЙ. | ГВНП-
ЖАРИОЛ | ЧЕЛОР 12. ЛЪНН. | АДРЕПТАРЪ ЧАСОРИНЧЕЛОР | А ФІЩЕКАРЕ ЗН ДЪНЪ РЪ-
СЕРІТЪА ШН АПЪСЪА СОД-|РЕЛЪН ПЕ ГРАДЪА БУШЪАШН | НАЩЕРЪ ЛЪНЕЛОР. | ПАСХАЛЪ ПЕ 34
ЛНН, | ШН ЛАТЕ МЪАТЕ НЪТЕРЕСАТЕ | ТИПЪР<Н>ТЕ. ІН ЁШН. 1830 | ДЕ ІУАНЪ ОНОФРЪКЪВНЧ.

In 320, de 28 foi nenumerate.

Titlul încadrat; textul începe de pe verso titlului, arătându-se, pe primele pagine, cuprinsul și explicațiuni sumare asupra modului de întrebuințare a acestui calendar.

După partea calendaristică urmează mai multe rețete, a căror tiparire nu este tocmai lizibilă, mai ales la început, unde sunt litere întregi șterse. Apoi: «Trepetnicul cel mare pentru semne omenеști scoase din limba elinească 1743».

Sfârșește cu: «Arătare ce însemnează noișile scoase din fiziognomie».

București: Biblioteca Academiei Române.

1477. Cântare de rugăciune, Chișinău 1830.

КАНТАРЕ ДЕ РЪГЪЧЪНЪ | А КРІМЪ ПІРЪЗЪТЪОРИЙ БОАЛЪН ШН А ПЪРТЪТЪОРИЙ
ДЕ МОАРТЕ МОЛНІСІРІЙ.

ГАШ ТЪАМЪЧІТЪ ДЕ ПРЕ ЧЪ РЪСАДЪКЪ, ШН САШ ТИПЪРІТЪ А ДЪХОВНИЧА|СКА ТУПО-
ГРАФІЕ А БЕССАРАБІЕЙ А КИШИНЪС, НОІМЕРІЕ АА АНЪА 1830.

In-8° mic, 1 f. nenum. + 7 foi.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia, I*, p. 74—75, nr. 49.

1478. Căpățineanu S., Bibliotecă desfătătoare, (Craiova?) 1830.

БІБЛІОТЕКЪ | ДЕСФЪТЪТОАРЕ ШН ПАННЪ ДЕ | АРЪЦЪТЪСРЪ. | ТРАДЪСЪ ДНН
ФРАНЦЪЗЪЦЕ | ДЕ | Г. КЪПЪЦІНЪНЪ. | 1830.

In-16° de 96+4 pag., ultimele nenumerate și volante.

Pe verso titlului:

Cele ce cuprinde această bibliotecă.

1. Janot și Colen, istorie adevărată.
2. Școala părinților.
3. In ce chip trebuie să se poarte cei mari și cei bogați.
4. Nebuneasca mândrie pentru neam, nobleță sau evghenie.
5. Însemnarea cărților, și numele prenumeranților de până acum.

Urmează prefața:

Precuvântare.

Până când fapta rea este trecută cu vederea și nedefăimată de obște, cea bună rămâne necăutată și necinstită. Această acsiomă îmi veni în minte din nemuritoarea cuvântare a unui bărbat mare c'a pus-o intrând în prezenția prințipaturilor rumânești. Așa dar până când năravurile rele și purtările necuvioase sânt ertate și nedefăimate în soțietate, fieș-care se soco-

tește că se poartă cum e mai bine pe lume, și niminea n'are de ce să se îndrepteze. Strigările și povătuirile cele pentru buna educație sânt ca ale S. Ioan prin pustie; și învățații sânt priviți ca niște oameni ce umblă să se chivernisască cu vorba și-ș laudă părerile ca și vânzătorii marfa pe la cei ce trec pe uliță pentru alte trebî. Eu crez foarte tare că aceasta e pricina acolo unde nu îngrijăsc destul pentru buna și obșteasca educație și unde părinții prea puțin trimit pe copii lor la școale. Dar așăzământurile politicești tocmai pentru aceia sânt întocmite ca să nu lase pe oameni a trăi dobitocește și de capul lor, ci să-î îndatoreze a se face bunii pentru alții și toți pentru stat.

Pentru aceia fieș-care știe că într'alte părți, dacă un părinte, fie oroșan, fie satean, nu-ș trimite copii la școală dela patru sau cinci ani în sus, nu poate scăpa nepedepsit. Dascălii Europii, ca să facă învățăturile a se căuta de dragoste, iar nu de sila legilor, căci ele nu îngăduie pe vreun neînvățat în trebile obștești, le-au presărat cu toate acelea câte le fac plăcute și dragăstoase până și acelor ce nu iubesc cetirea; și cu chipul acesta, în loc d'a porunci tinerilor să îmbrățișeze moralul și bunele puteri, ei pun icoana lumii înaintea lor și le arată aveau că cei buni sânt fericiți și cei răi nenorociți; cei cu apucături plăcute sânt iubiți și cei cu apucături rele sânt urâți și luați în răs.

Intr'această cărticică puseu câteva lucruri scoase din cele mai frumoase biblioteci franțuzești și dacă cumva voiu avea norocire să fie plăcută la cea mai multă parte a publicului, mă voiu socoti prea îndatorat a-î sluji și cu altele.

Traducătorul.

La pag. 96 sfârșește cu : «Bolao ¹⁾ în versuri. — Sfârșitul acestui tom.»

Pe ultimele 4 pag. nenum. sunt 2 liste : una de cărțile ce vrea să traduca, sau pe care le-a tradus; alta cu numele prenumerațiilor din București și Craiova, înscrise pentru aceste cărți.

Reproducem prima listă :

Cărțile pentru care am cerut ajutor și prenumerație, sânt cele următoare :

Mitologie pe limba Rumânească.

Istorie universală pe scurt.

Idei definitive de toate științele și meșteșugurile cele mai de căpetenie și mai de folos în soțietate.

Iconomia vieții, sau moral curat.

Mărimea Romanilor. De Monteschiu.

Sadic sau ursitoarea, istorie asiatică.

Nimfele dela Dictima. O poemă în proză foarte frumoasă și folositoare.

Contract soțial. De Russo.

Aritmetică înlesnitoare pentru copii ce vor să înainteze la învățătura Matematicii.

Casnicul cel bun.

Bibliotecă desfătoare (sic) și plină de învățătură.

Dintr'acestea s'au tipărit trei; Mărimea Romanilor, Mitologia și Biblioteca aceasta.

¹⁾ Greșeală în loc de Boalo (= Boileau).

Intre cele ce mai rămân se mai adaogă spre tipărire și ruinurile lui Volnei, sau meditație asupra revoluțiilor împărățiilor.

Cele patru povești moralizatoare din *Biblioteca*, sunt prelucrări din Pascal, Boileau, Voltaire, Montesquieu.

București: Biblioteca Academiei Române.

1479. Căpățineanu Stanciu,
Mitologie, 1830.

МИТОЛОГИЕ | ПЕЛИМЕА
РЪМАНЕСКЪ. | Каря аратъ
тоцѣ Зейи шѣ Зейцелъ векиміи |
гречешѣи шѣ романешѣи къ але-
горіи лор дес-|легате .р. | аце-
лесѣри де .рѣцѣтъсѣри фѣрешѣи
шѣ | мораличешѣи, къ 63 де
ікоане. | Де | СТАНЧЪ КЪ-
ПЪЦИНЪНЪА, | Професор
Шкоалелор Націонале | Аин |
Краіова. | 1830.

In-12° de 1 foae (all titlu,
în litografie)+118 pag.+1 foae;
19 gravuri în litografie (în ex.
Academiei ultima gravură,
semnata «Tab. 19», este situată
între pag. 116 și 117).

Multe gravuri au câte
4 figuri pe ele, de unde afir-
mația din titlu (facs. nr. 464): «cu
63 de icoane». Titlul, cel în cirilic
litografiat, în parte cursiv
și ornamental, este acesta:

Mitologie pe limba
Românească de Stanču
Căpățineanu, profesorul
școalelor naționale din Cra-
iov'a 1830.

În sfârșit, al treilea titlu,
încadrat într'un chenar de flori,
este pe coperta exterioara, din
fața: «Mitologie pe limba ru-
mânească de S. C.»

Pe pag. 2 (adica verso titlului reprodus aici în cirilica) avem o înștiințare fără titlu,
urmata de o prefața, «Catre cetitori», ambele reproduse aici:

Numele cinstiților și iubitorilor de binele neamului Prenumeranți, cari
au ajutat pentru tipărirea cărților c'am talmăcit pe limba rumânească, se
vor așaza la istoria universală al căria rând d'a se tipări nu va fi departe.
Cuvântul este, mai întâiu, că prenumerația s'au început într'o vreme cu

МИТОЛОГИЕ

ПЕЛИМЕА РЪМАНЕСКЪ.

Каря аратъ тоцѣ Зейи шѣ Зейцелъ векиміи
гречешѣи шѣ романешѣи къ алегоріи лор дес-
легате .р. | ацелесѣри де .рѣцѣтъсѣри фѣрешѣи
шѣ | мораличешѣи, къ 63 де ікоане.

Д Е

СТАНЧЪ КЪПЪЦИНЪНЪА,

Професор Шкоалелор Націонале

Аин

КРАІОВА.

1830

464. Stanciu Căpățineanu, *Mitologie*, 1830 (titlul).

comisia revizii asupra catahriselor din tot prințipatul Rumâni, din pricina căria la prea puțin le ardea din cei cu parale, afară din negustori, ca să se prenumere; și așa până acum prea puțin s'au prenumerat, dar până la tipărirea istorii nădăjduesc că se vor filotimisi destui a se prenumăra mai ales acum, când toate lucrurile patrii merg spre bine și numai fapta bună către dânsa este cinstită. Al doilea, am socotit că unor așa nume, le șade

mai bine așazate în istorie care le poate face nemuritoare, iar ele din partea lor vor face istorii un frumos adaos unde se va vorbi mai multe asupra articolui tipăririi cărților rumânești.

Către cetitori.

Fiind încredințat că o știință de Mitologie mai adâncă decât cele de rând, nu numai c'ar fi plăcută și desfătătoare, ci încă și foarte folositoare binelui omeneșc, m'am socotit a mulțami mai cu deosibire pe tinerii și tinerele ce iubesc învățătura, puind înaintea lor această mică osteneală, unde și chear bărbații și cei învățați într'această știință vor putea găsi cunoștințe noă pentru dânsii.

Am ș'altă pricină d'a mă bucura nădăjduind că fac bine; căci fiind scrisă în limba maicii mele patrie, va fi de folos la mai mulți frați d'ai miei Rumâni cari, neștiind, cei mai mulți, alte limbi, au fost răbdători până acum de asemenea cunoștințe: și într'aceiaș vreme poate să le fie și de alt folos nu puțin mai mare, făcând cultivare limbii și literaturii ei. Por-

465. Iadul, S. Căpățineanu, *Mitologie*, 1830.

treturile și fețele hainelor lor poate să fie pentru cea mai mare mulțămire a fieșcăruia curios, căci nu sânt puse fie cum și după întâmplare, ci întocma după cum s'au găsit că închipuia și înpodoba cei vechi zeitățile lor.

În sfârșit nădăjduesc că asemenea carte nu va găsi multe persoane d'acelea atât de nesimțitoare și adiafare în lume, ca să nu poștească d'a o avea în casă, ci din protivă, fieșcare va fi gădilat de curiozita ca să vază cum credea închinătorii de idoli și ce fel de Dumnezei avea.

Către acestea mă rog să nu vă mâhniți căci nu s-au făcut mai din nainte asemenea cărți pe limba noastră, pe cum nici altel multe din care s'ar fi putut lumina și folosi neamul. Căci toate urmările au curs și curg din oarecare pricină și vă 'ncredințez că, dacă nici acum nu ne câștigam dreptate și cârmuire legiuită de dreptate, ci rămâneam iarăș în prada nedreptății și a tuturor jafurilor ca mai nainte, nici acum nu se făcea nimic. Căci fieșcare din cei de folos s'ar fi desnădăjduit și închizându-ș ochii de către obște, s'ar fi aruncat în tagma aceia care singură putea să trăiască, pre cum au făcut mulți și până acum.

Al Dumneavoastră tot-d'auna lucrător

S. Căpățineanu.

Pe ultima foaie această:

Instiintare.

Fiindcă cei vechi arăta mai pe toate zeitățile lor, după cum am spus, în deosibite chipuri, mă făgăduiesc că la a doua și a treia tipărire a acestii cărți, voi pune icoanele cu portretele zeilor, după altă poziție de care se vorbește că ar fi mai avut.

S. Căpățineanu.

București: Biblioteca Academiei Române.

1480. *Ceasoslov mare*, Bucuresti 1830.

ЧАСОСЛОВѢ МІРѢ. | Іѣсѣмъ ѡ добѣмъ ѡдѣръ тѣпѣрѣнтъ дѣспѣ всѣ-нѣрѣѣ ѡрмѣнѣ ѡ
 прѣкѣ пѣтрѣннѣкѣсѣшѣ шѣ ѡ | тѣѡтѣ прѡсѡслѡвѣмъ ѡпѣрѣктѡрѣѡ. | **НІКОЛАѢ ПАВЛОВИЧѢ** |
 ѡтѣжѡла ѡпѣрѣнтъ ѡ тѣѡтѣ прѡсѡсѣмъ. | Кѣ блѡгѡсѡловѣнѣмъ прѣкѣ ѡсѣфѣнѣцѣсѣшѣ ѡбѣнтѡрѣѡ дѣ
 дѡмѣнѣ-ѡсѣѣсѣ епѣсѡпѣ ѡлѣ рѣжѣннѣкѣсѣшѣ чѣ ѣстѣѣ ѡкѣсѣмъ Бѣкѣлѣ шѣ | ѡкѣжѡрѣсѣнтѡрѣѡ ѡлѣ сѣфѣнтѣѣ
 мѣтрѡполѣѣѣ. | **KVPIX KVR HEGFVT.** | Кѣ кѣлтѣѡлѣ дѣмѣнѣсѣшѣ Бѣсѣлѣе мѣнѡлѣѣ.

Ⲭ БѢЖЕШИ. | САС ѿЧЕШТ ДѢ ТУПЪРІТ ДѢЛА ІХЛІЕ. ⲕТЖИ, ШИ ΔΣ ΛΒΔΤ | СФЖШІТ
ДНИ ТУПЪРЮ ОКТÓВРІЕ. ⲗΔ. | ꙗⲱΛ.

In-40, de 4 foi nenum., + 577 pag.

Tipar negru și roșu, titlul încadrat, inițiale mari și ornate, frontispicii și vignete înflorate artistice.

În text următoarele gravuri mari, pe câte o pagină întreaga: în fața textului, Învierea Domnului, semnată de *Иеромонах Костантин*; la pag. 279 un fel horoscop (facs. nr. 466), cu această legendă marginală: «A ta iese zioa și a ta iese noaptea, tu ai savârșit zorile și soarele, tu ai făcut toate ceale frumoase ale pamântului: vara și primavara tu le-ai zidit pre ȧle. Psalm 73. st. 16—17». La pag. 426, Bunavestire semnată de *Григоріе Монах*; la pag. 478, Maica Domnului.

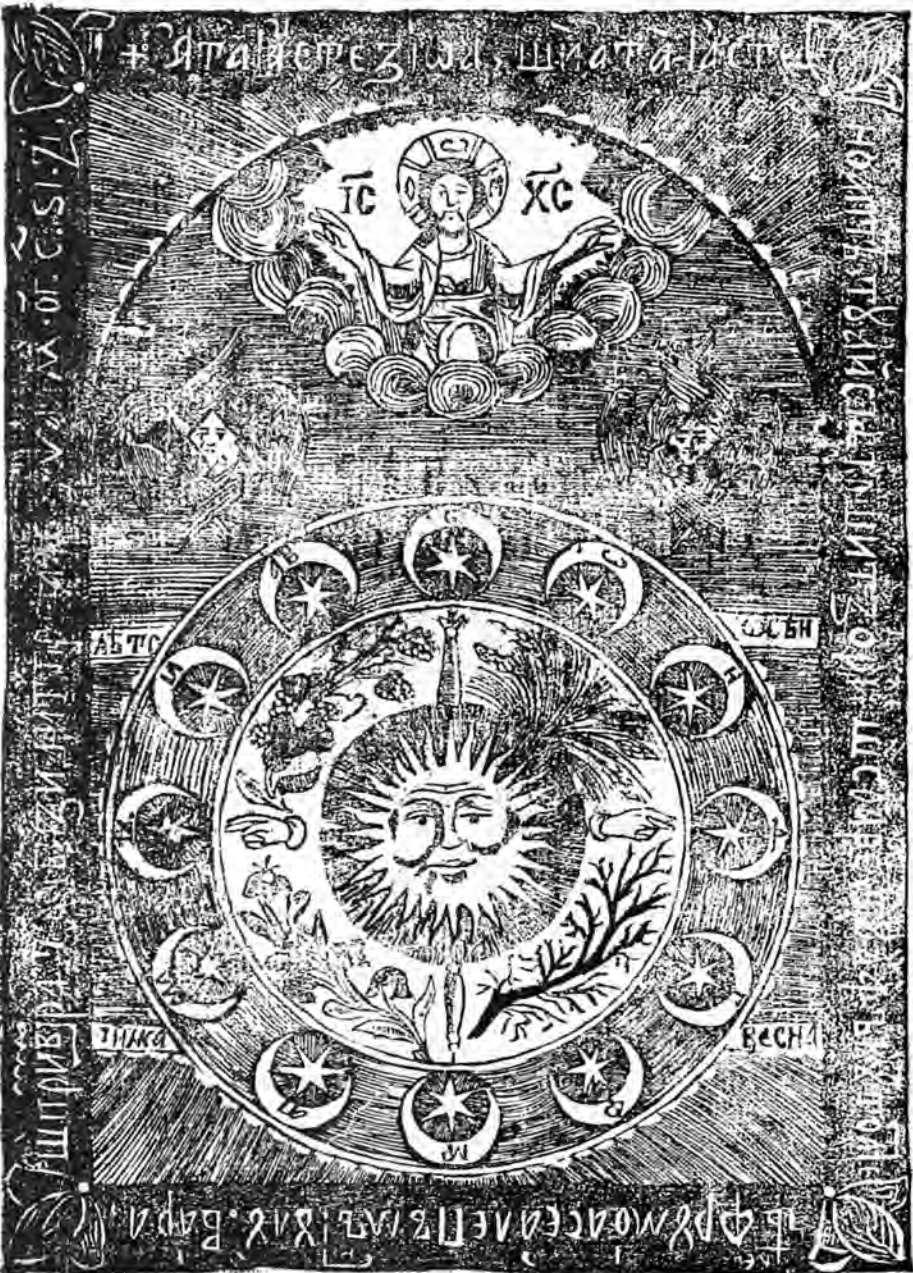
Pe foile nenum.: titlul, ve verso cu un frontispiciu, sub care sunt extrase din ev. Marcu și Matei. Urmează 2 pag. cu «Symbolul sf(ă)ntului Athanasie, patriîrharul Alexandriei». Sfârșește cu dñsemnare de cele ce să află întru acest Časoslov». După acestea urmează textul propriu-zis al Ceaslovului. Ceaslovul se termină — fara sa se înregistreze în *Insemnarea*..., — cu Scrisoarea lui Avgar, craiul Edesei, către Mântuitor și răspunsul acestuia către Avgar, (p. 576—577). Cuprinsul:

Însemnare de cele ce să află întru acest Časoslov.

I.1st.

Rugăciunile dimineții	1
Polunoștnița din toate zilele	5
Polunoștnița Sâmbetii , ,	36

Polunoșnița Duminecii	List.
Inceputul utreniî	51
	57

466. Horoscop din *Ceasoslov*, Buc. 1830.

Cântări troiçnice	73
Cele noao cântări ale lui Moysi	80
Sveatilnele pe opt glasuri	107
Sveatilnele de preste toată săptămâna	109

	I. list.
Hvalitele după rânduiala lor	111
Čas întâiu	125
Čas al treilea	134
Čas al șaselea	141
Rânduiala obédniții	150
Slujba înaintea mėsii și după masă	163
Rânduiala panaghiei	170
Čas al noaolea	172
Jumătate de čas al časului întâiu	182
Jumătate de čas al časului al treilea	187
Jumătate de čas al časului al șaselea	193
Jumătate de čas al časului al noaolea	197
Rânduiala vecerniei	201
Rugăciunea mėsii	217
Inceputul Pavecerniții cei mari	219
Inceputul Pavecerniții cei mici	262
Synaxariul celor 12 luni	279
Troparele și condacele Triodului și ale Penticostarului	386
Časurile în sf<â>nta și marea Duminecă a Paștilor	396
Troparele Invierii pe opt glasuri	401
Troparele Invierii ce să cântă după Fericiți cei fără prihană, în toate Duminecele	406
Troparele morților care să cântă Sâmbăta	407
Bogorodičnile Troparelor ce să cântă preste tot anul	409
Troparele cu bogorodičnile și cu condacele peste toată săptămâna	422
Slujba Acatistului al prea sf<i>ntei Stăpânei noastre de D<u>m- nezeu Născătoare, împreună și cu alte rugăciuni	423
Canon de umilință către D<o>mnul nostru Is. Hs. și cu icoasele lor	459
Cinstitul Paraclis către prea sf<â>nta Născătoare de D<u>mnezeu	479
Al doilea Paraclis	499
Canon către Inger	506
Canon de rugăciune ce să cântă către puterile cerești și către toți sf<i>nții	514
Slujba sf<i>ntei Cuminecături	520
Pashalița	542
Tipicul Pashaliei	546
Nașterea lunilor	573
Invățătură pentru sf<i>ntele posturi	574

București: Biblioteca Academiei Române.

1481. Ceasoslov, Sibiu 1830.

ЧАСОСЛОВ | ѿкъм | ꙗтроу ѿчѣст кѣп тѣпкѣрѣт | сѣпт | стѣпжнѣрѣ Прѣ лѣмн-
нѣтѣлѣшѣ, шѣ | Прѣ ѿнѣлѣцѣтѣлѣшѣ ѿпѣрѣт ѿл | ѿвстрѣѣй ФРѢНЦѢСК | ѿтѣлѣлѣ. |
Гнѣѣѣ, | ꙗ Тѣпографѣлѣ лѣшѣ Іѣѣѣнн Бѣрт. | 1830.

In-8° mic, 2 foi nenum., + 395 pag.

Pe primele 2 foi sunt titlul și cuprinsul; pe verso titlului este gravura Sf. Nicolae cu legendă în versuri, încadrate în chenar de linii de compoziție tipografică. În volum mai sunt și următoarele gravuri: la pag. 264, Domnul Iisus Christos; la pag. 308, Izvorul cel de viață datător; pag. 324, icoana împărășaniei; la pag. 382, Sf. Treime. Frontispicii, inițiale mari și ornate.

București: Biblioteca Academiei Române.

1482. Fournier M., Gramatica franțuzească, traducere de G. Pleșoianul, (București?) 1830.

Лімеа Французскѣхъ | ші ортографіа єї | архатѣхъ прін прінсіпсрї жн 24 де
Лецїї; | аѣ

ГРАММАТЕСКЪ ФРАНЦУЗСКЪ

прін ажжѣторѣа' кѣрїа поате сѣ жмреце | чїнекашї сїнгср' ші фѣрѣ даскѣа', а корєї |
ш'а скрї регѣлат'.

Жмпрїцїтѣ жн 24 де капете аѣ лецїї, | жн каре се коппрїнд' тоате треєсїн-
чоасеїае регѣлає пентрѣ пѣрїїає кѣкжнтѣлѣї, терїменѣа' зїчерїлор', жнтреєсїнцарѣ
неглас-їнїелор' жндїте, ш'а партїїпїїлор', деїспре каре нїч' єн' Грамматїк' н'а
корєїт' | жндїстѣа' пжнѣ акѣм | де

М. ФУРНИЕР.

Акѣм жнтжї шї кѣ рѣмжнїше спре фолоїсѣа' тїнерїмїї Р. | де

Г. Плешоїанѣа',

Професор' де Грамматекѣ ал' шкоалелор'

Націоналє дїн Країок'а. | 1830.

În-12° de 3 foi nenum. și dela pag. 11—163 + 4 pag. nenum. Copertele exte-
rioare sunt încadrate și ornate de câte o mica gravură; pe cea din față avem acest titlu :

«Grammatecă Franțezo-Romanească de G. Pleșoianul'. Se vând' la libreria
D. George Petrovici din București lângă Bărăție. Prețul' unia este trei Țanț. 1830».

Cele 3 foi nenum., la început, cuprind: un alt titlu («Prinsipuri de Grammatecă fran-
țuzească...»), pe al cărui verso sunt 3 rânduri cu «subțînsemnare»-a autorului, din inițialele
cursive-latine G. P., ornamentate, în grosimea cărora se completează numele autorului
(G)regoire P(lechoian). Urmează titlul reproduș mai sus (în cirilice), având pe verso o cuge-
tare despre gramatică. Apoi aceasta:

Prefață.

Având nenorocire să fug' din orașul' Craiovii din pricin'a molevmii,
aicea în București, unde oareși ce mai încetase, avuiu norocire a găsi această
Grammatecă a D. Furnier' ediția a mai no'ă și de 35 de or' dată în tipar'.
Deslușitele și lesniçoasele ei regule ce dă pentru limb'a franțuzească, mă
făcură să uit' că eu mai am' p'a D. Lomond ecsplīcată în rumânește, mă
siliră să le ecsplīc' și p'acestea ca pă niște regule mai potrivite duhului
celui crud' al' tinerimii romanești și se întrebunțez' toate mijloacele ca să o
și dau la lumină.

Dorința mea se'mplini, căci prea cinstitele persoane ale cărora nume
se vād' trecute la sfârșitul' ei, primiră cu dragoste a-ї ajuta tipărirea și iată-o
la lumină. Dar dorința mea cea mai mare este aceia ca să se folosească
dintr'însa toți tineri(ї) rumâni câți vor' voi să învețe limb'a franțuzească.

Ei se vor' folosi cu mult' mai lesne și fără osteneală mare, dacă vor' învăța mai întâi Grammatica limbii lor', care are prea multă asemănare în regulă și numirea părților' cuvântului, ale propozițiilor, și Țl. cu cea franțuzească.

Sânt' încredințat' cătr'acestea că mulți din părinții tinerilor', unii vor' zice că toți câți învață limb'a franțuzească își strică legea; alții că dumnealor' n'a mai învățat-o și sânt' în rândul' oamenilor' cinstiți și cu averi. Eu însă pă cei dintâi îi rog' să privească cum se poartă Rușii către lege, cari mai toți știu franțuzește și vor' vedea că sânt' cu mult' mai evlavioși către cele sfinte de cât ceice nu știu franțuzește. Pe cei d'al doilea, îi rog, asemenea, să mă crează că în toată lumea părinții n'adună averi, ca noi, pentru fii lor' a le lăsa de moștenire, ci zic' așa: că adevărat'a moștenire ce tribue să lăsăm' fiilor noștri este: frica lui Dumnezeu, sfânt'a învățătură, purtarea cuvințoasă către toți oameni, un' meșteșug' cinstit' și dragostea către Patrie. Și ca să-i putem' înzestra cu acestea, nu e niț'un' păcat' d'a ne vinde și toate averile ce le păstrăm' lor' ș'a-le cheltui cu dânsii spre a-i împodobi cu aceste daruri. Toți părinții cei cu dreptă judecată astfel' urmează și în țara noastră.

G. Pleșoianul'.

Textul se termină cu o listă de «Ziceri omofonime...» (p. 150—162). La pag. 163 o «Notă» în care se anunță apariția cărții *Frumoase dialoguri Franțezo-Românești* (vezi nr. 1494), cu ajutorul căreia, prelind autorul, poți învăța franțuzește fără profesor.

Sfârșește cu lista prenumerațiilor din București, Craiova, Râmnic și Drăgășani, după care urmează «Erala», Ediție nouă în 1834.

București: Biblioteca Academiei Române.

1483. Gramatică ruso-română, (Chișinău 1830—40). Rusește și românește. 2 vol.

N'am văzut exemplare. Până acum se cunoaște numai volumul al doilea, cu acest titlu:

Tomul al doile. | Gramatică rusească. | De drept-scriere.

In-8°, 159 + 6 + VI pag. Paginile cu soț au textul rusesc, cele fără soț au textul românesc cu caractere cirilice. Partea I-a trebuie ca a conținut 107 paragrafe, pentru că vol. 2 începe cu paragraful 108. Asupra locului și anului de tipărire, arătate, de sigur, în titlul primului volum, păstrăm toată rezerva.

Șt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia*, pag. 107—109 spune că s'a tipărit «tot în anii aceștia sau poate ceva mai înainte». Adică, între 1830—40, sau mai înainte de 1830, cași *Abețedariul ruso-român* studiat de d-sa, *op. cit.*, p. 102—107, pe baza unui exemplar necomplet. Dar acest *Abețedar ruso-român* s'a tipărit la Iași 1831, iar nu la Chișinău 1830—40, cum greșit îl bibliografiază și Al David, *Tipăriturile rom. în Basarabia*, I, p. 74, nr. 48 (vezi exemplarul complet al Acad. Rom. I 56.160). Deci, nu toate cărțile ruso-române s'au tipărit la Chișinău.

1484. Gultuirea (altoirea) apărătorului vărsat de vaci, Chișinău 1830.

ГҖЃРҖТҖ | пѣсторѣскѣ ѿдемяре | пѣнтрѣ гҖлтҖнрѣ | ѿпѣрѣторѣлҖнѣ вѣрсѣтъ де кѣчѣ. | ГҖт тѣлмѣчѣтъ дѣре чѣ РҖсѣскѣ, шѣ сѣс' тѣпѣрѣт ѿ ДҖхҖвнѣска ТѣпҖрѣфѣ ѿ Бѣсарѣкѣѣ ѿ Кишинѣѣ, лѣ ѿнѣлѣ 1830.

In-4°, 1 foae (titlul, alb pe verso) + 10 pag., numerotate cu cifre arabe.

Al. David, *Tipărituri românești în Basarabia*, I, p. 75, nr. 51.

București: Biblioteca Academiei Române.

Elegie I, Trecutul, p. 81—88; Elegie II, Dragele mele umbre, p. 89—93; Cântarea dimineții, p. 95—98; Fabulă, Corbul și vulpea, p. 98—99; Sonet I, La anul 1830, p. 100; Sonet II, p. 101; Epitaf, la o tânără mumă, p. 102; Odă la campania rusească de la 1829, p. 103—109.

Curierul românesc, I (1829), p. 130.

București: Biblioteca Academiei Române.

1487. *Mâna lui Damaschin*, Iași 1830.

М Ж Н Я | Л С Я | Д Я М Я Г К И Н | Я К С М А Т Х Е Ъ Р Ъ А Т Р А Ч Е С Т | К И П Д А Т Ъ А
Т И П А Р . | К С Б Л А Г О С Л О В Е Н І А П Р К С Ф И Н Ц І Т С Л А Ш . | М И Т Р О П О Л І Т С Ч І В І Й Ш І М О Л Д А В І
К И Р І Ж К І Р Е Ї Н І Я М І Н | К О Г Т Я К И . | Ш І А К К Т С І Н Т Ъ А С К Ъ Р Т , Д Е Ю Б Н
Т О Р К А | А Н И Н Т Ъ Р І Й Д Е Ц І Н Ц Е А Л Н К М С Л А Ш | Р О М А Н І С К , | Г М Е Р И Т С Л М О Н А Х І Н Т Ъ Н І Е
К С А К Ъ Р С А К Е Л Т С Л А Л Ъ С А Ш Ш І Т И П Ъ Р И Т .

А Типогрѣѣ Гѣнѣѣ | Митрополіѣ А Мш | Янса 1830.

In-8° mic de 1 foae (titlul) + 14 pagine.

Titlul încadrat, are pe verso aceasta introducere:

Fiind că bine priimită au fost darea celor doi bani ai văduvii și că nu s-au lepădat osârdiia lucrătorului de pământ ce au adus împăratului apă cu pumnii mâinilor, luându-mi și eu dela aceasta îndrazneală, ială puu înainte această mică osteneală a mea, spre întrebuintarea celor ce vor voi cu lesnire a învăța meșesugul Măinii lui Damaschin, care tuturor de obște fiind folositoriu, mai vârtos încă celor besericești de folos și laudă.

Pentru că învățătura acestui meșesug poate da o lesnire cuprinzătoare, fără greșală a nemeri și a afla drept orî și ce ai voi, nu numai în anul curgătoriu, ce orî la ce an înainte sau îndărăpt, măcar preste o sută sau și preste o mie de ani, ce au trecut sau ce urmează, mai cu lesnire și fără greșală decât acel cu cartea; de vei voi, poți afla crugul soarelui și al lunii, slova pashaliei, Paștile și toate celelalte de preste an serbători.

Priimiți dar aceasta ca un Calendariu besericesc ce slujește pe toți ani până în sfârșitul veacului, prețuind voința iară nu puțința, al celui ce cu aceasta rămâne al dragostei voastre plecat,

Antonie Monah.

Textul urmează în § 24 și o tabela.

București: Biblioteca Academiei Române.

1488. *Mineiul pe Ianuarie*, Măn. Neațului 1830.

Intru | slava sf<i>ntei și ceii | de o ființă și de viiață făcătoarei și nedespărțitei Treimi Mineiul lunii lui Ianuarie | care acum s'au tipărit în zilele bine credinciosului singur stăpânitorului marelui Domn și Împărat Nicolae Pavlovici | A toată Rossiia ș. c. l. ș. c. l. ș. c. l. | Dupre izvodul cel îndreptat de Preasfințitul Episcop al Argeșului Kyr Iosif Cu blagoslovenia, îndemnarea și cu tot ajutorul Preasfn.: și de D<u>mnezeu alesului Arhiepiscop și Mitropolit al Sucevii și al Moldaviei Kyriu Kyr Veniamin. Prin oserdia Prea Cuviosului Arhimandrit și stareț a sf<i>ntelor Mănăstiri Neamțului și Secului Kyr Dometian In sf â nta mănăstire Neamțul. | Intru însași a sa tipografie cea acum de nou făcută. Anul 1830.

In folio,? pag. nenum. + 181 + 4 pag. (cele din urmă nenum.)

Prefață de «Dometian și tot soborul».

Gh. Adamescu, *Istoria Seminarului «Veniamin» din Iași* (1803—1903), Buc. 1904, p. 33.

Dim. I. Balaur, *Biserici în Moldova de răsărit*, I, București 1934, p. 21, a văzut exemplare la bisericile din Bratuleni, Cimișeni, Mănăilești, Rădeni și Trușeni, din Jud. Lăpușna.

1489. Montesquieu, *Mărimea Romanilor*, trad. de St. Căpățineanu, (Craiova?) 1830.

МЪРИМЪ РОМАНІЛОР | caș | БЪГІРЪ ДЪ ГІМЪ | аснра прічинілор АЪЛ-
цЪрії шї | КЪДрії лор | ДЪ | МОНТЕГКІЪ, | шї | ТРАДЪСЪ ДІН ФРАНЦОЗЕЦЕ | ДЪ |
ЕТАНЧЪ КЪЛЪЦІНЪНЪЛ, | Профѣсор ШКОЛІЛОР НАЦІОНАЛЕ | ДІН КРАІОКА. | 1830.

In-12°, de 241 + 3 pag.; ultimele, nenumerate, arată cuprinsul.

Cartea are coperte exterioare încadrate, cea din față cu următorul titlu:

Mărimea Romanilor sau pricinile înălțării și căderii lor de Stanču Căpățineanu. Prețul unui eczemplar este cinci sfanți.

Pe verso titlului (cel reprodus aici în cirilică) această cugetare: «Băgând sama la cele trecute, scoatem cea mai bună învățătură d'a ne îndrepta la cele d'acum și la cele viitoare». La p. 3—4 această

Andiprefață.

Tot ceiace mă ărtă starea cea d'acum a patrii mele și a mea personală d'a vorbi, este să arăt că mă simțiu foarte norocit lucrând ceva cu condeiul în cel mai bun ocazion d'a putea vorbi neștine de bine și pentru sistima patrii noastre și d'a lăuda pre cei mari ai neamului fără a-î linguși.

În niț'o altă vreme până acum, n'ar fi fost lucru de om cu minte, în țara noastră, d'a da la lumină această traducere, sau d'a vorbi pentru dreptate și fericirea de obște; pentru întocmirile politicești prin care se ridică și se renaște un neam și în sfârșit, pentru purtările acelea care-l degraădează și-l dărapănă cu totul și care și acum încă se mai svârcolesc p'alocurea în patria noastră, știți ca niște omizi călcate, ca încă să se mai ție și să sprijinească o sistimă atât de pierzătoare ce se bucura din ticăloșia simplului și prea bunului norod și nu avea altă influență asupra lui de cât numai ca să-l despoae și să-l căsnească.

Eū aruncându-mă cu mintea în viitoare (sic), privesc patria și neamul mieū bucurându-se de o fericire vrednică d'a face nemuritoare numele prea lăudaților patrioți ce reformează guvernul și alcătuesc o dreaptă constituție din care va naște tot binele ce se așteptă.

Intr'această stare dar uit cele ce s-au urmat până acum și e bine să le uite toți ca să nu răză strănepoți și să li se păteze slava, atunci când ei se vor bucura de dorita dreptate și prin urmare de fericire și iaū partea mântuitoarelor urmări d'acum. La acestea, ca un pământean și mădular al neamului și al trupului politicesc ajutat de puținele lumini ce am putut câștiga, aş putea să'm dau și eū părerea la câte ceva, arătând cum s'ar putea întâmpina un rău și prin ce mijloace s'ar introduce un bine în patria noastră, dar fiindcă numai cuvântul singur niț'odată n'a fost destul pentru ea, mă mărginesc arătând băgările de samă č'au făcut alții asupra politicii strămoșilor noștri

Romaniî, care aplecându-se și la noi, sau dând pricină cetitorilor d'a se gândi, vor scrie și vor vorbi și dumnealor acelea c'ar fi vorbit un Monteskiu sau un Russo, când ar fi trăit acum în patria noastră.

Traducătorul.

Cartea are 23 capitole.

Curierul românesc, II (1830), 311.

București: Biblioteca Academiei Române.

1490. Murgu Eftimie, Widerlegung der Abhandlung: Erweis, daß die Wallachen nicht römischer Abkunft sind, Ofen 1830. — Nemțeste.

Widerlegung | der | Abhandlung | welche unter dem Titel vorkommt: | Erweis, daß die Wallachen nicht römischer | Abkunft sind, und dieß nicht aus ihrer | italienisch-slavischem Sprache folgt. Mit | mehreren Gründen vermehrt, und in die | wallachische Sprache übersezt durch S. T. | in Ofen 1827; | und | Beweis | daß die Wallachen der Römer unbezweifelte Nach- | künftlinge sind; wozu mehrere zweckmäßige kurze | Abhandlungen; endlich eine | Anmerkung | über die in dem Anhang vorkommende | Antikritik desselben | S. T. beygefügt werden. Verfaßt | von E. Murgu. | Ofen, | gedruckt mit königl. ung. Universitäts-Schriften 1830.

Traducerea:

Combaterea Tratatului care se găsește cu titlul: Dovadă că Valahii nu sunt de origine romană și că aceasta nu reiese din limba lor italiano-slavonă.

Completată cu mai multe argumente și tradusă în limba valahă de S. T. în Ofen 1827; și la care se mai adaogă Dovadă, că Valahii sunt urmașii neîndoelnici ai Romanilor; cât și mai multe disertații scurte cu privire la acest lucru; în fine o Observație, asupra anticriticei ce se găsește în suplimentul aceluiaș S. T., compus de E. Murgu. Ofen imprimat cu tiparul Universității Regale Ungare 1830.

In-8° de XX + 156 pag. (pag. 155 numerotată greșit 156, iar pag. 156 cuprinde errata) + 2 planșe (num., 4 pag., format mai mare) cu note muzicale de arii românești.

Pe paginile numerotate latin avem o prefață (Vorrede, p. III–X) și o scurtă înlămpinare asupra prefeței defăimătorului neamului românesc S(ava) T(ököly): (Kurtze Anmerkung über S. T., Vorrede, p. XI–XX).

Prefața:

Vorrede.

Schon frühzeitig war der aufrichtigen, sachkundigen Gelehrten eine Stimme über den römischen Ursprung der Romanier oder sogenannten Wallachen. Die römische Sprache, die römischen Sitten und Gebräuche derselben ließen, und lassen uns darüber gar nicht zweifeln. Selbst dem gemeinen Wallachen war einst, da Wissenschaft und Bildungsmittel noch bestand, nichts gewisser, als die Abstammung. Als aber die Griechen nochmals sich vermög Religionsgemeinschaft manches Recht in das Eigentliche der Romanier aumaßen, geschah es, daß der unter religiösem Vorwande heimlich wirkende Haß berechtigt zu seyn schien, allem Römischen der Romanier nachzustellen.

Im fünfzehnten Jahrhunderte, da kraft des ergangenen Anathems nicht nur sämtliche romanische Bücher verbrannt, sondern auch die Erbleitern verstoßen, ja sogar die römische Sprache verwiesen wurde; verschwand bereits die Idee einer römischen Herkunft in der dunklen Unwissenheit, welche dadurch unmittelbar erzielt wurde.

Dem Wallachen wurde das Licht geraubt, der Fortgang seines Verstandes nicht gefördert, sondern gehemmt, bloß darum, weil er ein Römer war, und weder Grieche noch Bulgar werden konnte. Der Hauptzweck war die Zerstörung der Nationalität, wozu man durch außerordentliche Mittel gelangen wollte, worunter die Verhinderung der Bildung, welche mit der Muttersprache verbannt wurde, aufzuzählen kommt. Daher geschah es, daß der Wallache in die äußerste Unwissenheit gerieth, und nachmals nur von Andern vernehmen mußte, wer und woher er wäre. Hier fing man mündlich und schriftlich an, demselben einen slavischen und auch griechischen Ursprung anzuhängen; aber hier fing man auch an, zu offenbaren, wozu endlich die vorsätzliche Verblendung, wozu der an der romanischen Sprache und Nationalität unter philanthropischem Vorwande ausgeübte Haß abzwicke. Freylich konnte ein Verstellter, dem das Ansehen eines Vorgesetzten gebührte, einem im Dunkel wandelnden Wallachen mit Abläugnung der römischen, eine slavische oder griechische Abstammung glaublich machen, da dieser weder von den Römern noch Slaven einen klaren Begriff hatte, und von dem schweren Vorurtheile, wodurch Nation und Religion zusammen gemengt wird, gequält war. Der Kunstgriff würde noch heute in listigen Unternehmungen nicht ganz unanwendbar seyn. Man würde wider den reinen Verstand genug und nicht ohne wahrscheinlichen Erfolg eines Betrugs gewagt haben, wenn man einigen unwissenden Phantastern die Abkunft durch die vom Religions-Unterschiede geführten Scheingründe bezweifelt, und hieraus in Ansehung der Wallachen die Schwierigkeit setzt: daß derer Vorfäter Heiden waren, daß noch heute die römische Religion den Wallachen nicht gemein sey.

Diese Art von Menschen hatte sich bis in die heutigen Tage fortgepflanzt; sie bemühen sich noch heute uns aus dem hellsten Mittagslichte plötzlich in die dunkle Nacht zu versetzen; aber ziemlich fruchtlos; denn ein großer Theil der Wallachen lebt heute die glückliche Zeit, wo man sich über die Blindheit empor wagen darf. List und Betrug konnte einst, wohl nicht mehr jetzt in der Hinsicht Statt finden.

Die Menschen bilden als Personen in mancher Betrachtung auch moralische Personen, worunter die der Nation nicht die geringste seyn mag; und jede daher auch moralische Personen sind vermög Naturgesetz zur Selbstachtung verpflichtet, welche der erste Grund der Bildung, Tugend und Glückseligkeit ist.

Aber so wie man insgemein nichts Unbekanntes achten kann, eben so wäre die ganze Achtung der eigenen Nation nur ein Traum, wenn sie den sie bildenden Gliedern unbekannt verbleibt. Jedem Konnationalen ist daher vor allem nöthig, seine Nation näher kennen zu lernen. Diese Kenntniß beginnt von dem Ursprung der Nation, und der Ursprung der Nation ist der Grundstein dieses Kenntniß-Gebäudes.

Und wirklich, gute Nationalisten ließen sich angelegen seyn, den Wallachen ihren Ursprung zu erklären. Unter diesen ist vorzüglich der Verstorbene Petrus Maior de Ditsö zu merken. Dieser wohlgelehrte Mann gab im Jahre 1812. Die Geschichte über den Anbeginn der Romanier oder Wallachen in der National-Sprache heraus¹⁾. Dieses Werk, welches zwar für jeden Wißbegierigen in Sondernheit aber für den Romanier sein Interesse hat, stellt uns der Romanier römische Abkunft kritisch dar.

Genanntes Werk hatte sich frühzeitig den Beyfall aller Willigen erworben, und unpartheische Geschichts-Kundige wandten wider dessen Hauptsatz gar nichts ein; doch einige wiewohl Unbedeutende, konnten entweder die lange Weile oder (was wahrscheinlicher) eine eingeborne Mißneigung bewegen, den verzagten Entschluß zu fassen, das grundvolle Gebäud mit einem Hauch umstürzen zu wollen, und die authentisch befestigte Wahrheit mit formlosen Schläßen,

¹⁾ Sie kommt unter dem Titel vor: Istoria pentru inceputu'l Romanilor in Dacia.

phantastischen Sophismen und erdichteten Fabeln allerdings zu bezweifeln. Abermahl's gemachten Einwürfen wurden von dem Gennanten solchermaßen Genüge geleistet, daß sie nunmehr bey erwiesener Grundlosigkeit ihres Vorhabens schweigen mußten.

Mit dem Tode gedachten Siegers schien sich neue Gelegenheit zur Ausführung ihres Unternehmens darzubieten. Denn im Jahre 1823 erhob sich ein zu sehr scheinender Pertules, gab eine sehn wollende Abhandlung heraus über einen nicht römischen Ursprung der Romanier ¹⁾. Der Verfasser verfügte sich mit seinen Träumen nach Deutschland, machte sie zuerst in Halle bekannt, vermuthlicher Weise um gedachtem Werke ein Gewicht zu geben zu scheinen, warscheinlicher aber weil man in der Bekanntmachung desselben Hierlands ungemeinen Anstand zu befürchten hatte.

Durch nachfolgende Fünf Jahre arbeitete man an einem ähnlichen Werke, welches unter dem Vorwande einer Wallachischen Uebersetzung angezeigter Abhandlung im Jahre 1827 zu Ofen heraus kam ²⁾. Der Verfasser nennt sich einen Uebersetzer, aber ich wollte ihn einen Reformator seiner vorigen Träume heißen. Denn ein Uebersetzer ist nicht befugt ein fremdes Werk, dessen Uebersetzung er unternimmt, ganz umzuändern, und gleichwohl man mehrere Scheingründe erdichtete, durften diese angehängt, nicht aber durch daß Werk so untermischt werden, daß darin der Erweis von 1823 nicht mehr zu erkennen sey. Ich scheine daher nicht zu irren, wenn ich jenen künigl. Rath von *** wenn auch unter S. T. in unserem Lande suche; was noch Folgendes glaublich macht: Die Serbier sind für dießmahl mit ihrer ganzen Slovenität zu unbekannt, als daß man derer vielweniger ihrer Manuscripte in Deutschland gedenke...

Der Zweck gedachten Werkes ist: die Wallachen in Slaven und Griechen unmittelbar zu verwandeln; die Absicht aber der Schreibenden sehe, (wie man will) die Zerstörung einer diesen nur bekannten Religions-Spaltung, die der unabänderliche römische Ursprung der Romanier verursachen möge. Der ganze grobe Irrthum mag daher rühren, daß man die Abstammung einer Nation in der Religion suchte, und diese beyden unter einander dermaßen verwickelte, daß man sich endlich nicht auszufinden wußte.

Sein Hauptargument gründet sich auf das slavische Wort Vlah, welches vermög Erfahrung, und den Schriftstellern nach einen Römer, und nur beyhm S. T. etwas anderes bedeuten kann. Ein anderer Beweis ist der von der verschiedenen Gegenden gegebene Beyname; so werden z. B. die in Serbien wohnende Romanier für Serbier, die in der Bulgarey für Bulgaren etc. von S. T. gehalten, weil jener in Hinsicht seines Vaterlandes Serbier, dieser Bulgarier genannt wird. Die übrigen Beweise werden theils von einigen zweydeutig erklärten, wie auch verfälschten Stellen einiger Schriftsteller, theils aus jenen Schriftstellern geschöpft, welche die Wallachen entweder nicht kannten, (als Schmeizel) oder nicht kennen wollten, (als der Commentator), dann aus solchen welche die Abstammung einer Nation in der Religion und Schreibart suchen, (als der Recensent des Herrn P. Major), endlich aus solchen, die aus Muthwille in der versuchten Herabsetzung der Wallachen, ein unendliches Vergnügen finden, und daher nicht leidenschaftlos schrieben, wie des S. T. beliebtester Herr Sulzer.

S. T. verfährt in seiner Abhandlung sehr rauh gegen die Wallachen, tadelt sie bey jeder Gelegenheit, er ist mit einem Worte ein Feind der Wallachen.

Ich der nun statt dieser die moralischen Waffen ergreife, erinnere mich zwar jenes

¹⁾ Unter dem Titel: Erweis, daß die Wallachen nicht römischer Abkunft sind, und dieß nicht aus ihrer slavisch italienischen Sprache folget. Von R. Rath von...*** Halle 1823.

²⁾ Es ist unter demselben Titel nur mit dem Zusage: Mit mehreren Gründen vermehrt von S. T

Chriſti Gebotheß: Liebet ſogar eure Feinde: aber ich erinnere mich auch des Gebotheß: Mit welchem Maasße man euch mißt, mit dem meſſet ihr wieder; ich will daher wider ungegründeten Zabel ſchonungsloß verfahren.

Traducerea:

Prefață.

Încă de timpuriu învățații competenți au fost de aceeași părere cu privire la origina romană a Românilor, sau a așa numiților Valahi. Atât limba lor romană, cât și moravurile și obiceiurile romane ale acestora, nu lasă nici o îndoială asupra chestiunii. — Altădată, când încă exista știință și posibilitate de instruire, nimic nu era mai sigură, chiar pentru'un Valah de rând, decât origina lui. — Dar atunci, când Grecii, în baza comunității de religie, și-au atribuit anumite drepturi asupra Românilor, s'a întâmplat că, sub pretextul religiei, ura care lucră într'ascuns, să se creadă îndreptățită să nege orice romanitate a Românilor. În sec. al XV-lea din cauza anatemei profesate, prin care nu numai că s'au ars toate cărțile romanice, ci au fost părăsite și literile moștenite, iar limba romană isgonită, ideea originii romane a dispărut în întunericul neștiinței; la ceeace, de altfel, se și tindea! Lumina i-a fost răpită Valahului, dezvoltarea lui intelectuală nu a fost stimulată, ci împiedecată, numai din cauză că era un Roman și că nu putea deveni nici Grec, nici Bulgar. Scopul de căpetenie eră distrugerea naționalității, la care se încercă să se ajungă prin mijloace neobișnuite, printre care se poate număra și stăvilirea culturii, isgonită împreună cu limba maternă. Astfel s'a întâmplat ca Valahul să ajungă în cea mai mare neștiință, și numai mai târziu a trebuit să audă dela alții, cine și de unde este. Atunci s'a început a i se atribui atât prin vorbă, cât și prin scris, o origine slavă sau chiar și greacă. Dar tot atunci a început să se desvăluie amăgirea premeditată la care tindea ura desfășurată sub pretext filantropic, contra limbii și naționalității.

Unui Român rătăcind prin întunec, desigur că un om prefăcut, cu înfățișarea unui om superior, putea ușor să-i facă demnă de crezare o origine slavă sau greacă, prin negarea celei latine. Aceasta cu atât mai mult, cu cât el nu avea noțiuni clare nici asupra Romanilor, nici asupra Slavilor și eră chinuit de grele prejudecăți, în care națiunea și religia erau confundate. Acest truc ar putea fi și azi utilizabil în încercări viclene. Ar fi de ajuns să se încerce o înșelăciune, și probabil cu succes, de și contra rațiunii, dacă s'ar pune la îndoială origina față de câțiva fanatici ignoranți, pe motive de diferențe de religie. Și de aici să se pună Valahilor dificultatea: că strămoșii au fost păgâni și că nici azi religia romană nu este aceeași cu a Valahilor.

Felul acesta de oameni s'a perpetuat până acum și chiar azi se silesc să ne transpună deodată dela ziua cea mai luminoasă la noaptea întunecoasă; dar fără folos, pentrucă o mare parte din Români trăește azi fericita vreme când pot îndrăzni să se ridice deasupra amăgirii. Altădată putea fi în această privință, amăgire și înșelăciune; azi însă nu.

Oamenii, ca persoane, constituiesc în anumite privințe și persoane morale, între care națiunea nu este dintre cele mai neînsemnate; și prin urmare și fiecare persoană morală este obligată, în virtutea legii naturii,

la respectul de sine însuși, care este prima temelie a culturii, virtuții și fericirii. Dar cum în de obște nu poți respecta ceva necunoscut, tot așa chiar respectul națiunii tale însăși nu ar fi decât un vis, câtă vreme ea rămâne necunoscută membrilor cari o formează. Deci fiecare conațional trebuie să-și cunoască în de aproape neamul. Această cunoaștere începe cu origina națiunii, iar origina națiunii este piatra fundamentală a acestei clădiri a cunoașterii.

Și într'adevăr, buni naționaliști au avut grije să explice Valahilor origina lor. Între aceștia trebuie amintit mai ales răposatul P. Maior de Ditsö. Acest prea învățat bărbat a publicat în anul 1812 *Istoria asupra începuturilor Românilor sau a Valahilor în limba națională*¹⁾.

Această lucrare care oferă interes pentru oricare doritor de știință, dar mai ales pentru Români, ne prezintă în mod critic origina romană a Românilor.

Sus numita lucrare a obținut aprobarea tuturor celor raționali, iar cercetători istorici nepărtinitori nu au obiectat absolut nimic contra tezei ei principale; totuși câțiva, deși neînsemnați, au fost determinați, ori din plictiseală, ori (ceeace este mai probabil) dintr'o antipatie înăscută, să ia descurajata hotărîre să răstoarne cu o suflare clădirea solidă și să pună negreșit la îndoială, prin concluziuni deformate, sofisme fantastice și fabule născocite, adevărul autentic. Obiecțiilor din nou ridicate, li s'a dat în așa fel satisfacție de către mai sus numitul, încât au trebuit să tacă în fața dovedirii planului lor neîntemeiat.

Cu moartea biruitorului amintit, părea că o nouă ocazie s'a oferit pentru îndeplinirea planului lor; căci, în anul 1823, se ridică unul, care prea apărea ca un Hercule și a dat la iveală o lucrare care voia să fie un tratat asupra originii neromane a Românilor²⁾. Autorul s'a transportat cu visurile sale în Germania, a făcut-o cunoscută întâi la Halle, probabil pentru a da oarecare greutate susnumitei lucrări, dar și mai probabil, pentru că ar fi avut a se teme de provocarea unei puternice reacțiuni, dacă ar fi făcut-o cunoscută aici în țară.

În timpul celor cinci ani următori, s'a lucrat la o lucrare asemănătoare, care a apărut la Ofen în 1827, sub pretextul unei traduceri valahe a lucrării deja arătate³⁾. Autorul se numește un traducător, dar eu l-aș numi un reformator al visurilor sale precedente; căci un traducător nu este împuternicit să schimbe cu totul o lucrare străină, a cărei traducere a întreprins-o; și chiar dacă s'au născocit mai multe argumente aparente, acestea puteau fi adăogate, însă nu amestecate în lucrare în așa fel, încât să nu se mai poată recunoaște în ea dovada dela 1823. Deci, pare că nu mă înșel, dacă voi căută pe acel Consilier regal de*** chiar sub inițialele S. T. în țara noastră; ceeace face să se creadă și următoarele: că de data aceasta Sârbii, cu toată Slovenitatea lor, sunt prea necunoscuți, pentru ca ei și cu atât mai puțin manuscrisele lor, să fie luate în seamă în Germania...

¹⁾ Apare cu titlul: *Istoria pentru începutu'l Românilor în Dacia*.

²⁾ Cu titlul: «Dovadă că Valahii nu sunt de origine romană și că aceasta nu reiese din limba lor slavo-italiană. De consilierul de*** Halle 1823.

³⁾ Este cu acelaș titlu, numai cu adaosul: completată cu mai multe argumente de S. T.

Scopul amintitei lucrări este: transformarea neapărată a Valahilor în Sârbi și Greci; dar intenția celor scrise este (fiecare cum va vrea să creadă) a unei desbinări religioase, cunoscute ca atare numai de ei; ceea ce ar avea ca urmare probarea unei neîndoelnice origini romane a Românilor. Toată greșala grosolană constă în faptul că s'a căutat origina națiunii în religie și amândouă au fost în așa fel amestecate, încât, în cele din urmă nu s'au mai putut descurca.

Principalul său argument se bazează pe cuvântul «Vlah», care, după câte s'au aflat și după scriitori, derivă dela un Roman și numai la S. T. are alt înțeles. O altă dovadă este denumirea ce li s'a dat după diferitele ținuturi. Astfel, Românii cari locuiesc în Serbia sunt considerați de S. T. ca Sârbi; iar cei din Bulgaria ca Bulgari, deoarece fiecare este numit după patria sa, unul Sârb, iar celălalt Bulgar.

Celelalte dovezi sunt luate, de o parte dintre acele cari pot fi interpretate în două feluri, cum și părți falsificate din câțiva autori, iar de altă parte sunt luate din acei autori, cari, ori că nu cunoșteau pe Valahi (ca Schmeizel), ori că nu voiau să-i cunoască (Commentator); apoi din acei cari caută origina unei națiuni în religie și în felul de scriere (ca recensentul d-lui P. Maior), și în fine din acei cari din rea voință găsesc o nespusă plăcere în încercarea de a înjosi pe Valahi, și cari, prin urmare, scriu cu patimă, ca prea iubitul Domn Sulzer, al lui S. T.

S. T. se poartă foarte aspru în tratatul său față de Români, îi jignește în orice ocazie, este, într'un cuvânt, dușmanul Valahilor.

Eu, care voiu întrebuința arme morale contra unui astfel de procedeu, îmi amintesc într'adevăr de acea poruncă a lui Isus Christos: «iubiți chiar și pe vrăjmașii voștri»; dar îmi amintesc și de porunca: «cu măsura cu care vi se măsoară, cu aceeași măsură iarăși să măsurați». Deci voiu proceda fără cruțare contra jignirii neîntemeiat adusă.

București: Biblioteca Academiei Române.

1491. *Octoih*, Buda [1830].

Se știe numai că «profesorul Constantin Diaconovici-Loga din Arad comandă în 1829 o nouă ediție de 500 exemplare din *Octoih*, trimițând tipografiei un scont de 200 florini. Dar și ediția aceasta s'a vândut curând, așa că tipografia a scos-o iarăși în 1846, într'un volum in folio, de 662 pagini, tipărit cu negru și roșu».

Dr. A. Veress, *Tipografia românească din Buda*. în *Boabe de grâu*, III (1932), p. 596, coloana 2.

1492. Pan... Anton, *Versuri musicești*, București 1830.

БЕРГЕРІ | мѣсичій | че съ кжнтъ ла Нѣцѣрѣ Мжнтѣйтѣрюлѣ | нѣстрѣ
ІѢ ХѢ, шѣ ѣ алтѣ Гѣрѣтѣрѣ ѣлѣ | ѣнѣлѣ. | Компѣсѣ. | дѣ | ѣНТѢН ПАН... | Про-
фѣсорѣ дѣ Мѣсикъ ѣл Шкѣлѣ Нѣцѣналѣ | дин Бѣскѣрѣій.

Тѣпѣрѣтѣ ѣ прикѣлѣтѣ Тѣпѣрѣтѣ | дин | Бѣскѣрѣій. | 1830.

In-8º mic, 2 foi nenum. + 56 pag. În exemplarul Academiei, paginile 39—42, 45—56 sunt de altă calitate: hârtie mai groasă și de culoare verzue.

Foile nenumerate cuprind titlul (facs. nr. 467) și prefața reprodușă aici. Titlul, încadrat, are pe verso 6 rânduri tipărite:

«Cântați D(o)mnului cântare noao; Cântați D(o)mnului tot pământul». Psalm, 95.

Câte nu vor avea această pecetie, sânt fără de voia mea.

Prefața:

Procurvântare.

Din vechime este datină de a să cânta versuri în seara Nașterii Mântuitorului nostru Is. Hs., precum și în alte sărbători ale anului; adunându-se împreună oamenii, să desfăta cântând laude D(u)mnezești. Însă aceste versuri neavându-le tipărite, din mână în mână și din auzite scriindu-le, atât le smintise din calea lor, încât mai niciun înțeles nu avea într-insele. Pre aceste într-acest chip eu văzându-le, m-am îndemnat și pe cât am putut, culegându-le, le-am îndreptat. Și ca să nu rămâe puțină mea osteneală în deșert, le-am dat în tipar dinpreună cu glasurile lor, alcătuindu-le pe meșteșugul musichiei, alăturând și câteva versuri politicești, care socotesc, că nimănuî nu vor fi spre vătămare. De aceea rog pe fieștecare, ca să primească această cârtică, cu bucuria carea eu înaintea o puîu.

Autorul.

Poeziile publicate fac parte din următoarele grupe: «Versuri ce să cântă la nașterea Mântuitorului nostru Is. Hs.», p. 1—8. «Alte versuri, ce să cântă peste tot anul», p. 9—39. «Căntece politicești morale», p. 39—54.

La sfârșitul versurilor scrie «Margine», după care urmează, pe 2 pag.: «Prea cinstiții ajutători».

Alte ediții: 1841, 1845, 1848, 1852, 1854, etc. etc.

Teodorescu G. Dem., *Operele lui Anton Pann. Recensiune bibliografică*, București 1891, p. 9—12.

București: Biblioteca Academiei Române.

ВЕРСУРИ

МУСИЧЕШТИ

ЧЕ СЪ КЪНТА ЛА НАШЕРЪ МАНТЮТОРЮЛЪН
ЛОСТРЪ ІС ХС, ШЪ А АЛТЕ САРЕЗТОРНЪ АЛ
АНУЛЪН.

КОМПУСВ.

ДВ

АНТОН ПАН...

ПРОФЕТОРЪЛ ДЕ МУСИЧЕШТИ АЛ ШКОЛІН НАЦІОНАЛЕ
ДН БУКУРЕЩІН.

ТИПАРІТЕ А ПРІВЛЕГІАТА ТИПОГРАФІИ

ДН

БУКУРЕЩІН.

1830

461. A. Pan., *Versuri musicești*, Buc. 1830.

1493. Pap Theodor, Trista predică la îngroparea Episcopului Ioan Bob și testamentul lui, Sibiu 1830.

ТРИСТА ПРѢДИКА | каре | ла жнгропарѣ Екцеленціѣ Гале | Прѣ асминатсасѣ
ші Прѣ мѣритсасѣ Домн. | ІОАНН БОББ | de Kapolnak Monostor, | ал пре | Инал-
тсасѣ Стат дін аштрѣ Краіеск Консіліар ал стрѣ-|асчітсасѣ Орд. Иналціатсасѣ Імпе-
ратор Леополд Ко-|мендатор ін М. Принціпат ал Ардѣлсасѣ ші а пѣрцілор | жнпрешнате
Греко Католик | Епископ ал Фагарашсасѣ, | аштрѣ вєчнікѣ поменіре а пре еснсасѣ
Епископ, ші Пѣрінте, дін фіѣскѣ | драгосте ін асна аш Октomberіе ла 7. Зіле
1830 | аш Г. Мжнѣстіре | а Блажсасѣ сас кѣжнтат.

Прін ТЕОДОР ПАП de Ujfalu, | Канонік Пріміцеріс ал Г. Екріптсріі Клєрсасѣ
тенер Профєссор, ші Парох | ін орашєл Блаж. | 1830.

In-4º, 2 foi nenum. (titlul și o introducere) + 20 + 7 pag.

Pe verso titlului: «Imprimatur revidente Rmo Joanne Lemény, qui idem censet. Balas-
falvae 16. Decembris 1830. *Demetrius Kajan m. p. Vicarius Capitularis*».

După cuvântare avem: «Testamentum prin care Ecčelenția sa Ioann Bobb, Episcopul
Fogarașului, toate averile sale după moarte le lasă Clerului său, din limba latină spre
mai mare înțeleagere întors pe romanie de A. S.». Datat: «Blaj 28 Octomvrie 1828» (p. 7).

Introducerea:

Ecčelenția Sa Preamăritul, Prealuminatul și Prea-o-sfințitul Domn Ioann
Bobb de Kapolnak Monostor.

Al prea înaltului Stat din lăuntru Crăesc actual consiliar, al strălucitului
Ord. înălțiatului Împăratator Leopold Comendator în M. Ardealului Prințipat
și a părților împreunate Greco-Catholic al Făgărașului Episcop în Blaj în
Castelumul său la 2 Oct. an. 1830. Cursul muritoarei vieții sale întru Domnul
cu pace l-au săvârșit și la 3-a ora (čas) după amiază-zi în casa odihni fură
așăzat, prin Č. Cler fu priveghiat și în toate tri beserică ale Blajului pentru
a sufletului său odihnă S. jărtfă să adusă lui Hristos, la 5-a Oct. în beserica
S. Bunei-Vestir fu adus și priveghiat, iară 7-a Oct. la 9-a ora într-o prea
č. și mărită adunare, unde și doi pre M. și prea Č. Domni R. K. Canonici
asistendu, cu litie de 150 și mai mult de Preoți č. lui Moaște în S. M. și
Catedrale beserică a S. Treime (Troifă) cu cinste fură petrecute; acolo Domni
Canonici slujiră S. Liturghie, după care au urmat această Predică jealnică și
îndatăș după aceaste să începu cântarea Prohodului; acesta sfârșindu-să,
prea č. d. Ioann Lemeni de Eadem, Canonic scolastic secretariu Epc. și a
istorii Besericii professor, cătră prea cinstita adunare au cuvântat în limba
ungurească, a căruia fură începutul: «Fost-au om trimis dela Dumnezeu
numele lui Ioann». După predica această, s-au cetit a prea lăudatului Episcop
lăsatul Testament, în care toate ale sale bunumuri le testeluiaște clerului
său. De aci fu rădicat și cu obișnuitele stări întră lacrimi și întră triste
cântări, fură adus în prea lăudata beserică a Bunei-Vestir. Acolo i s-au
cetit deslegarea și în cripta episcopescă s-au așăzat, unde să odihnesc
episcopi Petru Aaron, Athenasie Rednic și Grigorie Maior.

La pag. 20, jos: «Sibi, tipărit în tipografia și cu slovele lui Marlin de Hohmeister».

O notă la sfârșit: «Acest Testament, precum și Predica întru nemuritoarea pomenire
a Prea bunului Episcop, cu a sa cheltuială au dat-o în tip mai sus numitul Predicator».

București: Biblioteca Academiei Române. Sibiu: Biblioteca «Astra».

1494. Pleșoianu Gr., *Dialoguri francezo-române*, (Craiova?) 1830.

ФРЪМОНГЕ ДІАЛОГЪРІ | ФРАНЦЕЗО-РОМАНЕЦІІ. | Карѣ аѣ ла жнчѣнѣтѣа' лор' ѣн' ѡлафѣет' | кѣ тоатѣ рѣгѣлѣлѣ чѣтірѣі ш' алѣ прѣнѣнѣцѣі | лѣмѣіѣ францѣзѣцѣі дѣслѣшѣтѣ жн рѣмѣжнѣцѣі, асфѣл' жн кѣт сѣ поатѣ нѣцѣіне сѣн-гѣр' шѣ фѣрѣ ажжѣ-торѣл' жмѣѣцѣѣторѣлѣі, | сѣ жмѣѣцѣ а чѣті шѣ корѣ лѣмѣа' | ачѣста.

Карѣ фѣкѣтѣ жнтр'а дѣнѣ пѣнтрѣ прѣ-гѣтѣрѣкѣ тѣнѣрѣлор', чѣ кор' сѣ інтрѣ ла жм-ѣѣцѣѣтѣр'а Грамматѣцѣі Францѣзо-Романѣцѣі.

ѡкѣм жнтѣіѣ кѣлѣкѣ шѣ жнтр'ачѣстѣшѣ | кѣп' кѣ рѣмѣжнѣцѣ жнтокмѣтѣ, | дѣ Г. ПЛЕШОІАНУ Г', | Профѣссор' дѣ Грамматѣкѣ ал' шкоалѣлор' | Націоналѣ дѣн Краіов'а. | 1830.

In-12° de 128 pag. ultimele 5 fiind nenumerate.

Textul propriu-zis se întinde pe pag. 8–123 și se compune dintr-o parte cu reguli de cetire și de gramatică (p. 8–37), apoi «Dialoguri frumoase și lesniçoase, întocmite pentru începători» (p. 37–123).

Pe primele 7 pag. un titlu fals: «Dialoguri Franțezo-Romanești»; titlul reproduș mai sus (în cirilică), pe al cărui verso sunt câteva rânduri despre universalitatea limbii franceze, iar mai jos 2 rânduri cu semnătura autorului, litografială, într-o cirilică cursivă: *G. Pleșoianu* (facs. nr. 468).
Urmează prefața ce reproducem aici.

Pe pag. nenum. dela sfârșit, lista prenumerațiilor.

Prefața:

Prefață.

Maî iată ș'altă cărticică franțezo-romanească, iubiților mieî prietenî iubitorî d'a învăța limb'a aceasta. Scoposul' ei este ca să vă pregătească la învățătur'a Grammateci *Franțezo-romanești*. Voî, iubiților mieî tinerî, de veî citi-o cu luare aminte, sânt' încredințat' că vă veî folosi dintr-însa, acesta e și cugetul' mieî pentru care am' făcut-o.

Mulî din cei ce cunosc' limb'a franțuzească vor' zice că nu sânt' scrise toate regulile citirî, nu sânt' zicerile eșpligate bine în rumânește ș'alte, dar eî fără am' părea rău, îî rog' să aibă bunătate a face dumnealor' altele care să fie cu toate regulile citirî, de este cu puțință și să fie mai bine eșpligate în rumânește; căci toate lucrurile din lume așa sânt', cele dintâi nedeșăvârșite, și cele după acelea mai deșăvârșite, tot' așa până ajung' la perfecție. Asta toată lumea o știe că este așa. Noî tribue să ne bucurăm' prea mult' de statornicirea fundaîi pentru tipărireă cărîilor' rumânești, ce aî binevoitû dumnealor' prea nobili și vrednici de toată cinstea boerî parioî a priimi să se facă și de învoirea dumnealor' ce este să se hotărască, ca toî câî sânt' în dregătoriale țării, să primească câte una, do'ă, aî mai multe din cărîile noo ce se tipăresc' și preîul' lor' să se oprească din leafă-le; căci cu mijlocul' acesta în scurtă vreme limb'a noastră se apropie cu literatura de surorile ei și naîia romană s'azăză cu drept' cuvânt' între naîiile Europîi. Nu mai puțin' tribue să ne bucurăm' pentru mărimēa aceșîi fundaîi ce se

ВОІ КЪНОДѣМЕ ДѣСТѣІІНЕ, ТОАТЕ КѣТЕ Нѣ
КОР' АВѣ АЧѣСТѣ СѣБѣЖНѣЕМНАРЕ.

468. Semnătura de proprietate a lui G. Pleșoianu.

zice că o să se așeze printr'un' chip' foarte nesupărător', adică toți câți fac' foi de zestre și toți câți fac' dieji au testamenturi, mai vârtos' din cei cu stare, sânt' datorî să lase o sumă de bani pentru fundația tipăririi cărților R(omânești). Atunci prea cinstiți bărbați lucrători literaturii R., ce se zice că or' să fie cu plata fundației, negreșit' că n'or' să aibă altă osteneală după ce isprăvesc' cartea de alcătuit', au tălmăcit', de cât numai ca s'o dea prea cinstitei Eforii și peste puțin' cercetându-se de țenzor', s'o vedem' dată la lumină. Iată adevăratul' mijloc' prin care o să se rădăce și literatura Rumânească, ce trage după sine luminarea, deșteptarea și fericirea nații și care numai ea o poate așeza între națiile luminate. Câtă slavă și cinste sântem' datorî a da prea cinstiților' patrioți ce se străduiesc' a statornici un' acest' fel' de lucru sfânt'! Numele Dumnealor' vor' fi pomenite în veci, cu mărirea și dragoste de toți următori noștri.

G. Pleșoiianul'.

Copertele exterioare sunt încadrate în chenare de flori și linii. Pe cea din față scrie următoarele:

Frumoase dialoguri Franțezo-Romanești de G. Pleșoiianul.

În București se vând la librăria D. G. Petrovici și D. Iosif Romanov. La Craiova, în școalele Naționale și la D. Crăcun Ioan Lipsicanu. La Cernețu, în școala N. și la D. Cluceru Hagî Gheorghe Pleșoiianul Lipțcanu. La Târgu-Jiu, iar în școala Națională. La Râmnic asemenea și la Caracal așijderea.

Prețul unia este doi sfanți.

Pe cea finală:

Cărțile ce sânt sub tipar și la care cine va binevoi să se prenumere, se va îndrepta la D. redactorul Curierului Rumânesc I. Eliad și la locurile ce s'arătără în față.

Sfanți.

Telemac în 4 tomuri cu 25 de icoane săpate în aramă; harta călătorii lui; note deslușitoare; vorbire asupra poeziei epice; dicționar Mitologic și Gheografic și altele într-o ediție foarte frumoasă 14

Gheografie cu Cosmografia împreună și cu toate hărțile trebuințoase foarte pre larg. Se dă la lumină cu cheltuiala prea cinstitei Eforii a școalelor N. 6

Calendar pe anul 1831, cu istorii foarte frumoase și desfătătoare 1

Câteva istorii moralești traduse din franțuzește pentru lețiile Anei Pleșoiiancăi. În dar.

Lista prenumeraților:

Numele prea cinstitelor persoane ce au binevoit s'ajute tipărirea acestor cărți.

București.

Bucăți.

Prea sfinția sa părintele Neofit Episcopul noului Severin și Cărmătorul sfinte Mitropolii din București 25

Prea cinstita Eforie a școalelor Naționale 100

Dumnealui marele Hatman Nicolae Filipescu 7

D. marele stolnic Dumitrache, sameșul școalelor N(ăționale) 6

	<u>Bucărl.</u>
D. m. sluger Alecsandru Popescu	2
D. biv. polcovnic Nicolae Zugravu	5
D. biv. Capetan de lefegii Matei Borănescu	1
D. coconu Iancu Bălăceanu	5
D. domnul Petrache Eliat	2
D. d. Manolache Mareș	1
D. d. Ioniță Poenarul	2
D. d. Iordache Sozima	—
D. d. Ștefan și Ioniță Argeșani	10
D. d. Ioan Cămărașul s. Mitropolii	3
D. d. Gheorghe Petrovici libreru	20
D. d. Iosif Romanov și Iosif Popovici vânzători de cărți bisericești lângă s. Gheorghe Nou	20
D. d. Gheorghică, asemenea	10
D. d. Petre Mincu Brașovean	5
D. d. Anton Pan, prof. de musichie	2
D. d. Dionisie Nemțanul	10
D. d. Hagi Ioniță	2
D. d. Petrache Dancu	1
D. d. Costache Stelean bărbier	2
D. d. Chiriță Zugravul	1

Craiova.

D. Marele dvornic Alecsandru Ghica, locșitorul Banului Craiovi	25
D. marele stolnic Dincă Zătreanu	5
D. marele serdar Iordache Otetelișanu	10
D. prea iubitorul de muse Grigorie Otetelișanu	10
D. d. Constandinache Braboveanu	10
D. d. Vătaful Teodosie Urșanu	14
D. d. Gheorghie Teodosie Ghican	2
D. d. Manolache Lascar	1
D. Armașul Paraschivescu	1
D. d. Crăcun și Savva Ioan, liptcani	10
D. d. Costandin și frați Peșacovi	8
D. d. Vasile și frați Pavlovici	8
D. d. Ioan Minovici ¹⁾	10
D. d. Țena Nicolau Dupin	3
D. d. Toma } D. d. Constandin } Cântăreți mână<stirii> Obedianului	6

Râmnicul.

Sfinția Sa părintele Nifon iconomul s. Episcopii R.	5
S. părintele Singhelu Macarie	2
S. P. Arhidiaconul Metodie al S. Epis. R.	3

¹⁾ Acest tânăr s'a arătat și neîncetat s'arată ajutor și înlesnitor mijloacelor tipă-
rir(ii) cărților rumânești.

БѢ ЛѢТО ѿ сотворѣнія міра азѣли, ѿ Рождества же по плоти Бѣа слава
 ІАВѢ | ІНДІКТА ГІ. МЦѢ ІЮЛІА.

Intru slava sfintei de o ființă, dătătoarei de viață și nedespărțitei
 Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh.

Din porunca Binecinstitorului, de sine stăpânitorului Marelui nostru
 Domn Nicolae Pavlovici, Impărat a toată Rusia și a altor, și a altor și a altor.

469. Învierea, *Psaltire* (rusească), București 1830.

Cu binecuvântarea a Preaosfințitului Nostru Mitropolit al Ungrovlahiei, Domnul Grigorie, s'a tipărit această carte *Psaltire* și acum a doua oară se editează, întocmai după traducerea din Moscova, prin îndreptarea, cheltuiala și oboseala lui Anastasie Hadji Gheorghe Polizov și a lui Ștefan Popovici.

În tipografia București.

În anul dela facerea lumii 7338, dela Nașterea însă din trup a cuvântului lui Dumnezeu 1830, indictul 13, luna Iulie.

In-4°, de 40 + 335 pagine.

Tipar negru și roșu; titlul încadrat, alb pe verso; inițiale mari, ornate; numeroase

vignete, frontispicii și gravuri în lemn, cu legendele în limba română. Unele xilografii sunt semnate, de ex: *Ieromonah Costantie*, p. 47, 59, 86...; *Ghervasii monah*, p. 159 v., p. 239; *Ieromonah Costantin*, p. 73.

Colațiunea primelor 40 pagini, până la textul psaltirii:

P. 3–5: «Simbolul sau spovăduirea întru sfinți a părintelui nostru Atanasie, Patriarhul Alexandriei»¹⁾.

P. 6–9: «Expunerea pe scurt despre credință, întrebări și răspunsuri din Bogoslovie ale lui Anastasie, fericitul Patriarh al marei Antiohii și ale lui Kiril din Alexandria».

P. 9–11: «Expunerea despre credință a sfântului Maxim — cum trebuie să întrebe și să răspundă pe scurt fiecare creștin pravoslavnic».

P. 13–24: «Expunerea pe scurt cum fiecare creștin pravoslavnic — după vechea tradiție a sfinților Apostoli și a sfinților Părinți — și pentru facerea semnului sfintei cruci pe fața sa, cum trebuie degetele dela mână și pe cari să le pue, al cărei chip aici prin tipar îl zugrăvim (este gravura) și cum să-l facă pe sine».

P. 25–26: «Tipicul Sfinților Părinți, ce le-a fost dat de Dumnezeu, pentru toți ce doresc să cânte sf. Psaltire, monahilor trăitori în tăcere și tuturor creștinilor pravoslavnici, temători de Dumnezeu».

P. 27–37: «Tipicul Psaltirei, cum trebuie să se citească în tot anul dela săptămâna antipascală (în orig. *ἀντιπάσχα*), care este a Tomei (sic) și până la sărbătorirea Înălțării cinstitei și dătătoarei de viață Cruci a Domnului».

P. 38–39: «Să fie înțeles, cum se cuvine în deosebi să se cânte Psaltirea când preotul spune...».

Titlurile traduse de d-l Damian P. Bogdan.

București: Biblioteca Academiei Române.

1496. <Tannoli Silvius>, Comes, *Poëmation de secunda legione valachica*, ed. III și <Vaida Vasile>, *Reflexiones IX ad Poëmation*, Oradea Mare 1830.

POËMATION | de | secunda | LEGIONE VALACHICA | sub | Carolo | Barone | Enzenbergio. | Magno-Varadini, | Excusum in officina typographica Ioannis Tichy | 1830.

În 8° mic de 120 pag.

Pe verso titlului versuri intitulate «Ad Auctorem», semnate de *Zacarias de Nenel*, care arată că adevăratul nume al autorului este Antonius Cosimellius. Textul *Poëmation*-ului în versuri, pe pag. 3–16, este semnat: «Canebat Comes Silvius Tannoli». Semnate de același Silvius Tannoli mai sunt 2 ode, la sfârșit, p. 119–120: «Ad Samusium de ponte Ilvensi Caroli Baronis Enzenbergii, jussu constructo» și «Excelentissimo Comiti Andreae ab Hadik, supremo per Transilvaniam armorum praefecto, etc. secundam legionem Valachicam primum perlustranti, milites ejusdem legionis».

Dela p. 17–118 avem: *Reflexiones IX ad Poëmation de secunda Legione Valachica, sub Carolo Barone Enzenbergio positaen*. Autorul acestor *Reflexiones* s'a dovedit a fi Vasile Vaida.

Ed. I, tipărită în 100 de exemplare, între 1764–1767, nu se mai găsește. Ed. II-a a tipărit-o, la 1768, Samuel Sárdy, tipograf în Sibin și se găseau exemplare înainte de războiu din această ediție.

¹⁾ Acest simbol începe prin cuvintele: «Cel care vrea să se mântuiască, se cuvine înainte de toate să fie credința catolicească..» (καθολικὴ πίστις..).

Cartea întreagă este tradusă în românește și studiată de Vasile Bichigean, *Arhiva Someșană*, Năsăud, (anul 1925) p. 13—19, 39—65, (anul 1926), p. 51—80.

Vezi și G. Blarițiu], *Istori'a regimentului alu II. romanescu granitiaru transilvanu. După monografia latina dein 1830 și după alte documente posterioare de...*, Brasiovu 1874, (publicată și în *Annalele Societatei Academice Romane*, tom. VII, (1874), p. 157—236).

București: Biblioteca Academiei Române.

1497. *Viata contelui de Comming*, traducere de Simion Marcovici, <București> 1830.

ВІДЦІА | КОНТЕДІА ДІ КОММІНЖ | саш | Трішнфел кіртсціл аснра патімлі | аморсаші | Романц морал.

Тълмъчїт дїн францозецї | дї | Сїмїон Марковїч, | Професор ал Шкоалї Націоналї дїн | Бїскарецї. | 1830.

In-12°, 83 pag. (primele nenumerotate I—VI).

Titlul pe verso are o cugetare despre triumf, care «este cu atâta mai dulce, cu cât și chinurile au fost mai pătrunzătoare». Urmează această:

In Științare.

Acastă istorioară va dovedi cetitorilor că din pricină foarte mică nasc întâmplări cumplite și că asupra tuturor mișcărilor noastre trebuie să întoarcem o băgare de seamă adâncă ca să depărtăm mahnirea și necazurile, pre cât este dat unei ființe supuse la atâtea patimi și bătută de atâtea valuri.

Un Rumân doritor de înaintarea neamului său spre învățătură și fericire și ale căruia cugetări sânt a pururea îndreptate spre a să arăta, pe cât puterile îl iartă, folositor fraților săi, a tipărit acastă cârtică, socotindu-o de mare preț pentru purtarea tinerilor în lume, acest teatr(u) de veselie și de desfătare, când faptele sânt bune și din protivă prăpa(s)tie plină de lacrimi și de suspinuri, când lucrările noastre nu să potrivesc cu povătuirile cuvântului celui drept.

Numirea de romanț să nu sperie pe nimeni, căci nu însemnează alt de cât o istorioară plăzduită. Așa dar acastă plăzduită poate fi bună și folositoare și iarăș vătămătoare, după scoposul scriitorului. Cât pentru acest romanț îndrăznim a zice că nici un părinte, nici un copil de veră ce treaptă saș felu vor fi, nu să poate supăra, pentrucă într-însul vor vedea întâiu că neunirea familiilor pricinuește cele mai grozave necazuri și al doilea că orbeasca pornire a tinerilor la patima amorului îi asvârle în noianurile ticăloșii și ale chinurilor, de care numai moartea poate să-i scape.

Ca să să lumineze un neam, nu numai că trebuesc școale, ci încă și cărți îndestule pentru toată treapta de oameni, scrise cu simplitate și interesante spre petrecere în ceasurile de odihnă și nelucrare. Scriitorii acestor cărți trebuie să privească la dăsrădăcinarea năravurilor celor rele și neclintita întemeere a celor bune. Căci până când năravurile nu să vor îndrepta, nici o prefacere folositoare nu să poate nădăjdui; dar stăpâni și îndreptători năravurilor sânt fămeile, pentrucă dela dănsle împreună cu laptele ce ne hrănește, sugem și cele dintău sentimenturi și obiceiuri. Seghiur zice că bărbații întocmesc prăvilile, iar fămeile năravurile.

de aceste greutate și pierdere de vreme, deși nici un venit statornic nu am, am cheltuit însă parte din leafa mea ca să o tipăresc, că almintrelea și prea greu și prea cu lipsă răspundeam la scopos. O pun dară înaintea publicului, socotind încă că nu voiu fi fără de roadă și către alți tineri ce ar voi a învăța această știință și norocit m-ași socoti, dacă această faptă ar fi priimită ca

470. Vindecarea orbului, *Psaltira* (rusească), București 1830.

un semn de râvnă și slujbă, ce duple puțința mea sânt plecat a face tinerilor Patriei mele.

A. Theodorescul.

București: Biblioteca Academiei Române.

1499. Leopold Șimani, *Pruncii cei părașiți*, trad. de Ioan Theodorovici, Buda 1830.

ПРЪНЧІЙ ЧЕЪ ПЪРЪСІЦІЙ, | Іжѣторюлѣи лѣи Дѣмнезѣи шѣи пѣртѣрѣи де |
гнѣжѣ а оуѣнѣи бѣтрѣи шѣи крѣдинчѣасѣ | крѣскѣтѣарѣ ѣкрѣдинчѣацѣи. | Іѣсторѣи
Францѣзѣскѣ, | аѣдѣвѣратѣи шѣи морѣлѣи, | аѣпѣ фѣрма лѣуѣи чѣи крѣпнѣишѣи спрѣ
ѣ-|аѣрѣпѣтѣрѣи тнѣнѣишѣи ѣтѣкѣмѣи | де | аѣОПѣОЛА, шѣиМѣИИ | шѣи аѣкѣм ѣ лѣиМѣа
Рѣманѣскѣи аѣшѣзѣатѣи | де | ІѣОІИИ ОѣОДѣОРОѣИЧѣ, | ла Бѣскѣрика Грѣко-Рѣманѣскѣи
днѣи Пѣста аѣкѣтѣал Парѣхѣ, Конѣіѣсторѣіалѣник Іѣсѣіѣсѣи, шѣи а | кѣрѣцилѣар Рѣманѣишѣи Іѣт:
Крѣіѣск Цѣнѣзѣор | шѣи Корѣіѣктор. | Кѣи ѣиГѣіѣсѣрѣи ѣ аѣрѣамѣи тѣлѣтѣи. | Die verlassenen Kinder. |
ѣ Бѣда | кѣи тѣпѣарѣюл Крѣіѣишѣи Тѣпѣоѣграфѣи а Оѣуѣнѣіѣкѣрѣіѣтѣи днѣи Пѣста. 1830.

In-8° mic de 155 pag. și o gravură (semnată *Lehnhardt sc.*).

Exemplarul Academiei, fost al Mitropolitului Iosif Naniescu, mai are o foaie cu alt titlu, puțin deosebit de cel reproduș mai sus: «Doi pruncii părășiți acoperământului... istoriună adevărată și morală... în limba romanăscă tradusă». Lipsește: «Cu o figură în aramă lătată...».

Cartea este închinată lui *Const. Grabovschi* (p. 3) și are această prefață:

Prea-iubiților fii sufletești!

Pentru multe faceri de bine, care eu dela ai voștri prea-onorați părinți, într'un curs de noasprezece ani, am căpătat, ne fiind în stare altmintrelea mulțămirea mea a o arăta, am judecat prin închinarea cărții acesteia, voao prea-iubiților, a o plini; rugându-vă ca cu asemenea bunăvoință — pentru aducerea aminte — să o primiți, precum și eu voao cu părintească binecuvântare o închin; și pre prea-milostivul Dumnezeu, pentru bun sporul și sănătatea Voastră și a părinților voștri rugând, rămân al Vostru sufletesc părinte.

Ioan Theodorovič.

București: Biblioteca Academiei Române.

1500. Vajda Ladislau, Sóósmeszö, *Synopsis historiae juris Transsilvanici*, Cluj 1830. — Latinește.

Synopsis | historiae juris | Transsilvanici, | in | usum | auditorum suorum | per | Ladislau Vajda | de Sóósmeszö | Concipistam Gubernialem, juris Patrii et Criminalis, in Lyceo Regio Claudiopolitano | Suplentem Professorem | concinnata. | Anno 1826.

Claudiopoli | Typis Lycei Regii 1830.

In-8°, 8 foi nepaginate + 330 pag. + 3 pag. (errata).

Pe verso titlului: «Imprimatur. Claudiopoli, Die 24-a Augusti 1830. Nicolaus: Episcopus Transsilvaniae». F. liminare 2-5: dedicația adresată baronului Ioan Jósika de Brányitska; f. 6: prefața către cititor, reprodușă aici; f. 7-8: cuprinsul.

Prefața:

Lector Benevole!

Extractum Historiae Juris Transsilvanici Hungarico Idiomate hoc anno editae in usum Scholasticae Juventutis juxta materias concinnatam precibus Dilectissimorum Auditorum meorum suprema praelectionum hora eatenus fuis victus praelo subjiendum admisi potissimum ideo, quod Juventuti Patriae diversas Regni, Legumque vicissitudines ob oculos ponendo instillabit: Deo Religionem, assiduum, et verum cultum, summo Terrae Principi Clementissimo intemeratam Fidem, Charae Patriae verum amorem exemplo Majorum suorum constanter tribuendum habere.

Fontes, Diplomata, Privilegia, aut antiqua Statuta in hoc Extractu per apices tacta, aut provocata, si legere cupis, volve neam praedictam Historiam sermone Patrio cusam; in hac enim illa, actis illorum Principum, vel Regum, sub quibus emanarunt in sua plenitudine inserta reperies. Vale.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, p. 285-286, nr. 1245.

București: Biblioteca Academiei Române.

1501. Vajda Ladislau, de Sóósmező, *Az erdélyi polgári magános törvények historiája*, <Cluj> 1830. — Ungurește.

Az erdélyi polgári magános törvények historiája. Irta... Kolosváron 1824-ben. Nyomt. a királyi lyceum bet. 1830. (Kolosvárott).

Istoria legilor civile private ardelene scrisă de... Cluj 1824. Tipărită cu literile liceului regal, 1830. (Cluj).

In-8, 15 foi, 450 pag. + 1 foae.

Trad. de A. P. Todor.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, III, p. 735. — Szinnyi J., *Magyar írók*, XIV, col. 761.

1502. Vajda Ladislau, de Sóósmező, *Az erdélyi polgári magános törvényekkel három könyve*, Cluj 1830. Vol. I—III. — Ungurește.

Az erdélyi polgári magános törvényekkel való esmeretségek 3 könyve. Kolosváron 1830. A kir. lyceum bet.

Cele trei cărți ale cunoștințelor despre legile civile private ale Ardealului. Cluj 1830. Cu literile liceului regal <tipărite>.

In-8º, 1-ul vol., 16 foi, 314 pag. + 1 foae; vol. al 2-lea, 7 foi, 138, 24 pag. + 1 foae; vol. al 3-lea 10 foi, 295 pag. + 1 foae.

Trad. de A. P. Todor.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, III, pag. 735. Szinnyi J., *Magyar írók*, XIV, col. 761.

1503. Vasici-Ungurian, Pavel, *Anthropologia*, Buda 1830.

АНТРОПОЛОГИЯ | сас | скърта кѣношѣннѣцъ | деспрѣ ом | ши деспрѣ лѣсширилѣ сале | л токмнтъ ши лтрѣ ачѣст ржнд адѣстъ | де | ПИВЕЛ ЕЛЕНЧ-УНГЪРІАН | ал Медициней Исснторѣ | Anthropologie.

Л Бѣда | ал Крѣаска Тѣпографіа Унѣверситатей Унѣверситѣй. | 1830.

In-8º de XVI + 285 pag. + 27 pag. nenumerate.

Pe verso titlului versuri din Horațius și traducerea lor. Urmează dedicația, lui «Andreï Vasici-Ungurian», sau, cum fi zice autorul însuși (p. IV): «Bunului său Meșenas și frate se dedică această carte». La pag. XIII—XVI prefața reprodușă aici; pe paginile nenumerate dela sfârșit avem errata (*Smintele*) și listele prenumeranților, pe localități.

Prefața:

Cuvânt înnaite!

De va căuta cineva la fieștecarea făptură și cu ochii deschiși o va pătrunde, va afla o minune mare într-însa; această minune cu atâta va fi mai mare, cu cât mai adânc la ceale dîn lontru ale ei va ajunge. Căută-te dar, omule, înțeleaptă făptură a Făcătorului însuși, pre tine și te minunează de cele ce veși afla în tine; caută la toată părțica trupului tău și cunoaște folosul ei, pre carele cunoscându-l, veși lăuda înțelepțunea și măestria ziditorului. Nu fi îndestulat că trăești în această lume, ci caută cum? și pentru ce veștești într-însa? Caută ce deschilinire estă întră tine și întră alte veșuitoare; ba și întră alți omenî. Înțeleptul Thales zice: «Cunoaște-te pre tine însuși».

Spre scrierea acestii cărți din doaa pricinî m-am hotărîf: întâia este iubirea

cătră Nația mea (spre a căria cultură toți Românii învăpăiași sânt); iar a doao sfatul tinerimei Romanești din această universitate (a căria nu e mic numărul). Însă nici bine nu mă apucaș de dânsa, multă greotate simții în prefacerea terminelor, cu care în descrierea ei să mă pot ajuta, fiindcă până acuma nici o carte așa în limba noastră nu se află, de unde să fiu putut ceva scoate. Pentru aceia, iubite cetitoriu, mai nainte de ce vei judeca despre această carte, te rog, bine voiaște întâiu a lua în samă precum puterile meale, așa și împedecările care la ceale mai adânci a mă slobozi m-au oprit. Eu cât am putut, adevărata însemnare terminelor a da m-am ostenit, întrebuițind multe (precum și alte nații fac) și latinești; iară tu de vei vedea aceia însemnare a nu fi deplin și alta mai desvălită, sau mai apriată vei afla, vrând a mă îndrepta, cu urechile aplecate și cu mulțămire te voi asculta. Mai departe de vei cugeta că terminele sau cuvintele ce le-am întrebuițat mai vârtos întră funcțiile secuale nu ar avea loc, sau că ar fi prea gros scrise, te rog să iai în samă a fi obiectul acestii cărți omul, în starea sa cea naturală; și în om, precum o parte, așa și alta are scopul, are folosul său, ba și numele său.

În descrierea acestii cărți acest rând am urmat: arătând întâiu pre scurt istoria omului, și descriind trei sisteme ghenerale, precum:

1. Systema oaselor, 2. a mușchilor, a 3 a pealei; am împărțit toată cartea întru deschilinirea funcțiilor în trei părți, din care partea I. cuprinde funcțiile veghetative, sau a vieții trupesti, cu organele sale. A II. Funcțiile animale sau a vieții sufletești cu organele sale. A III. Funcțiile secuale sau a plomădirei, cu organele sale. Căroră, în loc de apendice (adăogare), fiindcă omul nu numai din trup, ci și din suflet e alcătuit, am adus scurtă cunoștință și despre suflet. — Spre cunoștința fieștecăruia organ, am descriat țesătura lor cea mai din afară, lăsând ceale mai adânci anatomilor. Toate acestea sânt întocmite după prelecțiile D. Șordan, al mediținei doctor în această Universitate a fiziologiei și anatomiei, precum și al meu fostul nemuritoriu învățătoriu. Primeaște dar, iubite cetitoriu, acest puțin și întâiul fruct al ostenealelor mele și te folosaște cu dânsul, iar eu mă voi bucura văzând folosul și iubirea Ta cătră mine fiind totdeauna spre șerbire gata.

Pavel Vasič-Ungurian.

Pe ultima pagină, după ce anunță majorarea prețului cărții, dela «24 cr. arg. la 40 de cr. arg.», se arată locul unde se pot găsi exemplare în comerț: «... în Vârșești la d. prof. Petrovič. În Timișoară la d. Balan Compactoru și în Peșta la mine».

București: Biblioteca Academiei Române.

1504. Văcărescu Ion, *Poezii alese*, <București> 1830.

ПОЕЗИИ АЛЕСЕ | ДИН | АЛЕ Д. МАРЕАШ | ЛОГОФЪТ I. РЪКЪРЪСЪ. | 1830.

In-16° de 59 pag.

Pe copertă același titlu încadrat în linii.

Cuprinde următoarele poezii: O zi și o noapte de primăvară la Văcărești sau Primăvara amorului, Simpatia, Minutul îndumnezeit, Adevărata iubire, Caleidoscopul, O întâmplare, Elegii, Sinucizul, Tipografia, Închinăciune de nelegiuiri și Alegorie.

Pentru poezia *Tipografia* următoarea notă: «Ca din partea ei, când s'a început la 1818 Apr. 19 la Isvorul Tămăduiri(i) în Cișmeaoa lui Mavrogheni, în zioa acestui prasnici al biserici(i) de acolo».

București: Biblioteca Academiei Române.

1505. Caracaș C., *Topografia Țării-Românești*, București 1830. Grecește.

Τοπογραφία | τῆς Βλαχίας | καὶ ἀνθρωπολογικαὶ παρατηρήσεις, | ἀνναφορικῶς (sic!)
πρὸς τὴν ὕγιαν καὶ νόσους | τῶν κατοίκων αὐτῆς, | ὑπὸ κυρίου ἱατροφιλοσόφου | Κ. ΚΑ-
ΡΑΚΑΣΑ. | Ἐν Βουκουρεστίοις | ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ι. Ἡλιάδου. | 1830.

Topografia Țării-Românești și observațiuni antropologice privitoare la sănătatea și bolile locuitorilor ei. De domnul doctor în medicină și filosofie C. Caracaș. București. Tipografia I. Eliade 1830.

In-8°, 1 foae + 435 pag.; dela 433—435 tabla de materie.

Atragem atențiunea că opera s'a tradus în românește: «După invitarea d-lui Grigorie Caracaș, G. Sion a tradus *Topografia* lui Constantin Caracaș. Traducțiunea nu este încă publicată» (vezi G. I. Ionescu-Gion, *Portrete istorice*, Buc. 1894, p. 43; v. și p. 30, nota 2). Traducerea lui G. Sion se păstrează în ms. românesc al Academiei Române, nr. 4794.

Traducere de N. Camariano.

București: Biblioteca Academiei Române. Biblioteca Prof. D. Russo.

1506. Gorjanu Ioan, *Calendar...* pe anul 1830. — Foae volantă.

Autorul însuși descrie astfel acest calendar: «...am dat eu la lumină... la anul 1830 numai unul de părete pentru 20 ani, ornat cu vulturul românesc și cu niște versuri frumoase, pre care Vestitorul nostru le publică în mai multe rânduri cu destule laude» (v. *Discursu*, la *Kalendaru pentru următorii trei ani 1851, 1852, 1853*. București 1851.

Gh. I. Moisesescu, *Istoria școalelor din Vălenii-de-Munte 1831—1931*, Vălenii-de-Munte 1931, p. 113, nota 1 și p. 109.

1507. *Instiințare despre înmormântarea Episcopului Nestor Ioanovici*, <Arad>. 1830. — Foae volantă. Latinește.

1 foae: 20,2 × 16,8 cm.; textul încadrat în chenar negru (doliu).

A murit la 9/21 Febr. 1830 și s'a înmormântat la 12/24 Febr. 1830.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1508. *Instiințare pentru vânzare prin licitație...*, Arad 1830. — Foae volantă. Nemțește.

Titlul: PUBLICANDUM.

1 foae: 18,2 × 13,4 cm., alb pe verso.

Se anunță vânzarea clădirii, unde a fost școala normală românească (preparandia).

Data: 15 Febr. 1830. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1509. *Infînțarea comisiilor de revizie pe județe*, București 1830. — Foae volantă.

In folio, 2 foi; tipărite numai primele 3 pagine.

Drept titlu: «Dela obștêsca adunare a Divanurilor Prințipatului Valahiei». Data: «1830: Ghenarie».

Se înființează 3 comisii de revizie în toată țara, pentru cercetarea jalbelor «arătătoare de asupririle și năpăstuirile ce vor fi cercat» cetățenii. Se fixează zilele și județele pe unde aceste comisii vor fi «preumblătoare».

București: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, I.

1510. Ordin pentru oprirea vânatului, <București> 1830. — Foaie volantă.

In folio, 1 foaie, albă pe verso.

Titlul: «Divanul săvârșitor al Valahiei».

Oprește vânatul dela 15 Apr. — 1 Iunie, afară de lupi, urși, vulpi, bursuci, găi și «altele asemenea».

Jos: «1830 Aprilie. Costandin Suțu Členul Divanului».

București: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. nr. 4075, f. 23.

1511. Înștiințări oficiale, <București> 1830. — Foaie volantă.

1 foaie, cu textul pe 2 coloane: într-una 19 rânduri, în cealaltă 24 rânduri, tipărite.

Procurorul Divanului Petrof despre cererile de a merge la băi, în străinătate, a Lucsandrei Bujoreanca, a Elencăi, soția logof. Nicolae Săulescul și a Sărdarului Anastase Roșanu. Data: «1830 Maiu 13».

București: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, I

1512. Înștiințări oficiale, <București> 1830. — Foaie volantă.

Pe o foaie 8 × 24 cm., procurorul Divanului, Petrof, aduce la cunoștința publică — asemenea foi volante făceau serviciu de presă — trei știri:

1. Alcătuirea unei comisii sub președinția vornicului Mihalache Ghica și a polcovnicului Foirughei (sic!) pentru cercetarea sineturilor «glăsuitoare de vechile hotară între Valahia și Bulgaria, până în matca Dunărei».

2. Baronul Șiler va înlocui la consulatul austriac pe consulul titular Hachenau, cât timp acesta va fi «la apele calde dela Mehadiia».

3. Pierderea unui «ceasornic de aur de cele de sân cu muzică» de către Căminarul Iordache Arion, care va da «patru împărătești» celui care va aduce ceasul.

Data: 23 Iunie 1830.

București: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, I.

1513. Înștiințare de iertarea birului, <București> 1830. — Foaie volantă.

In folio, 1 foaie.

«Obșteasca adunare a divanurilor» (drept titlu) anunță părcălabilor, sindiilor și locuitorilor că se prelungeste, cu o jumătate de an, iertarea birului. Data: «1830 Maiu».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. nr. 4075, p. 24.

1514. Tabelă... despre trecerea vitelor peste graniță, <București> 1830. — Foaie volantă.

In folio mare, 1 foaie (tabela), albă pe verso.

Titlul: «Anul 1830: Iulie 1: Condițiile cu care s-au vândut trecătoarea vitelor peste graniță».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. nr. 4075 p. 25.

1515. Publicație (copie), <București> 1830. — Foaie volantă.

Drept titlu: ПЪБЛИКАЦИЯ.

1 foaie. In folio, 1/2 albă.

«Iscăliș»-i «Mihalache Cornescu (și) Știrbeiu» aduc la cunoștință hotărîrea președintelui Divanurilor Principatelor, generalul Kiselef, ca toată lumea să predea comisiei pentru cercetarea documentelor, actele și documentele de proprietate, până la 2 Martie 1831.

Data: «1830 Oct. 16» (cifra 6 pusă sub 1). Hotărîrea generalului Kiselef este din 6 Oct. 1830.

București: Biblioteca Academiei Române.

1516. Dometian, Starețul M-rii Neamțului, *Înștiințare*, M-rea Neamțul 1830. — Foaie volantă.

Drept titlu: *Дометіанъ*.

1 foaie, în folio, 1/2 albă.

«Dometian, ieroarhimandrit și stareț sfintelor monastiri Neamțului și Secului împreună cu tot Soborul» anunță că va tipări, la Neamț, *Mineile* și îndeamnă pe preoți, boeri, etc. să se înscrie ca «pronumeranți».

Data: «1830 Ianuarie 30».

București: Biblioteca Academiei Române.

1517. *Pruba noului tipariu de musichie*, M-rea Neamț [1830]. — Foaie volantă.

In-4°, 2 foi, scrise numai ultimele 3 pag.

Titlul «Pruba sau forma noului tipariu de musichie». La sfârșit: «Moldova, în Tipografie Sf. M. Neamțul, supt direcție. Ier(o)d(iaconului) Nectarie Frimu».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 23.

București: Biblioteca Academiei Române.

1518. Redacția Albinei Românești, *Înștiințare*, Iași 1830. — Foaie volantă.

In-4°, 1 foaie.

Titlul: «Înștiințare către bine-voitorii compatrioți», în legătură cu apariția și scopul publicației.

Data: «Eșii 18 Dechemvri 1830». Incipit: «Un an și gumațale s-au încheiet dela publicația Gazetei în limba patriei...»

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22–23.

București: Biblioteca Acad. Rom., ms. rom. 4082, f. 84.

1519. *Obșteasca pravilă*, <1830>. — Foaie volantă.

În folio mare, 1 foaie, scrisă pe ambele fețe, în 16 articole.

Titlul: «Opșteasca pravilă, pentru împărțire cvartirurilor și țânere postouirilor în orașu».

La sfârșit: «În cel or(i)ghinal (a)u iscălit maior Nojin Mihalachi Corimnu Șteabli».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 80.

București: Biblioteca Academiei Române.

1520. *Îștiințare pentru aprovizionarea oștirilor*, București 1830. — Foaie volantă.

Rusește și românește.

1 foaie (19,3 × 19,3) × 34 cm., Textul românesc în stânga, cel rusesc în dreapta și tipărit cu caractere cirilice.

Incipit: «Fiindcă pentru îndestularea oștirilor...». La sfârșit data: «Avgust 5: zile 1830: București». Numele lui *Kiselev* este imprimat cu pecete, în tuș.

Cuprinde 5 articole privitoare la «îndestularea oștirilor ce se află în Prințipurile Moldaviei» și Valahiei.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române.

1521. *Tablă de plata Căminăritului*, <București> 1830. — Foaie volantă. Românește, rusește și grecește.

1 foaie, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.

Sus, pe coloana românească: «No: Anul 1830: Tablă de plata Căminăritului».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 80.

București: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 28–29.

- 1522.** *Tablă de plata dijmăritului și a tutunăritului*, <București> 1830. — Foaie volantă. Românește, rusește și grecește.

1 foaie, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.

Sus, pe coloana românească: «No: Anul 1830: Tablă pentru plata dijmăritului și a tutunăritului».

Al. T. Dumitrescu, *Foi. volante*, p. 80.

București: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 30–31.

- 1523.** *Tablă pentru plata oeritului*, <București> 1830. — Foaie volantă. Românește, rusește și grecește.

1 foaie, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.

Sus, pe coloana românească: «No: Anul 1830. Tablă pentru plata oeritului».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79–80.

București: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 26–27.

- 1524.** *Tablă pentru plata vinăriciului*, <București> 1830. — Foaie volantă. Românește, rusește și grecește.

1 foaie, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.

Sus, pe coloana românească: «No: Anul 1830: Tablă pentru plata vinăriciului».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

București: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 32–33.

- 1525.** *Arbeitszettel vom galizischen f. f. Landesgubernium, Lwów 1830.* — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 37 foi nenumerotate.

Textul germano-român este astfel dispus: pe 2 coloane foaia 1; numai nemțește, f. 2–20; numai românește, f. 21–37. Titlul românesc, f. 21:

Asămănătoare închipuirea a deosăbirei între aprinderea de splină, molimă de plumănele, boală de vintre și ciumă de vite, întru o tabelarnicăscă vedere.

Data pe f. 1 verso: «Leow, la 16 Iulie 1830».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

- 1526.** *Instrucție*, Lwów 1830. — Foaie volantă. Nemțește și românește.

In folio, 8 foi, textul pe 2 coloane.

Titlul românesc: «IV. Instrucție pentru Comisarul politicesc și pentru doftorul care sânt azezați întru un loc molepsit».

Data: «Leow, la 24 Dechemvrie 1830».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

București: Biblioteca Academiei Române.

ADAOSE

1823.

1175 a. *Calendar pe 140 de ani* (1816—1956), <Iași> 1823.

КАЛЕНДАРЮ. | Апезат пе шанте планете | Ан каре съ купринд 140: де анй Анчепжндусъ дела 1816, ши пжнь ла 1956. | Арътжнд | Тимпуриле анулуй кум ши Ан фѣщекарѣ зи че врѣме ва фи.

Аншокмиш дупъ клима меѣешипелор | локурѣ. Арапъ анй дела Хрѣстос. | Мжна анулуй, Кругул Лунй, Өемелѣа, | кум ши дин громовник, купремуриле, | ши Тунешеле, че времй вор съ фѣе дупъ ачѣште сѣмне. Ши алшеле мулпе | прекум А скаръ съ арапъ.

Акум Антрачешташ кии Твпъриш. А | Твпографѣя Полѣшчаскъ.

Ла Анул 1823. Іануарѣ 1.

In-8° mic, 153 pag. (In exemplarul Academiei, de curând procurat, lipsesc pag. 145—146 și 153).

Nu se arată locul tipăririi, dar «Typografia Politicăscă» arătată în titlu a funcționat în Iași (v. facs. nr. 409, titlul *Calendar*-ului tipărit la Iași în 1821; ambele titluri se aseamănă foarte mult).

Cuprinsul, gravurile și distribuția materialului în pagini este aceeași ca pentru *Calendar*-ul înregistrat aici la nr. 1175, p. 406—407: același *Calendar* a fost imprimat, în cirilică obișnuită, la București și în cirilică rusească, la Iași.

București: Biblioteca Academiei Române.

1194 a. *Samuil Vulcan, Despre vărsatul de vacă*, Oradea-Mare 1823.

Broșură în 12°; 7 pagine fără coperte și fără titlu.

Incipit: Samuil Vulcan cu daru lui Dumnedeu Greco-Catholicu Episcopu a Oradii Mari.

Iubitilor in Christos Frati, si Fii, Protopopilor, Parochilor, Administra-
torilor, si Capelanilor, a Eparchiei Nostre! Daru voă dela Dumnedeu si pace,
si de la Noi părintescă binecuvântare!

La sfârșit: In Oradé Mare, cu typariu lui Ioan Tichy 1823.

Indemnuri ca locuitorii să altoiască copiii contra vărsatului de vacă, după procedeul descoperit de «Anglul' Jenner la anul' 1795».

Altoirea va fi preventivă și pentru «vărsatul' firesc».

Cartea aceasta, până a o vedea — trimisă dela Sibiu — am semnalat-o cu rezervă, la pag. 433, nota 1.

Sibiu: Biblioteca «Astra».

București: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

CĂRȚILE DESCRISE ÎN TOMUL III.

Titlurile scrise cu italice (cursive) înseamnă cărți de conținut profan, pe când cele scrise cu litere antiqua (drepte) le-am pastrat pentru titlurile cărților bisericești.

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag
1809	755. I. Bărac, <i>Istoria lui Arghir și a Elenei</i>	românește	Brașov	1
"	75 ^a . Ioan Bob, <i>Forma clerului</i>	"	Blaj	1
"	757. <i>Calendar</i>	"	Buda	3
"	758. Rugăciuni pentru biruință și Paraclis pentru fam. imperială rusă.	"	Iași	3
"	759. Ceaslov	"	Sibiu	4
"	760. <i>Instrucție pentru școale în Bănat.</i>	"	Buda	4
"	761. <i>Invățătură creștinească</i>	"	București	5
"	762. <i>Invățăături dascălilor normalicești.</i>	"	Sibiu	5
"	763. <i>Istoria lui Alexandru-cel-mare</i> . .	"	?	5
"	764. <i>Liturghie</i>	"	Sibiu	5
"	765. Petru Maior, <i>Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți</i> .	"	Buda	6
"	766. Petru Maior, <i>Didăhiu adecă Invățăături pentru creșterea fiilor</i> . .	"	"	10
"	767. <i>Orânduiala sfințirii Bisericii</i> . .	"	Iași	12
"	768. " " " " " " " " " " " "	"	București	12
"	769. Pannyhidă și Liliia mică	"	Râmnic	13
"	770. <i>Psaltire</i>	"	Blaj	13
"	771. G. C. Roja, <i>Măestria ghiovăsirii românești cu litere latinești</i> . . .	rom.și grec.	Buda	13
"	772. Dim. Vajda, <i>Cuvântări</i>	latinește	Sibiu	15
"	773. <i>Mineiul pe Octomvrie</i>	românește	Mănăst. Neamț	15
"	774. <i>Rugăciuni în timp de războiu</i> . .	grecește	Iași	20
1810	775. <i>Acatist</i>	românește	Sibiu	21
"	776. <i>Calendar</i>	"	Buda	21
"	777. <i>Istoria lui Alexandru-cel-mare</i> . .	"	(Sibiu)	22
"	778. <i>Lastryrie, Despre bumbac</i>	"	Buda	22
"	779. Petru Maior, <i>Prediche</i>	"	Buda	22
"	780. Anton de Marki, <i>Estract din Gramatica germano-română</i>	nemțește	Cernăuți	25
"	781. Ioan Molnar, <i>Gram. germano-rom.</i>	"	Sibiu	27
"	782. <i>Octoih mic</i>	românește	Brașov	28
"	783. <i>Psaltire</i>	"	"	28
"	784. <i>Rânduiala Sf. Maslu</i>	"	"	29
"	785. Alex. I. Mavrocordat (Fugarul), <i>Bosforul pe Boristene</i>	grecește	Moscova	29
"	786. Panait Nitzoglu, <i>Gramatică rusogreacă</i>	"	"	29

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1811	787. Ioan Bob, Cuvânt păstoresc . . .	românește	Blaj	30
"	788. Calendar	"	Buda	30
"	789. Chiemarea tinereții	"	"	31
"	790. Chiriadodromion	"	Mănăst. Neamț	31
"	791. Polyzois Kontos, <i>Învățătură de multe științe</i>	"	Sibiu	41
"	792. Doftorie împotriva galbezii oilor .	"	Buda	45
"	793. Ducere de mână (Caligrafie) . . .	"	"	45
"	794. Molitvenic	"	Brașov	45
"	795. Gr. Obradovici, <i>Indemnare către învățătura tinereții românești</i> .	"	Buda	47
"	796. Octoih	"	"	47
"	797. Octoih	"	Râmnic	50
"	798. Psaltire	"	Sibiu	54
"	799. Mineiul pe Noemvrie	"	Mănăst. Neamț	54
"	800. Mineiul pe Decemvrie	"	"	54
1812	801. I. Băraç, <i>Istoria lui Arghîr și a Elenei</i>	"	Brașov	55
"	802. I. Bob, <i>Cuvânt... în ziua instalației</i>	"	(Blaj)	55
"	803. <i>Cartea legilor</i>	"	Cernăuți	55
"	804. Calavasier	rom.și grec.	Sibiu	56
"	805. Toma Costin, <i>Discuție cu „Vaterländische Blätter“</i>	latinește	Pesta	56
"	806. Toma Costin, <i>Statistica lui Schwartner</i>	ungurește	"	56
"	807. Evanghelie	românește	Buda	56
"	808. Fr. Heintl, <i>Despre prăsirea pomilor</i> .	"	"	57
"	809. Petru Maior, <i>Istoria pentru începutul Românilor în Dachia</i> . . .	"	"	57
"	810. I. Neuhold, <i>Despre facerea siropului și a zahărului</i>	"	"	61
"	811. <i>Pentru facerea zahărului</i>	"	"	61
"	812. G. C. Roja, <i>De luxu in medicamentis</i> .	latinește	Viena	61
"	813. Thomas a Kempis, <i>Urmarea lui Hristos</i>	românește	Blaj	62
"	814. Tropar pentru Melhisedec	"	(Iași)	62
"	815. Ușa pocăinții	"	Brașov	64
"	816. <i>Esopia</i>	"	(Buda)	70
"	817. Mineiul pe Ianuarie	"	Mănăst. Neamț	71
"	818. Mineiul pe Februarie	"	"	71
"	819. C. Vardalah, <i>Fizica experimentală</i> .	grecește	Buda	71
"	820. Isac Syrul, <i>De suflet folositoare carte</i>	slavonește	Mănăst. Neamț	71
1813	821. <i>De obște Articuli</i>	românește	Buda	72
"	822. Mihail G. Boiagi, <i>Gramatica macedo-română</i>	grec. nemț.	Viena	72
"	823. I. Burger, <i>Disertație despre zahăr</i> .	românește	Buda	76
"	824. Calendar	"	"	76
"	825. <i>Îndreptări moralicești</i>	"	"	76
"	826. <i>Învățătură pentru ispovedanie</i> .	"	Râmnic	77
"	827. Liturghie	"	"	78

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1813	828. Petru Maior, <i>Istoria Beséricei Românilor</i>	românește	Buda	78
"	829. <i>Manifestul lui Francisc I, Împăratul Austriei</i>	"	"	81
"	830. Mitterpacher, <i>Agonisirea viței de vie</i>	"	"	81
"	831. Gh. Montan, <i>Versuri la Nașterea Domnului</i>	"	"	81
"	832. Psaltire	"	"	81
"	833. I. Teodorovici-Nica, <i>Cântare despre începutul și starea de astăzi a Românilor</i>	"	"	82
"	834. I. Teodorovici-Nica, <i>Moralnice sen-tenții</i>	"	"	82
"	835. D. Țichindeal, <i>Despre școlasticeș-tile instituturi românești, sârbești și grecești</i>	"	"	83
"	836. Triod	"	Blaj	84
"	837. D. Vaida, <i>Cuvântări în cinstea Exsclénfit sale Ioann Bobb</i>	"	(Blaj)	84
"	838. Mineiul pe Martie	"	Mănăst. Neamț	87
"	839. Mineiul pe Aprilie	"	"	92
"	840. Mineiul pe Mai	"	"	92
"	841. Mineiul pe Iunie	"	"	92
"	842. Sinopsă mare a slujbei	grecește	Iași	92
1814	843. Acatist și Paraclis	românește	Mănăst. Neamț	94
"	844. Aghiazmataru mic	"	Iași	94
"	845. Apostol	"	Blaj	95
"	846. Augustin Episcopul, <i>Kecragarion</i> , trad. de Gherontie și Grigorie . .	"	Mănăst. Neamț	96
"	847. <i>Calendaru... pre 100 de ani</i>	"	Buda	97
"	848. <i>Călindariu</i>	"	Iași	98
"	849. Andronachi Donici, <i>Adunare din Împărăteștile Iravile</i>	"	"	98
"	850. Claude Fleury, <i>Cathechismul cel mic istoricesc</i> , trad. de V. Colossi .	"	Buda	101
"	851. <i>Gheografia sau Scriere pământului.</i>	"	"	101
"	852. <i>Întâmplările războiului Franțozilor</i>	"	"	102
"	853. Liturghie	"	Sibiu	105
"	854. Petru Maior, <i>Animadversiones</i> .	latinește	Buda	105
"	855. <i>Răspuns la cârtirea asupra lui Petru Maior</i>	românește	"	106
"	856. Polyeleul	"	"	106
"	857. Scara Părintelui Ioan	"	Mănăst. Neamț	106
"	858. <i>Arătare despre luarea Parisului</i> .	"	Buda	109
"	859. D. Țichindeal, <i>Fabule</i>	"	"	109
"	860. <i>Trista întâmplare a celdăii Dresda.</i>	"	"	110
"	861. <i>Urmare întru Dumineca Paștelui (Slujba învierii)</i>	"	Mănăst. Neamț	111
"	862. Mineiul pe Iulie	"	"	111

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1814	863. <i>Higiena stomacului</i>	grecește	Iași	111
"	864. Mihail Partzulla, <i>Gramatică franceză</i>	"	Viena	111
"	865. Thicaras, <i>Imnuri și rugăciuni</i> . .	"	Iași	112
"	866. Rhiga Velestenli, <i>Imnuri și ode</i> .	"	"	112
1815	867. <i>Indeletnicire iubitoare de Dumnezeu</i> , trad. de Mitrop. Veniamin	românește	"	113
"	868. <i>Alégere din toată Psaltirea</i> . . .	"	Mănăst. Neamț	115
"	869. Vasilie Aron, <i>Leonat și Dorofata</i> .	"	Sibiu	115
"	870. <i>Calendar</i>	"	Buda	115
"	871. <i>Catechismul-cel-mare</i>	"	Blaj	115
"	872. <i>Orânduiala pentru schima monahicească</i>	"	Mănăst. Neamț	116
"	873. <i>Cele 9 cântări din Psaltire</i> . . .	"	Iași	116
"	874. <i>Culégere a multor rugăciuni</i> . .	"	Buda	117
"	875. <i>Evhologhion</i>	"	Blaj	117
"	876. Moise Fulea, <i>Bucoavă de normă</i> .	"	Sibiu	117
"	877. <i>Înștrucție pentru școale în Bănat</i> , ed. II	"	Buda	119
"	878. <i>Istoria biblicească</i>	"	"	119
"	879. <i>Liturghie</i>	"	Chișinău	119
"	880. P. Maior, <i>Reflexiones in responsum Domini recensentis Viennensis</i> . .	latinește	Pesta	122
"	881. <i>Napoleon Bonaparte</i>	românește	Buda	123
"	882. <i>Paraclisul Sf. Haralambie</i>	"	(Brașov ?)	123
"	883. Naum Petrovici, <i>Versuri... lui Uroș Șt. Nestorovici</i>	"	Buda	124
"	884. <i>Ponturi pentru avaturi</i>	"	(Iași)	124
"	885. I. D. F. Rumpf, <i>Alexandru I. Împăratul Rusiei</i>	"	Buda	125
"	886. <i>Scară de cuvinte streine</i>	"	(Iași)	125
"	887. J. Séraphin, <i>Dissertation sur les fièvres bilieuses</i>	francezește	Paris	125
"	888. I. Serafim, <i>Disertație asupra frigurilor</i>	grecește	"	129
"	889. <i>Sfatul mamei către tinerime</i> . . .	românește	Buda	129
"	890. <i>Slujba Sf. Isaia</i>	"	Iași	129
"	891. Ioan Tincovici, <i>Înțelepte învățături</i>	"	Buda	130
"	892. Ioan Tincovici, <i>Cântări dumnezești</i>	"	"	130
"	893. <i>Mineitul pe August</i>	"	Mănăst. Neamț	131
"	894. <i>Vrédnica de pomenire biruință</i> . .	"	Buda	135
1816	895. <i>Acatist</i>	"	Blaj	136
"	896. <i>Apocalypsul lui Ioan</i>	"	Buda	136
"	897. <i>Apologhia</i>	"	Mănăst. Neamț	136
"	898. <i>Dumnezeștile dogme</i>	"	"	137
"	899. <i>Aritmetică</i>	"	Buda	139
"	900. <i>Bucoavă</i>	"	Brașov	139
"	901. <i>Calendar</i>	"	Buda	139
"	902. <i>Calendar</i>	"	Iași	140

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1816	903. Catihisis	românește	Chișinău	140
"	904. Ceasoslov	"	Sibiu	140
"	905. Cuvânt păstoresc	"	Blaj	141
"	906. <i>Floarea adevărului</i> , ed. II	"	"	141
"	907. Mielul de aur (Χρυσὸν Ἐγκόλπιον).	"	(Iași)	146
"	908. <i>Intrebătoare răspunsuri pentru bucatele oprite făgăduinții călugărești</i>	"	Mănăst. Neamț	147
"	909. <i>Invățătură pentru doftorița boalelor la vite</i>	"	Buda	149
"	910. <i>Jucăreța norocului</i> , trad. de Lazăr Asachi	"	Iași	150
"	911. J. H. Kampe, <i>Descoperirea Americii</i>	"	Buda	151
"	912. P. Maior, <i>Contemplatio Recensio-nis in Valachicam Anticriticam</i>	latinește	"	152
"	913. Molevnic	românește	Chișinău	152
"	914. Gh. Montan, <i>Străinul în Pesta</i>	"	Buda	153
"	915. Gh. Montan, <i>Gepräch</i>	nemțește	Pesta	154
"	916. Octoih de Canoane pentru Pavercerniță	românește	Mănăst. Neamț	155
"	917. Naum Petrovici, <i>Versuri lui At. Grabovski</i>	"	Buda	155
"	918. Rânduiala sfințirii apei	rom.,slav.,grec.	"	155
"	919. <i>Regulele scolastice</i>	românește	"	156
"	920. Strastnic	"	"	156
"	921. Triod	"	"	157
"	922. Triod	"	Iași	157
"	923. Typicon	"	"	157
"	924. <i>Esopia</i>	"	Sibiu	161
"	925. Vișața Sf. Vasile cel Nou	"	Râmnic	162
"	926. Chiriacodromion	grecește	Iași	163
"	927. <i>Codicile civil al Moldovei</i> (Calimah)	"	"	165
"	928. D. Philippide, <i>Istoria României</i>	"	Lipsca	176
"	929. D. Philippide, <i>Geografia României</i> .	"	"	177
1817	930. Cuvinte pentru ascultare și Vișața starețului Paisie dela Neamțu	românește	Mănăst. Neamț	178
"	931. Frățilă Bene, <i>Invățătură pentru vărsatul cel mântuitor</i> , ed. II	"	Buda	181
"	932. <i>Bucoavnă</i>	"	Brașov	182
"	933. <i>Calendar</i>	"	Buda	183
"	934. <i>Caligrafia românească</i>	"	"	183
"	935. Catavasier	grec.șirom.	Sibiu	183
"	936. Ceasoslov	românește	Iași	183
"	937. Ceasoslov mic	"	"	185
"	938. <i>Détorințele Presvyterilor parohial-nici</i>	"	Buda	186
"	939. <i>Diariu sau Zioariu</i>	"	"	186
"	940. <i>Evanghelie</i> , ed. III	"	Blaj	187
"	941. <i>Gromovnic</i>	"	(București)	187

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1817	942. Liturghie	românește	Râmnic	188
"	943. L. Vasilie Popp, <i>De funeribus plebejis Daco-Romanorum</i>	latinește	Viena	188
"	944. Psaltire	românește	Buda	188
"	945. Psaltire	"	Iași	189
"	946. Psaltire	"	Mănăst. Neamț	189
"	947. Strastnic	"	Blaj	189
"	948. Noul Testament	"	St. Petersburg	190
"	949. Umilincioasă rugăciune	"	(Iași)	190
"	950. Nichifor Callist Xantopulul, <i>Tălcuire la antifoane</i>	"	Mănăst. Neamț	190
"	951. Ciasoslov	"	Chișinau	193
"	952. Liturghie	"	Blaj	194
"	953. Rânduiala Panihidei	"	Chișinău	194
"	954. Racoce T., <i>Prospect</i>	"	Lwów	195
"	955. Psaltire	"	Râmnic	195
"	956. Vajda L., <i>Dictiones duae</i>	latinește	Cluj	196
"	957. Slujba Sf. Serafim	grecește	Iași	196
"	958. D. N. Darvari, <i>Istoriu universală</i>	"	Viena	198
"	959. <Philippide D.>, <i>Incercare de analiză a gândirei</i>	"	Lipsca	198
"	960. <i>Genealogia Regilor și Calendar</i>	"	Buda	198
"	961. <Grigorie Ierodicon>, <i>Combaterea Dialogurilor lui Neofit Duca</i>	"	(Viena)	200
"	962. <i>Învățătura științei comerciale</i>	"	Iași	200
"	963. <Justin>, <i>Prescurtare din istoriile filipice ale lui P. Trogus</i> , trad. de D. Philippide	"	Lipsca	204
"	964. <i>Slujba Sf. Parascheva din Epivates</i>	"	Iași	207
"	965. Alexandru I, <i>Țarul Rusiei, Manifest</i>	românește	Chișinau	213
"	966. Ioan Gh. Caragea Vv., <i>Carte către pârcașlari</i>	"	(București)	213
"	967. <i>Circulară</i>	nemț. rom.	Lwów	213
1818	968. Agatanghel Ieronim, <i>Hrismos</i>	românește	(Iași)	213
"	969. <i>Artikuluschi osteschesti</i>	nemțește	Hagenau	214
"	970. <i>Așezământul organiz. Basarabiei</i>	rus. și rom.	Chișinău	214
"	971. <i>Statutul carantinei</i>	"	"	214
"	972. Pentru scoposul Rossienești însoțiri a Bibliei	românește	"	215
"	973. <i>Bucoavnă</i>	"	Sibiu	215
"	974. <i>Calendar</i>	"	Buda	216
"	975. <i>Catavasier</i>	grec. și rom.	"	216
"	976. <i>Catihisis</i>	românește	Iași	217
"	977. Darvar Dim N., <i>Mai nainte gătire spre Cunoștința de Dumnezeu</i> , trad. de Eufrosin Poteca	"	Buda	218
"	978. Diaconovici-Loga, Const., <i>Orthografia</i>	"	"	221
"	979. Fénelon, <i>Întâmplările lui Telemah</i> , trad. de Petru Maior	"	"	221

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1818	980. Petru Furdui, <i>Versul Cotrónței</i> .	românește	Afrudfalva	222
"	981. Gessner Salomon, <i>Moartea lui Avel</i> , trad. de Alex. Beldiman .	"	Buda	222
"	982. <i>Manuductor pentru învățatori sholasticești</i>	"	"	223
"	983. <i>Legiuirea lui Caragea</i>	"	București	225
"	984. Liturghie	"	Iași	227
"	985. Octoih	"	"	238
"	986. Psaltire	"	Buda	238
"	987. Psaltire	"	Chișinău	239
"	988. Psaltire	"	Iași	240
"	989. Nouă cântări din Psaltire . . .	"	Mănăst. Neamț	240
"	990. Rückert, Cristian-Albert, <i>Invățătura pentru facerea pâinii</i> , trad. de Alex. Beldiman	"	Iași	240
"	991. Efrem Syrul, Cuvinte și învățături, trad. de Ieromonahii Isaac și Iosif, 3 vol. 1818—1819—1823 .	"	Mănăst. Neamț	243
"	992. Noul Testament	"	"	246
"	993. Villaume, <i>Pedagoghia și Metiodica</i> , trad. de Naum Petrovici .	"	Buda	247
"	994. <i>Elogiu Principelui Ioan Gheorghe Curagea</i>	grecește	Viena	250
"	995. Florus, <i>Prescurtare din istoria Romanilor</i> , trad. de D. Philippide	"	Lipsca	251
"	996. Dionisie Fotino, <i>Istoria Daciei</i>	"	Viena	251
"	997. Dionisie Fotino, <i>Noul Erotocrit</i>	"	"	258
"	998. Govdela P. D., <i>Elem. de aritmetică</i> .	"	Iași	263
"	999. At. Hristopol. <i>Versuri și proză</i> .	"	Viena	270
"	1000. <i>Legiuirea lui Caragea</i>	"	"	271
"	1001. Neofit, <i>Răsturnarea religiei Evreilor</i> , trad. de Ioan Gheorghiu . .	"	(Iași)	276
"	1002. Polizois Kontos, <i>Invățăt. variată</i>	"	Viena	279
"	1003. Gheorghe Lazăr, <i>Înștiințare despre școala dela Sf. Sava</i>	românește	București	281
"	1004. Ioan Gheorghe Caragea Vd., <i>Poruncă părcălabilor</i>	"	"	281
"	1005—1019. <i>Circulare</i>	neniț. rom.	Lwów	282
"	1020. Francisc I, Imp. Austriei, <i>Patent</i>	" "	Viena	285
"	1021. " " " , <i>Edict</i>	" "	"	285
"	1022. " " " , <i>Decret</i>	" "	"	285
"	1023—1024. Rânduiala slujbei în vreme de război	românește	(Blaj)	286
"	1025. <i>Indreptare</i>	"	(Cluj)	286
1819	1026. Acathist	"	Buda	286
"	1027. "	"	Râmnic	287
"	1028. Adunare de rugăciuni din Molitvenic	"	(Iași)	287
"	1029. <i>Alcătuirea ponturilor pentru țărani</i>	rus. și rom.	Chișinău	287
"	1030. Apologhia	românește	București	288

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1819	1031. Biblia	românește	St. Petersburg	289
"	1032. Pierre Blanchard, <i>Plutarch nou</i> , trad. de Nicola Nicolau	"	Buda	290
"	1033. <i>Calendar</i>	"	"	291
"	1034. <i>Carte folositoare de suflet</i>	"	Iași	292
"	1035. <i>Cărticica năravurilor bune</i> , trad. de Moise Fulea	"	Sibiu	293
"	1036. Ceasoslov	"	"	294
"	1037. Isaac Syrul, <i>Cuvinte</i>	"	Mănăst. Neamț	295
"	1038. <i>Scurtă ruscă gramatică</i>	rus. și rom.	Chișinău	298
"	1039. P. Maior, <i>Orthographia romana</i> .	latinește	Buda	299
"	1040. Mineiu de obște	românește	Chișinău	304
"	1041. Molitvenic bogat	"	București	306
"	1042. Gh. Montan, <i>Kurzgefaßte Geſchichte der Bläſſigen Raſion</i>	nemțește	Buda	308
"	1043. <i>Omul de lume</i> , trad. de V. Gergely de Csokotis	românește	Viena	309
"	1044. A. Pann, <i>Axion</i>	"	București	312
"	1045. Papadopulu N., <i>Cărtică îndemnată</i> , trad. de Mitropolitul Veniamin	"	Iași	312
"	1046. Petrovici, <i>Neujahrſ-Geſchenſ</i>	nemțește	Buda	313
"	1047. <i>Psaltire</i>	românește	Râmnic	313
"	1048. <i>Rugăciuni către... Născătoarea de Dumnezeu</i>	"	București	313
"	1049. <i>Testamentul nou</i>	"	St. Petersburg	314
"	1050. <i>Vișața Sf. Vasilie celui Nou</i> . .	"	București	314
"	1051. Evghenie Vulgaris, <i>Adoleshia filotheos (Atárnare în loc de scrisoare)</i> , trad. de P. Stamatiadi . .	"	Iași	315
"	1052. <i>Slujba Sf. Ioan din Trapezunt</i> .	grecește	"	315
"	1053. Gessner S., <i>Amorezatul</i> , trad. de Ruxanda Samurcaș	"	"	316
"	1054. Ralu Șuțu, <i>Sfaturile unei mame către fiica sa</i>	"	Veneția	318
"	1055. Kleobul G., <i>Table pedagogice</i> . .	"	Paris	319
"	1056. Mably, <i>Dialogurile lui Focion</i> , trad. de Ecat. Șuțu	"	Iași	320
"	1057. <i>Contract</i>	nemț. rom.	(Lugoș)	322
"	1058. <i>Instrucție pentru magistratualiști</i>	românește	(Cluj)	322
"	1059. <i>Circulară</i>	nemț. rom.	Lwów	322
"	1060. Mitr. Gavriil Bănulescu, <i>Pastorală contra beției</i>	rus. și rom.	Chișinău	322
"	1061. <i>Înștiințare</i>	" "	"	323
1820	1062. V. Aaron, <i>Anul cel mănos</i> . .	românește	Sibiu	324
"	1063. Agapie Criteanul, <i>Minununile Maicii Domnului</i> , trad. de Rafail Ieromonahul	"	Râmnic	325
"	1064. <i>Apostol</i>	"	București	326
"	1065. "	"	Chișinău	327
"	1066. <i>Calendar</i>	"	Sibiu	327

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1820	1067. <i>Chrestomaticul românesc</i> , trad. de Teodor Racoce	românește	Cernăuți	327
"	1068. <i>Condica criminalicească, partea întâiu</i>	"	(Iași)	328
"	1069. <i>Copie după predlojenia d-lui Namestnic</i>	rus. și rom. românește	Chișinău	328
"	1070. <i>Evanghelie</i>	românește	"	328
"	1071. Florian, <i>Istoria lui Numa Pompiliu</i> , trad. de Alex. Beldiman	"	Iași	328
"	1072. Moise Fulea, <i>Bucoavnd</i>	"	Sibiu	330
"	1073. Ioan Gură-de-aur, <i>Cuvânt la tăierea capului Sf. Ioan</i>	"	București	330
"	1074. Ioan Gură-de-aur, <i>Cuvinte șase p. preoție și ale altor trei sfinți părinți trei canonicești Epistoliei</i>	"	"	330
"	1075. <i>Invățătură theologhiciască</i>	"	Sibiu	332
"	1076. Leon Arhim., <i>Cuvânt de pomenire</i>	"	Iași	332
"	1077. <i>Molitvenic</i>	"	Chișinău	333
"	1078. Paris Mumuleanu, <i>Rost de poezii</i>	"	București	333
"	1079. <i>Penticostar</i>	"	"	335
"	1080. Ioan Prale, <i>Urmări pe mormânturi</i>	grec. și rom. românește	Iași	338
"	1081. <i>Psaltire scurtată</i>	românește	București	339
"	1082. <i>Psaltire</i>	"	Brașov	339
"	1083. <i>Psaltire</i>	"	București	342
"	1084. <i>Rânduiala sfințirii bisericii</i>	"	Chișinău	345
"	1085. <i>Schematism și Calendar</i>	lat. și rom.	Oradea-Mare	347
"	1086. Voltaire, <i>Tragodia lui Orest</i> , trad. de Alex. Beldiman	românește	Buda	347
"	1087. <i>Culegere de diferite tragedii</i>	grecește	București	348
"	1088. Voltaire, <i>Merope</i>	"	"	351
"	1089. " <i>Brutus</i>	"	"	351
"	1090. Alfieri, <i>Filip</i>	"	"	351
"	1091. Alfieri, <i>Orest</i>	"	"	351
"	1092. Petre Efesiul, <i>Noul Anastasim-lar</i>	"	"	351
"	1093. P. Kontos, <i>Fantezii morale</i>	"	"	356
"	1094. J. J. Barthélemy, <i>Harito și Polydor</i>	"	"	357
"	1095. Lambadarie P., <i>Scurt Doxastar</i>	"	"	358
"	1096. Polyenis N., <i>Istorie universală</i>	"	Iași	361
"	1097. " <i>Tratat despre Epir</i>	"	"	361
"	1098. <i>Psaltire scurtată</i>	"	București	362
"	1099. Slujba Sf. Gherasim	"	Iași	362
"	1100. <i>Table pedagogice</i>	"	(Iași)	362
"	1101. <i>Instrucțiuni către preoți</i>	românește	?	363
"	1102. <i>Intărirea anaforelei marilor boeri</i>	"	Iași	363
"	1103. Alexandru I, <i>Țarul Rusiei, Înștiințare</i>	"	Chișinău	363
"	1104. Alexandru I, <i>Ucaz privitor la așezarea locuitorilor în Basarabia</i>	rus. și rom.	Țarscoe Selo	363

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1820	1105. Mitr. Gavriil, Carte pastorală .	românește	Chișinău	364
"	1106. Afiș teatral	rus. și rom.	?	364
"	1107. Alex. Beldiman, Înștiințare . . .	românește	Iași	365
"	1108. Francisc I, Impăratul Austriei, Orândueli	nemț. rom.	Viena	366
1821	1109. Aaron V., Istoria lui Sofronim și a Haritei	românește	Sibiu	366
"	1110. Acatist	"	"	369
"	1111. Athanasie-cel-Mare, Intrebări și răspunsuri, trad. de Gherontic monah	"	București	369
"	1112. Ioan Barac, Risipirea Ierusalimului	"	"	369
"	1113. Calendar	"	(Iași)	372
"	1114. Bibliotecă Romanească, publ. de Zaharia Carcalechi,	"	Buda	372
"	1115. Clemens Andreas, BalachijŃŃe Sprachelehre	nemț.Ńe	"	373
"	1116. Clemens Andreas, Kleines BalachijŃŃ-DeutŃŃ und DeutŃŃ-BalachijŃŃes WŃrterbuch	nemț. rom.	"	374
"	1117. Columb Zaharia, Gramatica limbii germane	românește	"	374
"	1118. Culegere a multor rugăciuni . .	"	"	374
"	1119. Const. Diaconovici-Loga, Chiemare la tipărirea cărŃilor românești	"	"	376
"	1120. Evanghelie	"	Mănăst. Neamț	380
"	1121. Grigorie din Nazianț, Cuvânt pentru preoŃie	"	București	380
"	1122. Inzov I. N., InstrucŃie, trad. de Mitropolitul Dim. Sulima	"	Chișinău	381
"	1123. Istoria biblicească	"	Buda	382
"	1124. Anton Pann, Calendarul lui Bonifatie Setosul	"	București	382
"	1125. Pannyhidă și litia mică . . .	"	Iași	382
"	1126. V. Popp, Despre apele minerale	"	Sibiu	382
"	1127. Saint-Pierre (Bernardin de) Bordeiul indienesc, trad. de Leon Asachi	"	Iași	383
"	1128. Sfătuire pentru biblie	"	Chișinău	385
"	1129. Urmare în Duminica Paștelui .	"	Iași	385
"	1130. <Atanasie Hristopulos>, Der neue griechische Anakreon, trad. de Anast. Em. Pappa	nemț. grec.	Viena	386
"	1131. Esop, Fabule	grecește	București	386
"	1132. Ipsilante Alexandru, ProclamaŃie.	românește	Iași	387
"	1133. Ipsilante Alexandru, ProclamaŃie.	rom. și grec.	"	387
"	1134—1136. Ipsilante Alexandru, ProclamaŃie	grecește	"	387—388
"	1137. Ipsilante Alexandru, ProclamaŃie.	"	Târgoviște	388

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1823	1182. <i>Invățătură pentru lucrătorii de tabacă</i>	românește	Buda	413
"	1183. Macarie Ieromonah, <i>Anastasi-matariu</i>	"	Viena	414
"	1184. Macarie Ieromonah, <i>Irmologhion</i>	"	"	417
"	1185. Macarie Ieromonah, <i>Theoreticon</i>	"	"	425
"	1186. Molnar Ioan, <i>Deutjch-walachijche Spracklehre</i>	nemțește	Sibiu	427
"	1187. Pentru datoriiile presbiterilor de popor	românește	Chișinău	428
"	1188. Popescu Constantin, <i>Odă Episcopului Iosif Vurus</i>	"	Oradea-Mare	428
"	1189. Slujbă de mulțumire în ziua încheierii păcii între Rusia și Suedia	"	Chișinău	428
"	1190. <i>Socoteala Societății biblice pe 1822</i>	"	"	429
"	1191. Thomici Ioan, <i>Cultura albinelor</i>	"	Buda	429
"	1192. Thomici Ioan, <i>Cultura bombșelor</i>	"	"	430
"	1193. Tipic bisericesc	"	Chișinău	430
"	1194. Vajda Ladislau, <i>Dictiones quinque</i>	latinește	Oradea-Mare	430
"	1194 a. Samuil Vulcan, <i>Despre vărșatul de vacă</i>	românește	"	717
"	1195. Mihail G. Boiagi, <i>Scurtă gramatică neogrecească</i>	grecește	Viena	431
"	1196. Kokon I, <i>Abecedar</i>	"	București	431
"	1197. Grigorie Dim. Ghica, <i>Instrucțiuni la Pravilă</i>	românește	(București)	432
"	1198. Grigorie Dim. Ghica, <i>Circulară</i>	"	"	432
"	1199. Ioan Sandu Sturza, <i>Intărirea anaforalei clirosului</i>	"	(Iași)	432
"	1200. Pentru împedecarea schimosirii trupului	"	Cluj	432
"	1201. <i>Înștiințare pentru pricini judecătorești</i>	rus. și rom.	(Chișinău)	433
"	1202. Alexandru I, <i>Țarul Rusiei, Înștiințare</i>	românește	Țarscoe Selo	433
1824	1203. Berovici Petre, <i>Bucvar</i>	bulgărește	Brașov	433
"	1204. <i>Calendar</i>	românește	Buda	433
"	1205. Catavasier	"	Blaj	434
"	1206. Diaconovici-Loga Const., <i>Abecedar</i>	"	Buda	434
"	1207. Dovedire împotriva eresului Armenilor	"	București	434
"	1208. <i>Invățătură pentru măsura cotului</i>	"	?	435
"	1209. <i>Istoria lui Alexandru (Machedon)</i>	"	?	435
"	1210. Kengyelacz Pavel, <i>Istoria Universală</i>	"	Buda	436
"	1211. Istoria Vechiului și a Noului Testament	"	Iași	438
"	1212. Palladi Teodor, <i>Către iubitorii de lumină compatrioți</i>	"	București	441

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1824	1213. Paraclisul Sf. Haralambie . . .	românește	(Brașov)	442
"	1214. Piscupescu Șt. Dr., <i>Mijloace de ocrotirea ciumei</i>	"	București	442
"	1215. Popovici Toma, <i>Cuvântare la îngroparea lui Naum Petrovici</i> . .	"	Buda	443
"	1216. Psaltire	"	Neamț	443
"	1217. <i>Schematismus și Calendar pe anul 1824</i>	rom. și lat.	Oradea-Mare	444
"	1218. <i>Sholasticescul fruct al tinereimei romane</i>	românește	Buda	444
"	1219. Samuil Vulcan, <i>Carte către cler și popor</i>	"	Oradea-Mare	445
"	1220–1225. <i>Circulare</i>	nemț, rom.	Lwów	445–446
"	1226. Ioan Sandu Sturza, <i>Carte slujbaşilor goștinari</i>	românește	Iași	446
"	1227. Ioan Sandu Sturza, <i>Carte slujbaşilor vădrari</i>	"	"	446
"	1228. <i>Circulară</i>	rus. și rom.	Chișinău	446
"	1229. Formă de Ectenii	românește	"	446
"	1230. <i>Ponturi pentru arendare</i>	"	Iași	447
"	1231. <i>Despre modul ținerii de Kontumație</i>	ung. și rom.	Cluj	447
1825	1232. Antologhion	românește	Neamț	447
"	1233. <i>Bucoavnă</i>	"	București	454
"	1234. Cantemir D., <i>Descrierea Moldovei</i> .	"	Neamț	454
"	1235. Carcalechi Z., <i>Carte de mână și Calendar pe anul 1825</i>	"	Buda	458
"	1236. <i>Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos</i>	"	București	459
"	1237. Cassian Râmleanul, <i>Doao cuvinte</i>	"	"	459
"	1238. <i>Catihisis mic</i>	"	Buda	459
"	1238 ₁ . <i>Ceasoslov</i>	slavonește	București	577
"	1239. Dion filosoful, <i>Cuvinte</i>	românește	"	460
"	1240. <i>Lexicon româno-latino-ungarogerman</i>	rom. și lat.	Buda	460
"	1241. Mumuleanu Paris, <i>Caracteruri</i> .	românește	București	464
"	1242. <i>Octoih</i>	"	Blaj	474
"	1243. Mumuleanu Paris, <i>Plângerea și tânguirea Valahiei</i>	"	Buda	476
"	1244. Pleșoianu Gr., și Gh. Librier, <i>Abetădar greco-român</i>	"	București	476
"	1245. Scavinskiĭ Daniil, <i>Odă</i>	"	Iași	477
"	1246. Sfânta Muceniță Eofimia	"	Chișinău	477
"	1247. Sfântul maslu	"	Neamț	477
"	1248. Gorjanu I., <i>Calendar</i>	"	?	478
"	1249–1255. <i>Circulare</i>	nemț, rom.	Lwów	478–479
"	1256. Formular de adaos la slujbă . .	românește	Chișinău	479
"	1257. Neofit, Episcop. Râmnicului, <i>Instrucțiuni preoților pentru nunți</i> .	"	(Râmnic)	479
"	1258. Veniamin, Mitr. Mold., <i>Pastorală pentru serbarea Duminecelor</i> . .	"	Iași	480

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1825	1259. Veniamin, Mitr. Moldovei, <i>Tabla alilodidactică</i>	românește	Iași	480
"	1260. <i>Apel</i>	"	(Sibiu)	480
"	1261. Pavlovici Const., <i>Scrisori de renunțare</i>	"	Warszawa	480
"	1262. Pavlovici Const., <i>Scrisoare Ministrului Justiției</i>	"	"	481
"	1263. Nicolae I., <i>Țarul Rusiei, Manifest</i>	"	St. Petersburg	481
"	1264. <i>Apel</i>	nemțește	Timișoara	481
"	1265. <i>Hotărîrea consiliului regal ungar către Episcopii greco-catolici din Munkacs și Košice</i>	latinește	Oradea-Mare	481
1826	1266. Alexi I., <i>Grammatica daco-romana</i>	"	Viena	482
"	1267. <i>Bucoavănă</i>	românește	Brașov	484
"	1268. <i>Bucoavănă</i>	"	Sibiu	484
"	1269. <i>Calendar</i>	"	Buda	485
"	1270. Rugăciune de mulțumire (Urma-rea cântării de rugăciune) . . .	"	Chișinău	485
"	1271. Carte de suflet. sau Nevăzut războiu	"	Neamț	485
"	1272. <i>Condica criminalicească, I—II</i> . . .	"	Iași	486
"	1273. <i>Evanghelistar</i>	"	"	489
"	1274. Dinicu Golescu, <i>Adunare de pilde</i> . . .	"	Buda	489
"	1275. Dinicu Golescu, <i>Adunare de trac-taturi</i>	"	"	491
"	1276. Dinicu Golescu, <i>Insemnare a că-lătoriei mele</i>	"	"	492
"	1277. Dinicu Golescu, <i>Înștiințare pentru școala din satul Golești</i>	"	(București)	495
"	1278. At. Staghiritul, <i>Prescurtarea isto-riei universale</i>	"	București	495
"	1279. <i>Povăfuitorul tinereții</i>	"	Buda	499
"	1280. <i>Logică</i> , trad. de Grigorie, Epis-copul Argeșului	"	București	503
"	1281. Maniu Montan Nicolaus, <i>Orthoe-pia</i>	latinește	Sibiu	507
"	1282. <i>Mulțămire către Dumnezeu... spre surparea dzurbali</i>	românește	Chișinău	511
"	1283. Nicodim dela Atos, <i>Pentru păzi-rea celor cinci simțiri</i> , traducere de Arhim. Dometian	"	Neamț	512
"	1284. <i>Octoih cu Catavasier</i>	"	Buda	514
"	1285. <i>Octoih mic</i>	"	Sibiu	516
"	1286. <i>Oștiré Franțezilor în Rossia</i> . . .	"	București	516
"	1287. Poteca Eufrosin, <i>Cuvinte pani-ghyrice și moralnice</i>	"	"	517
"	1288. <i>Psallire</i>	"	Sibiu	518
"	1289. <i>Rânduiala pomenirii ostașilor</i> . . .	"	Chișinău	518
"	1290. Simeon (Logothetul), <i>Graiurile Maicii lui Dumnezeu</i>	"	Iași	518

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1826	1291. Thornton T., <i>Starea Valahiei și a Moldaviei</i>	românește	Buda	518
"	1292. Typicon	"	"	523
"	1293. Vasile-cel-Mare și Grigorie Bogoslovul, <i>Cuvinte</i>	"	București	523
"	1294. Ioan Sandul Sturza, <i>Domnul Moldovei, Carte pentru birul satului</i>	"	(Iași)	525
"	1295. Florian Aaron, <i>Înștiințare</i> . . .	lat. și rom.	București	525
"	1296. Formular la ectenii	românește	Chișinău	525
"	1297—98. <i>Circulare</i>	nemț. rom.	Lwów	525—526
1827	1299. Apanthisma	românește	Neamț	526
"	1300. Bozsinka D. T., <i>Animadversio in dissertationem Hallensem</i>	lalinește	Pesta	527
"	1301. Caian Dem., <i>Predică despre statul milităresc</i>	rom. nemț.	(Blaj)	527
"	1302. Carte folositoare de suflet . . .	românește	București	528
"	1303. Catihismul mic	"	Sibiu	529
"	1304. Chiriacopul Nic. Dr., <i>Douăsprezece învățături folositoare pentru femei îngrecate</i>	"	Iași	529
"	1305. Nicolas Costin, <i>Histoire de la Moldavie</i> , publ. de Hase	grecește	Paris	530
"	1306. Darvari N. Dim, <i>Culegere de înțelepciune</i>	românește	București	531
"	1307. Vamva Neofit, <i>Elementuri de Filosofie morală</i>	"	"	532
"	1308. Hosszu Dimitrie, <i>Versuri episcopului Nicolae Kováts</i>	"	Oradea-Mare	534
"	1309. Instrucția blagocinului bisericilor	"	Chișinău	535
"	1310. Grigorie, Mitrop. Ungrovlahiei, <i>Învățătură pentru nunți</i>	"	București	535
"	1311. Ioan Gură-de-aur, <i>Cuvânt la tăierea capului Sf. Ioan</i>	"	"	535
"	1312. Ioan Gură-de-aur, <i>Cuvinte puține oarecare</i>	"	"	536
"	1313. Irmologhion	"	Neamț	536
"	1314. Izvoade de pomenire	"	Chișinău	538
"	1315. Liturghie	"	Sibiu	538
"	1316. Macarie, Ieromonah, <i>Tomul al 2-lea al Anthologhiei (Utrenier)</i>	"	București	539
"	1317. Manole Vasilie, <i>Abetedar greco-romano-bulgar</i>	grec. român. bulgărește	"	542
"	1318. Margela Ștefan, <i>Gramatică rusească și rumâniască</i>	rus. și rom.	St. Petersburg	542
"	1319. Noák Moyse, <i>Versuri episcopului Francisc Laicsák</i>	latinește	Oradea-Mare	544
"	1320. Noák Moyse, <i>Versuri episcopului Samuil Vulcan</i>	"	"	545
"	1321. <i>Obiceiul de a se roși ouă</i>	românește	(Iași)	546
"	1322. Ioan Prale, <i>Psaltirea în versuri</i>	"	Brașov	546

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1827	1323. Pravoslavnica mărturisire, Ed. III	românește	București	553
"	1324. Psaltire	"	"	554
"	1325. Schematismus și Calendar . . .	rom. și lat.	Oradea-Mare	554
"	1326. Thomici Ioan, Scurte învățături	românește	Buda	554
"	1327. Tököly Sava, Arătare că Vlahii nu-s Romani	nemț. rom.	"	556
"	1328. Darvari D., Carte grecească cu bucdăfi alese	grecește	București	560
"	1329. Molière, George Dandin	"	"	560
"	1330. Gorjanu Ioan, Calendar	românește	(București)	560
"	1331. Grigorie Dim. Ghica, Carte pentru tertarea dărilor	"	"	560
"	1332. Ioan Sandul Sturza, Carte către goștinari	"	(Iași)	561
"	1333. Ioan Sandul Sturza, Intărirea anaforalei	"	Iași	561
"	1334—48. Circulare	nemț. rom.	Lwów	562—564
"	1349. Învățătură pentru gospodari . .	"	"	564
"	1350. Înștiințare	rus. și rom.	Chișinău	564
"	1351. Înștiințare	"	Odessa	565
"	1352. Formular la ectenii	românește	Chișinău	565
"	1353. Înștiințare	rus. și rom.	"	565
"	1354. Hrisov domnesc de întăritură .	"	"	565
1828	1355. Aaron Theodor, Apendice la istoria lui Petru Maior	românește	Buda	566
"	1356. Acatistul Născătoarei, Ed. II .	"	București	568
"	1357. Bojinca Damaschin, Răspundere desgurzătoare	"	Buda	569
"	1358. Bucovină, Ed. III	"	Sibiu	571
"	1359. Calendar	"	Buda	572
"	1360. Catihisis	"	Iași	572
"	1361. Cazanii	"	București	573
"	1362. Ceasoslov, Ed. II	slavonește	"	575
"	1363. Cultura cânepei	românește	Buda	577
"	1364. Cuvântare despre posturi . . .	"	"	578
"	1365. Ectenii	"	Chișinău	578
"	1366. Eliad I. (Rădulescu), Gramatica românească	"	Sibiu	579
"	1367. Hosszú Dem., Versuri episcopului Iosif Vurus	latinește	Oradea-Mare	593
"	1368. Incepăturile învățaturii creștinești	românește	Chișinău	593
"	1369. Instrucția blagocinului asupra mănăstirilor	"	"	593
"	1370. Instrucții pentru starostii bisericesti	"	"	594
"	1371. Învățătură creștinească	"	București	594
"	1372. Învățătură creștinească	"	Iași	594
"	1373. Învățătură despre firea lacustelor	"	Sibiu	594
"	1374. Molebnic	"	Iași	595
"	1375. Pateric	"	București	595

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1828	1376. Pleșoianu Gr., <i>Abecedar</i>	românește	?	598
"	1377. Pleșoianu Gr., <i>Cele dintâiu cunoștințe</i>	"	?	600
"	1378. <i>Schematismus și Calendar</i>	rom. și lat.	Oradea Mare	603
"	1379. Seligher I. (Dantistul), <i>Povăfuire pentru curățenila gurii</i>	românește	București	603
"	1380. Theodorit, <i>Cuvinte zece</i> ., trad. de Mitropolitul Grigorie	"	"	603
"	1381. Noul Testament	bulgărește	"	604
"	1382. Bredov G. G., <i>Istorie universală sală pe scurt</i>	grecește	"	605
"	1383. Eliad. I. și C. Moroiu, <i>Înștiințare</i>	românește	"	606
"	1384. <i>Înștiințare</i>	"	Iași	606
"	1385. <i>Tablă pentru înaltele împărătești praznice</i>	"	"	606
"	1386. <i>Evangelhie (formule tipiconale)</i>	latinește	Blaj	606
"	1387—96. <i>Circulare</i>	nemț. rom.	Lwów	607—608
"	1397. <i>Așezământul ocărmuirii Basarabiei</i>	rus. și rom.	Chișinău	608
"	1398. Nicolae I, <i>Manifest pentru strângerea recruților</i>	"	St. Petersburg	609
"	1399. Nicolae I, <i>Manifest</i>	"	Chișinău	609
"	1400. Nicolae I, <i>Declarația războiului cu Turcii</i>	românește	"	609
"	1401. Witgenstein, <i>Proclamație</i>	"	(Chișinău ?)	609
"	1402. Witgenstein, <i>Tarif pentru îndestularea oștirilor rossienești</i>	rus. și rom.	"	610
"	1403. Petrovici Palin Fedor, <i>Predlojănie pentru proviziuni</i>	"	"	610
"	1404. <i>Relații despre războiul ruso-turc</i>	"	Chișinău	610
"	1405. <i>Pomelnicul morf. familiei Sturza</i>	românește	(Iași ?)	611
1829	1406. Aaron Vasile, <i>Patima și moartea Domnului Isus Christos</i> , Ed. III	"	Sibiu	611
"	1407. <i>Acatist</i>	"	"	611
"	1408. <i>Adunare de rugăciuni</i>	"	Iași	613
"	1409. <i>Albina românească</i>	"	"	613
"	1410. <i>Biblioteca românească</i> , Publicație periodică a lui Zaharia Carcalechi	"	Buda	618
"	1411. Bota Moysi, <i>Versuri îndemnătoare</i>	"	"	619
"	1412. Bota Moysi, [<i>Versuri</i>]	"	(Arad ?)	622
"	1413. <i>Calendar</i>	"	Buda	622
"	1414. Șt. Niagoe, <i>Calendar românesc</i>	"	"	623
"	1415. <i>Cântare Episcopului Maxim Manuilovici</i>	"	"	624
"	1416. Ciocârlan Ioan, <i>Carmen illustrissimo.. Josepho Putnik</i>	latinește	"	624
"	1417. Ciocârlan Ioan, <i>Declamatio.. Stephano Stratimirovits</i>	"	"	625
"	1418. <i>Curierul Românesc</i>	românește	București	625
"	1419. <i>Noao cuvinte rusești și românești</i>	rus. și rom.	"	628

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1829	1420. Heineccius, <i>Elemente de filosofie, logică și etică</i> , trad. de Eufrosin Poteca	românește	Buda	628
"	1421. Athanasie-cel-Mare, <i>Intrebări și răspunsuri theologicești</i> , trad. de Gherontie, Ed. IV	"	București	630
"	1422. Mutso Gh., <i>Ortografia limbei daco-romane</i>	rom. nemț.	(Pesta)	630
"	1423. Nicola Iancu, <i>Manual de patriotism</i>	românește	Iași	631
"	1424. Noak Moyse, <i>Elegia Domino Joanni Delinger</i>	"	Oradca-Mare	633
"	1425. Piscupescu Șt. V., <i>Oglinda sândărilor</i>	"	București	633
"	1426. Pleșoianu Gr., <i>Abefedar-franțezo-românesc</i>	rom. franț.	(Craiova ?)	648
"	1427. Marmontel, <i>Aneta și Luben</i> , trad. de Gr. Pleșoianu	românește	(București ?)	649
"	1428. <Pleșoianu Gr.>, <i>Grămatică românească</i>	"	(Craiova ?)	658
"	1429. Pleșoianu Gr., <i>Caligrafie</i>	"	Sibiu	659
"	1430. Rückert Cristian-Albert, <i>Invățătură pentru facerea păinii</i> , Ed. II	"	Iași	659
"	1431. <i>Schematismus și Calendar</i>	rom. și lat.	Oradea-Mare	660
"	1432. Suci Moise, <i>Semnul bucuriei și a poștei inimei</i>	românește	Buda	660
"	1433. Moaler Petru, <i>Simbolul plinelor de bucurie simțiri</i>	"	"	661
"	1434. <Kontos P.>, <i>Tălmăcirea Sf. Simbol și răspunsul lui Nichifor Theotoc contra Uniților</i>	"	București	662
"	1435. <i>Tractatul dela Adrianopole</i>	"	Iași	663
"	1436. <Kontos P.>, <i>Tălmăcirea Sf. Simbol</i>	grecește	București	664
"	1437. Aristia C., <i>Odă către Grecia</i> . .	"	Paris	665
"	1438. Contele Palen, <i>Poruncă deschisă</i> . .	rus. și rom.	București	665
"	1439. <i>Publicație despre semănături</i> . .	românește	(București)	665
"	1440. <i>Înștiințare despre prinderea soldaților fugari</i>	"	"	665
"	1441. <i>Înștiințare împotriva abaterilor dela datorie</i>	"	"	665
"	1442. <i>Înștiințare pentru iertarea birului</i>	"	București	666
"	1443. Eliad I., <i>Odă la campania rusească</i>	rom. franț.	(București)	667
"	1444. Niagoe Șt., <i>Unirea cugetelor</i> . .	românește	(Pesta)	667
"	1445. <i>Ordin către Prezidentul divanurilor Moldovei și Valahiei</i>	"	(Chișinău)	667
"	1446. <i>Instrucție pentru starostii bisericești</i>	rus. și rom.	Chișinău	667
"	1447. <i>Pravile pentru vânzarea lumânărilor în biserici</i>	"	(Chișinău)	667

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1829	1448. Vedomostie pentru biserica cutare	românește	(Chișinău)	668
"	1449. Instrucțiuni medicale	rus. și rom.	"	668
"	1450. Măsuri contra ciumei	" "	Chișinau	668
"	1451. Măsuri contra ciumei	" "	(Chișinau)	668
"	1452. Mihail Voronțov, Înștiințare . .	" "	"	668
"	1453. Tălmăcire după predlojenia Divanului Valahiei și Proectul Așezământului	românește	"	669
"	1454. Înștiințare pentru organizarea oco- lașilor	rus. și rom.	"	669
"	1455. Înștiințare pentru ușurarea și iertarea dărilor	" "	"	669
"	1456. Anunț divanurilor despre iscăli- rea tratatului dela Adrianopole .	românește	Chișinau	669
"	1457. Nicolae I, Țarul Rusiei, Mani- fest	"	San. Petersburg	669
"	1458. Nicolae I, Țarul Rusiei, Mani- fest	"	Chișinău	670
"	1459. Tractatul dela Adrianopole, Art. 5	"	?	670
"	1460. Act pe lângă Art. 5 al tratatului dela Adrianopole	"	?	670
"	1461. Carte de blestem	"	(Iași)	670
"	1462. Novitnle dela armie	"	"	670
"	1463. Măsuri pentru stărpirea ciumei .	"	"	671
"	1464. Înștiințare	"	(București)	671
"	1465. Povățuiri pentru holeră	"	"	671
"	1466. Înștiințare pentru holeră	"	(Chișinău)	671
1830	1467. Aaron V., Anul cel mănos	"	Sibiu	672
"	1468. " Leonat și Dorofata	"	"	672
"	1469. " Pîram și Tisbe	"	"	672
"	1470. Acalistiar	"	București	673
"	1471. Bărac Ion, Arghir și Elena Ed. IV	"	Sibiu	673
"	1472. Bojincă Damaschin, Diregătorul bunet creștere	"	Buda	674
"	1473. Bucoavnd	"	Sibiu	680
"	1474. Calendar	"	Buda	680
"	1475. Șt. Niagoe, Calendar românesc .	"	"	680
"	1476. Calendar zilnic	"	Iași	681
"	1477. Cântare de rugăciune	"	Chișinău	681
"	1478. Căpățineanu S., Bibliotecă desfă- țătoare	"	(Craiova ?)	681
"	1479. Căpățineanu S., Mitologie . . .	"	"	683
"	1480. Ceasoslov mare	"	București	685
"	1481. Ceasoslov	"	Sibiu	687
"	1482. Fournier M., Gramatica franțu- zească, trad. de Gr. Pleșoianu .	"	(București)	688
"	1483. Gramatică ruso-română	rus. și rom.	(Chișinău)	689
"	1484. Gultuirea apărătorului vărsat de vacii	românește	Chișinau	689
"	1485. Hrisov... dela Matei Basarab . .	"	București	690

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1830	1486. Lamartine, <i>Meditații poetice</i> , trad. de I. Eliad	românește	București	690
"	1487. Măna lui Damaschin	"	Iași	691
"	1488. Mineiul pe Ianuarie	"	Neamț	691
"	1489. Montesquieu, <i>Mărimea Romanilor</i> , trad. de St. Căpățineanu . .	"	(Craiova ?)	692
"	1490. Murgu Eftimie, <i>Widerlegung der Abhandlung: Erweis, daß die Walachen nicht römischer Abkunft sind</i>	nemțește	Ofen	693
"	1491. Octoih	românește	Buda	698
"	1492. Pan... Anton, <i>Versuri muzicești</i> .	"	București	698
"	1493. Pap Th., <i>Predică la îngroparea Ep. Ioan Bob și testamentul lui</i> .	"	Sibiu	700
"	1494. Pleșoiianu Gr., <i>Dialoguri francezo-române</i>	"	(Craiova ?)	701
"	1495. Psaltire	rusește	București	704
"	1496. <Tannoli Silvius>, Comes, <i>Poë-mation de secunda legione valachica</i> , Ed. III și <Vaida Vasile>, <i>Reflexiones IX ad Poë-mation</i> . .	latinește	Oradea-Mare	706
"	1497. <i>Viața contelui de Comminj</i> , trad. de Simion Marcovici	românește	București	707
"	1498. Theodorescu A., <i>Aritmetică</i> . .	"	Iași	708
"	1499. Leopold Șimani, <i>Pruncii cei părăsiți</i> , trad. de I. Theodorovici .	"	Buda	709
"	1500. Vajda Ladislau, <i>Synopsis historiae juris Transsilvanici</i>	latinește	Cluj	710
"	1501. Vajda Ladislau, <i>Az erdélyi polgári magános törvények historiája</i> .	ungurește	"	711
"	1502. Vajda Ladislau, <i>Az erdélyi polgári magános törvényekkel három könyve</i> , vol. I—III	"	"	711
"	1503. Vasici-Ungurian Pavel, <i>Anthropologia</i>	românește	Buda	711
"	1504. Văcărescu Ion, <i>Poezii alese</i> . .	"	(București)	712
"	1505. Caracaș C., <i>Topografia Țării-Românești</i>	grecește	"	713
"	1506. Gorjanu Ioan, <i>Calendar</i>	românește	(București ?)	713
"	1507. <i>Înștiințare despre înmormântarea Episcop. Nestor Ioanovici</i>	latinește	Arad	713
"	1508. <i>Vânzare prin licitație</i>	nemțește	"	713
"	1509. <i>Înștiințarea comisiilor de revizie</i> .	românește	București	713
"	1510. <i>Ordin pentru oprirea vânatului</i> .	"	"	714
"	1511—12. <i>Înștiințări oficiale</i>	"	"	714
"	1513. <i>Iertarea birului</i>	"	(București)	714
"	1514. <i>Tabelă... despre trecerea vitelor peste graniță</i>	"	"	714
"	1515. <i>Publicație</i> (copie)	"	"	714
"	1516. Dometian, <i>Înștiințare</i>	"	Neamț	715
"	1517. <i>Pruba noului tipariu de muzică</i>	"	"	715

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1830	1518. Redacția Albinei Românești, In- științare	românește	Iași	715
"	1519. Obșteasca pravilă	"	(Iași)	715
"	1520. Înștiințare pentru aprovizionarea oștirilor	rus. și rom.	București	715
"	1521. Plata căminăritului	românește, rus. și grec.	(București ?)	715
"	1522. Plata dijmăritului și a tutunări- tului	"	"	716
"	1523. Plata oeritului	"	"	716
"	1524. Plata vinăriciului	"	"	716
"	1525. Circulară	nemț. rom.	Lwów	716
"	1526. Instrucție	"	"	716

PAGINE, GRAVURI ȘI ORNAMENTE REPRODUSE ÎN FACSIMILE

Numărul	Pagina
329. Frontispiciu din <i>Octoih</i> , Buda 1811	1
330. Pagină din <i>Măestria ghiovăsirii românești</i> , Buda 1809	14
333 ¹⁾ Titlul din <i>Viețile Sfinților</i> (Octomvrie), Măn. Neamțului 1809	17
334. Frontispiciu din <i>Viețile Sfinților</i> (August), Măn. Neamțului 1815 (și în alte cărți)	21
335. Frontispiciu din Petru Maior, <i>Prediche</i> , Buda 1810—1811	29
336. „ „ <i>Viețile Sfinților</i> (Octomvrie), Măn. Neamțului 1809	30
337. Răstignirea din <i>Molitvenic</i> , Brașov 1811	46
338. Titlul dela <i>Istoria pentru începutul Românilor în Dachia</i> , a lui P. Maior, Buda 1812	58
339. Gravură din <i>Ușa pocăinței</i> , Brașov 1812	65
340. Pagina din <i>Gramatica</i> lui M. G. Boiagi (Viena 1813)	75
341. Sf. Vasilie din <i>Învățătura</i> , Râmnic 1813	77
342. Stema Moldovei din <i>Viețile Sfinților</i> (Martie), Măn. Neamțului 1813	88
343. Gravura, din aceeași carte	89
344. Stema cu deviza <i>Non solum armis</i> din <i>Cel mic și cel mare îngeresc chip</i> , Măn. Neamțului 1815 (și în alte cărți)	93
345. Frontispiciu din <i>Viețile Sfinților</i> (Martie), Măn. Neamțului 1813	94
346. Aquafortă din <i>Întâmplările războiului Franțozilor...</i> , Buda 1814 (redus)	103
347. Gravură din <i>Scara părintelui Ioan</i> , Măn. Neamțului 1814	108
348. Sf. Treime din <i>Rânduiala sfințirii apelor</i> , Buda 1816 (și în alte cărți)	112
349. Frontispiciu	113
350. Titlul <i>Molitvenicului</i> , Blaj 1815	118
351. Pagină (cu termeni de drept) din <i>Scară a cuvintelor streine</i> , (Iași 1815)	126
353. ²⁾ Gravură din <i>Vrédnica de pomenire biruință</i> , Buda 1815	134
354. Vignetă	135
355. ³⁾ Gravură cu cei patru evangheliști din <i>Chiriadodromion</i> , Iași 1816	163
356. Monumentul dreptății din <i>Codicele Callimah</i> , Iași 1816—1817	164
357. Stema Moldovei, tot de acolo	165
358. Portretul lui Scarlat Alex. Calimah Vv. și Stema Moldovei, din aceeași carte	166
359. Titlul <i>Adundrii cuvintelor</i> , Măn. Neamțului 1817	178
360. Portretul lui Paisie, stareț la Neamț și Secu, din aceeași carte	180
361. Titlul <i>Bucoavnei</i> , Sibiu 1818	215
362. Învierea din aceeași carte	216
363. Sf. Nicolae din <i>Catavasier</i> , Buda 1818	217
364. Izvorul de viață dătător, <i>Catavasier</i> , Buda 1818	217
365. Frontispiciu din aceeași carte	218
366. Icoana Sf. Constantin și Elena din aceeași carte	218
367. Sf. Gheorghe din <i>Catihisis</i> , Iași 1818	219
368. Stema țării și a județelor, <i>Legiuirea</i> lui Caragea, Buc. 1818 (ed. rom.)	226

¹⁾ Omisiunea numerelor 331—332 aparține fasciculelor I—II, tipărite în 1912.
²⁾ Omisiunea numărului 352 este în fasciculele I—II, tipărite în 1912.
³⁾ Un alt facsimil, numerotat greșit tot 355 (p. 136), prezintă un frontispiciu.

Numărul	Pagina
369. Frontispiciu și fragment de chenar din aceeași carte	227
370. Titlul <i>Liturghiilor</i> , Iași 1818	228
371. Pagină, tot de acolo	229
372. Pagină cu stema și stihurile «asupra Peceții», tot de acolo	231
373. Icoana Impărtășaniei, tot de acolo	232
374. Sf. Ioan-gură-de-aur din <i>Liturghii</i> , Iași 1818	233
375. Sf. Vasilie-cel-mare „ „ „ 1818	235
376. Sf. Grigorie Dialog „ „ „ 1818	237
377. Titlul <i>Cuvintelor</i> lui Efrem Syrul, Neamț 1818	242
378. Icoana Înălțării, din aceeași carte	243
379. Portretul lui Efrem Syrul, tot de acolo	245
380. Infricoșata judecată din <i>Noul Testament</i> , Neamț 1818 (stampă) între . .	246-247
381. Stemele unite ale Moldovei și Munteniei, din <i>Istoria Daciei</i> de D. Fotino, Viena 1819	252
382. Stemele județelor Olteniei și Munteniei, din aceeași carte	253
383. Titlul <i>Noului Erotocrit</i> , Viena 1818 (cu autograf dela Const. Negruzzi) . .	259
384. At. Hristopul, <i>Lirice</i> , Viena 1818 (cu autograf dela C. Negruzzi)	270
385. Titlul <i>Legiuirii</i> lui Caragea, Viena 1818 (ed. grecească)	271
386. Portretul lui Ion Gh. Caragea, Domnul Munteniei și stema lui (din <i>Legiuire</i> , Viena 1818)	273
387. David în <i>Infruntarea jidovilor</i> (grecește) 1818	277
388. Gravura Maicii Domnului din <i>Acatist</i> , Râmnic 1819	287
389. Gravură din <i>Cărticica năravurilor bune</i> , Sibiu 1819	294
390. Înălțarea Domnului din <i>Cuvintele</i> lui Isaac Syrul, Neamț 1819	295
391. Maica Domnului din <i>Cuvintele</i> lui Isaac Syrul, Neamț 1819	296
392. Frontispiciu, Isaac Syrul, <i>Cuvinte</i> , Neamț 1819	297
393. Vignetă din Isaac Syrul, <i>Cuvinte</i> , Neamț 1819	298
394. Pagina 54 din <i>Orthographia romana</i> de P. Maior, Buda 1819	300
395. Titlul la <i>Mineiul de obște</i> , Chișinău 1819	303
396. Sf. Fecioară în biserică, din <i>Mineiul de obște</i> , Chișinău 1819	305
397. Buna vestire din <i>Minunile Fecioarei Mariei</i> , Râmnic 1820	325
398. Titlul: <i>Rost de poezii</i> de B. Paris Mumuleanu, București 1820	334
399. Din titlul <i>Penticostarului</i> , București 1820	336
400. Din pag. 1 a <i>Penticostarului</i> , București 1820	337
401. Titlul la <i>Urmări pe mormintiri</i> (Prohodul) de Ion Prale (1820)	338
402. Verso titlului din <i>Psaltirea scurtată</i> , București 1820	339
403. Titlul <i>Psaltirei</i> , București 1820	341
404. Frontispiciu, <i>Psaltire</i> , București 1820	342
405. Iisus și Samarineanca la fântâna Patriarhului Iacob, din <i>Psaltire</i> , Bucu- rești 1820	343
406. Soborul tuturor sfinților din <i>Psaltire</i> , București 1820	344
407. Gravură din <i>Psaltire</i> , București 1820	345
408. Sf. Ion Înainte-Mergătorul din <i>Sfințirea bisericii</i> , Chișinău 1820	346
409. <i>Calendariu</i> pe anul 1821, Iași (titlul)	370
410. <i>Biblioteca românească</i> întocmită de Zaharia Carcalechi, Buda 1821. Titlul .	371
411. Romulus din <i>Biblioteca Românească</i> , Buda 1821	374
412. Sf. Evanghelist Ioan din <i>Evanghelie</i> , Neamț 1821	375
413. Frontispiciu din <i>Evanghelie</i> , Neamț 1821	376
414. Fragment de text și gravura parabolei: <i>Vezi bârna din ochiul tău</i> , din <i>Evanghelie</i>	381
415. <i>Dictionariu</i> , tipărit de Ioan Bobb, Cluj 1822 (titlul)	392
416. Pagină din <i>Dictionariu rumanesc, lateinesc și unguresc</i> de Ioan Bobb . . .	394
417. Titlul din Diaconovici Loga, <i>Gramatica romanescă</i> , Buda 1822	396
418. Pagina 68 din aceeași carte	398

Numărul	Pagina
419. Buna Vestire, <i>Acatist</i> , București 1823	406
420. <i>Bucoavnă</i> , Blaj 1823 (titlul)	407
421. Horoscopul din <i>Calendariu... pe 140 de ani</i> , București 1823	408
422. Învierea lui Hristos din <i>Anastasimatar</i> , Viena 1823	415
423. Tăerea împrejur, <i>Psaltire</i> , Măn. Neamțului 1824	444
424. Titlul din <i>Antologhion</i> , Măn. Neamțului 1825 (titlul)	448
425. Frontispiciu la <i>Antologhion</i> , Măn. Neamțului 1825	451
426. <i>Bucoavnă</i> , București 1825 (titlul)	452
427. Verso titlului din aceeași <i>Bucoavnă</i>	454
428. Tabla slovelor din aceeași <i>Bucoavnă</i>	455
429. Titlul la <i>Scrisoarea Moldovei</i> de D. Cantemir, Măn. Neamțului 1825 . . .	456
430. <i>Lexiconul</i> dela Buda, 1825 (titlul)	461
431. Pagina 1 din <i>Lexicon</i>	463
432. Daniil Scavinschi, <i>Odă</i> (titlul), 1825	477
433. Fragment din titlul <i>Evanghelistar</i> -ului, Iași 1826	488
434. Portretul lui Ierotheiu Naxul, din <i>Cele cinci simțiri</i> , Măn. Neamțului 1826	513
435. Nicodim Sfetagorețul din aceeași carte	513
436. Inițială din <i>Carte folositoare de suflet</i> , București 1827	528
437. Frontispiciu din aceeași carte	529
438. <i>Irmologhion</i> , Măn. Neamțului 1827 (titlul)	537
439. Binecuvântarea mesii, <i>Irmologhion</i> , Măn. Neamțului 1827	538
440. Sf. Vasile, <i>Liturghii</i> , Sibiu 1827	540
441. Frontispiciu din aceeași carte	543
442. Fragment dintr-o pagină, <i>Psaltirea</i> în versuri de I. Prale, Brașov 1827 . .	545
443. David în <i>Psaltire</i> , București 1827	553
444. Inițială, <i>Cazanii</i> , București 1828	574
445. Maica Domnului cu Iisus în brațe din <i>Molebnic</i> , Iași 1828	589
446. Coperta din față, Gr. Pleșoianu, <i>Abefedar</i> 1828	592
447. Coperta finală, Gr. Pleșoianu, aceeași carte	594
448. O mamă învață pe copil să citească, din Gr. Pleșoianu, <i>Abefedar</i> 1828 . .	595
449—450. Gr. Pleșoianu, <i>Abefedar</i> 1828, tablele slovelor	596
451. " " " " gravură interioară	597
452. <i>Dumnezeu face dobitoacele</i> , din <i>Cele dintâi cunoștințe</i> , 1828	599
453. Gravură interioară din <i>Cele dintâi cunoștințe</i> , trad. de Gr. Pleșoianu, 1828	601
454. <i>Albina românească</i> , Iași 1829, (foaia de titlu)	612
455. " " " " 1829, (titlul interior al primului număr)	613
456. <i>Biblioteca românească</i> 1829, publ. de Z. Carcalechi, (<i>Natura ne învață</i>) . .	617
457. Aceeași carte, (<i>Dreptatea</i>)	619
458. Tabloul literelor cirilice și corespondentele lor latine, din Moysi Bota, <i>Ver-</i> <i>suri îndemnătoare</i> , Buda 1829	621
459. <i>Curierul românesc</i> , București 1829, (titlul nrului 23)	625
460. Aceiași (titlul nrului 24)	627
461. Gr. Pleșoianu, <i>Caligrafie</i> , 1829, (titlul interior)	658
462. " " " " (<i>Ținerea trupului</i>)	660
463. Șt. Niagoe, <i>Unirea cugetelor</i> , 1829, (titlul pe copertă)	666
464. St. Căpățineanu, <i>Mitologie</i> , 1830, (titlul)	683
465. " " " " (<i>Iadurile</i>)	684
466. Horoscop din <i>Ceasoslov</i> , București 1830	686
467. A. Pann, <i>Versuri muzicești</i> , București 1830 (titlul)	699
468. Semnătura de proprietate a lui Gr. Pleșoianu, (în <i>Dialoguri</i>)	701
469. Învierea Mântuitorului din <i>Psaltire</i> (rusească), București 1830	705
470. Vindecarea orbului din <i>Psaltire</i> (rusească), București 1830	709

INDICE ALFABETIC

Titlurile cărților sunt tipărite cu litere cursive. — Cifra arată pagina, nu numărul bibliografic.

- Aaron** (Florian), *Inștiințare* (București 1826) 525.
- Aaron** (Petru, Pavel), v. Petru Pavel Aaron.
- Aaron** (Theodor), *Apendice la istoria lui Petru Maior*, Buda 1828 : 566.
- Aaron** (Vasile), Basilius, poet 15. — *Vor-bire în versuri de glume între Leonat și Dorofata*, Sibiu 1815 : 115 și Sibiu 1830 : 672. — *Anul cel mănăsos*, Sibiu 1820 : 324-325 și Sibiu 1830 : 672. — *Istoria lui Sofronim și a Haritei*, Sibiu 1821 : 366-369; traduce 10 ecloge ale lui Virgilius 549. — *Patima și moartea Domnului Isus Christos*, Sibiu 1829 : 611. — *Piram și Tisbe*, Sibiu 1830 : 672. — *Echo și Narțis* 672, 673.
- Acatist**, Sibiu 1810 : 21. — *Acatist (și Paracelis)*, Mănăstirea Neamțul 1814 : 94. — Blaj 1816 : 136. — Buda 1819 : 286. — Râmnic 1819 : 287. — Sibiu 1821 : 369. — București 1823 : 405. — București 1828 : 568. — Sibiu 1829 : 611. — București 1830 : 673.
- Acherman**, martirajul Sf. Ioan din Trapezunt 315; tractatul 491.
- Act pe lângă Art. 5 al tratatului dela Adrianopole**, 1829 : 670.
- Adam** (Nemes de Hidvégh), îi dedică o carte Vasile Popp 188.
- Adamachi** (Ioan), 400.
- Adoleshia filotheos**, v. Vulgaris Evghenie.
- Adrianopol** („Andrianopol“), abonați 351; tractatul 663, 669, 670.
- Adunare a cuvintelor pentru ascultare**, M-reă Neamțul 1817 : 178.
- Adunare de rugăciuni**, Mănăstirea Neamțul 1829 : 190. — Iași 1829 : 613.
- Adunare de rugăciuni din Molitvenic**, (Iași) 1819 : 287.
- Afiș teatral**, 1820 : 364.
- Africa**, 308.
- Agamemnon**, 268, 269, 650.
- Agapia** (Mănăstirea), metania Mitropolitului Ghedeon al Moldovei 184.
- Agapie**, Monahul din Creta, editor la 1683 : 112. (Criteanul) *Minunile Fecioarei Mariei*, trad. de Rafail Ieromonah, Râmnic 1820 : 325.
- Azareni**, hulitoare împărăție 240; măcelăresc pe Sf. Ioan din Trapezunt 316.
- Azatanghel** (Ieronim), *Hrismos adecă Prorocie*, (Iași) 1818 : 213.
- Agathopoli**, oraș 213.
- Aghiazmatar mic**, Iași 1814 : 94. — Iași 1823 : 405.
- Anaia**, provincie în Peloponez 262.
- Ahaltăc**, luarea cetății 610.
- Ahilleu**, 533.
- Αἰσχίνης**, v. Eschine.
- Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰερασιμου**, Iași 1820 : 362.
- Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Τραπεζουντιου**, Iași 1819 : 315.
- Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Σεραφειμ**, Iași 1817 : 196-197.
- Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιδατινῆς**, Iași 1817 : 207-213.
- Alba**, o întemeiază urmașii lui Enea 558.
- Albina Românească** (a lui Gh. Asachi), Iași 1829 : 613-617. Litografia redacției 663. — *Inștiințare din partea redacției*, Iași 1830 : 715.
- Albina și trântorul**, poezie nesemnată, 615.
- Alcătuirea ponturilor pentru țărani**, Chișinău 1819 : 287-288.
- Alecsandri**, consilier titular 323, 324.
- Alégere din toată Psaltiré**, Mănăstirea Neamțul 1815 : 115.
- Alexandra** (Theodorovna), 193, 239, 289, 304, 346, 428.
- Alexandria**, v. *Istoriia Alexandrului celui Mare*.
- Alexandru-cel Bun**, Vv. (zis întâiul) le-

- gislator 99, 169, 170, 172, 173, 174; arderea cărților latinești 679.
- Alexandru-cel-Mare, 204, 205, 206, 533, (Makedon), graiul solului tătarăsc 327.
- Alexandru (Nicolae), 289, 304, 346, 428.
- Alexandru I (Pavloviciu), Împăratul Rusiei, 3, 5, 12, 15, 16, 18, 31, 50, 54, 119, 122, 123, 135, 153, 176, 193, 239, 289, 304, 333, 345, 428, 479. *Manifest*, Chișinău 1817: 213. — *Înștiințare*, Chișinău 1820: 363. — *Ucaz privitor la așezarea locuitorilor în Basarabia*, Tarscoe Selo 1820: 363 364. — *Înștiințare*, Tarscoe Selo 1823: 433; blând și iubitor de oameni 516.
- Alexie (Comnino), Împărat 193.
- Alexi (Ioan), *Grammatica Daco-Romana sive Valachica*, Viena 1826: 482, 591.
- Alfieri (Victor) Φιλίππος, București 1820: 350, 351. — Όρίσσης, București 1820: 350, 351.
- Almașul, comitat 254, 257.
- Amaltia, cornul — 264, 266.
- America, civilizată 616.
- Amfion, 248.
- Amiras (Alexandru), 530.
- Amvrosie, Episcopul Mediolanului 548.
- Amvrosie (dela Poltava), Mitropolitul Moldovei 185.
- Amvrosie (Sf.), 548.
- Ana (Pavlovna), 119, 153, 193, 239, 289, 304, 346, 428.
- Ana (Theodorovna), 119, 193, 239, 289, 304; se desface de soțul ei 363.
- Anacreon, 335.
- Anahars, proverb 99.
- Anarghyri, Monastirea Sfinților — de lângă Filippopolis 138.
- Anastasia, din Iași, traduce *Tropariu pentru Melhisedec* 62, 63.
- Anastasia, Mitropolitul Moldovei 184.
- Anastasia (dela Krimca), Mitropolitul Moldovei, 184.
- Anastasia (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
- Anastasia, Mitropolitul Ungrovlahiei 578.
- Anastasia, Patriarhul Antiohiei și Kiril din Alexandria, Întrebări și răspunsuri despre credință 706.
- Anastasia (Rapsaniotul), 422.
- Anastasia (Sinaitul), Episcopul Chesariei Palestinei 160.
- Andreas (ab Hadik), comite suprem în Transilvania 706.
- Andrei, Ierodicon, tipograf 13.
- Andrei, personaj închipuit 293.
- Andrievici (Evthymie, Ierodicon), corector tipografic 413.
- Androcles cu leul*, poveste 373.
- Andronic (Paleologul), Împărat 208, nota α, 210, nota 2; 211.
- Anglia, 620.
- Antim Ivireanu, Ἀκολουθία τῆς εὐσίας Παρασκευῆς <καὶ> τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου, București 1692: 207, 210.
- Antim (Patriarhul Ierusalimului), *Invățătură pdrintească*, trad. de Meletie, Episc. Hușului, Iași 1822: 391.
- Antologhion, Mănăstirea Neamț 1825: 447-453.
- Antonie (monah), alcătuește *Măna lui Damaschin* 691.
- Antonie, monah, tipograf 185, 189, 230, 293.
- Antonie (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
- Antoninus (M.), citat 566.
- Antonovici (Dimitrie, Bucovinean), prubar 214.
- Antonov-Ioanovici (G.), 433.
- Anunț divanurilor despre iscădirea tratatului de pace la Adrianopole* (Chișinău) 1829: 669.
- Anusia, personaj de comedie 364, 365.
- Anzel'm (starostele Bogtkij) personaj de comedie 364, 365.
- Apanthisma*, M-rea Neamțul 1827: 526.
- Apel*, (Sibiu 1825), 480.— Timișoara 1825: 481.
- Apocalypsul*, sau *Descoperirea Sf. Ap. Ioan*, Buda 1816: 136.
- Apocavcos (general), stăpâna Epivates 208, 211.
- Apolo, 248, 359, 360, 470, 474.
- Apologhia*, traducere în rom. de Gherontie), M-rea Neamțul 1816: 136, 288. București 1819: 288.
- Apostol*, Blaj 1814: 95.— București 1820: 326. — Chișinău 1820: 327.
- Arad, abonați 247; școli preparande 376, 396, 399; *Curierul Românesc* 627. — Inclytum Regium Collegium Musarum Romanarum 674.
- Aratus, poet 548.
- Ardeal, comparat cu Elveția 177; districte 177; se trec vite 286. V. și Transilvania.
- Aretusa, 260, 261, 262.
- Argeș, județ 627.
- Argeșanu (Ioniță), 703.
- Argeșanu (Ștefan), 703.

- Arghir și Elena, — v. Barac.
 Arghiropol (Gheorghe), mare ban 199.
 Arghiropol (Manolache), 666.
 Arhitas, 267, 268.
 Arhiva (Vlădiciei Uniților, din Blaj), material pentru istoria bisericii Românilor 79, 80.
 Arie, 435.
 Arion (Iordache), pierde un ceas de aur 714.
 Aristef, erou epic 366, 367.
 Aristia (Constantin), traduce în grecește *George Dandin* de Molière : 560.—
 Ὑμνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, Paris 1829 : 665.
 Aristofan, 334.
 Aristotel, 533.
 Aritmetică, Buda 1816 : 139. — *Povățuire cătră Arithmetică*, Buda 1822 : 402. V. și Theodorescu A.
 Armenopol, 100. — Ὁ πρόχειρος νόμος 169-173.
 Arnaud (Baculard de), opera *Comte de Comminges* 708.
 Aron (M.), vameș la Turnu Roșu 704.
 Arpătac, stațiune balneară 382.
 Ἀρριανός, 176.
 Arsenie (Ieromonah Cozianul), muzicant bisericesc 418.
 Articuli pentru Societățile de supt *Crâmba Ungariei*, Buda 1813 : 72.
 Artikuluschi Osteschesti pentru *Kesaro-Krejaska Armadie* (trad. din nemțește de Ignatz Karabetz), Hagenau 1818 : 214.
 Arțivurie, săptămâna și postul Armenilor 160.
 Asachi (Gh.), *Sonet* : 385. — *Oddă cătră neamul Moldaviei*, Iași 1822 : 391; poet 549. — *Albina românească*, Iași 1829 : 613.
 Asachi (Lazar, Proto Ierei), traduce *Jucăreia norocului* 150, 151.
 Asachi (Leon, Arhimandrit), traduce *Bordeiul indienes*, Iași 1821 : 383.
 Asia (Asien), 308.
 Aslan (Costandin), vel vornic 489.
 «Astra» (din Sibiu), biblioteca 625, 662, 700, 717.
 Astracan, oraș 530.
 Așezământul ocăruiirii *Busarabiei*, Chișinău 1828 : 608.
 Așezământul organizării provinciei *Basarabia*, Chișinău 1818 : 214.
 Așezământul pentru curmarea *molevmii* (proiect), Chișinău 1829 : 669.
 Atanasie (Staghiritul), *Prescurtarea istoriilor universale*, trad. de egum. Grigorie, București 1826-1827 : 495, 497.
 Athanasie cel Mare, 62. — *Arđtare pre scurt a Dumnezeștilor dogme*, Mănăstirea Neamțul 1816 : 137, 192. — *Intrebări și rđspunsuri*, Mănăstirea Neamțul 1816 (în *Arđtare pre scurt..*): 137. — Idem (trad. de Gherontie), București 1821 : 369. — Idem, București 1829 : 630. Simbolul credinței 706.
 Athanasie, Mitropolitul Moldovei 184.
 Athanasie al Țarigradului (Sf.), vieața 18.
 Atena, 272, 273.
 Ateneu (Ἀθηναίος), 205, 206.
 Athenasie (Rednic), Episcop 700.
 Atos (*Sfântul Munte*), 138, 244, 421, 422.
 Augustin (Sf. și Episcop), *Kecragarion*, trad. de Gherontie și Grigorie, M-rea Neamțul 1814 : 96, 181, 415. — *Psaltire scurtată* 339, 362; Episcopul Ypoviei 526; poet bisericesc 548.
 Ἀύκουλος A., v. Haykul.
 Aurelian, Împăratul Romanilor 99, 254, 256, 568.
 Austria, 501, 620.
 Avari, 254, 257, 497.
 Avgar (Craiul Edesiei), Scrisoare cătră Mântuitor și a Mântuitorului cătră el 622, 685.
 Avriliie (Marcul), 533.
 Babancescu (Petre), postelnic 704.
 Băbeanul (Mathei), tipograf 523, 528, 536, 553, 554, 573, 594, 595, 604.
 Bacaloglu (Ioana H.), 575.
 Bacîl, Directorat școlar 396.
 Bacov (Ivan), gravor 573.
 Baer, «profesorul Petruburgului» 455.
 Baiculescu (Gh.), 407.
 Băilești, 611.
 Balan, compactor în Timișoara 712.
 Balasie, preotul 420.
 Balaur (Dim.), biblioteca 194, 215, 429, 512.
 Bălăceanu (Constantin), mare logofăt 227; mare agă, protector al școalelor 587; mare ban și efor al școalelor 628, 633.
 Bălăceanu (Iancu), 703.
 Bălăceanu (Ștefan), 666.
 Băleanu (Grigorie), vornic 351, 352, 353, 354, 355, 356, 499, 552 (nota 1); dedicație 618; membru în Obșteasca Adu-nare 666.
 Băleanu (Manolache), lăudat de Z. Carcalechi 500.

- Ballman (Ioan Mihail), din Mediaș 464.
 Balș (Constantin), logofăt 363.
 Balș (Ioan-Gheorghe), 251.
 Balș (Theodor), logofăt 489; hatman 671.
 Bănat, abonați 151; districtele 177; (Temesiac sau de peste Olt) 254, 257; graiul 590.
 Bandi (Dimitrie), 31.
 Banfi (Ghe.), guvernator în Ardeal 84.
 Barac (I.), *Istoriua prē frumosului Arghir și a prē frumoasei Elena*, Brașov 1809: 1. — Brașov 1812: 55. — Sibiu 1830: 673. — *Psaltire*, Brașov 1820: 339-342. — *Risipirea Ierusalimului*, București 1821: 369; poemele *Odisevs* și *Lucreția* 549.
 Barati (Ioan), negustor 106.
 Bărnova (mănăstire), icoana Sf. Ioan din Trapezunt 316.
 Bartek, personagiu de comedie 364, 365.
 Barth (Ioan, sau Bart Ioann), tipograf 4, 5, 15, 21, 41, 54, 71, 105, 140, 161, 183, 215, 293, 294, 324, 327, 332, 366, 369, 395, 516, 518, 529, 539, 571, 611, 672, 673, 680, 687.
 <Barthélemy J. J.>, *Τὰ κατὰ Χαρίτω καὶ Πολύδωρον*, București 1820: 357-358 (*Les amours de Carylé et de Polydore*).
 Basarabi, familia 254, 257.
 Basarabia, districtele și harta 177. — *Alcătuirea ponturilor* 288. Soc. biblică rusească 290; refugiați greci și moldoveni 390; se citește *Curierul românesc* 627.
 Báthory (Sigmund), 309.
 Baur (General), 521.
 Becicherecul-mare, 625.
 Beldiman (Alexandru), traduce *Moartea lui Avel*, Buda 1818: 222, 366. — *Invățătură pentru facerea păinii*, Iași 1818: 240; ediția a II-a, Iași 1829: 659-660. — *Istoria lui Numa Pompilie*, Iași 1820: 328-330, 366. — *Tragodia lui Orest*, Buda 1820: 347-348, 366, 549. — *Descrierea revoluției ce s'au întâmplat în Moldova la anul 1821, în stihuri* 549, nota 15.
 Belgrad, 208, 209, 211.
 Belin (A.), tipograf 125, 129.
 Belințu-Hasiașului, abonați 247.
 Bene (Frățilă), *Scurtă învățătură pentru vârșatul cel mântuitor*, Buda 1817: 181.
 Benedict (monah), scrie tropar 207, 210.
 Benedict, ordinul sfântului 214.
 Benigni (Iosif), secretar de tabără 447.
 Berechet, protopsalt 420.
 Berețina, 102.
 Berman (Adolf), tipograf 99.
 Berovici (Petre, H.), *Букваръ*, Brașov 1824: 433.
 Bibescu (Gheorghe), «doctor legilor» la Paris 551 (nota 5).
Biblia, St. Petersburg 1819: 289, 314.
 Biblioteca liceului Honterus (Brașov) 382.
Biblioteca romanească, v. Carcalechi Z.
 Binder, gravor 82.
 Blaj, teologii din Blaj ironizați de călugării dela M-reă Neamț 191-192; cunosc limba latinească și românească 590.
 Blanchard (Pierre), *Plutarh nou*, trad. de Nicola Nicolau, Buda 1819: 290-291; prelucrat și tradus de Gr. Pleșoianu în *Cele dintău cunoștințe* 600; înștiințare 602.
 Blașcovici (Iosif), 430.
 Bobb (Ioan), v. Ioan Bob, Vlădica Făgărașului.
 Boccaccio, «Boccatius» 483.
 Bodila (Petre), protopop 704.
 Bodoc, stațiune balneară 382.
 Bogdan (Damian P.), 290, 365, 542, 575, 706.
 Bogdani, 254, 257.
 Boghén (Iordachi), biv vel stolnic 146.
 Boghici (Constantin), 1, 28, 45, 64, 139.
 Boghici (Ioan), fratele celui precedent 1, 28, 45, 64.
 Boguslavskij, traduce pe Molière 364, 365.
 Boiagi (Mihail G.), *Romanișche ober Macebonowlașchișche Sprachlehere*, Viena 1813: 72-76. — *Kurzgefaßte Neugriechișche Sprachlehere*, Viena 1823: 431; gramatic 591.
 Boileau, «Boalō» 335, 683.
 Bojinca, sau Bozsinka (Damaschin), 59, 60. — *Animadversio in dissertationem Hallensem*, Pesta, 1827: 527, 556. — *Respundere desgurzdtoare*, Buda 1828: 569; colaborare la *Biblioteca romanească*, 618-619. — *Diregătoriul bunei creștere*, Buda 1830: 674-679.
 Bona (Ioniță), gravor 346.
 Borănescu (Matei), biv căpitan de lefcgii 703.
 Bosancea, sat în Bucovina 438.
 Bosfor, venirea flotei rusești în 1833: 663.
 Bota (Moysi), *Versuri îndemndtoare tinerimei românești*, Buda 1829: 619. [Versuri, Arad 1829]: 622.
 Botoșani, abonați 203, 204, 351.

Βοόλγαρις Εδγένιος, v. Vulgaris.

Braboveanu (Constandinache), 703.

Brăila, 177.

Brâncoveanu (Grigorașcu, Vornicul), a-
jută să se tipărească *Ușa pocdinții* 70.

(Grigore), mare ban 551; traduce din
latinește în grecește 628; dedicație 633.

Brâncoveanu (Zoița), Băneasă 70.

Brașov, abonați 151, 606.

Brătianu (Ion I. C.), Biblioteca 444.

Brătuleni, sat în jud. Lăpușna 692.

Bredov (G. G.), Συνοπτικὴ γενικὴ ἱστορία, Bu-
curești 1828: 605-606.

Breitkopf, tipograf 251.

Brutus, 585.

Bucoavnd, Brașov 1816: 139. — Brașov
1817: 182. — Sibiu 1818: 215. — Bra-
șov 1822: 393. — Chișinău 1822: 393. —
Blaj 1823: 406. — București 1825:
454. — Brașov 1826: 484. — Sibiu
1826: 484. — Sibiu 1828: 571. — Sibiu
1830: 680. V. și Diaconovici - Loga,
Fulea Moise, Pleșoianu Gr., Manole
Vasile.

Bucovăț, sat 322.

Bucovina, 26, 286, 590, 627.

Bucovu, județul 627.

București, abonați 203, 204, 252, 259, 260,
261, 351, 359, 424, 606, 682, 689, 703;
locuitorii iubitori de teatru 349-351;
cultura 591.

Buda, abonați 151, 247. Directorat șco-
lar 395.

Budapesta, Biblioteca Universității 535, 545.

Buga (Vasile), 314.

Buiuchis (Toma, Θωμαῦς Μπουτούκης), tipă-
rește Slujba Sf. Ioan din Trapezunt 315,
316.

Bujoreanu (Lucsandra), la băi 714.

Bulgari, istoria 497, 568.

Bulgaria, 254, 255, 257, 258; cercetarea
hotarelor dinspre Valahia 714.

Burger (I.), *Disertație despre zahăr*,
Buda 1813: 76.

Buri (Constantin), stolnic 362.

Büsch (Johan Georg), profesor 201, 202.

Büsching, 455, 457.

Buti (Waich), 308.

Buzău, abonați 606; județul 627.

Βυζαντίς, 176.

Cadilichii, 254, 255, 257, 258.

Cadmos, 270.

Caesar (Gaius Iulius), 107, 204, 205.

Caesar (Octavianus), 204, 205.

Čagit, călător la noi 521.

Caian (Dimitrie), prepositul Capitulu-
mului din Blaj 79. — *Predică despre*
statul milităresc, (Blaj) 1827: 527. Vica-
rius Capitularius 700.

Căldărușani, mănăstirea 435.

Calendar, Buda 1809: 3. — Buda 1810:
21. — Buda 1811: 30. — Buda 1813:
76. — Iași 1814: 98. — Buda 1815:
115. — Buda 1816: 139. — Iași 1816:
140. — Buda 1817: 183. — Buda 1818:
216. — Buda 1819: 291. — Sibiu 1820:
327. — (Iași) 1821: 372. — Buda 1824:
433. — Buda 1826: 485. — Buda 1828:
572. — Buda 1829: 622. — Buda 1829:
623. — Buda 1830: 680. — alcătuit de
Șt. Niagoe, Buda 1830: 680. — V. și
Carcalechi Z., Gorjanu I., Pann A., și
Schematismus.

Calendar pre 100 de ani, Buda 1814: 97.

Calendar pre 140 de ani (București) 1823:
406. — (Iași) 1823: 717.

Calendar zilnic, Iași 1830: 681.

Caligrafia românească «prin Heinrich
Țesar», Buda 1817: 183; tabelă cali-
grafică 221. — V. și *Ducere de mând.*

Calimah, agă 98.

Calimah (Alec), beizadea 199.

Calimah (Alec), vel vornic 363.

Calimachi (Eufrosina), soția lui Alex.
Suțu Vv. 320-322.

Calimah (Ioann, Theodor), Vv. 185.

Calimah (Marioara), Domnița 199.

Calimah (Ralu), Domnița 199.

Calimah (Scarlat Alexandru), Vv. 87, 94,
98, 106, 113, 116, 124, 128, 130, 137, 155,
165, 167, 168, 171, 172, 175, 183, 184, 185,
189, 199, 217, 227, 238, 240, 243, 246,
254, 257, 263.

Calimah (Smaragda), Doamna 199.

Caliopi, muză 474.

Calist, protopsalt la Mitropolia Bucureș-
tilor 418.

Calistrat, Mitropolitul Moldovei 184.

Calliarhi (Grigore), mare postelnic, îi de-
dică o carte P. Nitzoglu 29.

Callist (Sf.), tradus în românește 181.

Calvini, eretici 346.

Camariano N., 198, 204, 206, 213, 251, 262,
276, 281, 319, 320, 322, 351, 356, 357, 358,
361, 362, 363, 387, 388, 432, 560, 606,
664, 713.

Camil, 631.

Canta (Iordache), logofăt 363. (Canta-Co-
zono) 487.

- Cantacozino (Mihai), spătarul, «zăstrător de spitaluri» 493.
- Cantacuzino (Gh. Deleanu), *Manifeste* (două 'numere bibliografice), Iași 1821: 389. — *Inștiințare*, Iași 1821: 389.
- Cantacuzino (Șerban) Vv., *Biblia* 1688: 471.
- Cantemir (Antioh), 455.
- Cantemir (Dimitrie), despre legile românești 99, 169, 172. — *Ἱστορία τοῦ Ὁθωμανικοῦ βασιλείου* (citată) 208, 211. — *Scrisoarea Moldovei*, M-reia Neamț 1825: 454-458; scriitor 521; scrie latinește și românește 550; portret și biografie 618, 619.
- Cântare Episcopului Maxim Manuilovics*, Buda 1829: 624.
- Cântare de rugăciune*, Chișinău 1830: 681.
- Cântări 9 din Psaltire*, Iași 1815: 116. — Măn. Neamțul 1818: 240.
- Căpățineanu (Stanciu), deschide școală în Craiova 600. — *Biblioteca desfătătoare*, 1830: 681. — *Mitologhie*, 1830: 683, 685. — *Mărimea Romanilor*, după Montesquieu, (Craiova?) 1830: 692.
- Capeleanu (Iordache), biv al 3-lea logofăt 704.
- Capete oarecare Bogoslovești*, 191, 193.
- Capitulumul, din Blaj 85.
- Čapo (Pashal, Gheorg), negustor din Pesta 31, 186.
- Carabăț, Ignatie (Karabetz Ignatz), v. *Artikuluschi Osteschesti*, 214.
- Caracal, oraș 702.
- Caracalla, Împăratul Romanilor 557, 558.
- Caracas (Const. Dr.), tipografie 225, 331, 337, 345. — *Τοπογραφία τῆς Βλαχίας*, București 1830: 713.
- Caragea (Constantin), beizadea 199.
- Caragea (Elena), Doamna 199.
- Caragea (George), beizadea 199.
- Caragea (Ioan Gheorghe, Vv.) 77, 78, 111, 112, 127, 128, 162, 187, 188, 195, 196, 199, 204, 220, 254, 257. — *Carte către părcălabi*, (București) 1817: 213. — *Legiuirea* (ed. rom.) 225-227. — *Νομοθεσία*, Viena 1818: 271-276; slăvit de Gh. Lazăr 281. — *Poruncă părcălabilor și locuitorilor jud. Dolj* (București) 1818: 281; încurajează teatrul 650, 651.
- Caragea (Ralu), Domnița 199.
- Caragea (Roxandra), Domnița 199.
- Caragea (Smaragda), Domnița 199.
- Caraman (P.), profesor 575, 577.
- Caransebeș, Directorat școlar 395, 399.
- Carasú, cartier general 610.
- Carcalechi (Zaharia), vinde calendare 183; editează *Calendar și Catavasier* 216; către Eufrosin Poteca 220; către Alex. Beldiman 222-223, 347; tipărește *Psaltire* 239; încurcături bănești la tipografie 348. *Biblioteca românească*, Buda 1821: 372-373, 464. — Buda 1829-1830: 618. — *Carte de mândă și Calendar pe anul 1825*, Buda ? 458; către Grigore Băleanu 499-500; reeditează *Povăstuirul tinerimei* 503. — *Căldătoria lui Martineli la Paris*, 619.
- Cardaș (Gh.), 347, 391, 447.
- Carolina, soția Imp. Francisc I al Austriei 554.
- Carpați, munții 255, 258.
- Carra (J. L.), călător 521.
- Carra (Toma), paharnic, traduce din Armenopol 100, 170, 173.
- Carte de blestem* (Iași) 1829: 670.
- Carte folositoare de suflet*, Iași 1819: 292. — București 1827: 528.
- Cartea legilor*, Cernăuți 1812: 55.
- Carte pentru Pravilă*, M-reia Neamțul 1823: 407.
- Carte pentru tdiarea capului Sf. Ioan*, București 1822: 365.
- Carte de rugăciuni pentru cerere de biruință și Paraclisul pentru familia imperială rusească*, Iași 1809: 3; ed. grecească, *Συνακτά, καὶ Ἑκτενσις...* 20.
- Carte de suflet..., sau nevădzut război*, M-reia Neamț 1826: 485.
- Cărticica nădravurilor bune pentru tinerime*, Sibiu 1819: 293.
- Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos*, trad. de Gavriil Vinețchi, <București> 1825: 459.
- Carthago, 308.
- Casa Școalelor, Biblioteca pedagogică, 216, 454, 484.
- Cassian (Râmleanul), *Doao cuvinte*, București 1825: 459.
- Catalog de caractere tipografice (Tipografia Univ. Regale, Budapesta) 458.
- Catargi (Petrache), asesor de colegiu 323.
- Catargiu (Const.), vel vornic 363.
- Catavasier*, Sibiu 1812: 56. — Sibiu 1817: 183. — Buda 1818: 216. — Blaj 1824: 434.
- Catavasier cu Octoih*, Buda 1826: 514.
- Catechismul cel mare*, Blaj 1815: 115.
- Catihisis*, Chișinău 1816: 140. — Iași 1828: 572.
- Catihisis mic*, Buda 1825: 459. — Sibiu 1827: 529.

- Catihisis sau învățătură în scurt pentru hristianitate*, Iași 1818 : 217.
- Caton, 631.
- Cavvadie (Ieremia), dascălul lui Nichifor Theotoc 37.
- Cazanii, București 1828 : 573.
- Ceadin (Ladislau), 432.
- Ceaslov, Sibiu 1809 : 4. — Sibiu 1816 : 140. — Iași 1817 : 183. — Iași 1817 : 185. — Chișinău 1817 : 193-194. — Sibiu 1819 : 294. — Sibiu 1822 : 395. — Buda 1823 : 410. — București 1828 : 575. — București 1825 : 577. — București 1830 : 685. — Sibiu 1830 : 687.
- Ceremuș, râu 282.
- Cerneți, abonați 602.
- Cesar (Heinrich), scris Țesar 183.
- Chalcocondil «Halcocondil» 521.
- Cherchira, ostrov, locul de naștere al lui Nichifor Theotoc 37.
- Chesarie, Episcopul Buzăului 573, 574.
- Chesarie, Episcopul Râmnicului 54, 82, 196, 343, 550.
- Chiemarea la cercare a tânărimei, Buda 1811 : 31.
- Chiev (Kiev), 333.
- China, ceremonie agricolă 465, 492.
- Chiriacopul (Nic. Dr.), *Doașsprezece învățături folositoare pentru femei*, Iași 1827 : 529-530.
- Chiril, alcătuitorul alfabetului cirilic 311, 493, 559. V. și Chyrrill, Kyril.
- Chiriță (Zugravu), 703.
- Chiru (cel tânăr), sădește pomi 465.
- Chrestomaticul românesc, v. Racoc Teodor.
- Chyriac (St.), din Bisericiani 55.
- Chyriac (St.), din Tazlău 55.
- Chyriacodromion, Mănăstirea Neamțul 1811 : 31. — București 1801 : 181. V. și Κοριακωδρόμιον.
- Chyrrill, al Alexandriei, tradus în românește 33. V. și Anastasie al Antiohiei.
- Chypriian (Kypriian), Episcopul Cartagenii 548.
- Cicero (Chicheron, Tițero), 76, 85, 107, 147, 397, 467, 533, 567, 585.
- Cimișeni, sat în jud. Lăpușna 692.
- Ciocărlan (Ioan), *Carmen illustrissimo Josepho Putnik*, Buda 1829 : 624. — *Declamatio Stephano Stratimirovits*, Buda 1829 : 625.
- Cipariu (Timotei), bibliotecă 3; prenume-rant 482.
- Circulară*, Chișinău 1824 : 446. — V. și Kreisjreiben.
- Claghenfurt (ținut), se unește «cu cel a Vilahului» 479.
- Clain (Samuil), *Propovedanie la îngropă-cune oamenilor*, Blaj 1784 : 8. — *Lexicon*, Buda 1825 : 462, 483; gramatic 591; traducător, v. Thomas a Kempis.
- Clemens (Andreas), *Walaŭijŭe Sprachlehre*, Buda 1821 : 373; ed. a II-a Ofen 1823 : 410-411. — *Reines Walaŭijŭe-Deutŭe* und *Deutŭe-Walaŭijŭe*, Buda 1821 : 374; ed. a II-a, Ofen 1823 : 412; gramatic 591.
- Climent, Episcopul Râmnicului 451, 452.
- Clinceanu (Răducanu), biv vel stolnic, tipograf 225, 288, 314, 337, 345, 460, 495, 516, 531, 575, 673, 690.
- Clinov (Teodorache), 704.
- Clisura (din Macedonia), 309.
- Closius (Gheorghe), tipograf 216, 672, 680.
- Cluj, Biblioteca Universității 327, 484, 562, 680, 681.
- Cocles (Horatius), «Orație Cocli» 631.
- Colen, v. Janot.
- Colincăuți, sat în Basarabia 438, 439.
- Colman (L.), gravor 623.
- Colossi (V.), traducător 101; *Lexicon*, Buda 1825 : 462, 483. V. și Fleury Claude.
- Columb, descoperitorul Americii 152.
- Columb (Zaharia), *Gramatica limbii germane*, Buda 1821 : 374.
- Comăneanu (Alexandru), paharnic 70.
- Comita (Ștefan), dascălul lui Dinicu Golescu 490.
- Conachi (Costache), vel vornic 363; poezia *Crugul anului* 549.
- Condica criminalicească, partea întâi*, (Iași 1820) 328; partea I-II-a, Iași 1826 : 486.
- Confuchie, 533.
- Constandie, Episcopul Buzăului 196, 169.
- Constantin (Basarab, Brâncoveanu), 220.
- Constantin, cântăreț la M-reă Obede-anului din Craiova 703.
- Constantie (Ieromonah), gravor 326, 336, 343, 369, 386, 459, 460, 516, 573, 595, 706.
- Constantin (Basarab) Vv., fiul lui Șerban Basarab 690.
- Constantin-cel-Mare, Sfântul 335; Impărat 596.
- Constantin (Pavlovici), 119, 193, 239, 289, 304, 345, 428; se desface de soția sa

- 363; renunță la tron 433. — *Scrisori de renunțare*, Varșovia 1825 : 480. — *Scrisoare Domnului Ministru al Justiției*, Varșovia 1825 : 481.
- Constantin, preot la Patriarhia Țarigradului 546.
- Constantin (Socevan), Ierei, prubar 189.
- Constantinopol, 190, 205, 206, 208, 209, 211, 258, 313, 360, 421, 422; biblioteci 37; descriere 115; abonați 203, 252, 259; ieșirea voevozelor români 255; dascăli de muzică bisericească 351, 353, 355.
- Contract*, (Lugoș) 1819: 322.
- Copie de pe hotărârea consiliului regal Ungar*, Oradea-Mare 1825 : 481.
- Copie după predlojenia domnului Namestnic*, Chișinău 1820 : 328.
- Copóu, «în stratopedu dela —», la anul 1821 : 389.
- Corabia, 611.
- Coray (Adamantie), dedicație 665.
- Corbe (Theodor), traduce Psaltirea în versuri 547, 549.
- Corfu, v. Cherchira.
- Corimnu-Șteabli (Nojin Mihalachi), maior 715.
- Corintul, 465.
- Corneli (Ioan), *Lexicon*, Buda 1825 : 462.
- Cornescu (Mihalache), 714.
- Corvinus (Ioannes Hunnyades), 308.
- Corvinus (Mathias), 309 (notă).
- Cosimellius (Antonius), numele pseudonimului Tannoli Silvius 706.
- Cosma, «Episcop al Maïumă» 503.
- Cosma (Sf.), 335.
- Costache, dascăl al «sistimii de muzică cea noao bisericească» 426.
- Costache (Veniamin), Mitropolitul Moldovei, v. Veniamin.
- Costandie, Episcopul Buzăului 70.
- Costantin (Ieromonah), gravor 685, 706.
- Costescu (Pană), paharnic 70.
- Costin (Feodor), preot 429.
- Costin (Miron, logofătul), cronicar 550.
- Costin (Nicolas), *Histoire de la Moldavie*, trad. în grecește de Alex. Amiras și publicată cu acest titlu de Hase, Paris 1827 : 530.
- Costin (Toma), *Discussio descriptionis Valachorum Transylvanorum*, Pesta 1812 : 56. — *Observări asupra statisticei lui Schwartner* (ungurește), Pesta 1812 : 56.
- Covacius, 483.
- Covasna, stațiune balneară 382.
- Craiova, abonați 252, 254, 257, 602, 606, 682, 689, 703; s'a învățat Gramatica lui Eliad 579; molimă 688.
- Crăciun (Ioan Lipscanu), 702, 703.
- Crețu (Gr.), biblioteka 117.
- Crețulescu (Costandin), biv-vel-ban 633.
- Crișan (Ștefan), traduce din Metastasio 549.
- Cristian (Țroșau), se ține adunare pentru sfințirea steagurilor 527.
- Cristodulo (Scrafim), aurar 353, 355.
- Criteanul, v. Agapie.
- Csokotis (V. Gergely de), traduce *Omula de lume*, Viena 1819 : 309, 310.
- Cucuzel, 422. (Ioan Maistorul) 539.
- Culăgere a multor rugăciuni*, Buda 1815: 117. — Buda 1821 : 374.
- Cultura cânepei*, Buda 1828 : 577.
- Cupidon, 270.
- Curierul Bucureștilor* (= Curierul Rumănesc) 606, 625, 626.
- Curierul Rumănesc* (al lui I. Eliad), București 1829 : 625-627.
- Cuvânt păstoresc*, Blaj 1816 : 141.
- Cuvântare despre posturi*, Buda 1828: 578.
- Curion, 631.
- Cuza, vornic 487.
- Dachi, istoria 497; n'au mai rămas în Dacia 568.
- Dacia, 301-302. (Dacien) 308. (Dachia, câmpia) 385; hotarele 566, 568; aureliană 570.
- Damaschin, Episcopul Râmnicului 48, 51, 550; traduce Penticostarul 336; traduce Anthologhion 451.
- Damaschin, v. Măna lui Damaschin.
- Damasie, Patriarhul Romei 548.
- Dâmbovița, județul 627.
- Damian, Mitrop. Moldovei, la Sinodul dela Florența 550.
- Damifan (Vatopedinul), protopsalt 539.
- Dancu (Petrache), 703.
- Daniil, protopsalt 421, 539.
- Daniil (Raithénul monah), 107.
- Daniil (de Voroneț), sfântul 54.
- Danimarchez, 473.
- Dante, 483.
- Darvari (Constantin, doctor), ajută la tipărirea cărții *Ușa pocdinții* 70; presupus autor al cărții *Ἐγχειρίδιον περί Σουτηρήσεως θυελας στομάχου* 111.
- Δάρβαρις (Δημήτριος Νικολάου), v. Darvari, D. N.

- Darvari (D. N.), Σύνοτος γενική ιστορία, Viena 1817: 198. — *Mai nainte gătire spre Cunoștința de Dumnezeu*, trad. de Eufrosin Poteca, Buda 1818: 218. — *Culegere de înțelepciune*, trad. de Iancu Nicolae Moldovean, București 1827: 531-532. — 'Εκλογάριον γραικικόν εἰς χρῆσιν τῶν πρωτοεπίρων, București 1827: 560.
- Darvari (Elenca), doftorița 162.
- Darvar (Georgie Const.), 309.
- Darvari (Ioan), 198.
- Darvari (Marcu), 198.
- Datorile presbiterilor de popor, Chișinău 1823: 428.
- David (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
- Davidovics (Dimitrie), tipograf 309. (Δαβιδόβικης Δημήτριος) 386.
- De Camillis, Episcopul unit de Muncaci și Maramureș 663, 664.
- Decapolitul, v. Grigore (Sf.).
- Decebal, 254, 256.
- Deleanu (Thoma), șetrar 70.
- Delinger (Ioan), i se închină versuri, 633.
- Demetrescu (Oprea), tipografie 64.
- Demostene, 397. (Dimosthen) 640.
- Descriția Insulii (ostrovului) Sfânta Elena*, în *Calendariu*, Buda 1816: 139.
- Despot (Vasilie), Vv., Academia dela Cotnari 551.
- Despre modul ținerii de Kontumație* <Cluj> 1824: 447.
- Détorințele Presvyterilor parohialnici*, Buda 1817: 186.
- Diaconovici-Loga (Const.), profesor 83. — *Orthografia sau drépta scrisoare*, Buda 1818: 221. — *Chiemare la tipărire cărților românești și versuri*, Buda 1821: 376-380. — *Gramatica românească*, Buda, 1822: 395-399, 483, 591. — *Abecedar sau Bucvar strbesc*, Buda 1824: 434; prenumerant 436; editează *Octoih cu Catavasier* 514-515.
- Diariu sau Zioariu*, 186.
- Dibiciu (Graf), avangardul rusesc 610.
- Dictima (Nimfele dela —), poemă în proză 682.
- Διδασκαλία τῆς ἐμπορικῆς ἐπιστήμης, Iași 1817: 200.
- Didot (Firmin), tipograf 665.
- Dima (Arnăuțanu), preot zețar 326.
- Dimache (Nicolae), scriitor 549.
- Dimitrie (al Ungrovlahiei, Sfântul), vieața 18; Basarabov 343.
- Dimitrie, Mitropolitul Rostovului, *Cuvânt la Dumineca după îndălțarea Cinstitei cruci* 407. — *Cuvânt pentru suflet* 673.
- Dimitrie, «Preotul din Poltava» 179.
- Dimitrie (Râmniceanul), fiul Popii Mihai tipograful, gravor și tipograf 52, 196, 287. V. și semnătura Popovici Dim. Mihailo.
- Dimitrie (Sulima), Mitropolitul Basarabiei, traducător 381, 428.
- Dimitrievici (Gheorghie), tipograf în Râmnic 51.
- Dimitrievici (Nicolae), tipograf în Râmnic 51; semnează Nicolae Typ. Râm. 287 (frate cu Gheorghie).
- Dincă (Liptcanul), 704.
- Diodor (din Sicilia), 204.
- Dion (Filozoful), *Cuvinte*, trad. de Iana-che Papazoglu, București 1825: 460.
- Dionisie (Areopaghitul), 49, 53.
- Dionisie (Cozianul), ieromonah-eclisiarh tipograf, 13.
- Dionisie (Ieromonahul din Furna), tipărește *Slujba Sf. Serafim*, Veneția 1745: 197.
- Dionisie, Mitropolitul Țării-Românești 288, 314, 326, 330, 331, 335, 336, 339, 343, 351, 356, 362, 369, 381, 419, 425, 501; aduce pe Gh. Lazăr 551, 632; dedicație 618.
- Dionisie (Popovici), Episcopul Budei 106.
- Dionisie (Nemțanul), 703.
- Dionisie (Savastis), Episcop 70.
- Dionysache (Moraitul), serdar, a compus Polyeleu și a stat în București 539.
- Διονύσιος Ἱερομόναχος, v. Dionisie Ieromonahul din Furna.
- Dobotzer, comitat 309.
- Dobra (Alexander), doctor 481.
- Dobrușa, mănăstire în Basarabia 628.
- Doftorie împotriva gâlbezii oilor*, Buda 1811: 45.
- Dogali (Constantin), de Bud 155.
- Dolubovskij, artist dramatic 364, 365.
- Domairon (Louis), «Domeron» istoric 497, 499.
- Dometian, Stareț la M-rea Neamț și Secu, 443, 447, 449, 450, 454, 478, 486, 526, 536, 691, 692; traduce *Pentru păzirea celor cinci simțiri*, M-rea Neamț 1826: 512. — *Instiințare* (pentru Minee), M-rea Neamț 1830: 715.
- Dometie, Arhimandrit Episcopia Râmnicului 630.
- Domherr (Ehren), pedagog 509.

- Domožarskij, artist dramatic 364, 365.
 Donici (Andronachi), *Adunare din cărțile Impădărăteștilor Pravile*, Iași 1814: 98-101; vel vornic 363; vel logofăt 489.
 V. și *Scardă a cuvintelor celor streine*, Iași 1815: 125.
 Donici (Ivan), 323.
 Dorothei, monah, învață grecește la București 179; arhimandrit, traduce pe Varsanufie 180.
 Dorothei, proin Stareț și Arhimandrit Malorosian 20.
 Dorothei, Sholie a pré înțeleptului dascalului — 92.
 Dositei, Patriarhul Ierusalimului, Istoria Patriarhilor Ierusalimului 208, 211.
 Dosithe, Episcopul Rădăușului 524.
 Dosithe, Mitropolitul Moldovei, Viețile Sfinților 54. — Psaltirea în versuri 547, 548, 549, 550.
 Dosithe, Mitropolitul Ungrovlahiei 5, 12, 13, 64, 70.
 Dosithe (Obradovici?) 250.
 Dosithe (dela Pobrata), Mitropolitul Moldovei 184.
 Douka, Voevod, «surnommé l'Albanais» 530.
 Dovedire împotriva eresului Armenilor, București 1824: 434-435.
 Drăgășani, abonați 689, 704.
 Drăghici (Iordache), vornic 671.
 Dragomirna, mănăstirea 179. — zidită de Mitr. Anastasie Krimca 184.
 Dragoș Vodă, 254, 257, 449.
 Δράμα ἡρωϊκόν, după conținutul Iliadei 270.
 Drescher, censor 559.
 Dresda, 135.
 Drotlef (Iosef), 704.
 Duceré de mândă către frumoasa scriitoare românească, Buda 1811: 45.
 Duka (Neophyt), muștrat de M. Boiagi 74; gramatica 656.
 Dumitrache, stolnic și sameșul școalelor naționale 702.
 Dumitrescu (Al. T.), 240, 386, 391, 410.
 Dunărea, 254, 255, 256, 257, 258; carantine 671; matca, hotar între Valahia și Bulgaria 714.
 Dussieux, 81.
 Eberhart, tipograf 319, 320.
 Ecaterina (Pavlovna) 119, 153, 193, 239.
 Eckhardt (Petrus), tipograf 26, 55. (Ekart Petru) 327.
 Ectenii, Chișinău 1828: 578.
 Ἐφέσιος (Πέτρος Μανουήλ), v. Petru din Efes.
 Efesiul (Petre), v. Petre din Efes.
 Eforia biblionomică (din Constantinopol) 318.
 Efrem Sirul, 296, 414. *Cuvinte și învățături*, Mănăst. Neamțul 1818-1823: 243-246; controverse asupra originii lui 246. Cuvânt despre Psalmi 444. Rugăciuni umilicioase 673.
 Eftimie, Arhiepiscopul Târnovei, Vieța Sf. Parascheva 207, 208, 210, 211.
 Eftimie, Episcopul Maditului, fratele Sf. Parascheva 207, 210.
 Eggenberger (I), librar 556.
 Eghist, 650.
 Egiptul (Aegypten) 308. (Eghipet) civilizația 616.
 Ἐγκώμιον εἰς τὸν Ἰψηλότατον Ἰωάννην Γεώργιον Καρατζά, Viena 1818: 250-251.
 Ἐγχειρίδιον περὶ συντηρήσεως ὁγμίας στομάχου, Iași 1814: 111.
 Eliad I. (Rădulescu) 702. *Gramatica românească*, (Sibiu) 1828: 579; — și Const. Moroiu, *Înștiințare* (București 1828): 606, 625. — *Oddă la campania rusească* (București) 1829: 667. — *Meditații poetice* de Lamartine, București 1830: 690; tipograf 713. V. și *Curierul românesc*.
 Elian, *Cum au smerit Socratis trușia ucenicului său Alchibiad* 327.
 Eliat (Petrache), 703.
 Eliconul, muntele 264, 266, 470.
 Elisabeta (Sf.), slujba 429.
 Elisaveta (Alexievna), Împărăteasa Rusiei 119, 153, 193, 289, 304, 333, 345, 428.
 Elveția, comparată cu Ardealul 177.
 Emos, munte 254, 256.
 Enache (Liptcanul), 704.
 Enea, 557, 558.
 Engelman, gravor 56.
 Englezii, mândri 472.
 Enius, 73.
 Enzenbergius (Carolus), baron 706.
 Eofimia, v. *Sfânta Muceniță Eofimia*.
 Epictit, 147, 533.
 Epifanie de Voroneț (Sf.), 55.
 Epiroți, 361.
 Epivates, satul natal al Sf. Parascheva 208, 209, 211, 212.
 Eraclit, 268, 269.
 Erato, muză 474.
 Eschil, extrase din *Prometeu* 320.
 Eschine, 200.
 Esiod, 272, 334.

- Eski-Zagora (Stara-Zagora) sat în Bulgaria 605.
- Esop, *Vîiața și pildele prea înțeleptului*. (Buda) 1812 : 70. — Sibiu 1816 : 161. — Σολλογῇ αἰσωπειῶν μύθων, București 1821 : 386. — Fabule traduse 431; mențiune 109, 138, 533.
- Ἑταιρεία τῶν Φιλικῶν, 387, 388.
- Étienne le Grand, 530. V. și Ștefan-cel-Mare.
- Euftrat, «Efrathtu», râu din rai 246.
- Eufrosina, eroină în Noul Erotocrit 260, 261.
- Eufrosin Poteca, v. Poteca Eufrosin.
- Euripide, «Evripid» 334.
- Europa, 199, 255, 257, 280, 281, 311, 333, 348, 349, 383, 384; turburată de duhul lui Petru-cel-Mare 466; învățați 616; gazetele 626; importul viței de vie 638.
- Eustratie, logofătul 99, 169, 173.
- Euterpe, muza 359, 360.
- Εὐτερόπιος, 176.
- Evangelhie*, Buda 1812 : 56. — Blaj 1817 : 187. — Chișinău 1820 : 328. — M-rea Neamțul 1821 : 380.
- Evangelhie latinească*, Blaj 1828 (formule tipiconale și 8 versete din Ev. Ioan) 606.
- Evangelistar*, Iași 1826 : 489.
- Evghenie al IV-lea, Patriarhul Romei 550.
- Evghenie, Patriarhul Constantinopolei, *Înștiințare* 1821 : 390.
- Evghenie Vulgaris, v. Vulgaris Evghenie.
- Evhologhion, v. Molitvenic.
- Evlavie al VII-lea, Patriarhul Romei vechi 143.
- Evrei, 370, 371.
- Evrepie, mănăstire în Antiohia 604.
- Evthiimie (Andreu), Ierodiamon tipograf 438.
- Evthimie (Munteanul), Mitropolitul Moldovei 184.
-
- Făgăraș, abonați 151; comitatul 254, 257.
- Faust (Ioan Dr.), din Mayența 586, 587.
- Favorin, Cuvântarea filosofului 292.
- Fecioru (D.), 316.
- Feliușia, personagiu de comedie 364, 365.
- Fénélon, *Intâmplările lui Telemah*, trad. de Petru Maior, Buda 1818 : 221.
- Feon, râu din rai 246.
- Filaret, Episcopul Râmnicului (1787) 471, 550.
- Filibert (Carol), v. Lastryrie.
- Filip, al Macedoniei 204, 205.
- Filipescu (Alecsandru), dedicație 618; mare logofăt și efor al școalelor 628.
- Filipescu (Iordache), 666.
- Filipescu (Mihai), paharnic 70.
- Filipescu (Nicolae), hatman 702.
- Filippidi (D.), v. Philippide Danil.
- Filiutovskij, personagiu de comedie 364, 365.
- Filotheia (Sf.), dela Argeș 343.
- Filothei, (Sf.), Aghioritul, vieața 18.
- Filothei (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
- Filotheu (monah), prubar 538, 554.
- Finees, fiul lui Il 148.
- Flavie Iosif, Risipirea Ierusalimului 369-370. V. și Bărac I.
- Fleghtonul, răpa 385.
- Fleury (Claude), *Catechismul cel mic istoricesc*, trad. de V. Colossi, Buda 1814 : 101.
- Floare adevărului pentru pacea și dragostea de obște*, Blaj 1816 : 141.
- Florența, Săborul 145, 493.
- Florian, *Istoria lui Numa Pompilie*, trad. de Alex. Beldiman, Iași 1820 : 328-330.
- Florus, Ἐπιτομὴ τῶν Ῥωμαίων, trad. de D. Philippide, Lipsca 1818 : 251.
- Focșani, abonați 151, 203; județul 627; pericol de ciumă 668.
- Foirughei, polcovnic 714.
- Formă la Ectenii*, Chișinău 1824 : 446. — Chișinău 1826 : 525. — Chișinău 1827 : 565.
- Formont, scriitor 521.
- Formular de adaos la slujbă*, Chișinău 1825 : 479.
- Fotie, Patriarh al Constantinopolei 86.
- Fotino (Dionisie), Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας, Viena 1818-1819 : 251-253. — Νέος Ἑρωτόκριτος, Viena 1818 : 258-262.
- Fournier (M.), *Gramatica franțuzească*, trad. de Gr. Pleșoianu, (București) 1830 : 688.
- Francezii, înțelepți 472; împrumuturi lexicale 590.
- Francisc I, Impăratul Austriei 4, 5, 28, 47, 54, 56, 84, 95, 102, 105, 117, 140, 149, 156, 157, 183, 186, 187, 188, 189, 286, 294, 339, 376, 395, 474, 475, 514, 518, 523, 538, 554, 620, 679, 687. — *Manifest*, Buda 1813 : 81. — *Patent în privința creditului public*, Viena 1818 : 285. — *Edict*, Viena 1818 : 285. — *Decret*, Viena 1818 : 285. — *Orânduiești*, Viena 1820 : 366.

Franț (Iosef, Carl), Principele Austriei 285.
 Franța, 501, 620.
 Freiherr (Franz, von Hauer), guvernatorul Galiției 282, 283, 284, 322.
 Friederich al III-lea, regele Prusiei, cinstește pe Evghenie Vulgaris 39; (Wilhelm) 125, 213.
 Frimu (Nectarie), ierodiacon, tipograf pentru muzică bisericească 715.
 Fulea (Moise), *Bucoavnd de normă*, Sibiu 1815 : 117. — *Cărticica năravurilor bune*, Sibiu 1819 : 293. — *Bucoavnd cu slove românești și latinești*, Sibiu 1820 : 330; arhidiacon, abonat 704.
 Furdul (Petru), *Versul Cotrônței*, Abrud-falva 1818 : 222.
 Furni (Furnicu), v. Ioan Furnicu.
G. Erdélyböl (= G. din Ardeal) 56.
 Gaia, «în țănutul Samborului» 478.
 Galaction, Episcopul Râmnicului 77, 78, 162, 195, 287, 313, 325.
 Galați, abonați 252.
 Galiția, băi și ocna 283; lucrarea tabacului 413.
 Gani (Atanasie), 203.
 Gârdescu (Dimitrache), probar 314.
 Gașos (Gheorghe), editor 278, 279.
 Gavriil (Bănulescu-Bodoni), Mitropolitul Chișinăului și Hotinului 15, 20, 31, 35, 50, 54, 119, 153, 194, 195, 199, 232, 239, 304, 306, 333, 346. — *Carte de rugăciuni și Paraclis*, Iași 1809 : 3. — *Orânduială pentru sfințirea Bisericii*, Iași 1809 : 12; numirea ca Mitropolit 185. — *Pastorală în contra beției*, Chișinău 1819 : 322. — *Carte pastorală*, Chișinău 1820 : 364.
 Gavriil (Calimah), Mitropolitul Moldovei 185.
 Gavriil, «din Rossia», Mitropolitul Moldovei 185.
 Gedeon (Ladislaus), revisor 535, 545, 593.
 Geistinger (Ioseph), librar-tipograf 482.
 Γενεαλογία τῶν Βασιλέων καὶ Ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης. Ἡ τοῦσράντζα τοῦ Ἀὐτοκράτορος Ἰωσήφ Β' καὶ Ἡμερολόγιον, Buda 1817 : 198.
 Genlis (Madame de), *Zuma ou la découverte du Quinquina* (= *Zuma sau descoperire a scorțișoarei vindicătoare de friguri*, *adecă a Hineț* 327.
 Georgievich (Basilus), protopop 481.
 Georgovici (Vasilie), 622.
 Germani, v. Nemți.

Germania, 199, 501, 502.
 Gessner (Salomon), *Moartea lui Avel*, trad. de Alex. Beldiman, Buda 1818 : 222. — *Ἐραστός, trad. de Ruxanda Samurcaș, Iași 1819 : 316-317. — Erast, trad. rom. de Zoița Grigoriu, Iași 1822 : 399-400; idile traduse 431.
 Getzy (Joannes), 309.
 Ghedeon (dela Agapița), Mitropolitul Moldovei 184.
 Ghedeon (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
 Ghedeon (dela Secul), Mitropolitul Moldovei 184.
 Ghellius (Aulus), 292.
 Ghenadie, Arhimandrit egumen la m-rea Cozia 48, 51.
 Ghenadie, Mitropolitul Ardealului 549.
 Ghenadie, Patriarhul Constantinoplei 831.
 Ghenzel (soții), artiști dramatici 364, 365.
Gheografia sau Scrierile pământului, Buda 1814-1815 : 101.
 Gheon, râu din rai 246.
 Gheorghe (sau Grigorie), din Cipru, scrie encomion Sf-lui Eftimie 208 (nota), 210 (nota 2).
 Gheorghie, biv 2 vist., tipograf râmnician 281, 287, 306, 308; (Vlădescu) 313.
 Gheorghie (sin Dimitrie Tip. Râmnicianul), tipograf 13. (Dimitrievici) 51.
 Gheorghie (Ierodiacon), tipograf la Iași 184, 189, 214, 238, 386, 413.
 Gheorghie, numele mai multor mitropoliți ai Moldovei, cu metania la M-rea Neamț 184.
 Gheorghie, numele a trei mitropoliți din Moldova (nu li se arată metania) 184.
 Gheorghie (Pahimer), 49, 53.
 Gheorghie, postelnic, tipograf la București 187; gravor 188.
 Gheorghie (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
 Gheorghită, librar în București 703.
 Gheorghiu (Ioan), traduce din rom. în grec. *Răsturnarea religiei Evreilor* 276.
 Gherasim, Episcopul Buzăului 521.
 Gherasim, Episcopul Romanului 199, 480; îi scrie Nicolae Nicolau 290-291; mișcarea dela 1821 : 389.
 Ghermano, Arhimandrit, inspector tipograf 708.
 Gherontie (Ieromonah), tipograf la M-rea Neamț 16, 31, 137, 246, 526; semnează

- prefață la *Antologhion* 453; lămurire la *Scrisoarea Moldovei* 455-457.
- Gherontie (stareț la M-reă Neamț), traduce *Kecragarion* 96, 97, 136; *Apolo-ghia* 136, 288; titlurile operelor traduse 181; *Antifoanele* 191; *Intrebări și răspunsuri* 369, 630; trimes la București să învețe grecește 179; teolog învățat 419.
- Gherovskij, artist dramatic 364, 365.
- Ghervasie (monah), gravor 179, 189, 243, 246, 288, 339, 343, 369, 380, 405, 444, 568, 685, 706.
- Gheță, artist dramatic 364, 365.
- Ghica (Alexandru), consilier de stat în Basarabia 323.
- Ghica (Alexandru) mare logofăt, fi dedică Gr. Pleșoianu 600; membru în Obșteasca Adunare 666; mare vornic, locțiitor Banului Craioviu 703.
- Ghica (Ecaterina), 313.
- Ghica (Gheorghe), vornic 439.
- Ghica (Grigorie), vel vistier 213.
- Ghica (Grigorie), Domnul Țării Românești, document din 1673 : 552, nota 1.
- Ghica (Grigorie), Domnul Moldovei, negociază în 1729 cu hanul Crimeii 531.
- Ghica (Grigorie), Domnul Moldovei, ține la curtea domnească pe Nichifor Theotoc 37, 38.
- Ghica (Grigorie Alexandru), Domnul Moldovei, tipărește *Psaltire*, Iași 1766 : 239.
- Ghica (Grigorie Dimitrie), Domnul Țării Românești 405, 416, 417, 425, 434, 459, 460, 493, 503, 505, 517, 523, 528, 535, 536, 539, 552, 553, 554, 568, 573, 575, 594, 595, 604, 628, 633, 650, 651. — *Instrucțiuni la Pravilă*, București 1823 : 432. — *Circulară*, București 1823 : 432. — *Carte pentru iertarea dărilor*, București 1827 : 560.
- Ghica (Scarlat), Domnul Țării Românești, document din anul 1760 : 552, nota 1.
- Ghica (Scarlat), Domnul Moldovei, efor al tipografiei grecești din Iași, la anul 1813 : 93.
- Ghica (Mihalache, vornic), în comisia pentru cercetarea hotarelor dintre Bulgari și Români 714.
- Ghica (Mihail Dimitrie), mare vornic și vistier 495, 497.
- Ghica (Poenaru, serdar), editează *Hrisov* dela Matei Basarab 690.
- Ghican (Gheorghe Teodosie), 703.
- Ghiing (Ștefan), paroh în Sânt-Andraș, protopop al Jiruşului 45.
- Ghiula (Γύλα), provincie în Ardeal 177.
- Giulescu (Nicolae), vistier 704.
- Giurgiu, ocupat de Turci 177.
- Glavnaia, cartier general 610.
- Glykis (Nicolae, din Ianina), tipograf 318.
- Glyzonie (Manuil), alcătuitorul Evanghelistarului 489.
- Gobdela (Dim. Panaiotadi), scrie tropar 207, 210. — Στοιχία Ἀριθμητικῆς, Iași 1818 : 263-270.
- Gobdela (M. D.), iatrofilosof 270.
- Gojdu (Emanuel), *Cuvântare a Nației Românești către străluciții boeri a Țerii Românești și a Moldaviei* 618.
- Golescu (Dinicu), *Adunare de pilde*, Buda 1826 : 489. — *Adunare de trataturi*, Buda 1826 : 491. — *Insemnare a căldătoriei mele*, Buda 1826 : 492, 551. — *Înștiințare pentru Școala din Satul Golești* (București 1826) 495, 525; traducător al lui Thornton 523; traduce *Elementuri de filosofie morală*, București 1827 : 532; în casa lui a început «Societatea literală Românească» 579; în Obșteasca Adunare 666.
- Golescu (Gheorghe), mare vornic 579; pregătetse o gramatică și un dicționar 592; efor al Școalelor 628.
- Golescu (Iordache), membru în Obșteasca Adunare 666.
- Golescu (Răducanu), vornic 70.
- Golia, mănăstirea 20.
- Golișin (Alecsandru), *Manifest*, 1821 : 390.
- Gorca, vamă 608.
- Gorjanu (I.), *Calendar* 1825 : 478. — *Calendar* 1827 : 560. — *Calendar* 1830 : 713.
- Govdela, v. Gobdela (Dim. Panaiotadi).
- Grabovschi (Athanasie), 436, 443, 627, 661, 710; i se închină versuri 155, 554-556; comparat cu «Mețenas» 566-567.
- Grabovschi (Gheorghe), rostește «orație de ecsamen» 444.
- Grabovszky (Elena), 313.
- Gramatică ruso română*, (Chișinău 1830-1840) 689.
- Greča (Nicolae), tipograf 289, 290, 314, 385.
- Greceanu (Ioan), vel vornic 489.
- Greceanu (Radu), cronică tradusă în nemțește 550.
- Grecia, 270, 280.

- Grecii, 254, 257, 320, 357, 358, 361, 367; mișcarea dela 1821 : 387, 388, 439; «izvor nedeșertat» de poezie 469; probleme de limbă 580-584; patrioți 631; ca ortodocși și-au luat drepturi asupra Românilor 693, 696.
- Grid (Nicolae), paroh în Bolgarseghî 124.
- Grigore Decapolitul (Sf.), 343; slujba 452.
- Grigorie II (Papa al Romei), *Răspunsul prē sfințitului Patriarh Ghermano* 191, 193.
- Grigorie IV (Mitropolitul Ungrovlahiei) 331, 405, 416, 417, 419, 425, 426, 434, 457, 459, 503, 517, 524, 528, 536, 539, 550, 553, 554, 568, 573, 575, 595, 628, 663, 704, 705; traducător, ca monah 97, 136, 138, 193; — (Ierodiacon ?), Ἀντίρρησις εἰς τοὺς Διαλόγους τοῦ Νεοφύτου Δούκα (Viena) 1817: 200. — *Invățătură pentru nunți*, București 1827: 381, 535. — *Cuvinte zece* (Theodorit) 603-604.
- Grigorie, Arhimandrit Râmnicean 419.
- Grigorie (Bogoslovul, sau Teologul), V. Grigorie din Nazianț și Vasile-cel-Mare.
- Grigorie din Cipru, v. Gheorghe din Cipru.
- Grigorie, dascăl al «sistimei de musichiia cea noao bisericăscă» 421, 426.
- Grigorie, egumenul m-rei Sf. Ioan din București, trad. *Prescurtarea istoriū universale* 495, 498.
- Grigorie, Episcopul Argeșului, *Logică*, București 1826 : 503-505; mențiune 550.
- Grigorie, Episcopul Capadochiei și al Neochesariei 548, 553.
- Grigorie, Episcopul Delvinilor 37.
- Grigorie, Episcopul Râmnicului 48, 51.
- Grigorie, Episcop de Nyssis 244, 246, 553.
- Grigorie (Iconom), tipograf la Iași 489, 573; gravor 536, 574.
- Grigorie, Mitropolitul Irinupoliei și proistos al Mănăstirei Golia din Iași 20.
- Grigorie, Mitropoliti ai Moldovei, cu metania la Neamț; la Putna; la Voroneț; nu se arată metania 184.
- Grigorie (din Nazianza) 209, 212, 227, 314, 331, 533, 536. — *Cuvânt pentru preoție*, București 1821 : 380, 535.
- Grigorie, Mitropolit Sidis 48, 52.
- Grigorie, protopsalt marii Biserici 539.
- Grigorie, protopsalt, a compus «La râul Vavilonului» 539.
- Grigorie, ucenicul Sf. Vasile-cel-Nou, a cărui vieată a și scris-o 162, 314.
- Grigoriu (Costachi), serdar 399.
- Grigoriu (Zoița), traduce scrisori ale Roxanei Samurcaș 317. — *Erast*, Iași 1822 : 399-400.
- Groșau, 528. V. Cristian.
- Gromovnic (București) 1817 : 187.
- Grund (Leopold), tipograf 71.
- Gultuirea apărătoriului vărsat de vaci, Chișinău 1830 : 689.
- Günther (Carl, Ludovici), profesor 201, 202.
- Gusti (Gheorghe), 362.
- Hachenau, consul al Austriei 714.
- Hagi-Ioniță, 703.
- Hagioglu (Gabriel), 204.
- Haralambie, *Paraclisul Sfântului* —, 1815 : 123, 613.
- Haralambie, profesor grec 704.
- Haridimos, 260, 262.
- Härtel, tipograf 251.
- Hase, 530. V. și Costin Nicolas.
- Haykul (Anton), tipograf 61, 198.
- Hefel (Blao), gravor 272.
- Heineccius, *Elemente de filosofie, logică și etică*, trad. de Eufrosin Poteca, Buda 1829 : 628.
- Heintl (Fr.), *Invățătură pentru prăsierea pomilor*, Buda 1812 : 57.
- Heliade Rădulescu, v. Eliad I. (Rădulescu).
- Heraclius, rege 260, 262.
- Herfurt (Friedrich August), tipograf 1, 28, 139, 182, 227, 339, 393, 484, 547.
- Herfurt (Ioan August) tipograf 45.
- Herfurt (Ioan Friedrich), tipograf 64.
- Hidveg (Nemes de—), v. Adam.
- Hios 137, 209, 212.
- Hirschfeld, tipograf 258.
- Hochmeister (Martin), tipograf și librar 27, 401, 402, 508, 700.
- Hodoș (Nerva), 214.
- Höfel (Blasius), gravor 165.
- Holaki (Antonius), 432.
- Horațiu, 152, 155, 443, 537, 548, 569, 661, 711.
- Hosszu (Dimitrie), *Versuri episcopului Nicolae Kovács*, Oradea-Mare 1827 : 534. — *Versuri episcopului Iosif Vurus*, Oradea-Mare 1828 : 593.
- Hrisaf, protopsalt 420.
- Iirisant (Arhiereu), 421.
- Hrisant (Arhimandrit), dascăl de muzică 353, 355. V. și Hrysanth.
- Hrisostom, v. Ioan Gură-de-Aur.

- Hrisov domnesc de întăritură*, Chișinău 1827 : 565.
- Hrisov dela Matei Basarab*, București 1830 : 690.
- Hristea, cântăreț la Episcopia Râmnicului 704.
- Χριστόδουλος Σεραφεῖμ, v. Cristodulo.
- Hristopol (Atanasie), Λυρικὰ, Viena 1818: 270; poet 335; *Der neue griechische Anakreon*. 'Ο νέος Ἑλληνικὸς Ἀνακρέων, Viena 1821 : 386.
- Hrysanth, Patriarhul Ierusalimului, îndreaptă Evanghelistarul 489.
- Χρυσόφωβ Ἐγκόλπιον (*Mielul de aur*) Iași 1816: 146.
- Hrystea (Theodor), cheltuește pentru tipărirea unei cărți (Gavriil Vinețchi) 459.
- Huni, 254, 257.
- Hurmuz (Χουρμούζης) Gh., dascăl de muzică 353, 355; «aflătorul sistimei ceii noao» 539.
- Hurmuz, schevofilax 421.
- Hye (Anton), pedagog 509.
- Iacov (Paleotul?), monah în ordinul sf. Benedict 214.
- Iacov, protopsalt 539.
- Iacov (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 185 (Putneanul) 451, 452.
- Iacov (Stamate, dela Neamț), Mitropolitul Moldovei 185.
- Ialomița, județul 627.
- Iamandi (Vasile), 323.
- Ianina, se naște Polizois Kontos 279; a-bonați 606.
- Ianțu (H. Ioan), 204.
- Iași, prenumerați 93, 151, 203, 252, 259, 351; descris în Geografia 1814 : 102; Sf. Parascheva 208-211; Iassy, «surprise de la ville» 530.
- Iasonă și Sosipatru (Biserica sf. Apostoli—), se hirotonisește diacon Nichifor Theotoc 37.
- Ibănești, sat 79.
- Icumenie (Sf.), 33.
- Idomeneu, 650.
- Iener (Aduard Dr.), 181, 717.
- Ierapol, Mitropolitul Rusiei 290.
- Ieremița, Patriarh de Țarigrad 37.
- Ieronim (Sf.), 547, 548.
- Ierothei (Naxiul), Mitropolitul Ipirului 512.
- Ignatie, Mitropolitul Ungrovlahiei 50, 66.
- Ignatie, tipograf la Neamț 16.
- Ilarie, Arhimandrit și stareț la M reea Neamț și Secu 243, 246, 295, 298, 380, 407.
- Ilarion, Episcopul Argeșului 551, 666.
- Ilarion (Ieromonah) traducător la m-rea Neamț 181, 419, 524.
- Ilie (Râmniceanul), protopop 704.
- Ill, arhieru 148.
- Impedecarea schimosirii trupului*, Cluj 1823 : 432.
- Incepăturile învățturii creștinești*, Chișinău 1828 : 593.
- India, 492; civilizată 616.
- Indieni, «Indiani» 384.
- Îndreptare* <Cluj> 1818: 286.
- Îndreptări moralicești*, Buda 1813 : 76.
- Înființarea comisiilor de revizie pe județe*, București 1830 : 713.
- Ingerescul chip cel mic și cel mare*, V. Rânduiala pentru schtma monahicească.
- Înștiințare asupra cinstițiilor dvoreni a Oblastii Bassarabiei* (Chișinău 1819) 323.
- Înștiințare* (Iași) 1821 : 389.
- Înștiințare pentru pricini judecătorești* (Chișinău 1823) : 433.
- Înștiințare* (Chișinău 1827) : 564. — Chișinău 1827 : 565.
- Înștiințare*, Odesa 1827 : 565.
- Înștiințare* (Iași) 1828 : 606.
- Înștiințare dela Divanul Prințipatului Valahiei* (București 1829) : 671.
- Înștiințare despre prinderea soldaților fugari* (București) 1829 : 665.
- Înștiințare împotriva abaterilor dela datorie* (București) 1829 : 665.
- Înștiințare pentru iertarea birului*, București 1829 : 666.
- Înștiințare pentru holeră* (Chișinău 1829) : 671.
- Înștiințare pentru organizarea ocolășilor* (Chișinău 1829) : 669.
- Înștiințare pentru ușurarea și iertarea dărilor* (Chișinău 1829) : 669.
- Înștiințare despre înmormântarea Episcopului Nestor Ioanovici* (Arad) 1830 : 713.
- Înștiințare pentru vânzare prin licitație*, Arad 1830 : 713.
- Înștiințare de iertarea birului* (București) 1830 : 714.
- Înștiințare pentru aprovizionarea oștilor*, București 1830 : 715.
- Înștiințări oficiale* (București) 1830 : 714 (două numere).

- Instrucție pentru școalele românești în Bănat*, Buda 1809 : 4; ediția II, Buda 1815 : 119.
- Instrucție pentru magistratualiști* (Cluj) 1819 : 322.
- Instrucțiuni către preoți*, 1820 : 363.
- Instrucția blagocinului bisericilor*, Chișinău 1827 : 535.
- Instrucția blagocinului asupra mândsărilor*, Chișinău 1828 : 593.
- Instrucții pentru starostii bisericești*, Chișinău 1828 : 594. — Chișinău 1829 : 667.
- Instrucțiuni medicale* (Chișinău) 1829 : 668.
- Instrucție*, Lwów 1830 : 716.
- Întâmplările războiului Franțozilor*, Buda 1814 : 102.
- Întrebătoare răspunsuri pentru depărtare de bucatele cele oprite fâgăduinții călugărești*, M-reă Neamțul 1816 : 147.
- Învățătură creștinească*, București 1809 : 5. — București 1828 : 594. — Iași 1828 : 594. — V. și Catechism.
- Învățătură pentru ispovedanie*, Râmnic 1813 : 77.
- Învățătură pentru ferire și doftorița boalelor vitelor*, Buda 1816 : 149.
- Învățătură theologhiciască despre nărvurile și datorile oamenilor creștini*, Sibiu 1820 : 332.
- Învățătură pentru lucrătorii de tabacă*, Buda 1823 : 413.
- Învățătură pentru măsura cotului*, 1824 : 435.
- Învățătură pentru gospodari*, Lwów 1827 : 564.
- Învățătură despre firea lăcustelor celor umblătoare și prăpădirea lor*, Sibiu, 1828 : 594.
- Învățături către dascălii normalicești*, Sibiu 1809 : 5.
- Învățături hristianicești*, Iași 1823 : 412.
- Invoi* (Ion), gravor 123.
- Invoială despre liberul export* (Lwów) 1818 : 282.
- Inzov* (I. N.), general-locotenent 323. — *Instrucția pentru Bulgarii așezați în Basarabia*, Chișinău 1821 : 381.
- Ioan* (Arhimandrit), stareț al M-rilor Neamț și Secu 16, 19, 31, 54, 72.
- Ioan* (Bobă Vlădica Făgărașului), 13, 15, 78, 79, 84, 85, 86, 95, 115, 117, 141, 187, 190, 192, 406, 434, 474, 510, 592. —
- Forma clerului și a păstoriului bun*, Blaj 1809 : 1-3. — *Cuvânt păstoresc*, Blaj 1811 : 30. — *Cuvânt în zioa instalației*, Blaj 1812 : 55. — *Dicționar romano-latino-unguresc*, Cluj 1822-1823 : 391-393; testamentul și înmormântarea lui 700.
- Ioan*, Cămărașul sf. Mitropolii 703.
- Ioan* (Damaschin), 252, 256, 335, 533. — *Theologia* (în rom. Iași 1806) 138, 181, 192, 435. — *Logica*, trad. în românește 503.
- Ioan* (din Ostrovul Lindo), Arhiepiscopul Myralichiei 62.
- Ioan* (Gură-de-Aur), 5, 18, 33, 209, 212, 227, 288, 289, 339, 533. — *Cuvânt la tăierea capului Sf. Ioan*, București 1820 : 330 și altă ediție, București 1827 : 535. — *Cuvinte șase pentru preoți și ale altor trei Sfinți părinți trei canonicești Epistolii*, București 1820 : 330-331, 381, 535. — *Cuvinte*, București 1827 : 536; dascălul lui Theodorit 604.
- Ioan* (Furnicu Petru), Episcopul Mediolanilor, despre purcederea sf. Duh, 191, 193.
- Ioan*, logofăt și negustor din Timișoara 76.
- Ioan* (Paleologul), Împărat 550.
- Ioan* (Postnicul), 292; canoane 528.
- Ioan*, protopsalt Marii Biserici 421, 539.
- Ioan* (Scărariul), egumenul Sf. Munte Sinai, biografie 107; mențiune 414, 449.
- Ioan* (Sf., egumenul Raithului), *Epistolie către Sf. Ioan Scărariul* 107.
- Ioan* (dela Râșca), sfânt 55.
- Ioan* (dela Suceava), sfânt 343; slujba 452.
- Ioan*, tipograf în Iași 382, 386.
- Ioan* (Vrotopopa, marele doftor Kyrkyra), rugăciune pentru cei bântuiți de duhuri necurate 539.
- Ioan* (Zugraf), 406.
- Ioanichie*, Mitropolitul Iraciei 209, 211.
- Ioanichie* (Stratonichias), tipograf 306.
- Ioanovici* (Nestor), versuri la instalarea lui ca episcop 622; alte versuri 660, 661; înmormântarea 713.
- Ioanovici* (Vasilie), prubar 413.
- Ioil*, econom sf. Mitropolii a Bucureștilor 64.
- Iojika* (Ioan), 432.
- Ionescu* (Nicolae), biblioteca 31, 292, 332, 345, 480, 598.
- Ioniu* (Dimitrie), 704.

- Iordachi, tipograf 386.
 Iorgovici (Iosif, Dr.), profesor 83, 622.
 Iorgovici (Pavel), scriitor și gramatic 82, 591, 622.
 Iosaf, Mitropolitul Moldovei 184.
 Iosif, Episcopul Argeșului 41, 47, 50, 51, 53, 70, 137, 138, 199, 246, 289, 331, 336; către Nicodim Greceanu 42-43; în-dreaptă Mineiul 691.
 Iosif (ieromonah la Neamț), traduce pe Efrem Syrul 243, 246; prefață la Isaac Syrul 296; traducător iscusit 419.
 Iosif II-lea, Împăratul Austriei 45, 117, 198, 199.
 Ipsilante (Alexandru), *Proclamații* (cinci numere bibliografice), Iași 1821 : 387-388. — *Proclamație*, Târgoviște 1821 : 388.
 Ipsilante (Ioan Costandin Alexandru), Domnul Țării-Românești 459.
 Irmologhion, Mănăst. Neamț 1827 : 536. Ἱρμολόγιον, 176.
 Isaac (Schimonah), corector la Neamț 20, 31; traduce *Scara părintelui Ioan*, M-reă Neamț 1814, *Octoih de canoane pentru Pavcerniță*, M-reă Neamț 1816 și *Typicon*, Iași 1816 : 181; din Efrem Syrul 243, 244; din Isaac Syrul 297, 419.
 Isaac (Syrul), *De suflet folositoare carte*, M-reă Neamț 1812 : 71; opera lui tradusă, dar netipărită 180. — *Cuvinte și învățături*, Mănăstirea Neamț 1819 : 295-298, 526.
 Isaia, prorocul 236.
 Isaia (monah), tipograf la M-reă Neamț 288, 314.
 Isaiia, Protosinghelul Mitropoliei din Iași 129, 130.
 Isidor, Episcopul Betei 548.
 Isocrat, 460.
Istoria biblică, Buda 1815 : 119. — Buda 1821 : 382.
Istoria corăbierilor rusești (în Ostrovul Spițberg) 436.
Istoria Vechilui și a Noului Testament, trad. de Veniamin Costache, Iași 1824 : 438.
Istoriia Alexandrului celui Mare, 1809 : 5. — (Sibiu) 1810 : 22. — *Istoria lui Alexandru și a corăbierilor rusești*, 1824 : 435.
 Istrati (Dr. C. I.), 97, 139.
 Italieni, împrumuturi lexicale 590.
 Izvoade de pomenirile ce să fac în fieș-tecare an, Chișinău, 1827 : 538.
 Izvoranu (Scarlat), sluger 70.
 Ἰωάννης (Μοναχός), 155.
 Janot și Colen, povestire 681.
 Jebelul, abonați 247.
 Jidovi, creștinați 346.
 Jósika (Ioan), baron de Brányitska 710.
 Jósika (Stephan), 309.
Jucăreia norocului, traducere de Lazar Asachi, Iași 1816 : 150, 151.
 Julita (Sf.), 159.
 Jung, gravor 259.
 Jupiter, 264, 265.
 Justin, abreviază gramatică 205, 206. V. și Philippide D., Ἰουστινός...
 Justinian (Împăratul), legislator 100, 169, 173.
 Kaian (Demetrius), v. Caian (Dimitrie).
 Kainargic, tractatul 491.
 Kalofer, sat 604.
 Kampe (I. H.), *Descoperirea Americii*, I, Buda 1816 : 151.
 Kaniuv (din Kalofer), culegător tipograf 604.
 Καντεμίρης Δ., v. Cantemir (Dimitrie).
 Karacs (Fr.), litograf 183.
 Karcalechi, v. Carcalechi.
 Kariadi-Guriotis (Evstatie Hagi Ianaki), din Tesalia 664.
 Karsia (Johann G.), din Clisura 431.
 Kaskaba (I.), traduce Διάλογοι Φωκίωνος 320.
 Κάσσιος (Δίων), 176.
 Kaufman (Aug.), gravor 259.
Kecragarion, v. Augustin (Sf. și Episcop).
 Kengyelác (Pavel), *Istoria universală*, trad. de I. Theodorovici, Buda 1824 : 436-437.
 Kiselef (General), 714, 715.
 Kiș (Alexandru), învățat ungar 547.
 Klein, v. Clain (Samuil).
 Kleobul (G.), Πινάκες παιδαγωγικοί, Paris 1819 : 319-320.
 Koessler (L.), librar și tipograf 214.
 Kokon (B.), Παιδαγωγία νέα, București 1823 : 431.
 Kolosy (B.), v. Colossi (V.).
 Konstandin, psalt român 422.
 Kontoleo (Dimitrie), gravor 163, 165, 207, 276, 315.
 Kontos (Polyzois), *Învățături de multe științe*, trad. de Nicodim Greceanul, Sibiu 1811 : 41-45. — Ποικίλη διδασκαλία, Viena 1818 : 279-281. — Ἡθικαὶ φαντασίαι, București 1820 : 356-357. — *Tălmăcirea Sf. Simbol și*

- răspunsul lui Nichifor Theotoc contra Uniților*, București 1829: 662. — Δι' ἐξα-
στίγων παράφρασις τοῦ ἱεροῦ συμβόλου, Bu-
curești 1829: 664.
- Kopitar «Kopitar» 510; biblioteca din
Liubliana 630.
- Koray, v. Coray (Adamantie).
- Kosmelli, traduce din At. Hristopol 386.
- Kovaci (Mihail), *Intru primejdioasa în-
tâmplare a morții ceii fără de veaste*
(Buda 1822): 400.
- Kováts (Nicolae, Episcop), i se închină
versuri 534.
- Kővér (de Réthát, Ioann), dedicație 619.
- Krasovskij (General), guvernatorul Ba-
sarabiei 669.
- Krateros (Hristofor), 348, 349, 350.
- Preisdrucken vom k. k. galizischen Landesgubernium,
Lwów 1817: 213. — Idem (14 numere bi-
bliografice), Lwów 1818: 282-285. — Idem,
Lwów 1819: 322. — Idem (2 numere),
Lwów 1821: 390. — Idem (6 numere),
Lwów 1822: 404. — Idem (6 numere),
Lwów 1824: 445-446. — Idem (7 numere),
Lwów 1825: 478-479. — Idem (2 numere),
Lwów 1826: 525-526. — Idem (15 numere),
Lwów 1827: 562-564. — Idem (10 numere),
Lwów 1828: 607-608. — Idem, Lwów 1830:
716. V. și *Circulară*.
- Kreuchely, consul 435.
- Kreüchely (de Schwerdtberg, L. Baro
Ludovicus), desenator 165.
- Krupenski (Iași), în casa lui se joacă
teatru 365.
- Krupenski (Teodor), consilier titular și
cavaler 323.
- Kutty (Kuti), sat lângă Ceremuș 282.
- Κυριακωδρόμιον, Iași 1815: 163.
- Kyryl, sfânt mucenic 159.
- Καὶδὲ πολιτικὸς τοῦ Πριγκιπάτου τῆς Μολδα-
βίας (Calimah), Iași 1816-1817: 165-176.
- Lachedemoni, 558.
- Lactanție (Sf.), 548.
- La Fontaine, 109.
- Laicsák (Francisc, Episcop), i se închină
versuri 544.
- Lamartine, *Meditații poetice*, trad. de I.
Eliad, București 1830: 690.
- Lambadarie (Λαμπάδαριος) Grigorie, dascăl
de muzică 353, 355.
- Lambadarie (Petre, din Peloponez), dascăl
de muzică, 354, 356, 421, 539. — Σύνομον
δοξασάριον, București 1820: 358-361.
- Lambert (Anne-Thérèse, marquise de)
318, 319.
- Lancaster, metoda 587.
- Landerer (de Fűskút, Ludovicus), tipo-
graf 527.
- Lascar (Manolache), 703.
- Lastryrie, *Învățătura lui Carol Filibert
despre sădirea Bumbacului*, Buda
1810: 22.
- Latiescu (Boldur), ed. *Descrierea Moldo-
vei* 458.
- Lauzus și Lydia, poveste 373.
- Lavra, mănăstire la Sf. Munte Atos 337.
- Lazăr (Gheorghe), *Înștiințare despre școa-
la dela Sf. Sava*, București 1818: 281;
i se atribue *Povătuitorul tinerimei*,
Buda 1826: 499-503; învățat 551; arhi-
diacon și doctor în teologie și legi
591; îl aduce Mitr. Dionisie la 1817:
632.
- Lazáru (Alexie), 102; despre Gazete sau
Novele 104, 105.
- Leca (Const.), pictor 619.
- Legiuirea lui Caragea, București 1818:
225-227 (ed. românească); 271-276 (ed.
grecească).
- Lehnhardt, sculptor din Pesta 290, 710.
- Lemaire (M. H.), scris Lemeru, tradus în
grecește și apoi în românește 490.
- Lemény (Ioan), censor 700.
- Lentulus (Proconsul), *Scrisoare pentru
fața și forma Mântuitorului* 622.
- Leon, Arhimandritul, *Cuvânt de pome-
nire*, Iași 1820: 332.
- Leon (dela Huși), Mitropolitul Moldovei
185.
- Leon, împărat bizantin 100; «hulea icoa-
nele» 145; legislator 169, 173.
- Leopold Comendator, ordin de decorație
1, 13, 15, 30, 85, 116, 406, 434, 475,
625, 700.
- Lepădătescu (Răducanu), condicarul Vis-
tieriei 666.
- Lessing, 109.
- Leunclavius, 521.
- Leventi (Gheorghe), interpret al consula-
tului rusesc din București 348, 349.
- Lex, consilier titular 323, 324.
- Lexicon româno-latino-ungaro-german*,
Buda 1825: 460-464.
- Lhomond (Charles François, «Lomond»),
gramatica lui explicată în românește
688.
- Librior (Gheorghe), v. Pleșoianu Gr.
- Licurg, 640.

- Lilit, 279.
 Lindo, ostrov 62.
 Lipova, școală românească 31, 619, 620, 622; abonați 247; comunitatea română 678.
 Lipoveanu (Nicolae), polcovnic 704.
 Lipsia (Leipzig), Nichifor Theotoc la— 38.
 Liriope, nimfă 672.
 Lilia, v. Pannyhidă.
 Liturghii, Sibiu 1809 : 5. — Râmnic 1813 : 78. — Sibiu 1814 : 105. — Chișinău 1815 : 119. — Râmnic 1817 : 168. — Blaj 1817 : 194. — Iași 1818 : 227. — Sibiu 1827 : 538.
 Lăutărani, eretici 346.
 Livius (Titus), 557.
 Λόγιος Ἐργής, 356.
 Lugoș, abonați 247.
 Lungani, comună în jud. Iași 157.
 Lyvan, «chiederii Lyvanului» 248.
 Mably (Gabriel Bennot de), Διάλογοι Φωκίωνος, trad. de Ecat. Șuțu, Iași 1819 : 320-322; de Simeon Marcovici 322.
 Macarie, Arhimandrit la Căldărușani 419.
 Macarie (Ieromonah), Anastasimataru, Viena 1823 : 414-417. — *Irmologhion*, Viena 1823 : 417-425. — *Theoreticon*, Viena 1823 : 425-427. — *Tomul al 2-lea al Anthologhiei* (Utrenier), București 1827 : 539-541.
 Macarie (Ieromonah și Arhimandrit la M-reă Neamț), traduce *Omiliile* Sf. Macarie 180 și cartea Sf. Isaac Syrul 180, 297.
 Macarie (Macri), *Cuvânt pentru purcătura Sf. Duh*, M-reă Neamț 1816 (în *Arđtare pre scurt...* a lui Athanasie dela Paros) 137.
 Macarie, numele a 2 Mitropoliți ai Moldovei 184.
 Macarie (Sf.), tradus în românește 180.
 Macarie, singhel la Râmnic 703.
 Macariotisa (sau Macrinița), în eparhia Dimitriada, locul natal al Sf. Gherasim 362.
 Macedoneni, domnia 204, 205.
 Macedonia, 254, 257, 308.
 Macrinița, v. Macariotisa.
 Mahomet (Prorocul), învățătura 115.
 Mailandu, așezarea visteriilor de credit 446.
 Maior (Grigorie), episcop 700.
 Maior (Petru, de Dičo Sânt-Mărtin), 482, 510, 549, 559. — *Propovedaniū la îngro-`păciune oamenilor morți*, Buda 1809 : 6-10, 83, 140. — *Didahii adecă învățătură pentru creșterea fiilor*, Buda 1809 : 10, 83, 140. — *Prediche*, Buda 1810-1811 : 22, 83, 140. — *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia*, Buda 1812 : 57, 83, 140, 192, 472, 569, 694, 697. — *Animadversiones in Recensionem Historiae*, Buda 1814 : 105 și traducerea rom. a lui D. Bojinca 1834 : 60. — *Reflexiones in responsum Domini recensentis Viennensis*, Pesta 1815 : 122 și traducerea rom. a lui D. Bojinca, 1834 : 60. — *Istoria Besericeii Românilor*, Buda 1813 : 78, 83. — *Contemplatio Recensionis in Valachicam Anticriticam*, Buda 1816 : 152 și trad. lui D. Bojinca, 1834 : 60. — Epistolă 188. — *Întâmplările lui Telemah*, Buda 1818 : 221-222. — *Orthographia romana sive latino-valachica*, Buda 1819 : 299-304, 462, 464, 591; susține introducerea literelor latine 458. Dialog pentru începutul limbei române 462, 464; susține că «sântem din Romani, iar nu din Dachi» 473. *Apendice* (Th. Aaron) 566.
 Maisner, traduceri 327.
 Mălinescu (Iordache), 59, 60.
 Malinescu, staroste în Botoșani 614.
 Măna lui Damaschin, Iași 1830 : 691.
 Mănăilești, sat în jud. Lăpușna 692.
 Mandas (T.), desenator 259.
 Mănescu (Const. D.), 122.
 Manicati-Safranu (Gheorghe), ajută Grocii din Sibiu 280.
 Maniu-Montan (Nicolaus), *Orthoepia*, Sibiu 1826 : 507, 585; abonat 704.
 Manole (Vasile), *Abetedar greco-romano-bulgar*, București 1827 : 542. Epistatul tipografiei 633; cheltuește pentru Ceașoslov mare 685.
 Manuductor pentru învățătorii școlasticști, Buda 1818 : 223.
 Manuil, «Ritor Marii Besearici» 339.
 Manuilovici (Maxim, Episcop), i se închină versuri 624.
 Manzovici (Constantin), 123.
 Maramureș, comitat 254, 257.
 Marcovici (Simeon), trad. *Dialogurile lui Focion* 322. — *Cuvânt la deschiderea Școalei naționale* 618; *Viața contelui de Comminj* 707.
 Marcul (Efesénul), 145.
 Mareș (Manolache), 703.

- Margela (Ștefan), *Gramatică rusească și rumâniască*, Sanctpeterburg 1827 : 542.
- Marki (Anton de), *Auszug aus der Sprachlehre in deutscher und wallachischer Sprache*, Cernăuți 1810 : 25-27; gramatic 591.
- Maria (Ludovica), Princesesa Austriei 285.
- Maria (Nicolaevna), 289, 346, 428.
- Maria (Pavlovna), 119, 153, 193, 239, 289, 304, 346, 428.
- Maria (Theodorovna), 119, 153, 193, 289, 304, 345, 428.
- Marmontel, *Adelaida sau păstorita alpinească* 216. — *Aneta și Luben*, trad. de Gr. Pleșoianu 1829 : 649.
- Mars, zeul 383.
- Marsilie, 521.
- Martonffi (Iosif), censor 15, 106.
- Măsurî contra ciumei, Chișinău 1829 : 668 (două numere). — *Măsurî pentru stărpirea ciumei* (Iași 1829) 671.
- Matei (Basarab), Vv., 493, 501. — *Hrisov*, București 1830 : 690.
- Matei, personagiu de comedie 364, 365.
- Mathei (Fr. Chr.), 208 (nota), 210 (nota 2).
- Mavrocordat (Alexandru), mare postelnic 111.
- Mavrocordat (Alexandru), Vv., Hrisov 565.
- Mavrocordat (Alex. I. Fugarul), *Воспомогъ въ Вспомогъ*, Moscova 1810 : 29.
- Mavrocordat (Constantin), Vv., 148, 254, 257, 493.
- Mavrocordat (Nicolae), Vv., 254, 257, 493.
- Mavrogheni (Mihail), mare postelnic 203.
- Mavrogheni, tipografia dela Cișmea 225, 331, 712. (Mavroghene) 464.
- Maxim (Sf. sau Mărturisitorul), 147, 148, 217, 307, 572, 706.
- Mediolanul, țara 214.
- Medo-Persii, 465.
- Mehadia, ape calde 714.
- Mehmet, 346.
- Meitani (Ștefan), 204.
- Melenic, abonați 351, 359, 606.
- Meletie (al Athinilor), *Istoria bisericească*, 191, 208, 211, 632.
- Meletie, Episcopul Hușului, 199, 480; mișcarea dela 1821 : 389; traduce *Invățătură părintească*, Iași 1822 : 391; Episcop al Romanului 670.
- Meletie (Sirigos), v. Syrigos.
- Mel'pemensk, artist dramatic 364, 365.
- Mengueli Guéraï II-e (*chan de Crimée*) 531.
- Mensicov (*Prințipul sau Cnezul*), 150, 151.
- Mermeix (Claude), «Clód Merme» 333.
- Merton, v. Sandford.
- Messina, «a Sicheliei» 213, 214.
- Metastasio, 470, 549.
- Metodie, Arhidiaconul Sf. Episcopii Râmnicului 703.
- Mezia, 254, 256.
- Michael (de Fligely), colonel 528.
- Mihail (Pavlovici), 119, 153, 193, 239, 289, 304, 346, 428.
- Mihai (popă), tipograf și gravor 51, 52.
- Mihai-Viteazul, Domnul Țării-Românești, portret și istoria 618.
- Mihuț (Ioann), profesor 83.
- Millo (Iordache), consilier de curte 323.
- Miloradovici, general rus 135.
- Milot, «despre economia lui Ksenofont» 465, 466.
- Miltiz, von 435.
- Mina (Sf.), *Paraclisul* 442.
- Minčaki, demnitar rus 667.
- Mincu (Petre, Brașoveanu), 703.
- Mineiu pe Ianuarie*, Măn. Neamțului 1830 : 691. V. și *Viețile Sfinților...*
- Mineiu de obște*, Chișinău 1819 : 304.
- Minerva, 165, 321, 367.
- Minovici (Ioan), mijlocește tipărirea cărților românești 703.
- Misail (dela Secul), Mitropolitul Moldovei 184.
- Mitrofan, numele a 2 mitropoliți ai Moldovei, unul cu metania la M-reă Neamț 184.
- Mitrofan (shimonah), tipograf la M-reă Neamț 72.
- Mitterpacher (Ludovic), *Invățătură despre agonisirea viței de vie*, Buda 1813 : 81. — *Creșterea frâgarilor*, Buda 1823 : 412.
- Moaler (Petru), *Simbolul plinelor de bucurie simțiri*, Buda 1829 : 661-662.
- Moga (Vasile), Episcop al Transilvaniei 199, 332, 704.
- Moghilă (Petru), Mitr. Kievului, *Pravoslavnică mărturisire* 550.
- Moldova, 254, 255, 257, 258; descriere geografică 102; districtele 177; școală românească 414. Comitetul moșilor monastirești 447; holeră 671.
- Moldovanu (I. M.), canonic, biblioteca 30, 55, 56, 106, 123, 141, 152, 188.
- Moldoveni, 254, 257.
- Molevnic, Chișinău 1816 : 152, 153. — Iași 1828 : 595.
- Molière, *L'école des femmes*, prelucrată

- în rusește 364, 365. — Γεώργιος Δαντινός, București 1827: 560.
- Molitvenic, Brașov 1811: 45. — Blaj 1815: 117. — *Molitvenic bogat*, București 1819: 306. — Chișinău 1820: 333.
- Molnar (Ioan Dr.), Δευτῆς-Βαλαχίσης Σπιαδῆ, Iehre, Sibiu 1810: 27 și Sibiu 1823: 427; gramatic 373, 591; legături culturale cu Iosif al Argeșului 48-49. — *Elementa Grammaticae latinae*, Sibiu (1822) 401. — *Vocabular nemțesc și românesc*, Sibiu 1822: 401-402.
- Monasterjisca, 479.
- Montalbano Giambattista, «Montalban», călător 521.
- Montan (Gh.), *Versuri la nașteré Domnului*, Buda 1813: 81. — *Străduinul în Pesta*, Buda 1816: 153. — Gefährdeter jüdischer Fremden- und einem Pesther Bürger, Pesth 1816: 154. — Kurzgefaßte Geschichte der Walachischen Nation (Buda) 1819: 308; scriitor 549.
- Montesquieu, 558, 682, 683. *Mărimea Romanilor*, trad. de St. Căpățineanu (Craiova?) 1830: 692-693.
- Moroio (Const), 606, 625, 627, v. și Eliad I.
- Moscova, 102, 135, 163, 593; abonați 203; biblioteca Sf. Sinod 208 nota, 210 nota 2.
- Μπαλλιάδος (Γρηγόριος), v. Băleanu (Gri-gore).
- Μπανάτιος, v. Banat.
- Μπογδάνοι, v. Bogdani.
- Μπουσιόκης (Θωμάς), v. Buiuchis (Toma).
- Μπουρής (Κωνσταντίνος), v. Buri (Const.).
- Mucio (Georgiu), dedicație 623. (Mutso Georgius), *Ortografia limbei daco-romane* (Pesta) 189: 630-631.
- Müller (G. F.), 455, 457.
- Mulțămire către Dumnezeu spre surparea dzurbalii* (Urmarea cântării de rugăciune) Chișinău 1826: 511.
- Mumuleanu (B. Paris), *Rost de poezii*, București 1820: 333, ed. II-a, București 1822: 402. — *Characteruri*, București 1825: 464. — *Plângerea și tânguirea Valahiei*, Buda 1825: 476; poet 549.
- Muntenia, v. Țara-Românească.
- Mureșan (Sabin), 314, 317, 327, 484, 680.
- Murgu (Eftimie), Widerlegung der Abhandlung: Erweis, daß die Wallachen nicht römischer Abstammung sind, Ofen 1830: 693.
- Murnu (Gh.), 167.
- Muruza (Alecsandru), 100, 170.
- Muscel, județul 627.
- Musico (Sofia), rostește «orație de ecumen» 444.
- Mustață (Teodor), 204.
- Muzeul Ardelean (Cluj), 322, 432, 447.
- Muzeul Național (Budapesta), biblioteca 428.
- Nagy (Antonius), censor 572.
- Naniescu (Iosif), Mitropolit 710.
- Napoleon (Bonaparte), biruit de Ruși . 104. — *Arđtare despre viața și faptele lui*, Buda 1815: 123; în Rusia 135.
- Nathan (Prorocul), origina fabulei 110.
- Navlon (=Psaltire), 547.
- Neamțu (Mănăstirea), călugări «procopisiți la învățătura ellinéschă» 48, 52; metania mai multor mitropoliți ai Moldovei 184-185.
- Necșani, metohul m-rii Dragomirna 179.
- Nectarie, Episcopul Râmnicului 49, 50, 52. Mitropolit al Ungrovlahiei 78, 112, 188, 199, 306, 307; slăvit de Gh. Lazăr 281.
- Nectarie, Patriarhul Ierusalimului 553.
- Negel (Șerban), vornic 363.
- Negri (Teodor), mare comis 203; publică *Διάλογοι Φωκίωνος* 320.
- Negruzzi (Const.), prefață la Pravila lui Andronachi Donici 99, 101; biblioteca 251, 259, 270; editează *Descrierea Moldovei* 458.
- Nemții, 248, 254, 257, 472.
- Nenel (Zacarias de), 706.
- Neofit, Ἀνατροπή τῆς Θρησκείας τῶν Ἑβραίων (Iași) 1818: 276-279.
- Neofit, Episcopul Râmnicului 573, 574, 630, 662, 664. Locotenent mitropolitan 665; în Obșteasca Adunare 666. Mitropolit 673, 685, 690. Episcop și cărmuitor Sf. Mitropolii 702. — *Instrucțiuni preoților pentru nunți* (Râmnic) 1825: 479-480.
- Neofit, Ierodiaconul și Peloponisianul 115.
- Neofit (dela Neamț), Mitropolitul Moldovei 184.
- Neofit, Protosinghel, Egumen Zglavaciogului 70.
- Neofit (Vamva), *Elementuri de filosofie morală*, trad. de Dinicu Golescu, București 1827: 532.
- Neofit (Mitropolitul Ungrovlahiei), îndeamnă la traducerea Penticostarului 336.
- Neofit, Patriarhul Țarigradului 526, 527,

- Nestor, înțeleptul antic 248, 650.
 Nestor, mare logofăt și efor al școalelor 628.
 Nestorovici (Uroș, Ștefan), Consilier crăesc și inspector al școalelor neunite 124, 129, 153, 154, 221, 249, 377, 395.
 Neuhold (I.), *Invățătură de a face sirup și zahăr*, Buda 1812: 61.
 Neuklitz K. (Νεὐκλίτς), gravor 177.
 Neustädter (M.), 182.
 Nevschiî (Alexandru, Sf.), *Rugăciune la aducerea moaștelor* 428.
 Niagoe (Ștefan), *Calendar*, Buda 1828: 572; *Calendar și planșe caligrafice*, Buda 1829: 623. — *Dialogu său vorbire între învățătoriu și școlariu, despre Romani și Români său Daco-Romani* (autor Șt. P. Niagoe?): 623. — *Statistica Daco-Romanilor și a Serbilor în cele trei Diecesi: Arad, Témészora și Verșeti* (autor Șt. P. Niagoe?): 623. — *Unirea cugetelor*, (Pesta 1829) 667. — *Calendar*, Buda 1830: 680.
 Nica (D.), librar în Iași 546.
 Nichea, soborul 435.
 Nichifor (Callist Xantopol), v. Xantopol.
 Nichifor (Criteanul), Patriarhul Alexandriei, *Slujba Sf. Ioan din Trapezunt* 315, 316.
 Nichifor (dela Morea), Mitropolitul Moldovei 185.
 Nichifor (Theotoc), Mitropolitul Cazanului 33; biografie 36-41. Κοριακωδρόμιον 163; editează pe Isaac Syrul 297-298; contra Uniților 662-664.
 Nicoară (Moysi), 622.
 Nicodim (dela Atos), *Pentru păzirea celor cinci simțiri*, M-reă Neamț 1826: 512; îndreaptă *Apanthisma* 526, 527.
 Nicodim (Greceanul), Arhimandrit, traduce din P. Kontos 41-43, 281.
 Nicodim (monah), îndreaptă cartea *Nevăzut războiu* 485.
 Nicodim (dela Skyropullis), 512.
 Nicola (Iancu, Moldovean), traduce *Culegere de înțelepciune*, București 1827: 531, 532. — *Manual de patriotism*, Iași 1829: 631.
 Nicolae, v. Dimietrievici (Nicolae).
 Nicolae (*Dascolo* în Arad), vinde cărți 622.
 Nicolae (Iancu), v. Nicola (Iancu Moldovean).
 Nicolae, logofătul Sf. Mitropolii 70.
 Nicolae, Patriarhul Constantinoplei 160.
 Nicolae (Pavlovici), Țarul Rusiei 119, 153, 193, 239, 289, 304, 345-346, 428, 511 525, 630, 669, 673, 685, 690, 691, 704, 705; se însoară cu Principesa Șarlota 213; clironom 433; moștenește tronul 480. — *Manifest*, S. Petersburg 1825: 481. — *Așezământul Ocărmuirii Basarabiei* 609. — *Manifest pentru strângerea recruților*, S. Petersburg 1828: 609. — *Manifest*, Chișinău 1828: 609. — *Declarația războiului cu Turcii*, Chișinău 1828: 609. — *Manifest despre tratatul dela Adrianopole*, S. Petersburg 1829: 669, 670 (două numere).
 Nicolae, pitar 307.
 Nicolae (Sf., Biserica din Bolgarseghio Brașovului): 552, nota 1.
 Nicolae (Zugravu), biv polcovnic 703.
 Nicolau (Dimitrie, de Nitta), 73.
 Nicolau-Dupin (Țena), 703.
 Nicolau (Nicola), cheltuește pentru tipărire de cărți 97, 151; traduce *Plutarch nou* 290; v. și Blanchard (Pierre).
 Nicon, cuviosul dela Muntele negru 148.
 Nicopol, abonați 203.
 Nicorița, biserică în Iași 157.
 Niemeyer (H.), «Nimaer» pedagog 224.
 Nifon, iconomul Sf. Episcopiei Râmnicului 703.
 Nil, fluviul 264, 266.
 Nil (Sf. dela Sorsca), cartea lui tradusă moldoveneste 176.
 Ninus, împărat al Vavilonului 672.
 Nitzoglu (Panait), Γραμματικὴ Πώσις-γραφικὴ, Moscova 1810: 29.
 Nizni, abonați 203.
 Noák (Moyse), *Versuri episcopului Francisc Laicsák*, Oradea-Mare 1827: 544-545. — *Versuri episcopului Samuil Vulcan*, Oradea-Mare 1827: 545. — *Elegia Domino Joanni Delinger*, Oradea-Mare 1829: 633.
 Noao cuvinte rusești și românești, București 1829: 628.
 Νομοθεσία τοῦ Ἱωάννου Γεωργίου Καρατζᾶ, Viena 1818: 271-276.
 Новый заветъ (Noul Testament), București 1828: 604.
 Novitale dela armie, Iași 1829: 613, 670.
 Obiceiul de a se roși ouă, (Iași) 1827: 546. (Obradovici?) Dositheî, 250.
 Obradovici (Grigorie), Crăescul a Țărcălușului de Bănat Școalelor celor Serbești și Românești Director 31, 82. In-

- demnare către învâțătura tinerimei
cel românesc, Buda 1811 : 47.
- Obșteasca pravilă, (1830) : 715.
- Octoih, Buda 181 : 47. — Râmnic 1811 :
50. — Blaj 1825 : 474. — Buda (1830) :
698.
- Octoih de Canoane pentru Pavecerniță,
M-reă Neamțul 1816 : 155. v. și Isaac
Shimonah.
- Octoih cu Catavasier, Buda 1826 : 514.
- Octoih mic, Brașov 1810 : 28. — Iași 1818 :
238. — Sibiu 1826 : 516.
- Odesa, abonați 203; refugiați greci și mol
doveni 390.
- Odiseu, 650.
- Ofni, fiul lui Ili 148.
- ⟨Olahus⟩ Mathaeus, 309.
- Olahus (Nikolaus), 309.
- Olănescu (Iordache), vistier 704.
- Olănescu (Petrache), polcovnic 704.
- Olănescu (Toma), clucer de arie 704.
- Olga (Nicolaeвна), 428, 477.
- Olimp (Olimbul), muntele 470, 474.
- Ol'sevska (d-ra), artistă dramatică 364,
365.
- Olt, județul 627; scutit de impozite 213;
râul 254, 257.
- Omer (Omir) 109, 268, 269, 334, 335, 469,
470, 471, 533, 548.
- Omul de lume, trad. de Csokotis Gergely
V., Viena 1819 : 309.
- Onofreiuvi (Ioann), tipărește Calendar
zilnic, Iași 1830 : 681.
- Oprian (Gheorghie), 372.
- Oradea-Mare, Biblioteca diecezană epis-
copească 31, 56, 61; directorat școlar
395, 399.
- Orânduială pentru sfințire Bisericii, Iași
1809 : 12. — București 1809 : 12.
- Oravița, abonați 247.
- Ordin către președintele divanurilor Mol-
dovei și Valahiei (Chișinău) 1829 : 667.
- Ordin pentru oprirea vânatului (Bucu-
rești) 1830 : 714.
- Orest (tragodia), 650.
- Orfeu, «Orfevsü» 422. «Thracul» 548.
- Orșova, 177. (Orșova-Mehadia) abonați
247.
- Oștiră Franțezilor în Rossia, București
1826 : 516.
- Otetelișanu (Grigorie), iubitor de muze
703.
- Otetelișanu (Iordache), mare serdar 703.
- Ovidiu, 334, 470.
- Oxonîa, localitate 244.
- Pactol, râu 264, 266.
- Pafnutie, dascălul, traduce Patericul 597.
- Pafnutie, tipograf 524.
- Pahomie (dela Putna), Mitropolitul Mol-
dovei 184.
- Pahomie (St.), 240, 444, 673.
- Paisie, stareț la M-reă Neamț 132, 133,
297. — Viața starețului Paisie dela
Neamțu, M-reă Neamțul 1817 : 178-179.
- Paladă (Gheorghie), stolnic 70.
- Paladi (Iacovache), 323.
- Palladi (Teodor), Către iubitorii de lu-
mină compatrioți (București 1824) 441,
442.
- Paleologii, Impărați 169, 172. v. Ioan Pa-
leologul.
- Palin, guvernatorul Basarabiei 564, 565.
— Poruncă deschisă, București 1829 :
665.
- Panaïoti (Alexandru Gheorghie), 251.
- Pandora, cutia — 100.
- Pan (I.), din Brașov 627.
- Pan (Niculae), din Brașov 627.
- Pann (Anton), Azion, București 1819 :
312. — Calendarul lui Bonifatie Seto-
sul, București 1821 : 382. — Cântări de
stea, București 1822 : 402. — Versuri
musicești, București 1830 : 698. Cum-
pără Dialoguri francezo-române 703.
- Panonia, 254, 257.
- Panovici (Ioan), 704.
- Pannyhidă și Litia mică, Râmnic 1809 :
13. — Iași 1821 : 382.
- Pap (Theodor), Trista predică la îngro-
parea Episcopului Ioan Bob și testa-
mentul lui, Sibiu 1830 : 700.
- Papadimitrie (K. G.), din Scaunele Epi-
rului 361.
- Papadopulu (Nicolau), Cărticică îndemă-
natică, trad. de Mitr. Veniamin, Iași
1819 : 312-313.
- Papakoszta (Pelagia), 313.
- Papazoglu (Const.), 204.
- Papazoglu (Ianache, medelnicer), traduce
Cuvinte de Dion Filozoful 460.
- Pappa (Anstassio Emmanuel), trad. în
nemțește din A. Hristopol 386.
- Paraclis, v. Acatist.
- Paraclisul pentru familia imperială ru-
sească, Iași 1809 : 3. V. și Carte de
rugăciuni pentru cerere de biruință.
- Paraclisul Sf. Haralambie și al Sf. Mina,
(Brașov) 1824 : 442.
- Paraclitichi, v. Octoih.
- Parascheva, clucer de arie, traducător, 516.

- Paraschiva (Sf.), dela Iași 343.
 Paraschivescu (Armașul), 703.
 Paris, 502; întoarcerea lui Eufrosin Poteca 629.
 Parmentier, 81.
 Partenie (cel bătrân), Patriarhul Constantinopolului 208, 209, 211, 550, 553.
 Partenie, Mitropol. Adrianopolului 209, 211.
 Parthenie, Episcopul Râmnicului 452.
 Parthenie (Sf., dela Agapia), 55.
 Partzulla (Mihail), Γραμματική γαλλική., Viena 1814: 111.
 Pascal, 683.
 Pateric, București 1828 : 595.
 Patmos, insula 136.
 Patras (cel vechiu), locul natal al lui D. Fotino 261, 262.
 Patroclu, 533.
 Patzko (Franz Ioseph), tipograf 308.
 Paulin, Episcopul Nolei 548.
 Pavli (Mihalache), 704.
 Pavlovici (Ioan), așezător de slove 413.
 Pavlovici (Vasile) și frații 703. V. și Alexandru I, Constantin, Mihail, Nicolae (Pavlovici).
 Pendedéca (Constantin), 390.
 Penticostar, București 1820 : 335.
 Pentru facerea zaharului, Buda 1812 : 61.
 Pentru scoposul Rossienestii însoțiri a Bibliiei, Chișinău 1818 : 215.
 Peșacov (Constantin) și frații 703.
 Pesta, abonați 151; pleacă Eufrosin Poteca 629.
 Petrarca, 483.
 Petrof, procurorul divanului 714.
 Petrovici, profesor în Vârșeți 712.
 Petrovici (George), lihrar în București 648, 649, 659, 688, 702, 703.
 Petrovici (Naum), *Versuri lui Uroș Șt. Nestorovici*, Buda 1815 : 124. — *Versuri Domnului Athanasie Grabovski*, Buda 1816 : 155; i se atrihue *Manu-ductor-ul* 224; traduce *Pedagogia și Methodica*, Buda 1818 : 247-250; *Neujahrsgedent*, Buda 1819 : 313; îngroparea lui 443.
 Petrovici (Palin, Fedor), *Predložanie pentru proviziuni*, 1828 : 610.
 Petrovits (Georgius), *Censor Librorum* 395, 411, 412, 429, 430, 434, 444, 459, 485, 490, 491, 494, 519.
 Petru-cel-Mare, Țarul Rusiei, povești despre el, traduse «din Ștelin» 327; a turburat Europa 466; luminătorul Rusiei 587.
 Petru (din Efes, Efesiul), 312, 360, 361, 417. — Νέον ἀναστασιματάριον, București 1820 : 351-356.
 Petru (Moraitul), 422.
 [Pe]lru (P. T.), gravor 136.
 Petru, Patriarhul Antiohiei 148.
 Petru (Pavel Aaron), Episcop, *Păstori-césca Poslanie sau Dogmatica învă-țăturd* (în Floarea adevărului) 144; mormântul 700.
 Petru, protopsalt 420, 421.
 Peysonnel, «Peysonel» 521.
 Pezostrat, 260, 262.
 Philippide (Daniil), Ἱστορία τῆς Ῥομανίας, Lipsca 1816: 176. — Γεωγραφικὸν τῆς Ῥομανίας, Lipsca 1816: 177. — Ἀπόπειρα ἀναλύσεως τοῦ νοουμένου, Lipsca 1817: 198. — Ἐπιτομή τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Πομπηίου Τρόγου, Lipsca 1817: 204 (traducere din latinește). — Φλόρου ἐπιτομή τῶν Ῥωμαϊκῶν, Lipsca 1818: 251.
 Picot (Em.), 623.
 Πίνακες παιδαγωγικαὶ κατὰ τὴν ἀλληλοδιδακτικὴν μέθοδον, (Iași 1820): 362.
 Pindar, 548.
 Pinedo (din Amsterdam), *Testamentul unui jidov bogat* 618, 619.
 Piscupescu (Șt., Dr.), *Mijloace de ocrotirea ciumei*, București 1824 : 442. — *Oglinda sănătății*, București 1829 : 633-648.
 Pius al XI-lea, Papa, dăruiește Academiei 460.
 Plastara (Atanasie), 203.
 Platon, 109, 147, 267, 268, 533, 640.
 Platenchi (Dimitrie), pruhar 386.
 Pleșoianu (Ana), *Câteva istorii moralecești* (anunțate) 702.
 Pleșoianu (Grigore) și Gh. Librier, *Abețedar greco-român*, București 1825 : 476, 542.
 Pleșoianu (Grigore), *Abecedar* 1828: 598 — *Cele dintâiu cunoștințe* 1828 : 600. — *Abețedar francezo-românesc*, (Craiova?) 1829 : 648-649. — *Grămatică r(omânească*, Craiova 1829) : 658. — *Caligrafie*, Sibiu 1829 : 658, 659; traduce *Gramatica franțuzească* : 688. *Dialoguri francezo-române*, (Craiova?) 1830 : 689, 701-704. V. și Marmontel.
 Pleșoianu (Hagi Gheorghe Lipscanu), clucer 702.
 Plinius (cel-mai-tânăr), 533, 603.
 Plinius (Caius Caecilius, Secundus), 661, 662.
 Pluifa (Athanasie), 660.

- Ploești, a stat P. Kontos 356.
- Plutarh, 333, 335, 533; *pentru creșterea pruncilor* 377; interpretat în școlile grecești din Principate 657.
- Poarta turcească, v. Turcia.
- Pobrata (Mănăstirea), metania Mitropolitului Dositheii al Moldovei 184.
- Poëmation de secunda legione valachica*, v. Tannoli (Silvius).
- Poenaru Ghica, v. Ghica Poenaru.
- Poenaru (Ioniță), 703.
- Polidor, erou în Noul Erotocrit 260, 261.
- Polizov (Hagi Gheorghe), ajută tipărirea de cărți bulgărești 575 și rusești 704, 705.
- Polizu (Anastasie, Hagi-Gheorghe) 454.
- Polyeleul*, Buda 1814 : 106.
- Πολυαίνης (Νικόλαος), v. Polyenis (N.).
- Polyenis (N.), Γενική ιστορία, Iași 1820 : 361. — Διατριβή εις τήν παλαιάν ιστορίαν τῆς Ἑπείρου, Iași 1820 : 361.
- Polyxeni (ἡ Πολυξένη), tragedie în versuri 349, 350.
- Ponturi pentru arendare* <Iași 1824> 447.
- Ponturi pentru urmarea avaturilor și a împlinirilor* (Iași) 1815 : 124.
- Pop (Constantin), «doctor legilor» la Pisa 551 nota 5.
- Pop (Hagi-Constantin), 627, 704.
- Popp (Costa, Dimitrie), paroh Aiudului 95; prefect de tipografie 116, 117, 190; protopop și notariuș Scaunului vlădicesc 142, 187.
- Popp (Vasilie L.), *De Funeribus plebejis Daco-Romanorum... Dissertatio inauguralis*, Viena 1817 : 188. — *Despre apele minerale*, Sibiu 1821 : 382. Prefață la Psaltirea în versuri a lui P. Prale 547-552.
- Popescu (Alecsandru), sluger 703.
- Popescu (Constantin), *Odd Episcopului Iosif Vurus*, Oradea Mare 1823 : 428.
- Popovici (Dimitrie Mihailo Râmnicăeanu), tipograf 77, 78, 162, 188, 195, 287, 325.
- Popovici (Dionisie), v. Dionisie Popovici.
- <Popovici> Gheorghe, la învățătură 248.
- Popovici (Gheorghe, Râmnicăeanul), tipograf și gravor 77, 78, 162, 195, 196.
- Popovici (Iosif), librar în București 546, 703.
- Popovič (Nicolae), primește dedicație 247.
- Popovici (Nicolae Râmnicăeanu), tipograf 77, 162, 188, 195.
- Popovici (Ștefan, Eustatie), ajută tipărirea de cărți bulgărești 575 și rusești 704, 705.
- Popovici (Theodor), culegător tipograf 184.
- Popovici (Toma), *Cuvântare la îngroșarea lui Naum Petrovici*, Buda 1824 : 443.
- Portogalez, 473.
- Poteca (Eufrosin Dimitrie, ieromonah), traduce din Darvari Dim. 218, 220 : profesor 490, 493. — *Cuvinte panighyrice și moralnice*, București 1826 : 517, 548; traduce *Elemente de filosofie, logică și etică* 628, 630; cuvântări la Curtea domnească și la Sf. Sava 628.
- Pouqueville, «Puchevil» 521.
- Povđuire câtră Arithmetică*. Buda 1822 : 402.
- Povđuiri pentru holeră* (București 1829) 671.
- Povđuitorul tinerimei*, Buda 1826 : 499.
- Prahova, județ 627.
- Prale (Ioan Moldovanul), *Urmări pe morminturi* <Iași> 1820 : 338. — *Psaltire în versuri*, Brașov 1827 : 546.
- Pravile pentru vânzarea lumândrilor în biserici* (Chișinău) 1829 : 667.
- Pravilioara*, București 1800 : 94.
- Pravoslavnică mărturisire*, București 1827 : 553.
- Praxitel, 367.
- Predescu (Constantin), stolnic 70.
- Proclu, Arhiepiscop, *Cuvânt la Sf. Paști* 536.
- Procopovici (Theofan), Arhiepiscopul Novgorodiei, *Istoria pentru împădchirea cea pentru purcéderea Prea-Sf. Duh*, M-reă Neamțul 1816 (în *Arđtare pre scurt...* a lui Athanasie dela Paros) 137.
- Pruba noului tipariu de musichie*, M-reă Neamțul 1830 : 715.
- Prut, carantine 671.
- Psaltire scurtată de Sf. Augustin*, București 1820 : 339. — Ψαλτήριον συνεπιμνηθέν, București 1820 : 362.
- Psaltire*, Blaj 1809 : 13. — Brașov 1810 : 28. — Sibiu 1811 : 54. — Buda 1813 : 81. — Buda 1817 : 188. — Iași 1817 : 189. — Mănăstirea Neamțul 1817 : 189. — Râmnic 1817 : 195. — Buda 1818 : 238. — Chișinău 1818 : 239. — Iași 1818 : 240. — Râmnic 1819 : 313. — Brașov 1820 : 339. — București 1820 : 342. — Mănăstirea Neamțul 1824 : 443. — Sibiu 1826 : 518. — București 1827 : 554. — București 1830 : 704.

- V. și *Alégere din toată Psaltire, Cântări 9 din Psaltire*, Prale (Ioan Moldovanul).
- Publicație despre semănături* (București) 1829 : 665.
- Publicație* (pentru cercetarea documentelor de proprietate), București 1830 : 714.
- Puiu, Mitropolitul Bucovinei 628.
- Pulievici (Athanasie), negustor în Pesta 81.
- Putna (Mănăstirea), metania mai multor mitropoliți moldoveni 184-185.
- Putnik (Ioseph, Episcop), i se închină versuri 624.
- R**acine, «Rasin» 335, 470.
- Racoe (Teodor), *Prospect*, Lwów 1817 : 195. — *Chrestomaticul românesc*, Cernăuți 1820 : 327-328.
- Racoviță (Alexandru), traduce din franțuzește în grecește 490.
- Rădeni, sat în jud. Lăpușna 692.
- Radovici (Constantin din Golești), v. Golescu Dinicu.
- Radu (Vodă-Negru-Basarab), 254, 257.
- Radu-Vodă (al IV-lea, cel-Mare?), 501.
- Radu (Mihnea Vv.), «surnommé le Grand (1623-1626)» 530.
- Radu (Șerban), domnul Țării Românești, portret și istoria domniei 618, 619.
- Radzikovskij, artist dramatic 364, 365.
- Rafail (Guriotis, din Schitul Sf. Ana), Vieața Sf. Paraschiva 207, 208, 210, 211.
- Rafail (Ieromonah, protosinghel), traduce și tipărește *Vîiața Sf. Vasilie cel Nou* 162. — *Minunile Fecioarei Mariei*, Râmnic 1820 : 325, 326.
- Rafail (monah la M-rea Neamț), tipograf, gravor 64, 69, 70.
- Rafail (Sf. dela Agapia) 55.
- Ralet, vel vornic 363.
- Râmnic (Vâlcea), abonați 689, 703.
- Râmnicianu (Naum), 476.
- Rânduiala slujbei în vreme de război* <Blaj 1806-1818>: 286 (două numere).
- Rânduiala Sf. Maslu*, Brașov 1810 : 29.
- Rânduiala pentru schima monahicească*, Măn. Neamțul 1815 : 116.
- Rânduiala sfințirii apei*, Buda 1816 : 155.
- Rânduiala Panhidei*, Chișinău 1817 : 194.
- Rânduiala sfințirii bisericii și a primirii ereticilor în Biserica Răsăritului*, Chișinău 1820 : 345.
- Rânduiala pomenirii ostașilor*, Chișinău 1826 : 518.
- Râșca (Mănăstirea), metania Mitropolitului Theofan al Moldovei 184.
- Rășcan, «Reșcan», vornic 489.
- Rășcan (Dimitrie), consilier de curte 323.
- Rășcan (Matei), 323.
- Răspunsul la cârtiré... asupra lui Petru Maior*, Buda 1814 : 106.
- Redslob (Ioan Lud.), 455.
- Regulele scolastice*, Buda 1816 : 156.
- Reifenkugel (K. Dr.), 56.
- Relații despre războiul ruso-turc*, Chișinău 1828 : 610.
- Ricaldi, Trista ucidere a Grofului — 76.
- Rizion, oraș în eparhia Trapezuntului 316.
- Ρίζος (Ῥαζόζης), 386.
- Roja (G. C.), *Măestria ghiovdăsirii românești cu litere latinești*, Buda 1809 : 13-14. — *De luxu in medicamentis...*, Viena 1812 : 61.
- Roja (Nicolae), negustor 124.
- Roma, 131, 142, 205, 206, 244, 254, 256, 308, 558, 559.
- Roman, abonați 151; spitalul Sf. Monastiri Precista 529.
- Romani, istorii și învățături 30; creșterea pruncilor 30; strămoșii Românilor 291, 566-568, 570, 620-621; coloniști în Dacia 308; starea socială 320; păgâni 367; căderea 465; viteji 371, 470. Latini 472. Tőkölly tendențios despre colonii 558-559; popoare neolatine 569; patrioți 631.
- Românii, n'au *Gazete sau Novele* 105; îmbogățesc limba 149; săraci, nu pot cumpăra cărți 248; colonie a Romanilor 559, 567; se trag numai din Romani 568, 570; împrumuturi lexicale 590-592; îndemnați spre luminare 623; «rob înfierat de dajdie» 635; au *scrisoare neînțeleasă* de Europeni 659; scoaterea literelor latine 679; origina romană 693-698; «învăpăiați» la cultură 711.
- Romanov (Iosif), librar în București 546, 702, 703.
- Romulus, 585, 678; «strămoșu Românilor» 372; întemeiază Roma 558.
- Roșanu (Anăstase), serdar, la băi 714.
- Roset (Anica, născută Bogdan), îi dedică o carte doctorul Chiriacopol 530.
- Roset (Dracachi), vel vornic 363.
- Roset (Iordachi), vel vistiernic 487.

- Roset (Scarlat), plătește tipărirea *Gramaticii* lui Eliad 579, a *Caligrafiei* și *Gramaticii* lui Pleșoianu 658.
- Rosetti (Rosnovanu N.), agă, metoda ali lodidactică 319, 320, 551 (nota 4).
- Rossondnițkij, personaj de comedie 364, 365.
- Rousseau (J. J.), Contract social 682, 693.
- Rozier, 81.
- Rückert (Christian-Albert), *Invățătură pentru facerea păinii*, trad. rom. de Alex. Beldiman, Iași 1818; ed. II-a, Iași 1829 : 659.
- Rugăciune de mulțumire*, Chișinău 1826 : 485.
- Rugăciuni cântă... Născătoarea de Dumnezeu*, București 1819 : 313.
- Rugăciuni*, v. *Culegere a multor rugăciuni*.
- Rumpf (I. D. F.), *Alexandru I. Împăratul a toată Rossia*, Buda 1815 : 125.
- Rusia, 254, 257; la 1821 : 389; «cătră patriia noastră scutitoare» 614.
- Rusiko, mănăstire în Atos 207, 210.
- Russo (D.), biblioteca 111, 198, 204, 206, 258, 262, 276, 279, 281, 319, 320 (nota), 322, 351, 356, 357, 358, 361, 386, 560, 664, 665, 713; posedă lucrarea manu scrisă a lui At. Xodilos, Πρόοδος τῆς ἐταιρείας τῶν φιλικῶν ἐν τῇ ἑπαναστάσει 387.
- Russo (Iancu), 323.
- Sabini**, 558.
- Săcărâmb, sat în Ardeal 101.
- Șadel (Friderich), testamentul 618.
- Sadic, «istorie asiatică» 682.
- Saint-Pierre (Bernardin de), *Bordeiu indiesc*, trad. de Leon Asachi, Iași 1821 : 383.
- Salonic, abonați 359.
- Sammier*, revistă germană 386.
- Samuil Vulcan, v. Vulcan (Samuil).
- Samurcaș (Dimitrie Dr.), traduce din nemț. în grec., *Invăț. pentru facerea păinii* 240-241 și 659-660; i se dedică Ἐραστος 317, 399.
- Samurcaș (Ruxanda), traduce Ἐραστος, Iași 1819 : 316-317, 399-400.
- Sandford și Merton*, istoria lor 373.
- Sandul, tipograf în Blaj 95, 187.
- Sanoc (ținut), călătorie cu poșta 607.
- Sant-Petersburg, 186, 213.
- Șaptăl, 81.
- Sapunov (Trevneanul, Petru), traduce *Noul Testament* în bulgărește 605.
- Sarațini, creștinați 346.
- Sârbi, 248, 249; istoria 497.
- Sárdy (Samuel), tipograf 706.
- Șarlota (Principesă), se mărită cu Nicolae Pavlovici 213.
- Saru (Sava), 197, 200, 251, 270, 279.
- Saul, 340.
- Săulescu (Elenca), la băi 714.
- Săulescu (Iordachi, prof.), înscrie elevi la Școala m-rii Trei Ierarhi 606.
- Săulescu (Nicolae), logofăt 714.
- Sava (Aurel V.), dăruște Academiei 323, 433, 565, 566, 610, 668, 669, 671.
- Savva (Ioan), liptcan 703.
- Savva, numele a 2 mitropoliți ai Moldovei, cu metania la M-rea Putna 184.
- Savva (Sf.), 157.
- Sayrinos (Iacov, 1667-1730) 312.
- Scaevola (Mucius), «Muție Ștevoa 631.
- Scara Părintelui Ioann*, Mănăstirea Neamțul 1814 : 106. V. și Isaac Shimonah.
- Scard a cuvintelor celor streine*, (Iași 1815): 125.
- Scarlat (I.), traduce din nemțește Γενική ιστορία 605-606.
- Scavinskii (Daniil), *Odă (Iași)* 1825 : 477.
- Schematismus și Calendar*, Oradea-Mare 1820 : 347. — Oradea-Mare 1822 : 403. — Oradea-Mare 1824 : 444. — Oradea-Mare 1827 : 554. — Oradea-Mare 1828 : 603. — Oradea-Mare 1829 : 660. V. și *Calendar*.
- Schmid, «Șmid Vurthaimer. tălmăcitorul Bibliei» 455.
- Schobel, tipograf 55. (Franțiscus) 182. (Francisc Schobeln) 227, 339, 393, 484, 547.
- Schwartner (Marton), v. Costin Toma.
- Sciți, 254, 257.
- Sculeni, carantina 400.
- Scurtă ardare despre luare Parisului*, Buda 1814 : 109.
- Scurtă ruscăd gramatică*, Chișinău 1819 : 298.
- Șcutari (Maria), rostește orație de ecsamen 444.
- Secu, mănăstirea 179; metania mai multor mitropoliți ai Moldovei 184.
- Seher (J.), sculptor-gravor 414.
- Seianos (Alexandru), laudă pe Ralu Suțu 318.
- Selianovschi (S.), tipografie grecească în Moscova 29.
- Seligher (I., Dantistul), *Povățuire pentru curățeniia guri*, București 1828 : 603.

- Seminarul de bizantinologie (București), bibliotecă 535.
- Semiramis, 465.
- Seneca, 147, 533.
- Σεραφεῖμ Καρακαληγός, v. Serafim Caracalinos.
- Serafim (Caracalinos), Arhimandrit și Stareț la Trei-Ierarhi 112, 196, 197, 207; minuni ale Sf. Parascheva 209, 212.
- Serafim (din Eski-Zagora), traduce Noul Testament în bulgărește 605.
- Serafim (din Hios), stareț la M-reă Bur-novo 197.
- Serafim (Pissidios, al Anghirei (1783) 112.
- Séraphin (J.), *Dissertation sur les fièvres bilieuses*, Paris 1815: 125-129. — Διατριβή περί τῶν ἐν γένει χολερικῶν πορεῶν, Paris 1815, traducere în grecește de G. C. Typaldos 129.
- Séraphin (Pierre), dragomanul Franței în București 128.
- Șerban, «Șărban», protopsaltul „Curții domnești 418, 422.
- Serbia, 255, 258.
- Seres, abonați 606.
- Serghiad, profesor grec 704.
- Sfătuire pentru Biblie, Chișinău 1821 : 385.
- Sfatul maicei către tinerime, Buda 1815 : 129.
- Sfânta Muceniță Eofimia, Chișinău 1825: 477.
- Sfântul maslu, Mănăst. Neamțul 1825 : 477.
- Sfințirea apei cei mici, Iași 1819 : 287.
- Sholasticescul fruct al tinerimei romane, Buda 1824 : 444.
- Sibiu, abonați 151, 704; colonia grecească 280.
- Siler (Baron), locțiitor de Consul 714.
- Silvestru, Arhimandrit și Stareț al M-ri-lor Neamț și Secu 87, 91, 94, 96, 107, 109, 111, 115, 116, 133, 136, 137, 147, 155, 179, 189, 190, 191, 246. V. și Sylvestru.
- Șimani (Leopold), *Pruncii cei pădrăsiți*, trad. de Ioan Theodorescu, Buda 1830: 709.
- Simeon (Logothetul), *Graiurile Maicii lui Dumnezeu*, Iași 1826: 518. V. și Symeon.
- Simion (Popa Symeon), gravor 95, 184, 186, 230, 246, 287, 405, 406, 487, 489, 528, 539, 554, 569, 595.
- Simion (Ștefan), Mitropolitul Ardealu-lui, 549.
- Șincai (Gh.), *Aritmetica*, Blaj 1785: 62; gra-matic 591.
- Sinesie (Sfetagorețul), 539.
- Sipar (Timotei), profesor 704.
- Школа женщинъ или ночные приключенія (= Școala muerească sau întâmplările nopții), prelucrare dramatică jucată la Iași 364.
- Slatina, s'a învățat Gramatica lui Eliad, 579.
- Slătineanu (Iordachie), *Sofronim: Greaca noao*, adică *Ahilefs la Schiro* 327, 549.
- Slavi, 568.
- Slavonia. Directorat școlar 396.
- Slujba Sfântului Isaia, Iași 1815 : 129.
- Slujbă în ziua încheierii păcii între Ru-sia și Suedia și la aducerea moaște-lor Sf. Alexandru Nevski, Chișinău (1823): 428.
- Snierer (Ioan), tipograf 73, 270.
- Șobel, v. Schobel.
- Socola, Seminarul 383, 632, 708.
- Socoteala Societății biblice pe anii 1820-1821, trad. de St. Margella, Chișinău 1822 : 403. — Idem, pe anul 1822, Chișinău 1823 : 429.
- Socrat, 109, 147, 533, 588. (Σωκράτης) 176.
- Sofia (Народната Библиотека), 575, 577.
- Sofronie, *Viața Evanghelistului Ioan* 380.
- Sofronie (din Cioara), călugăr împotriva Unirii cu biserica catolică 86.
- Sofronie, Episcopul Hușului 670.
- Solarič, slavist 558.
- Soliman II, sultan 530.
- Solon, 165, 640; animator în «Atina 470.
- Sombor, școală pentru Sârbi 396.
- Șordan (Dr.), profesor 712.
- Sosipatru, v. Iason.
- Sozima (Iordache), 703.
- Sparta, 272, 273.
- Spartani, 558.
- Spyridon (Sf., Episcopul Trymithunde), slujba 452.
- Sremul, Directorat școlar 396.
- Στασιπρίτης (Αθανάσιος), v. Atanasie Sta-ghiritul.
- Stamatiadi (Petru), traduce *Atárnare a-supra tarafului ocheliștilor*, Iași 1819: 315.
- Stâncă, «Lagărul dela Stâncă» 390.
- Stanciu (Bucureșteanul), tipograf 5.
- Stancovici (Ignatie), 154.
- Starușkevici, personagiu de comedie 364, 365.
- Statulă ocărnuiră a Oblastei Bassara-biei, 1828 : 609.
- Statutul Carantinei, Chișinău 1818 : 214.

- Ștefan-cel-Mare (al Moldaviei), 501; portret 618; istorie și portret de C. Lecca 619. V. și Étienne le Grand.
- Ștefan (D.), meșter aurar din Linotip 360, 361.
- Ștefan, fiul lui Vasile Lupu, nașterea lui 209, 212.
- Ștefan (Ierodiacon), traduce *Viețile Sfinților*, Neamțu 1808-1815 : 181.
- Ștefan (Munteanul), Mitropolitul Moldovei 184.
- Ștefan (Sf.), 159.
- Steele (Costache), bărbier 703.
- Sterghios (Hagi-Teodosie) din Nausa 360, 361.
- Știrbei (la 1830), 714.
- Στράβων, 176.
- Strastnic*, Buda 1816 : 156, 157. — Blaj 1817 : 189.
- Stratimirovici (Ștefan), Mitropolit în Carloviț 47, 56, 156, 157, 186, 514, 523; i se închină versuri 625.
- Stratonie ieromonah, tipograf la Iași 185, 189, 230, 293; la București 459, 503, 517.
- Strelbițchi (Policarp), gravor 147.
- Strelbițchi (Mihail), Protoierei, gravor 87, 92, 94, 96, 115, 116, 136, 138, 147, 155, 179, 189, 447, 454.
- Sturdza (D. A.), 623.
- Sturdza (Elenco), odă la nunta ei 477.
- Sturdza (Ion Sandul), Domnul Moldovei 391, 405, 412, 414, 438, 443, 447, 454, 477, 485, 486, 489, 512, 518, 526, 529, 536, 552. — *Intărirea anaforalei clirosului* (Iași) 1823 : 432. — *Cartea slujbaşilor goștinari*, Iași 1824 : 446. — *Cartea slujbaşilor vâdrari*, Iași (1824) 446; după anul 1821 : 450. — *Carte pentru birul satului* 1826 : 525. — *Carte către goștinari*, Iași 1827 : 561. — *Intărirea anaforalei*, Iași 1827 : 561.
- Sturza, *Pomelnicul morților familiei* (1822-1828) : 611.
- Sturza (Alexandru), agă 561; (Alec), vel vistiernic 671.
- Sturza (Balița) Vv., 611.
- Sturza (Const. Dem.), 663.
- Sturza (Dumitrache), vel logofăt 363. (Dumitrașcu), mare ban 552, nota 1.
- Sturza (Filip), 611.
- Sturza (Grigorie), logofăt 241, 363, 487.
- Sturza (Ioan), consilier de colegiu 323.
- Sturza (Mihail), biv vel agă 98; vornic 383; inspectorul școalelor 551; înnoește Gimnaziul Vasilian dela Trei Ierarhi 632.
- Sturza (Sămina), 611.
- Sturza (Toader), mare spătar 552, nota 1.
- Suciava, Scaunul Moldovei 102; moaștele Sf. Ioan din Trapezunt 315.
- Suciu (Moise), *Semnul bucuriei și a poftei inimei*, Buda 1829 : 660-661.
- Șuliovski (Ghe.), 14.
- Șumlia, cetate 610.
- Supplex Libellus Valachorum*, 309.
- Sutescu (Ioan), postelnic 704.
- Suțu (Alexandru Nicolae), Domnul Țării-Românești 287, 288, 306, 307, 313, 314, 318, 320, 325, 326, 330, 335, 339, 342, 351, 357, 359, 362, 369, 381.
- Suțu (Costache), vel vistier 666.
- Suțu (Costandin), členul Divanului 714.
- Suțu (Ecaterina), traduce *Διάλογος Φωκίωνος* Iași 1819 : 320-322.
- Suțu (Mihail), Domnul Moldovei, pomenirea lui 332.
- Suțu (Mihail), mare spătar 199.
- Suțu (Mihail Gr.), Domnul Moldovei 292, 295, 329, 332, 380, 384. — *Intărirea anaforalei marilor boeri* (Iași) 1820 : 363.
- Suțu (Ralu), *Παραίνεσις μητρός πρὸς θυγατέρα*, Veneția 1819 : 318-319.
- Suțu (Sevastia), soția lui Mihail Suțu Voevod, pomenirea ei 332.
- Συλλογὴ διαφόρων τραγωδιῶν, București 1820 : 348.
- Sylvestru, Patriarhul Antiochiei 148.
- Symeon (noul Bogoslov), viața 18.
- Synă (muntele), 400.
- Συναπταὶ καὶ Ἐκτενεῖς λεγόμεναι ἐν καιρῷ πολέμου, Iași 1809 : 20; ed. românească, *Carte de rugăciuni...* 3.
- Σύνοψις μεγάλῃ τῆς Νοχθιμέρου Ἀκολουθίας, Iași 1813 : 92.
- Syrigos (Meletie), compune slujba Sf. Parascheva 207, 210.
- Syrul, v. Efrem și Isaac Syrul.
- Szabó (Ioannes), revisor 508.
- Σωζόμενος, 176.
- Tabelă despre trecerea vitelor peste graniță* (București) 1830 : 714.
- Tablă pentru înaltele împărătești praznice*, Iași 1828 : 606.
- Tablă de plata Cămindritului* (București) 1830 : 715.
- Tablă pentru plata vindriciului* (București) 1830 : 716.
- Tablă de plata dijmăritului și a tutundritului* (București) 1830 : 716.

- Tablă pentru plata oeritului* (București) 1830 : 716.
- Tălmăcirea Impărațescului firman*, Iași 1822 : 405.
- Tălmăcire după predlojenia Dîvanului Valahiei*, Chișinău 1829 : 669.
- Tamblac (Grigorie), Mitropolitul Moldovei, la Sinodul dela Florența 550.
- Tannoli Silvius), *Poëmation de secunda legione valachica*, Oradea-Mare 1830 : 706. V. și Cosimellius (Antonius).
- Țara-Românească, 254-258, 272-276; districtele 177; Anastasimatar 416; holeră 671; cercetarea hotarelor spre Bulgaria 714.
- Târgoviște, abonați 606.
- Țarigrad, v. Constantinopol.
- Târnova, 208, 209, 211.
- Tauchnitz (Τάουχνιτς), tipograf 176, 177, 198, 204.
- Tăutu (Ioan), 203; vornic 489.
- Telemac, 650; «în patru tomuri...» 702. V. și Maior P.
- Teleorman, județ 627.
- Tempea (Radu), gramatic 591.
- Tencin (M-me de) *Mémoires du Comte de Comminges* 708.
- Teoctist (Bulgarul), Mitropolitul Moldovei 679.
- Teodorovici-Nica (I.), 106, 156. — *Căntare despre începutul și starea de astăzi a Românilor*, Buda 1813 : 82. — *Moralnice sentenții*, Buda 1813 : 82-83.
- Teofan, Mitropolitul Patrasului vechiu 209, 211.
- Testament (Noul)*, St. Petersburg 1817 : 190. — M-rea Neamțu 1818 : 246. — St. Petersburg 1819 : 314. V. și *Istoria Vechiului și Noului Testament*, Новый Заветъ.
- Thales, înțeleptul 711.
- Themis, zeița 273, 274.
- Theoctist, numele a 3 mitropoliți ai Moldovei (unul cu metania la Putna, altul la Neamț) 184.
- Theodor (Studitul, sf.), 335.
- Theodorescu (A.), *Aritmetică*, Iași 1830 : 708-709.
- Theodori (Alexandru Dr.), *Lexicon* 462; corector 484.
- Theodorit, *Slujba Sfântului Isaia*, Iași 1815 : 129, traducere rom. de Iorgache Grammaticul. — *Cuvinte zece*, București 1828 : 603; Sirian din Antiohia 604.
- Theodorovici (Ioan), traduce *Istoria universală*, Buda 1824 : 436-437. — *Lexicon* 462; censor 554, 560, 568, 571, 572, 631. (Theodorič) vinde cărți 622; traduce *Pruncii cei pădșiți* 709-710.
- Theodorovici-Jaltuhin (Petru), măsuri cu privire la semănături 665.
- Theodosie, numele a 4 mitropoliți ai Moldovei: unul cu metania la Putna altul *Barboveskii* 184.
- Theodosie, Mitropolitul Țării Românești (an. 1697) 220.
- Theofan, numele a 4 mitropoliți ai Moldovei: unul cu metania la Putna, altul la Râșca 184.
- Theofil (Antichinsorul, Antecessor), Ἡ Εἰσαγωγή τῶν Νόμων 100, 169, 170, 173.
- Theofil (Sf.), 145.
- Theofrast, 533.
- Theophylact (Sf.), 33. — *Tălcuire la Evanghelia*, Iași 1805 : 181; Arhiepiscopul Vulgariei 380.
- Theopompos din Hios (Θεοπόμπος), Filipicele 205, 206.
- Theotoc, v. Nichifor Theotoc.
- Thicaras, Βιβλίον περιέχον Ὑμνοὺς τε, καὶ Εὐχάς..., Iași 1814 : 112.
- Thierry (W. H.), librar 411, 412. (Tier) 627.
- Thomas a Kempis, *De urmarea lui Hristos*, trad. de Clain, tipărită de Ioan Bob, Blaj 1812 : 62.
- Thomici (Ioan), *Cultura albinelor*, Buda 1823 : 429. — *Cultura bombicelor*, Buda 1823 : 430. — *Scurte învățături*, Buda 1827 : 554-555.
- Tomuța (Vasilie), rostește «orație de ecsamen» 444.
- Thornton (Thomas), *Starea Valahiei și a Moldaviei*, Buda 1826 : 518-523.
- Thuchididis, se învață în școlile grecești din Principate 656, 657.
- Tichi (Ioan, Typographica Tychiana), ti pografie 347, 403, 430, 445, 534, 545, 593, 633, 660, 706, 717.
- Țichindeal (Dim.), *Arătare despre stare șolasticeștilor Instituturi*, Buda 1813 : 77, 83; încetează de a scrie 82; numele lui un fel de acrostih în interiorul versurilor 84. — *Fabule*, Buda 1814 : 109; comparat cu Esop 473. (Czikindeal) 622.
- Țigara (Const.), agă 203.
- Țigăreanu (Nicolae), medelnicer 70.
- Tigru, «Tigr», rău din rai 246.

- Timcovschiĭ (Ioan, Cavaler), censor 215.
(Tijcovschiĭ) 385.
- Timișoara, Directorat școlar 395, 399.
- Tincovici (Ioan), *Înțelepte învățături pentru îndreptarea năvurilor*, Buda 1815: 130. — *Cântări dumnezești*, Buda 1815 : 130-131.
- Tipaldos. autorul *Proclamației* (1821): 388.
- Tipic bisericesc, Chișinău 1823 : 430. V. și Typicon.
- Tisa, râu 254, 257.
- Tit-Simedrea (Episcopul Hotinului), bibliotecă 605.
- Todor (A. P.), 711.
- 〈Tököly Sava〉, *Erweiß daß die Balaschen nicht Römischer Abstamt sind*, Halle 1823: 527, 569. — *Arătare că Vlahii nu-s Romani*, Buda 1827: 556: *cărtioriu din Haale* 620; combătut de Ef. Murgu 693-698.
- Toma, cântăreț la M-reă Obedeianului din Craiova 703.
- Topliceanu (Dumitrache), biv vel sluger și tipograf 225, 288, 314, 337, 345, 460, 495, 516, 531, 575, 673, 690.
- Toppeltinus (Laurentius), 483.
- Tornell, tradus în românește 192.
- Török (Stephan), tipograf 391.
- Tractatul dela Adrianopole*, Iași (1829) : 663. — *Articolul 5*. 1829: 670.
- Traian, versuri despre cucerirea Daciei 21; cuceritorul Daciei 254, 256, 530, 568, 569, 585; lăudat în versuri 623; în alegoria *Arghir și Elena* 673; podul peste Dunăre 680.
- Transilvania, cea de sus 254-258; nu se vorbește o limbă plăcută 474, 590; «dăjghinarea Bisericii» 663-664. V. și Ardeal.
- Trattner (Johann Thomas), tipograf 122, 154.
- Trattner (Matthias), tipograf 56.
- Trepetnic*, 406; «din limba elinească 1743» 681.
- Triest, aducerea teriacului 445.
- Triod*, Blaj 1813: 84. — Buda 1816 : 157. — Iași 1816 : 157.
- Trista întâmplare a cetății Dresda*, Buda 1814 : 110.
- Trogus (Pompeius), 204, 205. V. și Philippide D., Ἐπιτομή...
- Tropariu pentru Melhisedec*, trad. de Anastasie (Iași 1812) 62.
- Trușeni, sat în jud. Lăpușna 429, 692.
- Tumara (Antonius), *Censor Librorum* 412, 578.
- Turci, 254, 257, 286, 389.
- Turcia, 254, 255, 257, 258, 279.
- Turnul-Măgurele, 177.
- Typaldos (G. C.), v. Séraphin J.
- Typicon*, Iași 1816 : 157. — Buda 1826 : 523. V. și *Tipic bisericesc*.
- Ucazul pentru taxele de înregistrare*, Petersburg 1821: 390.
- Umilincioasă rugăciune*, Iași 1817 : 190.
- Ungaria, 199, 255, 258, 286.
- Ungurii, 248, 254, 257.
- Unufrie, «profesor normal» 627.
- Urania, muză 474.
- Ureche (Vornicul), cronicarul 550.
- Urechia (V. A.), bibliotecă 5, 45, 153, 154, 156, 162, 182.
- Urmare în Duminica Paștelui și săptă mna luminată*, M-reă Neamț 1814 : 111. — Iași 1821 : 385.
- Urșanu (Teodosie), vătaf 703.
- Ursu, preot în Ibănești (1786) 79.
- Ușa pocdinții*, Brașov 1812 : 64.
- Văcărescu (Alexandru), «Ovidie al Românilor» 549.
- Văcărescu (Barbu), vornic 70; mare ban, dă bani pentru școli 587; luminător al neamului 633.
- Văcărescu (Iancu, logofăt), îndeamnă la unire și iubire de patrie 531; poet 549; comparat cu Anacreon și gramatic 592; prețuit în Ardeal 623. — *Poezii alese* (București) 1830 : 712.
- Văcărescu (Ienăchiță, «Ioan, marele ban»), gramatica 373, 471, 493, 549, 586, 591; i se atribue *Trâmbița Românească* 531; știe latinește 500.
- Văcărescu (Nicolae), 549.
- Vaida (Dim.), *Cuvântări ținute în numele clerului greco-catolic*, Sibiu 1809: 15. — *Cuvântări în cinstea Exselenții sale Ioann Bobb*, (Blaj) 1813 : 84-87.
- Vaida (Ladislau de Sósmező), *Dictiones duae*, Claudiopoli 1817 : 196. — *Dictiones quinque*, Oradea-Mare 1823 : 430. — *Synopsis historiae juris Transsilvanici*, Cluj 1830 : 710. — *Az erdélyi polgári magános törvények historiája*, Cluj 1830 : 711. — *Az erdélyi polgári magános törvényekkel három könyve*, Cluj 1830 : 711.
- Vaida (Vasile), *Reflexiones IX ad Poëmatum*, Oradea-Mare 1830 : 706.
- Val(achus?) I., nobilis ab Hildenbrand 61.

- Valahi, 254, 257. Valahomoldoveni 254, 257.
- Valahia, v. Țara-Românească.
- Vămile văzduhului, v. Vișața Sf. Vasilecel-Nou.
- Vamva Neofit, v. Neofit Vamva.
- Vardalah (C.), Φυσική περιγραφή, Viena 1812: 71.
- Varlaam, mitropoliți în Moldova: dela Putna 184; dela Secu 184, 209, 212; fără metanie 184.
- Varna, luarea cetății 611.
- Vărnab (Vasile), traduce *Scrisoarea Moldovei* 457.
- Város (Szász) 309.
- Varsanufie, tradus în românește 180.
- Vasile-cel-Mare (Sf.), 5, 148, 213, 214, 217, 227, 314, 533, 536, 572; *Exameron* tradus 181; al Seleuchiei 331; al Chesariei Capadochiei 331; din viața lui 407. — *Cuvinte*, București 1826: 523-524. — *Epistolie către un Diodor oarecarele* 535. *Cuvânt pentru chipul monahicesc* 673.
- Vasile (Lupu Vv.), 99. (Arnăutul) 169, 172, 173-208, 209, 211, 212.
- Vasile, starețul schitului Poiana-Măru-lui 148.
- Vasilie, «boiaru doftor și epistat Typografiei» 527.
- Vasile (K.), legător de cărți «în hanul sf. Gheorghie celui nou» 442.
- Vasiliu (Mihail), 312.
- Vasici-Ungurian (Andrei), 711.
- Vasici-Ungurian (Pavel), *Anthropologia*, Buda 1830: 711-712.
- Βατάτζης, *Ιστορία τοῦ Σιάχ-Ναῦρ* 177.
- Vecsey (Iohann, von), colonel 214.
- Vedomostie pentru biserica cutare (Chișinău) 1829: 668.
- Vega (Georg, Baron), 202, 203.
- Vélcé, pitar 70.
- Velestenli (Rhiga), *Ἔμνοι καὶ φῃαί*, Iași 1814: 112.
- Velizarie, «vișața marelui viteaz» 377.
- Veneția, aducerea teriacului 445; așezarea visteriilor de credit 446.
- Veniamin (Costache, Mitropolitul Moldovei), 19, 31, 41, 62, 87, 94, 95, 96, 97, 98, 102, 107, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 124, 130, 133, 136, 137, 147, 150, 155, 157, 161, 179, 183, 184, 189, 190, 199, 217, 227, 230, 238, 240, 243, 244, 246, 287, 292, 295, 298, 332, 337, 380, 382, 384, 386, 405, 407, 412, 413, 414, 427, 441, 443, 447, 449, 454, 457, 477, 478, 485, 486, 489, 512, 518, 526, 527, 531, 536, 539, 551, 561, 573, 594, 595, 613, 631, 670, 691. — Metania la M-reă Neamț 185; traduce *Cărticică îndemânatică*, Iași 1819: 312; mișcarea dela 1821: 389; comparat cu Vasile-cel-Mare 424; traduce *Istoria Vechiului și Noului Testament*, Iași 1824: 438. — *Pastorală pentru serbarea Duminecelor*, Iași 1825: 480. — *Tablă alilodidactică*, Iași 1825: 480; dedicație 619.
- Venus, 270.
- Vernardos (Manuil), din Creta 93, 111.
- Vias (Priinefs), filosof 460.
- Vișața contelui de Comminj, trad. de Simion Marcovici, (București) 1830: 707.
- Viena, 175, 176, 199, 248, 280, 281, 502; abonați 252, 259. «Facultatea doftorească» 563. Universitatea Becului și doctorul Piscupescu 633.
- Viețile sfinților din luna Octomvrie, Mă-năstirea Neamțului 1809: 15. — Noemvrie 1811: 54. — Dechemvrie 1811: 54. — Ianuarie 1812: 71. — Februarie 1812: 71. — Martie 1813: 87. — Aprilie 1813: 92. — Mai 1813: 92. — Iunie 1813: 92. — Iulie 1814: 121. — August 1815: 131. V. și Mineiu.
- Vișața Sf. Vasile cel Nou, Râmnic 1816: 162. — București 1819: 314.
- Vijnița, sat lângă Ceremuș 282.
- Vilagoș, abonați 247.
- Vilahul (ținut), se unește cu Claghenfurt 479.
- Vilara (Alexandru), 666.
- Villaume, *Pedagogia și Methodica*, trad. de Naum Petrovici, Buda 1818: 247.
- Vinețchi (Gavrili), traduce *Cărticică cu multe lucruri spre folos* 459.
- Virgilius, «Virghilie» 334, 361, 548, 585; V. Aaron traduce 10 ecloge 549. Aeneis 557.
- Vlad Dracul Vv., 493.
- Vlădescu, v. Gheorghie, biv 2 vist.
- ⟨Vlădescu⟩ Nicolae, tipograf Râmnician 313.
- Vladimir (Sf.), 159.
- Vlădimirescu (Ioan), postelnic 704.
- Vlădimirescu (Tudor), *Proclamație* 1821: 389.
- Vlahutzis (Const. Vlahtuță), mare postelnic 199.
- Vlaicul, gravor 434.
- Vlașca, județ 627.
- Vlastar (Matheiu), Nomocanonul 331.
- Vogoridi (Ștefan), mare postelnic 203.

- Voina, preot 442.
 Voina (Ioniță Ion), gravor 47; prenume-
 rant 70.
 Volney, *Ruinurile* 683.
 Voltaire, *Tragodia lui Orest*, trad. de Alex.
 Beldiman, Buda 1820: 347-348. — Βροῦτος,
 București 1820: 350, 351. — Μερόπη, Bu-
 curești 1820: 350, 351; prelucrat de St.
 Căpățineanu 683.
 Voltériști, scrieri împotriva lor 288.
 Voroneț (Mănăstirea), metania Mitropo-
 litului Grigorie, al Moldovei 184.
 Voronțov (Mihail), general 565. — *Inștiin-
 țare* (Chișinău 1829) 668.
 Vrednica de pomenire biruință, Buda
 1815: 135.
 Vulcan (Samuil), Episcopul Dieceziei O-
 radiei-Mari, 403; recomandă «doftorie
 împotriva gălbezii oilor» 45. — *Carte
 către cler și popor*, Oradea-Mare 1824:
 445. — *Lexicon* 462; recomandă literele
 latine pentru scrieri, afară de cele
 bisericești 510; i se închină versuri
 545. — *Despre vârsatul de vacă*, Ora-
 dea-Mare 1823: 717.
 Vulgaris (Evghenie), primește pe Nichi-
 for Theotoc 38. — *Adoleshia filotheos
 adecă Indelețnicire iubitoare de Dum-
 nezeu*, trad. de Mitropolitul Veniamin,
 Iași 1815-1819: 113. — *Atárnare în loc
 de scrisoare*, trad. de P. Stamatiadi,
 Iași 1819: 315; traduce în grecește
 Psaltirea scurtată 362. — *Funie în-
 treită*, Σπαρτίον έντριτον (Iași 1831) 440. —
 Luminare pentru raiu și pentru muncă
 673.
 Wagner, din Bavaria, traduce din At. Hris-
 topol 386.
 Warszawa (Varșovia), 364, 365.
 Weinkopf (Ioseph), pedagog 509.
 Wieland, «Viland», *Socratis Mainome-
 nos, sau diŭaloghă a lui Dioghen dela
 Sinope* 327.
 Wilkinson, «Vilkenson» 521.
 Winkler (Joanu Bapt.), profesor de drept
 196.
 Witgenstein (General Feldmareșal), *Pro-
 clamație* 1828: 609. — *Tariș pentru în-
 destularea oștirilor rossienești* 1828:
 610.
 Wokál, gravor 61.
 Xantopol (Nichifor Callist), *Tâlcuire pre
 scurt la antifoanele celor opt Iglasuri*,
 trad. de Gherontie, Mănăstirea Neamțul
 1817: 190-193.
 Zagora, sat (din Grecia), abonați 606.
 Zaharia (St.), slujba 429.
 Zapolya (Jean), «roi de Hongrie» 530.
 Zătoreanu (Dincă), mare stolnic 703.
 Zavadov, «în țănutul Strielui» 478.
 Zioariu, v. Diariu.
 Zisul (Ghiță), 704.
 Zoroastru, 533.
 Zosima, frații 163.
 Zosimades, (pl. Zasimadi), neam de ne-
 gustori 33, 35, 40, 90.
 Zuma sau descoperire a scorțișoarei, v.
 Genlis (Madame de).
 Zygabenos (Eftimie), 208 nota, 210 nota 2.
 Zweck (Ioan Bartholomeu), tipograf 111,
 112, 250, 251, 272, 279.
 Ζώσιμος, 176.

CUPRINSUL TOMULUI III

	<u>Pagina</u>
Lămuriri	V—VIII
Descrierea cărților din anii 1809—1830	1—717
Lista cărților descrise	719—739
Lista gravurilor reproduse în facsimile	741—743
Indice alfabetic	745—777

E R R A T A

Pag. 193, r. 15 în loc de catra să se citeasca catră
 In același rând, acel (a) trimite la o nota (p. 102 v.—103 r.) referitoare la Patriarhul
 Ghermano.

Pag. 193, r. 32	în loc de	ΠΑΥΛΟΡΗΥΗ	să se citească	ΠΑΥΛΟΡΗΥΗ
" " r. 33	" " "	ΕΛΛΕ	" " "	ΕΛΛΕ
" 198, r. 21 (de jos)	" " "	Filippidi	" " "	Philippide
" 199, r. 1 și 12	" " "	Geneologia	" " "	Genealogia
" 203, r. 4 (de jos)	" " "	Mare comisar	" " "	Mare comis
" 308, r. 19	" " "	bei Franz... Παῖφο	" " "	bei Franz Παῖφο
" " r. 25	" " "	Aufwanderungen	" " "	Auswanderungen
" " r. 26	" " "	Εἰσῆς	" " "	Εἰσῆς
" " r. 29	" " "	Ναζιοναλ-ἡαῖσῡεγεν	" " "	Ναζιοναλ-ἡαῖσῡεγεν
" 313, r. 12	" " "	Dezember	" " "	December
" " r. 13	" " "	Univerῡitātsῡriften	" " "	Univerῡitātsῡriften
" 314, r. 18 (de jos)	" " "	1919	" " "	1819
" 316, r. 7	" " "	Tārgoviῡῡe	" " "	Tārgoviῡῡe
" 362, r. 16	" " "	1199	" " "	1099
" 405, r. 14	" " "	1072	" " "	1172
" 432, r. 13	" " "	1822	" " "	1823
" 433, nota 1: pentru Samuī Vulcan, <i>Pastorală</i> , vezi nr. 1194a, la pag. 717.				
" 439, r. 27	în loc de	Ghorghie	să se citească	Gheorghie
" 449, r. 7	" " "	Drogoῡi	" " "	Dragoῡi
" 449, r. 16	" " "	Domeῡian	" " "	Dometian
" 484, r. 2 (de jos)	" " "	Septimiu Mureῡanu	" " "	Sabin Mureῡan
" 489, r. 23	" " "	κκ ^η τ ^η	" " "	κκ ^η τ ^η
" 512, r. 5	" " "	Domeῡian	" " "	Dometian
" 523, r. 15	" " "	Typiconnl	" " "	Typiconul
" " r. 21 și 34	" " "	ῡαῡκῡ	" " "	ῡαῡκῡ
" 536, r. 9 (de jos)	" " "	Ἰντῡῡ	" " "	Ἰντῡῡ
" 539, r. 15 (de jos)	" " "	cēcerea	" " "	cérerea
" 565, r. 14 (de jos)	" " "	Alexandru I Mavrocordat	să se citeasca	Alexandru Mavrocordat
" 573, r. 7 (de jos)	" " "	ῡαῡῡῡῡῡ	să se citeasca	ῡαῡῡῡῡῡ
" 594, r. 1	" " "	Chiῡinau	" " "	Chiῡinau
" 618, r. 21 (de jos)	" " "	o unui	" " "	a unui
" 625, r. 22	" " "	Romānesc	" " "	Rumānesc
" 630, r. 10 (de jos)	" " "	a treia necunoscută	" " "	a treia ediῡie, pu- blicită în cartea <i>Arātare pre scurt a Dumnezeῡῡῡilor dogme</i> , M-reā Neamῡ 1816, p. 329—344
" 673, r. 8 (de jos)	în loc de Ed. III		să se citească	Ed. IV